ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Συνέδριο παρουσίασης και προβολής καινοτόμων προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων Α'/θμιας εκπαίδευσης Ηρακλείου για το σχολικό έτος 2014 -2015

Ηράκλειο-Κρήτης, Ιούλιος 2015

ISBN 978-618-82077-0-7
© 2015 Εκδόσεις Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Γιορτή μαθητικής δημιουργίας 2015

Συνέδριο παρουσίασης και προβολής καινοτόμων προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων Α'/θμιας εκπαίδευσης Ηρακλείου για το σχολικό έτος 2014 -2015

Συλλογικός Τόμος Πρακτικών Συνεδρίου

Διανέμεται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή

http://giorti15.blogspot.gr/

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Μαρκατάτος

Υπεύθυνος Τμήματος Σχολικών Δραστηριοτήτων, Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου

Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Διευθυντής: Ευρυβιάδης Βαλατίδης

http://dipe.ira.sch.gr

ΤΜΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Διεύθυνση, Μεταξοχωρίου 15, Τ.Κ. 713 04 Ηράκλειο

Τηλέφωνο: 2810 529318, e-mail: tay@dipe.ira.sch.gr

Υπ. Τμήματος: Γιώργος Π. Μαρκατάτος

Σε συνεργασία με

Περιφερειακό Κέντρο Εμπειρογνωμοσύνης στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

RCE Crete και της 'Εδρας UNESCO-ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής ΕΠΤΔΕ, Πανεπιστημίου Κρήτης

http://www.edc.uoc.gr/unescochair/rcecrete/

Υπό την αιγίδα

Πρωτοβουλίας του Καταστατικού Χάρτη της Γης στην Ελλάδα

Earth Charter Hellas

http://earthcharterhellas.edc.uoc.gr/

Με την έγκριση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.

ΤΜΗΜΑ Γ' ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ & ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Αθήνα, 24-06-2015 , Αριθ. Πρωτ. : Φ14/ 1330 / 100102 /Δ1

Συντελεστές

Επιστημονική Επιτροπή

- Βασίλης Μακράκης, Καθηγητής ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Νέλλη Κωστούλα-Μακράκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Διδακτικής και Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βιολογίας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Αντώνης Λενακάκης, Επίκουρος Καθηγητής Θεατρικής Τέχνης και Αγωγής, Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- Θεόδωρος Θάνος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- Ελευθερία Σιμιτζή-Δέλλα, Σχολική Σύμβουλος 20ης Περιφέρειας Ν. Ηρακλείου, πρόεδρος της Επιτροπής Σχολικών Δραστηριοτήτων της Διεύθυνσης Π.Ε. Ηρακλείου, για το σχολικό έτος 2014-2015.

Συντονιστική Επιτροπή

Απόστολος Αγγέλης, Βασιλική Αλεφαντινού, Γιάννης Γαλανάκης, Καλλιόπη Γενιτσαρίδου, Μαρία Δασκαλάκη, Ουρανία-Μαρία Δουκιαντζάκη, Μαρία-Άννα Ζαρωνάκη, Βάσω Ζευγαρά, Κλεάνθη Καλογιαννάκη, Φεβρωνία Καλουδάκη, Σοφία Καραπατάκη, Νικόλαος Καρατάσος, Μαρία Κατσιδονιώτη, Ευαγγελία Κλαδά, Ελένη Κόκαλη, Μαρία-Νεκταρία Κονσολάκη, Γιώργος Κουτσουδάκης, Αντωνία Κωνιού, Μαριλία Κωστάκη, Στέλα Κωστάκη, Αικατερίνη Λιοντάκη, Στέλλα Μαράκη, Αναστασία Μυλωνά, Αντωνία Παναγιωτάκη, Φιλιώ Παναγιωτάκη, Χρυσούλα Παυλίδου, Αντώνης Περισυνάκης, Μαρία Ραπτάκη, Κωνσταντίνα Τζώρτζογλου, Ντεσισλάβα Τοπάλοβα, Άννα Φραντζεσκάκη, Χρήστος Χαρμπής

Προεδρεία

Βασιλική Αλεφαντινού, Μαρία Αναγνωστάκη, Μαρία Βουγιουκλάκη, Γιάννης Γαλανάκης, Γεωργία Δασκαλάκη, Ελένη Δεμερτζή, Μαρία-Άννα Ζαρωνάκη, Ιουλία Ζαφείρη, Στυλιανός Ζεμπίλης, Βασιλική Ζευγαρά, Αντωνία Καγιαμπάκη, Κλεάνθη Καλογιαννάκη, Φεβρωνία Καλουδάκη, Ευαγγελία Κλαδά, Δέσποινα Κουμπαγιώτη, Γεώργιος Κουτσουδάκης, Ανδρέας Κυπριωτάκης, Αντωνία Κωνιού, Μαριλία Κωστάκη, Στυλιανή Κωστάκη, Παπαδάκης Κώστας, Αναστασία Λαμπράκη, Αλέξανδρος Λειβαδιώτης, Επταμηνιτάκη Μαγδαληνή, Λαμπράκης Μανόλης, Ειρήνη Μαραγκουδάκη, Στέλλα Μαράκη, Μεχμέτ Μεχμέτ, Ελένη Μπαμπασάκη, Αναστασία Μυλωνά, Θεοδούλα Μωραϊτάκη, Πετρουλάκη Νεκταρία, Έφη Παγκάκη, Καλλιόπη Παπαδάκη, Ανδρέας Παπαδάκης, Μαριλένα Παπαζαχαριάκη, Μαρία Πασαρούγα, Αντώνης Περισυνάκης, Ελπίδα Πλαβού, Δουκιαντζάκη Ράνια, Θωμάς Ρίζος, Μάνθος Σουμελίδης, Ισμήνη Σταυροπούλου, Αμαλία Φιλιππάκη, Άννα Φραντζεσκάκη, Μαρία Χαλκιαδάκη

Περιεχόμενα

Συντελεστές **7**
Επιστημονική Επιτροπή 7
Συντονιστική Επιτροπή 7
Προεδρεία 7

Πρόλογος **19**

Ευχαριστίες **20**

Η χώρα των συναισθημάτων **21**
Αναγνωρίζω τα συναισθήματά μου, εκφράζω τα συναισθήματά μου και μαθαίνω να τα διαχειρίζομαι! 21
Άννα Φραντζεσκάκη, Αθηνά Μεντιδάκη 21
1ο Νηπιαγωγείο Αγίας Μαρίνας 21

Υγιεινή διατροφή για ενέργεια πολλή, μυαλουδάκι κοφτερό και διάθεση καλή **35**
Μαθαίνω τις ομάδες των τροφών, τι προσφέρει η καθεμιά από αυτές στον οργανισμό και στο σώμα μου, τον ρόλο της διατροφική πυραμίδας, φτιάχνω πρόγραμμα υγιεινής διατροφής 35
Βασιλική Γιαννιώτη, Δήμητρα Ηλιοπούλου, Θεοδώρα Ψαλλιδάκη, Ευγενία Μπακαλούμα 35
1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου 35

Η ζωή και το έργο του Νίκου Γκάτσου **45**
Μουσική εκδήλωση με θέμα το έργο του Νίκου Γκάτσου 45
Ευτυχία Διακάτου 45
1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου 45

Παιχνίδια στον βυθό **53**
Εφαρμογή θεατρικού παιχνιδιού σε Project για τα φύκη 53
Θεοδώρα Ψαλλιδάκη 53
1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου 53

Eurofykious Project **59**
Διαθεματικό σχέδιο δράσης 59
Στέλλα Μαρίνα Κωστάκη, Μαγδαληνή Επταμηνιτάκη 59
1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου 59

ΑΠΕνεργούμε όλοι μαζί μπορούμε! **69**
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 69
Χαρίκλεια Μανασσάκη, Ιωάννης Κριθινάκης 69
1ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 69

Τα φύκη στη ζωή του πλανήτη **73**
Στο Σχολείο της θάλασσας 73
Μαρία Μελεσσανάκη, Μαρία Γάσπαρη, Σβετλάνα Ζωσιμιάδη 73
1ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού 73

Μαθαίνω να κυκλοφορώ, την ζωή μου αγαπώ! 78
Η ενημέρωση για την σωστή οδική συμπεριφορά στο δρόμο και η διαμόρφωση κυκλοφοριακής συνείδησης σώζει ζωές 78
Έλενα Κανάρη 78
1ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου 78

Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου 86
Χαρακτηριστικά και ιδιότητες των 12 θεών του Ολύμπου 86
Σπυριδούλα Κουκουράκη 86
3ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου 86

Ο Κήπος μας 90
Τα παιδιά ασχολούνται με τον κήπο 90
Ελένη Δεμερτζή, Κυριακή Φραντζεσκάκη, Φαίη Νάκη 90
3ο Νηπιαγωγείο Αγίας Μαρίνας 90

Από την ελιά στο τραπέζι μας 96
Η σημασία της καλλιέργειας της ελιάς στον τόπο μας και η αξία της στη διατροφή μας 96
Φεβρωνία Καλουδάκη, Αθηνά Πατσουράκη 96
3ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου 96

Οι σημαντικότεροι Έλληνες ζωγράφοι και τα έργα τους 100
Τεχνική και τεχνοτροπία στη ζωγραφική των ελλήνων ζωγράφων 100
Μαρία Μελισσουργάκη 100
3ο Νηπιαγωγείο Βουτών 100

Ανακυκλώνω, την ζωή μου βελτιώνω! 105
Η ανακύκλωση αρχίζει, η γη πανηγυρίζει! 105
Μαρίνα Βελιβασάκη, Κλεάνθη Σαββίδου, Νικολίτσα Αλεξανδροπούλου 105
3ο Νηπιαγωγείο Μοιρών 105

Μια αγκαλιά για τα παιδιά Ρομά 110
Σεβασμός και αποδοχή των παιδιών Ρομά στο νηπιαγωγείο 110
Πετρούλα Ματζαρίδου 110
3ο Νηπιαγωγείο Νέας Αλικαρνασσού 110

Ο τόπος που μεγάλωσα και γέλασα και δάκρυσα 124
Γνωριμία με τα παιδιά μιας ξένης χώρας και μεταφορά πολιτισικών στοιχείων μέσω τηλεδιασκέψεων 124
Ελένη Μπαμπασάκη, Αντωνία Καγιαμπάκη, Ισμήνη Σταυροπούλου 124
4ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού 124

Γνωρίζω τους αθλητικούς χώρους της Νέας Αλικαρνασσού παίζοντας με τα άλλα σχολεία 130
Έξω από τα όρια της σχολικής αυλής, επαφές με άλλα παιδιά, ομαδικότητα, αγωνιστικό πνεύμα, ισότητα 130
Περισυνάκης Αντώνης, Σουμελίδης Ματθαίος, Σταυροπούλου Ισμήνη 130
4ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού 130

Αντικείμενα χαμένα με τα χρόνια ξεχασμένα 133

Γνωριμία με τα αντικείμενα του χθες και σύγκριση με τα αντικείμενα του σήμερα. Η καθημερινή ζωή των παππούδων μας. Ποιότητα ζωής. 133
Μαρία Αλεξάκη 133
5ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 133

Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι 137

Αποδοχή της διαφορετικότητας των ανθρώπων ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, γλώσσα, χρώμα, θρησκεία, σωματική και πνευματική κατάσταση. 137
Μαρία Αλεξάκη 137
5ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 137

Γιατί να τρώω υγιεινά αφού μ΄ αρέσουν τα γλυκά, τα σουβλάκια και τ΄ αλλαντικά; 143

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για την υγεία και τη διατροφή 143
Σοφία Καπετανάκη, Άννα Σπανάκη 143
6ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 143

ΝΑΙ στην ΑΓΑΠΗ, ΝΑΙ στη ΦΙΛΙΑ, ΟΧΙ φωνάζουμε στη βία 150

Πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη μη βία 150
Σοφία Καπετανάκη, Άννα Σπανάκη 150
6ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 150

Γνωρίζω την πόλη μου 157

Το Ηράκλειο τότε… και σήμερα 157
Ελένη Γαραζανάκη, Αγγελική Βλαχάκη, Μανουέλα Κυρλάκη 157
8ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 157

Βήματα για τη ζωή 164

Πρόγραμμα ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων για το νηπιαγωγείο 164
Μαρία Καρπαθιωτάκη, Χαρούλα Συντιχάκη, Μάγδα Μιχελάκη 164
9ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 164

Το ρολόι των συναισθημάτων 179

Μαθαίνω τα συναισθήματά μου μιλώντας και κατασκευάζοντας 179
Στυλιανή Κωστάκη, Αικατερίνη Παρασκάκη 179
11ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 179

Γέφυρες χτίζουμε, φράγματα γκρεμίζουμε! Είμαστε διαφορετικοί! 185

Η διαφορετικότητα των ατόμων μέσα από τα μάτια των μικρών μας παιδιών 185
Μαρία Σκουλουδάκη, Ερμιόνη Τζιρίτα 185
11ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 185

Πολυμερή Σχολική Σύμπραξη Comenius 192

ΟΡΑΜΑ 20:20 - 20:20 Vision 192
Ιωάννης Γαλανάκης[1], Ελένη Κόκαλη[2], Εμμανουήλ Ψαράκης[3], Εμμανουήλ Παναγιωτάκης[4] 192

Ενεργώ για το περιβάλλον μου! 198

Απόκτηση βασικών γνώσεων για την ενέργεια και τρόποι εξοικονόμησής της, στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας στο πρόγραμμα 5050 Euronet Οικολογικά Σχολεία 198

Μαρία Άννα Ζαρωνάκη, Δημήτριος Σπανός, Χρυσή Χαιρέτη 198
12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 198

Τα παραμύθια των αδελφών Γκριμ και τα ελληνικά αδελφάκια τους 204

Μελέτη γερμανικών παραμυθιών παράλληλα με ελληνικά παραδοσιακά παραμύθια 204
Μαρία Κατσιδονιώτη, Μαρία-Νεκταρία Κονσολάκη 204
12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 204

Ανακυκλωυπασπιστές σε δράση 214

Μειώνω τ' απορρίμματα για ένα καθαρό και όμορφο σχολείο 214
Ελένη Κόκαλη, Ελευθερία Λιουδάκη, Σοφία Καραπατάκη, Στυλιανή Ανδρουλάκη.....214
12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 214

Η ποίηση μέσα από τα μάτια των παιδιών..... 220

Τα παιδιά συνθέτουν και δημιουργούν.....220
Κρυσταλλένια Ζαχαριουδάκη, Θεοδούλη Στέλλα Μηλιαρά 220
13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 220

Απίθανα Χριστούγεννα 226

Χριστούγεννα και συναισθήματα.....226
Θεοδούλη-Στέλλα Μηλιαρά, Κρυσταλλένια Ζαχαριουδάκη.....226
13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου.....226

Εσύ κι εγώ όμοιος και διαφορετικός 231

Με όχημα το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο και ιδιαίτερα τα έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα που αντλούνται από αυτό, χτίζουμε τις κοινές πανανθρώπινες αξίες που είναι η βάση για την αρμονική συμβίωση 231
Μαρία Φραγκιαδουλάκη 231
13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 231

Από τη λύπη και το θυμό στο γέλιο και τη χαρά 242

Τα συναισθήματα, ο καθρέπτης του εαυτού μας 242
Καλλιόπη Ζουμή, Βασιλική Θεοδώρου, Μαρία Κουτεντάκη 242
15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 242

Όλα είναι θέμα αγωγής, ώστε να γίνουμε οπαδοί της υγιεινής διατροφής..... 249

Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα υγιεινής διατροφής και παχυσαρκίας.....249
Βασιλική Θεοδώρου, Καλλιόπη Ζουμή, Μαρία Κουτεντάκη 249
15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 249

Οδηγάμε και κυκλοφορούμε με τρόπο σωστό και προσεκτικό Ζώνη, κράνος και Κ.Ο.Κ. τα πρώτα που πρέπει να έχουμε στο μυαλό 255

Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια ως πεζός, επιβάτης, ποδηλάτης και μελλοντικός οδηγός.....255
Μαρία Κουτεντάκη, Καλλιόπη Ζουμή, Βασιλική Θεοδώρου 255
15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 255

Διατροφή-Ο κύκλος του ψωμιού..... 263

Δημητριακά, η βάση της υγιεινής διατροφής.....263

Αικατερίνη Λιοντάκη 263
16ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 263

Συναισθηματική και κοινωνική αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο 270

Αναπτύσσοντας συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες στο Δημοτικό Σχολείο....270
Καλλιόπη Γενιτσαρίδου.....270
17ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 270

Είμαι του Ήλιου η θυγατέρα η πιο απ' όλες χαϊδευτή 278

Ελιά, μια αειθαλής… αξία, μέσα στα χρόνια, για τον άνθρωπο και τον τόπο όπου ζει. Καλλιέργεια και βιοποικιλότητα ελαιώνα. 278
Μυλωνά Αναστασία.....278
20^{ο} Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου Κρήτης 278

Ανακύκλωση..... 283

Μειώνω τα σκουπίδια. Ανακυκλώνω κι επαναχρησιμοποιώ 283
Γιώργος Μηναδάκης, Μαρία Σεργάκη, Μαρία Κατροτζανάκη, Κατερίνα Βασιλάκη 283
20^{ο} & 56^{ο} Δημοτικά Σχολεία Ηρακλείου 283

Ασχολούμαι δημιουργικά στην αυλή του νηπιαγωγείου 292

Καλλιέργεια λαχανικών, αρωματικών φυτών, μπανανιάς και λουλουδιών Κομποστοποίηση και διαμόρφωση της αυλής με εικαστικές παρεμβάσεις των παιδιών 292
Αικατερίνη Δερμιτζάκη 292
24ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 292

Παραδοσιακά Παιχνίδια 301

Τα παραδοσιακά παιχνίδια του χθες και του σήμερα.....301
Μαρία Χουδετσανάκη, Μαρίνα Μυξάκη, Μανόλης Λαμπράκης, Μαρία Γιακουμάκη...301
25^{ο} & 27^{ο} Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου.....301

Ταινία μικρού μήκους με κούκλες 305

Δημιουργία παραμυθιού και παραγωγή ταινίας μικρού μήκους με κινούμενες κούκλες.....305
Παναγιώτα Χαϊδόγιαννου, Δέσποινα Σπυριδοπούλου.....305
26ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 305

Αναγεννησιακό θέατρο 311

Θεατρική απόδοση του Ερωτόκριτου 311
Μαρία Παπαδημητροπούλου 311
28^{ο} & 57^{ο} Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου.....311

Ελιά και ελαιόλαδο 317

Διαθεματικό πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων με την εμπλοκή ΤΠΕ 317
Ειρήνη Σεμερτζάκη, Ειρήνη Καρτσώνη, Ελευθερία Πιτικάκη, Καλλιόπη Φακίνου 317
30ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 317

Η διαφήμιση στη ζωή μας 324

Έρευνα ενημέρωση των μαθητών για τον ρόλο της διαφήμισης στη ζωή μας 324
Μαρία Καλογεράκη, Μαρία Μανωλαράκη, Γιώργος Σταματάκη 324

30ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 324

Σεισμός σεισμός μη σε πιάνει πανικός, ξέρω τι θα κάνω κι ας φαίνομαι μικρός 330

Το φυσικό φαινόμενο του σεισμού στην προσχολική εκπαίδευση και τρόποι μέσα αντιμετώπισης του.....330
Μαρία Περδικάκη, Χριστοθέα Φαρσάρη, Ανδριανή Μαρκαντωνάκη, Άννα Στουμπίδη 330
33ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 330

Με των μύθων τα φτερά θα πετάξουμε στον Όλυμπο ψηλά. 336

Οι 12 θεοί του Ολύμπου 336
Άννα Στουμπίδη, Μαρία Περδικάκη 336
33ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 336

Αλήθεια ή παρα-μύθοι 342

Η αλήθεια πίσω από τους μύθους. 342
Γεώργιος Συγκελάκης, Δέσποινα Αυγουστινάκη, Νεκτάριος Κωσταρές 342
36ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 342

Δοντάκια .γερά και άσπρα! 347

Μαθαίνω, φροντίζω τα δόντια μου!.....347
Αθηνά Φασουλάκη, Χαρούλα Βασιλάκη 347
41ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 347

ΚομένιουςΕνωμένα χρώματα στην Ευρώπη 351

Η θεωρία των 6 καπέλων σκέψης του Ed. de Bono στην εκπαιδευτική πράξη 351
Σουλτάνα Μουρτζίλα, Μαριάνθη Ψαράκη, Παρασκευή Κούρτη, Μαρία Ταμιωλάκη 351
42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 351

Σεργιανώντας στην πόλη μου και στην ιστορία της 358

Ηράκλειο, η πόλη μου 358
Μαριάνθη Ψαράκη, Αντωνία Παναγιωτάκη, Μαρία Ραπτάκη, Θεοδούλη Στέλλα Μηλιαρά 358
42ο & 13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 358

"Πέμπω σου χαιρετίσματα μ' ένα κλαδί λεβάντας..." 365

Τα βότανα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα 365
Αναστασία Κουρτικάκη 365
43ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 365

Ποίηση: μια παγκόσμια γλώσσα 369

Η διχοτόμηση της Κύπρου μέσα από την ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη.....369
Ελευθερία Καλούδη, Γιώργος Αναγνωστόπουλος 369
43ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 369

Ενέργεια και περιβάλλον-Φροντίδα για το μέλλον..... 374

Ανανεώσιμες εναλλακτικές πηγές ενέργειας, Οικονομία ενέργειας, Ρύπανση και μόλυνση 374
Στεφανία Ανυφαντάκη, Χρήστος Ντρουμπογιάννης 374
45ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 374

Πρώτες βοήθειες από μικρούς διασώστες 381

Μαθαίνω να βοηθώ τον εαυτό μου και τους άλλους σε περίπτωση ανάγκης ή ατυχήματος χωρίς να πανικοβάλλομαι 381
Γιάννα Αραβανή, Μαρία Κουφάκη, Χαρούλα Αλεξάκη, Ευγενία Μουμούρη 381
47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 381

Το ταξίδι του Νίκου Καζαντζάκη δεν τελειώνει ποτέ 389

Μια πρώτη επαφή και γνωριμία με το συγγραφέα, την οικογένεια του, το έργο του, τα ταξίδια του και την σχέση του με την Κρήτη 389
Μαρία Κουφάκη, Ευγενία Μουμούρη, Χαρούλα Αλεξάκη, Γιάννα Αραβανή 389
47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 389

«Ένας για όλους και όλοι για έναν» 398

Συναισθηματική επίγνωση-ενσυναίσθηση 398
Μαρία Χατζιδάκη 398
49ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 398

Μουσικό ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο 406

Η μουσική του χτες και του σήμερα, τα διάφορα μουσικά όργανα, τα μουσικά παραμύθια 406
Ελένη Φραγκάκη, Ασπασία Τσάλη, Καλλιόπη Δετοράκη, Αικατερίνη Καμηλάκη 406
51ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 406

Νερό Νεράκι του Κόσμου Χρυσαφάκι 412

Βλέποντας τον κόσμο μέσα από το νερό 412
Χαραλαμπία Λούντζη 412
52ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 412

Είμαι παιδί μικρό δε φοβάμαι το σεισμό 420

Ο σεισμός σαν φυσικό φαινόμενο και η αντιμετώπισή του 420
Ευαγγελία Δαμιανάκη, Γεωργία Ανδρουλάκη, Καλλιόπη Παπαματθαίου 420
53ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 420

Ο Μινωικός Πολιτισμός 426

Όψεις της καθημερινής ζωής των Μινωιτών, δομή και λειτουργία της Μινωικής θαλασσοκρατορίας 426
Τριανταφυλλιά Παναγιωτάκη 426
56ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 426

Διατροφή και υγεία 432

Επιλέγω σωστά, τρώω υγιεινά 432
Στέλλα Μαράκη, Στέλλα Πλευράκη, Πελαγία Διαλεκτάκη 432
57ο & 28ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 432

Οι 12 θεοί του Ολύμπου 438

Μύθοι και σύμβολα των θεών 438
Άννα Στειακάκη, Βασιλική Ραχώνη, Μαρία Σπυριδάκη 438
58ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 438

Ακολουθώντας το μίτο της Αριάδνης 443

Το παλάτι της Κνωσού, Ενδυμασία, Διατροφή, Πολιτισμός 443

Αμαλία Σηφάκη, Ευαγγελία Κλαδά, Ελένη Φορτούνα.....443
60ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 443

Ελιά Ευλογημένο δέντρο 447

Το δέντρο της ελιάς και η αξία του ελαιόλαδου στην διατροφή μας. Ελιά από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα. 447
Κλεάνθη Καλογιαννάκη, Ερωφίλη Καπνισάκη, Αθηνά Αυγουστάκη.....447
63ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 447

Λάδι, από την ελιά στο τραπέζι μας 453

Η ελιά και το λάδι στην κρητική διατροφή, στην τέχνη, στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη καθώς και στη Μυθολογία και αρχαία Ελλάδα 453
Ειρήνη Κορνελάκη.....453
64ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 453

Βήματα για τη ζωή..... 460

Προαγωγή της ψυχικής υγείας. Διαχείριση συναισθημάτων και Διαπροσωπικές σχέσεις 460
Άννα Νινιράκη 460
68ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 460

Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων 475

Πρόληψη παιδικών ατυχημάτων στο σχολείο, στο παιχνίδι, στο δρόμο, στο σπίτι, στη θάλασσα, στην παιδική χαρά, σε περίπτωση σεισμού και στο πέταγμα του χαρταετού.....475
Άννα Νινιράκη, Χαρίκλεια Κολλιού 475
68ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 475

Με όχημα τη μουσική ταξιδεύω στην ιστορία και στον κόσμο 482

Αισθητική, ιστορική και διαπολιτισμική προσέγγιση της μουσικής 482
Μαρία Κεφαλάκη.....482
74ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 482

Τόσο όμορφη η αυλή μας που ομορφαίνει τη ζωή μας 490

Καθαριότητα, βαφή, ζωγραφική αυλής, δημιουργία επιδαπέδιων παραδοσιακών παιχνιδιών, καλλιέργεια φυτών δημιουργία παρτεριών 490
Μαρία Ζαχαριουδάκη, Ευστρατία Καραγρηγορίου, Ειρήνη Τσαγκαράκη 490
78ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου 490

Νους υγιής και σώμα υγιές..... 496

Πρόληψη & παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα για την προαγωγή της υγείας του εγκεφάλου και την ευαισθητοποίηση των μαθητών αναφορικά με τα προβλήματα των ατόμων που πάσχουν από την Νόσο Alzheimer. 496
Στέλλα Γκουγκουλιάνα, Μαρία Ασυνάνογλου 496
Δημοτικό Σχολείο Ανάληψης Χερσονήσου 496

Το Χωριό του Όλοι Μαζί..... 502

Παραφρασμένο παραμύθι, από μαθητές της Β' Δημοτικού του Δ/Σ Γαλιάς. Βασισμένο στο ομώνυμο ηλεκτρονικό βιβλίο του Σωκράτη Μαντζουράνη.....502
Αλεξάνδρα Δραμουντάνη.....502
Δημοτικό Σχολείο Γαλιάς.....502

Σαλτιμπάγκος με τ΄ όνειρο εγώ 507
Αρλεκίνοι, πιερότοι, κολομπίνες, που ζωγραφίζουν, κατασκευάζουν, παίζουν, γράφουν κι ονειρεύονται… 507
Ουρανία Μεταξάκη, Μαρία Κρητσωτάκη 507
Δημοτικό Σχολείο Γουβών 507

Η Κυρία Ανακύκλωση και τα σκουπίδια στις ακτές 516
Ανακύκλωση απορριμμάτων, θαλάσσια απορρίμματα 516
Μαρία Γιαλούρη 516
Δημοτικό Σχολείο Γουρνών 516

Νέα Ελληνικά Επιτραπέζια Παιχνίδια 527
(New Greek Table Ball Games) TBALL 32 CG: Μία νέα προσέγγιση για την εκμάθηση δεξιοτήτων στο βόλεϊ σε μαθητές δημοτικού σχολείου 527
Χρήστος Γκιουζέλης, Στυλιανή Δραμπάζη, Ουρανία-Μαρία Δουκιαντζάκη, Δημήτριος Μιχούδης 527
Δημοτικό Σχολείο Γουρνών 527

Το ηλιακό μας σύστημα 532
Γνωριμία με τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος, ανασκόπηση βασικών θεωριών, ο άνθρωπος στο διάστημα 532
Ουρανία Μαρία Δουκιαντζάκη 532
Δημοτικό Σχολείο Γουρνών 532

Από την εγκατάλειψη στη δημιουργία. 538
Μια θάλασσα ανάμεσα στην γειτονιά μας και στην Ευρώπη 538
Αμαλία Φιλιππάκη 538
Δημοτικό Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας 538

Από την εγκατάλειψη . στη δημιουργία. Μια θάλασσα ανάμεσα στη γειτονιά μας και την Ευρώπη 545
Περιβαλλοντικό πρόγραμμα μέσω PlaceBased Education 545
Χαρούλα Χρονιάρη, Δημήτρης Καραογλανίδης, Χριστιάννα Καρτσέλου, ... 545
Δημοτικό Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας 545

Η φίλη μας η θάλασσα 551
Προσέγγιση του θέματος "θάλασσα" από πολλές πλευρές με πολλούς διαφορετικούς τρόπους 551
Ευλαμπία Κωτσιοπούλου 551
Δημοτικό Σχολείο Κωφών & Βαρηκόων Ηρακλείου 551

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 558
Η ενέργεια τελειώνει; 558
(Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα ενέργειας) 558
Βασιλική Ζευγαρά 558
Δημοτικό Σχολείο Χερσονήσου 558

ΥΠΕΡ ΚΟΜΠΟΣΤ 563
Παράδειγμα κομποστοποίησης σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας 563

Ευρυβιάδης Βαλατίδης, Γιώργος Μαρκατάτος, Αλέξανδρος Λειβαδιώτης, Βασιλική Αλεφαντινού 563
Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου 563

Συναισθηματική Αγωγή 574

Προληπτική ιατρική της καρδιάς 574
Γεωργία Παπαδογιαννάκη 574
Ζάννειο Εκπαιδευτήριο 574

Συναισθηματική Αγωγή 580

Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητά μας ως γέφυρα επικοινωνίας με τον διπλανό μας, η σημασία της φιλίας στη ζωή μας 580
Ειρήνη Ιατράκη, Ελισσάβετ Μαυρομανωλάκη 580
Ζάννειο Εκπαιδευτήριο 580

Πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής Α΄ και Β΄ Δημοτικού 586

Κατανόηση και διαχείριση των συναισθημάτων 586
Φώτιος Κανταρτζόγλου, Μαρία Κοκκιάδη, Ειρήνη Ζησιάδου 586
Ζάννειο Εκπαιδευτήριο 586

Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την τέχνη 594

Μαρία Κοκκιάδη, Ειρήνη Ιατράκη, Φώτιος Κανταρτζόγλου 594
Ζάννειο Εκπαιδευτήριο 594

Ιστορίες για βιβλία και βιβλία με ιστορίες 604

Πρόγραμμα φιλαναγνωσίας, εξοικείωσης με το βιβλίο και ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των παιδιών 604
Ιωάννα Συρράκου, MSc, Σοφία Νικολιδάκη, Ph.D. 604
Νηπιαγωγείο Ευρωπαϊκής Παιδείας 604

Και τα ζωάκια. έχουν ψυχή; 612

Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης στα αδέσποτα ζώα 612
Σοφία Νικολιδάκη, Ph.D, Ιωάννα Συρράκου, MSc 612
Νηπιαγωγείο Ευρωπαϊκής Παιδείας 612

Σεισμός, σεισμός ψυχραιμία όχι πανικός 621

Το φυσικό φαινόμενο των σεισμών, μάθηση αποτελεσματικών τρόπων προστασίας 621
Αντωνία Κωνιού, Παρασκευή Παπαδημητρίου, Πρεσβεία Μαρία Κουτσοθανάση 621
Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Κάτω Ασιτών 621

Να το πάρει το νερό; 630

Όπου υπάρχει νερό, υπάρχει ζωή και όπου υπάρχει ζωή, υπάρχει νερό 630
Μαρία Μοσχόβη, Γαλάτεια Βεληβασάκη 630
20ο Ιδιωτικό Νηπιαγωγείο «Το Μικρό Εργαστήρι» 630

Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε! 636

Ευαισθητοποίηση για το πρόβλημα των αδέσποτων ζώων 636
Πλουσία Καλαϊτζάκη, Ευάγγελος Δερμιτζάκης, Μαρία Ψυχογιού 636
Νηπιαγωγείο Μυρτιάς & Δημοτικό Σχολείο Μυρτιάς 636

Αγωγή στοματικής υγείας 642

Η ζωή του δοντιού, σύμμαχοι και εχθροί, πρόληψη για την καλύτερη στοματική υγεία 642
Παντελής Σπανάκης, Ευαγγελία Πολυχρόνη, Κωνσταντίνα Ποδηματή.....642
Ιδιωτικό Νηπιαγωγείο "Σπανάκης Παντελής".....642

Ο κόσμος μέσα μου 647

Μαθαίνω τα συναισθήματά μου και δε φοβάμαι να τα εκφράσω. Ελέγχω και διαχειρίζομαι τα δικά μου συναισθήματα και των άλλων 647
Μαρία Γιαννακοπούλου, Ειρήνη Βασιλάκου 647
Νηπιαγωγείο Πετροκεφαλίου 647

Η Ελιά 654

Η ελιά και το ελαιόλαδο ως προϊόντα πολιτισμού και παράδοσης. Η διατροφική τους αξία. Η ελιά και το ελαιόλαδο στην αρχαιότητα και στη μυθολογία. 654
Ευαγγελία Σοφουλάκη, Στεφανία Νικηφοράκη, Θεοφανεία Ιλεμόσογλου.....654
Νηπιαγωγείο Προφήτη Ηλία 654

Τα 'μαθες Αρετούσα μου;..... 659

Εικόνες και συναισθήματα στου Ερωτόκριτου τα γυρίσματα 659
Ευγενία Μπούρα, Ειρήνη Μαδαριωτάκη, Μαρία Καλογεράκη.....659
Νηπιαγωγείο Ροδομηλιά.....659

Πρόλογος

Ο συγκεκριμένος τόμος, περιέχει τα πρακτικά του συνεδρίου με τίτλο «Γιορτή Μαθητικής Δημιουργίας 2015: Συνέδριο παρουσίασης και προβολής καινοτόμων Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων Α΄/θμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου, για το σχολικό έτος 2014-2015».

Το συγκεκριμένο τριήμερο συνέδριο, διοργανώθηκε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου- Τμήμα Σχολικών Δραστηριοτήτων. Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στις 5, 6 και 7 Ιουνίου 2015, στο 4ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού (ιστοσελίδα σχολείου: http://4dim-n-alikarn.ira.sch.gr, email: mail@4dim-n-alikarn.ira.sch.gr, τηλ: 2810220998, Δ/ντής Αντώνιος Περισυνάκης) και ήταν ανοιχτό σε όλους τους εκπαιδευτικούς αλλά και σε γονείς ή μαθητές που επιθυμούσαν να το παρακολουθήσουν.

Σκοπός του συνεδρίου, ήταν να παρουσιάσουν οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ηρακλείου, καινοτόμα προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων που υλοποιήσαν το σχολικό έτος 2014-15, να γίνει ανταλλαγή ιδεών και απόψεων, συζήτηση και διάχυση καλών πρακτικών. Επίσης να υπάρξει γνωριμία ανάμεσα σε διάφορες παιδαγωγικές ομάδες και να τεθούν βάσεις για πιθανές μελλοντικές συνεργασίες.

Οι παρουσιάσεις ήταν δεκαπεντάλεπτες και συνοδεύονταν από γραπτή εισήγηση (6-10 σελίδων) που δημοσιεύεται στον παρόντα συλλογικό τόμο.

Για τις ανάγκες του συνεδρίου, δημιουργήθηκε το ιστολόγιο http://giorti15.blogspot.gr, στο οποίο υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες ως προς το συνέδριο και τις εργασίες που παρουσιάστηκαν σε αυτό.

Παράλληλα με τη διεξαγωγή του συνεδρίου υπήρξε έκθεση υλικού με δείγματα αυθεντικής δουλειάς που έχει παραχθεί από τους μαθητές στα πλαίσια των προγραμμάτων, πάντα με σεβασμό σε περιβαλλοντικούς και οικονομικούς πόρους.

Η υλοποίηση του συνεδρίου έγινε σε συνεργασία με το Περιφερειακό Κέντρο Εμπειρογνωμοσύνης στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη- RCE Crete και της 'Εδρας UNESCO-ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ΠΤΔΕ, Παν/μιο Κρήτης (http://www.edc.uoc.gr/unescochair/rcecrete/), υπό την αιγίδα της Πρωτοβουλίας του Καταστατικού Χάρτη της Γης στην Ελλάδα (Earth Charter Hellas http://earthcharterhellas.edc.uoc.gr/) και με την έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων (24-06-2015- Φ14/ 1330 / 100102 /Δ1).

Ευχαριστίες

Με τη δημοσίευση αυτού του συλλογικού τόμου, αισθανόμαστε την ανάγκη να απευθύνουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ:

- Στην επιστημονική επιτροπή η οποία θέτοντας το απαιτούμενο πλαίσιο στήριξε επιστημονικά το όλο εγχείρημα. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε την κ. Νέλλη Κωστούλα-Μακράκη, για την εναρκτήρια παρουσίασή της με θέμα «Η Πρωτοβουλία του Καταστατικού Χάρτη της Γης στην Ελλάδα».
- Στους συναδέλφους εισηγητές τόσο για την εξαιρετική δουλειά που έκαναν το σχολικό έτος 2014-15 όσο και για τον επιστημονικό τρόπο με τον οποίο την παρουσίασαν.
- Στους συναδέλφους μέλη της συντονιστικής επιτροπής του συνεδρίου, τα οποία διαθέτοντας προσωπικό χρόνο, υποστήριξαν ενεργά τους εισηγητές, συμβάλλοντας καθοριστικά τόσο σε ποιοτικά όσο και σε τεχνικά ζητήματα που αφορούσαν τις εισηγήσεις. Ιδιαιτέρες ευχαριστίες στην συνάδελφο Κωνσταντίνα Τζώρτζογλου για την επιπλέον βοήθειά της, στην τελική διαμόρφωση του παρόντος συλλογικού τόμου.
- Στο σύλλογο διδασκόντων του 4ου Δημοτικού Σχολείου Νέας Αλικαρνασσού και ιδιαίτερα τον διευθυντή του σχολείου κ. Αντώνη Περισυνάκη, για τη θερμή φιλοξενία και την πλήρη υποστήριξη που μας παρείχαν τις ημέρες διεξαγωγής του συνεδρίου.
- Στους συναδέλφους που συμμετείχαν στα προεδρεία και φρόντισαν, από όλες τις απόψεις, για την άψογη παρουσίαση των εισηγήσεων.
- Τέλος στους μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς και στελέχη εκπαίδευσης, που μας τίμησαν με την παρουσία τους και στήριξαν με τη συμμετοχή τους, τις εργασίες του συνεδρίου.

Ο Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου

Ευρυβιάδης Βαλατίδης

Ο Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων Ηρακλείου

Γιώργος Π. Μαρκατάτος

Η χώρα των συναισθημάτων

Αναγνωρίζω τα συναισθήματά μου, εκφράζω τα συναισθήματά μου και μαθαίνω να τα διαχειρίζομαι!
Άννα Φραντζεσκάκη, Αθηνά Μεντιδάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ annafratzeskaki@gmail.com)

1ο Νηπιαγωγείο Αγίας Μαρίνας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Όπως όλοι γνωρίζουμε ο ρόλος του σχολείου είναι καθοριστικός όχι μόνο όσον αφορά την παροχή γνώσεων αλλά και την διαμόρφωση προσωπικοτήτων με στέρεες ηθικές αρχές και ισχυρή αυτοαντίληψη. Γι' αυτό και θα πρέπει να δίνει βαρύτητα και να ενισχύει τις συναισθηματικές και νοητικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Έτσι αποφασίσαμε φέτος από την αρχή της σχολικής χρονιάς να δώσουμε έμφαση στην ανάπτυξη του συναισθηματικού τους κόσμου.

Το πρόγραμμα "η χώρα των συναισθημάτων" υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και διήρκησε όλη τη σχολική χρονιά. Συμμετείχαν 2 μεικτά τμήματα με σύνολο 34 παιδιών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_41.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων, αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων, πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποχή μας ενώ χαρακτηρίζεται από την εποχή της τεχνολογίας, των επιστημών και των ανακαλύψεων που σαφώς βελτιώνουν τη ζωή του ανθρώπου και θα έπρεπε να τον κάνουν περισσότερο χαρούμενο και ευτυχισμένο, αντιθέτως του προκαλούν αναστάτωση και σύγχυση. Περισσότερο τώρα παρά ποτέ, κλείνεται στον εαυτό του, δυσκολεύεται να αναγνωρίζει και να ερμηνεύει τα συναισθήματά του και να τα μοιράζεται με άλλους, δυσκολεύεται να επικοινωνεί.

Ο νέος αυτός ρυθμός δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη τη συμπεριφορά των μικρών παιδιών που βιάζονται να μιμηθούν τους μεγάλους. Τα σημερινά παιδιά είναι πιο μοναχικά, πιο καταπιεσμένα, πιο επιθετικά ,λιγότερα συνεργάσιμα.

Το Νηπιαγωγείο αποτελεί ένα χώρο ασφάλειας για τα μικρά παιδιά, ένα χώρο ένταξης όπου καλλιεργείται ένα κλίμα εμπιστοσύνης, αγάπης και αποδοχής. Σ' αυτό το χώρο τα παιδιά θα εξερευνήσουν τον κόσμο γύρω τους, αλλά και θα ανακαλύψουν τον θαυμάσιο κόσμο των συναισθημάτων.

Τα παιδιά τις πρώτες μέρες στο σχολείο νιώθουν αμηχανία, ανασφάλεια και προσπαθούν με τη βοήθεια της Νηπ/γού να προσαρμοστούν στο νέο σχολικό περιβάλλον. Σιγά σιγά παραμερίζουν τον εγωκεντρισμό τους, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους και εντάσσονται στην ομάδα δημιουργώντας φιλίες, συμπάθειες και παρέες. Μέσα από τις διάφορες καταστάσεις που βιώνουν τα παιδιά στο Νηπιαγωγείο , που τους προκαλούν συναισθηματική φόρτιση, αρχίζουν να κατανοούν πως τα έντονα συναισθήματα προκαλούν σύγχυση και πανικό και δεν βοηθάνε στην επίλυση των προβλημάτων μας.

Το πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής, σκοπό έχει να μάθει τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους, να μάθουν να τα εκφράζουν και να τα διαχειρίζονται.

Πιο συγκεκριμένα :

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι:

Να αναγνωρίζουν προσωπικά χαρακτηριστικά και απόψεις.

Να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να εκφράζουν τα συναισθήματά τους.

Να μάθουν να διαχειρίζονται τα θετικά αλλά κυρίως τα αρνητικά συναισθήματα καθώς και τις συγκρούσεις που πιθανόν ακολουθούν.

Να κατανοήσουν ότι όλα τα συναισθήματα είναι φυσιολογικά και να σκέφτονται με θετικά συναισθήματα απέναντι στους άλλους.

Να μάθουν να ελέγχουν τις παρορμήσεις τους και να δίνουν λύσεις που βοηθάει τους ίδιους αλλά και τις ομάδες που συμμετέχουν .

Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση, αυτοεκτίμηση και να μάθουν να αποδέχονται την διαφορετικότητα.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το πρόγραμμα είναι απόλυτα συμβατό με το Δ.Ε.Π.Π.Σ και το Α.Π.Σ και περιλαμβάνει δραστηριότητες από τις γνωστικές περιοχές της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Δημιουργίας και Έκφρασης, της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μουσικής, της Προσωπικής και κοινωνικής Ανάπτυξης, και της χρήσης των Τ.Π.Ε σ' ένα μαθησιακό περιβάλλον κατάλληλα διαμορφωμένο που προωθεί την συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος προβήκαμε σε ερωτήσεις για το τι γνωρίζουν τα παιδιά για τα συναισθήματα και τι ήθελαν ουσιαστικά να μάθουν.

Οι δράσεις μας βασίστηκαν:

Σε καταιγισμό ιδεών

Σε διερευνήσεις μέσω ερωτημάτων και υποθέσεων

Στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο

Στην διαθεματικότητα

Σε δραστηριότητες που είναι ευχάριστες για το παιδί (παιχνίδια ομαδικά ή ατομικά, θεατρική έκφραση, περιηγήσεις μέσω υπολογιστή, σε κατασκευές).

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Είναι πάντα υποστηρικτικός και συμβουλευτικός. Έχει το ρόλο συντονιστή στην μαθησιακή διαδικασία. Οφείλει να βοηθά τα παιδιά να ανακαλύπτουν τον προσωπικό τους τρόπο οικοδόμησης της γνώσης, καλλιεργώντας μια ατμόσφαιρα αποδοχής και ισότιμης συμμετοχής. Ουσιαστικά βοηθά τα παιδιά διαμορφώνοντας ένα περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους και στις ιδιαιτερότητές τους εξασφαλίζοντας την συμμετοχή όλων ανάλογα με τους ρυθμούς ανάπτυξής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΑΦΟΡΜΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Αφορμή ήταν οι συνεχόμενες συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών. Αφού ακούσαμε τους προβληματισμούς τους, ανταλλάξαμε πληροφορίες και αφήσαμε τα παιδιά να εκφράσουν ότι σκέφτονται γύρω από τα συναισθήματα όπου τα αποτυπώσαμε σε χαρτί(ιστόγραμμα).

Στη συνέχεια , συζητήσαμε με τα παιδιά τι ακριβώς θα ήθελαν να μάθουν σχετικά με το θέμα μας και ποιες δραστηριότητες θα ήθελαν να κάνουμε. Αυτή η συζήτηση αποτυπώθηκε σε ένα ιστόγραμμα.

- Ποια συναισθήματα ξέρουμε και ποια άλλα υπάρχουν;
- Από πού θα τα μάθουμε; και πως τα αναγνωρίζουμε;
- Τα ζώα έχουν συναισθήματα και εμείς τι αισθανόμαστε γι' αυτά;
- Υπάρχουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα; και πως μπορούμε να ελέγχουμε τα αρνητικά μας συναισθήματα;
- Πως αισθανόμαστε όταν μας απορρίπτουν;
- Να βρούμε τρόπους να παίζουμε χωρίς να τσακωνόμαστε;
- Τα παιδιά έπειτα χωρίστηκαν σε ομάδες και ανάλαβαν να φέρουν πληροφορίες αφού πριν είχαμε συζητήσαμε από που μπορούμε να τις αντλήσουμε(βιβλία, παραμύθια, internet, CD).
- Σε αυτό το στάδιο, ενημερώνουμε και τους γονείς για το πρόγραμμα που θα ξεκινήσουμε και ζητάμε την βοήθειά τους .

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

- Στόχος μας τα παιδιά να μάθουν να γράφουν και να αναγνωρίζουν λέξεις και συλλαβές από τα βασικά συναισθήματα: Λύπη, χαρά, θυμός, οργή και στη συνέχεια να αναγνωρίζουν και τα υπόλοιπα.
- Να μπορούν να περιγράφουν τα συναισθήματα μέσα από τα παραμύθια, από εικόνες, ταινίες και να τα αναγνωρίζουν στον κύκλο του χρόνου (28η Οκτωβρίου, Πολυτεχνείο, Χειμώνας, Χριστούγεννα, Απόκριες, τα Χελιδονίσματα, 25η Μαρτίου, Πάσχα).

Δραστηριότητες

Στην αρχή παρουσίασαν τον εαυτό τους και το όνομα τους στην ομάδα και μιμήθηκαν τις κινήσεις σύμφωνα με τα λόγια από το τραγουδάκι

«Τρέχω τρέχω και καλπάζω και σε σένα σταματώ

χάρισε μου το όνομα σου να το κάνω φυλακτό»

όπου σταματούσαν τυχαία σ΄ ένα παιδί και του ζητούσαν να τους χαρίσει το όνομα του (έβρισκε την καρτέλα με το όνομα του) . Το άλλο παιδί έγραφε το όνομα του νέου του φίλου μέσα σε ένα χαρτί και το κρατούσε φυλακτό. Στο τέλος παρουσίαζαν το νέο φίλο τους στην ομάδα και συζητούσαν μια ιστορία γι΄ αυτόν(τι θα μπορούσαν να κάνουν μαζί, τι θα μπορούσαν να μοιραστούν ….)

Παρουσιάζουμε ως εποπτικό υλικό πίνακες αναφοράς με εικόνες από διάφορα συναισθήματα. Τα παιδιά εκτός από τα βασικά συναισθήματα προσπαθούν να μαντέψουν και πιο σύνθετα όπως περηφάνια, θάρρος, ευαισθησία, θλίψη , οργή, βία. Έπειτα τα παιδιά σε καρτέλες μαθαίνουν να γράφουν και να διαβάζουν τις λέξεις των βασικών συναισθημάτων όπως ΛΥΠΗ – ΧΑΡΑ – ΘΥΜΟΣ – ΦΟΒΟΣ. Τα παιδιά μαθαίνουν παροιμίες που συνδέονται με συναισθήματα:

''Κακό χωριό, λίγα τα σπίτια'', ''Ο κακός χρόνος περνάει, ο κακός γείτονας δεν περνάει''.

Διαβάσαμε γνωστά παραμύθια.(Η Χιονάτη με την μητριά της, Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια, η πεντάμορφη και το τέρας, η δόνα η τερηδόνα, τα 3 μικρά λυκάκια) και τα παιδιά έπρεπε να μας περιγράψουν τα συναισθήματα που βίωναν οι ήρωες των παραμυθιών. Με αυτή την αφορμή ανακαλύψαμε τους χαρακτήρες που εμφανίστηκαν και τους ομαδοποιήσαμε σε κακούς και καλούς ζωγραφίζοντας τα πορτρέτα τους.

Διαβάσαμε τα βιβλία της Μορόνι «θυμός»,«φόβος»,«λύπη»,«χαρά». Γνωρίσαμε τα συναισθήματα του θυμού και του φόβου, συζητήσαμε τους λόγους που μας προκαλούν αυτά τα συναισθήματα, τους καταγράψαμε και τους δραματοποιήσαμε. Στη συνέχεια ζωγραφίσαμε περιγράφοντας τι μας προκαλεί θυμό και φόβο.

Ομαδοποιήσαμε τα συναισθήματα σε αυτά που κρατώ στην καρδιά μου και σε αυτά που τα κλειδώνω στο σεντούκι. Το κάθε παιδί έφτιαξε το δικό του « βιβλίο συναισθημάτων» με τις ατομικές του ζωγραφιές για τα συναισθήματά του. Τα παιδιά έμαθαν να μετατρέπουν τα ουσιαστικά σε ρήματα: Φόβος – φοβάμαι, χαρά – χαίρομαι, θυμός θυμώνω.

Αναλύσαμε τα συναισθήματα που μας προκαλούν οι εθνικές εορτές (περηφάνια, θάρρος), το Πολυτεχνείο (οργή, θυμός), τα Χριστούγεννα (αγάπη, χαρά,) οι Απόκριες (διαβάσαμε την ιστορία του Αρλεκίνου, την ιστορία του δυστυχισμένου κλόουν), το Πάσχα (θλίψη, πόνος, λύπη, στενοχώρια).

Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να ακούσουν μια μεγάλη ποικιλία με ιστορίες με έντονη συναισθηματική φόρτιση όπως και στην συνέχεια να συζητήσουν για τα δικά τους συναισθήματα. Εργαστήκαμε πάνω σε δύο σημαντικά βιβλία με δυνατά μηνύματα αγάπης: ‘’Το δέντρο που έδινε‘’, και ‘’ο μικρός πρίγκιπας’’. Στο πρώτο βιβλίο, κατασκευάσαμε μια μηλιά, όπου τα παιδιά έγραψαν σε καρδούλες το δικό τους μήνυμα για το τι χρειάζεται κάποιος για να είναι ευτυχισμένος και το κρέμασαν στο δέντρο [την ιστορία του δέντρου την παρουσιάσαμε σε animation](#)τα Χριστούγεννα σε σχετική εκδήλωση. Αναλύσαμε τις εκφράσεις από τα βιβλία διαβάζοντας μικρά αποσπάσματα:

Από το μικρό Πρίγκιπα:

‘’Αν αγαπάς ένα λουλούδι που βρίσκεται σ΄ ένα αστέρι, νιώθεις γλυκά τη νύχτα όταν κοιτάζεις τον ουρανό. Όλα τ΄ αστέρια είναι ανθισμένα’’.(Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ. Ο μικρός Πρίγκιπας).

Και από το Δέντρο που έδινε:

«Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια μηλιά που αγαπούσε ένα αγοράκι».

‘’Πάρε τα κλαδιά μου’’ του είπε η μηλιά. ‘’και τότε θα είσαι ευτυχισμένος’’. Το αγόρι έκοψε τα κλαδιά της μηλιάς και τα πήρε μαζί του. Και η μηλιά ήταν ευτυχισμένη».

Απαγγείλαμε το ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη

“Μου ΄φυγ΄ ένα συννεφάκι πάει τη λύπη στα βουνά

ψάχνει να χτίσει ένα σπιτάκι στο πάντα και στο πουθενά”.

Τα παιδιά ζωγράφισαν τις δικές τους λύπες και τις έστειλαν ψηλά στα σύννεφα…

Με αφορμή την ανάγνωση της ιστορίας «ο βάτραχος είναι βάτραχος», τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να περιγράψουν τα πράγματα που κάνουν καλά και είναι περήφανα για τον εαυτό τους. Τα ζωγράφισαν στη συνέχεια στα πέταλα ενός λουλουδιού και έπαιξαν την «αλυσίδα της περηφάνιας». Κάθε παιδί γινόταν ο κρίκος της αλυσίδας αφού παρουσίαζε με δραματοποίηση αυτό που έκανε καλά και ήταν περήφανος γι΄ αυτό.

Τα παιδιά παρακολουθώντας τη θεατρική παράσταση με το μικρό πρίγκιπα είχαν την ευκαιρία να πάρουν συνέντευξη απ’ τους ηθοποιούς και να μάθουν πως νιώθουν οι ίδιοι όταν βιώνουν διάφορους ρόλους, αν έχουν τρακ, αγωνία ,αν τους αρέσει όταν τους χειροκροτούν και με την σειρά τους να διηγηθούν τι συναισθήματα τους προκάλεσε η συγκεκριμένη παράσταση.

Παρακολουθήσαμε μια κινηματογραφική ταινία με έντονα συναισθήματα (η Tinkerbell και το τέρας του ποτέ) και συζητήσαμε τα συναισθήματα που μας προκάλεσε η ταινία αλλά και η πρώτη επαφή με τον κινηματογράφο (φοβήθηκαν, χάρηκαν, προβληματίστηκαν). Επίσης μας δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε για τη διαφορετικότητα και την αποδοχή της.

Ακούσαμε και συζητήσαμε κανόνες καλής συμπεριφοράς από το cd με τις συμβουλές τους καλού λύκου και γράψαμε τους δικούς μας όπου τους συμβουλευόμασταν συνεχώς. Κατασκευάσαμε μια αφίσα με 3 διαβαθμίσεις ευκαιρίες (στάσου σκέψου πράξε) για να μην φτάνουμε σε κατάσταση θυμού.

Δημιουργήσαμε το δικό μας παραμύθι με ήρωες από τα αγαπημένα μας παραμύθια με τίτλο "ο καλός Άγγελος του Βασιλιά», το ζωγραφίσαμε και το κάθε παιδί το πήρε στο σπίτι του όπου το αφηγήθηκε στους γονείς του.

Εξοπλίσαμε τη βιβλιοθήκη με σχετικά βιβλία και παραμύθια. Με αφορμή τη δανειστική βιβλιοθήκη συζητούσαμε κάθε φορά για τα συναισθήματα που μας προκαλούσε το βιβλίο που δανειζόμασταν. Διαβάζοντας ένα βιβλίο «τα ζώα πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο» συζητήσαμε για το πότε ένα βιβλίο είναι χαρούμενο ή λυπημένο και καταγράψαμε τις απόψεις των παιδιών (να μην το τσαλακώνουμε, να το φροντίζουμε…).

Γράψαμε το αλφαβητάρι των συναισθημάτων και δημιουργήσαμε ένα ποιηματάκι για το τι είναι αγάπη. Έπειτα γράψαμε τη λέξη "σ΄αγαπώ" σε καρδούλες και τις ανταλλάξαμε μεταξύ μας. Στη γιορτή της μητέρας τα παιδιά έγραψαν σε κάρτες λόγια γλυκά και τις πρόσφεραν.

Παίξαμε γλωσσικά παιχνίδια

Τα παιδιά περιέγραψαν πίνακες ζωγραφικής. Έβρισκαν τα κατάλληλα επίθετα για να προσδιορίσουν την αντίστοιχη κατάσταση (χαρούμενος, θυμωμένος, γελαστός, λυπημένος, φοβισμένος…). Κατάλαβαν τη σημασία των ρημάτων συνδυάζοντας εικόνα, λέξη και έκφραση (χαίρομαι, χαρά, χαρούμενος).

Από περιοδικά κόψαμε διάφορες εικόνες με συναισθήματα και παίξαμε το παιχνίδι «σπασμένο τηλέφωνο».Ψιθυρίσαμε μια λέξη ρήμα στο αυτί ενός παιδιού. Η λέξη περνούσε από παιδί σε παιδί μέχρι να φτάσει στο τελευταίο. Το τελευταίο εξηγούσε με παντομίμα τη λέξη στην ομάδα των θεατών. Τα παιδιά θεατές έδειχναν τη σωστή εικόνα κάνοντας σύγκριση με την αρχική περιγραφή.

Βρήκαμε συνώνυμες λέξεις για το θυμωμένο όπως οργισμένος έξαλλος νευριασμένος εκνευρισμένος, για το χαρούμενο χαμογελαστός ευτυχισμένος, για το λυπημένο στενοχωρημένος κλαμένος θλιμμένος, τον φοβισμένο τρομαγμένο τρομοκρατημένο και τις καταγράψαμε.

Τα παιδιά συγκρίνανε εικόνες θυμωμένων, φοβισμένων ανθρώπων με διαφορετικές διαβαθμίσεις των συναισθημάτων. Ενθαρρύνθηκαν να εκφράσουν με λόγια τις διαφορετικές εντάσεις του συναισθήματος θυμωμένος, πολύ θυμωμένος, πάρα πολύ θυμωμένος (συγκριτικός υπερθετικός βαθμός των επιθέτων) και στη συνέχεια με μίμηση.

Παίξαμε ένα ξύλινο παιχνίδι ταύτισης εικόνας και λέξεων με τα συναισθήματα αναγνωρίζοντας τις σωστές και περιγράφοντάς τες. Μελετήσαμε παροιμίες, γνωμικά και αναγνωρίσαμε το συμβολισμό τους. Παροιμίες όπως «φοβάται ο Γιάννης το θεριό και το θεριό το Γιάννη», «Άσπρισε σαν πανί» «Μαύρισε από το κακό του», τις δραματοποιήσαμε και τις ζωγραφίσαμε.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Στόχος μας τα παιδιά να αναγνωρίσουν τα σχήματα, να προβούν σε ομαδοποιήσεις, αντιστοιχίσεις, ταξινομήσεις και να παίξουν με τα χρώματα ταυτίζοντάς τα με τα συναισθήματα.

Δραστηριότητες

- Με βάση τα σχήματα που έχουμε μάθει, τα παιδιά κατασκεύασαν σχηματούληδες όπου τα "ζωντάνεψαν" με διαφορετικά συναισθήματα. Στη συνέχεια ομαδοποιήσαμε τα σχήματα με το ίδιο συναίσθημα.

- Ομαδοποιήσαμε, ταξινομήσαμε τα συναισθήματα σε αρνητικά και θετικά. Παίξαμε το παιχνίδι: Βάλε χρώμα στα συναισθήματα. Τα παιδιά έπρεπε να χρωματίσουν κάθε συναίσθημα, με το χρώμα που πίστευαν ότι ταιριάζει. Έτσι δημιουργήσαμε και τον τροχό των συναισθημάτων.
- Μετρηθήκαμε στο ύψος και στο βάρος και κάναμε συγκρίσεις. Στο τέλος καταγράψαμε διαφορές και ομοιότητες και μάθαμε ότι ο καθένας μας είναι μοναδικός.
- Τις Απόκριες διαβάσαμε την ιστορία «του Αρλεκίνου» και συζητήσαμε τα συναισθήματα του Αρλεκίνου από την αρχή ως το τέλος. Με τη βοήθεια των εικόνων τα παιδιά διηγήθηκαν την ιστορία σύμφωνα με τη χρονική ακολουθία.
- Δημιουργήσαμε ένα ημερολόγιο με τα βασικά συναισθήματα όπου κάθε μέρα το παιδί καλούνταν να ζωγραφίσει πως ένιωθε και να το κολλήσει στο αντίστοιχο κουτάκι. Έπειτα γινόταν καταμέτρηση και βρίσκαμε ποιο συναίσθημα κυριαρχούσε τη συγκεκριμένη μέρα. Στην συνέχεια το αποτυπώσαμε σε γραφική αναπαράσταση στον υπολογιστή.
- Δημιουργήσαμε φύλλα εργασίας με μοτίβα ζωγραφίζοντας σε επανάληψη τα συναισθήματα (λύπη, χαρά, φόβος, λύπη, χαρά, φόβος).
- Σε μια γωνιά της τάξης μας τοποθετήσαμε το καρεκλάκι του θυμού όπου πηγαίναμε εκεί όταν ήμασταν θυμωμένοι και μετρούσαμε από το 110 για να ηρεμήσουμε αλλά και ανάποδα. Κατασκευάσαμε το θερμόμετρο του θυμού με διαβαθμίσεις από το 110 και τοποθετούσαμε το όνομά μας ανάλογα με την ένταση του θυμού.
- Διαβάσαμε πολλές ιστορίες με εικόνες όπου κάθε φορά τα παιδιά καλούνταν να δημιουργήσουν μια σωστή διαδοχή καταστάσεων χρησιμοποιώντας λέξεις όπως, πριν, τώρα, μετά, τέλος.
- Βρήκαμε εικόνες από διάφορα περιοδικά όπου τις ομαδοποιήσαμε και κατασκευάσαμε αφίσες με διαφορετικά συναισθήματα. Στη συνέχεια προβήκαμε σε συγκρίσεις.
- Παρουσιάσαμε πίνακες ζωγραφικής με χρώματα και σχήματα όπως του Leonid Afremov με πολύ έντονα χρώματα και «η χαρά της ζωής» του Ρόμπερ Ντελονέ. Ενθαρρύναμε τα παιδιά να γίνουν και εκείνοι μικροί καλλιτέχνες να φτιάξουν τους δικούς τους κύκλους αλλά και πίνακες με τα αγαπημένα τους χρώματα που ομορφαίνουν τη ζωή μας. Με χαρτιά γκοφρέ αγαπημένων χρωμάτων δημιούργησαν κύκλους μικρούς και μεγάλους και στη συνέχεια κινήθηκαν αυτοσχεδιάζοντας.
- Παίξαμε με συμμετρίες. Από διάφορες εικόνες που απεικόνιζαν συναισθήματα τις κόψαμε στη μέση και καλούνταν να βρουν το άλλο μισό κομμάτι και να το ενώσουν. Κινήθηκαν με ρυθμούς μουσικής χορεύοντας με το άλλο τους μισό. Σε φύλλο εργασίας όπου υπήρχε μισό πρόσωπο έπρεπε να προεκτείνουν την ζωγραφιά τους για να φτιάξουν και το άλλο μισό.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στόχοι:

- Να κατανοήσουν ότι ο καθένας είναι μοναδικός και διαφορετικός
- Να μάθουν να τηρούν κανόνες για να μπορούν να συνυπάρχουν με την ομάδα
- Να κατανοήσουν την έννοια της συνεργασίας, της φιλίας και του σεβασμού
- Να συζητήσουν για τα ζώα και τα συναισθήματα που βιώνουν

Δραστηριότητες

- Έπειτα από παρατήρηση και περιγραφή για τον εαυτό μας, διαπιστώσαμε ότι κανένας δεν είναι το ίδιο με τον άλλο. Μπορεί όμως να μην έχουμε το ίδιο χρώμα μάτια ή μαλλιά ή το ίδιο ύψους ή το ίδιο βάρος (μετρήσαμε με μέτρο το ύψος μας, με ζυγαριά το βάρος μας) αλλά στο σχολείο είμαστε όλοι ίσοι και όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα και στο παιχνίδι και στις διάφορες γωνιές. Έτσι κατασκευάσαμε τις δικές μας ταυτότητες και σημειώσαμε πάνω τα χαρακτηριστικά μας.
- Συζητήσαμε και θέσαμε τους δικούς μας κανόνες σωστής συμπεριφοράς όπου θα έπρεπε να μάθουμε να τους τηρούμε για να εξασφαλίσουμε ασφάλεια στον χώρο μας. Έτσι τα παιδιά απέκτησαν συνείδηση για το τι είναι δικό τους και τι όχι, κατανόησαν την έννοια της φιλίας και της συνεργασίας και έμαθαν να δείχνουν σεβασμό ο ένας απέναντι στον άλλο
- Με αφορμή ένα ατύχημα που συνέβη σ' ένα δικό τους κατοικίδιο ζώο συζητήσαμε για τα ζώα και για τα συναισθήματα τους. Μας δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε ιστορίες που έχουν βιώσει τα παιδιά και κουβέντιασαν για ανάλογα συναισθήματα που ένιωσαν. Παρουσιάσαμε πίνακες ζωγραφικής με παραμελημένα και τα παιδιά μας μίλησαν για το πως ένιωθαν κάθε φορά τα ζώα, πως το κατάλαβαν, εξέφρασαν τις απόψεις τους για τις αιτίες που οδήγησαν να νιώθουν τα ζώα αυτά τα συναισθήματα, σύγκριναν δικά τους συναισθήματα με εκείνα των ζώων που απεικονιζόταν στις εικόνες. Πρότειναν τρόπους για το τι πρέπει να κάνουν οι άνθρωποι για να είναι τα ζώα ευτυχισμένα και χαρούμενα (να τα φροντίζουν, να τα αγαπάνε)και έφτιαξαν αφίσα.
- Ακούσαμε και είδαμε το παραμύθι «ο σκαντζόχοιρος που ήθελε να το χαϊδέψουν» από τη διαδικτυακή διεύθυνση «ο μικρός αναγνώστης» και περιγράψαμε τα συναισθήματα που ένιωσε ο σκαντζόχοιρος.
- Μέσα σ΄ ένα κουτί (κουτί συναισθημάτων) κλείσαμε έναν καθρέπτη. Είπαμε στα παιδιά ότι εκεί κρυβόταν ένας μοναδικός άνθρωπος. Προσπάθησαν να μαντέψουν ή να φανταστούν ποιο ήταν το πολύ σημαντικό πρόσωπο που κρυβόταν μέσα στο κουτί. Στο τέλος ανοίξαμε το κουτί και κάθε παιδί είδε μέσα από τον καθρέπτη ότι ήταν ο εαυτός του, όπου τον περιέγραψε. Έπειτα ζωγράφισαν το πορτρέτο τους και έκαναν συγκρίσεις με τον εαυτό τους.
- Συζητήσαμε με τα παιδιά κατά πόσο τα συναισθήματα είναι κάτι απτό, πως θα μπορούσαμε να τα αντιληφθούμε , να τα καταλάβουμε , να τα δούμε. Δραματοποιήσαμε χαρακτήρες προσώπων που ένιωθαν είτε χαρά ή λύπη, φόβο, θυμό και προσπαθήσαμε χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις (να μαντέψουμε πότε με την όραση, πότε με την ακοή ή την αφή το ανάλογο συναίσθημα). Παίξαμε το παιχνίδι «μάντεψε πως νιώθω» και το παιχνίδι «κάνε ότι κάνω» (παιχνίδι παντομίμας, ένα παιδί έκανε κάτι και οι άλλοι έπρεπε να μαντέψουν και να το επαναλάβουν).
- Διαβάσαμε το βιβλίο «δεν είμαι αλλιώτικος απ' τους άλλους» της Barbara Seuling. Συζητήσαμε για τη διαφορετικότητα και αν πρέπει να φερόμαστε με διαφορετικό τρόπο σε αυτά τα άτομα.
- Ενθαρρύναμε τα παιδιά να διατυπώσουν τις ιδέες τους για να διαμορφώσουν μια γωνιά της τάξης σε γωνιά χαλάρωσης και ηρεμίας. Δώσαμε την ευκαιρία να σκεφτούν ποια γωνιά έπρεπε να επιλέξουν, και με ποια κριτήρια, με τι υλικά θα τι διακοσμούσαν; Τα παιδιά κατέθεσαν τις απόψεις τους και τις δικαιολόγησαν.

- Διαβάσαμε βιβλία «δεν φοβάμαι» από τη σειρά της Γιαννίκου και συζητήσαμε για τους φόβους μας. Βρήκαμε τρόπους για να αντιμετωπίσουμε τους δικούς μας φόβους (φτιάξαμε τη σούπα των φόβων) και παίξαμε παιχνίδια δραματοποίησης.
- Συζητήσαμε για το φαινόμενο του σεισμού και προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε το φόβο που νιώθουμε. Περιγράψαμε τα συναισθήματα που έχουμε βιώσει σε σεισμό και γράψαμε τα στάδια αντιμετώπισης. 1. γνωρίζω 2. μαθαίνω να αντιμετωπίζω 3. δε φοβάμαι. Κάναμε πολλές ασκήσεις ετοιμότητας για να μπορούν τα παιδιά να εξοικειωθούν και να μη φοβούνται.
- Με αφορμή την εποχή της Άνοιξης, συζητήσαμε για την αλλαγή του καιρού, της φύσης αλλά και της διάθεσης μας. Φυτέψαμε και ανανεώσαμε τον κήπο μας συζητώντας πόσο επηρεάζει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζούμε την ψυχική μας υγεία, τη δημιουργικότητα και την απόδοση μας.
- Δείξαμε εικόνες από το διαδίκτυο με διάφορα τοπία όπου το περιβάλλον έχει υποστεί καταστροφές. Παρατήρησαν, περιέγραψαν εικόνες με καμένα δάση, μολυσμένες λίμνες με νεκρά ψάρια, ακρογιαλιές πλημμυρισμένες με απόβλητα αλλά και όμορφα τοπία (ωραία κτίρια, καθαρό περιβάλλον, πολλά δάση…) Σχολίασαν, συγκρίνανε και συμπέραναν ότι και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε μπορεί να έχει συναισθήματα θετικά και αρνητικά εξαιτίας των συμπεριφορών των ανθρώπων.

ΠΑΙΔΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

Στόχοι:

- Να μάθουν να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με ποικίλους τρόπους (μουσική, θεατρικό παιχνίδι, μίμηση, αυτοσχεδιασμός) και να κατανοήσουν ότι τα συναισθήματα εκφράζονται και με το σώμα μας.
- Να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση.
- Να απολαύσουν μουσικά κομμάτια και να αναγνωρίσουν συναισθήματα που προκαλούνται από αυτά.

Δραστηριότητες

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Κατασκευάσαμε τα σχήματα σε ομαδική εργασία δίνοντας τους έκφραση και συναίσθημα και στη συνέχεια τα ομαδοποιήσαμε.

Τα παιδιά παροτρύνθηκαν να κόψουν και να κολλήσουν εικόνες από περιοδικά για να φτιάξουν κολάζ και να δημιουργήσουν τη χώρα της χαράς και της λύπης.

Έπλασαν προσωπάκια από πλαστελίνη και πειραματίστηκαν για τις εκφράσεις και τα συναισθήματα που θα έδιναν σε κάθε προσωπάκι με διάφορα υλικά όπως κουμπιά,όσπρια…. Έδωσαν ονόματα και έφτιαξαν μικρές ιστορίες.

Ενθαρρύνθηκαν να φτιάξουν προσωπάκια από χαρτί κάνσον δίνοντάς τους την έκφραση και τα χαρακτηριστικά που θέλουν χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά.

Παροτρύναμε τα παιδιά να παρατηρήσουν, να περιγράψουν και να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που έβλεπαν σε πίνακες μεγάλων ζωγράφων. Προβληματίστηκαν με ερωτήσεις όπως πώς μπορεί ένας ζωγράφος να ζωγραφίσει τις εκφράσεις σ΄ ένα πρόσωπο, πώς να δείξει τα συναισθήματα. Τα παιδιά κατανόησαν ότι οι γραμμές, το σχήμα και τα χρώματα είναι τα βασικά στοιχεία για τις εκφράσεις των προσώπων. Η κάθε ομάδα περιέγραψε και ζωντάνεψε τον πίνακα της στην ολομέλεια της τάξης. Κάποιοι πίνακες που

μελέτησαν τα παιδιά ήταν « το κορίτσι που γελά» του Γ. Ιακωβίδη, «η μητρική στοργή» του Γ. Ιακωβίδη, «η αυτοπροσωπογραφία» του Van Gogh

Γνωρίσαμε τον πίνακα του Da Vinci «Μόνα Λίζα». Παρατηρήσαμε τα λεπτομερή χαρακτηριστικά του προσώπου, τα σκούρα μάτια, τα λεπτά βλέφαρα, το περίφημο χαμόγελο. Προσπαθήσαμε να βρούμε τα συναισθήματα που κρύβει η Μόνα Λίζα. Ζωγραφίσαμε τη δική μας Τζοκόντα.

Δημιούργησαν ένα διαφορετικό δέντρο, το δέντρο της αγάπης τα Χριστούγεννα. Σχεδίασαν και έκοψαν πολλές διαφορετικές καρδούλες όπου τις κρέμασαν στο δέντρο τους που θα στείλει την αγάπη σ΄ όλο τον κόσμο μοιράζοντας ευχές.

Κατασκεύασαν «το φωτεινό σηματοδότη του θυμού» που έδειχνε τα τρία πράγματα που πρέπει να κάνει κάποιος όταν είναι θυμωμένος. Το κόκκινο λέει περίμενε μην κάνεις βιαστικά πράγματα. Το πορτοκαλί λέει σκέψου τι θα κάνεις για να ηρεμήσεις. Το πράσινο λέει κάνε αυτό που πρέπει. Τα παιδιά ανατρέχανε σ΄ αυτόν κάθε φορά που ήταν θυμωμένα.

Φτιάξαμε το δικό μας αρλεκίνο σε δύο ομάδες, με την τεχνική του κολάζ από ύφασμα και του δώσαμε ένα συγκεκριμένο συναίσθημα που αποφάσισε η κάθε ομάδα (χαρά και θυμό).

Εργαστήκαμε ομαδικά φτιάχνοντας το αποτύπωμα της παλάμης μας (με αφορμή το βιβλίο «τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε»), βρήκαμε την παλάμη του αγαπημένου μας φίλου και την «αγκαλιάσαμε».

Κατασκευάσαμε ομαδικά το δέντρο της φιλίας με αποτυπώματα χεριών και γράψαμε ένα δικό μας ποίημα που μιλάει για τη φιλία.

Τα παιδιά κατασκεύασαν τις δικές τους μάσκες συναισθημάτων από διάφορα υλικά(χαρτί, πιάτα μιας χρήσεως, χαρτοσακούλες, μπαλόνια) και τις ζωγράφισαν. Τις φόρεσαν και ανάλογα με το συναίσθημα που είχαν αποτυπώσει ενθαρρύνθηκαν να αυτοσχεδιάσουν, να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα τους.

Μασκαρευτήκαμε τις Απόκριες, χορέψαμε, παίξαμε και συζητήσαμε για τα συναισθήματα μας.

Κατασκευάσαμε το κουβάρι των συναισθημάτων δίνοντας σε κάθε χρώμα ένα συναίσθημα και στη συνέχεια παίξαμε συζητώντας πως έχουμε νιώσει. Περιγράφαμε ένα γεγονός ανάλογα με το χρώμα του κουβαριού που μας τύχαινε.

Δημιουργήσαμε στο πάτωμα με πανιά τις δικές μας φατσούλες με τα βασικά συναισθήματα.

Εικονογραφήσαμε το δικό μας παραμυθάκι «ο καλός Άγγελος του Βασιλιά».

Κατασκευάσαμε με κουτάλες, κούκλες και παίξαμε κουκλοθέατρο.

Κόψαμε από περιοδικά, εφημερίδες και παραμύθια διάφορες εικόνες με εκφράσεις προσώπων και δημιουργήσαμε μια αφίσα «με τα παραμύθια πως αισθάνονται».

Φτιάξαμε καρδούλα από γυαλί, την ζωγραφίσαμε και την χαρίσαμε στη μαμά για τη γιορτή της μητέρας.

Κατασκευάσαμε κούκλες από εφημερίδες δίνοντάς τους ανάλογα χαρακτηριστικά με τα συναισθήματα παρουσιάζοντάς τα στην τελική γιορτή μας.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Στόχοι:

- Να μάθουν να συγκεντρώνονται, να βελτιώνουν τον ψυχοκινητικό τους συντονισμό μεταβάλλοντας την αίσθηση σε κίνηση.

- Να επικοινωνήσουν μεταξύ τους παίζοντας παιχνίδια ρόλων εξοικοιώνοντάς τα με τεχνικές και τρόπους έκφρασης.
- Να αποδεσμευτούν από δεσμεύσεις και αναστολές ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους.

Τα παιδιά παροτρύνθηκαν να φτιάξουν με υφάσματα, τις χώρες της χαράς και της λύπης και έγιναν κάτοικοι των χωρών δείχνοντας με όλο τους το σώμα το ανάλογο συναίσθημα.

Ενθαρρύνθηκαν να αναπτύξουν φανταστικούς ρόλους και καταστάσεις δραματοποιώντας μικρά θεατρικά σενάρια όπως μια μέρα στο γιατρό, δυο παιδιά μαλώνουν για τα τουβλάκια, μια μέρα με τη μαμά μου στο φούρνο κλπ.

Έπαιξαν παιχνίδια με ζάρι που απεικόνιζε σε κάθε πλευρά του διαφορετικό συναίσθημα. Τα παιδιά αναπαριστούσαν ότι τους τύχαινε.

Ενθαρρύνθηκαν να εκφράσουν το θυμό τους χορεύοντας το «θυμό του χορού» χορεύοντας με έντονη μουσική και σταδιακά καθώς άλλαζε η μουσική έδιωχναν το θυμό από πάνω τους, χρησιμοποιώντας όλο το σώμα τους. Έμαθαν νέους τρόπους για να αντιμετωπίζουν το θυμό όπως ασκήσεις χαλάρωσης και ηρεμίας, ρύθμιση της αναπνοής και των καρδιακών παλμών, την τεχνική του μπαλονιού (φούσκωναν ένα μπαλόνι και έβαζαν το θυμό τους και τον εκνευρισμό τους μέσα).

Διαβάσαμε την ιστορία του Πινόκιο, βρήκαμε τα συναισθήματα του σε κάθε φάση της ιστορίας. Μεταμορφώθηκαν σε μαριονέτες και μιμήθηκαν τις κινήσεις της μαριονέτας Πινόκιο και τα συναισθήματα του.

Παρατήρησαν εικόνες με κλόουν σε διαφορετικές συναισθηματικές καταστάσεις. Προτρέψαμε τα παιδιά να περιγράψουν τα συναισθήματα, να βρουν τους λόγους που ένιωθαν έτσι και να μεταμορφωθούν στους κλόουν των εικόνων. Υποδυθήκαμε διάφορους ρόλους στο αποκριάτικο πάρτι μας.

Είδαμε στο διαδίκτυο ηφαίστεια να εκρήγνυνται και τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να μεταμορφωθούν σε ηφαίστεια του θυμού , που βγάζουν φωτιές και λάβα και εκρήγνυνται αλλά σιγά σιγά ηρεμούν και οι φωτιές σβήνουν.

Παίξαμε ομαδικά παιχνίδια στην αυλή που προωθούσαν την συνεργασία και την ομαδικότητα. Παιχνίδια όπως: ο χαρταετός και η ουρά του, ψαράδες με τα δίχτυα τους, τυφλόμυγα, το μπαλόνι, φωλιές, ο βοηθός….

Παρακολουθήσαμε Καραγκιόζη και παίξαμε με τη σκιά του σώματός μας έξω στη αυλή αλλά και πίσω από έναν προβολές.

Παίξαμε παιχνίδια μίμησης με χαρτοσακούλες, μπαλόνια, χάρτινα πιάτα, με τις μάσκες από τα μπαλόνια, με τις κουτάλες.

Υποδυθήκαμε ρόλους από πολλά παραμύθια(ο δυστυχισμένος κλόουν, η χρυσομαλλούσα και οι 3 αρκούδες, ο χιονάνθρωπος που δεν ήθελε να λιώσει, λιγουλάκι χειμώνας), και συζητήσαμε για τα συναισθήματα των ηρώων.

Δραματοποιήσαμε το δικό μας παραμυθάκι «ο καλός άγγελος του βασιλιά» και το παρουσιάσαμε στους γονείς.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Στόχοι:

- Να απολαύσουν μουσικά κομμάτια και να μάθουν να αναγνωρίζουν συναισθήματα που προκαλούνται από μουσικά κομμάτια.
- Να εκφράζουν συγκεκριμένα συναισθήματα παίζοντας μουσικούς ήχους ή χορεύοντας.

- Να αλληλεπιδρούν χορεύοντας σε ζευγάρια ή σε κύκλο.
- Να μάθουν να ασκούνται στον αυτοέλεγχο.

Δραστηριότητες

Τα παιδιά εξέφραζαν κάθε φορά τα συναισθήματα που τους προκαλούνται από την ακρόαση διαφόρων μουσικών κομματιών. Περιέγραψαν, αυτοσχεδίασαν, δραματοποίησαν, χόρεψαν, ζωγράφισαν τα διαφορετικά ακούσματα. Μερικά μουσικά κομμάτια που επιλέξαμε: το χαμόγελο της Τζοκόντα του Χατζηδάκη, Vivaldi «οι τέσσερις εποχές», το soundtrack του forest gump, «όπου υπάρχει αγάπη» Χορωδία Λάμπρου.

Δημιουργήσαμε τη δική μας ιστορία «ο καλός άγγελος του βασιλιά» και καλέστηκαν τα παιδιά να την εμπλουτίσουν με μουσικά όργανα τα οποία επέλεξαν σύμφωνα με την κατάσταση που βίωναν κάθε φορά οι ήρωες (πιατίνια για το φόβο, τύμπανο για τον θυμό,…)

Προσκαλέσαμε στο σχολείο μουσικό, γονέα ενός παιδιού όπου μας μίλησε για την μουσική, το ρυθμό, τη μελωδία μαθαίνοντάς μας τα μουσικά ακούσματα. Μας ενημέρωσε για τα συναισθήματα του κάθε φορά που γράφει μουσική και παίζει. Μας έπαιξε διάφορα είδη μουσικής και τα παιδιά ζωγράφισαν τις εικόνες που τους δημιουργούνται από τα διαφορετικά ακούσματα.

Με αφορμή την ανάγνωση της ιστορίας «το δέντρο που έδινε» τα παιδιά αντιστοίχισαν εικόνες του παραμυθιού με το συναίσθημα και τη μελωδία που νόμιζαν ότι ταίριαζε, στη συνέχεια ανταποκρινόταν στα μουσικά ερεθίσματα παίζοντας τις ανάλογες σκηνές του παραμυθιού. Η μουσική που επιλέξαμε ήταν του Μάνου Χατζηδάκη «το νησί των συναισθημάτων».

Ακούσαμε το τραγούδι «όπου υπάρχει αγάπη» από τη χορωδία του Λάμπρου και παίξαμε με τις λέξεις και τις εικόνες του τραγουδιού.

Τραγουδήσαμε το τραγούδι «τα παιδιά ζωγραφίζουν στον τοίχο» όπου τα παιδιά το ζωγράφισαν.

Μάθαμε αρκετά αποκριάτικα τραγούδια που προκαλούν χαρά και γέλιο όπως «καλώς το καρναβάλι», «μας ήρθε πάλι το καρναβάλι», αλλά και μουσικά κομμάτια από το cd του VIVALDI όπου κινηθήκαμε σε ανάλογους ρυθμούς. Ακούσαμε τραγούδια για την Άνοιξη, για τη γιορτή της μητέρας και διάφορα άλλα που προκαλούν διάφορα συναισθήματα και ξεχωρίσαμε ποια προκαλούν χαρά, ποια λύπη, θυμό ή και φόβο.

Παίξαμε τις μουσικές καρέκλες χρησιμοποιώντας λέξεις από συναισθήματα και παιχνίδια που προκαλούν γέλιο όπως: «χωρίς λόγια», «ακίνητο νερό», «κάντε το και εσείς», «κάνε μια γκριμάτσα», «μυτοαλευρώματα», «αγαλματάκια» κ.ά

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Στόχοι:

Να έρθουν σε επαφή με τον Υπολογιστή και να μάθουν να τον χειρίζονται δημιουργικά.

Να κατανοήσουν ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι επικοινωνίας (skype, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) και δημιουργικής έκφρασης (λογισμικά ζωγραφικής, προγράμματα παιχνιδιών, δημιουργίας ηλεκτρονικού βιβλίου).

Δραστηριότητες

Τα παιδιά έμαθαν να εντοπίζουν τα γράμματα στον υπολογιστή και προσπαθούσαν να γράψουν λέξεις που δήλωναν συναισθήματα.

Δημιούργησαν στον υπολογιστή φατσούλες με τα βασικά συναισθήματα και τις εκτυπώσαμε.

Έπαιξαν πολλά παιχνίδια παιδαγωγικά σε cd και συζήτησαν τι συναισθήματα τους προκαλούσαν (χαρά, λύπη…).

Γράψαμε το όνομά μας και το τηλέφωνό μας στον υπολογιστή και κάναμε μια λίστα όπου τη μοιραστήκαμε όλοι μαζί για να επικοινωνούμε τηλεφωνικά.

Με τη βοήθεια του προτζέκτορα παρακολουθήσαμε πολλά βίντεο με ιστορίες δίνοντάς μας ερεθίσματα για συζήτηση.

Γνωρίσαμε ένα διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας. Επικοινωνήσαμε με άλλο σχολείο (μέσω skype) για να δούμε ένα παλιό μας μαθητή , συζητήσαμε με τα άλλα παιδιά εκφράζοντας πως νιώθουμε γι' αυτή την εμπειρία. Έπειτα ζωγραφίσαμε ομαδικά και μέσω scanner, τους τη στείλαμε με email.

Παίξαμε πολλά δημιουργικά παιχνίδια με διάφορα λογισμικά και ζωγραφίσαμε δημιουργώντας ψηφιακά κολάζ με λογισμικά ανοιχτού τύπου όπως το tuxpaint, revelation natural art.

Το παραμύθι που δημιούργησαν τα ίδια τα παιδιά «Ο καλός Άγγελος του Βασιλιά» το μετατρέψαμε σε ηλεκτρονικό βιβλίο όπου αισθάνθηκαν πολύ περήφανα.

Αναζητήσαμε με τη βοήθεια της μηχανής αναζήτησης της google εποπτικό υλικό, εικόνες, βιβλία, παιχνίδια, βίντεο, μουσικά μοτίβα σχετικά με το θέμα μας.

Χρησιμοποιήσαμε το πρόσθετο μέσο translate της μηχανής αναζήτησης της google για να μεταφράσουμε και να ακούσουμε τις λέξεις «σ΄ αγαπώ» και «καλημέρα» σε διάφορες γλώσσες. Με τη λέξη «σ'αγαπώ» δημιούργησαμε το δέντρο της αγάπης.

Αναζητήσαμε και διαβάσαμε σχετικά βιβλία από τη διαδικτυακή διεύθυνση του μικρού αναγνώστη http://www.mikrosanagnostis.gr/ όπως: το «ο σκαντζόχοιρος που ήθελε να τον χαϊδέψουν»

«το λελέκι και οι φίλοι του», «η κοκκινοσκουφίτσα από μέσα».

Επισκεφτήκαμε και γνωρίσαμε διαδικτυακά το μουσείο των συναισθημάτων στην Αθήνα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια

Αρχική αξιολόγηση: Ανάδειξη των ιδεών ,απόψεων των παιδιών σχετικά με τα συναισθήματα

Μέθοδοι και τεχνικές

Καταιγισμός ιδεών(ιστογράμματα)

Αφήγηση ιστοριών και περιστατικών που έχουν βιώσει τα ίδια

Επίδειξη εικόνων

Ιχνογράφημα

Διαμορφωτική αξιολόγηση: Σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος

Μέθοδοι και τεχνικές

Συζήτηση στην ομάδα

Συστηματική παρατήρηση

Φωτογραφικό υλικό και κάθε άλλο υλικό αναπαραγωγής (κάμερα, κασετόφωνο)

Τελική αξιολόγηση:

1ο: Αξιολόγηση μαθησιακών στόχων

Μέθοδοι και τεχνικές

Δραστηριότητες για την αξιοποίηση των γνώσεων

Συστηματική παρατήρηση(φύλλα παρατήρησης, Ημερολόγιο Νηπ/γού)

Φάκελοι αξιολόγησης Portfolio

Συμπεράναμε λοιπόν ότι τα **παιδιά**:

- Συνειδητοποίησαν και ξεκαθάρισαν τα αρνητικά από τα θετικά συναισθήματα.
- Κατάφεραν να διαχειρίζονται κάποια αρνητικά συναισθήματα όπως το φόβο και το θυμό.
- Απέκτησαν προσωπική υπευθυνότητα, θετική αυτοεκτίμηση και αποδοχή. Έμαθαν να εκδηλώνουν τα συναισθήματά τους και δεν ντρέπονταν να τα εκφράζουν στους συμμαθητές τους.
- Έμαθαν να προβληματίζονται και να προσπαθούν μόνα τους να βρουν λύσεις σε κάποια προβλήματα.
- Έμαθαν να ενεργούν με λιγότερη επιθετικότητα και βία μέσα στην τάξη και να υπακούν σε κανόνες που τους θέταμε όλοι μαζί δείχνοντας τον ανάλογο σεβασμό στους άλλους.
- Απόλαυσαν τη χαρά της συνεργασίας και κατάφεραν να μειώσουν στάσεις διεκδικητικές μέσα από την ομαδική δημιουργία, τα παιχνίδια, τους θεατρικούς αυτοσχεδιασμούς, τη σωματική έκφραση και την εικαστική επικοινωνία.
- Καλλιεργήθηκε η φαντασία τους, διασκέδασαν, απόλαυσαν τη διήγηση παραμυθιών και την αφήγηση μύθων, εμπλούτισαν τον προφορικό τους λόγο και αλληλεπίδρασαν συναισθηματικά μέσω της τέχνης.
- Το πρόγραμμα αυτό συνέβαλε στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και στην καλλιέργεια της συναισθηματικής τους νοημοσύνης, κάνοντάς τα πιο ικανά, πιο χαρούμενα και πιο δημιουργικά.

Οι γονείς ήταν ευχαριστημένοι από τις αλλαγές που παρατήρησαν στα παιδιά τους επισημαίνοντας την ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας, αποδοχής και διαχείρισης των συναισθημάτων τους.

Οι εκπαιδευτικοί έμειναν ικανοποιημένοι αφού οι αρχικοί στόχοι επιτεύχθηκαν και τα παιδιά κατάφεραν να αποκτήσουν ατομικές και κοινωνικές δεξιότητες.

Η τελική παρουσίαση του προγράμματος: μια κουκλοθεατρική παράσταση που έχει δημιουργηθεί από τα ίδια τα παιδιά όπου την παρουσιάσαμε στους γονείς με το κλείσιμο της σχολικής χρονιάς.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε την κ. Μαρία Σφυράκη από την ομάδα «ΚουκλοΒατώ», την κ. Ευγενία Σηφάκη, την κ. Αγγέλα Περάκη, τα μέλη του Συλλόγου Γονέων & Κηδεμόνων των Νηπ/γείων Αγ.Μαρίνας (κ. Βεργετάκη Ειρήνη, Χριστοδουλάκη Μαρία, Πατραμάνη Ειρήνη) για τη σημαντική τους συνεισφορά στην πραγματοποίηση της γιορτής μας στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Charles A. SmithΔραστηριότητες για την ανάπτυξη του κοιν/συναισθηματικού τομέα εκδ. Σαββάλας

Heike Baum -Σειρά “Συναισθηματική αγωγή” εκδ. Θυμάρι

Δαφέρμου Χαρά, Κουλούρη Πηνελόπη, Μπασαγιάννη ΕλευθερίαΟδηγός Νηπ/γού, Ο.Ε.Δ.Β. Αθήνα, 2006

Δεληκανάκη, Νίκη Συναισθηματική αγωγή: Κατανόηση και βιωματική προσέγγιση συναισθημάτων 1η έκδ., Αθήνα, Ταξιδευτής 2005

Κάντζου Νίκη, Δαμηλάκη Ρένα, Λαμπρινέα ΖέταΟ κήπος των συναισθημάτων, Δίπτυχο, Αθήνα,

Κουτσουβάνου ΕυγενίαΠρογράμματα προσχολικής εκπαίδευσης και η διαθεματική προσέγγιση, Αθήνα, Οδυσσέας 2003

Μωραΐτη Τζένη, Διανέλλου ΓλυκερίαΤι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω, Μεταίχμιο, Αθήνα

ΡΟΚΑ ΝΟΥΡΙΑΤα συναισθήματα από τη λύπη ως τη χαρά εκδ. Κέδρος

Φιλλιπάκης, Παιχνιδοτράγουδα

Υγιεινή διατροφή για ενέργεια πολλή, μυαλουδάκι κοφτερό και διάθεση καλή

Μαθαίνω τις ομάδες των τροφών, τι προσφέρει η καθεμιά από αυτές στον οργανισμό και στο σώμα μου, τον ρόλο της διατροφική πυραμίδας, φτιάχνω πρόγραμμα υγιεινής διατροφής

Βασιλική Γιαννιώτη, Δήμητρα Ηλιοπούλου, Θεοδώρα Ψαλλιδάκη, Ευγενία Μπακαλούμα

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ vasilikigiannioti@gmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ dimitrailiopoulou9@yahoo.gr, ΠΕ32 ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ dora_psa@hotmail.com, ΠΕ08 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ jennybacalouma@yahoo.gr)

1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, διάρκειας τεσσάρων μηνών, οι μαθητές της Β΄ τάξης μαθαίνουν να κατατάσσουν τις τροφές σε υγιεινές και μη αλλά και στην κατάλληλη διατροφική ομάδα, είναι σε θέση να φτιάξουν ένα πρόγραμμα υγιεινής διατροφής ενώ παράλληλα κατανοούν τη σημασία της υγιεινής διατροφής ως προϋπόθεση καλής σωματικής ανάπτυξης και διατήρησης της υγείας. Συγχρόνως μπορούν να περιγράψουν τη διατροφική πυραμίδα. Οι δραστηριότητες που διεξάγονται για την υλοποίηση του προγράμματος κάνουν κυρίως χρήση ΤΠΕ μιας και οι μαθητές προσεγγίζουν το θέμα της διατροφής μέσα από διαδικτυακά παιχνίδια και εργασίες βιώνοντας έτσι τη χαρά της ψηφιακής δημιουργίας και κάνοντας εξάσκηση σε λογισμικά κατάλληλα για την ηλικία τους διαδικτυακά και μη. Επίσης εμπλέκεται και η αφήγηση παραμυθιών σχετικών με το θέμα όπου τα παιδιά μπαίνουν σε ρόλους και γράφουν αφηγηματικά και περιγραφικά κείμενα σύμφωνα με την ύλη του μαθήματος της Γλώσσας της Β' τάξης. Τέλος το θέμα προσεγγίζεται και μέσα από τα εικαστικά, το θεατρικό παιχνίδι και τη μουσική σύμφωνα με την ολιστική μέθοδο προσέγγισης και τη διαθεματικότητα που προτείνουν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών ενώ πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές επισκέψεις σχετικές με το θέμα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_31.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διατροφικές συνήθειες, μεσογειακή πυραμίδα διατροφής, ομάδες τροφών, πρόγραμμα διατροφής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σωστή και ισορροπημένη διατροφή αποτελεί στις μέρες μας βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την πρόληψη πολλών ασθενειών. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας η Ελλάδα βρίσκεται στις τρεις πρώτες χώρες της Ευρώπης στην παιδική παχυσαρκία, καθώς μέσα από έρευνες προέκυψε πως το 23% των παιδιών 7 ετών είναι υπέρβαρα και το 13,7% παχύσαρκα (http://www.eiep.gr/images/Campaign/Hasapidou2.pdf). Η κακή διατροφή σε συνδυασμό με τη μειωμένη φυσική δραστηριότητα είναι ορισμένοι από τους παράγοντες που έχουν οδηγήσει σε αυτή την κατάσταση. Είναι επομένως σημαντικό τα παιδιά να μάθουν να τρέφονται σωστά και σε αυτό μπορούν να συμβάλλουν θετικά τα προγράμματα Αγωγής Υγείας.

Ο χώρος του σχολείου ενδείκνυται για τη διαμόρφωση και υιοθέτηση θετικών στάσεων, διότι τα παιδιά περνούν μεγάλο μέρος της ημέρας τους στο σχολείο και εκεί καταναλώνουν το κολατσιό ή και το μεσημεριανό τους. Επίσης, το Αναλυτικό Πρόγραμμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προβλέπει αρκετές διαθέσιμες ώρες για την Ευέλικτη Ζώνη ένα μέρος των οποίων μπορούν να καλύψουν θέματα διατροφής και υγείας. Αν όλα αυτά συνδυαστούν με βιωματικές δραστηριότητες τότε θα υπάρξει ουσιαστική συμβολή στη σωστή διατροφική αγωγή των μαθητών. Σημαντικό εργαλείο αποτελούν οι ΤΠΕ, καθώς συμβάλλουν ουσιαστικά στην ενίσχυση των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης και ενισχύουν την ανάπτυξη ιδιαίτερων δεξιοτήτων (κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, μεταγνωστικές ιδιότητες, απόκτηση νέων γνώσεων). Επίσης το θέμα του συγκεκριμένου προγράμματος προσφέρεται και για το μάθημα των εικαστικών μιας και σχετίζεται με τις εμπειρίες και τα βιώματά των μικρών μαθητών με αποτέλεσμα να ενεργοποιεί πλήρως όλες τις αισθήσεις των παιδιών μέσα από καλλιτεχνικές εμπειρίες.

Έτσι, στην αρχή της χρονιάς αποφασίστηκε από τις εκπαιδευτικούς της τάξης σε συνεργασία με δάσκαλους των ειδικοτήτων να ασχοληθούμε με το θέμα της διατροφής. Το ενδιαφέρον των μαθητών και η συμμετοχή των δασκάλων των τάξεων στην επιμόρφωση β' επιπέδου στις ΤΠΕ είχαν ως αποτέλεσμα να εμπλουτιστούν οι δραστηριότητές, κάτι που οδήγησε στην ενασχόληση με το θέμα πέραν του αρχικού χρόνου σχεδίασης.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος Αγωγής Υγείας είναι οι μαθητές μέσα από συνεργατικές διαδικασίες να αλλάξουν διατροφικές συνήθειες ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους.

Συγκεκριμένα οι επιμέρους στόχοι είναι:

Α) Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

Οι μαθητές:

- να κατατάξουν τις τροφές σε ανθυγιεινές και μη
- να συμμετέχουν στη δημιουργία ενός εβδομαδιαίου προγράμματος υγιεινής διατροφής που μπορούν κι εκείνοι να ακολουθήσουν
- να αναθεωρήσουν λανθασμένες διατροφικές συνήθειες
- να κατηγοριοποιούν τις τροφές στις αντίστοιχες ομάδες
- να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με νέες λέξεις όπως «βιταμίνες», «πρωτεΐνες», «υδατάνθρακες» και άλλες ενώ ταυτόχρονα να έρθουν σε επαφή με τη Λαογραφία μέσα από την ενασχόληση με παροιμίες, αινίγματα, μαντινάδες
- να περιγράφουν την διατροφική πυραμίδα
- να παράγουν διαφόρων ειδών κείμενα (αφηγηματικά, περιγραφικά)
- να καλλιεργήσουν τη φιλαναγνωσία
- να γνωρίσουν τη θρεπτική αξία των τροφών και τη σημασία τους στη διατροφή
- να κατανοήσουν την αναγκαιότητα της σωστής διατροφής ως προϋπόθεση της καλής σωματικής ανάπτυξης και της διατήρησης της υγείας τους
- να γνωρίσουν την Κρητική κουζίνα μιας και θα αναζητήσουν παραδοσιακές συνταγές
- να έχουν μια πρώτη επαφή με τα ραβδογράμματα και τις γραφικές παραστάσεις και να κατανοήσουν τη χρήση τους
- να γνωρίσουν μια ποικιλία καλλιτεχνικών μέσων και μορφών και πώς να τα χρησιμοποιούν

- να χρησιμοποιήσουν απλά μορφικά στοιχεία για να συνθέσουν ένα έργο

Β) Ως προς τη χρήση των τεχνολογικών μέσων

- να εξοικειωθούν με τη χρήση των λογισμικών εννοιολογικής χαρτογράφησης, ψηφιακής ζωγραφικής, δημιουργίας κόμικς, παζλ, εκπαιδευτικών διαδικτυακών παιχνιδιών πρακτικής και εξάσκησης
- να ασκηθούν στη χρήση του ποντικιού, στη γραφή λέξεων και φράσεων στον Η/Υ, στην αναζήτηση εικόνων από το διαδίκτυο και στην αντιγραφή τους
- να έρθουν σε επαφή με σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας (skype, email)
- να χρησιμοποιήσουν το ιστολόγιο της τάξης ως πηγή πληροφόρησης για τις εργασίες που έχουν να κάνουν και ως μέσο προβολής της δουλειάς τους

Γ) Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας ενός καλλιτεχνικού έργου και μιας ψηφιακής εργασίας
- να ακούν και να σέβονται τη γνώμη των συμμαθητών τους
- να συνεργάζονται και να δεθούν ως ομάδα
- να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες
- να απορρίπτουν ή να αποδέχονται ιδέες μετά από κατάλληλη επιχειρηματολογία
- να επικοινωνήσουν με μαθητές ίδιας ηλικίας από σχολείο της Χαλκιδικής ανταλλάσσοντας μεταξύ τους εμπειρίες και απόψεις
- να καλλιεργηθεί η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη των μαθητών
- να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα μέσα από το θεατρικό παιχνίδι

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η οργάνωση της τάξης και των δραστηριοτήτων βασίστηκε κυρίως στην εργασία σε ομάδες, μία καθαρά μαθητοκεντρική μορφή διδασκαλίας που πραγματοποιείται σε πλαίσια συλλογικής δράσης των μαθητών. Βασικό συστατικό στοιχείο αποτελεί η ενεργός συμμετοχή όλων των μελών των ομάδων και η επικοινωνία μεταξύ τους. Η ανταλλαγή απόψεων σε μία ομάδα ευνοεί τη διαπροσωπική μάθηση και καλλιεργεί ικανότητες συνεργασίας που συμφωνούν με τις σύγχρονες κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης. Ο ρόλος του δασκάλου τις περισσότερες φορές στο παρόν πρόγραμμα Αγωγής Υγείας είναι βοηθητικός και συντονιστικός. Τα παιδιά έχουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης και στη δόμηση των γνώσεων πάνω σε ήδη υπάρχουσες γνώσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφόρμηση-Ανίχνευση πρότερων αντιλήψεων και συνηθειών

Το ξεκίνημα του προγράμματος συνέπεσε με την Παγκόσμια Μέρα κατά της Παιδικής Παχυσαρκίας στις 24 Οκτωβρίου. Αφορμή μάς έδωσαν η συμμετοχή του σχολείου μας σε εκδηλώσεις για τη μέρα αυτή και η προβολή του λογισμικού παρουσίασης σε διαφάνειες Τα μυστικά της υγείας . για μικρούς μαθητές του προγράμματος ΕΥ ΖΗΝ. Ακολούθησε συζήτηση με τους μαθητές για το θέμα της διατροφής και συμφωνήσαμε να το ερευνήσουμε περισσότερο μέσα από βιωματικές δράσεις, εκδρομές και χρήση ΤΠΕ.

Πρώτο βήμα ήταν η διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων των μαθητών. Τους ζητήθηκε να καταγράψουν το εβδομαδιαίο πρόγραμμα διατροφής τους και να παρουσιάσουν με μια ζωγραφιά το αγαπημένο τους πιάτο. Δεύτερο βήμα ήταν η στατιστική

επεξεργασία των προτιμήσεών τους για το πρωινό, το δεκατιανό, το μεσημεριανό, το απογευματινό και το βραδινό γεύμα. Κατηγοριοποιήθηκαν οι προτιμήσεις των μαθητών σε κάθε περίπτωση και ο δάσκαλος έφτιαξε στον πίνακα μια γραμμή με τις προτιμήσεις αυτές. Κατόπιν ατομικά ο καθένας έβαζε ένα αυτοκόλλητο πάνω από το φαγητό της αρεσκείας του σύμφωνα με όσα κατέγραψε στο πρόγραμμα. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε ένα ραβδόγραμμα. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με επεξεργασία των αποτελεσμάτων (ραβδόγραμμα). Ακόμα τα παιδιά συμπλήρωσαν κι ένα ερωτηματολόγιο διαμορφωμένο στα google forms σχετικά με τις διατροφικές τους συνήθειες και τη φυσική τους δραστηριότητα και ανακάλυψαν σε ποια κατηγορία ανθρώπου ανήκουν (όσοι τρέφονται υγιεινά, όσοι είναι σε καλό δρόμο, όσοι πρέπει να αλλάξουν τις συνήθειές τους) (ερωτηματολόγιο). Οι προηγούμενες δραστηριότητες οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία των παιδιών τρέφονταν συνήθως σωστά και γνώριζαν ως επί το πλείστον ποιες τροφές είναι υγιεινές και ποιες όχι. Παρατηρήθηκε όμως ότι πολλά παιδιά δεν έτρωγαν ούτε πρωινό ούτε απογευματινό, δεν ήξεραν δηλαδή την αξία μικρών, συχνών γευμάτων. Επίσης, δεν επέλεγαν συχνά συγκεκριμένα είδη τροφών π.χ. όσπρια, λαχανικά. Θεωρήθηκε απαραίτητο να αλλάξουν αυτές οι πρότερες στάσεις των μαθητών.

Γνωρίζοντας τη θρεπτική αξία των τροφών και τις ομάδες τροφίμων… διαθεματικά

Αρχικά οι δασκάλες μίλησαν στους μαθητές για τις ομάδες τροφών, δηλαδή τα όσπρια, τα λίπη, τα φρούτα, τα λαχανικά, το κρέας-το ψάρι, τα δημητριακά. Έπειτα οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες των 5 παιδιών φτιάξανε εννοιολογικούς χάρτες με το λογισμικό Kidspiration στο εργαστήρι των υπολογιστών. Χώρισαν τις τροφές στις ομάδες που θυμούνταν και έβαλαν κάτω από αυτές εικόνες από τη βιβλιοθήκη. Με τον τρόπο αυτό αξιολογήθηκαν οι μαθητές αν γνωρίζουν τις ομάδες τροφών και φαγητά που ανήκουν σε αυτές (εννοιολογικοί χάρτες με ομάδες τροφών).

Έπειτα διάβασαν στην τάξη το βιβλίο της Άννας Βερούλη και του Νίκου Μιχαλόπουλου "Πέντε Σωματοφύλακες στο ψυγείο μου" στο οποίο ο μικρός Μάνος ανοίγοντας ένα βράδυ το ψυγείο του συνομιλεί με τα τρόφιμα που του συστήνουν τους πέντε σωματοφύλακες-συστατικά που περιέχουν, τα οποία του εξηγούν τη διατροφική τους αξία και τι προσφέρουν στον οργανισμό. Ακολούθησε ο χωρισμός των παιδιών σε 5 ομάδες και η δημιουργία ψηφιακού κόμικ μέσα από το λογισμικό toondoo. Κάθε ομάδα αντιπροσώπευε ένα συστατικό ή ομάδα τροφών (βιταμίνες, πρωτεΐνες, υδατάνθρακες, λίπη και γαλακτοκομικά) και έφτιαξε 1 ή 2 εικόνες σχετικές με το θέμα της. Το λογισμικό αυτό δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσει κάποιος ένα φανταστικό περιβάλλον με ήρωες δίνοντας έτοιμες εικόνες ανθρώπων, ζώων και αντικειμένων και συννεφάκια για να γράψουν οι μαθητές διαλόγους. Έτσι τα παιδιά εξάσκησαν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους διακοσμώντας τον χώρο με αντικείμενα της αρεσκείας τους. Έπειτα οι εργασίες τους μπήκαν σε σειρά κι έγιναν ψηφιακό βιβλίο με τη δυνατότητα που παρέχει το ίδιο το λογισμικό (ψηφιακά κόμικ).

Έπειτα οι εκπαιδευτικοί των τάξεων κάλεσαν στο σχολείο τη διατροφολόγο κ. Μαρία Βασιλάκη, η οποία μίλησε στα παιδιά για τις ομάδες τροφίμων και τις ωφέλειες καθεμιάς, τη διατροφική πυραμίδα και έδωσε συμβουλές. Παίξανε παιχνίδια αναγνώρισης τροφών με αφή, διαχωρισμού διαφόρων τροφίμων σε ομάδες. Ακολούθησε συζήτηση με τους γονείς, επίλυση των απορριών τους από την ειδικό και προτάσεις για έξυπνους τρόπους ένταξης κάποιων μη προτιμητέων τροφών στο διαιτολόγιο των παιδιών τους.

Για να κατανοήσουν καλύτερα οι μαθητές την ταξινόμηση των τροφών στις βασικές ομάδες (δημητριακά, φρούτα, λαχανικά, γαλακτοκομικά, κρέας-ψάρι, όσπρια, λίπη) και τη συχνότητα με την οποία θα πρέπει να καταναλώνονται έφτιαξαν τη διατροφική πυραμίδα με το συνδυασμό των τεχνικών ζωγραφικής και κολάζ. Αρχικά προηγήθηκε συζήτηση με τις δασκάλες της τάξης για να γνωρίσουν οι μαθητές τη μεσογειακή διατροφή. Ακολούθησε αναφορά στο μάθημα των Εικαστικών στην τεχνική του κολάζ. Τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες πήραν ένα χαρτόνι σε σχήμα πυραμίδας η οποία ήταν χωρισμένη σε τέσσερις ζώνες.

Η βάση της αναφερόταν σε τρόφιμα που πρέπει να καταναλώνονται καθημερινά, όπως είναι οι τροφές πλούσιες σε υδατάνθρακες και φυτικές ίνες, ζυμαρικά, δημητριακά, πατάτα και άλλα. Η δεύτερη ζώνη ήταν χωρισμένη στα δύο και αναφερόταν από τη μία στα φρούτα και από την άλλη στα λαχανικά που παρέχουν φυτικές ίνες και βιταμίνες. Η τρίτη ζώνη επίσης χωρισμένη στα δύο, αναφερόταν από τη μία στην ομάδα των γαλακτοκομικών και από την άλλη στο κρέας, τα πουλερικά, τα όσπρια, τα ψάρια, τα αυγά και τους ξηρούς καρπούς**.** Τέλος, η κορυφή της περιείχε τρόφιμα που πρέπει να καταναλώνονται σπάνια, όπως είναι τα λίπη, τα έλαια και τα γλυκά. Τα παιδιά σχεδίασαν τις τροφές τις χρωμάτισαν, τις έκοψαν και τις κόλλησαν στην αντίστοιχη κατηγορία (διατροφική πυραμίδα).

Σαν δεύτερη δραστηριότητα που έγινε στα Εικαστικά τα παιδιά πρώτα παρατήρησαν εικόνες από το βιβλίο των Εικαστικών σχετικές με τη σπείρα, θυμήθηκαν τους ομόκεντρους κύκλους που κάνει ένα βότσαλο όταν πέφτει στη θάλασσα και συζήτησαν για την έννοια του περιγράμματος. Στη συνέχεια επέλεξαν το αγαπημένο τους φρούτο και σχεδίασαν το περίγραμμά του στο κέντρο του χαρτιού τους. Γέμισαν εσωτερικά τη μορφή του φρούτου με διαδοχικά χρωματιστά περιγράμματα χρησιμοποιώντας μαρκαδόρους. Χώρισαν το φόντο σε φόρμες με διάφορα είδη γραμμών (ίσιες και κυματιστές) και τις έβαψαν με διάφορα χρώματα (φρούτα με γραμμές).

Για να έρθουν σε επαφή με μια άλλη τεχνική ζωγραφικής στο μάθημα των Εικαστικών τα παιδιά σχεδίασαν στο χαρτί τους με στένσιλ φρούτων το περίγραμμά τους με παχιές στρώσεις από λαδοπαστέλ διαφόρων χρωμάτων. Έπειτα άρχισαν να σπρώχνουν με τα δάχτυλά τους τα χρώματα του περιγράμματος προς τα έξω, γεμίζοντας το φόντο με χρωματιστές ακτίνες. Το αποτέλεσμα είχε ενδιαφέρον για τους μαθητές, αφού είδαν τις φιγούρες των φρούτων να αναδεικνύονται μέσα από το χρωμάτισμα του φόντου.

Ακολούθησε διήγηση από τις εκπαιδευτικούς των τάξεων του βιβλίου «Φράουλες, βατόμουρα και δυο σταγόνες μέλι». Πρόκειται για ένα βασίλειο όπου οι κάτοικοι τρέφονται υγιεινά. Οι μαθητές, λοιπόν, κλήθηκαν με την εικαστικό του τμήματος να φανταστούν και να φτιάξουν σε μακέτα το Παντοπωλείο της Υγείας του βασιλείου. Τα παιδιά έβαψαν εξωτερικά με πλαστικό χρώμα μία χαρτόκουτα κατάλληλα διαμορφωμένη, ώστε να έχει σκεπή που ανοίγει και κλείνει. Τα ράφια και ο πάγκος έγιναν επίσης από κομμάτια χαρτόκουτας. Μετά από συζήτηση των όρων υγιεινή και ανθυγιεινή διατροφή τα παιδιά έφτιαξαν όλες τις πιθανές υγιεινές τροφές που θα προωθούσε ένα τέτοιο κατάστημα. Χρησιμοποίησαν χαρτί στο οποίο ζωγράφιζαν τις τροφές, τις έκοβαν και τις κολλούσαν μέσα στο παντοπωλείο. Στη συνέχεια κατασκεύασαν μικρογλυπτά φρούτων και λαχανικών με πλαστελίνη τα οποία μπήκαν σε κασόνια –σπιρτόκουτα και τοποθετήθηκαν στη μακέτα. Τέλος σχεδιάστηκαν όλα τα απαραίτητα αντικείμενα όπως ψυγείο, ζυγαριά, ταμειακή μηχανή για να λειτουργήσεις το μαγαζάκι και να γίνουν τα εγκαίνια (μακέτα).

Οι μαθητές του Β΄3 τμήματος κατασκεύασαν χάρτινες κούκλες με όγκο από χαρτόνι και εφημερίδα. Τα παιδιά παρατηρώντας εικόνες από φρούτα και λαχανικά επέλεξαν εκείνο που επιθυμούσαν να ζωντανέψουν. Δίπλωσαν στη μέση ένα κομμάτι λευκό χαρτόνι και έκαναν προσεκτικά ένα μεγάλο περίγραμμα της μορφής. Πρόσθεσαν χέρια και πόδια, και ό,τι άλλο επιθυμούσαν. Έκοψαν το περίγραμμα της φιγούρας από το διπλωμένο χαρτόνι και προέκυψαν δυο δίδυμες φιγούρες που ζωγραφίστηκαν αντίστοιχα για να δείξουν η μία την μπροστά και η άλλη την πίσω όψη. Έπειτα τα παιδιά χρησιμοποίησαν τσαλακωμένες εφημερίδες σαν «γέμιση» ανάμεσα στο μπροστινό και το πίσω μέρος της φιγούρας τους για να προσδώσουν όγκο. Με λίγη βοήθεια κόλλησαν μεταξύ τους τις δύο πλευρές προσθέτοντας στο κάτω μέρος ένα ξυλάκι για να τις κρατάνε. Με τη δασκάλα της τάξης και τη θεατρολόγο έπαιξαν κουκλοθέατρο δημιουργώντας φανταστικές ιστορίες (φρουτόκουκλες).

Το πρόγραμμα συνεχίστηκε με το παιχνίδι “Μάντεψε ποιο φρούτο γεύεσαι”. Οι μαθητές κλήθηκαν να φέρουν φρουτοσαλάτα με διαφόρων ειδών φρουτάκια (όσο πιο

παράξενα τόσο καλύτερα!!). Έπειτα οι δασκάλες τους έδεναν τα ματάκια κι ένα άλλο παιδάκι διάλεγε και τους τάιζε ένα φρούτο της αρεσκείας του. Το παιδάκι με τα κλειστά μάτια προσπαθούσε να μαντέψει το φρούτο που έτρωγε.Στη συνέχεια όλα τα παιδιά γεύτηκαν τις φρουτοσαλάτες τους. Η δραστηριότητα άρεσε τόσο στα παδιά που τους έκανε να εντάξουν τη φρουτοσαλάτα στο κολατσιό τους στο σχολείο (παιχνίδι γεύσεων) .

Οι στόχοι του προγράμματος ενισχύθηκαν και με θεατρικό παιχνίδι, με τη δασκάλα της θεατρικής αγωγής να οργανώνει παιχνίδια μίμησης, φαντασίας και αναπαράστασης. Η τάξη μεταμορφώθηκε σε Λούνα Παρκ. Τα παιδιά «μεταφέρθηκαν» στον χώρο και εξερεύνησαν τα παιχνίδια που υπήρχαν εκεί. Αυτό γινόταν με τη συνοδεία μουσικής, δουλεύοντας κυρίως όλοι μαζί ως μία ομάδα και πάντα μέσα από το πρίσμα της διατροφής και της σύνδεσής της με την υγεία μας.

Πρώτο παιχνίδι τα συγκρουόμενα, που οι μαθητές μεταμορφώθηκαν σε υδατανθράκια, δηλαδή σε μακαρόνια που βράζουν μέσα σε κατσαρόλα, ο μάγειρας τα ανακατεύει κι αυτά κολλούν μεταξύ τους. Έπειτα έγιναν ζυμάρι που πλάθεται και φουσκώνει. Μετά δημητριακά που κολυμπούν στο γάλα και τρέχουν να γλιτώσουν από ένα απειλητικό κουτάλι. Το επόμενο παιχνίδι ήταν η λίμνη των πρωτεϊνών. Τα παιδιά έπαιξαν το ρόλο των ψαριών που τρέχουν να γλιτώσουν από την απόχη του ψαρά και αφού τα καταφέρουν γεννούν αυγά. Βγαίνοντας από τη λίμνη μεταμορφώνονται σε κότες που τσιμπολογούν την τροφή τους, γεννούν αυγά και τρέχουν να προστατευτούν από το νοικοκύρη. Επόμενος σταθμός το τρενάκι των κακών λιπαρών. Οι μαθητές σχηματίζουν τρενάκι μπαίνοντας στη σειρά μιμούμενοι τις κινήσεις του πρώτου. Στη διαδρομή συναντούν τροφές που περιέχουν κακά λιπαρά, στην αρχή αντιστέκονται, υποκύπτουν όμως και καταλήγουν να παχύνουν και να δυσκολεύονται στις κινήσεις τους. Τελευταίο παιχνίδι αποτελεί ο τροχός των βιταμινών. Εδώ ταξίδεψαν με τα φρούτα και τα λαχανικά δίνοντας ο καθένας στο σώμα του το σχήμα της αγαπημένης του τροφής από τη συγκεκριμένη κατηγορία. Όταν εμφανίστηκε ένας ιός, όλοι μαζί σχημάτισαν μια ασπίδα προστασίας. Τελειώνοντας έγινε συζήτηση για όλες τις δραστηριότητες και δόθηκε επέκταση στο θέμα με τα παιδιά να χωρίζονται σε ομάδες και να οργανώνουν μικρά αυτοσχεδιαστικά δρώμενα, για να αναπαραστήσουν τι θα συνέβαινε αν από τη διατροφή μας έλειπαν οι υδατάνθρακες, τα λιπαρά, οι βιταμίνες ή οι πρωτεΐνες (θεατρικό παιχνίδι διατροφής).

Τέλος στο εργαστήριο υπολογιστών οι μαθητές έπαιξαν δύο σχετικά διαδικτυακά παιχνίδια με σκοπό την εξάσκηση στο θέμα. Στο πρώτο, Make a balanced plate, εμφανίζεται στην οθόνη ένα πιάτο χωρισμένο σε μέρη με διαφορετικό χρώμα και έκταση, ανάλογα με την ποσότητα που πρέπει να καταναλώνουμε ημερησίως από κάθε ομάδα τροφών. Στο κάτω μέρος εμφανίζονται τρόφιμα, τα οποία ο παίκτης πρέπει να "σύρει" στο σωστό μέρος του πιάτου. Το επόμενο παιχνίδι είναι το food pyramid, που σκοπό έχει να δημιουργήσουν οι παίκτες την πυραμίδα της διατροφής. Γύρω από την πυραμίδα που είναι χωρισμένη σε τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε κάθε ομάδα τροφίμων, υπάρχουν πολλές διαφορετικές τροφές. Οι παίκτες καλούνται να τα τοποθετήσουν στο σωστό τμήμα. Με τα παιχνίδια αυτά γίνεται η αξιολόγηση των μαθητών σε όσα έμαθαν.

Δημιουργία προγράμματος διατροφής, εννοιολογικών χαρτών, κειμένων και εικαστικών έργων

Η επόμενη δραστηριότητα βασίστηκε στο βιβλίο της Σοφίας Ζαραμπούκα "Ο ωραίος Δαρείος", το οποίο τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε στο πρόγραμμα διατροφής που εφαρμόζουμε. Τα παιδιά μπήκαν σε ρόλο ντετέκτιβ και κλήθηκαν να εξιχνιάσουν την εξαφάνιση από το Γάζι του γάτου Δαρείου που ανήκε στον διατροφολόγο της περιοχής, Τίτο Τιτομιχελάκη. Το αφεντικό του φρόντιζε πάντα για τη σωστή και ισορροπημένη διατροφή του. Έγινε αφήγηση της ιστορίας, δόθηκε έμφαση στην υγιεινή διατροφή του γάτου και στην καλή του φυσική κατάσταση. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 5 ομάδες. Εργάστηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής. Οι 4 ομάδες οργάνωσαν τα στοιχεία της υπόθεσης με τη

βοήθεια του λογισμικού Kidspiration. Το λογισμικό αυτό προσφέρει έναν τρόπο δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη που συνδέει έννοιες μεταξύ τους με μορφή διαγράμματος και συμβάλλει στην οργάνωση της σκέψης. Η κάθε ομάδα ανέλαβε διαφορετική πτυχή του θέματος (περιγραφή του γάτου, περιγραφή του διατροφολόγου, πιθανές ερωτήσεις γύρω από την υπόθεση, καταγραφή σημαντικότερων στοιχείων). Παράλληλα η 5η ομάδα δημιούργησε μια αφίσα για τη δημοσιοποίηση της εξαφάνισης του Δαρείου χρησιμοποιώντας το λογισμικό glogster edu. Το glogster edu είναι ένα διαδικτυακό λογισμικό δημιουργίας αφίσας που δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να επιλέξουν μια έτοιμη φόρμα επιλογής. Εκεί προσθέτουν τις δικές τους πληροφορίες και κάποιες εικόνες. Με τα εργαλεία αυτά ανέλαβαν δράση ως μικροί ντετέκτιβ κι έψαχναν τον γάτο. Καθημερινά έκαναν υποθέσεις και έπλεκαν με το δικό τους τρόπο το νήμα της ιστορίας (εννοιολογικοί χάρτες).

Σαν δεύτερη δραστηριότητα ακολουθεί αφήγηση της συνέχειας της ιστορίας και δίνονται κάποια επιπλέον στοιχεία για την υπόθεση. Ο γάτος έχει εξαφανιστεί διότι ζήλευε τους αδέσποτους γάτους που έτρωγαν ό,τι ήθελαν από τα σκουπίδια και το έσκασε μαζί τους. Εδώ τα παιδιά καλούνται να οργανώσουν τα καθημερινά γεύματα του Δαρείου όσο ζούσε στο σπίτι του Τίτου δηλαδή το πρωινό του, το κολατσιό, το μεσημεριανό, το απογευματινό, το βραδινό και τι μπορεί να τρώει τώρα από τα σκουπίδια. Χωρίζονται, λοιπόν, σε 5 ομάδες που η καθεμιά αναλαμβάνει και ένα γεύμα. Σε ένα έγγραφο Word δόθηκαν γραμμένες οι μέρες της εβδομάδας και στο κάτω μέρος υπήρχαν εικόνες διάφορων τροφίμων. Τα παιδιά επέλεξαν τροφές που θεωρούσαν ότι ταίριαζαν και τις "έσυραν" στην κατάλληλη στήλη. Έτσι έφτιαξαν το καθημερινό διαιτολόγιο του γάτου τόσο στο σπίτι του αφεντικού του όσο και στον δρόμο. Ακολούθησε συζήτηση για τα υπέρ και τα κατά της κάθε περίπτωσης (εβδομαδιαίο πρόγραμμα διατροφής).

Έπειτα στο μάθημα της Γλώσσας και στο κεφάλαιο "Εφημερίδες, εφημερίδες" έγραψαν ένα άρθρο για την υπόθεση με τις πληροφορίες που οργάνωσαν στους εννοιολογικούς χάρτες με σκοπό να δημοσιευτεί στο blog της τάξης για να βοηθήσει και το ευρύ κοινό στην εξιχνίαση του μυστηρίου (άρθρο υπόθεσης Δαρείου).

Σαν τέταρτη δραστηριότητα οι εκπαιδευτικοί έδωσαν ένα τέλος στην υπόθεση λέγοντας στα παιδιά ότι ο Δαρείος επέστρεψε παχουλός, αργοκίνητος, με θαμπή γούνα και έχασε την παλιά του ομορφιά. Οι δασκάλες έδωσαν στα παιδιά ένα σύννεφο από λέξεις φτιαγμένο με το λογισμικό wordle για να γράψουν τι μπορεί να κάνει ο Τίτος για να επανέλθει ο Δαρείος στην αρχική του φυσική κατάσταση. Στο συγκεκριμένο λογισμικό εισήχθη ένα κείμενο σχετικό με την ισορροπημένη διατροφή που μετατράπηκε σε σύννεφο λέξεων, δίνοντας έμφαση στις λέξεις που αναφέρονται πιο συχνά. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε δυάδες, επέλεξαν όσες λέξεις επιθυμούσαν και συνέταξαν μια επιστολή με προτάσεις προς τον Τίτο. Με τον τρόπο αυτό έγινε αξιολόγηση της τελευταίας αυτής δράσης (γράμμα με συμβουλές).

Σαν προέκταση των προηγούμενων δραστηριοτήτων και σύνδεσή τους με το μάθημα των εικαστικών οι μαθητές του Β΄3 τμήματος χωρίστηκαν σε ομάδες. Οι τέσσερις σχεδίασαν σε χαρτόνια πορτρέτα παιδιών που τρέφονται υγιεινά και ανθυγιεινά ενώ μία έφτιαξε το γάτο Δαρείο πριν και μετά την εξαφάνισή του. Η κατασκευή έγινε μέσω ζωγραφικής με συνδυασμό των τεχνικών της ζωγραφικής και του κολλάζ με εικόνες από περιοδικά. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά αποτύπωσαν στο χαρτί τα αποτελέσματα της εμφάνισης ενός ανθρώπου που τρέφεται υγιεινά με κάποιον που έχει ανθυγιεινές διατροφικές συνήθειες (Ανθυγιεινούλης και Ανθυγιεινούλα, Υγιεινούλης και Υγιεινούλα, Δαρείος ο γάτος). Οι μαθητές του Β΄1 τμήματος εξέφρασαν τι ένιωθαν σχετικά με την εξαφάνιση του γάτου μέσα από μορφές φρούτων και λαχανικών. Αρχικά έγινε αναφορά στο πώς τα χρώματα εκφράζουν συναισθήματα και διαβάστηκαν παροιμίες που συσχετίζουν χρώματα με συναισθήματα (π.χ. έγινε κίτρινος από τον φόβο του κ.τ.λ.). Έπειτα διάλεξαν το κατάλληλου χρώματος φρούτο ή λαχανικό, ζωγράφισαν σε χαρτί και σε συννεφάκια έγραψαν όσα θα ήθελαν να πουν στον Δαρείο. Τέλος οι μαθητές του Β΄3 δημιούργησαν ένα ισορροπημένο

πιάτο διατροφής. Το χώρισαν σε τέσσερα ίσα μέρη και το διακόσμησαν με μικρογλυπτά τροφών φτιαγμένα από πλαστελίνη, σαλάτα και δημητριακά από χαρτί γκοφρέ κομμένο σε λωρίδες. Προσπάθησαν να συμπεριλάβουν στα πιάτα τους από όλες τις ομάδες των τροφών για μια σωστή ισορροπημένη διατροφή (ένα πιάτο που . δεν τρώγεται).

Ολοκληρώνοντας την ενότητα αυτή οι μαθητές έπαιξαν το διαδικτυακό παιχνίδι the incredible adventures of the amazing food detective. Ο σύνδεσμος βρισκόταν αναρτημένος στο blog της τάξης (οδηγίες παιχνιδιού). Σε αυτό η ντετέκτιβ συστήνεται και αναφέρει ότι υπάρχουν διάφορες υποθέσεις παιδιών με προβλήματα στη διατροφή τους ή στην υγεία τους. Καλούνται, λοιπόν, οι μαθητές να γίνουν βοηθοί της ντετέκτιβ, να επιλέξουν ένα από τα παιδιά, να μελετήσουν την περίπτωσή του και να διαλέξουν είτε τα κατάλληλα τρόφιμα είτε τις κατάλληλες δραστηριότητες ώστε να λυθούν οι υποθέσεις (τα παιδία παίζει).

Τέλος, τα παιδιά στο εργαστήριο της πληροφορικής δημιούργησαν παζλ με τροφές τις αρεσκείας του Δαρείου με το λογισμικό jisgaw puzzle. Έψαξαν για εικόνες τροφών μέσα από τη μηχανή αναζήτησης google, τις μεταφόρτωσαν στο περιβάλλον του λογισμικού, επέλεξαν το σχήμα και τον αριθμό των κομματιών και έφτιαξαν το παζλ. Η μια ομάδα έλυσε το παζλ της άλλης κάτι που το διασκέδασαν πολύ (παζλ, παζλ).

Ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών

Η εκδρομή στο κέντρο κρητικής διατροφή "Λογάρι" στο Καταλαγάρι Ηρακλείου προσέφερε μια μοναδική εμπειρία, ενισχύοντας τους στόχους του προγράμματός. Τα παιδιά μαζέψανε χόρτα, φτιάξανε χορτόπιτες, τις οποίες αργότερα έφαγαν και γεύτηκαν δημιουργίες φτιαγμένες με χαρουπόμελο. Η υπεύθυνη του κέντρου τους μίλησε για τις ευεργετικές ιδιότητες των βοτάνων της κρητικής γης. Επίσης, διασκέδασαν με θεατρικό παιχνίδι, στο οποίο παρίσταναν φυτά που συνάντησαν στον αγρό (επίσκεψη στο Λογάρι).

Μιας και οι στόχοι περιλάμβαναν γνωριμία με την Κρητική διατροφή και την επικοινωνία με συνομήλικους ακολούθησε συλλογή παραδοσιακών Κρητικών συνταγών και ανταλλαγή αυτών με μαθητές του 1ου Δ.Σ. Κασσανδρείας Χαλκιδικής που υλοποιούσαν το ίδιο πρόγραμμα. Τα παιδιά ζήτησαν τη βοήθεια συγγενών τους και κατέγραψαν συνταγές του τόπου τους. Στη συνέχεια οι εκπαιδευτικοί των τάξεων τις μετέφεραν σε κείμενο Word και δημιούργησαν ένα βιβλίο συνταγών. Οι συνταγές συνοδεύονταν από Κρητικές μαντινάδες για τη φιλία από το τμήμα Β΄3 ενώ το Β΄1 εξηγούσε στο βιβλίο του κάποια φαγητά που μόνο στην Κρήτη υπάρχουν. Τα βιβλία μετατράπηκαν σε ψηφιακά με το λογισμικό issuu τα οποία αναρτήθηκαν στο blog (συνταγές από σπίτι, Κρητικές συνταγές). Στάλθηκαν στο σχολείο της Χαλκιδικής με email (στέλνοντας μηνυμ@τα) και λάβαμε και εμείς το δικό τους βιβλίο με συνταγές του τόπου τους (χαλκιδικιώτικες συνταγές), συμβουλές για τη διατροφή (ζωγραφιές με συμβουλές για τη σωστή διατροφή) και τοπικά προϊόντα (το χαλκιδικιώτικο δέμα).

Στο μάθημα των Εικαστικών οι μαθητές του Β΄3 έφτιαξαν επιτραπέζια παιχνίδια για τη διατροφή τύπου «φιδάκι». Τα παιδιά αφού παρατήρησαν από φωτοτυπίες πώς είναι σχεδιασμένο ένα «φιδάκι» και συζήτησαν για τους κανόνες που θα είχε το δικό τους παιχνίδι, χωρίστηκαν σε ομάδες των τεσσάρων με πέντε ατόμων. Πάνω σε λευκό χαρτόνι προετοιμασμένο με τα κατάλληλα σημάδια, η κάθε ομάδα τράβηξε οριζόντιες και κάθετες γραμμές ώστε να δημιουργηθεί ο κάνναβος που θα αποτελούσε τον «σκελετό» του παιχνιδιού. Με μολύβι έγραψαν τις λέξεις «αρχή» και «τέλος» και σχεδίασαν μέσα σε αρκετά τετράγωνα υγιεινές και ανθυγιεινές τροφές καθώς και τα αντίστοιχα βέλη και σκαλίτσες που έδειχναν την κατεύθυνση ανάλογα με την τροφή. Κατόπιν πέρασαν στο χρωμάτισμα χρησιμοποιώντας μαρκαδόρους και ξυλομπογιές. Για τα πιόνια τα παιδιά με λίγη βοήθεια κόλλησαν μεταξύ τους μικρά ξύλινα κυβάκια ανά τέσσερα για να φτιάξουν τα πιόνια, ζωγράφισαν σε τετράγωνα χαρτάκια τα προσωπάκια τους και τα κόλλησαν στην επάνω όψη του κάθε πιονιού. Για το ζάρι χρησιμοποίησαν ξύλινα κυβάκια στην επιφάνεια

των οποίων σχεδίασαν με μαύρο μαρκαδόρο τελίτσες αντίστοιχες του κάθε αριθμού. Οι ομάδες έγραψαν στο πίσω μέρος των παιχνιδιών τους κανόνες (επιτραπέζιο διατροφής).

Οι μαθητές του Β΄1 ζωγράφισαν γελοιογραφίες με φρούτα. Σκέφτηκαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των φρούτων και των λαχανικών όπως το χρώμα, την υφή του φλοιού, τα κουκούτσια κ.τ.λ. Το κάθε παιδί επέλεξε ένα φρούτο και φαντάστηκε μία ιστορία για το πώς απέκτησε ή έχασε ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Πχ. πώς βάφτηκε η ντομάτα κόκκινη, ή πώς μία φέτα καρπούζι έχασε τα κουκούτσια της. Έπειτα χώρισαν το χαρτί τους σε δύο μέρη και σε κάθε μέρος ζωγράφισαν τη φιγούρα τους σε δύο διαφορετικές χρονικές στιγμές, πριν και μετά το φανταστικό συμβάν. Τα παιδιά δημιούργησαν αστείες ιστορίες που ανέτρεψαν τις συμβατικές γνώσεις που είχαν για τα φρούτα όπως τα ήξεραν. Αυτές οι εύθυμες δημιουργίες των μικρών μαθητών στάλθηκαν μαζί με ένα από τα πέντε επιτραπέζια παιχνίδια ως δώρο στα παιδιά του σχολείου της Χαλκιδικής.

Ακολούθησε επικοινωνία με τους μαθητές του σχολείου της Χαλκιδικής μέσω Skype. Οι μαθητές αντάλλαξαν εμπειρίες και απόψεις σχετικά με το θέμα και τραγούδησαν για τη διατροφή (σύνδεση μέσω skype). Ανάμεσα στα τραγούδια που είπαν ήταν και ένα που έφτιαξε ειδικά για το πρόγραμμά μας η δασκάλα της μουσικής με τίτλο: “Η κακή διατροφή και η καλή νεράιδα“ (τραγούδια).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πολύτιμη βοηθός και συνεργάτης του παρόντος προγράμματος Διατροφής υπήρξε η συνάδελφος Διακάτου Ευτυχία (μουσικός, ΠΕ 16.01), η οποία έγραψε και συνέθεσε το τραγούδι: “Η κακή διατροφή και η καλή νεράιδα“. Μαζί της τα παιδιά έμαθαν κι άλλα τραγούδια σχετικά με το θέμα όπως: ο ύμνος της Φρουτοπίας, το καρότο και η αγκινάρα, ο χορός των μπιζελιών, τόσο λάθος διατροφή.

Ευχαριστούμε τη διατροφολόγο κυρία Βασιλάκη Μαρία, για τις επιστημονικές συμβουλές της και για το υλικό που μας παρείχε.

Τέλος, θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στον κύριο Φαραζάκη Νικόλαο, διευθυντή του 1ου Δ.Σ Γαζίου για την πολύτιμη βοήθεια που μας παρείχε σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βερούλη, Α. & Μιχαλόπουλος, Ν. (2007). Πέντε σωματοφύλακες κλεισμένοι στο ψυγείο, μια ιστορία για τη σωστή διατροφή. Άγκυρα. Αθήνα.

Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, ΕΣΠΑ (2007 – 2013). ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης Τεύχος 1: Γενικό Μέρος Α’ έκδοση (06.02.2010) Τομέας Επιμόρφωσης & Κατάρτισης. Πάτρα.

Ζαραμπούκα, Σ. (2013). Διατροφή, Ο ωραίος Δαρείος.Πατάκη. Αθήνα.

Παπαδάκης, Σπ. & Χατζηπέρης, Ν. (2005). Βασικές δεξιότητες στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, Γ΄ ΚΠΣ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΕΑΙΤΥ. Αθήνα.

Πιτσικάκη, Μ. (2009), Παλαιινά και νόστιμα, Τυποκρέτα, Ηράκλειο.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι. (1993). Θεατρική Αγωγή 1. Βιβλίο για το δάσκαλο. Ο.Ε.Δ.Β. Αθήνα.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

http://eyzin.minedu.gov.gr/Pages/Parents/Parents.aspx

http://www.eiep.gr/
http://www.elikar.gr/page.php?pid=21
http://www.pischools.gr/programs/depps/

Η ζωή και το έργο του Νίκου Γκάτσου

Μουσική εκδήλωση με θέμα το έργο του Νίκου Γκάτσου
Ευτυχία Διακάτου

(ΠΕ16.01 ΜΟΥΣΙΚΗΣ - eutuxiadiakatou@hotmail.com)

1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο καλλιέργειας της μουσικής παιδείας σε μαθητές Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης σχολείου της περιφέρειας δημιουργήθηκε τμήμα χορωδίας με σαράντα παιδιά. Επιδιώχθηκε και επετεύχθη γνωριμία και επαφή με το έργο ενός από τους σπουδαιότερους Έλληνες ποιητές, του Νίκου Γκάτσου. Αντικείμενο σπουδής ήταν έργα του τα οποία μελοποίησαν σημαντικοί Έλληνες συνθέτες όπως οι: Χατζηδάκις, Θεοδωράκης, Ξαρχάκος, Μούτσης και Κηλαηδόνης.

Αναλύθηκαν δεκαοχτώ ποιήματα και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η εκμάθησή τους με συνοδεία μουσικής. Τα έργα τραγουδήθηκαν από τη χορωδία των παιδιών με τη συνοδεία ενός μικρού ορχηστρικού συνόλου που δημιουργήθηκε, ενώ κάποια από αυτά χορογραφήθηκαν.

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς παρουσιάστηκε η δουλειά μας, μέσα από την αναπαράσταση μιας μουσικής εκπομπής, με μουσικοχορευτικό περιεχόμενο, στην οποία οι μαθητές ανέλαβαν ρόλους παρουσιαστών, χορευτών και τραγουδιστών. Το δρώμενο βιντεοσκοπήθηκε, αφιλοκερδώς, από τον κύριο Εμμανουήλ Νικηφόρο, ερασιτέχνη εικονολήπτη, ο οποίος συνέλλεξε υλικό από πρόβες, τη συμμετοχή μας στο 2ο Φεστιβάλ Χορωδιών, καθώς και την τελική παρουσίαση της δουλειάς μας και δημιούργησε ένα DVD το οποίο μοιράστηκε στα μέλη της χορωδίας ως ενθύμιο.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_94.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μουσική, Νίκος Γκάτσος, μελοποιημένη ποίηση, λογοτεχνία, χορωδία, διαθεματικότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημαντικό κομμάτι της μουσικής αποτελεί η μελοποιημένη ποίηση. Η Ελληνική λογοτεχνία αποτελεί βασικό κομμάτι της εκπαίδευσής μας, καθώς μας επιτρέπει να ερχόμαστε σε επαφή με το έργο μεγάλων συγγραφέων και ποιητών. Χάρη σ' αυτούς δημιουργήθηκαν κάποια από τα ωραιότερα τραγούδια που χιλιοτραγουδήθηκαν από το ευρύ κοινό και εξέφρασαν χαρές, λύπες, επιθυμίες αλλά και διαμαρτυρία σε περιόδους που ο λαός μας καταπιέστηκε (γερμανική κατοχή, δικτατορία κ.ά.).

Ο Νίκος Γκάτσος, σημαντικός Έλληνας ποιητής, μεταφραστής και στιχουργός, γεννήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1911 στην Ασέα Αρκαδίας και πέθανε στις 12 Μαΐου 1992 στην Αθήνα. Ήδη κατά τη φοίτησή του στο γυμνάσιο είχε έρθει σε επαφή με τα λογοτεχνικά βιβλία, τις μεθόδους αυτοδιδασκαλίας ξένων γλωσσών, το θέατρο και τον κινηματογράφο. Συνεργάστηκε στενά με τους κορυφαίους Έλληνες συνθέτες: Μ. Χατζιδάκι, Μ. Θεοδωράκη, Στ. Ξαρχάκο, Δ. Μούτση Λ. Κηλαηδόνη κ.ά. σε κορυφαίες δημιουργίες και επιτυχίες όπως: «Αθανασία», «Χάρτινο το φεγγαράκι», «Της γης το χρυσάφι», «Ρεμπέτικο», «Αρχιπέλαγος», «Πήρες το μεγάλο δρόμο», «Λαϊκή Αγορά», «Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου», κ.ά.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος, είναι η γνωριμία των μαθητών με έναν ποιητή της νεότερης ελληνικής ιστορίας, τον Νίκο Γκάτσο καθώς και η γνωριμία τους με τη μελοποιημένη ποίηση, η οποία σχετίζεται άμεσα με τη λογοτεχνία. Με άλλα λόγια, σκοπός του προγράμματος είναι η εξοικείωση των μαθητών με το συγκεκριμένο είδος μουσικής, το οποίο δεν είναι ανάμεσα στις μουσικές προτιμήσεις τους.

Επιμέρους διδακτικοί στόχοι του προγράμματος

Α. ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να αποκτήσουν οι μαθητές μουσική παιδεία
- να καλλιεργήσουν τις τραγουδιστικές τους δεξιότητες
- να αναπτύξουν, δεξιότητες διερεύνησης και συλλογής πληροφοριών, χρησιμοποιώντας τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Β. ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να αναπτύξουν οι μαθητές την κριτική και δημιουργική σκέψη τους
- να καλλιεργήσουν το αίσθημα της συμμετοχής και της συλλογικής προσπάθειας
- να μάθουν να δουλεύουν ομαδοσυνεργατικά για την υλοποίηση ενός κοινού στόχου
- να αποκτήσουν προσωπική υπευθυνότητα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Από τον Οκτώβριο σχεδιάστηκε και κατατέθηκε στο Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων, για την ενότητα πολιτιστικών θεμάτων, το πρόγραμμά μας, με τίτλο «Η ζωή και το έργο του Νίκου Γκάτσου» το οποίο εντάχθηκε στη θεματολογία «Μουσικό Εργαστήρι». Παράλληλα οι μαθητές των Δ’, Ε’ και ΣΤ’ τάξεων έλαβαν πρόσκληση, για να συμμετέχουν στη δημιουργία χορωδιακού τμήματος, εκτός του σχολικού τους ωραρίου, ορίζοντας την Κυριακή ως μέρα συνάντησης στο σχολείο. Ο αριθμός συμμετοχής των μαθητών σταθεροποιήθηκε, έπειτα από λίγες εβδομάδες, στους σαράντα.

Στις πρώτες πρόβες, πραγματοποιήθηκε η εκγύμναση της φωνής, μέσω φωνητικών ασκήσεων ενώ με μουσικοκινητικά παιχνίδια επιχειρήθηκε η κατάκτηση της έννοιας του ρυθμού. Παράλληλα με αυτές τις δράσεις, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν να αναζητήσουν και να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Νίκου Γκάτσου μέσω του διαδικτύου. Ταυτόχρονα τους ανακοινώθηκε ο προγραμματισμός μουσικής εκδήλωσης στο τέλος της σχολικής χρονιάς καθώς και η συμμετοχή του τμήματος στο Φεστιβάλ Χορωδιών, τον Μάιο. Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενθουσιασμό και ενδιαφέρον για αυτές τις συμμετοχές.

Σε σύντομο χρονικό διάστημα τα παιδιά έφεραν στην τάξη, έντυπες, όσες πληροφορίες αλίευσαν από το διαδίκτυο, οι οποίες αποτέλεσαν αφορμή για συζήτηση. Έγινε αναφορά σε βασικές βιογραφικές πληροφορίες, στη δράση, στην πορεία και σε σημαντικές φυσιογνωμίες που καθόρισαν την εξέλιξη του ποιητή.

Σε επόμενη συνάντηση της χορωδίας, προβλήθηκε εκπαιδευτικό υλικό, αφιέρωμα στον Γκάτσο, από το αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης ΕΡΤ (Μέρος 1 και Μέρος 2).

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε διδασκαλία μελοποιημένων ποιημάτων, ξεκινώντας με την ανάγνωση και την ανάλυσή τους ως ποιητικά κείμενα. Δημιουργήθηκε ένα μικρό

ορχηστρικό σύνολο, αποτελούμενο από τέσσερα μουσικά όργανα (ένα αρμόνιο, δύο κιθάρες κι ένα τύμπανο), το οποίο ανέλαβε τη συνοδεία της χορωδίας, ολοκληρώνοντας με τον τρόπο αυτόν το μουσικό μας σύνολο.

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας των τραγουδιών, κάποιοι από τους μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να τραγουδήσουν μόνοι, ζητώντας κάποιο solo. Η διαδικασία ακολουθήθηκε ελεύθερα από όποιον επιθυμούσε να δοκιμαστεί και τα αποτελέσματα ήταν απρόσμενα θετικά. Οι μαθητές παρακολούθησαν με ενδιαφέρον και θαυμασμό τους συμμαθητές τους να ξεδιπλώνουν τις τραγουδιστικές τους ικανότητες, χωρίς ενδοιασμούς κι αρνήσεις. Η υποστήριξη των θεατών προς τον «δοκιμαζόμενο» μαθητή ήταν εντυπωσιακή, ενώ η διαδικασία λειτούργησε ενθαρρυντικά και για άλλους μαθητές. Η επιθυμία των παιδιών για αλλαγή των προδιαγεγραμμένων δράσεων έφερε στην επιφάνεια άγνωστες πτυχές της προσωπικότητάς τους, αφού εκφράστηκαν συναισθήματα αλληλεγγύης, υποστήριξης και ενίσχυσης του ενός προς τον άλλο, εκπλήσσοντας όλους τους συμμετέχοντες θετικά.

Η ανταπόκριση που έλαβε η πρωτοβουλία των παιδιών, να αναλάβουν ρόλο τραγουδιστών ξεχωριστά από το χορωδιακό σύνολο, έγινε αφορμή να εκδηλωθεί από κάποιους άλλους μαθητές η επιθυμία να αναλάβουν να συνοδεύσουν ορισμένα από τα τραγούδια με χορευτικό τρόπο. Από κοινού επιλέχθηκαν κάποια από τα πιο χαρακτηριστικά χορευτικά τραγούδια και δημιουργήθηκαν συγκεκριμένες χορογραφίες για καθένα από αυτά. Οι ρυθμοί που επιλέχτηκαν ήταν «χασάπικο» και «χασαποσέρβικο». Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των τεσσάρων και έξι ατόμων και δοκίμασαν τις χορευτικές τους ικανότητες. Επέλεξαν, στη συνέχεια, τον ρυθμό που επιθυμούσαν και προχώρησαν στην εκμάθηση της χορογραφίας.

Η παρέμβαση αυτή των μαθητών μορφοποίησε την αρχική ιδέα της μουσικής εκδήλωσης σε παρουσίαση μουσικοχορευτικής παράστασης και πιο συγκεκριμένα στη δραματοποίηση μιας μουσικής τηλεοπτικής εκπομπής. Οι μαθητές κλήθηκαν πλέον να καλύψουν και ρόλους παρουσιαστών, μαζί με αυτούς των χορευτών και των τραγουδιστών. Γράφτηκε το σενάριο (το οποίο μπορείτε να βρείτε στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**), με οχτώ βασικούς ρόλους παρουσιαστών σχολιαστών, ενός εξ' αυτών ο ρόλος του κεντρικού παρουσιαστή.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το θέμα διασυνδέθηκε με πολλά γνωστικά αντικείμενα. Πρώτο και κύριο της **μουσικής**, καθώς βασικός στόχος του προγράμματος ήταν η απόκτηση μουσικής παιδείας των μαθητών μέσω της εκμάθησης μεμονωμένων τραγουδιών (μελοποιημένων ποιημάτων). Για τις ανάγκες αυτές οργανώθηκε μουσικό σύνολο αποτελούμενο από χορωδία και ορχηστρικό σύνολο. Τα τραγούδια που διδάχθηκαν τα παιδιά ήταν:

1. ''Χάρτινο το φεγγαράκι'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζιδάκις
2. ''Κεμάλ'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
3. ''Η μικρή Ραλλού'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
4. ''Περιμπανού'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
5. ''Η μπαλάντα του Ούρι'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
6. ''Ξενιτιά'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
7. ''Κυκλαδίτικο'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
8. ''Έλα πάρε μου τη λύπη'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
9. ''Άσπρο περιστέρι'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
10. ''Μια φορά κι έναν καιρό'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
11. ''Τ' αστέρι του βοριά'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις
12. ''Αγαπώ μια καρδερίνα'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκις

13. ''Είχα φυτέψει μια καρδιά'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μίκης Θεοδωράκης
14. ''Μάτια βουρκωμένα'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Σταύρος Ξαρχάκος
15. ''Γεια σου χαρά σου Βενετιά'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Σταύρος Ξαρχάκος
16. ''Το δίχτυ'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Σταύρος Ξαρχάκος
17. ''Σ' έβλεπα στα μάτια'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Δήμος Μούτσης
18. ''Μια Κεφαλλονίτισσα'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Λουκιανός Κηλαηδόνης
19. ''Η ενδεκάτη εντολή'', στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Γιώργος Χατζηνάσιος

Η Λογοτεχνία συνδέθηκε από την αρχή με το θέμα, αφού η ανάγνωση και η ανάλυση ποιητικών κειμένων του Νίκου Γκάτσου, ήταν μια από τις πρώτες ενέργειες που επιχειρήθηκαν.

Η Θεατρική Αγωγή παρουσιάστηκε στη συνέχεια αναγκαία και απαραίτητη, καθώς η εξέλιξη του προγράμματος πήρε άλλη τροπή. Πλέον ο προσανατολισμός της όλης προσπάθειας έγινε πάνω στα πρότυπα μιας μουσικοχορευτικής εκπομπής που παρουσιάστηκε στο τέλος της σχολικής χρονιάς και συμμετείχαν οι μαθητές με ρόλους παρουσιαστών, χορευτών, τραγουδιστών και μουσικών. Γράφτηκε το σενάριο της εκδήλωσης σύμφωνα με το οποίο συμμετείχαν όλοι στη χορωδία, η καθηγήτρια της μουσικής και τρεις εκ των μαθητών στο ορχηστρικό σύνολο και οκτώ μαθητές με ρόλους σχολιαστών παρουσιαστών. Αφού μοιράστηκαν οι ρόλοι, δουλέψαμε πάνω στη δραματοποίησή τους. (Το σενάριο μπορείτε να το διαβάσετε στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**).

Ακολούθησε η σκηνογραφία της παράστασης, ενώ έπειτα από συζήτηση, συναποφασίστηκαν τα κοστούμια των χορωδών, των χορευτών, των τραγουδιστών καθώς και το σκηνικό της εκδήλωσης.

Στο πλαίσιο της **Φυσικής Αγωγής** εντάσσονται όλες οι μουσικοχορευτικές δράσεις και η προετοιμασία των χορογραφιών που συνόδευσαν κάποια από τα τραγούδια

Η υποστήριξη των **Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας** υπήρξε καταλυτικής σημασίας για τη διαμόρφωση και την υλοποίηση του προγράμματος. Οι μαθητές, από την πρώτη στιγμή, ανέτρεξαν σε διάφορες ιστοσελίδες του διαδικτύου προκειμένου να αντλήσουν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Νίκου Γκάτσου. Παράλληλα, εξοικειώθηκαν με το λογισμικό Youtube**,** καθώς τους ζητήθηκε να αναζητήσουν και να ακούσουν ξανά, στο σπίτι τους, τα τραγούδια που είχαν διδαχθεί στην τάξη.

Στη συνέχεια προβλήθηκε στην τάξη το αφιέρωμα ντοκιμαντέρ της Ε.Ρ.Τ.: **«Παρασκήνιο, Αφιέρωμα στον Νίκο Γκάτσο» (Μέρος 1** και **Μέρος 2).** Σε συνεργασία με τους μαθητές, αποφασίστηκε να επιλεχθούν και να γίνει μοντάζ κάποιων αποσπασμάτων του συγκεκριμένου αφιερώματος, με σκοπό να ενσωματωθούν στην παρουσίαση του προγράμματός στη γιορτή λήξης του σχολικού έτους, στις 10 Ιουνίου, στο κέντρο πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων «Κουρήτες». Τα παιδιά συμμετείχαν στη διαδικασία επιλέγοντας τα κομμάτια εκείνα που θεώρησαν σημαντικά και ακολούθησε συζήτηση στην τάξη, για τη μουσική υπόκρουση που θα μπορούσε να τα συνοδεύσει. Οι ιδέες τους ήταν εξαιρετικές. Ακολούθησε επεξεργασία των βίντεο. Το τελικό αποτέλεσμα είναι διαθέσιμο εδώ: Video1, Video2, Video3, Video4

Η όλη διαδικασία συνέβαλε στην καλλιέργεια αισθημάτων αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού, καθώς οι μαθητές αναγνώρισαν την προσωπική τους συμβολή στη συλλογική προσπάθεια.

Μια πρώτη προβολή της δουλειάς μας ήταν η συμμετοχή μας στο 2ο Φεστιβάλ Χορωδιών που πραγματοποιήθηκε στις 10 Μαΐου 2015 στο κινηματοθέατρο Αστόρια. Οι μαθητές της χορωδίας εκπροσώπησαν το σχολείο μας (1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου) τραγουδώντας τρία από τα τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι («Ξενιτιά», «Κυκλαδίτικο» και «Έλα πάρε μου τη λύπη») που διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμές ευχαριστίες στην κυρία Μαγδαληνή Επταμηνιτάκη (ΠΕ 70) για τον παρακινητικό της ρόλο στο να ξεκινήσει αυτή η εισήγηση, καθώς και στην κυρία Στέλα-Μαρίνα Κωστάκη (ΠΕ 70) για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Οι πολύτιμες συμβουλές και διορθώσεις της, η άμεση ανταπόκρισή της, δίνοντας λύση κάθε φορά που κρινόταν αναγκαίο, έκαναν την παρουσία της καταλυτική στην ολοκλήρωση της εισήγησης.

Επίσης, θερμές ευχαριστίες στον φίλο τεχνολόγο μηχανικό πληροφορικής, κύριο Χαράλαμπο Τζεδάκη για την υποστήριξή του στην ηχογράφηση του ηχητικού εισαγωγικού αποσπάσματος που ακούγεται στο θεατρικό δρώμενο, καθώς και στην επεξεργασία των μερών του video που προβάλλονται κατά τη διάρκεια.

Τέλος, θερμές ευχαριστίες στον κύριο Εμμανουήλ Νικηφόρο, για την πρωτοβουλία του να μαγνητοσκοπήσει, αφιλοκερδώς, κάποιες από τις πρόβες της χορωδίας, τη συμμετοχή μας στο 2ο Φεστιβάλ Χορωδιών, καθώς και να επεξεργαστεί επιπλέον δικό μας υλικό από προηγούμενες πρόβες. Ο κ. Νικηφόρος παρευρέθη και στην εκδήλωση της παρουσίασης του θεατρικού δρώμενου, εξασφαλίζοντάς μας βιντεοσκοπική κάλυψη. Στη συνέχεια, αφού συγκέντρωσε όλο το υλικό, το μόνταρε και δημιούργησε ένα dvd το οποίο μοιράστηκε σε όλα τα παιδιά μέλη της χορωδίας ως ενθύμιο! Έχοντας τη διάθεση να συμμετέχει μαζί μας σε αυτή τη χαρά, αν και ερασιτέχνης εικονολήπτης, με αγάπη και μεράκι δημιούργησε κάτι αξιέπαινο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μουσικό αφιέρωμα στον ποιητή Νίκο Γκάτσο θεατρικό δρώμενο

Κεντρικοί ρόλοι μουσικού αφιερώματος στον ποιητή Νίκο Γκάτσο:

κεντρικός παρουσιαστής τηλεοπτικής μουσικής εκπομπής

καλεσμένη1

καλεσμένος2

καλεσμένος3

καλεσμένη4

καλεσμένη5

καλεσμένη6

καλεσμένος7

καλεσμένη8

Εναρκτήριο Videohttps://www.youtube.com/watch?v=0A0ZKmvSu_0

(Ακούγεται ηχογραφημένο εισαγωγικό απόσπασμα) https://www.youtube.com/watch?v=6sK4HmRL4So

Video1 https://www.youtube.com/watch?v=oTHv6zhFA8

https://www.youtube.com/watch?v=oTHv6zhFA8

(Η χορωδία τραγουδά το τραγούδι)

«Μια φορά κι έναν καιρό» *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

Παρουσιαστής: (απευθυνόμενος στο κοινό) Καλησπέρα σας! Καλώς ήρθατε! Απόψε έχουμε πολύ καλή παρέα. Θα σας τη συστήσω στη συνέχεια. Ο λόγος που μαζευτήκαμε όλοι εδώ; Είμαστε εδώ για να τιμήσουμε έναν μεγάλο μας ποιητή, τον Νίκο Γκάτσο. Κι όχι μόνο δηλαδή. Έχουμε πολύ ωραία τραγούδια. Θα διασκεδάσουμε, θα χορέψουμε, θα τραγουδήσουμε και θα γλεντήσουμε. Καλησπέρα Άντζελα!

Καλεσμένη-1: (απευθυνόμενη στον παρουσιαστή) Καλησπέρα Κων/νε! Χαίρομαι πολύ που είμαι απόψε εδώ!

Παρουσιαστής: Ποια είναι η δική σου αίσθηση για τον Γκάτσο;

Καλεσμένη-1: Αυτός ο ψηλός, ελαφρά σκυφτός άντρας, με τα μάτια που έκαψαν καρδιές *«πάντα λίγο ερεθισμένα σαν από μια μόνιμη αϋπνία»,* περιγράφει ο Ελύτης, αυτός ο λιγομίλητος με το βλοσυρό ύφος, ο ήρεμος και υπαινικτικός στις κρίσεις του, που έβαζε τους συνομιλητές του σε σκέψεις, περιβαλλόταν ή δημιουργούσε μια απίθανη αύρα.

Παρουσιαστής: Καλησπέρα Σέρτζιο!

Καλεσμένος-2: Καλησπέρα Κων/νε!

Παρουσιαστής: Κατά τη γνώμη σου, τι θα έλεγες ότι χαρακτηρίζει τα ποιήματα και τους στίχους του Νίκου Γκάτσου;

Καλεσμένος-2: Ζωή Έρωτας, Πόνος Θάνατος και Ελπίδα Ανάσταση, είναι το τρίπτυχο του Νίκου Γκάτσου. Αυτό το τρίπτυχο χαρακτηρίζει την ποίηση και τα τραγούδια του.

Παρουσιαστής: (απευθυνόμενος στο κοινό, δίνει πάσα για το video που θα ακολουθήσει) Μ' ενημερώνουν πως έχουμε να δούμε ένα video. Για να το παρακολουθήσουμε…

Video2 https://www.youtube.com/watch?v=4bSh5nW8YLw

https://www.youtube.com/watch?v=4bSh5nW8YLw

(Η χορωδία τραγουδά τα τραγούδια)

«Το δίχτυ» *(Ν. Γκάτσος Σ. Ξαρχάκος)*

«Γεια σου χαρά σου Βενετιά» *(Ν. Γκάτσος Σ. Ξαρχάκος)*

«Σ' έβλεπα στα μάτια» *(Ν. Γκάτσος Δ. Μούτσης)*

« Έλα πάρε μου τη λύπη» *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Άσπρο περιστέρι» *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

Παρουσιαστής: Γεια σου Νικόλα!

Καλεσμένος-3: (απευθυνόμενος στον παρουσιαστή και στους καλεσμένους) Καλησπέρα κι από μένα σε όλη την όμορφη παρέα.

Παρουσιαστής: Όλα καλά; Σε βλέπω θες να πεις κάτι από την αρχή.

Καλεσμένος-3: Ναι, καλά το κατάλαβες. Θεωρώ αναπόσπαστο μέρος του αφιερώματος αυτού, την αναφορά μας στην «Αμοργό»!!

Παρουσιαστής: Ασφαλώς, βέβαια…

Καλεσμένος-3: Λοιπόν, ο Νίκος Γκάτσος είναι 32 χρονών, όταν το 1943 εκδίδει την «Αμοργό». Ένα έργο 20 μόνο σελίδων, σαν λυρική αντίσταση στο ζοφερό τοπίο της κατοχής. Η «Αμοργός» εκφράζει τη συνδιαλλαγή του ποιητή με το φαινόμενο της ζωής.

Παρουσιαστής: Μάλιστα!

Καλεσμένος-3: Κι εδώ, Κων/νε θα μου επιτρέψεις να σου γνωρίσω, μια πολύ καλή φίλη δίπλα μου, η οποία είναι πολυτάλαντη και συνονόματή σου, η Κωνσταντίνα. Την παρακάλεσα να μας απαγγείλει ένα απόσπασμα από την «Αμοργό».

Παρουσιαστής: Καλωσόρισες Κωνσταντίνα! Σε ακούμε!

Καλεσμένη-4: Καλησπέρα, καλώς σας βρίσκω. Είναι μεγάλη μου τιμή να είμαι απόψε εδώ μαζί σας, για τον σπουδαίο αυτό άνθρωπο και ποιητή. Σας διαβάζω, λοιπόν, ένα απόσπασμα από την «Αμοργό»: *«Χρόνια και χρόνια πάλεψα με το μελάνι και το σφυρί βασανισμένη καρδιά μου. Με το χρυσάφι και τη φωτιά, για να σου κάμω ένα κέντημα, ένα ζουμπούλι πορτοκαλιάς. Μιαν ανθισμένη κυδωνιά να σε παρηγορήσω. Εγώ που κάποτε σ' άγγιξα με τα μάτια της πούλιας. Και με τη χαίτη του φεγγαριού σ' αγκάλιασα και χορέψαμε μες στους καλοκαιριάτικους κάμπους. Πάνω στη θερισμένη καλαμιά και φάγαμε μαζί το*

κομμένο τριφύλλι. Μαύρη μεγάλη μοναξιά, με τόσα βότσαλα τριγύρω στο λαιμό, τόσα χρωματιστά πετράδια στα μαλλιά σου»…

(σιωπή για λίγα δευτερόλεπτα…)

Παρουσιαστής: Ο Νίκος Γκάτσος, δεν ήταν μόνο ο ποιητής της «Αμοργού» αλλά και ο δημιουργός πολλών τραγουδιών. Μαρία, καλησπέρα, χαίρομαι που σε βλέπω!

Καλεσμένη-5: Κι εγώ το ίδιο Κων/νε! Χαίρομαι που είμαι εδώ μαζί σας, με όλους τους φίλους, και θεωρώ σπουδαία την αναφορά μας σε μια τόσο μεγάλη προσωπικότητα της Ελλάδας. Πολύ σωστά, όπως είπες κι εσύ, ο Γκάτσος δημιούργησε πολλά τραγούδια, θα ήθελα όμως να σημειώσω τη στενή σχέση του με τον Μάνο Χατζηδάκι. Ήταν πολύ καλοί φίλοι και μέσα σε 45 χρόνια η διαρκής αυτή σχέση τους, γέννησε 10 κύκλους τραγουδιών και πολλά σκόρπια τραγούδια.

Παρουσιαστής: Μάλιστα. Κύριε σκηνοθέτα, το video παρακαλώ…

Video3 https://www.youtube.com/watch?v=20ZVAZhzs4o

https://www.youtube.com/watch?v=20ZVAZhzs4o

(Η χορωδία τραγουδά τα τραγούδια)

«Χάρτινο το φεγγαράκι», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Περιμπανού», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Μάτια βουρκωμένα», *(Ν. Γκάτσος Σ. Ξαρχάκος)*

«Η μπαλάντα του Ούρι» *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Ξενιτιά», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Κυκλαδίτικο» *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

Παρουσιαστής: Να καλωσορίσουμε στη συντροφιά μας την Κατερίνα! Μαέστρο, είναι εύκολο να μας παίξεις κάτι για την Κατερίνα μας;

(Η ορχήστρα παίζει το τραγούδι «Αγαπώ μια καρδερίνα» και τραγουδά μόνο ο παρουσιαστής δίνοντας πάσα στην καλεσμένη6)

Αγαπώ μια καρδερίνα σ' ένα πράσινο κλαδί

Τη φωνάζουν Κατερίνα και δεν θέλει να με δει

Κάνει πείσματα, κάνει πείσματα, κάνει πείσματα το παιδί

Παιγνιδίσματα, παιγνιδίσματα, παιγνιδίσματα δηλαδή

Αγαπώ μια καρδερίνα, μα δεν θέλει να με δει]

Καλεσμένη-6: Ευχαριστώ πολύ, Κων/νε μου! Ένα ακόμη όμορφο τραγούδι σε στίχους του Νίκου Γκάτσου και μουσική Μάνου Χατζηδάκι!

Παρουσιαστής: Έτσι ακριβώς! Και ακριβώς δίπλα στην Κατερίνα να καλωσορίσουμε τον Μάνο.

Καλεσμένος-7: Καλησπέρα κι από μένα. Νομίζω πως κάπου εδώ παίρνουν σειρά άλλοι 4 σημαντικοί συνθέτες οι οποίοι συνεργάστηκαν με τον Νίκο Γκάτσο, κι αναφέρομαι στον Ξαρχάκο, τον Θεοδωράκη, τον Μούτση και τον Κηλαηδόνη. Τις συνεργασίες αυτές με τον ποιητή θα τις χαρακτηρίζαμε περισσότερο… εποχικές, με αποτέλεσμα να έχουμε σημαντικές δημιουργίες.

Παρουσιαστής: Εξαιρετικοί όλοι τους! Καλησπέρα Αριέτα!

Καλεσμένη-8: Καλησπέρα Κων/νε, καλησπέρα σε όλους! Θα ήθελα να συμπληρώσω στα λόγια του Μάνου, ότι ο Γκάτσος μαζί με τον Θεοδωράκη έγραψαν κάποια χαρακτηριστικά τραγούδια των χρόνων του '60. Τότε λοιπόν ξεκινά συνεργασία με τον Ξαρχάκο, την περίοδο '70'80, καθώς και με τους Μούτση Κηλαηδόνη.

Παρουσιαστής: Για να δούμε ένα ακόμη video…

Video4 https://www.youtube.com/watch?v=tDqdRL1JEO0

https://www.youtube.com/watch?v=tDqdRL1JEO0

https://www.youtube.com/watch?v=tDqdRL1JEO0

(Η χορωδία τραγουδά τα τραγούδια)

«Μια Κεφαλλονίτισσα», *(Ν. Γκάτσος Λ. Κηλαηδόνης)*

«Είχα φυτέψει μια καρδιά», *(Ν. Γκάτσος Μ. Θεοδωράκης)*

«Η μικρή Ραλλού», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκης)*

«Κεμάλ», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Τ' αστέρι του βοριά», *(Ν. Γκάτσος Μ. Χατζηδάκις)*

«Η 11η εντολή», *(Ν. Γκάτσος Γ. Χατζηνάσιος)*

Παρουσιαστής: Κάπου εδώ φτάσαμε στο τέλος και για… φέτος. Να ευχαριστήσουμε τους τραγουδιστές, τους χορευτές και τους μουσικούς μας. Ελπίζουμε να σας κρατήσαμε καλή παρέα. Σας ευχόμαστε, μέχρι να ξανασυναντηθούμε, να έχετε ένα όμορφο καλοκαίρι με πολλή μουσική! . Γιατί η μουσική δίνει ψυχή στις καρδιές… και φτερά στη σκέψη!

(Η χορωδία τραγουδά το τραγούδι)

«Στην υγειά μας» (*Π. Κανάρης)*

Τέλος

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γκάτσος, Ν., Όλα τα τραγούδια, Εκδόσεις Πατάκη

Γκάτσος, Ν., Αμοργός, Εκδόσεις Πατάκη

Δασκαλόπουλος, Δ., Νίκος Γκάτσος ένας αφοσιωμένος «Μπιλιέτο», Παιανία 1998

Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, Εστία Ιταλίας, Αφιέρωμα στον ποιητή Νίκο Γκάτσο http://www.hfcsezioneitaliana.com/wmt/userfiles/Media/afierwma_gkatsos_new_gr.pdf

Θανόπουλος, Γ., Ο Νίκος Γκάτσος και η ελληνική λαϊκή παράδοση Εκδόσεις Αρμός. Αθήνα 2011

ΥΠ.Ε.Π.Θ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2011). Πρόγραμμα σπουδών μουσικής για το νέο σχολείο, πεδίο πολιτισμός τέχνες

Παιχνίδια στον βυθό

Εφαρμογή θεατρικού παιχνιδιού σε Project για τα φύκη

Θεοδώρα Ψαλλιδάκη

(ΠΕ32 ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ dora_psa@hotmail.com)

1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από το θεατρικό παιχνίδι προσπαθήσαμε να έρθουν οι μαθητές της Α' τάξης κοντά στη θάλασσα. Στην αρχή προσπαθήσαμε να δούμε τον κόσμο μέσα από τα μπλε σελοφάν και έπειτα γνωρίσαμε τα αντικείμενα του βυθού και παίξαμε μαζί τους. Σε επόμενή μας δράση παίξαμε μέσα στον βυθό. Με τη βοήθεια μιας μπλε ζελατίνας μεταμορφώσαμε την τάξη μας σε βυθό και γίναμε ψάρια. Ταξιδέψαμε στον βυθό ενώ μεταμορφώσαμε τη ζελατίνα και σε καράβι και ζήσαμε μια μεγάλη θαλασσοταραχή. Έπειτα παίξαμε με τα χάρτινα καράβια μας, μεταμορφωθήκαμε σε αέρας αλλά και κύμα και, τέλος, διακοσμήσαμε τα χάρτινα καράβια μας. Τέλος συνδέσαμε τα παιχνίδια μας με τη θάλασσα με το eurofykious project που υλοποιούσαν τα παιδιά με τις δασκάλες τους, Επταμηνιτάκη Μαγδαληνή (ΠΕ 70) και Κωστάκη Στέλλα – Μαρίνα (ΠΕ 70). Κατά τη συγκεκριμένη δραστηριότητα: μια μέρα με ήλιο και πολλή ζέστη ξεκινήσαμε να πάμε στη θάλασσα. Στον δρόμο συναντήσαμε τους συμμαθητές μας και, όταν φτάσαμε στην παραλία, είδαμε και τη δασκάλα μας. Εκείνη μας πρότεινε να βουτήξουμε στον βυθό όπου συναντήσαμε τον Φύκιο Ποσειδώνιο, της γνωστής οικογένειας του Ποσειδώνα. Παίξαμε μαζί του τα αγαπημένα μας παιχνίδια και μας έμαθε κι αυτός τα δικά του. Φυσικά του κάναμε και τις ερωτήσεις μας και του δώσαμε την υπόσχεση πως θα τον βοηθήσουμε όσο πιο πολύ μπορούμε ώστε να ξαναβρεί την υγεία του και να γλιτώσει από την τύφλωση που τον απειλεί. Γιατί είναι γνωστό πως ο Φύκιος Ποσειδώνιος κινδυνεύει από ολική τύφλωση, εξαιτίας της ρύπανσης των θαλασσών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_68.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Θεατρικό παιχνίδι, θάλασσα, βυθός, ψάρια, φύκη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέατρο για τα παιδιά δεν είναι μόνο η παράσταση, είναι μια διαδικασία πολύπλοκη, κοινωνική, βαθύτατα παιδευτική, που αγγίζει αρχέτυπες ανάγκες του ανθρώπου για δράση (παιχνίδι), παραλλαγή και θέαση του κόσμου.

Η θεατρική παιδεία δεν εξαρτάται από την ποσότητα των παραστάσεων και δεν προσφέρεται μόνο από την διεξαγωγή παραστάσεων. Η θεατρική παιδεία πρέπει να φτάνει μέχρι το σημείο που διαμορφώνει τον αυριανό ευαισθητοποιημένο και ενεργοποιημένο θεατή. Με το θεατρικό παιχνίδι το παιδί βιώνει μια δημιουργική περίοδο, απελευθερώνεται η φαντασία του, επικοινωνεί και καλλιεργεί τις ανθρώπινες σχέσεις.

Το παιδί μέσα από το θεατρικό παιχνίδι ανακαλύπτει παίζοντας έναν ρόλο. Διαλέγει έτσι έμμεσα έναν τρόπο επικοινωνίας και έκφρασης. Διαλέγει έναν τρόπο «ερμηνείας» πιο πολύ από διαίσθηση παρά γιατί κάποιος ενήλικας του τον έδειξε και του δίδαξε τι, πώς και γιατί να το κάνει. Άλλωστε με αυτή τη μορφή εμφανίζεται το θεατρικό φαινόμενο στις αρχέγονες μορφές του. Δεν γεννήθηκε το θέατρο επειδή κάποιος αποφάσισε να γράψει ένα έργο αλλά όταν οι άνθρωποι ανακάλυψαν την ανάγκη να επικοινωνήσουν μέσα από έναν

ρόλο, με κάποιο άλλο πρόσωπο, πνεύμα ή θεό. Μετά από αυτό ήρθε η ανάγκη για θεατρικά κείμενα ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ κάποιων ρόλων και να δημιουργηθεί έτσι ένα ολοκληρωμένο θεατρικό έργο.

Θεατρική αγωγή στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο, μπορεί να γίνει μέσα από μηχανισμούς που είναι οικείοι για το παιδί, όπως είναι το παιχνίδι. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να βοηθήσουμε το παιδί να προσεγγίσει τη θεατρική πράξη. Το «εργαλείο» λοιπόν που πρέπει να χρησιμοποιεί ο παιδαγωγός για να δουλέψει με τα μικρά παιδιά δεν είναι άλλο από το παιχνίδι, το οποίο αποτελεί πρωτογενές και ουσιαστικό κίνητρο για μάθηση.

Το παιχνίδι είναι μια φυσική ανάγκη για μικρούς και μεγάλους. Γυμνάζει το μυαλό και το σώμα, δημιουργεί αίσθημα ευχαρίστησης, διασκεδάζει, κάνει τους ανθρώπους να νιώθουν δημιουργικοί και αναπτύσσει την κοινωνικότητα. Μέσα από αυτό τα παιδιά έχουν την δυνατότητα διεξόδου, ενώ παράλληλα μπορούν πολύ εύκολα να προσεγγίσουν την τέχνη σε όλες τις μορφές της.

Οι ρίζες του παιχνιδιού, όπως και της τέχνης, είναι πανάρχαιες και μάλιστα αρκετές φορές ταυτίζονται. Αν ανατρέξουμε στις ρίζες του κάθε παιχνιδιού θα βρούμε σε αρκετά από αυτά αρχέτυπες μορφές τέχνης, τελετουργίας, μύθων και παραδόσεων που τις έχουμε ακόμα και στις μέρες μας με κάποιες παραλλαγές.

Τι είναι όμως το παιχνίδι και πώς μπορεί να ερμηνευθεί; Δεν υπάρχει ένας ξεκάθαρος ορισμός ούτε μια και μοναδική θεωρία που να μπορεί να εξηγήσει τον ρόλο του παιχνιδιού στη μάθηση και ανάπτυξη του παιδιού. Είναι ένα σύνθετο και πολύμορφο φαινόμενο που περιλαμβάνει διαφορετικές πράξεις, προσανατολισμούς και εκδηλώσεις. Διάφοροι επιστήμονες, προσπαθώντας να ερμηνεύσουν τη φύση, τη σημασία και τη θέση του παιχνιδιού στη ζωή του παιδιού ανέπτυξαν διάφορες ερμηνείες:

«Το παιχνίδι είναι η δραστηριότητα μέσα από την οποία τα παιδιά καλύπτουν όλες τις αναπτυξιακές τους ανάγκες» (Maxim, 1989).

«Το παιχνίδι είναι αυτή η συναρπαστική δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν υγιή παιδιά με ενθουσιασμό και ανεμελιά» (Scales et al., 1991).

«Το παιχνίδι είναι μια δραστηριότητα, κατευθυνόμενη από το παιδί, το «νόημα» της οποίας έχει σημασία για το ίδιο και όχι η κατάληξή της» (Kostelnik, Soderman & Whiren, 1993).

«Το παιχνίδι είναι η πραγματοποίηση της μάθησης μέσα από την πράξη» (Feeney, Christensen, & Moravcil, 1996).

Το παιχνίδι ωστόσο συνυπάρχει κυρίως με το θέατρο, μιας και κάθε παιδί, όταν παίζει, «ερμηνεύει» έναν ρόλο. Ακόμα, στο θεατρικό παιχνίδι το παιδί ανακαλύπτει καινούργιους τρόπους έκφρασης που το βοηθάνε να επικοινωνήσει με το περιβάλλον του, κινείται σε επίπεδα ψυχολογικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και καλλιτεχνικά. Το παιδί παίζοντας ένα θεατρικό δρώμενο – έναν ρόλο που διάλεξε μόνο του, επιλέγει έναν τρόπο έκφρασης και ερμηνείας περισσότερο από διαίσθηση, παρά γιατί κάποιος ενήλικας του είπε ΤΙ και ΠΩΣ να παίξει. Αυτή η διαίσθηση όσο εμπλουτίζεται, όσο ο ρόλος γίνεται «μέσο επικοινωνίας» με τους άλλους, αποκτάει μια άλλη διάσταση για την ψυχοκινητική κατάσταση του παιδιού. Το θεατρικό παιχνίδι είναι μέσο απελευθέρωσης της φαντασίας, ευαισθητοποίησης και καλλιέργειας της ψυχοκινητικής έκφρασης. Βασικός σκοπός δεν είναι πώς το παιδί θα κάνει τέλειες μηχανικές κινήσεις, ρυθμικές ή μελωδικές εκφορές του λόγου, θ' αποστηθίσει ένα κείμενο και θα το απαγγείλει, αλλά το πώς θα εκφράσει, τις καταστάσεις και τους ρόλους, με τον δικό του τρόπο, εντελώς υποκειμενικά και αβίαστα. Με κυρίαρχο το παιχνίδι και την αισθητικοκινητική δράση, το παιδί φτάνει σε ένα σημείο αυτοέκφρασης.

Συνεπώς σκοπός της Θεατρικής Αγωγής και του Θεατρικού Παιχνιδιού δεν είναι να διδάξει τα παιδιά να παίζουν θέατρο ή το πώς θα εμφανιστούν στη σκηνή, αλλά να

προετοιμάσει τον αυριανό ευαισθητοποιημένο και ενεργοποιημένο θεατή. Στο κέντρο τους βρίσκεται η σωματική έκφραση, ο αυτοσχεδιασμός, η εκμετάλλευση του τυχαίου, το αυθόρμητο.

Με κύριο παράγοντα το παιχνίδι, την αισθησιοκινητική δράση και την αυτοέκφραση τα παιδιά καταλήγουν σε ένα δρώμενο που δεν είναι υποχρεωτικό να το εκφράσουν μόνο με τον λόγο. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τα παιδιά και ειδικά για εκείνα που δεν μπορούν πάντα με τον λόγο να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Για αυτό έχει παρατηρηθεί πως ύστερα από συστηματική εφαρμογή της θεατρικής αγωγής σε παιδιά που παρουσιάζουν προβλήματα λόγου, ο γλωσσικός κώδικας βελτιώνεται (Κουρετζής, 1989).

Ο Θόδωρος Γραμματάς (2001) καταγράφει τα οφέλη που μπορεί να προσφέρει το θέατρο ως συλλογική, ελεύθερη, ευχάριστη αισθητικοκαλλιτεχνική και ψυχοπαιδαγωγική δραστηριότητα, απόλυτα ενταγμένη και ολοκληρωμένη μέσα στο πλαίσιο του Σχολείου και του εκπαιδευτικού συστήματος τόσο με τη μορφή του ειδικού διδασκόμενου μαθήματος, όσο και της αυτόνομης καλλιτεχνικής δημιουργίας. Μία τέτοια παρουσία του θεάτρου στο Σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός σχολικού κόσμου που ευνοεί την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, ενισχύει και ενθαρρύνει την έκφραση των λανθανόντων γνωρισμάτων του χαρακτήρα τους, στηρίζεται στη σωστή επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων, αποσκοπεί στη δημιουργία ελεύθερων ατόμων με πνευματική υποδομή, αισθητική καλλιέργεια, συναισθηματικό πλούτο, κοινωνική συνείδηση και πολιτισμική ταυτότητα. Τόσο η διεθνής βιβλιογραφία, όσο και η εμπειρία των εκπαιδευτικών μέσα στα σχολεία καταδεικνύουν το θέατρο ως σημαντικό εργαλείο μάθησης, ως δρόμο που οδηγεί το παιδί στην κατάκτηση της γνώσης του κόσμου, αλλά και του εαυτού του με τρόπο ευχάριστο, δημιουργικό, διασκεδαστικό.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι των «παιχνιδιών στον βυθό» επισημαίνονται οι εξής:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τη θάλασσα και τους ήχους της
- Να μάθουν να εκφράζονται κινητικά
- Να μάθουν να δουλεύουν σε ζευγάρια
- Να μάθουν να εκφράζονται μέσω της παντομίμας
- Να γίνουν όλοι οι μαθητές μια ομάδα και να συνεργαστούν μεταξύ τους
- Να παίξουν το παιχνίδι της μεταμόρφωσης
- Να μάθουν τα ζώα και τους οργανισμούς που ζουν στη θάλασσα
- Να καταφέρουν να συνεργαστούν σε μικρές ομάδες των δυο ατόμων και να συγχρονίσουν τις κινήσεις τους
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν τα μουσικά όργανα και να τα χτυπούν με τον ρυθμό της μουσικής που ακούνε

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

1η δράση: Ο βυθός

Αρχικά διαμόρφωσα τη σχολική αίθουσα ώστε να μοιάζει με βυθό. Στο πάτωμα τοποθέτησα μπλε πανιά και αντικείμενα του βυθού. Όμως το μάθημα ξεκίνησε από την αυλή του σχολείου. Λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι, κι ενώ τα παιδιά βρίσκονταν στο προαύλιο, τους μοίρασα από ένα κομμάτι μπλε σελοφάν και τους ζήτησα να το φέρουν μπροστά στο πρόσωπό τους, να κοιτάξουν μέσα από αυτό και να παρατηρήσουν πώς αλλάζουν οι χρωματισμοί της αυλής.

Στη συνέχεια άνοιξα την πόρτα της αίθουσας και, ένα ένα, τα παιδιά μπήκαν στην τάξη – βυθό. Καθένα διάλεξε ένα σημείο, όπου κι έμεινε ακίνητο.

Όταν όλα τα παιδιά μπήκαν μέσα στην αίθουσα, τους έδωσα λίγο χρόνο για να παρατηρήσουν τον χώρο με την υπόκρουση ήρεμης, χαλαρής μουσικής. Έπειτα τα καθοδήγησα να αρχίσουν να κινούν μόνο τα χέρια τους σαν να κολυμπούν. Υποδύθηκαν τα ψάρια, τα χταπόδια, τους αστερίες, τις γοργόνες, τα αλογάκια της θάλασσας, όποιο ζωντανό οργανισμό τη θάλασσας ήθελε καθένα, ενώ στη συνέχεια άρχισαν να ανακαλύπτουν τα αντικείμενα που υπήρχαν τοποθετημένα στον βυθό. Τα ακούμπησαν, τα μύρισαν και τα έφεραν στη μέση της αίθουσας. Γύρω τους σχημάτισαν έναν κύκλο και ακολούθησε συζήτηση για τα αντικείμενα αυτά.

Τέλος υποκίνησα τα παιδιά να φτιάξουν το δικό τους παραμύθι, το οποίο και στη συνέχεια το δραματοποιήσαμε όλοι μαζί.

2η δράση, θεατρικό παιχνίδι: Παίζω με τη θάλασσα και το μαγικό μπλε χαλί

Στη μέση της αίθουσας βρίσκονταν απλωμένες τέσσερις μεγάλες μπλε ζελατίνες, ενώ από το cd player ακουγόταν ένα απαλό κομμάτι κλασσικής μουσικής. Ζήτησα από τα παιδιά να κινηθούν με αργό ρυθμό στον χώρο γύρω από τις ζελατίνες και, κάθε φορά που η μουσική σταματούσε, να ακουμπήσουν τις ζελατίνες με διάφορους τρόπους:

- με τις παλάμες
- με το πόδι
- με το κεφάλι
- με την πλάτη
- με τον αγκώνα τους κ.ο.κ.

Χαμηλώνοντας την ένταση της μουσικής, ζήτησα από τα παιδιά να καθίσουν γύρω από τις ζελατίνες. Αφού κάθισαν όλα εμφάνισα ένα κουτί και τους είπα πως το βρήκα έξω από το σπίτι μου, το πρωί, τυλιγμένο με ένα μπλε χαρτί γεμάτο ζωγραφισμένα ψάρια. Ανοίγοντας το κουτί είδα μέσα αυτές τις ζελατίνες που έχουμε μπροστά μας και ένα γράμμα, το οποίο έγραφε: «Αυτά τα τέσσερα κομμάτια είναι από ένα μαγικό χαλί. Μπορούν να σε ταξιδέψουν στα βάθη της θάλασσας». Ρώτησα λοιπόν τα παιδιά αν είναι έτοιμα να ταξιδέψουμε και να γνωρίσουμε τα μυστικά του βυθού της θάλασσας.

Αφού εξασφάλισα τη συγκατάθεσή τους, έβαλα στο cd player ήχους της θάλασσας. Στη συνέχεια βάλαμε όλοι μαζί τα χέρια μας πάνω από το μαγικό χαλί και, με κινήσεις παντομίμας κάναμε πως κολυμπούσαμε. Σιγά σιγά το σώμα μας γλίστρησε πάνω στο χαλί, μεταμορφωθήκαμε σε μικρά και σε μεγάλα ψάρια, γίναμε καβουράκια, δελφίνια, χταπόδια ή ότι άλλο σκέφτηκε καθένας. Όταν συναντούσαμε κάποιο άλλο ζώο της θάλασσας το χαιρετούσαμε με ένα σημείο του σώματός μας (πτερύγιο, ουρά κ.α.) και συνεχίζαμε το ταξίδι μας. Κάθε ζώο της θάλασσας έχει τον δικό του ήχο, προσπαθήσαμε να βρούμε τον ήχο μας και τον βγάλουμε να το ακούσουν και οι άλλοι.

Μετά από τόσα παιχνίδια τα ψάρια πείνασαν και άρχισαν να ψάχνουν για το φαγητό αλλά και τη φωλιά τους για να κοιμηθούν μιας και ήταν πια πολύ κουρασμένα. Τα παιδιά ξάπλωσαν πάνω στις ζελατίνες.

Η μουσική σταμάτησε, τώρα το μαγικό χαλί μεταμορφώθηκε σε ένα τεράστιο καράβι, που μας ταξίδεψε (μεταμορφωθήκαμε σε καπετάνιους, ναύτες, επιβάτες κ.ά.). Από το cd player ακούστηκε ο ήχος του αέρα. Φυσούσε πολύ δυνατά. Τα παιδιά όρθια σήκωσαν το μαγικό χαλί και κινήθηκαν στην αίθουσα σαν να τα φυσούσε ο δυνατός άνεμος.

«Πρέπει να προσέξουμε για να μην βουλιάξει το καράβι μας, όμως μη φοβάστε! Ξέρω ένα μαγικό κόλπο που θα μας σώσει. Βάλτε όλοι το μαγικό χαλί κοντά στα μάτια σας. Όταν καταφέρουμε όλοι να δούμε μέσα από αυτό, τότε ο αέρας θα σταματήσει.». Τα παιδιά, αφού έφεραν μπροστά τους τις ζελατίνες, είδαν τα πάντα μπλε. Και τότε σιγά σιγά ο ήχος

του αέρα σταμάτησε. Έβαλα να ακούγεται ένα κομμάτι κλασσικής μουσικής και παρότρυνα τα παιδιά να ξαπλώσουν με αργές κινήσεις στο πάτωμα. Όση ώρα τα παιδιά χαλάρωναν, μάζεψα τις ζελατίνες και τις έκοψα σε μικρά κομμάτια. Άφησα ένα κομμάτι δίπλα σε κάθε παιδί. Στη συνέχεια τους ζήτησα να πάρουν τη ζελατίνα στα χέρια τους και, με αργές κινήσεις, να τη φέρουν μπροστά στα μάτια τους και μετά να την αποκρίνουν. Στο τέλος τους είπα πως αυτό που κρατάνε στα χέρια τους είναι ένα μικρό ενθύμιο από το ταξίδι που κάναμε όλοι μαζί στη θάλασσα, ενώ τους πρότεινα να το κρατήσουν για να ενθύμιο.

3η δράση, θεατρικό παιχνίδι: Το καράβι

Έχω πει στα παιδιά να είναι σε μια πλευρά της αίθουσας και για να καθίσουν στον κύκλο πρέπει να πουν μια λέξη που τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούν την λέξη «*καλοκαίρι*». Αφού είπαν όλα τα παιδιά μια λέξη, από το cd player ακούστηκε χαρούμενη μουσική (τύπου circus). Με τον ρυθμό της κινηθήκαμε στην αίθουσα. Με τις λέξεις που είχαν πει τα παιδιά έφτιαξα μια ιστορία, τους την αφηγήθηκα και την κάναμε με κινήσεις π.χ. «Ένα καλοκαιρινό πρωινό ξύπνησα ενώ είχε πάρα πολλή ζέστη. Έκανα ένα δροσερό ντουζ και ετοιμάστηκα να πάω για παγωτό. Καθώς έτρωγα το παγωτό μου, συνάντησα έναν φίλο μου και μου είπε να πάμε για μπάνιο. Έτρεξα σπίτι, έβαλα το μαγιό μου, πήρα την πετσέτα μου και τα παιχνίδια για τη θάλασσα. Φυσικά δεν ξέχασα την ομπρέλα! Στον δρόμο συνάντησα και άλλους φίλους και όλοι μαζί φτάσαμε στη θάλασσα. Αφού ανοίξαμε την ομπρέλα και στρώσαμε τις πετσέτας μας, αρχίσαμε να παίζουμε με την άμμο. Φτιάξαμε το πιο όμορφο κάστρο! Ήρθε η ώρα για τη βουτιά μας, μπήκαμε στη θάλασσα, κολυμπήσαμε, παίξαμε και όταν πια είχε περάσει αρκετή ώρα, βγήκαμε, ντυθήκαμε και γυρίσαμε σπίτι όπου φάγαμε το πιο ωραίο καρπούζι του καλοκαιριού!»

Αφού τελειώσαμε με την ιστορία μας, έβαλα στο cd player ήχους της θάλασσας και ζήτησα από τα παιδιά να κινηθούν ανάλογα με τον ήχο που ακούγανε. Μπορούσαν να είναι όρθια, καθιστά ή ξαπλωμένα. Στην επόμενη φάση έβαλα ήχους από αέρα και επαναλάβαμε τη διαδικασία, όπως την περιέγραψα πιο πάνω.

Όταν η μουσική σταμάτησε και τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγάρια, από το cd player ακούστηκε ο ήχος από τα κύματα. Το ένα παιδί έγινε το κύμα και το άλλο ο αέρας. Το «κύμα» πρέπει να κινηθεί σύμφωνα με το φύσημα του «αέρα» (απαλά – άγρια – δυνατά). Σε κάθε ομάδα έκαναν και τα δύο παιδιά τόσο τον ρόλο του κύματος όσο και του αέρα.

Όταν η μουσική σταμάτησε, ακούστηκε η «θάλασσα» του Σπανουδάκη. Τώρα κάθε παιδί έπρεπε να βρει το ακρογιάλι του και να μείνει εκεί, ακίνητο, σε όποια στάση ήθελε (όρθιο, καθιστό, ξαπλωμένο). Κλείσαμε τα μάτια και ονειρευτήκαμε ένα καράβι. Όση ώρα τα παιδιά είχαν κλειστά τα μάτια, άφησα δίπλα σε καθένα από ένα χάρτινο καραβάκι. Αφού άνοιξαν τα μάτια τους κάθισαν σε κύκλο κρατώντας τα καράβια τους. Ακούσαμε το τραγούδι του Βασίλη Παπακωνσταντίνου «ένα καράβι, παλιό σαπιοκάραβο» αρκετές φορές, κάνοντας κάθε φορά τα εξής με τη σειρά:

- χτυπήσαμε παλαμάκια με τον ρυθμό της μουσικής
- χτυπήσαμε τον ρυθμό στα γόνατά μας
- με τα μουσικά οργανάκια (μαράκες, ντέφια, ξυλάκια, τύμπανα, κουδουνάκια) χτυπήσαμε στον ρυθμό της μουσικής
- τραγουδήσαμε ψιθυριστά
- τραγουδήσαμε δυνατά
- τραγουδήσαμε και χορέψαμε κρατώντας τα καραβάκια μας

Στο τέλος του μαθήματος τα παιδιά ζωγράφισαν τα καράβια τους και τα διακόσμησαν με ότι υλικά υπήρχαν στην αίθουσα.

4η δράση, θεατρικό παιχνίδι : Παίζουμε με τον Φύκιο Ποσειδώνιο

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο. Με τη μουσική που ακούγεται σηκώνονται και χορεύουν. Μόλις η μουσική σταματήσει, μένουν ακίνητα. Στο σημείο που βρίσκεται το κάθε παιδί ξαπλώνει και «κοιμάται».

Όταν ακουστεί μουσική σιγά σιγά τα παιδιά ξυπνάνε, τρίβουν τα μάτια τους, τεντώνονται. Ανοίγουν το παράθυρο και ο ήλιος τα «τυφλώνει». Ο καιρός, επιτέλους, είναι υπέροχος! Πάνε στο μπάνιο και πλένουν τα δόντια τους, το πρόσωπό τους, χτενίζονται κι επιστρέφουν γρήγορα στο δωμάτιό τους. Βάζουν το μαγιό τους, τα ρούχα, τα παπούτσια και ετοιμάζουν την τσάντα με τα πράγματα που θα χρειαστούν στη θάλασσα (βατραχοπέδιλα, μπρατσάκια, πετσέτα, μάσκα, φαγητό, νερό). Τρώνε το πρωινό τους και φεύγουν από το σπίτι.

Στον δρόμο συναντούν τους φίλους τους, τους χαιρετούν και πάνε όλοι μαζί στην παραλία. Μόλις φτάνουν, βλέπουν τη δασκάλα τους από μακριά να έρχεται προς το μέρος τους. Τη χαιρετούν και τη φωνάζουν να κάτσει κοντά τους. Εκείνη προτρέπει τους μαθητές της να βουτήξουν όλοι μαζί στη θάλασσα, για να συναντήσουν έναν φίλο τους.

Το νερό είναι όμως λίγο κρύο κι έτσι αρχίζουν να πιτσιλούν ο ένας τον άλλο. Όταν πλέον νοιώθουν έτοιμοι, βουτάνε στη θάλασσα. Η δασκάλα παρακινεί τα παιδιά να πάνε πιο βαθιά! «Μα να τος! Είναι ο φίλος μας, ο Φύκιος!». Κάθονται όλοι γύρω του σε έναν κύκλο και τον χαιρετάνε, τον ρωτάνε ποιο είναι το αγαπημένο του παιχνίδι και, όλοι μαζί παίζουν. Παίζουν όμως μαζί του και τα δικά τους αγαπημένα παιχνίδια, όπως κρυφτό και κυνηγητό. Στο τέλος εκείνος τους ζητάει να κάτσουν γύρω του και να παίξουν το παιχνίδι με τα φύκη (μπερδεύουν τα χέρια τους μαζί με τα φύλλα του).

Η ώρα όμως περνά γρήγορα και τα παιδιά πρέπει να γυρίσουν σπίτι τους. «Γεια σου Φύκιε, θα ξαναέρθουμε!», αποχαιρετούν τον φίλο τους και βγαίνουν από τη θάλασσα. Σκουπίζονται, ντύνονται, αποχαιρετιούνται μεταξύ τους και επιστρέφουν σπίτια τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Άλκηστις (2000). Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γκόβας, Ν., (2002.) Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο: ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

Γουργιώτου, Ε. (2009). Παιχνίδι και μάθηση: Αλληλένδετες έννοιες στην προσχολική πρακτική, περ. Δελτίο, Άνοιξη Καλοκαίρι 2009, 42, 37 (Περισσότερα μπορείτε να δείτε εδώ. *Τελευταία πρόσβαση 13/5/2015*).

Γραμματάς, Θ. (2001). Διδακτική του Θεάτρου. Εκδόσεις Τυπωθήτω. Αθήνα.

Κουρετζής, Λ. (2008) Το θεατρικό παιχνίδι και οι Διαστάσεις του, εκδ: Ταξιδευτής. Αθήνα

Κουρετζής, Λ., (1989). Το Θεατρικό Παιχνίδι: κάποιες παιδαγωγικές και Θεατρολογικές Προσεγγίσεις. Περιοδικό Διαβάζω, 214

Πυργέλη, Δ. (2014). Καπετάνιος στην μπανιέρα. Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο

Φανουράκη, Κ. (2011). Η Νεράιδα Πραλίνα και το Μαγικό Φουντούκι. Εκδόσεις Amusic Freeater

Eurofykious Project

Διαθεματικό σχέδιο δράσης
Στέλα Μαρίνα Κωστάκη, Μαγδαληνή Επταμηνιτάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝmarilia3159@gmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝmagda.ep@gmail.com)

1ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο Διαθεματικό Σχέδιο Δράσης απευθύνεται σε παιδιά Α' δημοτικού. Θέμα του είναι η καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας και αλληλεγγύης ανάμεσα στα παιδιά των χωρών της Ευρώπης, με κοινό στόχο την ευαισθητοποίηση όλων σχετικά με τη θαλάσσια βιοποικιλότητα. Τα παιδιά καλούνται να ανταποκριθούν σε δραστηριότητες που εμπλέκουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα, ενώ οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) υποστηρίζουν έμπρακτα την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο ήρωάς μας, Φύκιος Ποσειδώνιος, είναι ένα φυτό της Μεσογείου. Ανήκει στη μεγάλη οικογένεια του Ποσειδώνα. Δικτυωμένος και με περιβαλλοντικές ανησυχίες, αποφασίζει να στείλει email στα παιδιά καθώς, με μια πρόχειρη αναζήτηση στο διαδίκτυο, μαθαίνει πως πρόκειται να ασχοληθούν με τα φύκη και πως είναι ευαισθητοποιημένα σε οικολογικά θέματα. Ο Φύκιος ενημερώνει τα παιδιά για τον τόπο κατοικίας του, καθώς και για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει. Η ρύπανση των θαλασσών απειλεί την υγεία του και για αυτό αποφασίζει να δράσει, καθώς πιστεύει ακράδαντα πως "εγώ κι εσύ μαζί" μπορούμε να κάνουμε θαύματα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/eurofykiousproject.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φυτικοί οργανισμοί, Ευρώπη, Μεσόγειος, αλληλεγγύη, βιοποικιλότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το "eurofykious project" προέκυψε ως ανάγκη σύνδεσης και συντονισμού πολλών, επιμέρους, Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα αποτελεί την προσπάθεια σύνδεσης: α) ενός Προγράμματος Αγωγής Υγείας με τίτλο: "Εγώ κι εσύ μαζί" και θέμα την καλλιέργεια της αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων, β) ενός Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τίτλο: "Οι κρεμαστοί κήποι της Α' τάξης" και θέμα τη δημιουργία κήπου μέσα στη σχολική αίθουσα, γ) της συμμετοχής μας στο δίκτυο "Teachers4Europe", δ) της επιμόρφωσής μας β' επιπέδου για την αξιοποίηση κι εφαρμογή των Τεχνολογιών Πληροφορικής Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διδακτική πράξη, καθώς και ε) της συμμετοχής μας στο 4ο Εκπαιδευτικό Συμπόσιο Φυκολογίας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του συγκεκριμένου διαθεματικού σχεδίου δράσης είναι να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά της Α' Δημοτικού σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα, όπως αυτό της ρύπανσης των θαλασσών, καθώς και να τα παρακινήσει να σκεφτούν πως η προστασία του περιβάλλοντος είναι ευθύνη όλων μας.

Επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι: να αναδειχθεί ο ρόλος του μαθητή ως ενεργού πολίτη, ο οποίος με δικές του παρεμβάσεις μπορεί να συμβάλλει θετικά τόσο στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος, με ποικίλα προσωπικά, παιδαγωγικά, κοινωνικά,

περιβαλλοντικά οφέλη που μπορεί να έχει αυτή η δράση του, όσο και στη διάδοση της έννοιας της αλληλεγγύης και του σεβασμού. Να αναπτυχθεί η κριτική και δημιουργική σκέψη των μαθητών καθώς και να καλλιεργηθεί το αίσθημα της συμμετοχής και της συλλογικής προσπάθειας. Τέλος, επιμέρους στόχο αποτελεί τα παιδιά να αλληλεπιδράσουν και να διασκεδάσουν στηρίζοντας και προβάλλοντας τις δραστηριότητές τους και μέσω των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΕΤΩΠΑ

Ήδη από τον Οκτώβριο σχεδιάζονται και κατατίθενται στο Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Παράλληλα, η θεματική βαλίτσα "Κήποι", από το πρόγραμμα "Βιβλία σε ρόδες", έρχεται στο σχολείο μας και το ταξίδι στον κόσμο των φυτών ξεκινά μέσα από βιβλιογραφικές αναφορές, παραμύθια, δράσεις φιλαναγνωσίας και εικαστικής έκφρασης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενθουσιώδης ανταπόκριση των παιδιών της Α' τάξης στη συγκεκριμένη θεματική βαλίτσα. Από τις δράσεις φιλαναγνωσίας προκύπτουν νέα παραμύθια, όπως: "Ο Αλέξανδρος και η μηλιά", ή διασκευές γνωστών παραμυθιών, όπως: "Η Πριγκίπισσα των Κουκουτσιών", τα οποία εικονογραφούνται αμέσως και μετατρέπονται σε ηλεκτρονικά βιβλία. Παράλληλα, φιλοξενούνται στις αίθουσές μας διάφορες εκθέσεις ζωγραφικών έργων των παιδιών, ενώ εντυπωσιακή είναι και η προθυμία τους να φροντίζουν τα φυτά της τάξης. Τον μικρό μας κήπο συνθέτουν οι φασολιές που φυτεύτηκαν με αφορμή το παραμύθι: "Ο Τζακ και η φασολιά", ένας κάκτος κι ένα κυκλάμινο, ενώ κουκούτσια από τα φρούτα που καταναλώνονται στο διάλειμμα συλλέγονται με σκοπό να φυτευτούν.

ΝΕΑ ΜΕΤΩΠΑ ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΙ

Τον Φεβρουάριο ξεκινούν: α) η εμπλοκή μας στο δίκτυο "Theachers4Europe", β) η συμμετοχή μας στο 4ο Εκπαιδευτικό Συμπόσιο Φυκολογίας, ενώ η επιμόρφωσή μας στο β' επίπεδο για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη βρίσκεται σε εξέλιξη.

Βάσει των στόχων της εκπαιδευτικής δράσης "Teachers 4 Europe" για τον εμπλουτισμό των γνώσεων και των εμπειριών των μαθητών, σχετικά με τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και για τους τομείς του κοινωνικού και ατομικού πεδίου το οποίο αυτές επηρεάζουν, τίθεται η αναγκαιότητα εφαρμογής στην εκπαίδευση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας, οι οποίες συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προκλήσεων και αξιοποιούν τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών. Δεδομένης της ηλικίας των μαθητών μας οι δράσεις που ακολουθούνται είναι όλες παιγνιώδους μορφής.

Ομοίως, οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των παιδιών σε θέματα οικολογικού χαρακτήρα, και συγκεκριμένα η γνωριμία τους με το θαλάσσιο οικοσύστημα της Ποσειδωνίας, γίνεται με παιγνιώδη τρόπο, καθώς η ιδιαιτερότητα του 4ου Εκπαιδευτικού Συμποσίου Φυκολογίας έγκειται στο γεγονός ότι προσπαθεί να συνδυάσει τη φαντασία και τη δημιουργικότητα με την επιστημονική γνώση.

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Βάσει των νέων δεδομένων και ανταποκρινόμενοι στις νέες προκλήσεις, ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επαναπροσδιορίζεται και αλλάζει. Η αναγκαιότητα σύνδεσης όλων των ανοιχτών μετώπων είναι άμεση και επιτακτική. Η προσέγγιση του θέματος γίνεται ολιστικά. Στην κατεύθυνση αυτή γεννιέται η ιδέα ενός κεντρικού ήρωα ο οποίος παρακινεί τα παιδιά να εμπλακούν δυναμικά στο σχέδιο δράσης. Με τον τρόπο αυτό, γεννιέται ο Φύκιος Ποσειδώνιος, φυτό της θάλασσας, μέλος της οικογένειας του Ποσειδώνα, ο οποίος επικοινωνεί με email με τα παιδιά των τάξεών μας ζητώντας άμεσα τη βοήθειά τους προκειμένου να αντιμετωπίσει τις τραγικές συνθήκες που απειλούν την υγεία του.

Συνειδητά επιλέγεται η ενασχόληση με το φυτό Ποσειδωνία (*Posidonia oceanica*) κι όχι με κάποιο φύκος της θάλασσας, προκειμένου να γίνει άμεσα κατανοητή η διαφορά των δύο. Η Ποσειδωνία συγγενεύει με τα φυτά της ξηράς, έχει ρίζες, βλαστούς, φύλλα, κάνει άνθη και καρπούς. Τα φύκη είναι εξελικτικά κατώτερα φυτά της θάλασσας, χωρίς ρίζες, βλαστούς, φύλλα, άνθη και καρπούς (περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε εδώ). Στην κατεύθυνση αυτή δημιουργούνται φύλλα εργασίας παρουσιάζοντας τα μέρη του φυτού και του φύκους και το οικοσύστημα καθενός. Τα παιδιά καλούνται να συμπληρώσουν τα μέρη του φυτού και του φύκους, να ζωγραφίσουν αντίστοιχες εικόνες, ενώ για την ανατροφοδότηση της διαδικασίας αποσαφήνισης των όρων "φυτόφύκος", δημιουργείται άσκηση απάντησης "σωστού λάθους" με το λογισμικό hotpotatoes.

Επιπλέον λόγο ενασχόλησής μας με το φυτό Ποσειδωνία αποτελεί το γεγονός ότι φύεται σε όλη τη Μεσόγειο και χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως από τα πλέον κατάλληλα εργαλεία υπολογισμού της καθαρότητας των νερών της Μεσογείου (Οδηγία για τα Νερά, WFD 2000/60/EC). Το στοιχείο αυτό αποτελεί κίνητρο υλοποίησης δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ παράλληλα το σενάριο το οποίο παρουσιάζει τον ήρωα να νοσεί και να ζητά απεγνωσμένα βοήθεια, παρέχει τη δυνατότητα εισαγωγής των εννοιών της αλληλεγγύης και της δράσης σε συλλογικό, πανευρωπαϊκό επίπεδο.

ΤΟ "EUROFYKIOUS PROJECT"

eΑΡΧΗ

Καθώς η χρήση του υπολογιστή και η εμπλοκή των παιδιών με τις ΤΠΕ είναι, πλέον, μέρος της καθημερινής εκπαιδευτικής διαδικασίας, ανακοινώνεται στα παιδιά ότι έχει έρθει κάποιο email για εκείνα. Το ξάφνιασμα της είδησης μεγαλώνει, όταν, διαβάζοντας το email συνειδητοποιούν πως ένα φυτό της θάλασσας έχει επιλέξει να ζητήσει τη βοήθειά τους, καθώς ενημερώθηκε διαδικτυακά για την πορεία των δραστηριοτήτων τους σχετικά με τα φυτά. Το φυτό συστήνεται ως Φύκιος Ποσειδώνιος και εμπιστεύεται στα παιδιά το πρόβλημα υγείας του: κοντεύει να υποστεί ολική τύφλωση *(Η Ποσειδωνία εξαφανίζεται όταν, εξαιτίας της ρύπανσης των νερών, οι ακτίνες του ήλιου δε φτάνουν στον βυθό)*. Ζητά από τα, ήδη οικολογικά ευαισθητοποιημένα, παιδιά τη φιλία και τη βοήθειά τους. Τα παιδιά ανταποκρίνονται άριστα στο email του Φύκιου, απαντώντας του άμεσα, με τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, πως είναι διατεθειμένα να βοηθήσουν με κάθε τρόπο. Παράλληλα προτείνουν και καταγράφουν τρόπους ουσιαστικής βοήθειας.

Ο Φύκιος συνεχίζει και συντηρεί την ηλεκτρονική επικοινωνία με τα παιδιά. Στο δεύτερο email του προσπαθεί να τα ενημερώσει, όσο το δυνατόν καλύτερα και με πιο απλά λόγια, για την οικολογική αξία των φυτών και των φυκών της θάλασσας, φροντίζοντας να κάνει σαφή τον διαχωρισμό των δύο. Στο αναλυτικό email του υπάρχουν σχετικές εικόνες και φωτογραφίες, ενώ παρουσιάζεται και γράφημα του γεωγραφικού τόπου όπου φύεται η Ποσειδωνία. Σε αυτό εμφανίζεται η λεκάνη της Μεσογείου έχοντας σημειωμένη στις ακτογραμμές των χωρών της Ευρώπης την παρουσία Ποσειδωνίας.

Το τρίτο email προς τον Φύκιο συντάσσεται και αποστέλλεται από τα παιδιά του δεύτερου τμήματος. Τα παιδιά των δυο τμημάτων έχουν ήδη ανταλλάξει πληροφορίες για τον ήρωα κι έχουν αποφασίσει να δράσουν από κοινού. Στο email τους τα παιδιά του δεύτερου τμήματος δηλώνουν συγκινημένα από την έκκληση του Φύκιου για βοήθεια και του στέλνουν το τραγούδι που έγραψαν για εκείνον, ως ένδειξη έμπρακτης συμπαράστασης.

ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Τα παιδιά παρακινούνται να κάνουν σύνδεση του γραφήματος το οποίο υπάρχει στο email του Φύκιου με τον χάρτη της Ευρώπης που βρίσκεται τοποθετημένος στην αίθουσα. Παρατηρούν τις παραθαλάσσιες χώρες, επισημαίνουν την αναγκαιότητα συνδρομής όλων των χωρών για την προστασία της Μεσογείου και τη σωτηρία του Φύκιου, ενώ εντοπίζουν δυσκολίες στον τρόπο επικοινωνίας με τα παιδιά άλλων χωρών λόγω της έλλειψης κοινής γλώσσας.

Στο πλαίσιο εξεύρεσης λύσεων, προκειμένου να υπάρξει συνεργασία και άμεση βοήθεια προς τον Φύκιο, επικαλείται η συμβολή των Τεχνών, όπως της Μουσικής, της Ζωγραφικής, του Θεάτρου, της Παντομίμας, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως παγκόσμιες γλώσσες. Ήδη λίγο νωρίτερα τα παιδιά έχουν κληθεί να αποδώσουν χρωματικά διάφορα τραγούδια με ξενόγλωσσο στίχο. Τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά, καθώς συνειδητοποιούν ότι έχουν αποδώσει με τον καλύτερο τρόπο στίχους τους οποίος δεν έχουν κατανοήσει. Ταυτόχρονα ο καταιγισμός ιδεών επιφέρει δράσεις όπως τη δημιουργία φυλλαδίων ενημέρωσης και αφισών ευαισθητοποίησης των συμμαθητών και της τοπικής κοινωνίας, ενώ το διαδίκτυο προτείνεται ως το πλέον ισχυρό μέσο δημοσιοποίησης της όλης προσπάθειας σε ευρύ κοινό. Με τον τρόπο αυτό εισάγεται η αναγκαιότητα επικοινωνίας μέσω μιας ιστοσελίδας.

Τη λύση δίνει ο Φύκιος σε επόμενο email του, στο οποίο δηλώνει ενθουσιασμένος από την ανταπόκριση των μικρών του φίλων και προτείνει τη χρήση του νέου του blog για περισσότερη επικοινωνία και άμεση ανάδραση. Το blog έχει τίτλο “eurofykious” και τίθεται στη διάθεση κάθε ευαισθητοποιημένου φίλου του ήρωά μας. Εκεί ο Φύκιος αναρτά ενημερωτικό υλικό, χρήσιμα links, διάφορα παιχνίδια και ευελπιστεί να αποτελέσει το ιστολόγιό του πηγή ανταλλαγής ιδεών και χώρο δημιουργικής έκφρασης, καθώς παρακινεί τα παιδιά να αναρτήσουν και τις δικές τους δημιουργίες.

Στο πλαίσιο της εικαστικής έκφρασης τα παιδιά ακούν, μαθαίνουν και τραγουδούν το τραγούδι της Ποσειδωνίας, δημιουργία μεγαλύτερων παιδιών του Μουσικού Σχολείου Καβάλας, για τη συμμετοχή τους στο 3ο Εκπαιδευτικό Συμπόσιο Φυκολογίας. Οι μαθητές μας εμπνέονται και δημιουργούν το δικό τους τραγούδι, το οποίο με τη συμβολή της καθηγήτριας της Μουσικής μελοποιείται και τραγουδιέται από τους ίδιους. Παράλληλα, η καθηγήτρια Θεατρικής Αγωγής εμψυχώνει τα παιδιά σε θεατρικό παιγνίδι κατά το οποίο υποδύονται τους δύτες και συναντούν τον Φύκιο στο σπίτι του, όπου συζητούν και ανταλλάσσουν απόψεις για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής του. Αντίστοιχα, η καθηγήτρια των Εικαστικών βοηθά τα παιδιά να δημιουργήσουν κατασκευές με πρωταγωνιστές φύκη και φυτά της θάλασσας. Δημιουργούν αυτοσχέδια “τηλεόραση” στην οποία “προβάλλονται” οι ζωγραφιές τους δείχνοντας τη γέννηση φυκών στον βυθό, κατασκευάζουν πιάτα με διάφορες... φυκονοστιμιές, κλείνουν θαλάσσια οικοσυστήματα σε βαζάκια και οι δραστηριότητες δεν έχουν τέλος!

Ταυτόχρονα στις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης τα παιδιά του ενός τμήματος ζωγραφίζουν ομαδικά μια εικόνα βυθού, ενώ τα παιδιά του άλλου τμήματος συνθέτουν ομαδικά έναν χάρτη της Ευρώπης. Ο χάρτης τυπώνεται από το δικτυακό τόπο: e-γεωγραφία σε είκοσι πέντε σελίδες έχοντας μόνο τα σύνορα και την ακτογραμμή. Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να εντοπίσουν και να σημειώσουν πάνω του τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και να επισημάνουν με πράσινο γκοφρέ τις περιοχές όπου φύεται Ποσειδωνία. Σε επόμενη φάση, καλούνται να προχωρήσουν, σταδιακά, στη συλλογή πληροφοριών κυρίως σε μορφή εικόνας, οι οποίες τοποθετούνται στον χάρτη, συνθέτοντας με τον τρόπο αυτό τον χάρτη της δικής μας Ευρώπης. Τέλος, για την περιοχή της Μεσογείου σχεδιάζονται και κολλιούνται στο ομαδικό έργο διάφορα φύκη και θαλάσσιοι οργανισμοί.

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Χάρη στη συμβολή του φίλου, τεχνολόγου ιχθυολόγου, Γιάννη Κοσόγλου, ένα κομμάτι Ποσειδωνίας φτάνει στην τάξη μας. Ο Φύκιος βρίσκεται κλεισμένος σε μπουκάλι, μέσα σε θαλασσινό νερό και μιλάει στα παιδιά μέσω μιας επιστολής. Με τον τρόπο αυτό υποστηρίζεται άψογα και η δραστηριότητα της θεατρολόγου η οποία εμψυχώνει τα παιδιά στο θεατρικό παιγνίδι κατά το οποίο εκείνα υποδύονται τους δύτες και επισκέπτονται τον Φύκιο στον βυθό. Παράλληλα, στην επιστολή του ο Φύκιος προτρέπει τα παιδιά να διαβάσουν το βιβλίο της Σύρμως Μιχαήλ: "Ώστε εγώ είμαι ο παράξενος, ε!", καθώς και να παρακολουθήσουν την ταινία "Ψάχνοντας τον Νέμο" (2003). Τα παιδιά παρατηρούν τα φυτά της τάξης μας (ένα κυκλάμινο, μία ντοματιά, έναν κάκτο και την Ποσειδωνία στο μπουκάλι) τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο μπροστά από τον χάρτη της Ευρώπης. Αυθόρμητα προκύπτουν υποθέσεις για το τι μπορεί να λένε μεταξύ τους, ποιες ερωτήσεις διατυπώνει το ένα στο άλλο και προτείνεται η ιδέα να δημιουργηθεί ένα κόμικς με όλες αυτές τις σκέψεις των φυτών ηρώων.

e-ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Οι ΤΠΕ υποστηρίζουν έμπρακτα την καθημερινή διδακτική πράξη ενώ απελευθερώνουν και εμπνέουν εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η εμπλοκή μας με διάφορα εκπαιδευτικά λογισμικά διευκολύνει τη μάθηση και ευνοεί τη δημιουργικότητα.

Από τα πρώτα λογισμικά που τίθενται στις υπηρεσίες του εν λόγω σχεδίου δράσης είναι το google earth για την πραγματοποίηση e-ταξιδιών σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και για την παρακολούθηση ζώων της θάλασσας. Το εν λόγω λογισμικό οπτικοποίησης συμβάλλει στην αποσαφήνιση των όρων: "πόλη", "χώρα", "ήπειρος", "ωκεανός", έννοιες αρκετά δυσνόητες για παιδιά μικρής ηλικίας, ενώ ταυτόχρονα παρέχει τη δυνατότητα διαδικτυακής επίσκεψης οποιουδήποτε μέρους της Γης μέσω δορυφορικών εικόνων μεγάλης ευκρίνειας και τρισδιάστατης απεικόνισης του γεωμορφολογικού περιβάλλοντος. Συνεχίζοντας, οι μαθητές, ακολουθούν οδηγίες τις οποίες ο Φύκιος αναρτά στο ιστολόγιό του και ανταποκρίνονται σε διάφορες δραστηριότητες. Άλλοτε αναζητούν εικόνες από το διαδίκτυο και εισάγοντάς τες στο περιβάλλον του λογισμικού jigsaw δημιουργούν τα δικά τους ψηφιακά πάζλ, άλλοτε καθοδηγούνται για να φτιάξουν αφίσες ευαισθητοποίησης του κοινού στο θέμα που μελετούν, μέσω του power-point και του ronyasoft, ενισχύοντας την ενεργό συμμετοχή τους σε περιβαλλοντικά θέματα, άλλοτε πάλι παρακινούνται να δουν βίντεο δυτών και να χρησιμοποιήσουν το word για να γράψουν τις σκέψεις τους, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό ένα είδος ημερολογίου. Ο Φύκιος συνεχώς υποστηρίζει τα παιδιά μέσω του ιστολογίου του και τα παρακινεί να χρησιμοποιήσουν ολοένα και περισσότερα λογισμικά, όπως το hotpotatoes για να φτιάξουν δικά τους σταυρόλεξα. Επίσης, δεν παραλείπει να προβάλλει όλες τις δημιουργίες των παιδιών, όπως εκείνη της κατασκευής επιτραπέζιου παιχνιδιού με το λογισμικό Revelation Natural Art, αποβλέποντας στην ευαισθητοποίηση, έμπνευση και παρακίνηση κι άλλων παιδιών να γίνουν Ενεργοί Πολίτες.

Στο πλαίσιο καλλιέργειας της έννοιας του Ενεργού Πολίτη, εξασφαλίζεται η συμμετοχή μας στο δίκτυο Let's do it Greece, με δράση τον καθαρισμό παραλίας της περιοχής μας (Αμμουδάρα). Τα παιδιά μυούνται στην έννοια του εθελοντισμού και της συμμετοχής σε δίκτυα με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος, ενώ συνειδητοποιούν πως η δική τους συμβολή μέσω συλλογικών δράσεων έχει άμεση επίδραση στο περιβάλλον.

Παράλληλα, οι αφίσες που δημιουργούνται με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία της Μεσογείου τίθενται σε ψηφοφορία για ανάδειξη της αντιπροσωπευτικότερης, μέσω των google forms. Σε χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας ψηφίζουν 54 επισκέπτες της φόρμας. Η πρώτη αφίσα συγκεντρώνει 18 ψήφους, εκτυπώνεται, αναπαράγεται και τοποθετείται σε διάφορα σημεία της πόλης.

Τέλος, με τη χρήση του διαδικτυακού λογισμικού artsteps δημιουργείται ψηφιακή έκθεση ζωγραφικής με έργα των παιδιών. Το λογισμικό παρέχει τη δυνατότητα ανάρτησης τριάντα έργων σε μια ψηφιακή έκθεση η οποία μπορεί να παραμείνει ενεργή για έναν μήνα. Η συγκεκριμένη έκθεση με τίτλο "eurofykious project" θα παραμείνει ενεργή ως τις 24/6/2015. Η περιήγηση στον χώρο γίνεται με τη χρήση του πληκτρολογίου ή του ποντικιού και υπάρχει δυνατότητα μεγέθυνσης της προβολής καθώς και ανάρτησης σε ιστολόγιο. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να θαυμάσουν τα έργα τους και τα έργα των συμμαθητών τους σε ένα διαφορετικό είδος μουσείου εικαστικών.

Πλησιάζοντας το καλοκαίρι και λίγο πριν τη λήξη της σχολικής χρονιάς τα παιδιά, νιώθοντας εξοικειωμένα με τη γραφή, εκφράζουν την επιθυμία να γράψουν τα δικά τους καλοκαιρινά παραμύθια για να τα χαρίσουν στον Φύκιο αλλά και σε όσους επισκέπτονται το ιστολόγιό του. Αφορμή για τη συγγραφή των παραμυθιών στέκονται δέκα έργα διάσημων καλλιτεχνών με θέμα τη θάλασσα από το "Κουτί της Τέχνης", τα οποία πραγματεύονται τα παιδιά ακολουθώντας το μοντέλο Perkins. Τα έργα προβάλλονται με τη χρήση βιντεοπροβολέα, ακολουθεί συζήτηση και καταιγισμός ιδεών καθώς ζητείται από τα παιδιά να "μπουν" στους πίνακες και να εκφραστούν ελεύθερα. Τα παραμύθια δημιουργούνται ομαδικά και καταγράφονται από εμάς στον κειμενογράφο. Αργότερα τα παιδιά περνούν στη φάση της εικονογράφησης των κειμένων τους. Ως τελευταία δραστηριότητα του eurofykious project, τα παραμύθια συγκεντρώνονται σε έναν ψηφιακό τόμο με τη χρήση του διαδικτυακού λογισμικού issuu. Τίτλος του ψηφιακού βιβλίου με τις τέσσερις θαλασσινές ιστορίες είναι: "Του βυθού τα παραμύθια" και είναι διαδικτυακά προσβάσιμος από εδώ.

Η πορεία του συγκεκριμένου σχεδίου δράσης βρίσκεται ήδη στο http://eurofykious.blogspot.gr/ το οποίο ενημερωνόταν τακτικά καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Στόχος μας είναι το ιστολόγιο να παραμείνει ενεργό και να συνεχίσει να παρακινεί παιδιά να ασχολούνται περισσότερο με τις Νέες Τεχνολογίες και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την υλοποίηση του εν λόγω διαθεματικού σχεδίου δράσης καταλυτικής σημασίας ήταν η συμβολή των συναδέλφων **Ευγενίας Μπακαλούμα** (εικαστικός, ΠΕ 08), **Θεοδώρας Ψαλλιδάκη** (θεατρολόγος, ΠΕ 32), **Ευτυχίας Διακάτου**, (μουσικός, ΠΕ 16.01), και **Μαρίας Κασαπάκη** (ΠΕ 70). Χωρίς την πολύτιμη συνεργασία τους ένα σημαντικό μέρος του project δε θα ήταν δυνατό να υλοποιηθεί.

Από καρδιάς ευχαριστούμε τον κύριο **Γιάννη Κοσόγλου**, τεχνολόγο ιχθυολόγο, για την άμεση ανταπόκρισή του στην έκκλησή μας για βοήθεια με την παροχή τόσο πληροφοριακού υλικού, όσο και Ποσειδωνίας, αλλά και βίντεο από καταδύσεις του. Χωρίς τη συμβολή του, η παρατήρηση του φυτού στο σχολείο θα ήταν αδύνατη, ενώ η πεποίθηση των παιδιών για την ύπαρξη του ήρωα δεν θα μπορούσε να ενισχυθεί.

Επίσης, ευχαριστούμε θερμά τον κύριο **Σωτήρη Ορφανίδη**, αντιπρόεδρο της Ελληνικής Φυκολογικής Εταιρίας, καθώς και την κυρία **Μαρία Ρουσσομουστακάκη**, βιολόγο Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για τις πολύτιμες συμβουλές τους στην ολοκλήρωση του παρόντος σχεδίου δράσης. Οι παρατηρήσεις τους στάθηκαν καταλυτικές και εποικοδομητικές στην όλη προσπάθειά μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

***Σημείωση:** Όλοι οι σύνδεσμοι έχουν ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 20/4/2015

Coppee, B., (2003). Ο Σολομός της Κόκκινης Πηγής. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Λουξεμβούργο.

Coppee, B., (2007). Το γαλάζιο νησί. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Λουξεμβούργο.

Doinet, M., Estellon, P., (2004). Το βιβλίο της Φύσης, ο Κόσμος της Θάλασσας. Καλειδοσκόπιο. Αθήνα.

Αθανασιάδης, Κ., Σαλονικίδης, Γ., Σιμωτάς, Κ., (2009). Τα Εκπαιδευτικά Σενάρια στο Δημοτικό Σχολείο. Παπαζήση. Αθήνα.

Γιαλουράκη, Σ., (2005). Το κουτί της τέχνης: Παιδαγωγικό υλικό και δραστηριότητες για την ανάπτυξη προγραμμάτων μουσειακής εκπαίδευσης στο σχολείο. Δίπτυχο. Αθήνα.

Δημητριάδου, Ι., (2004). Μια φορά κι έναν καιρό… παραμύθι στο νερό, ΤΣΑΦΤΣΟΥΦ

Δρακάκη, Μ., (2014). Εισήγηση με θέμα: "Η δημιουργικότητα ως αφετηρία για κοινό σχεδιασμό σε σχολείο ΕΑΕΠ με αφορμή ένα διαθεματικό σενάριο μάθησης .". Στο Σαραφίδου, Κ., (επιμ.) Πρακτικά Εργασιών 5ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου ΕΤΕΑ Δράμας: Η Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση, 661673. Δράμα.

Ευρωπαϊκή Ένωση, (2014). Διαβατήριο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Ένωση, (2014). Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη!. Βέλγιο.

Ζαραμπούκα, Σ., (2008). Γατοβουτηχτής, Πατάκης. Αθήνα.

Ηλιόπουλος, Β., (2007). Ο Τριγωνοψαρούλης, ο Μαυρολέπιας κι ο τελευταίος ιππόκαμπος. Πατάκης. Αθήνα.

Κωστάκη, Σ.Μ., (2014). Εισήγηση με θέμα: "Πώς να μην σκοτώσετε τη δημιουργικότητά σας". Στο Σαραφίδου, Κ., (επιμ.) Πρακτικά Εργασιών 5ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου ΕΤΕΑ Δράμας: Η Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση, 301312. Δράμα.

Μικρόπουλος, Τ., Μπέλλου, Ι., (2010). Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή. Κλειδάριθμος. Αθήνα.

Μιχαήλ, Σ., (2006). Ώστε εγώ είμαι ο παράξενος, ε!. Παπαδόπουλος. Αθήνα.

Οργανισμός ΠΥΡΝΑ. Βιβλία σε ρόδες, θεματική βαλίτσα "Κήποι": http://www.vivliaserodes.gr/themata/kipoi/

Παπαϊωάννου, Θ., (2014). Τα αστέρια της Ευρώπης. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα.

Τορόση, Ε., (2001). Ο Μελάνιος Τρεχαντήρας ταξιδεύει. Πατάκης. Αθήνα.

Τριβιζάς, Ε., (2003). Ένα χελιδόνι για την Ευρώπη. Μίλητος

Φέρμελη, Γ., ΡουσσομουστακάκηΘεοδωράκη, Μ., Χατζηκώστα, Κ., Γκαίτλιχ, Μ., Οδηγός Ανάπτυξης Διαθεματικών Δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. ΟΕΔΒ. Αθήνα.

Ψιλάκης, Ν., (1994). Μυθολογία Μίνως, ο βασιλιάς της Κρήτης. Καρμάνωρ. Ηράκλειο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φύλλα εργασίας για τη διδασκαλία του οικοσυστήματος, αλλά και των μερών του φυτού και του φύκους, από την κυρία Επταμηνιτάκη

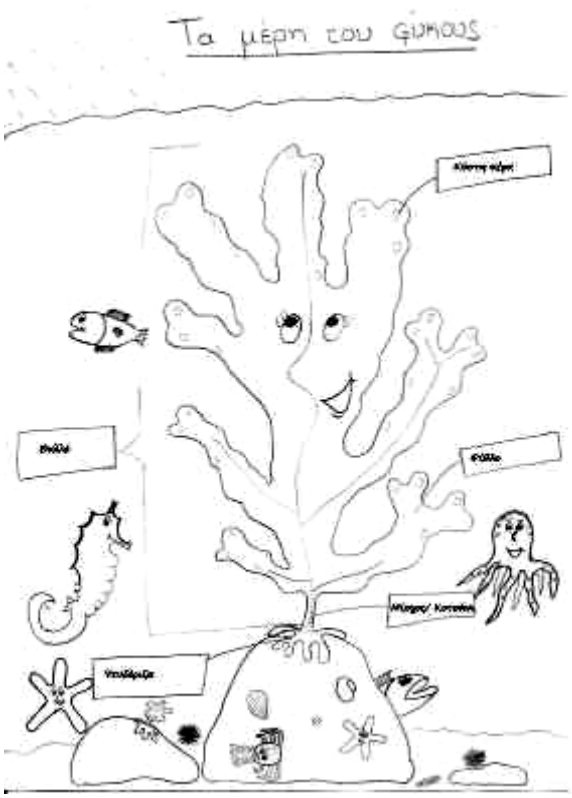

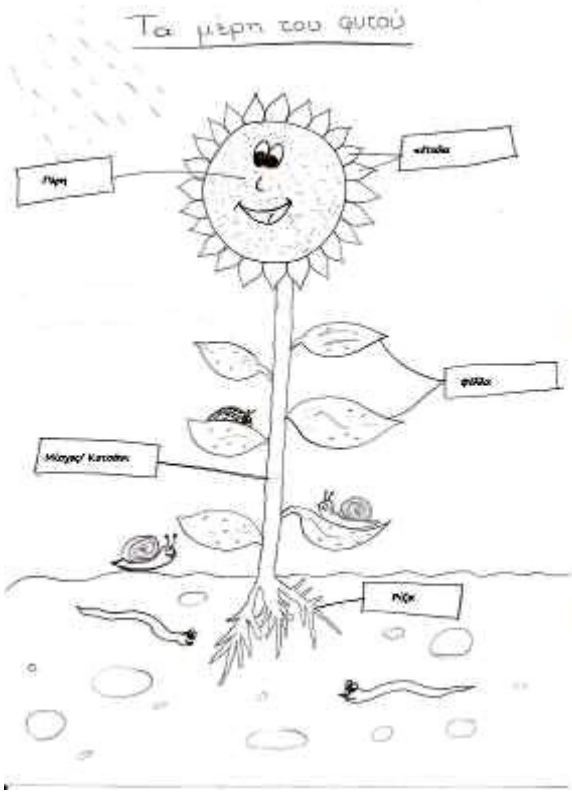

ΦΥΚΙΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ

Γεια σας είμαι εγώ ο Φύκιος
Κι έχω κάτι να σας πω
Ποσειδώνιο με φωνάζουν
είμαι φυτό μες στον βυθό

κανονικό σαν όλα τ’ άλλα
με ρίζα κι όμορφο βλαστό
Ρεφρέν
Ας δουλέψουμε μαζί
τη Μεσόγειο να δούμε
και πάλι καθαρή
όλοι να φροντίσουμε
να την καθαρίσουμε
καλύτερα να ζήσουμε
σε μια Ευρώπη δυνατή
Κοντεύω πια να τυφλωθώ
πάρτε τ’ απόβλητα από δω
ηλιαχτίδες να περάσουν
και στα φύλλα μου να φτάσουν
τα λιβάδια να γεμίσουν
και ζωή να μας χαρίσουν
Ρεφρέν
Φίλοι μου είναι το κοράλλι,
η ανεμώνη, το σφουγγάρι
θέλω να φωτοσυνθέσω
με τους φίλους μου να παίξω
να ανθίσω, να καρπίσω
τον βυθό να καθαρίσω
Ρεφρέν

Στίχοι: Οι μαθητές του Α2, Μαγδαληνή Επταμηνιτάκη, Ευτυχία Διακάτου

Μουσική: Ευτυχία Διακάτου

Φύκιος Ποσειδώνιος (παρτιτούρα)

ΦΥΚΙΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ

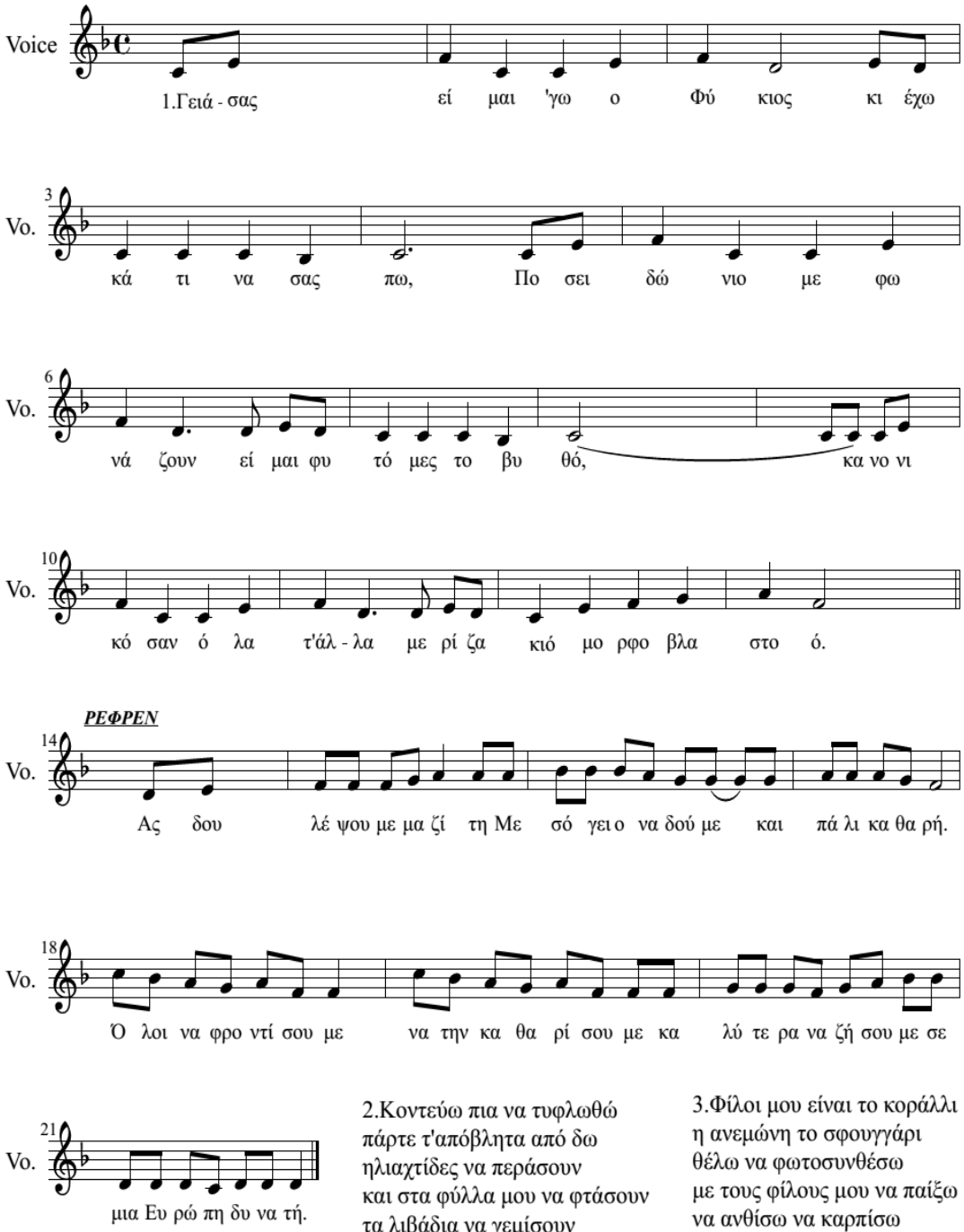

2.Κοντεύω πια να τυφλωθώ
πάρτε τ'απόβλητα από δω
ηλιαχτίδες να περάσουν
και στα φύλλα μου να φτάσουν
τα λιβάδια να γεμίσουν
και ζωή να μας χαρίσουν.

3.Φίλοι μου είναι το κοράλλι
η ανεμώνη το σφουγγάρι
θέλω να φωτοσυνθέσω
με τους φίλους μου να παίξω
να ανθίσω να καρπίσω
το βυθό να καθαρίσω.

ΑΠΕνεργούμε όλοι μαζί μπορούμε!

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
Χαρίκλεια Μανασσάκη, Ιωάννης Κριθινάκης

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ hmanassaki@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ krithinakis.ioannis@gmail.com)

1ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα ενέργειας, η απόκτηση βασικών σχετικών γνώσεων, η καλλιέργεια «φιλικών ενεργειακών» στάσεων και συμπεριφορών, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η κατανόηση της αναγκαιότητας για καθημερινή εξοικονόμηση ενέργειας, ώστε να γίνουν οι μαθητές ενεργοί πολίτες που θα σέβονται και θα φροντίζουν το περιβάλλον.

Βασικός πυρήνας της εργασίας μας η κατανόηση της αιτίας καταστροφής του πλανήτη από την αλόγιστη χρήση μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η αναγκαιότητα ορθολογικής χρήσης τους καθώς και η αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_57.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ανανεώσιμες πηγές, ενέργεια εξοικονόμηση, ρύπανση, άνθρωπος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το «περιβαλλοντικό πρόβλημα» είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το «ενεργειακό πρόβλημα». Για τον περιορισμό του περιβαλλοντικού προβλήματος απαιτείται βελτίωση στον τρόπο αξιοποίησης των ενεργειακών αποθεμάτων, ορθολογική χρήση και εξοικονόμηση της ενέργειας και άμεση επέμβαση για την ελαχιστοποίηση των ρύπων που παράγονται στο περιβάλλον από την παραγωγή και τη χρήση της ενέργειας.

Επιτακτική ανάγκη η εξοικονόμηση ενέργειας. Τα παιδιά μας μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον που δεν αντέχει άλλο την υπέρμετρη εκμετάλλευση των πηγών ενέργειας.

Λόγοι περιβαλλοντικοί αλλά και οικονομικοί επιτάσσουν τη σωστή πληροφόρηση όλων μας και η λήψη απαραίτητων μέτρων είναι αναγκαία τόσο από ιδιωτικούς όσο και κρατικούς φορείς, ώστε να εξοικονομηθούν χρήματα και να περιοριστούν οι επιβλαβείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την αλόγιστη χρήση πηγών ενέργειας.

Εξοικονόμηση ενέργειας μπορεί να υπάρξει με επιλογή οικονομικότερων και φιλικότερων προς το περιβάλλον εγκαταστάσεων (καύσιμη ύλη, οικιακές συσκευές, κτιριακές μονώσεις κλπ), ώστε να επιτύχουμε μικρότερη ατμοσφαιρική ρύπανση.

Θα έχουμε επίσης χαμηλότερους λογαριασμούς ενέργειας, μικρότερη εξάρτηση από εισαγόμενα καύσιμα, μικρότερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και ταυτόχρονη ανάπτυξη της βιομηχανίας εξοικονόμησης ενέργειας και της απασχόλησης σε αυτήν. Οι στόχοι που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα επιτευχθούν και θα βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση στις κατοικίες.

Το θέμα της «εξοικονόμησης ενέργειας» σχετίζεται άμεσα με το μάθημα «Ενέργεια» της Στ΄ τάξης που περιλαμβάνεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και στο βιβλίο «Ερευνώ και ανακαλύπτω». Το σχέδιο εργασίας υλοποιήθηκε στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης αλλά και

διαθεματικά στο μάθημα της Γλώσσας, της Γεωγραφίας , των Μαθηματικών ,της Ιστορίας και των Εικαστικών.

Χωριστήκαμε σε ομάδες εργασίας και συλλέξαμε πληροφορίες, με πρώτο στόχο να γνωρίσουμε και τις δύο μορφές ενέργειας (ανανεώσιμες και μη) με διαχρονική χαρτογράφηση αυτών των εννοιών από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Συνειδητοποιήσαμε πόσο αλόγιστα ο άνθρωπος χρησιμοποίησε, ό,τι απλόχερα του έδωσε η φύση και πόσο προσεκτικοί θα πρέπει να είμαστε μελλοντικά.

Επικεντρωθήκαμε στις λέξεις «χρησιμοποίηση», «σπατάλη», «εξοικονόμηση» και αναλάβομε δράσεις και πρωτοβουλίες τόσο στο χώρο του σχολείου αλλά και του σπιτιού μας.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Οι μαθητές να κατανοήσουν την έννοια της ενέργειας και αναζητώντας πληροφορίες
- να διαχωρίσουν τις μορφές ενέργειας σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες.
- Οι μαθητές να γνωρίσουν πηγές ενέργειας της αρχαιότητα και του σήμερα.
- Να γνωρίσουν τις ήπιες (ανανεώσιμες) μορφές ενέργειας, τα πλεονεκτήματα που αυτές προσφέρουν, να υιοθετήσουν στάσεις εξοικονόμησης ενέργειας και να δημιουργήσουν κώδικα συμπεριφοράς για αποφυγή της σπατάλης.
- Να μελετήσουν τρόπους «εξοικονόμηση» ενέργειας και να εντάξουν όσους μπορούν στην καθημερινότητα τους.
- Να εντοπίσουν σημεία όπου γίνεται σπατάλη ενέργειας στο σπίτι στο σχολείο και να αναλάβουν πρωτοβουλίες και δράσεις για εξοικονόμηση ενέργειας.
- Να γράψουν σύντομα κείμενα, να ζωγραφίσουν και να μεταφέρουν γνώσεις και μηνύματα έξω από το σχολείο (σπίτι, γειτονιά, παρέα) ώστε να δημιουργηθεί θετική στάση απέναντι στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας .
- Να γνωρίσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (φαινόμενο θερμοκηπίου, νέφος, τρύπα του όζοντος, όξινη βροχή κ.λπ.) από την αλόγιστη χρήση ενέργειας.
- Να μάθουν να εκτιμούν, να χαίρονται τη ζωή ως παιδιά, αλλά να κατανοήσουν την ευθύνη της ατομικής συμμετοχής στην προσπάθεια ενός καλύτερου κόσμου (εθελοντισμός).
- Να προβληματιστούν και να ευαισθητοποιηθούν για ορισμένα σημαντικά θέματα που αφορούν το μέλλον του πλανήτη μας.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Με στόχο την εμπλοκή όλων των μαθητών στην επεξεργασία του θέματος εργαστήκαμε **ομαδοσυνεργατικά** με αλλαγή της σύστασης των ομάδων σε τακτά χρονικά διαστήματα, για την καλλιέργεια της συνεργασίας και τη βελτίωση των σχέσεων. Προσπαθήσαμε να αναπτύξουμε επικοινωνιακούς κώδικες, να ενισχύσαμε τη συνεργασία και να αναπτύξουμε την κριτική σκέψη. Μαθητές με δυσκολίες στην ελληνική γλώσσα, με χαμηλή αυτοεκτίμηση ή άλλες ιδιαιτερότητες βοήθησαν με τις προσωπικές τους δεξιότητες να οδηγηθεί η ομάδα στην επίτευξη των στόχων.

Στο πλαίσιο της **διαθεματικότητας** και αξιοποιώντας το χρόνο της **ευέλικτης ζώνης,** εμπλέξαμε ενότητες των σχολικών μαθημάτων. Οι ομάδες με συστηματική οργάνωση αντιμετώπισαν τη γνώση ολιστικά και συνέδεσαν τα διαφορετικά επίπεδα γνώσεων, αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη και διευρύνοντας τις γνώσεις τους.

Η **βιωματική προσέγγιση** του θέματος μέσα από **δρώμενα** (παιχνίδια γνωριμίας, ντιμπέιτ, ρόλων, χορός συναισθημάτων, θεατρικό παιχνίδι) δημιούργησαν ένα ευχάριστο κλίμα συνεργασίας και επικοινωνίας, ευαισθητοποίησε τα παιδιά, ξεκλείδωσε τα συναισθήματά τους και τα έφερε πιο κοντά.

Η χρήση **Η/Υ** για τη συγκέντρωση πληροφοριών, για την παρουσίαση ειδικών εκπαιδευτικών βίντεο καθώς και για τη συμμετοχή των παιδιών σε περιβαλλοντικά παιχνίδια ή στατιστικές έρευνες βοήθησαν στην ενεργοποίηση των μαθητών και τους έδωσαν τη δυνατότητα μιας πιο σύγχρονης προσέγγισης του θέματος αλλά και πιο αγαπητής στα παιδιά.

Στα πλαίσια των μαθημάτων της **αισθητικής αγωγής** (μουσική, εικαστικά, θέατρο) οι μαθητές μας με δημιουργικούς τρόπους ενίσχυσαν δεξιότητες, ανέπτυξαν τη φαντασία τους και αναζήτησαν τρόπους επίλυσης των προβλημάτων για την επίτευξη των στόχων τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η αφορμή να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα δόθηκε μέσα από την ενότητα του μαθήματος Ερευνώ και Ανακαλύπτω **«Ενέργεια» της ΣΤ΄ τάξης**. Προβληματίστηκαν οι μαθητές μας και ο καταιγισμός των ερωτήσεων και των αποριών, μας οδήγησε σε μια πιο συστηματική διερεύνηση του θέματος.

Η διαπίστωση ότι ο άνθρωπος στην προσπάθεια ανάπτυξής του επηρέασε το περιβάλλον του τόσο πολύ ώστε να κινδυνεύει και η ίδια του η ύπαρξη, μας ώθησε να ασχοληθούμε με το θέμα και να βοηθήσουμε όσο μπορούμε στην επίλυσή του.

Συγχρόνως στην προσπάθειά μας να γνωριστούμε καλύτερα πήγαμε σινεμά και παρακολουθήσαμε **ταινία** με σχετικό θέμα, όπου οι άνθρωποι προσπαθούσαν να βρουν άλλο μέρος να κατοικήσουν μιας και η γη πια ήταν μολυσμένη.

Αποφασίσαμε να δράσουμε πιο ενεργά και να δώσουμε στο πρόγραμμά μας και τον ανάλογο τίτλο:

«ΑΠΕνεργούμε, όλοι μαζί μπορούμε».

Συγκεντρώσαμε πληροφορίες ,διαχωρίσαμε τις πηγές ενέργειας σύμφωνα με τη μορφή τους και μετά τις ομαδοποιήσαμε σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες. Η πρώτη χαρτογράφηση των εννοιών μας οδήγησε στα πρώτα συμπεράσματα. Μέσα από το διαδραστικό πίνακα, με τη χρήση Η/Υ και με την παρακολούθηση βίντεο καταγράψαμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε μορφής ενέργειας και ανακοινώναμε τα συμπεράσματά μας ανά ομάδα.

Επισκεφτήκαμε το κέντρο Ενέργειας και Περιβάλλον « Χουμεριανού», όπου είδαμε σε μικρή αναπαράσταση τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος καθώς και την κίνηση ενός μίνι αυτοκινήτου με τη χρήση υδρογόνου.

Στα πλαίσια του μαθήματος της **ιστορίας** προσπαθήσαμε να συνδέσουμε το χθες με το σήμερα.

Στα **μαθηματικά** διεξήγαμε έρευνα γύρω από τους τρόπους μόλυνσης της γης, υπολογίσαμε τα αποτελέσματα και τα εκφράσαμε με ποσοστά.

Με την παραπάνω έρευνα και στα πλαίσια της **ευέλικτης ζώνης** και της **αισθητικής αγωγής** δημιουργήσαμε μια αφίσα την οποία παρουσιάσαμε στους συμμαθητές μας στο σχολείο και την αναρτήσαμε σε κεντρικό σημείο, ώστε να τους υπενθυμίζουμε τον κίνδυνο που απειλεί τη γη μας και πως θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε.

Συγκεντρώσαμε τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα των ανανεώσιμων και μη πηγών ενέργειας και φτάσαμε μπροστά σε παγκόσμια προβλήματα, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την όξινη βροχή, την τρύπα του όζοντος, την κλιματική αλλαγή. Τα αναλύσαμε και μέσα από σχετικά βίντεο κατανοήσαμε πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα της ρύπανσης

καθώς και της επέμβασης του ανθρώπου στην προσπάθεια του να βρει τρόπους παραγωγής ενέργειας.

Στο μάθημα της **Γεωγραφίας** τόσο στην ενότητα «Η γη ως ουράνιο σώμα» όσο και στην ενότητα «Το φυσικό περιβάλλον» είδαμε ότι υπάρχουν εθελοντικές οργανώσεις (WWF), που προσπαθούν και κάνουν ενέργειες να σταματήσουν την αλόγιστη ανθρώπινη παρέμβαση και πραγματικά έχουν καταφέρει σπουδαία πράγματα.

Ενημερώσαμε τους συμμαθητές μας και ξεκινώντας από την τάξη μας προτείναμε τη χρήση παγουρίνου και όχι την αγορά πλαστικών μπουκαλιών νερού, καθώς και τη μεταφορά του κολατσιού μας σε υφασμάτινες σακουλίτσες.

Επισκεφτήκαμε το εργοστάσιο της ΔΕΗ στην Αμμουδάρα, και ενημερωθήκαμε για απλούς τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι ή στο σχολείο.

Αλλάξαμε στάσεις και συμπεριφορές :

Κλείνουμε το φως φεύγοντας από την τάξη, δεν αφήνουμε ηλεκτρικές συσκευές σε αναμονή, όπως Η/Υ, φωτοτυπικό, κασετόφωνο, δεν ανάβουμε τη λάμπα όταν έχει φως η τάξη και αντικαθιστούμε τις απλές λάμπες φωτισμού με οικονομίας.

Ετοιμάσαμε cd εξοικονόμησης ενέργειας, μαζεύοντας φωτογραφίες , γράφοντας μηνύματα και το δώσαμε στις οικογένειές μας.

Κάνοντας την ενότητα «Ηλεκτρομαγνητισμός» του **Ερευνώ και Ανακαλύπτω** μας έρχεται η ιδέα να φωτίσουμε όλη τη γη χωρίς να χρησιμοποιήσουμε ηλεκτρικό ρεύμα.

Με αφορμή το πείραμα με το δυναμό στο μάθημα του «Ερευνώ» ψάξαμε να βρούμε ένα ποδήλατο. Μεγάλη χαρά στην τάξη όταν ένας μαθητής έφερε ένα παλιό πεταμένο ποδήλατο! Όλοι πρόθυμοι να το επισκευάσουμε. Το βάψαμε, βάλαμε το δυναμό, συνδέσαμε τα καλώδια , τα λαμπάκια και … η Γη φωτίστηκε!

Άμα θέλει ο άνθρωπος όλα τα μπορεί!

Έχοντας στο πρόγραμμα να επισκεφτούμε τα ΚΠΕ Ιεράπετρας και χρησιμοποιώντας υλικό που μας έστειλαν, συγκεντρώσαμε τις πληροφορίες μας σε αφίσες και συγχρόνως μέσα από ειδικά παιχνίδια γνώσεων σχετικά με την ανακύκλωση και τη ρύπανση κάναμε αγώνες εξοικονόμησης ενέργειας, χωρισμένοι σε ομάδες.

Πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στα ΚΠΕ Ιεράπετρας. Επισκεφτήκαμε τόσο τη Λίμνη Αγίου Νικολάου όσο και το Φράγμα Μπραμιανών. Στα ΚΠΕ ήρθαμε σε επαφή με φωτοβολταικά και ανεμογεννήτριες, κάναμε βόλτα με ποδήλατα και φάγαμε κολατσιό που ψήθηκε σε ηλιακούς φούρνους!

Εμπειρίες μοναδικές! Μια εικόνα χίλιες λέξεις!

Θέλοντας να δουν οι συμμαθητές μας πόσο αγαπήσαμε αυτό που κάναμε ετοιμάσαμε την τελική μας παρουσίαση μέσα από ένα παραμύθι «Η ωραία μολυσμένη», μια παραλλαγή του παραμυθιού «Η ωραία κοιμωμένη». Η Γη πρωταγωνίστρια με φίλους τον Ποδήλατο, τη Βιομάζα, την Ενέργεια, την Ανακύκλωση και τον Νερούλη προσπαθεί να σωθεί από την κατάρα της Ρύπανσης. Είναι άραγε τόσο απλό να συμβεί αυτό στην πραγματικότητα όσο στο παραμύθι;

ΑΠΕνεργούμε όλοι μαζί μπορούμε!

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

http://www.cres.gr/kape/kidsol/MAIN.htm Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

https://youtu.be/gT5soyk1mw4 Τρύπα του όζοντος

https://youtu.be/P61VAx6wi5o Κλιματική αλλαγή τραγούδι

https://elgr.facebook.com/greenpeace.gr Περιβαλλοντικές ενημερώσεις

Τα φύκη στη ζωή του πλανήτη

Στο Σχολείο της θάλασσας
Μαρία Μελεσσανάκη, Μαρία Γάσπαρη, Σβετλάνα Ζωσιμιάδη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ melessmar@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ magasp2014@gmail.com,
ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ vetazosimiadi@gmail.com)

1ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ραδιοφωνικό θέατρο με τίτλο "Στο Σχολείο της Θάλασσας", που παρουσιάστηκε από τους μαθητές της Γ΄τάξης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Νέας Αλικαρνασσού στο 4ο συμπόσιο για τα φύκη με την θεατρική τεχνική tablo vivan.

Τα φύκη είναι πηγή ζωής κι όχι μόνο για τα πλάσματα που ζουν κάτω από το βυθό της θάλασσας. Όμως, λίγο η μόλυνση του περιβάλλοντος, λίγο η υπερκατανάλωση, σε κάποιες περιπτώσεις τα αφανίζουν. Στο σχολείο της θάλασσας η πληροφορίες του project που έχουν ετοιμάσει τα θαλάσσια πλάσματα είναι πολλές κι ενδιαφέρουσες!

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_33.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φύκη, θάλασσα, προστασία του περιβάλλοντος, θαλάσσια ζωή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα φύκη στην Ελλάδα δεν έχουν πάρει ακόμη την προβολή η οποία θα ήταν ισάξια της υπόστασης τους σαν προϊόν του πλανήτη μας που μάλιστα παίζει σπουδαίο ρόλο στην προστασία του. Αυτό αποτελεί κάτι το παράδοξο αφού η χώρα μας είναι μια παραθαλάσσια χώρα με 92% μήκος ακτογραμμής, κάτι που την κατατάσσει στην 10η θέση παγκοσμίως. Φέτος αποφασίσαμε να μάθουμε περισσότερο γι αυτά! Η αφορμή μας δόθηκε στο 4ο Εκπαιδευτικό Συμπόσιο φυκολογίας που έγινε στο Ενυδρείο Κρήτης!

Έτσι λοιπόν καταφέραμε να ερευνήσουμε περισσότερο για τα φύκη και τον ρόλο που θα μπορούσαν να παίξουν αυτά στην καθημερινή ζωή της χώρας μας. Και λέω στην χώρα μας γιατί στα υπόλοιπα κράτη της Ε.Ε. αυτά αξιοποιούνται όπως τους αξίζει εδώ και χρόνια.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός ήταν οι μαθητές να μάθουν για τα φύκη και την αξία τους στην ζωή μας και να μάθουν κάποια από αυτά.

Οι στόχοι που θέσαμε εξ αρχής ήταν με μια σειρά δραστηριοτήτων

- να εισάγουμε τα παιδιά περισσότερο στο θέμα με απλό τρόπο
- με θεατρικό παιχνίδι να εξιτάρουμε την φαντασία τους ώστε να μπορέσουν να τα δουν σαν ζωντανούς οργανισμούς.
- να μάθουν για την αξία των φυκών στη διατροφή
- να μάθουν για την αξία των φυκών στη προστασία του πλανήτη
- να γνωρίσουν το σχήμα και το χρώμα των φυκών και να τα ζωγραφίσουν
- να κάνουν κατασκευές κι άλλων πλασμάτων της θάλασσας με πηλό
- να συνειδητοποιήσουν την αξία των φυκών στην ζωή των πλασμάτων αυτών

- να γράψουν ραδιοφωνικά κείμενα με θέμα τα φύκη
- να τα κάνουν ραδιοφωνική εκπομπή
- να την παρουσιάσουν τα ίδια ώστε να έχουν την εμπειρία της συμμετοχής και παρουσίασης εργασιών

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δουλέψαμε και τα 2 τμήματα της Γ τάξης του Σχολείου μας για το ίδιο θέμα, αλλά κάθε ομάδα έκανε τις δικές της δραστηριότητες. Στο τέλος τα παρουσιάσαμε όλα μαζί στο 4ο Εκπαιδευτικό Συμπόσιο για τα φύκη, που έγινε τέλη Μαρτίου στο Ενυδρείο Κρήτης.

Το Γ1

1. Δράση πρώτη: ραδιοφωνικό θέατρο. Στο Σχολείο της Θάλασσας . Αφιέρωμα εκπομπής που μεταδόθηκε από το European School Radio στις 26 Απριλίου 2015
2. Ηλεκτρονικό βιβλίο : Στο Σχολείο της θάλασσας ebook
3. Ζωγραφική διαγωνισμός για το ποιες ζωγραφιές θα μπουν στο βιβλίο μας.
4. Παρουσίαση με την θεατρική τεχνική tablo vivan του ραδιοφωνικού θεάτρου με την συμμετοχή παιδιών και του Γ2
5. Παρουσίαση της χρήσης των φυκών στο dipity :

http://www.dipity.com/marmel/dt*96af3be1ec0686df/

Το Γ2

1. Ανάπτυξη λεπτής κινητικότητας των μαθητών κατά την κατασκευή των πλασμάτων του βυθού από πηλό και ζύμη.
2. Παρατήρηση και ανάλυση της ανατομίας των πλασμάτων του βυθού κατά την παρασκευή τους
3. Παρουσίαση σε power point των κατασκευών των μαθητών https://drive.google.com/file/d/0B2mRF7N09_lnXzcyUjBLZkVES2M/view
4. Απεικόνιση του ραδιοφωνικού θεάτρου με ζωγραφιές των παιδιών, σε power point. https://drive.google.com/file/d/0B2mRF7N09_lnbjk3dUVLeEhabDQ/view

Παράλληλη στήριξη

ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η θεατρική παράσταση που ανέβασε η ομάδα των μαθητών σε συνδυασμό με τις κατασκευαστικές δραστηριότητες λειτούργησαν παρεμβατικά και σημαντικά στο γνωστικό, κοινωνικό, ψυχοκινητικό και συναισθηματικό επίπεδο του μαθητή που υποστηρίζω.

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- Να μάθει την ύπαρξη των φυκών και την σπουδαιότητα τους για τη ζωή του πλανήτη
- Να μάθει τα είδη των φυκών και να τα διαφοροποιεί
- Να μάθει τη χρήση του καθενός
- Να μάθει να ξεχωρίζει την τοποθεσία τους
- Εμπλουτισμός λεξιλογίου, βελτίωση αναγνωστικής ικανότητας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- Να αποκτήσει ομαδικό και συνεργατικό πνεύμα
- Να ενισχυθεί κοινωνικά
- Να αποκτήσει συλλογική διάθεση
- Τήρηση κανόνων και σειρά προτεραιοτήτων
- Τήρηση κανόνων του κοινωνικού πλαισίου
- Βελτίωση της επικοινωνίας του και επαφή με την ομάδα
- Σεβασμός των υπολοίπων και κατανόηση της διαφορετικότητας
- Αλληλοεκτίμηση, αλληλοσεβασμός

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- Έκφραση συναισθημάτων με όμορφο και ήρεμο τρόπο
- Θετική αυτοεικόνα και αυτοπεποίθηση
- Λύσιμο σώματος
- Βελτίωση των ικανοτήτων του
- Βελτίωση της κίνησης του
- Έλεγχος του σώματος του
- Γνώση και συνειδητοποίηση του χωροχρονικού πλαισίου
- Έλεγχος του θυμού και των αρνητικών συναισθημάτων γενικότερα
- Η έκφραση της δημιουργικότητας γενικότερα
- Η βελτίωση της αδρής κινητικότητα

Επιμέρους στόχοι που τέθηκαν σταδιακά

- Κριτική στάση απέναντι σε νέες καταστάσεις και πάγια θέματα
- Προβληματισμός απέναντι σε σύγχρονα περιβαλλοντολογικά προβλήματα
- Θετική στάση απέναντι στον κόσμο που μας περιβάλλει

Παιδαγωγική πρακτική του θεάτρου και η κατασκευαστική δραστηριότητα για το 1ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού

Μιλώντας για παιδαγωγική της ένταξης και παράλληλη στήριξη ως προς το γενικότερο κομμάτι της διαδικασίας ως την υλοποίηση της παιδαγωγικής πρακτικής στα δρώμενα στο σχολείου, θα λέγαμε πως τα πράγματα αγγίζουν μία άλλη διάσταση. Συγκεκριμένα, από το θεωρητικό πλαίσιο των θεωριών μάθησης προχωράμε στο πραγματικό βιωματικό σενάριο μέσα από την υλοποίηση μίας τέτοιας εκπαιδευτικής πρακτικής.

Μιλώντας ακόμα πιο συγκεκριμένα, θα σταθούμε στο σχολείο μας που έλαβε μέρος στο 4ο Συμπόσιο Φυκολογίας με την παρουσίαση του επιμέρους θέματος μέσα από τη θεατρική έκφραση με τη μέθοδο tablo vivan. Αναλυτικότερα, οι μαθητές μας εμπλούτισαν το γνωστικό ψυχικό και κοινωνικό τους επίπεδο μέσα από την ομαδική αυτή δραστηριότητα.

Στην δραστηριότητα αυτή έλαβε μέρος και ο μαθητής που υποστηρίζω μέσα από το πρόγραμμα της παράλληλης στήριξης. Ο εν λόγω μαθητής είναι μαθητής της Γ΄ τάξης και έχει διαγνωστεί με ΔΕΠΥ (Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητα). Εξετάζοντας σύντομα την περίπτωση αυτή, μιλάμε για έναν μαθητή που παρουσιάζει δυσκολίες στο ψυχοκινητικό, συναισθηματικό και εν μέρει στο κοινωνικό κομμάτι της ανάπτυξής του. Ως προς το γνωστικό κομμάτι ο μαθητής είναι ικανός να ακολουθεί τη φυσιολογική ροή της τάξης, να λαμβάνει τη νέα γνώση πιο καθυστερημένα, να την

επεξεργάζεται, να την κατανοεί και να την αφομοιώνει. Επομένως, η δυσκολία και η δική μου παρουσία εν γένει έγκειται στο ψυχοκινητικό συναισθηματικό και εν μέρει στο κοινωνικό κομμάτι. Συγκεκριμένα, ο μαθητής μου συχνά παρουσιάζει το συναίσθημα της ματαίωσης και της χαμηλής αυτοπεποίθησης και αυτοεικόνας. Φαινόμενο που παρατηρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα και τις περισσότερες φορές η αιτία που φαντάζει αστεία στον κόσμο των υπολοίπων, ας μου επιτραπεί η έκφραση, για εκείνον είναι πολύ σημαντική. Άλλη συμπτωματολογία που παρουσιάζει συχνά είναι οι εκρήξεις θυμού ορμώμενες και πάλι από την ματαίωση που εκδηλώνει, που εκφράζονται κυρίως από την άρνησή του να συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία, στους τσακωμούς με τους συμμαθητές και φίλους του και την απομόνωση του τις ελεύθερες ώρες των διαλειμμάτων. Επιπρόσθετα, ως προς το κομμάτι της παρόρμησης και της προσοχής, ο μαθητής συχνά απαντάει αυθόρμητα χωρίς να του έχει δοθεί ο λόγος , στριφογυρίζει στην καρέκλα του, παίζει με τα σχολικά του αντικείμενα, στοιχίζει τα μολύβια του, δίνει ρόλους και δραματοποιεί τα προσωπικά του αντικείμενα . Είναι συμπεριφορές που έχουν παρατηρηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό και σε πιο συχνό επίπεδο και γι αυτό αναφέρονται στην παρούσα μελέτη. Η συμμετοχή του μαθητή μου σε μία ομαδική δραστηριότητα όπως αυτή της παρούσας μελέτης συνέβαλε από τη μία στην ανάπτυξη της ψυχικής και συναισθηματικής του υγείας , ενώ από την άλλη βελτίωσε το κοινωνικό και κατά συνέπεια και το γνωστικό του επίπεδο.

Παρατήρηση της συμπεριφοράς του κατά τις πρόβες

Ο εν λόγω μαθητής έδειξε ενθουσιασμό και προθυμία για τη συμμετοχή του τόσο στο ραδιοφωνικό θέατρο όσο και στο κατασκευαστικό κομμάτι.

Ως προς το κατασκευαστικό κομμάτι: Ο μαθητής δυσκολεύτηκε να εστιάσει την προσοχή του και να διοχετεύσει τη δημιουργικότητά του κατά τη ζωγραφική πλασμάτων του θαλάσσιου βυθού. Ο ενθουσιασμός του ήταν λιγότερο έντονος σε σχέση με την επόμενη δραστηριότητα της κατασκευής από πηλό. Ο ενθουσιασμός του ήταν ανάλογος με τις δημιουργίες του. Κατασκεύασε με εξαιρετικές λεπτομέρειες των εξωτερικών χαρακτηριστικών των πλασμάτων του βυθού πολλά πλάσματα του θαλάσσιου κόσμου όπως: καρχαρία, καλαμάρι, ψάρι κλόουν και άλλα πολλά.

Ως προς το θεατρικό κομμάτι: Ο ενθουσιασμός του ήταν διάχυτος κατά τη διάρκεια των προβών δείχνοντας συνέπεια και τήρηση του κανονιστικού πλαισίου. Βελτιωνόταν σταδιακά η σωματική του έκφραση, έδειχνε να ελέγχει το σώμα του και την παρορμητικότητά του ως έναν βαθμό. Επιπλέον, σε σταδιακά αυξανόμενο ρυθμό, έδειχνε να λειτουργεί στο ομαδικό συλλογικό πλαίσιο και σεβόταν τη φυσιολογική ροή των πραγμάτων περιμένοντας τη σειρά του.

Αποτελέσματα και στόχοι που κατακτήθηκαν

Η συμμετοχή του σχολείου μας με το ραδιοφωνικό θέατρο και τις κατασκευές, ζωγραφιές του θαλάσσιου κόσμου λειτούργησε στην πραγματικότητα ως ομαδική και συλλογική δραστηριότητα. Οι μαθητές λειτούργησαν ομαδικά και συλλογικά για έναν κοινό σκοπό, τη καλύτερη δυνατή παρουσίαση της δουλείας τους. Σε μία εκπαιδευτική διαδικασία οπωσδήποτε ωφελήθηκε και ο μαθητής που υποστηρίζω σε όλους τους τομείς. Η συμμετοχή του αυτή έδρασε ανασταλτικά στο ψυχοκινητικό του κομμάτι ενισχύοντας τα επίπεδα της αυτοπεποίθησης του και της αυτοεικόνας του. Ήταν ικανός να εκφράσει σωματικά με το κείμενο του ρόλου του, να απελευθερώσει και ξεκλειδώσει τις κινήσεις του. Ως προς το γνωστικό επίπεδο ο μαθητής ήταν ικανός να μάθει, να κατανοήσει και να ξεχωρίσει τα φύκια ανάλογα με τη χρήση τους. Επιπλέον , ήταν ικανός να αντιληφθεί και την σπουδαιότητα τους στη ζωή του πλανήτη και να προβληματιστεί γύρω από περιβαλλοντικά προβλήματα που οφείλονται εξαιτίας του αφανισμού των φυκών Ως προς

το κοινωνικό κομμάτι ο μαθητής ενίσχυσε τις κοινωνικότητα του, ανέπτυξε φιλικές σχέσεις με περισσότερους συμμαθητές του, ήταν ικανός να ακούει, να υπακούει και να σέβεται την ομάδα και τους κανόνες που τη διέπουν.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://education.nationalgeographic.com/education/video/edualgaefuel/?ar_a=1

http://www.biologyinschool.gr/wpcontent/uploads/2014/10/4ophyccrete.pdf

http://www.education.com/sciencefair/article/growingalgae/

http://www.ifilios.gr/ygeia/AFA.pdf

http://www.paidiatros.com/paidi/mathisisxoleio/fairytale

Μαριδάκη, Α. (2007). ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση,– Κασσωτάκη 4η έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2004). 'Εισαγωγή: Θέατρο και Παιδεία' .Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών, Θεατρική Αγωγή, 9/11/2004.

Χρηστάκης, Κ. (2002). Διδακτική προσέγγιση παιδιών και νέων με μέτριες και σοβαρές δυσκολίες μάθησης. Αθήνα: Ατραπός.

Μαθαίνω να κυκλοφορώ, την ζωή μου αγαπώ!

Η ενημέρωση για την σωστή οδική συμπεριφορά στο δρόμο και η διαμόρφωση κυκλοφοριακής συνείδησης σώζει ζωές

Έλενα Κανάρη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ elena85kan@yahoo.gr)

1ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρακάτω εισήγηση περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, με τίτλο «Μαθαίνω να κυκλοφορώ, την ζωή μου αγαπώ». Το πρόγραμμα προσεγγίστηκε διαθεματικά, εμπλέκοντας όλες τις γνωστικές και μαθησιακές περιοχές του ΔΕΠΠΣ και του νέου προγράμματος σπουδών, υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 4 μήνες. Συμμετείχε 1 μεικτό τμήμα (νήπια προνήπια) του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 17 παιδιών. Σκοπός του προγράμματος ήταν η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα οδικής ασφάλειας, συμπεριφοράς και κυκλοφοριακής συνείδησης ως πεζών, ποδηλατών, συνεπιβατών και μελλοντικών συνειδητοποιημένων οδηγών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_4.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Οδική ασφάλεια, πεζός, ποδηλάτης, συνεπιβάτης, κυκλοφοριακή συνείδηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδική συμπεριφορά μιας χώρας είναι δείκτης πολιτισμού, παιδείας, κουλτούρας και παράγοντας σεβασμού της ανεκτίμητης ανθρώπινης ζωής. Δυστυχώς η Ελλάδα όμως χαρακτηρίζεται από δυσλειτουργία του κυκλοφοριακού συστήματος, κακή κυκλοφοριακή αγωγή και ελλιπή οδική συνείδηση και συμπεριφορά των οδηγών και πεζών. Αυτό γίνεται αντιληπτό και από την αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων κάθε χρόνο κατά 35%, τοποθετώντας την χώρα πρωταθλήτρια στην Ευρώπη, με τα περισσότερα θύματα να είναι παιδιά. Βάση των παραπάνω δεδομένων, η δημιουργία συνείδησης οδικής ασφάλειας από όσο το δυνατόν μικρότερη ηλικία είναι επιτακτική μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας και αποτελεί χρυσή επένδυση, προκειμένου να αντιστραφεί αυτήν η πραγματικότητα, έστω και μακροπρόθεσμα.

Ως επί το πλείστον θέλοντας το σχολείο μας να αξιοποιήσει τέτοιου είδους ρεαλιστικά προβλήματα καθημερινής κοινωνικής ζωής στο τοπικό περιβάλλον που είναι γνώριμα και οικεία προς όλους αποφάσισε να ασχοληθεί με το παρακάτω εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ώστε να παραχθεί έργο μάθησης και αγωγής με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσεγγίζει τη γνώση διαθεματικά και βιωματικά, συνδέει όλες τις γνωστικές και μαθησιακές περιοχές ΔΕΠΠΣ και του νέου προγράμματος σπουδών. Διακρίνεται από συγκεκριμένους στόχους και βάση αυτών επαρκή ανάλυση, κατευθύνσεις και συστηματική προσέγγιση κατά την διάρκεια του σχολικού έτους. Με αυτόν τον τρόπο επιτρέπει τον αυτοσχεδιασμό, το τυχαίο, το αυθόρμητο, ενισχύει τη

δημιουργικότητα των μαθητών, πλουτίζει τις εγκυκλοπαιδικές γνώσεις και βοηθάει στις επικοινωνιακές δεξιότητες.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του προγράμματος ήταν η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα οδικής ασφάλειας, συμπεριφοράς και κυκλοφοριακής συνείδησης ως πεζών, ποδηλατών, συνεπιβατών και μελλοντικών συνειδητοποιημένων οδηγών. Οι στόχοι του προγράμματος είναι:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να αντιληφθούν τα παιδιά ότι κάποιες επικίνδυνες συμπεριφορές που έχουν κατά την διακίνηση στο δρόμο μπορεί να είναι αποτέλεσμα των συναισθημάτων που μπορεί να έχει κάποιος
- να γνωρίσουν τα είδη σήμανσης, να μάθουν τις κυριότερες κατηγορίες πινακίδων και να κατανοήσουν τον λόγω ύπαρξης τους σε συγκεκριμένα σημεία
- να γνωρίσουν και να μάθουν βασικούς κανόνες κυκλοφορίας πεζών ποδηλατών συνεπιβατών και να χρησιμοποιούν το ποδήλατό τους με ασφάλεια
- να ενθαρρυνθούν και να γίνουν φορείς προς τις οικογένειές τους σε θέματα οδικής συμπεριφοράς που κατέκτησαν από την αγωγή και εκπαίδευσή τους.
- να γνωρίσουν τους επαγγελματίες που σχετίζονται με θέματα κυκλοφοριακής αγωγής (τροχονόμος, σχολική τροχονόμος, δάσκαλος οδήγησης)
- να γνωρίσουν την οδική τους συμπεριφορά στα σήματα του τροχονόμου/σχολικού τροχονόμου
- να καλλιεργήσουν το ένστικτο της αυτοπροστασίας και να κατανοήσουν τρόπους προστασίας/πρόληψης ατυχημάτων
- να ενισχύσουν το αίσθημα προσωπικής ευθύνης για τη διαφύλαξη της ζωής τους μέσα από τη συνετή και υπεύθυνη συμπεριφορά
- να αναγνωρίσουν την ύπαρξη, την τήρηση και την αναγκαιότητα κανόνων κυκλοφορίας
- να καλλιεργήσουν οδική συνείδηση
- να πληροφορηθούν για τις βασικές αιτίες ατυχημάτων και τους κινδύνους που ελλοχεύουν

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να προάγουν τη γλωσσική ικανότητα, τον γραπτό λόγο, τη συνεργατικότητα, την αλληλεπίδραση, την προσωπική τους ανάπτυξη και την κοινωνικότητά τους
- να αναπτύξουν στάσεις και κοινωνικές δεξιότητες (αυτονομία, συνεργασία, επιχειρηματολογία, κριτική σκέψη, ευελιξία, αίσθημα προσφοράς και ευθύνης)
- να παρατηρούν το εξωτερικό περιβάλλον, να ταξινομούν, να συγκρίνουν, να κάνουν υποθέσεις και να εξάγουν συμπεράσματα
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη και κατάλληλο λεξιλόγιο
- να αντιληφθούν την σημασία των αισθήσεων
- να μάθουν να αναγνωρίζουν γεωμετρικά σχήματα και να προσανατολίζονται στο χώρο
- να κατανοήσουν απλά φυσικά φαινόμενα για την κίνηση των αντικειμένων

- να αναπτύξουν κινητικές ικανότητες και να μπορούν να εκτελέσουν ορισμένες από αυτές ικανοποιητικά
- να παίξουν και να διασκεδάσουν
- να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως εργαλείο ανακάλυψης και διερεύνησης πληροφοριών και ψηφιακού γραμματισμού

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

- Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος οι μέθοδοι προσέγγισης που χρησιμοποιήσαμε ήταν οι εξής:
- Παρουσίαση δεδομένων με σχεδιαγράμματα
- Διατύπωση κατάλληλων ερωτήσεων
- Παροχή υλικών
- Ο εκπαιδευτικός σε ρόλο πρότυπου μοντέλου συγκεκριμένης συμπεριφοράς
- Καταιγισμός ιδεών (brainstorming)
- Αξιολόγηση από μέρους των παιδιών
- Καταγραφή και αξιολόγηση από μέρους της εκπαιδευτικού
- Χρήση Τ.Π.Ε.
- Παιχνίδια διερεύνησης, ρόλων και παιχνίδια με κανόνες
- Διοργάνωση του χώρου
- Άσκηση των μαθητών στην παρατήρηση, περιγραφή, ανάλυση και ερμηνεία
- Εργασία σε ομάδες
- Εισηγήσεις από επαγγελματίες και συνέντευξη σε αυτούς
- Διαθεματική προσέγγιση
- Εκπαιδευτικός περίπατος
- Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού
- Συνεργασία με την οικογένεια

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφόρμηση για την επιλογή του θέματος

- Το σχολείο βρίσκεται σε περιφερειακό δρόμο με μεγάλη κίνηση χωρίς πεζοδρόμια
- Καλύπτει μεγάλη περιοχή μιας και στα πλαίσια της συνένωσης των νηπιαγωγείων φοιτούν και παιδιά από τα διπλανά χωριά εκτός από αυτά της κωμόπολης.
- Εξαιτίας των παραπάνω λόγων το 95% των παιδιών προσέρχεται στο σχολείο με το αμάξι και όχι περπατώντας
- Διαπίστωση ύστερα από παρατήρηση της νηπιαγωγού, άγνοιας κανόνων κυκλοφοριακής ασφάλειας από μέρους των παιδιών (π.χ. φοράμε ζώνη ασφαλείας, ελέγχουμε τον δρόμο πριν περάσουμε απέναντι κτλ)

Η χρονική διάρκεια του προγράμματος ορίστηκε στους 4 μήνες. Οι επισκέψεις που προγραμματίστηκαν ήταν 2, αλλά εν τέλει πραγματοποιήθηκε μόνο η μία που ήταν ανέξοδη (εκπαιδευτικός περίπατος στους δρόμους της κωμόπολης). Προτιμήθηκαν για τον παραπάνω λόγο, οι επισκέψεις στο χώρο του σχολείου από επαγγελματίες που σχετίζονται με την διακίνηση στο δρόμο.

Ανάγνωση Παραμυθιού «Καλώς τον κ. Κ.Ο.Κ.»

Αφόρμηση για την ανίχνευση και καταγραφή των γνώσεων και αντιλήψεων των παιδιών για τον Κ.Ο.Κ. στάθηκε η ανάγνωση του παραμυθιού «Καλώς τον κύριο Κ.Ο.Κ.». Μέσα από την ανάγνωση του παραμυθιού τα παιδιά ήρθαν σε πρώτη επαφή με τα σήματα της Τροχαίας και αναγνώρισαν μερικά από αυτά. Με τη βοήθεια του κυρίου ΚΟΚ μάθανε τα σήματα. Συζητήσαμε για την αξία τους και τα αποτελέσματα της παραβίασης αυτών από οδηγούς και πεζούς Αποτύπωσανε τις εντυπώσεις τους από το παραμύθι σε κόλλα Α4 με την μέθοδο της ζωγραφικής.

Παιχνίδι ερωτήσεων: Τι σημαίνουν τα χρώματα και τα σχήματα στα σήματα; Με την βοήθεια του διαδικτύου και του βιβλίου θεωρητικής εκπαίδευσης υποψηφίων οδηγών τα παιδιά μπόρεσαν να κατηγοριοποιήσουν τα σήματα κατά χρώμα και κατά σχήμα.

Παιχνίδια και φύλλα εργασίας με σχήματα και αντιστοίχηση με το κατάλληλο σήμα

Παιχνίδι μνήμης: βρες την σωστή σειρά των σχημάτων. Τοποθετούσαν τα παιδιά σε μια ακολουθία κάποια σχήματα, ένα παιδί έκλεινε τα μάτια του, ανακατεύανε την σειρά των σχημάτων και έπρεπε το παιδί να θυμηθεί την αρχική ακολουθία

Παιχνίδι: βρες το άλλο μισό του σήματος και ένωσε το

Παιχνίδι: μάντεψε ποιο σήμα είναι. Ένα παιδί σηκωνόταν και τραβούσε τυχαία κλήρο με ένα σήμα. Θα έπρεπε με ερωτήσεις τα υπόλοιπα παιδιά να μαντέψουν τι σχήμα είναι

Κατασκευή χάρτινου φαναριού «ο Σταμάτης και ο Γρηγόρης» και εκμάθηση κανόνων του σωστού πεζού

Παιχνίδι με την μουσική: τα παιδιά «κυκλοφορούν» στη τάξη και όταν σταματήσει η μουσική σε περίπτωση που σηκώσει η νηπιαγωγός φανάρι το πράσινο χρώμα προχωράνε, το πορτοκαλί επιβραδύνουν και το κόκκινο σταματάν

Εκμάθηση κανόνων που πρέπει να ακολουθούμε, πριν διασχίσουμε το δρόμο.

Εκμάθηση τραγουδιού «το τέρας της κυκλοφορίας» από την συλλογή του Τεμπέλη δράκου του Γιώργου Χατζηπιερή (2005, Universal)

Εκμάθηση βασικών κανόνων που αφορούν τους επιβάτες του αυτοκινήτου και πρέπει αυτοί να τηρούν ώστε να κινούνται με ασφάλεια

Παρακολούθηση εκπαιδευτικών βίντεο και χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού

Στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος τα παιδιά παρακολούθησαν από το διαδίκτυο τα εξής βίντεο:

Μαθαίνω να κυκλοφορώ στο δρόμο

Οδική ασφάλεια final

Κυκλοφοριακή αγωγή

Οδική συμπεριφορά για τα παιδιά

Οδική ασφάλεια ταινία

Επίσης, χρησιμοποιήθηκε το εκπαιδευτικό λογισμικό «Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια» της KIDMEDIA με πολλές δραστηριότητες με τις οποίες τα παιδιά ασχολούνταν καθημερινά.

Προβολή πλούσιου εποπτικού υλικού σε θέματα οδικής ασφάλειας και συμπεριφοράς από τις ιστοσελίδες www.kindykids.gr, dreamkindergarten.blogspot.com και εγχειρίδια χρήσης από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου (εικονογραφημένοι βασικοί κανόνες οδικής συμπεριφοράς).

Ανάγνωση παραμυθιών

Πρόσεχε στον δρόμο

Ο φίλος μου ο ποδηλατάκιας

Οι αριθμοί άμεσης ανάγκης

Ύστερα από συζήτηση και παρατήρηση των οχημάτων που δίνουμε προτεραιότητα στο δρόμο μάθαμε τους αριθμούς άμεσης ανάγκης (αστυνομία: 100, ΕΚΑΒ: 166, Πυροσβεστική: 199) και τι πληροφορίες που πρέπει να δώσουμε αν χρειαστεί.

Παιχνίδι αξιολόγησης: η νηπιαγωγός έλεγε διαφορετικές μικρές αυτοσχέδιες ιστορίες με έναν βασικό ήρωα και προβληματίζε τα παιδιά στο τι θα κάνανε και ποιον αριθμό θα έπαιρναν άμα έπαιρνε φωτιά το σπίτι, άμα εγκλωβιζόταν κάποιος στο ασανσέρ, άμα τραυματιζόταν κτλ.

Συναισθήματα και ασφάλεια

Παρουσιάστηκε μια εικόνες οδικού ατυχήματος και κλήθηκαν τα παιδιά να πουν πώς μπορεί να προκλήθηκε το συγκεκριμένο ατύχημα. Αναρωτήθηκαν τα παιδιά κατά πόσο μπορεί το ατύχημα να προκλήθηκε επειδή κάποιος από τους εμπλεκόμενους είχε ένα συγκεκριμένο συναίσθημα συμπεριφορά. Πώς κάποια από τα συναισθήματα επηρεάζουν την συμπεριφορά ενός οδηγού/πεζού/ποδηλάτη;

Παιχνίδι: κατηγοριοποίηση των συναισθημάτων συμπεριφορών σε δύο στήλες, σε αυτά που ενδέχεται να αυξήσουν το κίνδυνο ατυχήματος και σε αυτά που μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη ατυχήματος.

Θεατρικό παιχνίδι: τα παιδιά με μίμηση ρόλων παρουσιάζουν ένα τροχαίο ατύχημα. Στην συνέχεια ξαναπαρουσιάζουν την σκηνή ώστε να αποφευχθεί το τροχαίο ατύχημα.

Επίσκεψη σχολικού τροχονόμου

Επισκέφτηκε το σχολείο μας με την στολή της και όλα τα σύνεργα της δουλειάς της, η σχολική τροχονόμος του δημοτικού που θα φοιτήσουν την επόμενη χρονιά τα νήπια. Κατόπιν ερωτήσεων των παιδιών μας εξήγησε ποια ακριβώς είναι η δουλειά της, ποια είναι η στολή της, ποια είναι τα εργαλεία της δουλειά της (φορητή πινακίδα σήμανσης ΣΤΟΠ) ποια η διαφορά της με τον τροχονόμο, ποιες κωδικοποιημένες κινήσεις μας κάνει για να περάσουμε απέναντι και πως. Η σχολική τροχονόμος επέμεινε κυρίως στα σημεία που κάνουν συνήθως λάθος τα παιδιά και μπορούν να αποβούν μοιραία.

Παιχνίδι με την σχολική τροχονόμο: με χαρτοταινία δημιουργήθηκε μια υποτιθέμενη διάβαση, όπου τα παιδιά θα έπρεπε να εντοπίσουν την σχολική τροχονόμο στο δρόμο, να πάνε κοντά της και ύστερα από δικό της σήμα σινιάλο να υπακούσουν στην υπόδειξη της και να περάσουν απέναντι ο ένας πίσω από τον άλλον αν ήταν πολλά άτομα ή δυο δύο αν ήταν μόνο δυο. Στις ελεύθερες δραστηριότητες στη συνέχεια τα παιδιά κάνανε τα ίδια τον σχολικό τροχονόμο

Επίσκεψη δασκάλου οδήγησης

Επισκέφτηκε το σχολείο μας με το εκπαιδευτικό του αμάξι ο δάσκαλος οδήγησης. Συζήτησε μαζί με τα παιδιά, έλυσε τις απορίες τους, έδειξε βίντεο του υπουργείου μεταφορών και επικοινωνιών για την σωστή οδική συμπεριφορά και ασφάλεια, παρουσίασε το βιβλίο θεωρητικής εκπαίδευσης υποψηφίων οδηγών όπου τα παιδιά είχαν την δυνατότητα να το ξεφυλλίσουν και έβαλε τα παιδιά μέσα στο εκπαιδευτικό του αμάξι και μας έδειξε τις διαφορές σε σχέση με τα συμβατικά. Τέλος δώρισε σε όλα τα παιδιά το βιβλίο «Καλώς τον κ. Κ.Ο.Κ.»

Επίσκεψη ποδηλάτη

Επισκέφτηκε το σχολείο ένας ποδηλάτης και παρουσίασε με απλό και κατανοητό τρόπο και με τη συνοδεία πλούσιου εποπτικού υλικού, τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να συμπεριφέρονται τα παιδιά ως «σωστοί» ποδηλάτες ενώ παράλληλα μας εξήγησε ποια είναι η σωστή χρήση των αντικειμένων που έφερε μαζί του. Τα αντικείμενα αυτά ήταν: κράνος, επιγονατίδες, επιαγκωνίδες, γιλέκα και αντανακλαστικά περιβραχιόνια, τρόμπα ποδηλάτου, κουδουνάκι, ειδικός εξοπλισμός και ρουχισμός που χρειάζεται για ποδήλατο

βουνού, γάντια (καλοκαιρινά και χειμωνιάτικα), φώτα, ειδικός ρουχισμός για βροχή και κρύο, καθρέφτες που τοποθετούνται στο τιμόνι και ένα μικρό βαλιτσάκι εργαλείων.

Επίσης συζητήσαμε για τους κίνδυνους χρήσης ποδηλάτου στους δρόμους μιας κωμόπολης και για τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να πάρουμε. Απαντήθηκαν και ερωτήματα των παιδιών προς τον ποδηλάτη όπως: Που πρέπει να κάνουμε ποδήλατο κανονικά; Υπάρχουν ποδηλατοδρόμοι στην επαρχία μας; Ποια είναι τα οφέλη της χρήσης ποδηλάτου στην υγεία μας και στο περιβάλλον; Τέλος παίξαμε παιχνίδι ερωτήσεων και όποιος απαντούσε σωστά έπαιρνε δώρο και ένα από τα αντικείμενα που μας παρουσίασε ο ποδηλάτης.

Εκπαιδευτικός περίπατος

Στα πλαίσια του προγράμματος κρίθηκε αναγκαίος ένας εκπαιδευτικός περίπατος στους δρόμους της κωμόπολης ο οποίος αποδείχτηκε αρκετά χρήσιμος μιας και η βιωματική προσέγγιση σε αυτές τις ηλικίες είναι πάντα η καλύτερη.

Παρατηρήθηκαν τα σήματα (χρώμα, σχήματα, τι σημαίνει το καθένα) και καταγράφηκε το πλήθος τους σε ένα χαρτί. Διαπιστώθηκε έλλειψη πεζοδρομίων από τα παιδιά και καμία πρόσβαση σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Στάθηκε όμως καλή αφορμή για να εξηγήσουμε τους κανόνες του «σωστού» πεζού και να εφαρμόσουμε αυτά που μάθαμε στην τάξη τις προηγούμενες ημέρες. Παράλληλα εντοπίστηκαν επικίνδυνες καταστάσεις όπως ξεθωριασμένα, χαλασμένα, σπασμένα, σήματα και ξεθωριασμένες διαβάσεις και διαγραμμίσεις στους δρόμους. Τα παιδιά παρατήρησαν και άλλου είδους ταμπέλες που υπάρχουν στους δρόμους όπως, οι αριθμοί των οδών, οι μπλε ταμπέλες των οδών, σήματα «no parking» που έχουν τοποθετηθεί από ιδιώτες έξω από μαγαζιά και σπίτια και δίπλα στους κάδους απορριμμάτων. Αντιλήφθηκαν ότι δεν υπήρχαν καθόλου φανάρια και προβληματίστηκαν για το πώς πρέπει να περνάμε απέναντι έναν δρόμο που δεν έχει φανάρι πεζών και για το πώς πρέπει να κινούνται οι οδηγοί, καταλήγοντας στην αναγκαιότητα των σημάτων και του Κ.Ο.Κ.

Στην διαδρομή περάσαμε και έξω από ένα φανοποιείο όπου υπήρχαν τρακαρισμένα αυτοκίνητα. Αναρωτήθηκαν τα παιδιά για τα αίτια των ατυχημάτων και διαπιστώσανε ιδίοις όμμασι ποιες είναι οι συνέπειες και οι ζημιές. Ο φανοποιός τους ενημέρωσε για το πόσο σημαντικό είναι οι οδηγοί να φροντίζουν το όχημά τους, να βάζουν ζώνη, να είναι προσεκτικοί και γενικά να ακολουθούν τον Κ.Ο.Κ.

Δίπλωμα κυκλοφοριακής αγωγής

Στο τέλος του προγράμματος δόθηκε σε όλα τα παιδιά ένα δίπλωμα κυκλοφοριακής αγωγής διότι γνώρισαν τους κανόνες σωστής συμπεριφοράς στο δρόμο και έμαθαν να κυκλοφορούν με ασφάλεια

Συνεργασία με την οικογένεια

Πριν την υλοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων, έγινε ενημέρωση των γονέων για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ζητήθηκε η υποστήριξη από μέρους τους και όσο αφορά την έγκρισή τους για τις εκδρομές που θα πραγματοποιούνταν, αλλά και όσο αφορά τη μάθηση οδικής συμπεριφοράς και κυκλοφοριακής συνείδησης, ως συνέχεια των προσεγγίσεων που υιοθετούνται στο σχολείο προβάλλοντας τους εαυτούς τους ως πρότυπα συμπεριφοράς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στην αρχή του εκπαιδευτικού προγράμματος δημιουργήθηκε ένας εννοιολογικός χάρτης όπου κατέγραψε τις γνώσεις, τις αντιλήψεις και τους προβληματισμούς των παιδιών για τον Κ.Ο.Κ. Κατά την διάρκεια του προγράμματος γινότανε εναλλακτική αξιολόγηση των γνώσεων που κατακτιούνταν από τα παιδιά είτε με την μορφή ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, είτε με την μορφή παιχνιδιών, είτε με την μορφή εικαστικών έργων και φύλλων εργασιών.

Ενημερωνόταν ο ατομικός φάκελος του παιδιού, ο οποίος περιείχε την διαδικασία του εκπαιδευτικού προγράμματος, με φωτογραφίες, φύλλα εργασίας, συστηματική παρατήρηση από την νηπιαγωγό και καταγραφή αυτής, σύνθεση αφηγηματικής ιστορίας σχετικής με βιώματα κυκλοφοριακής αγωγής, κατασκευές, ζωγραφιές, ελεύθερες εργασίες , τις προσκλήσεις που στάλθηκαν σε αυτούς που μας επισκέφτηκαν καθώς και η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την επεξεργασία του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Στο τέλος του προγράμματος παίξαμε με τα παιδιά ένα παιχνίδι όπου διατύπωσαν ερωτήσεις από όλα όσα έμαθαν και βίωσαν, τις καταγράψαμε σε χαρτί και στην συνέχεια σηκώνονταν ένα ένα παιδί και επέλεγε τυχαία μία ερώτηση και προσπαθούσε να την απαντήσει. Παραδείγματα ερωτήσεων: Πώς περνάμε τον δρόμο απέναντι; Περπατάμε όταν βλέπουμε τον Σταμάτη; Σε τι χρησιμεύουν τα φανάρια; κτλ

Κύρια επιδίωξη όλων των παραπάνω δραστηριοτήτων ήταν κατά πόσο ήτανε σε θέση τα παιδιά να ανακαλέσουν στην μνήμη τους και να εφαρμόσουν με τον ενδεικνυόμενο τρόπο τους στοιχειώδες κανόνες οδικής κυκλοφορίας βιωματικά.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μαζί με όλες τις προσκλήσεις που στάλθηκαν στους επαγγελματίες που σχετίζονται με την οδική ασφάλεια ήταν και μία στο τμήμα της Τροχαίας Ηρακλείου. Η απάντηση ήταν ότι δεν μπορεί να ικανοποιηθεί το αίτημα μας, καθώς από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας βρίσκεται σε εξέλιξη ο σχεδιασμός ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα απευθύνονται σε νήπια και μόλις ολοκληρωθούν αυτά θα μας ενημερώσει σχετικά για να υπάρξει επίσκεψη. Προφανώς η ολοκλήρωση θα γίνει μετά το πέρας της φετινής σχολικής χρονιάς, μιας και το αίτημα μας είναι ακόμη σε εκκρεμότητα.

Οι εκπαιδευτικές εκδρομές που είχαν προγραμματιστεί αρχικά ήταν δυο. Η μία ήταν ένας εκπαιδευτικός περίπατος στους δρόμους της κωμόπολης που πραγματοποιήθηκε και η άλλη ήταν στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής «Άγιος Σπυρίδωνας» στον Κρουσώνα Ηρακλείου. Η δεύτερη δεν πραγματοποιήθηκε λόγω μη εύρεσης οικονομικών πόρων

Επίσης κατά την διάρκεια του προγράμματος προέκυψε η ιδέα να κάνουμε και μια ακόμη επίσκεψη στην πόλη του Ηρακλείου έτσι ώστε να έρθουμε σε επαφή και να χρησιμοποιήσουμε μέσα μαζικής μεταφοράς, να δούμε φανάρια, δρόμους ταχείας κυκλοφορίας, αυτοκινητόδρομους, ποδηλατοδρόμους, πεζόδρομους, διπλής κυκλοφορίας δρόμους, σήραγγες, γέφυρες, ράμπες αναπήρων, κυκλικούς κόμβους και γενικότερα να γνωρίσουμε οτιδήποτε έχει να κάνει με την οδική συμπεριφορά μας σε μια μεγαλούπολη. Δυστυχώς όμως λόγω μη εξεύρεσης οικονομικών πόρων και επικινδυνότητας του εγχειρήματος δεν πραγματοποιήθηκε η παραπάνω επίσκεψη.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Weinhold , A. (2007) .*Πρόσεχε στον δρόμο,* (Μ. *Αγγελίδου*, Μτφ.). Αθήνα: Άγκυρα

Βαϊμάκη, Κ. (2014). *Ο φίλος μου ο ποδηλατάκιας,* Αθήνα: Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κυκλοφοριακή αγωγή για το νηπιαγωγείο, www.kindykids.gr, τελευταία επίσκεψη 21/5/2015

Λίστες αναφοράς για την κυκλοφοριακή αγωγή, dreamskindergarten.blogspot.com, τελευταία επίσκεψη 10/5/2015

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, *(2013), Προγράμματα Αγωγής Υγείας Κυκλοφοριακής Αγωγής*
http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/pro_kykloforiaki_agogi_index.html

Χατζηπιερής, Γ. (2010). *Ο Τεμπέλης Δράκος Και Άλλες Ιστορίες,* Αθήνα : Universal Greece, CD

Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου

Χαρακτηριστικά και ιδιότητες των 12 θεών του Ολύμπου
Σπυριδούλα Κουκουράκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ spykoukouraki@yahoo.gr)

3ο Δημοτικό Σχολείο Γαζίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου με τίτλο «Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου». Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκειά του ήταν περίπου 3 μήνες. Συμμετείχε το μικτό τμήμα της τρίτης τάξης με συνολικό αριθμό παιδιών 18 .

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_6.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αρχαίοι Έλληνες, θεοί, πολιτισμός, μυθολογία, Όλυμπος, σύμβολα θεών, μνημεία, ελγίνεια μάρμαρα, πλανήτες, ηλιακό σύστημα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αφορμή για την βαθύτερη ενασχόληση με το θέμα ήταν το εξαιρετικό ενδιαφέρον που έδειξαν τα παιδιά, τονίζοντας την επιθυμία τους να γνωρίσουν καλύτερα τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Ο ενθουσιασμός των παιδιών να μάθουν για την πολυθεϊστική θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων, αλλά και για τις αντιλήψεις των θνητών για τους θεούς, ήταν αξιοσημείωτος

Οι βασικοί άξονες και δραστηριότητες του προγράμματος, όπως επίσης και ο χρόνος διεκπεραίωσης τους αποφασίστηκε από κοινού, απ' όλους τους συμμετέχοντες του προγράμματος, στους 3 μήνες. Τα μέλη μιας ομάδας εργάστηκαν ατομικά και ομαδικά, ανταλλάσσοντας απόψεις για την καλύτερη έκβαση της εργασίας τους.

ΠΕΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσική, Γεωγραφία, Ιστορία, Μελέτη, Θρησκευτικά, Τεχνικά

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να γνωρίσουν τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου και τους μύθους γύρω από αυτούς
- Να γνωρίσουν ιδιότητες και σύμβολά που τους απέδιδαν
- Να αντιληφθούν την διαφορά μύθου και πραγματικότητας
- Να συνειδητοποιήσουν την παγκόσμια επίδραση της ελληνικής μυθολογίας
- Να γνωρίσουν το ηλιακό μας σύστημα και τον τρόπο ζωής των αστροναυτών

ως προς την μαθησιακή διαδικασία

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων είτε από το διαδίκτυο

- είτε από το διαθέσιμο παιδαγωγικό υλικό
- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας
- Καλλιέργεια κριτικής σκέψης, φαντασίας και δημιουργικότητας
- Καλλιέργεια ενσυναίσθησης
- Να αναπτύξουν τις ικανότητες αφήγησης, ανάγνωσης και ακρόασης
- Εμπλουτισμός λεξιλογίου

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων, εφαρμόστηκε αρχικά η δασκαλοκεντρική διδασκαλία, με σκοπό την διερεύνηση των προηγούμενων γνώσεων. Αυτή εγκαταλείπεται στην συνεχεία, δίνοντας την θέση στις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές της βιωματικής, ενεργητικής και ομαδοσυνεργατικής μάθησης. Από την άλλη μεριά, η εκπαιδευτικός διαμόρφωσε συνθήκες ελεύθερης έκφρασης, δρώντας υποστηρικτικά όποτε κρίνονταν αναγκαίο. Παράλληλα οι ανομοιογενείς ομάδες που συγκροτήθηκαν εξασφάλισαν ένα ολόπλευρο αποτέλεσμα. Οι φάσεις του προγράμματος υλοποιήθηκαν με τεχνικές του ιδεοκαταιγισμού (brainstorming), της ομαδικής εργασίας, παιχνίδι ρόλων, διαθεματικότητας και της καλλιτεχνικής έκφρασης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

1ος μήνας

Η πρώτη επαφή των παιδιών με το θέμα έγινε μέσα από την αντίστοιχη ενότητα της Ιστορίας, με τα παιδιά να δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για τις ιδιότητες και για την δύναμη των θεών.

Με την τεχνική του ιδεοκαταιγισμού (brainstorming) τα παιδιά χωρίστηκαν σε τέσσερις ανομοιογενείς ομάδες, με σκοπό να ενεργοποιηθούν όλοι οι μαθητές και να μην αποστασιοποιηθεί κανένας.

Αρχικά μια ομάδα ανέλαβε να παρουσιάσει τις ταυτότητες των θεών, τα σύμβολα και τις ιδιότητες τους με σκοπό τα υπόλοιπα παιδιά να εντοπίσουν τα κοινά σημεία θεών – ανθρώπων.

Μια άλλη ομάδα ανέλαβε να συγκεντρώσει αινίγματα για τους θεούς, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούσαν να μαντέψουν κάθε φορά ποιος θεός είναι. Δραστηριότητα που ενθουσίασε ιδιαίτερα τα παιδιά, αφού ορισμένα δημιούργησαν και δικά τους αινίγματα. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα βοήθησε τα παιδιά στην επανάληψη και στην ανάκληση σημαντικών πληροφοριών, για να μπορέσουν αργότερα να δικαιολογήσουν την συμπεριφορά κάποιο θεού, πχ τα παιδιά συνέδεσαν το αίνιγμα : η ζηλιάρα θεά που το παγόνι αγαπά (Ήρα) με τους άθλους του Ηρακλή που ακολούθησαν στην συνέχεια. Έτσι με απλά δίστιχα τα παιδιά ήταν σε θέση να κάνουν μια πρώτη σωστή εκτίμηση για την στάση των θεών, καταστρατηγώντας την αποστήθιση και τη την απομνημόνευση

Τα μέλη μιας τρίτης ομάδας επιχείρησαν να καταγράψουν το γενεαλογικό δέντρο των θεών. Η ιδέα προήλθε από έναν μαθητή όταν επιχειρήθηκε μια αντίστοιχη δραστηριότητα την ώρα της Μελέτη Περιβάλλοντος. Αυτή η ενέργεια πρόσφερε στα παιδιά την δυνατότητα ανασκόπησης προηγούμενων γνώσεων. Με την χαρτογράφηση τα παιδιά ήταν σε θέση να θυμηθούν μύθους σχετικά με την δημιουργία του κόσμου και να την αντιπαραβάλλουν με την θρησκευτική προσέγγιση. Παράλληλα μέλη της ίδια ομάδας συγκέντρωσαν παλιά χαρτονομίσματα που απεικόνιζαν τους θεούς του Ολύμπου (100δρχ., 1000δρχ., 50 δρχ.) επιχειρώντας ισοδυναμίες δρχ με ευρώ. Η δραστηριότητα αυτή βοήθησε τα παιδιά να

αφενός να συνειδητοποιήσουν πόσο άρρηκτα είναι συνδεδεμένο το χθες με το σήμερα, την νομισματική ένωση αλλά και να κατανοήσουν τους δεκαδικούς αριθμούς στα μαθηματικά.

Τέλος, τα παιδιά εντόπισαν μέσα από όλα τα γνωστικά αντικείμενα της τάξης τους, ενότητες σχετικές με την διαθεματική τους εργασία. Μέσα από το συγκεκριμένο project τα παιδιά έμαθαν για τους Ολυμπιακούς αγώνες, για την ελιά ως σύμβολο της Αθηνάς και για την μεσογειακή διατροφή (ενότητες της Μελέτης), με τα μαθηματικά και συγκεκριμένα με την μέτρηση μήκους , με την Γλώσσα με το κεφ. «Το νησί του Αιόλου» και στο Ανθολόγιο με το κείμενο του Γ. Σακελλαρίδη ο Θεός Διόνυσος. Ο πρώτος μήνας έκλεισε δημιουργώντας εικαστικό παζλ της τελευταίας ιστορίας .

2ος μήνας

Έχοντας τα παιδιά μια σαφή εικόνα για τους θεούς, προχώρησαν στην παρουσίαση του Ολύμπου. Τα παιδιά ήταν σε θέση να τον εντοπίζουν στο χάρτη, να αναφέρουν σε πιο διαμέρισμα ανήκει αλλά να τον εντοπίσουν και εικονικά μέσω του google earth, δραστηριότητα που ενθουσίασε τα παιδιά. Παράλληλα τα μέλη της ομάδας συγκέντρωσε πληροφορίες και εικόνες για την χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής.

Επίσης τα παιδιά ανέτρεξαν πίσω στο χρόνο και μας μίλησαν για την καθημερινή ζωή των αρχαίων Ελλήνων, για την ενδυμασία τους, την διατροφή τους αλλά και για την Ακρόπολη.

Σε αυτό το σημείο ζητήθηκε από τα παιδιά να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τον Έλγιν και να μας μιλήσουν για ελγίνεια μάρμαρα. Τα παιδιά ανέτρεξαν στην παγκόσμια ιστορία εξηγώντας την βίαιη αποκοπή των μαρμάρων, συνειδητοποίησαν την ουσιώδη επιστροφή τους, αλλά έμαθαν και για την Μελίνα Μερκούρη και για την δράση της. Είδαν αποσπάσματα από ταινίες της ως ηθοποιό και ομιλίες της ως πολιτικό αργότερα. Σε αυτή την κρίσιμη φάση του προγράμματος λόγω έντονης συναισθηματικής φόρτισης των παιδιών, κρίθηκε αναγκαίο σαν βαλβίδα συναισθηματικής αποσυμπίεσης να εκφραστούν, μέσα από ορισμένες δράσεις, καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση και κατά συνέπεια την συναισθηματική τους νοημοσύνη π.χ. κατέγραψαν τα συναισθήματά τους και συζητήσαμε τον τρόπο με τον οποίο θα ήθελαν να διεκδικήσουν την επιστροφή των μαρμάρων

Επειδή όμως η Ακρόπολη δεν είναι το μοναδικό αξιοθαύμαστο μνημείο του ανθρώπινου πολιτισμού, η τελευταία ομάδα ανέλαβε να μιλήσει και για παγκόσμια λαμπρά δημιουργήματα και άλλων πολιτισμών πχ για τις οι πυραμίδες, για του πύργο του Άιφελ κ.ά.

3ος μήνας

Κατά την διάρκειας του τρίτου μήνα τα παιδιά κατάφεραν να συνδέσουν το θέμα μας με τους πλανήτες και το ηλιακό μας σύστημα. Η αφορμή δόθηκε από την επίσκεψη του πλανητάριου στο σχολείο μας.

Συγκεκριμένα η πρώτη ομάδα μας συγκέντρωσαν φωτογραφίες και παρουσίασαν τους πλανήτες που έχουν πάρει την ονομασία την τους από τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου. Έτσι έγινε μια άμεση σύνδεση με την Φυσική. Μέλη της ίδιας ομάδας ασχολήθηκαν με τις χιλιομετρικές αποστάσεις, συνδέοντας αυτό τον τρόπο το project με τα μαθηματικά. Τα παιδιά συνειδητοποίησαν για μια ακόμη φορά την παγκόσμια διάδοση της ελληνικής μυθολογίας, ενώ ταυτόχρονα έκαναν υποθέσεις για την ονομασία τους. Σε αυτή φάση του προγράμματος τα παιδιά αντάλλαξαν μεταξύ τους πληροφορίες και εμπειρίες καλλιεργώντας ένα κλίμα επικοινωνίας και διαλόγου.

Άλλα παιδιά κλήθηκαν να ανατρέξουν στην Γεωγραφία της Στ’ Δημοτικού και να εξηγήσουν για τις κινήσεις της Γης, για την εναλλαγή ημέρας και νύχτας, όπως επίσης και για την διαδοχή των εποχών. Είναι λοιπόν εμφανές ότι τα παιδιά ότι με πολύ απλό τρόπο και μέσα από τα ενδιαφέροντα τους, έρχονται σε επαφή με αντικείμενα που δεν τους είναι

οικεία, όπως Γεωγραφία και Φυσική. Επίσης τα παιδιά εκφράστηκαν καλλιτεχνικά, δραματοποιώντας τις κινήσεις της Γης.

Άλλα παιδιά έγιναν αστροναύτες. Συγκεκριμένα τα παιδιά μίλησαν για το πώς ζουν, πώς κινούνται αλλά και πώς τρέφονται οι αστροναύτες. Έκαναν αναφορές σε έννοιες όπως βαρύτητα και βάρος, αλλά και από ποια υλικά αποτελείται μια διαστημική στολή και για ποιο λόγο είναι έτσι φτιαγμένη.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του προγράμματος έγινε με την με τα παιδιά να γίνονται δάσκαλοι στα παιδιά της έκτης προκειμένου να διδάξουν τις κινήσεις της Γης, αναφέροντας όσα περισσότερα στοιχεία είχαν αποκομίσει από το αντίστοιχο πρόγραμμα.

Ο Κήπος μας

Τα παιδιά ασχολούνται με τον κήπο
Ελένη Δεμερτζή, Κυριακή Φραντζεσκάκη, Φαίη Νάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ demertzi.eleni29@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ koulafra1@gmail.com, ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ nakifay@gmail.com)

3ο Νηπιαγωγείο Αγίας Μαρίνας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Όπως γνωρίζουμε τα μικρά παιδιά στο νηπιαγωγείο ανακαλύπτουν τον κόσμο με την κίνηση, την εξερεύνηση και την αλληλεπίδραση τους με το περιβάλλον τους. Στην προσπάθεια τους να μάθουν τον κόσμο χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους, κάνουν υποθέσεις και αποκτούν νέες εμπειρίες μέσα από αυτό.

Φέτος και εμείς στο νηπιαγωγείο μοιραστήκαμε με τα παιδιά γνώσεις γύρω από το φυσικό περιβάλλον, για το οποίο έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για αυτό και αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με το πρόγραμμα *"ο κήπος μας"*.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μας υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 20142015 και διήρκησε περίπου 3 μήνες. Συμμετείχαν 2 τμήματα, ένα κλασσικό και ένα ολοήμερο, με σύνολο 25 παιδιών, υπό την καθοδήγηση 3 εκπαιδευτικών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_18.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Κήπος, Φυτώριο, Θερμοκήπιο, Περιβάλλον, Φύτεμα, Κομποστοποίηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παιδιά τις πρώτες μέρες στο Νηπιαγωγείο προσπαθούν με την βοήθεια της Νηπιαγωγού να προσαρμοστούν στο νέο σχολικό περιβάλλον. Σε αυτό το χώρο τα παιδιά θα εξερευνήσουν τον κόσμο γύρω τους και θα καλλιεργήσουν τις σχέσεις μεταξύ τους. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω υλοποιήσαμε με τα παιδιά ποικίλες δραστηριότητες στις αρχές της σχολικής χρονιάς με στόχο την επικοινωνία και την γνωριμία μεταξύ τους, με την τάξη αλλά και το ευρύτερο σχολικό περιβάλλον.

Κατά την διαδικασία αυτή διαπιστώθηκε το μεγάλο ενδιαφέρον των παιδιών για το φυσικό περιβάλλον καθώς ο αύλειος χώρος του σχολείου μας έδωσε την αφόρμηση για περισσότερη ενασχόληση με αυτό.

Προχωρήσαμε λοιπόν στην διαμόρφωση και υλοποίηση του προγράμματος «*ο κήπος μας*» και οργανώσαμε το υλικό μας με δραστηριότητες που βοήθησαν στην διερεύνηση του θέματος με στόχο τη γνωριμία των παιδιών με το περιβάλλον.

Τα παιδιά δούλεψαν άλλοτε σε μικρές ομάδες, άλλοτε ατομικά και άλλοτε σε ολομέλεια.

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι :

- Να αντιλαμβάνονται την αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος με τις δραστηριότητες του ανθρώπου.
- Να αποκτήσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές για το περιβάλλον.
- Να προσεγγίζουν και να αποσαφηνίζουν βασικές χρονικές έννοιες.

- Να περιγράφουν φαινόμενα και γεγονότα.
- Να αναπτύσσουν τη γλώσσα και την επικοινωνία.
- Να αξιοποιούν την τεχνολογία (Τ.Π.Ε.).
- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους για τους φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς.
- Να βιώνουν και να εξερευνούν χαρακτηριστικά του φυσικού κόσμου.
- Να κατανοήσουν την σημασία της παρατήρησης των πειραμάτων
- Να αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα των εργαλείων και των οργάνων για τη συλλογή πληροφοριών.
- Να προσανατολίζονται σε σχέση με σταθερά σημεία αναφοράς μέσα στο χώρο.
- Να παρατηρούν και να προσπαθούν να ερμηνεύσουν το φυσικό περιβάλλον
- με πολλούς τρόπους και χρησιμοποιώντας ποικίλα υλικά.
- Να πειραματίζονται με διάφορα υλικά και χρώματα, να μαθαίνουν ή να επινοούν διάφορες τεχνικές και να τις εφαρμόζουν για να σχεδιάζουν και να ζωγραφίζουν.
- Να κόβουν υλικά και να κάνουν καρτεπικολλήσεις (κολάζ).
- Να πλάθουν και να μορφοποιούν.
- Να τυπώνουν και να δημιουργούν απλά σχέδια.
- Να εκφράζονται μέσα από το θεατρικό παιχνίδι, να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα τους, να γνωρίζουν τον εαυτό τους και τον κόσμο.
- Να εξοικειώνονται με τις τεχνικές του κουκλοθέατρου και του θεάτρου και να εκφράζονται μέσα από αυτές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος στην αρχή θέσαμε ερωτήσεις για το τι γνωρίζουν τα παιδιά για τον κήπο και τι ήθελαν να μάθουν. Ακολούθησε καταιγισμός ιδεών, διερεύνηση θέματος μέσω ερωτημάτων και υποθέσεων και υλοποίηση ποικίλων δραστηριοτήτων. Βασιστήκαμε στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο.

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Δημιουργήσαμε τις κατάλληλες συνθήκες μέσα στη τάξη ώστε να διευκολυνθεί η διερεύνηση τους θέματος, τα παιδιά να μπουν πιο ομαλά στο θέμα μέσα από πολύ οικείες δραστηριότητες για αυτά και να διατηρηθεί το ενδιαφέρον. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός, εμψυχωτικός, συμβουλευτικός και καθοδηγητικός.

Λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των παιδιών και διαμεσολαβεί ώστε να διευκολύνει την όλη μαθησιακή διαδικασία.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΠΣ ΚΑΙ ΔΕΠΠΣ

Το πρόγραμμα έτσι όπως δουλεύτηκε στο νηπιαγωγείο μας είναι συμβατό με το ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ του νηπιαγωγείου. Το θέμα “Ο κήπος μας” αλληλεπιδρά με τα προγράμματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων, της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Φυσικών επιστημών, της Γλώσσας, των Μαθηματικών, των Τεχνών και των ΤΠΕ, προάγοντας έτσι την ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Ξεκινήσαμε το πρόγραμμα μας θέτοντας στα παιδιά τις ερωτήσεις “Τι γνωρίζουμε” και “Τι θέλουμε να μάθουμε”.

Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια του προγράμματος αναπτύξαμε τις εξής δραστηριότητες:

1. Δραστηριότητες “Διαμόρφωση γωνιάς φυσικού περιβάλλοντος”.

Σε κάθε τμήμα καθορίσαμε το κατάλληλο για τα παιδιά μέρος, στο οποίο μαζεύαμε υλικό που αφορά τον κήπο όπως φυτά, βότανα, ζωάκια (σαλιγκάρια), σπόρους, έντυπο υλικό, αφίσες , μεγεθυντικό φακό κ.α.

Κατασκευάσαμε το δικό μας χωράφι στο οποίο τα παιδιά φύτεψαν διάφορους σπόρους.

Φτιάξαμε ένα σκιάχτρο και παίξαμε με αυτό.

Τα παιδιά παρατηρούσαν και συζητούσαν την εξέλιξη των φυτών και ήταν υπεύθυνα για την φροντίδα τους.

Φτιάξαμε το δικό μας θερμοκήπιο.

Κατασκευάσαμε λουλούδια από πλαστελίνη και ανθρωπάκια από φύλλα.

2. Δραστηριότητες “Διαμόρφωση βιβλιοθήκης με έμφαση στον κήπο.

Αναζητήσαμε βιβλία που έχουν σχέση με τα φυτά και εμπλουτίσαμε τη γωνιά της βιβλιοθήκης.

Διαβάσαμε με τα παιδιά παραμύθια και γράψαμε μια δική μας ιστορία για τον κήπο.

Τα παιδιά είχαν την δυνατότητα να διαβάσουν βιβλία για τον κήπο και στις ελεύθερες δραστηριότητες.

3. Δραστηριότητες “Διαμόρφωση γωνιάς μανάβικου”

Κάναμε ανασύσταση της γωνιάς μαγαζάκι σε μανάβικο. Τα παιδιά έπαιξαν τον μανάβη με φρούτα.

Κάναμε φρουτοσαλάτα και δοκιμάσαμε γεύσεις.

Ζωγραφίσαμε τα δικά μας φρούτα με διάφορες τεχνικές.(τυπώματα, κολλάζ κ.α.)

Παίξαμε κουκλοθέατρο με τα φρούτα.

4. Δραστηριότητες “Διαμόρφωση αύλειου χώρου”

Φυτέψαμε σε ζαρντινιέρες διάφορα φυτά όπως βότανα ,λουλούδια, δέντρα, λαχανικά.

Τα παιδιά σε ομάδες ήταν υπεύθυνα για το πότισμα και την περιποίηση του κήπου.

Σε οργανωμένες δραστηριότητες παρατηρήσαμε τους ζωικούς οργανισμούς που συνυπήρχαν μαζί με τα φυτά.

Τα παιδιά παρατηρούσαν την εξέλιξη των φυτών κάτι που αποτελούσε και θέμα προς συζήτηση στην παρεούλα.

Τα παιδιά γράψανε σε καρτελάκια τα είδη των φυτών και τα τοποθέτησαν σε αυτά.

5. Δραστηριότητες “Ιστορίες του κήπου”

Διαβάσαμε ιστορίες του κήπου μέσα από βιβλία και τα παιδιά ζωγράφισαν ότι τους άρεσε.

Τα παιδιά έφτιαξαν την δική τους ιστορία για τον κήπο και την εικονογράφησαν.

6. Δραστηριότητες “Τα ζώα που ζουν στον κήπο μας”

Τα παιδιά παρατήρησαν τα ζώα και τα έντομα που φιλοξενούνται στον κήπο και έμαθαν γύρω από αυτά.

Φτιάξαμε με πλαστελίνη ορισμένους από τους ζωικούς οργανισμούς του κήπου μας.

Μάθαμε για την πεταλούδα και την μέλισσα .

Κάναμε ομαδική εργασία με την πεταλούδα.

Παίξαμε κουκλοθέατρο και ομαδικά παιχνίδια όπως “Περνά Περνά η μέλισσα” κ.α.

7. Δραστηριότητα “Κρητικός γάμος στον κήπο μας”

Τα παιδιά προετοίμασαν το θεατρικό παιχνίδι «ένας Κρητικός γάμος στον κήπο μας», μοιράσαμε ρόλους και στολίσαμε τον κήπο μας ανάλογα.

8. Δραστηριότητα “Φυτολόγιο”

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και συνέλλεξαν φύλλα. Στη συνέχεια τα κατηγοριοποίησαν στο φυτολόγιο μας. Έγραψαν τις ονομασίες των φυτών .

Παρατήρησαν τις διαφορές και συζητήσαμε τα συμπεράσματα μας.

9. Δραστηριότητα “Η λαϊκή αγορά”

Τα παιδιά έμαθαν τη χρησιμότητα που έχουν τα φρούτα στη ζωή μας και κατανόησαν

τον τρόπο συλλογής και διάθεσης τους στους ανθρώπους.

Έγινε προετοιμασία επίσκεψης ενός γονέα που έχει πάγκο στη λαϊκή αγορά, και

η πραγματοποίηση της επίσκεψης σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Τα παιδιά κατανόησαν τα επαγγέλματα που προκύπτουν από την ενασχόληση με το φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα με το επάγγελμα του οπωροπώλη, του κηπουρού κ.α.

Παίξαμε επιτραπέζιο παιχνίδι «η λαϊκή αγορά» και παίξαμε κατόπιν θεατρικό παιχνίδι.

10. Δραστηριότητα “συλλογή λουλουδιών”

Τα παιδιά συνέλλεξαν λουλούδια από τον κήπο προκειμένου να φτιάξουν ένα μαγιάτικο στεφάνι.

Μιλήσαμε για τα μέρη των λουλουδιών και φτιάξαμε κατασκευή κάρτας –λουλούδι γράφοντας τα.

Τα παιδιά ζωγράφισαν λουλούδια και έκαναν το δικό τους στεφάνι.

11. Δραστηριότητες “Ο κήπος στις τέχνες”

Είδαμε πίνακες ζωγραφικής σχετικούς με τον κήπο. Αναλύσαμε, σχολιάσαμε και αποδώσαμε με το δικό μας μοναδικό τρόπο τους πίνακες αυτούς.

Ακούσαμε μουσικά κομμάτια (π.χ. 4 εποχές του Βιβάλντι Άνοιξη), κλείσαμε τα μάτια και ονειρευτήκαμε με αυτά.

12. Δραστηριότητα “θεατρική παράσταση –Τα λουλούδια μας”

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν ρόλους όπως λουλούδια, δέντρα και πεταλούδες και χόρεψαν με μουσική επένδυση.

Θα φτιάξουμε προσκλήσεις και θα καλέσουμε τους γονείς να την παρακολουθήσουν αφού πρόκειται για την τελική γιορτή του νηπιαγωγείου μας.

<u>Συνδέσαμε το πρόγραμμα μας και με άλλα σχετικά θέματα:</u>

1. Δραστηριότητες με θέμα την “Ελιά”

Μιλήσαμε για την ελιά, τα παράγωγα της και τη χρησιμότητα της στη ζωή μας.

Φτιάξαμε με τουβλάκια τον δικό μας ελαιώνα.

Κάναμε ατομικές εργασίες (ελιά) αλλά και ομαδικές (ελιά και καλάθι με ελιές).

Παίξαμε το παιχνίδι “ελιά πόσες ελιές κάνεις;”

Διαβάσαμε τον μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα και παίξαμε θεατρικό παιχνίδι αναπαριστώντας τους αντίστοιχους ρόλους.

2. Δραστηριότητες με θέμα την “Αμυγδαλιά”

Διαβάσαμε μαζί με τα παιδιά μύθους για την αμυγδαλιά και φτιάξαμε ατομικές εργασίες σε σχέση με αυτήν.

Στην συνέχεια τα παιδιά έφτιαξαν ομαδικές εργασίες για την αμυγδαλιά με ποικίλα υλικά. Παρακολουθήσαμε σχετική ταινία.

Ακούσαμε τραγούδια.

Φτιάξαμε μοτίβα με τα άσπρα και τα ροζ άνθη της.

3. Δραστηριότητες με θέμα "Ο ερχομός της Άνοιξης Η Άνοιξη στη Μινωική Κρήτη"

Συζητήσαμε στην παρεούλα για τα χαρακτηριστικά της Άνοιξης.

Τα παιδιά αναπαριστάνουν πως μεγαλώνουν τα λουλούδια με τις κινήσεις τους.

Διαβάσαμε το βιβλίο «Ας γνωρίσουμε τις εποχές» και επικεντρωθήκαμε στην Άνοιξη.

Ασχοληθήκαμε με την Άνοιξη στην Μινωική Κρήτη. Κάναμε διάφορες εργασίες, κατασκευές και παιχνίδια (Επιδαπέδιος λαβύρινθος, πάζλ, αγγεία , πίνακες).

Πραγματοποιήσαμε εκδρομή στο Αρχαιολογικό Μουσείο έχοντας επικεντρωθεί

σε εκθέματα που αφορούσαν την Άνοιξη και έχοντας προετοιμάσει ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τον χώρο του μουσείου.

Προωθήσαμε δράση με γονείς στα πλαίσια του κοινωνικού σχολείου .

Εκθέσαμε τις κατασκευές που είχαν φτιάξει τα παιδιά στο σχολείο μας και τις παρουσιάσαμε στους γονείς.

4. Δραστηριότητες "Ανακύκλωση"

Τα παιδιά εξοικειώθηκαν με την χρησιμότητα της ανακύκλωσης στην ζωή μας. Αναγνώρισαν τα υλικά που ανακυκλώνονται και συνέλεξαν ανακυκλώσιμα υλικά στις τάξεις μας . Ταξινόμησαν τα υλικά αυτά σε ομάδες και τα τοποθέτησαν στους αντίστοιχους δικούς μας μπλε κάδους.

Έφτιαξαν ομαδική κατασκευή σχετική με την ανακύκλωση.

Γράψανε στον Η/Υ λέξεις σχετικές με την ανακύκλωση π.χ. πλαστικά ,χαρτί κ.α.

Διαβάσαμε το παραμύθι της ανακύκλωσης της Ματούλα Τόλκα, όπου τα παιδιά ζωγράφισαν ότι τους άρεσε και έγραψαν τον τίτλο του βιβλίου.

Συνθέσαμε τη δική μας ξεχωριστή ορχήστρα αποτελούμενη από ανακυκλώσιμα υλικά για μουσικά όργανα.

Είδαμε το "*Παιδικό εκπαιδευτικό βίντεο για τον μπλε κάδο ΕΕΑΑ*".

Τραγούδησαν το τραγούδι "*Ανακύκλωση*" της παιδικής χορωδίας του Σπύρου Λάμπρου.

Έγραψαν τους κανόνες της ανακύκλωσης και έμαθαν να αναγνωρίζουν το σήμα της.

Χωρίστηκαν σε 4 ομάδες και κάθε ομάδα έφτιαξε τη δική της ομαδική εργασία από ανακυκλώσιμα υλικά.

Πήγαμε βόλτα στους μπλε κάδους έξω από το νηπιαγωγείο μας όπου τα παιδιά ανακύκλωσαν όσα υλικά είχαμε συλλέξει στην τάξη.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ (2002)"βασικός σκοπός της αξιολόγησης είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης". Η αξιολόγηση αποτελείται από 3 στάδια: την αρχική, την ενδιάμεση και την τελική και πρόκειται για την συνολική αποτίμηση του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ξεκινώντας το πρόγραμμα " Ο κήπος μας" αξιολογήθηκαν οι ήδη υπάρχουσες γνώσεις των παιδιών θέτοντας την ερώτηση "Τι γνωρίζουμε για τον Κήπο μας".

Αφού τέθηκαν οι στόχοι που θέλαμε να επιτευχθούν, δώσαμε έμφαση στο "Τι θέλουμε να μάθουμε" αλλά και με ποιο τρόπο.

Έτσι σε αυτό το σημείο ξεκίνησε η αναζήτηση πληροφοριών, η εξερεύνηση στο περιβάλλον, ο προσανατολισμός στην βιωματική μάθηση αλλά και διάφορες δραστηριότητες με βασική μας επιδίωξη να κρατηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών για την όσο δυνατόν, καλύτερη έκβαση του προγράμματος.

Ο παιγνιώδης τρόπος υλοποίησης των δραστηριοτήτων ήταν εκείνος που συνέβαλλε στο να διαρκέσει το πρόγραμμα μας 5 μήνες αν και το αρχικό χρονοδιάγραμμα μας ήταν οι 3 μήνες.

Τελικά τα παιδιά κατάφεραν να συνειδητοποιήσουν την άμεση και αμφίδρομη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό καθώς και με το κοινωνικό του περιβάλλον. Ευαισθητοποιήθηκαν με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το περιβάλλον εξαιτίας της ανθρωπότητας και προσπάθησαν να βρουν λύσεις σε αυτά.

Λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών είχαν τεθεί και κάποιοι επιμέρους στόχοι στο ξεκίνημα του προγράμματος , οι οποίοι καλλιεργήθηκαν επίσης. Τα παιδιά ανέπτυξαν τη συνεργασία μεταξύ τους, υπευθυνότητα, αυτονομία, αυτοαντίληψη και γενικά στάσεις και συμπεριφορές που συμβάλλουν στην ομαλή κοινωνικοποίηση τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαρβαρούση Λήδα “ Μια αράχνη μόνη . ψάχνει”, Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

ΔΕΠΠΣ (2002).

Δημιουργικές διαθεματικές δραστηριότητες, Βούλα Ηλιάσκου, Καίτη Καλαμάτσου Ζερβουδάκη, Ήβα Καρπουζοπούλου.

Παραμύθια της Ίμβρου, Λαϊκά παραμύθια, Εκδόσεις Ακρίτας.

Τόλκα Ματούλα(2007)“Η κυρία ανακύκλωση και οι φίλοι της “, Εκδόσεις Λιβάνης.

Από την ελιά στο τραπέζι μας

Η σημασία της καλλιέργειας της ελιάς στον τόπο μας και η αξία της στη διατροφή μας

Φεβρωνία Καλουδάκη, Αθηνά Πατσουράκη

(ΠΕ 60 Νηπιαγωγών fevrak@gmail.com, ΠΕ 60 Νηπιαγωγών athparsouraki@gmail.com)

3ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, με τίτλο «Από την ελιά στο τραπέζι μας». Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 6 μήνες. Συμμετείχαν 2 μεικτά τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 43 παιδιών. Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα *Από την ελιά στο τραπέζι μας* υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το 64ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_13.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ελιά, ελαιόλαδο, περιβαλλοντικό πρόγραμμα, διατροφή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η καλλιέργεια της ελιάς στην Κρήτη είναι στενά δεμένη με την ιστορία της, τον πολιτισμό της και την καθημερινότητα των κατοίκων της. Η αξία του ελαιόλαδου στη διατροφή μας είναι έχει ξεπεράσει τα τοπικά όρια του αυτονόητου και έχει καθιερωθεί ερευνητικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η καλλιέργεια της ελιάς στην περιοχή μας αποτελεί ένα βίωμα που ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των παιδιών, αφού αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας της οικογένειας τους και της τοπικής κοινωνίας.

Ο ενθουσιασμός και η ανταπόκριση στην προσέγγιση ενός θέματος από τα παιδιά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις πρότερες γνώσεις τους για αυτό. Η αίσθηση της ικανοποίησης των παιδιών ενισχύεται με την ευκολία της συμμετοχής τους σε ένα γνώριμο για αυτά θέμα.

Θεωρούμε πολύ σημαντικό τα παιδιά να ξεκινούν από το τοπικό και να προχωρούν στο παγκόσμιο, να γνωρίζουν το κοντινό και να φτάνουν στο μακρινό κι έτσι να τους δίνουμε κίνητρα να ανοίγουν τα φτερά τους και να επιλέξουν πώς και πού να πετάξουν.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Σύμφωνα με τη βασική αρχή της διαθεματικότητας στην επεξεργασία και υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για το νηπιαγωγείο, το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα εμπλέκει όλες τις γνωστικές και μαθησιακές περιοχές του ΔΕΠΠΣ και του νέου προγράμματος σπουδών.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του περιβαλλοντικού προγράμματος «από την ελιά στο τραπέζι μας» είναι να μάθουν τα παιδιά τη διαδικασία της παραγωγής του ελαιολάδου και να γνωρίσουν την αξία του στη διατροφή μας. Οι στόχοι του προγράμματος είναι:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να διευρύνουν τις γνώσεις τους για την ελιά και το φυσικό της περιβάλλον
- να αντιληφθούν τη σημασία του ελαιολάδου στη διατροφή μας
- να κατανοήσουν τη σημασία της ελαιοπαραγωγής στην τοπική οικονομία
- να γνωρίσουν τις ποικίλες χρήσεις της ελιάς και των προϊόντων της

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να παρατηρούν, να συγκρίνουν, να κάνουν υποθέσεις, να εξάγουν συμπεράσματα
- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας. Να κατανοούν την αξίας της ομαδικής εργασίας και της από κοινού ανακάλυψης
- να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως εργαλείο ανακάλυψης και εύρεσης πληροφοριών αλλά και ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος οι μέθοδοι προσέγγισης που χρησιμοποιήσαμε ήταν οι εξής:

- ομαδοσυνεργατική εργασία
- καταιγισμός ιδεών
- εισήγηση
- διατύπωση ερωτημάτων
- πείραμα
- παιχνίδι, θεατρικό παιχνίδι

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για την υλοποίηση του προγράμματος *Από την ελιά στο τραπέζι μας* ήταν η πεποίθηση μας ότι τα παιδιά ανταποκρίνονται με περισσότερο ενθουσιασμό και ικανοποίηση σε θέματα που υπάρχουν στην καθημερινότητα τους. Η πεποίθηση μας αυτή μας έκανε να ασχοληθούμε με το θέμα της ελιάς, που ανήκε από το φθινόπωρο και μετά στις δράσεις του Σαββατοκύριακου όλων των παιδιών.

Η χρονική διάρκεια του προγράμματος ορίστηκε στους έξι μήνες με στόχο να εντάξουμε κάποιες πρακτικές και τα αποτελέσματα του προγράμματος στην τελική μας εκδήλωση. Οι επισκέψεις που προγραμματίζαμε ήταν 4 αλλά τελικά κατέληξαν στις 2 επισκέψεις και θα αναφέρουμε παρακάτω τους λόγους.

Αφόρμηση

Την προηγούμενη σχολική χρονιά υλοποιήσαμε ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα με δράσεις για την αυλή του νηπιαγωγείου μας. Στα πλαίσια των δράσεων αυτών φυτέψαμε μεταξύ άλλων δέντρων και δύο ελιές. Οι ελιές αυτές είχαν φέτος καρπούς. Τα παιδιά το Δεκέμβριο μάζεψαν τις ελιές. Για κάποιο καιρό τις είχαμε μέσα στο νερό και αργότερα τις συντηρήσαμε μέσα σε αλατόνερο. Οι ελιές μας ήταν έτοιμες μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων. Αυτή ήταν η αφόρμηση για την έναρξη του φετινού προγράμματος.

Μιλάμε για το δέντρο της ελιάς

Με τη μέθοδο της διατύπωσης ερωτήσεων τα παιδιά είπαν τι γνωρίζουν για το δέντρο της ελιάς, για τη διαδικασία της συγκομιδής, της μεταφοράς των καρπών στο ελαιοτριβείο και την παραγωγή του ελαιόλαδου.

Η ελιά στη Μυθολογία

Διαβάσαμε και συζητήσαμε τους μύθους *Αθηνά, δωρήτρια της ελιάς* και *Ελαϊς, Σπερμώ, Οινώ* και *Η κρητική αγριελιά στην Ολυμπία* που σχετίζεται με τον κότινο και το στεφάνωμα των αθλητών, που θα εντάξουμε σε αθλοπαιδιές στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Τα παιδιά ζωγράφισαν το δέντρο της ελιάς με τέμπερες χρησιμοποιώντας τα δάχτυλα τους σε ατομική εργασία.

Γνωριμία με τα παιδιά του 64ου Νηπιαγωγείου Ηρακλείου

Το πρόγραμμα το υλοποιήσαμε σε συνεργασία με το 64^{ο} Νηπιαγωγείο Ηρακλείου και τη νηπιαγωγό Ειρήνη Κορνελάκη. Η επίσκεψη στο ελαιοτριβείο που θα ακολουθούσε θα γινόταν μαζί με τα παιδιά του 64^{ου}. Πριν από αυτό γνωριστήκαμε χρησιμοποιώντας την τεχνολογία και συγκεκριμένα την τηλεδιάσκεψη. Συνδεθήκαμε στο διαδίκτυο και με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα γνωριστήκαμε, συνομιλήσαμε για το πρόγραμμα και οργανώσαμε την επίσκεψη τους στο νηπιαγωγείο μας.

Κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης κάναμε το πείραμα της ανάμιξης διάφορων υγρών με το ελαιόλαδο.

Επίσκεψη σε ελαιώνα

Η περιοχή του νηπιαγωγείου μας είναι κατεξοχήν ελαιοπαραγωγική περιοχή και μέσα στο μήνα Φεβρουάριο επισκεφτήκαμε ένα χωράφι με ελιές, όπου γινόταν η συγκομιδή της ελιάς από γονείς ενός νηπίου που φοιτά στο νηπιαγωγείο μας. Ήταν μια έντονη βιωματική διαδικασία που χάρηκαν ιδιαίτερα τα παιδιά.

Μετά την επίσκεψη στον ελαιώνα τα παιδιά κατασκεύασαν μια ομαδική εργασία χρησιμοποιώντας φυσικά υλικά και υλικά ζωγραφικής για τη συγκομιδή της ελιάς. Πριν από αυτή την ομαδική εργασία παρουσιάσαμε και συζητήσαμε πίνακες ζωγραφικής Ελλήνων ζωγράφων σχετικών με τη συγκομιδή της ελιάς.

Ζυμώνουμε ελιόψωμα

Αρχές του Μάρτη υποδεχτήκαμε στο Νηπιαγωγείο μας τα παιδιά και τη Νηπιαγωγό του 64^{ου} Νηπιαγωγείου Ηρακλείου. Αφού γνωριστήκαμε και από κοντά, παίξαμε, ζυμώσαμε ελιόψωμα και τα δώσαμε στο γειτονικό φούρνο, που ανήκει σε έναν πατέρα νηπίου μας, για να τα ψήσει πριν από το τέλος της επίσκεψης τους στο νηπιαγωγείο μας.

Επίσκεψη σε ελαιοτριβείο

Την ίδια ημέρα, είχαμε προγραμματίσει την επίσκεψη μας στο ελαιοτριβείο του Αγροτικού Συνεταιρισμού Αρκαλοχωρίου. Μας υποδέχτηκε ο πρόεδρος του συνεταιρισμού, μας ξενάγησε στους χώρους του εργοστασίου και εξήγησε στα παιδιά τη διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου και τη λειτουργία του κάθε μηχανήματος.

Στο τέλος της επίσκεψης περάσαμε από το φούρνο, τα νήπια του 64^{ου} Νηπιαγωγείου πήραν τα φρεσκοψημένα ελιόψωμα και τους αποχαιρετήσαμε.

Φτιάχνουμε σαπούνι

Τα παιδιά έφεραν ελαιόλαδο και αφού είχαμε παρακολουθήσει βίντεο για την παρασκευή σαπουνιού φτιάξαμε τα δικά μας σαπούνια.

Δεκατιανό με βάση το ελαιόλαδο

Αρχές του Απρίλη και με αφορμή το πασχαλινό έθιμο της παρασκευής τσουρεκιών προσκαλέσαμε κάποιες μητέρες νηπίων, για να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλληλεπιδρώντας με τα παιδιά στην παρασκευή ψωμιών με ελαιόλαδο και ελιές.

Την ίδια μέρα τα παιδιά πήραν το ψωμί που ζύμωσαν στο σπίτι τους και το έψησαν. Την επόμενη ημέρα έφεραν το ψημένο ψωμί για το δεκατιανό τους και με έξοδα της σχολικής επιτροπής του νηπιαγωγείου αγοράστηκαν λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα για να συμπληρώσουν ένα δεκατιανό βασισμένο στην Κρητική διατροφή. Στο δεκατιανό αυτό προστέθηκαν και οι ελιές που τα παιδιά είχαν συντηρήσει και παρασκευάσει από τα ελαιόδεντρα της αυλής μας.

Βγήκαμε στην αυλή και απολαύσαμε ένα κολατσιό φτιαγμένο από τα χέρια των παιδιών και πλήρως ενταγμένο στους αρχικούς στόχους του προγράμματος.

Δραστηριότητες τελικής αξιολόγησης

Στην αρχή του προγράμματος δημιουργήσαμε ένα χάρτη εννοιών για το τι γνωρίζουμε για την ελιά και το ελαιόλαδο. Στο τέλος του προγράμματος με τη μέθοδο της διατύπωσης εννοιών δημιουργήσαμε ξανά ένα χάρτη για το τι γνωρίζουμε μετά το πρόγραμμα.

Κατασκευάσαμε μια τόμπολα με εικόνες από την καλλιέργεια έως την παραγωγή του ελαιολάδου ενσωματώνοντας και εικόνες σχετικές με το ελαιόλαδο και τη διατροφή. Τα παιδιά έκαναν αντιστοίχηση των εικόνων.

Με τη βοήθεια του θεατρικού παιχνιδιού *παίξαμε* τους μύθους για την ελιά, φτιάξαμε σύνθετες λέξεις και κάναμε αντιστοιχίσεις με καρπούς ελιάς.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στις επιδιώξεις μας κατά την υλοποίηση του προγράμματος ήταν να κάνουμε μία επίσκεψη σε ένα εργοστάσιο τυποποίησης ελαιολάδου μαζί με το 64^{ο} Νηπιαγωγείο, που βρίσκεται στο χωριό Αλάγνι, εύκολα προσβάσιμο και από τα δύο νηπιαγωγεία. Ο υπεύθυνος δε δέχτηκε να γίνει η επίσκεψη επικαλούμενος την επικινδυνότητα για τα παιδιά σε ένα τέτοιο χώρο. Πολλές φορές η διάθεση να βγει το σχολείο έξω από τα στενά του πλαίσια, δεν εξαρτάται μόνο από τον εκπαιδευτικό χώρο αλλά και από τη διάθεση και την ευαισθησία των άλλων φορέων που θα μπορούσαν να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης, μια ακόμα επίσκεψη που επιθυμούσαμε και την εντάξαμε στο πρόγραμμα, ήταν στο ΚΠΕ Αρχανών. Παρόλο που το πρόγραμμα μας είχε άμεση σχέση με πρόγραμμα που υλοποιεί, η αίτηση μας δεν έγινε δεκτή. Το προηγούμενο έτος η αίτηση μας πάλι δεν είχε γίνει δεκτή και φέτος, όπως ισχυρίζονταν, είχαμε προτεραιότητα. Θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρξει ένας προβληματισμός πάνω σε αυτό και μια αυτοκριτική των κέντρων αυτών στη διαδικασία επιλογής των αιτήσεων των σχολικών μονάδων. Επίσης, έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τις σχολικές μονάδες γιατί δε γίνονται δεκτές οι αιτήσεις τους στα προγράμματα αυτά.

Οι σημαντικότεροι Έλληνες ζωγράφοι και τα έργα τους

Τεχνική και τεχνοτροπία στη ζωγραφική των ελλήνων ζωγράφων
Μαρία Μελισσουργάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mariemelissou@gmail.com)

3ο Νηπιαγωγείο Βουτών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μελέτη των έργων τέχνης των εξής ζωγράφων: Ιακωβίδης, Πανταζής, Γύζης, Μαλέας Γκίκας, Λύτρας, Παρθένης, Τσαρούχης, Μυτάρας, Βασιλείου, Φασιανός, Δομήνικος Θεοτοκόπουλος. Δημιουργική έκφραση και ανάλυση έργων που θα διατρέξει τους τομείς δραστηριοτήτων του αναλυτικού προγράμματος. Διαθεματικά τα παιδιά θα προσεγγίσουν διάφορα θέματα, μέσα από τους πίνακες ζωγραφικής.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_19.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Χρώμα, χαρά, δημιουργία, η παγκόσμια γλώσσα της τέχνης, συναισθήματα, φαντασία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρατηρώντας την αγάπη των παιδιών για τα χρώματα, τα σχέδια, την ανάγκη τους για εικαστική έκφραση, την απόλαυση και τη χαρά που αντλούν καθώς δημιουργούν χρησιμοποιώντας κάθε λογής υλικά, σκέφτηκα να τους προτείνω την εκπόνηση αυτού του προγράμματος κάτι τόσο οικείο, ευχάριστο, δημιουργικό και ψυχαγωγικό για τα παιδιά. Μελέτησαν έργα του Ιακωβίδη, Λύτρα, Βασιλείου, Φασιανού, Μυταρά, Γύζη, Παρθένη, Μαλέα, Πανταζή, Θεοτοκόπουλου, Θεόφιλου, Γκίκα, Παπαλουκά, Τσαρούχη. Το πρόγραμμα διέτρεξε όλους τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος και κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών, κρατώντας το αμείωτο και συνεχές ως το τέλος.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο βασικός στόχος του προγράμματος, ο οποίος επετεύχθη, ήταν τα νήπια:

Να έρθουν σ' επαφή με πολιτισμικά στοιχεία από το παρελθόν ως σήμερα και ν' αναπτύξουν την ταυτότητά τους ως μέρος της κοινότητας, της ιστορίας του τόπου που ζουν, να νιώσουν την πολιτιστική συνέχεια μέσω της μελέτης των έργων τέχνης και να ενσωματώσουν ιδέες και τεχνοτροπίες στα δικά τους έργα τέχνης.

Να αναπτύξουν κριτική, ιστορική, δημιουργική σκέψη και αισθητική αντίληψη.

Να αναδείξουν τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες, να αποκαλύψουν τα ταλέντα τους, και να κατανοήσουν ότι η τέχνη είναι το μέσο έκφρασης και επικοινωνίας όλων των ανθρώπων ανεξαρτήτου εθνικότητας και ηλικίας.

Μέσω της παρατήρησης των έργων τέχνης να διαισθανθούν το κίνητρο της δημιουργίας των ζωγράφων τους και να προβληματιστούν σχετικά με το τι στόχευε να μας εκφράσει με αυτό. Έτσι και εκείνα να μπορούν με τα δικά τους εικαστικά δημιουργήματα να εξωτερικεύουν τις σκέψεις, τα βιώματα , τα συναισθήματά τους και να στέλνουν τα μηνύματά τους.

Να αναπτύξουν δεξιότητες και να διευρύνουν τη φαντασία τους, καλλιεργώντας παράλληλα την αισθητική τους αντίληψη. Ωστόσο είναι μια ευκαιρία για τη νηπιαγωγό να

κατανοήσει γεγονός που πραγματοποιήθηκε τις ιδέες που έχουν οι μαθητές για πράγματα, πρόσωπα, καταστάσεις μέσα από τις πρωτότυπες παραγωγές τους.

Να καταφέρουν να ερμηνεύσουν και να εξηγήσουν τον κόσμο που τα περιβάλλει προσεγγίζοντάς τον μέσα από τις δοκιμές και τους πειραματισμούς με χρώματα, σχήματα και όγκους και υλικά.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α' ΦΑΣΗ: Σχεδιασμός της δράσης. Το έναυσμα δίνεται με την παρουσίαση πινάκων ζωγραφικής σπουδαίων Ελλήνων ζωγράφων του 18ου και 19ου αιώνα. Αρχίζει η παρατήρηση και ο προβληματισμός, ώστε να εκδηλώσουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για περαιτέρω διερεύνηση. Οι πίνακες αναρτώνται σε ταμπλό και αρχίζουν τα σχόλια των παιδιών . Ρωτούν, ζητούν απαντήσεις, αναλύουν .Ανάλογα λοιπόν τα ενδιαφέροντά τους γίνεται και ο χωρισμός σε ομάδες περνώντας πλέον στη β' φάση.

Β' ΦΑΣΗ: Τα νήπια ήδη μετά την παρατήρηση, το θαυμασμό και τον προβληματισμό για τα έργα τέχνης, ρωτήθηκαν αν θέλουν να μάθουν περισσότερα για τη ζωή και το έργο των καλλιτεχνών, αν θέλουν να δημιουργήσουν και αυτά ως μικροί ζωγράφοι τα δικά τους. Έτσι λοιπόν ανάλογα με τις ιδιαίτερες προτιμήσεις του κάθε νηπίου, χωρίστηκαν σε ομάδες εργασίας: μια ομάδα ανέλαβε να συλλέξει στοιχεία για τη ζωή και το έργο των ζωγράφων. Άλλη ομάδα εκτύπωσε πίνακες ζωγραφικής από το internet. Μια άλλη ομάδα έφερε βιβλία με πληροφορίες. Κάθε νήπιο έφτιαξε το δικό του πίνακα ζωγραφικής σε καμβά για την έκθεση που θα παρουσιάσουμε στους γονείς του σχολείου μας, την ημέρα της παρουσίασης του προγράμματος. Οργανώσαμε την εκπαιδευτική επίσκεψη στο Ιστορικό Μουσείο για να μελετήσουμε έργα του El Greco τα οποία ήδη αναλύσαμε μέσα στην τάξη μέσω της σχετικής ιστοσελίδας του Ιστορικού Μουσείου Ηρακλείου. Πρόταση μαθήτριας μας ήταν να καλέσουμε τον μπαμπά της Ηλιάνας (μαθήτριας που φοιτούσε πριν 3 χρόνια στο νηπιαγωγείο μας) ο οποίος είναι ζωγράφος. Έτσι θα ενημερωνόμασταν αναλυτικά για τους ζωγράφους μας.

Γ' ΦΑΣΗ: Σαΐτα τη φάση ανακεφαλαιώσαμε όσα μάθαμε και αξιοποιήσαμε το υλικό μας. Αξιολογήσαμε το έργο μας και ανασυγκροτηθήκαμε. Αφαιρέσαμε υλικό που δεν μας προσέλκυε πλέον και προσθέσαμε νέα στοιχεία που αναζωπύρωσαν τον ενθουσιασμό των παιδιών. Συγκεντρώσαμε όλη τη δουλειά μας και συλλογιστήκαμε για τα αποτελέσματά της. Είμαστε έτοιμοι να προσδιορίσουμε, πώς επιθυμούμε να προβληθεί στους γονείς μετά πλέον την ολοκλήρωσή της. Οργανώνουμε τη γιορτή μας, καταγράφοντας όλες τις ιδέες των παιδιών για τη συμμετοχή τους στις δράσεις που θα παρουσιαστούν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος γίνεται αξιολόγηση και από εμένα και από τα παιδιά. Αναθεωρούμε, ανανεώνουμε ή προσθέτουμε νέα στοιχεία και αλλάζουμε αυτά που πλέον δεν κέντριζαν το ενδιαφέρον των παιδιών. Ότι δεν εξυπηρέτησε τους στόχους αφαιρέθηκε, για να αντικατασταθεί με κάτι πιο εποικοδομητικό.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Διερευνώντας τα υλικά, τα παιδιά έκαναν πειραματισμούς για τις ιδιότητές τους (ανάμειξη, διάλυση, κ.λ.π).Ερεύνησαν πώς θα τα χειριστούν, ώστε οι αποχρώσεις να είναι ίδιες με των μεγάλων ζωγράφων που μελετούσαν. Μελέτησαν παίζοντας με το φως και τις σκιές για να διαπιστώσουν το ρόλο της φωτοσκίασης στους πίνακες ζωγραφικής. Οικοδόμησαν νέες έννοιες στην προσπάθειά τους να πετύχουν τις αποχρώσεις των θερμών και ψυχρών χρωμάτων. Ανακάλυψαν ότι τα χρώματα διαλύονται στο νερό και το χρωματίζουν και παρατήρησαν τα χρώματα που προκύπτουν από τις αναμείξεις τους. Έκαναν διαπιστώσεις για τα ποικίλα υλικά που είναι δυνατό να χρησιμοποιήσουν, για ένα

εικαστικό αποτέλεσμα «μαγικό» όπως τα ίδια επεδίωκαν και φιλοδοξούσαν να πετύχουν. Επίσης παρατήρησαν τι συμβαίνει όταν τα χρώματα στεγνώσουν. Ζωγράφισαν πάνω σε διάφορες επιφάνειες (τραχιά, λεία, γυαλιστερή) και σε επιφάνειες λευκές, χρωματιστές και σκούρες, ώστε αν προβληματιστούν και να εξάγουν συμπεράσματα για το πώς φαίνονται σε κάθε περίπτωση τα χρώματα.

ΓΛΩΣΣΑ : ΓΡΑΠΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ενίσχυσαν τον προφορικό τους λόγο, επινοώντας ιστορίες με βάση το θέμα του εκάστοτε πίνακα και τις αφηγήθηκαν με φαντασία περιγράφοντας τι βλέπουν σ΄ αυτόν. Υπέγραφαν τα έργα τους και έβαζαν τίτλους και λεζάντες εμπλεκόμενα σε διαδικασίες γραφής. Έγραφαν λεξούλες που αναφέρονταν σε αντικείμενα του πίνακα. Δημιούργησαν ένα βιβλιαράκι παραμύθι, συνθέτοντας ιστορίες από τους πίνακες. Περιγράφοντας δηλαδή τους πίνακες και ενώνοντάς τους εμπνεύστηκαν μια ιστορία με ήρωες , πρωταγωνιστές πρόσωπα που απεικονίζονταν σε προσωπογραφίες των ζωγράφων.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Προσέγγισαν μαθηματικές έννοιες, διατύπωσαν υποθέσεις, εξήγαγαν συμπεράσματα, μελέτησαν μεγέθη, σχήματα, μοτίβα, γραμμές, ομοιότητες, διαφορές συνδυασμούς, σύνολα ,ομαδοποιήσεις, στερεά σώματα, χρώματα, μεγέθη, μελέτησαν το χώρο και το χρόνο, τα μοτίβα και τις μορφές του εκάστοτε έργου τέχνης. Έκαναν απαριθμήσεις, σύγκριναν ποσότητες, καταστάσεις, και δημιουργήσαμε μαζί με τα παιδιά ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με πίνακες ζωγραφικής που η θεματολογία τους περιλαμβάνει μεσογειακή διατροφή, ενώ παράλληλα μαθαίνουν τη λογική ακολουθία των αριθμών από το 135 και την αντίστροφη αρίθμηση. Προσέγγισαν τα μαθηματικά με χαρούμενο, δημιουργικό, ψυχαγωγικό τρόπο. Διατύπωσαν μαθηματικά προβλήματα, υποθέσεις, συμπεράσματα, εκτιμήσεις.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗ

Τα παιδιά ζωγράφισαν τους δικούς τους πίνακες ζωγραφικής με θέματα ίδια με των ζωγράφων που γνώρισαν. Δημιούργησαν τοιχογραφίες στους τοίχους της αυλής. Έκαναν κατασκευές αντικειμένων που παρατήρησαν στα έργα των ζωγράφων και δραματοποίησαν ή έκαναν παντομίμα τα πρόσωπα που απεικόνιζαν. Έφτιαξαν πάζλ πίνακες που επέλεξαν τα ίδια ως πιο αγαπημένους. Τραγούδησαν θέματα των έργων πχ θάλασσα, απήγγειλαν ποιήματα, μαντινάδες σχετικά με αυτά και αναγνώρισαν τα συναισθήματα των προσώπων των πινάκων, καθώς υλοποιήσαμε και το πρόγραμμα “συναισθήματα” , οπότε μελετήσαμε τις εκφράσεις των προσώπων και προσπαθήσαμε να ερμηνεύσουμε τη στάση του σώματός τους και πώς αισθάνονται. ”Ζωντάνεψαν” τους πίνακες και συναισθάνθηκαν το συναισθηματισμό του καλλιτέχνη. Χόρεψαν και περπάτησαν και έπαιξαν θεατρικά παιχνίδια. Δημιούργησαν έκθεση ζωγραφικής και παρουσίασαν το πρόγραμμα στους γονείς όλου του σχολείου μας.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Συζητήσαμε για την εποχή που τα έργα δημιουργήθηκαν, αντλήσαμε πληροφορίες για το ιστορικό πλαίσιο, τα λαογραφικά στοιχεία, τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, τη διατροφή τους, τα έθιμά τους, την ενδυμασία τους, την θρησκεία μας, τα ήθη και έθιμα, τις παραδόσεις μας. Όπου ήταν δυνατό και σχετικό με το θέμα ανατρέχαμε στην αρχαία ελληνική μυθολογία και μάθαμε σχετικούς μύθους. Περιγράψαμε και παρατηρήσαμε τα φυσικά τοπία των πινάκων ζωγραφικής, τα σπίτια και συγκρίναμε με το περιβάλλον που ζούμε σήμερα. Πραγματοποιήσαμε εκδρομή στο Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου για να μελετήσουμε έργα του Δ. Θεοτοκόπουλου. Καλέσαμε τον ζωγράφο που μας ζωγράφισε

τοιχογραφίες στο σχολείο μας για να μας δώσει πιο εξειδικευμένες πληροφορίες για τα έργα τέχνης , την τεχνοτροπία των ζωγράφων και το κλίμα της εποχής που έζησαν. Τα παιδιά του πήραν συνέντευξη έχοντας προετοιμάσει τις ερωτήσεις μερικές μέρες πριν. Συγκρίναμε τα έργα μεταξύ τους για να διατυπώσουμε ομοιότητες και διαφορές στα χρώματα, στα πρόσωπα, στα τοπία, στα σχέδια, στις γραμμές, στη θεματολογία. Παρασκευάσαμε γλυκίσματα που συναντήσαμε στους πίνακες σ' αυτό βοήθησαν μαμάδες και γιαγιάδες και αναβιώσαμε έθιμα περιγράφοντάς τα και καταγράφοντάς τα (όσα νήπια μπορούν να γράψουν). Προσπαθήσαμε να μιμηθούμε τον τρόπο ντυσίματος των προσώπων και να φτιάξουμε τα δικά μας με υφάσματα που διαθέτουμε στη γωνιά της δραματοποίησης. Αντλήσαμε στοιχεία της κοινωνικής ζωής των εκάστοτε εποχών για το ρόλο της οικογένειας , ποιες ήταν οι ευθύνες των γονιών, των γιαγιάδων των παππούδων οι εργασίες τους, τα επαγγέλματά τους.

ΜΕΣΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Αναζητήσαμε στοιχεία για τη ζωή και το έργο των ζωγράφων μας από διάφορες ιστοσελίδες και παρακολουθήσαμε σχετικά video. Βγάλαμε φωτογραφίες, γράψαμε τα ονόματα και τα έργα των καλλιτεχνών στον υπολογιστή και ζωγραφίσαμε στο αντίστοιχο πρόγραμμά του. Φωτογραφίσαμε τα δικά μας δημιουργήματα και βιντεοσκοπήσαμε τη δουλειά μας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι στόχοι που τέθηκαν εξαρχής επιτεύχθηκαν και τα παιδιά ανταποκρίθηκαν με χαρά, ενθουσιασμό και έντονο ενδιαφέρον στην υλοποίηση του προγράμματος.

Απέκτησαν εμπειρίες, τόνωσαν την αισθητική τους , ήρθαν σ' επαφή με τον πολιτισμό τους, τον σεβάστηκαν και τον αγάπησαν. Εκφράστηκαν δημιουργικά, προβληματίστηκαν, πειραματίστηκαν, βίωσαν το μεγαλείο της τέχνης, ανέπτυξαν δεξιότητες, αλληλεπίδρασαν, διασκέδασαν, οικοδόμησαν νέες έννοιες και νοήματα, έκαναν τις δικές τους ανακαλύψεις. Αυτό που φρόντισα να τους παρέχω, ήταν ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον για να συμβούν όλα αυτά, δείχνοντας ενδιαφέρον σε καθετί που πήγαζε από τα παιδιά, ενθαρρύνοντας τη βιωματική μάθηση ώστε να επωφεληθούν τα μέγιστα. Ήταν μια εμπειρία εκπληκτική για τα παιδιά μας που αποδείχτηκε γι' αυτά αντάξια των προσδοκιών μου.

Οι γονείς στήριξαν την υλοποίηση του προγράμματος και βοήθησαν τις ομάδες εργασίας στις οποίες χωρίστηκαν οι μαθητές , να διεκπεραιώσουν τη δουλειά που ανέλαβαν. Μας παρείχαν το απαραίτητο υλικό που τους ζήτησαν τα παιδιά και επωφελήθηκαν και αυτοί από το πρόγραμμα. Συνέλλεξαν από διάφορες ιστοσελίδες υλικό το οποίο επεξεργαστήκαμε στην τάξη και το αξιοποιήσαμε.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

« Με τα Πρόσωπα της Τέχνης» , εργαστήρια τέχνης.

Taschen Scholz Hansel Michael. El Greco

Α. Παυλοπούλου, Κασιωτάκης «Τα πρώτα βήματα στην τέχνη», εκδ. Μένανδρος

Ανδρέας Βουρλούμης: «Εκείνο που με κάνει να ζωγραφίζω» Μουσείο Μπενάκη εκπαιδευτικά προγράμματα.

http://www.historical-museum.gr/multimedia/elgreco/ .

Ν. Δεληκανάκη: «Περιπέτεια στο Μουσείο Σχηματοτέχνης» Ηράκλειο (2009)

Οδηγός Νηπιαγωγού, Υπουργείο Παιδείας

Σ. Γιαλουράκη "Έθιμα παιχνιδίσματα στου χρόνου τα γυρίσματα, 20 έθιμα συναντούν 20 έργα ζωγραφικής".

Σ. Γιαλουράκη, Βαγγέλης Ηλιόπουλος «Ο Γκρέκο με τα μάτια των παιδιών» εκδ. Ωρίων.
Σ. Γιαλουράκη: “Το Κουτί της Τέχνης” εκδ. Δίπτυχο (2005)
Σπανάκη: «Δομήνικος Θεοτοκόπουλος», εκδ. Σφακιανάκη

Ανακυκλώνω, την ζωή μου βελτιώνω!

Η ανακύκλωση αρχίζει, η γη πανηγυρίζει!

Μαρίνα Βελιβασάκη, Κλεάνθη Σαββίδου, Νικολίτσα Αλεξανδροπούλου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ marinavelib@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ claire_sav85@hotmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ linalexand@yahoo.gr)

3ο Νηπιαγωγείο Μοιρών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αφόρμηση για την έναρξη της συζήτησης μας γύρω από το θέμα της ανακύκλωσης και την επεξεργασίας του μέσα στην τάξη υπήρξε ένα πρόγραμμα του συλλόγου ΑΜΕ γονέων και φίλων νότιας Κρήτης ''Το ΜΕΛΛΟΝ'' για την συλλογή αρχικά πλαστικών καπακιών μπουκαλιών, με στόχο την ενίσχυση του συλλόγου για ειδικό σκοπό. Επιπλέον η συσσώρευση των σκουπιδιών στον κάδο απορριμμάτων έξω από το σχολείο μας και η συχνή υπερχείλιση του ήταν ένα θέαμα που δεν άρεσε στα παιδιά και το σχολίασαν αρνητικά. Μας κινητοποίησε λοιπόν να διερευνήσουμε από πού προέρχονται τα σκουπίδια, που καταλήγουν και αν υπάρχει τρόπος δραστικής μείωσής τους.

Εφαρμόζοντας την τεχνική του καταιγισμού ιδεών αποκαλύψαμε τις γνώσεις, ιδέες και τους προβληματισμούς τους γύρω από το θέμα της ανακύκλωσης.

Στην διαθεματική ανάπτυξη του θέματος τα παιδιά συνειδητοποίησαν μέσα από δραστηριότητες του προγράμματος τη σημασία της ανακύκλωσης και άλλαξαν τη στάση τους όσον αφορά την ποσότητα των απορριμμάτων που προέρχονταν από τα ίδια, αλλά και από τις οικογένειες τους. Άρχισαν να χρησιμοποιούν τα προϊόντα της ανακύκλωσης στα παιχνίδια τους, στις κατασκευές τους, στην ζωγραφική, κτλ. Το πρόγραμμα κάλυψε όλους τους τομείς του Αναλυτικού προγράμματος του Νηπιαγωγείου (γλώσσα, μαθηματικά, δημιουργία έκφραση, μελέτη περιβάλλοντος, τεχνολογία) με σκοπό την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών νηπιακής ηλικίας.

Η πράξη είναι ο καλύτερος τρόπος για να μυήσουμε τα παιδιά στην ανακύκλωση, γι αυτό προσπαθήσαμε να "ζήσουν" τα παιδιά την ανακύκλωση και όχι να "ακούσουν" για την ανακύκλωση. . .

http://giorti15. blogspot. gr/2015/05/blogpost_28. html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ορισμός ανακύκλωσης, ανακύκλωση στην καθημερινότητα μας, σπουδαιότητα ανακύκλωσης στην ζωή μας, ενεργοποίηση κοινωνίας (γονείς, δήμος).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της ανακύκλωσης εντάσσεται στο πρόγραμμα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων μελέτης περιβάλλοντος. Τα απορρίμματα αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα σημερινά οικολογικά προβλήματα, γιατί ο σύγχρονος τρόπος ζωής αυξάνει συνεχώς τον όγκο τους. Οι άνθρωποι παράγουν και καταναλώνουν ολοένα και περισσότερα προϊόντα από πρώτες ύλες (πετρέλαιο, ξύλο, αλουμίνιο) δηλαδή προϊόντα που προέρχονται από τη φύση. Τα περισσότερα από αυτά καταλήγουν στα σκουπίδια, στη χωματερή με αποτέλεσμα να χάνονται για πάντα οι πρώτες ύλες, να μολύνεται το έδαφος, το νερό και ο αέρας. Επομένως η λύση στο πρόβλημα έρχεται με την ανακύκλωση, δηλαδή τη μετατροπή των απορριμμάτων σε υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και πάλι.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές θα πρέπει:

- να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα της ανακύκλωσης για την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση των πρώτων υλών.
- να καλλιεργηθεί η οικολογική τους συνείδηση.
- να ευαισθητοποιηθούν και να υιοθετήσουν στάσεις και δράσεις με σεβασμό στο περιβάλλον.
- να γνωρίσουν ποια προϊόντα ανακυκλώνονται και να μην τα πετούν στον κοινό κάδο.
- να εκφράζουν τις απόψεις τους, να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο τους και να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων.
- να μάθουν να συνεργάζονται.
- να καταγράφουν, να οργανώνουν, να επεξεργάζονται και να παρουσιάζουν δεδομένα.
- να καλλιεργήσουν την παρατηρητικότητα τους και την ερευνητική τους ικανότητα.
- να χρησιμοποιούν δημιουργικά τα υλικά που ανακυκλώνονται.
- να εκφραστούν ελεύθερα μέσα από τα εικαστικά και τη θεατρική αγωγή.
- να εξασκηθούν παίζοντας, στο να μετρούν, να ομαδοποιούν, να σειροθετούν, να ταξινομούν κλπ
- να κατανοήσουν τη σημασία της γραφής ως μεταφορά πληροφοριών μέσα από τη δημιουργία πρόσκλησης, ταμπέλας, αφίσας κλπ.
- να αναπτύξουν τις κινητικές τους δεξιότητες και να αποκτήσουν καλή φυσική κατάσταση.
- να έρθουν σε επαφή με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, να αναζητήσουν πληροφορίες, εικόνες και να παίξουν παιχνίδια σχετικά με την ανακύκλωση.
- να γνωρίσουν τη διαδρομή της ανακύκλωσης και να προβληματιστούν γύρω από το θέμα της υπερκατανάλωσης.
- να γνωρίσουν τα οφέλη της ανακύκλωσης.
- να οργανώσουν μια γιορτή και να προσκαλέσουν τους γονείς.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, project, διαθεματική, βιωματική, παιχνίδι, καταιγισμός ιδεών, παραμύθια.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Συζήτηση και προβληματισμός για τα σκουπίδια έξω από το σχολείο μας. Με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών και μέσα από ερωτήσεις μπορέσαμε να δούμε και να καταγράψουμε τις προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών, αλλά και τους προβληματισμούς τους γύρω από το θέμα της ανακύκλωσης, (εννοιολογικός χάρτης).

Ενημέρωση γονέων

Στείλαμε μια επιστολή στους γονείς για να μας βοηθήσουν στην εξέλιξη του προγράμματος, φέρνοντας μας πράγματα που ανακυκλώνονται για τα χρησιμοποιήσουμε

σε κατασκευές, παιχνίδια και διάφορες δραστηριότητες. Επιπλέον δόθηκαν πληροφορίες για τον σωστό τρόπο συλλογής των υλικών. (το εγχειρίδιο του καλού ανακυκλωτή).

Δημιουργία ομάδων

Συζήτηση με τα νήπια για το χωρισμό των ομάδων με βάση το υλικό και την επωνυμία της καθεμιάς.

Δημιουργία γωνιάς ανακύκλωσης

Σε εμφανές σημείο του νηπιαγωγείου δημιουργήσαμε γωνιά ανακύκλωσης με 4 κάδους κουτιά (αλουμίνιο, γυαλί, χαρτί και πλαστικό), όπου τα παιδιά τοποθετούσαν στους ανάλογους κάδους τα υλικά που φέρναν από το σπίτι τους. Επιπλέον η γωνιά της βιβλιοθήκης εξοπλίστηκε με περιοδικά, παραμύθια και άλλα έντυπα υλικά που αφορούσαν το θέμα.

Συνεργασία με σύλλογο ΑΜΕΑ "ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ" και του εργοστασίου εμφιάλωσης νερών ΖΑΡΟΣ

Βοηθήσαμε το σύλλογο να μαζέψει καπάκια και μπουκάλια με σκοπό τα έσοδα από την ανακύκλωσή τους να διατεθούν για την αγορά ενός αναπηρικού καροτσιού.

Έκφραση και δημιουργία

Κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά

- Την παγκόσμια ημέρα αποταμίευσης φτιάξαμε κουμπαράδες γουρουνάκια από κουτιά αλουμινίου.
- Χιονανθρωπάκια, λουλούδια, γλαστράκια στη γιορτή της μητέρας από ρολά υγείας.
- Κολάζ με εφημερίδες
- Χριστουγεννιάτικο καλαθάκι από κουτί τετραπακ
- Χριστουγεννιάτικα στολίδια με cd
- Ομαδικές κατασκευές με διάφορα ανακυκλώσιμα υλικά
- Δημιουργία αφισών με οικολογικό μήνυμα
- Πασχαλινό καλαθάκι από κεσεδάκια γιαουρτιού
- Μαγιάτικο στεφάνι από εφημερίδες
- Ήρωες ντενεκεδούπολης
- Κατασκευή κλόουν από χαρτόκουτο (ο λαίμαργος κλόουν)

Παιχνίδια…

- Πινιάτα με εφημερίδα (απόκριες)
- Bowling με ντενεκεδάκια και καταγραφή αποτελεσμάτων από τα παιδιά
- Παιχνίδι αισθήσεων με σκοπό την αναγνώριση του κάθε υλικού
- Παιχνίδια μνήμης (ποιο λείπει, βρες το ζευγάρι)
- Κατασκευή επιτραπέζιων παιχνιδιών
- Σκυταλοδρομία
- Αναζήτηση του κρυμμένου σκουπιδιού

Μουσική

- Μουσικά παιχνίδια και ήχοι από ανακυκλώσιμα υλικά
- Μουσικοκινητικά παιχνίδια

- Ακρόαση και εκμάθηση τραγουδιών
- Μουσικές εφημερίδες (παραλλαγή του παιχνιδιού μουσικές καρέκλες)

Θεατρική αγωγή

- Κουκλοθέατρο από τα παιδιά (Ντενεκεδούπολη)
- Θεατρικό για την λήξη του σχολικού έτους
- Θεατρικό παιχνίδι με εφημερίδα

Νέες Τεχνολογίες

- Αναζήτηση πληροφοριών, videos, παραμυθιών και εικόνων
- Παιχνίδι στο internet με χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού
- Αναζήτηση και ακρόαση σχετικών τραγουδιών
- Σύνταξη κειμένου πρόσκλησης από τα παιδιά

Γλώσσα

- Ακρόαση κι αναδιήγηση παραμυθιών (Ο Μπεν η Μου και τα σκουπίδια, Η κυρία ανακύκλωση και οι φίλοι της, Στων σκουπιδιών τη γειτονιά, ένα καιρό και μια φορά. . . κ. α.)
- Σύνθεση λέξεων σχετικών με την ανακύκλωση
- Λεκτικά παιχνίδια (συλλαβισμού, καταλήξεων, σύνθετες λέξεις, υποκοριστικά, ομοιοκαταληξίες)
- Σταυρόλεξα
- Παιχνίδια με τις λέξεις
- Αντιστοίχιση εικόνας λέξης
- Δημιουργία οικολογικών μηνυμάτων, λεζάντων

Μαθηματικά

- αρίθμηση, συγκρίσεις, αντιστοίχιση ένα προς ένα, ταξινομήσεις, καρτέλες σε λογική αλληλουχία εικόνων, ομαδοποιήσεις, σειροθετήσεις
- έρευνα (ποιά αντικείμενα ανακυκλώνουμε περισσότερο στο σχολείο μας)
- επιτόπια έρευνα (δημιουργία σχολικού σκουπιδόκηπου)

Παιδί και περιβάλλον

- συλλογή και διαχωρισμός ανακυκλώσιμων υλικών στον κάδο ανακύκλωσης έξω από το σχολείο
- τοποθέτηση αφισών σε κεντρικό σημείο του δήμου Φαιστού

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα παιδιά συμμετείχαν στο πρόγραμμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αυτό που τους άρεσε περισσότερο ήταν οι κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά και πειραματίστηκαν αρκετά με αυτά. Η ενασχόληση τους με το θέμα έκανε τα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν σε περιβαλλοντικά θέματα και να αλλάξουν στάση και συμπεριφορά, κάνοντας την ανακύκλωση τρόπο ζωής τόσο στο σχολείο όσο και στην οικογένεια τους στο σπίτι. Τα παιδιά απέκτησαν σωστή περιβαλλοντική συνείδηση, γνώσεις, εμπλούτισαν το λεξιλόγιο τους, συνεργάστηκαν μεταξύ τους, αντάλλαξαν απόψεις, εκφράστηκαν, έπαιξαν, πειραματίστηκαν. Αναπτύχθηκαν νέες στάσεις και αξίες ως προς τις περιβαλλοντικές τους συνήθειες.

Επίσης υπήρχε συνεργασία με τους γονείς, την τοπική κοινωνία, αλλά και αρμονική συνεργασία των συναδέλφων. Όλα αυτά βοήθησαν στο να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα με μεγαλύτερη επιτυχία. Η ανακύκλωση αγαπήθηκε από τα παιδιά και πιστεύουμε πως θα συνεχίσουν τη δράση τους σε ολόκληρη τη ζωή τους, ανακυκλώνοντας σωστά.

Ανατροφοδότηση γινόταν κατά την διάρκεια του προγράμματος και αναπροσαρμογή των δραστηριοτήτων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Οι αρχικοί στόχοι εποπτεύθηκαν με επιτυχία. Καταγραφή όλων των δράσεων έγινε σε cd-rom και δόθηκε στους γονείς. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με μία γιορτή.

Η ΠΡΑΞΗ ΗΤΑΝ Ο ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΥΗΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ!

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Condon J. (1992). Ανακυκλωμένο γυαλί. σειρά ανακύκλωση., εκδ. Ερευνητές. Αθήνα.

Condon J. (1992). Ανακυκλωμένο χαρτί. σειρά ανακύκλωση,εκδ. ερευνητές, Αθήνα.

http://herrco. gr/game. html

https://www. youtube. com/watch?v=jUXWKk3JLCU

Εκπαιδευτικό λογισμικό “Ο Πέρης και τα σκουπίδια”

Ζαραμπούκα, Σ. (1998) . Ο Κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια, Εκδ. Πατάκη Αθήνα

Λαζαρίνη Α. Σπύρου Ε. (2009). Στων σκουπιδιών τη γειτονιά έναν καιρό και μια φορά. εκδ. Ε. Ρωσση. Αθήνα.

Ναούμ Ε.Παπαμιχαήλ Γ. (2005). Ανακύκλωση. εκδ. Ελληνικά Γράμματα,Αθήνα.

Τόλκα Μ, (2007). Η Κύρια Ανακύκλωση κι οι φίλοι της . εκδ. Λιβάνη. Αθήνα.

Φακίνου Ε. (1997). Ντενεκεδούπολη . εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Μια αγκαλιά για τα παιδιά Ρομά

Σεβασμός και αποδοχή των παιδιών Ρομά στο νηπιαγωγείο
Πετρούλα Ματζαρίδου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ petriliana@hotmail.gr)

3ο Νηπιαγωγείο Νέας Αλικαρνασσού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η κατανόηση, ο σεβασμός και η αποδοχή της διαφορετικότητας με την ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών κρίθηκε αναγκαία για την ομαλή ένταξη των παιδιών Ρομά που φοιτούν στο 3ο Νηπιαγωγείο Νέας Αλικαρνασσού. Η δημιουργία περιβάλλοντος στη σχολική τάξη στο οποίο τα παιδιά Ρομά και οι γονείς τους να αισθάνονται ασφάλεια και ισοτιμία και ότι το σχολείο λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες τους, έφερε στο προσκήνιο την οργάνωση και υλοποίηση του καινοτόμου προγράμματος "Μια αγκαλιά για τα παιδιά Ρομά". Μέσω της βιωματικής διαθεματικής προσέγγισης οργανώθηκαν δραστηριότητες για την ανάπτυξη και εδραίωση σχέσεων συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των νηπίων και των γονέων τους που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, την ανάπτυξη ενσυναίσθησης και το σεβασμό στις απόψεις ,τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των συμμαθητών τους, την καταπολέμηση προκαταλήψεων και την εξάλειψη του ρατσισμού και των διακρίσεων, την ανακάλυψη των πλεονεκτημάτων της διαφορετικότητας και την ενθάρρυνση προβολής της ταυτότητας , της γλώσσας και του πολιτισμού των παιδιών Ρομά.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 201415 με διάρκεια 4 μηνών. Συμμετείχε ένα μεικτό τμήμα με συνολικό αριθμό 18 παιδιών υπό την καθοδήγηση 1 εκπαιδευτικού.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_53.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ρομά, διαπολιτισμική εκπαίδευση, διαφορετικότητα, εξάλειψη προκαταλήψεων, συνεργασία, αποδοχή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πολιτισμός των Ρομά είναι γεμάτος παραδόσεις, συνήθειες, με ιδιαίτερες πεποιθήσεις και αρχές. Είναι κατά βάση νομαδικός λαός με ινδική καταγωγή και η πρώτη ιστορική αναφορά γίνεται από τον Ηρόδοτο. Η γλώσσα ρομανί είναι μια ινδοευρωπαϊκή γλώσσα, που συγγενεύει με διάφορες διαλέκτους της Ινδίας. Η απουσία γραπτής γλώσσας δημιουργεί δυσκολία στην καταγραφή του γλωσσικού ιδιώματος.

Η ονομασία Ρομά σημαίνει στη γλώσσα τους, άντρας – άνθρωπος, ενώ είναι γνωστοί και ως τσιγγάνοι ή αθίγγανοι. Πιστεύεται ότι μετανάστευσαν από την Ινδία γύρω στο 1.000 μ.Χ., έφτασαν μέχρι την Ευρώπη και αργότερα στην Αμερική. Ο πληθυσμός τους κυμαίνεται μεταξύ 12 εκ. παγκοσμίως, από τους οποίους 8 με 10 εκ. είναι στην Ευρώπη και 120250 χιλιάδες στη χώρα μας. Στην Ελλάδα διακρίνουμε δύο ομάδες Ρομά, τους μετακινούμενους ή νομάδες και τους εγκατεστημένους που κατοικούν σε καταυλισμούς ή συνοικίες κοντά σε μεγάλες πόλεις. Ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο και τη μουσική. Η καταγωγή και η μακρινή διαδρομή τους διαφαίνεται στη σημαία τους, όπου το κύριο χαρακτηριστικό της είναι το δεκαεξάκτινο τσάκρα, που συμβολίζει τη φωτιά, ενώ τα χρώματα μπλε και πράσινο συμβολίζουν τον ουρανό και τη γη αντίστοιχα. Κατοχυρώθηκε ως το διεθνές τους σύμβολο στις 8 Απριλίου το 1971 στο Λονδίνο και αυτή η μέρα θεσμοθετήθηκε ως Παγκόσμια Ημέρα

Ρομά και ύμνος τους είναι το τραγούδι «Gelem, Gelem» . Η σημαντικότερή τους γιορτή είναι η γιορτή της άνοιξης «Εντερλέζι».

Μεγάλοι δημιουργοί εμπνεύστηκαν από την τσιγγάνικη παράδοση όπως ο Λιστ, ο Μπετόβεν, ο Σούμπερτ, ο Προσπέρ Μεριμέ, ο Παπαδιαμάντης, ο Παλαμάς κ. α. Επίσης η αγάπη τους για τις τέχνες και ιδιαίτερα για τη μουσική και το χορό διαφαίνεται από πολλούς διάσημους Ρομά καλλιτέχνες, Τσάρλι Τσάπλιν, Χατζής, Σαλέας, Πάκο ντε Λουτσία κ. α.

Όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευσή τους γίνονται πολλές προσπάθειες για την ομαλή ένταξή τους στο σχολείο προσαρμοσμένες στις ανάγκες, αξίες και συνήθειες της δικής τους κοινωνίας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

Κατανόηση , σεβασμός και αποδοχή της διαφορετικότητας των παιδιών Ρομά με την ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών

Καταπολέμηση προκαταλήψεων και εξάλειψη του ρατσισμού και των διακρίσεων

Ανάπτυξη ενσυναίσθησης και σεβασμού στις ανάγκες και τα δικαιώματα των άλλων

Εδραίωση σχέσεων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των παιδιών που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και των γονέων τους.

Δημιουργία περιβάλλοντος στη σχολική τάξη στο οποίο τα παιδιά Ρομά και οι γονείς τους να αισθάνονται ασφάλεια και ισοτιμία και να βιώσουν ότι το σχολείο λαμβάνει υπόψη της ανάγκες τους.

Ανακάλυψη των πλεονεκτημάτων της διαφορετικότητας

Ενθάρρυνση προβολής της ταυτότητας , της γλώσσας και του πολιτισμό των παιδιών Ρομά.

Ως προς μαθησιακή διαδικασία

Απόκτηση δεξιοτήτων άντλησης, συλλογής, οργάνωσης, ανάλυσης, και επεξεργασίας δεδομένων

Κατάκτηση και αφομοίωση με δημιουργικό τρόπο

Λήψη πρωτοβουλιών και αποφάσεων

Απόκτηση κριτικής σκέψης

Επίλυση καταστάσεων προβληματισμού

Καλλιέργεια και ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων

Κατανόηση της αξίας της ομαδικής εργασίας και της συνεργατικής μάθησης

Σεβασμός στις ιδέες και απόψεις των άλλων

Ανάπτυξη και έκφραση συναισθημάτων και ιδεών

Ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών

Να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών

Να εξοικειωθούν με την χρήση του υπολογιστή, ως εργαλείο ανακάλυψης και διερεύνησης.

Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης

Απόκτηση ευχέρειας με λογισμικά

Εκμάθηση αναζήτησης με ασφάλεια πληροφοριών στο διαδίκτυο,

Κατανόηση της αξίας και των δυνατοτήτων που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες στη διαδικασία της μάθησης

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ–ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΠΣ ΚΑΙ ΔΕΠΠΣ

Η διαθεματικότητα με την οποία προσεγγίστηκε το παρόν πρόγραμμα το καθιστά απόλυτα συμβατό με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) για το νηπιαγωγείο, καθώς αναπτύσσει δράσεις από όλα τα διδακτικά αντικείμενα: γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, δημιουργία και έκφραση, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη, φυσική αγωγή, Τ.Π.Ε.

Επιδίωξη του σχεδιασμού του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός κατάλληλα διαμορφωμένου μαθησιακού περιβάλλοντος που εμπλέκει όλες τις γνωστικές περιοχές και δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των αναγκών, των ενδιαφερόντων ,των πρότερων γνώσεων, καθώς και των κλίσεων των παιδιών, για να αναπτύξουν δεξιότητες, ικανότητες, στάσεις και αξίες μέσω της βιωματικής, ενεργητικής μάθησης. Ακόμη επιδιώκει την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας των παιδιών καθώς και την οικοδόμηση της γνώσης, μέσω της αυτενέργειας, τη συμμετοχή σε συλλογικές πειραματικές αποκαλυπτικές δράσεις μέσω της προσωπικής εμπλοκής, της προάσπισης της εξερεύνησης, αναζήτησης, αιτιολόγησης, κριτικής σκέψης, λήψη αποφάσεων και επίλυσης καταστάσεων προβληματισμού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Κατά την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος η μέθοδος προσέγγισης η οποία εφαρμόστηκε ήταν η μέθοδος project, την οποία διέπουν οι σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές της διαθεματικότητας, της βιωματικότητας και της διερευνητικής μάθησης. Για την επίτευξη των στόχων αξιοποιήθηκαν τεχνικές όπως ανίχνευση πρότερων γνώσεων, καταιγισμός ιδεών και προτάσεων, καταγραφή απόψεων σε εννοιολογικούς χάρτες και λίστες, διερεύνηση και επεξεργασία θεμάτων μέσα από την έρευνα και την ανακάλυψη, ενθάρρυνση ανάληψης πρωτοβουλιών, καλλιέργεια κριτικής σκέψης και προβληματισμού, ανάπτυξη διαλόγου, ομαδοσυνεργατική εργασία και αλληλεπίδραση, δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, συνεργασίας αποδοχής και ενθάρρυνσης.

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός διευκολύνει και συντονίζει τη μαθησιακή διαδικασία με την οργάνωση δραστηριοτήτων, ώστε η γνώση να επέρχεται μέσω της διερεύνησης και της ενεργητικής συμμετοχής των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό, ηθικό και μορφωτικό περιβάλλον των νηπίων. Συμβάλλει στη δημιουργία κλίματος αποδοχής και ίσων ευκαιριών, προσαρμοσμένο στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες των παιδιών με απόλυτο σεβασμό στο ρυθμό ανάπτυξης και μάθησης. Είναι συντονιστής και καθοδηγητής της μαθησιακής διαδικασίας συμβουλεύοντας και υποστηρίζοντας, ώστε να υπάρχει συνοχή και συνέχεια στην αναζήτηση, οικοδόμηση και κατάκτηση της γνώσης, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία, τη συμμετοχή, την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση όλων των παιδιών.

Είναι παρατηρητής και ανατροφοδότησης, αναπροσαρμόζοντας το πρόγραμμα με τα κατάλληλα ερεθίσματα και προϋποθέσεις, ώστε να κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον και τα κίνητρα των παιδιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος αφιερώθηκε σε θεματικές που κρίθηκαν αναγκαίες για τη σωστή και ουσιαστική πραγματοποίησή του, όπως ο εαυτός μου, οι συμμαθητές μου, η συνεργασία, η φιλία, η διαφορετικότητα και τα συναισθήματα.

Πολύ βασικό για τον πρώτο μήνα ήταν να γνωρίσουν τα νήπια τον εαυτό τους και να προβάλλουν στην ομάδα την προσωπικότητά τους ,τα χαρακτηριστικά και τα συναισθήματά τους, ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθηση τους.

Το όνομα μου

Με το ποίημα «Την μπάλα μου πετώ, το όνομά μου θα το πω» αρχίζει η παρουσίαση των ονομάτων των παιδιών. Ακολουθεί η γραφή του ονόματος, η διακόσμηση του αρχικού γράμματος, και η αναγνώριση του κάθε ονόματος ανάμεσα από τα ονόματα όλων των παιδιών.

Ο εαυτός μου

Το κάθε παιδί περιγράφει τον εαυτό του στους συμμαθητές του λέγοντας: «Τη φωτογραφία μου κρατώ και για μένα σας μιλώ». Ανακαλύπτει τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις του και τις αποτυπώνει στο χαρτί, δημιουργώντας το πάζλ του εαυτού του. Το τελικό στάδιο περιλαμβάνει τη δημιουργία ταυτότητας και την έκθεση ζωγραφικής με θέμα «ο εαυτός μου».

Γνωρίζω τα παιδιά της τάξης μου – Συνεργασία

Η γνωριμία του κάθε παιδιού με τους συμμαθητές του, του δίνει τη δυνατότητα της εξοικείωσης με την έννοια της ομάδας και την προάσπιση της σωστής λειτουργίας της, ώστε να βιώσουν όλα τα παιδιά τα πλεονεκτήματα της επικοινωνίας και της συνεργασίας.

Οι δραστηριότητες που έλαβαν χώρα ήταν κυρίως παιχνίδια γνωριμίας και ρόλων όπως:

«Ο καθρέφτης» όπου τα παιδιά σε ζευγάρια μιμούνται τις κινήσεις που κάνει το ταίρι τους σαν να έβλεπαν το είδωλό τους στον καθρέφτη.

«Το τρενάκι της τάξης μας» όπου αρχηγός του τρένου κάνει διάφορες κινήσεις και τα παιδιά βαγόνια ακολουθούν τις εντολές του. Το παιχνίδι τελειώνει όταν γίνουν όλοι αρχηγοί.

«Τη φωτογραφία σου κρατώ σαν και σένα θα γίνω». Το κάθε παιδί αναγνωρίζει και γράφει τα χαρακτηριστικά ενός συμμαθητή του με έναυσμα τη φωτογραφία του.

«Ποιος λείπει από την τάξη μας», όπου ένας συμμαθητής τους έχει κρυφτεί και τα παιδιά προσπαθούν να τον ανακαλύψουν.

«Λίγο θα σε δω, αλλά πάλι θα σε βρω», όπου τα παιδιά προσπαθούν να αναγνωρίσουν το συμμαθητή τους του οποίου φαίνεται μόνο ένα μέλος του σώματός του (χέρι, πόδι, μαλλιά…) ή ακούγεται η φωνή του.

«Ο χορός της τάξης μας». Τα παιδιά συνθέτουν τη δική τους χορογραφία.

«Το πάζλ της τάξης μας», σε ένα κομμάτι του πάζλ κάθε παιδί γράφει το όνομά του, ώστε αυτό όταν συναρμολογηθεί να περιέχει τα ονόματα όλων των παιδιών.

Έκθεση ζωγραφικής με θέμα «τα παιδιά της τάξης μου».

Φιλία

Η αλληλεπίδραση μέσα στη σχολική τάξη επιφέρει τη σύναψη φιλίας μεταξύ των παιδιών. Σκοπός των σχετικών με τη φιλία δραστηριοτήτων είναι να διερευνήσουν τη σημασία των φίλων στη ζωή τους, να κατανοήσουν τη δημιουργία και τη διατήρησή της, ενισχύοντας την ποιότητά της.

Οι δραστηριότητες που συντέλεσαν στην ενδυνάμωση της φιλίας ήταν:

«Βρίσκω το φίλο της καρδιάς μου», όπου τα παιδιά παίρνουν καρδιές διαφορετικών χρωμάτων που είναι κομμένες στη μέση και χορεύουν με αυτές. Με το σταμάτημα τις μουσικής προσπαθούν να βρουν το άλλο μισό της καρδιάς τους.

«Κάτω από τον ουρανό», τα παιδιά κρατάνε ένα μεγάλο μπλε πανί και το κουνάνε ώστε η μπάλα – ήλιος που έχει επάνω να μην πέσει. Όταν πέσει σημαίνει ότι νύχτωσε και όλοι μπαίνουν κάτω από το ίδιο ύφασμα ουρανός να κοιμηθούν.

«Το σεντονάκι μου χάθηκε και πού θα κοιμηθώ». Στην αρχή του παιχνιδιού κάθε παιδί έχει ένα ύφασμα για να ξαπλώνει, με το σταμάτημα της μουσικής, η αφαίρεση ενός υφάσματος κάθε φορά οδηγεί τα παιδιά στο να φιλοξενήσουν στο δικό τους ύφασμα τα παιδιά που έχασαν το δικό τους. Στο τέλος μένει μόνο ένα ύφασμα, όπου τα παιδιά κοιμούνται όλα μαζί.

Συμπληρώνω τη ζωγραφιά του φίλου μου.

«Ζωγραφίζω τι μπορώ να κάνω μόνος μου και τι με τους φίλους μου και επιλέγω την κατάσταση που προτιμώ». Συμπλήρωση στατιστικού πίνακα με τα αποτελέσματα της έρευνας

Παρατήρηση και ανάλυση του έργου του Πικάσο, «Λουλούδι με χέρια». Γινόμαστε κι εμείς Πικάσο και δημιουργούμε τα δικά μας «λουλούδια με χέρια» που δείχνουν τη φιλία μας.

Επισφραγίσαμε τη φιλία μας με την κατασκευή αφίσας «Σ' αγαπώ πολύ βαθιά με το χέρι στην καρδιά», όπου σε ένα χαρτόνι σε σχήμα καρδιάς αφήνουν τα παιδιά το αποτύπωμα της παλάμης τους. Κατόπιν γράψαμε τις λέξεις «οι φίλοι μου» στη γλώσσα ρομανί και στην ελληνική.

Διαφορετικότητα Συναισθήματα

Ανακαλύπτουμε πώς αισθανόμαστε όταν οι φίλοι μας, μας συμπεριφέρονται άσχημα και πώς όταν μας συμπεριφέρονται όμορφα. Καταγράφουμε τα αποτελέσματα της έρευνας μας.

Ανάγνωση και ανάλυση παραμυθιών για τη διαφορετικότητα: «Η λευκή και η μαύρη σοκολάτα», «Η Μπουμπού και η Μπαμπαλού», «Τι κι αν είμαι ασβός;», «Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας», «Ένας για όλους και όλοι για έναν», «Ερυθρούλης, το κόκκινο αστέρι», «Ο λύκος Ζαχαρίας θέλει να αλλάξει χρώμα», «Το παπάκι που δεν του αρέσανε τα ποδαράκια του», «Ο μαύρος κότσυφας κι ο άσπρος γλάρος», «Ένας καλόκαρδος καρχαρίας», «Ο Ρίκο Κοκορίκο», «Η χώρα με τους παράξενους ανθρώπους», «Πες μου γιατί δεν έχουμε το ίδιο χρώμα», «Μια ζωή σαν τη δική μου».

Ανακαλύπτουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές των ανθρώπων.

Μέσω της έρευνας και της παρατήρησης τα παιδιά προσπαθούν να συνειδητοποιήσουν τη διαφορετικότητά τους και τη διαφορετικότητα των άλλων ώστε να την κατανοήσουν, να την αποδεχτούν, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές. Για τους λόγους αυτούς παρατηρήσαμε τους εαυτούς μας, τις ομοιότητες και τις διαφορές στο βάρος, το ύψος, το χρώμα του δέρματος και των μαλλιών καθώς και άλλα χαρακτηριστικά καταγράφοντας τα αποτελέσματα των μετρήσεων. Με τη βοήθεια του έργου "Σταυρωμένα χέρια" του Πικάσο επισφραγίσαμε τη φιλία μας.

Γνωριμία της ταυτότητας των παιδιών Ρομά

Η στατιστική καταμέτρηση των παιδιών Ρομά της τάξης, η αναγνώριση και η γραφή της λέξης «Ρομά» καθώς και το ντοκιμαντέρ της Μαρίνας Δανέζη «Sam Roma Είμαστε Τσιγγάνοι» έδωσε το έναυσμα για να καταθέσουν τις εμπειρίες και να περιγράψουν τις συνήθειές τους. Η περιοδική έκθεση φωτογραφίας του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης «Τσιγγάνοι Νέας Αλικαρνασσού – καταγράφω τη δική μου πραγματικότητα»καθώς και η έκθεση "eyes+I΄ς΄: Εικαστικός διάλογος φοιτητών με Τσιγγάνους" στην Τεχνόπολις έδωσε τη δυνατότητα να γίνει κατανοητή η ταυτότητά τους, εφόσον μπορούσαμε να δούμε συγγενείς και γνωστούς των ίδιων των παιδιών καθώς και κάποια από τα σπίτια τους. Η συνέντευξη που μας παραχώρησαν οι γονείς των παιδιών Ρομά και η οποία οργανώθηκε από την ολομέλεια της τάξης διευκόλυνε το έργο της διερεύνησης.

Αναρωτηθήκαμε τι σημαίνει η λέξη Ρομά και ανακαλύψαμε ότι σημαίνει «άνθρωπος» και αποδώσαμε την έννοια αυτή με τις δικές μας ζωγραφιές. Δημιουργήσαμε το «σταυρόλεξο των φίλων μας Ρομά» με τις λέξεις «Ρομά», «παιδί», «φιλία», που επιλέχθηκαν από τα ίδια. Ανακαλύψαμε ότι η ηρωίδα του παραμυθιού «Η Παναγία των Παρισίων» του Βίκτωρ Ουγκώ είναι Ρομά και μελετήσαμε τα χαρακτηριστικά της. Ακολούθησε δραματοποίηση του παραμυθιού . Τέλος κατασκευάσαμε την αφίσα του καινοτόμου προγράμματος "Μια αγκαλιά για τα παιδιά Ρομά"

Γνωριμία με τη φυλή Ρομά, προέλευση και το διεθνές σύμβολο.

Το δεύτερο μέρος της έρευνας αφορούσε την προέλευση, το διεθνές σύμβολο και τη σημαία της φυλής Ρομά . Η αναζήτηση της προέλευσης των Ρομά μας οδήγησε στην ανακάλυψη ότι η χώρα που αναζητούμε είναι η Ινδία. Μετά από σχετική μελέτη δημιουργήσαμε το χάρτη της Ινδίας και τη σημαία της. Έγινε προσπάθεια σύγκρισης της φυλής Ρομά με το λαό της Ινδίας. Στην συνέχεια έγινε σχεδίαση στο χάρτη της διαδρομής μετανάστευσης των Ρομά στο βάθος του χρόνου και ο εντοπισμός των χωρών από τις οποίες αυτή η φυλή πέρασε από τη Βόρεια Ινδία στην Ελλάδα. Έγινε αναγνώριση και καταγραφή των πόλεων στο χάρτη της Ελλάδας όπου είναι εγκατεστημένοι οι μεγαλύτεροι καταυλισμοί των Ρομά καθώς και δημιουργία χάρτη της Ευρώπης με τις χώρες όπου συναντούμε πληθυσμούς Ρομά. Μελετώντας τα στοιχεία της κάθε χώρας και τη σημαία τους ανακαλύπτουμε ομοιότητες και διαφορές με τους πληθυσμούς της Ελλάδας.

Παρατηρούμε το διεθνές σύμβολο των Ρομά το δεκαεξάκτινο τσάκρα και ανακαλύπτουμε ότι αποτελεί το κοινό σημείο της σημαίας των Ρομά και της Ινδίας, υποδηλώνοντας την ινδική τους καταγωγή. Μελετούμε το συμβολισμό της σημαίας των Ρομά και αντιστοιχίζουμε τα στοιχεία της σημαίας με το συμβολισμό τους. Το μπλε χρώμα συμβολίζει τον ουρανό, το πράσινο τη γη και το κόκκινο τσάκρα τη φωτιά, υπενθυμίζοντας την νομαδική τους ζωή και τις δυσκολίες της μετανάστευσης. Τέλος κατασκευάζουμε τη σημαία των Ρομά με το αποτύπωμα της παλάμης μας.

Η διαπίστωση ότι η φυλή Ρομά δεν έχει δική της χώρα έφερε στο προσκήνιο την Παγκόσμια Ημέρα Ρομά8 Απριλίου που αποτελεί επέτειο της διεκδίκησης των δικαιωμάτων τους, την καθιέρωση κοινής σημαίας και το τραγούδι «Gelem, Gelem» ως επίσημο ύμνο. Οι εορτασμοί της ημέρας αυτής θα λάβουν χώρα τον Απρίλιο.

Εκμάθηση προφορικής γλώσσας ρομανί και τσιγγάνικων παραμυθιών

Η γλώσσα των Ρομά ονομάζεται ρομανί, η προέλευσή της είναι ινδοευρωπαϊκή και είναι μόνο προφορική. Για το λόγο αυτό υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην καταγραφή, διατήρηση και μελέτη του γλωσσικού ιδιώματος.

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν αναφορικά με τη γλώσσα των Ρομά είναι:

η ανακάλυψη των δυσκολιών που επιφέρει η απουσία της γραπτής γλώσσας

προσπάθεια αιτιολόγησης της απουσίας αυτής λόγω διασποράς και νομαδικής ζωής

ανάλυση και εικαστική αποτύπωση του μύθου της απώλεια της γλώσσας ρομανί

Με αφορμή το ποίημα «Η γλώσσα μας» του Γιάννη Αλεξίου ξεκίνησε η εκμάθηση της προφορικής γλώσσας ρομανί από τα ίδια τα παιδιά με τη βοήθεια της μηχανής μετάφρασης «η παρδαλή λέξη» και « το μικρό λεξικό» στο διαδίκτυο.

ανάγνωση και γραφή λέξεων στη γλώσσα ρομανί και μετάφραση αυτών.

ανάλυση του ρητού «Opre Roma» που σημαίνει οι Ρομά προχωρούν.

ανάλυση του ρητού "Μη με κοιτάς από το δέρμα μου, κοίτα με από τη δουλειά μου"

δημιουργία εικονογραφημένου ελληνορομανί λεξικού

ακρόαση τσιγγάνικου παραμυθιού «Η Σταχτομπουρού» και δραματοποίησή του

συγγραφή και εικονογράφηση του παραμυθιού «Η Σταχτομπουρού»

ανάγνωση του τσιγγάνικου παραμυθιού «Η Κλυμήντω» και παράσταση κουκλοθέατρου με κούκλες που κατασκεύασαν τα ίδια τα παιδιά.

Κατοικία και συνθήκες διαβίωσης των Ρομά

Η πρώτη επαφή με τον καταυλισμό της Νέας Αλικαρνασσού έγινε από τις εμπειρίες των ίδιων των παιδιών που κατοικούν εκεί, με φωτογραφίες και προβολή ντοκιμαντέρ. Μεγάλη έμφαση δόθηκε στα είδη των σπιτιών που συναντούμε στους καταυλισμούς, τα υλικά κατασκευής τους, όπως τούβλο, ξύλο, πλαστικό, γυαλί, ύφασμα, αλουμίνιο. Την αντοχή και την προστασία που προσφέρουν από τις καιρικές συνθήκες και τις συνθήκες διαβίωσης σε αυτά. Εντοπίστηκαν ομοιότητες και διαφορές με άλλες γειτονιές. Δημιουργήθηκε αφίσα του καταυλισμού με μεικτή τεχνική (κολάζ και ζωγραφική) με τα ανάλογα υλικά. Η μελέτη και η ανάλυση του έργου του Βαν Γκογκ «Καταυλισμός τσιγγάνων με τροχόσπιτα» ολοκλήρωσε την έρευνά μας και οδήγησε στην ελεύθερη εικαστική αποτύπωση του καταυλισμού από τα ίδια τα παιδιά.

Η νομαδική ζωή των Ρομά αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της φυλής αυτής και δε θα μπορούσε να παραλειφθεί. Διερευνήθηκαν οι λόγοι, οι δυσκολίες και οι συνθήκες διαβίωσης της ζωής αυτής. Στην καλύτερη κατανόηση συνετέλεσε το ανάλογο περιβάλλον στην τάξη με τη δημιουργία σκηνών που έπρεπε να μεταφέρονται ανάλογα με την εποχή και τη διαδρομή που επέλεξαν τα ίδια τα παιδιά.

Διατροφή

Οι διατροφικές συνήθειες των Ρομά είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη νομαδική τους ζωή, καθώς έπρεπε να συνάδει με τα εποχιακά τρόφιμα που διέθεταν. Επίσης οι έντονες γεύσεις και η πολυπλοκότητα των μυρωδικών μαρτυρούν στοιχεία της ινδικής κουζίνας. Ένα από τα γνωστά εδέσματα είναι το τσιγγάνικο κοτόπουλο και η ομώνυμη σάλτσα. Με τη βοήθεια των γονέων Ρομά, έγινε καταγραφή της συνταγής, προσκόμιση των υλικών, μέτρηση των ποσοτήτων και η εκτέλεσή της.

Ενδυμασία

Ο ενδυματολογικός κώδικας της φυλής Ρομά ιδιαίτερα των γυναικών περιλαμβάνει ανάλαφρα υφάσματα με ζωηρά χρώματα και έντονα σχέδια, όπως λουλούδια, γεωμετρικά σχήματα, κεντήματα, τα οποία συνοδεύονται πάντα από κοσμήματα, για να αναδεικνύουν τη γυναικεία χάρη, σύμφωνα με τα έθιμα και τις παραδόσεις της φυλής. Ο εμπλουτισμός της γωνιάς μεταμφίεσης με τον ανάλογο ρουχισμό και εικόνες από πίνακες ζωγραφικής βοήθησαν τη μελέτη και κατανόηση της ενδυμασίας των Ρομά, όπου έγινε αναγνώριση των υλικών και του τρόπου κατασκευής των ρούχων και των κοσμημάτων καθώς και τη χρήση αυτών, ανακάλυψη και σύγκριση σχημάτων, σχεδίων και χρωμάτων, αναλογιών και μεγεθών. Με αφορμή το έργο της βραβευμένης εικαστικού Μαρίας Παπαδημητρίου «Το πανωφόρι των Ρομά», ραμμένο από πολύχρωμες τσιγγάνικες κουβέρτες που παρουσιάστηκε στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας καθώς και οι εκθέσεις της ίδιας όπως «Τ.Α.Μ.Α. (Temporary Autonomous Museum for All)» «Sentimental» ,«DESTE FASHION COLLECTION» και «Φirma Gypsy Globales», έγινε κατασκευή των ρούχων των Ρομά με διάφορα υλικά και μεικτή τεχνική από τα ίδια τα νήπια. Επίσης η μελέτη του έργου «Τσιγγάνοι» του Π. Βαλσαμάκη αποτέλεσε την έμπνευση για να δημιουργηθούν έργα ζωγραφικής των νηπίων με θέμα την ενδυμασία.

Επαγγέλματα

Τα επαγγέλματα που ασκούν οι Ρομά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τον πολιτισμό και το ελεύθερο πνεύμα που τους διακατέχει. Σήμερα ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο ως πλανόδιοι πωλητές, τη σιδηρουργία, τη μουσική, το χορό. Όμως συνεχίζουν να ασκούν παραδοσιακά επαγγέλματα που τείνουν να εξαλειφθούν όπως η καλαθοπλεχτική και το θέατρο σκιών.

Η καταγραφή των επαγγελμάτων των γονέων Ρομά του νηπιαγωγείου αποτέλεσε το έναυσμα για να μελετήσουμε μερικά από αυτά.

Έμπορος – Πλανόδιος μικροπωλητής

Το κύριο επάγγελμα των γονέων Ρομά του νηπιαγωγείου μας αποτελεί το πλανόδιο εμπόριο. Με την επίσκεψη τους και την παρουσίαση των στοιχείων της εργασίας τους στο νηπιαγωγείο μας, βοήθησαν στην οργάνωση της λαϊκής αγοράς από τα ίδια τα παιδιά. Οι δραστηριότητες που έλαβαν χώρα ήταν οι συλλογή των εμπορευμάτων (φρούτα, λαχανικά, ρούχα, παπούτσια…) οργάνωση των πάγκων, γραφή τιμοκαταλόγων, αντιστοιχία πινακίδων με το ανάλογο προϊόν, μέτρηση ποσότητας και βάρος προϊόντων, χρηματική αξία προϊόντων, μαθηματικές πράξεις.

Καλαθοπλέκτης

Με αφορμή το επάγγελμα του καλαθοπλέκτη και την επίσκεψη δεξιοτέχνη στο νηπιαγωγείο μας πλέχτηκαν καλάθια, καρέκλες ,ψάθες κ.α. Μελετήσαμε τα υλικά καλαθοπλεκτικής (ψάθα και βέργα), τα είδη αντικειμένων που παράγονται με αυτή την τεχνική και τη χρήση τους. Τα παιδιά μυήθηκαν στην τέχνη αυτή και αφού πειραματίστηκαν με διάφορές πλέξεις όπως «το μάτι του θεού» και την «ψαθωτή» φιλοτέχνησαν τα δικά τους καλάθια. Η διαδικτυακή επίσκεψη στο «Μουσείο Καλαθοπλεκτικής Ρομά» μας ώθησε στην δημιουργία ανάλογου μουσείου στην τάξη .

Σιδηρουργός

Από τα πολύ παλιά χρόνια οι Ρομά ασχολούνται με τη σιδηρουργία για την ανάγκη κατασκευής και επιδιόρθωσης ανάλογων αντικειμένων. Για το λόγο αυτό ασχοληθήκαμε με την τέχνη αυτή, ανακαλύπτοντας τις ιδιότητες του υλικού του σιδήρου όπως πήξη τήξη, μαγνητισμός, σφυρηλάτηση, αντοχή κ.α. Καταγράψαμε τα αντικείμενα που μπορούν να παραχθούν από το υλικό αυτό και τη χρήση τους καθώς και τα απαραίτητα εργαλεία του σιδηρουργού όπως σφυρί, αμόνι, λαβίδα και φυσικά τη φωτιά. Γίναμε κι εμείς μικροί σιδηρουργοί δίνοντας έμφαση στους κινδύνους της εργασίας αυτής και τους όρους προφύλαξης, όπως γάντια και μάσκα. Τέλος έγινε αναφορά στο θεό Ήφαιστο, προστάτη της σιδηρουργίας με αναφορές στην Ιλιάδα, για την σωτηρία του θεού Ηφαίστου από σιδεράδες τσιγγάνους στη Λήμνο, όπου εγκατέστησε και το εργαστήριο του, μετά από την πτώση του από τον πατέρα του Δια από το Όλυμπο.

Θέατρο Σκιών Καραγκιοζοπαίχτης

Την τέχνη του θεάτρου σκιών, που χάνεται με το πέρασμα του χρόνου, συνεχίζουν να ασκούν οι καραγκιοζοπαίχτες Ρομά. Η διαδικτυακή επίσκεψη στο μουσείο θεάτρου σκιών του Ευγένιου Σπαθάρη και η παρακολούθηση ανάλογου έργου, βοήθησε στο να γνωρίσουμε τους πρωταγωνιστές και τα μέσα της τέχνης αυτής. Μελετήσαμε τις φιγούρες, τους ήρωες που αντιπροσωπεύουν, τα χρώματα, τα σχέδια, την ενδυμασία καθώς και τα υλικά κατασκευής τους (χαρτί, δέρμα, πλαστικό, σιδερένια ή ξύλινη λαβή, διπλόκαρφα). Επίσης μελετήσαμε τη σκηνή (μπερντέ) που αποτελείται από ξύλο και ύφασμα, τη μουσική και τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν τις παραστάσεις, την πλοκή του έργου, την αναγκαιότητα του φωτός και της σκιάς. Οργανώσαμε την τάξη με το ανάλογο υλικό, γράψαμε τις προσκλήσεις, στήσαμε τη σκηνή και μόλις άρχισε η χαρακτηριστική μουσική, απολαύσαμε τους μικρούς καραγκιοζοπαίχτες στη δική μας παράσταση. Τέλος κατασκευάσαμε τις δικές μας φιγούρες.

Οργανοπαίκτες

Οι Ρομά φημίζονται για την έμφυτη επίδοσή τους στη μουσική. Οι λαϊκοί τους μουσικοί είναι κυρίως αυτοδίδακτοι και διακρίνονται ως εκτελεστές, διατηρώντας τη λαϊκή μουσική παράδοση ζωντανή, στο πέρασμα του χρόνου και είναι πάντα περιζήτητοι σε εορταστικές και κοινωνικές περιστάσεις. Η επίσκεψη οργανοπαικτών στο νηπιαγωγείο κέντρισε το

ενδιαφέρον των παιδιών για τη μουσική και τα μουσικά όργανα, εφόσον δοκίμασαν να παίξουν και τα ίδια μουσική και μετέφεραν τις προγενέστερες εμπειρίες τους.

Γνωρίσαμε τα μουσικά όργανα ξεκινώντας από αυτά που κυρίως χρησιμοποιούν οι Ρομά όπως κλαρίνο, μπουζούκι, κιθάρα, τουμπελέκι, ακορντεόν, φλογέρα, ντέφι, βιολί, νταούλι, τύμπανο κ.α. Διακρίναμε τον ήχο του κάθε μουσικού οργάνου, τον τρόπο διάδοσης του ήχου, τα μέρη του και τα υλικά κατασκευής του. Οι πειραματισμοί και η διερεύνηση των ήχων βοήθησαν στην αντιστοίχηση του ήχου με το ανάλογο μουσικό όργανο. Έγινε ο διαχωρισμός των οργάνων στις κατηγορίες κρουστά, έγχορδα, πνευστά και στις υποκατηγορίες των χάλκινων πνευστών και παραδοσιακών ελληνικών μουσικών οργάνων. Στη συνέχεια γνωρίσαμε τις νότες, το πεντάγραμμο, τα μουσικά σύμβολα και έγινε προσπάθεια ανάγνωσης της μουσικής κλίμακας. Πειραματισμοί έγιναν με το ρυθμό, το ύφος, τη χροιά, τον τόνο, το χρώμα, τα διαστήματα, την έννοια του μέτρου και την ανάγνωση μουσικών μοτίβων και αυτοσχεδίασαν συνδυάζοντας μουσικά πρότυπα με κινητικά. Γνωρίσαμε τα είδη της μουσικής, κλασική, δημοτική, φλαμένκο, μπολερό, τζαζ, στα οποία διακρίνονται μέχρι και σήμερα. Ήρθαν σε επαφή με το έργο του μουσικοσυνθέτη, του στιχουργού και του ερμηνευτή και έγιναν προσπάθειες ερμηνείας τραγουδιών που δημιούργησαν τα ίδια τα παιδιά.

Παγκόσμια Ημέρα των Παιδιών του Δρόμου-12 Απριλίου

Κατά την ενασχόλησή μας με τα επαγγέλματα των Ρομά ήρθε στο προσκήνιο η εργασία ανήλικων παιδιών της φυλής αυτής, κυρίως στους δρόμους, όπου τα νήπια της τάξης, μας κατέθεσαν τις εμπειρίες τους. Έγινε η καταγραφή των κυριότερων επαγγελμάτων που ασκούν τα παιδιά αυτά, αν αυτό είναι επιτρεπτό, οι λόγοι και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, όπως έλλειψη στέγης, οικογένειας, ρουχισμού, τροφής, φαρμάκων, παιχνιδιών, τα συναισθήματα των παιδιών του δρόμου και οι τρόποι αντιμετώπισης της κατάστασης αυτής.

Ήθη και έθιμα των Ρομά –Γιορτές

«Εντερλέζι γιορτή άνοιξης»

Η πιο σημαντική γιορτή των Ρομά είναι η γιορτή της άνοιξης ή στη γλώσσα ρομανί «Εντερλέζι» και σηματοδοτεί την επιστροφή της άνοιξης και της αναγέννησης. Εορτάζεται στις 23 Απριλίου δηλαδή στη γιορτή του Αγίου Γεωργίου. Χαρακτηριστικά της εορτής αυτής είναι στολισμός των σπιτιών, το πλύσιμο των χεριών σε πηγή, το πέρασμα της φωτιάς και το γεύμα που περιλαμβάνει άφθονο αρνί συνοδευόμενο από μουσική και χορό καθώς και το έθιμο με το γεμάτο ευχές και λουλούδια καλάθι της τύχης , που θα μείνει όλη νύχτα στο φως του φεγγαριού για να πραγματοποιηθούν οι ευχές. Η αναβίωση της γιορτής αυτής στο νηπιαγωγείο ήταν το αποτέλεσμα της έρευνάς μας για τα κύρια χαρακτηριστικά που πλαισιώνουν τη γιορτή της άνοιξης.

Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν:

- γραφή και επεξήγηση της λέξης Εντερλέζι
- στολισμός των σπιτιών με λουλούδια που κατασκεύασαν τα ίδια τα παιδιά
- πλύσιμο χεριών με νερό από πηγή
- πέρασμα πάνω από φωτιά
- γεύμα που περιλάμβανε εδέσματα από αρνί.
- μουσική από τη δική μας ορχήστρα και χορό με ντέφι από κορίτσια με ανάλογη ενδυμασία
- ακρόαση και ανάλυση του τραγουδιού «Εντερλέζι» του Γκόραν Μπρέγκοβιτς και του «Αϊ Γιώργη» της Άλκηστις Πρωτοψάλτη
- στολισμός του καλαθιού της τύχης με λουλούδια
- γραφή των ευχών που θα περιέχονταν στο καλάθι

- συγγραφή ποιήματος «Το φεγγάρι των ευχών»
- κατασκευή φεγγαριού και αστεριών από πηλό
- δρώμενο της εναπόθεσης του καλαθιού κάτω από το φως του φεγγαριού απαγγέλλοντας το ανάλογο ποίημα

Τσιγγάνικος γάμος

Ο τσιγγάνικος γάμος είναι το χαρακτηριστικότερο έθιμο των Ρομά και είναι συνυφασμένο με τον πολιτισμό και τις αντιλήψεις τους όπου διαφαίνεται η αγάπη τους για τη μουσική και το χορό εφόσον ο εορτασμός του διαρκεί πολλές ημέρες. Με τη δραματοποίηση του τσιγγάνικου γάμου τα νήπια ήρθαν σε επαφή με το κοινωνικό αυτό γεγονός, γνώρισαν τη διαδικασία, τα ήθη και τα έθιμα ενός άλλου πολιτισμού βρίσκοντας ομοιότητες και διαφορές. Οι προετοιμασίες άρχισαν με την κατασκευή προσκλητηρίου, γραφή του κειμένου και αποστολή στους καλεσμένους, κατασκευή και στολισμό μπομπονιέρας καθώς και ποτηριών κρασιού, καταγραφή συνταγής γαμήλιας τούρτας και εκτέλεση αυτής, διαχωρισμός των ρόλων και ανάλογη ενδυμασία, οργάνωση και καταγραφή λίστας των καλεσμένων και οργάνωση του χώρου για το γαμήλιο γλέντι, (αντιστοιχία γευμάτων – καλεσμένων). Η αναπαράσταση του γάμου αρχίζει με την πρόταση και τη γνωριμία των δυο οικογενειών, ακολούθησε το στρώσιμο του κρεβατιού, ο χορός του ψωμιού για καλοτυχία, η προετοιμασία της νύφης και του γαμπρού, η τελετή της στέψης, οι χαιρετισμοί, «τα κεράσματα» δηλαδή τα χρηματικά δώρα στους νεόνυμφους. Ακολούθησε το γεύμα και το γλέντι με τους έμπειρους οργανοπαίχτες να μας δίνουν το ρυθμό για το χορό.

Ρομά και τέχνη

Μουσική, τραγούδι, χορός

Η μουσική και ο χορός κατέχει ξεχωριστή θέση στον πολιτισμό των Ρομά. Ασυναγώνιστοι δεξιοτέχνες μουσικών οργάνων, περιζήτητοι μουσικοί και τραγουδιστές σε κοινωνικές εκδηλώσεις άνοιξαν καινούριους δρόμους έκφρασης, ξεπέρασαν τα όρια της φυλής τους και έφεραν στο προσκήνιο τον ιδιαίτερο πολιτισμό τους. Η προσφορά τους είναι ανεκτίμητη καθώς μουσικοποίησαν το δημοτικό τραγούδι και το μετέφεραν προοδευτικά από τόπο σε τόπο λόγω της νομαδικότητάς τους και επηρέασαν και άλλα είδη μουσικής, όπως τζαζ, φλαμένκο, μπολερό και άλλα.

Η πρότερη ενασχόλησή μας με το επάγγελμα του οργανοπαίκτη, η γνωριμία των μουσικών οργάνων, η επίσκεψη οργανοπαικτών στο νηπιαγωγείο καθώς και το παραμύθι "Gypsy folktales" της Diane Tong έδωσε το έναυσμα να γνωρίσουμε διάσημους Ρομά δεξιοτέχνες του κλαρίνου, της φλογέρας και της κιθάρας όπως το Βασίλη Σαλέα, το Γιώργο Μάγκα, τον Κώστα Χατζή, τον Μάκη Χριστοδουλόπουλο.

Ακούσαμε τραγούδια τσιγγάνων μουσικοσυνθετών που ερμήνευσαν μεγάλοι τραγουδιστές τσιγγάνικης και μη καταγωγής, όπως Μάκης Χριστοδουλόπουλος, Κώστας και Αλέξανδρος Χατζής, Ζαφείρης Μελάς, Κώστας Παυλίδης, Μανώλης και Στάθης Αγγελόπουλος, Ειρήνη Μερκούρη, Βασίλης Παϊτέρης.

Τα τραγούδια που ακούσαμε είναι «Τα βράδια που ονειρεύονται οι τσιγγάνοι», «Κιαϊμιλιό», «Μπαλαμός», «Των τσιγγάνων ο χορός», «Γαρίφαλο στ' αυτί», «Ρομ», «Τσιγγάνας γάλα», «Σε ήξερα», «Lil» κ.α.

Ο χορός συνόδευσε τις δραστηριότητές μας μαθαίνοντας αρκετούς δημοτικούς χορούς με τον ανάλογο βηματισμό. Μεγάλη έμφαση δόθηκε στο τσιφτετέλι, έναν καθαρό γυναικείο χορό με λίκνισμα του κορμιού, που έχει τις ρίζες του στην αρχαία Ελλάδα, ως χορός γονιμότητας προς τιμή των θεοτήτων της Αφροδίτης και της Άρτεμης ή με την ονομασία «Κόρδακας» στα έργα του Αριστοφάνη.

Γνωρίσαμε τα χάλκινα της Γουμένισσας και ακούσαμε διαδικτυακά τα χάλκινα της Κοζάνης. Με αφορμή τη μεγαλύτερη γιορτή χάλκινων πνευστών στην πόλη Γκούτσα της

Σερβίας ακούσαμε το διάσημο τσιγγάνο τρομπετίστα Μάρκο Μάρκοβιτς. Δημιουργήσαμε κι εμείς τη δική μας μπάντα και συναγωνιστήκαμε με διάσημα βαλκανικά συγκροτήματα όπως Kal, Gypsy Groovz Orchestra, Ciocarlia.

Γνωρίσαμε την τζαζ μουσική μέσα από τον τσιγγάνο συνθέτη και βιολιστή Τζάνγκο Ράινχαρντ στη σύνθεση «Minor Swing» . Ακούσαμε την υπέροχη φωνή της Έσμα Ρετζέποβα.

Επεξεργαστήκαμε τον ύμνο των Ρομά «Gelem, Gelem» που έγραψε ο Σέρβος συνθέτης Τζάρκο Γιοβάνοβιτς και το τραγούδι «Εντερλέζι» στην εκδοχή του Γκόραν Μπρέγκοβιτς, που ειδικεύεται στο τσιγγάνικο μουσικό είδος.

Στην Ισπανία η ανάμιξη των Ρομά με το συγκεκριμένο πολιτισμό παρήγαγε τη μουσική φλαμένκο και τον αντίστοιχο χορό, όπου το βασικό συστατικό είναι ο συνδυασμός της ανάδειξης της στάσης του σώματος και των χεριών, με τον κοφτό ήχο του βηματισμού των ποδιών. Ακούσαμε τους διάσημους τσιγγάνους κιθαρίστες φλαμένκο Πάκο ντε Λουτσία και Μανίτας ντε Πλάτα και χορέψαμε στους ρυθμούς της μουσικής τους, όπως οι χορευτές Κάρμεν Αμάγια και Χοακίν Κορτές, με την ανάλογη ενδυμασία. Φυσικά δε θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την «Κάρμεν» στην ομώνυμη νουβέλα του Προσπέρ Μεριμέ, που συνέθεσε ο Ζορζ Μπιζέ και ήρθαμε σε επαφή με τα στοιχεία της όπερας, μια μορφή τέχνης που συνδυάζει θέατρο, μουσική και χορό. Ακόμη γνωρίσαμε διάφορους τύπους φωνής όπως βαθύφωνους, βαρύτονους, υψίφωνους, μεσόφωνους τενόρους κ.α. Η μεγαλύτερη τσιγγάνικη ορχήστρα της Βουδαπέστης μας έφερε σε επαφή με την έννοια της ορχήστρας και του μαέστρου και γίναμε κι εμείς μαέστροι στη δική μας ορχήστρα.

Οι γεμάτες πάθος μελωδίες των Ρομά επηρέασαν ακόμα και συνθέτες παγκοσμίου φήμης της κλασικής μουσικής όπως ο Λιστ, με τις «19 ουγγρικές ραψωδίες», ο οποίος χαρακτηριστικά αναφέρει ότι η ψυχή της ουγγρικής μουσικής είναι οι τσιγγάνοι. Ο Μπραμς με τη σύνθεσή του «Ουγγρικοί χοροί», ο Μπετόβεν, ο Σούμπερτ κ.α. μας έδωσαν την ευκαιρία να έρθουμε σε επαφή με την κλασική μουσική.

Ζωγραφική

Ο πλούσιος πολιτισμός των Ρομά ενέπνευσε πολλούς ζωγράφους να αποτυπώσουν στα έργα τους στιγμές της τσιγγάνικης ζωής. Έργα με τα οποία ασχοληθήκαμε στο νηπιαγωγείο μελετώντας το θέμα, την τεχνοτροπία, τα χρώματα είναι «Καταυλισμός τσιγγάνων με τροχόσπιτα» του Βαν Γκογκ, «Νεαρή τσιγγάνα με μαντολίνο» του Ζαν Μπατίστ, «Τσιγγάνικος χορός στους κήπους του Αλκαζάρ» του Άλφρεντ Ντεχοντένγκ, «Τσιγγάνικη σχολή» του Βαλεντίνι, «Τσιγγάνα με ντέφι» του Μπουγκερό, «Η φασαρία» του Τζον Σίνγκερ Σάρτζεντ, «Γυναίκα με μαντίλα» του Πικάσο, «Τσιγγάνοι» του Π.Βαλσαμάκη, «Η χειρομάντισσα» του Σιμόν Βουέτ.

Θέατρο, κινηματογράφος, παντομίμα.

Ο διάσημος ηθοποιός βωβού κινηματογράφου Τσάρλι Τσάπλιν ήτανε Ρομά στην καταγωγή και έγινε γνωστός με την τέχνη της παντομίμας στο ρόλο του Σαρλό, με τη χαρακτηριστική του ενδυμασία. Η μελέτη της τέχνης του ηθοποιού έγινε μέσα από το κινηματογραφικό του έργο και μας έδωσε τη δυνατότητα να μάθουμε τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας με τις κινήσεις του σώματός μας. Γνωρίσαμε κι άλλους διάσημους Ρομά ηθοποιούς του κινηματογράφου όπως ο Γιούλ Μπρίνερ, Μάικλ Κέιν, Μπομπ Χόσκινς κ.α.

Λογοτεχνία ποίηση

Μεγάλοι λογοτέχνες και ποιητές επηρεάστηκαν από τα στοιχεία πολιτισμού των Ρομά και μας άφησαν τα έργα τους, από τα οποία μελετήσαμε αποσπάσματα και εμπλουτίσαμε τις γνώσεις μας, όχι μόνο ως προς τη φυλή Ρομά, αλλά και ως προς διάφορα είδη του λογοτεχνικού κειμένου. Συγκεκριμένα ασχοληθήκαμε με ποιήματα του Παλαμά «Ο δωδεκάλογος του γύφτου», του Παπαδιαμάντη «Η γυφτοπούλα», του Στάθη Γρίβα «Τσιγγάνοι», κείμενα του Βιζυηνού και του Δροσίνη, κείμενα ξένων λογοτεχνών όπως την «Κάρμεν» του Προσπέρ Μεριμέ, «Γυφτοπούλα» του Μιγκέλ Θερβάντες, κ.α.

Η τέχνη του ποδοσφαίρου

Ο θαυμασμός των νηπίων για τους διάσημους ποδοσφαιριστές όπως Ζλάταν Ιμπραχίμοβιτς, Ρικάρντο Κουαρέσμα, Αντόνιο Ρέγιες, Χεσούς Νάβας, Άγγελος Βιλανάκης, Χρήστος Πατσατζόγλου, βοήθησε στην εκμάθηση του αθλήματος αυτού. Δημιουργήσαμε τη δική μας ποδοσφαιρική ομάδα, με αφορμή τη ομάδα «Χαραυγή» που απαρτίζεται από παίκτες Ρομά του καταυλισμού της Νέας Αλικαρνασσού, πολλοί από τους οποίους είναι γονείς παιδιών που φοιτούν στο νηπιαγωγείο μας και μας μετέδωσαν τις γνώσεις τους.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατά τη διαγνωστική αξιολόγηση διαπιστώθηκε το επίπεδο των εμπειριών, βιωμάτων και ενδιαφερόντων των παιδιών και έγινε προσπάθεια προσαρμογής της μαθησιακής διαδικασίας ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητές τους, εφόσον προέρχονταν από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Κατά την διαμορφωτική αξιολόγηση έγινε ο έλεγχος της πορείας των νήπιων προς την κατάκτηση των στόχων με την ανάπτυξη νέων αντιλήψεων, στάσεων, αξιών και δεξιοτήτων, με την κατάλληλη τροποποίηση και ανατροφοδότηση του προγράμματος.

Κατά την τελική αξιολόγηση έγινε εκτίμηση της συνολικής επίτευξης των στόχων του προγράμματος, όπου η γνωριμία με τα ήθη, τα έθιμα, τη γλώσσα και τον πολιτισμό των Ρομά, μέσω του προγράμματος αυτού επέφερε το σεβασμό, την αποδοχή των παιδιών Ρομά, απόκτηση θετικών στάσεων και συμπεριφορών στη διαφορετικότητα, την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των νηπίων και των γονέων τους, σεβασμό στις απόψεις, τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των συμμαθητών τους, διαχείριση συναισθημάτων και ανάπτυξη αυτοεκτίμησης και ενσυναίσθησης, ώστε να δημιουργηθούν ισχυροί δεσμοί φιλίας και ομοιογένειας της ομάδας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://6dimdiapelefth.thess.sch.gr/Greek/Ekpaidefsi_Tsigganopaidon

http://6dimdiapelefth.thess.sch.gr/Greek/Ekpaidefsi_Tsigganopaidon/PagkosmiaHmeraRoma/afieroma_stous_roma.pdf

http://artcontrarian.blogspot.gr/2011/01/inbeginningpicasso.html

http://artivity.gr/el/p/5169/kataylismostsigganonmetrohospitacanvasmetaimpresionismosposteroilpaintingpostimpressionism
http://www.cretalive.gr/history/view/melelehdikhtousmera/155337

http://artivity.gr/el/p/5169/kataylismostsigganonmetrohospitacanvasmetaimpresionismosposteroilpaintingpostimpressionism

http://dideanatol.att.sch.gr/didanpep/ANTI/IREDsxedio_drasisprotypos_symvouleytikos_odigos.pdf

http://el.wikipedia.org/wiki/
http://fineartamerica.com/featured/gypsygirlintheforestmaryrucker.html

http://karagiozismuseum.gr/theatro_skion/index.htm

http://metamorphosesproject1.blogspot.gr/2010/10/eyesis.html
http://www.filmfestival.gr/

http://museumwebshop.com/artfridgemagnetcrossedhandspicasso.html

http://pablopicassoprints.org/flowerofhands/

http://pyroessalogotimis.blogspot.gr/2013/10/blogpost_13.html

http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/740/126_01.pdf

http://romagr.gr/museum/31http://rom18.webnode.gr/%

http://romklimaka.blogspot.gr/2010/01/blogpost_8659.html
http://taniamanesikourou.blogspot.gr/
http://trome.gr/article.php?articleId=1934
http://parents.org.gr/forum/showthread.php?t=35403
http://www.24grammata.com/wpcontent/uploads/2012/08/Gipsi24grammata.com_.pdf
http://www.byzantinemuseum.gr/el/temporary_exhibitions/older/?nid=1382
http://www.historicalmuseum.gr/gr/exhibitions/view/tsigganoihdikhmoupragmatikotita
http://www.ired.e http://www.seperet.gr/el/news.php?n=129
http://www.kathimerini.gr/290641/article/politismos/arxeiopolitismoy/omy8osthskarmenkaiopikaso
http://www.keda.gr/
http://www.keda.gr/roma/files/mikro_leksiko.pdfhttp://www.pardalilexi.gr
http://www.keda.gr/roma/index.php/mmedia/formspublications/12mmedia/publicationspress/135epimorfotikosodigosekpaideusitonpaidiwnromas
http://www.naftemporiki.gr/story/336142/tsigganoistobuzantinomouseio
http://www.nationalopera.gr/gr/event/karmenapotinoperatisv
http://www.seperet.gr/el/news.php?n=129
https://peripluscd.wordpress.com
http://www.grandsport.gr
http://www.epsirak.gr
https://www.youtube.com/watch?v=8bn0ik5_UgI
https://www.youtube.com/watch?v=e21zRMliLKw
https://www.youtube.com/watch?v=oj4yQlkjEDQ
Lallemand Orianne. Ο λύκος Ζαχαρίας θέλει να αλλάξει χρώμα. Εκδόσεις Παπαδόπουλος
Museo Picasso di Barcelona. Picasso. Escudo de oro.
UNICEF. Μια ζωή σαν τη δική μου. Εκδόσεις Πατάκη
Anna Salvador. Draw with Pablo Picasso. Frances Lincoln Children's Book.
Αγκοστίνι Σάρα .Πες μου γιατί δεν έχουμε όλοι το ίδιο χρώμα. Εκδόσεις Πυραμίδα.
Ανδρικόπολος Νικόλας. Η χώρα με τους παράξενους ανθρώπους .Εκδόσεις Καλέντη
Βαρβαρούση Λήδα. Ένας καλόκαρδος καρχαρίας. Εκδόσεις Παπαδόπουλος
Βασιλειάδου Μ. Μελέτη για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων των Τσιγγάνων, ΥΠΕΠΘΓΓΛΕ, Αθήνα.
Βασιλειάδου Μ., Παυλή Κορρέ Μ. Η εκπαίδευση των τσιγγάνων στην Ελλάδα. Αθήνα: Γ.Γ.Λ.Ε., 1996.
Βένιγκερ Μπριγκίτε. Ένας για όλους και όλοι για έναν. Εκδόσεις Πατάκη
Βεργίδης Δ. (1995). «Νεορατσισμός και σχολείο: Η περίπτωση των τσιγγανοπαίδων», Σύγχρονη Εκπαίδευση, 81, 5162.
Γεωργογιάννης, Π. Εκπαίδευση και διαπολιτισμική επικοινωνία. Εκδόσεις Gutenberg. Αθήνα
Γεωργογιάννης, Π. Θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Gutenberg Αθήνα 1997.
Γκότοβος, Α., Ρατσισμός, κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής, ΥΠΕΠΘΓ.Γ. Λαϊκής Επιμόρφωσης. Αθήνα 1996.

Γκότοβος, Ε. Αθανάσιος (2002). Εκπαίδευση και Ετερότητα. Ζητήματα διαπολιτισμικής παιδαγωγικής. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δαφέρμος, Μ. Σχολείο και τσιγγανόπαιδα. ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ, Ν.6364, 2003, σ.108 – 116.

Κανακίδου, Ε.Παπαγιάννη Β., Διαπολιτισμική Αγωγή, Ελληνικά Γράμματα 1998

Καραγιάννη Μαρία. Ερυθρούλης, το κόκκινο αστέρι. Εκδόσεις Διάπλαση

Κρόυθερ Κίτυ. Ο μαύρος κότσυφας κι ο άσπρος γλάρος. Εκδόσεις Ορίζοντες

Λιεζουά, Ζ.Π. (1999). Ρομά, Τσιγγάνοι, Ταξιδευτές. Οι Τσιγγάνοι της Ευρώπης. Αθήνα Καστανιώτης

Μακ Κι Ντέιβιντ. Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας. Εκδόσεις Πατάκη

Μαντούβαλου Σοφία. Ο Ρίκο Κοκορίκο . Εκδόσεις Μικρή Μίλητος

Παπαγιάννη Βούλα. Η Μπουμπού και η Μπαμπαλού. ΟΕΔΒ

Παπαθανασοπούλου Μάιρα. Τι κι αν είμαι ασβός; Εκδόσεις Πατάκη

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου(2011). ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (σχολείο 21ου αιώνα).Νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Τριβιζάς Ευγένιος. Το παπάκι που δεν του αρέσανε τα ποδαράκια του. Εκδόσεις Κέδρος

ΥΠΕΠΘ – ΓΓΛΕ. Εκπαίδευση Τσιγγάνων. Ανάπτυξη διδακτικού υλικού .Διεθνές Συμπόσιο, Αθήνα 1996

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών ,Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2006). Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. ΟΕΔΒ. Αθήνα.

Χρηστίδη Λένα. Η λευκή και η μαύρη σοκολάτα. Εκδόσεις Κέδρος

Ο τόπος που μεγάλωσα και γέλασα και δάκρυσα

Γνωριμία με τα παιδιά μιας ξένης χώρας και μεταφορά πολιτισικών στοιχείων μέσω τηλεδιασκέψεων

Ελένη Μπαμπασάκη, Αντωνία Καγιαμπάκη, Ισμήνη Σταυροπούλου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ elmpamp@gmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ antoniakagiampaki@gmail.com, ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ismini.stavro@hotmail.com)

4ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές της Γ΄ τάξης του 4ου Δημοτικού Σχολείου Νέας Αλικαρνασσού συνεργάζονται με τους μαθητές του Holzhausenschule της Φρανκφούρτης της Γερμανίας και γίνονται πρεσβευτές της χώρας μας, μέσα από παρουσιάσεις και τηλεδιασκέψεις, φωτογραφικό υλικό και βίντεο.

Μέσα από τις τηλεδιασκέψεις, την παραγωγή κειμένων τις εικαστικές δημιουργίες τις μουσικές επενδύσεις και τις χορευτικές παραστάσεις τα παιδιά δημιουργούν γέφυρες φιλίας, επικοινωνίας και δημιουργούν ένα ευχάριστο κλίμα ώστε η μετάδοση της να γίνεται πιο γρήγορα και εύκολα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_69.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Επισκέψεις, βιντεοσκοπήσεις, φωτογραφικό υλικό, παρουσιάσεις (powerpoint), εικαστικές δημιουργίες, μουσική και χορευτική έκφραση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μέσα στη σχολική χρονιά 201415 σε 8 μήνες περίπου. Ορίστηκε το χρονικό πλαίσιο των 2 μηνών για κάθε ενότητα.

Ως κριτήριο επιλογής του θέματος υπήρξε η πρόταση η οποία έγινε από τη Δ΄ Τάξη του Δημ. σχολείου Holzhausenschule της Φρανκφούρτης σε θέματα τοπικής ιστορίας .Το σχολείο αυτό είναι γνωστό ως σχολείο των γλωσσών, της μουσικής, της κίνησης και της φιλαναγνωσίας. Φιλοξενεί παιδιά Ελλήνων μεταναστών τα οποία προσπαθούν να σπουδάζουν την ελληνική γλώσσα και ταυτόχρονα να διδάσκονται τα μαθήματα του γερμανικού σχολείου. Επίσης η μία από τις εκπαιδευτικούς του, η κυρία Χατζηδάκη ήταν Ελληνίδα με απόσπαση σε αυτό οπότε η επικοινωνία θα ήταν ευκολότερη. Η πρόταση έγινε δεχτή αφού πρώτα έγινε συζήτηση με τα παιδιά. Έπειτα καθορίστηκε το πλαίσιο δράσης πάνω στις οποίες θα εργαζόμασταν. Η επικοινωνία αυτή έγινε και τηλεφωνικά και διαδικτυακά μέσω e mail. Ένα επιπρόσθετο κριτήριο αποτέλεσε η ενότητα της Ιστορίας της Γ' Τάξης, «Μινωικός πολιτισμός» , καθώς και οι ενότητες από το μάθημα Μελέτη περιβάλλοντος Γ' Τάξης, «Επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε», «Οι άνθρωποι ζούμε μαζί». Παράλληλα, έγινε απόπειρα διασύνδεσης με άλλα μαθήματα όπως η Γλώσσα, η Ιστορία, τα Θρησκευτικά, η Μουσική, η Πληροφορική, η Αισθητική και Φυσική Αγωγή.

Η εργασία υλοποιήθηκε με βάση την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και συνέλλεξαν το υλικό από το διαδίκτυο, τη βιβλιοθήκη του σχολείου και άλλες πηγές. Χρησιμοποίησαν τα στοιχεία της έρευνάς τους, ανέλυσαν, ταξινόμησαν τα δεδομένα τους και εξήγαγαν τα συμπεράσματα της έρευνάς τους.

Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί προσπάθεια απλής προσέγγισης και όχι εκτενούς εμβάθυνσης, μιας και κάθε ενότητα ξεχωριστά μπορεί από μόνη της να αποτελέσει ξεχωριστό πρόγραμμα.

Ωστόσο, ασχοληθήκαμε με ένα θέμα αρκετά ευέλικτο που μπορεί να προσαρμοστεί σε προγράμματα σπουδών άλλων χωρών. Προσφέρει τη χαρά της ανταλλαγής γνώσεων , απόψεων, ιδεών και επιτρέπει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να συνεργαστούν και να ενισχύσουν τις γνώσεις τους. Η βοήθεια της τεχνολογίας εξαλείφει πολλές δυσκολίες εκμηδενίζοντας τις αποστάσεις. Τα παιδιά αγαπούν την τεχνολογία, ενθουσιάζονται και έτσι μπορούν εύκολα και γρήγορα να γνωρίσουν τον τόπο μας σε άλλα παιδιά. Επίσης τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα παιδιά μιας ευρωπαϊκής χώρας, να συνεργαστούν μαζί τους, να αναπτύξουν σχέσεις φιλίας και στο τέλος την αδελφοποίηση των σχολείων και την υπόσχεση για μελλοντική συνεργασία.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός μας είναι η γνωριμία του τόπου μας σε παιδιά χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού.

Γνωστικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν τα παιδιά τα μνημεία του ιστορικού κέντρου της πόλης του Ηρακλείου
- Να γνωρίσουν την πόλη της Φραγκφούρτης
- Να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες για το σκοπό που θέλουν να πετύχουν
- Να γνωρίσουν ένα σημαντικό πρόσωπο του τόπου(Ν. Καζαντζάκης, Γκαίτε)
- Να ξεναγήσουν τα παιδιά στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού

Συναισθηματικοί στόχοι

- Να μάθουν την αξία της συνεργασίας
- Να δημιουργούν γέφυρες επικοινωνίας και φιλίας μεταξύ τους αλλά και με άλλα παιδιά στο εξωτερικό
- Να δημιουργούν ένα κλίμα ευχάριστο και δημιουργικό
- Να είναι υπεύθυνα και να χαίρονται για τις δημιουργίες τους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Για την υλοποίηση των στόχων μας προβήκαμε στις εξής δραστηριότητες:

- Επίσκεψη στο ΚΠΕ Αρχανών, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχανών και στον Αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού
- Δημιουργία φακέλου των εργασιών μας
- Παρουσίαση μικρών βίντεο και επίσκεψη πολλών ιστοσελίδων στο internet
- Χρησιμοποίηση βιβλίων, φωτογραφιών
- Δημιουργία powerpoint και μικρών βιβλίων
- Δημιουργία αφίσας και βίντεο
- Ζωγραφική μνημείων και αποφθεγμάτων
- Κατασκευές με πηλό (κοσμήματα, σφραγίδες, πήλινα αγγεία Μινωικές τοιχογραφίες καράβια)

- Γραφή του ονόματός μας στη Γραμμική Β
- Δημιουργία Γεωφυσικού χάρτη της Κρήτης με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και πολιτικού χάρτη με τα σημαντικότερα κέντρα Μινωικού πολιτισμού

1η τηλεδιάσκεψη: Γνωριμία των παιδιών μεταξύ τους και ανταλλαγή πληροφοριών για τα σχολεία μας

Πορεία δραστηριοτήτων προετοιμασία μέσα στην τάξη για την 1η τηλεδιάσκεψη

- Παιχνίδια γνωριμίας και δημιουργία μικρής καρτελίτσας με λίγα λόγια για τον εαυτό του από τη μια μεριά και πληροφορίες για την τάξη από την άλλη
- Χάρτινες καρδούλες με μηνύματα
- Μελέτη δύο βιβλίων που παραλάβαμε από το σχολείο της Φρανκφούρτης με πληροφορίες για το σχολείο αυτό
- Γραφή μουσικών καλωσορισμάτων
- Εκμάθηση του τραγουδιού του οποίου η αρχή αποτέλεσε και τον τίτλο του προγράμματός μας

Υλοποίηση 1ης τηλεδιάσκεψης
Ημερομηνία τηλεδιάσκεψης (μέσω skype) 5/2/2015

Την Πέμπτη 5/2/2015 πραγματοποιήσαμε την πρώτη Διαδικτυακή Επικοινωνία μεταξύ της Δ΄ τάξης του Μουσικού σχολείου της Φρανκφούρτης Holzhausenschule και της Γ΄ τάξης του 4ου Δημ. Σχολείου Ν. Αλικ/σσού.

Η επικοινωνία αυτή έγινε με τη συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων, των Διευθυντών, των εκπαιδευτικών και των μαθητών των Γ΄ και Δ΄ τάξεων στην αίθουσα της ψηφιακής τάξης του σχολείου μας.

Αφού προηγήθηκαν οι χαιρετισμοί εκ μέρους των συναδέλφων και η ανταλλαγή των απαραίτητων πληροφοριών για τα δύο σχολεία το λόγο πήραν τα παιδιά και ομόρφυναν με την παρουσία τους το πρωινό μας.

Τα παιδιά γνωρίστηκαν μεταξύ τους. Είπαν τα ονόματά τους, και μίλησαν για τα ενδιαφέροντά τους και τη μαθητική τους ζωή. Αντάλλαξαν πληροφορίες για το σχολείο και την τάξη τους με τη μορφή των ερωτήσεων και των απαντήσεων. Έδειξαν τον ενθουσιασμό τους και προσπάθησαν να χτίσουν γέφυρες μεταξύ τους, ώστε η ανταλλαγή της γνώσης να γίνει πιο εύκολα και γρήγορα. Μια μουσική καλημέρα και ένα ζεστό καλωσόρισμα βγήκε από το στόμα τους με τη μορφή μαντινάδας με τη συνοδεία της λύρας από τη συμμαθήτριά μας Ανδρονίκη. Τα παιδιά της Δ΄ τάξης επίσης τραγούδησαν για μας το “Αν όλα τα παιδιά της Γης”. Ο συντονισμός της συζήτησης γινόταν καθ΄ όλη τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης από τους συναδέλφους και των δύο σχολείων αφού πρώτα είχε προηγηθεί τηλεφωνική αλλά και ηλεκτρονική συνεννόηση (email) για τη σωστή διαχείριση του χρόνου μας. Έστειλαν το μήνυμα της φιλίας της συνεργασίας και της επικοινωνίας και αποχαιρέτησαν με πολλά χαμόγελα.

2η τηλεδιάσκεψη: Ο τόπος μου το Ηράκλειο – Η Φρανκφούρτη

Πορεία δραστηριοτήτων προετοιμασία μέσα στην τάξη για την 2η τηλεδιάσκεψη

Ορίστηκε το ραντεβού για τη δεύτερη τηλεδιάσκεψη όπου τα παιδιά θα παρουσίαζαν το θέμα της πρώτης ενότητας με τίτλο “Ο τόπος μου το Ηράκλειο” για τα παιδιά της Γ΄ τάξης και “Η Φρανκφούρτη” για τα παιδιά της Δ΄ τάξης.

Ως εκπαιδευτικό υλικό ανταλλάξαμε τα εξής: Τα παιδιά της Δ΄ τάξης του σχολείου της Φρανκφούρτης μας έστειλαν με το ταχυδρομείο ένα μικρό βιβλίο με πληροφορίες για την τάξη τους και τα μαθήματά τους και ένα ξεχωριστό μεγάλο βιβλίο που εκδίδει το σχολείο μέσα στο οποίο καταγράφονται οι δραστηριότητες και τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν καθ΄όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς με πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Η Γ΄τάξη του 4ου Δημ Σχ. Ν. Αλ/σσού έστειλε αντίστοιχα ηλεκτρονικά δύο παρουσιάσεις: η πρώτη είχε τίτλο "Η παρέα μας" και η δεύτερη "Το σχολείο της αγάπης".

Ζωγραφική των μνημείων

- Δημιουργία Γεωφυσικού χάρτη με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά του νησιού μας
- Παρακολούθηση βίντεο μικρής διάρκειας του Δήμου Ηρακλείου σχετικό με τα μνημεία του Ηρακλείου
- Επίσκεψη πολλών ιστοσελίδων στο internet
- Δημιουργία μικρών κειμένων με τις πιο σημαντικές πληροφορίες
- Εκμάθηση τραγουδιού του Γιώργου Μανωλιούδη «Ο τόπος που μεγάλωσα» του οποίου η αρχή αποτέλεσε και τον τίτλο του προγράμματός μας καθώς και του τραγουδιού «Κρήτη μου όμορφο νησί»
- Εκμάθηση κρητικών παραδοσιακών χορών(σούστα, σιγανός, μαλεβιζιώτης)
- Δημιουργία powerpoint
- Ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού

Υλοποίηση 2ης τηλεδιάσκεψης

Ημερομηνία τηλεδιάσκεψης (μέσω skype) 2/5/2015

Η Δ΄ τάξη ετοίμασε μια βιντεοπαρουσίαση με τα σημαντικότερα μνημεία της πόλης τους και εμείς μία παρουσίαση με τα σημαντικότερα μνημεία του ιστορικού κέντρου της πόλης του Ηρακλείου με κείμενα και εικόνες. Τα παιδιά μίλησαν ζωντανά στην κάμερα γι΄ αυτά και έγινε η ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού πάλι ηλεκτρονικά.

Συνοπτικά:

- Χαιρετισμοί από τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς
- Προβολή του powerpoint από τα παιδιά της Γ΄ τάξης και της βιντεοταινίας της Δ΄Τάξης της Φρανκφούρτης
- Τραγούδια
- Κλείσιμο με ορισμό ημερομηνίας για την Τρίτη τηλεδιάσκεψη

3η τηλεδιάσκεψη: Ένα σημαντικό πρόσωπο του τόπου μας (Ν. Καζαντζάκης – Γκαίτε)

Πορεία δραστηριοτήτων προετοιμασία μέσα στην τάξη για την 3η τηλεδιάσκεψη

Παρακολουθήσαμε ένα DVD του Μουσείου Ν. Καζαντζάκης με θέμα : «Ν. Καζαντζάκης ένας μεγάλος ταξιδευτής», διαβάσαμε αποσπάσματα από το βιβλίο «Αναφορά στο Γκρέκο» και από το βιβλίο «Ο Καπετάν Μιχάλης» τα οποία θεωρήσαμε ως πιο προσιτά για τα παιδιά αυτής της ηλικίας και ονειρευτήκαμε να ταξιδέψουμε στα μέρη που ταξίδεψε κι εκείνος. Τα παιδιά ζωγράφισαν τα δικαιώματά τους με βάση το απόφθεγμα: *«Χαρά στο νέο που θαρρεί*

πως έχει χρέος να δημιουργήσει τον κόσμο, να τον κάμει σύμφωνα με την αρχή της δικαιοσύνης πιο σύμφωνο με την καρδιά του», ενώ ταυτόχρονα ζωγράφισαν εμπνευσμένοι από το απόφθεγμα*: «Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γης».* Παράλληλα, ήρθαμε σε επαφή με τη γραφή και το λογοτεχνικό του έργο μέσα από τα βιβλία του. Ακούσαμε τη μουσική της ταινίας: «Ο Ζορμπάς» και δημιουργήσαμε μια παρουσίαση σε power point με την αυτοβιογραφία του. Τελικά, η ενασχόλησή μας με τη ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη θεμελίωσε το δικό μας ουσιαστικό απόφθεγμα ζωής: «*Εγώ μπορώ... Εγώ, Εσύ Μπορούμε!».* Σε επόμενο στάδιο έγινε η ανταλλαγή του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο αποτελούνταν από δύο παρουσιάσεις για τα σημαντικά πρόσωπα του τόπου(η πρώτη για τον Νίκο Καζαντζάκη και η δεύτερη για το Γκαίτε). Επιπλέον τα παιδιά της Γ΄ τάξης δημιούργησαν ένα μικρό βιβλίο βασιζόμενο σε αποφθέγματα του Καζαντζάκη. Τα παιδιά άκουσαν τον Καζαντζάκη: «Έχεις πινέλα, έχεις τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα».

Υλοποίηση 3ης τηλεδιάσκεψης

Παρ' όλα αυτά δεν κατορθώσαμε να επιτύχουμε την τρίτη τηλεδιάσκεψη λόγω πρακτικών δυσκολιών του σχολείου της Φραγκφούρτης.

4η τηλεδιάσκεψη: Αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού (κοινό)

Πορεία δραστηριοτήτων προετοιμασία μέσα στην τάξη για την 4η τηλεδιάσκεψη

Το τέταρτο θέμα είχε τίτλο: «Ο αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού». Σαν αφετηρία για το θέμα αυτό υπήρξε η μελέτη του Μινωικού πολιτισμού από το βιβλίο της ιστορίας. Στη συνέχεια πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στο ανάκτορο της Κνωσού και ξεναγηθήκαμε στο χώρο από ξεναγό. Έπειτα επισκεφθήκαμε το Κ.Π.Ε. Αρχανών όπου υλοποιήσαμε σχετικό πρόγραμμα και γευτήκαμε τη Μινωική σούπα. Μάθαμε τα μυστικά της υφαντικής τέχνης, παρακολουθήσαμε DVD με θέμα τη ζωή στα χρόνια του Μίνωα και γίναμε έμποροι, ναυτικοί, χρυσοχόοι, γεωργοί, κτηνοτρόφοι και ψαράδες.

Αναφορικά η προετοιμασία μέσα στην τάξη:

- Δημιουργία πολιτικού χάρτη με τα σπουδαιότερα κέντρα μινωικού πολιτισμού
- Υλοποίηση προγράμματος με θέμα "Η ζωή στη Μινωική Κρήτη" στο Κ.Π.Ε Αρχανών
- Επίσκεψη στο αρχαιολογικό Μουσείο Αρχανών
- Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και ξενάγηση σε αυτόν από ξεναγό του συλλόγου ξεναγών Ηρακλείου
- Προβολή βίντεο από το internet και επίσκεψη πολλών ιστοσελίδων για συλλογή φωτογραφικού υλικού
- Δημιουργία κειμένων για την προβολή μικρού ηλεκτρονικού βιβλίου με θέμα «Ξενάγηση στην Κνωσό, το παλάτι με τα πολλά χρώματα»
- Συλλογή βιβλίων που έχουν γραφτεί αναφορικά με το θέμα μας
- Κατασκευή με πηλό σφραγίδων, κοσμημάτων, τοιχογραφιών, αγγείων, πλοίων
- Γραφή του ονόματός των παιδιών στη Γραμμική Β
- Δημιουργία φακέλου με πλούσιο φωτογραφικό υλικό

Υλοποίηση 4ης τηλεδιάσκεψης

Αδυναμία υλοποίησης 4ης τηλεδιάσκεψης.

Πρόσθετα σχόλια:

Αν και οι δύο τελευταίες τηλεδιασκέψεις δεν μπόρεσαν να υλοποιηθούν για τεχνικούς λόγους, προσκαλέσαμε τα παιδιά της Δ' τάξης του σχολείου της Φρανκφούρτης να επισκεφθούν τον τόπο μας και να γνωρίσουν από κοντά την ομορφιά και τη φιλοξενία του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την σχολική σύμβουλο κ. Μαρία Δρακάκη για την επιστημονική καθοδήγηση, το Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου του Ρεθύμνου για την τεχνική στήριξη που μας παρείχε και το Διευθυντή του σχολείου μας, κ. Αντώνη Περισυνάκη για την βοήθειά του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες αξίζει να αποδώσουμε στις συναδέλφους συνεργάτες του σχολείου της Φρανκφούρτης, κ. Χατζηδάκη Σοφία και κ. Μαρούση Μαρία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαρελά, Α. (2001). Κρήτη, Ήρωες, τόποι, πολιτισμοί. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα

Δήμος Ηρακλείου. (1961). Αναμνηστικό Λεύκωμα Νίκου Καζαντζάκη. Αθήνα

Εκπαιδευτική παρουσίαση για την Κνωσό. https://www.youtube.com/watch?v=IoX_1JnHrVA

Έμκε, Έ. (1961). Είδα κι άκουσα στην Κνωσό. Εκδόσεις Εστία. Αθήνα

Καζαντζάκης, Ν. (1981). Ο Καπετάν Μιχάλης. Εκδόσεις Ελένης Ν. Καζαντζάκη. Αθήνα

Καζαντζάκης, Ν. (1986). Στα παλάτια της Κνωσού. Εκδόσεις Ελένης Ν. Καζαντζάκη. Αθήνα

Καζαντζάκης, Ν. (2009). Αναφορά στον Γκρέκο. Εκδόσεις Καζαντζάκη. Αθήνα

Κεχαγιάς, Ν. Νίκος Καζαντζάκης, Ο άνθρωπος, ο δημιουργός, ο ιδεολόγος. Χ. Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α. Ε. Αθήνα

Μουσείο Ν. Καζαντζάκη. (2006). Νίκος Καζαντζάκης, Η ζωή και το έργο του DVDROM.

Ξετυλίγοντας το μίτο της Αριάδνης, βίντεο του Δήμου Ηρακλείου. https://www.youtube.com/watch?v=8KmyyNO6SOQ

Περισυνάκης Αντώνης, 400 χρόνια Ερωτόκριτος, Κρητικές Εκδόσεις, 2000

Πετράκη Μηλάκη, Μ. (2013).Η Κρήτη των αιώνων. Γραφικές Τέχνες Τυποκρέτα. Ηράκλειο

Σακελαράκης, Ι. Α. (1985). Μουσείο Ηρακλείου. Αθήνα

Τουριστικός οδηγός. www.explorerecrete.com/greek/knossos

Τραγούδι του Γιώργου Μανωλιούδη. https://www.youtube.com/watch?v=1MPvlZD1GlQ

Φραγκιαδάκη, Μ. (2009). Νίκος Καζαντζάκης, Ανθολόγιο. Έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου.

Ψιλάκης, Ν. (1997). Κρήτες Θεοί. Εκδόσεις Καραμάρωρ. Ηράκλειο

Ψιλάκης,Ν. (1997). Μίνως ο βασιλιάς της Κρήτης. Εκδόσεις Καραμάρωρ. Ηράκλειο

Γνωρίζω τους αθλητικούς χώρους της Νέας Αλικαρνασσού παίζοντας με τα άλλα σχολεία

Έξω από τα όρια της σχολικής αυλής, επαφές με άλλα παιδιά, ομαδικότητα, αγωνιστικό πνεύμα, ισότητα

Περισυνάκης Αντώνης, Σουμελίδης Ματθαίος, Σταυροπούλου Ισμήνη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ aperis@in.gr , ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ Soumelmanth@yahoo.gr, ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ isministavro@hotmail.com)

4ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αλικαρνασσού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μαθητές από όλες σχεδόν τις μεγάλες τάξεις του σχολείου μας, ανεξαρτήτου φύλου, εθνικότητας ή χρώματος και ύστερα από προετοιμασία στο χώρο μας, τόσο στο αγωνιστικό κομμάτι, όσο και στο τρόπο αθλητικής συμπεριφοράς, βρέθηκαν να παίζουν και να αγωνίζονται με παιδιά της ίδιας περιοχής, αλλά από διαφορετικά σχολεία. Αυτό επιτεύχθηκε μέσα από ανταλλαγές επισκέψεων μεταξύ των σχολείων, καθώς και στους δημόσιους αθλητικούς χώρους της περιοχής.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_30.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Προετοιμασία φωτογραφικό υλικό βιντεοσκοπήσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα που επιλέξαμε ως εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του διευθυντή μας κ. Περισυνάκη, στηρίζεται στην προσπάθειά μας να βγάλουμε από τα όρια του σχολείου μας τα παιδιά, να τους δείξουμε και άλλους χώρους που θα μπορούσαν να αθλούνται και να διασκεδάζουν, εκτός από την αυλή του σπιτιού τους ή του σχολείου τους. Κάνοντας γνωριμίες και καινούργιους φίλους, παίζοντας και μαθαίνοντας ατομικά και ομαδικά αθλήματα, μαζεύουν εφόδια για την αυριανή ζωή τους. Με τον τρόπο αυτό προσπαθήσαμε να τους περάσουμε το μήνυμα ότι όλα τα παιδιά ανεξαρτήτου φύλου, εθνικότητας, κουλτούρας ή χρώματος είναι ίδια και ίσα. Έχουν τις ίδιες ανησυχίες τα ίδια θέλω και μπορούν να καταφέρουν πολλά πράγματα δουλεύοντας ομαδικά και με σωστή συμπεριφορά.

ΣΚΟΠΟΣ

- Η κοινωνικοποίηση, ιδίως των ευαίσθητων ομάδων
- Η εξωστρέφεια
- Η ισότητα
- Η ανάδειξη δυνατοτήτων
- Η τόνωση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης
- Η ανάδειξη και αποδοχή παιδιών από μειονοτικές ομάδες [ROMA]
- Το αίσθημα χαράς και ευεξίας
- Η ανάπτυξη του ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να γνωρίσουν τα παιδιά και άλλους χώρους άθλησης
- Να κάνουν καινούργιους φίλους
- Να δουλέψουν ομαδικά με αθλητικό πνεύμα
- Να τονώσουν την αυτοπεποίθηση τους
- Να ξεδιπλώσουν τα ταλέντα που κρύβουν
- Να δυναμώσουν οι ευαίσθητοι μαθητές
- Να είναι υπεύθυνα και σοβαρά σε όλες τις καταστάσεις
- Να βιώσουν τη νίκη και την ήττα
- Να χαίρονται με τα κατορθώματα τους

ΤΙΤΛΟΙ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

- Προκριματικά στίβου στο γήπεδο του Ηροδότου
- Προπόνηση ομαδικών αθλημάτων
- Επίσκεψη στο 2ο και 5ο Δημ. Σχ. Ν. Αλικαρνασσού
- Αγώνες στο γήπεδο «Μελίνα Μερκούρη»
- Επίσκεψη στο 1ο Δημ. Σχ. Ν. Αλικαρνασσού
- Αγώνες στο γήπεδο «Δυο αοράκια»
- Αγώνες στίβου στο Παγκρήτιο Στάδιο

Στη πρώτη ενότητα

Έγιναν προκριματικοί αγώνες στο γήπεδο του Ηροδότου, για την συμμετοχή μας στους σχολικούς αγώνες των Δημοτικών Σχολείων, αφού είχε προηγηθεί σχετική προετοιμασία από την αρχή της χρονιάς. Συμμετείχαν όλα τα παιδιά, σε πραγματικές συνθήκες, τόσο στην ταχύτητα όσο και στην αντοχή. Ένιωσαν τον παλμό και την ένταση του χώρου, καθώς βρίσκονταν σε μεγάλο γήπεδο έχοντας ως φιλάθλους όλο το έμψυχο υλικό του σχολείου.

Στη δεύτερη ενότητα

Έγινε προπόνηση στα ομαδικά αθλήματα όλη την διάρκεια της χρονιάς τόσο στις ώρες που προβλέπει το αναλυτικό πρόγραμμα, όσο και κατά τη διάρκεια κάποιων διαλλειμάτων. Έτσι έγινε πιο εύκολη η επιλογή των παιδιών που πλαισίωσαν το πρόγραμμα.

Στη τρίτη ενότητα

Επισκεφτήκαμε το 2ο και 5ο Δημ. Σχ. Νέας Αλικαρνασσού, προκειμένου να παίξουμε αγώνες πετοσφαίρισης μεταξύ μας. Τα φιλικά αυτά παιχνίδια έγιναν με ομάδες αγοριών και κοριτσιών στο γήπεδο του σχολείο, με θεατές όλους τους μαθητές, και με κλίμα άκρως γιορτινό.

Στη τέταρτη ενότητα

Διοργανώσαμε στο κλειστό γήπεδο Μελίνα Μερκούρη αγώνες χειροσφαίρισης αγοριών και κοριτσιών, σε συνεργασία με το 1ο Δημ. Σχ. Νέας Αλικαρνασσού. Θέλαμε να βιώσουν τα παιδιά και των δύο σχολείων την ένταση και τα συναισθήματα όλα εκείνα που αναβλύζουν από έναν πραγματικό αγώνα, καθώς υπήρχαν και αρκετοί θεατές.

Στη πέμπτη ενότητα

Κάναμε άλλη μια επίσκεψη, αυτή τη φορά στο 1ο Δημ. Σχ. Νέας Αλικαρνασσού, προκειμένου να παίξουμε μαζί τους το άθλημα της πετοσφαίρισης. Και σε αυτούς τους αγώνες υπήρχε κλίμα χαράς και ικανοποίησης από όλα τα παιδιά.

Τέλος στην έκτη ενότητα

Συμμετείχαμε σε αγώνες καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης με δυο ομάδες αγοριών, και δυο κοριτσιών στο κλειστό γήπεδο «Δυο αοράκια». Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο

ενθουσιασμό και δέος που μπόρεσαν και έπαιξαν σε ένα τόσο μεγάλο γήπεδο, με αρκετούς γονείς και θεατές να τους παρακολουθούν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την υλοποίηση του προγράμματος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον εμπνευστή του προγράμματος, Διευθυντή μας Κο Αντώνη Περισυνάκη για την επιστημονική στήριξη και αμέριστη βοήθεια που μας παρείχε, τους Διευθυντές και συναδέλφους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής των σχολείων που μας φιλοξένησαν, τον Υποδιευθυντή Στέλιο Ζεμπίλη για τη διοικητική υποστήριξη, τη συνάδελφο εκπαιδευτικό Δασκαλάκη Γεωργία, δασκάλα του σχολείου μας, για την ηλεκτρονική υποστήριξη, καθώς και την δημοτική αρχή της Νέας Αλικαρνασσού για τους αθλητικούς χώρους που μας διέθεσαν.

Αντικείμενα χαμένα με τα χρόνια ξεχασμένα

Γνωριμία με τα αντικείμενα του χθες και σύγκριση με τα αντικείμενα του σήμερα. Η καθημερινή ζωή των παππούδων μας. Ποιότητα ζωής.

Μαρία Αλεξάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ alexmar70@gmail.com)

5ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Κόκκινη κλωστή δεμένη στην ανέμη τυλιγμένη, δώσ' της κλώτσο να γυρίσει παραμύθι ν' αρχινίσει». Μα τι είναι τέλος πάντων αυτή η ανέμη που την αναφέρουμε κάθε φορά που αρχίζει ένα παραμύθι; Αυτή την απορία είχε κάποιο παιδί, από αυτή τη λέξη πιαστήκαμε και αρχίσαμε να ξετυλίγουμε το νήμα του χρόνου που ήταν πολύ μακρύ. Από την εποχή των παππούδων μας μέχρι σήμερα. Έτσι, ξεκίνησε το πρόγραμμά μας ένα πρόγραμμα πολιτιστικών θεμάτων που είχε ως στόχο να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την παράδοση και να γνωρίσουν το παρελθόν τους και τις ρίζες τους. Να γνωρίσουν ***Αντικείμενα χαμένα με τα χρόνια ξεχασμένα***.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν 18 παιδιά (νήπια και προνήπια) και η διάρκειά του ήταν περίπου 2 μήνες. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δουλεύτηκε ως σχέδιο εργασίας (project) εμπλέκοντας όλους τους τομείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας : Μελέτη περιβάλλοντος φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, Γλώσσα (Γραπτή και προφορική έκφραση), Μαθηματικά, Δημιουργία και έκφραση (μουσική, εικαστικά, θεατρικό παιχνίδι, δραματοποίηση, μουσικοκινητικά παιχνίδια, χορό κλπ.), Τεχνολογία και Έρευνα.

Τα παιδιά, γνωρίζοντας τις ρίζες τους και την ιστορία των παππούδων τους, γνωρίζουν τον εαυτό τους και θα γίνουν ικανά στο μέλλον να δημιουργήσουν το δικό τους πολιτισμό.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_65.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

παλιά αντικείμενα, παραδόσεις, λαϊκή τέχνη, τρίτη ηλικία, ιστορία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι πολύ σημαντικό τα παιδιά να έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τον πολιτισμό των προηγούμενων γενεών, να έρθουν σε επαφή με την παράδοση, να κάνουν συγκρίσεις και να κατανοήσουν την αξία της κάθε εποχής.

Τι αντικείμενα χρησιμοποιούσαν τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους;

Πώς εξελίχθηκαν έτσι ώστε να γίνει η ζωή μας πιο εύκολη; Παράλληλα τα παιδιά έρχονται σε επαφή με έργα της λαϊκής μας παράδοσης και παρακολουθούν τη λαϊκή τέχνη σ' όλες τις εκφράσεις της εποχής. Μέσα από τη διήγηση λαϊκών παραμυθιών, την ακρόαση και την εκμάθηση δημοτικών τραγουδιών, λαχνισμάτων, χορών, ομαδικών παραδοσιακών παιχνιδιών στοχεύουμε να μεταδώσουμε στα παιδιά την ομορφιά της λαϊκής παράδοσης ώστε να γίνουν αργότερα συνεχιστές της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την παράδοση και τον τρόπο ζωής των προηγούμενων εποχών. Οι επιμέρους στόχο είναι:

- Να συγκρίνουν εποχές και να αντιληφθούν τα θετικά και τα αρνητικά.
- Να εκτιμήσουν την αξία της κάθε εποχής.
- Να μάθουν να σέβονται την παράδοση.
- Να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής εργασίας.
- Να ενθαρρύνονται να περιγράφουν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν.
- Να εμπλουτίσουν τον προφορικό λόγο και να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους.
- Να ενθαρρύνονται να γράφουν και να αντιγράφουν λέξεις σχετικές με τα παλιά αντικείμενα.
- Να πειραματίζονται με διάφορα υλικά και χρώματα, να πλάθουν, να σχεδιάζουν, να κάνουν κατασκευές.
- Να εκφράζονται δημιουργικά μέσα από το θεατρικό παιχνίδι, το κουκλοθέατρο, τη δραματοποίηση, τον αυτοσχεδιασμό, το χορό και το τραγούδι.
- Να συμμετέχουν σε ομαδικά παραδοσιακά παιχνίδια.
- Να κάνουν ομαδοποιήσεις ,ταξινομήσεις, αρίθμηση, αντιστοιχίσεις και σειροθετήσεις.
- Να κατανοήσουν την έννοια του μοτίβου.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να βρίσκουν πράγματα που τους ενδιαφέρουν σχετικά με το πρόγραμμα.
- Να φτιάξουν τα δικά τους βιβλία αινιγμάτων χρησιμοποιώντας ομοιοκαταληξία, κάνοντας μόνα τους εικονογράφηση και γράφοντας μόνα τους την απάντηση ως κατακλείδα του προγράμματος.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την υλοποίηση του προγράμματος εφαρμόστηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος η οποία στηρίζεται στην εργασία των παιδιών σε μικρές ομάδες, στη συνεργασία και στην αλληλεξάρτηση, στη βιωματική και ενεργητική μάθηση. Μέσα στην τάξη δημιουργήθηκε ένα κλίμα συνεργασίας, αποδοχής και ενθάρρυνσης όλων των μελών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως παράγοντας στήριξης και καθοδήγησης. Είναι συνεργάτης που οργανώνει, συντονίζει και καθοδηγεί έτσι ώστε όλοι να κατανοούν τον κοινό στόχο και βοηθά στη διανομή ρόλων μέσα στην ομάδα. Επίσης, συμβάλλει στη δημιουργία ευχάριστου κλίματος και κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών.

Έχει ρόλο παρατηρητή πράγμα που τον βοηθάει να καταλαβαίνει την πρόοδο των παιδιών και τη στάση τους απέναντι στην ομαδική εργασία ώστε να αναπροσαρμόζει κατάλληλα το πρόγραμμα και να το ανατροφοδοτεί όταν χρειάζεται.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ευαισθητοποίηση

Κόκκινη κλωστή δεμένη στην ανέμη τυλιγμένη….>> ακούγεται από τη φωνή της νηπιαγωγού κι ένα κουβάρι νήμα ξετυλίγεται και μας οδηγεί σε ένα παλιό σεντούκι. Ήταν μια φορά κι έναν καιρό ένα παλιό σεντούκι της γιαγιάς ξεχασμένο στην αποθήκη απ’ αυτά που οι γιαγιάδες μας έβαζαν μέσα την προίκα τους. Τι να έχει άραγε μέσα; Αυτά τα λόγια λέει η νηπιαγωγός ενώ από το CD player ακούγεται ένα κομμάτι από την <<πολίτικη

κουζίνα>> της Ευανθίας Ρεμπούτσικα. Μία γιαγιά εμφανίζεται –η γιαγιά του Γιάννη και ευλαβικά ανοίγει το σεντούκι και από μέσα βγαίνουν ένα σωρό θησαυροί. Πράγματα παλιά, ξεχασμένα από τα χρόνια και άγνωστα σ' εμάς. Η γιαγιά αυτή μας παρουσιάσει ένα ένα τα αντικείμενα αυτά και μοιράστηκε μαζί μας τις αναμνήσεις της νιότης της. Κάθε παιδί σηκωνόταν και επεξεργαζόταν τα αντικείμενα και προσπαθούσε να μαντέψει τη χρησιμότητά του ενώ παράλληλα έκανε συγκρίσεις με τα αντικείμενα του σήμερα.

Κάπως έτσι ξεκίνησε το πρόγραμμά μας.

Α' φάση Σχεδιασμός της δράσης

Στη συνέχεια, μιλήσαμε για το θέμα και αφού μοιραστήκαμε εμπειρίες και γνώσεις, καταγράφτηκε τι ξέρουν τα παιδιά και τι θα ήθελαν να μάθουν σε μορφή ιστογράμματος.

Έπειτα, χωριστήκαμε σε ομάδες και αποφασίσαμε κάθε ομάδα αφού κάνει κάποια έρευνα με τη βοήθεια των γονέων να μας φέρει αντικείμενα παλιά, ώστε να γίνει μία λαογραφική έκθεση στο σχολείο μας. Επίσης, να βρουν και να καταγράψουν λαϊκά παραμύθια, τραγούδια, λαχνίσματα κ.λ.π. σχετικά με το θέμα. Μία ομάδα έγινε << οι δημοσιογράφοι>> η οποία ανέλαβε να πάρει συνέντευξη από τους παππούδες και τις γιαγιάδες τους και να τους ζητήσει να πουν τις εμπειρίες τους για τα χρόνια τα παλιά .

Οι γονείς σ' αυτήν την προσπάθεια έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας. Μας έφεραν πολλά παλιά αντικείμενα όπως αρτοσφραγίδα, λιοσάκουλο, κιούπι, σίδερα με καρβουνάκι, γουδί, λύχνους, ανέμη, γραμμόφωνο, μελανοδοχείο, παλιές λάμπες, υφαντά, και πολλά άλλα και έτσι δημιουργήθηκε η έκθεση.

Β' φάση Έρευνα πεδίου

Τα παιδιά αφού αναζήτησαν απαντήσεις στα ερωτήματα που είχαν διαμορφωθεί στην Α' φάση και αφού συγκέντρωσαν και το υλικό που είχαν αναλάβει να βρουν, μας παρουσίασαν τα αποτελέσματα καθώς και τα αντικείμενα που έφεραν. Κάθε παιδί παρουσίασε στην ολομέλεια τα παλιά αντικείμενα που έφερε μιλώντας για τα χαρακτηριστικά τους και τη χρησιμότητά τους.

Αφού στήθηκε η έκθεσή μας, την επισκέφτηκαν οι γονείς και ήταν μία ευκαιρία στον ίδιο χώρο να γίνουν κάποια δρώμενα όπως θεατρικό παιχνίδι, δραματοποιήσεις και κάποιες δραστηριότητες γραφής και μαθηματικών όπως καταγραφή των ετικετών από τα παιδιά, αρίθμηση των παλιών αντικειμένων κ.λπ.

Επισκεφτήκαμε και τον Αρόλιθο και συμμετείχαμε σ' ένα πρόγραμμα με τίτλο <<Μουσαφίρηδες στο σπίτι της γιαγιάς>>. Ήταν μία καλή ευκαιρία να δούμε αντικείμενα παλιά που ήταν δύσκολο να φέρουμε στο σχολείο όπως αργαλειός, αμόνι κ.α.

Τις επόμενες ημέρες μιλήσαμε για τη ζωή των ανθρώπων τα παλιά χρόνια που παρά τις αντίξοες συνθήκες που ζούσαν ήταν μονοιασμένοι και βοηθούσαν ο ένας τον άλλον.

Αναφερθήκαμε στα παλιά αντικείμενα, πώς τα χρησιμοποιούσαν και με ποια έχουν αντικατασταθεί σήμερα. Επίσης, αναφερθήκαμε στα επαγγέλματα του παρελθόντος στις παραδοσιακές φορεσιές, στα παιχνίδια των παιδιών, στις γιορτές και στις οικογενειακές εκδηλώσεις.

Όσον αφορά τα παλιά αντικείμενα φτιάξαμε λύχνους από πηλό και άλλα αντικείμενα καθώς και υφαντά με τελάρο. Παρατηρήσαμε παραδοσιακές ποδιές με μοτίβα επαναλαμβανόμενα και προσπαθήσαμε να ζωγραφίσουμε τις δικές μας ποδιές. Επίσης, φτιάξαμε χαλάκια από κουρελάκια και από χαρτί.

Παίξαμε πολλά ομαδικά παραδοσιακά παιχνίδια όπως: πινακωτή πινακωτή, αλάτι χοντρό – αλάτι ψιλό, η κολοκυθιά, μαντήλι μαντηλάκι, έχεις φωτιά κ.α. και δραματοποιήσαμε πολλά παιχνιδο τράγουδα όπως το <<ντίλι Νταλί>> , <<παντρεύουνε τον κάβουρα>>.

Χρησιμοποιήσαμε και το κουκλοθέατρο παίζοντας το λαϊκό παραμύθι <<αρνί τσιμπίτσι>>.

Την Καθαρή Δευτέρα καλέσαμε έναν παππού και μας έφτιαξε χαρταετό όπως τον έφτιαχνε όταν ήταν μικρός.

Διαβάσαμε επίσης, λαϊκά παραμύθια με το φως του λύχνου και τα δραματοποιήσαμε.

Κάναμε ακρόαση πολλών παραδοσιακών μουσικών κομματιών και τραγουδιών , είδαμε από κοντά και από εικόνες πολλά παραδοσιακά όργανα, χορέψαμε στους ρυθμούς της κρητικής παραδοσιακής μουσικής και μάθαμε τραγούδια όπως: "Μήλο μου κόκκινο", "Γερακίνα", "Ένα νερό κυρά Βαγγελιώ", "Τούτο το μήνα" κ.ά.

Γ' φάση Δραστηριότητες ολοκλήρωσης του σχεδίου εργασίας.

Αφού έγινε ανακεφαλαίωση των γνώσεων που μάθαμε, αποφασίσαμε να παρουσιάσουμε τις εργασίες μας στους γονείς.

Με αφορμή τις γιορτές του Μάρτη αναφερθήκαμε στα παλιά χρόνια τότε που οι άνθρωποι έβγαιναν στους δρόμους και έλεγαν τα κάλαντα του Μάρτη και τα χελιδονίσματα. Έτσι, την 25η Μαρτίου ετοιμάσαμε μία γιορτή που ένα μέρος της το αφιερώσαμε στις γιορτές του Μάρτη κάνοντας αναπαράσταση τα χελιδονίσματα. Παράλληλα λειτούργησε μια μικρή έκθεση με έργα των παιδιών.

Τέλος, αποφασίσαμε με τα παιδιά να φτιάξουμε και να παρουσιάσουμε ένα βιβλίο με αινίγματα που το ονομάσαμε "Είναι πράγματα παλιά που τα είχε η γιαγιά για ελάτε να τα βρούμε να τα ξαναθυμηθούμε" το οποίο εικονογράφησαν εξ' ολοκλήρου τα παιδιά καθώς επίσης έγραψαν μόνα τους και τις απαντήσεις. Τα κείμενα με τη μορφή ποιήματος γράφτηκαν με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα και όσο διήρκεσε κράτησαν αμείωτο το ενδιαφέρον τους γι' αυτό. Εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους και επέδειξαν επινοητικότητα και εφευρετικότητα. Κατέκτησαν πολλές γνώσεις αλλά κυρίως έμαθαν να συνεργάζονται , να σέβονται και να εκτιμούν την προσπάθεια του άλλου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαλάση Ζ., Παπαρούνα Κόκκινη

Δαράκη Π., Ομαδικά παιχνίδια των παιδιών μας, εκδ. Gutenberg

Καραΐσκου Χρ., Ελληνικά Παραδοσιακά Παραμύθια, εκδ. Διάπλαση

Καραΐσκου Χρ., Παραδοσιακά 100 παιχνίδια, εκδ. Διάπλαση

Μέγας Γ.Α., Ελληνικά παραμύθια, εκδ. Ι.Δ. Κολλάρος

Οδηγός εκπαιδευτικού για το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οδηγός Νηπιαγωγού

Φακίνου Ε., Τα Ελληνάκια, εκδ. Κέδρος

Χατζηκοκολάκη Σ. (2006), Αντικείμενα χαμένα με το χρόνο ξεχασμένα, εκδ. Κέδρος

Χατζημιχάλη Α., Η Ελληνική φορεσιά, εκδ. Μέλισσα

Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι

Αποδοχή της διαφορετικότητας των ανθρώπων ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, γλώσσα, χρώμα, θρησκεία, σωματική και πνευματική κατάσταση.

Μαρία Αλεξάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ alexmar70@gmail.com)

5ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι πολύ σημαντικό μέσα σε μια ομάδα όπως αυτή του νηπιαγωγείου κάθε παιδί να αναγνωρίζεται από τ' άλλα παιδιά ως άτομο μοναδικό και ξεχωριστό και ταυτόχρονα να δημιουργεί με τα υπόλοιπα παιδιά σχέσεις αλληλεξάρτησης και αμοιβαίας αποδοχής. Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχτηκε λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίσαμε στην αρχή της σχολικής χρονιάς με τον ερχομό ενός παιδιού με κάποιο νοητικό πρόβλημα και λόγω κάποιων κλειστών ομάδων νηπίων που δεν έκαναν παρέα με τα υπόλοιπα παιδιά. Τα παιδιά έπρεπε να μάθουν να σέβονται τη διαφορετικότητα των άλλων, να μη τη φοβούνται και παράλληλα να αποκτήσουν σχέσεις φιλίας και συνεργασίας και να εξελιχθούν σε γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε καθ'όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και συνδέθηκε με την εκάστοτε θεματική ενότητα. Συμμετείχαν 18 παιδιά, νήπια και προνήπια από τα οποία τα 4 είναι αλλοδαπά.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_51.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, αλληλοβοήθεια, προκαταλήψεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία θα πρέπει να μάθουν να αποδέχονται και να σέβονται τις ιδιαιτερότητες των άλλων, να κατανοούν συμπεριφορές και να συνεργάζονται με τα άλλα παιδιά. Τα παιδιά που σέβονται τη διαφορετικότητα του άλλου αντιλαμβάνονται και τη δική τους διαφορετικότητα, σέβονται τις δυσκολίες των ανθρώπων, συνεργάζονται και συμβιώνουν αρμονικά σε οποιαδήποτε κοινωνία. Επίσης, μαθαίνουν να μη φοβούνται το διαφορετικό, να μην απορρίπτουν κάτι επειδή δυσκολεύονται να το καταλάβουν αλλά να παίρνουν ικανοποίηση από το γεγονός ότι μπορούν να βοηθήσουν κάποιον. Παράλληλα, καταλαβαίνουν ότι καθένας είναι μοναδικός. Αυτή είναι εξάλλου η μαγεία της διαφορετικότητας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η αποδοχή και ο σεβασμός στις ιδιαιτερότητες των άλλων καθώς και η απόκτηση θετικών στάσεων και συμπεριφορών που θα τα βοηθήσουν στην ενήλικη ζωή να γίνουν σωστοί πολίτες μακριά από προκαταλήψεις και μίση. Οι επιμέρους στόχοι είναι:

- Να μάθουν να ακούν και να σέβονται τις απόψεις των συμμαθητών τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν θέση σ' αυτόν τον κόσμο ανεξάρτητα από χρώμα, φυλή, θρησκεία, σωματικές ή πνευματικές ικανότητες.

- Να κατανοήσουν ότι και τα άτομα με ειδικές ικανότητες έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους.
- Να ανακαλύψουν την ομορφιά της διαφορετικότητας κάθε λαού και να γνωρίσουν τα ήθη, τα έθιμα, και τον πολιτισμό τους.
- Να αποκτήσουν σχέσεις συνεργασίας και εμπιστοσύνης και να δεθούν περισσότερο μεταξύ τους μέσα από παιχνίδια ρόλων, ψυχοκινητικά και μουσικοκινητικά.
- Να εξελιχθούν σε γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.
- Να νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας μέσα από εικαστικά δρώμενα τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.
- Να ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση και ο αυτοσεβασμός τους και να ξεπεράσουν τους φόβους τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η μοναδικότητα του καθενός είναι αυτή που τον ξεχωρίζει από τους άλλους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την υλοποίηση του προγράμματος εφαρμόστηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος η οποία προωθεί την ανάπτυξη ικανοτήτων για επιχειρηματολογία και διαπραγμάτευση. Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στη βιωματική και ενεργητική μάθηση, στην εργασία σε μικρές ομάδες, στη συνεργασία και στην αλληλεξάρτηση. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης εμπλέκοντας το θέμα με όλους τους τομείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας: Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον (εξερεύνηση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, γνωριμία και επικοινωνία με τον άλλον, επαφή με τα ήθη και τα έθιμα άλλων λαών). Γλώσσα (προφορική και γραπτή έκφραση), Μαθηματικά (κατάκτηση προμαθηματικών εννοιών, ανάπτυξη λογικομαθηματικής σκέψης), Δημιουργία και έκφραση (μουσικοκινητικά παιχνίδια, ψυχοκινητικά παιχνίδια, θεατρικό παιχνίδι, μουσική, εικαστικά). Τεχνολογία και έκφραση (επαφή με το διαδίκτυο, ηχογραφήσεις, κατασκευή ταινίας).

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός επιβάλλεται να αξιοποιήσει τη διαφορετικότητα των μελών μίας ομάδας μέσα από διαδικασίες βιωματικού χαρακτήρα και μέσα από ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες. Σε περίπτωση που υπάρχει στην ομάδα παιδί με ειδικές ικανότητες θα πρέπει με διακριτικό τρόπο να το βοηθήσει ώστε να καταλάβει μία θέση στην ομάδα πάντα σύμφωνα με τις δυνατότητές του. Ο δάσκαλος οφείλει να έχει το ρόλο του παρατηρητή και του ανατροφοδότη έτσι ώστε να κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών και να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα διήρκησε όλη τη σχολική χρονιά και συνδέθηκε με πολλές θεματικές ενότητες. Έτσι, στην αρχή της σχολικής χρονιάς τα παιδιά έπρεπε να γνωριστούν μεταξύ τους ώστε να αρχίσουν να αναγνωρίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους, να μάθουν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν. Ξεκινήσαμε λοιπόν με παιχνίδια γνωριμίας, εμπιστοσύνης και συνεργασίας.

Παιχνίδια γνωριμίας

- Να πούμε τα ονόματά μας με διάφορους τρόπους (δυνατά, ψιθυριστά, τραγουδιστά, νυσταγμένα, χαρούμενα, λυπημένα, σαν λιοντάρια, σαν πουλάκια κ.ά.)
- ονόματα με πηδήματα
- Βόλεϊ ονομάτων
- Με μπάλα που πετάμε ο ένας στον άλλον
- Με συνοδεία μουσικού οργάνου
- Μουσικοκινητικά
- Χαιρετισμός με ένα κουβάρι νήμα ή ο ιστός της φιλίας: Σε έναν κύκλο καθένας πετάει το κουβάρι λέγοντας το όνομά του στον άλλον και κρατάει ένα μέρος του νήματος. Έτσι φτιάχνεται ένας ιστός. Ο ιστός μας κινείται σε διάφορες κατευθύνσεις με τη βοήθεια απαλής μουσικής. Πρέπει όλοι να προσέξουν να μη χαλάσει ο ιστός. Μετά ο τελευταίος αρχίζει να τυλίγει το κουβάρι λέγοντας το όνομα αυτού που συναντά και του δίνει το κουβάρι. Το τύλιγμα συνεχίζεται μέχρι να μαζευτεί όλο.
- Τα παιδιά με διάφορους τρόπους μας παρουσιάζουν τον εαυτό τους. Μας λένε ποιο φαγητό τους αρέσει, ποιο χρώμα, ποιο παιχνίδι κ.λ.π. Τέλος, συζητάμε για τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στην ομάδα.

Παιχνίδια εμπιστοσύνης και συνεργασίας

- Ο καθρέφτης που δε σπάει: Τα παιδιά γίνονται ζευγάρια που προσπαθούν να κουβαλήσουν ένα νοητό καθρέφτη χωρίς να τους πέσει. Οι παλάμες είναι στο ίδιο ύψος χωρίς ν' ακουμπούν μεταξύ τους. Όταν σηκώσει ο ένας το χέρι του πρέπει και ο άλλος να είναι σε ετοιμότητα, ώστε να μην σπάσει ο καθρέφτης.
- Οι γλύπτες και τ' αγάλματα: Τα παιδιά είναι σε ζευγάρια. Ο ένας είναι ο γλύπτης, ο άλλος είναι το άγαλμα. Ο γλύπτης δίνει μορφή στο άγαλμά του. Τη νύχτα ο γλύπτης κοιμάται και το άγαλμα ζωντανεύει και πειράζει το γλύπτη. Μόλις ο γλύπτης ξυπνήσει το άγαλμα πρέπει να ξαναπάρει τη μορφή που του είχε δώσει ο γλύπτης.
- Οι τυφλοί: Τα παιδιά είναι σε ζευγάρια. Το ένα παιδί είναι <<τυφλός>> και έχει δεμένα τα μάτια με ένα μαντήλι και ότι άλλο είναι << οδηγός>>. Ο τυφλός πρέπει να εμπιστευτεί τον οδηγό του.
- Μιλάω με τα χέρια σου: Δυο ζευγάρια συνομιλούν μεταξύ τους. Κάθονται αντικριστά και το ένα παιδί περνάει τα χέρια του στη μέση του άλλου παιδιού, είναι σκεπασμένο μ' ένα ύφασμα για να μη φαίνεται και δανείζει τα χέρια του στο παιδί που μιλάει.
- Καθρέφτης ο ένας τον άλλον.

Στις 6 Οκτωβρίου Παγκόσμια Ημέρα για τη Διαφορετικότητα κάναμε ανάλυση ποιήματος σχετικό με τη διαφορετικότητα και φτιάξαμε αφίσα. Τα παιδιά συμμετείχαν σε ένα θεατρικό παιχνίδι και στο τέλος πιάσαμε σε κύκλο και ο ένας μετέδιδε θετική ενέργεια στον άλλον σφίγγοντάς του ελαφρά το χέρι.

Στη θεματική ενότητα **<< Τα χρώματα>>** αναλύσαμε το παραμύθι «Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας» και κατανοήσαμε ότι ο καθένας μας έχει κάτι που τον κάνει να ξεχωρίζει. Επίσης, μιλήσαμε για την διαφορετικότητα στη φύση και δραματοποιήσαμε το τραγούδι «πολύχρωμη αγάπη». Τέλος, φτιάξαμε με τα χρώματα του φθινοπώρου μια ζεστή αγκαλιά με τις παλάμες μας και γράψαμε το σύνθημα<< είμαστε όλοι φίλοι>>.

Στην ενότητα **<< 28η Οκτωβρίου Επέτειος του ΟΧΙ>>** μιλήσαμε για την ειρήνη που πρέπει να υπάρχει σε όλο τον κόσμο και είπαμε το δικό μας ΟΧΙ σε ότι δε μας αρέσει: στη βία, στο ρατσισμό, στον πόλεμο, στην πείνα κ.λπ. Γνωρίσαμε τις σημαίες άλλων λαών και μάθαμε λέξεις σε άλλες γλώσσες. Διαβάσαμε, επίσης, ιστορίες και παραμύθια από άλλες χώρες.

Στη θεματική ενότητα **<<οικογένεια>>** μιλήσαμε για τη διαφορετικότητα στην οικογένεια δηλαδή ότι υπάρχει η μονογονεϊκή οικογένεια, η οικογένεια με δύο γονείς ή με κανέναν, η πολύτεκνη οικογένεια κλπ., φτιάξαμε το γενεαλογικό μας δέντρο και κάθε παιδί μας έφερε φωτογραφίες και μας παρουσίασε την οικογένειά του. Διαβάσαμε και αναλύσαμε το παραμύθι << Θα σ' αγαπώ ότι κι αν γίνει >> που αποδεικνύει ότι η αγάπη των γονιών δεν έχει όρια.

Στην ενότητα **το σώμα μου εαυτός μου** κατανοήσαμε ότι όλοι οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί, έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά προσώπου και σώματος και αφού μετρήσαμε το ύψος και το βάρος μας φτιάξαμε ατομικές ταυτότητες με το αποτύπωμα μας που είναι μοναδικό όπως εμείς. Στη συνέχεια μιλήσαμε για τις **αισθήσεις** και αναφέραμε ότι υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν όλες τις αισθήσεις τους όπως είναι οι τυφλοί και οι κωφοί. Μας επισκέφτηκε μια σπουδάστρια νοηματικής γλώσσας και μας έδωσε χρήσιμες πληροφορίες για τους κωφούς καθώς επίσης μας έδειξε τη νοηματική γλώσσα. Τα παιδιά έμαθαν να λένε << καλημέρα>>, <<καληνύχτα>>, τα γράμματα, τα χρώματα, τους αριθμούς και πολλές άλλες λέξεις στη νοηματική καθώς επίσης παρακολούθησαν 2 παραμύθια σε νοηματική γλώσσα (τον ψεύτη βοσκό και το λαγό και τη χελώνα). Παίξαμε πολλά παιχνίδια έτσι ώστε να τονωθεί η ενσυναίσθησή τους η ικανότητα δηλαδή να μπαίνουν στη θέση του άλλου και να κατανοούν την κατάστασή του. Έτσι λοιπόν τα παιδιά έγιναν τυφλοί και συνειδητοποίησαν πόσο δύσκολο είναι να κινηθούμε σε ένα χώρο με κλειστά μάτια. Πρέπει να ενεργοποιήσουμε και τις υπόλοιπες αισθήσεις μας. Έθεσαν προβληματισμούς για το πως θα μπορούσαν να βοηθηθούν και βρήκαν τη λύση να έχουν ένα οδηγό. Έτσι, έγιναν ζευγάρια και κάθε τυφλός είχε τον οδηγό του. Ακόμα, γράψαμε και ζωγραφίσαμε με το πόδι και με το στόμα. Τέλος, μιλήσαμε για **τα συναισθήματα.** Μάθαμε πως να εκφράζουμε και να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας και κατανοήσαμε ότι η έκφρασή τους δεν αποτελεί ντροπή, αλλά τρόπο καλύτερης επικοινωνίας με τους γύρω μας. Μάθαμε να λύνουμε τις συγκρούσεις μας με τον καλύτερο τρόπο και συνειδητοποιήσαμε την αξία της διαφορετικότητας και της συνεργασίας. Ετοιμάσαμε με τα παιδιά ένα θεατρικό παιχνίδι όπου τα παιδιά έγιναν τα χρώματα του ουράνιου τόξου και έφεραν ευτυχία και χαρά σε όλο τον κόσμο. Τα χρώματα σχημάτισαν το πηγάδι των ευχών και κάθε παιδί έκανε ευχές για όλα τα παιδιά του κόσμου. Τέλος, γίναμε μάγειρες και φτιάξαμε τη συνταγή της ευτυχίας. Μέσα από το παραμύθι << το παραπονεμένο αρκουδάκι>> της Φ. Χατόγλου και το κουκλοθέατρο << Η πεντάμορφη και το τέρας>> τα παιδιά συνειδητοποίησαν ότι τους φίλους μας δεν τους επιλέγουμε με βάση τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και ότι η ομορφιά είναι υποκειμενική. Τα μάτια της καρδιάς βλέπουν καλύτερα. Τέλος, φτιάξαμε τη φρουτοσαλάτα της φιλίας και την απολαύσαμε!

Στη θεματική ενότητα **<<Απόκριες οι φυλές του κόσμου>>.** Κάναμε ένα ταξίδι με τη φαντασία μας σε όλες τις χώρες του κόσμου και συμπεράναμε ότι η Γη χωράει όλους τους ανθρώπους. Μιλήσαμε για τις φυλές του κόσμου και γνωρίσαμε στοιχεία του πολιτισμού τους. Έτσι, φτιάξαμε τα ιγκλού των Εσκιμώων, τα καπέλα των Κινέζων, τις σκηνές των Ινδιάνων. Ακούσαμε μουσική από την Κίνα και χορέψαμε το χορό του δράκου, ιερού συμβόλου της Κίνας. Μελετήσαμε την Κινέζικη γραφή και γράψαμε κινέζικες λέξεις. Μάθαμε το τραγούδι << Μια κολυμβήτρια Κινέζα>> και κατασκευάσαμε βεντάλιες και δράκους. Τέλος, φτιάξαμε από χαρτόπανο κιμονό στα οποία τα κορίτσια ζωγράφισαν λουλούδια και τα αγόρια τον Κινέζικο δράκο και έγινε μία παρουσίαση στους γονείς την Τσικνοπέμπτη. Διαβάσαμε το βιβλίο <<Πες μου γιατί δεν έχουμε όλοι το ίδιο χρώμα>> της Σάρας Αγκοστίνη και φτιάξαμε στολή Ινδιάνου και μάσκα Αφρικανού. Μάθαμε τα

τραγούδια: << 10 μικρά Αραπάκια>>, <<ταμταμταμ>>,<<10 μικροί Ινδιάνοι>> και χορέψαμε όλοι μαζί το << Αν όλα τα παιδιά της γης>>.

Στη θεματική Ενότητα **<<Άνοιξη>>** μιλήσαμε για τη φύση και την ομορφιά της. Αυτό όμως που την κάνει πιο όμορφη είναι η διαφορετικότητα στα λουλούδια, στα έντομα, στα πουλιά, στα χρώματα. Καταλήξαμε, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι αν δεν υπήρχε ποικιλία στη φύση, δεν θα ήταν όμορφη. Γι' αυτό το λόγο αναλύσαμε το παραμύθι της Φυλλιώς Νικολούδη <<Το χαρούμενο λιβάδι>> που μιλάει για την αποδοχή του διαφορετικού. Βρήκαμε κι εμείς την ευκαιρία να ζωγραφίσουμε τα δικά μας διαφορετικά λιβάδια. Επίσης, δραματοποιήσαμε το παραμύθι <<Η άνοιξη στην πολιτεία των παπουτσιών>> που μιλάει για μια πολιτεία διαφορετική από τις άλλες όπου κατοικούν παπούτσια διαφορετικά που δεν ταιριάζουν μεταξύ τους, όμως στο τέλος δείχνοντας καλή διάθεση καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις διαφωνίες τους, να συνεργαστούν και να γίνουν οι καλύτεροι φίλοι.

Στην ενότητα για το **<< Πάσχα >>** μιλήσαμε για την αγάπη που ξεπερνάει όλα τα εμπόδια και διαβάσαμε ένα πασχαλινό παραμύθι για τη διαφορετικότητα << το ομορφότερο αυγό>> του Χελμέ Χάϊντε.

Στη θεματική ενότητα **<< Πρωτομαγιά>>** μιλήσαμε όχι μόνο για τα δικαιώματα των εργαζομένων αλλά για τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων. Φτιάξαμε τα δικά μας πανό και φωνάξαμε συνθήματα όπως: θέλουμε αγάπη, θέλουμε σχολεία για όλα τα παιδιά, θέλουμε φαγητό, κ.λπ.

Στη θεματική ενότητα **<< Οι φίλοι μας τα ζώα>>** επεξεργαστήκαμε πολλά παραμύθια σχετικά με τη διαφορετικότητα όπως << Ο μαύρος Κότσυφας κι ο άσπρος Γλάρος>> του Κρόυθερ Κίτυ, <<η μικρή χήνα που δεν ήθελε να περπατάει με ρυθμό >>του Dumont που μας δείχνε ότι όταν είσαι διαφορετικός κάποιοι σε διώχνουν όμως κάποιοι σε δέχονται ,<<Αχ γιατί να είμαι γάτα>> της Μαριανίνας Κριεζή, <<Ένα σκουλήκι με φτερά >>της Λήδας Βαρβαρούση στο οποίο μπορούμε να δούμε πως ένα διαφορετικό σκουλήκι γίνεται πεταλούδα,<< η καμηλοπάρδαλη που δεν έβλεπε καλά>> κ.α

Τέλος, στη θεματική ενότητα **<<Καλοκαίρι>>** μιλήσαμε για τη διαφορετικότητα που υπάρχει στα ζώα στη θάλασσας και στο βυθό, ακόμα αναλύσαμε, εικονογραφήσαμε και δραματοποιήσαμε τα παραμύθια: << Ο τριγωνοψαρούλης>> του Βαγγέλη Ηλιόπουλου το οποίο μιλάει για ένα ψάρι που δε μοιάζει με τα άλλα γι'αυτό οι συμμαθητές του το κοροϊδεύουν. Η ιδιαιτερότητά του όμως, είναι αυτή που σώζει τα ψάρια από τον κίνδυνο και <<Το μαύρο καλαμαράκι>> της Κλαίρης Γεωργέλη που μας μιλάει για τη φιλία και ότι το παιχνίδι χωρίς φίλους δεν έχει αξία.

Δράσεις επίσης έγιναν στις 11 Δεκεμβρίου στην **<< Παγκόσμια Ημέρα για τα δικαιώματα των παιδιών>>.** Την ημέρα εκείνη τα παιδιά ζωγράφισαν τα δικαιώματά τους και έφτιαξαν μία αφίσα με το σύνθημα << Όλοι διαφορετικοί, όλοι ενωμένοι, όλοι ίσοι>>. Επίσης, στις 6 Μαρτίου **<<Παγκόσμια Ημέρα Σχολικού Εκφοβισμού>>** τα παιδιά δημιούργησαν μια αφίσα με τα Ναι και τα ΟΧΙ π.χ. λέμε ΝΑΙ στη ΦΙΛΙΑ ΟΧΙ στη ΒΙΑ.

Παρακολουθήσαμε επίσης μία θεατρική παράσταση της Αριάδνης Νόβακ << Ο Ηρακλής και η ελιά>> με θέμα τη διαφορετικότητα.

Τέλος, ως επισφράγισμα όλων αυτών των δραστηριοτήτων δημιουργήσαμε ένα animation με τον τίτλο << Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί>> . Για τη δημιουργία της μικρής αυτής ταινίας τα παιδιά δάνεισαν τις φωνές τους καθώς επίσης έκαναν και τις ζωγραφιές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα τα παιδιά ευαισθητοποιήθηκαν, άρχισαν να μπαίνουν στη θέση του άλλου, συνεργάστηκαν μεταξύ τους, έμαθαν να αναγνωρίζουν και να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και να δείχνουν περισσότερη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, εξοικειώθηκαν με τις έννοιες που επεξεργάστηκαν, δέθηκαν ως ομάδα αλλά το

σημαντικότερο ήταν ότι χάρηκαν πολύ το πρόγραμμα. Όσον αφορά το παιδί το οποίο ήταν η αφορμή να ξεκινήσει το πρόγραμμα, τα παιδιά άρχισαν να το βλέπουν με θετική ματιά, το έπαιρναν μαζί τους στα παιχνίδια τους και όταν αυτό τους άρπαζε κάποιο παιχνίδι αυτά υποχωρούσαν και του το έδιναν χωρίς εντάσεις. Μάλιστα του έλεγαν να το πάρει και μόλις τελειώσει το παιχνίδι να το δώσει πίσω. Συγκινητικός είναι επίσης, ο τρόπος που του μιλούσαν και του συμπεριφέρονταν. Ήταν πολύ τρυφερά μαζί του, το πρόσεχαν και το έπιαναν από το χέρι όταν ήταν να κατεβεί τη σκάλα. Όμως και αυτό από την πλευρά του έμαθε να μοιράζεται τα παιχνίδια και να ακολουθεί κανόνες. Προπάντων έμαθε να λέει <<ευχαριστώ >> και <<συγνώμη>>. Κλειστές ομάδες παιδιών στο νηπιαγωγείο μας δεν υπάρχουν πια. Το σύνθημά μας είναι << είμαστε όλοι φίλοι γλυκό τσαμπί σταφύλι>>.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Beaumont E., Εικόνες από τα παιδιά της γης, εκδ. Modern times

Dumont Fr., Η μικρή χήνα που δεν ήθελε να περπατάει με ρυθμό, εκδ. Ηλίβατον

Gliori D., Θα σ’ αγαπώ ότι κι αν γίνει, εκδ. Πατάκης

Unicef, Μια ζωή σαν τη δική μου, εκδ. Πατάκη

Αγκοστίνη Σ., Πες μου γιατί δεν έχουμε όλοι το ίδιο χρώμα, εκδ. Πυραμίδα

Βαρβαρούση Λ., Ένα γουρούνι με ταλέντο, εκδ. Παπαδόπουλος

Βαρβαρούση Λ., Ένα σκουλήκι με φτερά, εκδ. Παπαδόπουλος

Γιαννίκου Κ., Μιλάμε για τα παιδιά του κόσμου, εκδ. Μοντέρνοι καιροί

Γκεραλντίνε Έλ., Ο χιόνι που πέφτει, εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες

Δεληθανάσης Αστ., Τα παιδιά του κόσμου, εκδ. Δεληθανάσης

Ηλιόπουλος Β., Ο Τριγωνοψαρούλης, εκδ. Πατάκης

Κοντολέων Μ., Ο χιονάνθρωπος που δεν ήθελε να λιώσει, εκδ. Χαρταετός

Κριεζή Μ., Αχ, γιατί να είμαι γάτα;, εκδ. Άμμος

Κρόυθερ Κ., Ο μαύρος κότσυφας κι ο άσπρος γάτος, εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες

Μακ Κι Ντ., Έλμερ, εκδ. Πατάκη

Μακονά Ιζ,, Ο Κροκόδειλος που έτρωγε το χιόνι, εκδ. Πατάκη

Ματά Ειρ., Ο πολικός και η Μελένια, εκδ., Ελληνικά Γράμματα

Μητέρες Παιδικού Χωριού S.O.S, Παιδικά παιχνίδια απ’όλο τον κόσμο, εκδ. Πυραμίδα

Μυρωνάκη Β., Το κουβαράκι που ήθελε να αγαπάει, εκδ. Άγκυρα

Νικολούδη Φ., Το χαρούμενο λιβάδι, εκδ. Ελληνικά γράμματα

Νταρμπού Ντ., Αγκοσσού ο μικρός Αφρικάνος, εκδ. Modern times

Παραμύθια που αγαπώ, εκδ. Μίνωας

Παράσχου Σ., Η Κοκό, εκδ. Μικρή Μίλητος

Πέτροβιτς Ανδριτσοπούλου Λ., Παραμύθια από την Αφρική, εκδ. Πατάκη

Τριβιζάς Ε., Τα τρία μικρά λυκάκια, εκδ. Μίνωας

Τσάμπρα Φ., Άνοιξη στην πολιτεία των παπουτσιών, Δημιουργικό Εργαστήρι

Τσάμπρα Φ., Ξουτ, εκδ. Μικρή Μίλητος

Τσορώνη Γ., Για άκου πιτσιρίκο, εκδ. Σαββάλας

Τσορώνη Γ., Η καμηλοπάρδαλη που δεν έβλεπε καλά, εκδ. Σαββάλας

Χάϊντε Χ., Το ομορφότερο αυγό

Χατόγλου Ε., Το παραπονεμένο αρκουδάκι, εκδ. Σύγχρονη εποχή

Γιατί να τρώω υγιεινά αφού μ΄ αρέσουν τα γλυκά, τα σουβλάκια και τ΄ αλλαντικά;

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για την υγεία και τη διατροφή

Σοφία Καπετανάκη, Άννα Σπανάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ sk_n6@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mail@6nipirakl.ira.sch.gr)

6ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας που εντάσσεται και στο Δίκτυο Κοινωνικό Σχολείο, με προεκτάσεις σε θέματα: Φυσικό περιβάλλον, δομημένο τοπικό περιβάλλον, φυτά του τόπου μας, κήποι και καλλιέργειες, βιώσιμη ανάπτυξη, ψυχική και σωματική υγεία, διατροφή, αθλητισμός και άσκηση, γαστρονομία, μυθολογία, εικαστικά, μουσική, χορός, ποιότητα ζωής, αγωγή του καταναλωτή, παιχνίδια, λογοτεχνία, θέατρο, animation Μια επιστολή από το Δίκτυο Κοινωνικό Σχολείο για τον εορτασμό της ημέρας κατά της παχυσαρκίας (24102014) που στο νηπιαγωγείο μας έγινε με αφήγηση και δραματοποίηση του παραμυθιού: το δικαστήριο των τροφών, Νατάσσα Αναγνωστοπούλου Μπίτου, εκδ. Φυτράκη και παρουσίαση του δικού μας animation: ο πρίγκιπας Λεμόνης, προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον της ομάδας για παραπάνω έρευνα και δραστηριότητες. Το πρόγραμμα είχε διάρκεια 5 μήνες με αμείωτο το ενδιαφέρον παιδιών και γονιών. Υλοποιήθηκαν στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος με σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές και μεθόδους μάθησης από όλες τις μαθησιακές περιοχές του Προγράμματος Σπουδών. Στόχος μας η καλλιέργεια καλών διατροφικών συνηθειών με σκοπό την καλή υγεία και την ποιότητα στη ζωή μας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_23.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διατροφή, υγεία, διατροφολόγος, έρευνα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Γιατί να τρώω υγιεινά αφού μ αρέσουν τα γλυκά, τα σουβλάκια και τ αλλαντικά;" μας ρωτούν συχνά τα παιδιά μας και ειδικά όταν, παρά τις συμβουλές μας σε γονείς και νήπια, φέρνουν για δεκατιανό ανθυγιεινά μεν πολυέξοδα δε προϊόντα κι ας γκρινιάζουν για την οικονομική κρίση που τους γονατίζει! Πολλά λέγονται και γράφονται για το σύγχρονο τρόπο ζωής που εκτός από το άγχος, τον διακρίνει και η "κακή" διατροφή και η καθιστική ζωή. Τόσες θυσίες κάνουν οι γονείς για την ευτυχία των παιδιών τους, τόση ανησυχία για τη σωστή ανατροφή και ανάπτυξή τους κι όμως αμελούν πολλές φορές βασικούς κανόνες άσκησης και διατροφής στο βωμό της διευκόλυνσης των καταστάσεων.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο αξίζει να ενταχθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου ενός νηπιαγωγείου. Επιπλέον, οι επιμέρους ενότητες του θέματος, γνωριμία με όλες τις οικογένειες των τροφών, έρευνα σε θέματα σωστών διατροφικών συνηθειών, πρόληψη παχυσαρκίας, η σημασία της άσκησης, η διατροφή στην παιδική λογοτεχνία, η διατροφή στην τέχνη, η διατροφή στη θρησκεία, η γνωριμία με διατροφολόγο, μπορούν να γίνουν διδακτικό αντικείμενο στις θεματικές ενότητες της προσχολικής εκπαίδευσης.

Στη θεματολογία του προγράμματος εντάσσεται το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο τοπικό περιβάλλον (σπίτι, σχολείο, δήμος), η οικονομία, η ανάπτυξη, οι κήποι και οι καλλιέργειες, τα φυτά του τόπου μας, η βιώσιμη/αειφόρος ανάπτυξη, η σωματική υγεία, η ψυχική υγεία, η στοματική υγεία, η διατροφή, ο αθλητισμός και η άσκηση, η γαστρονομία, η ποιότητα της ζωής.

Το πρόγραμμα εντάσσεται στο δίκτυο Κοινωνικό Σχολείο και υλοποιείται σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ του νηπιαγωγείου. Συνδέεται με τα προγράμματα σπουδών και συγκεκριμένα με τις μαθησιακές περιοχές: ενεργός πολίτης για τον πολιτισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη, φυσικές επιστήμες, μαθηματικά, γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος, πληροφορική, δημιουργία, έκφραση.

Εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα και οι δύο νηπιαγωγοί του τμήματος, τα 15 προνήπια και νήπια του ολοήμερου τμήματος, ο σύλλογος γονέων και τα όμορα σχολεία.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Να ευαισθητοποιηθούν τα νήπια και οικογένειες τους σε θέματα καλής υγείας και διατροφής. Συγκεκριμένα:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να γνωρίσουν όλες τις οικογένειες των τροφών
- να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα σωστών διατροφικών συνηθειών
- να ευαισθητοποιηθούν για την πρόληψη της παχυσαρκίας
- να ευαισθητοποιηθούν στη σημασία της άσκησης
- να γνωρίσουν τα μυστικά της καλής διατροφής μέσα από την παιδική λογοτεχνία
- να γνωρίσουν τη διατροφή μέσα από την τέχνη
- να γνωρίσουν τη σχέση της διατροφής με τη θρησκεία
- να γνωρίσουν μία διατροφολόγο

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να καλλιεργήσουν δεξιότητες
- να ασκηθούν στη συνδυασμένη χρήση ποικίλων πηγών πληροφοριών
- να υιοθετηθούν μαθητοκεντρικές παιδαγωγικές διαδικασίες
- να διεξάγουν έρευνα
- να συνεργαστούν μεταξύ τους τα νήπια και με τις οικογένειές τους

Ως προς τη μεθοδολογία υλοποίησης του προγράμματος

- μέθοδος σχεδίου εργασίας
- διαθεματικότητα
- διεπιστημονικότητα
- βιωματική προσέγγιση της γνώσης
- ενθάρρυνση μαθητικής πρωτοβουλίας
- καλλιέργεια κριτικής σκέψης
- ανάπτυξη διαλόγου
- ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

- καταιγισμός ιδεών

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

"Γιατί να τρώω υγιεινά;" ρωτούσαν καθημερινά τα παιδιά από τις πρώτες κιόλας μέρες την ώρα του φαγητού. Αυτό στάθηκε και η αφορμή για την υλοποίηση του προγράμματος. Για ευαισθητοποίηση συχνά παρακολουθούσαμε το animation "Ο Πρίγκιπας Λεμόνης"¨, της προηγούμενης σχολικής χρονιάς. Παράλληλα το ίδιο διάστημα φτάνει στο νηπιαγωγείο επιστολή από το δίκτυο Κοινωνικό Σχολείο για τον εορτασμό της Ημέρας κατά της παχυσαρκίας (24/10/2014). Δόθηκε έτσι η ευκαιρία για λογοτεχνική προσέγγιση και του Πρίγκιπα Λεμόνη του Γιώργου Σακελλαρίδη και του βιβλίου το Δικαστήριο των τροφών της Νατάσσας Αναγνωστοπούλου Μπίτου. Τα παιδιά παρουσίασαν έντονο ενδιαφέρον για το θέμα.

Ξεκινήσαμε με τη διερεύνηση του θέματος: τι γνωρίζουμε, τι θέλουμε να μάθουμε, πώς θα το μάθουμε. Προχωρήσαμε στη διαμόρφωση του ιστογράμματος. Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε ομάδες εργασίας με βάση τα υποθέματα του σχεδίου εργασίας και ενημερώσαμε σχετικά τους γονείς. Αφού συγκεντρώθηκε και παρουσιάστηκε το εποπτικό υλικό των ομάδων, με παιδαγωγικές μεθόδους που αναφέρονται σε προηγούμενη παράγραφο και μέσα από: το θεατρικό παιχνίδι, τη δραματοποίηση, το κουκλοθέατρο, το χορό, το τραγούδι, τη θεατρική παράσταση, το animation, τη λογοτεχνική προσέγγιση βιβλίων, την καλλιτεχνική ματιά σε πίνακες ζωγραφικής, το εργαστήριο χειροτεχνίας, μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής, κηπουρικής, τη μέθοδο της έρευνας (δημιουργία και μελέτη ερωτηματολογίου και παραγωγή συμπερασμάτων), την επίσκεψη διατροφολόγου στο νηπιαγωγείο και τη διάλεξη για τους γονείς, προσεγγίσαμε όλα τα επιμέρους θέματα του προγράμματος.

Συγκεκριμένα κατά μαθησιακή περιοχή :

Γλώσσα

- Παρουσίαση του υλικού από τα μέλη της κάθε ομάδας.
- Διαμορφώσαμε κανόνες φαγητού.
- Παίξαμε με τις ομοιοκαταληξίες δημιουργώντας τρία δικά μας τραγούδια: " Η Φρουτία", Καρναβάλι στην κουζίνα" και "Καρναβάλι στη Φρουτία".
- Λογοτεχνική προσέγγιση παιδικών βιβλίων: "Το δικαστήριο των τροφών", "Ο ωραίος Δαρείος", "Ο Βίτα και η Μίνη κυνηγούν μια βιταμίνη", "Ήταν μια φορά η Κολοτούμπα".
- Προβληματισμός συζήτηση πάνω σε πίνακες ζωγραφικής, παρατήρηση των επιμέρους στοιχείων τους, φανταστικές ιστορίες μέσα απ' αυτούς: "Μποτέρο, Νεκρή φύση με καρπούζι", "Βαν Γκογκ, Πατατοφάγοι", "Νταλί, Ψωμί σε καλάθι", "Θεόφιλος, Μέγα Αρτοποιείον", "Da Vinci, Ο μυστικός δείπνος".
- Διαβάσαμε συνταγές.
- Φτιάξαμε το δικό μας βιβλίο "ο συνταγούλης", με ιδέες συνταγές για υγιεινό κολατσιό και μεσημεριανό στο νηπιαγωγείο, από τις μαμάδες μας.
- Γράψαμε λέξεις σχετικές με τη διατροφή για πινακίδες, τους καταλόγους στο μαγαζάκι και στην ταβέρνα μας.
- Ταύτιση λέξεων εικόνων.
- Παροιμίες.
- Φτιάξαμε το δικό μας αλφαβητάρι " Ώρα για φαγητό στης Αλφαβήτας το χωριό."

- Δημιουργία ερωτηματολογίου για την έρευνα.
- Παρεμβάσεις συμβουλές προς όλους μας, με βάση τα αποτελέσματα.

Μαθηματικά

- Ομαδοποιήσαμε, ταξινομήσαμε και αντιστοιχίσαμε τις οικογένειες των τροφών.
- Απαριθμήσεις, αριθμητικά σύμβολα στις οικογένειες, στους τιμοκαταλόγους των μαγαζιών. Κοστολογήσαμε τα φαγητά της ταβέρνας μας.
- Γεωμετρικά σχήματα και γεωμετρικά στερεά (το τρίγωνο, η πυραμίδα, από τις πυραμίδες της διατροφής).
- Μοτίβα τροφίμων στολίζουν τις εργασίες μας.
- Μετρήσεις ποσοτήτων κατά την εκτέλεση των συνταγών μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής.
- Επίλυση μαθηματικών προβλημάτων μέσα από τους πίνακες ζωγραφικής, π.χ με τα ψωμιά, πόσα είναι όλα μαζί ή πόσα μένουν . στον πίνακα του Θεόφιλου.
- Διεξαγωγή έρευνας για τις διατροφικές συνήθειες των οικογενειών μας.
- Μέτρηση αποτελεσμάτων. Σημειώναμε με γραμμές, όπως είχαμε πράξει και στις εκλογές μας. Στη συνέχεια μετρήσαμε τις γραμμές και καταλήξαμε σε συμπεράσματα.
- Απόδοση αποτελεσμάτων σε γράφημα στηλών με τη βοήθεια του προγράμματος του excel.

Μελέτη Περιβάλλοντος

Φυσικό περιβάλλον

- Γνωριμία με όλες τις διατροφικές ομάδες.
- Παρατηρήσαμε τα τρόφιμα στο χρώμα τους, την υφή τους, το σχήμα τους.
- Τα μυριστήκαμε, τα γευτήκαμε. Μάθαμε τι μας προσφέρουν.
- Γνωριμία με τον τρόπο παραγωγής υλικών.
- Παίξαμε το γεωργό, τον κτηνοτρόφο.
- Βιωματική δράση στον κήπο μας, φυτεύουμε σπόρους βοτάνων.
- Γνωριμία με τον τρόπο παρασκευής των φαγητών.
- Μας επισκέφτηκε μια μαμά για να μαγειρέψει μαζί μας, στην κουζίνα μας.
- Γίναμε ζαχαροπλάστες και φτιάξαμε με αγνά υλικά τα τσουρεκάκια μας, για το Πάσχα.
- Βάψαμε τα κόκκινα αβγά μας.

Ανθρωπογενές Περιβάλλον

- Η σημασία της διατροφής και της άσκησης στην υγεία του ανθρώπου.
- Αυτοπροσδιοριστήκαμε οπαδοί της υγιεινής διατροφής και καθημερινά ελέγχαμε την ποιότητα και την σωστή ποσότητα των πιάτων μας. Βραβεύαμε με δυνατό χειροκρότημα το πιο υγιεινό πιάτο, καλλιεργώντας το ενδιαφέρον και τη φροντίδα για τον επόμενο νικητή. Μετά από λίγο διάστημα όλα τα πιάτα κέρδιζαν το χειροκρότημα.

- Στείλαμε το μήνυμα στους γονείς για λιγότερο χρόνο στην TV και τον Η/Υ και περισσότερο στο σωματικό παιχνίδι.
- Τα επαγγέλματα του μάγειρα, του ζαχαροπλάστη σε δραματοποίηση.
- Επίσκεψη διατροφολόγου στο νηπιαγωγείο.
- Παρουσίαση του θέματος με παιχνίδια πρώτα στο powerpoint, μετά βιωματικά.
- Έρευνα για τις διατροφικές συνήθειες των οικογενειών μας.
- Διατροφή και θρησκεία.
- Η Καθαρή Δευτέρα και η κυρά Σαρακοστή.
- Με αφορμή το Πάσχα που είχε πλησιάσει και μέσα από τον πίνακα του μυστικού δείπνου, αλλά και από τα θαύματα του Χριστού με το ψάρι, το κρασί, τους άρτους.
- Το ευλογημένο ελαιόλαδο.
- Διατροφή και Μυθολογία.
- Η Εστία.
- Ο Διόνυσος.
- Παρουσίαση του θέματος σε κόσμο.

Δημιουργία Έκφραση

- Εικονογράφηση των δικών μας βιβλίων.
- Ζωγραφική.
- Χειροτεχνίες.
- Η πυραμίδα της άσκησης και της διατροφής.
- Η κυρά Σαρακοστή με όσπρια και σπόρους.
- Το παχύσαρκο παιδί με κοιλιά από φουσκωμένο μπαλόνι.
- Τα σπίτια των τροφών.
- Κουκλοθέατρο.
- Αληθινά φρούτα και λαχανικά μασκαρεύτηκαν από μας και μπήκαν στο κουκλοθέατρο.
- Θεατρικό παιχνίδι. Δραματοποιήσεις.
- Τα επαγγέλματα.
- Τα μαγαζιά.
- Ο διατροφολόγος.
- Ο γιατρός.
- Δημιουργία animation.
- Η παροιμία: “νηστικό αρκούδι”.
- Το τραγούδι “λέμε ναι”.
- Ψυχοκινητικά παιχνίδια.
- Ομαδικά παιχνίδια.
- Χαλασμένο τηλέφωνο με φαγητά.
- Η μέλισσα με δύο ομάδες φαγητών.
- Τραγούδια και χορός.

- Ο χορός των μπιζελιών.
- Ο μάγειρας.
- Η κουζίνα της μαμάς.
- Φρούτα φρουτ.
- Τα δικά μας τραγούδια που αναγράφονται στη μαθησιακή περιοχή της Γλώσσας.
- Προσέγγιση της τέχνης μέσα από τους πίνακες ζωγραφικής.
- Δημιουργία και υλοποίηση μουσικοχορευτικής παράστασης, στα πλαίσια της καλοκαιρινής μας γιορτής.
- Μια διασκευή του παραμυθιού της Κολοτούμπας σε μια συνύπαρξη με το αλφαβητάρι μας, το συνταγούλη μας και τα συμπεράσματα της έρευνάς μας.
- Σκηνικά, κοστούμια, πρόσκληση.

ΤΠΕ

- Αναζήτηση πληροφοριών από το internet.
- Λογισμικό ηλεκτρονικών παιχνιδιών.
- Μουσική, βίντεο σχετικά με τη διατροφή και την άσκηση.
- Εκτύπωση εικόνων.
- Δημιουργία animation με το πρόγραμμα movie maker.
- Αναρτήσεις εργασιών μας στις ιστοσελίδες του νηπιαγωγείου μας.
- Επικαιροποίηση του προγράμματος στην ιστοσελίδα του γραφείου σχολικών δραστηριοτήτων.
- Παρουσίαση του προγράμματος σε μορφή powerpoint στο συνέδριο της μαθητικής δημιουργίας.

Ενημερωτική συνάντηση για τους γονείς

(σε συνδιοργάνωση με το 26ο Νηπιαγωγείο και το 23ο Δημοτικό Σχολείο)

- Εισήγηση από διατροφολόγο με θέμα: “Οι διατροφικές συνήθειες και πως αυτές επηρεάζουν το σχολικό εκφοβισμό”.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναγνωστοπούλου Μπίτου Νατάσσα (2001).Το δικαστήριο των τροφών. εκδ.: Φυτράκη.

Ζαραμπούκα Σοφία (2011). Ο ωραίος Δαρείος. εκδ.: Πατάκη.

Καπετανάκη Σοφία. Λέμε ναι. Αναρτήθηκε στις 11/05/2015.

Καπετανάκη Σοφία. Λεμόνης και Κρεμμύδω.

Καπετανάκη Σοφία. Νηστικό αρκούδι. Αναρτήθηκε στις 11/05/2015.

Μανανεδάκη Κατερίνα (2009).Ο Βίτα και η Μίνη κυνηγούν μια Βιταμίνη. εκδ.: Λιβάνη.

Μαντουβάλου Σοφία (2010). Μια φορά ήταν η Κολοτούμπα.εκδ.: Καστανιώτη.

Παιδαγωγικό Ινστιντούτο (2003), Διαθεματικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011), ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (σχολείο 21ου αιώνα) Νέο Πρόγραμμα σπουδών.

Σακελλαρίδης Γιώργος(1998).Ο πρίγκιπας Λεμόνης. εκδ.: Ελληνικά Γράμματα.

Στρατηλάτη Νίκη (2010).Πάνω η υγεία κάτω η παχυσαρκία. εκδ.: University studio press.

ΝΑΙ στην ΑΓΑΠΗ, ΝΑΙ στη ΦΙΛΙΑ, ΟΧΙ φωνάζουμε στη βία

Πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη μη βία

Σοφία Καπετανάκη, Άννα Σπανάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ sk_n6@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mail@6nipirakl.ira.sch.gr)

6ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένα πολιτιστικό πρόγραμμα με προεκτάσεις σε ζητήματα περιβαλλοντικά και κοινωνικά. Κάθε χρόνο, από τις πρώτες κιόλας μέρες στο νηπιαγωγείο μπαίνει στην ομάδα το ζήτημα της αγάπης και της φιλίας, της συνεργασίας. Επιπλέον, στην αρχή της χρονιάς, μας ήρθε και μια επιστολή από το Σύλλογο εκπαιδευτικών, «Θεοτοκόπουλος» για συμπαράσταση στον λαό της Παλαιστίνης. Δόθηκε έτσι το ερέθισμα για επέκταση του θέματος της αγάπης, της φιλίας και της βίας σε ολόκληρη τη γη μας (ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον). Το ενδιαφέρον παιδιών και γονιών ήταν έντονο στην τετράμηνη υλοποίηση του προγράμματος, οι δραστηριότητες πολλές και ποικίλες τόσο για τα νήπια όσο και για τους γονείς. Θέσαμε και υλοποιήσαμε παιδαγωγικούς στόχους, συνδέσαμε τις δραστηριότητες και τις δράσεις μας με πεδία του Αναλυτικού Προγράμματος, εφαρμόσαμε σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές μάθησης, συνεργαστήκαμε με φορείς και καμαρώνουμε για την ευαισθητοποίηση όλων των εμπλεκομένων στο πρόγραμμα πάνω στο καυτό θέμα της βίας με όποια μορφή κι αν αυτή «μασκαρεύεται» για να μας ξεγελάσει.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/nai.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αγάπη, ειρήνη, φιλία, βία, ομάδες αγάπης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Βία εδώ βία εκεί και βία παραπέρα"

Ενδοσχολική βία, ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική βία, θρησκευτική βία, αθλητική βία, περιβαλλοντική βία, πολεμική βία .και ο κατάλογος μακρύς. Η βία κρύβεται παντού, παίζει πολλούς ρόλους και μασκαρεύεται με πολλά προσωπεία για να μας ξεγελάσει να παίξουμε μαζί της, είτε ως θύτες είτε ως θύματα. Όσο πιο νωρίς το καταλάβουμε, τόσο το καλύτερο για όλους.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο αξίζει να ενταχθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου ενός νηπιαγωγείου. Επιπλέον, οι επιμέρους ενότητες του θέματος, η βία στη γη(στους ανθρώπους, στο περιβάλλον),η βία στο σπίτι και στο σχολείο, τρόποι αντιμετώπισης της βίας, η αγάπη και η φιλία στην παιδική λογοτεχνία, μπορούν να γίνουν διδακτικό αντικείμενο στις θεματικές ενότητες της προσχολικής εκπαίδευσης.

Στη θεματολογία του προγράμματος εντάσσεται το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο τοπικό περιβάλλον (σπίτι, σχολείο, δήμος), η οικονομία, η ανάπτυξη, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το αειφόρο/βιώσιμο σπίτι/σχολείο, η ρύπανση και η μόλυνση, τα οικοσυστήματα, οι κήποι και οι καλλιέργειες, η ανακύκλωση, οι ανθρώπινες σχέσεις, ο πολιτισμός.

Το πρόγραμμα εντάσσεται στο δίκτυο Κοινωνικό Σχολείο και υλοποιείται σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ του νηπιαγωγείου. Συνδέεται με τα προγράμματα σπουδών και συγκεκριμένα με τις μαθησιακές περιοχές: ενεργός πολίτης για τον πολιτισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη, φυσικές επιστήμες, μαθηματικά, γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος, πληροφορική, δημιουργία, έκφραση.

Εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα και οι δύο νηπιαγωγοί του τμήματος, τα 15 προνήπια και νήπια του ολοήμερου τμήματος, ο σύλλογος γονέων, ο Δήμος Ηρακλείου, η Ενορία, τα όμορα σχολεία και τοπικό τηλεοπτικό κανάλι.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά, οι οικογένειές τους και η ευρύτερη κοινωνία σε θέματα βίας όπου κι αν αυτή κρύβεται.

Συγκεκριμένα:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά και οι οικογένειές τους σε θέματα συμπεριφοράς μεταξύ τους και προς το περιβάλλον (βιώσιμη και αειφόρος ανάπτυξη), σε θέματα αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης και μάλιστα σε καιρό οικονομικής κρίσης
- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά σε θέματα πρόληψης ή αντιμετώπισης της βίας στο νηπιαγωγείο, στο σπίτι, στο περιβάλλον
- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά μέσα από τη λογοτεχνική και την εικαστική προσέγγιση του θέματος

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες
- Να ασκηθούν στη συνδυασμένη χρήση ποικίλων πηγών πληροφοριών
- Να υιοθετηθούν μαθητοκεντρικές παιδαγωγικές διαδικασίες
- Να συνεργαστούν μεταξύ τους τα νήπια, με τις οικογένειές τους και με φορείς της τοπικής κοινωνίας.

Ως προς τη μεθοδολογία υλοποίησης του προγράμματος

- μέθοδος σχεδίου εργασίας
- διαθεματικότητα
- διεπιστημονικότητα
- βιωματική προσέγγιση της γνώσης
- ενθάρρυνση μαθητικής πρωτοβουλίας
- καλλιέργεια κριτικής σκέψης
- ανάπτυξη διαλόγου
- ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- καταιγισμός ιδεών

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

“Ναι στην αγάπη ναι στη φιλία”. Απ’ τις πρώτες κιόλας μέρες της σχολικής χρονιάς παρουσιάζεται επιτακτική ανάγκη για παιχνίδια γνωριμίας, για διαμόρφωση από κοινού

κανόνων συμπεριφοράς στις γωνιές του νηπιαγωγείου. Παράλληλα μέσα σ' αυτό το πρώτο δεκαήμερο της ομαλής προσαρμογής φτάνει και μια επιστολή από το σύλλογό μας για συμπαράσταση στο λαό της Παλαιστίνης. Όλα αυτά στάθηκαν αφορμή να ξεκινήσει ο προβληματισμός και η συζήτηση για το μεγάλο θέμα της βίας, όπου και αν αυτή κρύβεται.

Ξεκινήσαμε με τη διερεύνηση του θέματος: τι γνωρίζουμε, τι θέλουμε να μάθουμε, πώς θα το μάθουμε. Προχωρήσαμε στη διαμόρφωση του ιστογράμματος. Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε ομάδες εργασίας με βάση τα υποθέματα του σχεδίου εργασίας και ενημερώσαμε σχετικά τους γονείς. Αφού συγκεντρώθηκε και παρουσιάστηκε το εποπτικό υλικό των ομάδων, με παιδαγωγικές μεθόδους που αναφέρονται σε προηγούμενη παράγραφο και μέσα από: το θεατρικό παιχνίδι, τη δραματοποίηση, το κουκλοθέατρο, το χορό, το τραγούδι, τη θεατρική παράσταση, το animation, τη λογοτεχνική προσέγγιση βιβλίων, το εργαστήριο χειροτεχνίας, κηπουρικής, ανακύκλωσης, την επίσκεψη ειδικών στο νηπιαγωγείο, τις επισκέψεις των νηπίων σε φορείς, τις σχετικές διαλέξεις για τους γονείς, τη δημιουργία ομάδων αγάπης προσεγγίσαμε όλα τα επιμέρους θέματα του προγράμματος.

Συγκεκριμένα κατά μαθησιακή περιοχή :

Γλώσσα

- Παρουσίαση του υλικού από τα μέλη της κάθε ομάδας.
- Διαμορφώνουμε κανόνες συμπεριφοράς.
- Παίζουμε με τις ομοιοκαταληξίες δημιουργώντας ποιήματα για τη μη βία.
- Λογοτεχνική προσέγγιση παιδικών βιβλίων (Ο μικρός πρίγκιπας, Αγριοκάλαμα και βούρλα, ο Κίκο και το χέρι, ο Rex εγώ το αδέσποτο).
- Προβληματισμός συζήτηση πάνω σε παρατήρηση των επιμέρους στοιχείων τους, φανταστικές ιστορίες μέσα απ' αυτά.
- Εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιό μας. Γράφουμε λέξεις σχετικές με την αγάπη, τη φιλία, τη βία.
- Μαθαίνουμε γράμματα από τις λέξεις αυτές.
- Ταύτιση λέξεων εικόνων.
- Παίρνοντας αφορμή από σκηνές βίας σε εικόνες και βιβλία δημιουργούμε φανταστικούς διαλόγους και ιστορίες.
- Φτιάχνουμε ομαδικό παιχνίδι, συντάσσουμε και γράφουμε τους κανόνες του.
- Παίζοντας το παιχνίδι μας μαθαίνουμε εκτός από τους κανόνες του να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας στη νίκη αλλά και στην ήττα, χωρίς να πληγώνουμε τον άλλο.
- Συζητάμε για τα συναισθήματα της βίας και της αγάπης.
- Μπαίνουμε στη θέση του θύτη και του θύματος (ενσυναίσθηση).
- Έρευνα στο διαδίκτυο, στη συμπεριφορά μας, στα ρούχα μας, στα παιχνίδια στο περιβάλλον για το πού μπορεί να κρύβεται η βία (π.χ. παρακολουθούμε, στο youtube, τυχαία μέρη από επεισόδια από παιδικές αθώες σειρές και ψάχνουμε να εντοπίσουμε τη βία, πού και με ποια μορφή εμφανίζεται. Αυτό γίνεται αφορμή για προβληματισμό και συζήτηση).
- Ακροστιχίδες, σταυρόλεξα.
- Παροιμίες για τη φιλία.
- Η βία στη μυθολογία (Αχιλλέας Πάτροκλος, η Βία, ο Τρόμος, ο Φόβος ως μυθικά πρόσωπα).

- Προετοιμάζουμε συνεντεύξεις για κάθε επίσκεψη που πραγματοποιούμε και για κάθε καλεσμένο μας. (Τους επισκέπτες μας, στρατιωτικούς, τους προσκαλέσαμε με πρόσκληση, τους είχαμε ετοιμάσει δώρα, συνέντευξη και τους στείλαμε σε χρόνο επόμενο της επίσκεψής τους ευχαριστήρια επιστολή).
- Δύο αφίσες με μηνύματα κατά της βίας και στίχους του Γιάννη Ρίτσου.

Μαθηματικά

- Ομαδοποιούμε, ταξινομούμε και αντιστοιχίζουμε εικόνες/ παιχνίδια/ ρούχα/ παιδικά έργα της αγάπης και της βίας.
- Απαριθμήσεις, αριθμητικά σύμβολα (πόσες πολλές μορφές βίας βρήκαμε, δημιουργία παιχνιδιού, ανάλογο με το γνωστό "φιδάκι", η τρίλιζα της αγάπης).
- Γεωμετρικά σχήματα και γεωμετρικά στερεά (η καρδιά από την τρίλιζα, ο κύβος από τα ζάρια του παιχνιδιού μας).
- Μοτίβα, ως συμπλήρωμα σε ζωγραφιές μας.
- Μετρήσεις ποσοτήτων κατά την εκτέλεση των συνταγών (η τούρτα της φιλίας και η τούρτα της βίας).
- Επίλυση μαθηματικών προβλημάτων, μέσα από τα βιβλία που δουλέψαμε στη Γλώσσα και μέσα από το ομαδικό μας παιχνίδι για τη βία και τον πόλεμο.
- κατασκευή ημερολογίου σουπλά 2015 με θέμα την αγάπη.

Μελέτη Περιβάλλοντος

Φυσικό περιβάλλον

- Τα σκουπίδια είναι βία.
    - Βιωματική δράση στον κήπο μας, φυτεύουμε λουλούδια στο απεριποίητο και γεμάτο σκουπίδια και περιττώματα αδέσποτων γατιών και σκυλιών. Δίνεται η ευκαιρία για προβληματισμό πάνω σε περιβαλλοντικά θέματα.
    - Βιωματική δράση στην αίθουσά μας με τη διαμόρφωση γωνιάς ανακύκλωσης.
- Η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι βία.
    - Ενημέρωση και προτροπή προς τους γονείς μας για λιγότερη χρήση του αυτοκινήτου.
    - Ομαδικό κολλάζ: η καθαρή πόλη και η θάλασσα με ρύπανση.
    - Δημιουργήσαμε μια στροφή του ποιήματός μας:

" Βία εδώ, βία εκεί και βία παραπέρα, σ όλη τη γη απλώνεται κι ακόμη στον αέρα. Τη γη μας καταστρέφουμε και η ζωή αλλάζει, Θεέ μας δώσε φώτιση και φέρε μας Αγάπη".

- Τα αδέσποτα ζώα και η βία (Λογοτεχνική προσέγγιση του παραμυθιού: "Rex, εγώ το αδέσποτο").

Ανθρωπογενές Περιβάλλον

- Ο πόλεμος είναι βία.
    - Με αφορμή και τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου καλέσαμε στο νηπιαγωγείο μας μπαμπάδες νηπίων, στρατιωτικούς της πολεμικής αεροπορίας και κυρίως συζητήσαμε για τις συνέπειες του πολέμου, τη διαφορά του αμυντικού από τον επιθετικό πόλεμο, τη σημασία του στρατού για την εξασφάλιση της ειρήνης και αποδώσαμε με θεατρικό παιχνίδι.
- Η βία στα γήπεδα.

- Με αφορμή το γεγονός του δυστυχήματος στο γήπεδο της Αλικαρνασσού.
- Παίζουμε κι εμείς ποδόσφαιρο και μπάσκετ στην αυλή μας και μαθαίνουμε να φερόμαστε ειρηνικά και ευγενικά στους αντιπάλους.
- Η βία στους δρόμους μας.
    - Οι κανόνες ασφαλείας.
    - Επιστολή στους γονείς, "Μπαμπά, μαμά πρόσεχε!", με κανόνες που θεωρήσαμε σημαντικούς.
- Η χούντα είναι βία.
    - με αφορμή το εορταστικό πρόγραμμα για την επέτειο του Πολυτεχνείου. Διαπίστωση μετά την υλοποίηση της θεματικής προσέγγισης: " Το Πολυτεχνείο".
- Η οικονομική κρίση είναι βία.
    - Δημιουργήσαμε ομάδα αγάπης και φιλίας (νήπια, νηπιαγωγοί και γονείς).
    - Υλοποιήσαμε τη δράση "παιχνιδομαζέματα", τις παραμονές των Χριστουγέννων, για τα φτωχά παιδιά των παιδικών χωριών SOS Ηρακλείου.
    - Έγινε παζάρι από τις μαμάδες για τον ίδιο λόγο.
    - Συμμετείχαμε στο συσσίτιο της ενορίας του Αγίου Γεωργίου Πόρου.
- Οι φωνές, τα μαλώματα στο σπίτι και στο σχολείο είναι βία.
    - Με θεατρικό παιχνίδι κι αφού βιώσαμε διαφορετικούς ρόλους καταλήξαμε πως δεν κάνουμε στον άλλον ότι δε θέλουμε να κάνει ο άλλος σε μας.
    - Τότε δημιουργήσαμε και τις δυο στροφές στο ποίημα μας για τη βία.

"Βία εδώ, βία εκεί και βία παραπέρα, η βία στα σχολεία μας έρχεται κάθε μέρα.

Σπρωξιές, κλωτσιές, μαλώματα, φωνές και φασαρίες,

με τούτα τα καμώματα δε γίνονται φιλίες.

Βία εδώ, βία εκεί και βία παραπέρα, η βία και στα σπίτια μας έρχεται κάθε μέρα.

Μέσα στην τηλεόραση, στον υπολογιστή μας, στα ρούχα, στα παιχνίδια μας, στα λόγια, στη φωνή μας."

- Η σεξουαλική παρενόχληση είναι βία.
    - Λογοτεχνική προσέγγιση του παραμυθιού: "ο Κίκο και το χέρι" ενός εξαιρετικά αποτελεσματικού εργαλείου πρόληψης κατά της σεξουαλικής κακοποίησης.
- Η βία στο σώμα μας φέρνει αρρώστιες.
    - κατασκευή ομαδικού κολλάζ για το θέμα.
    - Θεατρικό παιχνίδι βασισμένο στο κολλάζ.
- Βία και θρησκεία.
    - Συζήτηση με τον ιερέα της ενορίας του Αγίου Γεωργίου Πόρου για τη δύναμη της αγάπης και τη σημασία της στη θρησκεία μας.
    - Προσευχόμασταν για όλα τα παιδιά του κόσμου.
    - Τραγουδούσαμε το καλημέρα σε πολλές γλώσσες.
    - Διαμορφώναμε διαφορετικές ομάδες εργασιών και παιχνιδιού κάθε μέρα, ώστε όλοι να παίζουν με όλους.
    - Δημιουργία και υλοποίηση μουσικοχορευτικής παράστασης, με θέμα: "Αν η αγάπη η ζεστασιά γεμίσουν τον αέρα κι αν όλοι μας ενώσουμε τα χέρια μας σφιχτά, Χριστούγεννα η γη μας θα χει παντοτινά".
    - Παρουσίαση του θέματος σε κόσμο.

- Επισκέψεις, για επίδοση αφίσας και παρουσίαση του ποιήματός μας.
    - Στο Δημαρχείο Ηρακλείου, στο γραφείο της Αντιδημάρχου Παιδείας.

- Στην ενορία του Αγίου Γεωργίου Πόρου.
- Στο 23ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου.
- Στο 26ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου, την ημέρα κατά της σχολικής βίας, 06/03/2015.
- Στο ΚΡΗΤΗ TV, μαζί με το 26ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου. Η επίσκεψή μας προβλήθηκε στην εκπομπή "Καλό μεσημέρι" και στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων, στις 01/05/2015 και 03/05/2015, αντίστοιχα.

Δημιουργία Έκφραση

- Εικονογράφηση του δικού μας ποιήματος.
- Ζωγραφική (ελεύθερο σχέδιο, ζωγραφίζουμε τη φιλία και τη βία με μορφή ανθρώπινη, με μορφή τούρτας).
- Χειροτεχνίες (ομαδικό κολλάζ: η βία στο σώμα μας φέρνει αρρώστιες, αφίσα με μηνύματα αγάπης, χειροτεχνίες με ανακυκλώσιμα υλικά από τη γωνιά της ανακύκλωσης του νηπιαγωγείου μας).
- Θεατρικό παιχνίδι: " η βία στο σχολείο", "η βία στο σπίτι", "η γη μας κινδυνεύει" .
- Κουκλοθέατρο (αυθόρμητοι και αυτοσχέδιοι διάλογοι με τις κούκλες για κάθε μορφή βίας).
- Δραματοποιήσεις των παραμυθιών που επεξεργαστήκαμε και του δικού μας ποιήματος.
- Δημιουργία animation (το ποίημα μας για τη βία, το Πολυτεχνείο).
- Ομαδικά παιχνίδια (επιτραπέζια ή ψυχοκινητικά με στόχο την τήρηση κανόνων και τη διαχείριση των συναισθημάτων στη νίκη ή στην ήττα).
- Δημιουργία και υλοποίηση μουσικοχορευτικής παράστασης, με θέμα: "Αν η αγάπη η ζεστασιά γεμίσουν τον αέρα κι αν όλοι μας ενώσουμε τα χέρια μας σφιχτά, Χριστούγεννα η γη μας θα χει παντοτινά". Βασικός κορμός της γιορτής το ποίημά μας.
- Σκηνικά, κοστούμια, πρόσκληση.
- Τραγούδια και χορός σχετικών τραγουδιών.
- Γράψαμε μαζί με τους αυριανούς μας συμμαθητές, τα νήπια του 26ου Νηπιαγωγείου έναν τοίχο του 23ου Δημοτικού Σχολείου με το σύνθημα τίτλο του προγράμματος μας: "ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ, ΝΑΙ ΣΤΗ ΦΙΛΙΑ, ΟΧΙ ΦΩΝΑΖΟΥΜΕ ΣΤΗ ΒΙΑ" και ζωγραφίσαμε σχετικά, εμπνεόμενοι από το τραγούδι: "Τα παιδιά ζωγραφίζουν στους τοίχους".

ΤΠΕ

- Αναζήτηση πληροφοριών από το internet.
- Λογισμικό ηλεκτρονικών παιχνιδιών.
- Παρουσίαση, για προβληματισμό, στους γονείς, από το youtube, του: PCARTS7. Τι βλέπουν τα παιδιά μας;
- Μουσική και τραγούδια σχετικά με τη βία από το youtube
- Εκτύπωση εικόνων για εποπτικό υλικό.
- Δημιουργία αφίσας στον υπολογιστή.
- Δημιουργία animation με το πρόγραμμα movie maker.
- Αναρτήσεις εργασιών μας στις ιστοσελίδες του νηπιαγωγείου μας.

- Επικαιροποίηση του προγράμματος στην ιστοσελίδα του γραφείου σχολικών δραστηριοτήτων.
- Παρουσίαση του προγράμματος σε μορφή power point στο συνέδριο της μαθητικής δημιουργίας.

Ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς

(σε συνδιοργάνωση με το 26ο Νηπιαγωγείο και το 23ο Δημοτικό Σχολείο)

- Εισήγηση από ψυχολόγο με θέμα: "Τα όρια στη ζωή μας και στα παιδιά μας και πως αυτά επηρεάζουν το σχολικό εκφοβισμό".
- Εισήγηση από ψυχολόγο με θέμα: "Οι μαθησιακές δυσκολίες και πως αυτές επηρεάζουν το σχολικό εκφοβισμό".
- Εισήγηση από διατροφολόγο με θέμα: "Οι διατροφικές συνήθειες και πως αυτές επηρεάζουν το σχολικό εκφοβισμό".
- Προβολή κινηματογραφικής ταινίας: "Κάθε παιδί είναι ξεχωριστό".

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

PCARTS7. Τι βλέπουν τα παιδιά μας; Αναρτήθηκε στις 30/06/2011

Δήμος Ηρακλείου (2011). Ο Κίκο και το χέρι. Εκδόσεις Δήμος Ηρακλείου.

Δήμος Ηρακλείου(2012). Εγώ ο Rex, ένα αδέσποτο . εκδ.: Λόγος.

Εξυπερύ Α. (2011). Ο Μικρός Πρίγκιπας. Εκδόσεις Πατάκη.

Ζαραμπούκα Σοφία (1996). Μυθολογία 110 τόμο. Εκδόσεις Κέδρος. Αθήνα.

Καπετανάκη Σοφία (2012). Αγριοκάλαμα και Βούρλα. Ηράκλειο.

Καπετανάκη Σοφία. Πολυτεχνείο animation. Αναρτήθηκε στις 11/05/2015

Καπετανάκη Σοφία. Το ποίημα γίνεται animation. Αναρτήθηκε στις 05/02/2015

ΚΡΗΤΗ TV. Καλό Μεσημέρι. Αναρτήθηκε στις 01/05/2015

Παιδαγωγικό Ινστιντούτο (2003), Διαθεματικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011), ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (σχολείο 21ου αιώνα) Νέο Πρόγραμμα σπουδών.

Γνωρίζω την πόλη μου

Το Ηράκλειο τότε… και σήμερα
Ελένη Γαραζανάκη, Αγγελική Βλαχάκη, Μανουέλα Κυρλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ elengarazanaki@gmail.com, ΠΕ06 ΑΓΓΛΙΚΗΣvlahashiang@yahoo.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ manuela.kirlaki@gmail.com)

8ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές της Γ΄ Δ΄ τάξης παρουσιάζουν, μέσα από μικρά βίντεο και φωτογραφικό υλικό, τα ιστορικά μνημεία, αξιοθέατα, εκκλησίες, μουσεία, πλατείες, χώρους πολιτισμού αθλητισμού και ψυχαγωγίας της πόλης μας.

Παρουσιάζουν, επίσης, την προσπάθειά τους στην Πύλη Ιησού, υπό την καθοδήγηση του συγγραφέα δημιουργικής γραφής, Λευτέρη Γιαννακουδάκη, αλλά και το αποτέλεσμα αυτής, τη δημιουργία ενός παραμυθιού. Κεντρικός ήρωας ο Νίκος Καζαντζάκης σε μικρή ηλικία, που με αφορμή την εξαφάνιση του αγαπημένου του σκύλου, Γκρέκο, μας ξεναγεί στο Ηράκλειο του τότε και του σήμερα.

Μέσα από διάφορες δημιουργικές εργασίες και εικαστικές δραστηριότητες, τα παιδιά εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους γι' αυτό το υπέροχο ταξίδι περιπλάνησης, γνωριμίας και ξενάγησης στην πόλη που ζουν.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_7.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Επισκέψεις, βιντεοσκόπηση, φωτογραφικό υλικό, δημιουργική γραφή, εικαστικές δραστηριότητες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχολείο μας λειτουργεί ως 4/θέσιο με συνδιδασκαλία Γ΄Δ΄ τάξης, ακολουθώντας το β΄ κύκλο μαθημάτων της Δ΄ τάξης, αλλά με εξαίρεση τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας η οποία διδάσκεται διαφορετική σε κάθε τάξη.

Κριτήριο επιλογής του θέματος ήταν η επιθυμία, την οποία εξέφρασαν τα παιδιά, να γνωρίσουν την ιστορία των μνημείων, που αντικρίζουν συναντούν καθημερινά, κυρίως στο κέντρο της πόλης, στο οποίο ζουν. Με αφορμή επίσης σχετικά θέματα τα οποία παρουσιάζονται σε ενότητες των βιβλίων:

Ιστορία Γ΄ «Μινωικός Πολιτισμός»

Μελέτη Περιβάλλοντος Δ΄ Ενότητα 1η: «Ο τόπος μας, μέρη με ιστορία»

Ενότητα 2η: «Ο πολιτισμός των Ελλήνων και των άλλων λαών»

Ενότητα 7η: «Νέοι δρόμοι επικοινωνίας και ενημέρωσης»

Αποφασίσαμε από κοινού να ικανοποιηθεί η επιθυμία των παιδιών για περισσότερη μελέτη του θέματος.

ΣΚΟΠΟΣ

Η γνωριμία της ιστορίας της πόλης μας, έτσι όπως μας τη διηγούνται τα μνημεία της.

ΣΤΟΧΟΙ

Να αποκτήσουν κατάλληλες δεξιότητες ώστε να μπορούν να συλλέγουν και να καταγράφουν στοιχεία, πληροφορίες από το διαδίκτυο, να συνειδητοποιήσουν την ορθή χρήση του και τη δυνατότητα την οποία προσφέρει για έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση και να την αξιοποιήσουν.

Να μπορούν να αξιοποιούν πληροφορίες και να τις οργανώνουν με βάση τα σημαντικότερα στοιχεία τους.

Να εξασκηθούν στη δημιουργική γραφή με την παραγωγή παραμυθιού και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.

Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία των μνημείων στο ιστορικό γίγνεσθαι του τόπου μας και να κατανοήσουν την ευθύνη που έχουν για την ανάδειξή και την προστασία τους, ως συνεχιστές της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Να διαμορφώσουν αισθητική αντίληψη για την αρχιτεκτονική του χθες και του σήμερα της πόλης μας και να κατανοήσουν ότι η διαφορετική αυτή αρχιτεκτονική έχει άμεση σχέση με την πολιτισμική ταυτότητα των δημιουργών των μνημείων.

Πολύ σημαντικό για μας ήταν οι μαθητές να καλλιεργήσουν την υπευθυνότητα απέναντι σε ότι τους ανατέθηκε, να συνειδητοποιήσουν την αξία της συνεργασίας και του ομαδικού πνεύματος εργασίας, αλλά συγχρόνως να μάθουν να παίρνουν πρωτοβουλίες, να νιώσουν τη χαρά ικανοποίηση της δημιουργίας και να αποκτήσουν την ικανότητα να παρουσιάσουν το έργο τους.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Κατά τον σχεδιασμό μας ορίσαμε και εντοπίσαμε τη γεωπολιτισμική θέση της πόλης μας, αναφερθήκαμε στις ονομασίες που δόθηκαν στην πόλη κατά τις διάφορες ιστορικές περιόδους και θεωρήσαμε ως καταλληλότερο τρόπο παρουσίασης της πόλης μας, να αναφερθούμε στο Ηράκλειο τότε… και σήμερα.

Οριοθετήσαμε το χώρο του κέντρου της πόλης στον οποίο κυρίως θα αναζητήσουμε, επισκεφτούμε γνωρίσουμε τα μνημεία, τις εκκλησίες, τα μουσεία, τις πλατείες, τις κρήνες, τις πύλες στοές προμαχώνες, άλλα αξιοθέατα, χώρους πολιτισμού αθλητισμού ψυχαγωγίας και την κεντρική αγορά.

Επιλέξαμε από κοινού το θέμα μας και καθορίσαμε το πλαίσιο δράσης, ώστε να περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες.

Αποφασίσαμε να συλλέξουμε έντυπο υλικό, να αντλήσουμε, να καταγράψουμε πληροφορίες από το διαδίκτυο, και να δημιουργήσουμε ατομικό φάκελο για τη συγκέντρωση και φύλαξή τους.

Οι επισκέψεις μας θα αφορούσαν αντιπροσωπευτικά μνημεία, αξιοθέατα, χώρους πολιτισμού, τα οποία θα παρουσίαζαν τα παιδιά μέσα από μικρές βιντεοταινίες και φωτογραφικό υλικό.

Σκεφτήκαμε να εμπλουτίσουμε τις δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης με τη δημιουργία ενός παραμυθιού, όπου ο ήρωάς του θα μας ξεναγεί στην πόλη μας.

Άλλες δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης που προτάθηκαν ήταν κρυπτόλεξο, ακροστιχίδα, τοποθέτηση λεζάντας σε εικόνες, συμπλήρωση λέξεων ή φράσεων σε σχετικό κείμενο, γραπτή παρουσίαση μνημείου, αλλά και εικαστική έκφραση, ζωγραφίζοντας ένα μνημείο, δημιουργώντας πόστερ με τα σημαντικότερα μνημεία, με σκοπό να τα εκθέσουμε.

Η μέθοδος την οποία θα ακολουθούσαμε θα αφορούσε την ομαδοσυνεργατική, διαθεματική και διερευνητική προσέγγιση.

Ο προβλεπόμενος χρόνος για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρουσίαση του προγράμματος, ήταν 5 μήνες στα πλαίσια των ωρών της Ευέλικτης Ζώνης, αλλά και στα πλαίσια της διαθεματικότητας σε ώρες εμπλεκόμενων μαθημάτων

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΓΛΩΣΣΑ

Συλλογή έντυπου υλικού, υλικού από το διαδίκτυο, ανάγνωση και επισήμανση των σημαντικότερων στοιχείων.

Δημιουργική έκφραση (παραμύθι, κρυπτόλεξο, ακροστιχίδα, συμπλήρωση κειμένου, λεζάντες σε εικόνες, γραπτή παρουσίαση μνημείου)

ΙΣΤΟΡΙΑ

Μινωικός Πολιτισμός (Κνωσός)

Μνημεία και ο ρόλος τους σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους

(Ενετοκρατία – Τουρκοκρατία – σήμερα)

Μουσεία (χώρος φύλαξης – έκθεσης)

Τοπική ιστορία

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο τόπος μας, μέρη με ιστορία

Ο πολιτισμός των Ελλήνων

Όσα έφτασαν σε μας από παλιά

Μουσεία να δουν τα μάτια σας…

Θρησκευτικά μνημεία στον τόπο μας

Από πολιτισμό σε πολιτισμό

Νέοι δρόμοι επικοινωνίας

και ενημέρωσης

Κατασκευή έργων(συνθήκες εργαλεία)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Εκκλησίες της πόλης μας

Χώροι λατρείας άλλοτε

και σήμερα (τζαμιά εκκλησίες)

Κειμήλια, εικόνες με ιστορία

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Μινωικά αθλήματα

Χώροι αθλητισμού της

πόλης μας

Ο γύρος των τειχών

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ζωγραφίζω ένα μνημείο της πόλης μου

Δημιουργία πόστερ με μνημεία, αξιοθέατα, εκκλησίες, χώρους πολιτισμού τότε .και σήμερα

Φωτογράφιση βιντεοσκόπηση

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Εκμάθηση ανάγνωσης χρονολογιών

Σύγκριση χρονολογιών

Υπολογισμοί και δημιουργία προβλημάτων σχετικών με χρονολογίες

Νομίσματα άλλοτε σήμερα

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Εξαιτίας της ιδιομορφίας του τμήματος και του μικρού αριθμού μαθητών του, χωριστήκαμε σε λίγες ομάδες.

Ο χωρισμός σε ομάδες έγινε με κριτήριο την «ανομοιομορφία», όσον αφορά το φύλο, την κοινωνική προέλευση, τη σχολική επίδοση, αλλά και την τάξη, πετυχαίνοντας έτσι την ενεργή συμμετοχή όλων των παιδιών, την καλύτερη συνεργασία, αλλά και το καλύτερο αποτέλεσμα.

Η κάθε ομάδα έπρεπε να αναλάβει ένα ή και παραπάνω υποθέματα, να αντλήσει πληροφορίες, να καταγράψει τα πιο σημαντικά στοιχεία και να τα παρουσιάσει στην τάξη. Στο τέλος θα γίνει η σύνθεση των εργασιών όλων των ομάδων, έτσι ώστε κάθε παιδί να έχει στο φάκελό του όλο το σχετικό υλικό.

Προέκυψαν δυσκολίες σχετικά με τις επισκέψεις, βιντεοσκοπήσεις, φωτογράφηση, οι οποίες ενώ προγραμματίζαμε να ακολουθούν την ολοκλήρωση παρουσίασης κάθε ομάδας μνημείων, εξαιτίας των άσχημων καιρικών συνθηκών αυτό δεν έγινε εφικτό, με αποτέλεσμα να γίνουν οι περισσότερες στο τέλος του προγράμματος και σε αντιπροσωπευτικά μνημεία.

Η υλοποίηση του προγράμματος ολοκληρώθηκε σε διάστημα πέντε μηνών, στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης, αλλά και της διαθεματικής προσέγγισης με εμπλεκόμενα μαθήματα, ακολουθώντας την παρακάτω χρονική εξέλιξη:

ΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1ος ΜΗΝΑΣ

Επιλογή του θέματος από κοινού – Ευαισθητοποίηση σχετικά με το θέμα

Καθορισμός σκοπού και στόχων – Χωρισμός σε υποθέματα

Χωρισμός σε ομάδες – Καθορισμός πλαισίου δράσης

Δημιουργία ατομικού φακέλου συγκέντρωσης και φύλαξης του έντυπου υλικού

2ος ΜΗΝΑΣ & 3ος ΜΗΝΑΣ

Ανάθεση δραστηριοτήτων στις ομάδες και συναντήσεις των ομάδων για την αρμονική συνεργασία τους.

Άντληση πληροφοριών από το διαδίκτυο με βασικό κριτήριο το χωρισμό σε υποθέματα.

Επεξεργασία του υλικού από κάθε ομάδα και καταγραφή των σημαντικότερων στοιχείων, αλλά και στοιχείων κατανοητών από τα παιδιά κατά την παρουσίασή τους στην τάξη.

Επισκέψεις σε αντιπροσωπευτικά μνημεία, αξιοθέατα, βιντεοσκοπήσεις και φωτογράφισή τους με σκοπό τη χρήση τους στη συνέχεια στην τελική παρουσίαση του προγράμματος.

Πρόσκληση και παρουσίαση από την αρχαιολόγο κ. Σταρίδα του « Μεγάλου Κάστρου» στο οποίο εικονίζονται μνημεία, αξιοθέατα, εκκλησίες, πλατείες, δρόμοι, πύλες, το λιμάνι και άλλες γωνιές του Ηρακλείου κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας και της Τουρκοκρατίας στην Κρήτη.

Δόθηκε έτσι η δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίσουν το «Παλιό Ηράκλειο» να συγκρίνουν και να διαπιστώσουν τις αλλαγές που υπέστη στο πέρασμα του χρόνου, αλλά και τις επιπτώσεις από την κατάκτηση του νησιού από διάφορους λαούς.

4ος ΜΗΝΑΣ

Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού

Οι μαθητές, μέσα από μια δωρεάν, από το σύλλογο ξεναγών ξενάγηση, ξετύλιξαν το μίτο της Αριάδνης, περιπλανήθηκαν στα στενά του Λαβύρινθου, φιλοξενήθηκαν στην Αίθουσα του Θρόνου, γνώρισαν τους αποθηκευτικούς χώρους και το αποχετευτικό σύστημα του παλατιού, συστήθηκαν στον Πρίγκιπα με τα κρίνα, θαύμασαν τις υπέροχες τοιχογραφίες και αποχαιρέτησαν το χώρο παίρνοντας μαζί τους για αναμνηστικό υπέροχες εικόνες, μύθους και ιστορίες μιας άλλης εποχής.

Δημιουργική γραφή και έκφραση

Συνεργαστήκαμε με το Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και το συγγραφέα Λευτέρη Γιαννακουδάκη για τη δημιουργία ενός παραμυθιού σχετικού με το θέμα μας.

Ο συγγραφέας σε δυο προγραμματισμένες επισκέψεις στο σχολείο μας, δίδαξε στα παιδιά κάποια μυστικά της τεχνικής δημιουργίας ενός παραμυθιού.

Στη συνέχεια εμπνεύστηκαν από κοινού τον κεντρικό ήρωα που θα μας ξεναγήσει στην πόλη μας. Ως χώρος δημιουργίας ορίστηκε η Πύλη Ιησού, όπου φιλοξενείται σήμερα ο κεντρικός μας ήρωας που δεν είναι άλλος από το Νίκο Καζαντζάκη.

Οι μικροί συγγραφείς με τη φαντασία τους και υπό την καθοδήγηση του κ. Γιαννακουδάκη ξεδίπλωσαν το ταλέντο τους στη δημιουργική γραφή. Εμπνευσμένοι από το χώρο, το έργο του Ν. Καζαντζάκη και έχοντας κατά νου το στόχο του προγράμματος, την περιπλάνηση, ξενάγηση στην πόλη μας, δημιούργησαν ένα μικρό παραμύθι.

Κεντρικός ήρωας ο μικρός Νίκος που στην προσπάθειά του να βρει το χαμένο του σκύλο, Γκρέκο, περνάει από διάφορα κεντρικά σημεία της πόλης ψάχνοντάς τον, συναντά σημαντικά πρόσωπα της ζωής και του έργου του και περιπλανώμενος μας ξεναγεί και καταλήγει στο Μαρτινέγκο όπου βρίσκει επιτέλους τον αγαπημένο του φίλο και αποφασίζει να αναπαυθεί.

Το παραμύθι παρουσιάστηκε σε σχετική εκδήλωση του Δήμου Ηρακλείου, στο χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου και αποτελούσε μέρος διάφορων δραστηριοτήτων στις οποίες είχαμε δηλώσει συμμετοχή.

Επισκέψεις – Βιντεοσκοπήσεις Φωτογράφηση

5ος ΜΗΝΑΣ

Άλλες δραστηριότητες δημιουργικής γραφής – έκφρασης

Δημιουργία κρυπτόλεξου και ακροστιχίδας. Γραπτή παρουσίαση ενός μνημείου.

Συμπλήρωση κειμένου με λέξεις ή φράσεις, σχετικές με το θέμα μας.

Ονόματα λεζάντες κάτω από εικόνες μνημείων. Δημιουργία προβλημάτων με χρονολογίες.

Επίσκεψη στο Ιστορικό Μουσείο και ξενάγηση στη Μακέτα της παλιάς πόλης, από την αρχαιολόγο κ. Λιάνα Σταρίδα.

Επίσκεψη στο “Σύγχρονο” Λαβύρινθο στη Χερσόνησο.

Εικαστικές δραστηριότητες

Ζωγραφίζω ένα μνημείο της πόλης μου. Δημιουργία πόστερ με εικόνες μνημείων

Επισκέψεις – Βιντεοσκοπήσεις – Φωτογράφιση

Δραματοποίηση του παραμυθιού μας “Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ”

Σύνθεση όλων των δραστηριοτήτων σε ταινία

Αξιολόγηση Αυτοαξιολόγηση

Παρουσίαση του προγράμματος με τη δημιουργία μικρής ταινίας, στην οποία τα παιδιά μας ξεναγούν στην πόλη μας και παρουσιάζουν όλες τις δραστηριότητές τους σχετικά με το θέμα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μαθητές και εκπαιδευτικοί ως ομάδα προσεγγίσαμε την ιστορία της πόλης μας στις διάφορες περιόδους, ενετοκρατίας, τουρκοκρατίας μέχρι σήμερα.

Επισκεφτήκαμε και γνωρίσαμε τις εκκλησίες, τα μουσεία, τις πλατείες, τα μνημεία, τις ενετικές και οθωμανικές κρήνες, τις πύλες, στοές, προμαχώνες, χώρους πολιτισμού, αθλητισμού και ψυχαγωγίας και την κεντρική αγορά της πόλης μας.

Συνειδητοποιήσαμε τη σημασία τους στο ιστορικό γίγνεσθαι του τόπου μας και την ευθύνη ως συνεχιστές της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Οι μαθητές απέκτησαν δεξιότητες συλλογής, καταγραφής και οργάνωσης πληροφοριών μέσα από το διαδίκτυο, εκφράστηκαν δημιουργικά και εικαστικά.

Μέσα από την επικοινωνία, συνεργασία, δημιουργία και δράση, τους δόθηκε η δυνατότητα και η ευκαιρία να μάθουν πώς να μαθαίνουν, να αποκτήσουν ευχέρεια στη χρήση του λόγου, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, κριτική σκέψη, να έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση.

Ανταποκρίθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό στο βασικό σκοπό και τους στόχους του προγράμματος και μέσα από μια ποικιλία δραστηριοτήτων τελικά κατέκτησαν τη γνώση.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ – ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο τέλος αυτού του υπέροχου ταξιδιού αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε φορείς και πρόσωπα που μας έδωσαν τη δυνατότητα και ευκαιρία συμμετοχής σε δράσεις , που βοήθησαν στη συγκέντρωση του σχετικού υλικού, αλλά και στην ξενάγηση σε διάφορα μνημεία της πόλης μας, όπως:

- Το Δήμο Ηρακλείου για την ευκαιρία συμμετοχής στο πρόγραμμα: «Δημοσιότητα Δικτύωση Ο.Σ.Α.Α.» του Π.Ε.Π. Κρήτης.
- Το Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και το συγγραφέα Λευτέρη Γιαννακουδάκη, που μας δίδαξε την τεχνική δημιουργίας ενός παραμυθιού και καθοδήγησε την προσπάθειά μας.
- Την αρχαιολόγο κ. Σταρίδα, που μας διέθεσε το πολύτιμο υλικό της, ξεναγώντας μας στο «ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΣΤΡΟ», αλλά και στη Μακέτα της παλιάς πόλης.
- Το Σύλλογο Ξεναγών Ηρακλείου, για τη δωρεάν ξενάγηση στον Αρχαιολογικό Χώρο της Κνωσού.
- Το Ferias tranel , πρακτορείο τουριστικών λεωφορείων και τον κ. Τρυπιδάκη, που μας διέθεσε δωρεάν λεωφορείο για τη μετάβασή μας στον Αρχαιολογικό Χώρο της Κνωσού.
- Τους μαθητές του 1ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου, που με τις ζωγραφιές τους πλαισίωσαν το παραμύθι μας.
- Τον εφημέριο της ενορίας Αγίου Μηνά, παπά Μανόλη Σταυρουλάκη για την ξενάγηση στον Μικρό Άγιο Μηνά.
- Τον εκπαιδευτικό Τ.Π.Ε. Μανόλη Κασαπάκη που νίκησε τους δαίμονες της τεχνολογίας.

- Τους γονείς των παιδιών που μας επέτρεψαν την εμφάνιση των παιδιών τους στις βιντεοταινίες.
- Το συνάδελφο Γιώργο Κουτσουδάκη για την εξαιρετική συνεργασία και βοήθεια στην παρουσίαση του αποτελέσματος της προσπάθειάς μας.
- Μα πέρα και πάνω απ' όλους τα παιδιά της Γ' Δ' τάξης για τη θαυμάσια προσπάθειά τους, τα παιδιά της Ε' ΣΤ' τάξης για τη φιλική συμμετοχή και συνεργασία τους στη δημιουργία του παραμυθιού, καθώς και τη διευθύντρια Θωμία Καραμάνου και τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς, Μανουέλα Κυρλάκη, Ελένη Καγιαλίκου, Πόπη Λεβέντη, Απόστολο Πιστίκη, που όλοι τους έβαλαν ένα λιθαράκι στην κοινή προσπάθεια του σχολείου μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

CD, "Ηράκλειο μια πόλη, μια ιστορία»,(2004). Δήμος Ηρακλείου

http://el.wikipedia.org/wiki/Κούλες

http://www.destinationcrete.gr/el/monumentsother/irakleiomonumentsother/irakleiocitymonumentsother/enetikateixipiles

http://www.explorecrete.com/greek/iraklionmuseumgr.html

http://www.explorecrete.com/greek/KnossosGR.html

http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR08Heraklionsaintminas.html

http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR09Heraklionsaintcatherine.html

http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR11Heraklionsaintmarkos.html

http://www.heraklion.gr/el/ourplace/venetianfountains/venetianfountains.html

https://candia.wordpress.com/culture/historycretegr/venetianwallsgr/

Δερμιτζάκης Μ. (1962).«ΑΠΟ ΟΣΑ ΘΥΜΟΥΜΑΙ, ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΑΣΤΡΟ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΑΚΗΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΔΟΥΛΓΕΡΑΚΗΣ Μ. (1998).«Επιστροφή στο ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΣΤΡΟ», Έκδοση Ε.Α. Cavalieroi Χανιά

Παναγιωτάκης Ν. (1988). «Κρήτη Ιστορία και Πολιτισμός», Βικελαία Βιβλιοθήκη

ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ Μ. (1990). «Κρήνες και Κάστρα της Κρήτης», Εκδόσεις Σφακιανός

Σταρίδα Λ. (2008). «Η Λέσχη των Ευγενών του Χάνδακα», Εκδόσεις Δοκιμάκης, Ηράκλειο

Σταρίδα Λ. (χχ). «ΥΠΗΡΧΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ Το Μεγάλο Κάστρο», Εκδόσεις Ίτανος, Ηράκλειο

Τζομπανάκη Χ. (2000). «ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ», ΕΚΔΟΣΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΖΟΜΠΑΝΑΚΗ, ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Βήματα για τη ζωή

Πρόγραμμα ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων για το νηπιαγωγείο
Μαρία Καρπαθιωτάκη, Χαρούλα Συντιχάκη, Μάγδα Μιχελάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mariakarpathiotaki@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ yntichaki@sch.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ magdatpe@gmail.com)

9ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση θα περιλαμβάνει τους σκοπούς και στόχους του προγράμματος, τις ενότητες που είναι χωρισμένο το πρόγραμμα, τα περιεχόμενα της κάθε ενότητας καθώς επίσης και τις δράσεις μέσα από τις οποίες διδάχθηκαν και εμπεδώθηκαν οι έννοιες του προγράμματος. Θα αναφερθούμε επίσης στις μεθόδους και τις τεχνικές, που χρησιμοποιήθηκαν όπως τεχνικές αφήγησης ιστοριών, παιχνίδια ρόλων, εικαστικών δημιουργιών κλπ.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_58.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διάστημα προσαρμογής, συναισθήματα, διαχείριση συναισθημάτων, ενσυναίσθηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέχρι πριν μερικά χρόνια πρωταρχικό μέλημα όλων των εκπ/κων συστημάτων άλλα και των ίδιων των γονέων αποτελούσε η πνευματική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών με σκοπό να δημιουργήσουν αυτάρκεις και ικανούς ανθρώπους. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια, διεθνώς, οι ψυχολόγοι και παιδαγωγοί άρχισαν να δείχνουν ενδιαφέρον και στους τομείς της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης.

Ο Goleman ορίζει την συναισθηματική νοημοσύνη ως την **«ικανότητα να αναγνωρίζει κανείς τα δικά του συναισθήματα, να τα κατανοεί και να τα ελέγχει. Είναι επίσης η ικανότητα να αναγνωρίζει και να κατανοεί τα συναισθήματα των ανθρώπων γύρω του και να μπορεί να χειρίζεται αποτελεσματικά, τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και τις διαπροσωπικές του σχέσεις»**.

Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης εντάσσεται στην ενότητα "Κοινωνική και Προσωπική ανάπτυξη" του αναλυτικού προγράμματος του Νηπιαγωγείου και αποτελεί πλέον βασικό στόχο της προσχολικής αγωγής και προϋπόθεση για την ανταπόκριση του παιδιού στα διάφορα γνωστικά ερεθίσματα. Αποσκοπεί δε, στη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας , βασισμένη στη ψυχική ανθεκτικότητα, την επινοητικότητα και την κριτική σκέψη.

Το πρόγραμμα που εκπονήθηκε φέτος στο νηπιαγωγείο μας βασίζεται στο βιβλίο "Βήματα για τη ζωή" της Νάντιας Κουρμούση και του Βασίλη Κούτρα. Διαμορφώθηκε με βάση την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα και τις ανάγκες του αναλυτικού προγράμματος.

Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης Ατομικών και Κοινωνικών Δεξιοτήτων, κατάλληλο για το Ελληνικό Νηπιαγωγείο, που δημιουργήθηκε λαμβάνοντας υπόψη διάφορα προγράμματα Δεξιοτήτων ζωής Πανεπιστημίων και Διεθνών Οργανισμών, εγκεκριμένα από την Π.Ο.Υ. (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας).

Το πρόγραμμα χωρίζεται σε 4 ενότητες:

Α΄Ενότητα: Διάστημα προσαρμογής

Β΄Ενότητα: Έννοιες

Γ΄Ενότητα: Συναισθήματα, διαχείρισή τους

και ενσυναίσθηση

Δ΄Ενότητα: Προβλήματα, λύσεις, συνέπειες

και εναλλακτικές λύσεις

Το πακέτο του προγράμματος περιλαμβάνει

- εγχειρίδιο εκπ/κού
- εικόνες μαθημάτων , συναισθημάτων και χρονικής ακολουθίας
- πρόσωπα συναισθημάτων μάσκες
- 3 γαντόκουκλες
- το κουνελάκι του κύκλου

Πριν την έναρξη του προγράμματος πραγματοποιήθηκε συνάντηση ενημέρωση γονέων καθώς η συνεργασία τους ήταν απαραίτητη.

Στα περισσότερα μαθήματα οι γονείς λάμβαναν επιστολές με πληροφορίες και υποδείξεις σχετικά με τα μαθήματα καθώς επίσης και κάποια φύλλα εργασίας, τα οποία τα παιδιά συμπλήρωναν με τους γονείς τους και στη συνέχεια παρουσίαζαν στη τάξη.

Το πρόγραμμα υλοποιούνταν 2 φορές την εβδομάδα (Δευτέρα και Πέμπτη).

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του προγράμματος είναι να βοηθήσει τα παιδιά του νηπιαγωγείου να αναπτύξουν καλύτερα τις δεξιότητες της σκέψης τους, να τα οδηγήσει σε ωριμότερους και πιο υπεύθυνους τρόπους συμπεριφοράς και να βελτιώσει τις επιδώσεις τους, τόσο στο νοητικό, όσο και στο συναισθηματικό τομέα. Το πρόγραμμα επιδιώκει την γενικότερη ψυχική ενδυνάμωση του παιδιού και στη διαμόρφωση ενός υγιούς και ενεργού ενήλικα στη συνέχεια.

Επιμέρους στόχοι:

να διδαχθούν τα παιδιά:

- τον τρόπο να σκέφτονται
- να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους
- να έχουν ενσυναίσθηση
- να αποφεύγουν τις συγκρούσεις
- να παίρνουν σωστές αποφάσεις
- να λύνουν τα προβλήματά τους
- να ενεργούν υπεύθυνα και ώριμα

Μέθοδοι και τεχνικές

Στην υλοποίηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις και τεχνικές όπως:

Θεματική προσέγγιση, καταιγισμός ιδεών, προβληματισμός και καταγραφή απόψεων σε εννοιολογικούς χάρτες και λίστες, παιχνίδια ρόλων, αφήγηση ιστοριών, κουκλοθέατρο, ψυχοκινητικά παιχνίδια, εικαστικές δημιουργίες, αλλά και σύνδεση με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Δόθηκε στα παιδιά η δυνατότητα να προβληματιστούν , να διατυπώσουν τις απόψεις τους , να συνεργαστούν να διερευνήσουν μέσα από ομαδικές, αλλά και ατομικές δραστηριότητες. Η εκπ/κός είχε ρόλο καθοδηγητικό, υποστηρικτικό και βοηθητικό όπου χρειαζόταν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Σ' αυτήν την ενότητα, τίθεται ο προβληματισμός για τον τρόπο που τα παιδιά πρέπει να κάθονται στον Κύκλο (παρεούλα), αλλά και για το ποιοι είναι δίκαιοι τρόποι: για επιλογή αρχηγού σε παιχνίδια, για τη δημιουργία ζευγαριών και ομάδων και για τήρηση της σειράς.

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν είχαν στόχο να βοηθήσουν την **ομαλή ένταξη** των παιδιών στη νέα κατάσταση, τη γνωριμία μεταξύ τους, αλλά και τη στήριξη της δημιουργίας **φιλικών σχέσεων.**

Κάποιες απ' τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν είναι οι ακόλουθες:

Πώς καθόμαστε στον κύκλο (παρεούλα);

Ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε στο νηπιαγωγείο, είναι πού θα καθίσει το κάθε παιδί και με ποιον. Υπάρχουν προσωπικές προτιμήσεις, φιλίες, συμπάθειες, καθώς και αντιπάθειες. Αν αφήσουμε τα παιδιά να επιλέξουν, σημαίνει ότι πάντα θα μπορούν να επιλέγουν αυτό που θέλουν. Αν επιλέξουμε εμείς, θα δώσουμε το μήνυμα της εξουσίας. Σκοπός μας είναι να δημιουργούμε ένα θετικό κλίμα στην τάξη χωρίς προστριβές, αρνητικά συναισθήματα και συμπεριφορές

Θέσαμε το πρόβλημα στα παιδιά, έγινε συζήτηση και αποφασίστηκε να έχουν κάθε μέρα διαφορετική θέση στην Κύκλο (παρεούλα), με τη χρήση εικόνων σε μικρά τετράγωνα κάνσον (ανά ζευγάρι ίδιες) τις οποίες δώσαμε σε κάθε παιδί να ζωγραφίσουν ότι ήθελαν (λουλούδι, ήλιος, σπίτι, δέντρο, πεταλούδα, σχήματα, κ.λ.π.). Έτσι είχαμε την κάθε ζωγραφιά από 2 φορές (ζευγάρια). Η μια εικόνα κολλήθηκε στα παγκάκια και τα ζευγάρια τους τα βάλαμε σε μια τσάντα αδιαφανή και την τοποθετήσαμε στον κύκλο σε προσβάσιμη θέση στα παιδιά. Κάθε παιδί, πριν ακόμα καθίσει στον κύκλο, έπαιρνε μια κάρτα από την τσάντα και καθόταν στη θέση που είχε το σχέδιο που διάλεξε. Έτσι κάθε φορά το παιδί καθόταν " τυχαία" και είχε την ευκαιρία να γνωριστεί καλύτερα με όλα τα παιδιά.

Κλήρωση αρχηγού παιχνιδιών:

- Λαχνίσματα
- "Το κουτί του αρχηγού": Σε καρτέλες έγραψε το κάθε παιδί το όνομά του και τις τοποθετήσαμε σ' ένα κουτί. Κάθε φορά, την κλήρωση την έκανε ο τελευταίος αρχηγός, ενώ το χαρτάκι με το όνομα του παιδιού που έχει γίνει αρχηγός, έβγαινε απ' το κουτί.

Πώς βρίσκουμε το ζευγάρι μας;

Μέσα σ' ένα καλάθι τοποθετήσαμε αντικείμενα σε ζευγάρια. Τα παιδιά που έπαιρναν το ίδιο αντικείμενο γίνονταν ζευγάρια.

Δημιουργία ομάδων

Κάθε φορά που θέλαμε να δημιουργήσουμε ομάδες, μοιράζαμε στα παιδιά τα χαρτιά της τράπουλας (φιγούρες και άσσους). Τα παιδιά που είχαν τις ντάμες δημιουργούσαν μια ομάδα, τα παιδιά με τους βαλέδες μια άλλη κ.ο.κ.

Πώς περιμένουμε τη σειρά μας;

Σε κάθε γωνιά της τάξης, κουκλόσπιτο, μαγαζάκι, θεατρική γωνιά κλπ. τοποθετούσαμε κάθε μέρα ένα μεγάλο χαρτί, όπου τα παιδιά έγραφαν το όνομά τους για να ξέρουν ποιος έχει σειρά κάθε φορά.

Δραστηριότητες Παιχνίδια Γνωριμίας και Προσαρμογής:

- Συστήνομαι και συστήνω τον διπλανό μου
- Συστήνομαι Χαιρετώ
- Γεια σου, θέλεις να…; (δραστηριότητες για ζευγάρια)
- Βρίσκω και χαιρετώ το ζευγάρι μου
- Ποιος έφυγε;
- Συστήνομαι και συστήνω τους διπλανούς μου
- Κουτί του κεφιού (για όλη την τάξη

Δραστηριότητες παιχνίδια για υποστήριξη έναρξη φιλίας:

Ο τροχός της φιλίας

Κάθε φορά που θέλαμε τα παιδιά να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες δραστηριότητες σε ζευγάρια, χρησιμοποιούσαμε τον τροχό της φιλίας.

Κατασκευάσαμε με τα παιδιά, έναν μεγάλο τροχό στον οποίο χώρεσαν επάνω όλα τα ονόματα των παιδιών της τάξης. Το πρώτο παιδί με τη σειρά που κάθονταν, γύριζε τον τροχό για να δει ποιο θα είναι το ζευγάρι του.

Τα βραχιόλια της φιλίας

Τα παιδιά διακόσμησαν κομμένες λωρίδες από αφρώδες, μήκους 10cm περίπου και πλάτους 2cm, δυο σε κάθε χρώμα (ένα βραχιόλι για κάθε παιδί). Συρράψαμε την κάθε άκρη τους, με ένα κομμάτι κορδέλας, έτσι ώστε να μπορεί να δένεται η άκρη τους και να γίνεται ένα βραχιόλι. Με τον τροχό της φιλίας , επιλέγαμε τα ζευγάρια που θα φορούσαν το ίδιο βραχιόλι όλη τη σχολική μέρα.

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΝΝΟΙΕΣ

Σ’ αυτήν την ενότητα εισάγονται οι έννοιες και οι λέξεις που θα χρησιμοποιούν τα παιδιά αργότερα, ως βασικά βοηθήματα για την ανάπτυξη των Ατομικών και Κοινωνικών Δεξιοτήτων.

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει 14 μαθήματα κι ένα επαναληπτικό:

1ο. Γνωριμία με το πρόγραμμα,

2ο. Φιλοφρονήσεις,

3ο. Κανόνες συμπεριφοράς,

4ο. Είναι/Δεν είναι, Ή/ Και,

5ο. Κάνε / Μην κάνεις, Αν πω,

6ο. Διαχείριση αποσπάσεων, Με ακούτε;

7ο. Μερικοί / Όλοι,

8ο. Αν Τότε, Γιατί Επειδή,

9ο. Πριν (προτού) / Μετά (αφότου),

10ο. Τώρα / Αργότερα (ύστερα),

11ο. Ίδιο / Διαφορετικό. Κατηγοριοποίηση,

12ο. Είμαστε διαφορετικοί αλλά και μοναδικοί,

13ο. Μπορώ να κάνω δυο πράγματα την ίδια στιγμή; Είναι η κατάλληλη στιγμή για…;

14ο. Διακόπτουμε ευγενικά,

15ο. Επαναληπτικό

1ο. "Γνωριμία με το πρόγραμμα",

Έγινε η πρώτη γνωριμία των παιδιών με το πρόγραμμα. Τα παιδιά ενημερώθηκαν για το τι ακριβώς θα γίνεται κατά τη διάρκεια του, καθώς και για τις μέρες που θα το κάνουν. Επίσης εισήχθηκε η έννοια του **Βοηθού,** αλλά και ο τρόπος με τον οποίο αυτός θα επιλέγεται, έτσι ώστε να αποφευχθεί η πιθανή ένταση, ή και τυχόν συναισθήματα απόρριψης.

Επιλογή βοηθού

Σε κάθε μάθημα είχαμε βοηθό. Ο ρόλος του βοηθού ήταν σημαντικός. Η επιλογή του γινόταν με κλήρωση από το κουτί "Δεν έγινα βοηθός",. Είχε ειδική θέση που ονομαζόταν η "καρέκλα του βοηθού" και "Πίνακα βοηθού" όπου αναρτούσε το κολλάζ που έφερνε μαζί με τα αγαπημένα του αντικείμενα και παιχνίδια στο αντίστοιχο "κουτί του βοηθού". Κατά τη διάρκεια του μαθήματος βοηθούσε και συνεργαζόταν με την εκπ/κό και τη ομάδα, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να αναπτύξει την πρωτοβουλία και να ενισχύσει την αυτοεικόνα του.

2ο. Φιλοφρονήσεις

Στόχοι του μαθήματος αυτού ήταν:

- να εισαχθεί η έννοια της απόδοσης ρόλων
- να αρχίσει να ενισχύεται σταδιακά η αυτοεκτίμηση των παιδιών
- να παρουσιαστεί η αντίληψη της φιλοφρόνησης

Δίπλωμα Βοηθού (ένα χαρτί εκτυπωμένο με το όνομα του Βοηθού, την ημερομηνία του μαθήματος και τις νηπιαγωγούς) όπου γράφονταν πάνω στο τέλος της ημέρας φιλοφρονήσεις που έλεγαν τα παιδιά για τον βοηθό , το υπέγραφε το κάθε παιδί, όπως μπορούσε, και το δίναμε στον βοηθό. (Αυτό γινόταν σε κάθε μάθημα).

3ο. Κανόνες συμπεριφοράς

Στόχοι του μαθήματος αυτού ήταν:

- να οριστούν οι κανόνες που θα χρησιμοποιούνται στη διάρκεια του Προγράμματος και κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας
- να μπορούν τα παιδιά να τους αναφέρουν και να τους δείχνουν
- να μπορούν να αναγνωρίσουν τις σωματικές ενδείξεις που φανερώνουν ότι κάποιος προσέχει.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Κανόνες συμπεριφοράς στον κύκλο (σε χαρτόνι τους καταγράψαμε και βγάλαμε φωτογραφίες)
- Παιχνίδια ρόλων
- Κουκλοθέατρο

Υπόλοιπα μαθήματα, 4ο-14ο

εισάγονται οι έννοιες και οι λέξεις που χρησιμοποίησαν τα παιδιά αργότερα:

- Οι λέξεις ΕΙΝΑΙ και ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ (4ο μάθ.) βοήθησαν τα παιδιά να σκεφθούν αργότερα ότι κάποια ιδέα, ΕΙΝΑΙ ή ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ καλή. Οι λέξεις Ή και το ΚΑΙ (4ο μάθ.) τα καθοδήγησαν στην διαδικασία σύγκρισης, αλλά και στη λήψη

απόφασης. Το να κάνω… .Ή το να κάνω … .είναι καλύτερη ιδέα; ΚΑΙ τι άλλο θα μπορούσα να κάνω;

Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν: Παιχνίδια "ΕΙΝΑΙ σωστό ΄Η λάθος;" "ΕΙΝΑΙ αλήθεια΄Η ψέματα;", Παντομίμα, Αινίγματα κ.λ.π.

- Το 5ο και 6ο μάθημα ΚΑΝΕ/ ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ, ΕΑΝ ΠΩ και ΜΕ ΑΚΟΥΤΕ, ενίσχυσαν τη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών, κάτι που βοήθησε στην ομαλότερη διεξαγωγή των μαθημάτων.

Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν: "Ο Νικόλας λέει" (Simon says), "Κάνε ότι λέω", Κάνε ό,τι κάνω", παιχνίδια ρόλων, "Αλάτι Πιπέρι" (στη λέξη "αλάτι" αντιγράφουν την μίμηση, στη λέξη "πιπέρι" μένουν ακίνητα)

- Τον ίδιο στόχο, αλλά και την κατάκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων, εξυπηρέτησαν και τα μαθήματα 13ο και 14ο Είναι η ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΣΤΙΓΜΗ; και ΔΙΑΚΟΠΤΩ ΕΥΓΕΝΙΚΑ.
- Οι λέξεις ΠΡΙΝ/ΜΕΤΑ (9ο μάθ.) και ΤΩΡΑ/ΑΡΓΟΤΕΡΑ (10ο μάθ.) βοήθησαν στην κατανόηση της χρονικής ακολουθίας, ενώ οι λέξεις ΑΝ/ΤΟΤΕ, ΓΙΑΤΙ/ΕΠΕΙΔΗ (8ο μάθ.) στην ανάπτυξη της επαγωγικής σκέψης, στην μετέπειτα εξαγωγή συμπερασμάτων και στην πρόβλεψη των συνεπειών των πράξεών τους.

Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν:

- Κινητικά παιχνίδια (περιγραφή τι έκανα μετά),
- Παραμύθια με εικόνες (καρτέλες χρονικής ακολουθίας (Τ.Τσιλιμέντη)
- Οι λέξεις ΜΕΡΙΚΟΙ/ ΟΛΟΙ (7ο μάθ.)και ΙΔΙΟ/ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ (11ο μάθ.), βοήθησαν αργότερα τα παιδιά να καταλάβουν ότι σε ΟΛΟΥΣ τους ανθρώπους ΔΕΝ αρέσουν τα ΙΔΙΑ πράγματα και ότι ΜΕΡΙΚΟΙ άνθρωποι μπορεί να έχουν ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ γνώμη από τη δική τους.
- Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν:
- "Ο Γευσιγνώστης" (δοκιμάζουμε φρούτα, μερικά είναι γλυκά, μερικά ξινά, όλα ζουμερά)
- Παιχνίδι με κάρτες, όπου τα παιδιά βρίσκουν και κρύβουν το διαφορετικό σε κάθε κάρτα

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Σε αυτήν την ενότητα περιλαμβάνεται η διερεύνηση των συναισθημάτων από τα παιδιά καθώς θα τα βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση και αντίληψη του εαυτού τους αλλά και των άλλων. Κύριος στόχος αυτής της ενότητας αποτελεί η ανάπτυξη της δεξιότητας αναγνώρισης των συναισθημάτων, της διαχείρισης τους, την απόκτηση ικανότητας άρνησης, την ανάπτυξη της αυτοφροντίδας καθώς και της ενσυναίσθησης.

Η ενότητα ξεκινάει με το 16ο Μάθημα και τελειώνει στο 38ο (επαναληπτικό) και διαμορφώνεται ως εξής:

16ο: Τι είναι τα συναισθήματα (πως νιώθουν οι άνθρωποι, με ποιο τρόπο μπορούμε να το μαντέψουμε)

17ο: Χαρούμενος / λυπημένος

18ο: Τι αρέσει σε μας και τι στους άλλους

19ο και 20ο : Θυμωμένος (όλους μας θυμώνουν τα ίδια πράγματα;) Πως διαχειρίζομαι το

θυμό μου

21ο: Φοβάμαι/ νιώθω ασφαλής

22ο : Εσωστρεφής/ Μυστικό

23ο και 24ο : Ακούω το σώμα μου/ Μαθαίνω να λέω ΟΧΙ

25ο: Νοιάζομαι / βοηθάω

26ο: Κατά λάθος (ατυχήματα)

27ο: Περήφανος

28ο: Ενίσχυση προσοχής (θυμάστε;)

29ο: Επαναληπτικό

30ο: Είναι πιθανόν Ίσως, γιατί/επειδή

31ο: Απογοητευμένος (πρώτος πάντα;)

32ο: Τα συναισθήματα αλλάζουν όπως και οι προτιμήσεις μας

33ο και 34ο : Αγαπώ / Μισώ / Ζηλεύω

35ο: Είναι δίκαιο;

36ο και 37ο: Ανυπόμονος/ διαχείριση της αναμονής

38ο: Επαναληπτικό

Οργανώθηκαν δραστηριότητες με τα παιδιά για την αναγνώριση και τη διαχείριση των συναισθημάτων με τη βοήθεια των γαντόκουκλων , με παιχνίδια ρόλων, με ανάγνωση παραμυθιών με εικαστικές δημιουργίες κ.α.

- Στο πρώτο μάθημα (16ο) αυτής της ενότητας εισάγεται η έννοια "συναίσθημα" καθώς οι τρόποι που τα αντιλαμβανόμαστε από τις σωματικές ενδείξεις.
- Στο 17ο Μάθημα (Χαρά /λύπη) μέσα από παιχνίδια ρόλων, αφηγήσεις προσωπικών ιστοριών και προβληματισμό , γίνεται από τα παιδιά κατανοητό ότι όλα τα συναισθήματα είναι φυσιολογικά και ότι μπορούμε να μαντέψουμε πως αισθάνονται οι άνθρωποι από τις εκφράσεις του προσώπου τους.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Δημιουργία λεξικού των συναισθημάτων
- Μιλάμε για τα λεξικά και αποφασίζουμε να φτιάξουμε το λεξικό των συναισθημάτων όπου θα καταγράφεται κάθε φορά το νέο συναίσθημα που θα μαθαίνουμε
- Το κουτί των συναισθημάτων, όπου μέσα μπαίνουν οι μάσκες των συναισθημάτων που φτιάχνουν τα παιδιά και που εμπλουτίζεται στα επόμενα μαθήματα από τα νέα συναισθήματα που μαθαίνουμε.
- τα παιδιά εκφράζουν με το πρόσωπό τους διάφορα συναισθήματα και τα παρατηρούν σε ατομικά καθρεφτάκια.
- παιχνίδια μίμησης συναισθημάτων από διάφορες εικόνες
- παρατήρηση διαφόρων έργων τέχνης και ακρόασης μουσικών κομματιών, και καταγραφής των συναισθημάτων που νιώθουν κάθε φορά
- δημιουργία πινάκων αναφοράς και λιστών με τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα
- Στο 18ο Μάθημα (Τι αρέσει σε μας και τι στους άλλους Προτιμήσεις) Τα παιδιά μιλούν για τις δικές τους προτιμήσεις και αρχίζουν να ρωτούν και να κατανοούν και τις προτιμήσεις των άλλων , που μπορεί πολλές φορές να είναι διαφορετικές, μπαίνουν στη διαδικασία της αυτοπαρατήρησης και ευαισθητοποιούνται, λαμβάνοντας υπόψη τους και τις προτιμήσεις των άλλων.

Γίνονται καταγραφές των προτιμήσεων (σε χρώματα, φαγητά, τραγούδια) και φτιάχνουμε λίστες και στατιστικούς πίνακες (Μαθηματικά)

- Στο 19ο και 20ο Μάθημα (θυμός διαχείρισή του) τα παιδιά προσπαθούν να εξερευνήσουν τα συναισθήματά τους και να αναγνωρίσουν το συναίσθημα *του*

φόβου ως φυσιολογικό και πολλές φορές χρήσιμο, μαθαίνουν πως εκδηλώνεται και πως να τον διαχειρίζονται.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Κουκλοθέατρο. Με τη βοήθεια των γαντόκουκλων τα παιδιά βιώνουν μέσα από την ιστορία που παρουσιάζεται, καταστάσεις συγκρούσεων και αρνητικής έκφρασης του θυμού και παροτρύνονται να προβληματιστούν και να προτείνουν καλές επιλογές συμπεριφοράς.
- Το σπιτάκι του θυμού. Ορίζουμε ένα χώρο μέσα στη τάξη όπου τοποθετούμε αντικείμενα που θα βοηθήσουν να ηρεμήσουν (κούκλες, βιβλία, μαξιλαράκια) και επίσης τα παιδιά σε ομάδες φτιάχνουν την αφίσα με τους τρόπους χαλάρωσης που προτείνουν τα ίδια.
- Διαβάζουμε το βιβλίο " Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε" και παίζουμε πολλά παιχνίδια ρόλων.
- Στο 21ο μάθημα (φόβος νιώθω ασφαλής) Στο μάθημα αυτό με αφορμή μια εξιστόρηση ενός παιδιού για το τον σεισμό που βίωσε λίγες μέρες πριν , εισάγουμε την έννοια του *φόβου κ*αι την αντίθετη έννοια της *ασφάλειας.*

Όπως είναι φυσικό όλα τα παιδιά είχαν ανάλογες εμπειρίες , έγινε συζήτηση και στη συνέχεια έγινε καταγραφή σε εννοιολογικό χάρτη των φόβων των παιδιών, καθώς επίσης έγινε παρατήρηση με τα καθρεφτάκια των εκφράσεων του φόβου.

Στη συνέχεια με τη βοήθεια εικόνων τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι κάτι μπορεί να μας προξενήσει φόβο άθελά του (πχ. ένα ζώο) και προσπαθούμε να βρούμε τρόπους αντιμετώπισης των φόβων μας. Σε φύλλο εργασίας τα παιδιά ζωγράφισαν τον φόβο τους και τον μοιράστηκαν με την ομάδα.

- Στο 22ο Μάθημα (εσωστρεφής, μυστικά) . Στο μάθημα αυτό, τα παιδιά μαθαίνουν ότι υπάρχουν περιπτώσεις που με κανέναν απ' τους τρόπους που έχουμε μάθει (παρατηρώ, ακούω, ρωτώ) δεν μπορούμε να διαπιστώσουμε τα συναισθήματα ενός εσωστρεφούς ατόμου. Εκτός από την έννοια Εσωστρεφής, Εσωστρέφεια εισάγουμε και την έννοια Μυστικό και Εκμυστηρεύομαι, τονίζοντας ότι το να μοιράζονται τα προβλήματά τους και τις ανησυχίες τους με τους ανθρώπους που τα αγαπούν, θα τα βοηθήσει στη λύση τους. Δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στο ότι τα συναισθήματα των ανθρώπων που τα αγαπούν δεν θα αλλάξουν, ότι κι αν έχει συμβεί κι ότι υπάρχουν καλά μυστικά, όπως δώρο ή μια έκπληξη και κακά μυστικά, όπως όταν μας έχει πειράξει κάποιος και μας έχει πει να μην το πούμε σε κανέναν.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Παιχνίδι εκφράσεων με τα καθρεφτάκια
- Εικόνες των συναισθημάτων
- Μάσκες συναισθημάτων
- Τραγούδι "Έχω ένα μυστικό" Αλίκη Βουγιουκλάκη
- Γράφουν (ζωγραφίζουν) ένα μυστικό σε μια κάρτα καρδιά και το δίνουν σένα φίλο τους
- Στο 23ο και 24ο Μάθημα (Ακούω το σώμα μου/ μαθαίνω να λέω ΟΧΙ) εισάγονται οι έννοιες που αφορούν τα αγγίγματα στο σώμα μας και γίνεται διάκριση *"ευχάριστων"* και *"δυσάρεστων" αγγιγμάτων*, καθώς τονίζεται και το δικαίωμα των παιδιών στη *άρνηση.*
- Ενδεικτικές δραστηριότητες:
- Παρακολούθηση από το διαδίκτυο μικρών ταινιών σχετικά με την παρενόχληση από ξένους και τους τρόπους προστασίας των παιδιών.

- Καταγραφή σε λίστα των αγγιγμάτων (σε ποια λέμε ναι και σε ποια όχι)
- παιχνίδια ρόλων με σενάρια που δημιουργούν τα ίδια τα παιδιά
- Ανάγνωση και επεξεργασία του παραμυθιού ¨Η Κίκο και το χέρι"
- Στα μαθήματα 22, 23 και 24 ενσωματώσαμε και την Πανελλήνια ημέρα κατά της ενδοσχολικής βίας (6 Μαρτίου) και φτιάχνουμε αφίσα.
- Στο 25ο Μάθημα (Νοιάζομαι , βοηθάω) τα παιδιά μαθαίνουν τρόπους να δείχνουν ότι νοιάζονται και να βοηθάνε τους άλλους *(ενσυναίσθηση),* αλλά και να ζητάνε βοήθεια όταν χρειάζονται.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Ανάγνωση του Παραμυθιού " Το δώρο της Παπλωματούς"
- Ορμώμενοι από το παραμύθι τα παιδιά οργανώνουν παζάρι με δικές τους κατασκευές και τα έσοδα τα στέλνουν σε φιλανθρωπικό ίδρυμα της πόλης μας.
- Παραγωγή γραπτού λόγου. Ζωγραφίζουν κάρτες και γράφουν ευχές και τις δίνουν σε αγαπημένα πρόσωπα.
- Στο 26ο (Κατά λάθος ατύχημα) , δίνεται έμφαση ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν τις *τυχαίες και σκόπιμες ενέργειες* καθώς και το πόσο σημαντικό είναι να αποδεχόμαστε την *ευθύνη των πράξεών* μας.
- Στο 27ο (Περήφανος) Τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι είναι φυσιολογικό και αποδεκτό να αισθάνονται περήφανοι για κάτι που κατάφεραν.
- Στο 28ο Μάθημα (Ενίσχυση προσοχής) γίνεται προσπάθεια ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα *προσοχής* για να μπορούν να θυμούνται πράγματα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Παιχνίδια σε ζευγάρια (ο ένας λέει στον άλλο 3 πράγματα και στη συνέχεια αυτός καλείται να θυμηθεί και τα τρία με τη σωστή σειρά)
- παιχνίδια μνήμης (memory) σε ομάδες με κάρτες και στον Υπολογιστή με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού
- Ανάγνωση του παραμυθιού " Η ιστορία ενός καλοψημένου τηγανόψωμου"
- Στο 30ο Μάθημα (Είναι πιθανό Ίσως, Γιατί Επειδή) στόχος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι δεν μπορούμε πάντα να ξέρουμε πώς αισθάνονται οι άλλοι γύρω μας, ούτε μπορούμε να είμαστε σίγουροι για το λόγο που νιώθουν έτσι. Επίσης να αρχίσουν να συσχετίζουν μια *ενέργεια με τις επιπτώσεις* της.

Μέσα από παιχνίδια ρόλων, με τις γαντόκουκλες, και ιστορίες, προσπαθούμε να καταλάβουμε πώς νιώθει κάθε φορά ο πρωταγωνιστής.

- Στο 31ο Μάθημα (Απογοητευμένος. Πρώτος πάντα; Δεν τα παρατάμε, αλλά συνεχίζουμε να προσπαθούμε) εισάγουμε την έννοια *Απογοητευμένος.* Πότε νιώθουμε έτσι και τι πρέπει να κάνουμε για να νιώσουμε καλύτερα (τρόπους να ηρεμήσουμε και να χαλαρώσουμε). Τονίζουμε ότι δεν μπορούμε να έχουμε πάντα αυτό που θέλουμε, ή να κερδίζουμε πάντα και να είμαστε πρώτοι σε όλα. Ότι η πρωτιά δεν συνεπάγεται πάντα και αποδοχή και ότι το πιο σημαντικό είναι να μην εγκαταλείπουμε την προσπάθεια.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνα μαθημάτων
- Φτιάχνουμε αφίσα με τεχνικές χαλάρωσης
- Σενάρια και βρίσκουμε τρόπους αντιμετώπισης

- Γνωμικά
- Λεξικό των συναισθημάτων
- Στο 32ο Μάθημα (*Τα συναισθήματα αλλάζουν* όπως και οι προτιμήσεις μας) δίνουμε στα παιδιά να καταλάβουν ότι τα συναισθήματα, ακόμη και για την ίδια κατάσταση, μπορούν να αλλάξουν. Ότι είναι δυνατό να τους αρέσουν Διαφορετικά πράγματα σε Διαφορετικές στιγμές. Ότι η επιλογή του κατάλληλου χρόνου είναι πολύ σημαντική για την επίλυση των προβλημάτων και ότι όλοι οι άνθρωποι δεν αισθάνονται το ίδιο για την ίδια κατάσταση.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνα μαθημάτων (πώς ένιωθε πριν το παιδί της εικόνας, πώς νιώθει μετά τη λύση του προβλήματος)
- Γαντόκουκλες
- Παιχνίδια ρόλων
- Ζωγραφίζω το συναίσθημα που νιώθω και του δίνω χρώμα. Με χρωματιστή ζελατίνη παρατηρώ πώς αλλάζει χρώμα η ζωγραφιά μου.
- Στα Μαθήματα 33ο και 34ο (Αγαπώ / Μισώ / Ζηλεύω) στόχος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά τις έννοιες *Αγαπώ, Μισώ, Ζηλεύω* (θυμώνω). Να συνειδητοποιήσουν ότι μετά το μίσος και τη ζήλια πολλές φορές έρχεται ο θυμός για το πρόσωπο που μισούν ή ζηλεύουν. Να αρχίζουν να εφαρμόζουν τρόπους , για να ηρεμούν όταν αισθάνονται έτσι, να κατανοήσουν ότι δεν μπορούν πάντα να έχουν αυτό που θέλουν, και να συζητηθούν συνήθεις παιδικές παρεξηγήσεις και συγχύσεις όσον αφορά την αγάπη, το μίσος, το θυμό και τη ζήλια

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνες μαθημάτων
- Καθρεφτάκια για έκφραση συναισθημάτων
- Λεξικό συναισθημάτων
- Φύλλο εργασίας για το σπίτι (ζητάμε από τους γονείς να ρωτήσουν τα παιδιά τι τα κάνει να ζηλεύουν, τρόπους αντιμετώπισης της ζήλιας τους, αλλά και τι θα ήθελαν να ακούσουν από τους γονείς τους όταν ζηλεύουν)

Στο 35ο Μάθημα (Είναι δίκαιο;) τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι όλοι έχουμε *ίσα δικαιώματα*, ότι όταν είμαστε δίκαιοι όλοι είναι ευχαριστημένοι, και ότι για να είσαι δίκαιος μερικές φορές πρέπει να περιμένεις.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Αυτοκόλλητα, ένα για κάθε παιδί
- Σενάρια αυτοσχέδια
- Λαχνίσματα
- Εφημερίδες , Ιντερνέτ (ειδήσεις όπου σχολιάζουμε σε ομάδες τη δικαιοσύνη και την αδικία σε διαφορετικές περιπτώσεις)

Στο 36ο και 37ο Μάθημα (Ανυπόμονος, Διαχείριση της αναμονής) στόχος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά το συναίσθημα της *ανυπομονησίας,* να γνωρίσουν και να εφαρμόσουν τρόπους και *τεχνικές χαλάρωσης.*

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Αυτοσχέδιες ιστορίες δραματοποίηση από τις εικόνες μαθημάτων και από προσωπικές ιστορίες των παιδιών
- Γαντόκουκλες

- Λεξικό συναισθημάτων (συμπληρώνουμε το νέο συναίσθημα)
- Παροιμίες
- Αφίσα με τεχνικές χαλάρωσης (φτιάχνεται από ομάδα)
- Αφίσα με περιπτώσεις που πρέπει να περιμένουμε , τι κάνουμε ;

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΛΥΣΕΙΣ, ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Είναι πολύ σημαντικό να μάθουν τα παιδιά να εξερευνούν τις *συνέπειες των αποφάσεών* τους, έτσι ώστε να βελτιώσουν τη δεξιότητα ανεύρεσης κατάλληλων λύσεων.

Τα μαθήματα της ενότητας αυτής, έχουν σκοπό:

- να βοηθήσουν τα παιδιά, να μάθουν τον τρόπο να λύνουν τα προβλήματά τους μόνα τους.
- να καταλάβουν ότι υπάρχουν περισσότεροι από έναν τρόποι επίλυσης ενός προβλήματος
- να κινητοποιούνται , ώστε να μην τα παρατάνε εύκολα.

Επίσης, τα καθοδηγούν στη διερεύνηση των πιθανών συνεπειών μια συγκεκριμένης λύσης ενός προβλήματος με τον εξής τρόπο: Τα διευκολύνουν στην κατανόηση της ακολουθίας των γεγονότων και στην ανάπτυξη της επαγωγικής τους σκέψης, παρακινώντας τα να εξετάζουν, εάν μια ιδέα είναι καλή ή όχι. Αυτό θα τα βοηθήσει να προβλέψουν τι είναι πιθανό να συμβεί μετά την πραγματοποίηση μιας επιλεγμένης λύσης. Έτσι θα μπορέσουν σιγά σιγά να οικοδομήσουν την υπευθυνότητά τους, αλλά και να αποκτήσουν σταδιακά, όλο και μεγαλύτερο έλεγχο των πράξεών τους.

Η ενότητα αυτή ξεκινάει με το 39ο μάθημα και τελειώνει στο 52ο μάθημα.

39ο. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να λύσουμε ένα πρόβλημα; Τι άλλο; Επιμένουμε, δεν τα παρατάμε.

40ο. Ποιο είναι το πρόβλημα; Είναι πάντα τα πράγματα όπως νομίζουμε; Πώς μπορούμε να το διαπιστώσουμε; Ρωτάμε το γιατί. Αλήθεια / Ψέματα.

41ο. Προτιμήσεις και λύσεις.

42ο. Χρονική ακολουθία και συνέπειες.

43ο. Αιτία και αποτελέσματα.

44ο. Είναι καλή ιδέα;

45ο. Τι είναι πιθανό (ίσως) να συμβεί μετά; Συνέπειες των πράξεών μας.

46ο. Λύνουμε τα προβλήματα μόνοι μας. (Βρίσκουμε περισσότερες λύσεις / Επιμένουμε, δεν τα παρατάμε).

47ο. Τι μπορώ να κάνω όταν μου παίρνουν το παιχνίδι μου;

48ο. Τι μπορώ να κάνω, όταν με πειράζουν ή με κοροϊδεύουν;

49ο. Παίζουμε και φερόμαστε δίκαια. Ίσα δικαιώματα.

50ο. Πώς μπορώ να μπω σε μια παρέα; / Φιλία

51ο. Πώς μπορούμε να είμαστε όλοι ευχαριστημένοι σε μια παρέα;

52ο. Επαναληπτικό

- Στα 39ο και 40ο και 41ο Μαθήματα (Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να λύσουμε ένα πρόβλημα; / Ποιο είναι το πρόβλημα; / Προτιμήσεις και λύσεις) τα παιδιά πρέπει να αντιληφθούν ότι υπάρχουν *περισσότερες από μια λύσεις για ένα πρόβλημα.* Είναι σημαντικό να μάθουν να σκέφτονται πολλούς τρόπους, για να λύσουν ένα πρόβλημα και να μην παρατούν την προσπάθεια.

- Επίσης, πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι είναι καλύτερα να ρωτάμε παρά να εικάζουμε, γιατί μπορεί να μην έχουμε αντιληφθεί ποιο είναι πραγματικά το πρόβλημα. Σημαντικό εδώ είναι να τονίσουμε ότι μόνο μέσα από την αλήθεια μπορούμε να καταλάβουμε την πραγματική διάσταση ενός προβλήματος.
- Παράλληλα, θα πρέπει να κατανοήσουν ότι, εξίσου σημαντικό, στην επίλυση ενός προβλήματος, είναι να λαμβάνουμε υπόψη μας και τις προτιμήσεις των άλλων.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνες μαθημάτων
- Πίνακας/Λίστα (λύσεις του προβλήματος)
- Ζωγραφίζω το πρόβλημά μου (το παρουσιάζω στον κύκλο, και προσπαθούμε όλοι μαζί να βρούμε λύσεις)
- Διαλέγω ένα αντικείμενο, περιγράφω την χρηστικότητά του και βρίσκω και άλλους τρόπους που μπορώ να το χρησιμοποιήσω.
- Παιχνίδια ρόλων
- Παιχνίδι "Αλήθεια Ψέματα"
- Παραμύθι "Ο ψεύτης βοσκός"
- Παιχνίδι "Χαλασμένο τηλέφωνο"
- Γνωμικά
- κουκλοθέατρο με τις Γαντόκουκλες
- Στο 42ο Μάθημα (Χρονική ακολουθία Συνέπειες) τα παιδιά πρέπει να αντιληφθούν ότι τα γεγονότα έχουν μια *χρονική ακολουθία.* Η αντίληψη της σειράς με την οποία συμβαίνουν τα γεγονότα, βοηθάει στην ανάπτυξη της επαγωγικής σκέψης.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνες/καρτέλες χρονικής ακολουθίας (τετράδες εικόνων, που δείχνουν την εξέλιξη μιας ιστορίας)
- Εικόνες/καρτέλες χρονικής ακολουθίας με διαπροσωπικά προβλήματα (τετράδες εικόνων, που δείχνουν την εξέλιξη ενός διαπροσωπικού προβλήματος
- Περιγραφή μιας ιστορίας του κάθε παιδιού (π.χ. τι κάνω το πρωί όταν ξυπνήσω; κλπ)
- Παντομίμα
- Εξέλιξη του ανθρώπου
- Σύνδεση με το εποχιακό θέμα Άνοιξη: εξέλιξη του φυτού
- Φύλλο εργασίας: Ζωγραφίζω σε 4 φάσεις, μια χρονική ακολουθία.
- Στο Μάθημα 43ο (*Αιτία και αποτελέσματα)* τα παιδιά πρέπει να μάθουν ν' αναζητούν τις αιτίες των γεγονότων και ν' αρχίσουν να συνειδητοποιούν ότι γνωρίζοντας το αποτέλεσμα μιας αιτίας μπορούν να προλάβουν μελλοντικά προβλήματα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εξιστόρηση προσωπικών εμπειριών
- Παροιμίες/ Γνωμικά
- Παιχνίδι "Αιτία Αποτέλεσμα (σε ομάδες περιγράφουμε ένα γεγονός, και προσπαθούμε να βρούμε τα πιθανά αίτια)

- Παραμύθι “Πινόκιο”, Κολόντι
- Στα Μαθήματα 44ο και 45ο (Είναι καλή ιδέα / Τι είναι πιθανό (ίσως) να συμβεί μετά; *Συνέπειες των πράξεών μας*) τα παιδιά θα συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν περισσότερες από μια λύσεις, καλές ή κακές και να καταλάβουν πως ότι κάνουν ή λένε επιφέρει συνέπειες, θετικές ή αρνητικές.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Αναφορά προσωπικών προβλημάτων (στο σχολείο) και εύρεση λύσεων
- Παιχνίδι “Time out”
- Παραμύθι “Η αλεπού και ο τράγος” Αίσωπος
- Κουκλοθέατρο
- Γνωμικά/Παροιμίες
- Παραμύθι “Το τζιτζίκι και το μυρμήγκι” Αίσωπος
- Σύνδεση με τη θεματική ενότητα ¨Διατροφή¨ συνέπειες από την καλή ή κακή διατροφή μέσα από το βιβλίο “ Η ιστορία της Μελένιας”
- Εικαστικές δημιουργίες των παιδιών
- Στα Μαθήματα 46ο , 47ο και 48ο (Λύνουμε τα προβλήματα μόνοι μας/ Τι μπορώ να κάνω όταν μου παίρνουν το παιχνίδι / Τι μπορώ να κάνω όταν με κοροϊδεύουν) τα παιδιά μαθαίνουν τον *τρόπο να λύνουν τα προβλήματά τους μόνοι τους,* καθώς και να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν περισσότεροι από έναν τρόποι επίλυσης ενός προβλήματος. Εξασκούνται στα **Βήματα Επίλυσης προβλημάτων ,** μαθαίνουν την στρατηγική του να μιλούν για τα συναισθήματά τους και τα “θέλω” τους, και να αντιμετωπίζουν τα “πειράγματα” .
- Ενδεικτικές δραστηριότητες:
- Παιχνίδι ρόλων, αφήγηση και δραματοποίηση προσωπικών εμπειριών
- κουκλοθέατρο με τις γαντόκουκλες του Προγράμματος
- κατασκευή αφίσας με τα Βήματα Επίλυσης Προβλημάτων
- Παραμύθι: “Τα 3 μικρά λυκάκια” Ε. Τριβιζάς
- Παρακολούθηση στον Υπολογιστή της ταινίας “το ασχημόπαπο” βασισμένο στο αντίστοιχο παραμύθι του Άντερσεν
- Παραμύθι: “ Οι λέξεις δεν είναι για πληγώνουμε” Ελίζαμπεθ Βέρντικ εκδ. Πατάκη
- Στα μαθήματα 49ο, (Παίζουμε και φερόμαστε δίκαια)

Στο μάθημα αυτό, στόχος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι *η μοιρασιά, η ανταλλαγή* και η *αναμονή* της σειράς είναι κατάλληλοι τρόποι για να παίζουν *δίκαια.*

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- εικόνες μαθήματος (προβληματισμός και συζήτηση)
- Γνωμικό “ Είναι εύκολο να είσαι καλός. Το δύσκολο είναι να είσαι δίκαιος” Β. Ουγκώ, ανάλυση μέσα από εμπειρίες και παραδείγματα
- Παιχνίδι “οι μικροί δικηγόροι”
- 50ο και 51ο, (Πως μπορώ να μπω σε μια παρέα, *Φιλία*/ Πως μπορούμε να είμαστε όλοι ευχαριστημένοι σε μια παρέα, τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι για να μπουν σε μια *παρέα* απαιτείται υπομονή και σωστή εφαρμογή βημάτων και τακτικής.
- Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Εικόνες του μαθήματος
- περιγραφή προσωπικών εμπειριών
- κατασκευή αφίσας με τα 4 βήματα που ακολουθούμε για να μπούμε σε μια παρέα
- παιχνίδι ρόλων για εξάσκηση στα βήματα
- τραγούδι ¨φίλοι για πάντα¨ τραγουδάμε και χαρίζουμε στο φίλο μας ένα φιλικό άγγιγμα
- κατασκευή κάρτας με ζωγραφιές και όμορφα λογάκια (σε ζευγάρια, που δημιουργούνται με τον τροχό της φιλίας, ο ένας χαρίζει στον άλλο τη κάρτα του)
- Μάθημα 52 Επαναληπτικό . Γίνεται ανασκόπηση της τελευταίας ενότητας αλλά και μια συνολική αποτίμηση όλου του προγράμματος.
- Ενδεικτικές δραστηριότητες:
- με τη χρήση του λεξικού των συναισθημάτων γίνεται επανάληψη
- παιχνίδια ρόλων
- κατασκευή αφίσας (ομαδική) όπου κάθε παιδί ζωγραφίζει τις εντυπώσεις του από το πρόγραμμα
- οργάνωση (έκθεση έργων) όλων των κατασκευών και εργασιών των παιδιών από το πρόγραμμα και παρουσίαση στη ομάδα και στους γονείς.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα ξεκίνησε σχεδόν με την έναρξη της σχολικής χρονιάς (μέσα Οκτώβρη) και ολοκληρώθηκε το πρώτο δεκαήμερο του Μάη. Εκτός από τις δυο μέρες της εβδομάδας που υλοποιούνταν , το πρόγραμμα διέτρεχε και συνδεόταν με το αναλυτικό πρόγραμμα ,έτσι ώστε τα παιδιά να εμπεδώνουν και να εφαρμόζουν στη καθημερινότητά τους όσα είχαν διδαχθεί.

Με τις επιστολές που στέλνονταν στους γονείς , αυτοί είχαν τη δυνατότητα να συμβάλλουν ουσιαστικά στη εξέλιξη του προγράμματος και να ενισχύουν και να στηρίζουν την προσπάθεια του παιδιού για την κατάκτηση των δεξιοτήτων που διδάσκονταν στο σχολείο. Μάλιστα ανέφεραν ότι χρησιμοποιούσαν τις υποδείξεις του Προγράμματος και βελτίωσαν τις σχέσεις τους με τα παιδιά.

Η ανταπόκριση των παιδιών ήταν θετική , ιδιαίτερα στις δραστηριότητες παιχνιδιών ρόλων , δραματοποιήσεις, περιγραφή προσωπικών εμπειριών, κουκλοθέατρου και αφήγηση παραμυθιών. Κατανόησαν καλύτερα τις ονομασίες των συναισθημάτων, καθώς βελτιώθηκαν και στη διαχείρισή τους. Έδειξαν συμπόνια και κατανόηση για τα συναισθήματα των άλλων και ανέπτυξαν τεχνικές επίλυσης προβλημάτων και αποφυγή συγκρούσεων. Δημιούργησαν φιλίες και γενικότερα ενίσχυσαν την αυτοεκτίμησή τους και βελτίωσαν τη συμπεριφορά τους, τόσο στο σχολείο, όσο και στο σπίτι. Μα πάνω απ΄όλα έδειχναν ικανοποιημένα και περήφανα για τις κατακτήσεις τους, ενεργοποίησαν τη σκέψη τους κάτι που είχε θετικό αποτέλεσμα τόσο στον νοητικό γνωστικό τομέα όσο και στον κοινωνικο συναισθηματικό.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

“ Η ιστορία της Μελένιας” Από το πρόγραμμα κοινωνικής υπευθυνότητας Quality net

“ Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε” Μάρτιν Αγκάσι, εκδ. Μεταίχμιο

“ Το Ασχημόπαπο” https://www.youtube.com/watch?v=4HcOBhySD4

“Βήματα για τη ζωή” , Νάντια Κουρμούση, Βασίλη Κούτρας

“Έχω ένα μυστικό” ερμηνεύει η Αλίκη Βουγιουκλάκη
“Η αλεπού και ο τράγος” Αίσωπος
“Η ιστορία ενός καλοψημένου τηγανόψωμου” Svend Otto εκδ. Πατάκη
“Η Κίκο και το χέρι” Βίντεο https://www.youtube.com/watch?v=p2H_qEPzOkU
“Ξένε μην με ενοχλείς” https://www.youtube.com/watch?v=nOre242fMxU
“Ο ψεύτης βοσκός” Μύθοι Αισώπου
“Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε” , Ελίζαμπεθ Βέρντικ, Εκδ. Μεταίχμιο
“οχι βόλτα με ξένους” https://www.youtube.com/watch?v=l6VEVVJxKEY
“Παραμύθια με εικόνες” Τασούλα Τσιλιμέντη, εκδ. Καστανιώτη
“Πινόκιο” Κολόντι
“Τα τρία μικρά Λυκάκια” Ευγ. Τριβιζάς, εκδ. Μίνωας
“Το δώρο της Παπλωματούς” Τζέφ Μπριμπό, Γκέιλ ντε Μάρκεν, εκδ. Άγκυρα
“Το τζιτζίκι και το μυρμήγκι” Αίσωπος
“Φίλοι για πάντα” https://www.youtube.com/watch?v=pf76H6wAFEo
https://www.youtube.com/watch?v=cmsIiqn8GlI
wwccsintro/w.mikrapaidia.gr/
Αναλυτικό Πρόγραμμα Νηπιαγωγείου (ΔΕΠΠΣ)
Εκπ/κή πύλη με διάφορες δραστηριότητες για μικρά παιδιά “Αερόστατο"

Το ρολόι των συναισθημάτων

Μαθαίνω τα συναισθήματά μου μιλώντας και κατασκευάζοντας
Στυλιανή Κωστάκη, Αικατερίνη Παρασκάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ kostakistela@gmail.com ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ kparaskaki@gmail.com)

11ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση αυτή αναφέρεται στο πρόγραμμα που έγινε στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης κατά το σχολικό έτος 20142015. Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Ηρακλείου με τίτλο: "Το ρολόι των συναισθημάτων", μαθαίνω τα συναισθήματά μου μιλώντας και κατασκευάζοντας. Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε σε 3 μήνες από 2 μεικτά τμήματα της Α' τάξης του Δημοτικού με συνολικό αριθμό 32 μαθητών. Αρχικά ασχοληθήκαμε γενικά με το θέμα των συναισθημάτων και από τον δεύτερο μήνα αρχίσαμε να επικεντρωνόμαστε στο κάθε συναίσθημα ξεχωριστά.

Εξασφαλίστηκε η διαθεματικότητα με εμπλεκόμενα τα εξής πεδία: Γλώσσα, Αισθητική Αγωγή, Μελέτη Περιβάλλοντος, Νέες Τεχνολογίες. Οι δραστηριότητες που ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα είχαν περισσότερο παιγνιώδη χαρακτήρα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_24.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Συνεργασία, μαθαίνω να λέω αυτό που νιώθω, παλέτα συναισθημάτων, εκφράσεις προσώπων, μαθαίνω να ακούω και να βοηθάω, αποδοχή, διαφορετικότητα, συναισθηματική νοημοσύνη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσα στο περίπλοκο και ταυτόχρονα γρήγορα μεταβαλλόμενο κοινωνικά περιβάλλον που βιώνουμε, το σχολείο έχει ως σκοπό να διαμορφώσει όχι μόνο υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες, αλλά και ευτυχισμένους ανθρώπους που θα χαίρονται τη ζωή τους και θα αντιμετωπίζουν με αισιοδοξία κάθε τους πρόβλημα.

Έτσι μέσα από το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας, που εφαρμόζουμε στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης, αποφασίσαμε να εντάξουμε ένα πρόγραμμα με τίτλο " Το ρολόι των συναισθημάτων", μαθαίνω τα συναισθήματά μου μιλώντας και κατασκευάζοντας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να μάθουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους
- να αναγνωρίζουν τα θετικά και τα αρνητικά συναισθήματα
- να αναπτύξουν δεξιότητες ώστε να εκφράζονται και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους
- να κατανοήσουν ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να επηρεάσει τα συναισθήματα των υπόλοιπων παιδιών

ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας
- να μάθουν να επιλύουν τα προβλήματα που τους προκύπτουν
- να αναπτύξουν την κριτική σκέψη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η αφόρμηση για την εκκίνηση του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν ένας καυγάς που έγινε ανάμεσα σε 2μαθητές διαφορετικής καταγωγής της Α' τάξης. Τότε ήταν που συνειδητοποιήσαμε με τη δασκάλα του άλλου τμήματος της Α' τάξης ότι υπάρχουν παιδιά που έχουν πολύ θυμό χωρίς να ξέρουν πώς να τον διαχειριστούν, που τα μπλοκάρει και τα κάνει να συμπεριφέρονται άσχημα. Εκτός από τα συναισθήματα θυμού διαπιστώσαμε και συναισθήματα έντονης λύπης από μαθήτρια χωρίς να λέει αρχικά τίποτα για το λόγο που της την προκαλούσε, αλλά ήταν υποτονική μελαγχολική και με έντονη αγωνία για κάτι. Ανακαλύψαμε λοιπόν ότι υπάρχουν πολλά συναισθήματα που τα παιδιά δεν ξέρουν πώς να διαχειριστούν και να εκφράσουν. Ήταν λοιπόν απαραίτητο να τα βοηθήσουμε.

1ος μήνας

Παρακάτω αναφέρονται οι δραστηριότητες που έγιναν τον πρώτο μήνα του προγράμματος με σκοπό την ομαλή ενσωμάτωση των παιδιών στο πρόγραμμα. Δόθηκε περισσότερο έμφαση στο να μάθουν αρχικά το βασικό λεξιλόγιο και στη συνέχεια να τα αναγνωρίζουν σε διάφορες καταστάσεις.

Δραστηριότητες με θέμα: Μαθαίνω τα συναισθήματα

Δόθηκε στα παιδιά ένα πακέτο με διάφορα φύλλα εργασίας. Με αυτά θα ασχολούμασταν όλο το διάστημα που θα γινόταν το πρόγραμμα, οπότε ζητήσαμε από τα παιδιά να τα κρατάνε συνεχώς μαζί τους.

Σαν πρώτη δραστηριότητα ζητήσαμε από τα παιδιά να μας ζωγραφίσουν τον εαυτό τους και το πως νιώθουν εκείνη τη χρονική στιγμή. Στη συνέχεια παρουσιάσαμε σε όλα τα παιδιά τις ζωγραφιές και προσπάθησαν να εντοπίσουν τι νιώθουν. Παρατηρήσαμε λοιπόν πως οι περισσότεροι μαθητές χρησιμοποιούσαν μόνο τις λέξεις ΧΑΡΑ και ΛΥΠΗ. Τότε ήταν και η στιγμή που διαβάσαμε το παραμύθι " Η παλέτα των συναισθημάτων". Εκεί τα παιδιά συνειδητοποίησαν πως τα συναισθήματα δεν είναι μόνο 2 άλλα πάρα πολλά και αρχίσαμε να τα καταγράφουμε σε χαρτί του μέτρου. Στη συνέχεια, φτιάχνουμε τη δική μας παλέτα, όπου σε κάθε συναίσθημα δίνουμε το δικό της χρώμα. (π.χ. κόκκινο για την αγάπη, μαύρο για το θυμό…)

Δραστηριότητα με θέμα: Τι νιώθω σήμερα;

Ζητήσαμε από τα παιδιά να φτιάξουν διάφορες φατσούλες για τα βασικά συναισθήματα (χαρά, λύπη, έκπληξη, θυμός). Αμέσως μετά δείχναμε στα παιδιά μια δραστηριότητα όπου θα γινόταν κάθε μέρα με το μπαίνουμε στην τάξη για μάθημα. Τους δείξαμε τέσσερις φατσούλες σε μεγάλο μέγεθος. Τις κολλήσαμε στον τοίχο της τάξης. Έπειτα μοιράσαμε στα παιδιά καρτέλες με τα ονόματα τους και τους ζητήσαμε να πάνε να κολλήσουν το όνομα τους κάτω από την φατσούλα που δείχνει τι νιώθουν εκείνη τη στιγμή. Αργότερα θα τους ζητάμε να μας εξηγήσουν και το λόγο για τον οποίο αισθάνονται έτσι.

Το αλφάβητο των συναισθημάτων

Παίρνουμε το χαρτί του μέτρου όπου γράφουμε την αλφαβήτα. Στη συνέχεια ζητάμε από τα παιδιά για κάθε γράμμα να μας λένε και ένα συναίσθημα που να ξεκινάει με αυτό το γράμμα. (π.χ. άλφα= ανήσυχος, βήτα= βαρετός…)

Θετικά και αρνητικά συναισθήματα

Αφού πλέον τα παιδιά έχουν μάθει αρκετά από τα συναισθήματα, τους ζητάμε να τα ταξινομήσουν σε δύο κατηγορίες. Θετικά (ευχάριστα) και αρνητικά (δυσάρεστα) συναισθήματα. Τα καταγράφουμε και φτιάχνουμε ένα πίνακα αναφοράς όπου θα αποτυπώνονται οι 2 διαφορετικές κατηγορίες. Σαν συνέχεια αυτής της δραστηριότητας, κατασκευάζουμε χαρταετούς που αποκρίνουν τα αρνητικά συναισθήματα και τα κολλάμε στην αίθουσα της τάξης μας.

Ρολόι των συναισθημάτων

Στην τάξη μας εντάξαμε από πολύ νωρίς τα "Συναισθήματα" στο καθημερινό μας πρόγραμμα. Έτσι κάθε πρωί εκτός από τις ρουτίνες του παρουσιολογίου, ρυθμίζουμε και το "Ρολόι των συναισθημάτων" μας. Κάθε παιδί πηγαίνει στο ρολόι του και τοποθετεί το δείκτη του ρολογιού στην εικόνα που αντιπροσωπεύει το συναίσθημα που νιώθει. Στη συνέχεια πηγαίνει και στον πίνακα με τις 4 φατσούλες και τοποθετεί και το όνομα του. Στο τέλος, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους το επέλεξε.

2ος και 3ος μήνας

Εφόσον τα παιδιά είναι ικανά να αναγνωρίζουν τι νιώθουν κάθε φορά και να το δηλώνουν με το ρολόι των συναισθημάτων αλλά και τοποθετώντας το όνομα τους κάτω από την φατσούλα με το ανάλογο συναίσθημα, προχωρήσαμε στο επόμενο στάδιο που είναι η συζήτηση και η ανάλυση των λόγων που δημιουργούν το συγκεκριμένο συναίσθημα στο κάθε παιδί. Το πρώτο στάδιο που γίνεται μέσα στην τάξη είναι η αναγνώριση του τι νιώθει εκείνη τη στιγμή και η δήλωση του στα υπόλοιπα παιδιά χωρίς ντροπή. Αυτό οδηγεί στην ανάπτυξη της εμπιστοσύνης των παιδιών αλλά και στο σεβασμό που δείχνουν τα υπόλοιπα παιδιά στο πως νιώθει ο συμμαθητής. Επόμενο στάδιο είναι η συζήτηση και οι λόγοι που οδηγούν το παιδί στο γιατί νιώθει έτσι. Όλο αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την κατανόηση και αποδοχή, όλων των ειδών των συναισθημάτων που μπορεί να έχει ο συμμαθητής τους εκείνη την ώρα, είτε θετικά είτε αρνητικά. Επίσης, έχεις σαν αποτέλεσμα την επίλυση συγκρούσεων μεταξύ τους, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των παιδιών, της αίσθησης του δικαίου και της ανάπτυξης της αποδοχής του άλλου, όπως ακριβώς είναι ακόμα κι αν είναι λίγο "διαφορετικός**".**

Επίλυση συγκρούσεων

Όπως αναφέρθηκε μεγάλη σημασία δόθηκε στο να μάθουν οι μαθητές να επιλύουν μόνοι τους τα διάφορα προβλήματα που τους προκύπτουν στην καθημερινότητα. Παρακάτω παρατίθενται οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν γι' αυτό το σκοπό.

- Μέσα στην τάξη διαμορφώνεται ένας ειδικά χώρος για την επίλυση συγκρούσεων. Στο χώρο αυτό τοποθετούνται δύο καρέκλες. Η μία με ένα αυτί και η άλλη με ένα στόμα ζωγραφισμένο πάνω τους. Όταν δύο παιδιά μαλώνουν, αντί να παραπονεθούν, παίρνουν την πρωτοβουλία και κάθονται στις δύο καρέκλες, το ένα απέναντι από το άλλο. Το παιδί που κάθεται στην καρέκλα στόμα αφού εκφράσει το παράπονό του, αλλάζει θέση και κάθεται σε αυτήν με το αυτί, ακούγοντας το άλλο παιδί που θα εξηγήσει με τη σειρά του τι έγινε και γιατί έγινε.
- Επίσης στα φύλλα εργασίας υπάρχουν έτοιμα "προβλήματα" που συναντάμε συχνά στα σχολεία. Χωρίς να αναφέρονται ονόματα οικεία στα παιδιά, ζητάμε να τα διαβάσουν και να δώσουν μία δική τους λύση στο κάθε πρόβλημα ξεχωριστά. Για παράδειγμα: Ο Φοίβος κάθε διάλειμμα ενοχλεί τον Αχιλλέα και

δεν το αφήνει να φάει. Τους ζητάμε να δώσουν πιθανές λύσεις στο πρόβλημα αυτό και μετά το συζητάμε όλοι μαζί.

Θεατρικό παιχνίδι

1. Ζητάμε από τα παιδιά να μας δείξουν τι κάνουν όταν είναι πραγματικά χαρούμενα. Χρησιμοποιούν το μαξιλάρι τους ώστε να τα βοηθήσει να εκφράσουν καλύτερα αυτό που νιώθουν. Τα παιδιά εκφράζουν τα συναισθήματά τους, το ένα μετά το άλλο, ενώ ο εκπαιδευτικός κάνει βήματα προς τα πίσω, ώσπου στο τέλος στέκεται στην άκρη, ενώ κάθε παιδί υποδύεται ένα ρόλο διαφορετικό ανάλογα με τα συναισθήματα που το διακατέχουν. Τέλος, όλα τα παιδιά κάθονται πάνω στα μαξιλάρια τους και τους ζητάμε να εκφράσουν ένα ακόμη συναίσθημα το οποίο καλούνται να μαντέψουν τα υπόλοιπα παιδιά.
2. Δίνουμε στα παιδιά τον τροχό των συναισθημάτων. Μέσα σε αυτόν είναι γραμμένα διάφορες λέξεις (φόβος, ευτυχία…). Ζητάμε από τα παιδιά να διαλέξουν δύο χρώματα και να χρωματίσουν τα ευχάριστα συναισθήματα με το ένα χρώμα και με το άλλο τα δυσάρεστα. Κατόπιν τους ζητάμε να διαλέξουν ένα συναίσθημα όπου προσπαθούν να το παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους χωρίς να μιλάνε. Τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να ανακαλύψουν πιο συναίσθημα παρουσιάζεται.

Μουσικοκινητική

1. Ακούμε τέσσερα μουσικά κομμάτια και μετά από κάθε κομμάτι ζωγραφίζουν το συναίσθημα που τους προκάλεσε. Τα μουσικά κομμάτια είναι τα εξής:
   a. Ψυχή βαθιά, Αγγελάκας (ακούστε το εδώ)
   b. Τίγρη, Ψαραντώνης (ακούστε το εδώ)
   c. Trois Couleurs (Bleu), Preisner (ακούστε το εδώ)
   d. Barcarole, Offenbach (ακούστε το εδώ)
2. Ακούμε διάφορα τραγούδια και τα παιδιά κινούνται στο χώρο. Μόλις κλείσει η μουσική φωνάζουν ένα συναίσθημα και αμέσως παριστάνουν ένα άγαλμα που απεικονίζει το συναίσθημα αυτό. Σε αυτό το σημείο προσέχουμε και τονίζουμε να συμμετέχει όλο το σώμα και όχι μόνο το πρόσωπο.

Η παραμυθοχώρα

Διαβάστηκαν διάφορα παραμύθια, όπου το καθένα μιλούσε για ένα διαφορετικό συναίσθημα. Τα παραμύθια ήταν τα εξής:

1. Ο μικρός Κάστορας και η Ηχώ (φιλία)

Όταν τελείωσε η ανάγνωση του παραμυθιού φτιάξαμε με τα παιδιά σε χαρτί μέτρου 2 πίνακες. Στον ένα πίνακα γράψαμε τα πράγματα που κάνουμε με τους φίλους μας και στον άλλο τα πράγματα που δεν κάνουμε με τους φίλους μας. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά παρατήρησαν πως με τους φίλους τους κάνουν μόνο καλά πράγματα όπως παίζουν, γελάνε κάνουν βόλτες ενώ δεν κάνουν άσχημα πράγματα όπως για παράδειγμα παίζουν μπουνιές, μιλάνε άσχημα.

2. Θυμός Υπομονή

Αμέσως μετά την ανάγνωση καταγράψαμε σε ένα χαρτί μέτρου τους λόγους για τους οποίους θυμώνουμε. Έπειτα προσπαθήσαμε να βρούμε τι πρέπει να κάνουμε για να μην θυμώνουμε. Σε αυτό το σημείο τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν οπότε τους δημιουργήσαμε μία φανταστική ιστορία όπου θα τα έκανε να θυμώσουν πάρα πολύ. Στη

συνέχεια τα βάλαμε να ξαπλώσουν στο πάτωμα, να κλείσουν τα μάτια τους και να σκεφτούν κάτι το οποίο αντιμετωπίζει το θυμό του. Μετά από λίγο και αφού είχαν ηρεμήσει συζητήσαμε και καταλήξαμε ότι για οποιονδήποτε λόγο και αν θυμώσουμε πάντα υπάρχει κάτι που μας ηρεμεί και πρέπει αυτό να ψάχνουμε να βρούμε.

Στη συνέχεια παρακολουθήσαμε διάφορα παραμύθια από το διαδίκτυο.

- Ο σκαντζόχοιρος που ήθελαν να τον χαϊδέψουν
- Η κοκκινοσκουφίτσα από μέσα
- Η καθαρή καρδιά

Διαφορετικότητα

Μέσα στα πλαίσια των συναισθημάτων θελήσαμε να ενσωματώσουμε και τη διαφορετικότητα καθώς σχετίζεται άμεσα με το πως νιώθουμε για κάποιον, όταν βλέπουμε ότι είναι λίγο διαφορετικός από εμάς. Μπορεί να διαφέρει στο χρώμα, στη σωματική διάπλαση καθώς και στη διαφορετική συμπεριφορά. Εμείς ως εκπαιδευτικοί οφείλουμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να κατανοήσουν όλους τους τρόπους με τους οποίους διαφέρουν, ξεχωρίζουν αλλά και μοιάζουν ως άνθρωποι. Θα πρέπει να ενισχύσουμε τους μαθητές προκειμένου να συνειδητοποιήσουν και να βιώσουν ότι αυτή η διαφορετικότητα βοηθάει μια κοινότητα (τάξη, σχολείο, γειτονιά) ώστε να αναπτυχθεί καλύτερα. Προς αυτό το στόχο μας βοήθησαν τα παραμύθια που διαβάστηκαν μέσα στην τάξη και ακολούθησαν κάποιες δραστηριότητες. Τα παραμύθια ήταν τα εξής:

- "Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας" (δείτε το βίντεο εδώ).
- "Ο Τριγωνοψαρούλης". Στο τέλος ακούσαμε και μάθαμε τα τραγούδια του Τριγωνοψαρούλη (ακούστε τα εδώ).
- Παρακολουθήσαμε τον "Τρυφεράκανθο" (βίντεο) και
- "Το χαρούμενο λιβάδι" (βίντεο)
- Αφού ασχοληθήκαμε αρκετές ώρες με τα παραμύθια για τη διαφορετικότητα στη συνέχεια ήρθε η σειρά των δραστηριοτήτων.
- Ζωγραφίσαμε τον δικό μας Έλμερ από τα φύλλα εργασίας.
- Δραστηριότητα "Σε τι μοιάζουμε και σε τι διαφέρουμε"**:** Τοποθετήθηκαν στο πάτωμα της τάξης φουσκωμένα μπαλόνια διαφορετικού χρώματος. Ζητήσαμε από τους μαθητές να κλείσουν τα μάτια τους και να κινηθούν αργά μέσα στο χώρο. Έπειτα τους είπαμε να τα ανοίξουν και να πιάσουν το πρώτο μπαλόνι που βρήκαν μπροστά τους. Εν συνεχεία τους ζητήσαμε να βρουν έναν μαθητή που έχει ακριβώς το ίδιο χρώμα με το δικό τους μπαλόνι και να γίνουν ζευγαράκι. Αφού έγιναν ζευγαράκια, κάθισαν κάτω κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο και τους ζητήθηκε να σημειώσουν σε ένα τετράδιο τρία χαρακτηριστικά στα οποία διαφέρουν και τρία χαρακτηριστικά στα οποία μοιάζουν με το ταίρι τους. Εφόσον τελείωσαν τους είπαμε να κυκλώσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που έγραψαν και οι δύο και στη συνέχεια γράψαμε στον πίνακα τις πιο συχνές από αυτές. Με αυτόν τον τρόπο συνειδητοποιήσαμε ότι δεν είμαστε όλοι ίδιοι.
- Δραστηριότητα "Ούτε καλύτερος ούτε χειρότερος, απλά διαφορετικός": Τοποθετήσαμε τα παιδιά σε κύκλο. Μοιράσαμε κάρτες στα παιδιά με ερωτήσεις. Κάθε φορά δίναμε μόνο μία ερώτηση. Άρχισαν να κάνουν την ερώτηση που έγραφε η κάρτα στον διπλανό τους (οι ερωτήσεις ήταν οι εξής: "Τι βαριέσαι να κάνεις το πρωί που ξυπνάς;", "Ποιο φαγητό σου αρέσει;", "Τί θέλεις να γίνεις όταν μεγαλώσεις;", "Παίζεις κάποιο μουσικό όργανο;" "Σου αρέσουν τα ηλεκτρονικά παιχνίδια;", "Ποιο είναι το τελευταίο πράγμα που κάνεις πριν κοιμηθείς;") και περίμεναν να πάρουν μία απάντηση. Στη συνέχεια

η ίδια ερώτηση γινόταν στο επόμενο παιδί μέχρι να απαντήσουν όλοι οι μαθητές. Μόλις τελείωσαν όλες οι κάρτες ήρθε η ώρα για συζήτηση. Σε αυτό το σημείο γίνονταν ερωτήσεις από εμάς στα παιδιά με σκοπό να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι "Κανείς δεν είναι καλύτερος, ούτε χειρότερος απλά διαφορετικός". Αυτό έγινε εύκολα γιατί τα παιδιά παρατήρησαν πως δόθηκαν διαφορετικές απαντήσεις και μάλιστα οι απαντήσεις που έδιναν δεν έβλαπταν κανέναν.

- Δραστηριότητα " Ζωγραφίζω το χέρι μου" : Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες των έξι ατόμων. Δίνουμε σε κάθε παιδί μία χρωματιστή κόλλα όπου του ζητάμε να κάνει το περίγραμμα του χεριού του, να το κόψει και να γράψει στο κέντρο το όνομα του. Στη συνέχεια μοιράζεται το περίγραμμα του κάθε παιδιού στην ομάδα του και του παρακινούμε να γράψουν ένα θετικό χαρακτηριστικό για τον κάτοχο του χεριού. Η δραστηριότητα τελειώνει, όταν σε κάθε παιδί επιστραφεί το περίγραμμα του. Έπειτα διαβάζουμε στην ολομέλεια της τάξης όλα τα περιγράμματα. Τέλος σχηματίζεται ένα λουλούδι με τα περιγράμματα των χεριών όπου στολίζεται στην τάξη.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Προκειμένου να αξιολογήσουμε τις γνώσεις των παιδιών, δημιουργήθηκε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με ερωτήσεις γνώσεων, το παιχνίδι της παντομίμα, αλλά και χρήση πλαστελίνης. Τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σ' αυτό το παιχνίδι.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip20/Default.html

http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip24/Default.html

http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip31/Default.html

https://www.youtube.com/watch?v=eb0SiFgtCzk

https://www.youtube.com/watch?v=g7czptgEvvU

https://www.youtube.com/watch?v=heWLnEDzkkE

https://www.youtube.com/watch?v=kHPxgSLras0&list=PL93CD0F04661A344C

https://www.youtube.com/watch?v=pXoHEvNI1D0

https://www.youtube.com/watch?v=qSqQzKcr4VM#t=454

https://www.youtube.com/watch?v=tXDpZM5zLYE

https://www.youtube.com/watch?v=WMixzQhn6pg

MacDonald Amy (1990). Ο μικρός Κάστορας και η ηχώ. Ρώσση Ε, Αθήνα

Ηλιόπουλος Βαγγέλης (1997). Ο Τριγωνοψαρούλης. Πατάκη, Αθήνα

Μονρεάλ Βιολέτα (2007). Δειλία Αυτοπεποίθηση. Φλούδας

Μονρεάλ Βιολέτα (2007). Θυμός Υπομονή. Φλούδας

Μουλακάκη Έρα (2004). Η παλέτα των συναισθημάτων. Κέδρος

Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ. & Χατζηνικολάου Σ.(2008). Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος….απλά διαφορετικός. Gutenberg, Αθήνα.

Γέφυρες χτίζουμε, φράγματα γκρεμίζουμε! Είμαστε διαφορετικοί!

Η διαφορετικότητα των ατόμων μέσα από τα μάτια των μικρών μας παιδιών

Μαρία Σκουλουδάκη, Ερμιόνη Τζιρίτα

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mskouloudaki@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ erminatzirita@gmail.com)

11ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο μας θα περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος των σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου με τίτλο: Γέφυρες χτίζουμε, φράγματα γκρεμίζουμε. Είμαστε διαφορετικοί! Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 20142015 και η διάρκειά του ήταν 4 μήνες. Συμμετείχαν δύο μεικτά τμήματα της Β τάξης, με συνολικό αριθμό 27 παιδιών με την καθοδήγηση δύο εκπαιδευτικών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_17.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ανθρώπινα δικαιώματα, ομοιότητες, διαφορές, διαφορετικός, άλλος, ξένος, περίεργος, ρατσισμός, ξενοφοβία, χειρότερος, καλύτερος, συναίσθημα, αποδοχή, αγάπη, ενσυναίσθηση, ευαισθητοποίηση, συνεργασία, αλληλοβοήθεια, συνεργασία, σεβασμός, μοιράζομαι, αποδέχομαι, στερεότυπα, προκαταλήψεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αγωγή Υγείας είναι μια δραστηριότητα, η οποία συμβάλλει στην αναβάθμιση της σχολικής ζωής και στη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνική πραγματικότητα. Είναι η προσέγγιση για τον περιορισμό των φαινομένων εκείνων που απειλούν τη σωματική και ψυχική υγεία των μαθητών. Γενικότερος στόχος είναι να αποδώσουμε στο σχολείο ένα διαφορετικό ρόλο που δεν περιορίζεται μόνο στη μετάδοση γνώσεων αλλά καλείται μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα να μυήσει τα παιδιά σε υγιείς στάσεις και συμπεριφορές. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε είχε ως στόχο να συμβάλλει μέσα από την ενεργητική και βιωματική μάθηση στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς των μαθητών, με σκοπό την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, όπου θα τα βοηθήσει να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα στον εαυτό τους αλλά και στους άλλους. Επίσης, στοχεύσαμε στο να αντιληφθούν οι μαθητές τον εαυτό τους ως πολύτιμα και εκτιμώμενα μέλη και να μοιράζονται τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους καθώς και να αποδέχονται και να αναγνωρίζουν το διαφορετικό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να δημιουργηθεί κλίμα συνεργασίας
- Να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους και τα συναισθήματα των άλλων.
- Να κατανοήσουν ότι η ποικιλομορφία ομορφαίνει τη ζωή μας.

- Να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, να σέβονται τους άλλους και να επιλύουν ειρηνικά τις συγκρούσεις που δημιουργούνται ανάμεσα τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τη δυνατότητα ύπαρξης διαπροσωπικών σχέσεων παρά τις όποιες διαφορές.
- Να εντοπίσουν και να αναλογιστούν τους τρόπους με τους οποίους αντιδρούν στις καθημερινές τους διαφωνίες με άλλα άτομα και να καταλάβουν ότι υπάρχουν αποδεκτοί και μη αποδεκτοί τρόποι να διαχειριστεί κανείς το θυμό του.
- Να αναζητήσουν θετικά στοιχεία στους συμμαθητές τους καθώς και στον εαυτό τους.
- Να αναζητήσουν συναισθηματικές ομοιότητες με ανθρώπους φαινομενικά διαφορετικούς.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα της ενσυναίσθησης.
- Να ελέγξουν παρορμητικές αντιδράσεις σε καταστάσεις πίεσης και να αποκτήσουν δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων, χωρίς εκφοβισμό, βία ή επιθετικότητα.
- Να καλλιεργήσουν την αρχή της φιλαναγνωσίας και να βελτιώσουν την αναγνωστική τους ικανότητα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι παραπάνω στόχοι θα επιτευχθούν δίνοντας στα παιδιά μας περισσότερο χώρο και χρόνο ώστε να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους , δείχνοντας και εμείς περισσότερη διάθεση να τα ακούσουμε. Έτσι, οι σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές της βιωματικότητας, της διαθεματικότητας και της συναισθηματικής εμπλοκής απετέλεσαν τις μεθόδους πάνω στις οποίες στηριχτήκαμε για την υλοποίηση του προγράμματός μας. Το πρόγραμμα με δραστηριότητες σε επίπεδο ομάδων και σε ολομέλεια τάξης αξιοποίησε τις παρακάτω τεχνικές: κύκλος συζητήσεων, τεχνικές επικοινωνίας, ελεύθερος συνειρμός, διεργασία σε μικρές ομάδες, παιχνίδι ρόλων, εικαστική προσέγγιση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

- Η διεργασία του συμβολαίου για τις σχέσεις στη Σχολική τάξη.

Αρχικά ξεκινήσαμε με το συμβόλαιο, μια συμφωνία δηλαδή μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών. Αυτό βοηθάει τους μαθητές να κατανοήσουν ότι στις σχέσεις των ανθρώπων υπάρχουν πάντοτε κανόνες. Ξεκαθαρίσαμε ότι είναι κάτι διαφορετικό από τους κανόνες της τάξης. Σε μία κόλλα χαρτί έγραψε ο καθένας το όνομά του και τι κάνει καλά. Έπειτα μέσα σε ένα τροχό που σχεδίασε το κάθε παιδί έγραψαν τα χαρακτηριστικά της καλής και της κακής ομάδας. Στη συνέχεια ανακοίνωσαν όσα έγραψαν στο ζευγάρι τους και μετά στην τετράδα. Όλοι μαζί κατέγραψαν συνολικά της απόψεις τους, έδωσαν ένα όνομα στην ομάδα τους, σχεδίασαν ένα έμβλημα, ζωγράφισαν τους εαυτούς τους, τι τους κάνει ξεχωριστούς καθώς και τι επιθυμούσαν. Αφού τελείωσαν, ανακοίνωσαν τις απόψεις τους στην ολομέλεια της τάξης. Αποφάσισαν τι αξίες θα δώσουν (π.χ. σεβασμός στη γνώμη του άλλου) για να έχουν μια καλή ομάδα και τι θα δώσει ο συντονιστής (π.χ. υπομονή). Αυτά ήταν τα λεγόμενα αδιαπραγμάτευτα. Στο τέλος, φτιάξαμε το έμβλημα της τάξης μας, όπου φαίνονταν όλα τα ονόματα, οι φάτσες, αυτά που κάνουν καλά και δόθηκε και ένα καινούριο όνομα στην ομάδα. Όποτε συνέβαινε κάτι που δε μπορούσε να προχωρήσει η διαδικασία ανατρέχαμε στο συμβόλαιο και το συζητούσαμε.

- Αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων

Έπειτα δουλέψαμε τα συναισθήματα. Μιλήσαμε γι' αυτά και φτιάξαμε ένα κατάλογο συναισθημάτων. Για να βοηθήσουμε τα παιδιά να κατανοήσουν καλύτερα τα δικά τους συναισθήματα, κάναμε τη δραστηριότητα «ο ντεντέκτιβ των συναισθημάτων». Επιδιώξαμε τα παιδιά να χαλαρώσουν μέσα στην τάξη και τότε εξερευνήσαμε σε ποια σημεία μέσα στο σώμα μας βρίσκονται αποθηκευμένα διαφορετικά συναισθήματα. Στη συνέχεια είπαμε στους μαθητές και αγόρασαν ένα μικρό τετράδιο που ονομάσαμε «Ημερολόγιο Συναισθημάτων Ευγνωμοσύνης». Σ' αυτό οι μαθητές έγραφαν τα θετικά και αρνητικά τους συναισθήματα που ένιωθαν μέσα στη βδομάδα, καθώς και κάτι που τους έκανε να νιώθουν ευγνωμοσύνη. Είχαμε ορίσει μία μέρα που συζητούσαμε σε κύκλο αυτά που είχαν γράψει. Ακόμα οι μαθητές έφεραν εικόνες με ανθρώπους από περιοδικά, παρατήρησαν τις εκφράσεις τους και σε ομάδες έφτιαξαν κολάζ με τα συναισθήματα των ανθρώπων. Έπειτα, συζητήσαμε για ποιο λόγο κατέληξαν στα συγκεκριμένα συμπεράσματα και με ποιον τρόπο θα αντιμετώπιζαν τα άτομα στην εικόνα.

- Γνωριμία με τους συμμαθητές

Με αφορμή τις διαφωνίες των παιδιών για το ποιος είναι ο καλύτερος και ποιος όχι ξεκινήσαμε την επαφή με τη διαφορετικότητα του κάθε ατόμου. Παίξαμε το παιχνίδι: «Έλα να γνωριστούμε». Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγάρια με τον ακόλουθο τρόπο. Τοποθετήθηκαν στη μέση της αίθουσας, περπάτησαν με κλειστά μάτια και εν συνεχεία, έπιαναν όποιον ακουμπούσε το χέρι τους. Έτσι, χωρίστηκαν σε ζευγάρια. Κάθισαν στα θρανία και ξεκίνησαν σιγά σιγά να γνωρίζονται κάνοντας ερωτήσεις ο ένας στον άλλο. Πόσα αδέρφια έχεις; Πως είναι να ονόματά τους, οι ηλικίες τους; Τι κάνεις μετά που διαβάζεις; Τι σου αρέσει να τρως; Τι επάγγελμα κάνουν οι γονείς σου; Τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από το πόσα πράγματα έμαθαν για τους συμμαθητές τους αλλά και από το πόσο διαφορετικοί είναι. Μετά απ' αυτά θεώρησαν ότι δέθηκαν πάρα πολύ με το ζευγάρι τους και από τότε ήθελαν σε κάθε δραστηριότητα να είναι με το συγκεκριμένο άτομο. Η δραστηριότητα αυτή έγινε μερικές φορές ακόμα για να αποφευχθεί η προσκόλληση σε συγκεκριμένα άτομα. Κάπως έτσι ξεκίνησε το ταξίδι μας στον κόσμο του διαφορετικού εαυτού μας!

- Ανάπτυξη της ικανότητας της ενσυναίσθησης και δημιουργία κλίματος συνεργασίας

Παίξαμε το παιχνίδι «ο τυφλός», όπου μεταδίδονται μηνύματα με την γλώσσα του σώματος. Τα παιδιά μπήκαν όλα με την σειρά τους στη θέση του τυφλού, όπου έπρεπε να τους δίνουν σαφείς οδηγίες «οι οδηγοί» τους για να φτάσουν στον προορισμό τους και να μην πέσουν πάνω στο ναρκοπέδιο. Τα παιδιά εξέφρασαν τις σκέψεις τους και τα συναισθήματά τους για το πώς ένιωσαν ως τυφλοί αλλά και ως οδηγοί. Ως τυφλοί ένιωσαν φόβο να μην πέσουν, να μην χτυπήσουν, ενώ ως οδηγοί ένιωθαν μεγάλη ευθύνη γιατί θεώρησαν ότι αν ο «τυφλός» πέσει στο ναρκοπέδιο ή χτυπήσει ευθύνονται αυτοί.

«Σχεδίες κροκόδειλοι». Το παιχνίδι αυτό έχει ως στόχο να εμπιστεύονται τους συμμαθητές τους και να συνεργάζονται. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες των 4 ατόμων ανάλογα με την εποχή που γεννήθηκαν. Υπήρχαν στο πάτωμα έτοιμες οι σχεδίες φτιαγμένες από εφημερίδες. Τα παιδιά αναγκάζονταν σύμφωνα με την έκβαση της ιστορίας να είναι πάνω στις σχεδίες, οι οποίες σιγά σιγά καταστρέφονταν και έπρεπε να μην πέσει κανείς κάτω από την σχεδία. Οι μαθητές περιέγραψαν πόσο άγχος και φόβο είχαν να μην πέσει κανείς από την ομάδα τους από την σχεδία, το πόσο ενωμένοι ένιωσαν εκείνη την στιγμή και πόσο ωραίο είναι όταν κάτι έχεις να μην είσαι μόνος σου. Ενώ όταν βρίσκονταν έξω από τις σχεδίες και έκαναν βόλτα στα βουνά και στα δάση είχαν ανάμεικτα συναισθήματα: Κάποια ένιωθαν φόβο μήπως τους δαγκώσουν τα φίδια που υπήρχαν και άλλοι ένιωθαν χαρά γιατί ήταν ελεύθεροι και μπορούσαν να κάνουν ότι θέλουν.

Με αφορμή το συμπέρασμα της ομάδας: Πόσο καλό είναι να μην είσαι μόνος σου όταν κάτι σου συμβεί, διαβάσαμε ένα παραμύθι από την βαλίτσα που είχαμε δανειστεί: «Βιβλία με ρόδες», με τίτλο: «Ένας για όλους και όλοι για έναν». Τα παιδιά επιβεβαίωσαν μέσα από

το παραμύθι που είχε πρωταγωνιστές κάτι σκιουράκια, αυτό που είχαν και τα ίδια βιώσει. Πετυχαίνεις πολλά περισσότερα πράγματα όταν είσαι σε ομάδα παρά μόνος σου. Πολλοί και διαφορετικοί άνθρωποι ενώνονται και γίνονται μια δύναμη.

- Αποδοχή ομοιοτήτων και διαφορών.

Συνεχίσαμε το κομμάτι της διαφορετικότητας και με ένα παιχνίδι «Αναγνώριση ομοιοτήτων και διαφορών». Τα παιδιά με τις καρέκλες τους σχημάτισαν ένα κύκλο, ενώ εμείς τους δίναμε οδηγίες π.χ. να αλλάξουν θέση όσοι έχουν σγουρά μαλλιά, μετά όσοι φοράνε παντελόνι κ.τ.λ. Ο όρος ήταν ότι κανείς δεν έπρεπε να καθίσει στη θέση που ήταν πριν. Σε κάποια στιγμή του παιχνιδιού βγάλαμε μία καρέκλα από τον κύκλο, έτσι ένας μαθητής έμεινε όρθιος στο κέντρο του κύκλου και αυτός συνέχισε το παιχνίδι, προσπαθώντας να σηκώσει τους υπόλοιπους και να καθίσει ο ίδιος. Έτσι αρκετοί μαθητές πήραν το ρόλο του συντονιστή στο παιχνίδι. Πετύχαμε με αυτό τον τρόπο να δημιουργηθεί ένα ζεστό κλίμα μέσα στην τάξη αλλά και οι μαθητές μέσα από το διασκεδαστικό παιχνίδι είδαν τα κοινά στοιχεία που είχαν έχουν με τους συμμαθητές τους.

Μια άλλη δραστηριότητα που πραγματοποιήθηκε μέσα στην τάξη για να εντοπίσουν οι μαθητές τις ομοιότητες και τις διαφορές τους στην εξωτερική εμφάνιση, αλλά και για να αρχίσουν να επεξεργάζονται τη σημασία των διαφορών τους ήταν η λεγόμενη άσκηση «πρόσωπο με πρόσωπο». Οι μαθητές χωρισμένοι σε ζευγάρια, κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο, σημείωσαν πέντε χαρακτηριστικά στα οποία μοιάζουν και πέντε στα οποία διαφέρουν. Στη συνέχεια άλλαξαν συνεργάτες και έκαναν το ίδιο. Στο τέλος, σημειώσαμε στον πίνακα τις συχνότερες ομοιότητες και διαφορές.

Σε επέκταση της προηγούμενης δραστηριότητας που αφορά στις εξωτερικές ομοιότητες και διαφορές των μαθητών που συναναστρεφόμαστε καθημερινά μέσα στην τάξη μας, ο κάθε μαθητής ξεχωριστά παρατηρεί τον διπλανό του, τα χαρακτηριστικά του προσώπου του, το συναίσθημα που έχει εκείνη την στιγμή και τα απεικονίζει με το δικό του τρόπο και χρώμα στο χαρτί. Παρατηρούμε πως ο καθένας βλέπει τον άλλο, μέσα από τα δικά του μάτια. Φτιάχνουμε κολάζ. Παράλληλα ακούμε και μαθαίνουμε το τραγούδι «Διαφορετικοί» .

Μια εξίσου ενδιαφέρουσα δραστηριότητα που άρεσε πολύ στα παιδιά ήταν «τα αστέρια». Οι μαθητές κατασκεύασαν αστέρια. Στο κέντρο του αστεριού έγραψαν με κεφαλαία γράμματα το όνομά τους και στα άκρα του αστεριού έγραψαν το μήνα που γεννήθηκαν, το αγαπημένο τους μάθημα, το αγαπημένο τους χόμπι, ποιο φαγητό τους αρέσει και τι φοβούνται. Μετά μετακινήθηκαν μέσα στην τάξη είδαν τα αστέρια των συμμαθητών, έγραψαν τα κοινά στοιχεία που είχαν και στο πίσω μέρος του αστεριού έγραψαν το όνομα του συμμαθητή τους που είχαν τις πιο πολλές ομοιότητες. Συμπέρασμα που βγάλαμε από αυτή τη δραστηριότητα ήταν ότι δε θα ήταν καθόλου συναρπαστικός ο κόσμος γύρω μας, αν ήμασταν όλοι ίδιοι.

«Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος απλά διαφορετικός». Τα παιδιά κάθισαν σε κύκλο και τους μοιράσαμε κάρτες με ερωτήσεις από διαφορετικές θεματικές ενότητες(ενδιαφέροντα, αγαπημένα φαγητά, δραστηριότητες, επιδόσεις στα μαθήματα) κάθε φορά. Έκαναν τις ερωτήσεις στον διπλανό τους και απαντούσαν και αυτά την ίδια. Οι ερωτήσεις ήταν: Ποιο είναι το αγαπημένο σου παιχνίδι;, Ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό;, Τι σου αρέσει να κάνεις τον ελεύθερο σου χρόνο; κ.α. Έτσι, συμπέραναν πολύ εύκολα μόνα τους και χωρίς την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού ότι το κάθε παιδί έχει διαφορετικό φαγητό που προτιμά, διαφορετικό άθλημα, κάνει άλλα πράγματα στον ελεύθερό του χρόνο, κάνει διαφορετικά πράγματα το πρωί πριν πάει σχολείο κ.λ.π. Τα παιδιά ξεκινούν δειλά δειλά έτσι να συνειδητοποιούν την διαφορετικότητά τους.

- Κατανόηση της ποικιλομορφίας, η οποία ομορφαίνει τη ζωή.

Η δραστηριότητα ξεκίνησε με την ανάγνωση και επεξεργασία του παραμυθιού: «Κόκκινο και μπλε μαζί». Δεν διαβάσαμε τον τίτλο στην αρχή. Ξεκίνησε η ανάγνωση

δείχνοντας μόνο τις εικόνες. Τα παιδιά προσπαθούσαν καθ' όλη την διάρκεια να μαντέψουν τον τίτλο. Έκαναν διάφορες υποθέσεις. Το παραμύθι αναφέρεται στη δυσκολία δυο ανθρώπων που έχουν πολλές διαφορές, να ζήσουν στον ίδιο χώρο. Δοκιμάζουν να μείνουν χωριστά αλλά όμως η δύναμη της αγάπης, της αποδοχής και της θέλησης τους φέρνει πάλι μαζί. Αν και διαφορετικοί μπορούν να συμβιώσουν και να ζήσουν ευτυχισμένοι. Έτσι ακριβώς όπως και τα διαφορετικά χρώματα των μαρκαδόρων μέσα στο ίδιο κουτί. Με αφορμή το παραμύθι αυτό παίξαμε και το παιχνίδι των μαρκαδόρων. Τα παιδιά το καθένα με τη σειρά του, μεταμορφώθηκε σε έναν μαρκαδόρο σύμφωνα με το χρώμα των ρούχων του. Κατασκεύασαν από χαρτόνι διαφορετικού χρώματος τις μύτες των μαρκαδόρων και τις φόρεσαν. Προσπάθησαν λοιπόν έτσι να συνυπάρξουν στο δικό τους κουτί «την τάξη» και κάθε φορά να προσπαθούν να βρουν λύση σε ότι προκύπτει και να αποδέχονται τον άλλο που έχει διαφορετική αντίδραση. Τέλος, τα παιδιά έδωσαν δικούς τους τίτλους στο παραμύθι όπως: Είμαστε ξεχωριστοί, Δεν σε θέλω πια, Ο μπλε και ο κόκκινος κ.α.

- Αναγνώριση θετικών στοιχείων του εαυτού τους και των άλλων

Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος της διαφορετικότητας, προσπαθήσαμε να εξοικειώσουμε τα παιδιά στην έκθεση του εαυτού τους μπροστά σε άλλους. Έτσι αρχικά ζητήσαμε από τους μαθητές να σκεφτούν 34 πράγματα που τους χαρακτηρίζουν, είτε στην εξωτερική εμφάνιση, είτε στο χαρακτήρα. Έπειτα σε ομάδες των τριών παρουσίασαν τους εαυτούς τους και στη συνέχεια ένας εκπρόσωπος της ομάδας παρουσίασε τους υπόλοιπους στην ολομέλεια της τάξης. Οι υπόλοιποι διόρθωναν ή σχολίαζαν αυτά που ακούστηκαν.

Επειδή ακόμα κάποιοι μαθητές δεν εντοπίζουν τα θετικά τους χαρακτηριστικά, αλλά εμμένουν στα αρνητικά, συγκρίνοντας τους εαυτούς τους με τους άλλους, υλοποιήσαμε την παρακάτω δραστηριότητα. Η δραστηριότητα ονομάζεται: «Το καταπληκτικό μου όνομα!» Ζητήθηκε από τα παιδιά να σκεφτούν και να γράψουν για τον εαυτό τους θετικά επίθετα, χρησιμοποιώντας ως αρχή των επιθέτων τα γράμματα του ονόματός τους. Κάποια παιδιά το έκαναν με ευκολία κάποια όμως όχι. Τους φάνηκε αρκετά δύσκολο να βρουν μόνο τα θετικά τους στοιχεία, συμπληρώνοντας ότι όλοι έχουμε και θετικά και αρνητικά. Σε συνέχεια, ως επέκταση αυτής της δραστηριότητας τα παιδιά έφτιαξαν την παλάμη της φιλίας, το καθένα την δικιά του. Έγραψαν πάνω το βασικό τους θετικό χαρακτηριστικό , τα ενώσαμε και έτσι φτιάξαμε το τραγούδι της τάξης μας (όνομα και θετικό χαρακτηριστικό), βάζοντάς του και μελωδία.

- Αποδοχή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που νιώθουν ότι μειονεκτούν.

Με αφορμή το παραμύθι «Η παράξενη αγάπη του αλόγου και της λεύκας», όπου μας έδωσε το μήνυμα πως, όπως στη ζωή μας συμβαίνουν τα καλά και τα όμορφα, έτσι μπορούν να συμβαίνουν και τα άσχημα. Ξεκινήσαμε να παίξουμε το παιχνίδι της «Θλιμμένης παπαρούνας». Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και ξεκίνησαν να δραματοποιούν το παραμύθι. Το διασκέδασαν πολύ. Ήθελαν όλα να μπουν στην θέση της πράσινης παπαρούνας, για να αισθανθούν το πώς ένιωθε. Τα παιδιά αφού μπήκαν στο ρόλο της διαφορετικής παπαρούνας, ταύτισαν τον εαυτό τους με αυτή και αφηγήθηκαν ιστορίες όπου και αυτά έχουν αισθανθεί έτσι, αλλά που τελικά δεν υπήρχε λόγος. Έτσι αντιλήφθηκαν τα παιδιά καλύτερα το νόημα που πήραμε από το παραμύθι, ότι όπως στη ζωή συμβαίνουν καλά και κακά ,έτσι και στον εαυτό μας υπάρχουν άσχημα και όμορφα πράγματα.

- Δημιουργική συνεργασία με σκοπό την κατανόηση των λέξεων που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα.

Επίσης οι μαθητές μας έγιναν «συνέταιροι στην ποίηση». Χωρισμένοι σε ζευγάρια, σε ένα χαρτί Α4 έγραψαν επίθετα, συναισθήματα και ουσιαστικά που σχετίζονταν με τη διαφορετικότητα. Έπειτα, ένωσαν τις λέξεις τους και έγραψαν ποιήματα με τίτλο φυσικά «τη διαφορετικότητα». Μέσα από αυτή την άσκηση θέλαμε να κατανοήσουν τις λέξεις που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα και ότι η γλώσσα είναι ένα πολύ σπουδαίο μέσο επικοινωνίας, το οποίο μας βοηθάει να γίνουμε πολύ δημιουργικοί, αν το θέλουμε.

- Συνδυασμός της ανάγνωσης ενός βιβλίου σχετικού με τη διαφορετικότητα και αποδοχή σεβασμός του διαφορετικού, άλλου.

Ακόμα διαβάσαμε στους μαθητές μας το βιβλίο «Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας». Καθώς διαβάζαμε το βιβλίο και τα παιδιά είχαν ενθουσιαστεί, σταματήσαμε την ανάγνωση και τους ζητήσαμε με τη φαντασία τους να πλάσουν τη συνέχεια της ιστορίας. Μάλιστα δραματοποιήσαμε το βιβλίο και συζητήσαμε για το χαρακτήρα του Έλμερ, για την απόφασή του, τα συναισθήματά του και αν έχουν βρεθεί και τα ίδια ή άνθρωποι που γνωρίζουν σε παρόμοιες καταστάσεις. Στο τέλος οι μαθητές ζωγράφισαν τον Έλμερ όπως τον φαντάζονταν.

Έπειτα δανειστήκαμε ένα βιβλίο από τη βιβλιοθήκη με τίτλο: «Φίλοι, φως φανάρι». Τέθηκε το ερώτημα «πώς μπορεί ένα παιδί που δεν μιλάει να επικοινωνήσει μαζί μας και να κάνουμε παρέα;» «Πόσο εύκολο ή πόσο δύσκολο είναι;» Ανιχνεύσαμε τις απόψεις των παιδιών με την μέθοδο του καταιγισμού των ιδεών και ξεκινήσαμε να τις αναλύουμε. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των παιδιών διατυπώθηκαν τα εξής: Ότι είναι πολύ περίεργο να επικοινωνήσουμε με ένα παιδί που δεν ακούει, γιατί δεν θα μπορεί να καταλάβει τι θέλουμε. Όμως ακούστηκαν και οι απόψεις ότι αυτά που θέλουμε, μπορούμε να του τα γράφουμε ή να κάνουμε κινήσεις με τα χέρια μας. Άρα, υπάρχει η δυνατότητα να κάνουμε παρέα με ένα τέτοιο παιδί. Εξέφρασαν την επιθυμία να έρθουν σε επαφή με παιδιά που δεν ακούν.

Σε συνδυασμό με την προηγούμενη δραστηριότητα, διαβάσαμε και επεξεργαστήκαμε ομαδικά το παραμύθι: «Η χώρα με τους παράξενους ανθρώπους», από το οποίο αντιλαμβάνονται απόλυτα τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Στην αρχή δεν διαβάσαμε τον τίτλο αλλά προσπαθήσαμε να δώσουμε ένα δικό μας τίτλο. Ενδεικτικά τα παιδιά είπαν: Έξω από την χώρα μας, Τι θα γίνει στο Κιτρινιστάν; κ.α. Οι μαθητές κατέκριναν τους κατοίκους από τις διάφορες χώρες που δεν δέχονταν τον διαφορετικό, τους ζωγράφισαν. Πάνω σ' αυτό το παραμύθι θα στηριχτούμε για να παρουσιάσουμε μια θεατρική παράσταση στο τέλος της χρονιάς με σκοπό να περάσουμε χρήσιμα μηνύματα και στους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου μας.

Μετά από την Ζωγραφική, χρειάστηκε να δούμε και μια μικρού μήκους ταινία: «Τα γυαλιά της Διαφορετικότητας»,δείτε εδώ, που μέσα σε λίγα λεπτά και χωρίς λόγια, αφήνει να αντιληφθούν οι μαθητές πόσο σημαντικό είναι να αποδεχόμαστε το διαφορετικό και πως δεν χρειάζεται να μας επισημαίνουν οι άλλοι. Τα γυαλιά της Διαφορετικότητας μας δίνουν ένα μάθημα ζωής. Κατασκευάσαμε και εμείς τα μπλε γυαλιά της διαφορετικότητας για κάθε μαθητή ξεχωριστά, ώστε να μπορούμε να αποδεχόμαστε όλους και αυτούς που είναι ανάπηροι και αυτούς που έχουν διαφορετικό χρώμα, όπως είπαν τα παιδιά. Θέλησαν οι μαθητές να ζωγραφίσουν σε μια κόλλα χαρτί αυτά που είδαν στην ταινία και στην υπόλοιπη σελίδα ζωγράφισαν πως θα αντιδρούσαν οι ίδιοι αν ήταν στη θέση του Κυρίου Γιάννη όπου δεν έβλεπε τους διαφορετικούς ανθρώπους γι΄αυτό και αποφάσισε να πάει στον οφθαλμίατρο.

- Ανάπτυξη των δεξιοτήτων για την επίλυση συγκρούσεων.

Μαζί με τα παιδιά κατασκευάσαμε έναν υποτιθέμενο συμμαθητή μας με χαρτί του μέτρου. Βάλαμε χαρτί του μέτρου στο πάτωμα και ξάπλωσε κάποιος μαθητής, φτιάχνοντας το περίγραμμα του σώματός του. Ζωγραφίσαμε μάτια, μύτη, μαλλιά, ρούχα. Ένα παιδί επειδή κάτι το ενόχλησε στον «Τάκη», έτσι ονομάσαμε τον μαθητή, 'άρχισε να τον βρίζει, να τον κλωτσά, να τον εκφοβίζει. Ο εκπαιδευτικός την ώρα που το άλλο παιδί ασκεί βία στον «Τάκη», σκίζει το χαρτί από πολλές πλευρές δείχνοντας τα τραύματα που δημιουργούνται στο παιδί (ψυχικά και σωματικά).Τα παιδιά αναρωτιούνται γιατί το σκίσαμε. Μέσα από ερωτήσεις που γίνονται από τον εκπαιδευτικό τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι «σκισμένη» θα είναι και η ψυχή αυτού του παιδιού. Αναγνωρίζουν ότι και αυτά όταν μαλώνουν με κάποιον κάπως έτσι νιώθουν, στεναχωριούνται. Μετά, προσπαθήσαμε να κολλήσουμε ξανά

από την αρχή με ζελοτέιπ το σκισμένο χαρτί, τις «πληγές» του παιδιού, όμως παρατηρούμε ότι το σώμα και η ψυχή του παιδιού δεν θα είναι ποτέ όπως πριν. Οι πληγές μένουν και μας σημαδεύουν για πάντα.

- Τέλος, στα πλαίσια της ημέρας δράσης με θέμα: Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι.

Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού (6 Οκτωβρίου), διαβάσαμε στα παιδιά το παραμύθι: «Στο χωριό του όλοι μαζί», όπου είδαν τις εικόνες, επεξεργάστηκαν τις αντιδράσεις των ηρώων, αντέδρασαν στις εκάστοτε «άσχημες συμπεριφορές» των ηρώων και στο τέλος προσπάθησαν να δώσουν εναλλακτικές λύσεις για το πώς θα μπορούσαν οι κάτοικοι του χωριού να είναι ενωμένοι και αγαπημένοι για πάντα, χωρίς να φτάνουν σε ακραίες συμπεριφορές. Τα παιδιά έφτιαξαν ομαδικό κολάζ.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

https://symvstathmos.files.wordpress.com/2013/02/toxoriotouoloimazi.pdf

https://symvstathmos.files.wordpress.com/2013/02/toxoriotouoloimazi.pdf

https://www.youtube.com/watch?v=HcsnbhNcFUw

https://www.youtube.com/watch?v=HcsnbhNcFUw

https://www.youtube.com/watch?v=HcsnbhNcFUw

https://www.youtube.com/watch?v=IaW8e9uNDsM

https://www.youtube.com/watch?v=IaW8e9uNDsM

https://www.youtube.com/watch?v=qSqQzKcr4VM

https://www.youtube.com/watch?v=qSqQzKcr4VM

ΚΕΣΑΝ Κέντρο Πρόληψης Ηρακλείου, (2009). Βιωματική Μάθηση: Εκπαίδευση σε θέματα διαφορετικότητα.

Οργανισμός ΠΥΡΝΑ. Βιβλία σε ρόδες, Οι φίλοι.

Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ. & Χατζηνικολάου Σ.(2008). Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος….απλά διαφορετικός. Gutenberg, Αθήνα.

Πολυμερή Σχολική Σύμπραξη Comenius

ΟΡΑΜΑ 20:20 - 20:20 Vision

Ιωάννης Γαλανάκης[1], Ελένη Κόκαλη[2], Εμμανουήλ Ψαράκης[3], Εμμανουήλ Παναγιωτάκης[4]

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ- igalanakis@gmail.com[1] , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ- elenikokcreta@gmail.com[2], ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ - psarakis.emm@gmail.com[3], ΠΕ16-01 - manospanayiotakis@gmail.com[4])

12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά τη διετία 2013-2015 το σχολείο μας υλοποίησε Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Comenius (Πολυμερής Σχολική Σύμπραξη Ευρωπαϊκών Σχολείων) σε συνεργασία με σχολεία 5 ευρωπαϊκών χωρών: Κύπρου, Πολωνίας, Ιρλανδίας, Ηνωμένου Βασιλείου, Ισπανίας. Συντονίστρια του προγράμματος ανέλαβε η Κύπρος και ο τίτλος του ήταν: "Vision 20:20" (Όραμα 20:20).

Αναφέρεται στη γνώση και στην κατανόηση του σημερινού και αυριανού ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού σ' ένα συνεχώς διεθνοποιημένο, ανταγωνιστικό και διαφορετικό μέλλον στην αγορά εργασίας, ξεκινώντας από την έρευνα των παραδοσιακών επαγγελμάτων σε κάθε χώρα συνεργασίας. Η συστηματική επεξεργασία του θέματος έγινε κυρίως από μαθητές Ε΄ -ΣΤ΄ τάξης και σε κάποιες δράσεις συμμετείχαν μαθητές και από μικρότερες τάξεις με στόχο να αναπτύξουν επιχειρηματικό πνεύμα για να δημιουργήσουν ένα «Όραμα» στον τομέα της απασχόλησης το 2020 και μετά.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/comenius.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Απασχολησιμότητα, επιχειρηματικό πνεύμα, όραμα, συνεργασία, δεξιότητες, καινοτομία, δημιουργική σκέψη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον το χαρακτηρίζει η καινοτομία, καθώς και η υψηλή απόδοση και η δυνατότητα προσαρμογής. Απαιτεί από τους εργαζομένους να επιλύουν προβλήματα, ν' αναζητούν συνεχώς τρόπους βελτίωσης των μεθόδων, που χρησιμοποιούν και να λειτουργούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο συνεργασίας με τους συναδέλφους τους. Οι δεξιότητες που αφορούν μια θέση εργασίας δεν θεωρούνται πλέον επαρκείς για τους σύγχρονους εργοδότες, που αναζητούν εργαζομένους με τεχνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες, διαθέτουν επιχειρηματικό πνεύμα, είναι επινοητικοί και προσαρμόζονται εύκολα στις αλλαγές των συνθηκών εργασίας.

Το πρόγραμμα στοχεύει να δώσει την ευκαιρία σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης να γνωρίσουν, αφενός τις δικές τους ικανότητες και αφετέρου τις γνώσεις-δεξιότητες, που απαιτούνται σε επαγγέλματα, στα οποία διαφαίνονται προοπτικές εξέλιξης στο μέλλον. Μέσω της συγκριτικής παρουσίασης των συνεργαζόμενων σχολείων, οι μαθητές θα κατανοήσουν διαφορές και ομοιότητες μεταξύ επαγγελμάτων και στις έξι χώρες. Με τον τρόπο αυτό θα διαμορφώσουν μια ευρωπαϊκή άποψη των δυνατοτήτων απασχόλησης.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Όραμα 20:20» έχει ως σκοπό να δώσει την ευκαιρία σε μαθητές Δημοτικού να θέσουν τα θεμέλια των ακαδημαϊκών και εγκάρσιων δεξιοτήτων (βασικές, επικοινωνιακές, προσαρμογής, αναπτυξιακές, ομαδικές, επιρροής) και να προβληματιστούν σε θέματα, που αφορούν την ικανότητα απόκτησης και διατήρησης ενός επαγγέλματος που επιθυμούν.

Ειδικότερα οι συγκεκριμένοι στόχοι αυτής της ευρωπαϊκής συνεργασίας είναι:

- Ανάλυση της εξέλιξης της αγοράς εργασίας, ξεκινώντας από την έρευνα των παραδοσιακών επαγγελμάτων σε τοπικό επίπεδο.
- Έρευνα σύγχρονων επαγγελμάτων και των ικανοτήτων που χρειάζονται.
- Αλληλεπίδραση μαθητών και επαγγελματιών.
- Ανάπτυξη δημιουργικότητας και καινοτομίας στους μαθητές.
- Προσδιορισμός ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των επαγγελματιών στις συνεργαζόμενες χώρες και παροχή πληροφοριών.
- Ενίσχυση της ψηφιακής τεχνολογίας και επικοινωνίας σε κάθε βήμα του προγράμματος.
- Ενθάρρυνση στην εκμάθηση σύγχρονων ξένων γλωσσών.
- Υποστήριξη στην ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων και την πρακτική της δια βίου μάθησης.
- Γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς.
- Βελτίωση της ποιότητας και αύξηση της κινητικότητας, που περιλαμβάνει μαθητές και εκπαιδευτικό προσωπικό.

Για την επίτευξη των συλλογικών στόχων ακολουθήσαμε τις βασικές αρχές της μεθόδου project σε συνδυασμό με την έρευνα δράσης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Για την περιγραφή των δράσεων που υλοποιήθηκαν τα δυο χρόνια που κράτησε το πρόγραμμα θα ακολουθήσουμε ό,τι όριζε το προβλεπόμενο κοινό χρονοδιάγραμμα, όσων έπρεπε να υλοποιηθούν μέχρι την προγραμματισμένη συνεδρίαση σε καθεμιά από τις χώρες υποδοχής.

Οκτώβριος 2013 – Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στην Κύπρο

Οι δράσεις που έπρεπε να γίνουν μέχρι την πρώτη συνεδρίαση του προγράμματος στην Κύπρο ήταν κοινές για όλες τις χώρες συνεργασίας και αφορούσαν τα παρακάτω θέματα:

Αφού ενημερώσαμε τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς για το πρόγραμμα (στόχοι, δραστηριότητες κλπ.) και δημιουργήθηκε η ομάδα Comenius, που θα αναλάμβανε το συντονισμό όλου του προγράμματος:

α) Διερευνήσαμε το τι γνωρίζουν οι μαθητές για τις έννοιες της ευρωπαϊκής ένωσης, της καταλληλότητας για απασχόληση και του επιχειρηματικού πνεύματος.

β) Δημιουργήσαμε το λογότυπο, που θα μας εκπροσωπούσε.

γ) Καθιερώθηκαν ψηφιακές τεχνολογίες, (e-twinning, wiki, skype) για την κοινή μας επικοινωνία και ενημέρωση στα διάφορα στάδια του προγράμματος.

δ) Δημιουργήσαμε εικονική περίηγηση του σχολείου μας στα πλαίσια της γνωριμίας με τα άλλα σχολεία συνεργασίας.

Φεβρουάριος 2014 - Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στην Πολωνία

Αρχικά έγινε ενημέρωση σχετικά με τα θέματα που συζητήθηκαν στη συνεδρίαση του προγράμματος στην Κύπρο (συμπεράσματα της προκαταρκτικής αξιολόγησης στις παραπάνω έννοιες που διερευνήθηκαν σε κάθε χώρα, παρουσίαση των έξι λογότυπων και των εικονικών περιηγήσεων των έξι σχολείων) και το σχεδιασμό των μελλοντικών δραστηριοτήτων που αφορούσαν:

α) Δημιουργία μιας γωνιάς Comenius σε κάθε σχολική κοινότητα για την γνωριμία των μαθητών με τις πέντε άλλες χώρες (χαρακτηριστικά, θέση, πολιτισμός κλπ.) και την παρουσίασή τους με αφίσα, παρουσιάσεις ή εικόνες, κλπ.

β) Έρευνα από τους μαθητές για τα παραδοσιακά επαγγέλματα του τόπου τους (κύριος τομέας απασχόλησης των προ παππούδων τους) και καταγραφή των δεξιοτήτων που απαιτούνταν για εκείνα τα παλιά επαγγέλματα.

γ) Προγραμματισμός επισκέψεων σε εργαστήρια, λαογραφικά μουσεία και δημιουργία έκθεσης αντικειμένων στο σχολικό χώρο σχετικά με τα παλιά επαγγέλματα.

δ) Παρουσίαση των παραδοσιακών επαγγελμάτων στη σχολική κοινότητα με διάφορες μορφές (έκθεση τέχνης, δρώμενο, τραγούδια, παραμύθια).

Μάιος 2014 - Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στην Ιρλανδία

Αφού έγινε η καθιερωμένη ενημέρωση όσων παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στην Πολωνία (συλλογή παραμυθιών και CD με τραγούδια σχετικών με τα παραδοσιακά επαγγέλματα της κάθε χώρας), αποφασίστηκαν τα περαιτέρω βήματα του προγράμματος, που αφορούσαν:

α) Αρχικά την πραγματοποίηση έρευνας με τη σύνταξη ανώνυμου ερωτηματολογίου, που δόθηκε για την από κοινού συμπλήρωσή του και από τους δυο γονείς των μαθητών και αφορούσε τη μελέτη των εξής παραμέτρων:

- το μορφωτικό τους επίπεδο
- το τωρινό τους επάγγελμα
- τη σχέση της τωρινής τους απασχόλησης με το μορφωτικό τους επίπεδο
- την προϋπηρεσία, εμπειρία, ειδικές δεξιότητες κ. ά. που τους ζητήθηκαν στην τωρινή τους θέση εργασίας.
- το ωράριο εργασίας τους
- το επίπεδο ικανοποίησής τους για τις απολαβές σε σχέση με το ωράριο εργασίας.
- την ύπαρξη ευκαιριών εξέλιξης στον τωρινό τομέα απασχόλησής τους.
- τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στη συνέχιση οικογενειακής εργασίας που τους άφησαν οι δικοί τους γονείς.

β) Την επιλογή τεσσάρων σύγχρονων, κοινών επαγγελμάτων και τις παραμέτρους βάση των οποίων θα αναλύονταν. Συντάσσεται ένας συμφωνημένος κατάλογος, που αφορά τα επαγγέλματα (του διευθυντή ξενοδοχειακής μονάδας, του βιοκαλλιεργητή, του αρχιτέκτονα και του γιατρού) και αναλύονται ως προς τις εξής παραμέτρους:

- σπουδές
- επαγγελματική εμπειρία
- γνώσεις - δεξιότητες που απαιτούνται
- αντιμετώπιση δυσκολιών
- ωράριο εργασίας
- συνθήκες - χώρος εργασίας - ενδυμασία

- εξειδίκευση - τομείς ευθύνης
- αμοιβή και παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται
- ανταγωνισμός - ευκαιρίες απασχόλησης
- απαιτήσεις επαγγέλματος
- προοπτικές εξέλιξης (παραπομπή στον αντίστοιχο σύνδεσμο)

Την ημέρα **"ανοικτού σχολείου"** προσκλήθηκαν επαγγελματίες των παραπάνω ειδικοτήτων, όπου δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να τους γνωρίσουν από κοντά και να ενημερωθούν για το επάγγελμά τους ως προς τις παραπάνω παραμέτρους, που έπρεπε να μελετήσουν. Η αλληλεπίδραση μαθητών και επαγγελματιών ήταν πολύ δημιουργική και εποικοδομητική και τέθηκε ο πυρήνας επαγγελματικού προσανατολισμού και προβληματισμού για μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στη συνέχεια οι μαθητές μελέτησαν τα κοινά επαγγέλματα και παρουσίασαν τις προκαθορισμένες πτυχές τους σε ειδικά διαμορφωμένους πίνακες.

Οκτώβριος 2014 - Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στο Ηνωμένο Βασίλειο

Μετά την ενημέρωση για τη συγκριτική μελέτη των παραπάνω συμφωνημένων επαγγελμάτων και στις έξι χώρες, στη συνάντηση του προγράμματος στην Ιρλανδία, έπρεπε οι μαθητές να ασχοληθούν, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, με ένα πρόβλημα για δημιουργία ιστοεξερεύνησης με σκοπό να συνεργαστούν για την εξεύρεση μεθόδων και στρατηγικών για την επίλυσή του. Εμείς δουλέψαμε πάνω στο εξής σενάριο:

"Είστε μέλη του νέου δημοτικού συμβουλίου της πόλης του Ηρακλείου και μόλις αναλάβατε τα καθήκοντά σας. Ανήκετε λοιπόν στην ομάδα τουριστικής ανάπτυξης και είστε υπεύθυνοι για τη διαφήμιση της πόλης του Ηρακλείου. Θέλετε να *ξεκινήσει μια νέα εκστρατεία για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης της πόλης μας. Έπειτα από τη συνεδρίαση του συμβουλίου και μετά από εκτενή συζήτηση με τα άλλα μέλη, αποφασίσατε να δημιουργήσετε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση της πόλης του Ηρακλείου με σκοπό να προσελκύσετε περισσότερους τουρίστες στο Ηράκλειο. Η παρουσίαση θα περιλαμβάνει χάρτη της πόλης, μνημεία, μουσεία και άλλα σημεία ενδιαφέροντος, εκδηλώσεις και γιορτές, παραδόσεις, ήθη, έθιμα, κ. ά. Οι πληροφορίες θα δίνονται στα ελληνικά και στα αγγλικά."*

Στη συνέχεια οι μαθητές παρουσίασαν το αποτέλεσμα της έρευνας τους στο διαδίκτυο με αφίσα και σε παρουσίαση. Στη συνεδρίαση των συνεργαζόμενων χωρών στο Ηνωμένο Βασίλειο έγινε η παρουσίαση όλων των εμπνευσμένων λύσεων που επέλεξε το κάθε σχολείο πάνω στο σενάριο που δούλεψε μέσω του Webquest (ιστοεξερεύνηση).

Μάρτιος 2015 - Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στην Ελλάδα - Κρήτη

Την ενημέρωση για τις επιλεγμένες λύσεις των πέντε συνεργαζόμενων σχολείων για την ιστοεξερεύνηση (Webquest) ακολούθησε η επόμενη φάση του προγράμματος, που αφορούσε την πρόσκληση επαγγελματιών, πάλι στα πλαίσια της ημέρας **"ανοικτού σχολείου",** σε επαγγέλματα με προοπτικές εξέλιξης σ' ένα συνεχώς διεθνοποιημένο, ανταγωνιστικό και διαφορετικό μέλλον στον τομέα της απασχόλησης το 2020 και μετά. Αυτή τη φορά η κάθε χώρα θα διαφοροποιούσε σύμφωνα με τα δικά της κριτήρια τα επαγγέλματα που θα μελετούσαν οι μαθητές. Στη συνέχεια θα έπρεπε να διαμορφώσει ένα κατάλογο με τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες, που θα προέκυπταν, από τη συνέντευξη των επαγγελματιών που θα προσκαλούσε.

Η επιλογή των επαγγελμάτων που μελετήσαμε εμείς στηρίχθηκε σε μελέτες, σύμφωνα με τις οποίες τα επαγγέλματα του μέλλοντος, που προσφέρουν επαγγελματική

αποκατάσταση σε ένα περιβάλλον που αλλάζει συνεχώς, αφορούν τους τομείς του τουρισμού, της υγείας, της ενέργειας και πράσινης τεχνολογίας, της μεταποίησης τροφίμων και δομικών υλικών, της ναυτιλίας, της γεωργίας και της ψηφιακής τεχνολογίας και επικοινωνίας. Σ΄ αυτό το πλαίσιο σκεφτήκαμε να καλέσουμε:

α) Από τον τομέα του Τουρισμού, μια αρχιτέκτονα με πολυετή εμπειρία στην αναστύλωση ιστορικών κτιρίων, μνημείων και μνημειακών συνόλων.

β) Από τον τομέα της Υγείας, μια κλινική κυτταρογενετίστρια.

γ) Από τον τομέα της Μεταποίησης Τροφίμων, ένα διευθυντή κέντρου διανομής Κρήτης.

δ) Από τον τομέα της Γεωργίας, μια οινολόγο

ε) Από τον τομέα της Ψηφιακής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, ένα τεχνικό ηλεκτρονικών υπολογιστών και δικτύων - υπεύθυνο ασφαλείας σε θέματα δικτύων και ηλεκτρονικών επιθέσεων και μια δημοσιογράφο.

στ) Από τον τομέα της Ναυτιλίας, ένα Σημαιοφόρο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Στη συνέντευξη που μας έδωσαν οι παραπάνω επαγγελματίες τέθηκαν κοινές ερωτήσεις, για να διερευνήσουμε τη σημασία εγκάρσιων δεξιοτήτων - ικανοτήτων στον τομέα απασχόλησης του καθενός αναφορικά με:

Α. Τη γλώσσα - επικοινωνία (μητρική - ξένες γλώσσες).

Β. Δεξιότητες και ικανότητες σκέψης (επιχειρηματική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, στόχοι, διαχείριση χρόνου).

Γ. Εφαρμογή γνώσεων (μαθηματικών, πληροφορικής, κανόνων ασφαλείας κλπ).

Δ. Κοινωνικές δεξιότητες και ικανότητες (διαπροσωπικές σχέσεις, συνεργασία, καθοδήγηση τρίτων).

Ε. Στάσεις και αξίες στην εργασία (σεβασμός, αφοσίωση, διαχείριση προκλήσεων).

ΣΤ. Ειδικές γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με το κάθε επάγγελμα χωριστά.

Στη συνέχεια δημιουργήσαμε αφίσες με φωτογραφίες των προσκεκλημένων επαγγελματιών, τη συνέντευξη που μας έδωσε ο καθένας και τον κατάλογο με τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες στο επάγγελμά του. Έτσι οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να πάρουν και να αξιολογήσουν πληροφορίες επαγγελματικού προσανατολισμού στην αγορά εργασίας στη χώρα μας, που θα τους είναι χρήσιμες μελλοντικά.

Ιούνιος 2015 - Συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών του προγράμματος στην Ισπανία

Αφού έγινε ενημέρωση στη σχολική κοινότητα σχετικά με την εξέλιξη των παραπάνω επαγγελμάτων και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται σε μια ενιαία ευρωπαϊκού τύπου αγορά εργασίας, δόθηκαν οι οδηγίες για το τελευταίο στάδιο του προγράμματος, που αφορά ένα διαγωνισμό με τίτλο "Καινοτομίες 2020 και μετά". Στα πλαίσια αυτού του διαγωνισμού καλούνται όλες οι συνεργαζόμενες χώρες μέχρι τη συνάντηση του προγράμματος στην Ισπανία, να σχεδιάσουν και να κατασκευάσουν ένα προϊόν απλό, γρήγορο, συγκρίσιμο και με υλικά προσβάσιμα στους μαθητές, που θα το υλοποιήσουν. Για το σκοπό αυτό αποφασίστηκε στην ευρωπαϊκή συνάντηση στο σχολείο μας το προϊόν να είναι κοινό για όλους και καταλήξαμε να είναι ένα πορτοφόλι.

Μαθητές Ε΄ - ΣΤ΄ τάξης χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν κάποιοι απ' αυτούς το ρόλο των σχεδιαστών του πορτοφολιού και κάποιοι άλλοι το ρόλο του υποψήφιου αγοραστή. Στη συνέχεια πήραν συνέντευξη από τους υποψήφιους πελάτες α) για να μπορέσουν αρχικά να μάθουν τις ανάγκες τους σχετικά με το πορτοφόλι που θα ήθελαν και β) για να

διερευνήσουν μετά κατά πόσο ο σχεδιασμός του πορτοφολιού εγκρίνεται από τον πελάτη ή αν χρειάζεται αναπροσαρμογή ή ακόμα και σχεδιασμό από την αρχή.

Θα προκριθούν τα δύο καλύτερα, που θα εκπροσωπήσουν την κάθε χώρα στη συνάντηση των αντιπροσωπειών στην Ισπανία. Η ψηφοφορία για την επιλογή τους θα γίνει με τα εξής κριτήρια:

α) Πρωτοτυπία υλικών και σχεδίου

β) Λειτουργικότητα ως προς τις ανάγκες και προτιμήσεις του πελάτη

γ) Εμφάνιση και αισθητική

Στη διάρκεια της συνάντησης του προγράμματος στην Ισπανία παρουσιάστηκαν οι λεπτομέρειες του διαγωνισμού καινοτομίας απονεμήθηκαν βραβεία στους καινοτόμους που κέρδισαν στο διαγωνισμό.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στην αρχή του προγράμματος διερευνήσαμε για το τι γνωρίζουν οι μαθητές με χρήση ερωτηματολογίου για τις έννοιες της ευρωπαϊκής ένωσης, της καταλληλότητας για απασχόληση και του επιχειρηματικού πνεύματος.

Στην κάθε συνάντηση των συμμετεχόντων χωρών (ανά τρίμηνο) γινόταν αξιολόγηση των επιτευχθεισών στόχων του προγράμματος, ανατροφοδότηση και προσαρμογή των στόχων ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και δυσκολίες που συναντούσαμε.

Τον πρώτο χρόνο, στη λήξη του διδακτικού έτους έγινε αποτίμηση του προγράμματος με τη χρήση ερωτηματολογίων, ενώ στη λήξη του, τον Ιούνιο 2015 έγινε η τελική του αξιολόγηση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://comeniusvision2020.wikispaces.com/
https://drive.google.com/file/d/0B5G2zyqbIsYKZnd3Sm1QUFhDMWs/view

Ενεργώ για το περιβάλλον μου!

Απόκτηση βασικών γνώσεων για την ενέργεια και τρόποι εξοικονόμησής της, στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας στο πρόγραμμα 5050 Euronet Οικολογικά Σχολεία

Μαρία Άννα Ζαρωνάκη, Δημήτριος Σπανός, Χρυσή Χαιρέτη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mzaronaki@gmail.com , ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ spandim68@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ xrisi.xereti@gmail.com)

12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επιστρέφοντας από μια ημερησία εκδρομή στο σχολείο βρήκα τα φώτα του διαδρόμου αναμμένα και σκέφτηκα γιατί; Υπάρχει λόγος να χρησιμοποιούμε την ενέργεια όταν δεν μας είναι απαραίτητη; Κάπως έτσι ξεκίνησαν οι προβληματισμοί μου για το πώς και εμείς μπορούμε να προσφέρουμε στην μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και όταν ήρθε η ανακοίνωση για την εφαρμογή του προγράμματος EURONET 5050 αμέσως ξεκίνησα τις ενέργειες για την συμμετοχή του σχολείου μας , ρώτησα για συνεργάτες βρήκα πρόθυμους και έγινε η αρχή.

Έχοντας λοιπόν διάφορους προβληματισμούς που σχετίζονται με ζητήματα σχετικά με την ενέργεια θελήσαμε να οδηγήσουμε τους μαθητές σε ένα ταξίδι, κάνοντας τους κοινωνούς των ενεργειακών θεμάτων και ευαισθητοποιώντας τους μέσα από τη δική τους καθημερινότητα. Έτσι σκεφτήκαμε ότι ο καλύτερος τρόπος θα ήταν αν οι ίδιοι να εμπλακούν σε δραστηριότητες που να σχετίζονται με το σχολικό περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας στο ίδιο το σχολείο τους. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα έρχονταν αντιμέτωπα με διάφορους προβληματισμούς και ταυτόχρονα μέσα από τις δικές τους δράσεις θα βελτίωναν ένα κομμάτι της δικό τους, το ίδιο το σχολείο που αποτελεί τον μικρόκοσμο της κοινωνίας μας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_56.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ενέργεια, πηγές και μορφές ενέργειας, εξοικονόμηση ενέργειας, οικολογικά σχολεία, EURONET 5050.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ζούμε σε μια συνεχώς εξελισσόμενη και αναπτυσσόμενη κοινωνία, όπου υπάρχει επάρκεια αγαθών και δύσκολα θα συμβιβαστούμε με λίγα. Αν μπορέσουμε να μάθουμε τι είμαστε, τότε θα διαχειριστούμε καλύτερα τον κόσμο γύρω μας. Ο σύγχρονος άνθρωπος μπορεί πλέον με ένα απλό πάτημα ενός κουμπιού να έχει όλα όσα χρειάζεται χωρίς να σκέφτεται τα αποτελέσματα των πράξεών του. Οι συνέπειες αυτές είναι πλέον ορατές σε ολόκληρο τον πλανήτη! Όντας λοιπόν και εμείς αναπόσπαστα κομμάτια αυτού του μικρού, αλλά σπουδαίου πλανήτη, δεν μπορούμε παρά να επηρεαζόμαστε από όλες αυτές τις αλλαγές. Επειδή όμως έχουμε την τάση να ερμηνεύουμε τα πάντα μέσα από την υποκειμενική λογική μας, χρειαζόμαστε σωστή και συστηματική ενημέρωση καθώς και μεγάλη προσπάθεια για επίκαιρη πληροφόρηση. Με απώτερο σκοπό πάντα τη βελτίωση των συνθηκών ζωής μας μέσω επίδειξης σεβασμού στο περιβάλλον μας.

Ορμώμενοι από τους παραπάνω προβληματισμούς θελήσαμε να οδηγήσουμε τους μαθητές σε ένα ενεργειακό ταξίδι, κάνοντας τους κοινωνούς των ενεργειακών θεμάτων και

ευαισθητοποιώντας τους μέσα από τη δική τους καθημερινότητα. Έτσι σκεφτήκαμε ότι ο καλύτερος τρόπος θα ήταν οι ίδιοι να εμπλακούν σε δραστηριότητες, μέσω του προγράμματος, που να σχετίζονται με το σχολικό περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας στο ίδιο το σχολείο τους. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα έρχονταν αντιμέτωπα με τα διάφορα ενεργειακά ζητήματα και ταυτόχρονα μέσα από τις δικές τους δράσεις θα βελτίωναν ένα κομμάτι δικό τους, που αποτελεί τον μικρόκοσμο της κοινωνίας μας.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά αποφασίσαμε, με την αρωγή αυτού του προγράμματος, να δραστηριοποιήσουμε τα παιδιά και μέσω της βιωματικής μάθησης να αλλάξουν στάσεις και συμπεριφορές απέναντι στα θέματα της ενέργειας. Και το ενεργειακό ταξίδι μας ξεκίνησε με πλοηγούς συντονιστές τους εκπαιδευτικούς και ενεργούς μετόχους τους μαθητές.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν οι μαθητές της Πέμπτης τάξης και των δύο τμημάτων του σχολείου μας. Στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους και εργάζονται συνεργατικά για την διαμόρφωση σχεδίου δράσης και την υλοποίηση διαφόρων δραστηριοτήτων. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα εμπλέκονται οι γνωστικές περιοχές της Φυσικής, των Μαθηματικών ,της Γλώσσας, των Εικαστικών, των Νέων Τεχνολογιών. Για την υλοποίησή του χρησιμοποιηθούν οι ώρες της Ευέλικτης Ζώνης και κάποιες επιπλέον ώρες όταν κρινόταν σκόπιμο και αναγκαίο.

Συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ

Η ενότητα αυτή είναι συμβατή με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ καθώς οι μαθητές μέσα από αυτή θα μάθουν να συνδέουν τις μεταβολές της ενέργειας που γίνονται στη φύση με τη μεταφορά ή τις μετατροπές της ενέργειας. Επίσης θα αναγνωρίζουν ότι η ενέργεια μεταφέρεται ή μετατρέπεται σε άλλη μορφή αλλά δεν χάνεται. Τέλος θα μπορούν να εκτιμήσουν την εξοικονόμηση της ενέργειας και τη σημασία που έχουν για τη φύση οι ήπιες μορφές ενέργειας για το περιβάλλον. (ΑΠΣ ΔΕΠΠΣ , 2003)

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Αρχικός σκοπός είναι να αποκτήσουν οι μαθητές βασικές γνώσεις για την ενέργεια, τις πηγές της , για τις διάφορες μορφές της καθώς και για τις μετατροπές της. Έτσι θα εφοδιαστούν με τα κατάλληλα όπλα για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις δράσεις του προγράμματος, το οποίο στοχεύει στην ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και αλλαγή στάσης σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να αναγνωρίσουν τις διάφορες μορφές ενέργειας και να τις διαχωρίσουν από τις πηγές
- Να καταλάβουν ότι ο ήλιος είναι βασική πηγή ενέργειας .
- Να είναι σε θέση να εξηγήσουν πώς αποθηκεύεται η ενέργεια και πώς μετατρέπεται από τη μια μορφή στην άλλη.
- Να μάθουν πώς προκαλούμε εμείς οι ίδιοι τη μετατροπή της ενέργειας από τη μία μορφή στην άλλη.
- Να κατανοήσουν τις έννοιες περιβάλλον και ενέργεια.
- Να αντιληφθούν τη σημασία ορθής χρήσης της ενέργειας, ώστε να συμβάλλουν στην εξοικονόμησή της, κατανοώντας ότι φροντίζοντας τη φύση προστατεύουμε εμάς τους ίδιους.

Ως προς τη διαδικασία μάθησης

- Να ασκηθούν στη συνεργατική μάθηση για την επίτευξη των στόχων τους, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να αναπτύξουν τη δημιουργική και κριτική τους σκέψη.
- Να μάθουν να εκφράζονται με επιχειρήματα και να τεκμηριώνουν τις απόψεις τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα προστασίας του περιβάλλοντος μέσα από καθημερινά παραδείγματα, μέσα και έξω από το σχολείο, και στην κοινωνία γενικότερα.
- Να δημιουργήσουν ισχυρά αισθήματα ενδιαφέροντος για την αναγνώριση της αξίας του περιβάλλοντος και της ευαισθητοποίησης του νέου ανθρώπου για την προστασία και το σεβασμό απέναντί του.

Ως προς τις Τ.Π.Ε.

- Να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο ως πηγή άντλησης πληροφοριών για την ενέργεια, τις πηγές και τις μορφές της.
- Να μάθουν να γνωρίζουν λογισμικά , όπως το Inspiration και τα λογισμικά Π.Ι. για
  τα Φυσικά ΕΣΤ.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση διάφορων εργαλείων Web 2.0 και να χρησιμοποιούν τις
  Τ.Π.Ε. ως εργαλεία και πηγές μάθησης.

Διδακτική προσέγγιση

Θεωρητική προσέγγιση

Το πρόγραμμα στηρίζεται στις αρχές του εποικοδομισμού και στην κοινωνικοπολιτισμική θεωρία μάθησης του Vygotsky. Υποστηρίζει την καθοδηγούμενη ανακάλυψη – διερεύνηση. Δίνει μεγάλη σημασία στο κοινωνικοπολιτισμικό, μαθησιακό περιβάλλον, όπου λαμβάνουν χώρα οι δραστηριότητες με έμφαση στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης και της συνεργατικής μάθησης. Οι δράσεις διοργανώθηκαν στο πλαίσιο της παιδαγωγικής της αλληλεπίδρασης όπου τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράζουν, να ανταλλάσσουν και να αντιπαραθέτουν τις ιδέες τους, να εντοπίζουν προβλήματα, να θέτουν ερωτήσεις, να κάνουν προβλέψεις, να αναζητούν απαντήσεις και να τις ελέγχουν καθώς συνεργάζονται σε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο βασιζόμενο στον κοινωνικό εποικοδομισμό, στη διερευνητική ανακαλυπτική μάθηση και εμπειρική βιωματική προσέγγιση (Ματσαγγούρας, 2000).

Μεθοδολογική προσέγγιση

Πιο συγκεκριμένα ως μέθοδος διδασκαλίας προτείνεται αρχικά η παραδοσιακή δασκαλοκεντρική για την πρώτη επαφή των μαθητών με το θέμα και η ομαδοσυνεργατική για τη διεξαγωγή των εργασιών και την τελική παρουσίασή τους. Προτείνεται δηλαδή, η εφαρμογή ενός κατευθυνόμενου ερευνητικού/ανακαλυπτικού μοντέλου διδασκαλίας, όπου ο διδάσκοντας ωθεί ουσιαστικά τους μαθητές στο να ερευνήσουν και να ανακαλύψουν νέα δεδομένα (Κόμης Β.Ι.,2004). Βασίζεται στις σύγχρονες θεωρίες μάθησης οι οποίες αποδίδουν μεγάλη σημασία στον κοινωνικοπολιτισμικό παράγοντα και στην κοινωνική αλληλεπίδραση, ενισχύουν τη συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ

Α. Μαθαίνοντας για την ενέργεια

Η πρώτη επαφή των παιδιών με το θέμα έγινε μέσω ενός διδακτικού σεναρίου, που διήρκεσε τέσσερις διδακτικές ώρες. Αρχικά μέσω της παρουσίασης δύο βίντεο και διαβάζοντας μια ιστοσελίδα, που τα παραπέμπαμε, τα παιδιά ήρθαν σε μια πρώτη επαφή με το θέμα της ενέργειας και μέσα από διάφορες δραστηριότητες με τη χρήση λογισμικών, εργαλείων του Web 2.0 καθώς και βιωματικού τύπου δράσεις, οι οποίες αναλύονται στο προαναφερθέν διδακτικό σενάριο, μπόρεσαν να κατανοήσουν τις μορφές, τις πηγές, τις μετατροπές της ενέργειας, καθώς και τις ανανεώσιμες και μη πηγές ενέργειας.

Β. Δραστηριότητες εμπέδωσης

Για καλύτερη κατανόηση των εννοιών μέσω βιωματικής προσέγγισης πραγματοποιήθηκε μια επίσκεψη σε ένα εργαστήρι πειραμάτων, όπου μέσα από την εμπλοκή των μαθητών αναδείχθηκαν οι διάφοροι παράμετροι του θέματος ενέργεια.

Ολοκληρώνοντας το εισαγωγικό κομμάτι της πρώτης επαφής με το θέμα μας θελήσαμε πριν προβούμε στην ουσία του προγράμματος να δώσουμε στα παιδιά τη δυνατότητα να βιώσουν και οι ίδιοι όλα όσα είχαν προηγηθεί, μέσα από προσωπικές κατασκευές και δημιουργίες. Αρχικά ζητήθηκε από τις ομάδες να σχεδιάσουν κυκλώματα, τα οποία έπειτα έπρεπε να κατασκευάσουν με απλά υλικά. Στο κομμάτι αυτό ο εκπαιδευτικός είχε πλέον ρόλο καθαρά συμβουλευτικό και βοηθητικό, καθώς αποσκοπούσαμε στο να γίνουν οι μαθητές δημιουργοί και εκφραστές της νέας γνώσης μέσω των προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Περίληψη Εφαρμογής Προγράμματος

Α. Ενημέρωση των εμπλεκόμενων συναδέλφων σχετικά με το πρόγραμμα από τον συντονιστή του προγράμματος και καταμερισμός αρμοδιοτήτων.

Β. Κάθε συνάδελφος ανέλαβε να ενημερώσει τους μαθητές των τμημάτων τάξεων που διδάσκει για το τι ακριβώς είναι το πρόγραμμα Euronet 5050 και να δώσει κατευθύνσεις για τον τρόπο υλοποίησης του.

Έναρξη προγράμματος

Πριν την έναρξη του προγράμματος απαραίτητη κρίθηκε η οργάνωση και κατανομή αρμοδιοτήτων στα δύο τμήματα της Ε΄ τάξης, ούτως ώστε να είναι όσο γίνεται πιο ομαλή η διεξαγωγή του. Για τον λόγο αυτό δημιουργήθηκαν έξι ομάδες εργασίας (τρεις σε κάθε τμήμα) ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες του κάθε μαθητή.

Για την εφαρμογή του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε τόσο η προϋπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή όσο και υλικό που δόθηκε από το ίδιο το πρόγραμμα. Σε γενικές γραμμές χρησιμοποιήσαμε ηλεκτρονικούς υπολογιστές διαδίκτυο, βιντεοπροβολέα, λογισμικό επεξεργασίας κειμένων, θερμόμετρα, φωτόμετρα, μετρητή ενέργειας.

Αναλυτικά η υλοποίησή του

1. Κάθε τμήμα έφτιαξε το φάκελο συλλογής των στοιχείων του προγράμματος.

2. Δημιουργήθηκαν ομάδες εργασίας αποτελούμενη έκαστη από 67 άτομα με τις εξής αρμοδιότητες:

Α. Ομάδα πληροφόρησης ενημέρωσης

Β. Ομάδα καταγραφής της ενεργούσας υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου

Γ. Ομάδα ελέγχου και μετρήσεων θερμοκρασιών και κατανάλωσης ενέργειας

Δ. Ομάδα εικαστικής δημιουργίας καλλιτεχνική

Τρόπος υλοποίησης

Α. Ομάδα πληροφόρησης ενημέρωσης

Κάθε ομάδα ανέλαβε να υλοποιεί το κομμάτι που της ανατέθηκε και η συγκέντρωση των στοιχείων τοποθετείται στο ειδικό φάκελο συλλογής. Αναλυτικά η ομάδα ενημέρωσης περνώντας από όλα τα τμήματα του σχολείου ανέφερε τα οφέλη και την αξία της εξοικονόμησης ενέργειας καθώς και τους τρόπους με τους οποίους όλοι πρέπει να προσπαθούμε να την πετύχουμε. Τέλος εξήγησε τον σκοπό της εργασίας που θα ακολουθούσε και την παρουσία ομάδων καταγραφής στις τάξεις τους στη διάρκεια του σχολικού έτους.

Β. Ομάδα καταγραφής

Στην συνέχεια ακολούθησε ενεργειακή περιήγηση στους χώρους του σχολείου. Με την έναρξη του επιστημονικού ταξιδιού έρευνας τα παιδιά μελέτησαν τους εξωτερικούς χώρους του σχολείο, το λεβητοστάσιο, τα γραφεία του προσωπικού και κατέληξαν στη δική τους αίθουσα. Εκεί ακολούθησε συζήτηση και αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης.

Η ομάδα καταγραφής συγκέντρωνε στοιχεία, αφού έλεγξε τις αίθουσες για τυχόν άσκοπες δαπάνες ενέργειας. Η ομάδα αυτή είχε αναλάβει τον καθημερινό έλεγχο του σχολείου(τάξεων αυλής), σχετικά με τη λειτουργία των συσκευών, των πορτών , των παραθύρων και οτιδήποτε άλλου έχει να κάνει με την κατανάλωση ενέργειας. Όλες οι παρατηρήσεις καταγράφονταν στο σχετικό φυλλάδιο ημερήσιας καταγραφής.

Γ. Ομάδα ελέγχου και μετρήσεων

Ταυτόχρονα από μια άλλη ομάδα γινόταν μέτρηση και καταγραφή της θερμοκρασίας των τάξεων, με ελέγχους των διακυμάνσεων της κατά τη διάρκεια της ημέρας, μέχρι το μεσημέρι. Οι μαθητές επιθεωρούσαν με την χρήση θερμόμετρου τη στιγμιαία θερμοκρασία και τη χρήση ενέργειας κατά την διάρκεια των μαθημάτων. Συνακολούθως με τα φωτόμετρα έλεγξαν την φωτεινότητα κάθε χώρου του σχολείου για να διαπιστώσουν την αναγκαιότητα να είναι αναμμένα τα ηλεκτρικά φώτα.

Δ. Ομάδα εικαστικής δημιουργίας

Η καλλιτεχνική ομάδα ανέλαβε την κατασκευή και δημιουργία κατόψεων του κτιρίου, ετικετών, αφισών, μηνυμάτων σχετικών με την αναγκαιότητα εξοικονόμησης ενέργειας, που αναρτήθηκαν σε εμφανή σημεία για τη καθημερινή υπενθύμιση όλων στο χώρο του σχολείου. Κωδικοποίηση διακοπτών σχολείου με καρτελάκια.

Προτάσεις εξοικονόμησης ενέργειας.

- Υιοθετούμε το μήνυμα ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ Ενεργώ για το σχολείο.
- Βάζουμε σε εμφανή σημείο σε όλες τις αίθουσες τον Δεκάλογο Εξοικονόμησης Ενέργειας.
- Τοποθετούμε στις πόρτες των αιθουσών όλου του σχολείου δελτίο ημερησίας καταγραφής και ελέγχου κατανάλωσης ενέργειας.
- Τοποθετούμε τα καρτελάκια στους διακόπτες.
- Κατασκευάζουμε και τοποθετούμε αφίσες και μηνύματα σε εμφανή σημεία.
- Απενεργοποιούμε τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό που δε χρησιμοποιείται.

- Θεσπίζουμε βραβείο με μηνιαία αναφορά στην τάξη που έπιασε τους στόχους.

Δημιουργία κατασκευές

Στην τελευταία αυτή φάση του προγράμματος οι μαθητές δημιουργούν ζωγραφιές, αφίσες και υλικό που αναρτάται στον ειδικά διαμορφωμένο πίνακα του σχολείου. Επίσης ζητήθηκε να σκεφτούν και εναλλακτικούς τρόπους παραγωγής ενέργειας. Αφού διατύπωσαν τις προτάσεις τους, κλήθηκαν να συναρμολογήσουν κατασκευές με απλά υλικά, που επιβεβαίωναν την παραγωγή ενέργειας με εναλλακτικούς τρόπους. Η πρώτη κατασκευή αφορούσε τη δημιουργία **οικολογικής μπαταρίας.** Με τη χρήση φυσικών υλικών, όπως λεμόνια και νερό δώσαμε ενέργεια σε μια λάμπα, ένα ρολόι και ενεργοποιήσαμε ένα μουσικό τσιπάκι. Η δεύτερη σχετιζόταν με τη δημιουργία ενός **κυκλώματος δυναμό.** Με τις πρότερες γνώσεις που είχαν για τη δημιουργία κυκλώματος, μπόρεσαν να συνδέσουν ένα δυναμό κύκλωμα με χειροκίνητη μανιβέλα και να εξερευνήσουν τη δύναμη της πράσινης ενέργειας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ίσως το μεγαλύτερο κέρδος από τη συμμετοχή στο συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν η αύξηση της ευαισθητοποίησης των συμμετεχόντων καθώς και ο ενθουσιασμός και η προσπάθεια που είναι πρόθυμοι να καταβάλουν για την εξοικονόμηση ενέργειας. Οι περισσότεροι στόχοι του προγράμματος που είχαν τεθεί εξ αρχής πραγματοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό με παράπλευρα οφέλη για το περιβάλλον το σχολείο και τους μαθητές. Οι μαθητές ανέπτυξαν πνεύμα συνεργασίας μεταξύ τους και μεταξύ των υπόλοιπων μελών της σχολικής μονάδας, μέσω της επικοινωνίας που αναπτύχθηκε από την καθημερινή τριβή. Μέσα από τις δραστηριότητες στα πλαίσια του προγράμματος αναδείχτηκαν ιδιαίτερες δεξιότητες και ταλέντα των μαθητών και αποκτήθηκαν γνώσεις και εμπειρίες πολύτιμες για το υπόλοιπο της ζωής τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Vygotsky, L.S. (1978), *Readings on the Development of Children, Cambridge,* MA: Harvard University Press

ΔΕΠΠΣΑΠΣ (2003), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.* Αθήνα: ΥΠΕΠΘΠΙ, ΦΕΚ 304Β/13032003. Διαθέσιμο από http://www.pischools.gr/programs/depps/

Κόμης Β.Ι. (2004), *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών. Αθήνα.

Ματσαγγούρας, Η. (2000), *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης

Τα παραμύθια των αδελφών Γκριμ και τα ελληνικά αδελφάκια τους

Μελέτη γερμανικών παραμυθιών παράλληλα με ελληνικά παραδοσιακά παραμύθια

Μαρία Κατσιδονιώτη, Μαρία-Νεκταρία Κονσολάκη

(ΠΕ07 ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ mkatsidonioti1@gmail.com, ΠΕ 1920 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ mariakonsolak@gmail.com)

12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου με τίτλο "Τα παραμύθια των αδελφών Γκριμ και τα ελληνικά αδελφάκια τους" και σε συνεργασία με το Δίκτυο Grimm Ηρακλείου οι μαθητές μέσα από δράσεις μελετούν τη βιογραφία, τα ταξίδια αλλά κυρίως τα πιο γνωστά έργα – δημιουργήματα των αδελφών Γκριμ, με στόχο την αποκόμιση γνώσεων και τη διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης.

Πρωτοτυπούν, δημιουργώντας τα δικά τους διαδικτυακά ψηφιακά παραμύθια ιστορίες, βασιζόμενοι στις γνώσεις που απόκτησαν στα πλαίσια των δράσεων. Χρησιμοποιούν Web 2.0 εργαλείο για την συνεργατική συγγραφή των κειμένων τους.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 20142015 και σε αυτό συμμετείχαν τα δύο τμήματα της ΣΤ' τάξης του σχολείου, σύνολο 26 μαθητές.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_99.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φεστιβάλ γερμανικού κινηματογράφου, διαδίκτυο μελέτη παραμυθιών, δημιουργική σκέψη και γραφή, ομαδοσυνεργατικότητα, ψηφιακό παραμύθι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ίσως έχει έρθει ο καιρός για την συλλογή αυτών των παραμυθιών, διότι αυτοί που θα μπορούσαν να τα διασώσουν γίνονται όλο και λιγότεροι .» έγραψαν οι αδελφοί Γκριμ στον πρόλογο της συλλογής «Παραμύθια για τα παιδιά και την οικογένεια». Με αφορμή το γεγονός ότι πρόσφατα συμπληρώθηκαν 200 χρόνια από την πρώτη έκδοση των παραμυθιών των αδελφών Γκριμ και ότι το φετινό φεστιβάλ γερμανικού κινηματογράφου στο Ηράκλειο ήταν αφιερωμένο στα παραμύθια των αδελφών Γκριμ αποφασίσαμε να ασχοληθούμε την τρέχουσα σχολική χρονιά με αυτό το θέμα φέρνοντας τα παιδιά σε επαφή με δυο πολύ σημαντικές μορφές της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας και γλωσσολογίας, αναλύοντας ταυτόχρονα και τη σημαντική γλωσσική, παιδαγωγική και εκπαιδευτική αξία του παραμυθιού.

Με τη βοήθεια των ΤΠΕ αναλύουν τους τίτλους, την πλοκή, τις φιγούρες και την εικονογράφηση των γερμανικών αυτών παραμυθιών καταφέρνοντας παράλληλα να αντλήσουν πολιτιστικά στοιχεία για τη χώρα των δημιουργών. Συγκρίνουν τα στοιχεία που αντλούν με αντίστοιχα στοιχεία ελληνικών παραμυθιών εμπλουτίζοντας αντίστοιχα τις γνώσεις τους για τον πολιτισμό και τις παραδόσεις της χώρας μας. Δημιουργούν το δικό τους ψηφιακό παραμύθι.

Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού και του φεστιβάλ κινηματογράφου οι μαθητές παρακολούθησαν ταινία (Οι Μουσικοί της Βρέμης) των αδελφών Γκριμ στο θεατρικό σταθμό Ηρακλείου.

Ευνοείται η ομαδοσυνεργατικότητα και η διαθεματικότητα καθώς οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες αναλαμβάνοντας ρόλους τόσο στην έρευνα όσο και στη δημιουργία παραγωγή (ευρηματικότητα, αφήγηση, ψηφιοποίηση) και οι δράσεις έγιναν στα πλαίσια των μαθημάτων Γερμανικά και ΤΠΕ.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εντάσσεται στα προγράμματα Πολιτιστικών θεμάτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με βάση συγκεκριμένες αρχές των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών των ΤΠΕ και της διδασκαλίας της Γερμανικής Γλώσσας στα δημοτικά.

Βασική αρχή του αναλυτικού προγράμματος σπουδών της διδασκαλίας β΄ ξένης γλώσσας είναι η διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης. Μέσω των παραμυθιών δίνεται η δυνατότητα και η αφορμή στα παιδιά και στον εκπαιδευτικό να έρθουν με ευχάριστο και παιγνιώδη τρόπο σε επαφή με το γερμανόφωνο πολιτισμό και να αντλήσουν στοιχεία μέσα από τις λαϊκές αφηγήσεις και τους μύθους. Παράλληλα μαθαίνουν να κατανοούν και να σέβονται το διαφορετικό.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η μελέτη του χάρτη της Γερμανίας και των γειτονικών χωρών, καθώς τα παιδιά τον μελέτησαν ακολουθώντας τα χνάρια των αδελφών Γκριμ και εξοικειώθηκαν με συγκεκριμένες μεθόδους εργασίας και στρατηγικές μάθησης.

Στη δημιουργία πολυπολιτισμικής συνείδησης συμβάλλει η αφήγηση και τα παιχνίδια ρόλων μέσα από εικόνες.

Αναφορικά με το γραπτό λόγο το αναλυτικό πρόγραμμα προβλέπει τη σωστή ανάγνωση απλών κειμένων και την κατανόηση εικονογραφημένων κειμένων. Επίσης προβλέπει τη δημιουργία κολλάζ, αντιγραφή λέξεων σε χαρτάκια, την παραγωγή απλών γραπτών κειμένων, όπως λεζάντες σε εικόνες και την κατανόηση κειμένου μέσω παντομιμικής αναπαράστασης περιεχομένου.

Σημαντικές είναι και οι μορφές εργασίας με τις οποίες μαθαίνουν να δουλεύουν τα παιδιά. Η εξοικείωση με την ατομική εργασία, την κατά ζεύγη και σε ομάδες είναι χρήσιμο εργαλείο τόσο στο σχολείο όσο και σε άλλους τομείς της ζωής τους.

Στόχο αποτελεί βέβαια και η ανάπτυξη θέλησης για οικειοθελή ανάγνωση γερμανόγλωσσων κειμένων.

Η συνεχής αύξηση της χρήσης των υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών θέτει πολύ σημαντικά ζητήματα που σχετίζονται με το καθεστώς της οργάνωσης και διαχείρισης της πληροφορίας, της διαμεσολάβησης των ψηφιακών τρόπων μετάδοσης της γνώσης, της οργάνωσης και του καταμερισμού της εργασίας, της επικοινωνίας από απόσταση. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη συνεχή αύξηση του όγκου των γνώσεων και τη γρήγορη παλαίωσή τους, αναπόφευκτα οδηγεί στην αντίληψη ότι κάθε νέος, στο πλαίσιο της γενικής του εκπαίδευσης, πρέπει να αποκτήσει βασικές γνώσεις αλλά και δεξιότητες στη χρήση των τεχνολογιών αυτών καθώς και τις απαραίτητες κριτικές και κοινωνικές δεξιότητες για την κατανόηση των πραγμάτων που συμβαίνουν γύρω του. Απαραίτητη λοιπόν είναι η διδασκαλία των ΤΠΕ από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου.

Μέσα λοιπόν από την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος και σύμφωνα με τα πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος σπουδών των ΤΠΕ, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τις διάφορες χρήσεις του υπολογιστή ως εργαλείο επικοινωνίας και αναζήτησης ανακάλυψης πληροφοριών, ως εργαλείο δημιουργίας, έκφρασης και ανάπτυξης της σκέψης και εξοικειώνονται με αυτά. Κατακτούν τις έννοιες της ενημέρωσης και της πλοήγησης.

Χρησιμοποιούν το λογισμικό εφαρμογών (επεξεργασία κειμένου, λογισμικό πλοήγησης στο Διαδίκτυο κλπ.), δημιουργούν και αναπτύσσουν δραστηριότητες στο πλαίσιο ομαδικών συνθετικών εργασιών. Όλα αυτά επιτυγχάνονται με τις δράσεις που περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Οι αδελφοί **Γιάκομπ** (Jacob Ludwig Carl Grimm) και **Βίλχελμ Καρλ Γκριμ** (Wilhelm Carl Grimm) ήταν δύο ιδιαίτερα δημοφιλείς συλλέκτες παραδοσιακών παραμυθιών που γεννήθηκαν στο Χάναου της Γερμανίας.

Τελείωσαν το Γυμνάσιο στο Κάσσελ και μετά σπούδασαν νομικά στο Πανεπιστήμιο του Μάρμπουργκ. Αφού εργάστηκαν ένα διάστημα ως βιβλιοθηκάριοι στο Κάσσελ προσελήφθησαν ως καθηγητές στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν.

Η επιστημονική τους κατάρτιση συνοδευόταν από υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης. Στις επιστολές και στα επιστημονικά άρθρα τους, τους απασχολούσε η συγκρότηση και το μέλλον των γερμανικών λαών. Συνέδεαν τις έννοιες Έθνος και Λαός με τη γλώσσα και την κουλτούρα και έθεσαν αξιώσεις για τον ορισμό νέων συνόρων. Η δράση τους πηγάζει από το δίκαιο και το δικαίωμα για γνώση και συνείδηση. Υποστήριζαν ότι η πολιτική πρέπει να προσαρμόζεται στο δίκαιο και σε καμία περίπτωση το αντίθετο δηλαδή το δίκαιο να προσαρμόζεται στην πολιτική. Το 1837 απολύθηκαν από το πανεπιστήμιο επειδή διαμαρτυρήθηκαν μαζί με άλλους πέντε συναδέλφους τους κατά του βασιλιά Ερνέστου Αυγούστου Α΄, για την απόφασή του να καταργήσει το φιλελεύθερο σύνταγμα του βασιλείου του Ανόβερου. Η ομάδα των επτά, αυτών διαδηλωτών έγινε γνωστή ως "οι επτά του Γκέτινγκεν" (*Göttinger Sieben*).

Ο Βίλχελμ Καρλ Γκριμ πέθανε στις 16 Δεκεμβρίου του 1859, ενώ ο αδελφός του Γιάκομπ στις 20 Σεπτεμβρίου του 1863 στο Βερολίνο. Και οι δύο είναι θαμμένοι στο κοιμητήριο του Αγίου Ματθαίου στο Βερολίνο.

Οι Γκριμ ήταν συγγραφείς και συλλέκτες παραδοσιακών παραμυθιών, στα οποία ο Βίλχελμ Καρλ Γκριμ έδωσε λογοτεχνική μορφή και τα προσάρμοσε για παιδιά. Άρχισαν να συλλέγουν παραμύθια γύρω στο 1807. Τον πρώτο τόμο παραμυθιών τον εξέδωσαν το 1812. Ο τόμος, υπό το όνομα "Kinderund Hausmärchen" ("Παιδικά και Οικογενειακά Παραμύθια"), περιείχε 86 ιστορίες. Ακολούθησαν άλλες 70 ιστορίες σε ένα δεύτερο τόμο, που εκδόθηκε το 1814. Μέχρι το 1857 επτά εκδόσεις των παραμυθιών είχαν εκδοθεί και περιείχαν συνολικά 211 παραμύθια. Ανάμεσα σε αυτά υπάρχουν γνωστά παραμύθια όπως η *Κοκκινοσκουφίτσα*, *Η Χιονάτη και οι Επτά Νάνοι*, *Ο Βασιλιάς Βάτραχος*, ο *Κουτσοκαλιγέρης*, *Χάνσελ και Γκρέτελ*, *Ραπουνζέλ*, *Ο γενναίος ραφτάκος*, *Η Ωραία Κοιμωμένη*, *Σταχτοπούτα*, *Ο λύκος και τα εφτά κατσικάκια*, *Αδελφός και Αδελφή*, οι Μουσικοί της Βρέμης και άλλα. Πίστευαν πως τα παραμύθια είχαν κοινή ρίζα και μετακινούνταν μαζί με τα ινδοευρωπαϊκά φύλα, κάτι που περιέγραφαν στην εισαγωγή του έργου τους. Ακόμα, επέλεξαν 50 από αυτά και δημιούργησαν μία έκδοση αποκλειστικά για παιδιά με το όνομα "Kleine Ausgabe" ("Μικρή έκδοση").

Μεταξύ του 1816 και του 1818 εξέδωσαν δύο τόμους με γερμανικούς θρύλους με τίτλο "Deutsche Sagen" ("Γερμανικοί μύθοι"), που περιείχε 585 ιστορίες γραμμένες με χρονολογική σειρά.

Την εποχή που δούλευαν στο Κάσσελ ο Γιάκομπ Γκριμ συνέγραψε την "Deutsche Grammatik" ("Γερμανική Γραμματική"), έργο που ασχολούνταν περισσότερο με την ιστορική εξέλιξη των γερμανικών γλωσσών. Το 1822 διατύπωσε, επιστημονικά, τη σειρά των μεταβολών των πρωτοϊνδοευρωπαϊκών κλειστών συμφώνων στην Πρωτογερμανική (ή Τευτονική) γλώσσα, η οποία αποτελεί τον κοινό πρόγονο όλων των γερμανικών γλωσσών. Οι κανόνες αυτοί ονομάστηκαν *Νόμος του Γκριμ*. Οι αδελφοί Γκριμ εργάστηκαν επίσης πάνω στο λεξικό της Γερμανικής Γλώσσας, "Deutsches -Wörterbuch".

Προς τιμήν τους υπάρχουν πολλά μνημεία σε διάφορα μέρη της Γερμανίας, ενώ στο Kassel υπάρχει το ομώνυμο Μουσείο Αδελφών Grimm. Επιπλέον πλατείες, οδοί αλλά και σχολεία της Γερμανίας φέρουν το όνομά τους τιμώντας τους με αυτό τον τρόπο για τη συμβολή τους με πολλούς τρόπους στη διαμόρφωση της σύγχρονης Γερμανίας.

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Τις ρίζες του παραμυθιού, ως ιδιαίτερο λογοτεχνικό είδος, τις συναντάμε πολύ παλιά, ακόμα και στις πρωτόγονες κοινωνίες.

Αναφορικά με την παιδαγωγική αξία του παραμυθιού υπάρχουν πολλές απόψεις. Ο **Rousseau** πρέσβευε ότι το παραμύθι εμποδίζει την θετική σκέψη, γιατί εισάγει το παιδί στον κόσμο της φαντασίας.

Ο **Freud**, ο **Bettelheim** και η **Rosemblat** θεωρούν πως το παραμύθι συμβάλλει στην ψυχική ισορροπία του παιδιού και το βοηθά να αναζητά, να προβληματίζεται και τελικά να αποκτά μια σωστή φιλοσοφία ζωής. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται όμως η άποψη του **Piaget** ο οποίος υποστηρίζει ότι το παραμύθι παίζει καθοριστικό ρόλο στη νοητική ανάπτυξη του παιδιού.

Έτσι, η Παιδαγωγική σήμερα αναγνωρίζει το σπουδαίο παιδαγωγικό ρόλο του παραμυθιού και το θεωρεί βασικό μέρος της προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης. Αποτελεί μέσο ψυχαγωγίας για το παιδί στο σπίτι, στις συντροφιές του, στο σχολείο και φαίνεται να μαγεύεται από τα κατορθώματα των ηρώων.

Το παραμύθι φαίνεται να ανταποκρίνεται περισσότερο από κάθε άλλο λογοτεχνικό είδος στην ανάγκη που έχει το παιδί να ακούει κάτι που θα το διασκεδάζει και θα του προκαλεί την περιέργεια.

Την παιδαγωγική αξία του παραμυθιού εντοπίζει κανείς στην πάλη μεταξύ του «καλού» και του «κακού». Μέσα απ' αυτή την πάλη, που θέλει στο τέλος να νικά πάντα το καλό, ξεπροβάλλει η αλήθεια και δείχνει στο παιδί, πως αν ένα άτομο μείνει αφοσιωμένο στις αξίες που έχει διαλέξει και πιστεύει, τότε αργά ή γρήγορα θα επικρατήσει στον αγώνα της ζωής. Έτσι, το παιδί συνειδητοποιεί από νωρίς, κι αυτό είναι πολύ σημαντικό για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του, πως ο ευγενικός στο τέλος θα ανταμειφθεί, ο δολοπλόκος θα ξεσκεπαστεί και το δίκαιο θα επικρατήσει. (http://users.sch.gr/elisavettar/?p=149)

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός της υλοποίησης του προγράμματος αυτού είναι η γνωριμία των μαθητών με τους αδελφούς Γκριμ, το έργο τους και την σχέση τους με πολλά από τα παραμύθια με τα οποία γαλουχήθηκαν μεγαλώνοντας. Όλα αυτά μέσα από μια σειρά δράσεων που ευνοούν την παιγνιώδη απόκτηση γνώσεων και την εξοικείωση με τη χρήση ΤΠΕ.

ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Γνωριμία με τις ιστορικές προσωπικότητες των αδελφών Γκριμ (ιστορικά στοιχεία, ταξίδια)
- Γνωριμία με το χάρτη της Γερμανίας, εντοπισμός σημαντικών γερμανικών πόλεων
- Συλλογή πληροφοριών για γερμανικές πόλεις σταθμούς της διαδρομής των αδελφών Γκριμ
- Ανάλυση και μελέτη γερμανικών και ελληνικών παραμυθιών (πλοκή, φιγούρες, δομή)
- Επαφή με την γερμανική γλώσσα και τον γερμανικό πολιτισμό

- Εξοικείωση με τη χρήση του διαδικτύου και των μηχανών αναζήτησης
- Εξοικείωση με τον κειμενογράφο
- Γνωριμία με χρήση web 2.0 εργαλείων και συγκεκριμένα με το Titanpad
- Γνωριμία με την διαδικτυακή επικοινωνία και τη συνεργατική συγγραφή κειμένων
- Γνωριμία με λογισμικό δημιουργίας ψηφιακών παραμυθιών ιστοριών (storyjumper)

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Ανάπτυξη προφορικού και βελτίωση γραπτού λόγου
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης και νοηματικής επεξεργασίας κειμένου
- Χαρακτηρισμός προσώπων και καταστάσεων
- Δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας
- Σεβασμός στην άποψη του άλλου και στις αρχές του διαλόγου
- Ελεύθερη έκφραση και αυτενέργεια
- Καλλιέργεια φαντασίας και αφηγηματικής ικανότητας
- Συγγραφή παραμυθιών
- Μιμητική τέχνη
- Οργάνωση και διαχείριση πληροφοριών
- Το διαδίκτυο ως μέσο αναζήτησης πληροφοριών και ενημέρωσης
- Οι ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης
- Οι ΤΠΕ ως εργαλείο επικοινωνίας και συνεργασίας

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Κατά την έναρξη υλοποίησης του προγράμματος ρωτήσαμε τα παιδιά αν γνωρίζουν τους αδελφούς Γκριμ και κάποια από τα παραμύθια τους (Καταιγισμός ιδεών Brainstorming), όπου διαπιστώσαμε ότι μικρός αριθμός παιδιών είχαν ακούσει κάτι για αυτούς ή γνώριζε ότι πολλά γνωστά ελληνικά παραμύθια προέρχονται από τη συλλογή των δύο αδελφών.

Γεννήθηκε έτσι σιγά σιγά στα παιδιά η περιέργεια να μάθουν ποια είναι αυτά τα παραμύθια με τα οποία μεγάλωσαν όχι μόνο αυτά αλλά και πολλά άλλα παιδιά στο γερμανόφωνο και γενικά ευρωπαϊκό χώρο.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος τα παιδιά εργάστηκαν σε ομάδες και αναζήτησαν στο διαδίκτυο πληροφορίες για το συγκεκριμένο θέμα. Επισκέφτηκαν συγκεκριμένους ιστότοπους σχετικούς με την Γερμανία και τους αδελφούς Γκριμ. Επίσης ασχολήθηκαν με την κατασκευή αφίσας, έπαιξαν παντομίμα, έκαναν δραματοποίηση και παιχνίδια ρόλων. Παράλληλα υπήρξε σύγκριση μεταξύ των παραμυθιών και προβληματισμός. Στο τέλος του προγράμματος τα παιδιά προχώρησαν στη συγγραφή δικών τους παραμυθιών ιστοριών, αφού είχαν χωριστεί σε τέσσερις ομάδες. Η συγγραφή των κειμένων έγινε συνεργατικά με τη χρήση του web 2.0 εργαλείου Titanpad το οποίο επιτρέπει τη συνεργατική συγγραφή κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες ταυτόχρονα.

Ευνοήθηκε λοιπόν η ομαδοσυνεργατικότητα και η διαθεματικότητα καθώς οι μαθητές δούλεψαν σε ομάδες αναλαμβάνοντας ρόλους τόσο στην έρευνα όσο και στη δημιουργία παραγωγή (ευρηματικότητα, εικονογράφηση, αφήγηση, ψηφιοποίηση) στα πλαίσια των μαθημάτων Γερμανικά και ΤΠΕ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ορμώμενοι από το σημαντικό γεγονός της συμπλήρωσης διακοσίων χρόνων από την πρώτη έκδοση της συλλογής παραμυθιών των αδελφών Grimm και των εκδηλώσεων που έλαβαν και θα λαμβάνουν χώρα σε όλη την Ευρώπη κατά τα έτη 20122015 ξεκίνησε με τα παιδιά η συζήτηση για τους δύο παραμυθάδες, τους οποίους λίγοι μαθητές γνώριζαν.

Αρχικά ρωτήσαμε τα παιδιά αν γνωρίζουν κάποιο παραμύθι των Γκριμ και πήραμε μικρό αριθμό θετικών απαντήσεων. Στη συνέχεια τους ζητήθηκε να μας πουν κάποια παραμύθια που γνωρίζουν, με τα οποία έχουν μεγαλώσει. Μας είπαν λοιπόν την Κοκκινοσκουφίτσα, την Χιονάτη και τους επτά νάνους, το Βασιλιά Βάτραχο, την Ωραία Κοιμωμένη, τη Σταχτοπούτα, το Λύκο και τα επτά κατσικάκια και άλλα. Όταν τους είπαμε ότι αυτά τα παραμύθια ανήκουν στη συλλογή των αδελφών Γκριμ και ότι και άλλα παιδιά στη Γερμανία και σε άλλα μέρη της Ευρώπης έχουν γαλουχηθεί με αυτά, ξαφνιάστηκαν ευχάριστα και έδειξαν ενδιαφέρον να μάθουν περισσότερα στοιχεία για την πορεία των παραμυθιών στο χώρο και στο χρόνο.

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Μετά από αυτήν τη διερευνητική για τον εκπαιδευτικό συζήτηση αφιερώσαμε μαζί με τα παιδιά κάποιες διδακτικές ώρες στο εργαστήρι πληροφορικής προκειμένου οι ίδιοι οι μαθητές να συλλέξουν πληροφορίες, να περιπλανηθούν σε γερμανικούς και κυρίως ελληνικούς ιστότοπους και να δημιουργηθούν με αυτόν τον τρόπο κίνητρα και ερεθίσματα για την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος. Παράλληλα ήρθαν σε επαφή με τη γερμανική γλώσσα και το γερμανικό πολιτισμό, καθώς αυτές οι ιστοσελίδες παρέχουν πολλές πληροφορίες και ελκυστικό οπτικοακουστικό υλικό (φωτογραφίες από Γερμανία, τραγούδια και δραματοποιημένα παραμύθια).

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Ο δρόμος του παραμυθιού (της Γερμανίας) είναι μια νοητή γραμμή στο χάρτη με διάφορους προορισμούς που αφορούν τι άλλο; Τα παραμύθια και τους αδελφούς Γκριμ. Κύριοι σταθμοί είναι πόλεις και χωριά της Κεντρικής και βόρειας Γερμανίας όπου έζησαν και εργάστηκαν οι αδελφοί Γκριμ, αλλά επίσης μέρη όπου εκτυλίσσονται υποθετικά οι θρύλοι που αποτέλεσαν βάση για τα κλασικά παραμύθια τους. Ο δρόμος ιδρύθηκε το 1975 μέσω μιας συνεργασίας των κρατιδίων, τα οποία διασχίζει. Το σχέδιο δημιουργίας αναπτύχθηκε σε πέντε βασικούς άξονες έτσι ώστε να υπάρχουν συγκεκριμένες θεματικές και να αποτελέσει έτσι μια άρτια και ταυτόχρονα ενδιαφέρουσα τουριστική πρόταση.

Εικόνα 1. Ο δρόμος του παραμυθιού

Σε αυτό το χάρτη περιλαμβάνονται οι σταθμοί από τους οποίους πέρασαν κατά τη διάρκεια των παιδικών τους χρόνων ή της ενήλικης ζωής τους. Δε θα μπορούσε για παράδειγμα να λείπει η γενέτειρα πόλη τους **Hanau,** ο σταθμός των παιδικών τους χρόνων **Steinau an der Straße** ή το μέρος που πήγαν σχολείο και αποφοίτησαν, το **Kassel.** Τα σπίτια στα οποία έμειναν φιλοξενούν σήμερα μουσεία και εκθέσεις προς τιμήν τους και η ιστορία τους αποτελεί βασική θεματική στις ξεναγήσεις στις παραπάνω πόλεις. Φυσικά περιλαμβάνονται στο δρόμο του παραμυθιού το **Marburg**, όπου σπούδασαν αλλά και το **Göttingen**, όπου δίδαξαν ως καθηγητές πανεπιστημίου και συμμετείχαν στην ομάδα διαμαρτυρίας ενάντια του βασιλιά Ερνέστου Αυγούστου Α΄, γνωστή και ως "οι επτά του Γκέτινγεν" (*Göttinger Sieben*).

Τα παιδιά περιπλανήθηκαν διαδικτυακά σε αυτές τις πόλεις, με την δική μας καθοδήγηση και επίβλεψη, διάβασαν για την ιστορία τους και είδαν σημαντικά μνημεία. Στη συνέχεια έφτιαξαν αφίσες αναφορικά με τις πόλεις σταθμούς των αδελφών Γκριμ.

Ιδιαιτέρως βοηθητικό και κατατοπιστικό είναι και το Δίκτυο Grimm Ηρακλείου ένα blog που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία τριών συναδέλφων καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας. Εδώ είναι συγκεντρωμένες όλες οι βασικές πληροφορίες για τη ζωή και το έργο των Γκριμ, με πολύ ωραία βίντεο και ένα ιδιαιτέρως ελκυστικό για τα παιδιά τραγούδι. Σημαντικό είναι βέβαια και το ότι εδώ χρησιμοποιήθηκε η ελληνική γλώσσα, η οποία διευκόλυνε πολύ τα παιδιά στην κατανόηση.

Επισκεφτήκαμε νοερά το Ευρωπαϊκό Πάρκο (Europa Park) κοντά στη Στουτγκάρδη και συγκεκριμένα το κομμάτι του πάρκου που είναι αφιερωμένο στα παραμύθια των Γκριμ.

http://www.europapark.de/de/park/themedareas/grimmsmaerchenwald

Οι μαθητές συνέλεξαν πληροφορίες για τη ζωή των αδελφών Grimm (http://www.grimms.de/), πληροφορήθηκαν για το μουσείο που υπάρχει στην πόλη Kassel, όπου τελείωσαν το σχολείο, και είδαν έργα και εκθέσεις που κατά καιρούς φιλοξενούνται εκεί.

Η σπουδαιότητα των δύο παραμυθάδων, φαίνεται στην ιστοσελίδα: http://www.grimmveranstaltungen.de/, καθώς εδώ είναι αναρτημένες όλες οι εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα σε όλη τη Γερμανία προς τιμήν τους. Παράλληλα εδώ αναφέρονται και άλλες σημαντικές ιστοσελίδες.

Παρακολουθήσαμε ένα ελκυστικό βιντεάκι όπου μέσα από αυτό παρουσιάζεται το μουσείο των Grimm στο Kassel, από την απόφαση κατασκευής του και το όνομά του μέχρι την ολοκλήρωσή του και τη λειτουργία του. (http://www.stadtkassel.de/projekte/grimmwelt/)

Μέσα από το youtube και συγκεκριμένα από τους παρακάτω συνδέσμους,

https://www.youtube.com/watch?v=kIWVjooYeUA

https://www.youtube.com/watch?v=gRe5_WvJSTk

παρακολούθησαν τα παιδιά το “Βασιλιά Βάτραχο” σε κινούμενο σχέδιο και τους “Μουσικάντηδες της Βρέμης”.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Μετά από αυτό το ταξίδι στο διαδίκτυο οι μαθητές μας επισκέφτηκαν το θεατρικό σταθμό Ηρακλείου, για να παρακολουθήσουν σε ταινία το παραμύθι των αδελφών Γκριμ “ Οι μουσικοί της Βρέμης”, στα πλαίσια του Φεστιβάλ Γερμανικού Κινηματογράφου που διοργανώνει ο Τοπικός Σύλλογος Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας.

Πριν από την επίσκεψη τα παιδιά είχαν προετοιμαστεί για το περιεχόμενο και τους ήρωες της ταινίας και είχαν ζωγραφίσει τους ήρωες της ταινίας, εκθέτοντας στη συνέχεια τα έργα τους στον προθάλαμο του Θεατρικού Σταθμού, συμμετέχοντας με αυτόν τον τρόπο

σε μια άτυπη έκθεση ζωγραφικής. Μετά από την παρακολούθηση της ταινίας επεξεργαστήκαμε στην τάξη φύλλα εργασίας σχετικά με το περιεχόμενο της ταινίας, το χαρακτηρισμό των πρωταγωνιστών και κάναμε επανάληψη σε βασικό λεξιλόγιο (ρήματα, επίθετα, χρονικά διαστήματα ημέρας).

ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Στη συνέχεια ακολούθησε μια δραστηριότητα αναφορικά με την εικονογράφηση του παραμυθιού. Στον πίνακα είχαν αναρτηθεί ανακατεμένες εικόνες από το παραμύθι "οι μουσικοί της Βρέμης" και ζητήθηκε από τους μαθητές να τις βάλουν στη σωστή σειρά με βάση την ταινία που είχαν παρακολουθήσει. Κατόπιν διαβάσαμε σε ρόλους μια ελληνική έκδοση του παραμυθιού και έγινε σύγκριση μεταξύ της ταινίας και του βιβλίου. Εδώ διαπίστωσαν τα παιδιά ότι η ταινία περιείχε περισσότερα στοιχεία εντυπωσιασμού, όπως τον έρωτα και το γάμο, και δε συμβάδιζε ακριβώς με το βιβλίο. Σε επόμενο μάθημα έγινε ανάγνωση του ίδιου παραμυθιού, αλλά στη γερμανική γλώσσα, όπου το περιεχόμενο ήταν ήδη γνωστό και οι μαθητές δε δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα στη γλώσσα ούτε στάθηκαν στη λέξη προς λέξη μετάφραση και κατανόηση.

Το ίδιο πλάνο μαθήματος ακολουθήθηκε και με ένα δεύτερο παραμύθι "Der Hase und der Igel" "Ο λαγός και ο σκαντζόχοιρος", το οποίο έχει το ίδιο δίδαγμα με το παραμύθι του Αισώπου "Ο λαγός και η χελώνα". Ότι δηλαδή δεν πρέπει να υπερηφανευόμαστε για τον εαυτό μας, ούτε να κοροϊδεύουμε τους πιο αδύνατους και ότι όποιος προσπαθεί στο τέλος θα τα καταφέρει. Μετά την ανάγνωση του παραμυθιού στα γερμανικά οι μαθητές χρωμάτισαν σκίτσα από το παραμύθι συμπληρώνοντας ταυτόχρονα απλές προτάσεις ως λεζάντα.

Ακόμα επισκεφθήκαμε την βιβλιοθήκη του σχολείου μας και αναζητήσαμε παραμύθια των αδελφών Γκριμ.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Στη συνέχεια έγινε μια σύγκριση μεταξύ των δύο γερμανικών παραμυθιών που είχαν επεξεργαστεί και αντίστοιχων ελληνικών, όπως του Αισώπου και καταγράψαμε τις διαπιστώσεις μας. Τα παιδιά διαπίστωσαν ότι η πλοκή και οι ήρωες παρουσιάζουν ομοιότητες. Κυριαρχεί η έννοια του καλού και του κακού με κυρίαρχο στο τέλος πάντα το καλό. Επίσης ιδιαίτερη θέση σε κάθε παραμύθι κατέχουν τα ζώα, τα οποία ή είναι πρωταγωνιστές ή έχουν πρωτεύοντα ρόλο στην υπόθεση. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα εξής παραμύθια: "Η κοκκινοσκουφίτσα", "Ο βασιλιάς βάτραχος", "Ο λύκος και τα επτά κατσικάκια", "Ο λαγός και η χελώνα", "Τα τρία γουρουνάκια", "Ο τζίτζικας και ο μέρμηγκας". Από τα παραμύθια συνήθως βγαίνει ένα δίδαγμα, οι υποθέσεις είναι απλές, συναντάμε απίθανα γεγονότα, τα περισσότερα παραμύθια αρχίζουν με συγκεκριμένες φράσεις, και συνήθως χρησιμοποιούνται παρελθοντικοί χρόνοι.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος, οι μαθητές μας αφού χωρίστηκαν σε ομάδες με κλήρωση συνεργάστηκαν για τη δημιουργία της δικής τους ιστορίας. Μετά από συζήτηση τα μέλη κάθε ομάδας ανέλαβαν ρόλους και κατέληξαν στο θέμα της δικής τους ιστορίας. Η συγγραφή των ιστοριών έγινε συνεργατικά με τη χρήση του α 2.0 εργαλείου Titanpad το οποίο είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή που επιτρέπει τη συνεργατική συγγραφή κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες ταυτόχρονα. Όλα τα άτομα που συμμετέχουν μπορούν να δουν σε πραγματικό χρόνο αυτά που γράφουν οι υπόλοιποι και φυσικά να επέμβουν και να διορθώσουν. Αφού τελείωσαν τις ιστορίες τους, έγινε εξαγωγή σε κειμενογράφο (word) όπου εκεί μορφοποίησαν τα κείμενά τους, τους έδωσαν τη μορφή που επιθυμούσαν και τα αποθήκευσαν (http://tinyurl.com/istoriespaidiwn). Οι ομάδες στη

συνέχεια ξεκίνησαν να δίνουν ψηφιακή μορφή στις ιστορίες τους δηλαδή δημιούργησαν το δικό τους διαδικτυακό ψηφιακό βιβλίο. Αυτό έγινε με χρήση του λογισμικού storyjumper. Το storyjumper είναι ένα διαδικτυακό λογισμικό που μας επιτρέπει να δημιουργούμε ψηφιακά διαδικτυακά βιβλία ιστοριών. Τα βιβλία των παιδιών μπορούμε να τα δούμε στις διευθύνσεις:

http://tinyurl.com/storyst11

http://tinyurl.com/storyst12

http://tinyurl.com/storyst21

http://tinyurl.com/storyst22

Τέλος μεταφράστηκαν στα γερμανικά με απλό λεξιλόγιο και αναγνώστηκαν από τους μαθητές μας.

ΠΑΝΤΟΜΙΜΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Ιδιαίτερα διασκεδαστικό για τα παιδιά ήταν η παντομίμα των παραμυθιών. Σε ένα κουτί βάλαμε καρτελάκια με γερμανικά παραμύθια και οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Εκπρόσωπος κάθε ομάδας, αφού διάλεγε ένα καρτελάκι με κλειστά μάτια, έπρεπε με παντομίμα να το παρουσιάσει, έτσι ώστε να το βρει η ομάδα του και να πάρει πόντο. Νικήτρια ήταν η ομάδα που συγκέντρωσε τους περισσότερους πόντους.

ΣΑΚΟΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Με ενθουσιασμό υποδέχτηκαν οι μαθητές και το σάκο των παραμυθιών. Μέσα σε αυτόν είχαν τοποθετηθεί αντικείμενα χαρακτηριστικά των παραμυθιών, όπου με κλειστά μάτια και μόνο με τη βοήθεια της αφής, έπρεπε να μαντέψει ο κάθε μαθητής το αντίστοιχο παραμύθι.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://www.goethe.de/lrn/prj/mlg/miu/mak/deindex.htm .

http://www.goethe.de/lrn/pro/maerchen/didaktisierung_maerchenwelten/Unterrichtsentwurf_Es_war_einmal.pdf.

Sigrid Xanthos, Jutta Douvitsas (2013). Der Hase und der Igel. Αθήνα, Γερμανικές Εκδόσεις Χρήστος Καραμπάτος.

Sigrid Xanthos, Jutta Douvitsas (2013). Die Bremer Stadtmusikanten. Αθήνα, Γερμανικές Εκδόσεις Χρήστος Καραμπάτος.

Αδελφοί Γκριμ. Έξι αγαπημένα παραμύθια.(2006). Αθήνα, Εκδόσεις Άγκυρα.

Αδελφοί Γκριμ Οι μουζικάντηδες της Βρέμης σε κινούμενο σχέδιο. https://www.youtube.com/watch?v=gRe5_WvJSTk.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΑΠΣ)ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε΄ και Στ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ. http://www.pischools.gr/lessons/french/APS_dimotiko.pdf.

Βικιπαίδεια Αδελφοί Γκριμ.

ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.* Αθήνα: ΥΠΕΠΘΠΙ, ΦΕΚ 304Β/13032003. Διαθέσιμο από http://www.pischools.gr/programs/depps/.

Δίκτυο Grimm Ηρακλείου. (http://grimmnetheraklio.blogspot.gr).

Θεματικό Πάρκο "Ευρώπη". http://www.europapark.de/de/park/themedareas/grimmsmaerchenwald.

Ινστιτούτο Γκαίτε. (http://www.goethe.de/ins/gr/el/lp/lhr/wer/gri.html).

Ιστοσελίδα για παιδιά από την Claudia Buchczik. http://www.kidsweb.de/bildergeschichten/bildergeschichten.html.

Ιστότοπος της περιοχής Nordhessen (καλοκαιρινό πρόγραμμα εκδηλώσεων). http://www.grimmveranstaltungen.de/.

Μουσείο για τους αδελφούς Γκριμ στο Kassel της Γερμανίας. http://www.grimms.de/.

Ο βασιλιάς βάτραχος σε κινούμενο σχέδιο. https://www.youtube.com/watch?v=kIWVjooYeUA.

Πόλη Kassel (εκδηλώσεις). http://www.stadtkassel.de/projekte/grimmwelt/.

Πρόγραμμα Σπουδών για τις ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Δημοτικό

Σύλλογος για το δρόμο του Γερμανικού παραμυθιού. https://www.deutschemaerchenstrasse.com/de/diebruedergrimm/grimmjubilaeen20102019.

Τα Αγαπημένα μου παραμύθια. Οι μουσικοί της Βρέμης. Αθήνα, Modern Times.

Τάρη Ελισάβετ Σχολική Σύμβουλος 1ης Περιφέρειας Δ.Ε. Πέλλας http://users.sch.gr/elisavettar/?p=149

Το εργαλείο Titanpad. https://titanpad.com/.

Φύλλα εργασίας. http://www.karabatos.gr/pdf/downloads/BremerTest.pdf.

Φύλλα εργασίας. http://www.karabatos.gr/pdf/downloads/HaseTest.pdf.

Ανακυκλωυπασπιστές σε δράση

Μειώνω τ' απορρίμματα για ένα καθαρό και όμορφο σχολείο

Ελένη Κόκαλη, Ελευθερία Λιουδάκη, Σοφία Καραπατάκη, Στυλιανή Ανδρουλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ elenikokcreta@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ riaki67@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ sofiakaruniverse@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ stellaheraklio@gmail.com)

12ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα Ανακυκλωυπασπιστές σε δράση αποτελεί μια προσπάθεια προβληματισμού, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης κι ενεργού δράσης ολόκληρης της σχολικής κοινότητας αναφορικά με τον υπέρμετρο όγκο σκουπιδιών που δημιουργούνται καθημερινά τόσο στην αυλή, την ώρα των διαλειμμάτων, όσο και στις αίθουσες του σχολείου μας.

Η συστηματική επεξεργασία του θέματος έγινε από τους μαθητές της Γ΄ Δ΄ και ΣΤ΄ τάξης ενώ παράλληλα συστάθηκε Περιβαλλοντική Επιτροπή με εκπροσώπους των τάξεων Γ΄ ΣΤ΄, οι οποίοι ανέλαβαν την οργάνωση και τον συντονισμό των δράσεων αλλά και την ενημέρωση ολόκληρης της σχολικής κοινότητας. Η προσπάθεια αυτή ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο από τη διετή συμμετοχή του σχολείου μας στο Διεθνές Δίκτυο Οικολογικών Σχολείων (Eco Schools). Το όραμα αυτής της συλλογικής προσπάθειας ήταν να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας την σημασία της μείωσης των απορριμμάτων και την αξία της ύπαρξης ενός καθαρού, όμορφου, υγιούς και περιποιημένου σχολικού περιβάλλοντος.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_9.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Οικολογικά Σχολεία, απορρίμματα, διερεύνηση εννοιών (σκουπίδια, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση,) προβληματισμός-συζήτηση-επίλυση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής στις μεγαλουπόλεις έχει μεγεθύνει τον όγκο και τις ποσότητες των σκουπιδιών, καθώς υπάρχει η δυνατότητα γρήγορης αντικατάστασης σε ό,τι παλιώνει ή φθείρεται. Με ευκολία πετάμε οτιδήποτε μας περισσεύει, υπάρχει μεγάλη ποικιλία υλικών συσκευασίας και πάρα πολλά προϊόντα είναι μιας χρήσης. Έτσι, το θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων γίνεται σημαντικό και μερικές φορές παίρνει ανεξέλεγκτες διαστάσεις.

Παλιότερα τα παραγόμενα σκουπίδια δεν ήταν πολλά, γιατί υπήρχε η συνήθεια να επαναχρησιμοποιούνται αντικείμενα ή υλικά για τις ίδιες ή διαφορετικές χρήσεις και γενικά ο παλιός τρόπος ζωής δε δημιουργούσε τόσες πολλές ανάγκες, που σήμερα οι άνθρωποι καλούνται να ικανοποιήσουν.

Το σχολικό περιβάλλον είναι ένας χώρος όπου πλήθος δραστηριοτήτων συμβαίνουν με πρωταγωνιστές τους μαθητές. Ένας σημαντικός όγκος σκουπιδιών παράγεται σε καθημερινή βάση από αυτούς και τους δασκάλους τους. Βλέποντας κάθε πρωί τις αίθουσες και την αυλή σκουπισμένες, το καλάθι της τάξης και τους κάδους απορριμμάτων άδειους, τις τουαλέτες καθαρές, δε συνειδητοποιούν ότι χρειάζεται καθημερινά να ασχολούνται

κάποιοι άνθρωποι για να αποκρίνουν τα σκουπίδια που αυτοί δημιουργούν, ούτε προβληματίζονται για την τύχη και τις επιπτώσεις που έχουν αυτά τα σκουπίδια.

Με αφορμή λοιπόν τους παραπάνω προβληματισμούς, αλλά κυρίως την εικόνα της σχολικής αυλής, όπου καθημερινά τα παιδιά χρησιμοποιούν την ώρα των διαλειμμάτων, για να συζητούν, να ξεκουράζονται, να τρώνε, να πίνουν, κυρίως όμως για να παίζουν, σκεφτήκαμε να ασχοληθούμε με το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων. Όλοι μας δημιουργούμε, παράγουμε και επομένως όλοι μας οφείλουμε να βοηθήσουμε στη μείωση του όγκου των σκουπιδιών, αλλάζοντας συμπεριφορά και συνήθειες.

Η επαναχρησιμοποίηση, όπως και η ανακύκλωση, μαζί με την υιοθέτηση συνετής καταναλωτικής συμπεριφοράς, μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Η λύση είναι στα χέρια μας, με τη διαμόρφωση στάσεων φιλικών προς το περιβάλλον σε συνδυασμό με τη συλλογική προσπάθεια της σχολικής κοινότητας. Αν το σχολικό περιβάλλον είναι καθαρό και φιλόξενο, τότε οι μαθητές νιώθουν ευχάριστα. Αν μάλιστα έχουν και οι ίδιοι συνεισφέρει για τη διαμόρφωση και την προστασία του, τότε θα βιώσουν ακόμη μεγαλύτερη ικανοποίηση και χαρά.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το πρόγραμμα που υλοποιήσαμε τη φετινή χρονιά σχετικά με τα απορρίμματα έχει ως σκοπό την καλλιέργεια περιβαλλοντικής – οικολογικής συνείδησης και ανάπτυξη ικανότητας συνεργασίας και επικοινωνίας μέσω της ομαδικής εργασίας μεταξύ των μαθητών, καθώς και την ανάληψη πρωτοβουλιών, δράσεων και παρεμβάσεων για την αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος με την υιοθέτηση καλών πρακτικών.

Ειδικότερα οι προσπάθειές μας στο παραπάνω πρόγραμμα στοχεύουν:

- στη μείωση της παραγωγής απορριμμάτων στο σχολικό περιβάλλον,
- στην υιοθέτηση της επαναχρησιμοποίησης υλικών και αντικειμένων ως καλή πρακτική που συμβάλλει στη μείωση των απορριμμάτων για τη διατήρηση του σχολικού χώρου καθαρού και όμορφου αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος (σπιτιού, γειτονιάς, δημόσιων χώρων),
- στην ανάπτυξη μεθόδων αντιρύπανσης και εξοικονόμησης ενέργειας, πρώτων υλών και οικονομικών αγαθών,
- στην απόκτηση γνώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος,
- στην καλλιέργεια ικανότητας επίλυσης προβλημάτων που αφορούν το σχολικό χώρο,
- στην απόκτηση δεξιοτήτων μέσα από τη δημιουργία κατασκευών με άχρηστα υλικά,
- στην ανάπτυξη υπευθυνότητας, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες και δράσεις που συμβάλλουν σε ένα καθαρό, φιλικό και ευχάριστο περιβάλλον τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας,
- στην ανάπτυξη συνεργασίας με πρόσωπα και φορείς έξω από το σχολείο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων ακολουθήσαμε τις βασικές αρχές της μεθόδου project (Ταρατόρη Τσαλκατίδου, 2002) και της έρευνας δράσης, πάνω στις οποίες βασίστηκε και η μεθοδολογία του διεθνούς δικτύου Οικολογικών Σχολείων. Συγκεκριμένα, τα βήματα που προτείνονται είναι τα εξής:

- Σύσταση Περιβαλλοντικής Επιτροπής
- Διερεύνηση του σχολικού χώρου και διατύπωση στόχων

- Οργάνωση σχεδίου δράσης
- Παρακολούθηση σχεδίου δράσης και αξιολόγηση
- Σύνδεση του θέματος με το αναλυτικό πρόγραμμα
- Ενημέρωση κι εμπλοκή της σχολικής κοινότητας για την επίτευξη των στόχων
- Δημιουργία Οικοκώδικα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Οι περιβαλλοντικές δράσεις πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του τρέχοντος σχολικού έτους και είναι χωρισμένες ανά τρίμηνο.

Α΄ Τρίμηνο

Με την έναρξη της σχολικής χρονιάς έγινε ενημέρωση στη σχολική κοινότητα για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Στην αυλή των Οικολογικών Σχολείων» που υλοποιήθηκε πέρυσι στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας στο διεθνές δίκτυο "Οικολογικά Σχολεία" (Eco Schools). Ασχοληθήκαμε με την αυλή, γιατί, ως χώρος ξεκούρασης και παιχνιδιού από τη ρουτίνα του μαθήματος στην τάξη, θα πρέπει να είναι λειτουργικός, ελκυστικός και να παρέχει ποικιλία ερεθισμάτων στους μαθητές. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν πέρυσι αφορούσαν:

- την καταγραφή των χαρακτηριστικών της αυλής και το συσχετισμό τους με τα συναισθήματα που προκαλούν στους μαθητές,
- τη χαρτογράφηση της υπάρχουσας κατάστασης της αυλής (έκταση πρασίνου, παγκάκια, κάδοι απορριμμάτων κλπ),
- το σχεδιασμό αφισών για ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας σε θέματα περιβάλλοντος,
- το βάψιμο κάδων για ανακύκλωση μπουκαλιών και χαρτιού και τη δημιουργία ετικετών.
- τη γνωριμία με τις ονομασίες και τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των φυτών της αυλής και την κατάταξή τους σε κατηγορίες,
- τον προσδιορισμό των αναγκών των μαθητών στο χώρο της αυλής,
- τη διερεύνηση του τρόπου χρήσης της αυλής και της συμπεριφοράς τους σε αυτή κατά τα διαλείμματα,
- τη συμμετοχή των μαθητών στο σχεδιασμό κάποιων επιδαπέδιων παιχνιδιών (κουτσό – πατητό / δύο παραλλαγές, κοχλίας, τρίλιζα)για ποικιλία δραστηριοτήτων στην αυλή.

Έπειτα παρατηρήσαμε την υπάρχουσα κατάσταση στην αυλή. Διαπιστώσαμε ότι αρκετά παιδιά στο διάλειμμα πετάνε τις συσκευασίες από το φαγητό τους κάτω, παρόλο που γύρω τους υπάρχουν κάδοι σε διάφορα σημεία, με αποτέλεσμα η εικόνα της, μόλις χτυπήσει το κουδούνι για μάθημα, να είναι πολύ άσχημη.

Αφορμή για παρατήρηση και προβληματισμό έδωσε και το καλάθι της τάξης. Από συζήτηση που έγινε στα τμήματα προέκυψε ότι οι κύριοι υπεύθυνοι που το γεμίζουν και ίσως το ξεχειλίζουν είναι οι ίδιοι οι μαθητές. Μερικοί μάλιστα από απερισκεψία αποθηκεύουν κάτω από το θρανίο τους φαγώσιμα και ένα σωρό άλλα πράγματα που μπορούν να βρεθούν εύκολα στο πάτωμα με το παραμικρό κούνημα του θρανίου.

Οι μαθητές του τμήματος Β1 αποφάσισαν να μοιραστούν τις ανησυχίες τους, σχετικά με την άσχημη εικόνα του σχολικού χώρου, με την υπόλοιπη σχολική κοινότητα. Για να την ευαισθητοποιήσουν, ετοίμασαν ένα μικρό θεατρικό, έγραψαν ένα τραγούδι και έφτιαξαν πανό με οικολογικά μηνύματα. Παράλληλα το Γ1 και τα δύο τμήματα της Δ τάξης

δημιούργησαν αφίσες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την καθαριότητα μέσα και έξω από το σχολείο.

Όλες τις παραπάνω δραστηριότητες τις παρουσιάσαμε σε εκδήλωση που διοργανώσαμε στην αυλή του σχολείου στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας στην εκστρατεία Litter Less του διεθνούς δικτύου Οικολογικά Σχολεία. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με τη συγκέντρωση απορριμμάτων από τους κάδους ανακύκλωσης του σχολείου και την εναπόθεσή τους στον κάδο ανακύκλωσης της γειτονιάς μας.

Η επόμενη δράση μας ήταν η σύνταξη επιστολής από τους μαθητές της ΣΤ΄ προς την Υπηρεσία Πρασίνου του Δήμου Ηρακλείου, ζητώντας αρωματικά, καλλωπιστικά φυτά και βότανα, για να τα φυτέψουν σε διαμορφωμένο χώρο στα υπάρχοντα παρτέρια της μπροστινής αυλής του σχολείου, καθώς και σε γλάστρες ζαρντινιέρες εξωτερικά κι εσωτερικά του σχολικού κτιρίου.

Η πρωτοβουλία αυτή είχε ως στόχο να δώσει μια πινελιά πρασίνου, μια νότα δροσιάς και μια αίσθηση εξοχής ανάμεσα στα τσιμεντένια μέρη του σχολείου. Επίσης, η προμήθεια των καλλωπιστικών φυτών εσωτερικού χώρου θα έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές της ΣΤ΄ να επεκτείνουν τη φυσική ομορφιά και μέσα στο σχολείο, γεγονός που θα συνέβαλε στην εφαρμογή και ολοκλήρωση του «πράσινου σχεδίου» που είχαν αναλάβει και δεσμευτεί να υλοποιήσουν φέτος από την προηγούμενη χρονιά.

Η ανταπόκριση της Υπηρεσίας Πρασίνου στο αίτημα των μαθητών υπήρξε άμεση. Έτσι, με τη συνεργασία και βοήθεια γεωπόνου που προσκάλεσαν στο σχολείο, οι μαθητές φύτεψαν αρωματικά φυτά και βότανα στα διαμορφωμένα παρτέρια της μπροστινής αυλής. Παράλληλα, είχαν την ευκαιρία να μάθουν από τον γεωπόνο χρήσιμες πληροφορίες για τα συγκεκριμένα είδη φυτών. Επίσης, δημιουργήθηκε ομάδα Πρασίνου από τους μαθητές της ΣΤ΄ τάξης που θα αναλάμβανε την περαιτέρω περιποίηση και φροντίδα τους.

Επίσης, συνδυάζοντας το πρόβλημα των απορριμμάτων με το αναλυτικό πρόγραμμα και ειδικότερα με τη γλώσσα, αξιοποιήσαμε από το α’ τεύχος του βιβλίου της Γ΄ τάξης την 4η ενότητα με τίτλο “Ο κόσμος γύρω μας” και από το α’ τεύχος του βιβλίου της Δ΄ τάξης την 4η ενότητα με τίτλο “Εμένα με νοιάζει” αλλά και σχετικές ενότητες από τη Μελέτη Περιβάλλοντος διαβάζοντας, σχολιάζοντας και δραματοποιώντας ιστορίες, άρθρα και κείμενα. Πολύτιμη ήταν και η αξιοποίηση της σχετικής θεματολογίας από το βιβλίο δραστηριοτήτων που μας έστειλε το δίκτυο των Οικολογικών Σχολείων (Μάναλης και συν., 2011).

Ακόμη, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του προγράμματος «Οικολογικά Σχολεία», δημιουργήθηκε Περιβαλλοντική Επιτροπή που αποτελούνταν από δύο εκπροσώπους από τα τμήματα της Γ΄ & ΣΤ΄ τάξης, ως συνδετικός κρίκος για την έρευνα του σχολικού χώρου σε σχέση με τα απορρίμματα. Με τη βοήθεια της Περιβαλλοντικής Επιτροπής ξεκινήσαμε να ερευνούμε το σχολικό χώρο σε σχέση με τα απορρίμματα, αφού πρώτα τον χωρίσαμε σε μικρότερες περιοχές. Τα παιδιά της Περιβαλλοντικής Επιτροπής ανέλαβαν τον συντονισμό και τη διεξαγωγή της έρευνας. Έτσι, αποφάσισαν να επιλέξουν για έρευνα αίθουσες που βρίσκονταν σε κοντινή απόσταση με τη δική τους. Επίσης, διερεύνησαν τον προαύλιο χώρο, τις τουαλέτες και τις εσωτερικές και εξωτερικές σκάλες. Έπειτα, έφτιαξαν ένα πλάνο και ανέθεσαν την έρευνα σε εθελοντές συμμαθητές τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανταπόκριση ήταν άμεση και σχεδόν καθολική. Η διεξαγωγή της έρευνας διήρκεσε συνολικά τέσσερις εβδομάδες.

Β΄ Τρίμηνο

Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας έγινε επεξεργασία των αποτελεσμάτων με γραφικές απεικονίσεις. Από την επεξεργασία προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:

- Στο διάστημα των τεσσάρων εβδομάδων υπήρχαν σε αρκετές αίθουσες απορρίμματα τόσο στο πάτωμα όσο και κάτω από τα θρανία.
- Παρόμοια εικόνα παρατηρήθηκε και στην αυλή.

Τα συμπεράσματα αυτά οδήγησαν την Περιβαλλοντική Επιτροπή σε ανάληψη πρωτοβουλιών για περισσότερες δράσεις και ουσιαστικότερη ενημέρωση.

Έτσι, τοποθέτησαν περισσότερους κάδους ανακύκλωσης μπουκαλιών, χαρτιού και υπολειμμάτων τροφής τόσο στους διαδρόμους όσο και στην αυλή του σχολείου. Επίσης, αποφάσισαν να προσκαλέσουν και να πάρουν συνέντευξη από την καθαρίστρια του σχολείου μας, σε μια προσπάθεια να γνωρίσουν οι μαθητές από κοντά το άτομο εκείνο που ασχολείται σε καθημερινή βάση με την καθαριότητα του σχολικού κτιρίου. Οι ερωτήσεις που της έκαναν αφορούσαν κυρίως στους χώρους που αντιμετωπίζει τις περισσότερες δυσκολίες για να τους καθαρίσει, στο χρόνο που χρειάζεται και γενικά στις εντυπώσεις της από τη συμπεριφορά των παιδιών σ' ένα χώρο που περνούν καθημερινά τόσες πολλές ώρες.

Η συζήτηση μαζί της ήταν πολύ ουσιαστική, καθώς συνειδητοποίησαν πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της και η συμβολή της στο να διατηρείται το σχολικό περιβάλλον καθαρό, ευχάριστο και υγιές. Επιπλέον, μέσα από τη συνέντευξη, αντιλήφθηκαν ότι και η δική τους συλλογική προσπάθεια συμβάλλει θετικά στο να χαίρονται ένα σχολείο καθαρό και όμορφο.

Επίσης, η φιλική συζήτηση με την κυρία Χαρά ισχυροποίησε την ανάγκη για ανάληψη ευθυνών, πρωτοβουλιών και δράσεων ως διαμεσολαβητές της σχολικής κοινότητας, προκειμένου να ενώσουν όλοι τις δυνάμεις τους και να βοηθήσουν στην επίτευξη του παραπάνω στόχου. Το πρόβλημα έχει λύση και σε αυτή τη λύση μπορούν να είναι οι πρωταγωνιστές .

Την ίδια περίοδο η Δ΄ τάξη είχε την ευκαιρία αξιοποιώντας τον κινηματογράφο, να συνδυάσει τα θέματα της ανακύκλωσης, των απορριμμάτων, της οικολογικής συνείδησης και της υπερκατανάλωσης μέσα από μια πρωτότυπη ιδέα: " Τα σκουπίδια πάνε . κινηματογράφο". Η εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος της Ευέλικτης Ζώνης. Οι μαθητές παρακινήθηκαν να θυμηθούν και να αφηγηθούν ιστορίες ταινιών που είχαν παρακολουθήσει, στις οποίες γινόταν αναφορά σε σκηνές με σκουπίδια από τροφές.

Με αφορμή την ταινία "Ratatouille" έγινε συζήτηση σε σκηνές που αναφέρονταν σε θέματα απορριμμάτων και ανακύκλωσης. Ακολούθησε ζωγραφική και χρωματισμός εικόνων από την ταινία. Στη συνέχεια έγινε συζήτηση για αγαπημένες ταινίες των παιδιών που περιελάμβαναν εικόνες με απορρίμματα. Έγινε κατάταξη των ταινιών σε τρεις κατηγορίες: α) σκουπίδια στη γη, β) σκουπίδια στη θάλασσα, γ) σκουπίδια στο διάστημα.

Τα παιδιά, αφού χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες, διάλεξαν μια κατηγορία και ανέλαβαν να βρουν πληροφορίες και εικόνες από τις αντίστοιχες ταινίες. Οι ομάδες κατέληξαν στις παρακάτω ταινίες:

Όνομα Ομάδας	**Κατηγορία Ταινιών**	**Τίτλος Ταινίας**
ΜΑΛΕΜΑΓΙΩ	Σκουπίδια στο διάστημα	Gravity-Walle
THE SUPER 5 BIKES	Σκουπίδια στη θάλασσα	Ο Καρχαριομάχος Sammy
THE SUPER GIRLS	Σκουπίδια στη γη	Βρέχει κεφτέδες

Στη συνέχεια δύο ομάδες έφτιαξαν μια ψηφιακή αφίσα συνδυάζοντας τους ήρωες των ταινιών τους με ένα ενδιαφέρον σλόγκαν ή μήνυμα σχετικό με την ανακύκλωση, ενώ η άλλη ομάδα ετοίμασε έναν πίνακα με ζωγραφιές πάνω στο θέμα τους.

Το ίδιο διάστημα επισκεφτήκαμε το Κ.Π.Ε. Αρχανών, όπου οι μαθητές του Γ1 και της Δ τάξης παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα *"Μα δεν υπάρχουν καθόλου*

σκουπίδια; Ανακυκλώνω κι επιβιώνω". Δόθηκε στους μαθητές η δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να γνωρίσουν ανακυκλώσιμα προϊόντα, να παίξουν παιχνίδια, να δημιουργήσουν κατασκευές και να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα της επαναχρησιμοποίησης για την προστασία του περιβάλλοντος.

Επίσης, οι μαθητές είδαν από κοντά και έμαθαν πληροφορίες για τη λειτουργία ενός κομποστοποιητή κι εντυπωσιάστηκαν, όταν συνειδητοποίησαν πως ακόμη και τα υπολείμματα των τροφών μπορούν να ανακυκλωθούν και να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Γ΄ Τρίμηνο

Πραγματοποιήσαμε διαδικτυακή συζήτηση με το Δημοτικό Σχολείο Ευρύχου της Κύπρου, όπου οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν ιδέες και να ανακοινώσουν τις δράσεις τους στο κοινό πρόγραμμα συμμετοχής τους.

Επίσης, συνεργαστήκαμε με τον σύλλογο ΑΜΕΑ "Το Μέλλον", στηρίζοντας το έργο του μέσα από τη συλλογή πλαστικών μπουκαλιών νερού μαζί με το πώμα τους, γνωρίζοντας ότι τα έσοδα από την ανακύκλωση θα διατεθούν για την αγορά αναπηρικών ειδών.

Ακόμη, δημιουργήσαμε κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά, όπως μολυβοθήκες και άβακες, ενώ με τη βοήθεια της καθηγήτριας των Εικαστικών, φτιάξαμε χαρτοπολτό με σκοπό την παρασκευή ανακυκλωμένου χαρτιού.

Στο πλαίσιο ενημέρωσης και δραστηριοποίησης της σχολικής κοινότητας, η Περιβαλλοντική Επιτροπή σε συνεργασία με τους μαθητές της Γ΄ Δ΄ και ΣΤ΄ αποφάσισε την πραγματοποίηση δίωρης εκδήλωσης στην αυλή του σχολείου με τη διεξαγωγή ομαδικών παιχνιδιών κατασκευασμένων από ανακυκλώσιμα υλικά και τη δημιουργία κατασκευών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ιδέα της δημιουργίας των περισσότερων ομαδικών παιχνιδιών ήταν απόρροια της επίσκεψης στο Κ.Π.Ε. Αρχανών.

Τέλος, η Περιβαλλοντική Επιτροπή δημιούργησε και παρουσίασε τον Οικοκώδικα, ένα σύνολο κανόνων περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, με τη μορφή ενός τραγουδιού.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση όλων των παραπάνω πρωτοβουλιών και δράσεων έγινε με νέα έρευνα για την ανάδειξη της πιο καθαρής τάξης. Η ανταπόκριση της σχολικής κοινότητας ήταν άμεση και ενθουσιώδης. Στην προσπάθεια αυτής της κινητοποίησης για ένα καθαρότερο σχολικό περιβάλλον διακρίθηκαν αρκετές τάξεις. Αυτό μας ευχαριστεί ιδιαίτερα και αποδεικνύει ότι πετύχαμε το στοίχημα που θέσαμε στην αρχή του προγράμματος, δηλαδή ότι η συλλογική προσπάθεια για τη διαμόρφωση στάσεων φιλικών προς το περιβάλλον θα φέρει θετικά αποτελέσματα .

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μάναλης, Π., Πλατανιστιώτη, Σ., Σκαμπαρδώνης, Σ., Στεφανόπουλος, Ν., Τσελεκτσίδου, Π., Φραντζή, Α. & Ψαλλιδάς, Β. (2011). *Οικολογικά Σχολεία: Εκπαιδευτικό Υλικό για το Διεθνές Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης "EcoSchools"*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης.

Οικολογικά Σχολεία.(χ.η.). Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο http://www.ecoschools.gr/ στις 40515

Ταρατόρη Τσαλκατίδου, Ε. (2002). *Η μέθοδος project στη θεωρία και στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί.

Η ποίηση μέσα από τα μάτια των παιδιών

Τα παιδιά συνθέτουν και δημιουργούν
Κρυσταλλένια Ζαχαριουδάκη, Θεοδούλη Στέλλα Μηλιαρά

(ΠΕ16 ΜΟΥΣΙΚΗΣ krizach@hotmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ stemi00@windowslive.com)

13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από την αρχή της περσινής χρονιάς, τα παιδιά ευαισθητοποιήθηκαν σε μορφές ποίησης και μπήκαν στη διαδικασία να δημιουργήσουν δικά τους ποιήματα με θέματα παρμένα από τυχαία ερεθίσματα. Επιστράτευσαν όλη τους τη φαντασία και θέλησαν κάποια από τα ποιήματα ή όλα να τα στολίσουν με μουσική. Έτσι και έγινε! Το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικό ώστε τα παιδιά σκέφτηκαν να δημιουργήσουν το προσωπικό τους CD. Ήρθαν σε επαφή με το στούντιο, γνώρισαν τη διαδικασία που απαιτείται για την εγγραφή των τραγουδιών τους και η εμπειρία που απέκτησαν ήταν συγκλονιστική και θα τη θυμούνται για πάρα πολλά χρόνια

http://giorti15.blogspot.gr/2015/06/blogpost_2.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Δημιουργία, αρμονία, αίσθηση, τραγούδι, έκφραση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όλα τα παιδιά έχουν το χάρισμα να επεξεργάζονται τους ήχους από την καθημερινότητά τους. Από τη φωνή της μαμάς, το κελάηδημα των πουλιών, το θρόισμα των φύλλων, τις αγαπημένες φωνές των φίλων τους και αιθέριες νότες από διαφορετικά μουσικά όργανα. Άρα παιδί και μουσική συνυπάρχουν.

Έτσι ξεκίνησε το ταξίδι μας. Ένα ταξίδι με άγνωστο προορισμό. Συνταξιδιώτες εμείς, η μουσική, οι λέξεις, το παιχνίδι. Σ' αυτό το ταξίδι ονειρευτήκαμε, κουβεντιάσαμε, παίξαμε και ανακαλύψαμε πως το παιχνίδι των λέξεων δημιουργεί ήχους και οι ήχοι γίνονται η μουσική των λέξεων.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την ποίηση και να γνωρίσουν έργα σπουδαίων Ελλήνων ποιητών. Οι στόχοι που θέσαμε ήταν:

- να ευαισθητοποιηθούν
- να δημιουργήσουν στίχους και να γράψουν τα δικά τους ποιήματα
- τα ποιήματα αυτά να ζωντανέψουν μέσα από τη μουσική
- να τα τραγουδήσουν
- να ζήσουν την υπέροχη εμπειρία, να μπουν στο στούντιο και να τα ηχογραφήσουν
- να αποκτήσουν πολιτισμική και πολιτιστική συνείδηση
- να εκφράσουν τα συναισθήματά τους μέσα από τον ποιητικό λόγο
- να νιώσουν περηφάνια για τις αυθόρμητες και πηγαίες δημιουργίες τους

- να καλλιεργηθεί το πνεύμα της συνεργασίας και της ομαδικότητας
- να τονωθεί η αυτοπεποίθησή τους

Επειδή ο σκοπός μας δεν ήταν κερδοσκοπικός αποφασίσαμε να αφιερώσουμε τη δουλειά μας και τα έσοδα από αυτήν να διατεθούν στο σύλλογο <<ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ>> που με τη δράση του προσπαθεί να απαλύνει τον πόνο των παιδιών με νεοπλασία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δράση 1

Τα ερεθίσματα έπρεπε να είναι τέτοια ώστε τα παιδιά να μπορούν να ανταποκριθούν και να είναι πάντα στα πλαίσια των ενδιαφερόντων τους. Έτσι δημιουργήσαμε με όλους τους μαθητές/ μαθήτριες του σχολείου μας τα ποιήματα.

Δράση 2

Τα μελοποιήσαμε. Όταν τα άκουσαν για πρώτη φορά ντυμένα με μουσική τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και ένιωθαν περήφανα για τις δημιουργίες τους.

Δράση 3

Δημιουργήθηκε μια αντιπροσωπευτική χορωδία από παιδιά, Α'ΣΤ΄ τάξεων.

Δράση 4

Μπήκαμε στο στούντιο και γνωρίσαμε τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να δουλέψουμε ώστε να ηχογραφήσουμε τις δημιουργίες μας. Οι δυσκολίες που συνάντησαν τα παιδιά ήταν αρκετές. Όμως με μεγάλη αγάπη ,συνεργασία, κέφι και μεράκι γι΄ αυτό που έκαναν, κατάφεραν να ξεπεράσουν όλα τα εμπόδια .

Δράση 5

Τα τραγούδια ηχογραφήθηκαν και δημιουργήσαμε το προσωπικό μας CD .

Δράση 6

Επισκεφτήκαμε και φωτογραφηθήκαμε στον παιδικό ξενώνα <<ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ>> για να γνωρίσουν τα παιδιά από κοντά το χώρο και τις δράσεις του συλλόγου στον οποίο αφιέρωσαν τη δουλειά τους. Ήταν εμπειρία ζωής.

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΤΟ CD ΜΑΣ

ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ

Στίχοι: οι μαθητές του Ε1/Μουσική : Κρύστη Ζαχαριουδάκη

Όλοι μαζί μία παρέα ξεκινήσαμε μια μέρα
για ένα ταξίδι μακρινό και πολύ τρομακτικό.
Μα καθώς προχωρούσαμε αχ! τι συναντήσαμε
ένα φως ονειρικό και πολύ φωτεινό.
Αυτό το φως ήταν ελπίδα που έμοιαζε με ηλιαχτίδα.
έδωσε αγάπη και χαρά σ' όλου του κόσμου τα παιδιά.

Ο ΔΡΑΚΟΣ

Στίχοι: οι μαθητές του Β2/Μουσική: Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Γίναμε φίλοι μ' ένα δράκο που έλαμπε μες το σκοτάδι
έμοιαζε με μεγάλη σαύρα κι είχε πολλά πολλά αγκάθια.
Όταν τον πρωτοσυναντούσες ένιωθες τρόμο τόσο τρόμο.
Όταν στα μάτια τον κοιτούσες έβλεπες τόση ευγνωμοσύνη και καλοσύνη.
Νοιαζόταν για τον κόσμο όλο και πιο πολύ για τα παιδιά

ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ

Στίχοι :οι μαθητές του Γ1/Μουσική: Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Μία μέρα λαμπερή περπατούσαμε μαζί σ' ένα λιβάδι.
Ήταν όλα μαγικά και πολύ χρωματιστά μες το λιβάδι.
Μελωδίες μαγικές που ήταν όλες ξακουστές
τα παιδιά είχαν χαρεί τέτοιο θέαμα δεν είχαν ξαναδεί.
ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ
Στίχοι: οι μαθητές του Δ2 /Μουσική: Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Τι ωραία πουν η μέρα ήλιος τόσο λαμπερός
Θεέ μου φωτεινός πόσο φωτεινός.
Τα λουλούδια που ανθίζουν τώρα που 'ναι άνοιξη
Τόση ομορφιά πόση ομορφιά.
Πεταλούδες που πετάνε όμορφες χρωματιστές
Πόσο χαίρομαι πόσο χαίρομαι!

Η ΦΙΛΙΑ

Στίχοι: οι μαθητές του ΣΤ3 /Μουσική : Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Όταν ένα λουλούδι ανθίσει μια καινούρια αρχή θα ξεκινήσει.
Μεγαλώνοντας μαθαίνει πως μόνο του δε μπορεί να μένει.
Σαν έρθει η δύσκολη στιγμή η αληθινή φιλία θα φανεί.
Τα πάντα στη ζωή είναι η φιλία χαρά αγάπη κι ευτυχία.
Σαν ένα ρόδο ανθισμένο και πολύ ευτυχισμένο
Τα πάντα στη ζωή είναι η φιλία χαρά αγάπη κι ευτυχία.
Φιλία, φιλία

ΜΟΥ ΑΡΕΣΟΥΝ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

Στίχοι: Ματέο Σακόλι ΣΤ3 /Μουσική : Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Μοβ λουλούδια μυρίζω κάθε μέρα πράσινα φύλλα πετάνε στον αέρα.
Ουράνιο τόξο χρωματιστό να μη βλέπω δε μπορώ.
Το ηλιοβασίλεμα μ' αρέσει πολύ τέτοιο θέαμα δεν έχω ξαναδεί.
Οι ασπρόμαυρες ταινίες είναι βαρετές θέλω να' χουν χρώματα να' ναι χρωματιστές.
Τα χρώματα είναι φανταστικά θέλω να τα βλέπω τα έχω στην καρδιά.
Το ηλιοβασίλεμα μ' αρέσει πολύ τέτοιο θέαμα δεν έχω ξαναδεί.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Στίχοι: οι μαθητές του Ε2 /Μουσική: Κρύστη Ζαχαριουδάκη

Ταξιδεύω σε πολλές χώρες δίνω ελπίδα στα παιδιά
στα παιδιά και στους μεγάλους μια μεγάλη αγκαλιά.
Ξεκινώ μ' ένα καράβι με τεράστια πανιά.
δίνω δύναμη αισιοδοξία κι όλο φεύγω μακριά.
Ταξιδεύω σε πολλές χώρες γνωρίζω ανθρώπους και παιδιά.
τους χαρίζω την καρδιά μου και πετάω μακριά.
Ξεκινώ μ' ένα καράβι με τεράστια πανιά.
Δίνω δύναμη αισιοδοξία κι όλο φεύγω μακριά.

Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ(Ο ΓΛΑΡΟΣ)

Μουσική/στίχοι: ΚΟΥΜΑΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
Διασκευή: οι μαθητές του Δ2
Θα σας πω μια ιστορία που μου' ρθε στο μυαλό
μιλά για ένα τζίτζικα που γνώρισα πριν καιρό.
Ένα πρωί που ξύπνησα άκουσα μουσική
άνοιξα το παράθυρο ξαφνιάστηκα πολύ.
Γιατί είδα ένα τζίτζικα που έπαιζε βιολί
μελωδικά πολύ τραγούδαγε είχε γλυκιά φωνή.
Όμως εκεί που έπαιζε του έσπασε η χορδή
δεν απογοητεύτηκε ούτε για μια στιγμή.
Πέταξαν αηδόνια γύρω του φτιάξαν τη χορδή
μεγάλη ορχήστρα έκαναν τους άρεσε πολύ.
Μεγάλη ορχήστρα έκαναν τους άρεσε πολύ
τον κόσμο όλο γύρισαν έγιναν πολλοί γνωστοί.

ΤΟ ΚΑΡΑΒΑΚΙ

Στίχοι: Μιχάλης Καραπιδάκης (Ε1) /Μουσική: Κρύστη Ζαχαριουδάκη
Ένα χαρτάκι δίπλωσα κι έφτιαξα καραβάκι
να ταξιδέψει το' βαλα μες το βαθύ νεράκι.
Κατάρτι το μολύβι μου το κείμενο φορτίο
και το νερό το γάργαρο ευχές απ' το σχολείο.
Απ' το σχολειό μας φεύγετε σ' άλλο μεγάλο πάτε
να είστε πάντοτε καλά κι εμάς μη μας ξεχνάτε.
Και στη ζωή την άλληνε που τώρα ξεκινάτε
μ' αυτά που εδώ σας μάθαμε πάντα μπροστά θα πάτε.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ(ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΑΚΙ)

Στίχοι/ Μουσική: Νίκος Πορτοκάλογλου
Διασκευή: Κατερίνα Κουτσάκη (ΣΤ3)
Η πρώτη μας δασκάλα που πέρασε πολλά
γράμματα να μας μάθει και μαθηματικά
Θα την ευγνωμονούμε σ' όλη μας τη ζωή
που την ταλαιπωρήσαμε γιατί ήμασταν μικροί.

Μα στη δευτέρα τάξη ξέραμε πιο πολλά
και του σχολείου ήμασταν τα πιο καλά παιδιά.
Στη τρίτη τάξη ήμασταν πιο έξυπνα παιδιά
γιατί οι δασκάλες φρόντισαν και μάθαμε πολλά.
Μα κι η τετάρτη τάξη καλύτερη χρονιά
με γέλια και παιχνίδια πέρασε εύκολα.
Στη πέμπτη τάξη μπήκαμε και λέγαν τα παιδιά
αχ ποια δασκάλα να 'χουμε στη δύσκολη χρονιά
Στην έκτη τάξη φτάσαμε μία χρονιά μαγεία
με τρεις δασκάλες τέλειες που 'γράψαν ιστορία.
Μανούσος, Γιάννης ήτανε οι δύο γυμναστές μας
ένα μεγάλο ευχαριστώ μέσα από τις καρδιές μας.
Τα λόγια της είναι γλυκά και βγάζουν μελωδία
μαζί με την κιθάρα της σου προκαλεί μαγεία.
Το όνομά της είναι αυτό Κρύστη Ζαχαριουδάκη
που μουσική μας έμαθε με κέφι και μεράκι.
Μα για να πάνε όλα σωστά σε τούτο το σχολείο
δουλεύουνε τόσο σκληρά οι διευθυντές κι οι δύο.
Με τούτα τα στιχάκια με το τραγούδι αυτό
θέλουμε να σας πούμε ένα ευχαριστώ.
Με όλες τις δασκάλες με τούτα και μ' αυτά
στην έκτη τάξη φτάσαμε και φεύγουμε παιδιά.
Γυμνάσιο κι αν πάμε και φύγουμε από δω
ποτέ δε θα ξεχάσουμε και το δημοτικό.
Στα μάτια μας αν δείτε το δάκρυ να κυλά
είναι γιατί περάσαμε όλοι μαζί πολλά.
Όλοι εσείς που ήρθατε απόψε να μας δείτε
τα δάκρυα στα μάτια μας μην τα παρεξηγείται

ΑΝΤΙΟ ΑΝΤΙΟ ΑΝΤΙΟ

ΛΕΜΕ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΑΝΤΙΟ (ΓΕΛΑ ΠΟΥΛΙ ΜΟΥ ΓΕΛΑ)

Στίχοι/Μουσική: Χάρης Κατσιμίχας &Πάνος Κατσιμίχας
Διασκευή: οι μαθητές του ΣΤ2
Μου φαίνεται σα να' ναι χθες μα πάνε έξι χρόνια
που ως πρωτάκια ήρθαμε σε τούτο το σχολείο.
Πόσο όμορφα περάσαμε όλα αυτά τα χρόνια
γελάσαμε και παίξαμε με όλη την παρέα.
Τίποτα δε θα αλλάξει όλα θα είναι όπως παλιά
κι όλα αυτά που ζήσαμε εδώ πέρα θα φυλαχτούν
για πάντα στην καρδιά .
Λέμε ένα μεγάλο αντίο.
Λέμε και φεύγουμε από δω.

Λέμε ένα μεγάλο αντίο.
Λέμε φεύγουμε απ’το σχολείο.
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ
Στίχοι /μουσική :Ζαχαριουδάκη Κρύστη
Είμαι ένα αγόρι που ποτέ του δε γελά
παίζω πάντα μόνος μου στη γειτονιά.
Είμαι εκείνο το παιδί
γελάν όλοι μαζί μου κάθε στιγμή.
Είμαι ένα κορίτσι που ποτέ του δε μιλά
δεν έχω φίλους και ξέρω καλά
πως ειν’ να κλαις από τη μοναξιά
ζητάω λίγη αγάπη απ’ όλους βρε παιδιά.
Προσπάθησε να μη γελάς μαζί μου
μη με πληγώνεις για να νιώθεις πιο καλά.
Όλοι έχουνε δικαίωμα στη ζωή
να χαρούνε την κάθε στιγμή
τι πειράζει αν είμαστε διαφορετικοί
όλοι έχουμε δικαίωμα στη ζωή.
Προσπάθησε να μη γελάς μαζί μου
μη με πληγώνεις για να νιώθεις πιο καλά.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ήταν πολύ σημαντική η συμπαράσταση από την αρχή μέχρι το τέλος των διευθυντών, του συλλόγου διδασκόντων και του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων των σχολείων μας, όπου όλοι στήριξαν την προσπάθειά μας προκειμένου να στηρίξουμε όσο μπορούμε τον σύλλογο **<<ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ>>** που βρίσκεται στο ΠΑΓΝΗ Ηρακλείου.

Απίθανα Χριστούγεννα

Χριστούγεννα και συναισθήματα
Θεοδούλη-Στέλλα Μηλιαρά, Κρυσταλλένια Ζαχαριουδάκη
(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ stemi00@windowslive.com , ΠΕ16 ΜΟΥΣΙΚΗΣ)

13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου 42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκεφτήκαμε φέτος με τα παιδιά να ζήσουμε τα Χριστούγεννα λίγο διαφορετικά. Συνήθως δίνουμε ιδιαίτερο βάρος στα ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων. Έτσι λοιπόν, οι καλικάντζαροι απαγάγουν τον Άγιο Βασίλη και τα παιδιά, με τη βοήθεια της Αγάπης, προσπαθούν να τον φέρουν πίσω. Μετά την επιτυχία τους, η Αγάπη, ψάχνοντας να βρει σε ποιον θα δώσει το χριστουγεννιάτικο δώρο της, συναντά την Αλαζονεία, τη Χαρά, τη Λύπη, τον Πλούτο, την Ευτυχία και τον Παντογνώστη. Η επιλογή είναι δύσκολη και η Αγάπη δίνει, τελικά, το δώρο της στο Χρόνο. Το πνεύμα των Χριστουγέννων μπορεί να υπάρχει μέσα στην αγάπη, αλλά αυτό που το διατηρεί είναι ο χρόνος.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_54.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Το πνεύμα των Χριστουγέννων, αγάπη, λύπη, ευτυχία, χρόνος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όλα τα παιδιά περιμένουν με ανυπομονησία τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά. Συνήθως στο σχολείο περιοριζόμαστε στα ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτή τη φορά πρωτοτυπήσαμε και αγγίξαμε το πνεύμα των Χριστουγέννων. Η πραγματική μαγεία των ημερών αυτών κρύβεται στην αγάπη που νικάει τα πάντα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός και στόχος του προγράμματος ήταν:

- να γνωρίσουν χαρακτήρες ανθρώπων που μπορεί να συναντήσουν στη ζωή τους, όπως την Αλαζονεία, τη Λύπη, τον Πλούτο, τον Παντογνώστη, τον Χαρούμενο άνθρωπο και την αγάπη.
- να νιώσουν το βαθύτερο νόημα των Χριστουγέννων.
- να γεννηθούν μέσα τους συναισθήματα χαράς, αγάπης, ευτυχίας.
- Όλα αυτά να δραματοποιηθούν από τα ίδια τα παιδιά.
- Μέσα από το θεατρικό παιχνίδι να ανακαλύψουν και να εκφράσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες, να αναπτύξουν ελευθερία έκφρασης, πρωτοβουλία και αίσθημα ευθύνης, να καλλιεργηθούν πολιτιστικά και αισθητικά κατανοώντας το ρόλο της τέχνης του θεάτρου, να βελτιώσουν το λεξιλόγιό τους και να εκτονωθούν με την κίνηση και το λόγο.
- να νιώσουν και όχι να “μοιάσουν”.
- να παίξουν ένα ρόλο εντελώς αβίαστα χωρίς να εκμηδενίζεται το προσωπικό στοιχείο.
- τέλος, να βιώσουν και να εκφραστούν μέσα από τη μαγεία των Χριστουγέννων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Οι μαθητές του ΣΤ3

Δράση 1:

Κουβεντιάσαμε τη σημασία των Χριστουγέννων για το κάθε παιδί.

Δράση 2:

Μοιράσαμε τους ρόλους οι οποίοι δεν προέρχονταν από συγκεκριμένο θεατρικό. Δημιουργήθηκαν από τη δασκάλα τους.

Δράση 3:

Άρχισε η δραματοποίηση με ευελιξία στις κινήσεις και στα λόγια.

Δράση 4:

Φτιάξαμε τα σκηνικά ώστε να διαμορφώσουμε το χώρο κατάλληλα.

Δράση 5:

Παρουσιάσαμε το μουσικοθεατρικό δρώμενο σε όλα τα παιδιά του σχολείου και στο ΚΕΚΗΦ Κατσαμπά.

ΜΟΥΣΙΚΟ-ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤ΄$_3$

Τίτλος: ΑΠΙΘΑΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΡΟΛΟΙ : Καλικάντζαροι, Παιδιά, Άγιος Βασίλης, Αφηγητής, Πλούτος, Αλαζονεία, Λύπη, Ευτυχία, Παντογνώστης, Χρόνος, Αγάπη

Σενάριο: Θεοδούλη Στέλλα Μηλιαρά

Μουσική υπεύθυνη χορωδίας: Κρυσταλλένια Ζαχαριουδάκη

Σκηνή 1^{η}

Αφηγητής

Μια φορά κι έναν καιρό, κάπου κοντά, κάπου μακριά, ε, δεν έχει και τόση σημασία, Χριστούγεννα ήτανε, μέρες και νύχτες όμορφες, εικόνες φωτεινές, ήχοι γιορτινοί, μυρωδιές γεμάτες μέλι και κανέλα.

Κι οι άνθρωποι να ετοιμάζουν τις ψυχές τους να υποδεχτούν τη γέννηση του Χριστού, τα παιδιά να περιμένουν να ακούσουν το «γκλινγκλιν» του Α.Β. Όμως κάποια καλικαντζαράκια έχουν έρθει με… όχι τόσο καλές διαθέσεις…

(οι Καλ. βγαίνουν από το μαύρο πανί και με πονηρό ύφος παρουσιάζονται.)

Καλ.1: Είμαι ο Ζουζουνέλος!

Καλ.2: Είμαι ο Πειραχτήρης!

Καλ.3: Είμαι ο Μαυρούλης!

Καλ.4: Είμαι η Ζουζουνίτσα!

(Οι Καλ. πειράζουν τους περαστικούς, τους παίρνουν τις τσάντες με τα ψώνια, τους ανακατεύουν τα μαλλιά κτλ.)

Τραγουδούν: Είμαστε Καλικάντζαροι,

περνάμε και χαλάμε,

ό,τι ωραίο βρίσκουμε,

κανένα δε ρωτάμε

(Οι Καλ. γελάνε.)

Καλ.1: Ουφ, κουράστηκα!

Καλ.2: Αχ, ωραία περάσαμε και σήμερα!

Καλ.3: Ναι, ναι, κάναμε πολλές διαολιές!

Καλ.4: Τέτοιες μέρες, ε…, νύχτες κάθε χρόνο περνάμε τέλεια.

(Ένας καλικάντζαρος είναι σκεφτικός.)

Καλ: Μα τι έχεις;

Καλ: Βρε παιδιά, να! Σκέφτομαι όμως ότι κάνουμε όλο τα ίδια και τα ίδια. Πόσο θα ήθελα να κάνουμε μια φοβερή ζουζούνια. Μια ζουζούνια ανεπανάληπτη. Που δε θα έχει ξαναγίνει. Μια ζουζουνιά που να τη θυμούνται για χρόνια…

Καλ: Καλή ιδέα… αλλά τι;

Καλ: Τι; Τι;

Καλ: Το βρήκα! Το βρήκα! Χριστούγεννα γίνονται χωρίς Α.Β.;

Καλ: Χμ, δε γίνονται.

Καλ: Δε γίνονται, δε γίνονται.

Καλ: Λοιπόν ακούστε. (ανεβαίνει στην καρέκλα και με «συνωμοτικό ύφος» τους λέει.)

Να απαγάγουμε τον Α.Β.! .

Καλ: Γιούπι! Ζήτω! Φοβερό!…

Καλ: Καλό, καλό, καλό, καλό, καλό…

Καλ: Ναι, αλλά πώς;

Καλ: πώς; πώς; πώς;

Καλ: (μετά από σκέψη): Το βρήκα! Το ξαναβρήκα! Η θεία μας η μάγισσα η Αποτυχία θα μας βοηθήσει. Θα μας δώσει το φίλτρο του ύπνου. Θα το δώσουμε στον Α.Β., θα κοιμηθεί του καλού καιρού και… τσουπ! Θα τον απαγάγουμε.

(Οι καλ. φεύγουν από τη σκηνή για να βρουν τη θεία τους τη μάγισσα για να τους δώσει το φίλτρο.)

Σκηνή 2η

(Μπαίνουν τα παιδιά στη σκηνή με τον Α.Β., είναι χαρούμενα, τραγουδούν χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Αρχίζουν να τυλίγουν τα δώρα και να τα βάζουν στον σάκο του Α.Β.)

Α.Β.: Χο, χο, χο! Ελάτε, παιδιά, ελάτε. Πρέπει να βιαστούμε, οι μέρες πλησιάζουν και πολλά παιδάκια περιμένουν τις… «παραγγελίες» τους.

(Πίσω από το πανί εμφανίζεται ένας καλ. καλοντυμένος με ένα κέικ στα χέρια, σε δίσκο. Πηγαίνει προς τον Α.Β.)

Α.Β.: Καλώς τονε! Ποιος είσαι εσύ;

Καλ: Καλέ μου, Α.Β.! Είμαι ο Ζουζου… εεε ο Κωστάκης. Είσαι τόσο καλός! (γυρίζει στο πλάι και στραβομουτσουνιάζει.) Θέλω να σε ευχαριστήσω για τα δώρα που μας φέρνεις κάθε χρόνο και γι αυτό σου προσφέρω λίγο γλυκό! (ο Α.Β. το τρώει, χασμουριέται και κοιμάται.

Αφηγητής: Ποπό, δυστυχία! Οι καλ. πήραν τον Α.Β. αφού τον κοίμισαν με το φίλτρο της κακιάς μάγισσας Αποτυχίας. Τώρα; Τι; Πώς; Πώς θα πάρουν τα δώρα τους τόσα παιδιά; Ο Α.Β. κοιμάαااااااται τον «ύπνο του δικαίου». Χμ, απογοήτευση.

Παιδί1: Ποπό, τι πάθαμε. Ο Α.Β. κοιμήθηκε.

Παιδί2: Τι θα κάνουμε τώρα; Έχουν μείνει ακόμα πολλά γράμματα. (Δείχνει το κουτί.) Μέχρι να ξυπνήσει αν θα έχει έρθει το Πάσχα…

Παιδί3: Λοιπόν, παιδιά, μην απογοητευόμαστε. Αφού δεν έχουμε Α.Β. θα γίνουμε… εμείς Α.Β. (τους φοράει τους σκούφους)

Παιδί4: Τι θες να πεις δηλαδή;

Παιδί3: Θα αναλάβουμε να μοιράσουμε εμείς τα δώρα στα παιδιά.

Παιδί2: Μα πρέπει να βιαστούμε, είναι πολλά.

Παιδί1: Ναι, θα τα καταφέρουμε. Αν χρειαστεί θα δουλεύουμε μέρα νύχτα. Με την αγάπη θα τα καταφέρουμε.

(Εμφανίζεται η Αγάπη, που «επιβλέπει» τα παιδιά. Τα παιδιά συσκευάζουν τα δώρα και τα μοιράζουν.)

Παιδί4: Και με τον Α.Β. τι θα κάνουμε; Αν δεν ξυπνήσει; Δε θα τον ξαναδούμε;

Παιδί1: Μην ανησυχείς. Αποτυχία λέγανε την μάγισσα. Ε, αποτυχία θα είναι και το μαγικό της φίλτρο.

Παιδί2: Σε λίγες μέρες θα ξυπνήσει.

(Όση ώρα τα παιδιά ετοιμάζουν και μοιράζουν τα δώρα, κόβουν και μια μέρα από το ημερολόγιο που είναι κρεμασμένο.)

Αφηγητής: Και έτσι τα παιδιά τα κατάφεραν. Μοίρασαν τα δώρα με τη βοήθεια της Αγάπης. Εκτός από μερικά

Σκηνή 3η

(Στη σκηνή έχει μείνει μόνο η Αγάπη. Από την άλλη μεριά εμφανίζεται ο Πλούτος, καλοντυμένος. Η Αγάπη τον πλησιάζει.)

Αγάπη: Καλέ μου, Πλούτε. Έλα κι εσύ να πάρεις το δώρο σου.

Πλούτος: Μμ, εγώ δεν έχω ανάγκη από τα δώρα σου. Εγώ, εγώ έχω τα πάντα. Επαύλεις με πισίνες, κότερα από εδώ έως παραπέρα, ιδιωτικά τζετ, χρυσάφια, λεφτά. Σιγά μην έχω ανάγκη από τα δώρα σου! Πφ! Άσε με, άσε με!

(Ο πλούτος αποχωρεί «κορδωμένος» από την σκηνή. Η Αγάπη απογοητευμένη κοιτάζει το δώρο ώσπου εμφανίζεται η Αλαζονεία με ένα καθρεφτάκι και κοιτάζεται. Η Αγάπη την πλησιάζει και της προσφέρει το δώρο.)

Αγάπη: Καλή μου, Αλαζονεία. Να, ένα δώρο για σένα.

Αλαζονεία: (Η Αλαζονεία την κοιτάζει περιφρονητικά, πηγαίνει λίγο πιο μακριά της.) Ω, μη με πλησιάζεις θα με λερώσεις. Έχω πολύ σπουδαιότερα πράγματα να ασχοληθώ. Δε με ενδιαφέρουν τα δώρα σου. (Την προσπερνά αδιαφορώντας. Η Αγάπη μένει πάλι με το δώρο στα χέρια απογοητευμένη, στενοχωρημένη. Μπαίνει στη σκηνή η Λύπη. Είναι σκυθρωπή, δυστυχισμένη, δε μιλά. Η Αγάπη την πλησιάζει προσπαθώντας να μαντέψει τι έχει, τι της συμβαίνει.)

Αγάπη: Μα τι έχεις καλή μου; Τι σου συμβαίνει;

Λύπη: Είμαι τόσο λυπημένη, πλησιάζουν γιορτινές μέρες αλλά το μόνο που θέλω είναι να μείνω μόνη μου.

(Η Λύπη αποχωρεί σκυθρωπή όπως ήρθε. Μπαίνει στη σκηνή η Ευτυχία. Τραγουδά, χορεύει, παίρνει κα την Αγάπη να χορέψουν μαζί. Γελάνε και οι δυο. Η Αγάπη προσπαθεί να της μιλήσει αλλά η Ευτυχία δεν την ακούει.)

Αγάπη: Έχω ένα δώρο για σένα.

Ευτυχία: Τι; δε σ'ακούω είμαι τόσο χαρούμενη. (η Ευτυχία φεύγει όπως ήρθε, δηλ. τραγουδώντας και χορεύοντας. Μπαίνει στη σκηνή ο Παντογνώστης με ένα βιβλίο στο χέρι. «Κουτουλάει» πάνω στην Αγάπη.)

Παντογνώστης: Εσείς πρέπει να είστε η κυρία Αγάπη. Λέτε ότι έρχεστε από το πουθενά και πηγαίνετε στο παντού.

Αγάπη: Ναι, εγώ είμαι. Εσείς ποιος είστε;

Παντογνώστης: Είμαι ο Παντογνώστης. Εγώ ξέρω τα πάντα. Ξέρω πόσο κάνει 5+4, τι είναι η φωτοσύνθεση, πότε έγινε η μάχη στο Μαραθώνα, τι είναι το φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, ξέρω επίσης μουσική, χημεία, γλωσσολογία, ξέρω τα πάντα, τα πάντα. Να, ρωτήστε με, τι θέλετε να σας πω;

Αγάπη: Πείτε μου, τι δώρο άραγε έχω για σας στο κουτί;

Παντογνώστης: Ω, καλή μου. Παντογνώστης είμαι, όχι μάντης. Πφ, αχ! Παιδιά, παιδιά. (φεύγει απαξιωτικά. Τότε εμφανίζεται ο Χρόνος, μπαίνει σιγά σιγά με κατεβασμένο το πρόσωπο.)

Χρόνος: Δώσε σε εμένα το δώρο που έχεις.

Αγάπη: Μα ποιος είσαι;

Χρόνος: (κοιτώντας το κοινό και πλησιάζοντάς το) Είμαι ο Χρόνος. Δε με ξέρεις; Πόσα έχουμε περάσει μαζί; Είμαι η μόνιμη συντροφιά σου, αγκομάχησα μαζί σου στις ανηφόρες και πέταξα από την χαρά μου, όταν τα μάτια σου έλαμπαν. Έλα, έλα να με βοηθήσεις, είμαι τόσο μεγάλος, να με βοηθήσεις να γλυκάνω τις καρδιές μας. (μοιράζουν γλυκά σιγοτραγουδώντας «χρόνια πολλά…»)

ΤΕΛΟΣ

Το θεατρικό παιχνίδι δεν είναι παράσταση. Ήταν μια ξεχωριστή εμπειρία να γνωρίσουμε τη μαγεία των Χριστουγέννων. Τα παιδιά το ευχαριστήθηκαν.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αβέρωφ Ιωάννου, Τατιάνα (2010). Μαθαίνοντας στα παιδιά να συνεργάζονται. Αθήνα: Θυμάρι.

Αρχοντάκη Δάφνη Φιλίππου, Ζάννα. (2010). 205 Βιωματικές ασκήσεις για εμψύχωση ομάδων. Αθήνα: Καστανιώτη.

Θεατρική αγωγή, Βιβλίο για τον Δάσκαλο. (1993). Αθήνα:ΟΕΔΒ

Κουρετζής, Λάκης (1991). Το θεατρικό παιχνίδι. Αθήνα: Καστανιώτη

Εσύ κι εγώ όμοιος και διαφορετικός

Με όχημα το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο και ιδιαίτερα τα έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα που αντλούνται από αυτό, χτίζουμε τις κοινές πανανθρώπινες αξίες που είναι η βάση για την αρμονική συμβίωση

Μαρία Φραγκιαδουλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marfrag@hotmail.com)

13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Δημοτικό σχολείο μέσα από δραστηριότητες, συμπεριφορές και πρακτικές που διαρρέουν όλα τα μαθήματα, έρχεται να παίξει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών τόσο για τον «εαυτό» όσο και για το «άλλο», το «διαφορετικό».

Αυτή η σκέψη μας ώθησε στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος το οποίο στοχεύει στο να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι, παρά τις μεγάλες ή μικρές διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους, καθένας είναι πολύ σημαντικός και αξίζει σεβασμού , διότι ο σεβασμός μαζί με την ισότητα και την ελευθερία αποτελούν τη βάση της αρμονικής συμβίωσης.

Το πρόγραμμα αναπτύσσεται σε δυο άξονες

Άμεσα βιώματα: Οικογένεια (μέλη, ηλικιακές διαφορές, ανάγκες, υποχρεώσεις). Παιχνίδια προσομοίωσης για ενεργοποίηση της ενσυναίσθησης.

Έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα: Αξιοποίηση της Ντενεκεδούπολης (Ε. Φακίνου) στοχεύοντας στο να διαμορφώσουν άποψη και ιδεολογία αβίαστα κι ελεύθερα μέσα από την ανακάλυψη και επεξεργασία των κρυμμένων μηνυμάτων του κειμένου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/06/blogpost.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα, σεβασμός στον άλλο τον διαφορετικό, ενσυναίσθηση, αναγνώριση και διαχείριση συναισθημάτων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Δημοτικό Σχολείο, μέσα από δραστηριότητες και πρακτικές που διαρρέουν όλα τα μαθήματα και όχι μόνο συγκεκριμένες και αποκομμένες θεματικές ενότητες μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, των προκαταλήψεων, στη μείωση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού και να παίξει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών τόσο για τον «εαυτό» όσο και για τον «άλλο», τον «διαφορετικό».

Είναι το περιβάλλον όπου μπορεί να καλλιεργηθεί και να αναπτυχθεί η κοινωνική επίγνωση, η κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, η λεγόμενη «ενσυναίσθηση», η οποία δεν είναι απλώς η ικανότητα να ανιχνεύουμε τι νιώθουν οι άλλοι, αλλά και να βιώνουμε οι ίδιοι αυτό το συναίσθημα, (Τριλίβα, Σ. – Αναγνωστοπούλου, Τ. – Χατζηνικολάου, Σ. 2008)

Σε αυτό το πλαίσιο κατασκευάζουν γνώσεις και αναπαραστάσεις περί ηθικής, με στόχο την επικοινωνιακή επαφή, τη συνεννόηση και την ένταξη στην ομάδα των συνομηλίκων

τους. Τα παιδιά ανακαλύπτουν, για παράδειγμα, από κοινού τι σημαίνει δικαιοσύνη, ηθική, σεβασμός και φιλία.

Η πεποίθηση ότι στο σημερινό πολυποίκιλο και πολυπολιτισμικό σχολείο βασική αφετηρία της αγωγής πρέπει να είναι τα υποκείμενα και το πλέγμα των κοινωνικών σχέσεων που βιώνουν, σε συνδυασμό με τον προβληματισμό και την ανησυχία για τα συνεχώς αυξανόμενα περιστατικά διάκρισης, εκφοβισμού και βίας, μας ώθησαν στην επιλογή και υλοποίηση του συγκεκριμένου θέματος **«Εσύ κι εγώ, όμοιος και διαφορετικός»**, το οποίο εστιάζει σε δυο βασικά σημεία:

Το πρώτο είναι ότι το συγκεκριμένο θέμα άπτεται των βιωμάτων των παιδιών μια και ζουν σε μια ποικιλόμορφη, πολυπολιτισμική κοινωνία με μικρές και μεγάλες ομοιότητες και διαφορές. Ομοιότητες και διαφορές που εντοπίζονται στην ηλικία, το φύλο, το χρώμα, τη θρησκεία, τη γλώσσα (διάλεκτο, ξένη, προβληματική ομιλία), στις ιδιαίτερες ικανότητες ή ελλείμματα, στην εξωτερική εμφάνιση, την οικονομική κατάσταση, κ.λπ. και απαντιούνται στην οικογένεια, στο σχολείο, στη γειτονιά αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία.

Το δεύτερο σημείο βασίζεται στη διαμόρφωση της ταυτότητας του ατόμου, δηλαδή στην εικόνα που διαμορφώνει το άτομο για τον εαυτό του και καθορίζει τις αντιλήψεις και τις στάσεις του, με βάση τις οποίες επιλέγει τις πράξεις και τις κοινωνικές του συναναστροφές. Η «έννοια του εαυτού» οικοδομείται σε συνάρτηση με το κοινωνικό περιβάλλον και με τους άλλους που συνυπάρχουν σ' αυτό και το αίσθημα της αυτοεκτίμησης αναπτύσσεται σε σχέση με την κοινωνική αναγνώριση της ομάδας του.

Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε σε δυο άξονες:

Άμεσα βιώματα: Η Οικογένεια

Έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα: «Η Ντενεκεδούπολη»

Θα αναφερθώ επιγραμματικά στον πρώτο άξονα «Άμεσα βιώματα – Η οικογένεια» , για να αφιερώσω το χρόνο και το χώρο στον δεύτερο άξονα, θεωρώντας ότι παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους συναδέλφους.

Για την προσέγγιση της θεματικής «Η οικογένεια» σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μια ποικιλία δραστηριοτήτων που περιλάμβανε έκφραση απόψεων, παιχνίδια ρόλων, δραστηριότητες προσομοίωσης και ενεργοποίησης της ενσυναίσθησης, καλλιτεχνική έκφραση, κ.ά. σχετικά με:

- Ηλικίες των μελών της οικογένειάς μου (μωρά, παππούδες, μεγάλα αδέρφια).
- Συνειδητοποίηση ομοιοτήτων /διαφορών της κάθε ηλικίας όσον αφορά στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα, στις υποχρεώσεις και στα δικαιώματα.
- «Πόσα πολλά και όμορφα πράγματα προσφέρει η κάθε ηλικία στην άλλη»!
- Ορθές συμπεριφορές για αρμονική συμβίωση. Σεβασμός ανάμεσα στη διαφορετικότητα του καθενός.

Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε ήταν φωτογραφίες πραγματικές αλλά και από περιοδικά, καρτέλες, κύβος (παιχνίδισε κάθε έδρα του και μια επιλογή), χαρτόνια, χρώματα, φύλλα καταγραφής και αποτύπωσης,

Όσον αφορά το δεύτερο άξονα « Έμμεσα ιδεολογικά μηνύματα: «Η Ντενεκεδούπολη», επέλεξα να χρησιμοποιήσω ένα βιβλίο από την παιδική λογοτεχνία ως όχημα για την προσέγγιση του θέματος της **διαφορετικότητας** επειδή δίδει τη δυνατότητα για διαλεκτική αντιπαράθεση απόψεων των μαθητών πάνω σε διλημματικές καταστάσεις, διαδικασία που συμβάλλει στην ανάπτυξη και στη διαμόρφωση στάσεων και αξιών (Παπούλια Τσελέπη 1990), (Πουρκός 1997). Είναι γεγονός ότι έχουν αποδειχθεί πλέον άκαρποι έως και ακατάλληλοι οι απευθείας τρόποι προσέγγισης συγκεκριμένων προγραμμάτων, που άπτονται της διαφορετικότητας, των στερεότυπων και των προκαταλήψεων, τα οποία

τιτλοφορούνταν με ξεκάθαρους «καθοδηγητικούς» τίτλους όπως: «το παιδί με ειδικές ανάγκες», «οι 4 φυλές του κόσμου» και άλλα παρόμοια.

Σε αρκετές περιπτώσεις μάλιστα, κάποια προγράμματα συνδέονταν και εξαντλούνταν σε φανταστικά ταξίδια σε μακρινές και εξωτικές χώρες, αφήνοντας ανέγγιχτες εκείνες τις διαφορές που έχουν για τα παιδιά σημασία και νόημα (Γκόβαρης Χ. 2002).

Από την άλλη πλευρά εγείρεται το θέμα της επιλογής του παιδικού βιβλίου. Παρατηρούμε ότι μεγάλο μέρος της παιδικής βιβλιογραφίας και αναφέρομαι στις κατηγορίες παιδικών «θεματικών βιβλίων» που προβάλλονται ως διαπολιτισμικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά παρουσιάζουν μια σειρά από αδυναμίες, που μάλλον πηγάζουν από την εντονότατη επιθυμία τους να επικοινωνήσουν σαφώς και ευκρινώς τα "προοδευτικά" ιδεολογικά τους μηνύματα με τρόπους άμεσους και εύκολα αναγνωρίσιμους

Εκτός από τους χαρακτηριστικούς τους τίτλους, τα περισσότερα φέρουν ένα είδος σφραγίδας που ομολογούν το θέμα που πραγματεύονται και συνεπώς το μήνυμα που θέλουν να περάσουν, π.χ. «Περιπέτεια στους πάγους» ΑΥΤΟΘΥΣΙΑ (Λίτσα Παναγιωτοπούλου ίτσου), «Ροζ Μπλε» ΔΙΑΖΥΓΙΟ (Όλγα Ιωαννίδου) «Ο Ρίκο Κοκορίκο» ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ (Σοφία Μαντουβάλου) «Η μεγάλη τσέπη της Χόπλα» ΚΛΟΠΗ (Κατερίνα Τζωρίδου) κ.ά.

Όμως, «δεν έχει τόσο σημασία αν το βιβλίο φαίνεται προχωρημένο στη θεματολογία του, τη στιγμή που οι χειρισμοί, γλωσσικοί ή αφηγηματικοί, δια των οποίων πραγματώνεται η λογοτεχνική πράξη, δεν έχουν αλλάξει σε τίποτε από τους διδακτισμούς του παρελθόντος απλώς έχει μετατοπισθεί η θεματολογία του σε κάτι που είναι πιο επίκαιρο ».

(ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗ, Μ. Ιδεολογικές διαστάσεις στην Παιδική Λογοτεχνία. Σε http://nrd02w3.nured.auth.gr/Uploads/NewsFiles/ideology.doc)

Τέτοιου είδους «θεματικά και κατά παραγγελία βιβλία» ανάλογα πάντα με τα ζητήματα της εποχής υπό ορισμένες συνθήκες, συμβάλλουν στη διάχυση στερεότυπων και προκαταλήψεων, αντί να τις μειώνουν ή να τις αμβλύνουν, όπως διατείνονται ότι είναι ο στόχος τους .

Για το λόγο αυτό, τα βιβλία που επιλέγουμε για τα παιδιά πρέπει να είναι «ανοικτά», να μην περιορίζουν και κατευθύνουν τη σκέψη. «*Τα ανοιχτά κείμενα καθίστανται δεκτικά σε έναν πλουραλισμό ερμηνειών και διαφορετικών προσεγγίσεων προ(σ)καλώντας τον αναγνώστη να εγγράψει την προσωπική του άποψη σε αυτά και να διαμορφώσει τη δική του οπτική για το (μυθοπλαστικό) σύμπαν. Αντίθετα, τα κλειστά βιβλία επιβάλλουν τον τρόπο ανάγνωσή τους και παραχωρούν ελάχιστα περιθώρια για να μεταφέρει ο αποδέκτης τις δικές του εκδοχές πάνω στο κείμενο* (ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ, Α. 2009)

Σύμφωνα με τα παραπάνω, κριτήρια επιλογής του παιδικού βιβλίου «Ντενεκεδούπολη αποτέλεσαν:

- ·Η ανοικτότητα του κειμένου που δίδει τη δυνατότητα για ένα πλουραλισμό ερμηνειών και διαφορετικών προσεγγίσεων.
- ·Η απουσία των άμεσων ιδεολογικών μηνυμάτων, του διδακτισμού, της επιβολής μιας και μόνο αλήθειας, η οποία εγκλωβίζει τη σκέψη και καθοδηγεί τη διαμόρφωση προσωπικής άποψης.
- ·Τα μηνύματα που δύνανται να αναδυθούν που είναι ποικίλα και αφορούν σε διάφορες πτυχές και αξίες της ζωής.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΣΚΟΠΟΣ

Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι η διαφορετικότητα είναι πλούτος, ομορφιά και δύναμη, ώστε να γίνουν ικανά να χτίζουν σιγά σιγά ένα πλαίσιο αξιών με βάση το σεβασμό απέναντι στον άλλο, τον «ξένο», τον «διαφορετικό», διότι **ο σεβασμός** μαζί με την ισότητα και την ελευθερία αποτελούν τη βάση της αρμονικής συμβίωσης.

ΣΤΟΧΟΙ

- Η ηθική διαμόρφωση της προσωπικότητάς των παιδιών μέσα από την ανάδειξη αξιών σεβασμού, αποδοχής, ισότητας, δημοκρατίας, ισονομίας.
- Η ανάδειξη της αξίας της συλλογικής προσπάθειας και η καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας και ευθύνης.
- Η τόνωση της αυτοπεποίθησης, η μείωση φόβων, αναστολών και συναισθημάτων ανασφάλειας και η ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος και της θετικής αυτοεικόνας του μαθητή.
- Η υιοθέτηση συμπεριφορών αποδεκτών /σωστών απέναντι στον άλλο, «το διαφορετικό» αλλά εξ ίσου σημαντικό όσο και ο εαυτός τους.
- Η ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης, της ικανότητας αξιολόγησης καταστάσεων και επίλυσης προβλημάτων.

Παρακάτω, στην περιγραφή των δράσεων αναφέρονται και οι συγκεκριμένοι για κάθε δράση στόχοι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Για την επεξεργασία του συγκεκριμένου παραμυθιού, θεωρούμε ότι η θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης του W. Iser είναι η πλέον κατάλληλη, διότι συμβάλλει στην ανάπτυξη των νοητικών δεξιοτήτων (κρίση – αντίληψη – φαντασία – λύση προβλήματος) και δίδει έμφαση στο πώς μαθαίνει /σκέπτεται το παιδί (διαδικαστική γνώση) και όχι μόνο στο τι μαθαίνει (δηλωτική γνώση), (Φρυδάκη, Ε. 2003).

Ως εκ τούτου ακολουθούμε τα εξής στάδια:

Α. ΠΡΟΣΛΗΨΗ

Σ’ αυτό το πρώτο εισαγωγικό στάδιο, στοχεύοντας να γνωρίσουμε τις προσδοκίες των μαθητών, παρουσιάζουμε το βιβλίο (εξώφυλλο) και τους απευθύνουμε διάφορες ερωτήσεις, όπως:

Για τι πράγμα νομίζετε ότι μιλάει αυτό το βιβλίο;

Τι νομίζετε ότι είναι η Ντενεκεδούπολη;

Γιατί ονομάζεται έτσι;

Που βρίσκεται;

Ποιοι λέτε να ζουν εκεί;

Πώς βρέθηκαν σ’ αυτό το μέρος;

Ακούμε προσεκτικά όλα όσα λένε οι μικροί μαθητές χωρίς να τα σχολιάσουμε. Έπειτα προχωρούμε στο επόμενο στάδιο.

Β. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Διαβάζουμε το παραμύθι δείχνοντας τις εικόνες, επιτρέπουμε στα παιδιά να παρεμβαίνουν και σταματούμε την αφήγησή μας στο σημείο:

« Εσείς παιδιά τι προτιμάτε; Σκεφτείτε πριν απαντήσετε»

Στο σημείο αυτό υπάρχει διχογνωμία στα ντενεκεδάκια σχετικά με το να εκφοβίσουν το Λαδένιο ή να τον κάνουν πίτα, με το εργαλείο που ανοίγουν τις κονσέρβες και ο αφηγητής ήλιος (προφανώς) ζητά άποψη από τα ίδια τα παιδιά, αφού βέβαια τα συμβουλεύει να σκεφτούν πριν απαντήσουν.

Ακούμε τις απαντήσεις που δίνουν, ζητάμε να τις αιτιολογήσουν και στο τέλος διαβάζουμε την υπόλοιπη ιστορία.

Γ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Στο σημείο αυτό το συγκεκριμένο βιβλίο δίδει τη δυνατότητα για ποικιλία ερωτήσεων πολύ απλών που οι απαντήσεις τους σε πρώτο επίπεδο φαίνονται ως ανάκληση μνήμης μιας πληροφορίας, μιας κατάστασης ή ενός γεγονότος, αλλά σε ένα άλλο επίπεδο μπορούν να δράσουν ως προβληματισμός και μήνυμα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

Ποιοι είναι οι ήρωες; Πού ζουν; Πού ζούσαν πριν;

Από τι είναι φτιαγμένοι; Ποια είναι τα ονόματά τους;

Πόσα ντενεκεδάκια αγόρια και πόσα κορίτσια διακρίνετε;

Ποιος θα βγάλει το λόγο στη γιορτή;

Πώς φερόταν ο Λαδένιος στα Ντενεκεδάκια;

Πριν έρθει ο Λαδένιος είχαν πρόβλημα τα ντενεκεδάκια με το φαγητό;

Πώς ένιωθαν εκείνα; Τι σκέφτηκαν να κάνουν;

Ποια ήταν η ιδέα του βουτυρένιου; /του Οκέι μπαμ –μπαμ;

Γιατί ο Λαδένιος δεν ήθελε να φύγει απ' την Ντενεκεδούπολη;

Πόσες προσπάθειες έγιναν για να φύγει ο Λαδένιος και από ποιους;

Τι έγινε στο τέλος;

Δ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Σ' αυτή τη φάση υποβάλλονται ερωτήσεις ανοιχτού τύπου οι οποίες κεντρίζουν το ενδιαφέρον των παιδιών και σε συνδυασμό με μια ποικιλία δραστηριοτήτων, δίδουν τη δυνατότητα και την ευκαιρία ανάδειξης των έμμεσων μηνυμάτων του κειμένου.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

Ποιος ήρωας σας άρεσε; Γιατί; Πώς τον φαντάζεστε;

Ποιος ήταν ο πιο αντιπαθητικός ήρωας; Πώς νομίζετε ότι ήταν;

Τι δεν σας άρεσε από την συμπεριφορά του Λαδένιου;

Ποιο τενεκεδάκι θα ήθελες να ήσουν; Γιατί;

Ποιο από τα τενεκεδάκια θα ήθελες να έχεις φίλο; Γιατί; Τι θα του έγραφες σ' ένα γράμμα;

Έχεις γνωρίσει ποτέ κάποιον που να έχει την ίδια συμπεριφορά με τον Λαδένιο; Τι έκανε;

Οι ερωτήσεις υπηρετούν κι ένα άλλο στόχο που είναι εκείνος της διερεύνησης του ενδιαφέροντος των παιδιών, ώστε να σχεδιαστούν σε ανάλογο βαθμό, έκταση και ρυθμό οι επόμενες δραστηριότητες.

1η Δράση: «Η ταυτότητα»

- Τα παιδιά εντοπίζουν στο κείμενο τα ονόματα των ντενεκεδιών καθώς και τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον κάθε ήρωα ντενεκεδάκι και δικαιολογούν την ονομασία τους με βάση την προέλευσή τους.

- Δημιουργούν την ταυτότητα του καθενός ζωγραφίζοντας ή κατασκευάζοντας κολλάζ σε καρτέλες (και) με τη χρήση διαφημιστικών φυλλαδίων ή γράφοντας τα υποτιθέμενα χαρακτηριστικά τους και τοποθετούν τις καρτέλες σε ένα καλάθι ή κουτί.
- Μπορούν, είτε στις ελεύθερες δραστηριότητες, είτε σε οργανωμένες να τις ανασύρουν και να παίζουν με βάση τα χαρακτηριστικά των ηρώων δίδοντας άλλες εκδοχές και διαστάσεις ή αλλάζοντας το τέλος κάνοντας διάφορες υποθέσεις.

Επιδίωξη: Να διαπιστώσουν τα παιδιά μέσα ότι στην κοινωνία της Ντενεκεδούπολης υπάρχουν διαφορετικοί τύποι (ως προς το μέγεθος, χαρακτήρα, σχήμα, χρώμα): ο γενναίος, ο ξεροκέφαλος, ο Σοφός, κ.ά. **και ζουν μαζί ευτυχισμένα.**

2η Δράση : «Πως θέλω να είναι η παρέα μου;»

- Δραστηριότητα σε ομάδες

Οι «ταυτότητες» των ντενεκεδιών είναι αναποδογυρισμένες πάνω στο τραπέζι.

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των δύο και η κάθε ομάδα καλείται να πάρει στην τύχη μια ταυτότητα. Στη συνέχεια συζητούν μεταξύ τους, επιχειρηματολογούν πάνω στα ερωτήματα:

θα έπαιρναν στην παρέα τους αυτό το χαρακτήρα, γιατί;

δεν θα το ήθελαν ποτέ για παρέα, γιατί;

τι θα ήθελαν να αλλάξει το ντενεκεδάκι τους; (αυτός ο χαρακτήρας;)

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες από τις απαντήσεις που έδωσαν στην περίπτωση του Βουτυρένιου:

- Θα τον θέλαμε στην παρέα μας γιατί είναι καλός.
- Διότι ενδιαφέρεται να λυθεί το πρόβλημα που τους δημιούργησε ο Λαδένιος,
- Είναι γενναίος διότι πήγε στο Λαδένιο μόνος να του πει να τρώει λιγότερο.
- Είναι ευγενικός γιατί μιλάει στον πληθυντικό.
- Είναι όμως ξεροκέφαλος και πεισματάρης.
- Θα του λέγαμε να αλλάξει την ξεροκεφαλιά του και να σκέφτεται περισσότερο όσα του λένε οι άλλοι.

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της κάθε ομάδας στην ολομέλεια.

- Δραστηριότητα στην ολομέλεια

Επιλέγουν τυχαία μια «ταυτότητα» και ανακαλούν στη μνήμη τους όλα τα γεγονότα που σχετίζονται με το συγκεκριμένο ήρωα**.**

Ανατρέχουν και στο βιβλίο και διαβάζουν αποσπάσματα τα οποία αναφέρονται στο συγκεκριμένο ήρωα και τον χαρακτηρίζουν. Συζητούν όλοι μαζί, ισότιμα και η εκπαιδευτικός η οποία «αναρωτιέται» για κάποια ζητήματα σπέρνοντας προβληματισμούς.

Παράδειγμα: Ο Οκέι μπαμ –μπαμ.

Στην προσπάθειά του να διώξει το Λαδένιο είχε την ιδέα να πάει να τον γαργαλάει μέχρι να δεχτεί να φύγει. Διορίστηκε όμως «αρχιγαργαλητής» από το Λαδένιο, του οποίου άρεσε πολύ το γαργαλητό. Γύρισε στα ντενεκεδάκια κατευχαριστημένος για το αξίωμα!

Έλυσε το πρόβλημα ο Οκέι Μπαμ μπαμ;

Τι του είπαν τα ντενεκεδάκια; Πως ένιωσαν;

Τι δε σκέφτηκε ο Οκέι Μπαμ μπαμ; Τι τον έκανε να είναι κατευχαριστημένος ενώ το πρόβλημα ήταν το ίδιο και χειρότερο;

Σκέφτηκε την ομάδα ή τον εαυτό του μόνο;

Δραστηριότητα ατομική.

Μοιράζονται χρωματιστά χαρτονάκια σε κάθε μαθητή και ο εκπαιδευτικός λέει στους μαθητές:

«*Μπορείς να καλέσεις στο σπίτι σου **δυο** φίλους από την Ντενεκεδούπολη για να περάσετε μαζί την Κυριακή. Ποιους θα επέλεγες; Γράψε στο χαρτάκι σου τα ονόματά τους και αναποδογύρισέ το».*

Στη συνέχεια τα χαρτάκια μαζεύονται και τα αποτελέσματα καταγράφονται σε ένα φύλλο Α4.

Επιδίωξη : Να γίνουν ικανά να διακρίνουν χαρακτήρες και συμπεριφορές, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη ώστε να μπορούν να περνούν σε ερμηνείες βαθύτερες (δεύτερου επιπέδου).

3η Δράση: «Αποφάσισα να σας κυβερνήσω και θα το κάνω…»

Παιχνίδια ρόλων.

Η πρώτη φάση θα θέσει τα παιδιά σε κατάσταση στέρησης της ελευθερίας τους, όπως έκανε στα ντενεκεδάκια ο Λαδένιος,. Κάποιο παιδί υποδύεται τον αρχηγό/δυνάστη στην ομάδα, ο οποίος … αυτοκλήθηκε, και διατάζει …. Χρησιμοποιούνται οι λέξεις:

«Να μη …» Σας διατάζω να…» «Σας απαγορεύω να…» «Φέρτε μου…» «Κάντε μου…»

Στη δεύτερη φάση η ομάδα θα λειτουργήσει σε ένα άλλο πλαίσιο, χωρίς αρχηγό αλλά με ισοτιμία μελών, με κάποιο «συντονιστή» που θα αποφασιστεί από όλη την ομάδα και θα αλλάζει.

Χρησιμοποιούνται οι λέξεις:

«Τι θα λέγατε αν…» «Θα θέλατε να…» «Ποια είναι η γνώμη σας…» «Ας αποφασίσουμε όλοι μαζί…» «Να ψηφίσουμε…»«Τι λέει η πλειοψηφία…»

Στο τέλος του παιχνιδιού τα παιδιά εκφράζουν τα συναισθήματά τους ξεχωριστά για την κάθε περίπτωση και διαμορφώνουν άποψη για τη συμπεριφορά στην ομάδα.

Γράφουν σε δυο ξεχωριστά ταμπλώ την αυταρχική συμπεριφορά και τη δημοκρατική ζωγραφίζοντας και κολλώντας επάνω εικόνες που απεικονίζουν σε κάθε περίπτωση τα συναισθήματά τους (π.χ. σκυθρωπά, χαρούμενα, φοβισμένα, κ.λπ. προσωπάκια), ή / και λέξεις από τον κατάλογο συναισθημάτων.

Στο τέλος έχουν διαμορφωθεί δυο κοινωνίες, μια αυταρχική, άναρχη, απάνθρωπη, χωρίς αξίες και ιδανικά και μια άλλη δημοκρατική, με ενσυναίσθηση, ήθος και με σεβασμό στον άλλο.

Δε χαρακτηρίζουμε τις κοινωνίες αυτές στα παιδιά, ούτε φιλολογούμε, απλά λέμε στο καθένα παιδί να προσπαθήσει να σκεφτεί τον εαυτό του ως μέλος στη μια κοινωνία και στην άλλη και στη συνέχεια να κάνει κατάθεση απόψεων και εκδήλωση συναισθημάτων.

Προκύπτουν, έτσι, τα χαρακτηριστικά που θέλουν να έχουν τα άτομα της παρέας / της κοινωνίας τους και διαμορφώνουν μόνα τους το πλαίσιο μέσα στο οποίο θέλουν να ζουν.

Καλούνται να εκφράσουν με ζωγραφική ή λόγο διαφορετικά συναισθήματα, π.χ. ζωγράφισε /γράψε τι σε κάνει να νιώθεις θυμό, χαρά, λύπη, ντροπή, ενθουσιασμό, ηρεμία, κ.λπ.

Για διευκόλυνση και οικονομία χρόνου, μπορεί να δοθεί φύλλο εργασίας.

Παιχνίδι με τον κύβο.

Επιδίωξη: Να μάθουν ν' αναγνωρίζουν τα συναισθήματα που προξενούν συγκεκριμένες συμπεριφορές, να ενεργοποιήσουν την κριτική τους σκέψη ώστε να είναι ικανά να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας υγιούς κοινωνίας.

4η Δράση: «Ενωμένα, ποτέ νικημένα!»

Ζητάμε από τα παιδιά να μας υπενθυμίσουν πόσες προσπάθειες έγιναν για να φύγει ο Λαδένιος, πως έγιναν, από ποιους κι αν πέτυχαν.

Από τις απαντήσεις θα φανεί ότι έγιναν κάποιες προσπάθειες από κάποια ντενεκεδάκια, (Βουτυρένιος, Οκέι μπαμμπαμ) αλλά πάντα μεμονωμένες. Στο τέλος έγινε προσπάθεια από όλα μαζί και έκαναν πίτα το Λαδένιο…

Προβληματιζόμαστε, ανταλλάσσουμε απόψεις, πάνω στο θέμα της μεμονωμένης και της συλλογικής προσπάθειας.

Στη συνέχεια μοιράζουμε σε κάθε παιδί από ένα κομμάτι χαρτί διαστάσεων 10χ10 εκ. και τα καλούμε να το σκίσουν στα δύο. Το καταφέρνουν. Μετά δίνουμε σε ένα παιδί τόσα χαρτιά όσα και τα μέλη της τάξης και ζητούμε να τα σκίσει. Είναι αδύνατον!

Μπορούμε να διεκδικήσουμε και να πετύχουμε πράγματα **όλοι μαζί, ενωμένοι.**

Επιδίωξη: Να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη που έχει η ομάδα, η ομαδική προσπάθεια, η συνεργασία και η συμβολή των ιδιαίτερων δεξιοτήτων / ικανοτήτων του καθενός για την κατάκτηση των στόχων.

5η Δράση: «Να είμαι εγώ εσύ κι εσύ εγώ;»

Παιχνίδι ρόλων συμπεριφοράς και ενσυναίσθησης.

Καρτέλες με σκίτσα και χαρακτηριστικές εκφράσεις οι οποίες απεικονίζουν «αρνητικές» / μη αποδεκτές και «θετικές» /αποδεκτές συμπεριφορές (η συμπεριφορά πάντα κρύβει ιδεολογία).

Οι καρτέλες είναι αναποδογυρισμένες πάνω στο τραπέζι.

Υπάρχουν δυο ταμπλό, με διαφορετικό χρώμα το καθένα, για να τοποθετηθούν στη συνέχεια οι καρτέλες, το ένα για τη θετική το άλλο για την αρνητική συμπεριφορά.

Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια και κάθε ζευγάρι παίρνει στην τύχη μια καρτέλα. Συνεννοούνται πώς θα αναπαραστήσουν τη συμπεριφορά της καρτέλας, με μια μικρή ιστορία/σενάριο.

Στη συνέχεια τοποθετούν την καρτέλα στο ανάλογο ταμπλό.

Εκφράζουν τα συναισθήματα που νιώθουν μέσα από το ρόλο τους.

Επιδίωξη: Αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων, καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, απαραίτητες δεξιότητες για την αρμονική συνύπαρξη.

6η Δράση: «Έχω δικαιώματα! …αλλά και υποχρεώσεις…»

Για να ζούμε αρμονικά …

Ένας κύβος του οποίου η κάθε έδρα έχει και ένα από τα παρακάτω ερωτήματα

- τι με ενοχλεί
- τι μου αρέσει
- τι κάνω που ενοχλεί
- τι κάνω που αρέσει
- έχω δικαίωμα να…
- έχω υποχρέωση να…

Μέσα απ’ αυτή τη δραστηριότητα προκύπτουν πολύτιμες πληροφορίες που θέτουν τα παιδιά μπροστά σε προβληματισμούς και διλήμματα. Παράδειγμα: Μπορεί να προκύψει από την ερώτηση:

«τι μου αρέσει» η απάντηση: «να κάνω φασαρία»

και παράλληλα ένας άλλος συμμαθητής στην ερώτηση:

«τι μ' ενοχλεί» να απαντά: «η φασαρία».

Οπότε, «το θέλω» του ενός αποτελεί ενόχληση για τον άλλο.

Καλούνται οι μικροί μαθητές να επιλύσουν το πρόβλημα και να βρουν τρόπους αρμονικής συνύπαρξης.

Οδηγούνται έτσι, στην ανταλλαγή απόψεων, στο διάλογο, στη θέσπιση κανόνων, στο σεβασμό της άποψης του άλλου, στην πρακτική των εκλογών, στο σεβασμό της πλειοψηφίας.

- Έρευνα και αναφορά σε άλλα βιβλία που μιλούν για σχετικά ζητήματα, όπως «Η Σοφή ελιά» (Καμαράτου – Γιαλούση Ειρήνη)
- Αξιοποίηση του έργου «Ντενεκεδούπολη»μιας μουσικής παράστασης για παιδιά και μεγάλους – με στίχους και κείμενα της Ευγενίας Φακίνου και μουσική του Γιάννη Μαρκόπουλου. Οι στίχοι και τα κείμενα μαζί με τη μουσική θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών για να ασχοληθούν, να αναρωτηθούν, να προβληματιστούν και στην προσπάθεια απάντησης των ερωτημάτων τους θα αναδειχθούν τα δυνατά μηνύματα που υφέρπουν.

7η Δράση: «Ας κάνουμε ένα φίλο από μακριά…»

Βρήκαμε φωτογραφίες από τα παιδιά του κόσμου, (βιβλίο της UNICEF) και πληροφορίες για τον τρόπο ζωής τους, τα όνειρά τους, τις επιθυμίες τους.

Στη συνέχεια καθένα επέλεξε το φίλο του εξηγώντας γιατί επέλεξε το συγκεκριμένο παιδί, μετά τον τοποθέτησε δίπλα στο όνομά του.

Εντοπίσαμε στον παγκόσμιο χάρτη τη χώρα προέλευσης του κάθε παιδιού.

Επιδίωξη: Μείωση /άμβλυνση των στερεότυπων και προκαταλήψεων μέσα από τη «γνωριμία» με τα παιδιά του κόσμου πάνω σε διαφορές και ομοιότητες στον τρόπο ζωής, στα ενδιαφέροντα, στις επιθυμίες, στα όνειρα

8η Δράση: «Ο πλούτος της διαφορετικότητας»

Ζητούμε από τα παιδιά να εκφράσουν με ζωγραφική ή κολλάζ τον κόσμο τους και να στολίσουν το ταμπλό τους.

Παράλληλα ο/η εκπαιδευτικός έχει το δικό του/ της ταμπλό άδειο και ζητά από κάθε παιδί «ν' ανταλλάξει» το δημιούργημά του μ' ένα δικό του/της. Απλά τα δικά του/της είναι… απλά ένα μόνο σχήμα (στην περίπτωση κύκλος) και ένα μόνο χρώμα (μπλε) μονόχρωμος κύκλος.

<u>Τα παιδιά εκφράστηκαν:</u>

Ο κόσμος μας θα ήταν βαρετός, άσχημος μονότονος, λυπητερός, αν δεν υπήρχαν διαφορές σε πράγματα και ανθρώπους

Επιδίωξη: Να συνειδητοποιήσουν ότι η ομορφιά, ο πλούτος και η δύναμη βρίσκονται στη διαφορετικότητα.

9η Δράση: «Η ταυτότητα του φίλου μου…»

Γράφουν τα χαρακτηριστικά που θα ήθελαν να έχει ο φίλος / η φίλη τους.

Η δραστηριότητα αυτή λειτουργεί και ως δείκτης αξιολόγησης, εμφανίζοντας αν και κατά πόσο πετύχαμε το γενικό στόχο του προγράμματος, που δεν είναι άλλος από το **να γίνουν ικανά τα παιδιά να χτίζουν σιγά –σιγά το αξιακό τους σύστημα, δηλαδή ένα πλαίσιο το οποίο θα εστιάζει στις πανανθρώπινες αξίες και όχι στο χρώμα, ύψος, γλώσσα, καταγωγή, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, κ.λπ.**

10η Δράση: Παιχνίδια με τα ονόματα και με τους χαρακτήρες»

- Με βάση τις ονομασίες των ντενεκεδιών **επινοούν** νέα ονόματα μέσα από τις ερωτήσεις:
- Πώς θα λεγόταν ένα ντενεκέδι που έχει μέσα…

Ντοματάκια Ντοματένιος

Κομπόστα Κομποστούλα

Τόνο mister Τόνος

μανιτάρια Μανιταρένια , κ.λ.π.

Δημιουργούν την ταυτότητα του καθενός νέου ντενεκεδιού γράφουν τα υποτιθέμενα χαρακτηριστικά τους και τοποθετούν τις καρτέλες σε ένα καλάθι ή κουτί. Οι κάτοικοι της Ντενεκεδούπολης αυξάνονται .

Με βάση τα χαρακτηριστικά των νέων ηρώων τροποποιούν, εμπλουτίζουν, ανατρέπουν τη γνωστή ιστορία, ή επινοούν νέα.

11η Δράση: «Παιχνίδια με τις λέξεις»

Σύνθετες λέξεις

Μια πόλη φτιαγμένη από ντενεκεδάκια λέγεται Ντενεκεδούπολη.

Μια πόλη από τούβλα πώς λέγεται;

Από πέτρες; Από τσιμέντο; Από γυαλί, κ.ά.

πολύ ευχαριστημένος = κατευχαριστημένος

πολύ λυπημένος =

πολύ ενθουσιασμένος =

Παραγωγή λέξεων καταλήξεις υποκοριστικά

Με καταλήξεις –ενιος, εννιαντοματένιος ντοματένια , τσιμεντένιος τσιμεντένια,…

Με καταλήξεις ινος, ινη ξύλινος ξύλινη, πέτρινος πέτρινη,…

Με καταλήξεις –ούλης, ούλα μανιταρούλης μανιταρούλα, κομποστούλης κομποστούλα,…

Ανατρέχουν στο άτομό τους και στο περιβάλλον τους και βρίσκουν υποκοριστικά /χαϊδευτικά (Γιωργάκης, Ζαχαρούλα, Βαγγελίτσα).

12η Δράση: «…επεκτείνοντας τη δραστηριότητα στα δικά μας επίθετα»

Ψάχνουμε στον τηλεφωνικό κατάλογο ή στο διαδίκτυο και βρίσκουμε επίθετα των ηρώων μας, όπως : Μηλίτσας, Σοφός, Λαδένιος ή παρόμοια .

Τι σημαίνουν τα δικά μας επίθετα και από πού… ήρθαν;

Ερευνούμε, ρωτούμε γονείς, παππούδες, υποθέτουμε και καταλήγουμε ότι προέρχονται από επαγγέλματα, χαρακτηρισμούς και χαρακτηριστικά, τόπους καταγωγής, διάφορα αντικείμενα, ζώα, κ.λ.π. Έτσι, ξεκινώντας από τα ονόματά τους ενδέχεται να βρουν: (Για ευνόητους λόγους δεν αναφέρονται πραγματικά ονόματα από τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα).

Λασηθιωτάκης …… Λασίθι (τόπος καταγωγής)

Λιανός…… λιγνός/ αδύνατος (χαρακτηριστικό)

Τσαγκαράκης……. τσαγκάρης (επάγγελμα)

Κατσίκης…… κατσίκι (ζώο), κ.λ.π.

Ζαχαράκης ……ζαχαρη (υλικό)

Επιδίωξη: Να συνειδητοποιήσουν ότι το όνομα και επίθετο για τον καθένα είναι πολύτιμο και σημαντικό, όσο κι αν ξενίζει κάποιους και δεν πρέπει να γίνεται αντικείμενο κοροϊδίας.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

«Θα πρέπει να ξέρουμε όλοι ότι η διαφορετικότητα κεντάει ένα πλούσιο χαλί, και πρέπει να καταλάβουμε πως όλοι οι κόμποι του χαλιού έχουν ισότιμη αξία, ανεξάρτητα από το χρώμα τους».

Maya Angelou, 1928 2014,

Αφροαμερικανίδα ποιήτρια και συγγραφέας

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γιαννικοπούλου, Α. (2009), *«Άμεσα και Έμμεσα Ιδεολογικά Μηνύματα στο Διαπολιτισμικό Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο»* (http://keimena.ece.uth.gr , τεύχος 9/2009)

Γκόβαρης Χ. (2002), *Η κατανόηση του «ξένου». Προβλήματα και προοπτικές για τη Διαπολιτισμική Αγωγή. στο Καΐλα, Μ. Μύθοι, μαθηματικά, πολιτισμοί: Αποσιωπημένες σχέσεις στην εκπαίδευση*, Αθήνα: Ατραπός

Κανατσούλη, Μ., *Ιδεολογικές διαστάσεις στην Παιδική Λογοτεχνία.* (http://nrd02w3.nured.auth.gr/Uploads/NewsFiles/ideology.doc)

Παπούλια –Τσελέπη, Π. (1990), *«Ηθική Αγωγή και Εκπαίδευση»,* στην Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια (τ. 4, σ. 22552259), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Πουρκός , Μ. (1997), *Ο ρόλος του Πλαισίου στην Ανθρώπινη Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και την Κοινωνική ηθική Μάθηση,* Αθήνα: Gutenberg.

Τριλίβα, Σ. – Αναγνωστοπούλου, Τ. – Χατζηνικολάου, Σ. (2008), *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος, απλά διαφορετικός,* Αθήνα: Gutenberg

Φρυδάκη, Ε. (2003), *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας,* Αθήνα: Κριτική

Από τη λύπη και το θυμό στο γέλιο και τη χαρά

Τα συναισθήματα, ο καθρέπτης του εαυτού μας
Καλλιόπη Ζουμή, Βασιλική Θεοδώρου, Μαρία Κουτεντάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ popizoumi@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ vickie.theodorou@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ manos2008@gotmail.it)

15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από τα συναισθήματα τα παιδιά μαθαίνουν πως ότι νιώθουμε το εκφράζουμε με συναισθήματα, είτε αρνητικά είτε θετικά. Δουλεύουμε κυρίως τα συναισθήματα της χαράς, της λύπης, του θυμού και του φόβου. Η επιλογή του συγκεκριμένου προγράμματος προέκυψε από την ανάγκη τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα διάφορα συναισθήματα μέσα από εικόνες ή καταστάσεις και στη συνέχεια με την παρατήρηση πραγματικών προσώπων. Άλλωστε, μέσα από την καθημερινότητα γνωρίζουν ότι τα συναισθήματα που έχει ο καθένας συνδέονται άμεσα με τη διάθεσή του, το χαρακτήρα του, τις εμπειρίες του. Τα παιχνίδια ρόλων και τα ομαδικά παιχνίδια βοήθησαν ιδιαίτερα τα παιδιά να ρυθμίζουν και να ελέγχουν τα προσωπικά τους συναισθήματα και κατόπιν να σέβονται το πώς νιώθει ο άλλος. Σε αυτή την παράμετρο δώσαμε ιδιαίτερη βαρύτητα. Στην κατανόηση δηλαδή των συναισθημάτων του διπλανού μας ως αποτέλεσμα και της δικής μας συμπεριφοράς. Αλλά και στην κατανόηση των δικών μας συναισθημάτων ως αποτέλεσμα της συμπεριφοράς των άλλων. Φεύγοντας από την αγκαλιά του νηπιαγωγείου έρχονται αντιμέτωπα με την «σκληρή» πραγματικότητα του δημοτικού σχολείου όπου οι πιθανότητες να πέσουν θύματα σχολικού εκφοβισμού δείχνουν να αυξάνονται συνεχώς. Η θωράκιση λοιπόν των παιδιών απέναντι σε συμπεριφορές που τα φέρνουν σε δύσκολη θέση φαντάζει όλο και πιο επιτακτική. Με τις σκέψεις αυτές οδηγηθήκαμε στην πραγματοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος. Βασική μας επιδίωξη η ψυχική υγεία των παιδιών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_2.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ψυχική υγεία, διαχείριση συναισθημάτων, θετικά και αρνητικά συναισθήματα, διαπροσωπικές σχέσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο σχολείο εστιάζουμε περισσότερο στην ανάπτυξη και απόκτηση από τα παιδιά, των δεξιοτήτων εκείνων που τους είναι απαραίτητες για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα συναισθήματά τους και ο τρόπος που τα εκφράζουν, μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα στην προσπάθειά μας να τους μάθουμε να αναγνωρίζουν, για παράδειγμα, τους αριθμούς, τα γράμματα κ.α. Ωστόσο τα συναισθήματά τους και ο τρόπος που τα διαχειρίζονται έχει άμεση σχέση με την αυτορύθμισή τους και τη γενικότερη στάση τους απέναντι στο σχολείο. Έτσι λοιπόν αποφασίσαμε την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος, με την πεποίθηση ότι το ταξίδι στον κόσμο των συναισθημάτων των παιδιών θα είναι μαγικό.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά καταρχήν τα συναισθήματά τους, να αντιληφθούν ότι αυτά τα συναισθήματα τα

εκφράζουμε αλλά και τους τρόπους με τους οποίους τα εκφράζουμε καθώς και τη σπουδαιότητά τους στη συναισθηματική τους ανάπτυξη. Οι στόχοι ήταν οι ακόλουθοι:

- να γνωρίσουν τα συναισθήματα και κυρίως αυτά της χαράς, της λύπης, του θυμού και του φόβου.
- να μάθουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα είτε με την παρατήρηση πραγματικών προσώπων, είτε μέσα από εικόνες και καταστάσεις.
- να συνειδητοποιήσουν ότι τα συναισθήματα μας συνδέονται με τη διάθεση του καθενός.
- να μάθουν να ελέγχουν τα συναισθήματά τους, ιδίως τα αρνητικά, λαμβάνοντας υπόψη τη συναισθηματική κατάσταση των γύρω τους.
- Με την ανάπτυξη του αυτοελέγχου τους να μπορέσουν να ενταχθούν ομαλά στο κοινωνικό περιβάλλον και να δημιουργήσουν στενές διαπροσωπικές σχέσεις.
- να υιοθετήσουν συμπεριφορές συνεργασίας και ομαδικότητας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δουλέψαμε διαθεματικά συνδέοντας τις δραστηριότητες με τις γνωστικές περιοχές του ΑΠΣ του νηπιαγωγείου.

Γλώσσα: Αναφορικά με την προφορική επικοινωνία, εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους με νέες λέξεις. Έμαθαν να εκφράζονται σχετικά με τα συναισθήματά τους και να αιτιολογούν αυτά που λένε. Έμαθαν να σέβονται τον άλλο όταν εκείνος εκφράζεται και να περιμένουν τη σειρά τους. Μπόρεσαν να αναγνωρίζουν λέξεις όπως χαρά, λύπη και να τις αντιγράφουν. Έλυσαν σταυρόλεξα που είχαν σχέση με τα συναισθήματα. Έφτιαξαν τις δικές τους ιστορίες με αρχή, μέση και τέλος.

Μαθηματικά: Έκαναν καταμετρήσεις γράφοντας αριθμούς, ταξινομήσεις, σειροθετήσεις.

Μελέτη Περιβάλλοντος: Συνειδητοποίησαν ότι όλοι οι άνθρωποι γύρω μας έχουν συναισθήματα που τα εκφράζουν με διαφορετικό τρόπο ο καθένας.

Δημιουργία και έκφραση: Έφτιαξαν ατομικές και ομαδικές κατασκευές χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά. Παίζοντας θεατρικό παιχνίδι μπόρεσαν να βιώσουν καλύτερα τα συναισθήματα που περιγράφαμε. Ήρθαν σε επαφή με διάφορα είδη τέχνης και έμαθαν να απολαμβάνουν και να εκτιμούν αυτό που βλέπουν.

Νέες Τεχνολογίες: Περιπλανηθήκαμε στο διαδίκτυο ψάχνοντας εικόνες που απεικόνιζαν διαφορετικά συναισθήματα. Παίξαμε παιχνίδια και φτιάξαμε «ηλεκτρονικές ζωγραφιές».

Την πρώτη κιόλας μέρα της σχολικής χρονιάς αρχίσαμε να μιλάμε για τα συναισθήματά μας. Πάνω σε ένα ανεμόμυλο είχαμε κολλήσει χαρούμενα παιδικά προσωπάκια. Γυρνώντας τον ανεμόμυλο η χαρά σκορπούσε παντού στο σχολείο μας. Έτσι όλοι μας αρχίσαμε να χαμογελάμε και το κλίμα της τάξης μας ήταν πολύ χαρούμενο. Από τις πρώτες μέρες το σύνθημά μας ήταν: «τέσσερις όταν δείξει το ρολόι τούτο δω, χαρούμενοι όλοι φεύγουμε από το σχολείο». Στις αρχές τις σχολικής χρονιάς λοιπόν τα παιδιά ενθαρρύνονταν να μιλούν για το πώς νιώθουν. Όταν κάποιος δεν αισθανόταν χαρούμενος τα υπόλοιπα παιδιά τις περισσότερες φορές το παρατηρούσαν και το επεσήμαναν. Αρχικά με την παρότρυνση της νηπιαγωγού και αργότερα με πρωτοβουλία των παιδιών. Το λυπημένο παιδί ενθαρρύνονταν να μιλήσει γι αυτό που του προκάλεσε τα δυσάρεστα συναισθήματα. Κάθε φορά η νηπιαγωγός προέτρεπε τα παιδιά να πουν την άποψη τους για το τι έπρεπε να γίνει προκειμένου ο συμμαθητής τους να πάψει να είναι στεναχωρημένος. Κάθε φορά όλο και περισσότερες απόψεις συνέκλιναν στην έννοια της συνεργασίας και της φιλίας. Η έκφραση

των συναισθημάτων μας αποτέλεσε ένα εργαλείο διαχείρισης των καθημερινών συγκρούσεων στο σχολείο μας αλλά και ένα μέσο για να βοηθήσει τα παιδιά να δεθούν ως ομάδα και να συσφίξουν οι μεταξύ τους σχέσεις. Κάθε μέρα που περνούσε η μέθοδος αυτή λειτουργούσε καλύτερα αφού τα παιδιά δεν έλεγαν για παράδειγμα: « κυρία ο Γιώργος με πειράζει» αλλά « Γιώργο μην το κάνεις αυτό γιατί με ενοχλεί και με στεναχωρεί».

Ιδιαίτερη έμφαση δώσαμε στην «ενσυναίσθηση» δηλαδή στη συμμετοχή μας στη συναισθηματική εμπειρία του άλλου. Με φράσεις όπως: « θα ήθελες εσύ να νιώθεις έτσι όταν σε κλωτσάνε» προσπαθήσαμε το κάθε παιδί να μπει στη θέση του άλλου. Αποδείχτηκε πολύ γρήγορα αποτελεσματική μέθοδος πρόληψης αλλά και επίλυσης των διαφόρων συγκρούσεων.

Στη δική μας τάξη λοιπόν εντάξαμε πολύ νωρίς τα συναισθήματα στην καθημερινή μας ρουτίνα. Εκτός από το παρουσιολόγιο, το ημερολόγιο και τον καιρό ρυθμίζουμε και το «Ρολόι των συναισθημάτων μας». Κάθε παιδάκι τοποθετεί το δείκτη στην εικόνα εκείνη που αντιπροσωπεύει το συναίσθημα που νιώθει. Στη συνέχεια έπρεπε να εξηγήσει τους λόγους που επέλεξε τη συγκεκριμένη εικόνα. Αυτό ήταν και το ερέθισμα για να μιλήσει για το πώς νιώθει.

Είχαμε αποφασίσει με τις συναδέλφισσες ότι η χαρά ήταν το συναίσθημα με το οποίο θα έπρεπε να αρχίσουμε. Η αφορμή δεν άργησε να δοθεί. Τα γενέθλια ενός παιδιού τα οποία έδωσαν ένα ιδιαίτερα χαρούμενο τόνο στην τάξη μας. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να μιλήσουν για το πώς ένιωθαν τη δεδομένη στιγμή. Αφού εκφραστήκαμε όλοι και ύστερα από μια μακρά συζήτηση καταλήξαμε στο ότι όλα αυτά που νιώθουμε τα λέμε συναισθήματα. Συμφωνήσαμε στο ότι θέλουμε να μάθουμε περισσότερα για αυτά και φτιάξαμε το ιστόγραμμα μας. Ήμασταν πολύ χαρούμενοι λόγω των γενεθλίων και αρχίσαμε να μιλάμε για καταστάσεις και πράγματα τα οποία μας κάνουν χαρούμενους. Κάποιος σηκώθηκε αυθόρμητα και μας έκανε πώς γελάει όταν είναι χαρούμενος. Με αφορμή αυτό δείξαμε όλοι με το πρόσωπό μας αλλά και με το σώμα μας πώς κάνουμε όταν είμαστε χαρούμενοι. Εκφράσαμε τη χαρά μας με το χαμόγελο, το γέλιο, το σιγομουρμούρισμα, το τραγούδι αλλά και με το χοροπηδητό. Προσπαθήσαμε να κάνουμε το διπλανό μας να γελάσει με διάφορες γκριμάτσες, χειρονομίες και αστεία. Παίξαμε τα μπαλόνια της χαράς. Μοιράσαμε αστεία αξεσουάρ στα παιδιά γίναμε αστείοι κλόουν και με τη συνοδεία ζωηρής μουσικής παίξαμε, χοροπηδήσαμε ανταλλάσσαμε τα μπαλόνια και γελάσαμε πολύ. Τόσο πολύ που σκεφτήκαμε να κάνουμε διαγωνισμό γέλιου. Νικητές βγήκαμε όλοι γιατί δε θέλαμε να υπάρχει κανείς στενοχωρημένος

Διαβάσαμε το παραμύθι «Ο κάστορας και η ηχώ» στο οποίο ο κάστορας όταν τελικά αποκτά φίλους νιώθει πολύ χαρούμενος και το δραματοποιήσαμε. Ήταν μια δραματοποίηση που μας διασκέδασε αλλά και μας προβλημάτισε. Πυροδότησε μια έντονη, θα λέγαμε, συζήτηση με μερικά παιδιά να λένε για παράδειγμα: «Εσένα σε έχω φίλο εσένα όχι». Ξεκινήσαμε λοιπόν να συζητάμε για την αξία της φιλίας. Γιατί έχουμε φίλους, τι μας προσφέρουν οι φίλοι, είναι ωραίο να έχουμε φίλους, πως θα ήταν η ζωή μας χωρίς φίλους ήταν μερικά από τα ερωτήματα που μας απασχόλησαν. Τα παραπάνω ερωτήματα τα συγκεκριμενοποιήσαμε αναφορικά με τη ζωή μας στο σχολείο. Πως θα ήμασταν μέσα στην τάξη μας. Θα κάναμε πιο πολλά πράγματα μόνοι μας ή με τη βοήθεια των φίλων μας. Οι πύργοι που φτιάχνουμε τα πρωινά στη γωνιά του οικοδομικού υλικού θα ήταν πιο ψηλοί εάν τους φτιάχναμε μόνοι μας ή παρέα με τους φίλους μας; Μπορούμε να παίξουμε μαμά και παιδί μόνοι μας; Όταν κάποιος δυσκολεύεται σε μια εργασία τι θα έκανε εάν δεν είχε το φίλο του να τον βοηθήσει; Εμείς εάν δυσκολευόμασταν τι θα κάναμε; Οι διάφορες αφίσες που κατά καιρούς φτιάχνουμε όλοι μαζί θα ήταν τόσο ωραίες εάν δούλευε ο καθένας μοναχός του; Αυτά τα ερωτήματα που φυσικά δεν διατυπώθηκαν μέσα σε μία μέρα αλλά αναδύονταν μέσα από την καθημερινότητά μας μέσα στο σχολείο, μας έκαναν να σκεφτούμε την αξία όχι μόνο της φιλίας αλλά και της αρμονικής συνεργασίας με τους άλλους. Μας βοήθησαν να συνειδητοποιήσουμε τον εαυτό μας αλλά και την ύπαρξη του

άλλου. Όσο σημαντικοί είμαστε εμείς τόσο σημαντικοί είναι και οι άλλοι. Άρα όσο σημαντικά είναι αυτά που νιώθουμε εμείς άλλο τόσο σημαντικά είναι αυτά που νιώθουν και οι άλλοι. Όσο σημαντικό είναι να νιώθουμε εμείς χαρούμενοι άλλο τόσο σημαντικό είναι να νιώθουν χαρούμενοι και οι άλλοι. Αρχίζαμε έτσι σιγά σιγά να μπαίνουμε στη θέση του άλλου και να μοιραζόμαστε τη συναισθηματική του εμπειρία. Αφού προηγουμένως είχαμε καταλήξει στο ότι μας αρέσει να βλέπουμε γύρω μας χαρούμενα προσωπάκια αρχίσαμε να σκεφτόμαστε τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για αυτό. Να μην ενοχλούμε τους φίλους μας, να μην τους κλωτσάμε, να μην τους κοροϊδεύουμε, να τους παίζουμε ήταν μερικά από τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε. Συζητήσαμε για το τι είναι αυτό που μας κάνει χαρούμενους σχετικά με το φίλο μας και το καταγράψαμε. Συνειδητοποιήσαμε πόσο πολύ εξαρτάται η δική μας καλή διάθεση από τη σχέση μας με τους φίλους μας. Αλλά και πόσο η καλή διάθεση των φίλων μας εξαρτάται από εμάς. Έτσι αβίαστα καταλήξαμε στο ότι δεν φτάνει μόνο εμείς να προσέχουμε τη συμπεριφορά μας προς εκείνους, αλλά και οι φίλοι μας για να είναι φίλοι μας, πρέπει να δείχνουν ότι μας νοιάζονται με διάφορους τρόπους.

Τονίσαμε επίσης ότι δεν πρέπει σε κανέναν συμμαθητή μας να επιτρέπουμε να μας συμπεριφέρεται με τρόπο που δεν μας αρέσει. Λάβαμε μέρος στη δράση για το σχολικό εκφοβισμό που ανέπτυξε ο σύλλογος εκπαιδευτικών Δομήνικος Θεοτοκόπουλος και δώσαμε τη δική μας συνέχεια και κατάληξη στην ιστορία με τίτλο «Τα Ζουζουνοπροβλήματα». Εικονογραφήσαμε την ιστορία και τη φτιάξαμε σε βιβλίο. Δείξαμε εικόνες με χαρούμενα παιδιά και αρχίσαμε τις υποθέσεις για το τι είναι αυτά που τα κάνουν να νιώθουν χαρούμενα. Τα παιδιά σε φύλλο εργασίας ζωγράφισαν τον εαυτό τους χαρούμενο. Ζωγράφισαν αυτό που τα κάνει να νιώθουν χαρούμενα. Ο Δημήτρης που είναι της τεχνολογίας και αγαπάει πολύ τους υπολογιστές, ήθελε να κάνει «ηλεκτρονική ζωγραφιά». Έτσι βρεθήκαμε να ζωγραφίζουμε στον υπολογιστή χαρούμενα προσωπάκια. Από διάφορα προσωπάκια χρωμάτισαν μόνο τα χαρούμενα. Μέτρησαν χαρούμενα προσωπάκια. Ταξινόμησαν εικόνες ως προς το συναίσθημα της χαράς. Με αφορμή την επίσκεψη στο νηπιαγωγείο μας της συγγραφέως και ποιήτριας Θεοδοσίας Αργυράκη γίναμε ταξιδιώτες. Πήραμε τα καραβάκια μας και ταξιδέψαμε στη χώρα της χαραϊβικής. Σαν πειρατές γράψαμε τη δική μας περιπέτεια. Επίσης τα παιδιά έβαλαν σε χρονική σειρά τρεις εικόνες και προσπάθησαν να συνθέσουν την ιστορία και να μας την διηγηθούν. Προχωρήσαμε ακόμα παραπέρα. Το κάθε παιδί συνέθεσε τη δική του χαρούμενη ιστορία. Έπρεπε να μας τη διηγηθεί με χαρούμενο τρόπο και στο τέλος της να προσπαθήσει να μας κάνει να γελάσουμε όσο το δυνατόν πιο δυνατά. Το τμήμα μας είναι πολυπληθές και έτσι η δραστηριότητα αυτή κράτησε αρκετές εβδομάδες. Σε όλη τη διάρκεια αυτών των εβδομάδων τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα και αγωνιούσαν για το πότε θα έλεγε το καθένα τη δική του ιστορία. Μεγάλο μέρος των ελεύθερων δραστηριοτήτων μονοπωλούσαν οι συζητήσεις για τους ήρωες που είχαν οι ιστορίες τους, τις περιπέτειές τους και το τέλος των περιπετειών τους. Αφού όλοι πια είχαμε διηγηθεί την ιστορία μας ο καθένας άρχισε με τη βοήθεια των νηπιαγωγών να γράφει την ιστορία του και στη συνέχεια να την εικονογραφεί. Το αποτέλεσμα μας ενθουσίασε. Ο καθένας από εμάς είχε μόλις γράψει το δικό του βιβλίο. Ξαφνικά είχαμε όλοι γίνει μικροί συγγραφείς.

Οι παραπάνω δραστηριότητες και ειδικά η συγγραφή των βιβλίων διήρκησαν πολλές ημέρες. Έτσι φτάσαμε και στην Παρασκευή που είναι η ημέρα του κουκλοθέατρου. Το έργο που διαλέξαμε αυτή τη φορά ήταν από το βιβλίο της κ. Δεληκανάκη «Συναισθηματική Αγωγή». Είχε τίτλο « Ο Γάιδαρος σερβιτόρος». Ο γάιδαρος με την αδεξιότητά του μπλέκει σε διάφορες κωμικές καταστάσεις και έτσι μας έκανε να γελάσουμε πολύ, ειδικά όταν έριχνε όλα τα φαγητά πάνω στους πελάτες του εστιατορίου. Όταν δε έπεσε μέσα στις τηγανίτες και σήκωσε σύννεφο τη ζάχαρη τότε ξεκαρδιστήκαμε στα γέλια. Η αφεντικίνα του η κυρία πάπια όμως θύμωσε τόσο πολύ, που τον απέλυσε δίχως δεύτερη κουβέντα.

Ο θυμός της κυρίας πάπιας μας έκανε να αρχίσουμε να μιλάμε γι αυτά που κάνουν εμάς να θυμώνουμε. Τα καταγράψαμε και τα αναρτήσαμε σε εμφανές μέρος για να

μπορέσουν να τα δουν όλοι οι γονείς και «να τα προσέξουν πολύ καλά» όπως είπε με αυστηρό ύφος ο Σοφοκλής. Διαβάσαμε πολλά βιβλία για το θυμό, συζητήσαμε πάνω σε αυτά και τα δραματοποιήσαμε. Παρατηρήσαμε και περιγράψαμε πως είναι το πρόσωπό μας, η φωνή μας, το σώμα μας ολόκληρο όταν θυμώνουμε. Η Μαριτίνα, η κοκέτα της τάξης μας, κάποια στιγμή ρώτησε αυθόρμητα «και θυμωμένη είμαι όμορφη κυρία; Να είχαμε κανένα καθρέπτη να βλέπαμε πώς είμαστε». Α! έχω ένα μικρό στην τσάντα μου απάντησε η νηπιαγωγός. Ήταν όμως πολύ μικρός καθρέπτης και δε βλέπαμε ολόκληρο το πρόσωπό μας. Έτσι η Δώρα ρώτησε «κυρία να φέρω ένα πιο μεγάλο που έχω στο δωμάτιό μου;» Η Δώρα μας τον έφερε και εμείς αφιερώσαμε ώρες ατελείωτες κάνοντας γκριμάτσες χαρούμενες, θυμωμένες και ενθουσιαστήκαμε.

Συζητώντας τα πρωινά για τα συναισθήματά μας συμφωνήσαμε στο ότι όλοι οι άνθρωποι θυμώνουν. Άλλοι εύκολα και άλλοι λιγότερο εύκολα. Ακόμα και ο μπαμπάς και η μαμά θυμώνουν. Με τι; Το καταγράψαμε και αυτό για να το θυμόμαστε και να μην τους κάνουμε να θυμώνουν.

Είδαμε εικόνες με καταστάσεις θυμού, τις περιγράψαμε, τις συζητήσαμε, κάναμε υποθέσεις για τα αίτια των συγκεκριμένων συμπεριφορών. Μιλήσαμε για τις διαβαθμίσεις του θυμού π.χ. αγανάκτηση, οργή κ.λ.π. Καταγράψαμε εκφράσεις όπως «είμαι ηφαίστειο έτοιμο να εκραγεί», «νιώθω σα μπαλόνι που φουσκώνει». Τα παιδιά μιμήθηκαν τις παραπάνω φράσεις και τις ζωγράφισαν.

Ζωγράφισαν τον εαυτό τους θυμωμένο, στο κόκκινο χαρτί γιατί με το κόκκινο χρώμα συνδέσαμε το θυμό. Μετρήσαμε θυμωμένα προσωπάκια, ενώσαμε όμοια θυμωμένα προσωπάκια ταξινομήσαμε και σειροθετήσαμε εικόνες που αποτυπώνουν το συναίσθημα του θυμού.

Μια δραστηριότητα που χαρήκαμε πολύ ήταν το «θυμωμένο κυνηγητό». Τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα ήταν η ομάδα των χαρούμενων και η άλλη η ομάδα των θυμωμένων. Η χαρούμενη ομάδα ζούσε στην χαρούμενη πολιτεία της και όλα κυλούσαν ήρεμα. Οι άνθρωποι της πάντα με το γέλιο και πολύ ευγενικοί, αντιμετώπιζαν τα πάντα με καλή διάθεση. Τα πρωινά αντάλλασαν χαρούμενες καλημέρες. Χρησιμοποιούσαν τις «μαγικές λέξεις» ευχαριστώ, παρακαλώ και όλα γίνονταν πιο εύκολα. Ακόμα όμως και όταν κάτι τους ενοχλούσε, μία άλλη μαγική λεξούλα «συγγνώμη» έφτιαχνε τα πράγματα. Αντίθετα στη θυμωμένη πολιτεία τίποτα δεν πήγαινε καλά. Οι καλημέρες που ακούγονταν ήταν πάντα θυμωμένες και με κατεβασμένα τα πρόσωπα. Οι «μαγικές λέξεις» τους ήταν άγνωστες και από παντού ακούγονταν δυνατές φωνές. Τις δυνατές τους φωνές άκουγαν οι πολίτες της χαρούμενης πολιτείας και αποφάσισαν να δουν τι συμβαίνει. Η ιδέα τους όμως δεν ήταν καλή. Μόλις τους είδαν οι θυμωμένοι κάτοικοι άρχισαν να τους φωνάζουν και να τους κυνηγάνε. Άρχισε τότε ένα φοβερό κυνηγητό. Οι κάτοικοι της χαρούμενης πολιτείας όμως σκέφτηκαν κάτι πολύ έξυπνο. Όποιον θυμωμένο έπιαναν, του έβγαζαν τη μάσκα του θυμού και μεμιάς του έφευγε ο θυμός. Γινόταν χαρούμενος και συνέχιζε τη ζωή του στη χαρούμενη πολιτεία για πάντα. Έτσι στο τέλος όλοι ήμασταν χαρούμενοι και η θυμωμένη πολιτεία δεν υπήρχε πια.

Πλησιάζοντας προς τα Χριστούγεννα το πνεύμα των Χριστουγέννων κατέκλυσε την τάξη μας. Η αγάπη ήταν το κυρίαρχο συναίσθημα. Είδαμε εικόνες σχετικές με την αγάπη της μαμάς και του μπαμπά, του παππού και της γιαγιάς, την αδελφική αγάπη και την αγάπη μεταξύ των φίλων. Ενθαρρύναμε τα παιδιά να μιλήσουν για τα αγαπημένα τους πρόσωπα. Μιλήσαμε για το τι συνηθίζουμε να κάνουμε μαζί τους και τι αγαπάμε πιο πολύ πάνω τους. Μιλήσαμε για την αγάπη μεταξύ των φίλων. Καταγράψαμε τι αγαπάμε πιο πολύ στον φίλο μας και επεκταθήκαμε στην αξία της φιλίας. Όμως, λόγω των ημερών , δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στην αγάπη προς τον συνάνθρωπο και ειδικότερα προς τα παιδιά. Θελήσαμε να δείξουμε έμπρακτα την αγάπη μας. Έτσι αποφασίσαμε όλοι μαζί να μαζέψουμε παιχνίδια σε καλή κατάσταση, που εμείς δεν τα χρειαζόμασταν πια και τα δωρίσαμε. Ήμασταν τώρα

σίγουροι ότι ο Αϊ Βασίλης δε θα ξεχνούσε κανένα παιδί. Για αγάπη και μάλιστα για την πιο σπουδαία αγάπη από όλες, μιλήσαμε και μια άλλη μέρα στο σχολείο μας. Στη γιορτή της μαμάς. Ο ανεμόμυλος του κυρίου κουάξ-κουάξ, φτιαγμένος αυτή τη φορά από τα μικρά μας τα χεράκια, ήρθε και κόλλησε πάνω στην κάρτα που φτιάξαμε για τη γιορτή της μητέρας.

Αρκετές εβδομάδες μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων το νηπιαγωγείο μας επρόκειτο να παρακολουθήσει τη θεατρική παράσταση «Ο Μικρός Πρίγκιπας». Στο άκουσμα αυτού του νέου όλα τα παιδιά ενθουσιάστηκαν. Όλα εκτός από τον μικρούλη Λευτέρη, ο οποίος είπε ότι χωρίς τη μαμά του δεν έχει ξαναπάει στο θέατρο «εκεί που σβήνουν τα μεγάλα φώτα». Αυτό μας έδωσε το έναυσμα να αρχίσουμε να μιλάμε για αυτά που μας κάνουν να φοβόμαστε. Το κάθε παιδί ενθαρρύνθηκε να μιλήσει για αυτό που φοβάται πιο πολύ. Σε μικρά χαρτάκια πάνω στα οποία το κάθε παιδί είχε γράψει το όνομά του, η νηπιαγωγός έγραφε εκείνο που το παιδί φοβόταν πιο πολύ. Τα συγκεντρώσαμε σε ένα δοχείο, από αυτά που τα παιδιά έπαιζαν στη γωνιά του κουκλόσπιτου και τα αφήσαμε σε μιαν άκρη. Ένα πρωινό, μετά από κάμποσες μέρες, κάποιο παιδί θέλησε να πάρει το μπωλ για να «μαγειρέψει φαγητό». Μέσα βρήκε τους ξεχασμένους φόβους μας που ήθελε να τους κάνει σούπα. Μετά την προτροπή της νηπιαγωγού, άφησε το μαγείρεμα για να το κάνουμε όλοι μαζί. Πράγματι τους μαγειρέψαμε τόσο καλά, που παραλίγο να τους εξαφανίσουμε. Επειδή όμως το μπολ το χρειαζόμασταν για το παιχνίδι μας, βάλαμε τους μαγειρεμένους φόβους μέσα σε ένα πολύ μικρούλι βάζο. Τόσο μικρούλι που βλέποντας το να μην μας τρομάζει. Αποφασίσαμε να μην το ξανανοίξουμε ποτέ. Είδαμε εικόνες που αναπαριστούν εκφράσεις φόβου. Τα παιδιά εκφράστηκαν ελεύθερα σύμφωνα με τις εντυπώσεις που προκάλεσαν οι εικόνες, καθώς σύμφωνα και με τις προσωπικές τους εμπειρίες. Γίναμε τα τρία γουρουνάκια που φοβούνται το λύκο, τα ποντικάκια που φοβούνται τη γάτα, τα μπαλόνια που φοβούνται μην σκάσουν.

Ζωγραφίσαμε τον εαυτό μας φοβισμένο σε κίτρινο χαρτί γιατί αυτό αποφασίσαμε ότι είναι το χρώμα του φόβου. Ζωγραφίσαμε αυτό που φοβόμαστε πιο πολύ. Μετρήσαμε, ταξινομήσαμε φοβισμένα προσωπάκια και αντιστοιχίσαμε όμοιες εικόνες με φοβισμένα πρόσωπα. Στον υπολογιστή ψάξαμε να βρούμε εικόνες που αναπαριστούν το συναίσθημα του φόβου και κάναμε τις «ηλεκτρονικές ζωγραφιές μας».

Περνώντας ο καιρός και οδεύοντας προς το Πάσχα, οι πίνακες του El Greco με τα Άγια Πάθη έγιναν το επίκεντρο των συζητήσεων μας. Αφού τους περιγράψαμε, μιλήσαμε για το πώς ο Θεοτοκόπουλος ζωγράφιζε τα πρόσωπα, τα χρώματα που χρησιμοποιούσε καθώς και για τα συναισθήματα που ο κάθε πίνακας χωριστά μας έκανε να αισθανόμαστε. Στις περιγραφές των παιδιών, όπως ήταν φυσικό, κυριάρχησε το συναίσθημα της λύπης. Διαβάσαμε βιβλία για τη λύπη και συζητήσαμε για το τι μας κάνει λυπημένους. Τα καταγράψαμε όλα μαζί σε πράσινο χαρτί, γιατί συνδέσαμε το πράσινο χρώμα με τη λύπη. Σε μικρά χαρτάκια γράψαμε τι κάνει το κάθε παιδί λυπημένο και τα δώσαμε στην κυρία Λύπη να τα καταπιεί. Προσπαθήσαμε να θυμηθούμε εάν έχουμε κάνει εμείς κάποιον άλλον να λυπηθεί. Επεκταθήκαμε και στην αξία της συγγνώμης. Τα παιδιά έδειξαν με το πρόσωπο, τη φωνή και το σώμα τους πως εκφράζουμε το συναίσθημα της λύπης. Ζωγράφισαν τον εαυτό τους λυπημένο. Αντιστοίχησαν, μέτρησαν και ταξινόμησαν προσωπάκια λυπημένα. Έβαλαν στη σωστή χρονική τέσσερις εικόνες και συνέθεσαν τη δική τους ιστορία για το τι συνέβη και στενοχωρήθηκε το παιδάκι των εικόνων. Καταλήξαμε στο ότι δε μας αρέσει να αισθανόμαστε λυπημένοι και θα προσπαθήσουμε να μην κάνουμε και τους φίλους μας να αισθάνονται έτσι.

Αφού είχαμε ολοκληρώσει την ενασχόλησή μας με τα τέσσερα βασικά συναισθήματα της χαράς, του θυμού, του φόβου και της λύπης κατασκευάσαμε τα συννεφάκια των συναισθημάτων. Φτιάξαμε επίσης κάρτες που τα απεικόνιζαν. Κάθε παιδί τραβούσε μια κάρτα και με παντομίμα προσπαθούσε να μας δείξει πιο συναίσθημα απεικόνιζε. Ο νικητής τραβούσε την επόμενη κάρτα. Το συγκεκριμένο παιχνίδι έγινε από τα αγαπημένα των παιδιών. Το παίζουν σχεδόν κάθε μέρα στις ελεύθερες δραστηριότητες μέχρι και σήμερα.

Μια άλλη δραστηριότητα που επίσης διασκεδάζουν πολύ είναι να λένε το όνομά τους με τρόπο χαρούμενο, θυμωμένο, φοβισμένο λυπημένο.

Τέτοιου είδους δράσεις δίνουν στα παιδιά τη δυνατότητα να μάθουν να εκφράζονται σχετικά με τα συναισθήματά τους. Να συνειδητοποιούν το πώς νιώθουν και το γιατί νιώθουν έτσι. Να μάθουν να ελέγχουν τα συναισθήματά τους ιδιαίτερα τα αρνητικά. Τα βοηθά να μπουν στη θέση του άλλου και να μοιραστούν τη συναισθηματική του εμπειρία. Με την ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και της ενσυναίσθησης, τα παιδιά γίνονται πιο ικανά για επιτυχημένες κοινωνικές σχέσεις, ικανότητα που θα τα συνοδεύει στην ενήλικη ζωή τους και θα ενισχύει την αίσθηση της αυτοεκτίμησής τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δεληκανάκη Ν. (2005). Συναισθηματική Αγωγή. Εκδόσεις Ταξιδευτής. Αθήνα.

Λουκιανού Ε. επιμ.(2005). Τα συναισθήματα των ανθρώπων. Εκδόσεις Σαβάλλας. Αθήνα

Μακ Ντόναλντ Α. (1990).Ο μικρός Κάστορας και η Ηχώ. Εκδόσεις Ε. Ρώσση. Αθήνα

Μορόνι Τρέις (2008).Φόβος Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

Σπέλμαν Κ. (2009). Όταν είμαι ο εαυτός μου. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα.

Τσορώνη Γεωργιάδη Γ.(2008). Η βίδρα που φοβόταν το νερό. Εκδόσεις Σαββάλας. Αθήνα

Τσορώνη Γεωργιάδη Γ.(2009).Ο μεγάλος χνουδωτός. Εκδόσεις Σαββάλας. Αθήνα

Τσορώνη Γεωργιάδη Γ.(2010).Ο φαντασμένος Λούης. Εκδόσεις Σαβάλλας. Αθήνα

Τσορώνη Γεωργιάδη Γ.(2011). Το παπί που δεν ήξερε τι να πει. Εκδόσεις Σαββάλας. Αθήνα

Τσορώνη Γεωργιάδη Γ.(2013). Οι κότες δε λαλούν. Εκδόσεις Σαββάλας. Αθήνα

Όλα είναι θέμα αγωγής, ώστε να γίνουμε οπαδοί της υγιεινής διατροφής

Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα υγιεινής διατροφής και παχυσαρκίας

Βασιλική Θεοδώρου, Καλλιόπη Ζουμή, Μαρία Κουτεντάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ vickie.theodorou.@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ popizoumi@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με αφορμή την Ημέρα Υγιεινής Διατροφής στις 16 Οκτωβρίου, επεξεργαστήκαμε το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Αρχικά, μάθαμε το σώμα μας και τι σημαίνει η λέξη οργανισμός. Έχοντας ήδη μιλήσει για τις βασικές ομάδες τροφίμων, προχωρήσαμε στη διάκριση ανάμεσα στις θρεπτικές και βλαβερές τροφές. Παράλληλα, τα παιδιά άρχισαν να προτιμούν τις υγιεινές τροφές και να αποφεύγουν τις βλαβερές. Στη συνέχεια, τα παιδιά άρχισαν να υιοθετούν το μεσογειακό τρόπο διατροφής και να αντιλαμβάνονται την αξία του λαδιού. Έτσι, στο πρωινό και στο μεσημεριανό έτρωγαν υγιεινά. Ένα άλλο θέμα, που δουλέψαμε ήταν ο κίνδυνος της παχυσαρκίας. Μέσα από εικόνες, τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι η κακή διατροφή δεν οδηγεί μόνο στην αύξηση του βάρους, αλλά και στην καταστροφή των δοντιών. Μέσα από ομαδικές και ατομικές εργασίες, από παιχνίδια ρόλων τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να καταλάβουν την αξία της υγιεινής διατροφής μέσα από τη συνεργασία και την ομαδικότητα. Το θέμα αυτό θα κλείσει τη φετινή σχολική χρονιά με θεατρικό και την παρουσίαση ομιλιών από ειδικούς στον τομέα της υγιεινής διατροφής.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_79.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διατροφή, σωματική υγεία, στοματική υγιεινή, παχυσαρκία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υγιεινή διατροφή είναι ένα από τα θέματα που δουλεύεται κατεξοχήν στον χώρο του νηπιαγωγείου. Οι αφορμές είναι πολυάριθμες και κινούνται σε διάφορα επίπεδα. Άλλωστε, η υγιεινή διατροφή και οι επιπτώσεις της στην καλή λειτουργία του οργανισμού μας, καθώς και οι συνέπειες ενός ανθυγιεινού μοντέλου διατροφής είναι εμφανής σε όλους τομείς ενημέρωσης : τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, έντυπα μέσα μαζικής ενημέρωσης (εφημερίδες). Τα παιδιά με το να είναι αποδέκτες αυτών των μηνυμάτων και ερεθισμάτων δυσκολεύουν τους γονείς που είναι υπεύθυνοι για τη σωστή ανάπτυξη και υγεία τους στην προσπάθειά τους να επιλέξουν το σωστό τρόπο διατροφής κάθε φορά. Ο προβληματισμός αυτός γίνεται ακόμα πιο έντονος όταν τα παιδιά έρχονται στο νηπιαγωγείο και πρέπει να ακολουθήσουν κάποιους κανόνες υγιεινής διατροφής είτε κατά τη διάρκεια του πρωινού είτε κατά τη διάρκεια του μεσημεριανού (σε περίπτωση ολοήμερου τμήματος). Απόρροια αυτών των σκέψεων είναι η πραγματοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του παρόντος προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών για το ρόλο της υγιεινής διατροφής στη σωματική και πνευματική τους ανάπτυξη. Οι στόχοι ήταν:

- να γνωρίσουν το σώμα τους.
- να διακρίνουν τις βασικές ομάδες τροφίμων και να μάθουν τη θρεπτική αξία που έχει κάθε μία.
- να μάθουν να προτιμούν τις υγιεινές τροφές και να αποφεύγουν τις βλαβερές.
- να συνειδητοποιήσουν ότι η υγιεινή διατροφή συνδέεται με τη στοματική υγιεινή.
- να υιοθετήσουν σταδιακά το μεσογειακό τρόπο διατροφής, καθώς και τη σημασία του λαδιού.
- να γνωρίσουν τον κίνδυνο της παχυσαρκίας και πώς μπορούν να προστατέψουν την καρδιά τους.
- να αντιληφθούν την αξία της ομαδικής εργασίας μέσα από την επεξεργασία της συγκεκριμένης δράσης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ήδη από το ξεκίνημα της σχολικής χρονιάς ετέθησαν οι κανόνες σχετικά με το τι αποτελεί ένα υγιεινό πρωινό ή μεσημεριανό. Ωστόσο, κρίθηκε απαραίτητο να προηγηθεί η ενότητα για το σώμα και τις ομάδες τροφίμων: υδατάνθρακες, πρωτεΐνες, γαλακτοκομικά προϊόντα, λάδι, φρούτα και λαχανικά. Τονίστηκε ιδιαίτερα η σπουδαιότητα κάθε ομάδας τροφίμων, καθώς και η συμβολή τους στη σωστή λειτουργία του οργανισμού. Αφορμή για την επεξεργασία της συγκεκριμένης καινοτόμας δράσης ήταν η Ημέρα Υγιεινής Διατροφής στις 16 Οκτωβρίου. Παιδιά και εκπαιδευτικοί είχαμε συμφωνήσει σε ένα υγιεινό πρωινό με φρούτα, λαχανικά, δημητριακά και γάλα. Η επίσκεψη της «Υγιεινούλας» στο σχολείο μας ήταν μια έκπληξη για όλους μας. Τα ίδια τα παιδιά άρχισαν να τη χειροκροτούν και να την καλούν να καθίσει κοντά τους. Στη συνέχεια, τα παιδιά της ετοιμάζουν ένα βιβλίο με ζωγραφιές από υγιεινές τροφές και της το χαρίζουν. Ωστόσο, έρχεται και μία ζωγραφιά γεμάτη από παγωτά. Οι υπόλοιποι αντιδρούν και του εξηγούν ότι η ζάχαρη δεν κάνει καλό στην υγεία μας. Ο Κώστας όμως αντιδρά και επιμένει ότι θέλει να τρώει ό,τι του αρέσει και όχι ό,τι είναι υγιεινό. Έτσι, το σχολείο μας επισκέφτηκε και η «Βλαβερούλα» η οποία φάνηκε αμέσως ότι είχε οπαδούς. Ήταν, πλέον, ολοφάνερο ότι η υγιεινή διατροφή αποτελούσε ένα ενδιαφέρον θέμα για τα παιδιά και αποφασίστηκε να δουλευτεί από κοινού από το κλασικό και το ολοήμερο τμήμα του νηπιαγωγείου μας. Αυτό που έμενε να τεθεί ήταν ποια ακριβώς ήταν τα θέματα που θα επεξεργαζόμασταν.

Αφού το κάθε παιδί είπε τι ήθελε να μάθει, τα θέματα ομαδοποιήθηκαν. Επόμενο βήμα ήταν η κατασκευή ενός ιστογράμματος πάνω στο οποίο μπήκαν τα ερωτήματα που ενδιέφεραν τα παιδιά.

Τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα με την ιδέα να δουλέψουν ομαδικά προκειμένου να λύσουν τις απορίες τους. Με παρότρυνση των νηπιαγωγών και των δύο τμημάτων οργανώθηκε μία γωνιά υγιεινής διατροφής. Η γωνιά περιείχε βιβλία που υπήρχαν ήδη στο νηπιαγωγείο μας. Στη συνέχεια, όμως, αποφασίστηκε ο εμπλουτισμός της γωνιάς με βιβλία και υλικό που θα φέρουν τα ίδια τα παιδιά. Έτσι, τα παιδιά ανέλαβαν τα ίδια την ενημέρωση των γονιών τους σχετικά με τη δράση που επρόκειτο να επεξεργαστούμε. Ακολουθεί μία εβδομάδα κατά την οποία τα παιδιά σε συνεργασία με την οικογένειά τους φέρνουν βιβλία, παραμύθια, φωτογραφίες και εικόνες από το διαδίκτυο που έχει σχέση με τη διατροφή, άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά. Η αποδελτίωση του εποπτικού υλικού είναι πραγματικά ένα νέος τρόπος ανακάλυψης για τα παιδιά. Η συνεργασία μεταξύ των παιδιών, αλλά και το αίσθημα ότι το καθένα πρόσφερε κάτι στην ομάδα ήταν μοναδικός. Όλα ήταν πλέον έτοιμα για το ταξίδι μας στον κόσμο της υγιεινής διατροφής.

Πρώτος μας σταθμός ήταν, φυσικά, να γνωρίσουμε το σώμα μας. Άλλωστε, πώς θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για διατροφή, αν δε γνωρίζαμε το σώμα μας, τις ανάγκες του

και τον τρόπο λειτουργίας του. Σχεδιάσαμε σε ένα χαρτόνι ένα σώμα και ένα παιδί παρατήρησε ότι μοιάζει με ένα ρομπότ. Το «ρομπότ» αυτό συμπεράναμε ότι για να λειτουργήσει σωστά χρειάζεται γερά όργανα και καλό «λάδι». Και για να γίνει αυτό, ο οργανισμός μας έχει ανάγκη από τροφές. Το επόμενο θέμα που ετέθη στην ολομέλεια ήταν ποια τρόφιμα είναι απαραίτητα για τη σωστή λειτουργία του οργανισμού μας. Πολύτιμη βοήθεια μας πρόσφερε το παραμύθι " Ο Μάκης Ενζυμάκης και η μάχη στο στομάχι".

Με τη χρήση εικόνων προχωρήσαμε στον διαχωρισμό των βασικών ομάδων τροφίμων και τα συστατικά που κάθε μία περιέχει. Συγκεκριμένα, μιλήσαμε για τους υδατάνθρακες που περιέχονται στο ψωμί, τα δημητριακά και τα ζυμαρικά. Τονίσαμε τη σπουδαιότητά τους στη διατροφή, καθώς είναι αυτοί που δίνουν ενέργεια και δύναμη στο σώμα μας και για αυτό πρέπει να καταναλώνονται σε καθημερινή βάση. Η κατασκευή ατομικής κατασκευής, αλλά και μίας μεγάλης κάμπιας που αποτελείτο από τρεις κύκλους όπου ο καθένας περιείχε ψωμί, δημητριακά και ζυμαρικά, αντίστοιχα, τόνισε την ίση αξία και την πολύτιμη συμβολή των υδατανθράκων στη διατροφή μας. Το φτιάξιμο και το ζύμωμα ψωμιού από τα ίδια τα παιδιά ήταν μία δραστηριότητα που πραγματικά τα ενθουσίασε. Τη συνταγή και τα μυστικά του καλού ψωμιού και του σωστού ψησίματος μας τα είπε η γιαγιά ενός μαθητή. Η χαρά τους ήταν ακόμα μεγαλύτερη όταν δοκίμασαν το ψωμί που έφτιαξαν με τα ίδια τους τα χέρια.

Τα φρούτα και τα λαχανικά ήταν η επόμενη ομάδα τροφίμων που επεξεργαστήκαμε. Μιλήσαμε για τις βιταμίνες που έχουν και τη συμβολή τους στην άμυνα του οργανισμού μας. Ένα διαφορετικό, ουράνιο τόξο από φρούτα και λαχανικά διακόσμησε τη γωνιά της υγιεινής διατροφής και η τάξη πλημμύρισε από χρώματα. Το γνωστό παιχνίδι της τρίλιζας με φρούτα και λαχανικά φτιαγμένα από πηλό κέντρισε την περιέργεια των παιδιών. Ακολούθησαν οι τροφές που περιέχουν πρωτεΐνες, δηλαδή, το γάλα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, το κρέας, το ψάρι, τα όσπρια. Τέλος, μιλήσαμε για τα λίπη, τα έλαια και τα γλυκά. Το σχολείο μας πλέον είχε επισκεφτεί όχι μόνο η «Υγιεινούλα» και η «Βλαβερούλα», αλλά και η «Οσπριούλα», η «Φρουτένια», η «Λαχανούλα» και η «Γαλακτούλα». Όσο προχωρούσαμε στην παρουσίαση των βασικών ομάδων τροφίμων, τόσο μεγάλωνε και το ενδιαφέρον των παιδιών. Οι ερωτήσεις και οι απορίες τους ήταν πολυάριθμες και όλοι μαζί συνεργαζόμασταν για να απαντήσουμε και να συνεχίσουμε. Μέσα από πίνακες καταγραφής σημειώσαμε το αγαπημένο τρόφιμο από την ομάδα των υδατανθράκων, των φρούτων και των λαχανικών, των πρωτεϊνών. Ο διαχωρισμός ομάδων τροφίμων μέσα σε στεφάνια, καθώς και η διάκριση υγιεινών και βλαβερών τροφών γινόταν με μεγάλη συχνότητα. Η γνωριμία με τις βασικές ομάδες συνεχίστηκε με την κατασκευή της πυραμίδας της διατροφής, αρχικά σε ομαδικό επίπεδο και στη συνέχεια σε ατομικό. Η πυραμίδα ήταν άλλη μία κατασκευή που διακόσμησε τη γωνιά της διατροφής. Επιπλέον, σημειώθηκε η συχνότητα που πρέπει να παίρνουμε από κάθε τροφή. Η αίθουσα στολισμένη με αφίσες και ψηφιδωτά από τις βασικές ομάδες τροφίμων αποτέλεσε και την έμπνευση για την παρουσίαση γνωστών αλλά και τη δημιουργία αινιγμάτων, παροιμιών και τραγουδιών για τα τρόφιμα. Σε αυτό το σημείο εντάχθηκε και η σημασία ενός μεσογειακού μοντέλου διατροφής. Το ωμό λάδι, τα χόρτα, τα λαχανικά και το ψωμί αποτελούν μία ασπίδα κατά του γρήγορου φαγητού. Το παραμύθι «ο Αγησίλαος» μας βοήθησε να καταλάβουμε πόσο σημαντικό είναι να τρεφόμαστε υγιεινά και ισορροπημένα.

Η Ημέρα της Υγιεινής Διατροφής στις 16 Οκτωβρίου έδωσε το ερέθισμα για το επόμενο βήμα, καθώς όλοι μαζί έπρεπε να αποφασίσουμε τι πρωινό θα φέρναμε στο σχολείο τη συγκεκριμένη μέρα. Καταλήξαμε λοιπόν σε φρούτα, ψωμί, παξιμάδι, ελιές και τυρί. Ακόμα, προχωρήσαμε στη διαμόρφωση ενός εβδομαδιαίου προγράμματος υγιεινού πρωινού προσέχοντας να έχουμε εκπροσώπους από όλες τις βασικές ομάδες τροφίμων. Τι έπρεπε όμως να αποφεύγουμε και τι να προτιμάμε; Με ποιο τρόπο θα ξεχωρίζαμε τις υγιεινές από τις βλαβερές τροφές και πώς θα προσέχαμε να μην μας παρασύρουν οι πολύχρωμες συσκευασίες; Τα παιδιά τότε πρότειναν να φτιάξουμε έναν πίνακα, πάνω στον οποίο

χωρίσαμε τις υγιεινές τροφές από τις βλαβερές. Άλλωστε, το εποπτικό υλικό που είχε ήδη συγκεντρωθεί ήταν πλούσιο σε εικόνες τροφίμων. Το παιχνίδι ήταν διασκεδαστικό αφού όλοι προσπαθούσαν να τοποθετήσουν το κάθε προϊόν στη σωστή στήλη αιτιολογώντας την απάντησή τους. Ένα σουπλά πλαστικοποιημένο γεμάτο με μηνύματα υγιεινής διατροφής δόθηκε σε όλα τα παιδιά κατασκευασμένο από τα ίδια. Ένα σακί που πήρε τη μορφή παιδιού που έτρωγε ό,τι έβλεπε (τα παιδιά το γέμιζαν με φόδρες) ήταν ένα καλό παράδειγμα για το ότι δεν τρώμε αλόγιστα και ανθυγιεινά. Η ίδια δραστηριότητα ήταν και η αφορμή για να μιλήσουμε για τους κινδύνους της παχυσαρκίας. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι το να είναι κάποιος υπέρβαρος δεν κάνει μόνο κακό στην υγεία του, αλλά και στην κίνησή του και την ψυχολογική του κατάσταση. Φυσικά, επεκταθήκαμε και στο πρόβλημα της νευρικής ανορεξίας και τους αόρατους κινδύνους που μία τέτοια πάθηση κρύβει.

Κατά την επεξεργασία της συγκεκριμένης δράσης, βιβλία, παραμύθια και έντυπα κείμενα συμπλήρωναν το πάζλ της υγιεινής διατροφής. Σε κάποιες περιπτώσεις έδωσαν και το έναυσμα για νέα θέματα προς αναζήτηση. Αυτό ακριβώς συνέβη με το παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά «Η Δόνα Τερηδόνα Και το Μυστικό της Γαμήλιας Τούρτας». Το παραμύθι αυτό ήταν η αφορμή για τη στενή σχέση ανάμεσα στην υγιεινή διατροφή και τη στοματική υγιεινή. Αφίσες με τροφές που κάνουν καλό ή κακό στα δόντια, κατασκευές δοντιών καθαρών ή με στίγματα ήταν το αποτέλεσμα από την παρουσίαση αυτής της ενότητας. Με τη βοήθεια του θεατρικού παιχνιδιού, τα παιδιά χωρίστηκαν σε καθαρά δοντάκια και σε μαύρα δοντάκια, καθώς στην πρώτη περίπτωση τα παιδιά απέφευγαν τα γλυκά ενώ στη δεύτερη όχι. Τα παιδιά εμπνεύστηκαν ακόμα και από το παραμύθι «Σοκολάκη και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη».

Το ίδιο παιχνίδι επεκτάθηκε σε δύο πολιτείες, στην πρώτη οι κάτοικοί της ήταν οπαδοί της υγιεινής διατροφής και στη δεύτερη της ανθυγιεινής. Τα παιδιά της πρώτης πολιτείας ήταν πιο υγιείς, πιο χαρούμενοι, δε δυσκολεύονταν στο περπάτημα. Από την άλλη, οι κάτοικοι της δεύτερης πολιτείας δεν ήταν υγιείς, ήταν πιο σκυθρωποί και η κίνησή τους ήταν νωχελική. Τα παιδιά κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η υγιεινή διατροφή δε συμβάλλει μόνο στην υγεία μας, αλλά και στο πώς αισθανόμαστε και πώς αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο γύρω μας. Έμπνευσή μας για αυτές τις δραστηριότητες αποτέλεσε το παραμύθι « Οι Σωματοφύλακες της κατσαρόλας».

Ανατρέχοντας στο αρχικό ιστόγραμμα διαπιστώσαμε ότι τις περισσότερες ερωτήσεις μας τις είχαμε ήδη λύσει. Έμενε, ωστόσο, ένα ακόμα. Ποια είναι η σωστή ποσότητα που πρέπει να τρώμε από κάθε τροφή; Σε αυτό το σημείο, δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά να συνειδητοποιήσουν πλέον ότι τα διαφορετικά συστατικά που περιέχει κάθε τροφή βοηθούν και ενισχύουν τον οργανισμό μας. Για παράδειγμα, τα φρούτα βοηθούν το ανοσοποιητικό σύστημα, το ψωμί μας δίνει ενέργεια, τα λαχανικά μας δίνουν βιταμίνες, το κρέας, το ψάρι και το γάλα χτίζουν το σώμα μας. Για αυτό ακριβώς το λόγο, οφείλουμε να τρώμε όλες τις τροφές και σε σωστές ποσότητες. Τι γίνεται, όμως, με τα γλυκά; Το ερώτημα αυτό ήταν πραγματικά δύσκολο να απαντηθεί. Ωστόσο, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι γλυκά, παγωτά και οποιαδήποτε άλλη λιχουδιά μπορούμε να την τρώμε αρκεί να είναι σε μικρή ποσότητα και όχι πολύ συχνά. Οι μέρες που κύλησαν ήταν πραγματικά δημιουργικές. Μέσα από καθημερινές ελεύθερες και οργανωμένες δραστηριότητες η Υγιεινή Διατροφή κατείχε μία ξεχωριστή θέση στο ημερήσιο πρόγραμμά μας. Οι κανόνες που ετέθησαν από την αρχή του προγράμματος ακολουθούνταν πιστά. Τραγούδια με θέμα την υγιεινή διατροφή ακούγονται καθημερινά στο νηπιαγωγείο μας και μας υπενθυμίζουν τη σημασία της.

Βασικός μας στόχος ήταν η ενεργοποίηση της σκέψης των παιδιών, καθώς και η συνεργασία μεταξύ τους. Όσον αφορά τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κατά την υλοποίηση του προγράμματος η διαθεματική προσέγγιση, οι ομαδικές και οι ατομικές εργασίες, τα παιχνίδια ρόλων, το θεατρικό και το δραματικό παιχνίδι συνέβαλαν ώστε τα

παιδιά να προχωρήσουν όχι μόνο στην έρευνα και στη συλλογή πληροφοριών αλλά και στην ταξινόμηση δεδομένων και στη διαμόρφωση συμπερασμάτων.

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης δράσης, παρόλο που ολοκληρώθηκε πριν τα Χριστούγεννα συνεχίζουν να είναι ορατά. Το πρωινό και το μεσημεριανό εξακολουθεί να είναι ενταγμένο στα πλαίσια της υγιεινής διατροφής. Χυμοί με συντηρητικά, σοκολάτες, κρουασάν απουσιάζουν από το καθημερινό διαιτολόγιο των παιδιών. Γλυκά δίνονται μόνο σε γενέθλια ή ονομαστικές γιορτές. Παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί ακολουθούμε πιστά την υγιεινή διατροφή μέσα από υγιεινές συνταγές για μπισκότα, κέικ και φυσικούς χυμούς. Άλλωστε, αυτός είναι ακριβώς και ο λόγος που το πρόγραμμα αυτό θα παρουσιαστεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Τα παιδιά ήδη προετοιμάζονται για την προβολή των συμπερασμάτων τους, για την έκθεση των κατασκευών τους, ατομικές και ομαδικές. Σε ξεχωριστή θέση βρίσκονται τα τραγούδια που έχουν σχέση με την υγιεινή διατροφή, καθώς και ο εμπλουτισμός τους με δρώμενα και χορευτικές κινήσεις. Άλλωστε, η επίσκεψη της διατροφολόγου στο κλείσιμο της σχολικής γιορτής θα είναι μία επιβεβαίωση των όσων υπεράσπιζαν τόσο καιρό.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα συνδέεται με όλες τις κατευθύνσεις του αναλυτικού προγράμματος. Αναλυτικά: μέσα από το ανθρωπογενές περιβάλλον, τα παιδιά γνώρισαν τις βασικές ομάδες τροφίμων και τα απαραίτητα συστατικά που κάθε μία περιέχει. Αντιλήφθηκαν ακόμα ότι είναι σημαντικό να τρώνε από όλες τις τροφές και σε μικρές ποσότητες. Έμαθαν να ξεχωρίζουν τις ανθυγιεινές από τις βλαβερές τροφές και το πόσο επηρεάζουν όχι μόνο τη στοματική υγιεινή, αλλά και όλο το σώμα τους. Τέλος, είδαν τις παγίδες που κρύβουν κάποιες τροφές και έμαθαν να τις αποφεύγουν. Όσον αφορά την προφορική επικοινωνία, βελτίωσαν και εμπλούτισαν τον προφορικό τους λόγο μέσα από την παρουσίαση νέων λέξεων που εντάχθηκαν στο λεξιλόγιό τους. Έμαθαν να εκφράζουν ερωτήσεις και απορίες, να σέβονται τον άλλο όταν μιλάει και εκφράζει την άποψή του. Τους δόθηκε η δυνατότητα να αιτιολογούν τα πιστεύω τους με λογικά επιχειρήματα. Στην ανάγνωση, μπόρεσαν να εντοπίσουν λέξεις που έχουν σχέση με τη διατροφή και τις ομάδες τροφίμων. Στη γραφή αντέγραψαν, προσπάθησαν να γράψουν λέξεις και να λύσουν σταυρόλεξα με θέμα τη διατροφή. Με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών είπαν και αποτύπωσαν αινίγματα και παροιμίες. Στα μαθηματικά, έφτιαξαν λίστες, έκαναν ταξινομήσεις, σειροθετήσεις και διατάξεις με τη χρήση αριθμών. Μέσα από τις διάφορες μορφές της τέχνης έκαναν κατασκευές με τη χρήση ποικίλων υλικών όπως, πυραμίδα υγιεινής διατροφής, αφίσες, στεφάνια, κολάζ, σουμπλά. Με το θεατρικό παιχνίδι μεταφέρθηκαν στον κόσμο της φαντασίας και παρουσίασαν τις πολιτείες της υγιεινής και της ανθυγιεινής πολιτείας και τις πόλεις με τα άσπρα και μαύρα δοντάκια, φαντάστηκαν ένα σακί ως παιδί και παρομοίωσαν το ανθρώπινο σώμα με ένα ρομπότ. Τα παιδιά ένιωσαν ισότιμα μέλη μίας ομάδας στα πλαίσια της οποίας συνεργάστηκαν για ένα σκοπό. Έμαθαν να σέβονται τη γνώμη και τη μοναδικότητα του άλλου, ανεξάρτητα τις διαφορές τους.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τέτοιου είδους δράσεις έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τον τρόπο που ένα παιδί διαμορφώνει τη στάση του για τη διατροφή ως ενήλικας στο μέλλον. Η ανάγκη για θετικά πρότυπα γίνεται πιο απαραίτητη στις μέρες. Τα παιδιά συνεχώς βομβαρδίζονται από διαφημίσεις που τα προτρέπουν στην κατανάλωση βλαβερών για την υγεία τροφές. Καθήκον μας είναι να τα προστατέψουμε και να τους παρέχουμε τα κατάλληλα εφόδια για να θωρακιστούν και να πράξουν το σωστό για τη σωματική και ψυχική τους υγεία χωρίς να φτάνουμε σε υπερβολές. Επομένως, μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικοί έχουμε όλοι ένα κοινό στόχο: να γίνουμε όλοι οπαδοί της υγιεινής διατροφής.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δεσύπρη, Ε. (2007). Γνωρίζω την υγιεινή διατροφή. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα.

Δεσύπρη, Ε. (2008). Γνωρίζω το σώμα μου τον εαυτό μου. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα.

Μαρκαδάκη, Κ. (2014). Το στρουμπουλό τερατάκι. Εκδόσεις Μίνωας. Αθήνα.

Μπασλάμ, Δ. (2007). Ο Αγησίλαος. Εκδόσεις Επόμενος Σταθμός. Αθήνα.

Ράσελμαν, Α. (1995). Σοκολάκης και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη. Εκδόσεις Άμμος. Αθήνα.

Ράσελμαν, Α. (1996). Ο Μάκης Ενζυμάκης και η μάχη στο στομάχι. Εκδόσεις Άμμος. Αθήνα.

Τερκεσίδου, Λ. (2009). Οι Σωματοφύλακες της κατσαρόλας. Εκδόσεις Ταξιδευτής. Αθήνα.

Τριβιζάς, Ε. (2001). Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας. Καλέντης. Αθήνα.

ΧαρατζήΓιωτάκη, Ε. (2009). Το φαγητό δεν είναι μόνο για να χορταίνουμε. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα.

Επίσης η συγκεκριμένη ιστοσελίδα μας έδωσε πολλές ιδέες για πίνακες αναφοράς: http://dreamskindergarten.blogspot.gr/

Οδηγάμε και κυκλοφορούμε με τρόπο σωστό και προσεκτικό Ζώνη, κράνος και Κ.Ο.Κ. τα πρώτα που πρέπει να έχουμε στο μυαλό

Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια ως πεζός, επιβάτης, ποδηλάτης και μελλοντικός οδηγός

Μαρία Κουτεντάκη, Καλλιόπη Ζουμή, Βασιλική Θεοδώρου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ maria13101978@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ popizoumi@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ vickie.theodorou@gmail.com)

15ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα, τα παιδιά ευαισθητοποιήθηκαν γύρω από θέματα οδικής ασφάλειας. Μέσα από ομαδικές, κυρίως, δράσεις τα παιδιά υιοθέτησαν σωστές συμπεριφορές προκειμένου να μάθουν να κυκλοφορούν σωστά ως πεζοί, επιβάτες, ποδηλάτες και πάνω από όλα ως μελλοντικοί οδηγοί. Δουλέψαμε ιδιαίτερα πάνω στο θέμα της ζώνης ασφαλείας και του κράνους σε αυτοκίνητο και μηχανάκι ή ποδήλατο αντίστοιχα. Μέσα από ομαδικά και θεατρικά παιχνίδια τα παιδιά έμαθαν για τη σημασία και τη λειτουργία των φωτεινών σηματοδοτών και των πινακίδων. Τέλος, ήρθαν σε επαφή με τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με την κυκλοφορία, όπως του τροχονόμου. Για το τέλος της δράσης έχει προγραμματιστεί η παρουσίαση χρήσιμων οδηγιών από γονείς που έχουν σχολή οδήγησης.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_16.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Οδική ασφάλεια, Κ.Ο.Κ., ζώνη ασφαλείας, κράνος, πεζός, ποδηλάτης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εποχή, όπου η κυκλοφορία στους δρόμους είναι δύσκολη και πολλές φορές επικίνδυνη, λόγω της βιασύνης και της άγνοιας ορισμένων, η γνώση και η τήρηση βασικών κανόνων οδικής συμπεριφοράς σώζει ζωές, αφού μας προφυλάσσει από λάθη που οδηγούν συχνά σε ατυχήματα. Είναι λοιπόν σημαντικό να ξεκινήσει η ευαισθητοποίηση γύρω από το θέμα της κυκλοφοριακής αγωγής από τη μικρή ηλικία των παιδιών, έτσι ώστε να γνωρίσουν από νωρίς βασικούς κανόνες του Κ.Ο.Κ. και να υιοθετήσουν σωστά πρότυπα οδικής συμπεριφοράς αλλά και να ευαισθητοποιήσουν και άλλους να τους μιμηθούν. Γι' αυτούς τους λόγους θεωρήσαμε σκόπιμο να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα τη φετινή σχολική χρονιά στο νηπιαγωγείο μας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η υιοθέτηση σωστών προτύπων συμπεριφοράς, προκειμένου τα παιδιά να μάθουν να κυκλοφορούν με ασφάλεια ως πεζοί, επιβάτες, ποδηλάτες και μελλοντικοί οδηγοί. Οι στόχοι ήταν :

- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της ζώνης ασφαλείας και του κράνους.
- Να μάθουν να κάθονται στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου.
- Να αναγνωρίσουν τα βασικά σήματα οδικής κυκλοφορίας.

- Να πληροφορηθούν για τη λειτουργία και τη σημασία των φαναριών.
- Να γνωρίσουν τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με την κυκλοφορία στους δρόμους, όπως αυτό του τροχονόμου.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της συνεργασίας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα η διερεύνηση του θέματος έγινε με τη μορφή σχεδίου εργασίας(project) και έγινε προσπάθεια εφαρμογής της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας. Ενισχύθηκε η διαθεματικότητα, γι' αυτό σε όλες τις δράσεις μας προσπαθήσαμε να εμπλέξουμε όλες τις γνωστικές περιοχές του νέου αναλυτικού προγράμματος σπουδών του νηπιαγωγείου: Γλώσσα Μαθηματικά Μελέτη Περιβάλλοντος Έκφραση και Δημιουργία Νέες τεχνολογίες.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη **γλώσσα**, μέσω του προφορικού λόγου (συζητήσεις, απορίες, εντυπώσεις, διάλογοι), τα παιδιά εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους γνωρίζοντας νέες λέξεις από τον Κ.Ο.Κ., ήρθαν σε επαφή με τα λογοτεχνικά κείμενα (ακρόαση παραμυθιών),,έμαθαν να διατυπώνουν πιο ολοκληρωμένες προτάσεις, να ακούν τον ακροατή όταν μιλάει και να περιμένουν τη σειρά τους για μιλήσουν. Μέσω του γραπτού λόγου (αντιγραφή πληροφοριών πινακίδων, μηνυμάτων σωστής οδικής συμπεριφοράς καθώς και διαφόρων νέων λέξεων από τον Κ.Ο.Κ.),τα παιδιά εξοικειώθηκαν με τις μορφές του γραπτού λόγου, τα πεζά και τα κεφαλαία γράμματα, τη φορά της γραφής και τη σημασία του γραπτού λόγου στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Στα **μαθηματικά**, μέσω του προβληματισμού και της διερεύνησης σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος αλλά και μέσω της σύγκρισης, ταξινόμησης και ομαδοποίησης (οχημάτων, πινακίδων σήμανσης και κανόνων οδικής συμπεριφοράς), βελτίωσαν τη μαθηματική τους σκέψη και εμπέδωσαν καλύτερα τα σχήματα και τους αριθμούς.

Όσον αφορά τη **μελέτη περιβάλλοντος,** τα παιδιά έμαθαν να αναγνωρίζουν βασικά σήματα του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, συνειδητοποίησαν την αξία της σωστής οδικής συμπεριφοράς, ήρθαν σε επαφή με το θέμα της ανακύκλωσης (χρησιμοποιώντας στις κατασκευές τους άχρηστα υλικά), γνώρισαν το ρόλο των εμπλεκόμενων στο θέμα της οδικής ασφάλειας(τροχονόμο, τροχαία), μοιράστηκαν εμπειρίες και βιώματα μεταξύ τους και έμαθαν να συνεργάζονται μέσα σε μια ομάδα.

Στον τομέα της **δημιουργίας και έκφρασης**, βρήκαν πολλές ευκαιρίες να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από ποικίλες μορφές της τέχνης, όπως τη ζωγραφική και τις κατασκευές (αυτοκίνητα, φανάρια, πινακίδες, μακέτα, σελιδοδείκτες), το τραγούδι ("Το ποδήλατό μου", "Προσοχή Προσοχή"), το θεατρικό παιχνίδι ("Κυκλοφορώ σωστά στο δρόμο"), την παντομίμα (Τροχονόμος) και διάφορα άλλα παιχνίδια (όπως αυθόρμητα και παιχνίδια ρόλων).

Όσον αφορά τις **νέες τεχνολογίες,** τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, γνωρίζοντας το διαδίκτυο στο νηπιαγωγείο (προβολή video για τον Κ.Ο.Κ.) αλλά και στο σπίτι με τους γονείς (εύρεση πληροφοριών).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής, που υλοποιήσαμε φέτος στο νηπιαγωγείο μας, συμμετείχαν όλα τα παιδιά(43 στον αριθμό, νήπια-προνήπια) και των δύο τμημάτων του νηπιαγωγείου. Η διάρκεια του προγράμματος ήταν 3 μήνες.

Ως αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος τέθηκε μια επίσκεψη που θα πηγαίναμε και θα χρησιμοποιούσαμε ως μεταφορικό μέσο το λεωφορείο. Συζητήσαμε μέσα στην τάξη για το τι πρέπει να προσέχουμε στο δρόμο μέχρι να μπούμε στο λεωφορείο αλλά και ποια θα πρέπει να είναι η συμπεριφορά μας μέσα σ' αυτό. Τα παιδιά εξέφρασαν πολλές

απόψεις και προβληματισμούς, γι' αυτό και αποφασίσαμε να επεξεργαστούμε το θέμα της κυκλοφοριακής αγωγής.

Τα παιδιά αρχικά, περιέγραψαν δικά τους βιώματα από ατυχήματα στο δρόμο αλλά και γεγονότα που άκουσαν από τα τηλεοπτικά μέσα ενημέρωσης, όπου δυστυχώς σχεδόν καθημερινά ανακοινώνεται και κάποιο τροχαίο ατύχημα. Έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον θέτοντας πολλές ερωτήσεις και απορίες σχετικά με το θέμα. Βρήκαμε και ορίσαμε μαζί με τα παιδιά τον τίτλο της δράσης μας, η οποία θα είχε τη μορφή σχεδίου εργασίας.

Έτσι λοιπόν, μέσα από τις συζητήσεις με τα παιδιά μέσα στην τάξη, καταγράψαμε σ' ένα χαρτί τι γνωρίζουν για το θέμα που θα επεξεργαζόμασταν. Οι απαντήσεις τους ήταν οι εξής:

- Τα αυτοκίνητα είναι πιο γρήγορα από τα μηχανάκια.
- Στο κόκκινο σταματάμε και στο πράσινο ξεκινάμε.
- Ο τροχονόμος φοράει στολή.
- Στο μηχανάκι φοράμε κράνος και στο αυτοκίνητο ζώνη.
- Τα σήματα έχουν διαφορετικά χρώματα και σχήματα και μας δείχνουν προς τα που να πηγαίνουμε.
- Τα παιδιά δεν πρέπει να προχωρούν μόνα τους στο δρόμο γιατί μπορεί να τους τρακάρει κάποιο αυτοκίνητο.
- Τα παιδιά κάθονται σε ειδικό καθισματάκι αυτοκινήτου.

Συνεχίσαμε, καταγράφοντας σε άλλο χαρτί τι θέλουν να μάθουν τα παιδιά για το θέμα μας. Οι απαντήσεις τους ήταν οι εξής:

Γιατί μερικοί τρέχουν πάρα πολύ όταν οδηγούν αυτοκίνητο ή μηχανάκι;

- Πώς δουλεύουν τα αυτοκίνητα;
- Γιατί έχουν σειρήνα η πυροσβεστική, το ασθενοφόρο και το περιπολικό;
- Γιατί τα σήματα έχουν διαφορετικά σχήματα και χρώματα;
- Τι σημαίνουν οι γραμμές πάνω στους δρόμους;
- Γιατί ανάβει το πορτοκαλί φανάρι;
- Γιατί πρέπει πάντα τα παιδιά να κάθονται στο πίσω κάθισμα;
- Σε ποια ηλικία τα παιδιά μπορούν να κάθονται μπροστά στο αυτοκίνητο;
- Τι πρέπει να προσέχουμε για να μην μας πατήσει αυτοκίνητο;
- Πώς δουλεύει ο τροχονόμος;
- Γιατί ο τροχονόμος πρέπει να φοράει ειδική στολή;
- Πώς μας προφυλάσσουν η ζώνη ασφαλείας και το κράνος;

Βασιζόμενοι σ' αυτά που ήθελαν να μάθουν τα παιδιά, προχωρήσαμε όλοι μαζί στην κατασκευή ενός ιστογράμματος, με τίτλο "Οδηγάμε και κυκλοφορούμε με τρόπο σωστό και προσεκτικό Ζώνη, κράνος και Κ.Ο.Κ. τα πρώτα που πρέπει να έχουμε στο μυαλό", το οποίο περιείχε τα εξής θέματα που έπρεπε να επεξεργαστούμε:

- Τα μέσα μεταφοράς της ξηράς
- Οι πινακίδες σήμανσης και τα φανάρια
- Η συμπεριφορά στο δρόμο και οι κανόνες του Κ.Ο.Κ.
- Το επάγγελμα του τροχονόμου

Αφού τελείωσε η κατασκευή του ιστογράμματος, τα παιδιά χωρίστηκαν σε 4 ομάδες, όσα ήταν και τα θέματα που προέκυψαν. Ανακοινώσαμε στους γονείς την εκπόνηση του συγκεκριμένου προγράμματος και ζητήσαμε τη βοήθειά τους για να συλλέξουν τα παιδιά

πληροφορίες από το σπίτι, ανάλογες με το θέμα που είχε αναλάβει η κάθε ομάδα .Έπειτα από δύο περίπου εβδομάδες, τα παιδιά είχαν φέρει αρκετές πληροφορίες από το σπίτι(βιβλία και περιοδικά, φυλλάδια, εικόνες, πληροφορίες απ' το ίντερνετ), οι οποίες αναρτήθηκαν σε συγκεκριμένο χώρο του νηπιαγωγείου.

Η αρχική μας κατεύθυνση ήταν να γνωρίσουμε τα μέσα μεταφοράς της ξηράς. Μέσα από δύο βιβλία που είχαν φέρει τα παιδιά με τίτλο "Τα αγαπημένα μου οχήματα" και "Τα μέσα μεταφοράς στην ξηρά" γνωρίσαμε διάφορα είδη οχημάτων, όπως αυτοκίνητα, λεωφορεία, μηχανάκια, τρένα, ποδήλατα, ασθενοφόρα, περιπολικά και πυροσβεστικά οχήματα. Παρατήρησαν και σχολίασαν τις εικόνες του βιβλίου και περιέγραψαν με ενθουσιασμό κάθε λεπτομέρεια που τους έκανε εντύπωση στα οχήματα. Γνώρισαν την ιστορία τους (στα παλιά χρόνια δεν υπήρχαν τόσα οχήματα), τη λειτουργία του καθενός από αυτά και τη σημασία τους. Τονίσαμε τη σπουδαιότητα της χρήσης του ποδηλάτου ή των μέσων μαζικής μεταφοράς (π.χ. του λεωφορείου) ως μέσου μεταφοράς στην πόλη και την αποφυγή της συχνής χρήσης του αυτοκινήτου.

Διασκέδασαν μαθαίνοντας και τραγουδώντας τραγούδια σχετικά με οχήματα όπως: "Το ποδήλατό μου" και "Η σακαράκα". Στη συνέχεια έπαιξαν το ομαδικό παιχνίδι των ήχων. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά, μέσα από ένα CD, άκουγαν τον ήχο διαφόρων οχημάτων και έπρεπε να διακρίνουν σε ποιο όχημα ανήκει ο κάθε ήχος. Η δραστηριότητα αυτή ενθουσίασε τα παιδιά και ήθελαν ξανά και ξανά να παίζουν το συγκεκριμένο παιχνίδι. Ακολούθησαν ατομικές δραστηριότητες συγκρίσεων, ταξινομήσεων και ομαδοποιήσεων οχημάτων, ανάλογα με το μέγεθός τους, το θόρυβο που κάνουν, τις ρόδες που έχουν και τον τρόπο λειτουργίας τους (αν χρειάζονται καύσιμα ή όχι). Επίσης το κάθε παιδί ζωγράφισε με το δικό του τρόπο το αγαπημένο του όχημα. Τέλος έπαιξαν επιτραπέζια παιχνίδια και πάζλ σχετικά με το θέμα μας καθώς και διάφορα παιχνίδια με παιδικά οχήματα που είχαν φέρει τα παιδιά από το σπίτι.

Γνωρίζοντας τα μέσα μεταφοράς της ξηράς, τα παιδιά κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα: πρώτον, ότι υπάρχουν πολλά μέσα για να κινηθεί κάποιος στο δρόμο και δεύτερον ότι είναι αρκετά ωφέλιμο, όσοι μπορούμε, να περπατάμε στην πόλη ή να προτιμάμε το ποδήλατο ως μέσο μεταφοράς μας σ' αυτήν, γιατί γυμνάζουμε το σώμα μας και δεν εκπέμπουμε ρύπους στο περιβάλλον. Επίσης, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, όπως το λεωφορείο, είναι και αυτά μία λύση γι' αυτούς που δεν μπορούν, για διάφορους λόγους, να χρησιμοποιήσουν το ποδήλατο ή το περπάτημα, γιατί αποτρέπεται το μπλοκάρισμα των δρόμων από την πληθώρα των αυτοκινήτων.

Η γνωριμία με τις πινακίδες σήμανσης και τα φανάρια ήταν το επόμενο θέμα του ιστογράμματός μας. Αρχικά, μας επισκέφτηκε ο κύριος Σφυρίχτρας, μία κούκλα τροχονόμος, η οποία, μέσα από ένα φυλλάδιο το οποίο είχε τίτλο "Ας μάθουμε να κυκλοφορούμε" και απεικόνιζε σήματα, μας εξήγησε αρχικά τη λειτουργία της κάθε πινακίδας και τη σημασία των διαφορετικών σχημάτων και χρωμάτων της (π.χ. οι τρίγωνες πινακίδες δηλώνουν συνήθως κίνδυνο, οι κυκλικές απαγόρευση και οι ορθογώνιες πληροφορίες). Επίσης μας μίλησε για τις διαβάσεις και τις λωρίδες στους δρόμους και ποια είναι η λειτουργία τους. Μας γνώρισε τον Σταμάτη και τον Γρηγόρη στους φωτεινούς σηματοδότες στο φανάρι των πεζών και τη λειτουργία του πορτοκαλί χρώματος στο φανάρι των οχημάτων.

Άρχισε ένας διάλογος ανάμεσα στον κύριο Σφυρίχτρα και τα παιδιά για να λυθούν τυχόν απορίες των παιδιών για τα σήματα του Κ.Ο.Κ. Ο κύριος Σφυρίχτρας ενθουσίασε τα παιδιά γι' αυτό και ζήτησαν να μείνει σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος μέσα στην τάξη μας .Με τη συζήτηση εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους με καινούριες λέξεις από τον Κ.Ο.Κ. (όπως μονόδρομος, αδιέξοδος, αναστροφή, σήμανση, διάβαση πεζών, προτεραιότητα κ.ά.) και γνώρισαν τα διάφορα σχήματα (κύκλο, τετράγωνο, ορθογώνιο, πολύγωνο, ρόμβο, γραμμή, τόξα κ.ά.). Τα περισσότερα παιδιά έδειξαν ενδιαφέρον στο σχήμα του STOP, γιατί ήταν σε αυτά το πιο οικείο. Κάποια παιδιά μας επισήμαναν ότι έχουν δει και αλλού τέτοια

και παρόμοια σήματα, όπως π.χ. στις καφετέριες (σήμα απαγόρευσης καπνίσματος) στις πόρτες καταστημάτων (το σήμα της απαγόρευσης) και στα αυτοκίνητα (το σήμα της προσοχής παιδιά στο αυτοκίνητο).

Δημιουργήσαμε με εικόνες, που είχαν φέρει τα παιδιά από το σπίτι, ένα ομαδικό κολάζ, με διάφορα σήματα του Κ.Ο.Κ. και τις πληροφορίες που αυτά μας δίνουν. Συνεχίσαμε με ατομικές εργασίες πινάκων διπλής εισόδου, όπου τα παιδιά καλούνταν να ταξινομήσουν σήματα, ανάλογα με το χρώμα και το σχήμα τους. Επίσης, κατασκεύασαν σελιδοδείκτες που απεικόνιζαν σήματα του Κ.Ο.Κ. και σε μία κόλλα χαρτί το κάθε παιδί ζωγράφισε, με το δικό του τρόπο, τα 5 σήματα που του έκαναν εντύπωση. Έφτιαξαν όλοι μαζί το δικό τους φυλλάδιο με πινακίδες σήμανσης, ζωγραφίζοντας από τη μια μεριά το σήμα και γράφοντας από δίπλα την ανάλογη λειτουργία του π.χ. απαγορεύεται η είσοδος, εδώ σταματάμε, επικίνδυνη δεξιά στροφή κ.α.).Τέλος, ζωγράφισαν δρόμους, και κατασκεύασαν φανάρια και πινακίδες χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά όπως χαρτόκουτα, γκοφρέ, τέμπερες και χαρτόνι κάνσον. Κάποια από αυτά τα χρησιμοποιήσαμε σαν πινακίδες σήμανσης της τάξης μας. Συγκεκριμένα, δίπλα από σημεία όπου υπάρχει ρεύμα (π.χ. καλώδιο φωτοτυπικού και ηλεκτρονικού υπολογιστή) βάλαμε το σήμα της απαγόρευσης, στην είσοδο της αυλής το σήμα του stop (σταματάμε για να κάνουμε το τρένο μας και ύστερα βγαίνουμε προσεκτικά στην αυλή), δίπλα από την τουαλέτα το σήμα της υποχρεωτικής κατεύθυνσης (προχωράμε προς αυτή την κατεύθυνση που μας δείχνει το σήμα για να πάμε στην τουαλέτα) και στην τζαμαρία του σχολείου μας το σήμα πληροφορίας (που μας πληροφορεί για την ονομασία του σχολείου"15ο Νηπιαγωγείο").

Η εμπειρία τους από τη γνωριμία με τα σήματα οδικής κυκλοφορίας ήταν συναρπαστική. Έμαθαν όσα δε γνώριζαν για τα φανάρια, με χαρά πειραματίστηκαν με τη διαφορετικότητα των σημάτων οδικής κυκλοφορίας και τη λειτουργίας του καθενός από αυτά και ενθουσιάστηκαν που χρησιμοποιήσαμε στην τάξη μας τα σήματα που έφτιαξαν, γι' αυτό και τα αφήσαμε όλη τη χρονιά μέσα στην αίθουσα.

Ακολούθησε η επεξεργασία του τρίτου θέματος του ιστογράμματός μας: "Η συμπεριφορά στον δρόμο και οι κανόνες του Κ.Ο.Κ.".Η δράση μας ξεκίνησε με την προβολή στην τάξη ενός ολιγόλεπτου βίντεο από το youtube με τίτλο "Μαθαίνω να κυκλοφορώ στο δρόμο", το οποίο περιείχε βασικούς κανόνες του Κ.Ο.Κ. σε μορφή κινουμένων σχεδίων. Αφού τα παιδιά παρακολουθήσαν το βίντεο με προσήλωση και ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ακολούθησε διάλογος πάνω σ' αυτά που είδαμε. Επισημάναμε και εξηγήσαμε βασικούς κανόνες οδικής συμπεριφοράς και ασφάλειας για πεζούς, οδηγούς οχημάτων και ποδηλάτες, επιβάτες οχημάτων και τους καταγράψαμε.

ΠΕΖΟΙ

- Προχωράμε στο πεζοδρόμιο και αν δεν υπάρχει βαδίζουμε πάντοτε στην αριστερή πλευρά του δρόμου.
- Αν θέλουμε να διασχίσουμε το δρόμο, ελέγχουμε δεξιά και αριστερά για τυχόν διερχόμενα αυτοκίνητα και ύστερα περνάμε χωρίς να τρέχουμε.
- Προχωράμε πάνω στις διαβάσεις, τύπου ζέβρα, οι οποίες είναι ειδικά φτιαγμένες για τους πεζούς.
- Τα μικρά παιδιά κρατούν τους μεγάλους από το χέρι στο πεζοδρόμιο ή στο δρόμο.
- Στο κόκκινο φανάρι (Σταμάτης) σταματάμε και στο πράσινο (Γρηγόρης) ξεκινάμε, πάντα με προσοχή.
- Όταν παίζουμε στο πάρκο και πεταχτεί η μπάλα στο δρόμο δεν πεταγόμαστε να την πιάσουμε, ζητάμε από έναν μεγάλο να μας βοηθήσει.

ΟΔΗΓΟΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΠΟΔΗΛΑΤΕΣ

- Φοράμε πάντα τη ζώνη μας στο αυτοκίνητο και το κράνος στο μηχανάκι ή το ποδήλατο πριν ξεκινήσουμε.
- Δεν τρέχουμε ούτε κάνουμε αγώνες όταν οδηγούμε αυτοκίνητο ή μηχανάκι.
- Τηρούμε πιστά τα σήματα οδικής κυκλοφορίας.
- Δεν τρώμε, δεν καπνίζουμε και δεν μιλάμε στο κινητό όταν οδηγούμε.
- Στο κόκκινο φανάρι σταματάμε, στο πράσινο ξεκινάμε και στο πορτοκαλί προσέχουμε γιατί μας προειδοποιεί ότι θα ανάψει σύντομα το κόκκινο.
- Όταν στο δρόμο υπάρχει τροχονόμος υπακούμε τις εντολές του.
- Όταν βλέπουμε περιπολικό, ασθενοφόρο ή πυροσβεστικό όχημα με αναμμένη σειρήνα, κάνουμε στην άκρη γιατί έχουν προτεραιότητα.
- Στο ποδήλατο κρατάμε το τιμόνι με τα δύο χέρια, εκτός αν πρόκειται να κάνουμε σήμα ότι θέλουμε να στρίψουμε.
- Κοιτάζουμε πίσω μας πριν στρίψουμε ή σταματήσουμε με το ποδήλατο και ειδοποιούμε για τις αλλαγές στην πορεία μας κάνοντας ένα σαφές σήμα με το χέρι μας.
- Δεν κάνουμε αγώνες και ακροβατικά με το ποδήλατο.
- Δεν μεταφέρουμε άλλον επιβάτη με το ποδήλατο.
- Ελέγχουμε το ποδήλατο για σκασμένα λάστιχα ή χαλασμένα φώτα.
- Τα μικρά παιδιά δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν μόνα στο δρόμο με το ποδήλατο αλλά πάντα με τη συνοδεία ενηλίκου.
- Προσέχουμε και σεβόμαστε πεζούς και ζώα όταν οδηγούμε και είμαστε πάντοτε ευγενικοί.

ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

- Φοράμε πάντα τη ζώνη και τα παιδιά κάθονται πάντα στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου σε ειδικό κάθισμα για παιδιά.
- Δεν ενοχλούμε τον οδηγό με κανένα τρόπο.
- Δεν πειράζουμε τα χερούλια της πόρτας, ούτε βγάζουμε το χέρι από το παράθυρο, όταν το όχημα κινείται.
- Όταν μπαίνουμε ή βγαίνουμε από το αυτοκίνητο χρησιμοποιούμε την πόρτα που βρίσκεται στην πλευρά του πεζοδρομίου.
- Στο λεωφορείο δεν προχωράμε ανάμεσα στα καθίσματα όταν αυτό βρίσκεται σε κίνηση.
- Όταν βλέπουμε ηλικιωμένους ή έγκυες είμαστε ευγενικοί μαζί τους παραχωρώντας τους τη θέση μας.
- Δεν βιαζόμαστε και δεν σπρώχνουμε τους άλλους όταν μπαίνουμε ή βγαίνουμε από το λεωφορείο.

Τονίσαμε ιδιαίτερα την αξία της ζώνης ασφαλείας και του κράνους. Παρατηρήσαμε, μέσα από πληροφορίες που τα παιδιά έφεραν στο νηπιαγωγείο, το πλήθος των ατυχημάτων στην Ελλάδα και στα οποία οι οδηγοί δε φορούσαν ζώνη ασφαλείας και κράνος και διαπιστώσαμε πόσες ζωές μπορεί να είχαν σωθεί αν τα φορούσαν. Εξηγήσαμε ότι τα μικρά παιδιά πρέπει να κάθονται στο πίσω κάθισμα σε ειδικά καθισματάκια, γιατί οι ζώνες ασφαλείας που υπάρχουν στο αυτοκίνητο είναι ειδικά προσαρμοσμένες για πιο μεγάλα παιδιά (κυρίως από 12 ετών και πάνω). Υποσχεθήκαμε, για το καλό μας, να μην ξεχνάμε

ποτέ τη ζώνη ασφαλείας στο αυτοκίνητο και το κράνος στο μηχανάκι ή στο ποδήλατο. Κι αν δούμε κάποιον και τα ξεχάσει δε μένει παρά να του το υπενθυμίσουμε.

Με εικόνες και φωτογραφίες σχετικά με τη συμπεριφορά στο δρόμο, που είχαν φέρει τα παιδιά, φτιάξαμε ένα ομαδικό κολάζ αφίσα. Συγκεκριμένα, τα παιδιά έκοψαν και κόλλησαν σ' ένα χαρτόνι τις εικόνες με τη σωστή οδική συμπεριφορά από τη μια μεριά και τη λανθασμένη από την άλλη και έγραψαν δίπλα στις εικόνες τα ανάλογα μηνύματα. Βάλαμε και τίτλο στην εργασία μας "Τα σωστά και τα λάθη στο δρόμο", και δημιουργήσαμε μία αφίσα με την οποία στολίσαμε την τάξη μας. Στη συνέχεια, τα παιδιά ζωγράφισαν και έγραψαν με το δικό τους τρόπο μηνύματα σωστής οδικής συμπεριφοράς. Διαβάσαμε ΄τα παραμύθια: "Καλώς τον κύριο Κ.Ο.Κ. και Η κυρία Κλο η Σοφερίνα" και τραγουδήσαμε το τραγούδι με τίτλο: "Προσοχή Προσοχή".

Το επάγγελμα του τροχονόμου ήταν το τελευταίο θέμα του ιστογράμματός μας. Ο κύριος Σφυρίχτρας, η κούκλα που μας είχε επισκεφτεί στην αρχή, ήρθε ξανά για να μας εξηγήσει αυτή τη φορά τη δουλειά του τροχονόμου. Μας έδειξε μέσα από εικόνες και φωτογραφίες, τα βασικά χαρακτηριστικά του και μας εξήγησε το ρόλο του και πόσο σημαντικός είναι. Αρχικά, παρατηρήσαμε την ειδική στολή που φοράει (το χρώμα της στολής, το καπέλο, τη σφυρίχτρα)και μάθαμε ότι τη φοράει για να τον ξεχωρίζουν οι πολίτες από τους άλλους ανθρώπους. Γνωρίσαμε την ιστορία του επαγγέλματος του τροχονόμου και πόσο αυτό έχει αλλάξει με τα χρόνια. Επίσης μάθαμε ότι ανήκει σε μία υπηρεσία της αστυνομίας που ονομάζεται τροχαία και ο ρόλος του είναι να βρίσκεται στους δρόμους και να βοηθάει στην ασφαλή κυκλοφορία όλων: πεζών και οχημάτων. Είδαμε βασικές κινήσεις των χεριών του με τις οποίες δείχνει σε πεζούς και οδηγούς πώς να κινηθούν και τονίσαμε ότι πρέπει να υπακούμε στις εντολές του για την ασφάλειά μας, αλλιώς επιβάλλει πρόστιμο. Γνωρίσαμε και τον σχολικό τροχονόμο, ο οποίος ρυθμίζει την κυκλοφορία σε επικίνδυνα σημεία έξω από τα σχολεία για να φτάσουν τα παιδιά με ασφάλεια στον προορισμό τους.

Στα παιδιά έκανε μεγάλη εντύπωση το επάγγελμα του τροχονόμου και μέσω παντομίμας που έπαιξαν, έγιναν και αυτά τροχονόμοι. Εξέφρασαν την επιθυμία να παίξουν κι άλλα παιχνίδια σχετικά και αποφασίσαμε να παίξουμε μέσα στην τάξη μας ένα θεατρικό παιχνίδι με τίτλο "Κυκλοφορώ σωστά στο δρόμο". Τα παιδιά χωρίστηκαν σε διάφορες ομάδες: οδηγοί, πεζοί, πινακίδες, φανάρια και τροχονόμοι και παρίσταναν ότι βρίσκονταν σε δρόμο της πόλης, όπου κινούνταν σύμφωνα με τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας. Αν κάποιος παραβίαζε τους κανόνες λάμβανε και το ανάλογο πρόστιμο από τον τροχονόμο. Τα παιδιά, μέσα από το συγκεκριμένο παιχνίδι, κατανόησαν με τρόπο βιωματικό, πόσο σημαντικό είναι να υπακούμε όλοι στον Κ.Ο.Κ. και πόσο εύκολο είναι, από ένα λάθος μας, να συμβεί κάποιο ατύχημα. Κατάλαβαν επίσης ότι ο τροχονόμος δεν είναι κάποιος που πρέπει να φοβόμαστε, επειδή επιβάλλει πρόστιμα, αλλά κάποιος που πρέπει να εμπιστευόμαστε, να υπακούμε και να σεβόμαστε, γιατί μας βοηθάει να κυκλοφορούμε στο δρόμο με ασφάλεια.

Η τελική μας εργασία ήταν η ομαδική κατασκευή μιας μακέτας "Η πόλη μας", η οποία κατασκευάστηκε κυρίως με άχρηστα και ανακυκλώσιμα υλικά. Χρησιμοποιήσαμε ως βάση, ένα κομμάτι γυψοσανίδας που υπήρχε στο πατάρι του νηπιαγωγείου. Πάνω σ' αυτήν τα παιδιά ζωγράφισαν πάρκα, δρόμους, διαβάσεις και πλατείες. Έπειτα, κατασκεύασαν και κόλλησαν τα κτίρια, χρησιμοποιώντας άδεια χάρτινα κουτιά από τρόφιμα και φάρμακα, τα δέντρα από ρολά χαρτιού υγείας και πλαστικά δεντράκια που έφεραν τα παιδιά από τούρτες γενεθλίων και τέλος τα φανάρια και τις πινακίδες σήμανσης, χρησιμοποιώντας καπάκια νερού, χαρτόνι, καλαμάκια και πλαστελίνη. Το αποτέλεσμα εντυπωσίασε όλους και ιδιαιτέρως τα παιδιά, τα οποία έφεραν αυτοκινητάκια και ανθρωπάκια σε στυλ playmobil, για να τα παίζουν στη μακέτα. Ένιωθαν μεγάλη ικανοποίηση γιατί έπαιζαν ένα παιχνίδι που είχαν κατασκευάσει τα ίδια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η συγκεκριμένη εργασία ήταν μια ευχάριστη εμπειρία, τόσο για τα παιδιά και τους γονείς όσο και για μας τους εκπαιδευτικούς. Μέσω κυρίως του παιχνιδιού, τα παιδιά συνειδητοποίησαν τους κινδύνους της άγνοιας και της απροσεξίας στο δρόμο αλλά και τα οφέλη του σεβασμού και της τήρησης των κανόνων του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Κατανόησαν ότι το πιο σημαντικό απ' όλα στην κυκλοφορία μας στους δρόμους είναι η προστασία της ζωής μας και των συνανθρώπων μας. Όλοι, μικροί μεγάλοι, επικροτήσαμε τον τίτλο του προγράμματός μας, που έγινε και μήνυμα: "Οδηγάμε και κυκλοφορούμε με τρόπο σωστό και προσεκτικό Ζώνη, κράνος και Κ.Ο.Κ. τα πρώτα που πρέπει να έχουμε στο μυαλό. Ποιος δε θέλει τα παιδιά μας να υιοθετήσουν σωστά πρότυπα οδικής συμπεριφοράς ως πεζοί και μελλοντικοί οδηγοί αλλά και οι μεγάλοι να προβληματιστούν και να επαναπροσδιορίσουν τη στάση και τη συμπεριφορά τους στο δρόμο;

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Donovan, G. (2004). *Τα αγαπημένα μου οχήματα*. Αθήνα: Σαββάλας.

Mantegazza, G. (2006). *Μαθήματα κυκλοφοριακής αγωγής*. Αθήνα: Σαββάλας.

Βασιλειάδου, Μ. (2006). *Τα μέσα μεταφοράς στην ξηρά*. Αθήνα: Λιβάνη.

Βρανάς, Ρ. (1990). *Πρόσεχε στο παιχνίδι στο δρόμο και στο σπίτι*. Αθήνα: ΔΩΡΙΚΟΣ.

ΓρηγοριάδουΣουρέλη, Γ. (2007). *Δρόμο παίρνω δρόμο αφήνω*. Αθήνα: Πατάκη.

Πιτσιδοπούλου, Ε. (2006). *Καλώς τον Κύριο Κ.Ο.Κ*. Αθήνα: Κέδρος.

Σαρή, Ζ. (1988). *Η Κυρία Κλο η Σοφερίνα*. Αθήνα:Πατάκη.

Διατροφή-Ο κύκλος του ψωμιού

Δημητριακά, η βάση της υγιεινής διατροφής
Αικατερίνη Λιοντάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ aikaterinilion@gmail.com)

16ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση αυτή αναφέρεται στο Πρόγραμμα που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης κατά το Σχολικό Έτος 20142015, με τμήμα Α΄ τάξης 14 μαθητών και είχε τίτλο "Διατροφή-Ο κύκλος του ψωμιού". Διήρκεσε 6 περίπου μήνες και ασχοληθήκαμε αρχικά με θέματα υγιεινής διατροφής (Η υγιεινή διατροφή ήταν κεντρικό θέμα όλου του Σχολείου). Στη συνέχεια επικεντρωθήκαμε στις γεωργικές εργασίες που απαιτούνται για την καλλιέργεια και συγκομιδή των δημητριακών, καθώς επίσης στους μύθους, τις παραδόσεις κ.ά.

Βασικοί στόχοι του Προγράμματος ήταν, μεταξύ άλλων, να αποκτήσουν τα παιδιά θετική στάση για τα λιγότερο «ελκυστικά» αλλά θρεπτικότερα τρόφιμα και να γνωρίσουν τα οφέλη από την κατανάλωσή τους στο σώμα και το πνεύμα, καθώς τα δημητριακά αποτελούν τη βάση της μεσογειακής διατροφής. Επίσης, να αντιληφθούν τα παιδιά πώς η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει επηρεάσει την καλλιέργεια των σιτηρών.

Κατά τη διερεύνηση του θέματος επιχειρήθηκε μια όσο γίνεται περισσότερο βιωματική προσέγγιση, με δράσεις εντός και εκτός σχολείου. Εξασφαλίστηκε η διαθεματικότητα, με εμπλεκόμενα πεδία τη Γλώσσα, τη Μυθολογία, την Αισθητική Αγωγή, τις Νέες Τεχνολογίες, τα Μαθηματικά, τη Μελέτη Περιβάλλοντος, όμως με μια χαλαρή, παιγνιώδη διάθεση και ενεργοποίηση όλων των μαθητών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blog-post_83.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Υγιεινή Διατροφή, Καλλιέργεια Δημητριακών, Λαϊκή Παράδοση, Μαγειρική.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βάση της μεσογειακής διατροφικής πυραμίδας αποτελείται κυρίως από τροφές που προέρχονται από τα δημητριακά. Η Ελλάδα ήταν ανέκαθεν μια χώρα που στηριζόταν στην αγροτική της παραγωγή. Ειδικότερα η Κρήτη έχει παράδοση στην καλλιέργεια των δημητριακών για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών των κατοίκων. Ήδη στην Προϊστορική Κρήτη οι πινακίδες της Γραμμικής Β Γραφής περιέχουν ιδεογράμματα για το στάρι, το κριθάρι, το αλέτρι, το βόδι, το αλεύρι που δηλώνουν ότι ήδη από τη Νεολιθική εποχή οι κάτοικοι της Κρήτης καλλιεργούσαν σιτάρι και κριθάρι. (Χρυσουλάκη, 2006), (Σταυριανοπούλου, 2013)

Μάλιστα η άριστη υγεία και μακροζωία των Κρητών αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στη μεγάλη κατανάλωση δημητριακών, λαχανικών, φρούτων και ελαιολάδου. Ακριβώς επειδή τα διατροφικά πρότυπα αλλάζουν στις μέρες μας, τα στατιστικά δεδομένα διαφοροποιούνται προς το χειρότερο. (Ψιλάκη, 2009)

Το ψωμί ειδικότερα, ανεξάρτητα από τον τύπο που προτιμά κανείς, ήταν και είναι απαραίτητο στο τραπέζι, καθημερινό ή εορταστικό. Είναι εκείνο που παίρνουμε ως αντίδωρο μετά τη Λειτουργία κι αυτό που μετουσιώνεται σε Σώμα του Χριστού κατά τη Θεία

Κοινωνία, είναι ο άρτος που αφιερώνεται στους αγίους και μοιράζεται στους πιστούς. Είναι το ψωμί του γάμου, το χριστόψωμο, η λαμπροκουλούρα. "Φάγαμε ψωμί κι αλάτι" λέει ο λαός για να δείξει την πολύχρονη φιλία. Ταυτόσημο με την τροφή κι η έλλειψή του συνώνυμο της πείνας. Σε κάθε περιοχή της Ελλάδας αλλά και σε όλο τον κόσμο θα συναντήσει κανείς πλείστα έθιμα που σχετίζονται με το ψωμί, κοινό στοιχείο σε όλους τους πολιτισμούς. (Ψιλάκης, 2001)

Η συγκέντρωση όμως του πληθυσμού στα αστικά κέντρα (Μερακλής, 2007) σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής και τη χρήση μηχανών σε όλα τα στάδιά της, έχει απομακρύνει τα περισσότερα παιδιά από τη στοιχειώδη επαφή με τη γη και τις αγροτικές εργασίες. Επαγγέλματα των παππούδων μας χαρακτηρίζονται πια ως παραδοσιακά, δηλαδή μη σύγχρονα, άγνωστα για τα περισσότερα παιδιά. Αυτό ισχύει ακόμη πιο έντονα για τα εργαλεία και τις τεχνικές των γεωργών που πλέον συναντώνται ως εκθέματα λαογραφικών συλλογών και αντικείμενα προγραμμάτων ορισμένων Μουσείων.

Έχοντας υπόψη αυτά, στην αρχή της χρονιάς ήταν για μας έκπληξη όταν ένας μαθητής αναφερόταν συνέχεια *στο τρακτέρ του μπαμπά του* και τι έκανε κάθε Σαββατοκύριακο στη φύση. Συζητώντας με τα παιδιά διαπιστώσαμε ότι υπήρχε ενδιαφέρον, επισκεφτήκαμε το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης για να παρακολουθήσουμε το αντίστοιχο πρόγραμμα *(Ο κύκλος του ψωμιού)* και πειστήκαμε ότι άξιζε να ασχοληθούμε με το θέμα αυτό. Είναι μάλιστα πρόσφορο για διαθεματική προσέγγιση και βιωματική μάθηση.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο γενικός σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία υγιών ατόμων που αναπτύσσονται σε υγιή φυσικά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Τα άτομα πρέπει, καθώς μεγαλώνουν, να αποκτούν εφόδια (γνώσεις, κριτική ικανότητα κ.ά.) για να είναι σε θέση να κατανοούν τα περιβάλλοντα αυτά και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για τη βελτίωσή τους.

Επιμέρους στόχοι είναι οι μαθητές μας:

- Να κατανοήσουν τους όρους «υγιεινή διατροφή», «υποσιτισμός» κ.ά.
- Να γνωρίσουν γεωργικές εργασίες και εργαλεία καθώς και συναφή επαγγέλματα που χάνονται λόγω της εκμηχάνισης της παραγωγής.
- Να αντιληφθούν πώς η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει επηρεάσει τις καλλιέργειες .
- Να υιοθετήσουν θετική στάση για τα λιγότερο «ελκυστικά» αλλά θρεπτικότερα τρόφιμα αφού πρώτα γνωρίσουν τα οφέλη από την κατανάλωσή τους στο σώμα και στο πνεύμα.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης και διαλόγου, να είναι σε θέση να μιλούν γι' αυτά που μαθαίνουν ή παρακολουθούν με τρόπο κατανοητό, να μάθουν να συνεργάζονται αρμονικά για να ολοκληρώνουν εργασίες γρήγορα κι αποτελεσματικά, να "δέσουν" ως ομάδα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Είναι ίσως φανερό από τα προηγούμενα ότι τα θέματα που επεξεργαστήκαμε σε αυτό το πρόγραμμα έχουν σχέση με το φυσικό μας περιβάλλον, τα φυτά του τόπου μας, τη σωματική υγεία, την ποιότητα ζωής, τη διατροφή, τη μυθολογία και τη θρησκεία, τις παραδόσεις, τη λαϊκή τέχνη.

Η διδακτική προσέγγιση ήταν **διερευνητική**, δηλαδή και έγινε έρευνα σε πηγές αλλά, μια και οι μαθητές βρίσκονται στην α΄ Δημοτικού, κυρίως αναζητήθηκαν πληροφορίες από ανθρώπους μεγαλύτερους που έχουν την εμπειρία και τη γνώση για το θέμα που

συζητούσαμε κάθε φορά(διατροφολόγος, αρτοποιός, μουσειοπαιδαγωγοί, γονείς, παππούδες).

Η μέθοδος ήταν, επίσης, όσο γίνεται για μαθητές ενός σχολείου της πόλης, **βιωματική**, καθώς μεταξύ άλλων έσπειραν και παρακολούθησαν τους σπόρους να μεγαλώνουν, ζύμωσαν, παρακολούθησαν εκπαιδευτικά προγράμματα και έπαιξαν παιχνίδια ρόλων. Παρακολουθήσαμε σχετικά **εκπαιδευτικά προγράμματα** στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, στο Λογάρι και στον Αρόλιθο, επισκεφτήκαμε το **Αρτοποιείο** της γειτονιάς μας.

Σύμφωνα με τους συντάκτες του βιβλίου του δασκάλου για τη Μ.τ.Π., είναι καλό να δίνεται έμφαση στη **Μουσειοπαιδαγωγική** καθώς επιτυγχάνεται ευκολότερα έτσι η βιωματική μάθηση.

Είναι στις μέρες μας πια κοινός τόπος ότι **η μάθηση δεν γίνεται παθητικά.** Έχει τα μέγιστα αποτελέσματα όταν ο μαθητής μιλά γι' αυτό που μαθαίνει, γράφει γι' αυτό, το συσχετίζει με εμπειρίες. (βιβλίο δασκάλου, Μ.τ.Π. Α΄δημοτικού, 2006)

Όπου χρειάστηκε, δημιουργήθηκαν ολιγομελείς **ομάδες**, βοήθησε το ένα παιδί το άλλο και γενικά υπήρχε ένα ευχάριστο και δημιουργικό κλίμα.

Η μέθοδος project αναφέρεται συχνά ως μέθοδος υλοποίησης προγραμμάτων Ευέλικτης Ζώνης. Θεωρούμε ότι τηρήθηκαν σίγουρα κάποιες από τις προϋποθέσεις της μεθόδου (αναφέρονται στο βιβλίο του δασκάλου για τη Μ.τ.Π. Α΄ Τάξης) όπως: η διάθεση χρόνου και η διαμόρφωση του χώρου της αίθουσας, η συνεργασία με γονείς και εξωσχολικά πρόσωπα, η μετακίνηση σε χώρους έρευνας, η παραγωγή "εκπαιδευτικών προϊόντων" και η αξιολόγηση.

Ως προς **το υλικό** που χρησιμοποιήθηκε, είχαμε φέτος την ευκαιρία να δανειστούμε τη βαλίτσα του Προγράμματος ΒΙΒΛΙΑ ΣΕ ΡΟΔΕΣ με θέμα συναφές (Ταξίδι Γεύσεων) και τη Μουσειοσκευή του Ιστορικού Μουσείου (Ο Κύκλος του Ψωμιού). Χρησιμοποιήσαμε ακόμη φυλλάδια από εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία προσαρμόσαμε για να ανταποκρίνονται στην ηλικία των παιδιών, βιβλία και ιστοσελίδες που μας έδωσαν αρκετή πνευματική τροφή και υλικό.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το θέμα εύκολα διασυνδέθηκε με πολλά γνωστικά αντικείμενα. Πρώτα πρώτα με τη **Γλώσσα**. Ανάμεσα σε άλλα, διαβάσαμε πολλά βιβλία (αγαπημένη συνήθεια την τελευταία ώρα ο κύκλος με μαξιλαράκια στο πάτωμα και χαλάρωση παρέα με ένα βιβλίο. Μερικά από αυτά αναφέρονται στη Βιβλιογραφία). Κατέγραψαν συνταγές και καταλόγους κ.ά. Δούλεψαν με παροιμίες κι αινίγματα. Ακόμη, χρησιμοποιώντας εικόνες τις οποίες χρωμάτισαν, φτιάξαμε μια ιστορία τα παιδιά τη διάβασαν, την ηχογραφήσαμε και τη μετατρέψαμε σε **ψηφιακή αφήγηση.**

Η αφήγηση γενικά (storytelling) είναι η τέχνη της διήγησης ιστοριών σε ένα ακροατήριο, με στόχο τη μεταβίβαση σημαντικών μηνυμάτων. Χρησιμοποιείται όμως κι ως ψυχαγωγικό μέσο που κεντρίζει το ενδιαφέρον, ευχαριστεί και δραστηριοποιεί οπτικοακουστικά τον ακροατή. Κι ακριβώς γι' αυτό το λόγο ο ακροατής μπορεί να συγκρατήσει ευκολότερα στη μνήμη του στοιχεία, όταν αυτά συνδέονται σε μια ιστορία. Αυτό το πλεονέκτημα αξιοποιείται από τους εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία, ειδικά στις μικρές τάξεις.

Η εμφάνιση της τεχνικής αυτής χρονολογείται μαζί με την αρχή της ανθρωπότητας και ιστορικά αποτελεί την πρώτη απόπειρα προφορικής διατύπωσης μιας ιστορίας. Στη συνέχεια εμπλουτίστηκε με εικόνες σε διάφορα υλικά (βραχογραφίες, πάπυρο, χαρτί) και στις μέρες μας έχει οπτικοποιηθεί πολύ περισσότερο και παίρνει πια **ψηφιακή μορφή.** Οι επιστήμονες ορίζουν την ψηφιακή αφήγηση ως τον συνδυασμό της παραδοσιακής προφορικής αφήγησης με πολυμέσα του 21ου αιώνα και σύγχρονα εργαλεία

τηλεπικοινωνίας ενώ αντιμετωπίζεται εδώ και χρόνια ως μια νέα μορφή τέχνης που χρησιμοποιεί την εικόνα, το βίντεο και την αφήγηση.

Η ψηφιακή αφήγηση, θεωρείται ότι πολλαπλασιάζει τα πλεονεκτήματα της απλής αφήγησης και μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους και διαφορετικά εργαλεία (π.χ. επεξεργασία εικόνων και λόγου με παραγωγή ταινίας) ακόμα και διαδικτυακά. Βέβαια, λόγω της νεαρής ηλικίας των παιδιών και της έλλειψης μαθημάτων Πληροφορικής στο Σχολείο μας, δεν εμπλέχτηκαν τα ίδια στη μετατροπή της εικονογραφημένης ιστορίας σε ψηφιακή μορφή, (όπως θα ήταν το ιδανικό) και στην πραγματικότητα έγινε από εμάς, χρησιμοποιώντας μερικές από τις δυνατότητες του προγραμματιστικού περιβάλλοντος Scratch.

Όμως, πιστεύουμε ότι, έστω και σε αυτό το επίπεδο, **η εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορίας κι Επικοινωνίας** προσδίδει μεγαλύτερη ζωντάνια στο παραγόμενο προϊόν, γίνεται πιο εντυπωσιακή η παρουσίασή του και εξοικονομούνται πόροι, αφού δεν απαιτείται κατανάλωση χαρτιού, μελανιών για αναπαραγωγή αντιγράφων, βιβλιοδεσία κ.λπ Επιπλέον, από την πλευρά των μαθητών κεντρίζεται το ενδιαφέρον τους να συμμετέχουν πιο ενεργά στην παραγωγή του γραπτού λόγου, στην εικονογράφηση, στη σωστή ανάγνωση. Αναγνωρίζουν την προσωπική τους συμβολή και αυτό τους δημιουργεί συναισθήματα υψηλής αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού.

Μπορεί το γλωσσικό μάθημα να κατείχε το μεγαλύτερο μερίδιο στην κατανομή χρόνου, όμως και τα άλλα γνωστικά αντικείμενα είχαν τη θέση τους. Στα **Μαθηματικά** κάναμε μετρήσεις και καταγραφές (π.χ. πόσους σπόρους φυτέψαμε σε κάθε γλαστράκι, πόσοι φύτρωσαν τελικά, δημιουργήσαμε και λύσαμε απλά προβλήματα πρόσθεσης-αφαίρεσης. Μετρήσαμε το ύψος των φυτών κάθε μήνα κ.λπ.)

Κάποιες ενότητες της **Μελέτης του Περιβάλλοντος** π.χ. Τα φυτά του τόπου μου, Τα μέρη του φυτού κ.λπ. εξετάστηκαν και μέσα από το βιβλίο αλλά και με παραδείγματα από το Πρόγραμμα. Επίσης συναφείς ήταν και οι ενότητες για τις ανάγκες του ανθρώπου, και τη ζωή σε άλλα μέρη της γης όπου η φτώχεια εμποδίζει την ικανοποίηση και των πιο βασικών αναγκών. Άλλωστε η Μελέτη μαζί με την **Αισθητική Αγωγή** είναι τα μαθήματα από τα οποία έχουμε τη δυνατότητα να αντλήσουμε ένα ικανοποιητικό ποσοστό ωρών και να το αξιοποιήσουμε στην Ευέλικτη Ζώνη.

Η **Μυθολογία** είχε κι αυτή τη θέση της στο Πρόγραμμα στον τρόπο που οι αρχαίοι ερμήνευαν την εναλλαγή των εποχών μέσα από το μύθο της Θεάς Δήμητρας η οποία και δίνει και το όνομά της σε μια ολόκληρη ομάδα φυτών και της κόρης της της Περσεφόνης. Μέσα από παραμύθια και βιντεάκια γνώρισαν τα παιδιά ένα κομμάτι της ελληνικής μυθολογίας.

Στα **Θρησκευτικά** είχαμε την ευκαιρία όταν πήγαμε για εκκλησιασμό και τα περισσότερα παιδιά μετείχαν της Θείας Κοινωνίας, να μιλήσουμε για το ρόλο του άρτου σε αυτήν, τα είδη ψωμιού που χρησιμοποιεί η εκκλησία μας, όπως το πρόσφορο (από το οποίο φτιάχνεται η Θεία Λειτουργία, δίνεται ως αντίδωρο στους πιστούς και παραπέμπει στον Μυστικό Δείπνο) κι ο άρτος (με το θαύμα του πολλαπλασιασμού των άρτων στην έρημο) ή τα κόλλυβα, αρχαία λέξη που σήμαινε κόκκους δημητριακών, προσφέρονται στη μνήμη των νεκρών και δεν είναι τίποτε άλλο από βρασμένο στάρι μαζί με άλλα υλικά για να να είναι πιο νόστιμο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Στο ιστολόγιο που διατηρούμε στην τάξη, έχουν αναρτηθεί φωτογραφίες από τις δράσεις μας. Ψηφιακό υλικό που παρουσιάστηκε στα παιδιά στη διάρκεια της χρονιάς, συνταγές κ.ά. υπάρχουν και στη σελίδα της Ευέλικτης Ζώνης.

1ος μήνας- Οκτώβριος 2014: Γίνονται διερευνητικές συζητήσεις, υποδεχόμαστε τα βιβλία σε ρόδες και αρχίζουμε την ανάγνωσή τους, παρακολουθούμε το πρόγραμμα στο Ιστορικό Μουσείο.

16 Οκτώβρη: Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής και την υποδοχή μιας νέας μαθήτριας στην τάξη, καθόμαστε γύρω από το ίδιο τραπέζι (στην πραγματικότητα στο πάτωμα γύρω από το ίδιο τραπεζομάντιλο!) τρώμε το δεκατιανό μας και συζητάμε για τις επιλογές μας. Στη συνέχεια, παρακολουθούμε βιντεάκια, παρουσιάσεις και παιχνίδια με θέμα τις ομάδες τροφών και την Πυραμίδα Διατροφής.

24 Οκτώβρη: Δεχόμαστε την επίσκεψη διατροφολόγου στο σχολείο η οποία παρουσιάζει τις υγιεινές τροφές γενικά και τι είναι καλό να περιλαμβάνει το ενδεδειγμένο πρωινό και δεκατιανό.

2ος μήνας-Νοέμβριος 2014: Κάθε παιδί φυτεύει σπόρους σε γλαστράκια κι αναλαμβάνει την παρακολούθηση και φροντίδα της γλάστρας του. Βλέπει την εξέλιξη των σπόρων, το φύτρο, τη ρίζα, το βλαστό που ανατέλλει από το χώμα και τα πρώτα φύλλα.

3ος μήνας-Δεκέμβριος 2014: Ζυμώνουμε αλατοζύμη και φτιάχνουμε χριστουγεννιάτικα στολίδια για το εναλλακτικό μας χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Με τη βοήθεια μαμάδων, πλάθουμε χριστουγεννιάτικα μπισκότα στο σχολείο.

4ος μήνας

Ιανουάριος 2015: Δουλεύουμε φύλλα εργασίας.

Υλοποιείται από όλες τις τάξεις του Σχολείου η μέρα του υγιεινού δεκατιανού κατά την οποία τα παιδιά μέσα από μια λίστα τροφίμων που τους είχε δοθεί, φέρνουν τρόφιμα από το σπίτι τους. Ένα ένα τμήμα με τη σειρά περνάει και σερβίρεται. Διαπιστώνεται η ποικιλία τροφών που μπορούμε να καταναλώνουμε ακόμα και στο Σχολείο. Εντυπωσιακή ήταν η ζήτηση για τη φρουτοσαλάτα που έγινε κόβοντας όλα τα φρούτα που έφεραν οι μαθητές και οι μαθήτριες τα οποία ανακατεύτηκαν με τους χυμούς.

5ος μήνας-Φεβρουάριος 2015: Δουλεύουμε φύλλα εργασίας και εικαστικά. Μαθαίνουμε τραγούδια α) Ο γεωργός, (Περιοδικό «ΠΑΡΑΘΥΡΟ στην Εκπαίδευση», τ.35, 2005) β) Ο χορός των μπιζελιών .

6ος μήνας-Απρίλιος 2015: Επισκεπτόμαστε το αρτοποιείο της γειτονιάς, βλέπουμε τη διαδικασία για την παρασκευή του ψωμιού, τα πολλά είδη αρτοπαρασκευασμάτων που υπάρχουν, παίρνουμε συνέντευξη από τον φούρναρη, ζυμώνουμε στα μηχανήματα του αρτοποιείου και με το ζυμάρι αυτό επιστρέφουμε στην τάξη με τη βοηθό του φούρναρη και φτιάχνουμε Λαζαράκια (καθώς κλείνουμε για τις διακοπές του Πάσχα).

Πραγματοποιούμε επίσκεψη στο **Λογάρι** και παρακολουθούμε εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η υπεύθυνη, κα Χαμηλάκη Κατερίνα, μας φιλοξένησε, μας τράταρε, μας έμαθε, μας θύμισε, μας διασκέδασε. Κι όλα αυτά γύρω από την καλλιέργεια των δημητριακών και την κρητική διατροφή.

Μυρίσαμε την ξινή γεύση του προζυμιού, καταλάβαμε το ρόλο του στην παρασκευή του ψωμιού και φτιάξαμε τα δικά μας ψωμάκια. Δοκιμάσαμε σπιτικό ζυμωτό ψωμί κι ελιές καθώς και κέικ με χαρουπάλευρο και καρύδια, ενώ μιλούσαμε για το υγιεινό δεκατιανό. Κλείσαμε το πρόγραμμα με τραγούδι και χορό.

Αθιβολή: Σπορά, όργωμα, θερισμός, αλώνισμα
Κι απ' το μύλο στο ζύμωμα
Μόχθου στεφάνωμα ίσαμε να το γευτείς,
μα από το ξεφούρνισμα μια μπουκιά κι η ψυχή
αλαφραίνει, ένα κομμάτι λαδοβρεχτό,
κι ο μόχθος γίνεται δύναμη για ένα σήμερα
καλύτερο απ' το χθες. (Χαμηλάκη)

7ος μήνας-Μάιος 2015:

Επισκεπτόμαστε το παραδοσιακό χωριό "Αρόλιθος" και παρακολουθούμε το πρόγραμμα *"Ψωμί κι ελιά"*. Βλέπουμε τα αυθεντικά εργαλεία καλλιέργειας της γης και τα χρησιμοποιούμε. Τα παιδιά αντιλαμβάνονται πόσο κοπιαστική είναι η δουλειά του γεωργού.

Τελειώνουμε τις εργασίες που θα παρουσιαστούν ως "προϊόντα" του Προγράμματος.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας το πρόγραμμα παρατηρήθηκε ότι τα περισσότερα παιδιά εκτελούσαν τις ασκήσεις και τις δραστηριότητες που υπήρχαν στα φυλλάδια που τους δίνονταν γρήγορα. Όπου δυσκολεύονταν, συνεργάζονταν για να μπορέσουν να απαντήσουν. Δεν εντοπίστηκε ανία ή κούραση, αντίθετα τα παιδιά περίμεναν την επόμενη δραστηριότητα με χαρά. Με αφορμή ένα κείμενο από το βιβλίο της Γλώσσας, (*Θα γράψουμε το δικό μας βιβλίο*) τα παιδιά κλήθηκαν να γράψουν κι αυτά για μια δραστηριότητα της χρονιάς. Πολλά επέλεξαν να γράψουν για δραστηριότητες που είχαν σχέση με το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης. Αφενός τα σχόλιά τους ήταν θετικά, αφετέρου και μόνο το γεγονός ότι επέλεξαν τις συγκεκριμένες δραστηριότητες δείχνει ότι οι δραστηριότητες αυτές άφησαν το αποτύπωμά τους. Οι εκθεσούλες τους μαζί με τις ζωγραφιές συγκεντρώθηκαν σε ένα ηλεκτρονικό βιβλιαράκι με τίτλο " Βιβλίο Αναμνήσεων".

Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα έδωσε ευκαιρίες για εκδρομές, για δράσεις εντός και εκτός σχολείου και γενικά εμπλούτισε το Πρόγραμμα Μαθημάτων. Η βασική επιδίωξη που είχε τεθεί εξαρχής να επικρατήσει ευχάριστη και παιγνιώδης διάθεση καθώς και ενεργοποίηση όλων των μαθητών, έγινε πραγματικότητα.

Ευχάριστη έκπληξη ήταν και η συμμετοχή της οικογένειας των παιδιών (μαμάδες κυρίως) που είτε έρχονταν στο Σχολείο και βοηθούσαν ύστερα από δική μας πρόσκληση σε κάποια δραστηριότητα, είτε με δική τους πρωτοβουλία έστελναν στο σχολείο αυτά που έφτιαχναν (π.χ. ζυμωτό ψωμί), είτε ακόμη και συνοδεύοντάς μας στις εξορμήσεις.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Sopko E., (μετφρ. Χατζηκόμνου Γ.) (1996), *Το στάρι*, εκδ. ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Μερακλής Μ., Σβορώνου Ε.(2007), *Από το στάρι στο ψωμί*, εκδ. ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Σταυριανοπούλου Ε. (2013), Μια ασυνήθιστη μέρα του ανακτορικού γραφέα Κεραμέα, στο Χανιώτης Ά. (επιμ.), *Έργα και Ημέρες στην Κρήτη,* σελ. 75119, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο

Υπ. Πολιτισμού (2007), *Αρχαίων & Βυζαντινών γεύσεις*, Ηράκλειο

ΥΠ.Ε.Π.Θ.Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006), *Μελέτη Περιβάλλοντος Α΄Δημοτικού*, βιβλίο δασκάλου, Αθήνα

ΥΠ.Ε.Π.ΘΠαιδαγωγικό Ινστιτούτο (2001), *Οδηγός για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης*, βιβλίο για το Δάσκαλο, Αθήνα

Χαμηλάκη Κ., *Λόγος και Πράξη της κρητικής διατροφής*, εκδ. ιδίας

Χρυσουλάκη Στ., (επιμ.) (2006), Εικονογράμματα και συλλαβογράμματα στο προϊστορικό Αιγαίο, στο Υπ. Πο., *Η διδασκαλία του Μινωικού Πολιτισμού στο σχολείο, στο Μουσείο και στον αρχαιολογικό χώρο.*

Ψιλάκη Μ. & Ν.(2009), *Κρητική παραδοσιακή κουζίνα*, εκδ. ΚΑΡΜΑΝΩΡ, Ηράκλειο

Ψιλάκης, Ν. & Μ. (2001), *Το ψωμί και τα γλυκίσματα των Ελλήνων*, εκδ. ΚΑΡΜΑΝΩΡ, Ηράκλειο

(βιβλία που διαβάστηκαν την ώρα της φιλαναγνωσίας και είχαν σχέση με το θέμα)

Lobel A., *Πατάτες, πατάτες*, εκδ. ΑΓΚΥΡΑ

Ασμπογιορνσεν Κρ, Μόε Γ., *Η ιστορία ενός καλοψημένου τηγανόψωμου*, εκδ. ΠΑΤΑΚΗΣ

Αφήγηση (Storytelling)

Ζαραμπούκα Σ., *Ο ωραίος Δαρείος*, εκδ. ΠΑΤΑΚΗΣ

Μάγος Κ., *Πού πας κουλουράκι*, εκδ. ΝΙΚΑΣ

Μεσογειακή Διατροφή

Μπίνιου Α., *Η Ταρώ κι ο Ζαχαροζυμωμένος*, εκδ. ΠΑΤΑΚΗΣ

Τι είναι η ψηφιακή αφήγηση;

Τριανταφύλλου Σ., *Η Μιλένα και το φρικτό ψάρι,* εκδ. ΠΑΤΑΚΗΣ

Χαλικιά Α., *Στην κατσαρόλα με τα χρώματα*, εκδ. ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

Συναισθηματική και κοινωνική αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο

Αναπτύσσοντας συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες στο Δημοτικό Σχολείο
Καλλιόπη Γενιτσαρίδου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ kalgenitsa@sch.gr)

17ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εποχή της κρίσης και της μελαγχολίας θεωρήθηκε από μέρους μου σημαντική η ένταξη προγράμματος συναισθηματικής νοημοσύνης παράλληλα με την ένταξη των μαθητών μου στο "μεγάλο σχολείο" που λέγεται Δημοτικό. Ο βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ανάπτυξη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών, καθώς διαπιστώθηκε ότι η συναισθηματική εκπαίδευση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι "περιθωριοποιημένη".

Το πρόγραμμα εστίασε στην ανάπτυξη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων όπως η αναγνώριση και η έκφραση των συναισθημάτων και η διαχείρισή τους, η ποιοτική επικοινωνία, η προσωπική υπευθυνότητα, η αυτοαποδοχή και η αποδοχή της διαφορετικότητας.

Η συναισθηματική εκπαίδευση οργανώθηκε μέσα από ποικίλες δράσεις, μεθόδους και μέσα, όπως η ανάγνωση σχετικών με το θέμα βιβλίων και την υλοποίηση σχετικών δραστηριοτήτων επεξεργασίας, παιχνίδια ρόλων, προσωπικές αφηγήσεις, υποστηρικτικό υλικό κ.α.

Μέσα από το πρόγραμμα, που υλοποιείται ακόμα, βελτιώνεται η επικοινωνιακή ικανότητα των παιδιών. Αναγνωρίζουν, εκφράζουν και χειρίζονται τα συναισθήματά τους και σε μικρό βαθμό καταφέρνουν να χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης αρνητικών συναισθημάτων. Ευελπιστούμε σε ακόμη καλύτερα αποτελέσματα κατά και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_37.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Συναισθηματική αγωγή, ανάπτυξη συναισθηματικών δεξιοτήτων, κοινωνικοποίηση, αποδοχή, διαφορετικότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα ζητούμενα στη σύγχρονη εκπαίδευση είναι πως τα παιδιά θα αποκτούν γνωστικές και συναισθηματικές δεξιότητες που θα είναι χρηστικές τόσο στη σχολική όσο και στην εξωσχολική τους ζωή. Έτσι το σημερινό σχολείο καλείται να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στις τυπικές σχολικές μεθόδους μάθησης και εκείνες της "άτυπης" μάθησης που οι μαθητές αξιοποιούν έξω από το σχολικό περιβάλλον.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της "συμφιλίωσης" της τυπικής και της άτυπης μαθησιακής διαδικασίας ηχεί παράξενα στο αυτί το γεγονός ότι ο σημερινός εκπαιδευτικός καλείται να "διδάξει" συναισθηματικές δεξιότητες και μάλιστα μέσα από Ειδικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στα πλαίσια συνήθως της προαιρετικού περιεχομένου Ευέλικτης Ζώνης. Αυτή ακριβώς η διάσταση της προαιρετικής συναισθηματικής εκπαίδευσης μπορεί να οδηγήσει σε διττό ερμηνευτικό περιεχόμενο. Από τη μια η επίσημη εκπαιδευτική πολιτική

αναγνωρίζει την αξία αλλά και την απουσία συστηματικής συναισθηματικής αγωγής στο σχολείο. Από την άλλη η αναγνώριση της αναγκαιότητας των προγραμμάτων αυτών στο σχολείο οδηγεί στο συμπέρασμα της απουσίας ενδυνάμωσης αντίστοιχων δεξιοτήτων στο οικογενειακό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Η σύγχρονη εκπαίδευση απαιτεί τη σχέση μέσα από τη συνεργατική μάθηση, όμως και η σχέση απαιτεί εκπαίδευση. Θεμελιωτής αυτής της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στη σχέση και στην εκπαίδευση ήταν Dewey, ο οποίος από τις αρχές του 20ου αι. (Κανάκης, 1987, σ. 39) έδωσε νέα ώθηση στην αγωγή μέσα από την ακατάπαυστη αλληλεπίδραση ανάμεσα σ' ένα άτομο και τ' αντικείμενα, ή άλλα άτομα. Ο ίδιος επίσης θεώρησε σαν ιδανικό σχολείο τον χώρο στον οποίο τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν διαπροσωπικές σχέσεις, να ασκούνται στην αποδοτική συνεργασία και να γίνονται ενεργητικά και υπεύθυνα άτομα. Υποστήριζε πως για να μάθουν οι άνθρωποι να συνεργάζονται πρέπει να βιώσουν τη συνεργατική διαδικασία μέσα στο σχολείο.

Αυτό ακριβώς το ιδανικό σχολείο του John Dewey, αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη ενασχόλησης μου με ένα πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής στο Δημοτικό Σχολείο και μάλιστα στην πιο χαμηλή βαθμίδα του.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα τελευταία χρόνια καινούριες θεωρίες έχουν εμφανιστεί στο προσκήνιο και έχουν επηρεάσει την παιδαγωγική σκέψη όπως, η θεωρία της Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Goleman (1997) και η θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης του Gardner (1993), ο οποίος υποστήριξε ότι η νοημοσύνη δεν είναι ενιαία και μονοδιάστατη, αλλά ένας συνδυασμός ικανοτήτων που είναι μεν διακριτές και ανεξάρτητες αλλά δρουν αλληλοσυμπληρωματικά για την επίλυση των προβλημάτων. Άμεση σχέση με την καλλιέργεια των συναισθημάτων, έχουν η διαπροσωπική και η ενδοπροσωπική νοημοσύνη, οι οποίες σχετίζονται με την κατανόηση των συναισθημάτων και των προθέσεων των άλλων αλλά και τα δικών μας αντίστοιχα. (Κόνσολας, 2007, σ. 440)

Στη διαμόρφωση αυτών των θεωριών συνέβαλε ακόμη και η σύγχρονη νευροφυσιολογία του εγκεφάλου με έννοιες και τεχνικές που αφορούν την αυτορύθμιση των συναισθημάτων (Ματσαγκούρας, 2008, σ. 451)

Ο Goleman αναπτύσσει τη θεωρία του περί συναισθηματικής νοημοσύνης χρησιμοποιώντας το μοντέλο των συναισθηματικών ικανοτήτων. Σύμφωνα με αυτό, η συναισθηματική νοημοσύνη απαρτίζεται από δύο βασικές ικανότητες, την προσωπική ικανότητα στην οποία περιλαμβάνονται η αυτοεπίγνωση, η αυτορύθμιση και τα κίνητρα συμπεριφοράς και την κοινωνική ικανότητα στην οποία περιλαμβάνονται η ενσυναίσθηση και οι κοινωνικές δεξιότητες. (Goleman, 2000, σσ. 54,55)

Σύμφωνα με τον Schaffer, 1996 (ΓκλιάουΧριστοδούλου, χ.η.) η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (social competence) ως έννοια χρησιμοποιείται για να δείξει το επιθυμητά αναμενόμενο αποτέλεσμα της ανάπτυξης ενός παιδιού. Δηλώνει την ικανότητα κάποιου να αλληλεπιδρά αποτελεσματικά με το περιβάλλον και να επιτυγχάνει κοινωνικούς στόχους. Να εμπλέκεται σε πολύπλοκες διαπροσωπικές σχέσεις και να αναπτύσσει ειδικές δεξιότητες όπως, φιλικές σχέσεις με τους γύρω του, αποδοχή, συμπάθεια, ενσυναίσθηση. Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων επιτρέπει στο παιδί την ομαλή προσαρμογή στην ομαδική ζωή της τάξης και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων με τους γύρω του.

Σε συνέχεια όλων των παραπάνω ο John Gottman κατέδειξε τον ρόλο που παίζουν τα συναισθήματα στη ζωή μας. Περισσότερο και από τον Δείκτη Νοημοσύνης, το γνωστό σε όλους μας IQ, η συναισθηματική επίγνωση και η ικανότητα του ατόμου να χειρίζεται τα συναισθήματά του καθορίζουν την ευτυχία και την επιτυχία του στη ζωή. (Gottman, 2000, σ. 28)

Γίνεται λοιπόν εύκολα αντιληπτό ότι η προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας σε επίπεδο συστήματος και σύγχρονης σχολικής κοινότητας αποτελεί μια σημαντική διάσταση ενός αποτελεσματικού σχολείου. Σύμφωνα με τους Masten, 2001, 2007Reddy, Rhodes & Mulhall, 2003Wright & Masten, 2005 (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011, σ. 7) η ψυχική ανθεκτικότητα αναφέρεται στη διαδικασία της θετικής προσαρμογής, παρά τις δύσκολες και αντίξοες συνθήκες και παρά την έκθεση σε παράγοντες επικινδυνότητας.

Οι τάξεις και τα σχολεία μπορούν να αποτελέσουν «ψυχικά ανθεκτικές κοινότητες» που παρέχουν στήριξη και καθοδήγηση σε όλα τα παιδιά και συμβάλλουν στη διευκόλυνση της ανάπτυξης και της σχολικής τους προσαρμογής. Οι Henderson & Milstein, 2008 (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011, σ. 7) έχουν περιγράψει έξι βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας στο σχολικό περιβάλλον.

Οι τομείς αυτοί είναι:

(α) ανάπτυξη θετικών κοινωνικών σχέσεων

(β) καθορισμός σαφών και ξεκάθαρων ορίων

(γ) εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων

(δ) παροχή στήριξης και φροντίδας

(ε) ύπαρξη υψηλών προσδοκιών και σαφής έκφρασή τους και

(στ) παροχή ευκαιριών για ενεργό συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, τα παρεμβατικά προγράμματα στον χώρο του σχολείου αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών. Τα προγράμματα αυτά αφορούν σε επίπεδο πρωτογενούς πρόληψης όλο τον μαθητικό πληθυσμό και αποσκοπούν στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και των δεξιοτήτων επικοινωνίας, στην προαγωγή της ψυχικής υγείας και στη δημιουργία θετικού κλίματος και υποστηρικτικού περιβάλλοντος στην τάξη. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011, σ. 8).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ-ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η μεθοδολογία προσέγγισης ενός προγράμματος συναισθηματικής αγωγής σε μικρές ηλιακές ομάδες μαθητών δε θα μπορούσε να είναι διαφορετική από την ομαδοσυνεργατική, μιας και οι σκοποί της είναι πρωταρχικά κοινωνικοί.

Η ομαδική εργασία είναι ένα πεδίο άσκησης των μαθητών στην κοινωνική μάθηση. Μαθαίνουν να ακούν προσεκτικά τους άλλους, να υποστηρίζουν τη γνώμη τους με επιχειρήματα, αλλά και να υποχωρούν να αναθεωρούν τις απόψεις τους, να συμβιβάζονται να επιλύουν τις συγκρούσεις τους με διάλογο, να αναπτύσσουν κριτική σκέψη. Αλλά και στον γνωστικό, το συναισθηματικό και τον ψυχοκοινωνικό τομέα η ομαδική εργασία οδηγεί σε θετικά αποτελέσματα Έρευνες στο σχολείο έχουν δείξει ότι η ομάδα υπερτερεί στην καλύτερη κατανόηση μιας δραστηριότητας, στη συστηματική αναζήτηση των αναγκαίων πληροφοριών, στο πλήθος των παραγόμενων λύσεων, στην αξιοποίηση των κατάλληλων μεθόδων και τεχνικών και στην εξοικείωση με τα προσφερόμενα μέσα εργασίας. (Κανάκης, Ομαδική εργασία (Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία), 2007, σ. 484)

Το πρόγραμμα εμπλέκεται με τις γνωστικές περιοχές της Γλώσσας, των Εικαστικών, Μελέτης Περιβάλλοντος, της Πληροφορικής Συνδέεται επίσης με θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες όπως επικοινωνία, αλληλεπίδραση, άτομο σύνολο (ομάδα), ομοιότητα διαφορά. (Δ.Ε.Π.Π.Σ., ΦΕΚ 303 και 304/1332003)

Πραγματοποιήθηκε από τους 21 μαθητές της Α1 τάξης του 17ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου από τον Σεπτέμβριο 2014 ως τον Ιούνιο 2015 στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης. Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, όμως οι ομάδες δεν παρέμεναν σταθερές για να εξυπηρετούνται καλύτερα οι στόχοι της κάθε δραστηριότητας

Οι μέθοδοι που αξιοποιήθηκαν ήταν ανάλογες των στόχων αλλά και των συνθηκών της εκάστοτε συγκεκριμένης σχολικής πραγματικότητας Ενδεικτικά αναφέρουμε, δημιουργική γραφή, ανάγνωση, καθοδηγούμενη ανακάλυψη, ελεύθερη έκφραση, βιωματική μάθηση, αυτοσχεδιασμός, μουσικοκινητική αγωγή, εικαστικές δραστηριότητες, παρακολούθηση βίντεο, αλλά και απλή επίδειξη.

Η υλικοτεχνική υποδομή που χρησιμοποιήθηκε ήταν κινητό τηλέφωνο για τη λήψη φωτογραφιών, βιντεοπροβολέας και ηλεκτρονικός υπολογιστής.

Αξιοποιήθηκαν τα λογισμικά mindomo (https://www.mindomo.com) για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών των συναισθημάτων, το pinnacle studio για την παραγωγή βίντεο, η γλώσσα προγραμματισμού scratch (https://scratch.mit.edu) και το διαδικτυακό εργαλείο Little Bird Tales (https://littlebirdtales.com) για τη δημιουργία ψηφιακής αφήγησης, το παιχνίδι των συναισθημάτων (http://www.tvokids.com/games/moodmaker).

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γενικός σκοπός ήταν η ανάπτυξη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών. Το πρόγραμμα έδωσε έμφαση στις ικανότητες για ποιοτική επικοινωνία, προσωπική υπευθυνότητα, αυτοεπίγνωση και αυτοαποδοχή, ενσυναίσθηση και ετεροαποδοχή. Συμπεριλήφθηκαν οι ενότητες επικοινωνία, αυτοαντίληψη, αναγνώριση – έκφραση και χειρισμός συναισθημάτων, στρατηγικές αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων και επίλυση συγκρούσεων.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι του προγράμματος ήταν να μπορούν οι μαθητές ανάλογα με τις δυνατότητές τους:

Να ονομάζουν, να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τα συναισθήματα που παρουσιάστηκαν

Να εκφράζουν τα συναισθήματα τους με ποικίλους τρόπους, όπως η έκφραση του προσώπου, η στάση και οι κινήσεις του σώματος, ο γραπτός και προφορικός λόγος και η εικαστική δημιουργία.

Να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με τρόπο κοινωνικά αποδεκτό.

Να συνδέουν τα συναισθήματα με καταστάσεις και γεγονότα της καθημερινής ζωής.

Να ελέγχουν τα αρνητικά συναισθήματα τους.

Να βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης των αρνητικών συναισθημάτων τους.

Να αναπτύξουν δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας των συναισθημάτων τους.

Να αναπτύξουν ενσυναίσθηση, έτσι ώστε να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων, να συμπάσχουν και να βοηθούν.

Να κατανοήσουν ότι ο καθένας είναι διαφορετικός και επομένως νιώθει και αντιδρά διαφορετικά στις διάφορες καταστάσεις.

Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η έναρξη κάθε νέας σχολικής χρονιάς αποτελεί για τους μαθητές μία διαδικασία με αντιφατική σημασία: ελπιδοφόρα από τη μια στρεσογόνα από την άλλη. Πόσο μάλλον για τους μαθητές της χαμηλότερης βαθμίδας του μεγάλου σχολείου που ονομάζεται Δημοτικό. Πρώτο μου μέλημα λοιπόν ήταν η δημιουργία κλίματος συναισθηματικής σιγουριάς και σταθερότητας τόσο στην εξατομικευμένη και γενικότερη σχέση με τους μαθητές μου όσο και στις διαπροσωπικές μεταξύ τους σχέσεις.

Έτσι τον πρώτο μήνα της γνωριμίας μας αφιέρωσα αρκετό χρόνο σε παιχνίδια γνωριμίας, συνεργασίας, εμπιστοσύνης και ομαδοποίησης Τα παιχνίδια μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να γνωριστούν με αστείους τρόπους μέσα σε μια χαλαρή ατμόσφαιρα. Καθώς γελούν και διασκεδάζουν ενισχύεται η προσωπική ανάπτυξη, αποκτούν σωματογνωσία και αυτοεκτίμηση Ταυτόχρονα καλλιεργείται η γνωριμία με τα άλλα μέλη της ομάδας, η έκφραση και το μοίρασμα συναισθημάτων. Κύριος στόχος είναι η αλληλεπίδραση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας, όμως μπορούν να εκπληρώσουν και άλλους γνωστικούς στόχους όπως: ανάπτυξη εννοιών χώρου, συντονισμού, ανάπτυξη λεπτής και αδρής κινητικότητας, λόγου κ.α. Πολλά από αυτά παίζονται σε κύκλο, που από μόνος του βοηθάει στη δημιουργία ισότιμων σχέσεων.

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του προγράμματος έπαιξε η αξιοποίηση της ενεργητικής ακρόασης ανάγνωσης σχετικών με το περιεχόμενο του προγράμματος βιβλίων. Δυστυχώς δεν αξιωθήκαμε να "καλωσορίσουμε" στην τάξη μας τα ΒΙΒΛΙΑ ΣΕ ΡΟΔΕΣ με την αντίστοιχη θεματική, όμως αξιοποιήσαμε αρκετούς από τους προτεινόμενους συγγραφείς και τίτλους παράλληλα με επιπλέον τίτλους που βρέθηκαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου, την προσωπική μου βιβλιοθήκη ή τις βιβλιοθήκες των παιδιών. Με την ανάγνωση βιβλίων εκτός από την καλλιέργεια της Φιλαναγνωσίας επιδιώχθηκε η ανακούφιση των παιδιών από τις εκρήξεις και το φορτίο έντονων συναισθημάτων φόβου, θλίψης, θυμού, η συντροφιά και η στήριξη. Τα παιδιά καθώς ταυτίζονται με τους ήρωες που ίσως αντιμετωπίζουν παρόμοιες με τη δική τους κατάσταση μπορούν να βρουν απαντήσεις και λύσεις στις συναισθηματικές τους αγωνίες, να πιστέψουν στις δυνάμεις τους, να αποδεχτούν τον εαυτό τους και να δράσουν θετικά και αποτελεσματικά σε ανάλογες περιστάσεις.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τους παρακάτω τίτλους βιβλίων με τους αντίστοιχους συνδέσμους που βρήκαμε αξιόλογους και αξιοποιήσιμους στο διαδίκτυο:

ΜΟΥΛΑΚΗ ΈΡΑΗ ΠΑΛΕΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

GRINDLEY SALLY ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ**, Εκδόσεις: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Mckee DAVIDΕΛΜΕΡ, Ο ΠΑΡΔΑΛΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ, Εκδόσεις: ΠΑΤΑΚΗ

https://www.youtube.com/watch?v=qSqQzKcr4VM

ΒΑΡΒΑΡΟΥΣΗ ΛΗΔΑ-ΕΝΑ ΣΚΟΥΛΗΚΙ ΜΕ ΦΤΕΡΑ, Εκδόσεις: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

McBRATNEY SAM-ΜΑΝΤΕΨΕ ΠΟΣΟ Σ ΑΓΑΠΩ, Εκδόσεις: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

https://www.youtube.com/watch?v=jQNclFMYD6w

ΣΙΛΒΕΡΣΤΑΪΝ ΣΕΛ -ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΕΔΙΝΕ, Εκδόσεις: ΔΩΡΙΚΟΣ

https://www.youtube.com/watch?v=if_PTrX1dNA

ΜΠΡΙΜΠΩ ΤΖΕΦΤΟ ΔΩΡΟ ΤΗΣ ΠΑΠΛΩΜΑΤΟΥΣ, Εκδόσεις: ΑΓΚΥΡΑ

ΜΠΡΙΜΠΩ ΤΖΕΦΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΠΑΠΛΩΜΑΤΟΥΣ, Εκδόσεις: ΑΓΚΥΡΑ

ΤΡΙΒΙΖΑΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ-ΤΟ ΠΑΠΑΚΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟΥ ΑΡΕΣΑΝΕ ΤΑ ΠΟΔΑΡΑΚΙΑ ΤΟΥ**, Εκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ**

https://www.youtube.com/watch?v=5P0JcYvA_GU

ΜΠΟΥΚΑΙ ΧΟΡΧΕ-Ο ΑΛΥΣΟΔΕΜΕΝΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ, Εκδόσεις: ΟΠΕΡΑ

https://www.youtube.com/watch?v=9QMgOLK75NQ

ΜΠΟΥΛΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ-Η ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΣ **, Εκδόσεις: POLARIS**

ΣΚΑΛΙΔΗ ΖΩΗ & ΤΣΑΜΠΡΑ ΦΩΤΕΙΝΗ-ΞΟΥΤ, Εκδόσεις: ΜΙΛΗΤΟΣ

ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ ΜΑΝΟΣ-"ΜΑΖΙ ΘΑ ΠΕΡΑΣΟΥΜΕ ΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ" ΕΙΠΕ ΤΟ ΕΛΑΤΟ**, Εκδόσεις: ΠΑΤΑΚΗ**

ΜΠΟΥΛΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣΤΟ- ΑΓΑΛΜΑ ΠΟΥ ΚΡΥΩΝΕ, Εκδόσεις: ΠΑΤΑΚΗ

ΣΙΜΣΑ ΜΑΡΚΟΟΙ- ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΟΧΕΣ (ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΟΝΙΟ ΒΙΒΑΛΝΤΙ), Εκδόσεις: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Παράλληλα η ανάγνωση των παραπάνω βιβλίων αποτέλεσε την αφόρμηση για τη διήγηση προσωπικών εμπειριών διαφόρων συναισθηματικών καταστάσεων που είχαν βιώσει οι μαθητές. Έτσι είχαν την ευκαιρία να εξιστορήσουν, να αξιολογήσουν και να επεξεργαστούν τα συναισθήματά τους μέσα από καθημερινές βιωματικές εμπειρίες. Έκαναν υποθέσεις για τις πιθανές αιτίες που τους προκάλεσαν τα συγκεκριμένα συναισθήματα και κατανόησαν ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι αντίδρασης σε κάποια συναισθηματική κατάσταση.

Άλλη μία δραστηριότητα γνωριμίας, κατανόησης και έκφρασης των συναισθημάτων ήταν η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη των συναισθημάτων **ώστε να συσχετιστούν είτε με άλλα συναισθήματα είτε με άλλες λέξεις-κλειδιά που μπορεί να τα αντιπροσωπεύουν Με την εννοιολογική χαρτογράφηση των συναισθημάτων οι μαθητές διαχώρισαν δύο μεγάλες κατηγορίες: τα ευχάριστα και τα δυσάρεστα. Αυτό αποτέλεσε αφορμή για να δοθεί έμφαση στην αξία όλων των συναισθημάτων και στην αποδοχή τους ως φυσιολογικών.**

Ιδιαίτερα βοηθητική στο όλο πρόγραμμα ήταν η αξιοποίηση της δραματοποίησης και τα παιχνίδια ρόλων. Μπαίνοντας στη θέση του άλλου ανακάλυψαν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν συναισθήματα και αντιλήφθηκαν ότι ο καθένας αντιδρά με διαφορετικό τρόπο σε κάθε συναίσθημα. Ακόμη προσπάθησαν να επινοήσουν τρόπους για να βοηθήσουν κάποιον φίλο τους που βιώνει ένα δυσάρεστο συναίσθημα, ώστε να αισθανθεί καλύτερα.

Στα πλαίσια της δραματοποίησης και της παντομίμας ζητήθηκε επίσης από τα παιδιά να αναπαραστήσουν σε στάση ακινησίας ανά δυάδες μία σύγκρουση και μία φιλική χειρονομία ή συμπεριφορά. Παρόλο που στην αρχή αυτή η δραστηριότητα φάνηκε απλή και τα ενθουσίασε (ιδιαίτερα εκείνη που έπρεπε να καταδείξουν τη συγκρουσιακή κατάσταση) γρήγορα αποδείχτηκε πως η παρατεταμένη παραμονή σε στάση επίθεσης και άμυνας καταπονεί τους μύες του σώματος δημιουργώντας δυσφορία και πόνο, σε αντίθεση με τη φιλική στάση που μπορεί να έχει διάρκεια και προκαλεί ευχάριστα συναισθήματα.

Το πιο σπουδαίο μέρος του προγράμματος ήταν η διαχείριση συναισθημάτων, όπου τα παιδιά διατύπωσαν εναλλακτικές αντιδράσεις για τη διαχείριση συναισθημάτων που μας δυσκολεύουν, όπως είναι ο θυμός, η ζήλια, ο φόβος, η λύπη, η απογοήτευση, κ.λπ., τους έδωσαν τη χρωματική απόχρωση που θεωρούσαν ότι τα εκφράζει και τα εικονογράφησαν.

Παρόμοιο στόχο είχε και η δραστηριότητα δημιουργίας στόματος και ματιών με ελεύθερη ζωγραφική, τα οποία αντικατέστησαν τα πραγματικά αντίστοιχα μέρη του σώματός μας. Δόθηκε έτσι η ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν με το "άλλο" τους στόμα και να δουν με τα "άλλα" τους μάτια, προσπαθώντας να αναγνωρίσουν πίσω από τις προφανείς εκφάνσεις και τις αθέατες όψεις των ίδιων πραγμάτων. Μίλησαν για παράδειγμα με το στόμα της καρδιάς και έβαλαν τα "άλλα" τους μάτια πάνω σε μέλη των συμμαθητών τους προσπαθώντας να μας εξηγήσουν τι μπορεί να αισθάνονται.

Σ΄ αυτό διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο και η αξιοποίηση σπουδαίων έργων ζωγραφικής γνωστών καλλιτεχνών. Οι μαθητές έκαναν υποθέσεις για τις συναισθηματικές φορτίσεις των ζωγράφων κατά τη δημιουργία και των προσώπων που απεικόνισαν. Μοναδικό κριτήριο για την επιλογή των έργων αποτέλεσε το θέμα τους. Οι πίνακες ζωγραφικής λειτούργησαν ως αντικείμενα τέχνης γύρω από τα οποία αναπτύχθηκαν συζητήσεις και παρατηρήσεις.

Πιο συγκεκριμένα αξιοποιήθηκαν οι πίνακες:

· Renoir-Αυτοπροσωπογραφία

· Da Vinci-Μόνα Λίζα

· **Picasso**Η Ντόρα Μαρς σκεπτόμενη

· Caravaggio-Νεαρός

· **Vermeer-**Το κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι

· Vincent van Gogh-Στο κατώφλι της αιωνιότητας

· Γύζης Νικόλαος-Θλιμμένο κορίτσι

· Munch-Η κραυγή

· Ιακωβίδης Γεώργιος-Η αγαπημένη της γιαγιάς

· Μιχαήλ Άγγελου-Η Δελφική Σίββυλα

· Δομήνικου Θεοτοκοπούλου-El caballero de la mano al pecho

· Onore Daumier-Η εξέγερση

http://www.slideshare.net/akriparopoulou/ss35264885

Σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος αξιοποιήθηκε το υποστηρικτικό υλικό Δεξιότητες για Παιδιά του Δημοτικού-Προάγοντας την Προστασία του Παιδιού (από έκδοση του ΚΕΘΕΑ εγκεκριμένη από το Π.Ι.)**. Ιδιαίτερα βοηθητικές ήταν οι διδακτικές κάρτες του παραπάνω υλικού, οι οποίες παρέχουν ένα αυτόνομο προσωπικό και κοινωνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και επικεντρώνονται στη γενικότερη προστασία του παιδιού. Περιλαμβάνουν μια ενεργό εκπαιδευτική προσέγγιση, δίνοντας έμφαση στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων μέσα από την εργασία σε ομάδες, καθώς και μια ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων στην τάξη. Έμφαση και βαρύτητα δόθηκε στη βασική ενότητα "Συναισθήματα και αισθήματα".**

http://paroutsas.jmc.gr/project/protect/les_3_1.htm

Δύο βίντεο αξιοποιήθηκαν επίσης και λειτούργησαν ως αφετηρία προβληματισμών, παρατηρήσεων, συζητήσεων για τις διάφορες εκφάνσεις των συναισθημάτων και τις συνέπειές τους στη ζωή μας όχι μόνο στο παρόν, αλλά και στη διαμόρφωση στάσεων και αξιών για το μέλλον:

Τα συναισθήματα

https://www.youtube.com/watch?v=mb5n5Tj8Ts

Το νησί των συναισθημάτων-Μάνος Χατζιδάκις

https://www.youtube.com/watch?v=B63I9X6rMlo

Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής μας έδωσε την ευκαιρία να συμμετέχουμε στη δράση της Ομάδας Βιβλίου του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου "Δομήνικος Θεοτοκόπουλος" με θέμα τη Μη βία και το Σχολικό Εκφοβισμό (bullying).

Επιλέξαμε ιστορίες που προτάθηκαν από την Ομάδα Βιβλίου για την αντίστοιχη ηλικιακή βαθμίδα, τις επεξεργαστήκαμε ομαδικά και τις ολοκληρώσαμε με δημιουργικότητα και φαντασία Δείτε ένα μικρό δείγμα της δουλειάς μας:

Ζουζουνοπροβλήματα-Δημήτρης Γραμμένος

https://scratch.mit.edu/projects/57664508/

Η ανάγνωση των ιστοριών βοήθησε τα παιδιά να συναισθανθούν τα προβλήματα των ηρώων, η ολοκλήρωσή τους επίσης από τα ίδια συνέβαλε στο να αντιληφθούν ότι για κάθε πρόβλημα υπάρχει δυνατότητα αντίδρασης-αντιμετώπισης.

Με την ίδια θεματική είχαμε την ευκαιρία να ασχοληθούμε και κατά την Πανελλήνια Ημέρα κατά του Σχολικού Εκφοβισμού δημιουργώντας το δικό μας οπτικοακουστικό υλικό, αξιοποιώντας τις απεριόριστες δυνατότητες που έχουν τα χέρια μας να προκαλέσουν όμορφα ή άσχημα συναισθήματα σε άλλους ανθρώπους ή άλλα έμβια όντα.

https://www.youtube.com/watch?v=vDiJ4ljB7s

Για τη δημιουργία του βίντεο αξιοποιήσαμε το τραγούδι των Locomondo-Χέρια σαν κι αυτά. Άλλα τραγούδια που λειτούργησαν επίσης υποστηρικτικά στο πρόγραμμα ήταν:

Το δέντρο των συναισθημάτων-Στίχοι: Γ. Σακελλαρίδης-Μουσική: Π. Λ. Μπέλλος

https://www.youtube.com/watch?v=fxRQ4NpPUy4

Το λουλούδι που φοβόταν τα λάθη του-Στίχοι: Γ. Σακελλαρίδης-Μουσική: Π. Λ. Μπέλλος

https://www.youtube.com/watch?v=cerQw8kI0zg

Όπου υπάρχει αγάπη-Στίχοι-Μουσική: Στέφανος Βαρελάς

https://www.youtube.com/watch?v=1B2_ebEeAFA

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από όλες αυτές τις δραστηριότητες γνωρίσαμε, κατανοήσαμε, εκφράσαμε, διαχειριστήκαμε άλλοτε αποτελεσματικά και άλλοτε όχι και τόσο τον πλούσιο συναισθηματικό μας κόσμο. Ταξιδέψαμε στο εσωτερικό μας και προσπαθήσαμε να εξερευνήσουμε και να φωτίσουμε εσωτερικούς κόσμους άλλων. Βελτιώσαμε την ποιότητας της επικοινωνίας, εμπιστευτήκαμε τον εαυτό μας και τους άλλους και παράλληλα απολαύσαμε τη χαρά τη ς συνεργασίας, το παιχνίδι, την προφορική, γραπτή και εικαστική δημιουργία. Το ταξίδι μας δεν ολοκληρώθηκε καθώς συνεχίζουμε ακόμα να επικοινωνούμε, να μοιραζόμαστε . να συγκινούμαστε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τις συναδέλφους παράλληλης στήριξης Μαρία Σαββάκη και Ολυμπία Δέλλιου για την αμέριστη συμπαράστασή και βοήθεια στην κάθε μου προσπάθεια. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τη Μαρία Σαββάκη, η οποία, όντας από την πρώτη ημέρα συνοδοιπόρος και συνδημιουργός, αποδείχθηκε σπουδαίος εμπνευστής των παιδιών και πολύτιμος αρωγός στην προσπάθεια δημιουργίας ζεστού και υποστηρικτικού κλίματος στην τάξη τόσο για τον μαθητή ευθύνης της όσο και για το σύνολο των μαθητών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Goleman, D. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη στο χώρο της εργασίας. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.

Gottman, J. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=371

Γκλιάου-Χριστοδούλου, Ν. (n.d.). Μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων για αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία. Ανάκτηση Μάρτιος 29, 2015, από

Κανάκης, Ι. (1987). Η οργάνωση της διδασκαλίας μάθησης με ομάδες εργασίας. Αθήνα.

Κανάκης, Ι. (2007). Ομαδική εργασία (Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία). Στο Π. Ξωχέλλης, Λεξικό της Παιδαγωγικής (σσ. 483486). Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Κόνσολας, Μ. (2007). Η Συναισθηματική Αγωγή στην Προσχολική Εκπαίδευση-Μια κριτική προσέγγιση στο πλαίσιο του Δ.Ε.Π.Π.Σ. Ανάκτηση Μάρτιος 30, 2015, από Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Σχολείο Ίσο για Παιδιά Άνισα», Αθήνα, 4- 6 Μαΐου 2007.: http://www.elliepek.gr/documents/4o_synedrio_eisigiseis/440_447.pdf

Ματσαγκούρας, Η. (2008). Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας-Η σχολική τάξη-Χώρος Ομάδα-Πειθαρχία-Μέθοδος. Αθήνα: Γρήγορη

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υ. Π. (2011). Νέο ΣχολείοΠρόγραμμα Σπουδών-Σχολική και Κοινωνική Ζωή-Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Είμαι του Ήλιου η θυγατέρα η πιο απ' όλες χαϊδευτή

Ελιά, μια αειθαλής… αξία, μέσα στα χρόνια, για τον άνθρωπο και τον τόπο όπου ζει. Καλλιέργεια και βιοποικιλότητα ελαιώνα.

Μυλωνά Αναστασία

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ ena1mylo@gmail.com)

20ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου Κρήτης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν πρόγραμμα επιλέχθηκε, ύστερα από μια αυθόρμητη συζήτηση, με τους μαθητές/ τριες, με αφορμή το μάζεμα της ελιάς. Μέσα από τη συνομιλία ανακαλύψαμε, ότι μια τέτοιου είδους συνήθεια, την οποία τα παιδιά είναι εξοικειωμένα να ακούν στο οικογενειακό τους περιβάλλον από τους μεγάλους, τελικά, δεν ήταν τόσο κατανοητή και ξεκάθαρη στο μυαλό των μικρών παιδιών.

Με το πρόγραμμα, τα παιδιά ήρθαν κοντά στη φύση. Γνώρισαν και αναβίωσαν συνήθειες του παρελθόντος και τις συσχέτισαν με τωρινές πρακτικές. Ακόμα, μέσα από τις δραστηριότητες και τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν, πέρα από το γνωστικό κομμάτι, απέκτησαν περισσότερη αυτοπεποίθηση, ενώ ανακάλυψαν και δυνατότητες που είχαν και μέχρι τότε δεν ήξεραν.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από τους μαθητές/ τριες της Β΄ τάξης Δημοτικού, κατά το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 6 μήνες. Συνολικά, έλαβαν μέρος 80 παιδιά.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_78.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ωφέλειες ελιάς, διατροφή, βιοποικιλότητα, καλλιέργεια, ιστορικότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνειδητοποίηση ότι συγκεκριμένους μήνες κάθε χρόνο, τα παιδιά, βλέπουν και ακούν τους ανθρώπους γύρω τους να αναφέρονται, σχεδόν καθημερινά, στην ελιά και το λάδι, δίχως πραγματικά να αντιλαμβάνονται τι ακριβώς συμβαίνει εκείνη την περίοδο, αποτέλεσε το έναυσμα, για να ξεκινήσει μια μεγάλη συζήτηση, η οποία επεκτάθηκε και σε άλλα σχετικά ζητήματα, όπως τα οφέλη της, στη ζωή του ανθρώπου αλλά και στον τόπου όπου ζει.

Κατόπιν τούτου, ήταν σύμφωνη η γνώμη όλων, στο να επιλέξουμε, να ερευνήσουμε αυτό το θέμα, αφού ήρθε σαν φυσικό επακόλουθο του διαλόγου μας, με δεύτερη σκέψη να το εντάξουμε στα πλαίσια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Βασικό μέλημα αποτέλεσε, η ουσιαστική και πολύπλευρη επαφή των παιδιών, με αυτό το τόσο ευρέως διαδεδομένο δέντρο, που έχει ταυτιστεί με την Κρήτη αλλά και ολόκληρη την Ελλάδα.

ΠΕΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Για να επιτευχθεί μια πολύπλευρη διερεύνηση και μελέτη του θέματος με εύκολο και κατανοητό τρόπο, επιχειρήθηκε διαθεματική προσέγγιση. Συνδέσαμε λοιπόν το πρόγραμμά μας, με το μάθημα της Γλώσσας, της Αισθητικής και Θεατρικής Αγωγής, της Μελέτης Περιβάλλοντος και των Νέων Τεχνολογιών. Με αυτό τον τρόπο, οι μαθητές/ τριες αποκτούσαν γνώσεις, τις οποίες συνέδεαν παράλληλα με την πραγματική ζωή, ανακαλύπτοντας πως μπορεί να αξιοποιηθεί η κάθε γνώση πρακτικά στη ζωή.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών, αρχικά υπήρξε ένας καταιγισμός ερωτήσεων και απόψεων για το πώς θα διαχειριστούμε το θέμα, οδηγώντας σε μια σύγχυση. Έτσι, έγινε αντιληπτό, ότι βασική προϋπόθεση για να λειτουργήσει το πρόγραμμα είναι να καθοριστούν, εξ' αρχής, οι στόχοι του, με βάση τις προτάσεις τους και ενδιαφέροντά τους.

Συγκεκριμένα, προέκυψαν ο εξής στόχοι:

Να μπορεί ο κάθε μαθητής/ μαθήτρια μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος:

α) γνωστικοί στόχοι

- Να περιγράφει βασικά ιστορικά στοιχεία για την ελιά.
- Να εξηγεί τη σημασία της βιοποικιλότητας της ελιάς.
- Να γνωρίζει τη σημασία ορών και εννοιών σχετικές με την ελιά και την καλλιέργεια της.

β) στόχοι δεξιότητας

- Να επιλέγει και να επεξεργάζεται από ένα σύνολο στοιχείων, τις χρήσιμες μόνο πληροφορίες για την επίτευξη ενός στόχου.
- Να αξιοποιεί τις Νέες Τεχνολογίες προς όφελος του.
- Να αποδεικνύει την ευεργετική επίδραση της σωστής διατροφής στην υγεία του ανθρώπου.
- Να αναγνωρίζει τα οφέλη που προσφέρει η ελιά στον τουρισμό και την οικονομία μιας περιοχής.
- Να αναγνωρίζει ζωγράφους και να περιγράφει τα έργα τους.

γ) στόχοι απόκτησης στάσης ζωής

- Να εκτιμά τη σημασία της χλωρίδας και την πανίδας και να αναπτύσσει στάσεις και πρακτικές φιλικές απέναντι στη φύση.
- Να επιλέγει την υγιεινή (μεσογειακή) διατροφή και τα βιολογικά προϊόντα στην καθημερινότητά του.
- Να κινητοποιεί άλλους ανθρώπους να υιοθετήσουν υγιεινή διατροφή στη ζωή τους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο τρόπος που δουλεύτηκε το πρόγραμμα ήταν κατά βάση μαθητοκεντρικός. Ωστόσο, λόγω του ότι δουλεύτηκε από παιδιά μικρής τάξης του Δημοτικού, τον ρόλο του συντονιστή, είχε ο δάσκαλος. Έτσι, δεν έλειψαν οι στιγμές που χρειάστηκε να παρέμβω επικουρικά και συμβουλευτικά, υπενθυμίζοντας, όποτε κρινόταν αναγκαίο, τους στόχους που είχαμε θέσει εξ' αρχής, διασφαλίζοντας έτσι την εύρυθμη λειτουργία των ομάδων και την ποιότητα του τελικού αποτελέσματος. Άλλες πάλι φορές κάποια μέλη ομάδων χρειάστηκαν εμψύχωση, καθώς λόγω της μικρής τους ηλικίας, υπήρχε άγχος, μήπως δεν κάνουν κάτι σωστά.

Επίσης, ορίστηκε κατά τη διάρκεια των εργασιών να γίνουν δύο διαλείμματα, ένα ενημέρωσης, όποτε θα κρινόταν απαραίτητο και ένα ανατροφοδότησης, ανάλογα βέβαια με την εξέλιξη των δραστηριοτήτων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ως αφόρμηση, χρησιμοποιήθηκε η καθημερινή διαδρομή των παιδιών για το σχολείο, καθώς πολύ κοντά στο σχολείο μας υπάρχει ένας ελαιώνας. Αποφασίσαμε λοιπόν, αυτή τη φορά να μην τον προσπεράσουμε βιαστικά, όπως κάθε πρωί, αλλά να κάνουμε μια μικρή στάση και να τον παρατηρήσουμε πιο προσεχτικά.

Κάθε παιδί ανέφερε χαρακτηριστικά της ελιάς που εντόπιζε και το εντυπωσίαζαν ενώ παράλληλα διατυπώνονταν και ποικίλες ερωτήσεις γύρω από το θέμα. Όλα καταγράφηκαν με σκοπό αξιοποιηθούν αργότερα ως αντικείμενο περαιτέρω μελέτης.

Στη συνέχεια, καθίσαμε κάτω από δέντρα ελιάς, όπου και διαβάσαμε το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Η ελιά», όπως επίσης και το παραμύθι «*Η Σοφή Ελιά*» της Ειρήνης Καμαράτου-Γιαλούση**.** Αναγνωρίσαμε τους ήρωες και σχολιάσαμε το περιεχόμενο τους. Τα παιδιά στο άκουσμα των δυο κειμένων, έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον, κάνοντας εντονότερη την επιθυμία τους να συμμετάσχουν ενεργά στο πρόγραμμα.

Με την επιστροφή μας στην τάξη, ακολούθησε, ομαδικός κατιδεασμός, με πράγματα που καθένας τους, θα ήθελε να μάθει για αυτό το πολύτιμο αγαθό. Οι ιδέες αυτές, όπως και οι παρατηρήσεις από την περιήγηση μας στον ελαιώνα, σημειώθηκαν στον πίνακα και ομαδοποιήθηκαν.

Έτσι, καταλήξαμε σε 5 θεματικές ενότητες έρευνας. Πάνω σε αυτές, οι μαθητές/ τριες εργάστηκαν, χωρισμένοι σε 5 ομάδες των 4 ατόμων. Προκειμένου να διατηρηθεί η αρχική έντονη διάθεση για δράση, δόθηκε στον καθένα, το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής ομάδας, με βασικό κριτήριο, το βαθμό ενδιαφέροντός του, για το θέμα της ομάδας που θα εντασσόταν. Ακόμα, τους δόθηκε η ευκαιρία να «βαφτίσουν» τις ομάδες τους. Η πρώτη ομάδα πήρε το όνομα «ελιά», η δεύτερη «ειρήνη», η τρίτη «ήλιος», η τέταρτη «ελαιώνας» και η πέμπτη «λάδι».

Για την υλοποίηση των στόχων, των θεματικών ενοτήτων, τους δόθηκε η συμβουλή να φτιάξουν εκ των προτέρων, ένα πλάνο για το πώς θα εργαστούν και τι υλικό θα συγκεντρώσουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, λόγω της μικρής τους ηλικίας, για τη συλλογή του υλικού, οι μαθητές/ τριες, βοηθήθηκαν και καθοδηγήθηκαν, πέρα από εμένα και από τους γονείς τους.

Έχοντας, λοιπόν, κατά νου τα παραπάνω, οι θεματικές που δημιουργήθηκαν ήταν ο εξής:

Η ελιά στις τέχνες, τα γράμματα, την παράδοση και τη θρησκεία

Κατόπιν συζητήσεως, αποφασίστηκε η πρώτη ομάδα να κάνει μια έρευνα στο διαδίκτυο και να εντοπίσει ποιήματα, τραγούδια, παροιμίες και αινίγματα που αναφέρονται στην ελιά. Επίσης, από βιβλία και εγκυκλοπαίδειες να βρει έργα τέχνης που έχουν ως θέμα την ελιά, καθώς και να πάρουν συνέντευξη από μέλη της οικογένειάς τους, για το πως έχει χρησιμοποιηθεί αυτό το δέντρο στην θρησκεία μας. Ως αποτέλεσμα αυτής της έρευνας, ήταν η δημιουργία ενός βίντεο, με τη χρήση του Movie maker.

Η ελιά κατά την αρχαιότητα

Η ομάδα αυτή έψαξε τις πληροφορίες της στο διαδίκτυο αλλά και σε βιβλία και εγκυκλοπαίδειες. Έγινε αφήγηση διαφόρων μύθων που βρήκαν σχετικούς με την ελιά όπως «Ο μύθος της διαμάχης του Ποσειδώνα και της Αθηνάς» και «Ο μύθος του Ηρακλή με το ρόπαλό του». Κατόπιν, οι μαθητές/ τριες εμπνεόμενοι από όσα άκουσαν κλίθηκαν να ζωγραφίσουν αντίστοιχες εικόνες.

Οι ζωγραφιές φωτογραφήθηκαν και από αυτές, με τη βοήθεια του προγράμματος *Jigsaw planet*, δημιούργησαν παζλ με θέμα τους μύθους, όπου ο καθένας μπορούσε να παίξει οποιαδήποτε στιγμή. Η δραστηριότητα αυτή έτυχε ιδιαίτερης ανταπόκρισης από τα

παιδιά καθώς βρήκαν συναρπαστικό, *το* ότι μπορούσαν να παίξουν, με ένα παιχνίδι που δημιουργήθηκε από τους ίδιους.

Επίσης, ανταλλάσσοντας μεταξύ τους, τους συνδέσμους των μύθων, δημιουργήθηκε και μια ευχάριστη ατμόσφαιρα επικοινωνίας.

Στη συνέχεια, παρουσίασαν τις περιπτώσεις όπου οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν την ελιά (στους Ολυμπιακούς αγώνες- *οι αθλητές άλειφαν τα σώματα τους με λάδι και ως έπαθλο είχαν τον κότινο,* στην ιατρική-*στον ιπποκράτειο κώδικα αναφέρονται πάνω από 60 φαρμακευτικές χρήσεις,* στις θρησκευτικές τελετές, στην οικονομία-*νομίσματα με την ελιά*).

Ακολούθησε δραματοποίηση των Ολυμπιακών αγώνων κατά την αρχαιότητα, από τα παιδιά, όπου έγινε αναπαράσταση της απονομής κότινου σε Ολυμπιονίκη.

Η καλλιέργεια της ελιάς

Για την καλλιέργεια της ελιάς, η ομάδα κατάφερε να συγκεντρώσει τα απαραίτητα στοιχεία, παίρνοντας συνέντευξη από τον γεωπόνο που επισκέφτηκε το σχολείο μας, με βάση τις ερωτήσεις που είχαν από πριν σημειώσει, πιστεύοντας ότι αυτές θα ικανοποιήσουν τους στόχους του θέματος τους.

Καθώς, ενημερώθηκαν για τους τρόπους καλλιέργειας και συγκομιδής της ελιάς, τα είδη της, την επεξεργασία και την μετέπειτα παραγωγή προϊόντων, ήταν κατάλληλη στιγμή για να φυτέψουν οι ίδιοι, με τη βοήθεια του γεωπόνου, μια ελιά και στο σχολείο μας. Ανέλαβαν λοιπόν τη φροντίδα της, ακολουθώντας πιστά, τις συμβουλές του ειδικού.

Επιπλέον η ομάδα, με βάση όλα όσα άκουσε και με λίγη βοήθεια, δημιούργησε έναν νοητικό χάρτη, μέσω της εφαρμογής *Creately*.

Η βιοποικιλότητα ενός ελαιώνα. Διαφορά βιολογικού – συμβατικού

Απαντήσεις και πληροφορίες για τη βιοποικιλότητα του ελαιώνα, τη διαφορά βιολογικού – συμβατικού ελαιώνα και τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον αλλά και στην υγεία του ανθρώπου, οι μαθητές/ τριες, συγκέντρωσαν, επίσης, από τον καλεσμένο μας γεωπόνο.

Τα παιδιά κράτησαν σημειώσεις από τις απαντήσεις του ειδικού και έπειτα, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες του διαδικτυακού εργαλείου *Pixton*, τις αξιοποίησαν στους διαλόγους του κόμικ που δημιούργησαν, επεξηγώντας, με απλό και παιγνιώδη τρόπο, τους παραπάνω όρους.

Προϊόντα ελιάς και μεσογειακή διατροφή

Τα παιδιά συνέλλεξαν και παρουσίασαν άρθρα διατροφολόγων που αναφέρονται στη μεσογειακή διατροφή, εστιάζοντας στη μοναδική θρεπτική αξία των προϊόντων της ελιάς.

Επίσης, έκαναν μια έρευνα στη λίστα με τα ψώνια που κάνει η οικογένεια τους και εντόπισαν πόσα και ποια είδη προϊόντων ελιάς επιλέγουν για τη διατροφή τους.

Ακόμα, παίζοντας το ρόλο του δημοσιογράφου, ζήτησαν από τους γονείς τους, να τους πουν μια συνταγή με αυτά τα υλικά. Από το υλικό που συγκεντρώθηκε, δημιουργήσαμε, με το εργαλείο WEB 2.0, *Storyjumper* ένα ηλεκτρονικό βιβλίο με συνταγές μαγειρικής. Ακολουθώντας τον σύνδεσμο, καθένας μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτό, βρίσκοντας υγιεινές και νόστιμες συνταγές.

Τα παιδιά έφτιαξαν και αρωματικά λαδάκια, με βότανα από τον κήπο του σχολείου μας και με άλλα υλικά που έφεραν από το σπίτι τους. Τα μπουκαλάκια έμειναν 7 με 10 μέρες σε μέρος σκιερό για να αρωματιστεί το λάδι. Στη συνέχεια, τα στόλισαν με κορδέλες και βάζοντας, μια αναμνηστική ετικέτα, σημειώνοντας τον τίτλο του προγράμματος και κάποιους στίχους από το ποίημα του Κωστή Παλαμά “Η ελιά”, τα μοίρασαν στους γονείς.

Επιπλέον, οι μαθητές/ τριες, με σκοπό να προάγουν την υγιεινή διατροφή, έφεραν διάφορα εδέσματα με ελιά και λάδι, τα οποία γεύτηκαν και φυσικά μοίρασαν και στο υπόλοιπο σχολείο, σε μικρούς και μεγάλους. Στόχος ήταν, όλοι να γνωρίσουν και να υιοθετήσουν την υγιεινή, μεσογειακή διατροφή στην καθημερινότητά τους.

Η εμπειρία μας από το πρόγραμμα επισφραγίστηκε, ζωγραφίζοντας μια ελιά στον τοίχο της αυλής του σχολείου. Πέρα από τον ενθουσιασμό των παιδιών της τάξης, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, η ενέργεια αυτή, προκάλεσε και το ενδιαφέρον των υπόλοιπων μαθητών, αφού άλλαξε την ατμόσφαιρα στον προαύλιο χώρο του σχολείου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η κάθε ομάδα παρουσίαζε το θέμα που είχε αναλάβει στους συμμαθητές της. Στο τέλος, έγινε ανταλλαγή εμπειριών από την όλη διαδικασία.

Για την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος δόθηκε στον κάθε μαθητή ένα φύλλο εργασίας, σχετικό με την ελιά. Οι δραστηριότητες ήταν δοσμένες με τρόπο διασκεδαστικό και βασισμένες στις θεματικές ενότητες και στους στόχους του προγράμματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Διαδικτυακά εργαλεία http://kainiselida.blogspot.gr/

Ελύτης Ο., (1985). Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας. Εκδόσεις Ίκαρος

Καμαράτου – Γιαλλούση, Ε., (2006). Η Σοφή Ελιά. Εκδόσεις Μικρή Μίλητος.

Μιχελάκης Ν., (2000). Μνημειακά Ελαιόδεντρα στην Ελλάδα και στην Κρήτη.

Μύθοι για την Ελιά : http://etwinning.sch.gr/projects/elia/muthoi.htm

Παλαμάς, Κ., Η ελιά. Εκδόσεις Μπίρη. Αθήνα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον γεωπόνο, κύριο Αριστείδη Κοζή, για την επίσκεψή του, στο σχολείο μας και την εθελοντική, σημαντική συμβολή του, στην ολοκλήρωση του προγράμματός μας, καθώς και τον κύριο Ζαχαρία Χατζάκη, που μας προμήθευσε από το ζαχαροπλαστείο του, με αρτοσκευάσματα, για την πραγμάτωση της δραστηριότητας μας, *«Υγιεινή μεσογειακή διατροφή με ελιά και ελαιόλαδο»*.

Ευχαριστώ, τέλος τα παιδιά, που παρόλο το νεαρό της ηλικίας τους, ανταποκρίθηκαν εξαιρετικά, στις εργασίες του προγράμματος, καθώς και τους γονείς τους, που πρόσφεραν τη βοήθεια τους, όσες φορές χρειάστηκε, κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Ανακύκλωση

Μειώνω τα σκουπίδια. Ανακυκλώνω κι επαναχρησιμοποιώ
Γιώργος Μηναδάκης, Μαρία Σεργάκη, Μαρία Κατροτζανάκη, Κατερίνα Βασιλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ minadgiorgos@yahoo.gr , ΠΕ05 ΓΑΛΛΙΚΗΣ, ΜΔΕ Λογοτεχνία και Θέατρο profsergaki@yahoo.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ m.katrotzanaki1@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ katvasil56@gmail.com)

20ο & 56ο Δημοτικά Σχολεία Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η υπερβολική παραγωγή σκουπιδιών, δείγμα μιας υπερκαταναλωτικής κοινωνίας άκρατου ευδαιμονισμού, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απειλούν το περιβάλλον και κατά συνέπεια τη ζωή μας. Το μεγαλύτερο μέρος των σκουπιδιών αποτελείται από υπολείμματα τροφών, χάρτινες και πλαστικές συσκευασίες, προϊόντα μιας χρήσεως αλλά και επικίνδυνα για το περιβάλλον υλικά (μπαταρίες, φάρμακα κλπ). Εντούτοις, υπάρχουν χρήσιμα υλικά που μπορούν να ανακυκλωθούν και να χρησιμοποιηθούν εκ νέου μειώνοντας έτσι το συνολικό όγκο των σκουπιδιών.

Οι μαθητές της Δ' τάξης, μέσα από ποικίλες δράσεις που υλοποιήθηκαν μέσα και έξω από το σχολικό χώρο (συζητήσεις, ανάγνωση σχετικών βιβλίων, γωνιά ανακύκλωσης με κατασκευές, παιχνίδια ρόλων, φύλλα εργασίας, προβολές βίντεο και ταινιών, συγγραφή οικολογικών ιστοριών με δημιουργική γραφή, ενημέρωση μαθητών σχολείου και γονέων, δημιουργία αφισών, εκπαιδευτικές επισκέψεις στο ΚΠΕ Αρχανών, στο Εργοστάσιο Ανακυκλωσης, στις εγκαταστάσεις των εκδόσεων ΙΤΑΝΟΣ-Δετοράκης), συνειδητοποίησαν πως η λύση του προβλήματος βρίσκεται και στα δικά τους χέρια.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_262.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ανακύκλωση, οικολογική συνείδηση, οικονομία, μπλε κάδος, απορρίμματα, χαρτί, γυαλί, πλαστικό, αλουμίνιο, υπερκατανάλωση, άχρηστα υλικά, ευθύνη, δήμος, πολίτες.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τη διαδικασία και τη διαδρομή της ανακύκλωσης και να προβληματιστούν γύρω από το θέμα της υπερκατανάλωσης.
- Να αναγνωρίζουν τα ανακυκλώσιμα προϊόντα, τα εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης απορριμμάτων, τα υλικά που επαναχρησιμοποιούνται ή κομποστοποιούνται για να τα τοποθετούν στους αντίστοιχους κάδους.
- Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη για αλλαγή των καταναλωτικών μας προτύπων και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία του περιβάλλοντος διαμορφώνοντας φιλικές προς αυτό συνήθειες και το ήθος του αυριανού ευρωπαίου οικολόγου πολίτη.
- Να μελετήσουν τα οφέλη που προκύπτουν από την ανακύκλωση.
- Να φτιάξουν ανακυκλωμένο χαρτί από παλιές εφημερίδες καθώς και διάφορα έργα από άχρηστα υλικά, τα οποία θα εκτεθούν στη ''Γωνιά της Ανακύκλωσης'' κάθε τμήματος .

- Να κινητοποιηθεί η κριτική σκέψη των παιδιών, να καλλιεργηθεί η φαντασία, η δημιουργικότητα και να ενθαρρυνθεί η ανάληψη πρωτοβουλιών γύρω από δράσεις που αφορούσαν το θέμα.
- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με την ομαδική εργασία για την εκπόνηση εργασιών και να βιώσουν θετικά συναισθήματα μέσα από τη συλλογικότητα, την αλληλεγγύη και τη συνεργασία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Αποκαλυπτική-διερευνητική μάθηση

Βιωματική και επικοινωνιακή μάθηση(μέθοδος PROJECT)

Διαθεματική προσέγγιση

Δραματοποίηση-παιχνίδια ρόλων

Νέες τεχνολογίες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ/ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ/ ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ

Ξεκινήσαμε να προσεγγίζουμε ακροθιγώς το θέμα με ετυμολογική αναφορά της λέξης «ανακύκλωση» (ανά + κυκλόω = ξανά + κυκλώνω) και διαπιστώσαμε πως πρόκειται ουσιαστικά για μια διαδικασία κατά την οποία τα αντικείμενα βρίσκουν μια νέα χρήση στον κύκλο της ζωής τους μετά από μια συγκεκριμένη «τροποποιητική» επεξεργασία. Σημειώσαμε αυθόρμητα λέξεις που οι μαθητές πρότειναν στο άκουσμα της λέξης ανακύκλωση: *χαρτί, γυαλί, πλαστικό, πλανήτης, φύση*, *σκουπίδια* κλπ. Χρειάστηκε να εξηγήσουμε τους όρους *οικολογία, οικολογικός, οικολογική συνείδηση και οικολογική δράση,* οι οποίοι ήταν άγνωστοι στα παιδιά και εν συνεχεία έγινε προσπάθεια, μέσα από ενεργή συζήτηση, να ανιχνευθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις των μαθητών γύρω από το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Από τα ερωτήματα τα οποία ετέθησαν και τις απαντήσεις, προέκυψε ο «δεκάλογος των μικρών οικολόγων» ο οποίος ήταν ελαφρώς διαφοροποιημένος για καθένα από τα τρία τμήματα. Μερικά από τα ερωτήματα που πυροδότησαν τη συζήτηση με τους μαθητές:

- Τι ξέρετε για την ανακύκλωση;
- Πώς ανακυκλώνουμε;
- Για ποιους λόγους;
- Τι σκουπίδια ρίχνουμε σε κάθε κάδο;
- Έχετε χρησιμοποιήσει ποτέ ανακυκλωμένα προϊόντα;
- Ποια φαινομενικά άχρηστα αντικείμενα μπορούμε να ανακυκλώσουμε;
- Γνωρίζετε ποιο είναι το σήμα της ανακύκλωσης;
- Γνωρίζετε ποιο είναι το σύμβολο των ανακυκλώσιμων προϊόντων;
- Στο σπίτι σας κάνετε ανακύκλωση;

Οι μαθητές παρατηρώντας τον χώρο του σχολείου διαπίστωσαν ότι υπάρχει και εφαρμόζεται πλήρες σύστημα ανακύκλωσης. Έτσι, δίπλα στα γραφεία των διευθυντών κ. Τζαγκαράκη και Καρατάσου υπάρχουν κάδοι ανακύκλωσης ηλεκτρικών μικροσυσκευών και μπαταριών, ενώ σε κάθε αίθουσα υπάρχει αυτοσχέδιος κάδος ανακύκλωσης χαρτιού, γυαλιού, πλαστικού και αλουμινίου.

Η αλήθεια είναι ότι δεν ξεκινήσαμε τυχαία να «μυούμε» τους μαθητές στο θέμα με τον λόγο και όχι με την παντοδυναμία της εικόνας (η προβολή βίντεο έπεται) προκειμένου να αξιοποιήσουμε τη δημιουργική φαντασία τους και να μην εγκλωβιστούν σε στεγανά. Άλλωστε το στάδιο αυτό ήταν απολύτως απαραίτητο ούτως ώστε να προχωρήσουμε στη δεύτερη φάση των δράσεων μας, την ανάγνωση από τους μαθητές βιβλίων σχετικά με την ανακύκλωση.

ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Θελήσαμε να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στην επαφή των παιδιών με την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων γύρω από το εν λόγω θέμα και με τον τρόπο αυτό να καλλιεργήσουμε τη φιλαγνωσία αλλά και να εμπλουτίσουμε το λεξιλόγιο και τις ιδέες και γνώσεις των μαθητών αβίαστα. Η διαδικασία ήταν απλή αλλά ουσιαστική. Προτάθηκαν αρκετοί τίτλοι βιβλίων, οι οποίοι σημειώθηκαν στον πίνακα. Ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν όποιους τίτλους ήθελαν. Στα επόμενα μαθήματα ορισμένοι μαθητές έφεραν από το σπίτι τους κάποια από τα βιβλία, ενώ τα υπόλοιπα αναζητήθηκαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Ανατέθηκε σε διαφορετικό κάθε φορά μαθητή να διαβάσει στην ολομέλεια το βιβλίο, χρωματίζοντας με θεατρικό τόνο τη φωνή του και προσέχοντας την άρθρωση, διότι δεν έπρεπε να απογοητεύσει το κοινό του. Οι μαθητές θέλησαν να δραματοποιήσουν αποσπάσματα των βιβλίων οικειοποιούμενοι πλήρως τους ήρωες!

1. Τα βιβλία – κείμενα με τα οποία δουλέψαμε ήταν τα παρακάτω:
2. Ζαραμπούκα Σ., Ο κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια, Πατάκη.
3. Καραΐσκου Χρ., Δώσε μου μια δεύτερη ευκαιρία, Διάπλαση.
4. Σέρβη Κ., Χτύπα ξύλο, Πατάκη.
5. Τσιαμπάλη – Κελεπούρη Χρ., Ο Βασίλης και οι θυμωμένες ζωγραφιές, Ψυχογιός.
6. Αλεξοπούλου – Πετράκη Φρ., Ο πλανήτης εκπέμπει SOS, Παπαδόπουλος.
7. Τοξίδου Λ., Σκουπίδια εν δράσει!, Μίνωας.
8. Μάγος Κ., Σκουπιδιστάν, Πατάκη.
9. Μπαρδιάκη Α., Η πολιορκία του στενού *περιοδικό ΠΑΡΑΘΥΡΟ* (+ CD), τ. 76, σελ.49
10. Ηλιόπουλος Β., Η μικρή γοργόνα πώς να ζήσει στο Σκουπιδονήσι;, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα
11. Τόλκα Μ. (2007), Η κυρία Ανακύκλωση και οι φίλοι της, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα
12. Φακίνου Ε. (1977), Ντενεκεδούπολη, Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα
13. Τσιλιμένη Τ. (1995), Πως ένα βιβλίο έγινε χαρταετός, Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα
14. Ο Οδυσσέας και η πράσινη ξυλομπογιά, ιστορία φυλλαδίου Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας www.rae.gr, Αθήνα
15. Το μυστικό της Πειναλόπης, (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας,
16. Μην κλαις, Τενεκεδούλα (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας
17. Ένα παράξενο ταξίδι (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας
18. Το δέντρο που βλέπει (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Στο διαδίκτυο υπάρχουν πολλά εκπαιδευτικά βίντεο που συνοψίζουν όσα είχαμε μέχρι εκείνη τη στιγμή συζητήσει και ωθούσαν τους μαθητές να προβληματιστούν για την ευθύνη που έχουν ατομικά για τη σωτηρία του πλανήτη, για το ζήτημα της υπερκατανάλωσης αλλά και τον ρόλο τους ως αυριανοί πολίτες με οικολογική συνείδηση. Μετά το πέρας της προβολής των βίντεο διαπιστώθηκε πως οι μαθητές προχωρούσαν (χωρίς να τους ζητηθεί) σε εξαγωγή συμπερασμάτων γύρω από τις ορθές οικολογικές συμπεριφορές. Επιπλέον, είχαν διάθεση να μοιραστούν στην ολομέλεια προσωπικές εμπειρίες οικολογικού ενδιαφέροντος. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι μετά την προβολή των βίντεο, κάποιοι μαθητές ανέφεραν ότι αναζήτησαν σπίτι τους ανάλογα βίντεο γύρω από την ανακύκλωση στο youtube ή είδαν ξανά αυτά που είχαμε προβάλλει στην τάξη και ξανατραγούδησαν τα τραγούδια.

Τα βίντεο που προβλήθηκαν στην τάξη:

1.Το ταξίδι της Τένιας της Χαρτένιας στον κόσμο της ανακύκλωση εκπαιδευτική ταινία του ΚΠΕ Καλαμάτας,

10.Ανακύκλωση λαμπτήρων-Δεν είναι παραμύθι 2,

11.Recycle ανακύκλωση animation,

12.Το τραγούδι της ανακύκλωσης, Γ.Ζουγανέλης,

13.Η μπαλάντα των σκουπιδιών, Θ.Βέγγος,

2. Ανακύκλωση συσκευώνΔεν είναι Παραμύθι 1,

3.Ταξίδι των πλαστικών μπουκαλιών,

4. Παιδική χορωδία Σπύρου Λάμπρου, ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ,

5.Εκπαιδευτικό βίντεο για το μπλε κάδο ΕΕΑΑ,

6.Το τραγούδι της σακούλας, Σ. Θεοδωρίδου,

7.ΠΕΠΠΑ Ανακύκλωση,

8.Ανακύκλωση συσκευασιών στο μπλε κάδο. Recycle!,

9.Ο χορός της ανακύκλωσης παιδικό τραγούδι,

ΓΩΝΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Η ανάγκη να εκφραστεί το οικολογικό μήνυμα μέσω της καλλιτεχνικής οδού ήταν προφανής. Δεν χρειάστηκε ιδιαίτερη παρότρυνση ώστε το καθένα από τα τρία τμήματα της Δ’ τάξης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα να κινητοποιηθεί και να δημιουργήσει τη δική του Γωνιά της Ανακύκλωσης. Ζητήθηκε από τους μαθητές να φέρουν από το σπίτι τους υλικά ή αντικείμενα που θα κατέληγαν στον κάδο. Κατόπιν, οι μαθητές του κάθε τμήματος, χωρίστηκαν σε ομάδες και ακολούθησε ονοματοδοσία της κάθε ομάδας. Στη συνέχεια ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας παρουσίασε τα εφόδια που είχε η ομάδα στη διάθεσή της για να δουλέψει. Συγκεκριμένα συγκεντρώθηκαν εφημερίδες, γυάλινα βάζα για μαρμέλαδα, σάλτσα, ελιές και πραλίνα φουντουκιού, πλαστικά κουτιά για τυρί, κεσεδάκια γιαουρτιού, ρολά χαρτιού κουζίνας και υγείας, καλαμάκια, παλιά περιοδικά, κουρελάκια ρούχων, κουμπιά, μαλλί πλεξίματος, κορδέλες, τούλια, πλαστικά μπουκάλια, παλιές φθαρμένες αλλά καθαρές κάλτσες, κούτες παπουτσιών, στυλό με τελειωμένο μελάνι, καπάκια, φίλτρα καφέ, παλιά και σπασμένα CD, παλιά και χαλασμένα παιχνίδια κ.ά.

Με σύνθημα *«Το σκουπίδι σου είναι ο θησαυρός μου»* τα παιδιά με κέφι, ενθουσιασμό και δημιουργική διάθεση κατασκεύασαν πρωτότυπες και σε κάποιες περιπτώσεις ευφάνταστες και χρηστικές κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά που συχνά περιφρονούμε, θεωρώντας ότι ο κύκλος της ζωής τους έλαβε τέλος. Μερικές από τις κατασκευές: μολυβοθήκη από γυάλινο βάζο, διακοσμητικά από ρολά χαρτί υγείας, γυάλινα βάζα που μεταμορφώθηκαν σε διακοσμητικά, κούκλα από κουρέλια και παλιές κάλτσες,

κλεψύδρα από μπουκάλια, μπάλες μπόουλινγκ από πλαστικά μπουκάλια και εφημερίδες, κολάζ από σουβέρ και παλιά CD κ.ά.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΕΣ – ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΑ – ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος θεωρήθηκε σκόπιμο να ενισχυθεί η κριτική σκέψη των μαθητών και η δυνατότητά τους να εκφράζουν την άποψή τους τεκμηριωμένα και με επιχειρήματα. Για τον λόγο αυτό ανά διαστήματα δούλευαν πάνω σε φύλλα εργασίας με τα εξής ενδεικτικά θέματα: εξοικονόμηση ενέργειας, υπερβολική παραγωγή απορριμμάτων, περιορισμός του αυτοκινήτου και χρήση αντ' αυτού του ποδηλάτου ή των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, τη διάσπαση των υλικών και τον χρόνο που απαιτείται γι αυτό, ευαισθητοποίηση του απλού πολίτη γύρω από τα οφέλη της ανακύκλωσης. Επιπλέον, οι μαθητές βρήκαν ιδιαιτέρως διασκεδαστική την ενασχόλησή τους με ακροστιχίδες, σταυρόλεξα και αινίγματα με θέμα την ανακύκλωση. Παραθέτουμε παρακάτω ενδεικτικά μια ακροστιχίδα:

ΑΚΡΟΣΤΟΙΧΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

1._ Α _ _ _

2._ Ν_ _ _ _ _ _ _ _

3. Α _ _ _ _ _ _ _ _

4. Κ_ _ _ _

5._ Υ_ _ _

6. Κ_ _ _ _

7. Λ_ _ _ _ _

8. Ω _ _ _ _ _ _

9. Σ _ _ _ _

10. Η _ _ _ _

1.Το χρησιμοποιούμε για να γράφουμε.

2.Κάντε . για να σώσουμε τον πλανήτη.

3.Από αυτό είναι φτιαγμένα τα κουτάκια αναψυκτικού.

4.Εκεί πετάμε τα σκουπίδια.

5.Είναι ένα από τα ανακυκλώσιμα υλικά.

6.Συνήθως είναι τετράγωνο ή ορθογώνιο.

7.Μας φωτίζουν.

8.Τους μολύνουμε και αρρωσταίνουν τα ψάρια.

9.το περιβάλλον.

10.Μας δίνει ζωή.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΜΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

Το πλέον ίσως ενδιαφέρον μέρος του προγράμματος, ήταν η συγγραφή οικολογικών ιστοριών, με μία από τις τεχνικές της δημιουργικής γραφής, από τους ίδιους τους μαθητές. Ειδικότερα, πριν από τη δράση, θυμηθήκαμε τους ήρωες των βιβλίων που είχαμε διαβάσει το προηγούμενο διάστημα, ανακεφαλαιώσαμε τις γνώσεις μας γύρω από την ανακύκλωση, με ενεργητικό και «ζωντανό» τρόπο σε αγώνες λογομαχίας και τέλος δόθηκε στους μαθητές ένα corpus των εξής λέξεων: ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΓΗ, ΠΛΑΝΗΤΗΣ, ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ, ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ – ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΔΟΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΦΥΣΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. Ακολούθως και στη διάρκεια μίας διδακτικής ώρας, ζητήθηκε από τους μαθητές να συγγράψουν το δικό τους παραμύθι. Προέκυψαν ενδιαφέρουσες, χιουμοριστικές και

φρέσκιες ιστορίες με ήρωες, όπως τον κ. Βρομίζογλου, τον κ. Πρασινίδη, την κ. Χαρτούλα, τον κ. Πλαστικούλη, τον κ. Αλουμίνη, τον κ. Καδούλη, την κ. Σακούλα, την κ. Συνείδηση, τον Μηνανακύκλωση και τον Δενανακύκλωση. Οι ήρωες αυτοί ζούσαν σε πόλεις με παράξενα ονόματα, όπως Ανακυκλωσούπολη, Εξυπνούπολη, Βρομούπολη. Οι καλύτερες ιστορίες επιλέχθηκαν και έγιναν βιβλίο με τίτλο *«Ε, δεν είμαι και για τα σκουπίδια!»*.

ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΣ ΒΙΒΛΙΟ:

http://issuu.com/marysergaki/docs/oikologikes_istories

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΡΟΛΩΝ

Δόθηκε στους μαθητές ένα μικρόφωνο και τους ζητήθηκε να αυτοσχεδιάσουν, να ορίσουν ρόλους και να προχωρήσουν σε συνεντεύξεις. Έτσι, προέκυψε συνέντευξη σε έναν μπλε κάδο, που έχουν δει πολλά τα μάτια του, συνέντευξη στο Δήμαρχο, στον Υπουργό Περιβάλλοντος και στο εκπρόσωπο μιας οικολογικής οργάνωσης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια υλοποίησης του εκάστοτε προγράμματος δεν είναι άλλο από τις εκπαιδευτικές επισκέψεις, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα για in situ μελέτη και εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων. Στην περίπτωσή μας πραγματοποιήθηκαν τρεις εκπαιδευτικές επισκέψεις,η πρώτη στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Αρχανών, η δεύτερη στο εργοστάσιο ανακύκλωσης του Ενιαίου Συνδέσμου Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης (ΕΣΔΑΚ) και η τρίτη στο τυπογραφείο των εκδόσεων ΙΤΑΝΟΣ-Δετοράκης.

Το ΚΠΕ Αρχανών είναι ένα κέντρο δια βίου μάθησης για το περιβάλλον και την αειφορία, που μετρά ήδη 13 χρόνια ζωής. Προτεραιότητά του είναι η βιώσιμη ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών και η ποιότητα ζωής με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος. Οι μαθητές παρακολούθησαν το σχετικό μονοήμερο πρόγραμμα που εκπόνησε η παιδαγωγική ομάδα του ΚΠΕ υπό τον τίτλο: «Μα, δεν υπάρχουν καθόλου σκουπίδια; Ανακυκλώνω και επιβιώνω». Τα παιδιά με παιγνιώδη και ευχάριστο τρόπο έμαθαν για την ιστορία του χαρτιού, έφτιαξαν ανακυκλωμένο χαρτί από πολτό, έπαιξαν πολλά παιχνίδια στον αύλειο χώρο του ΚΠΕ που τους έδωσαν την ευκαιρία, μέσα από την κίνηση, τη διάδραση, τη συνεργασία και την αλληλοβοήθεια, να κατανοήσουν τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη που μας φιλοξενεί, τις ολέθριες συνέπειες από τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας αλλά και τον ρόλο τόσο της ατομικής όσο και της συλλογικής ευθύνης.

Η δεύτερη επίσκεψη πραγματοποιήθηκε, όπως ειπώθηκε, στο εργοστάσιο ανακύκλωσης του ΕΔΑΚ στη Βιομηχανική Περιοχή του Ηρακλείου. Εκεί, μας υποδέχθηκε ο υπεύθυνος του εργοστασίου κ. Τρικαλίτης που μας οδήγησε σε έναν χώρο από όπου μπορέσαμε να δούμε αναλυτικά τα στάδια της επεξεργασίας των ανακυκλώσιμων υλικών. Μας εξήγησε πώς φτάνουν τα υλικά που συλλέγονται από τους μπλέ κάδους (γυαλί, πλαστικό, χαρτί και αλουμίνιο), με ποιον τρόπο γίνεται η διαλογή και η κατηγοριοποίηση από τους εργαζομένους και πώς εν συνεχεία τα επεξεργάζονται. Επίσης μας ενημέρωσε για την πολιτική αντιμετώπιση του θέματος της ανακύκλωσης και γενικότερα της διαχείρισης των σκουπιδιών από τον Δήμο Ηρακλείου. Επιπρόσθετα, ο κ. Τρικαλίτης επέστησε την προσοχή μας στα λάθη που συνήθως κάνουμε εν αγνοία μας στην προσπάθειά μας να ανακυκλώσουμε, όπως λ.χ. δεν ξεπλένουμε τις κονσέρβες και τα μπουκάλια, πετάμε φελιζόλ τον κάδο ανακύκλωσης, ρίχνουμε σφιχτά δεμένες τις σακούλες με τα ανακυκλώσιμα υλικά. Όπως είναι φυσικό, όλα αυτά έγιναν στο πλαίσιο διαλόγου με τους μαθητές, τους διδάσκοντες και τον κ. Τρικαλίτη.

Τέλος, η τρίτη επίσκεψη πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις των εκδόσεων ΙΤΑΝΟΣΔετοράκης. Επιλέξαμε, σκόπιμα, να μεταβούμε στο τυπογραφείο των εκδόσεων ΙΤΑΝΟΣ αμέσως μετά την ξενάγηση στο εργοστάσιο ανακύκλωσης. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να δουν από κοντά τον τρόπο εκτύπωσης ενός βιβλίου και άλλων εντύπων σε όλα τα στάδια αλλά και να γνωρίσουν τον κύκλο της μεταμόρφωσης του χαρτιού από υλικό κενό και άδειο περιεχομένου σε φορέα μετάδοσης γνώσης και πολιτισμού.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΦΙΣΩΝ ΜΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ – ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΗΜΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ – ΚΑΔΟΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Με στόχο το πρόγραμμα να ανοιχθεί σε όλη τη σχολική κοινότητα αλλά και ευρύτερα στην κοινωνία, μέσω των γονέων των μαθητών, οι μαθητές έφτιαξαν αφίσες με οικολογικά μηνύματα και τις ανήρτησαν στον χώρο του σχολείου. Επιπλέον, οργανώθηκε ημέρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και των υπολοίπων μαθητών του σχολείου. Τέλος, ετοιμάσθηκε φυλλάδιο με οικολογικές συμβουλές προς τους ενήλικες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μας εξέπληξε ευχάριστα το γεγονός ότι τα ίδια τα παιδιά, κατά τη διάρκεια της χρονιάς άρχισαν να υιοθετούν πιο οικολογικές στάσεις, συνήθειες και συμπεριφορές, τις οποίες με καμάρι και περηφάνια κοινοποιούσαν στην ολομέλεια. Επιπλέον, παρακινούσαν και τους γονείς τους να πράττουν αναλόγως. Συνεπώς, συμπεραίνουμε ότι άρχισε να καταγράφεται στη συνείδηση τους ότι η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι απλώς θεωρητική διακήρυξη αλλά ευθύνη όλων, μικρών και μεγάλων, στάση που συνάδει απόλυτα με τη βασική στοχοθεσία του προγράμματος. Είναι δύσκολο σαφώς αν και το ελπίζουμε, να πούμε με σιγουριά ότι θα εξακολουθήσουν να κινούνται στον ορθό δρόμο με γνώμονα το καλό του πλανήτη και ως ενήλικες. Το μέλλον θα δείξει

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Col, M. A. Gainer, S., (1995). Τα παιδιά δημιουργούν με υλικά από το περιβάλλον, Πατάκης, Αθήνα.

Harlow, R., Morgan, S., (1995). Ρύπανση και Απόβλητα, Πατάκης, Πατάκης.

http://kdvmpa.inedivim.gr

http://www.anakyklosi.idx.gr

http://www.deneinaiparamithi.gr

http://www.kpekalamatas.gr

http://www.prasino.gr

MacCay, F., (1996). Δραστηριότητες για το περιβάλλον, Πατάκης, Αθήνα.

Μπαρδιάκη, Α., (2012), Η πολιορκία του στενού, *περιοδικό ΠΑΡΑΘΥΡΟ* (+ CD), τ. 76, σελ.49

The Earth Works Group, (1991) 50 απλά πράγματα που μπορείς να κάνεις για να σώσεις τη Γη, Ποντίκι, Αθήνα.

www.afis.gr

www.ecorec.gr

www.electrocycle.gr

www.greenpeace.gr

www.herrco.gr

www.kpeanogion.gr

www.kpearchanon.gr

www.kpekastor.kas.sch.gr

www.kpethess.gr

www.kpevamou.chan.sch.gr

www.recyclage.fr

www.wwf.gr

Αγγελίδου, Ε., Τσιλιμένη, Τ., (2009), Η αφήγηση ως εργαλείο μάθησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Δραστηριότητες και προτάσεις για την προσχολική και τη δημοτική εκπαίδευση, Καστανιώτης, Αθήνα.

Αθανασάκης, Α., (2005), Η Περιβαλλοντική Αγωγή σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, εκδ. Χρ. Δαρδανός, Αθήνα.

Αλεξοπούλου – Πετράκη Φρ., (2009), Ο πλανήτης εκπέμπει SOS, Παπαδόπουλος, Αθήνα

Ασλανίδης, Α., Ζαφειρακίδης, Γ., (2003), Το οικολογικό αλφαβητάρι, Αθήνα.

Γεωργόπουλος, Α., & Τσαλίκη, Ε., (1993), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Αρχές – Φιλοσοφία, Μεθοδολογία, Παιχνίδια και Ασκήσεις, Gutenberg, Αθήνα.

Δασκολιά, Μ., (2004), Θεωρία και Πράξη στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Οι Προσωπικές Θεωρίες των Εκπαιδευτικών, Μεταίχμιο, Αθήνα.

Ένα παράξενο ταξίδι, (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας, http://www.kpekalamatas.gr/gr_pages/parakseno.html

Ζαραμπούκα, Σ., (1998), Ο κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια, Πατάκη, Αθήνα.

Ζυγούρη, Ε., (2005), Αξιολόγηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Θεωρία και Πράξη, Gutenberg, Αθήνα.

Ηλιόπουλος, Β., (2009), Η μικρή γοργόνα πώς να ζήσει στο Σκουπιδονήσι;, Πατάκη, Αθήνα.

Καραΐσκου, Χρ., (2009), Δώσε μου μια δεύτερη ευκαιρία, Διάπλαση, Αθήνα.

Μάγος, Κ., (2007), Σκουπιδιστάν, Πατάκη, Αθήνα.

Ματσαγγούρας, Η., (1994), Στρατηγικές διδασκαλίας: Από την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα.

Ματσαγγούρας, Η., (2003), Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας, εκδ.Γρηγόρη, Αθήνα.

Μην κλαις, Τενεκεδούλα, (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας, http://www.kpekalamatas.gr/gr_pages/mikles.html

Μιχαλοπούλου, Κ.,Χιωτάκη, Ειρ., (2001), Ανακάλυψη και Κατανόηση του περιβάλλοντος, Καστανιώτης, Αθήνα.

Μπλιώνης, Γ., (2009), Στα μονοπάτια της Π.Ε., Κέδρος, Αθήνα.

Μυταράς, Δ., (2001), Το μοντέλο της Οικολογίας, Καστανιώτης, Αθήνα.

Ο Οδυσσέας και η πράσινη ξυλομπογιά, ιστορία φυλλαδίου Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, www.rae.gr, Αθήνα

Σέρβη, Κ., (2011), Χτύπα ξύλο, Πατάκη, Αθήνα

Ταρατόρη – Τσαλκατίδου, Ε., (2002), Η μέθοδος Project στη θεωρία και στην Πράξη, Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη.

Τζωρίδου, Κ., (2009), Μπελάδες για 3, Πατάκη, Αθήνα.

Το δέντρο που βλέπει, (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας http://www.kpekalamatas.gr/gr_pages/dentro.html

Το μυστικό της Πειναλόπης, (2008), οικολογική ιστορία του ΚΠΕ Καλαμάτας, http://www.kpekalamatas.gr/gr_pages/peinalopis.html

Τόλκα, Μ., (2007), Η κυρία Ανακύκλωση και οι φίλοι της, Λιβάνης, Αθήνα.

Τοξίδου, Λ., (2009), Σκουπίδια εν δράσει!, Μίνωας, Αθήνα.

Τσιαμπάλη – Κελεπούρη, Χρ., (2009), Ο Βασίλης και οι θυμωμένες ζωγραφιές, Ψυχογιός, Αθήνα.

Τσιλιμένη Τ., (1995), Πως ένα βιβλίο έγινε χαρταετός, Καστανιώτης, Αθήνα.

Φακίνου, Ε., (1977), Ντενεκεδούπολη, Κέδρος, Αθήνα.

Χορτιάτη, Θ. , (1985) Παιχνιδόλεξα, Κέδρος, Αθήνα.

Ασχολούμαι δημιουργικά στην αυλή του νηπιαγωγείου

Καλλιέργεια λαχανικών, αρωματικών φυτών, μπανανιάς και λουλουδιών Κομποστοποίηση και διαμόρφωση της αυλής με εικαστικές παρεμβάσεις των παιδιών

Αικατερίνη Δερμιτζάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ dermitkate@yahoo.gr)

24ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αφόρμηση για την ενασχόλησή μας, δόθηκε από τις πρώτες μέρες της σχολικής χρονιάς με τις ερωτήσεις που διατυπώθηκαν από τα παιδιά, για το φυτό της μπανανιάς που υπάρχει στην αυλή του νηπιαγωγείου, άγνωστο για τα περισσότερα και από τον προβληματισμό για τα φύλλα της λεμονιάς που είχαν προσβληθεί από μελίγκρα.

Αξιοποιώντας την περιέργεια των παιδιών και χρησιμοποιώντας την τεχνική της παρατήρησης, της διαχείρισης προβλήματος, το πείραμα , το καταιγισμό ιδεών, αρχίσαμε την ενασχόλησή μας με το πρόγραμμα: «Ασχολούμαι δημιουργικά στη αυλή του νηπιαγωγείου μας».

Με γνώμονα τη ενεργή συμμετοχή των παιδιών, οργανώνονται δραστηριότητες με στόχο την επαφή των παιδιών με τη φύση, τη γνώση, με βιωματικό τρόπο, της εξέλιξης των φυτών , αλλά και τις ανάγκες που έχουν τα φυτά κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής τους.

Τα παιδιά βιώνουν την αλλαγή της φύσης ανάλογα με την εποχή αλλά και την επίδραση των καιρικών φαινομένων, στην ανάπτυξη των φυτών

Παρατηρούν τη διαφορετικότητα μέσα στη φύση και συνειδητοποιούν ότι η ομορφιά βρίσκεται στο διαφορετικό. Γνωρίζουν πως η φύση γίνεται πηγή έμπνευσης για τους καλλιτέχνες. Πειραματίζονται με υλικά και εκφράζονται δημιουργικά μέσα από την τέχνη. Ευαισθητοποιούνται σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και αποκτούν περιβαλλοντική συνείδηση.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_95.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Καλλιέργεια, ανάπτυξη φυτών, διαφορετικότητα, κομποστοποίηση περιβαλλοντική συνείδηση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επαφή με τη φύση συμβάλει στην υιοθέτηση μιας περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς και ενισχύει την οικολογική συνείδηση. Λέγεται ότι ο άνθρωπος έχει ανάγκη την επαφή με τη φύση τόσο, όσο έχει την ανάγκη της επαφής με άλλους ανθρώπους

Παιδιά που συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες που οργανώνονται στη φύση γίνονται πιο δημιουργικά και αποκτούν θετικές κοινωνικές σχέσεις (Moore k Wong)

Η ενασχόληση με δραστηριότητες σχολικού κήπου δημιουργεί ευκαιρίες για διαφορετικού τύπου μάθηση. Έτσι μαθητές με μέτρια η και κακή απόδοση σε συνηθισμένες σχολικές δραστηριότητες μέσα στην τάξη μπορεί να βελτιώσουν την απόδοση τους, γιατί τους δίνεται η ευκαιρία να προσεγγίσουν τη γνώση με διαφορετικό τρόπο.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΔΠΣΣ

Οι δραστηριότητες, οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το ΑΠΣ ΔΠΣΣ Οι δράσεις στηρίχθηκαν στις προϋπάρχουσες γνώσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών, δίνοντάς τους την ευκαιρία απόκτησης νέων γνώσεων μέσω της ενεργητικής και βιωματικής συμμετοχής. Επίσης το πρόγραμμα που πραγματοποιήθηκε έχει διαθεματική και επιστημονική προσέγγιση και αλληλεπιδρά με προγράμματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων, της Γλώσσας, Μαθηματικών ,Μελέτης Περιβάλλοντος, των Τεχνών και ΤΠΕ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί ,συντονίζει ,οργανώνει τις δραστηριότητες, διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία, λαμβάνοντας υπόψη, το διαφορετικό ρυθμό ανάπτυξης, τα ενδιαφέροντα των παιδιών τα οποία κατακτούν τη γνώση με την ενεργητική και βιωματική συμμετοχή. Ενθαρρύνει και ενισχύει την αλληλεπίδραση, εξασφαλίζοντας κλίμα αποδοχής, σεβασμού και παροχής ίσων ευκαιριών. Κατευθύνει τα παιδιά να υιοθετήσουν συμπεριφορές που συμβάλουν στη διαφύλαξη της φυσικής ισορροπίας και προστασίας του περιβάλλοντος

ΜΕΘΟΔΟΙ

Στην υλοποίηση του προγράμματος, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος project, η διαθεματική, η ομαδοσυνεργατική, η διερευνητική, ενώ παράλληλα χρησιμοποιήθηκε η τεχνική εκμετάλλευσης του τυχαίου, ο καταιγισμός ιδεών, τα παιχνίδια ρόλων, η έρευνα πείραμα

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος μας ήταν, να αξιοποιηθεί η περιέργεια και σε συνδυασμό με τον ενθουσιασμό που προκαλεί η έρευνα, να αποχτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση και θετική στάση απέναντι στην επιστήμη

Στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να νιώσουν τα παιδιά με όλες τις αισθήσεις, τις εποχές και τις αλλαγές που συμβαίνουν στη φύση και να κατανοήσουν τη διαδοχή τους
- Να γνωρίσουν διάφορα είδη φυτών και να ανακαλύψουν τις ανάγκες τους σ΄ όλη τη διαδρομή της ανάπτυξής τους
- Να πειραματιστούν με διάφορα υλικά, να παρατηρήσουν τις ιδιότητες τους και να διατυπώσουν συμπεράσματα
- Να συγκροτήσουν μαθηματική σκέψη
- Να κατανοήσουν την αξία των φυτών στη ζωή και τη σημασία της τροφικής αλυσίδας
- Τη σημασία των φυτών και λουλουδιών στην καθημερινή ,κοινωνική και θρησκευτική ζωή
- Να γνωρίσουν μύθους, ήθη ,έθιμα και παραδόσεις που συνδέονται με φυτά, λουλούδια, καιρικά φαινόμενα και εποχές
- Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διάφορα είδη λόγου να εμπλουτίσουν το προφορικό λόγο και να αποκτήσουν εμπειρίες για φωνολογική επίγνωση αλλά και δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης
- Να έρθουν σε επαφή με διάφορες μορφές τέχνης και να εκφράζονται δημιουργικά μέσα από αυτές
- Να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στην επιστήμη

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα περιβάλλοντος και να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση

Μαθησιακοί στόχοι

- Να δουλέψουν σε ομάδες και να κατανοήσουν την αξία της συνεργασίας
- Να σέβονται τις απόψεις των άλλων
- Να ελέγχουν αρνητικά συναισθήματα
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη
- Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για την πρόληψη και επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Από την πρώτη μέρα του αγιασμού τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από τις μπανανιές που υπάρχουν στην αυλή του Νηπιαγωγείου και νόμιζαν ότι κρύβονταν πιθηκάκια μέσα σ΄ αυτές

Το τσαμπί με τις ώριμες μπανάνες έγινε αιτία να οργανωθούν παιχνίδια γνωριμίας με μπανάνες. Παίξαμε μυρίσαμε, γευτήκαμε, τις μπανάνες και τις φλούδες τις βάλαμε στον κομποστοποιητή που είχε τοποθετηθεί στο Νηπιαγωγείο σε συνεργασία με το ΤΕΙ την περσινή σχολική χρονιά.

Καθημερινά τα παιδιά έβαζαν στο κομποστοποιητή φλούδες από τα φρούτα που έτρωγαν στο πρωινό αλλά και φλούδες που έφερναν από το σπίτι.

Κρίναμε ότι ήταν αναγκαίο η οργάνωση δραστηριοτήτων μέσα από ένα σχέδιο δράσης που θα αξιοποιούσε την περιέργεια, συμβάλλοντας στην απόχτηση περιβαλλοντικής συνείδησης και θετικής στάσης απέναντι στην φυσική επιστήμη.

Άρχισε να σκαρώνεται το Πρόγραμμα: Ασχολούμαι δημιουργικά στην αυλή του Νηπιαγωγείου.

Ασχοληθήκαμε αρχικά με την έννοια της δημιουργικότητας

Τέθηκε το ερώτημα: *Τι μπορούμε να κάνουμε στην αυλή του Νηπιαγωγείου μας;* Ακούσαμε τις προτάσεις των παιδιών, τις καταγράψαμε, τις ομαδοποιήσαμε και αποφασίσαμε να γίνονται δράσεις στην αυλή ανάλογα με την εποχή.

Δημιουργήθηκαν οι πρώτες ομάδες οι οποίες άλλαζαν, ανάλογα με την εποχή

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Οργανώθηκαν παιχνίδια για τον προσανατολισμό στο χώρο της αυλής, παιχνίδια παρατήρησης, αναγνώρισης του γεωμετρικού σχήματος και οπτικοποίησης από διάφορα σημεία.

Εντοπίστηκαν θέσεις και διαδρομές στο χώρο και έγινε **η χαρτογράφηση της αυλής** από τα ίδια τα παιδιά

Η κληματαριά που βρίσκεται στο φράκτη του σχολείου έγινε αφορμή να ασχοληθούμε με τη θεματική ενότητα: *ΣΤΑΦΥΛΙ* (Μελέτη περιβάλλοντος)

Γλώσσα κατανόηση διαφορετικών μοντέλων οργάνωσης προφορικού λόγου

Οργανώθηκαν μουσικοκινητικές δράσεις με αινίγματα και παροιμίες

Επεξεργαστήκαμε την παροιμία :"Όσα δε φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια", αναζητήσαμε τρόπους που θα μπορούσε να φτάσει η αλεπού τα σταφύλια (Γλώσσα Κριτική Σκέψη)

Ανατρέξαμε στη δική μας καθημερινότητα και θυμηθήκαμε περιστατικά που εμείς είχαμε ρίξει το φταίξιμο σε άλλους (Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες)

Επεξεργαστήκαμε πίνακες και εικόνες σχετικά με τον τρύγο (Φρανσίσκο Γκόγιασχέση με το παρελθόν). Τα παιδιά τους αναπαρίσταναν με παιχνίδια ρόλων και με τη τεχνική της παγωμένης εικόνας (Τέχνη-Γλώσσα-Θεατρική έκφραση)

Το Φθινόπωρο τα παιδιά παρατήρησαν, κατέγραψαν τα φυτά που υπήρχαν στο χώρο της αυλής και κατέταξαν τα δέντρα σε αειθαλή και φυλλοβόλα**.** Παρατήρησαν και ξεχώρισαν τα δέντρα που είχαν καρπούς το φθινόπωρο. (Μελέτη Περιβάλλοντος)

Εντοπίστηκε μελίγκρα στα δεντράκια της λεμονιάς και της μανταρινιάς. Η ομάδα που είχε αναλάβει τα αειθαλή δέντρα της αυλής έφερε πληροφορίες για τη μελίγκρα Τέθηκε ο προβληματισμός: *Τι πρέπει να κάνουμε για να την αντιμετωπίσουμε*. Τα παιδιά πρότειναν λύσεις (καταιγισμός ιδεών). Παρασκεύασαν οικολογικό φυτοφάρμακο, ράντισαν τα δέντρα και έγραψαν τη συνταγή (Γλώσσα-γραφή)

Η εμφάνιση του άνθους της μπανανιάς, η διαφορετικότητα του σε σχέση με τις εμπειρίες των παιδιών, προκάλεσε την περιέργεια και έγινε αντικείμενο παρατήρησης από τα παιδιά. Συγκεντρώθηκε υλικό από τις ομάδες, συζητήσαμε για τη χώρα προέλευσής της μπανανιάς την αξία στη υγεία, τις ιδιαίτερες συνθήκες που χρειάζεται για να αναπτυχθεί και ερευνήσαμε κατά πόσο η αυλή του σχολείου εξασφάλιζε αυτές τις συνθήκες.

Φυτέψαμε φθινοπωρινά λαχανικά, σπόρους και βολβούς κρεμμυδιών, οπλιστήκαμε με υπομονή και επιμονή και περιμέναμε να μεγαλώσουν.

Κάναμε πειράματα

Φυτέψαμε σε διαφορετικές επιφάνειες. Σε χώμα και βαμβάκι παρατηρήσαμε την ανάπτυξη τους και συμπεράναμε ότι στο χώμα το φυτό αναπτύσσεται ενώ στο βαμβάκι μεγαλώνει και μετά ξεραίνεται.

Σε τρία γλαστράκια φυτέψαμε φακή. Αφού μεγάλωσαν λίγο πήραμε

ένα και το τοποθετήσαμε σε σκοτεινό μέρος και κατά διαστήματα το ποτίζαμε

ένα άλλο που το αφήσαμε στον ήλιο χωρίς νερό

και ένα τρίτο που βρισκόταν έξω και το ποτίζαμε κανονικά

Μετά από μια εβδομάδα παρατηρήσαμε τα αποτελέσματα και καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι για να αναπτυχθούν τα φυτά χρειάζονται χώμα, νερό, ήλιο και αέρα.

Σε συνεργασία με το ΤΕΙ Κρήτης τοποθετήθηκε στο νηπιαγωγείο αυτοσχέδιο υδροπονικό σύστημα φτιαγμένο από ανακυκλώσιμα υλικά.

Φυτεύτηκαν μαρούλια και σέλινο και τα παιδιά παρακολούθησαν την ανάπτυξη τους. Σύγκριναν το χρόνο που χρειάζεται το μαρούλι για να αναπτυχθεί στο χώμα με το χρόνο που χρειάζεται στο υδροπονικό σύστημα και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι χρειάζεται λιγότερος χρόνος στο υδροπονικό σύστημα.

Συνειδητοποίησαν πως η επιστήμη βρίσκει εναλλακτικούς τρόπους καλλιέργειας .

Παρατηρούσαν την ποσότητα του νερού της βροχής με αυτοσχέδιο βροχόμετρο που το είχε κατασκευάσει ο μπαμπάς ενός από τα παιδιά.

Τα παιδιά πειραματίστηκαν με τις έννοιες βουλιάζω, επιπλέω και κατέγραψαν τις παρατηρήσεις τους.

Οργανώθηκαν δραστηριότητες ταξινόμησης των φθινοπωρινών φύλλων, δημιουργίας μοτίβου και έγινε η πρώτη προσέγγιση της συμμετρίας με φύλλα. Ακολούθησαν παιχνίδια ταξινόμησης και αρίθμησης σπόρων (Μαθηματικά)

Τα παιδιά σημείωσαν την έναρξη της ανθοφορίας της μπανανιάς στο κύκλο του χρόνου και χρωμάτιζαν τους μήνες που περνούσαν, μέχρι να ωριμάσουν οι μπανάνες (μαθηματικά-χρόνος)

Καταγράψαμε τις μέρες που χρειάστηκε για να εμφανιστεί το ριζικό σύστημα και τα πρώτα φυλλαράκια στους σπόρους που φυτέψαμε. (μαθηματικά -χρονική διάρκεια)

Επεξεργαστήκαμε το παραμύθι *Τα παιδιά του φθινοπώρου* της Λότης Πέτροβιτς Ανδρουτσοπούλου (γλώσσα-λογοτεχνία)

Φτιάξαμε σύνθετες λέξεις με τη λέξη *φύλλο* .

Αναζητήσαμε την λέξη *καρότο* που ήταν κρυμμένη μέσα σε άλλες (καροτόπιτα, καροτοκουλουράκια, καροτοχυμός). Ασχοληθήκαμε με παιχνίδια φωνολογικής επίγνωσης και σύνδεσης φωνήματος με το γράμμα. Φτιάξαμε ένα καρότο και μαρούλι και μέσα τοποθετήσαμε τα ονόματα των παιδιών που το όνομά τους άρχιζε από Κ και Μ αντίστοιχα.

Τέχνη Γλώσσα –Θεατρική έκφραση

Επεξεργαστήκαμε πίνακες με φθινοπωρινά φύλλα και βροχή. Με παιχνίδια ρόλων τα παιδιά, βίωσαν τα στάδια ανάπτυξης του φυτού (από το σπόρο στο φυτό) και τη διαδικασία της φωτοσύνθεσης. Έμαθαν το τραγούδι με νερό και ήλιο μεγαλώνω (παιδική σκηνή Δήμητρας Φουντούκη)

Δημιουργία και έκφραση

Με φύλλα που μαζέψαμε από την αυλή τα παιδιά εκφράστηκαν δημιουργικά και έφτιαξαν το δικό τους πίνακα.

Τα παιδιά ζωγράφισαν σε ομάδες το μολυβένιο ουρανό και τα πρωτοβρόχια και επένδυσαν ηχητικά τις ζωγραφιές

Αισθήσεις και φθινόπωρο

Με τις πρώτες βροχές **μυρίσαμε** το νοτισμένο χώμα, **παρατηρήσαμε** τα σύννεφα, τις ψιχάλες, τη βροχή, **ακούσαμε** τις βροντές και τα καταγράψαμε σε φύλλο εργασίας (φύλλο εργασίας από τη Σουλτάνα Μάνεση

Έννοια της διαφορετικότητας

Εντοπίστηκε η διαφορετικότητα στους σπόρους και παρατήρησαν τη διαφορετικότητα στις ρίζες των φυτών.

Παρατηρούσαν την αλλαγή του καιρού και συνειδητοποιούσαν την εναλλαγή των εποχών, συνδέοντάς την με τις αλλαγές των φυτών της αυλής του νηπιαγωγείου μας.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Μελέτη περιβάλλοντος

Τα παιδιά έφτιαξαν και τοποθέτησαν φωλιές για τα πουλιά του χειμώνα πάνω στο δέντρο της αμυγδαλιάς και κάθε διάλειμμα έβαζαν ψιχουλάκια από το πρωινό τους για τα πουλιά.

Ράβδισαν τα κλαδιά ελιάς που ακουμπούσαν στο φράκτη του νηπιαγωγείου μετά από συνεννόηση με το γείτονα. Από τις ομάδες εργασίας συγκεντρώθηκε υλικό σχετικά με το Λάδι και τις Ελιές (Διατροφή και υγεία, Ελιά στην Αρχαία Ελλάδα, Ελιά και τέχνη)

Ένιωσαν το χιόνι με όλες τις αισθήσεις και έπαιξαν παιχνίδια με τις έννοιες κρύο και ζεστό

Η αμυγδαλιά της αυλής μας καθυστέρησε να ανθίσει σε σχέση με τις άλλες αμυγδαλιές. Τα παιδιά προβληματίστηκαν και σχολίασαν τη διαφορετικότητα της

Ο δυνατός νοτιάς, έγινε η αιτία να σκορπιστούν τα πέταλα της αμυγδαλιάς στο χλοοτάπητα. Τα παιδιά έπαιξαν με τα πέταλα και συγκρίνανε τις ποσότητες που μάζευαν (μαθηματικά).

Κόψαμε τα αγριόχορτα και τα ξερά φύλλα από τις μπανανιές και τα βάλαμε στον κομποστοποιητή (περιβαλλοντική συνείδηση)

Μαθηματικά

Με τις ελιές που μάζεψαν, σχημάτισαν τις παρεούλες του αριθμού 6

Έπαιξαν παιχνίδια αντιστοίχισης : Κότινους και νικητές

Παρατηρώντας τις καταγραφές της θερμοκρασίας σημείωσαν τις πιο κρύες μέρες του χειμώνα

Τέχνη μύθος και θεατρική έκφραση

Έπαιξαν το μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα και ζωγράφισαν τους δικούς τους αμφορείς.

Επεξεργαστήκαμε τους πίνακες του Θεόφιλου και Vang Cong σχετικά με το λιομάζεμα και την ελιά.

Επεξεργάστηκαν πίνακες και εικόνες σχετικά με τα πουλιά του χειμώνα και εκφράστηκαν με τεχνικές θεατρικής έκφρασης.

Δημιουργική έκφραση και στερεά

Τα παιδιά έφτιαξαν πάγους από γεωμετρικά στερεά και δημιούργησαν τις δικές τους παγοσυνθέσεις.

Κοινωνικοσυναισθηματικές Δεξιότητες

Το τέλος του χειμώνα βρήκε τη μπανανιά με πολλά ξερά φύλλα, αδύναμη. Τα παιδιά γίνονται οι θετικές ή αρνητικές σκέψεις της μπανανιάς και εκφράζουν τα συναισθήματα της, συναισθήματα σχετικά με τις δύσκολες μέρες του χειμώνα.

ΑΝΟΙΞΗ

Την άνοιξη ασχοληθήκαμε με τα αρωματικά φυτά.

Τα παιδιά έψαξαν, βρήκαν μέσα σε βοτσαλάκι κλαδάκια από αρωματικά φυτά. Έψαξαν στην αυλή, βρήκαν τα αρωματικά και αντιστοίχισαν τα κλαδάκια με τα αντίστοιχα φυτά.

Ακολούθησαν παιχνίδια μέτρησης ύψους με συμβατικές μονάδες (κορδέλες) και διάταξης των φυτών ανάλογα με το ύψος (μαθηματικά μετρήσεις).

Παιχνίδια γλώσσας: Αντιστοίχιση εικόνας με τη λέξη, όνομα του αρωματικού και αρχικού γράμματος (παιχνίδι η Σαρανταποδαρούσα)

Παιχνίδια αισθήσεων όπου τα παιδιά μάντευαν, χρησιμοποιώντας την αίσθηση της όσφρησης και της γεύσης, ποιο αρωματικό κρύβεται μέσα σε καραμέλες η τσίχλες.

Έφτιαξαν ματσάκια με φασκόμηλο και χωρισμένα σε ομάδες ασχολήθηκαν με δραστηριότητα προσέγγισης πολλαπλασιασμού (μαθηματικά)

Σε κάθε ματσάκι έγραψαν τη λέξη φασκόμηλο (Γλώσσα)

Αποφασίσαμε να φυτέψουμε τα αρωματικά φυτά.

Αρχικά έγινε διερεύνηση του χώρου της αυλής και προτάθηκαν χώροι για φύτεμα. Τέθηκε ο προβληματισμός *ποιος χώρος ήταν μεγαλύτερος.*

Μέτρηση με επικάλυψη

Τα παιδιά κάλυψαν τις επιφάνειες με τούβλα και βρήκαν τη μεγαλύτερη.

Ακολούθησε φύτευση σε τρεις σειρές.

Έτσι δόθηκε η ευκαιρία προσέγγισης του πολλαπλασιασμού

Αξιοποιώντας την τεχνική εκμετάλλευσης του τυχαίου ασχοληθήκαμε με τα έντομα, οργανώθηκαν δραστηριότητες γλώσσας, μαθηματικών, και τεχνικές διαχείρισης του φόβου σχετικά με τις κατσαρίδες , ακρίδες και αράχνες.

Τα παιδιά διαπίστωσαν μελίγκρα στα δέντρα , ξανά την άνοιξη. Παρατήρησαν ότι όλα σχεδόν τα έντομα υπήρχαν στην αυλή του σχολείου μας, εκτός από πασχαλίτσες. Ακολούθησε προβληματισμός-καταιγισμός ιδεών. Την επόμενη μέρα, ήρθε η Χριστίνα με μια πασχαλίτσα την οποία τοποθέτησε στο δέντρο, θέλοντας να δώσει λύση στο πρόβλημα.

Τέθηκε το θέμα της τροφικής αλυσίδας. Παίξαμε και τα παιδιά συνειδητοποίησαν τη σημασία ύπαρξης ισορροπίας στη φύση.

Προμηθευτήκαμε μεταξοσκώληκες από το ΚΠΕ Αρχανών. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με την εκτροφή τους και βίωσαν τη μεταμόρφωση του μεταξοσκώληκα σε πεταλούδα.

Την άνοιξη ένα τσαμπί με μπανάνες ήταν έτοιμο για κόψιμο. Μετρήσαμε τους μήνες που πέρασαν από τον ανθό μέχρι να ωριμάσει, το κόψαμε και το βάλαμε σε σακούλα με μήλο, για να κιτρινίσουν οι μπανάνες. Μετά από 4 μέρες το τσαμπί ήταν έτοιμο. Η ομάδα της μπανανιάς παρουσίασε πληροφορίες για τις μπανάνες: Πού χρησιμοποιούνται, η σημασία τους για την υγεία και την καθημερινή ζωή.

Ψυχοκινητικά παιχνίδια με μπανάνες

Μουσικές καρέκλες και εχθροί της μπανανιάς

Χρησιμοποιήσαμε τον κορμό της μπανανιάς, φτιάξαμε εμπόδια και τα παιδιά έπαιξαν.

Γλώσσα –επαφή με κείμενα διαφορετικού μοντέλου

Με τα λουλούδια που έφεραν τα παιδιά για να φυτέψουμε, οργανώθηκαν δραστηριότητες γλώσσας, αναγνώρισης φωνήματος, σύνδεση εικόνας λουλουδιού και λέξης. Δημιουργία σύνθετων λέξεων με τις λέξεις λουλούδια και άνθος. Αναζήτηση κρυμμένων λέξεων μέσα σε άλλες.

Τα παιδιά έμαθαν αινίγματα, παροιμίες, μαντινάδες και δημιούργησαν τα δικά τους αινίγματα σχετικά με τα λουλούδια, τα έντομα και τα αρωματικά φυτά.

Έγινε επεξεργασία του ποιήματος *η βροχή των ρόδων*

Ηχητική επένδυση του ποιήματος με τα κρουστά οργανάκια και τα παιδιά ζωγράφισαν μια ανοιξιάτικη βροχή, δίνοντας το δικό τους τίτλο π.χ βροχή από φράουλες, βροχή από παγωτά, βροχή από κεράσια

Ψυχοκινητικό παιχνίδι-γλώσσας (σύνθεση φωνήματος αρχικού γράμματος) με λουλούδια. Ποιο λουλούδι να διαλέξω, τραλαλά τραλαλα λα λα

Γλώσσα και λογοτεχνία

Αναφερθήκαμε σε μύθους των λουλουδιών: το τριαντάφυλλο, ο κρίνος, οι ανεμώνες αλλά και σε μύθους λουλουδιών που συνδεόταν με τη χριστιανική θρησκεία, παπαρούνες πασχαλιά, δάκρυ της Παναγιάς

Επίσης επεξεργαστήκαμε το παραμύθι: *το χαρούμενο λιβάδι* και τα παιδιά συνειδητοποίησαν ότι η ομορφιά βρίσκεται στη διαφορετικότητα

Κατανόηση και σεβασμός της διαφορετικότητας–γλωσσική καλλιέργεια–προσέγγιση του συλλαβισμού

Τα παιδιά χωρισμένα σε ζευγάρια δημιουργούν ένα λουλούδι με άξονα συμμετρίας, του δίνουν όνομα, βάζοντας ο καθένας την πρώτη συλλαβή από το όνομά του. Το παρουσιάζουν στην ολομέλεια και λένε την ιστορία του

Δραστηριότητες προσέγγισης της συμμετρίας

Η συμμετρία μέσα από το μύθο της νεράιδας συμμετρίας

Βρίσκουν τον άξονα συμμετρίας σε πεταλούδες, πασχαλίτσες, λουλούδια και τα κόβουν συμμετρικά

Μαγική ζωγραφιά με άξονα συμμετρίας

Διπλώνουν μια κόλλα Α4 βρίσκοντας τον άξονα συμμετρίας. Βάζουν σταγόνες από τέμπερα διάφορων χρωμάτων και δημιουργούν μια ζωγραφιά με συμμετρία, την κόβουν και φτιάχνουν μια πεταλούδα

Οργανώνονται παιχνίδια αναγνώρισης πλήθους με μια ματιά. Προσέγγιση της πρόσθεσης και αφαίρεσης με μαργαρίτες (μαθηματικά).

Κατασκευή στεφανιών, με μοτίβο δύο άσπρα ρόδα δύο μαργαρίτες.

Επίλυση προβλήματος: πόσα λουλούδια χρειαστήκαμε για την κατασκευή του στεφανιού. Προσέγγιση της πράξης του πολλαπλασιασμού και σχηματισμός αριθμητικής παράστασης του πολλαπλασιασμού.

Τα παιδιά χωρισμένα σε ζευγάρια τοποθετούν το σύμβολο της ανισότητας ανάμεσα στα λουλούδια που έφεραν από το σπίτι για φύτεμα

Επιδαπέδιο παιχνίδι με συντεταγμένες: λουλούδια και χρώμα.

Παιχνίδι αισθήσεις και λουλούδι

Τα παιδιά διαλέγουν ένα λουλούδι, το παρατηρούν, το μυρίζουν, το αγγίζουν, αφουγκράζονται τον ήχο του (αν υπάρχει)και καταγράφουν το αποτέλεσμα σε φύλλο εργασίας

Παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού με πίνακες

Τα παιδιά χωρισμένα σε τρεις ομάδες περνούν από δοκιμασίες ψάχνουν σε διάφορα σημεία της αυλής, βρίσκουν πίνακες σχετικά με την άνοιξη και κάθε ομάδα πρέπει να φτιάξει μια ιστορία και να δώσει ένα τίτλο.

Οπτικοποίηση

Παρατηρούν τον πίνακα του Ιακωβίδη, *Τα γεράνια* και μιλούν για τα χρώματα

Παρατηρούν τα γεράνια της αυλής και λένε τις ομοιότητες και τις διαφορές με τον πίνακα του Ιακωβίδη

Χωρίζονται σε ομάδες. Μια-μια ομάδα παρατηρεί τα γεράνια της γλάστρας από διαφορετική οπτική και λέει τι βλέπει. Βγάζουν φωτογραφίες τη γλάστρα με τα γεράνια από διάφορες γωνίες και τη σχολιάζουν.

Χώρος –μετατόπιση και στροφή σε πλακόστρωτο

Τα παιδιά χωρισμένα σε ζευγάρια παρατηρούν αλλαγές σε θέσεις και στροφές και περιγράφουν το είδος της αλλαγής. Γραφική αναπαράσταση της διαδρομής σε τετραγωνισμένο χαρτί

Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες –κριτική σκέψη

Τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες ακούν με το στηθοσκόπιο τη καρδιά όποιου δένδρου θέλουν, στη συνέχεια ακουμπούν το αυτί πάνω στο δέντρο. Το δέντρο τους λέει ένα μυστικό

Γίνεται η φύτευση των λουλουδιών στο παρτέρι

Σχηματίζονται συνθέσεις από πήλινα δοχεία γιαουρτιών και φυτεύονται λουλούδια μέσα αυτές

Τα παιδιά εκφράζονται δημιουργικά και ζωγραφίζουν τους τοίχους της αυλής του νηπιαγωγείου

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο αγρόκτημα του ΤΕΙ Ηρακλείου, όπου τα παιδιά είδαν και ενημερώθηκαν για καλλιέργειες σε θερμοκήπιο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα από τη φύση του υπόκειται σε χρονικούς περιορισμούς. Αυτό σημαίνει για παράδειγμα ότι αν δεν φυτέψουμε την κατάλληλη στιγμή, δε θα έχουμε αποτέλεσμα. Γι' αυτό υπήρχε πίεση του χρόνου. Οι καιρικές συνθήκες δυσκόλεψαν την έγκαιρη υλοποίηση δραστηριοτήτων.

Τα παιδιά όμως έδειχναν να ενθουσιάζονται με τις δραστηριότητες συνεργάστηκαν, αλληλεπίδρασαν και υιοθέτησαν θετικές στάσεις για το περιβάλλον.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ

Συνεργαστήκαμε με το ΤΕΙ Κρήτης, με το τμήμα Γεωπονίας, με το Δήμο Ηρακλείου-τμήμα Πρασίνου και με το Σύλλογο Γονέων

Έχει προγραμματιστεί **η δεντροφύτευση του πάρκου** που βρίσκεται απέναντι από το Νηπιαγωγείο μας, σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων αλλά και το Δήμο

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

creativemathways.sch.gr

dreamskindergartenblogspot.gr

http://blogs.sch.gr

http://kalyterizoi.gr

http://prosholika.blogspot.gr

http://pythagoreionip.blogspot.gr

Wikipedia, μπανανιά

WWF Ελλάς Δημιουργία κήπου

youtube.com: Τα δώρα της φύσης

youtube.comΠερσεφόνη, 4 Εποχές

Η Γιορτή των πουλιών, Ρούλα Παπανικολάου

Περιοδικό Σύγχρονο Νηπιαγωγείο

Συναισθηματική Αγωγή, Νίκη Δεληκανάκη

Τα παιδιά του φθινοπώρου, Λότη Πέτροβιτς

Παραδοσιακά Παιχνίδια

Τα παραδοσιακά παιχνίδια του χθες και του σήμερα
Μαρία Χουδετσανάκη, Μαρίνα Μυξάκη, Μανόλης Λαμπράκης, Μαρία Γιακουμάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mariahoud@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ emlampraki@sch.gr , ΠΕ05 ΓΑΛΛΙΚΗΣ)

25ο & 27ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο ρόλος του παιχνιδιού είναι καθοριστικός για την ψυχοσωματική και συναισθηματική ανάπτυξη της προσωπικότητας το παιδιού. Είναι γνωστή η παιδαγωγική αξία του παιχνιδιού σε όλες τις εποχές. Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα τους δόθηκε η δυνατότητα να καταγράψουν, να ζωγραφίσουν, να διαβάσουν, να κατασκευάσουν παραδοσιακά παιχνίδια. Αναλαμβάνοντας διάφορους ρόλους είχαν τη δυνατότητα να νιώσουν τη χαρά, την άμιλλα, την ομαδικότητα και την αξία του παιχνιδιού στην ανάπτυξη τους.

Υπάρχουν πολλά ευρήματα σε λογοτεχνικά κείμενα, μουσεία, αρχαία συγγράμματα που μαρτυρούν ότι ο άνθρωπος σε όποια εποχή κι αν έζησε έδινε ιδιαίτερη αξία στο παιχνίδι.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_26.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πραδοσιακά παιχνίδια, κατασκευάζω, ζωγραφίζω, διαβάζω, βιώνω τη χαρά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παιχνίδι είναι ένα φαινόμενο ζωής που ασκεί, μορφώνει, καλλιεργεί, εκτονώνει, ψυχαγωγεί. Είναι ένα φυσικό παιδαγωγικό μέσο απαραίτητο για τη συγκρότηση μιας υγιούς και ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Το παιχνίδι αποτελεί μια από τις πιο βασικές παραμέτρους για την ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού. Αποτελεί μέσο προετοιμασίας για την ζωή του και για τις μετέπειτα σημαντικές δραστηριότητες της ζωής του. Ο ρόλος του να μυήσει το παιδί στο μελλοντικό κόσμο των ενηλίκων, αποδεικνύεται σ' όλη την εξελικτική του πορεία μέσα στο χρόνο, από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα.

Η καθημερινή μας επαφή με τα παιδιά μας διδάσκει ότι το παιχνίδι ανταποκρίνεται απόλυτα στη ζωτική ανάγκη τους για κίνηση, δράση, φαντασία, μίμηση. Είναι η γλώσσα με την οποία εκφράζουν σε εξωτερική πράξη τις σκέψεις τους, έχοντας άπειρες δυνατότητες για πνευματική ανανέωση και εσωτερική πληρότητα, για ηθική τελείωση και κοινωνική μεταμόρφωση. Μέσα από το παιχνίδι, έναν φυσικό τρόπο έκφρασης και εκπαίδευσης, το παιδί καταφέρνει να εξωτερικεύει τα συναισθήματα του, να συνεργάζεται, να επικοινωνεί, να ανακαλύπτει τον εαυτό του, τον κόσμο και τους άλλους. Το παιχνίδι προσφέρει επίσης την δυνατότητα στο παιδί να καλλιεργήσει τις ικανότητες του και την δημιουργικότητα του ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση του. Ενεργοποιεί και οργανώνει την προσωπικότητα του. Και πάνω από όλα τον κάνει να νοιώσει ευχαρίστηση και απόλαυση για τη ζωή. *«Το παιχνίδι είναι για τα παιδιά, όπως η εργασία για τους ενήλικες »* (Γέρου Ε. , 2009).

Η λέξη «παιχνίδι» «προέρχεται από την λέξη παίχτης – παίζω – παις. Με την έννοια παιχνίδι ορίζουμε την κατ' εξοχήν αυθόρμητη και ενδιαφέρουσα δραστηριότητα των παιδιών που έχει ως στόχο την συναισθηματική τους ευχαρίστηση».

Ο Βρετανός παιδίατρος ψυχαναλυτής Donald W.Winnicott (18971971) όριζε το παιχνίδι ως «*μια εμπειρία, πάντοτε μια δημιουργική εμπειρία, στο συνεχές του χώρου και του χρόνου, μια βασική μορφή ζωής*». Σύμφωνα με τους Frank & Teresa Caplan : *«Το παιχνίδι πρέπει να θεωρείται η «γεννήτρια» της μάθησης. Γονείς, δάσκαλοι και ψυχολόγοι πρέπει να πιστέψουν στην ανεκτίμητη μαθησιακή δύναμη που εμπεριέχει το παιχνίδι του παιδιού.».* Ο Piaget υποστήριζε ότι «*τα παιγνίδια είναι μέσο ανάπτυξης της νοημοσύνης, και των άλλων γνωστικών δεξιοτήτων*.».

Υιοθετώντας αυτές τις απόψεις ,επιλέξαμε να ασχοληθούμε με αυτό το ενδιαφέρον θέμα στα πλαίσια του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης οι δάσκαλοι και οι μαθητές της Β΄ τάξης των 25ου & 27ου Δημοτικών Σχολείων Ηρακλείου.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές:

- να γνωρίσουν παραδοσιακά παιχνίδια και τα υλικά με τα οποία κατασκευάζονταν κάποια από αυτά τα παιχνίδια
- να συγκρίνουν τα παιχνίδια που παίζουν τα ίδια σήμερα με τα παιχνίδια των παλιότερων
- να περιγράφουν και να κατανοούν πώς παίζονται διάφορα παιχνίδια
- να καταγράψουν ιδέες σχετικά με το θέμα μας, να εκφράσουν τι γνωρίζουν ήδη τα παιδιά και με το τι θέλουν να μάθουν
- να συλλέξουν υλικό από βιβλία και από το διαδίκτυο
- να πραγματοποιήσουν συνεντεύξεις με παππούδες και γιαγιάδες στο χώρο του σχολείου
- προχωρήσαμε σε φωτογράφηση των δραστηριοτήτων
- να μελετήσουν κανόνες και να αισθανθούν την ανάγκη τήρησης των κανόνων
- να μάθουν να σέβονται τον εαυτό τους και τους άλλους
- να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας
- να κοινωνικοποιηθούν μέσα από το παιχνίδι
- να αναπτύξουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητα τους
- να εκφράσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματα τους
- να χαρούν και να ψυχαγωγηθούν μέσα από το παιχνίδι
- να αναπτύξουν τη νοημοσύνη τους και άλλες γνωστικές δεξιότητες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Οι μαθητές έμαθαν σε πρώτη φάση να συνεργάζονται, να αναπτύσσουν πνεύμα ομαδικότητας, εμπιστοσύνης και ειρηνικής συνύπαρξης μέσα από μη ανταγωνιστικές

δραστηριότητες και παιχνίδια που αντλήσαμε από την ιστοσελίδα https://pappanna.files.wordpress.com και το βιβλίο του Αναγνωστόπουλου Β. «Από τη λαϊκή μας παράδοση – Παιχνίδια» 1995.

Ξεκινήσαμε με δραστηριότητες που παίζονται σε κύκλο, για να δημιουργηθούν ισότιμες σχέσεις μεταξύ των παιδιών, καθώς έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν ο ένας τον άλλον και συγχρόνως να προσέχουν όλοι αυτόν που παίρνει τον λόγο. Συγκεκριμένα υλοποιήσαμε:

1. «*ρυθμική γνωριμία*», σε κύκλο, όπου η τάξη συστήνεται.

2. «*κύκλος του χορού*» που απαιτεί ρυθμό, επικοινωνία, συγχρονισμό και κριτική σκέψη.

3.«*καθρέπτες*» για την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων.

Επίσης οι μαθητές έμαθαν να χρησιμοποιούν τα λαχνίσματα, μικρά τραγουδάκια – ποιήματα, που λέγονται πριν την έναρξη ομαδικών παιχνιδιών όπως το κρυφτό, προκειμένου να καθορισθεί με κλήρο ποιος θα παίξει πρώτος σ' ένα παιχνίδι. Για την αναφορά αυτή, ανατρέξαμε στον ιστότοπο:

http://www.paidika.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=601&Itemid=383

Στη συνέχεια το θέμα μας μελετήθηκε μέσα από τα μαθήματα της τάξης :

- γλώσσα (*τρενάκι, χαλασμένο τηλέφωνο, «Μικρό Βιβλίο»…*)
- μαθηματικά (*αριθμητικές πράξεις με πηδηματάκια – βήματα…*)
- φυσική αγωγή (*κρυφτό, κουτσό…)*
- αισθητική αγωγή (*μουσική τραγούδι, θέατρο, ζωγραφική…)*

Η διαθεματική προσέγγιση, του θέματος εντός του περιεχομένου των μαθημάτων συνέβαλε ώστε τα ίδια τα μαθήματα να γίνουν πιο ευχάριστα στους μαθητές και ενεργοποίησε την συμμετοχή τους. Η κατάργηση των αυστηρών πλαισίων των μαθημάτων καλλιέργησε την ελεύθερη έκφραση και ενίσχυσε το κίνητρο για μάθηση, για συμμετοχή ακόμα και στους πιο αδύναμους μαθητές.

Η ανάγνωση παιδικών βιβλίων με θέμα τα παιχνίδια αποτέλεσε μια βασική, ευχάριστη και εποικοδομητική δραστηριότητα Διαβάσαμε τα βιβλία «*Η κούκλα που ήθελε ν' αποκτήσει μωρό*» του Ντιμίτερ Ινκιόφ από τις εκδόσεις Πατάκης και το «*Σχολείο παιχνιδιών*» της Ζωής Βαλάση από τις εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Προβάλαμε την γαλλική ταινία «*Ο Μικρός Νικόλας*» βασισμένη στη σειρά βιβλίων των Ρενέ Γκοσκινί και ΖανΖακ Σενπέ. Οι παραπάνω δραστηριότητες έδωσαν μια διαπολιτισμική διάσταση στο θέμα μας ανοίγοντας ορίζοντες, προσφέροντας τη δυνατότητα γνωριμίας και σύγκρισης με τα παιχνίδια του παρελθόντος και της σημερινής εποχής.

Στη συνέχεια, στα πλαίσια της διαθεματικής καθώς και βιωματικής προσέγγισης του θέματος οι μαθητές γνώρισαν την αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων με τίτλο «*Παιχνίδια της παλιάς γειτονιάς*» που σχεδίασε η εικαστικός Ανθούλα Λύγκα . Σε αυτή τη σειρά που κυκλοφόρησε από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ) στις 18 Απριλίου 2012 αποτυπώνονται έξι από τα παραδοσιακά παιχνίδια της παλιάς εποχής στα γραμματόσημα του σήμερα: Βόλοι, πατίνι, σβούρα, μπάλα, κουτσό και σχοινάκι. Οι μαθητές με μεγάλο ενθουσιασμό περιεργάστηκαν-παρατήρησαν τα γραμματόσημα, αναγνώρισαν τα παιχνίδια, σχολίασαν τις εικόνες και τα χρώματα. Εντυπωσιάστηκαν από το γεγονός ότι τα παιχνίδια αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης .

Καλέσαμε στο σχολείο παππούδες – γιαγιάδες των ίδιων των παιδιών οι οποίοι μίλησαν με τρυφερότητα, αγάπη για τα παιχνίδια που έπαιζαν στην εποχή τους, απάντησαν στις ερωτήσεις που έθεσαν τα παιδιά. Ήταν μια συνάντηση με την μορφή συνέντευξης, στην οποία κατάφεραν όμως με τον μοναδικό τρόπο που τους χαρακτηρίζει να διηγηθούν ιστορίες και βιώματα από το παρελθόν και να προσφέρουν σημαντικές γνώσεις στα παιδιά. Ήταν ένα άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία που έδινε τη δυνατότητα γνωριμίας με τη παράδοσης μας.

Τα παιδιά έπαιξαν στην αυλή του σχολείου, διασκέδασαν, χάρηκαν. Έπαιξαν με τα παιδιά της τάξης τους και με άλλες τάξεις του σχολείου τα παιχνίδια που καταγράψαμε (κουτσό, κυνηγητό, μήλα , μπιζ, σχοινάκι, κλέφτες και αστυνόμοι, περνά-περνά η μέλισσα, η μικρή Ελένη, αγαλματάκια, δεν περνάς κυρά Μαρία.). Έμαθαν να εκφράζουν, να

διαχειρίζονται τα συναισθήματα τους , να σέβονται τους άλλους , να κερδίζουν και να χάνουν.

Δημιουργήσαμε αφίσα και φωτογραφίσαμε τις δραστηριότητες μας για να αποθανατίσουμε τις υπέροχες στιγμές που βιώσαμε κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του προγράμματος μας.

Με αφετηρία την ανάγνωση των βιβλίων, τη σειρά γραμματοσήμων και την προβολή της ταινίας οι μαθητές δημιούργησαν ένα «Μικρό Βιβλίο» μέσα από το οποίο εκφράστηκαν ελεύθερα με πολύ φαντασία είτε ζωγραφίζοντας είτε γράφοντας μια μικρή ιστορία για κάποιο παιχνίδι. Δημιούργησαν μέσα από τη συνεργασία ,την ομαδική δουλειά, ένα έργο που μπορεί να διαβαστεί από τους συμμαθητές τους. Έγιναν οι ίδιοι μικροί συγγραφείς .

Σύμφωνα με τον D. Sénore (2008), το « Μικρό βιβλίο » « *είναι ένα μαγικό μέσο για να κινητοποιήσουμε την ενέργεια των μαθητών ώστε να καταλαβαίνουν το νόημα αυτών που μαθαίνουν στο σχολείο ».*

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αν θέλουμε τα παιδιά να μαθαίνουν με επιτυχία τώρα και στο μέλλον, θα πρέπει να τα μάθουν να σκέφτονται για τους εαυτούς τους, να επιλύουν προβλήματα και να συνυπάρχουν με τους άλλους. Αυτές οι ικανότητες κατακτώνται όταν τα παιδιά ενθαρρύνονται να εξερευνούν ενεργητικά το περιβάλλον, να επιλύουν πραγματικά προβλήματα που έχουν νόημα γι' αυτά και να συνεργάζονται με άλλους για την ολοκλήρωση των εργασιών. Όλα αυτά τα παιδιά τα κάνουν όταν παίζουν (Dodge & Colner, 2002).

Αυτό ακριβώς προσπαθήσαμε να πετύχουμε και θεωρούμε ότι οι στόχοι και σκοποί του προγράμματος μας επιτεύχθηκαν. Τα παιδιά συνδέθηκαν μεταξύ τους, έμαθαν να μαθαίνουν, να παίζουν αρμονικά, να συνεργάζονται, να σέβονται, να εκφράζουν τα συναισθήματα τους και τις απόψεις τους. Έμαθαν να ερευνούν, να χρησιμοποιούν την κριτική τους σκέψη, να ακολουθούν κανόνες, να εμπλέκονται ενεργά στις δραστηριότητες, να δημιουργούν. Εξερεύνησαν τον εαυτό τους και τους άλλους μέσα από μία απολαυστική, διασκεδαστική και δημιουργική διαδικασία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Dodge, Diane Trister, Laura J. Colker, and Cate Heroman, (2002), The Creative Curriculum for Preschool. DC: Teaching Strategies.

http://www.cs.phs.uoa.gr/el/courses/introduction_psychology/Piaget.Vygotsky.ppt

http://www.paidika.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=601&Itemid=383

https://pappanna.files.wordpress.com

Lane, Chrisitianne and Mary Jo SurgesProkop, Building Blocks for Literacy (2009) LPLearning Center.

Sénore, Dominique, (2008),Des romans d'école font école et sens, revue des Cahiers Pédagogiques no 463.

Winnicott W. Donalo, (2000), ΄΄Το παιδί, το παιχνίδι και η πραγματικότητα΄΄ Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.

www.inpsy.gr

Αναγνωστόπουλος Β., (1995),΄΄Από τη λαϊκή μας παράδοση – Παιχνίδια΄΄ Εκδ. Καστανιώτη. Αθήνα.

Γέρου Ε., (1995),΄΄Το παιχνίδι και η συμβολή του στην ανάπτυξη του παιδιού΄΄ Εκδ. Ιανός. Αθήνα.

Ταινία μικρού μήκους με κούκλες

Δημιουργία παραμυθιού και παραγωγή ταινίας μικρού μήκους με κινούμενες κούκλες

Παναγιώτα Χαϊδόγιαννου, Δέσποινα Σπυριδοπούλου

(ΠΕ08 ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ panagiota@panimagine.com), (ΠΕ32 ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ d.spyridopoulou@gmail.com)

26ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσω της κοινής συνεργασίας των μαθημάτων των εικαστικών και της θεατρικής αγωγής τα παιδιά δούλεψαν και κατανόησαν τη δυνατότητα εξέλιξης μιας απλής ιδέας σε μια ολοκληρωμένη δημιουργική διαδικασία.

Μέσα από τη συζήτηση για το πώς οι μαθητές θα μπορέσουν να αποκτήσουν μια γενικότερη αντίληψη της τέχνης και να συνειδητοποιήσουν την άμεση και άρρηκτη σχέση μεταξύ των διαφορετικών μορφών της, καταλήξαμε να ξεκινήσουμε μια από κοινού εργασία που να αφορά και να συνδέει τα δύο αυτά μαθήματα. Τα παιδιά του Δ2 τμήματος του σχολείου μας, μέσα από αυτήν τη δυνατότητα που τους δόθηκε, αξιοποίησαν τις τεχνικές και εκφραστικές τους ικανότητες. Η τάξη που επιλέχθηκε για την εν λόγω διαδικασία αποτελείται από αρκετά παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και άλλα προβλήματα και τα οφέλη αποδείχθηκαν πολλαπλά. Παρά την αρχική δυσκολία συνεργασίας, όχι μόνο κατόρθωσαν να ολοκληρώσουν αυτό που ξεκινήσαμε, αλλά και να γίνουν μια ομάδα που κατά τη διάρκεια των εργασιών αυτών βελτιωνόταν σε επίπεδο γνώσης, εξέλιξης και συμπεριφοράς. Η ομάδα πλέον απαρτίζεται από προσωπικότητες ιδιαίτερα ενισχυμένες από πλευράς αυτοπεποίθησης διότι οι αρχικές παρατηρήσεις σε σχέση με την εσφαλμένη συμπεριφορά μετουσιώθηκαν σε επαίνους κατά τη δημιουργική διαδικασία. Όλα τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά δίνοντας ιδέες για την υλοποίηση του θεατρικού και στην διαδικασία παραγωγής της ταινίας μικρού μήκους, κάτι που αποδείχθηκε πηγή χαράς και γέλιου για όλους μας. Το σημαντικότερο λοιπόν που επετεύχθη είναι ότι άρχισαν να αντιλαμβάνονται την αξία και τη δύναμη της ομάδας.

Για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού χρησιμοποιήθηκαν οι υλικοτεχνικές υποδομές του σχολείου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_46.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Animation, θέατρο, παραμύθι, ζωγραφική, πλαστελίνη

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Να χρησιμοποιήσουν την φαντασία τους και τις μέχρι τώρα εμπειρίες τους για να σκεφτούν μια ιστορία.

Να καταφέρουν την ιστορία τους αυτή να τη βάλουν σε πλαίσια να ονομάσουν τους ήρωες, να διαλέξουν τον τόπο, τον χρόνο και να μορφοποιήσουν το κείμενό τους με αρχή, μέση και τέλος.

Να καταλήξουν μέσα από τις νοητές εικόνες του παραμυθιού τους σε πραγματικές εικόνες και να τις σχεδιάσουν-ζωγραφίσουν δουλεύοντας σε ομάδες.

Να καταφέρουν να λύσουν λειτουργικά προβλήματα για τη δημιουργία μιας κούκλας από πλαστελίνη, όπως να μπορεί να στηρίζεται όρθια μόνη της.

Να χρησιμοποιήσουν τη γνώση τους στους υπολογιστές για να κατανοήσουν το πρόγραμμα που δουλέψαμε για την παραγωγή της ταινίας.

Να ενημερωθούν για μια ακόμα μορφή τέχνης, που μάλιστα την συναντούν καθημερινά στα διαδικτυακά παιχνίδια τους και τις ταινίες-προγράμματα που μπορεί να παρακολουθούν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρώτο βήμα ήταν να κάνουμε μια λεπτομερή εισήγηση στους μαθητές για το πώς να δημιουργήσουν μια ιστορία. Τους αναφέραμε τα βασικότερα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν για να θεωρηθεί μια ιστορία κατανοητή.

Οι βασικές ερωτήσεις που πρέπει ν' απαντάμε πριν ξεκινήσουμε ένα σενάριο είναι:

- Ποιός είναι ο χαρακτήρας μου; (όνομα, ηλικία, ταμπεραμέντο)
- Πού βρίσκεται; (προσδιορίζω τον τόπο)
- Πότε συμβαίνει η ιστορία μου; (τώρα, στο μέλλον)
- Τί θέλει; (λεφτά, εξουσία, προσοχή, ηρεμία)
- Γιατί το θέλει;
- Πώς θα κατορθώσει να πάρει αυτό που θέλει;
- Υπάρχει κάπου το μαγικό στοιχείο ή θέλω να φτιάξω μια αληθοφανή ιστορία;
- Τί εμπόδια μπορεί να συναντήσει στην προσπάθεια του να πάρει αυτό που θέλει;
- Τί τίτλο μπορώ να βάλω;

Στο μάθημα της θεατρικής αγωγής τα παιδιά διδάχτηκαν βασικές τεχνικές για την δημιουργία παραμυθιού και κλήθηκαν να δημιουργήσουν πρωτότυπες ιστορίες που να έχουν αρχή, μέση και τέλος, με ελεύθερη επιλογή θεματολογίας και ύφους. Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία παραγωγής γραπτού κειμένου, οι ιστορίες των παιδιών είχαν μεγάλο ενδιαφέρον όχι μόνο για την διαφορετικότητά τους (ορισμένα παιδιά έγραψαν κωμικές ιστορίες, άλλα δραματικές, τρόμου κλπ.) αλλά και για τη διαφορετικότητα στον τρόπο παρουσίασης κατά την ανάγνωση ή αφήγηση της ιστορίας τους. Τα παιδιά αντιλήφθηκαν πόσο εύκολο είναι να απελευθερώσουν την φαντασία τους και να δημιουργήσουν κάτι δικό τους, κάτι που τα βοήθησε να ανακτήσουν την αυτοπεποίθησή τους, καθώς αρχικά πολλά παιδιά εκδήλωσαν την δυσκολία τους στο να επινοήσουν και να γράψουν κάτι δικό τους. Το όφελος για την τάξη ήταν μεγάλο, διότι έμαθαν να λειτουργούν σαν ομάδα που είναι και το σημαντικότερο όλων και ο ένας να βοηθάει τον άλλο για την ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος. Το επόμενο στάδιο ήταν η επιλογή ενός κειμένου το οποίο τα παιδιά θα θεωρούσαν το καταλληλότερο για αναπαράσταση αλλά και το πιο ολοκληρωμένο ως προς τις μεθόδους δημιουργικής γραφής που είχαν διδαχθεί. Η ομάδα κατέληξε σε δύο ιστορίες «Το φτωχό κορίτσι» και «Η κακιά μάγισσα Σαχάρα».

Παραθέτουμε παρακάτω την ιστορία που επιλέχθηκε για την δημιουργία animation. Η ιστορία είναι αυτούσια όπως την έγραψε η μαθήτρια, αλλά στο animation υπάρχουν ορισμένες διαφοροποιήσεις.

"Μια φορά κι ένα καιρό σε μια όμορφη πόλη της Αγγλίας, ζούσε ένας βασιλιάς με μια πολύ όμορφη οικογένεια. Τον βασιλιά τον έλεγαν Ρόκι, την βασίλισσα Μιριέλλα και τα δυο πανέμορφα παιδιά τους τα έλεγαν Λίλο και Σκίτς. Ο Σκίτς και η Λίλο είχαν δύο ξαδερφάκια την Εβελίνα και το Τζόουν. Ζούσαν όμορφα στο παλάτι τους με την υπηρέτρια την Βίκυ. Τα παιδιά έπαιζαν τα επιτραπέζιά τους, έβγαιναν κι έπαιζαν μπάλα στην γειτονιά, όπου τσιμπούσαν και κανένα γλυκάκι που και που από τις νοικοκυρές. Πάλι ο βασιλιάς κάθε μέρα μετρούσε τις κορόνες του κι αν δεν ήταν εκατό έκανε το παλάτι άνω κάτω. Και τελευταία η βασίλισσα κάθε μέρα έβαζε και διαφορετικά φορέματα.

Όλοι περνούσαν τέλεια αλλά μια μέρα όλα άλλαξαν. Απέναντι από το παλάτι δεν ζούσε κανείς. Μια μέρα λοιπόν ήρθε να κατοικήσει κάποιος. Τα παιδιά έλειπαν και δεν το ήξεραν. Μόλις γύρισαν από τη βόλτα τους χάρηκαν που είδαν έναν απεναντινό γείτονα. Αμέσως άφησαν τα πράγματά τους και έτρεξαν να χτυπήσουν το κουδούνι. Εκεί ζούσε μια μάγισσα, αυτή την έλεγαν Σαχάρα. Η μάγισσα έλειπε. Τα παιδιά κοίταξαν προς τα πάνω και η καμινάδα έβγαζε καπνούς ενώ ήταν καλοκαίρι. Τα παιδιά τρόμαξαν και έτρεξαν πίσω στο παλάτι. Τα παιδιά όμως επέμεναν ότι δεν ήταν καλός άνθρωπος. Τότε ο βασιλιάς επειδή αγαπούσε πάρα πολύ τα παιδιά πήγε να δει τι του έλεγαν. Το κουδούνι της είχε ήχο νυχτερίδας. Ο βασιλιάς ακόμη δεν είχε ικανοποιηθεί, έβλεπε ότι δεν άνοιγε και περίμενε σε μια καρέκλα που ήταν δίπλα. Μέχρι που τον πήρε ο ύπνος. Ξαφνικά άκουσε τακούνια και ξύπνησε, είδε μπροστά του ένα τέρας. Γιατί ήταν τέρας θα σας πω. Γιατί φορούσε ένα μωβ φόρεμα, ένα τεράστιο καπέλο και ψηλοτάκουνα. Η βασίλισσα Μιριέλλα πανικοβλήθηκε και τα παιδιά το ίδιο. Πηγαίνοντας για το σπίτι της, κρατούσε σακούλες γεμάτες με υγρά. Όταν είδε πως κάποιος ήταν στην πόρτα της ξαφνιάστηκε γιατί δεν είχε επισκέψεις ποτέ. Τότε τον ρώτησε «Τι θες εσύ εδώ;». Ο βασιλιάς απάντησε «Είμαι ο βασιλιάς της πόλης έχω δυο παιδιά τη Λίλο και το Σκίτς. Ξέρετε τα παιδιά μου για κάποιο λόγο σας φοβούνται αλλά τώρα καταλαβαίνω το λόγο». Τότε απαντάει η μάγισσα «Μάλιστα … μάλιστα». Τότε ο βασιλιάς γύρισε στο παλάτι. Μόλις τον είδε η βασίλισσα έτρεξε και του είπε «Είσαι καλά;». Ο βασιλιάς απάντησε «Καλά είμαι, απλά η κυρία μάγισσα είναι κακιά, είναι μια κανονική μάγισσα σαν αυτές στα παραμύθια που διαβάζει τώρα η θεία Φίφη στα παιδιά. Τώρα καταλαβαίνω γιατί τα παιδιά μου τη φοβούνται». «Ωραία ας μετακομίσουμε». «Να μετακομίσουμε συμφωνώ κι εγώ, αλλά πρώτα μπορούμε να φάμε». «Ναι». «Τι έχεις μαγειρέψει; ». «Κοτόπουλο με πατάτες στο φούρνο». «Μμμμ ».

Τότε την επόμενη μέρα μετακόμισαν. Τα παιδιά χάρηκαν που το έμαθαν κι έτρεξαν και είπαν ταυτόχρονα και δυνατά «Γιούπι!!!!». Μόλις εγκαταστάθηκαν στο σπίτι γύρισαν στην καθημερινή ζωή τους. Στην παλιά τους γειτονιά όμως η μάγισσα συνέχισε τα μαγικά της κόλπα. Οι μέρες περνούσαν σιγά σιγά και οι μήνες κι ένας χρόνος. Τα παιδιά πια δεν έπαιζαν αλλά πήγαιναν για πορτοκαλάδα με τους νέους τους φίλους. Στο τέλος έφτασαν να πηγαίνουν και γυμνάσιο. Ο βασιλιάς Ρόκι έπαψε πια να έχει την εξουσία. Πια την εξουσία την είχε ένας χοντρός βασιλιάς. Οι κάτοικοι δεν τον συμπαθούσαν. Αυτός ο βασιλιάς ήταν ανύπαντρος χωρίς παιδιά μόνο που είχε σχέση με μια μάγισσα. Ποια μάγισσα; Τη μάγισσα Σαχάρα.

Την επόμενη μέρα είχε γενέθλια η Λίλο και πήγαν όλοι μαζί σε μια ταβέρνα να φάνε με το νονό της και τη νονά της. Μετά από καιρό ο βασιλιάς Ρόκι και η βασίλισσα Μιριέλλα απόκτησαν δυο πανέμορφα εγγονάκια, ένα αγοράκι κι ένα κοριτσάκι, από τον Σκίτς. Με τον καιρό μεγάλωναν κι αυτά. Αλλά η μάγισσα Σαχάρα κι ο νέος βασιλιάς είχαν άλλη μοίρα. Τους βρήκε η αστυνομία, ένας χοντρός άντρας και ένας αδύνατος. Τον πρώτο τον έλεγαν Γιάννη και τον δεύτερο Γιώργο. Τους συνέλαβαν γιατί η μάγισσα και ο νέος βασιλιάς συνενοούντουσαν και πήρε φωτιά με τα ξόρκια της μάγισσας ένα διαμέρισμα. Το περιπολικό το οδηγούσε ο Τζίμυ, αστυνομικός κι αυτός. Έτσι δεν είχε βασιλιά η πόλη, όμως αυτό δεν πείραζε τους κατοίκους της. Έτσι συνέχιζαν να ζουν μια πανέμορφη ζωή κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα!!!

ΤΕΛΟΣ ++++

Παραθέτουμε και την περίληψη της ιστορίας «Το φτωχό κορίτσι».

«Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε μια οικογένεια με τα πέντε της παιδιά. Η οικογένεια ήταν πολύ φτωχή κι έτσι αποφάσισαν μια μέρα να δώσουν το μικρότερο παιδί τους να το μεγαλώσει μια κακιά γειτόνισσα. Όταν το κορίτσι μεγάλωσε αποφάσισε να το σκάσει, αφού η γειτόνισσα συνεχώς την έβαζε να της κάνει δουλειές και δεν της έδινε καθόλου αγάπη.

Ώσπου μια μέρα… ξαναβρέθηκε τυχαία με τους γονείς της. Εκείνη τους συγχώρεσε κι έζησαν ξανά μαζί κι ευτυχισμένοι».

Οι ρόλοι μοιράστηκαν στα παιδιά σύμφωνα με το τι άρεσε περισσότερο στον καθένα ξεχωριστά πριν από την αναπαράσταση, αλλά και κατά τη διάρκεια καθώς ξεπηδούσαν ιδέες και ρόλοι που αρχικά δεν υπήρχαν. Οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά στο πώς θα γινόταν το καθετί και οι ιδέες τους ενσωματώνονταν άμεσα στην δημιουργική διαδικασία.

Πριν την ενασχόληση με τον συγκεκριμένο κύκλο εργασιών τα παιδιά έμαθαν διάφορα θεατρικά παιχνίδια (παιχνίδια γνωριμίας, κίνησης ακινησίας, παντομίμας, φωνητικά παιχνίδια, αυτοσχεδιασμούς κ.α.) τα οποία τους βοήθησαν να αντιληφθούν καλύτερα τα εκφραστικά τους μέσα και να αντιληφθούν ότι κάθε άσκηση-παιχνίδι πραγματοποιείται μέσα σε ένα σύνολο κανόνων.

Παράλληλα με την αναπαράσταση των ιστοριών η τάξη ξεκίνησε την δημιουργία animation στο μάθημα των εικαστικών, δίνοντας την ευκαιρία στους μαθητές να αντιληφθούν πώς η τέχνη ξεκινάει από μια απλή ατομική ιδέα και ολοκληρώνεται με την ομαδική σύμπραξη όλων, όχι μόνο των μαθητών αλλά και των τεχνών. Στην αρχή μιλήσαμε για το τι είναι το animation με κούκλες.

Ορισμός 2D animation

Το δισδιάστατο παραδοσιακό animation παράγεται με την παράθεση ενός αριθμού εικόνων τοποθετημένες έτσι, ούτως ώστε όταν θα παιχτούν να μας δοθεί η ψευδαίσθηση της κίνησης. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. α) το flipbook. Το flipbook είναι μια σειρά από χαρτιά postit κολλημένα το ένα πάνω στο άλλο, τα οποία με την γρήγορη κίνηση του αντίχειρα μας πάνω στην μια άκρη αυτών δίνουν την εντύπωση ότι η ζωγραφιά πάνω τους κινείται, β) την φωτογραφική κάμερα κι έπειτα την εισαγωγή και επεξεργασία των εικόνων στο κατάλληλο πρόγραμμα του υπολογιστή, γ) το scanner κι έπειτα την εισαγωγή και επεξεργασία των εικόνων στο κατάλληλο πρόγραμμα του υπολογιστή και δ) χρησιμοποιώντας κάμερα συνδεδεμένη με τον υπολογιστή, οπότε οι φωτογραφίες περνάνε κατ' ευθείαν στο πρόγραμμα που θα τις μετατρέψει σε βίντεο (τεχνική κατάλληλη για σχολεία, την οποία και επιλέξαμε για το project μας). Για την παραγωγή ενός δευτερολέπτου animation χρειάζονται 25 εικόνες (frames).

Δίνοντας ζωή σε αντικείμενα

Τα αντικείμενα καθώς δεν έχουν ζωή πρέπει να τους δοθεί κάποια ώθηση για να κινηθούν. Πρέπει δηλαδή κάποιος να τα ρίξει, να τα τραβήξει ή να τα σπρώξει. Ανάλογα με το αντικείμενο που θέλουμε να κινήσουμε πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας την φύση του, αν δηλαδή είναι στέρεο, υγρό ή αέριο καθώς και διάφορους εξωτερικούς παράγοντες. Πρέπει λοιπόν να λάβουμε υπ' όψιν μας τα εξής: α) το βάρος του αντικειμένου π. χ. η μπάλα ποδοσφαίρου θα πέσει πιο γρήγορα από ένα μπαλόνι, β) το περιβάλλον. Μια σανίδα θα είναι πολύ βαριά για να τη σηκώσουμε σε κανονικές συνθήκες, αλλά μέσα στο νερό το βάρος της ελαχιστοποιείται, γ) τη στερεότητα. Αν ρίξουμε ένα τούβλο δεν θα αλλάξει το σχήμα του από την κρούση, ενώ μια μπάλα θα πιεστεί κατά την επαφή της με το έδαφος κι αμέσως μετά θα τεντωθεί για να επανέλθει στο κανονικό της σχήμα

Παραδείγματα: Ένα βαρύ αντικείμενο π. χ. μπάλα μπόουλινγκ θα πέσει γρήγορα στο έδαφος κι θα σταματήσει χωρίς να επιστρέψει. Αντίθετα μια μπάλα του τένις θα ήθελε περισσότερο χρόνο να φτάσει στο έδαφος και αφού χτυπούσε σ' αυτό θα επέστρεφε αρκετές φορές μέχρι να σταματήσει τελείως.

Δίνοντας ζωή σε όντα

Ο καλύτερος τρόπος για να καταφέρουμε να δώσουμε ζωή στον χαρακτήρα της ιστορίας μας είναι πρώτα να προσποιηθούμε πως είμαστε στην θέση του. Με λίγα λόγια να παίξουμε τον ρόλο του φανταστικού μας χαρακτήρα. Αυτό θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε την θέση του σώματος που θα πρέπει να έχει ανάλογα με το συναίσθημα που

θα θέλουμε να εκφράσει. Όσο πιο θεατρικός ο τρόπος αναπαράστασης τόσο το καλύτερο, καθώς όπως στο θέατρο έτσι και στο animation ο ηθοποιός πρέπει να υπερβάλει στις κινήσεις και εκφράσεις του για να καταλάβει ο θεατής τι συμβαίνει. Σε αντίθεση με το θέατρο στον κινηματογράφο ο σκηνοθέτης μπορεί εύκολα να παίξει με την κάμερα και με ένα απλό κοντινό στα συνοφρυωμένα μάτια του ηθοποιού για παράδειγμα να εκφράσει ένα συναίσθημα.

Φέραμε επίσης παραδείγματα από γνωστές ταινίες αυτού του είδους (Chicken Run, Frankenweenie, 9, Corpse Bride) και για την καλύτερη κατανόηση του τι πρόκειται να κάνουμε, είδαμε ταινίες από άλλα παιδιά που στο παρελθόν έκαναν κάτι παρόμοιο.

Δημιουργία Storyboard

Απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσουμε τα γυρίσματα της ταινίας μας ήταν η απλοποίηση του παραμυθιού που επιλέχθηκε με σκοπό να μπορέσουμε να δουλέψουμε την ιστορία στο χρονικό όριο που διαθέτουμε και η παραγωγή ενός storyboard. Storyboard είναι μια σειρά σχεδίων που εκπροσωπούν τις βασικότερες σκηνές μιας παραγωγής. Το storyboard είναι ο μπούσουλας για να ξέρουμε που θα τοποθετηθεί κάθε φορά η κάμερα και τι θα παρουσιάζεται μέσα στο πλάνο. Στο κομμάτι αυτό τα παιδιά δε συμμετείχαν.

Παραθέτουμε λοιπόν την ιστορία και στην νέα της, τελική μορφή, έτσι όπως ακούγεται και κατά τη διάρκεια της αφήγησης.

"Πριν πολύ καιρό σε μια όμορφη πόλη, κάπου μακριά από εδώ, ζούσε ένας δίκαιος και καλός

βασιλιάς με την οικογένειά του. Το όνομά του ήταν Ρόκι, τη βασίλισσά του την έλεγαν Μιριέλλα και τα δύο τους παιδιά, Λίλο και Σκίτς. Όλοι περνούσαν τέλεια!

Μια μέρα όμως εμφανίστηκε στην πόλη τους μια μάγισσα, η μάγισσα Σαχάρα. Τα παιδιά περίεργα πλησίασαν το σπίτι της κι όταν είδαν να βγαίνει καπνός από την καμινάδα, ενώ ήταν καλοκαίρι έτρεξαν πίσω στο παλάτι τρομαγμένα. Ο βασιλιάς προσπάθησε να τα ηρεμήσει, αλλά η βασίλισσα τον έπεισε να πάει στο σπίτι της Σαχάρα να της μιλήσει.

Καθώς τον είδε η κακιά μάγισσα στην πόρτα της τον ρώτησε θυμωμένα: Τί θες εσύ εδώ; Είμαι ο βασιλιάς Ρόκι, βασιλιάς αυτής της πόλης κι έχω δύο παιδιά που… ξέρετε σας φοβούνται… αλλά τώρα που σας είδα, καταλαβαίνω και τον λόγο.

Η Σαχάρα χωρίς κουβέντα του κλείνει την πόρτα στα μούτρα.

Ο βασιλιάς γυρνώντας στο παλάτι διηγείται στην βασίλισσα τι συνέβη και μαζί πήραν την απόφαση να μετακομίσουν.

Όταν η οικογένεια είδε το καινούριο παλάτι ενθουσιάστηκε!

Τέλεια (Ρόκι)

Τέλεια (Μιριέλλα)

Τέλεια (παιδιά)

Στο μεταξύ στην όμορφη πόλη που ζούσαν πριν, την εξουσία είχαν πάρει η Σαχάρα μ' έναν κακό άντρα που παντρεύτηκε. Οι κάτοικοι όμως ήταν τόσο δυσαρεστημένοι από αυτούς, που κάλεσαν την αστυνομία να τους πιάσει.

Όσο για τον βασιλιά Ρόκι και την οικογένειά του, τα χρόνια περνούσαν ειρηνικά και ήρεμα κι η οικογένεια μεγάλωσε κι άλλο…"

Το επόμενο βήμα ήταν να συζητήσουμε στο μάθημα των εικαστικών πώς περίπου φαντάζονται τον χώρο σε κάθε σκηνή του παραμυθιού μας. Αφού καταλήξαμε σε κάποιες γενικές εικόνες, ξεκινήσαμε να σχεδιάζουμε και να ζωγραφίζουμε τον περιβάλλοντα χώρο που θα χρειαστεί στην ταινία μας. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε μία από αυτές ανέλαβε την πραγμάτωση ενός από τα σκηνικά. Κάθε σκηνή και άλλη ζωγραφιά. Έπειτα ασχοληθήκαμε με την κατασκευή από πλαστελίνη των ηρώων της ιστορίας μας. Και πάλι τα παιδιά χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες. Κάποιοι μάλιστα από τους μαθητές, με δική τους

πρωτοβουλία, ανέλαβαν να πλάσουν τον ίδιο χαρακτήρα που υποδύονται και στο θεατρικό. Αφού τοποθετήσαμε τις ζωγραφιές-σκηνικά στον τοίχο ξεκινήσαμε την διαδικασία του animation. Τα παιδιά έδωσαν κίνηση στις κούκλες τους ακολουθώντας τις ανάλογες κινήσεις που έκαναν και με το σώμα τους κατά τη διάρκεια δραματοποίησης της ιστορίας.

Το animation όπως αναφέραμε παραπάνω είναι μία αρκετά χρονοβόρα και δύσκολη μορφή τέχνης. Ο λόγος είναι ότι για να μπορέσουμε να δώσουμε την ψευδαίσθηση της κίνησης των αντικειμένων, πρέπει να τα μετακινούμε σε μικρές δόσεις. Επιλέξαμε την πλαστελίνη ως υλικό για την υλοποίηση της ταινίας μας γιατί το υλικό αυτό μας δίνει την δυνατότητα επανατοποθέτησης των αρθρώσεων και των χαρακτηριστικών των ηρώων μας με ευκολία. Οι φωτογραφίες αυτές εμφανίζονται στη σειρά χρησιμοποιώντας το κατάλληλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα animation στον υπολογιστή (sam animation). Έπειτα, με τους κατάλληλους χρόνους και το απαραίτητο μοντάζ προκύπτει η κίνηση. Στο μοντάζ δεν συμμετείχαν οι μαθητές.

Το τελευταίο στάδιο της εργασίας μας ήταν η ηχογράφηση κάποιων από τους μαθητές, να αφηγούνται την ιστορία (επιλογή των μαθητών ήταν τυχαία). Μάλιστα σε κάποια σημεία χρειάστηκε, για την ομαλή ροή της πλοκής, να παίξουν, να υποδυθούν δηλαδή κάποιους από τους χαρακτήρες του παραμυθιού, χρησιμοποιώντας και πάλι τις τεχνικές του θεατρικού παιχνιδιού που διδάχθηκαν. Κατόπιν έγινε το απαραίτητο μοντάζ και στον ήχο στο οποίο και πάλι δεν συμμετείχαν οι μαθητές.

Παρακάτω μπορείτε να παρακολουθήσετε την ταινία μας ολοκληρωμένη:

Η κακιά μάγισσα Σαχάρα

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Action Dog

Animation Now του Julius Wiedermann. Εκδόσεις Taschen.

Ed Hooks. Acting for Animators: A Complete Guide to Performance Animation. Εκδόσεις Heinemann Drama.

http://www.slideshare.net/thalianikaki/g27753123

Steve Roberts. Character Animation Fundamentals: Developing skills for 2D and 3D character animation. Εκδόσεις Focal Press.

Steve Roberts. Character Animation: 2D skills for better 3D (Focal Press Visual Effects and Animation). Εκδόσεις Focal Press.

Stop Motion: Craft Skills for Model Animation της Susannah Shaw. Εκδόσεις Focal Press.

The Animation Workshop

Άλκηστις Κοντογιάννη. Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείοΠροετοιμασία για δραματοποίηση. Εκδόσεις Πεδίο Α.Ε.

Αννέτα Παπαθανασίου, Ολυμπία Μπασκλαβάνη. Θεατροπαιχνίδια. Εκδόσεις Κέδρος.

Σπύρος Σιάκας. Εκφράσου με Animation. Εκδόσεις Nexus Publication.

Σπύρος Σιάκας. Animation με κούκλες. Εκδόσεις Nexus Publication.

Τζάνι Ροντάρι. Γραμματική της φαντασίας (Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες). Εκδόσεις Μεταίχμιο

Αναγεννησιακό θέατρο

Θεατρική απόδοση του Ερωτόκριτου
Μαρία Παπαδημητροπούλου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marpadi17@gmaill.com)

28ο & 57ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εμπειρία ανάγνωσης του χιλιοτραγουδισμένου ανά τους αιώνες αφηγηματικού ποιήματος του Βιτσέντζου Κορνάρου η εξοικείωση με τη γλώσσα το ρυθμό και τη μουσικότητα του δεκαπεντασύλλαβου στίχου. Επιλογή στίχων και θεατρική τους απόδοση. Η καινοτομία βρίσκεται στην παιδαγωγική προσέγγιση σύμφωνα με την οποία τα παιδιά συμμετέχουν στο δρώμενο επιλέγοντας τα ίδια το ρόλο που επιθυμούν να ερμηνεύσουν με αποτέλεσμα να ενσαρκώνουν όλα τα κορίτσια το ρόλο της Αρετούσας και όλα τα αγόρια το ρόλο του Ερωτόκριτου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_42.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αναγεννησιακό θέατρο, Ερωτόκριτος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσα στον κόσμο του θεάτρου τα παιδιά επικοινωνούν, μοιράζονται, εξελίσσονται, συνειδητοποιούν τον κόσμο στον οποίο ζουν. Ενισχύεται, παράλληλα, η αυτοέκφραση, ο αυτοέλεγχος, η συνεργασία, η ικανότητα συγκέντρωσης. Οι παιδικές ηλικίες έχουν ανάγκη κοινωνικοποίησης. Το θέατρο είναι αναβαθμός και όρος για την επίτευξή της. Εκτός αυτού δίνεται η δυνατότητα δημιουργικής εργασίας, αισθητικής καλλιέργειας, ανάπτυξης της φαντασίας, ψυχικής εκτόνωσης, γλωσσικής ωρίμανσης και καταπολέμησης των αναστολών κατά την έκθεσή τους στο κοινό τη στιγμή της παράστασης.

Το να κάνεις θέατρο είναι σαν να δίνεις λύσεις και να παρεμβαίνεις θεραπευτικά, εκτονώνοντας οξυμμένες διαπροσωπικές σχέσεις μέσα στην ομάδα της σχολικής τάξης. Εμπλέκοντας από τη φύση του κι άλλες τέχνες, ανοίγει τους ορίζοντες για έκφραση με ποικίλους τρόπους όπως για παράδειγμα ο χορός, η ζωγραφική (σκηνικά) και η μουσική.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του προγράμματος είναι η επαφή των μαθητών με ένα τεράστιο έργο της κρητικής λογοτεχνίας.

Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές καλούνται:

να γνωρίσουν χαρακτήρες οι οποίοι ενσαρκώνουν και εξυμνούν την αληθινή φιλία, την αφοσίωση, την άδολη αγάπη, την αλληλεγγύη.

να έρθουν ς σε επαφή και να αγαπήσουν στην ολότητά του ένα έργο όπως ο Ερωτόκριτος.

να εντοπίσουν και να αναλύσουν κοινωνικές καταστάσεις και συγκρούσεις.

να κατανοήσουν τη συνέχεια της Κρητικής διαλέκτου που διατηρείται ζωντανή μέχρι τις μέρες μας

Ο έρωτας των δύο νέων σε μια ιδανική εκδοχή βρίσκεται κοντά στις ανησυχίες της προεφηβικής ηλικίας και από αυτήν την άποψη στόχος είναι η σχετική κάλυψη σε αυτό το επίπεδο, της ψυχοσύνθεσης των μαθητών.

να βιώσουν οι μαθητές την ομαδικότητα για μια επιπλέον φορά χωρίς ανταγωνισμούς για τους ρόλους ή για τις ενδυματολογικές διαφοροποιήσεις.

να απολαύσουν την ομορφιά της λογοτεχνίας και του δεκαπεντασύλλαβου στίχου.

να ξεπεράσουν οι μαθητές τις αναστολές τους κατά την έκθεσή τους σε κοινό, αρχικά της τάξης και έπειτα σε αυτό που παρακολούθησε την παράσταση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

- •Το έργο παρουσιάστηκε στην αρχή της χρονιάς με πεζό λόγο και άφθονο φωτογραφικό υλικό. Έτσι κεντρίστηκε το ενδιαφέρον των μαθητών.
- •Στη συνέχεια άρχισε η διδασκαλία στίχο-στίχο, ώστε οι μαθητές να εξοικειώνονται με τη γλώσσα και τη μουσικότητα της.
- •Ανάλυση των ηρώων του έργου ως προς το χαρακτήρα και τις πράξεις τους.
- •Η απόφαση παρουσίασης του έργου με θεατρική μορφή.
- •Η αβίαστη διανομή των ρόλων όπου κάθε παιδί επέλεγε τον ήρωα που υποδυόταν.
- **•Η τολμηρή παιδαγωγική ενέργεια: όλα τα αγόρια Ερωτόκριτοι, όλα τα κορίτσια Αρετούσες.**
- •Ακολουθεί η μουσική επένδυση του έργου με συμμετοχή όλης της ομάδας.
- •Επιλογή κουστουμιών και σκηνικών πάλι μέσα από τη διαδικασία του ενεργού ρόλου όλου του δυναμικού της ομάδας.
- •Οι πρόβες και οι τελική παράσταση.

Λίγα λόγια για μας !

Είμαστε η Ε΄2 τάξη από το σχολικό συγκρότημα του 28ου και 57ου Δημοτικών σχολείων Ηρακλείου. Όλα ξεκίνησαν στην αρχή της σχολικής χρονιάς με την πρώτη εμπειρία ανάγνωσης του κειμένου του «Ερωτόκριτου». Ακολούθησε η εξοικείωση με τη γλώσσα, το ρυθμό και τη μουσικότητα του στίχου.

Ίσως να οφείλεται στη γνησιότητα και τη ζωντάνια της Κρητικής διαλέκτου, η οποία ελάχιστα απέχει από τη γνήσια σημερινή ντοπιολαλιά της ανατολικής Κρήτης, ίσως να οφείλεται στην υπόθεση που περιλαμβάνει και στοιχεία από τον κόσμο του παραμυθιού, ίσως , πάλι, στον τόσο οικείο για τις υφολογικές δυνατότητες της γλώσσας μας δεκαπεντασύλλαβο στίχο του κειμένου, πάντως τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με την προοπτική να «ανέβει» θεατρικά ένα «απαιτητικό» έργο, τόσο στην υπόθεση όσο και στην πλοκή. Ο θίασος των μαθητών από τους 10053 στίχους του έργου επέλεξε να παρουσιάσει περίπου 2500 στίχους.

Η ιδέα αναπαράστασης της περιπέτειας δύο νέων, του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας, ελκύει τη ψυχοσύνθεση παιδιών που διανύουν το προεφηβικό στάδιο της ζωής τους. Να σημειωθεί ένα ιδιαίτερο στοιχείο που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη παράσταση: όλα τα κορίτσια ενσαρκώνουν το ρόλο της Αρετούσας και όλα τα αγόρια το ρόλο του Ερωτόκριτου. Έτσι κατακτιέται ένας σημαντικός παιδαγωγικός στόχος: τα παιδιά συμμετέχουν σε μια θεατρική ομάδα, επιλέγοντας αυτά τα ίδια το ρόλο που θα υποδυθούν και όχι αυτόν που τους επιβάλλεται. Έτσι απόψε θα διαπιστώσετε ότι σε κάθε σκηνή η Αρετούσα, ο Ερωτόκριτος, η Νένα, ο πολύδωρος είναι διαφορετικό πρόσωπο σε κάθε σκηνή. Ο κάθε μαθητής, η κάθε μαθήτρια, αποδίδουν περισσότερους από έναν ρόλο. Αυτή η καινοτομία,

θα τολμούσαμε να πούμε, προέκυψε από την αγωνία της δασκάλας να αντιμετωπίσει με ίσους όρους τους μαθητές της, να τους δώσει ίσες ευκαιρίες έκφρασης και δημιουργίας

Είμαστε λοιπόν έτοιμοι να «κάνουμε» θέατρο, να βιώσουμε και εμείς αλλά και εσείς οι θεατές, ένα χιλιοτραγουδισμένο ανά τους αιώνες πολύστιχο αφηγηματικό ποίημα του 17ου αιώνα που διαπραγματεύεται τον έρωτα δύο νέων. Παράλληλα στη ροή του θεατρικού χρόνου θα παρουσιαστούν ο ανταγωνισμός, η κοινωνική ανισότητα, η αξία της φιλίας, η ανθρωπιά, ως θέματα που απασχολούν συνεχώς τον άνθρωπο στο διάβα των αιώνων.

Οι γονείς, συνεργάτες και βοηθοί

Στους συντελεστές, θα ήταν παράλειψη, να μην αναφερθούμε στους γονείς των παιδιών, οι οποίοι με το δικό τους τρόπο ο καθένας βοήθησε στην προετοιμασία και στην παρουσίαση της παράστασής μας. Τα παραπάνω αποδεικνύουν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία είναι ένας ζωντανός εξωστρεφής οργανισμός.

Το θέατρο, ένα πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο

Μέσα στον κόσμο του θεάτρου τα παιδιά επικοινωνούν, μοιράζονται, εξελίσσονται, συνειδητοποιούν τον κόσμο στον οποίο ζουν. Ενισχύεται, παράλληλα, η αυτοέκφραση, ο αυτοέλεγχος, η συνεργασία, η ικανότητα συγκέντρωσης. Οι παιδικές ηλικίες έχουν ανάγκη κοινωνικοποίησης. Το θέατρο είναι αναβαθμός και όρος για την επίτευξή της. Εκτός αυτού δίνεται η δυνατότητα δημιουργικής εργασίας, αισθητικής καλλιέργειας, ανάπτυξης της φαντασίας, ψυχικής εκτόνωσης, γλωσσικής ωρίμανσης και καταπολέμησης των αναστολών κατά την έκθεσή τους στο κοινό τη στιγμή της παράστασης.

Το να κάνεις θέατρο είναι σαν να δίνεις λύσεις και να παρεμβαίνεις θεραπευτικά, εκτονώνοντας οξυμμένες διαπροσωπικές σχέσεις μέσα στην ομάδα της σχολικής τάξης. Εμπλέκοντας από τη φύση του κι άλλες τέχνες, ανοίγει τους ορίζοντες για έκφραση με ποικίλους τρόπους όπως για παράδειγμα ο χορός, η ζωγραφική (σκηνικά) και η μουσική.

Η γλώσσα του Ερωτόκριτου

Όσο προχωρεί ο καιρός, βλέπουμε ολοένα και περισσότερα κείμενα με γλώσσα αναιμική, με γλώσσα ουδέτερη. Θα 'λεγε κανείς πως η τριβή τους ανάμεσα στα παρδαλά ιδιώματα που μιλούμε τους έχει αφαιρέσει κάθε χαραχτήρα. Σκέπτομαι περισσότερο αυτή τη στιγμή τη γλώσσα σαν ένα ομαδικό δημιούργημα που ο συγγραφέας παίρνει έτοιμο. Από την άποψη αυτή η γλώσσα του Ερωτόκριτου παρουσιάζει ένα μοναδικό φαινόμενο στην ιστορία μας: είναι η τελειότερα οργανωμένη γλώσσα που άκουσε ο μεσαιωνικός κι ο νεότερος Ελληνισμός, μια γλώσσα που ξεπερνά με άνεση τις συνηθισμένες λαογραφικές εκδηλώσεις και εκφράζει, με σταθερό χαρακτήρα, την ευαισθησία του κόσμου που τη μιλούσε . Ο Ξανθουδίδης παρατηρεί ότι ο ποιητής του Ερωτόκριτου με τέτοια συνέπεια μεταχειρίζεται τη γλώσσα του, που θα 'λεγε κανείς πως είναι ο αρχηγός μιας σχολής δημοτικιστών, που θέλει να δώσει ένα γλωσσικό υπόδειγμα στους μαθητές του. Αυτή την εντύπωση τη δίνει ο Ψυχάρης. Και στις στιγμές ακόμη της μεγαλύτερης τρυφερότητας, θαρρείς πως δείχνει με το δάχτυλο για να υπογραμμίσει: «Αυτό έτσι πρέπει να το λέμε, σεις δεν το λέτε σωστά!» Στον ποιητή του Ερωτόκριτου δεν υπάρχει κανένα σημάδι αυτής της συμπεριφοράς. Συμβαίνει μάλιστα το αντίθετο. Δίνει την εντύπωση ότι τον σηκώνει η γλώσσα και τον οδηγεί, όπως ένας κολυμπητής που κολυμπά σ' ένα ποτάμι σύμφωνα με το ρέμα. Δεν παλεύει με τη γλώσσα, όπως όλοι μας παλεύουμε από τα χρόνια του Σολωμού. Δεν έχει καμιά αμφιβολία ότι η φωνή του είναι η σωστή και δεν ξεχωρίζει από τη φωνή των άλλων…

Γιώργος Σεφέρης

Η πρώτη επαφή των μαθητών με τη γλώσσα υπήρξε απογοητευτική και σχεδόν αποκαρδιωτική. Το αποτέλεσμα όμως της επεξεργασίας άρχισε να προσελκύει τα παιδιά και να τα οδηγεί σε νέες εξερευνήσεις, γιατί έτσι αντιμετώπισαν τη γλώσσα ως πεδίο έρευνας. Απευθύνθηκαν στους παππούδες και τις γιαγιάδες τους και διαπίστωσαν τη μεγάλη συγγένεια και συνέχεια του μακρινού γλωσσικού παρελθόντος με το παρόν. Ένιωσαν ότι είναι μαγευτικό να σεργιανίσουν σ' αυτό το πεδίο. Έτσι οι λέξεις του χθες ταξίδεψαν στο σήμερα, ατόφιες, καθάριες, μεστές νοημάτων. Το ταξίδι αυτό είναι διατεθειμένα όλα τα παιδιά να το συνεχίσουν, γιατί κατάλαβαν ότι δεν είναι σύντομο και περιστασιακό αλλά αδιάκοπο, γεμάτο εκπλήξεις και σε αποζημιώνει προσφέροντας σοφία και πλούτο.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ,Βιτσέντζου Κορνάρου

Η υπόθεση του έργου

Στην αρχαία Αθήνα ζει ο βασιλιάς Ηράκλης με τη γυναίκα του,Αρτέμη και την όμορφη κόρη τους Αρετούσα που την ερωτεύεται κρυφά ο Ερωτόκριτος. Ο νέος στενοχωρημένος για τη διαφορά που τον χωρίζει από την Αρετούσα, βρίσκει παρηγοριά σε καντάδες κάτω από το παράθυρό της. Η Αρετούσα νιώθει συμπάθεια για τον άγνωστο τραγουδιστή. Όταν ο Ρωτόκριτος ξενιτεύεται στην Έγριπο και τον επισκέπτεται η Αρετούσα, βρίσκει τυχαία στο δωμάτιό του,τους στίχους του άγνωστου τραγουδιστή και μια ζωγραφιά της καμωμένη από τον ίδιο. Είναι πλέον γεγονός ότι υπάρχει αμοιβαία αγάπη στους δύο νέους. Ο βασιλιάς Ηράκλης για να διασκεδάσει την κόρη του που είναι μελαγχολική, οργανώνει ένα κονταροκτύπημα στο οποίο παίρνουν μέρος αρχοντόπουλα από διάφορους ελληνικούς τόπους. Στις επικές μονομαχίες νικητής αναδεικνύεται νικητής ο Ρωτόκριτος. Η Αρετούσα, παρά τις συμβουλές της νένας Φροσύνης συναντά το Ρωτόκριτο τη νύχτα σ'ένα καγκελόφραχτο παράθυρο του παλατιού. Ο Ρωτόκριτος παρακινημένος από τη νένα, πείθει τον πατέρα του να τη ζητήσει από το βασιλιά σε γάμο. Ο Ηράκλης θυμωμένος, εξορίζει τον νέο και συνάμα προωθεί ένα προξενιό από το βασιλόπουλο του Βυζαντίου. Το ίδιο βράδυ η Αρετούσα, αντιδρώντας στην απόφαση του πατέρα της, αρραβωνιάζεται με τον Ρωτόκριτο δίνοντάς του το δαχτυλίδι της. Ο βασιλιάς επισπεύδει το γάμο με το βασιλόπουλο του Βυζαντίου, η Αρετούσα αρνιέται και φυλακίζεται μαζί με την παραμάνα της. Ύστερα από τρία χρόνια οι Βλάχοι πολιορκούν την Αθήνα. Παρουσιάζεται τότε ο Ρωτόκριτος αγνώριστος γιατί έχει μαυρίσει το πρόσωπό του με ένα μαγικό υγρόσώζει το στρατό και τον Ηράκλη και εξασφαλίζει την τελική νίκη σε μια μονομαχία ανάμεσα στον ίδιο και τον ανιψιό του βασιλιά των Βλάχων, Άριστο. Ο Ρωτόκριτος, αγνώριστος πάντα, ζητά να πάρει γυναίκα του την Αρετούσα. Την επισκέπτεται ο ίδιος στη φυλακή, αλλά η κόρη αρνιέται με επιμονή. Ο ξένος τη δοκιμάζει με μια πλαστή ιστορία, πείθοντας την ότι ο Ρωτόκριτος έχει πεθάνει, αφού της δείχνει το δαχτυλίδι της. Η Αρετούσα θρηνεί και ο άγνωστος μελαχρινός νέος παίρνει πάλι την όψη του Ρωτόκριτου και αναγνωρίζεται από την Αρετούσα. Τελικά το ζευγάρι παντρεύεται μέσα σε γενική χαρά και ο Ρωτόκριτος, όπως στα παραμύθια, ανεβαίνει στο θρόνο της Αθήνας…

Φορείς με τους οποίους συνεργαστήκαμε

- Περιφέρεια Κρήτης
- Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων των δύο σχολείων
- Επιχειρήσεις και ιδιώτες ως χορηγοί του επικοινωνιακού μέρους αλλά και των επιμέρους αναγκών της παράστασης

Η προετοιμασία

Με την ενίσχυση των χορηγών φτάσαμε στην έκδοση ενημερωτικής αφίσας για την παράσταση. Τα παιδιά ένιωσαν ιδιαίτερη ικανοποίηση βάζοντας αφίσες στη γειτονιά τους, στα καταστήματα και στη σχολική μονάδα. Οι προσκλήσεις που τυπώθηκαν έδωσαν

επισημότητα στην παράσταση, όπως και τα ενημερωτικά φυλλάδια που μοιράζονταν στους θεατές κατά την είσοδό τους στο χώρο της θεατρικής σκηνής.

Οι πρόβες

Οι πρόβες υπήρξαν επίμονες και με ιδιαίτερο ζήλο. Οι μαθήτριες και οι μαθητές επιδίωξαν την καλύτερη ερμηνεία των ρόλων τους. Η παρακολούθηση του κάθε παιδιού στον ρόλο-ρόλους του αποτέλεσαν την αφορμή για να απομνημονεύσουν όλοι οι μαθητές 2.500, περίπου, στίχους από τον Ερωτόκριτο.

Οι μαθητές ανέπτυξαν πρωτοβουλίες παρεμβαίνοντας σκηνοθετικά, ενδυματολογικά και μουσικά. Έζησαν ιδιαίτερες στιγμές με ενδυνάμωση του αισθήματος της προσωπικής επιβεβαίωσης, αφού χειροκροτήθηκαν άπειρες φορές από τους συμμαθητές τους, κατά τη διάρκεια της προσπάθειας για να ερμηνεύσουν τον ρόλο τους.

Η σύσφιξη των σχέσεων των μαθητών έφερε ανάλογο αποτέλεσμα και στις επαφές των γονέων της τάξης, οι οποίοι αγκάλιασαν με θέρμη το όλο θεατρικό γεγονός. Οι πρόβες των κουστουμιών, ιδιαίτερα από τα κορίτσια υπήρξε μια συναρπαστική εμπειρία γι' αυτά.

Τα σκηνικά

Τα σκηνικά, απλά και αφαιρετικά, ωστόσο εντυπωσιακά, δήλωναν ένα παλάτι μέσα σ' ένα κάστρο σε χρώμα χάλκινο .Το κυρίως σκηνικό πλαισιωνόταν από έπιπλα που σχετίζονταν με την εποχή του έργου. Φτιαγμένα και φιλοτεχνημένα σε συνεργασία με γονείς της τάξης, έδεναν αρμονικά με το έργο, την εποχή και τα κουστούμια των παιδιών-ηθοποιών.

Η παράσταση

Ο Ερωτόκριτος: μια εναλλακτική θεατρική απόδοση

Στη θεατρική σκηνή των 28^{ου}/57^{ου} Δημοτικών Σχολείων Ηρακλείου σε μια ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα, η Ε2 τάξη ανέβασε θεατρικά το αγαπημένο και χιλιοτραγουδισμένο έργο «Ερωτόκριτος» του Βιτσέντζου Κορνάρου. Την παράσταση τίμησε με την παρουσία του ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης, Σεβασμιότατος κ. Ειρηναίος καθώς και η αντιδήμαρχος παιδείας του Δήμου Ηρακλείου κ. Καναβάκη Μαρία.

Η αυθόρμητη συμμετοχή των θεατών που σιγοτραγούδησε τους έντονους σε λυρισμό στίχους του έργου, έδωσε το στίγμα της μεγαλειώδους ερμηνείας από τα παιδιά. Μικροί ηθοποιοί με μεγάλες ερμηνείες. Η γλώσσα του Ερωτόκριτου, αυτή η τόσο ζωντανή και καθάρια μορφή της Κρητικής διαλέκτου συνυπήρξε με την κίνηση, την έκφραση και τη μουσική.

Ο θεατρικός φωτισμός και η ηχητική κάλυψη έδωσαν ένα ιδιαίτερα επιβλητικό και ταυτόχρονα ρομαντικό-παραμυθιακό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές έδωσαν, πραγματικά, τον καλύτερό τους εαυτό.

Η αμοιβή των συντελεστών της παράστασης ήταν το ζεστό χειροκρότημα του κοινού και το αυθόρμητο δάκρυ συγκίνησης, ειδικά από τους μεγαλύτερους σε ηλικία θεατές.

Το δελτίο τύπου

Η παράσταση τις επόμενες ημέρες σχολιάστηκε από τον τοπικό τύπο(έντυπο και ηλεκτρονικό) προς μεγάλη ικανοποίηση των μαθητών, οι οποίοι ένιωθαν υπερήφανοι και σπουδαίοι για άλλη μια φορά μέσα από την όλη διαδικασία της συμμετοχής τους σε μια θεατρική παράσταση.

Διαθεματική προσέγγιση μέσω των μαθημάτων:

Ιστορία: Ιστορική τοποθέτηση του έργου και του δημιουργού του.

Γλώσσα: Εντοπισμός ιδιωματικών λέξεων, η λειτουργικότητά τους στη γλώσσα.

Ομόρριζες λέξεις του κειμένου με αντίστοιχες της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Επισήμανση των χαρακτηριστικών του δεκαπεντασύλλαβου στίχου και σύνδεσή του με την Κρητική μαντινάδα.

Ηθογραφική και ψυχολογική ανάλυση των χαρακτήρων του έργου.

Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση: Τα πολιτεύματα. Η μορφή της εξουσίας όταν ελέγχεται από απόλυτο και αυταρχικό άρχοντα.

Η κοινωνική διαστρωμάτωση. Ο αποκλεισμός από την εξουσία και τις αποφάσεις για τις ασθενέστερες τάξεις.

Η κοινωνική θέση της γυναίκας στη συγκεκριμένη εποχή.

Το ιπποτικό πνεύμα.

Οι διακρατικοί ανταγωνισμοί και οι αντιπαλότητες.

Οι συμφωνίες γάμων των ανώτερων οικογενειών ως προέκταση διπλωματικών συμφωνιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξίου Σ. (1995). *Βιτσέντζου Κορνάρου, «Ερωτόκριτος»* . Εστία, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη. Αθήνα

Πολίτης Λ. (1980). *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα

Ελιά και ελαιόλαδο

Διαθεματικό πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων με την εμπλοκή ΤΠΕ

Ειρήνη Σεμερτζάκη, Ειρήνη Καρτσώνη, Ελευθερία Πιτικάκη, Καλλιόπη Φακίνου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ semertzaki@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΠΕ08 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

30ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόγραμμα γνωριμίας μαθητών με την ελιά, το ελαιόλαδο και την αξία τους στη διατροφή μας αλλά και στην οικονομία του τόπου μας. Γίνεται σύνδεση με τον τομέα της παραγωγής και της προσφοράς εργασίας από παλιά έως σήμερα, όπως αυτή εμφανίζεται και από τη λαϊκή μας παράδοση και τον πολιτιστικό μας πλούτο.

Πέρα από βιωματικές προσεγγίσεις, όπως επισκέψεις σε ελαιώνες και ελαιοτριβεία, γίνεται συστηματική προσπάθεια, σε όλη την ανάπτυξη του προγράμματος, για χρήση και αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_10.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ελιά, ΤΠΕ, Διατροφή, Ιστορία, Παραδόσεις, Μύθοι, Πολιτισμός, Οικονομία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νησί μας η Κρήτη είναι γεμάτο ελαιόδεντρα και η ελιά και το ελαιόλαδο αποτελούν σημαντικό μέρος της πολιτιστικής μας παράδοσης. Αρκετοί μαθητές μας είναι εξοικειωμένοι με την καλλιέργεια και το μάζεμα της ελιάς μέσω της εργασίας γονιών ή παππούδων και γιαγιάδων. Δεν είναι και λίγοι αυτοί που έχουν ακόμα και προσωπικά βιώματα και εμπειρία.

Η ιστορία της ελιάς είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ζωή των κατοίκων της μεσογείου. Αρχαιολογικά δεδομένα και ιστορικές πηγές, μαρτυρούν τη μακροχρόνια ιστορία που έχει η ελιά στην Ελλάδα και στο νησί μας. Η Κρήτη μάλιστα, φαίνεται να είναι από τα πρώτα μέρη του κόσμου, που ξεκίνησαν συστηματική καλλιέργεια ελαιοδέντρων.

Ανεξάρτητα από την προέλευση και τον τρόπο διάδοσης της ελιάς στον ελλαδικό χώρο, η Κρήτη υπήρξε αναμφίβολα ο μεγαλύτερος σταθμός για την εξέλιξη και τη μεταφύτευση του δέντρου στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο. Σίγουρο είναι ότι την τέχνη της ελαιοκομίας την γνώριζαν πολύ καλά οι θαλασσοπόροι Κρητικοί.

Οι απαρχές της ελαιοκαλλιέργειας τοποθετούνται χρονικά στην πρώιμη Χαλκοκρατία, στην 3η δηλαδή χιλιετία π.Χ. Το προβάδισμα ως προς την ελαιοκαλλιέργεια πληρούσε η μινωική Κρήτη λόγω του εύκρατου κλίματός της, της γεωμορφολογίας της, αλλά και της εντατικοποίησης της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής της. Μάλιστα η Κρήτη διέθετε ένα δίκτυο εμπορικών συναλλαγών με πολιτισμούς της ανατολικής μεσογείου όπου υλοποιούνταν η συστηματική εκμετάλλευση της ελιάς, απ' όπου πιθανόν να μεταλαμπαδεύτηκαν στο νησί και οι σχετικές ελαιοκομικές γνώσεις.

Οι ανασκαφές στην Κρήτη έφεραν στο φως τεράστιους πίθους για την αποθήκευση του λαδιού. Γενικά τα αρχαιολογικά ευρήματα μας δείχνουν, ότι η δύναμη των Μινωιτών

βασιλιάδων προερχόταν σε μεγάλο βαθμό και από την εξαγωγή του ελαιόλαδου, τόσο στην Αίγυπτο, όσο και σε άλλες περιοχές της Μεσογείου Αναφορές στην εκμετάλλευση της ελιάς, αλλά και τη διακίνηση και την εμπορία του λαδιού στο προϊστορικό Αιγαίο παρέχουν και τα ανακτορικά αρχεία της Κνωσού, της Πύλου και των Μυκηνών στη Γραμμική Β΄. Όλα αυτά μας δείχνουν ότι η εκμετάλλευση του ελαιόλαδου στη Μινωική Κρήτη, άρχισε βαθμιαία ήδη από το 1450 π.Χ. να συστηματικοποιείται.

Η συμβολική σημασία της ελιάς όπως και η κοινωνική και οικονομική αξία του ελαιόλαδου έχει διεισδύσει σε όλους τους τομείς της ζωής μας. Το ελαιόλαδο και η ελιά έχουν παίξει καταλυτικό ρολό στη διαμόρφωση του πολιτισμού του τόπου μας και παίζουν σημαντικό ρολό, τόσο στην κουλτούρα όσο και στην οικονομική ζωή αυτού.

Η καλλιέργεια της ελιάς αποτελεί βασική απασχόληση σε πολλές περιοχές της Ελλάδος, η οποία θεωρείται μια από τις χώρες, με τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιόλαδου στον κόσμο.

Οι Έλληνες καταναλώνουν 190.000 τόνους λάδι το χρόνο, έχοντας έτσι παγκοσμίως, τη μεγαλύτερη ετήσια κατανάλωση λαδιού ανά άτομο.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός:

Να γνωρίσουν οι μαθητές για την ελιά και το λάδι, τα οφέλη τους και την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική σημασία τους στον τόπο και τη χώρας μας.

- **Στόχοι:**

- Διεύρυνση των γνώσεων των μαθητών σχετικά με το δέντρο της ελιάς από την αρχαιότητα ως σήμερα (οικονομία-διατροφή-πολιτισμός-μυθολογία-θρησκεία-καλές τέχνες)
- Γνωριμία με τους παράγοντες-τις συνθήκες που ευνοούν την καλλιέργεια της ελιάς
- Αναφορά στο πότε και πώς γίνεται το λιομάζωμα
- Κατανόηση της σημασίας και της διαχρονικής αξίας των καρπών της ελιάς και του ελαιόλαδου στη διατροφή (πρωταγωνιστής της διατροφής μας-Λάδι και μακροζωία)
- Εκτίμηση της συμβολής του ελαιόλαδου, γνωστή από την αρχαιότητα στην ιατρική επιστήμη (θεραπευτικές συνταγές , παραγωγή αρωμάτων)
- Αναφορά της ελιάς ως σύμβολο και ως έπαθλο (Ολυμπιακοί Αγώνες)
- Απόκτηση εμπειριών από τον κόσμο των ενηλίκων και ειδικότερα γνωριμία με την ελιά και το λάδι από άποψη ιστορική , μυθολογική , καλλιτεχνική , λαογραφική , λογοτεχνική
- Δημιουργική έκφραση μέσα από κατασκευές, ζωγραφική, ποίηση, μαντινάδες
- Θεατρική έκφραση-δραματοποίηση παραμυθιού
- Ανάπτυξη ομαδικότητας , συνεργασίας , εναλλαγής ρόλων
- Αναζήτηση με μηχανή αναζήτησης κειμένου κατάλληλου με το θέμα.
- Χρησιμοποίηση του προγράμματος Tagxedo και αξιοποίησή του για συγγραφή δομημένου κειμένου-παραμυθιού
- Απομόνωση λέξεων πληροφοριών για περίληψη
- Κατασκευή εννοιολογικού χάρτη με λέξεις και εικόνες με το πρόγραμμα Kidspiration
- Συνδυασμός λέξεων και εικόνων για να γράψουν ποιήματα
- Οργάνωση σκέψεων και ιδεών για να γράψουν ένα δομημένο κείμενο
- Παρουσίαση των δημιουργιών τους στην τάξη
- Γνωριμία με το καλλιτεχνικό ρεύμα του Πουαντιλισμού (ιστορική εξέλιξη, βασικοί εκπρόσωποι, χαρακτηριστικά, τεχνική κ.ά.)

- Εξοικείωση με λογισμικά καλλιτεχνικής δημιουργικής έκφρασης (εναλλακτικές μορφές έκφρασης), "I wish you to" και "FlockDraw".

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ-ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ

Θα αξιοποιηθούν, το Tagxedo και το Kidspiration. Η χρήση τους θα γίνει ως λογισμικά οπτικοποίησης εννοιών και γνωστικών εργαλείων παραγωγής κειμένων.

Το Tagxedo είναι ένα διαδικτυακό λογισμικό και χρησιμοποιείται για σχηματισμό "σύννεφου λέξεων". Παίρνει δηλαδή μέσα από ένα κείμενο που ορίζουμε εμείς τις πιο συχνά εμφανιζόμενες λέξεις και τις παρουσιάζει σε μέγεθος μεγάλο, μεσαίο, μικρό με βάση το πόσο συχνά εμφανίζονται Ύστερα τα παιδιά επιλέγουν ποιες λέξεις είναι σημαντικές για την απόδοση του περιεχομένου του κειμένου και ποιες είναι απλά βοηθητικές, συνδετικές (άρθρα, επιρρήματα, προθέσεις).

Το Kidspiration αφορά κυρίως εννοιολογικούς χάρτες. Η εννοιολογική χαρτογράφηση είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται για την οπτικοποίηση σχέσεων μεταξύ διαφορετικών εννοιών με τη μορφή διαγράμματος Συνήθως περιλαμβάνει έννοιες οι οποίες περικλείονται σε ''κύκλους'' ή ''κουτάκια'' και σχέσεις μεταξύ των εννοιών οι οποίες υποδηλώνονται με συνδετικές λέξεις ή φράσεις.

Η χρήση αυτού του λογισμικού έγινε επειδή είναι γνωστό από τη διδακτική εμπειρία, ότι τα παιδιά "χάνονται" εύκολα και δεν καταφέρνουν να βάλουν σε μια σειρά τις σκέψεις και τις ιδέες τους. Επίσης, έχουν αδυναμία να εντοπίζουν λέξεις κλειδιά και δυσκολεύονται αρκετά να απομονώσουν τις βασικές πληροφορίες από ένα κείμενο και μάλιστα πολλές φορές σχετικά μικρό. Έτσι δυσκολεύονται βέβαια για τους ίδιους λόγους να γράψουν και μια περίληψη κειμένου.

Επίσης βρήκαμε από το youtube και είδαμε κάποια βίντεο για την ελιά. Κρατήσαμε σημειώσεις με νέες πληροφορίες που ακούσαμε και συζητήσαμε γύρω από το θέμα. Στη συνέχεια δημιουργήσαμε μια ιστοσελίδα όπου ανεβάσαμε βίντεο και φωτογραφίες για όποια άλλη στιγμή χρειαστεί να ξαναδούμε κάτι απ' αυτά.

Τέλος, θα αξιοποιηθούν τα λογισμικά "I wish you to"και "FlockDraw". Είναι λογισμικά ψηφιακής ζωγραφικής για παραγωγή εικαστικών έργων.

Το "I wish you to" είναι ένα πολύ εύκολο διαδικτυακό λογισμικό. Δεν απαιτεί κάποια εγγραφή για να ξεκινήσουμε να το δουλεύουμε. Το να κάνουμε όμως εγγραφή, μας δίνει κάποια πλεονεκτήματα, όπως το να μπορούμε να έχουμε αποθηκευμένες τις εργασίες μας και να ανατρέχουμε σε αυτές μέσα από το περιβάλλον του λογισμικού.

Επίσης, το λογισμικό FlockDraw είναι κι αυτό ένα απλό λογισμικό ψηφιακής ζωγραφικής, με δυνατότητα συνεργασιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ανάγνωση ποιήματος κειμένων

Από το βιβλίο της Γλώσσας, στην ενότητα για την ελιά, διαβάσαμε το ποίημα του Κ. Παλαμά "Η ελιά".

Είμαι του ήλιου θυγατέρα,

η πιο απ' όλες χαϊδευτή

χρόνια η αγάπη του πατέρα

σ' αυτόν τον κόσμο με κρατεί.

Είμαι η ελιά η τιμημένη!

Όπου κι αν λάχω κατοικία

Δεν μ’ απολείπουν οι καρποί

Ως τα βαθιά μου γηρατειά

Δεν βρίσκω στη δουλειά ντροπή.

μ’ έχει ο Θεός ευλογημένη

κι είμαι γεμάτη προκοπή.

Με αφορμή αυτό το ποίημα συζητήθηκε η αξία της ελιάς, οι συνθήκες καλλιέργειάς της, ο συμβολικός της χαρακτήρας κ.ά. Στη συνέχεια διαβάσαμε μύθους για την ελιά (Η ελιά δώρο της Αθηνάς, Η ελιά του Αρισταίου κ.ά.) και την ιστορία της ελιάς από τότε που πρωτοεμφανίστηκε.

“Βιβλία σε ρόδες”

Σε συνεργασία με το Τμήμα Σχολικών Δραστηριοτήτων ΠΕ Ηρακλείου είχαμε στη διάθεση μας για ένα μήνα μια βαλίτσα με λογοτεχνικά και άλλα βιβλία σχετικά με την ελιά και τη διατροφή. Οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον, τα δανείζονταν για να τα διαβάσουν και τα παρουσίαζαν στην τάξη. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι μαθητές ενημερώθηκαν αρκετά γύρω από το θέμα της ελιάς και τους κινήθηκε το ενδιαφέρον να βρουν και μόνοι τους κι άλλες πληροφορίες μια και τους γεννιόνταν συνεχώς απορίες.

Αναζήτηση πληροφοριών

Στο εργαστήρι του σχολείου και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού της πληροφορικής οι μαθητές σε ομάδες βρήκαν κι άλλα ιστορικά στοιχεία για την ελιά, μαντινάδες, παροιμίες, παραμύθια, μύθους κ.ά. Στη συνέχεια παρουσίασε κάθε ομάδα κάποια από αυτά που θεωρούσε σημαντικά για να τα ακούσουν οι συμμαθητές τους.

Συνέντευξη από μια ελιά

Αφού οι μαθητές είχαν συλλέξει και επεξεργαστεί αρκετές πληροφορίες για την ελιά, έπαιξαν ένα παιχνίδι όπου εναλλακτικά κάποιος μαθητής υποδυόταν την Ελιά και κάποιος άλλος τον δημοσιογράφο που της έπαιρνε συνέντευξη με ερωτήσεις που είχε ετοιμάσει από πριν, σχετικές με όσα είχαμε διαβάσει και συζητήσει.

Π.χ. Πόσα χρόνια ζει, πού προτιμά να την καλλιεργούν, σε ποιες συνθήκες αναπτύσσεται πιο εύκολα, τι ανάγκες έχει ακριβώς (όργωμα, κλάδεμα, πότισμα, λίπανση…), ποιοι είναι οι εχθροί της κ.ά.

Συλλογή συνταγών

Κάθε μαθητής σε συνεργασία με τη μαμά-γιαγιά διάλεξε κι έγραψε μια συνταγή με λάδι που του αρέσει πιο πολύ και την έφερε στην τάξη. Διαβάσαμε τις συνταγές και κάναμε μια συλλογή-τετράδιο συνταγών για όποιον θέλει να το συμβουλευτεί.

Δημιουργία στην τάξη “Γωνιά της ελιάς”

Οι μαθητές έφεραν επιτραπέζιες ελιές από το σπίτι τους και είπαν την ονομασία τους και πώς φτιάχνονται. Έφεραν ελαιόλαδο σε μπουκαλάκια και παξιμάδια λαδιού. Κάποιες φορές τρώγαμε από αυτά και μετά τα αφήναμε ως εκθέματα στη “Γωνιά της ελιάς”. Κάποιοι μαθητές μάλιστα στην αρχή δεν ήθελαν να φάνε ελιές λέγοντας ότι δεν τους αρέσουν. Όμως στο τέλος όλοι δοκίμασαν παρασυρόμενοι ο ένας από τον άλλο.

Επίσης, οι μαθητές έφεραν κλαδιά και καρπούς ελιάς. Ζούληξαν τη σάρκα και τη μύρισαν, την ένιωσαν με τα χέρια τους και περιέγραψαν την αίσθηση που τους προκάλεσε. Σε μερικούς τους φάνηκε παράξενο και στην αρχή δεν ήθελαν να ακουμπήσουν. Σιγά σιγά

εξοικειώθηκαν βλέποντας τους συμμάθητές τους και στο τέλος είπαν ότι τους άρεσε τελικά η μυρωδιά της ελιάς.

Μερικές ελιές είχαν παράξενο σχήμα και υφή, ήταν "άρρωστες". Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουμε για τους εχθρούς της ελιάς.

Βρήκαμε ακόμη κάποιες εικόνες και τις τοποθετήσαμε στη "Γωνιά" με θέμα την ελιά: Σκηνές από λιομάζωμα άλλοτε και τώρα, ελαιοτριβεία παλιά και σύγχρονα, ποικιλίες ελιών κ.ά.

Κατασκευή ψηφιδωτού

Με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού των εικαστικών οι μαθητές ζωγράφισαν θέματα με την ελιά, τα τοποθέτησαν σε μεγάλο χαρτόνι και κόλλησαν πάνω κουκούτσια ελιάς και στη συνέχεια τα χρωμάτισαν.

Πουαντιλισμός-"Ζωγραφίζουμε" μια ελιά

Γνωριμία με το καλλιτεχνικό ρεύμα του Πουαντιλισμού και δημιουργία εικαστικών έργων με τα διαδικτυακά λογισμικά "I wish you to" και " FlockDraw". Σκοπός είναι τα παιδιά να παράγουν διάφορα εικαστικά έργα με εναλλακτικό και ευχάριστο τρόπο, αξιοποιώντας λογισμικά ως εργαλεία δημιουργικής καλλιτεχνικής έκφρασης.

Αξιοποιούμε τις εμπειρίες και τις γνώσεις των μαθητών από το μάθημα των εικαστικών σχετικά με διάφορες τεχνικές ζωγραφικής, με την ανάμειξη των βασικών χρωμάτων κ.ά.

Επίσης, τα παιδιά έχουν ήδη βασικές γνώσεις αναζήτησης στο διαδίκτυο από προηγούμενες εργασίες και από το μάθημα της πληροφορικής που διδάσκονται στο σχολείο. Έτσι μπορούν να αναζητήσουν και να βρουν χαρακτηριστικούς ζωγραφικούς πίνακες των κυριότερων εκπροσώπων αυτού του καλλιτεχνικού ρεύματος και να αποκτήσουν μια "ιδέα" για αυτό το θέμα.

Συγγραφή παραμυθιού και ποιήματος

Στο εργαστήρι πληροφορικής με το λογισμικό Taxedo οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες επέλεξαν κείμενα σχετικά με την ελιά και δημιούργησαν ένα σύννεφο λέξεων. Με βάση τις λέξεις αυτές, αφού συζήτησαν για τα πρόσωπα, τον τόπο, την πλοκή, τα βασικά γεγονότα, έγραψαν το παραμύθι τους. Κάθε ομάδα διάβασε την άλλη μέρα το δικό της και έγινε συζήτηση για τις ωραίες ιδέες αλλά και για τα σημεία που χρειάζονταν βελτίωση. Έτσι οι ομάδες συμπλήρωσαν και βελτίωσαν το παραμύθι τους.

Μια άλλη μέρα πάλι στο εργαστήρι πληροφορικής οι μαθητές με το λογισμικό Kidspiration δημιούργησαν εννοιολογικό χάρτη με όλα τα θέματα που μέχρι τότε είχαν ασχοληθεί γύρω από το θέμα της ελιάς.

Επίσης, σε ένα προσχέδιο εννοιολογικού χάρτη έβαλαν λέξεις σχετικές με την ελιά κι έγραψαν στίχους που προσπάθησαν, μερικές ομάδες πολύ εύστοχα, να τους ενσωματώσουν στα παραμύθια τους.

Δραματοποίηση παραμυθιού

Με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού της θεατρικής αγωγής επέλεξαν κάποια παραμύθια που ήταν πιο κατάλληλα και πιο εύκολο να δραματοποιηθούν και τα μετέτρεψαν σε θεατρικούς διαλόγους που στη συνέχεια τα έπαιξαν.

Δημιουργία ιστοσελίδας για την ελιά

Από την αρχή του προγράμματος δημιουργήθηκε ιστοσελίδα όπου εκεί συγκεντρώνεται όλο το υλικό (βίντεο, εικόνες κ.ά.) για να μελετάμε το θέμα γύρω από την ελιά όποτε χρειάζεται, είτε στην τάξη είτε στο σπίτι.

Επίσκεψη σε ελαιοτριβείο στο χωριό Κυπαρίσσι

Η επίσκεψη έγινε με στόχο οι μαθητές να δουν από κοντά και να γνωρίσουν τη διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου. Ο ιδιοκτήτης μίλησε για όλα τα στάδια της επεξεργασίας της ελιάς και τι ακριβώς κάνουν όλα αυτά τα μηχανήματα του ελαιοτριβείου. Στο τελευταίο μάλιστα μηχάνημα ο ιδιοκτήτης παρότρυνε τα παιδιά να ακουμπήσουν το δάχτυλό τους στο λάδι που χυνόταν στη δεξαμενή και να το δοκιμάσουν. Άρεσε πολύ στα παιδιά η εμπειρία αυτή που δοκίμαζαν και ξαναδοκίμαζαν.

Επίσκεψη στο ΚΠΕ (Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) Αρχανών

Οι μαθητές πήραν μέρος στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Ελιά: Είμαι του Ήλιου η θυγατέρα η πιο απ' όλες χαϊδευτή". Συμμετείχαν σε διάφορες δραστηριότητες γνώσεων, έρευνας, παρατήρησης, δημιουργικής-θεατρικής καλλιτεχνικής έκφρασης. Έκαναν αναπαράσταση του λιομαζώματος με πραγματικά αντικείμενα, όπως δίχτυα, ραβδιά και σακιά. Σε θεατρικό παιχνίδι έπαιξαν τον μύθο "Το δώρο της Αθηνάς". Έφτιαξαν με καρτέλες το παζλ της ελιάς και με πηλό τα ιδεογράμματα της ελιάς (δέντρο, καρπός, λάδι). Πιο πριν η μία από τις τρεις εμψυχώτριες του προγράμματος ντύθηκε με ενδυμασία από τη Μινωική εποχή και παριστάνοντας ότι ήρθε με τη μηχανή του χρόνου (ασανσέρ) μας μίλησε για τη ζωή τους, για την παραγωγή του ελαιόλαδου εκείνη την εποχή και τη σημασία της στην οικονομία. Μας άφησε "δώρα" σφραγίδες, το δίσκο της Φαιστού, και μενταγιόν με τα ιδεογράμματα της ελιάς. Έτσι τα παιδιά έφτιαξαν και τα δικά τους μενταγιόν. Επίσης, έφτιαξαν στεφάνια με κλαδιά ελιάς και τα φόρεσαν στα κεφάλια τους αναπαριστώντας την απονομή επάθλου. Κάτι που διασκέδασε πολύ τα παιδιά ήταν και όταν γέμισαν μπουκαλάκια με λάδι κι έβαλαν μέσα αρωματικά βότανα τα οποία στη συνέχεια δια κόσμησαν. Παρατήρησαν ακόμα με στερεοσκόπιο τον καρπό, τα φύλλα και τα κλαδιά ελιάς όπου με τρισδιάστατο τρόπο τα παιδιά είδαν εντυπωσιακές εικόνες. Γενικά πέρασαν ευχάριστες δημιουργικές στιγμές μαθαίνοντας μέσα από το παιχνίδι και με γνώμονα πάντα την ομαδική εργασία και συνεργασία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κάνοντας απολογισμό του προγράμματος διαπιστώσαμε ότι παρά τον προγραμματισμό, υπήρχαν όπως είναι φυσικό και ορισμένες δυσκολίες-αστάθμιστοι παράγοντες, που μας έβγαζαν λίγο από τους στόχους και τον αρχικό σχεδιασμό. Εστιάσαμε έτσι στα σημεία στα οποία τα παιδιά έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον, όπως ιστορία της ελιάς, μύθοι, παροιμίες, μαντινάδες, η ελιά στην τέχνη κ.λ.π. Λιγότερο ασχοληθήκαμε με τη διατροφή σε ειδικό επίπεδο. Τονίσαμε βέβαια την αξία του ελαιόλαδου στη μεσογειακή και κυρίως στην Κρητική διατροφή, όπου επισημάναμε ότι το λάδι συμβάλλει σημαντικά στην καλή υγεία και μακροζωία.

Έμφαση δόθηκε στη συμβολή του ελαιόλαδου στην οικονομία της χώρας μας, δεδομένου ότι η παγκόσμια ζήτηση σ' αυτό το προϊόν έχει αυξηθεί. Σε αυτό έχει συμβάλει η γνώση που πλέον έχουμε, για την επίδρασή του στην υγεία και μακροζωία του ανθρώπου.

Η χρήση ΤΠΕ έδωσε στα παιδιά την ευκαιρία να μάθουν και να δραστηριοποιηθούν με ένα μέσο πολύ οικείο κι ευχάριστο γι΄αυτά. Έτσι συμμετείχαν με θετική διάθεση πράγμα απαραίτητο για την αποτελεσματικότερη επίτευξη της μάθησης μέσα από την ομαδική εργασία.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι έγινε πολύπλευρη ενασχόληση με το θέμα και οι κυριότεροι στόχοι επιτεύχθηκαν.

Με τη συνεχή εξέλιξη σε επίπεδο κοινωνίας και τεχνογνωσίας, η εντατικότερη και σε πιο εξειδικευμένο επίπεδο ελαιοκαλλιέργεια κρίνεται απαραίτητη και για τη χώρα μας. Αν θέλουμε να αξιοποιηθεί στο μέγιστο βαθμό αυτό το αγαθό, επιβάλλεται να γίνει με εκσυγχρονισμό της ελαιοκαλλιέργειας και με σεβασμό πάντα στο περιβάλλον και τη διατήρηση των απαραίτητων ισορροπιών σε αυτό.

Δόθηκαν λοιπόν φέτος οι βάσεις για περαιτέρω ενασχόληση με το θέμα της ελαιοκαλλιέργειας στην Κρήτη και γενικότερα στην Ελλάδα. Οι μελλοντικοί πολίτες, τα παιδιά, πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε τόπος έχει συγκεκριμένες δυνατότητες στην παραγωγή και ότι εκεί θα πρέπει πρωταρχικά να στέφεται η προσοχή και η προσπάθεια εξέλιξής μας. Μέχρι τώρα φαίνεται να έχει δοθεί από τις προηγούμενες γενιές η εντύπωση ότι η ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα δεν έχει “κοινωνικό κύρος” και στην καλύτερη περίπτωση είναι μια εργασία πολύ σκληρή που μάλλον θα πρέπει να την αποφεύγουμε. Αυτές οι στάσεις και οι αξίες πρέπει να ανατραπούν και ο ρόλος της εκπαίδευσης μπορεί να είναι καθοριστικός σε αυτό.

Η διαφήμιση στη ζωή μας

Έρευνα ενημέρωση των μαθητών για τον ρόλο της διαφήμισης στη ζωή μας

Μαρία Καλογεράκη, Μαρία Μανωλαράκη, Γιώργος Σταματάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ kalma@sch.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ , ΠΕ 19-20 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

30ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός του προγράμματος είναι να αποκτήσουν μια κριτική ματιά οι μαθητές απέναντι στον καταναλωτικό βομβαρδισμό που δέχονται καθημερινά, να είναι σε θέση να διαχωρίζουν το αναγκαίο αγαθό από το περιττό και κατευθυνόμενο, να μπορούν να διαβάζουν πίσω από το διαφημιστικό μήνυμα. Το πρόγραμμα επεξεργάστηκε ομαδοσυνεργατικά κατά τη διάρκεια της Ευέλικτης Ζώνης και αξιοποιήθηκε διαθεματικά μέσα από όλα τα μαθήματα της τάξης. Στο μάθημα της Πληροφορικής οι μαθητές έφτιαξαν ψηφιακά τις διαφημίσεις τους. Στα πλαίσια του προγράμματος, οι μαθητές ενημερώθηκαν και ερεύνησαν τον ρόλο της διαφήμισης στην καθημερινή τους ζωή. Είδαν και σχολίασαν διαφημίσεις. Επισκέφτηκαν το μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ηρακλείου, όπου παρακολουθώντας το πρόγραμμα: Ολογράμματα, 3D, οπτικά παράδοξα διαπίστωσαν πώς μια οπτική εικόνα μπορεί να μας ξεγελάσει και ανέπτυξαν τον προβληματισμό αν το ίδιο συμβαίνει και με τις διαφημίσεις. Ανάλυσαν τον όρο του καταναλωτισμού της σύγχρονης εποχής μας και έπειτα επισκέφτηκαν το παραδοσιακό χωριό Αρόλιθος, όπου μπόρεσαν να συγκρίνουν τον τρόπο ζωής εκεί με τη ζωή στις σύγχρονες πόλεις, και σχολίασαν πώς θα μπορούσε να είναι μια διαφήμιση σε μια κοινωνία του παρελθόντος. Σχολιάσαμε τον όρο της αντιδιαφήμισης και μέσα στις ομάδες τους οι μαθητές έφτιαξαν τις δικές τους διαφημίσεις και αντιδιαφημίσεις.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_55.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Σημασία διαφήμισης, καταναλωτισμός και σύγχρονη κοινωνία, Αγωγή Καταναλωτή, αντιδιαφήμιση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα χαρακτηριστικό της εποχής μας, είναι η αξιοσημείωτη «εισβολή» της διαφήμισης στην καθημερινή ζωή. Θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς, ότι η διαφήμιση είναι ο πλέον καταλυτικός – από άποψη επιδράσεων θεσμός κοινωνικοποίησης: συγκροτεί το περιεχόμενο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, παρουσιάζεται να παίζει ένα ρόλο-κλειδί στην «κατασκευή» της ταυτότητας του φύλου, επιδρά στη σχέση γονιών –παιδιών υπό την έννοια ότι διαμεσολαβεί και δημιουργεί ανάγκες.

Επίσης η διαφήμιση ελέγχει μερικές από τις πιο σημαντικές πολιτισμικές παραδόσεις, όπως είναι ο αθλητισμός και η λαϊκή μουσική. Σε υλιστικό, συγκεκριμένο και ιστορικό επίπεδο, η διαφήμιση αποτελεί μέρος ενός ειδικού ενδιαφέροντος για την τοποθέτηση των αγαθών στην αγορά. Καθιερώθηκε έτσι στη σύγχρονη κοινωνία ως λόγος διαμέσου και ως προς τα αντικείμενα.

Ειδικότερα αυτή η διαλεκτική σχέση αφορά σε μια συγκεκριμένη και φαινομενικά οικουμενική σχέση: στη σχέση μεταξύ ανθρώπων και αντικειμένων. Κύριος σκοπός του

προγράμματος είναι η διαθεματική μελέτη και καταγραφή του ρόλου και της σημασίας των διαφημίσεων στη σημερινή κοινωνία. Οι μαθητές εμπλέκονται ολοένα και περισσότερο με το μηχανισμό των διαφημίσεων που επιβάλλεται και πολλές φορές ελέγχει την καθημερινότητά τους.

Η προσέγγιση του θέματος γίνεται διδακτικά, σε μια προσπάθεια αξιοποίησης των στοιχείων του, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία μάθησης, η καλλιέργεια κριτικής σκέψης, η παρατήρηση, η όξυνση της μνήμης και η διεύρυνση των ενδιαφερόντων του μαθητή. Η μάθηση επιτυγχάνεται ενεργητικά, μέσα από τη γνωστική, κινητική και συναισθηματική ανάπτυξη.

Το πρόγραμμα εκπονήθηκε κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Ευέλικτης Ζώνης και από τα δύο τμήματα της Στ΄ τάξης του 30ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου. Πρόκειται για δύο τμήματα με 22 μαθητές το καθένα. Οι μαθητές στην ηλικία αυτή έχουν αποκτήσει τη γνωστική ικανότητα και τις δεξιότητες που τους επιτρέπουν να αναλάβουν μια έρευνα. Μπορούν να διερευνούν διάφορες πηγές, να παίρνουν συνεντεύξεις, να χειρίζονται τα μέσα και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν. Έχουν την ικανότητα δημιουργίας ομάδων στις οποίες συμμετέχουν ενεργά. Τέλος έχουν αναπτύξει την κριτική σκέψη που τους επιτρέπει να κρίνουν γεγονότα, να συγκρίνουν καταστάσεις και να βγάζουν συμπεράσματα.

Οι μαθητές βγήκαν έξω απ΄ τον χώρο του σχολείου, ερεύνησαν, αναζήτησαν, ρώτησαν. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς αποφορτίζουν συναισθηματικά τους μαθητές από το άγχος που τους δημιουργεί το σχολικό περιβάλλον. Έρχονται σ΄ επαφή με την κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή και χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας, πέραν της γραπτής και προφορικής που συνήθως αξιοποιούνται στο σχολείο. Αναπτύσσουν κοινωνικές δραστηριότητες και αποκτούν με έμμεσο κι ελκυστικό τρόπο πλήθος γνώσεων.

Αυτό αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα της ενεργητικής μάθησης, αφού προσφέρει τη δυνατότητα στο παιδί να δει τον κόσμο σαν ολότητα και όχι οριοθετημένο, όπως συμβαίνει με τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα που πραγματοποιούν τα παιδιά θα μπορέσουν να αναπτύξουν την κριτική σκέψη τους και την ικανότητα συσχετισμού των γεγονότων που θα τα οδηγήσει σε συναισθηματική ωριμότητα.

Οι μαθητές ερευνούν κι ενημερώνονται για το ρόλο της διαφήμισης στην καθημερινότητα. Μελετούν τον όρο του «καταναλωτισμού» και το πώς προέκυψε. Μαθαίνουν για τη σημασία της Αγωγής Καταναλωτή. Επεξεργάζονται διαφημίσεις και ανακαλύπτουν τις «αντιδιαφημίσεις». Τέλος κατασκευάζουν τις δικές τους διαφημίσεις και αντιδιαφημίσεις.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Καλλιέργεια της προφορικής έκφρασης και παρουσίασης των μαθητών. Βελτίωση του προφορικού λόγου τους ως μέσου απαραίτητου για την εύχερη επικοινωνία τους με το περιβάλλον και για την τόνωση της αυτοπεποίθησής τους. Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να εκφραστούν για τα βιώματά τους.
- Ανάπτυξη της συνεργατικότητας και της ενσυναίσθησης. Η αυτοεκτίμηση και η εγκαθίδρυση σχέσεων αλληλοκατανόησης και αλληλοεκτίμησης μεταξύ των μαθητών θα ευνοήσει την επικοινωνία και τη θετική μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Τα παιδιά θα πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα συνεργασίας σε ετερογενείς ομάδες είτε σε πλαίσιο τάξης είτε σε ευρύτερο πλαίσιο.
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσα από την ανάλυση και την επεξεργασία των πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί με απώτερο στόχο την απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Κατά τον προγραμματισμό και αξιολόγηση των ενεργειών τους, οι μαθητές αρχίζουν να λειτουργούν αυτόνομα στη σκέψη και

τη δράση, αποκτούν δυνατότητες αυτορρύθμισης και αναπτύσσουν την ικανότητα συντονισμού και συσχέτισης της δράσης με τα δεδομένα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Έτσι, συνειδητοποιούν ότι η γνώση είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων διεργασιών που κάνουν οι ίδιοι.

- Αξιοποίηση και σωστή χρήση της τεχνολογίας, που θα βοηθήσει στην αναζήτηση κι εξεύρεση πληροφοριών. Ο υπολογιστής και οτιδήποτε ψηφιακό υλικό χρησιμοποιηθεί δεν θα είναι αυτοσκοπός, αλλά εργαλείο.
- Να αποκτήσουν οι μαθητές μια κριτική ματιά απέναντι στον καταναλωτικό βομβαρδισμό που δέχονται καθημερινά.
- Να είναι σε θέση να διαχωρίζουν το αναγκαίο αγαθό από το περιττό και κατευθυνόμενο.
- Να μπορούν να διαβάζουν «πίσω» από το διαφημιστικό μήνυμα.
- Αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς των μαθητών απέναντι στα πρότυπα και τα στερεότυπα που προβάλλουν οι διαφημίσεις.
- Η αξιολόγηση της επίδραση της σχολικής , κοινωνικής οικογενειακής κοινότητας και κουλτούρας στη διαμόρφωση προτύπων και στερεοτύπων.
- Η καλλιέργεια της ικανότητας κριτικής ερμηνείας και ανάπτυξης ατομικών επιλογών σύμφωνα με τις προσωπικές αξίες και ανάγκες.
- Η υιοθέτηση από τους μαθητές πρότυπων συμπεριφοράς που χαρακτηρίζονται από σεβασμό στις πνευματικές και ανθρωπιστικές αξίες.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Για την επεξεργασία του θέματος θα χρησιμοποιηθούν **ομαδοσυνεργατικές μέθοδοι**, καθώς η θετική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες μάθησης και ένας από τους επιδιωκόμενους στόχους της συγκεκριμένης εργασίας.

Η τόνωση της αυτοπεποίθησης του μαθητή, η συναισθηματική του ασφάλεια, η συμμετοχή του στην ομάδα, η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, κοινωνικών δεξιοτήτων και κινήτρων για μάθηση αναπτύσσονται ιδιαίτερα μέσω των ομαδοσυνεργατικών ομάδων διδασκαλίας.

Το θέμα θα προσεγγισθεί **διαθεματικά** και θα αξιοποιηθεί μέσα από όλα τα μαθήματα της τάξης. Τα διαθεματικά προγράμματα καταργούν τα διακριτά και αυτοτελώς διδασκόμενα μαθήματα και επιδιώκουν την ενιαιοποίηση της γνώσης εντός του περιεχομένου των μαθημάτων. Κριτήριο οργάνωσής τους είναι το θέμα που έχει τεθεί και το οποίο αποτελεί το πλαίσιο οργάνωσης της σχολικής γνώσης.

Μέσα από την ανακάλυψη νέων παιδαγωγικών και διδακτικών δρόμων, χρήσιμες είναι οι **βιωματικές δραστηριότητες**, οι οποίες ικανοποιούν την ανάγκη για επικοινωνία, αλληλογνωριμία, ανάπτυξη του συναισθήματος και του αμοιβαίου σεβασμού των μαθητών. Οι βιωματικές δραστηριότητες προηγούνται, ευαισθητοποιώντας τους μαθητές για τις ενέργειες που θα ακολουθήσουν ή έπονται των θεμάτων που έχουν μελετηθεί αποκτώντας εμπεδωτικό και μεταγνωστικό χαρακτήρα.

Η αξιοποίηση των μαθημάτων της **αισθητικής αγωγής** (μουσική, εικαστικά, θέατρο) και της φυσικής αγωγής ως αφετηρία διαθεματικών δραστηριοτήτων, με παράλληλες γνωστικές κατακτήσεις από μέρους των παιδιών, είναι ένας δρόμος πολύ αποτελεσματικός. Με αυτό τον τρόπο το παιδί κινητοποιείται περισσότερο, ενώ το μεταγνωστικό αποτέλεσμα είναι πιο σταθερό. Η συναισθηματική του ζωή αποκτά οντότητα και αυτονομία, ενώ παράλληλα η αίσθηση της δημιουργίας μέσα στην ομάδα οπλίζει το νεαρό μαθητή με πίστη στον εαυτό του, αυτογνωσία και επικοινωνιακή δύναμη. Μαθαίνει να σέβεται τους κανόνες της ομάδας, να συνθέτει μέσα από το διάλογο, αποδεσμεύοντας εγωισμούς και άλλες

αδυναμίες. Το σημαντικότερο: δε χρειάζεται πια ο φόβος για να πεισθεί, η μάθηση συνδέεται με την ελευθερία έκφρασης και την πολυφωνία.

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ PROJECT ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το σχέδιο εργασίας είναι μια ευέλικτη διδακτική μέθοδος, σκοπός της οποίας είναι η υπέρβαση του παραδοσιακού μαθήματος, έτσι ώστε οι μαθητές να προσεγγίσουν τη μάθηση μέσα από την έρευνα και την επίλυση προβλημάτων χωρίς την αίσθηση ότι «υπακούουν» στις προδιαγραφές της παραδοσιακής διδασκαλίας.

Σκοπός του σχεδίου εργασίας είναι οι εξής :

- Δημιουργία κοινότητας δράσης με ισχυρούς δεσμούς
- Ενίσχυση της προσωπικής ανάπτυξης του ατόμου
- Συμβολή στην ομαλή ένταξη μαθητών κάθε προέλευσης
- Εδραίωση στενών διαμαθητικών σχέσεων
- Αναβάθμιση της θέσης του μαθητή στην επικοινωνία δασκάλου –μαθητή
- Σύνδεση της εσωτερικής με την εξωσχολική ζωή και της επιστημονικής με βιωματική γνώση

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΑΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1ο στάδιο: Ευαισθητοποίηση Επιλογή θέματος προσδιορισμός στόχων και χωρισμός σε υποθέματα

Η αφορμή να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα δόθηκε καθώς επεξεργαζόμαστε την ενότητα της «Διατροφής» στο μάθημα της Γλώσσας και δουλεύαμε το κεφάλαιο «Στη διαφήμιση … όλα είναι δυνατά!». Πολλές είναι οι απορίες των μαθητών οι οποίοι θέλουν να μάθουν περισσότερα. Οι προβληματισμοί καταιγιστικοί.

Πολλοί μαθητές επηρεασμένοι από το μάθημα ήθελαν περισσότερες πληροφορίες κι έτσι ένας δυναμικός διάλογος άρχισε να αναπτύσσεται, μετά την καταιγίδα ιδεών. Ωστόσο το θέμα ήταν μεγάλο και τα ερωτήματα πολλά. Π. χ. : ποιο το νόημα μιας διαφημιστικής εκστρατείας; γιατί όταν διαφημίζεται ένα προϊόν σπάνια αναγράφεται η τιμή του; γιατί δεν αναφέρονται και τα μειονεκτήματα ή οι παρενέργειες ενός προϊόντος;

Συνήθως τα ερωτήματα που διατυπώνουν στις περιπτώσεις αυτές τα παιδιά είναι πολλά , συχνά αλληλοκαλυπτόμενα και μερικές φορές όχι άμεσα σχετιζόμενα με το θέμα. Η επιλογή και ο διαχωρισμός των ερωτημάτων σε κατηγορίες είναι ένα απαραίτητο βήμα στην ανάλυση του θέματος.

Καθώς υπάρχουν πολλά πράγματα ακόμη που θα θέλουν να μάθουν τα παιδιά και πολλές ερωτήσεις να απαντήσουν, αποφασίζεται να επιλεγεί το συγκεκριμένο θέμα και να επεξεργαστεί στο μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης. Στη συνέχεια τα ερωτήματα και οι προτάσεις των μαθητών συγκεντρώνονται, καταγράφονται και κατηγοριοποιούνται σε ομάδες ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Κάνοντάς το αυτό προσδιορίζουμε τους στόχους μας και αναλύουμε το θέμα σε επιμέρους άξονες.

Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε τους θεματικούς άξονες με εκείνα τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος, από τα οποία θα μπορούσαμε να αντλήσουμε πληροφορίες και να οργανώσουμε μ ΄ αυτό τον τρόπο τη βασική δομή της διαθεματικής προσέγγισης.

Εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε:

- Βίντεο με διαφημίσεις
- Διαφημιστικές αφίσες

- Παρουσιάσεις για τη διαφήμιση
- Αντιδιαφημίσεις
- Αναζήτηση διαφημιστικού υλικού σε μορφή βίντεο ή αφίσας

Στο μάθημα της **Γλώσσας** προσπάθησαν να φτιάξουν ολοκληρωμένες διαφημίσεις. Ερεύνησαν τη σημασία εννοιών όπως : διαφήμιση, καταναλωτισμός, Αγωγή Καταναλωτή, αντιδιαφήμιση. Κατέγραψαν διαφημίσεις και προσπάθησαν να «διαβάσουν» πίσω από το διαφημιστικό μήνυμα. Έφτιαξαν ερωτηματολόγια και έκαναν έρευνα στο σχολείο για την επιρροή και τη σημασία της διαφήμισης στη ζωή τους. Χρήσιμη αποδείχτηκε η επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, όπου παρακολουθήσαμε το πρόγραμμα: «Ολογράμματα, 3 D, Οπτικά παράδοξα». Οι μαθητές ανακάλυψαν νέες οπτικές τεχνικές και το πώς μια παράδοξη εικόνα μπόρεσε να τους ξεγελάσει, διατυπώνοντας έτσι και τον προβληματισμό αν το ίδιο συμβαίνει και στις διαφημίσεις.

Κατασκευή ερωτηματολογίου και διεξαγωγή έρευνας για το πώς επηρεάζουν, τα πρότυπα και τα στερεότυπα των διαφημίσεων, τις καταναλωτικές προτιμήσεις των μαθητών του σχολείου. Παρατήρησαν διαφημίσεις και εντόπισαν τα στοιχεία εκείνα που προκάλεσαν την προσοχή τους, π. χ. εικόνες, μουσική μελωδία, σχόλια, χρώματα, αντικείμενα και τους κάνουν να σκεφτούν τα συγκεκριμένα προϊόντα. Μετασχημάτισαν το περιεχόμενο των διαφημίσεων αναδομώντας τα κοινωνικά στερεότυπα και φτιάχνοντας μια «αντιδιαφήμιση».

Πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στο εργοστάσιο της Coca Cola, οι μαθητές σχολίασαν το ρόλο της διαφήμισης στην εξέλιξη αυτής της εταιρείας καθώς και τα τεράστια ποσά που έχουν δαπανηθεί παγκόσμια για το λόγο αυτό.

Στα Μαθηματικά οργάνωσαν τα δεδομένα που συνέλλεξαν από την έρευνα που έκαναν σε πίνακα ,υπολόγισαν μέσα από διαγράμματα τα αποτελέσματά της και εξέφρασαν με ποσοστά τα συμπεράσματά τους.

Στην **Ιστορία** είδαμε την πορεία της διαφήμισης μέσα στους αιώνες, έφεραν διαφημίσεις από έντυπα του παρελθόντος, επισκέφτηκαν το παραδοσιακό χωριό «Αρόλιθος» και προβληματίστηκαν με τον τρόπο που διαφήμιζαν οι άνθρωποι τα προϊόντα τους στο παρελθόν. Σχολίασαν ομοιότητες και διαφορές με τις διαφημίσεις του περασμένου αιώνα.

Στο μάθημα της **Πληροφορικής** οι μαθητές έφτιαξαν τις παρουσιάσεις τους για τις διαφημίσεις και αντιδιαφημίσεις υπό μορφή σεναρίου με τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου.

2ο στάδιο: Προγραμματισμός

Σ ΄ αυτό το στάδιο οι μαθητές διατύπωσαν διευκρινιστικές ερωτήσεις σχετικές με τα θέματα μελέτης. Μέσα απ ΄ αυτή τη διαδικασία, αντάλλαξαν απόψεις και άσκησαν κριτική στις διατυπωμένες ερωτήσεις, ώστε να διαμορφωθούν υποθέματα, συναφείς δραστηριότητες και να καταστρωθεί το πρόγραμμα δουλειάς που θα ακολουθήσει. Έτσι καθορίστηκε το πλαίσιο δράσης τους, τα μέσα και ο τρόπος εργασίας, επιλέχτηκαν οι δραστηριότητες, ενώ παράλληλα μπήκαν και τα χρονικά πλαίσια, εντός των οποίων αναμένονταν τα αποτελέσματα της έρευνας.

Αφού έγινε η επιλογή των αξόνων έρευνας οι μαθητές χωρίστηκαν σε 5 ομάδες των 4 ατόμων ή 5 ατόμων για κάθε τμήμα και ακολούθησε ο καταμερισμός καθηκόντων. Η κάθε ομάδα ανέλαβε τα εξής:

- Δημιουργία αφισών διαφήμισης και αντιδιαφήμισης

- Δημιουργία ερωτηματολόγιων ,διερεύνηση στη σχολική ομάδα και καταγραφή των χαρακτηριστικών των διαφημίσεων που επηρεάζουν τους μαθητές ως καταναλωτές και τους παρακινούν να αγοράσουν τα διαφημιζόμενα προϊόντα.
- Συζήτηση με τους συμμαθητές τους και διατύπωση υποθέσεων για τα τεχνάσματα των διαφημίσεων.
- Συλλογή διαφημίσεων που επιβεβαιώνουν τις απόψεις τους

3ο στάδιο: Εφαρμογή Διεξαγωγή ερευνητικών δραστηριοτήτων

Η διεξαγωγή της έρευνας αποτέλεσε για τους μαθητές μια ξεχωριστή εμπειρία. Ο συλλογικός σχεδιασμός του ερευνητικού εργαλείου και η επικοινωνία με τα υποκείμενα της έρευνας είναι μια γοητευτική διαδρομή για τα παιδιά. Αφού οι ομάδες συγκέντρωσαν το υλικό τους , το ταξινόμησαν και το επεξεργάστηκαν. Κάθε ομάδα παρουσίασε τα συμπεράσματά της στην τάξη και έγινε ανταλλαγή απόψεων

Στη συνέχεια οι ομάδες αξιολόγησαν τη δουλειά τους, μέσα από διαλογική συζήτηση και κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους από κοινού σε ένα απλό και κατανοητό κείμενο. Μέσα σ ΄ αυτό φαίνεται η αλληλεπίδραση των επιμέρους δράσεων κάθε ομάδας καθώς και όλη η ομαδική εργασία που έχει εκπονηθεί.

4ο στάδιο: Παρουσίαση

Μετά τη διεξαγωγή του προγράμματος κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τη δουλειά της σε ειδική εκδήλωση στο σχολείο και μέσα από τη διαδικτυακή πλατφόρμα του .

Σεισμός σεισμός μη σε πιάνει πανικός, ξέρω τι θα κάνω κι ας φαίνομαι μικρός

Το φυσικό φαινόμενο του σεισμού στην προσχολική εκπαίδευση και τρόποι μέσα αντιμετώπισης του

Μαρία Περδικάκη, Χριστοθέα Φαρσάρη, Ανδριανή Μαρκαντωνάκη, Άννα Στουμπίδη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ maperdik@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ xrfarsari@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ stoumbanna@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ markandri@gmail.com)

33ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με **τίτλο** ''Σεισμός σεισμός μη σε πιάνει πανικός, ξέρω τι να κάνω κι ας φαίνομαι μικρός'' υλοποιήθηκε στο Νηπ/γείο μας από κοινού και από τα δύο τμήματα, Ολοήμερο-Κλασικό Τ.Ε με συνολικό αριθμό **33** παιδιών και είχε διάρκεια 6 μηνών. **Αφόρμηση** για την έναρξη του προγράμματος στάθηκε η ''Διεθνής Ημέρα Μείωσης Των Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών'' στις 13/10/2014, όπου δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν για τα φυσικά φαινόμενα και τις καταστροφές τους , να ενημερωθούν και να εκπαιδευτούν μέσα από ποικίλες διαθεματικές δραστηριότητες. Επικεντρωθήκαμε στο σεισμό λόγω προσωπικών βιωμάτων-εμπειριών. Με αφορμή το video: ''tales of disasters 2 Earthquake'' τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο θέμα, προβληματίστηκαν, κινητοποιήθηκαν, εξέφρασαν την επιθυμία τους να μάθουν περισσότερα για το φυσικό φαινόμενο του σεισμού και προχωρήσαμε στην υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος, προκειμένου να απομυθοποιήσουμε το φόβο μας για το φυσικό αυτό φαινόμενο, να μάθουμε αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισης των σεισμών και να οδηγηθούμε στη γνώση με παιγνιώδη αλλά και διερευνητικό, πειραματικό, επιστημονικό τρόπο.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_36.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φυσικό φαινόμενο, δόνηση, επίκεντρο, ψυχραιμία, ενημέρωση αντιμετώπιση, άσκηση ετοιμότητας .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ξεκινάει από την Προσχολική Ηλικία γιατί αναγνωρίζεται ως ένα σημαντικό μέσο για τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά ευαίσθητων πολιτών. Στις μέρες μας, το σχολείο προσφέρει ολοκληρωμένη ενημέρωση κι εκπαίδευση στους μαθητές για τους σεισμούς-ηφαίστεια-τσουνάμι αλλά και για τη διαχείρισή τους γενικότερα. Με δεδομένη τη σεισμικότητα της Ελλάδας καθώς και τη γενικότερη ανάγκη προστασίας των νηπίων, οι εκπαιδευτικοί του σχολείου προχώρησαν στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος ώστε να μπορέσουν τα παιδιά ν' αφομοιώσουν πληροφορίες, να ελέγξουν τα συναισθήματά τους και με ψυχραιμία ν' αξιοποιήσουν τη γνώση σε ατομικό-συλλογικό επίπεδο.

Ο σεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο που εκδηλώνεται χωρίς προειδοποίηση, που δεν πρόκειται να σταματήσει όσο μετακινούνται οι λιθοσφαιρικές πλάκες, είναι η δόνηση

του εδάφους που έχει επιπτώσεις σε έμψυχο και άψυχο δυναμικό. Σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και συγκεκριμένα με το Γεωλόγο κ. Χ. Φασουλά, διαμορφώσαμε ένα πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον που βοήθησε **τα παιδιά** να πειραματιστούν, να παρατηρήσουν, να εξερευνήσουν, να σκεφτούν, ν' αναπτύξουν κριτική σκέψη, να κάνουν υποθέσεις και να κατακτήσουν τη γνώση μέσα από διαδικασίες ανακάλυψης.

Το περιβαλλοντικό αυτό πρόγραμμα, υλοποιήθηκε **διαθεματικά** συμπεριλαμβάνοντας όλες τις γνωστικές περιοχές του **Α.Π.Σ και Δ.Ε.Π.Π.Σ Οι εκπαιδευτικοί** δεν συμπεριφέρθηκαν σαν Φυσικοί Επιστήμονες αλλά σαν ισότιμα μέλη της ομάδας, οικοδόμησαν τη γνώση παράλληλα με τα παιδιά, δίνοντας το έναυσμα για την εισαγωγή των φυσικών επιστημών στο Νηπ/γείο.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το σύγχρονο σχολείο οφείλει να προσφέρει ολοκληρωμένη ενημέρωση κι εκπαίδευση στους μαθητές για τους σεισμούς, τα ηφαίστεια και τις φυσικές καταστροφές αλλά και για την αντιμετώπισή τους γενικότερα. Παρόλο που η εξειδικευμένη προσέγγιση αυτών των φαινομένων γίνεται από ειδικούς επιστήμονες, η γνώση αφορά όλους μας, αφού έχει άμεση σχέση με την ίδια μας τη ζωή. Η κατάκτηση αυτής της γνώσης θα πρέπει να ξεκινάει από την προσχολική ηλικία, τότε που είναι δυνατή η αφομοίωση τεράστιου όγκου πληροφοριών, οι οποίες θ΄ αξιοποιηθούν στην υπόλοιπη ζωή του ατόμου. Άρα ***ο σκοπός*** για τον οποίο υλοποιήσαμε το συγκεκριμένο αυτό περιβαλλοντικό πρόγραμμα είναι η γνωριμία των παιδιών με το φυσικό αυτό φαινόμενο μέσα από διαφορετικές γνωστικές περιοχές-πηγές, καθώς και η σωστή προετοιμασία-εκπαίδευσή τους σε περίπτωση αντιμετώπισής του.

Οι επιμέρους στόχοι οι οποίοι τέθηκαν κατά την έναρξη της υλοποίησης αυτού του περιβαλλοντικού προγράμματος και φυσικά είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με το γενικότερο σκοπό είναι οι παρακάτω:

Α) Να αποκτήσουν τα παιδιά γνώσεις, πληροφορίες για το φαινόμενο του σεισμού (αιτία, συνέπειες, τρόποι προφύλαξης), αξιοποιώντας υλικό έντυπο, ψηφιακό και φυσικά τις γνώσεις ειδικού Γεωλόγου, μια πρώτη προσέγγιση των μηχανισμών γένεσής του.

Β) Να γνωρίσουν τον πλανήτη Γη (δομή, χαρακτηριστικά γνωρίσματα) καθώς και τους υπόλοιπους πλανήτες του Ηλιακού μας συστήματος.

Γ) Να γνωρίσουν μύθους από την ελληνική και παγκόσμια μυθολογία που σχετίζονται με το φυσικό αυτό φαινόμενο.

Δ) Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους και να εξοικειωθούν με σχετική ορολογία.

Ε) Να υιοθετήσουν τα μέτρα προστασίας που θα τα βοηθήσουν ν' αποβάλλουν το φόβο τους για να αντιμετωπίσουν με ψυχραιμία σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο το γεωλογικό φαινόμενο.

ΣΤ) Να βιώσουν ασκήσεις ετοιμότητας μέσα κι έξω από το σχολείο, να συνειδητοποιήσουν την άρρηκτη σχέση της ζωής του ανθρώπου με τα στοιχεία της φύσης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ενδεικτικές δραστηριότητες κατά την υλοποίηση του προγράμματος παραθέτουμε παρακάτω:

1ος Μήνας Οκτώβριος

Με αφορμή τη ''Διεθνή Ημέρα Μείωσης των Επιπτώσεων των Φυσικών Καταστροφών'' στις **13/10/2014,** παρακολουθήσαμε ένα video με **τίτλο:** tales of disasters 2 Earthquake, αξιοποιώντας τις Τ.Π.Ε, όπου δόθηκε η ευκαιρία σε παιδιά κι εκπαιδευτικούς να

ευαισθητοποιηθούμε για τα φυσικά φαινόμενα και τις καταστροφές τους, και συγκεκριμένα για το **σεισμό.**

Ακολούθησε συζήτηση για όσα είδαμε, σχολιάσαμε τη συμπεριφορά των πρωταγωνιστών του video, κατόπιν ζητήθηκε από τα παιδιά ν' απεικονίσουν στο χαρτί ό,τι τους έκανε εντύπωση, αλλά και να αναπαραστήσουν τη συμπεριφορά των πρωταγωνιστών **πριν** και **μετά** το σεισμό.

Τα παιδιά έδειξαν ενδιαφέρον για το φαινόμενο του σεισμού, προβληματίστηκαν κι αφού όλα είχαν βιώσει σεισμικές δονήσεις, μικρότερης βέβαια έντασης απ' αυτές που είδαν στο video, τους ζητήθηκε σε ανοιχτό φύλλο εργασίας να ζωγραφίσουν: Τι **σκέφτομαι** όταν ακούω τη λέξη ''σεισμός''(πρότερες γνώσεις). Σε γενικές γραμμές τα παιδιά είχαν κάποιες γνώσεις για το φυσικό φαινόμενο, όμως ήθελαν να μάθουν περισσότερα για να σταματήσουν να φοβούνται και να μπορούν με ψυχραιμία να το αντιμετωπίζουν αυτά και οι γονείς τους αλλά και οι εκπαιδευτικοί.(αφόρμηση).

Αποφασίζουμε να επισκεφθούμε το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας (εργασία πεδίου), όπου εκεί μπήκαμε στη τράπεζα προσομοίωσης σεισμού, παρακολουθήσαμε προβολή video,- πως γίνεται μια σεισμική δόνηση, είδαμε εικόνες από περιοχές που είχαν πληγεί από ισχυρές καταστροφικές σεισμικές δονήσεις, επιπτώσεις σε έμψυχο και άψυχο δυναμικό, νιώσαμε σεισμική δόνηση, μας δόθηκαν οδηγίες(τι κάνω την ώρα της σεισμικής δόνησης και τι κάνω μετά).

Επιστρέφοντας στο Νηπ/γείο σχολιάσαμε όσα είδαμε, ακούσαμε, πληροφορηθήκαμε από την υπεύθηνη μουσειοπαιδαγωγό, αναπαραστήσαμε σε ανοιχτό φύλλο εργασίας εντυπώσεις, σκέψεις, συναισθήματα από την επίσκεψη αυτή. 'Εχοντας όλα αυτά τα ερεθίσματα προβληματιστήκαμε ,επιδιώκοντας να μάθουμε ό,τι έχει σχέση με το σεισμό, τι είναι, πως γίνεται, γιατί γίνεται, ποιοι ασχολούνται με τη μελέτη αυτού του φαινομένου, τι πρέπει να ξέρουμε για να το αντιμετωπίσουμε, σε ποιούς έχει επίπτωση και γιατί (καταιγισμός ιδεών).

Επικοινωνήσαμε τηλεφωνικώς με το κ. Χ. Φασουλά (Γεωλόγο του Παν/μίου Κρήτης) και του ζητήσαμε αν μπορούμε να δανειστούμε τη μουσειοβαλίτσα του σεισμού και φυσικά του προτείναμε να επισκεφθεί το σχολείο μας, προκειμένου να μας ενημερώσει και να μας δώσει χρήσιμες πληροφορίες για τη περαιτέρω υλοποίηση του προγράμματος μας.

<u>2ος Μήνας Νοέμβριος</u>

Η βαλίτσα του σεισμού υλικό του Μ.Φ.Ι.Κ έρχεται στο Νηπ/γείο μας, η έκπληξη όλων μας όταν την ανοίξαμε κι είδαμε το περιεχόμενό της ήταν μεγάλη. Τη φιλοξενούμε με προσοχή σε μια γωνιά της τάξης όπου βγάζουμε ένα ένα τα περιεχόμενά της προκειμένου να τα παρατηρήσουμε, να τα μελετήσουμε, να κάνουμε υποθέσεις και να βγάλουμε τα συμπεράσματά μας (διερευνητική, ανακαλυπτική μάθηση).

Αξιοποιώντας έντυπο υλικό της μουσειοβαλίτσας, αντλούμε πληροφορίες για τον πλανήτη Γη, τη δομή της, τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα, τη θέση της στο Ηλιακό Σύστημα. Για εμπέδωση των παραπάνω, βιώνουμε με μορφή θεατρικού παιχνιδιού (πανιά, ανάλογη μουσική) τη δομή της Γης, την κίνησή της στο σύμπαν κ.α.

Εργασίες ατομικές, ομαδικές, βιωματικές, διερευνητικές αξιοποιώντας έντυπο και ψηφιακό υλικό για τους πλανήτες και τη Γη, την εναλλαγή μέρας και νύχτας.

Ανοιχτό φύλλο εργασίας για εμπέδωση: Γνωρίζω τα στρώματα της Γης. Φτιάχνω με πλαστελίνη τη δομή της Γης αφού έχω παρατηρήσει το πρόπλασμά της που διαθέτει η μουσειοβαλίτσα.

Ανακαλύπτουμε την τράπεζα προσομοίωσης του σεισμού, παρατηρήσεις, σχόλια, υποθέσεις, συμπεράσματα.

Μαθηματικά: Αξιοποιούμε κάρτες-αντικείμενα χρήσιμα και μη, για να φτιάξουμε το βαλιτσάκι του σεισμού. Ταξινόμηση σε 2 ομάδες κόκκινη, μπλε ανάλογα με τη χρήση τους.

Επίσης μαθαίνω τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης, τα μεταφέρω σε χαρτόνι και τα τοποθετούμε στον ενιαίο χώρο για να είναι προσιτά σε όλους (100,199,166).

Παιχνίδι γνώσεων με τις παραπάνω κάρτες και για εμπέδωση φτιάχνει το κάθε παιδί το δικό του βαλιτσάκι με τα απαραίτητα σε περίπτωση σεισμού, αφού προηγουμένως φτιάξαμε στην ολομέλεια το αντίστοιχο βαλιτσάκι για το Νηπ/γείο μας.

3ος Μήνας Δεκέμβριος

Προετοιμαζόμαστε για την επίσκεψη του Γεωλόγου του Παν/μίου Κρήτης (πιθανές ερωτήσεις, καταστάσεις προβληματισμού).

Μαθηματικά :Φτιάχνουμε παιδαγωγικό επιτραπέζιο παιχνίδι ''ποιος θα φτάσει πρώτος στη βαλίτσα του σεισμού''.

Επίσκεψη του κ. Χ. Φασουλά στο Νηπ/γείο μας όπου με τη παρουσίαση υλικού από το dvd του Ο.ΑΣ.Π. μας εξήγησε τι είναι ο σεισμός, πως δημιουργείται, πως γίνεται η κίνηση των λιθοσφαιρικών πλακών (αιτία του σεισμού) εμπλουτίζοντας το λεξιλόγιό μας, και καθησυχάζοντάς μας ότι χρειάζεται ψυχραιμία και όχι πανικός. Βέβαια προηγήθηκε μια μικρή συνέντευξη των παιδιών στον επιστήμονα αρμόδιο για το συγκεκριμένο θέμα. Η επίσκεψή του ικανοποίησε τα παιδιά και του ανταπόδωσαν με το επιτραπέζιο παιχνίδι που έφτιαξαν τα ίδια.

Όταν αποχώρησε από το σχολείο μας, τα παιδιά μετέφεραν σε ανοιχτό φύλλο εργασίας τις εντυπώσεις τους από την επίσκεψη αυτή και φυσικά σχολίασαν όλα όσα τους εξήγησε ο καλεσμένος μας.

Παρακολουθήσαμε τη θεατρική παράσταση: Ο μικρός Πρίγκιπας, στο θέατρο Μορφές, συνδυάζοντας και συγκρίνοντας το πλανήτη μας με αυτόν του μικρού Πρίγκιπα και το ταξίδι του σε άλλους πλανήτες.

Παιχνίδι εκπαιδευτικό: Το πλανητάριο (που έφερε παιδί από το σπίτι του) έχοντας ευαισθητοποιηθεί για τους πλανήτες και τη ΓΗ.

4ος Μήνας Ιανουάριος

Μυθολογία: Γνωριμία με τον Εγκέλαδο, αξιοποιώντας τις Τ.Π.Ε μαθαίνουμε το σχετικό μύθο, παρατηρούμε το ομώνυμο άγαλμα στις Βερσαλλίες, τον δραματοποιούμε, τον απεικονίζουμε ατομικά και ομαδικά στο χαρτί.

Γλώσσα: Η ακροστιχίδα του Εγκέλαδου, ομαδικά σε χαρτί του μέτρου και ατομικά σε φύλλο εργασίας.

Συνεχίζουμε τις γλωσσικές δραστηριότητες με το ''Αλφαβητάρι του σεισμού'', ομαδική, συνεργατική προσπάθεια αφού αρκετά παιδιά έχουν φωνολογική, εννοιολογική επίγνωση.

Εικονόλεξο του σεισμού, αίνιγμα για το σεισμό, η λέξη σεισμός σε άλλες γλώσσες, παροιμίες της Γης, αναπαράστασή τους κινητικά, λεκτικά, απεικόνιση στο χαρτί.

Γνωριμία με τη φωνούλα Σ,σ,ς με λέξεις που σχετίζονται με το σεισμό.

Φτιάχνουμε τη δική μας ιστορία: Κι αφού τέλειωσε ο σεισμός….

Τραγούδια, ποιήματα για το σεισμό.

Μυθολογία: μύθοι για το σεισμό από όλο τον κόσμο αξιοποιώντας έντυπο, ψηφιακό υλικό. Αναπαράστασή τους κινητικά, λεκτικά, απεικόνισή τους σε χαρτί του μέτρου.

Αλληλεπίδραση μεταξύ των τμημάτων, ομαδική παρουσίαση-αφήγηση.

5ος Μήνας Φεβρουάριος

Ιστορία: Σεισμός και Μινωικός πολιτισμός πώς καταστράφηκε η Κνωσός. Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου όπου με την ξενάγηση αρχαιολόγου-γονέα ερχόμαστε σ' επαφή με τα εκθέματα του Μινωικού πολιτισμού.

Γεωγραφία: Σεισμοί στην Ελλάδα: Μέσω Η/Υ ανακαλύπτουμε περιοχές της χώρας μας με έντονη σεισμικότητα, επίκεντρο σεισμού, ένταση, διάρκεια, φτιάχνουμε το δικό μας χάρτη όπου εντοπίζουμε που γίνονται σεισμοί με τι συχνότητα, ένταση κτλ.

Ανακαλύπτουμε τι είναι ο σεισμογράφος πώς λειτουργεί, γινόμαστε κι εμείς ''σεισμογράφοι'', παρατηρούμε, σχολιάζουμε μαθαίνουμε, υποθέτουμε, συμπεραίνουμε.

Οι αισθήσεις του σεισμού: ακοή, όραση, όσφρηση, γεύση, αφή και πώς σχετίζονται με το σεισμό, ομαδική και ατομική δράση για εμπέδωση όσων κατέθεσαν τα παιδιά στην ολομέλεια.

6ος Μήνας Μάρτιος

Το ηφαίστειο και το τσουνάμι, χαρακτηριστικά γνωρίσματα, επιπτώσεις τους στον άνθρωπο και στο περιβάλλον.

Φυσικές επιστήμες: Πειράματα (με σόδα και ξύδι), το ηφαίστειο ξυπνά στου σχολείου μας τη γωνιά. Παρατηρούμε ένα προσομοιωτή ηφαιστείου που διέθετε η μουσειοβαλίτσα, ανακαλύπτουμε τα μέρη από τα οποία αποτελείται, παιχνίδια με το ηφαίστειο, τι θα ήθελα να βγάζει το δικό μου ηφαίστειο (ανοιχτό φύλλο εργασίας).

Ασκήσεις σεισμού στο Νηπ/γείο μας, εντοπίζουμε σημεία μέσα κι έξω από τη τάξη μας που πρέπει να θυμόμαστε σε περίπτωση σεισμού. Οδηγίες, αρμοδιότητες που αναλαμβάνει κάθε εκπ/κός του νηπιαγωγείου. Αξίζει να σημειωθεί ότι τέτοιες ασκήσεις ετοιμότητας έγιναν κατά την έναρξη, κατά τη διάρκεια και τη λήξη του προγράμματος.

Για μια ακόμη φορά αξιοποιήσαμε τις Τ.Π.Ε δίνοντας τη δυνατότητα στα παιδιά να επεξεργαστούν παιχνίδια διαδικτυακά που αναφέρονταν στο σεισμό και σε όλα όσα σχετίζονται μ' αυτό το γεωλογικό φαινόμενο

Συνεργασία με την οικογένεια: Ετοιμάσαμε ένα ερωτηματολόγιο που έχει σχέση με όσα πρέπει να ξέρουμε σε περίπτωση σεισμού, δόθηκε στους γονείς και τους προτείναμε να το συμπληρώσουν μαζί με το παιδί τους. Η ανταπόκριση και τα αποτελέσματα απέδειξαν ότι <u>τα παιδιά</u> <u>έδωσαν τις πληροφορίες</u> στους γονείς τους. Αυτό αποδεικνύει ότι τα παιδιά πέτυχαν τους στόχους που τέθηκαν στην έναρξη του προγράμματος. Εξάλλου είχαμε ήδη φτάσει στην ολοκλήρωσή του.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του προγράμματος αφορά τις αντιλήψεις των νηπίων για το γεωλογικό αυτό φαινόμενο, που μελετήθηκε πριν τη διεξαγωγή, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίησή του. Επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε τη μέθοδο της συνέντευξης και της έκφρασης μέσω ζωγραφικής, για την ερμηνεία των σεισμών και των άλλων φυσικών φαινομένων.

Ενώ στις προϋπάρχουσες αντιλήψεις τους για τα φυσικά φαινόμενα δεν υπήρχε επιστημονικός τρόπος εξήγησής τους, οι γνώσεις και οι απόψεις τους διαφοροποιήθηκαν, αποκτήθηκαν νέες γνώσεις με επιστημονική τεκμηρίωση. Αρκετά παιδιά κατάφεραν να εκφράζονται επιστημονικά όταν τους τίθενται σχετικά ερωτήματα.

Η ζωγραφική τους παρουσιάζεται πιο εμπλουτισμένη και αρτιότερη από πριν, όσον αφορά στην απεικόνιση του φυσικού αυτού φαινομένου.

Οι ασκήσεις σεισμού είχαν μεγάλη επιτυχία, καλύτερο συντονισμό, ιδίως οι τελευταίες.

Οι τρόποι αντιμετώπισης και προφύλαξης από το σεισμό έγιναν κατανοητοί από όλα τα παιδιά.

Ειδικότερα παρατηρήσαμε τα εξής:

Αλλαγή στάσεων και γνώσεων των νηπίων σε θέματα αυτοπροστασίας κατά τη διάρκεια και μετά το σεισμό.

Ευαισθητοποίηση για τους συνανθρώπους μας που έχουν πληγεί από ισχυρές σεισμικές δονήσεις.

Ιδιαίτερο και μεγαλύτερο ήταν το ενδιαφέρον των παιδιών για το συγκεκριμένο θέμα με την παρουσία του κ. Χ. Φασουλά στο Νηπ/γείο, αλλά και της μουσειοβαλίτσας, όπου η άντληση πληροφοριών έγινε αβίαστα, ευχάριστα και δημιουργικά.

Τα νήπια καλλιέργησαν δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, μαθηματικών, δημιουργικής έκφρασης (μουσική, θέατρο, εικαστικά),επίλυσης προβλημάτων κριτικής σκέψης.

Εξοικειώθηκαν με τη χρήση των Τ.Π.Ε.

Επιτεύχθηκαν οι στόχοι για την εμπλοκή των παιδιών με τις Φυσικές Επιστήμες μέσω της παρατήρησης πετρωμάτων, την ανάμειξη υλικών, τη διεξαγωγή πειραμάτων, διατύπωση συμπερασμάτων.

Ανέπτυξαν περιβαλλοντική συνείδηση συνδέοντας τις γνώσεις τους με τη καθημερινή ζωή , την αυτοπροστασία αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Γενικότερα επιτεύχθηκαν οι στόχοι αλλά και ο αρχικός σκοπός υλοποίησης του περιβαλλοντικού αυτού προγράμματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Καλογιαννάκης Μ.(2009) Διδακτική Φυσικών Επιστημών στην προσχολική εκπαίδευση: Μια επισκόπηση του πεδίου Κίνητρον.

oasp.gr

seismografos.gr

wikipedia.com

youtube.com

Βασάλα. Π (2005) Μαθαίνοντας για τους σεισμούς. Διαθεματική προσέγγιση. Αθήνα: Gutenberg.

Η Κρήτη των μύθων και του Μίνωα, , Εκδόσεις: ΣΤΡΑΤΙΚΗ

Η μουσειοβαλίτσα του σεισμού (Μ.Φ.ΙΚ.)

Κ.Ραβάνης (Επιμ.) Η μύηση των μικρών παιδιών στις Φυσικές Επιστήμες Πάτρα: Παν/κές Εκδόσεις.

Μαγικά παράθυρα, Εκδόσεις: Σαββάλας

Ο φυσικός μας κόσμοςΗφαίστεια και σεισμοί (Οι πρώτες μου γνώσεις).

ΤΟ ΑΡΚΟΥΔΑΚΙ που φοβόταν τους ΣΕΙΣΜΟΥΣ, Εκδόσεις: Μίνωας

ΤσουνάμιΗφαίστειαΣεισμοίΤυφώνες…

Με των μύθων τα φτερά θα πετάξουμε στον Όλυμπο ψηλά.

Οι 12 θεοί του Ολύμπου
Άννα Στουμπίδη, Μαρία Περδικάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝstoumbanna@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ maperdik@gmail.com)

33ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πολιτιστικό πρόγραμμα ''Με των μύθων τα φτερά, ας πετάξουμε στον Όλυμπο ψηλά'', προέκυψε από το μεγάλο ενδιαφέρον των 18 παιδιών του Ολοήμερου Τμήματος του 33ου Νηπιαγωγείου Ηρακλείου, για τους μύθους που σχετίζονται με τους θεούς του Ολύμπου. Αφόρμηση στάθηκε η θεματική ενότητα ''Τρύγος, από το αμπέλι στο κρασί'', όπου αναφερθήκαμε στο θεό Διόνυσο (ο οποίος πήρε μετέπειτα τη θέση της θεάς Εστίας στο Δωδεκάθεο και δεν ανήκε από την αρχή στους 12 θεούς.).

Τα παιδιά, γνώριζαν ονόματα κι άλλων θεοτήτων και τα κατέθεσαν στην ολομέλεια ,δίνοντας μας και αρκετές πληροφορίες γι' αυτούς (πρότερες γνώσεις). Με τον τρόπο αυτό οικοδομήθηκε το πρόγραμμα και υλοποιήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους 201415, με διαθεματικό τρόπο ενώ οι θεματικές ενότητες που είχαμε εντάξει στον ετήσιο προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου αποτέλεσαν τη βάση διεξαγωγής του σχεδίου εργασίας με αβίαστο κι αναδυόμενο τρόπο. Με άλλα λόγια, προσεγγίσαμε την ελληνική μυθολογία μέσα από τις ενότητες που διαθεματικά θα προσεγγίζαμε σύμφωνα με τον προγραμματισμό μας χωρίς να τον επιβαρύνουμε με επιπλέον ενότητες. Τέλος, αφού προσεγγίσαμε και γνωρίσαμε τον κάθε θεό ξεχωριστά κάναμε ένα εβδομαδιαίο αφιέρωμα στους θεούς, με δραστηριότητες που απευθύνονταν σε όλους τους θεούς, ώστε να συνοψίσουμε τη γνώση που αποκτήθηκε και να διαπιστώσουμε την σχέση που είχαν μεταξύ τους (εμπέδωση γνώσεων).

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_27.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Θεοί του Ολύμπου, Μυθολογία, Διαθεματικότητα, ανάγκη ύπαρξης θεού , πολιτιστική κληρονομιά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική μυθολογία περιλαμβάνει μύθους που σχετίζονται με τους θεούς και τους ήρωες των αρχαίων Ελλήνων και γενικότερα σχετίζεται με την ελληνική παράδοση. Αποτελείται από μια πλούσια συλλογή αφηγημάτων που αναφέρονται στην προέλευση του κόσμου κι εξιστορούν τις περιπέτειες και τη ζωή θεών, ηρώων και μυθικών πλασμάτων. Η μυθολογία κυρίως μεταδίδονταν δια στόματος και αποτελούσε τον τρόπο σκέψης, τη μέθοδο ερμηνείας άγνωστων φαινομένων και πάνω στη διδασκαλία της στηρίζονταν η συνείδηση των ανθρώπων ώστε να πράττουν το ορθό.

Ως διδακτικό αντικείμενο στην προσχολική εκπαίδευση, η μυθολογία αποτελεί τον μοναδικό τρόπο ώστε τα παιδιά ενστερνίζονται την αρετή , την ανδρεία, τη δικαιοσύνη και τα ιδανικά μέσα από τους μύθους ενώ παράλληλα μαθαίνουν να πράττουν το ορθό ώστε να μη δεχτούν συνέπειες αρνητικών ενεργειών. Αυτό συμβαίνει και στο Πάνθεο του Ολύμπου. Οι θεοί, παρουσιάζονται λαμπεροί, ανέμελοι, με ανθρώπινα χαρακτηριστικά αλλά συνάμα και με ανθρώπινες αδυναμίες και πάθη όπως ζήλια, αντιπάθεια, συμπάθεια,

εκδίκηση, θυμό κλπ. Αυτές οι συνθήκες φέρουν τον άνθρωπο ένα βήμα πριν τη θεϊκή φύση, και στην καθημερινότητα του δεν έχει το ρόλο του τιμωρού αλλά της ορθής συνείδησης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο θεωρούμε πως αξίζει να ενταχθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα ή μέρος αυτού στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου ενός εκπαιδευτικού και κυρίως σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.

Επιπλέον, όπως ήδη αναφέρθηκε, οι θεοί του Ολύμπου μπορούν να αναφερθούν και να γίνουν διδακτικό αντικείμενο στις θεματικές ενότητες με τις οποίες ασχολείται η προσχολική εκπαίδευση κι όχι ως ξεχωριστή ενότητα. Έτσι, γνωρίσαμε το Διόνυσο στη θεματική ενότητα του Τρύγου και των Αποκριών, το φτερωτό Ερμή με αφόρμηση την Παγκόσμια Ημέρα ταχυδρομείου στις 9 Οκτωβρίου, τη Δήμητρα στη θεματική ενότητα της Σποράς και της εναλλαγής των εποχών του έτους, την Αθηνά στην ενότητα της Ελιάς και της τέχνης της Υφαντικής, τον Ήφαιστο, στη θεματική ενότητα της Φωτιάς, τον Απόλλωνα με αφορμή τη μουσική, το Δία στη προσέγγιση των καιρικών φαινομένων και στην αρπαγή της Ευρώπης, τον Άρη στις εθνικές εορτές (28 Οκτωβρίου και 25 Μαρτίου), την Αφροδίτη στην ενότητα της αγάπης και της ομορφιάς του σώματος μέσω υγιεινής διατροφής, την Άρτεμις στη γνωριμία με τα Ζώα και στη θεματική ενότητα του δάσους,, τον Ποσειδώνα στη θεματική ενότητα της θάλασσας, την Εστία στη θεματική ενότητα της κατοικίας και της φιλοξενίας και την Ήρα στη γιορτή της μητέρας και στην θεματική ενότητα της οικογένειας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του πολιτιστικού προγράμματος '' Με των μύθων τα φτερά θα πετάξουμε στον Όλυμπο ψηλά'', είναι η γνωριμία των παιδιών με την ελληνική μυθολογία ως ένα αγαθό διαχρονικής αξίας και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι επιμέρους στόχοι που θέσαμε ως προς το **γνωστικό αντικείμενο** :

1.Να γνωρίσουν τους θεούς του Ολύμπου, τις σχέσεις τους με τους ανθρώπους, τις ιδιότητες που τους απέδιδαν και οι ανάγκες που τους οδήγησαν στη δημιουργία των συγκεκριμένων θεών.

2. Να γνωρίσουν μύθους με τους οποίους οι αρχαίοι εξηγούσαν φαινόμενα της καθημερινότητας τους.

3. Να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, αφήγησης και παραγωγής λόγου.

4. Να γνωρίσουν αξίες και ιδανικά (η αξία της διαφορετικότητας, η ειρήνη, η καλοσύνη κλπ).

5. Να εξοικειωθούν με τις διάφορες μορφές τέχνης και να εκφραστούν μέσα από αυτές.

6. Να ελέγχουν τα αρνητικά τους συναισθήματα, να καλλιεργηθεί η θετική συμπεριφορά απέναντι στους άλλους και να προαχθεί η ενσυναίσθηση

ως προς τη **μαθησιακή διαδικασία** :

1. Να συνεργαστούν στην ολομέλεια και στη δημιουργία ομάδων, αναγνωρίζοντας την αξία της συλλογικότητας και της ομαδικής εργασίας.

2. Να διατυπώνουν ελεύθερα την άποψη τους, να βρίσκουν λύσεις σε καταστάσεις προβληματισμού και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη.

3. Να εκφραστούν μέσα από ποικίλες δράσεις όπως θεατρικό παιγνίδι, δραματοποιήσεις, εικαστικές δραστηριότητες, ψυχοκινητικά παιγνίδια κλπ ώστε να κατακτήσουν και να αφομοιώσουν τη γνώση με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο.

4.Να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ ως χρήσιμο εργαλείο ανακάλυψης, πληροφόρησης και δημιουργίας.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός, ως ισότιμο μέλος της ομάδας συντονίζει το σχέδιο εργασίας και διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία ώστε τα παιδιά να οικοδομήσουν τη γνώση, μέσα από την ενεργητική τους συμμετοχή και να φτάσουν σε αυτή με την υλοποίηση κατάλληλων ως προς τις ανάγκες τους δραστηριότητες. Οφείλει επίσης, να διευκολύνει την ελεύθερη επικοινωνία μέσα στο σχολικό πλαίσιο και να λαμβάνει υπόψιν το κοινωνικό, ηθικό και μορφωτικό περιβάλλον του παιδιού. Μέλημα του είναι η δημιουργία ενός κλίματος αποδοχής και ίσων ευκαιριών για όλους, ενώ υποστηρίζει και συμβουλεύει το κάθε παιδί ως μοναδική οντότητα, γνωρίζοντας και με σεβασμό στο ρυθμό ανάπτυξης και μάθησης του για τη μετάβαση από μια ελάχιστα οργανωμένη εμπειρία σε μια δομημένη δραστηριότητα.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ

Το πρόγραμμα είναι απόλυτα συμβατό με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ του νηπιαγωγείου, αφού εντάσσεται στην ενότητα της Μυθολογίας και αλληλεπιδρά με τα προγράμματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης του περιβάλλοντος ,των Τεχνών και των ΤΠΕ. λόγω της διαθεματικής του προσέγγισης.

Το παρόν σχέδιο εργασίας, στηρίζεται στις πρότερες γνώσεις των παιδιών αξιοποιώντας τις εξελικτικά, δίνοντας την ευκαιρία σε όλους για βιωματική και ενεργητική μάθηση καθώς οι δραστηριότητες απαιτούν την προσωπική εμπλοκή των παιδιών. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά μέσω της μαθησιακής διαδικασίας να εξερευνήσουν, να αιτιολογήσουν, να ασκήσουν κριτική, να επιλύσουν καταστάσεις προβληματισμού και γενικότερα να οικοδομήσουν τη γνώση μέσα από τη συνεργασία και την αυτενέργεια τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Οι σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές της διαθεματικότητας, της βιωματικότητας , της διερευνητικής μάθησης και της συναισθηματικής εμπλοκής των παιδιών αποτέλεσαν τη μέθοδο προσέγγισης του συγκεκριμένου προγράμματος. Οι τεχνικές που αξιοποιήθηκαν στην υλοποίηση του είναι ο καταιγισμός ιδεών, τα παιχνίδια ρόλων, η εργασία και συνεργασία σε μικροομάδες και η έρευνα ανακάλυψη. Σε γενικές γραμμές οι δραστηριότητες είχαν παιγνιώδη χαρακτήρα και για την περαιτέρω αποτελεσματικότητα τους ανταποκρίνονταν στο ενδιαφέρον των παιδιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για το πρόγραμμα αυτό στάθηκε ο θεός Διόνυσος και η θεματική ενότητα του τρύγου. Αρκετά παιδιά γνώριζαν ονόματα κι άλλων θεών ώστε με τη βοήθεια της τεχνολογίας (λογισμικό kidspiration), φτιάξαμε τον εννοιολογικό χάρτη των θεών του Ολύμπου τους οποίους θα επεξεργαστούμε και που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι 13 μια και ο Διόνυσος αντικαθιστά τη θεά Εστία σε αρκετές βιβλιογραφίες.

Με την ερώτηση “Τι θα ήθελα να μάθω για τους θεούς του Ολύμπου”, τα νήπια αναφέρουν τη ζωή των θεών, την οικογενειακή τους κατάσταση και τη μεταξύ τους σχέση, τα σύμβολα τους (καταιγισμός ιδεών) και ξεκινούν να φέρνουν έντυπο υλικό όπως βιβλία σχετικά με τους θεούς, εικόνες, λογισμικά, εκτυπωμένες πληροφορίες από το Διαδίκτυο κλπ. το οποίο θα μας βοηθήσει στην περαιτέρω υλοποίηση των δραστηριοτήτων μας.

Προσεγγίζοντας τον κάθε θεό ως μεμονωμένη προσωπικότητα, καθένας μπορεί να αντιληφθεί πως το πλήθος των δραστηριοτήτων αλλά και η ποικιλία αυτών, δε προσφέρονται για πλήρη ανάλυση στην παρούσα εργασία. Επιγραμματικά, μπορούμε να αναφέρουμε πως οι **εργασίες πεδίου** που υλοποιήθηκαν με αφορμή το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι:

Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, ώστε να δούμε από κοντά αγγεία και αγάλματα που απεικονίζουν θεούς του Ολύμπου. (κυρίως Ερμής, Δήμητρα)

Επίσκεψη ενός ταχυδρόμου στο νηπιαγωγείο μας (θεός Ερμής)

Επίσκεψη ενός μουσουργού στο νηπιαγωγείο μας (θεός Απόλλωνας)

Επίσκεψη του νηπιαγωγείου μας σε όμορο Δημοτικό σχολείο και συνδιδασκαλία με τη Β' Τάξη στη θεματική ενότητα της ΕΛΙΑΣ (Θεά Αθηνά θεός Ποσειδώνας)

Επίσκεψη στον αερολιμένα Ηρακλείου και σε αεροσκάφος αεροπορικής εταιρίας (θεός Ερμής)

Επίσκεψη σε εργαστήριο Κεραμικής με στόχο τη δημιουργία δώρου για τη μητέρα (θεά Ήρα)

Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας (θεά Άρτεμις).

Επίσκεψη γεωλόγου στο νηπιαγωγείο μας για τον πλανήτη Γη (ονόματα θεών στο Ηλιακό σύστημα ως πλανήτες, ο Δίας, ο Ποσειδώνας και η Αθηνά-η σχέση τους με το φυσικό φαινόμενο του σεισμού)

Παρακολούθηση της θεατρικής παράστασης ''Ο Μικρός πρίγκιπας'', σε θέατρο του Ηρακλείου (θεοί ως πλανήτες).

Επίσκεψη στο ΚΠΕ Αρχανών με σχετικό πρόγραμμα (υφαίνουμε, θεά Αθηνά, Μινωική Κρήτη, Δίας)

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΛΩΣΣΑ

- Προσεγγίζουμε τα αρχικά φωνήματα των ονομάτων των Θεών.(Δ, όπως Διόνυσος, αλλά και Δίας και Δήμητρα)
- Αναδιηγούμαστε τους μύθους για τον εκάστοτε θεό και προσθέτουμε σκηνές της φαντασίας μας.
- Δημιουργούμε φανταστικούς διαλόγους μαζί τους
- Βγάζουμε δικές μας ιστορίες για τους θεούς.
- Λύνουμε αινίγματα, σταυρόλεξα, ακροστιχίδες.
- Εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιο μας με άλλες λέξεις
- Παίζουμε παιχνίδια γλωσσικής ανάπτυξης όπως πχ κρεμάλα, παιχνίδι μαγικής λέξης κλπ
- Περιγράφουμε τους θεούς (με τη βοήθεια εποπτικού υλικού)
- Βρίσκουμε ομοιοκατάληκτες λέξεις πχ Άρης, βαρκάρης, τσαγκάρης κλπ, συνθέτοντας μια δική μας ιστορία.
- Συζητάμε για συναισθήματα που κάθε φορά ένιωθαν οι θεοί.
- Ταυτίζουμε λέξεις με εικόνες.
- Προβληματιζόμαστε με διάφορες καταστάσεις και προτείνουμε λύσεις.
- Μπαίνουμε στη θέση των θεών (ενσυναίσθηση) και προτείνουμε το δικό μας τρόπο συμπεριφοράς.
- Φτιάχνουμε το αλφαβητάρι των Θεών.
- Γράφουμε ονόματα θεών και λέξεις κλειδιά.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Όμαδοποιήσεις, ταξινομήσεις, αντιστοιχίσεις (φύλο, σύμβολα)
- Ποσοτικές μετρήσεις
- Οπτικοποίηση Οπτική γωνία (σε πίνακες που απεικονίζουν θεούς)

- Πίνακες διπλής εισόδου (αγαπημένος θεός)
- Χρονολογική σειρά μύθων για τους θεούς
- Απαριθμήσεις αριθμητικά σύμβολα
- Δημιουργία επιτραπέζιου παιχνιδιού
- Δημιουργία παζλ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗ

- Δημιουργία στίχων δικού μας τραγουδιού
- Τραγούδια για θεούς (πχ. Άρτεμις)
- Οι νότες του πενταγράμμου (θεός Απόλλων)
- Μουσικοχορευτικές δραστηριότητες
- Δραματοποιήσεις μύθων
- Θεατρικό παιχνίδι σχετικό με τους μύθους
- Κουκλοθέατρο με κούκλες θεών
- Ζωγραφική προσωπογραφίες θεών, απεικόνιση σκηνών των μύθων
- Κατασκευές σχετικές με θεούς (σύμβολα θεών πχ. κουκουβάγια)
- Ψυχοκινητικά παιχνίδια (με τη βοήθεια λέξεων σχετικές με τους Θεούς)
- Παιχνίδια μίμησης
- Προσέγγιση της Τέχνης μέσα από πίνακες ζωγραφικής, Αγγεία, Αγάλματα κλπ
- Παιχνίδια συναισθημάτων (στάσεις θεών σε διάφορες καταστάσεις)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Γνωριμία με φυσικά φαινόμενα (κεραυνοί από το Δία, σεισμοί λόγω Αθηνάς Εγκέλαδου)
- Γνωριμία με ζώα (θεά Άρτεμις)
- Η χλωρίδα σπορά (θεά Δήμητρα)
- Η εναλλαγή εποχών (θεά Δήμητρα)
- Η φύση την Άνοιξη (θεά Αφροδίτη)
- Ο Όλυμπος και η διαδικτυακή μας επίσκεψη σε αυτόν
- Φωτιά και κίνδυνοι (Ήφαιστος)

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Η διαφορετικότητα (διαφορετικότητα θεών)
- Η πίστη σε μια ανώτερη δύναμη ως ανθρώπινη ανάγκη
- Ήθη και έθιμα θρησκευτικού περιεχομένου
- Σεβασμός σε Άτομα με ειδικές ικανότητες (θεός Ήφαιστος)
- Γνωριμία με επαγγέλματα (θεός Ερμής ταχυδρόμος, θεός Ήφαιστος σιδεράς κλπ)
- Η Τέχνη της Υφαντικής (θεά Αθηνά)
- Η αξία της συνεργασίας για αρμονική συνύπαρξη
- Οι ανθρώπινες σχέσεις μέσα από συναισθηματικές καταστάσεις ενσυναίσθηση

ΤΠΕ

- Αναζήτηση πληροφοριών μέσα από φυλλομετρητή ιστού (chrome)(
- Λογισμικό ηλεκτρονικών παιχνιδιών πχ. kidepedia (τόμος Μυθολογία, θεοί του Ολύμπου)
- Λογισμικό οπτικοποίησης (google map)Ταξίδι στον Όλυμπο
- Λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης (kidspiration)

- Καταγραφή ονομάτων θεών και εξάσκηση στο χειρισμό ποντικιού
- Λογισμικό ζωγραφικής
- Μουσική Βίντεο σχετικά με τους θεούς
- Εκτύπωση εικόνων πληροφοριών για θεούς
- Αποστολή email στους γονείς (θεός Ερμής)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Με την Ανιχνευτική αξιολόγηση αναδεικνύονται οι πρότερες γνώσεις των παιδιών για το σχέδιο εργασίας και ουσιαστικά στηρίζεται και οικοδομείται πάνω σε αυτές. Με τη Διαμορφωτική αξιολόγηση ελέγχουμε την πορεία του προγράμματος και τις εκάστοτε διαδικασίες, οργανώνουμε τις εργασίες πεδίου (επισκέψεις από και προς το νηπιαγωγείο μας) και υποστηρίζουμε το πρόγραμμα με νέες πληροφορίες και διαλείμματα ανατροφοδότησης πράγμα εφικτό μια και το χρονικό πλαίσιο δεν είναι μικρό. Με την Τελική αξιολόγηση, παρατηρούμε πως οι στόχοι που είχαμε θέσει έχουν κατακτηθεί με αβίαστο και ευχάριστο τρόπο, ενώ δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά την υλοποίηση του προγράμματος καθ΄όλη την εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, θεωρούμε αξιοσημείωτο το γεγονός πως τα παιδιά την ώρα των διαλειμμάτων και των ελεύθερων δραστηριοτήτων παίζουν παιχνίδια ρόλων με τους θεούς του Ολύμπου και ασχολούνται με πολλή χαρά με μη οργανωμένες δραστηριότητες που αναφέρονται σε αυτούς. Πραγματικά θεωρούμε πως μυήθηκαν στον κόσμο της Μυθολογίας χωρίς κανένα πρόβλημα και χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη προσπάθεια από τους συντονιστές του προγράμματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Θεοί και θεότητες, Χατζηπαναγιώτου Βασίλης & Λουκία, εκδ. Αγγελάκη

Οι Δώδεκα Θεοί του Ολύμπου(2003), Γαλερού Γιαννακούρου Μάρη, εκδ.Παπαδόπουλος

Οι 12 θεοί του Ολύμπου,(2002), Γιαννοπούλου ΙφιγένειαΜάνος Γιάννης, εκδ. Ωρίων

Οι 12 θεοί του Ολύμπου(2009), Μανδηλαράς Φίλιππος εκδ.Παπαδόπουλος

Οι θεοί του Ολύμπου(2004), Δεληγιάννης Νίκος, εκδ.Χατζήλακος

Οι θεοί του ΟλύμπουΒιβλίο 1(2001), Πατεράκη Γιολάντα, εκδ.Ψυχογιός

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). Διαθεματικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

Πρόγραμμα σπουδών Νηπιαγωγείου (2011), ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (σχολείο 21ου αιώνα.) Νέο πρόγραμμα σπουδών. Οριζόντια Πράξη.

Μυθολογία 110 τόμοι, (1996), Ζαραμπούκα Σοφία, εκδ.Κέδρος

el.wikipedia,org/wiki/Δώδεκα_θεοί_του_Ολύμπου

el.wikipedia,org/wiki/Ελληνική_μυθολογία

https://maps.google,gr

https://www.youtube.com/watch?v= CDmHxXthUVk

https://www.youtube.com/watch?v=jUWdAxOPPqw

Αλήθεια ή παρα-μύθοι

Η αλήθεια πίσω από τους μύθους.

Γεώργιος Συγκελάκης, Δέσποινα Αυγουστινάκη, Νεκτάριος Κωσταρές

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ - singegiorgio@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ davgoustinaki@hotmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ nkostares@sch.gr)

36ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αλήθεια πίσω από τους ελληνικούς μύθους και τους μύθους των άλλων λαών. Μύθοι διάφορων πολιτισμών για την ερμηνεία των σεισμών. Μύθοι του κατακλυσμού σε διάφορους πολιτισμούς. Οι Μοίρες, οντότητες της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας αντίστοιχες των Νορν , που ήταν γνωστές στους Ρωμαίους ως Πάρκε. Η Βένους (Venus) , ρωμαϊκή θεότητα του έρωτα και της ομορφιάς, αντίστοιχη της Αφροδίτης. Πιερίδες και Μούσες. Ο μύθος της Ευρώπης σύνδεση με τη μετακίνηση πληθυσμών. Τάλως , το αρχαιότερο ρομπότ και η σύνδεσή του με τη μινωική θαλασσοκρατία . Η αργοναυτική εκστρατεία , το χρυσόμαλλο δέρας και η εξόρυξη του χρυσού στα ποτάμια της Κολχίδας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_96.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μυθολογία, Ιστορία, Τοπική Ιστορία, Παραδόσεις , Επιστημονική αλήθεια .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την πρώτη κιόλας μέρα των μαθημάτων της Ιστορίας (Η Δημιουργία του Κόσμου Εισαγωγή) οι μαθητές βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια πρόταση του κειμένου που τους έκανε εντύπωση και την οποία θέλησαν να αναλύσουν. «…Έτσι μέσα σε κάθε μύθο υπάρχει πάντοτε κάποια κρυμμένη αλήθεια .» έγραφε το κείμενο και από τότε τα παιδιά ξεκίνησαν να ψάχνουν μόνα τους μέσα στους μετέπειτα διδασκόμενους μύθους υποθέσεις μιας κρυμμένης αλήθειας.

Όταν ήρθαν σε επαφή με το μύθο του κατακλυσμού του Δευκαλίωνα και της Πύρρας στην Ιστορία και του Κατακλυσμού του Νώε στα Θρησκευτικά άρχισαν να αναρωτιούνται πως δυο μύθοι τόσο μακριά ο ένας από τον άλλον χρονικά ήταν τόσο ίδιοι. Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη για περαιτέρω έρευνα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα της αλήθειας πίσω από το μύθο.

Ο Πλάτων είναι ο πρώτος στην ιστορία, που κάνει διάκριση μεταξύ των πλασθέντων και των μη πλασθέντων ή γνησίων μύθων. Για τους πρώτους γράφει ότι τα παιδιά ακούν «πλασθέντας μύθους». Για τους δεύτερους γράφει ότι στην πραγματικότητα είναι αληθινοί λόγοι, δηλαδή αληθινές ιστορίες. Ο πλασθείς μύθος ή παράμυθος είναι μία θελκτική «πολύχρωμη» σφαίρα, που κρύβει στον πυρήνα της μία αλήθεια, κατασκευασμένη από τον ίδιο τον δημιουργό του. Ο δημιουργός του πλασθέντος μύθου είναι επώνυμος. Δεύτερον, ο μη πλασθείς ή γνήσιος μύθος είναι και αυτός επίσης «πολύχρωμος», αλλά δεν είναι κατασκευασμένος από κάποιον συγκεκριμένο δημιουργό. Η εξωτερική επιφάνεια της σφαίρας του γνήσιου μύθου περιέχει μερικές ιδέες των αρχικών παρατηρητών κάποιου φαινομένου, αλλά και ιδέες μεταγενεστέρων ανθρώπων, που προστέθηκαν στον μύθο. Αυτό συμβαίνει, διότι ο μη πλασθείς μύθος μεταφερόταν από γενιά σε γενιά κατά τη διάρκεια των αιώνων. Και το κύριο γνώρισμα ενός γνησίου μύθου είναι η μετάδοσή του από γενιά σε γενιά και η ανωνυμία του δημιουργού του. Με αυτό τον τρόπο προστίθεντο και

νέες επινοήσεις στην προσπάθεια κατανόησης του συμβάντος που υποκρυπτόταν στον πυρήνα του μύθου. Και οι αρχικοί παρατηρητές-κατασκευαστές του γνήσιου μύθου, αλλά και οι μεταγενέστεροι χρήστες του δεν μπορούσαν να κατανοήσουν ένα φοβερό και σπάνιο γεγονός του παρελθόντος. Αυτό το γεγονός κείται στον πυρήνα του μη πλασθέντος μύθου. Είναι η μνήμη αυτού του γεγονότος, που εντυπώθηκε στη συνείδηση των αρχικών παρατηρητών και που αργότερα έγινε μύθος . Ο γνήσιος μύθος ή με άλλα λόγια ο μη πλασθείς μύθος περιέχει έναν πυρήνα ιστορικής πραγματικότητας, η οποία μπορεί να αποδειχθεί επιστημονικά με την προϋπόθεση ότι κάποιος αφαιρεί με χειρουργική ακρίβεια τον σφαιρικό τομέα, που έχει επικαθήσει επάνω του κατά τη διάρκεια των αιώνων από την προφορική μεταφορά ενός παρελθόντος φυσικού φαινομένου από γενιά σε γενιά. Σε παραλληλία με τον γνήσιο μύθο, ένα ιστορικό γεγονός είναι ελεύθερο από κάθε είδους κέλυφος μυθικών επικαλύψεων και πρέπει να αποδεικνύεται.

Ίσως λοιπόν δεν θα ήταν ουτοπικό να προσπαθήσουμε να βρούμε πίσω από την αλληγορία των μύθων, την άκρη του νήματος που οδηγεί σε μία αλήθεια. Άλλωστε η ίδια αυτή "ουτοπία" οδήγησε τον Σλήμαν στην ανακάλυψη των Μυκηνών και της Τροίας, τον Έβανς στην ανακάλυψη των ανακτόρων της Κνωσού κ.λ.π. Οι αρχαίοι λοιπόν μύθοι, είτε Ελληνικοί είναι αυτοί, είτε Περσικοί, Ινδικοί, Αιγυπτιακοί, Ινδιάνικοι κ.λ.π., σύμφωνα με αρκετούς μελετητές μεταφέρουν μία αντίληψη που σε εμάς φαντάζει παράλογη: ότι η ανθρώπινη ιστορία δεν ακολούθησε μία γραμμική πορεία από έναν πρωτόγονο πολιτισμό σε έναν πιο εξελιγμένο, αλλά αντίστροφα μία σπειροειδή πορεία από έναν πανάρχαιο εξελιγμένο πολιτισμό σε μία συνεχόμενη παρακμή έως την εποχή που υπήρξε η μυθολογική εκείνη καταγραφή, και μετά πάλι άρχισε η άνοδος .

Η εμμονή παρ' όλα αυτά στην κυριολεκτική ερμηνεία ενός μύθου, εκτός από το να είναι αφελής, αντίκειται ουσιαστικά στην έρευνα της ιστορικής αλήθειας. Άλλωστε οι ίδιοι οι αρχαίοι Έλληνες αμφισβητούσαν πρώτοι από όλους την κυριολεκτική αλήθεια των μυθικών τους παραδόσεων. Ο μύθος είναι μια έντεχνα κρυμμένη αλληγορική αλήθεια για την οποία ο Αριστοτέλης έλεγε πως: «Οι πρόγονοι μας άφησαν τις παραδόσεις με μορφή μύθων. Πραγματικά γεγονότα τα οποία δεν έπρεπε να μάθουν οι πολλοί, διαφυλάχτηκαν με τη μορφή μύθου».

Αυτό οφείλεται στη γενικευμένη αρχαία συνήθεια να περιβάλλονται με απόλυτη σιωπή τα ιερά και τα μυστικά των θεών. Ο Ευήμερος πάλι στο βιβλίο του Ιερά Αναγραφή, τον 3ο αι. έλεγε ότι: «Ο μύθος είναι η ιστορία μεταμορφωμένη», δίνοντας μια ιστορική ερμηνεία των μύθων που προεκτεινόμενη καταλήγει στην αμφισβήτηση των θεών.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Παιδαγωγικοί στόχοι

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να μάθουν ότι οι μύθοι είναι ένα αγαθό με διαχρονική αξία που διδάσκει και διασκεδάζει.
- Να γνωρίσουν τα πρόσωπα της παγκόσμιας μυθολογίας , τις ιδιότητες που τους απέδιδαν οι άνθρωποι και τις ανάγκες που οδήγησαν στη δημιουργία των συγκεκριμένων μύθων.
- Να αντιληφθούν ότι η μυθολογία αποτελεί μέρος της ιστορικής και πολιτισμικής παράδοσης κάθε τόπου.
- Να κατανοήσουν την απήχηση της μυθολογίας στην ελληνική και παγκόσμια τέχνη.
- Να γνωρίσουν μύθους από διαφορετικές χώρες, να συγκρίνουν στοιχεία και συμβολισμούς με την ελληνική μυθολογία, να αντιληφθούν ότι υπάρχουν κοινά

μυθικά μοτίβα, που συναντώνται σε όλες τις μυθολογίες, αν και κάτω από διαφορετικές μορφές, να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές.

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι οι μύθοι είναι διδακτικές διηγήσεις, που κρύβουν και εμπεριέχουν πολλά από τα μυστικά, νόμους, μυστήρια του Σύμπαντος, του ανθρώπου και της ψυχής.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και να συμμετέχουν ενεργά.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα να συλλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες για το θέμα που ερευνούν.
- Να αναπτύξουν τις δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, αφήγησης και παραγωγής αυθόρμητου λόγου.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης
- Κριτική τοποθέτηση σε σχέση με τους μύθους των λαών και τις κρυμμένες τους αλήθειες
- Χρήση μέσων και εργαλείων για την πρόσβαση στη γνώση
- Ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας μέσα από τη μελέτη και ανάλυση κειμένων
- Δημιουργική και καλλιτεχνική έκφραση
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η διατύπωση ερωτημάτων , η συλλογή παρατηρήσεων, η ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών, η διατύπωση συμπερασμάτων, η ενεργός ένταξη στη λειτουργία της ομάδας
- η ανάπτυξη αισθήματος πρωτοβουλίας και ευθύνης για τις ατομικές και ομαδικές επιλογές
- η ανάπτυξη της προσοχής και της προσήλωσης στον κοινό σκοπό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

- Μεθοδολογία ΥλοποίησηςΣυνεργασίες
- Ομαδοσυνεργατική
- Έρευνα
- Μέθοδος project
- Βιωματική μάθηση
- Ενεργητική μάθηση

Επίσκεψη από το Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Κληρονομιάς – Λύραυλος για να πραγματοποιήσουν εκπαιδευτικό πρόγραμμα και να φέρουν τους μαθητές σε επαφή με τα μουσικά όργανα που εμφανίζονται σε πολλούς μύθους της αρχαίας Ελλάδας .

Επίσκεψη στο εργαστήριο κεραμικής “Κέραμος” στο χωριό Φόδελε όπου οι μαθητές με πηλό αναπαράστησαν το μύθο του κατακλυσμού αλλά και την αλήθεια που κρύβεται μέσα στον παγκόσμιο αυτό μύθο.

Πεδία σύνδεσης με τα προγράμματα σπουδών των αντίστοιχων γνωστικών αντικειμένων

Το πρόγραμμα ανταποκρίνεται πλήρως στους γενικούς και ειδικούς σκοπούς των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (ΑΠΣ) και Διαθεματικών Ενιαίων Πλαισίων Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) . Σύμφωνα με τα παραπάνω γενικός σκοπός της διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης μέσα από την κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς η οποία διαμορφώνει στάσεις και αξίες για το παρόν και το μέλλον . Ο μαθητής δεν αποκτά επίγνωση μόνο ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του.

Συγκεκριμένα για την Γ΄ Δημοτικού ειδικός σκοπός είναι να αναπτύξουν οι μαθητές το ενδιαφέρον για την ελληνική μυθολογία και της επιβίωσης της στη γλώσσα τη λογοτεχνία και την τέχνη.

Να έρθουν σε επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας και των άλλων λαών. Να διαπιστώσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές. Να συνδέσουν τους κοινούς μύθους διαφορετικών λαών με τα φυσικά φαινόμενα του παρελθόντος και του παρόντος.

Γλώσσα: Παρουσιάσεις κειμένων, παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

Ιστορία: Συσχέτιση μύθων με πραγματικά και ιστορικά γεγονότα.

Εικαστικά : Ζωγραφική, κολλάζ, κατασκευές.

Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές: Παρακολούθηση εκπαιδευτικών βίντεο, εύρεση ηλεκτρονικού υλικού.

Μουσική: Μουσική που αναφέρεται σε μύθους

Θρησκευτικά: Σύνδεση των θρησκευτικών με τους μύθους της κοσμογονίας

Θεατρικό παιχνίδι: Δραματοποίηση μύθων

Αναλυτικότερα:

- Εκμάθηση του microsoft word στο μάθημα της πληροφορικής
- Εκμάθηση του web browser (ιστοεξερεύνηση)
- Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες:
- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα μύθο και μετά από την απαραίτητη διερεύνηση στο διαδίκτυο μεταφέρει τις πληροφορίες που συνέλεξε σε έγγραφο του Word το οποίο και εκτυπώνει και μεταφέρει στην τάξη για περεταίρω διερεύνηση.
- Συλλογή πληροφοριών από κάθε ομάδα και παρουσίαση στην τάξη στις άλλες ομάδες .Ταυτόχρονα στο εργαστήρι εικαστικών οι μαθητές μεταφέρουν τη νέα γνώση μέσα στην τέχνη που οι ίδιοι δημιουργούν. Στο εργαστήρι μουσικής μαθαίνουν τραγούδια που έχουν σχέση με τους μύθους και τα παραμύθια : «Ωραία κοιμωμένη» στίχοι Θοδωρής Γκόνης Μουσική: Νίκος Ξυδάκης , «Ωραία κοιμωμένη» στίχοι Θοδωρής Γκόνης Μουσική: Νίκος Ξυδάκης , «Κόκκινη κλωστή δεμένη» στίχοι Γιώργος Ζερβουλάκος Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος , «Παραμύθι» στίχοι Ορφέας Περίδης Μουσική: Ορφέας Περίδης, «Παραμύθι» στίχοι Λίνα Νικολακοπούλου Μουσική: Νίκος Αντύπας , «Παραμύθι» στίχοι Federico Garcia Lorca Μουσική: Χρήστος Λεοντής , «Η μπαλάντα του ήλιου και της σελήνης» στίχοι Μανώλης Φάμελλος Μουσική: Μανώλης Φάμελλος, «Το παραμύθι» στίχοι Νίκος Γκάτσος Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις , «Οι άθλοι του Ηρακλέους» στίχοι Άλκης Χριστοφέλλης Μουσική: Νότης Μαυρουδής , «Μια φορά κι έναν καιρό» Στίχοι: Νίκος Γκάτσος Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις, «Ένας μύθος » Στίχοι: Θρασύβουλος Σταύρου Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις. Στο εργαστήρι θεατρικής αγωγής τους ζουν και τους κάνουν απόλυτα κτήμα τους. Δημιουργούν σκηνές από τους μύθους πειραματίζονται με ήχους της βροχής και του κατακλυσμού, παίζουν το χαλασμένο τηλέφωνο με μια μικρή ιστορία την οποία και ακολουθούν ως το τέλος για να δουν πως αλλάζει κατά τη μεταφορά της από στόμα σε στόμα.
- Επίσκεψη από το Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Κληρονομιάς – Λύραυλος για να πραγματοποιήσουν εκπαιδευτικό πρόγραμμα και να φέρουν τους μαθητές σε επαφή με τα μουσικά όργανα που εμφανίζονται σε πολλούς μύθους της αρχαίας Ελλάδας .
- Επίσκεψη στο εργαστήριο κεραμικής “Κέραμος” στο χωριό Φόδελε όπου οι μαθητές με πηλό αναπαράστησαν το μύθο του κατακλυσμού αλλά και την αλήθεια που κρύβεται μέσα στον παγκόσμιο αυτό μύθο.
- Παρουσίαση των δημιουργιών των παιδιών στο χώρο του σχολείου.

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στις ώρες της ευέλικτης ζώνης και στις ώρες των μαθημάτων των ειδικοτήτων κατά τη διάρκεια όλης της σχολικής χρονιάς.

Ευχαριστούμε πολύ όλους τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, κ. Δέσποινα Αυγουστινάκη, κ. Νεκτάριο Κωσταρέ, κ. Γεώργιο Συγκελάκη, εκπαιδευτικούς των τμημάτων της Τρίτης, τη μουσικό του σχολείου Σοφία Φωτοπούλου, το δάσκαλο πληροφορικής Νίκο Χουρδάκη , την δασκάλα των Εικαστικών κ. Ελένη Κουβουτσάκη και τη δασκάλα της Θεατρικής Αγωγής κ. Κυριακή Καλατζίδου .

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://apocalypsejohn.com/2014/01/hkibwtostounwehtanstroggylh.html

http://autochthonesellhnes.blogspot.gr/2014/04/blogpost_7301.html

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7_%28%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%29

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CF%81%CE%BD

http://nekthl.blogspot.gr/2010/03/blogpost_11.html

http://news247.gr/eidiseis/mixanitouxronou/mhxanhtoyxronoytelikayphrksexrysomalloderas.3230151.html

http://peritexnisologos.blogspot.gr/2013/03/blogpost_19.html

http://www.aetosapokalypsis.com/2014/08/omuthostoukataklusmoukaitoeposgigalmes.html

http://www.hellasnow.com/2014/12/blogpost_496.html

http://www.hellinon.net/ANEOMENA/Kataklysmoi.htm

http://www.hellinon.net/Ypertexnologia.htm

http://www.invisiblelycans.gr/%CE%B7%CE%BA%CE%B9%CE%B2%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%BD%CF%89%CE%B5/

http://www.istorikathemata.com/2013/05/ArgonaytikiekstratiaefforttofindHistorybehindthemyth.html

http://www.os3.gr/arhive_taxidi/gr_taxidi_enas_tayros_stin_mesogeio.html

http://psiliammos.blogspot.gr/2013/09/40.html

https://sites.google.com/site/hellasmythology/myth_reality

https://sites.google.com/site/seismoitsolak/mythoidiaphoronpolitismongiatenermeneiatonseismon

https://www.youtube.com/watch?v=35TBB6drSc

https://www.youtube.com/watch?v=6FzcKjKnl6E

https://www.youtube.com/watch?v=6naDhyOp9TE

https://www.youtube.com/watch?v=LFn8JMGioAw

https://www.youtube.com/watch?v=O0FiR6ewGiE

https://www.youtube.com/watch?v=OknFVw0ajaY

https://www.youtube.com/watch?v=Tko_m5OxM

Ζιάκας Γρ. (1990), Η θρησκεία των προϊστορικών κοινωνιών και των αρχαίων λαών, Θεσσαλονίκη, εκδ. Κυριακίδη

Μητροπέτρου Π. Έλενα Διδακτορική Διατριβή, «Οι απαρχές της ελληνικής γεωμυθολογίας μέσα από τις κοσμογονίες , τις θεογονίες και τον κύκλο του Ηρακλή»

Δοντάκια .γερά και άσπρα!

Μαθαίνω, φροντίζω τα δόντια μου!

Αθηνά Φασουλάκη, Χαρούλα Βασιλάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ fasoulakiathena@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ xaroulavasilaki0@gmai.com)

41ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα μας, το οποίο διήρκεσε περίπου 4 εβδομάδες, περιλαμβάνει δραστηριότητες οργανωμένες και ελεύθερες, ομαδικές και ατομικές που καλύπτουν όλους τους τομείς ανάπτυξης των παιδιών, δηλαδή όλες τις ανάγκες τους, βασίζονται στις δυνατότητες τους και σε πιθανόν προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες και στοχεύουν στην επέκταση αυτών. Επίσης το πρόγραμμα κλείνει με ένα μικρό θεατρικό δρώμενο.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_73.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αγωγή Υγείας, καθημερινή υγιεινή, ενημερώνομαι-ενημερώνω, ανακαλύπτω, βιώνω, κατασκευάζω, δρω.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αγωγή Υγείας είναι μια σημαντική καινοτόμος δράση η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με την υγεία και την ασθένεια, το σώμα και τις λειτουργίες του, έχοντας επίγνωση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία (W.H.O, 1986).

Η βασική έννοια που υπογραμμίζει τη φιλοσοφία ενός προγράμματος είναι: η ενημέρωση, η πρόληψη και η προαγωγή της υγείας μέσα από διαδικασίες ενδυνάμωσης των μαθητών (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2002). Η υλοποίηση προγραμμάτων Αγωγής Υγείας συμβάλλει ουσιαστικά, στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς των παιδιών, στην ενίσχυση της υπευθυνότητας, της αυτοπεποίθησης και γενικά στην αλλαγή τρόπου ζωής,

Ανάμεσα στα θέματα που προσφέρονται για ανάπτυξη προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι και η στοματική υγιεινή. Το θέμα αυτό πραγματοποιήθηκε υπό τον τίτλο «ΔΟΝΤΙΑ ΓΕΡΑ ΚΑΙ ΑΣΠΡΑ» και από τα δύο κλασσικά τμήματα του 41ου νηπιαγωγείου Ηρακλείου.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Το ενδιαφέρον των παιδιών αυτής της ηλικίας για την αλλαγή των νεογιλών δοντιών τους.

Το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών γύρω από τα ζητήματα αγωγής υγείας.

Η εξυπηρέτηση στόχων που αφορούν όλες τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος καθώς και βασικές έννοιες αυτών.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η πρόληψη, η διατήρηση και η προαγωγή της στοματικής υγείας.

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Να αντιληφθούν τη χρησιμότητα των δοντιών
- Να γνωρίσουν την ανατομία της στοματικής κοιλότητας
- Να παρατηρήσουν τη μορφολογία (εσωτερική και εξωτερική) των δοντιών, να γνωρίσουν την ονομασία και τη λειτουργία της κάθε κατηγορίας δοντιών
- Να αντιληφθούν τη σημασία της καλής στοματικής υγιεινής
- Να αποκτήσουν συνήθειες καλής στοματικής υγιεινής (σωστό βούρτσισμα ,σωστή διατροφή , συχνός οδοντικός έλεγχος)
- Να αλληλεπιδράσουν με το κοινωνικό περιβάλλον (γνωριμία με το επάγγελμα του οδοντογιατρού, γνωριμία με ήθη και έθιμα που σχετίζονται με το θέμα των δοντιών)
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους
- Να ανταλλάξουν προσωπικές εμπειρίες τα παιδιά, να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Όπως θα πρέπει να συμβαίνει σε κάθε περίπτωση , το έναυσμα για την ενασχόληση και επεξεργασία του συγκεκριμένου θέματος δόθηκε από τα ίδια τα παιδιά και συγκεκριμένα το ενδιαφέρον τους και η σχεδόν καθημερινή συζήτηση τους σχετικά με την αλλαγή των νεογιλών δοντιών τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην υλοποίηση του προγράμματος ήταν η μέθοδος Project η οποία στηρίζεται στην ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και τη βιωματική μάθηση. Βασικός άξονας εφαρμογής αυτής της μεθόδου αποτέλεσε το παιχνίδι (παιγνιώδεις δραστηριότητες όλων των κατηγοριών), εφόσον αυτό αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό και διδακτικό αξίωμα αυτής της ηλικίας αλλά και μέσο αξιολόγησης και ανατροφοδότησης.

Επίσης ως αποτελεσματική πρακτική προτιμήθηκε σε κάθε δυνατή περίπτωση η ομαδική εργασία (σε ζευγάρια, μικρές ή μεγάλες ομάδες), η οποία προάγει τη συνεργασία, την αλληλεπίδραση, την και την αλληλεγγύη. Ακόμη χρησιμοποιήθηκαν οι τεχνικές της συζήτησης και της έρευνας.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν όλα τα παιδιά και των δύο ηλικιακών ομάδων του νηπιαγωγείου – νήπια και προνήπια αγόρια και κορίτσια, στη συντριπτική τους πλειοψηφία ημεδαπά, χωρίς ιδιαίτερες αποκλίσεις από το μέσο όρο ικανοτήτων των παιδιών αυτής ηλικίας. Επίσης σημαντική ήταν και η συμβολή των γονέων, οι οποίοι ενημερώθηκαν από την αρχή για το συγκεκριμένο πρόγραμμα και συμμετείχαν άμεσα και έμμεσα με κάθε ευκαιρία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δράσεις που προγραμματίστηκαν και πραγματοποιήθηκαν στηρίχθηκαν στα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις δυνατότητες των μαθητών – γι’ αυτό και κατά περίπτωση διαφοροποιούνταν και εξατομικεύονταν και κάλυψαν πολλές μαθησιακές περιοχές.

Κυρίως πρόκειται για οργανωμένες δραστηριότητες αλλά και για άλλες αντίστοιχες που κάλυπταν το χρόνο των ελεύθερων απασχολήσεων.

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες από αυτές ήταν κοινές για τα δύο τμήματα και προέρχονταν από τη συνεργασία των δύο εκπαιδευτικών.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε σε 3 φάσεις όπως επιγραμματικά αναφέρονται παρακάτω και σύμφωνα με τις αρχές της μεθόδου project

Α ΦΑΣΗ (διερεύνηση-καταιγισμός ιδεών)

Η εκπαιδευτικός μέσα από συζήτηση προσπαθεί να ανιχνεύσει τις γνώσεις των παιδιών γύρω από το θέμα και στη συνέχεια να καταγράψει τις επιθυμίες γύρω από το τι θα ήθελαν να μάθουν και να κάνουν σχετικά με το θέμα.

Όλες οι προτάσεις καταγράφηκαν σε ιστόγραμμα το οποίο τοποθετήθηκε σε εμφανές σημείο της τάξης προκειμένου τα παιδιά να μπορούν να ελέγχουν τη ροή των δραστηριοτήτων. Η καταγραφή αυτή είχε τη δυνατότητα να αλλάξει και να εμπλουτιστεί από τη στιγμή που προέκυπταν νέες ανάγκες κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

Με βάση όλα τα παραπάνω προγραμματίστηκαν και οι ανάλογες δραστηριότητες

Β ΦΑΣΗ (υλοποίηση δραστηριοτήτων)

Στη φάση αυτή υλοποιήθηκαν δραστηριότητες που κάλυπταν όλες τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου και στηρίζονταν στις αρχές αυτού. Συγκεκριμένα:

ΓΛΩΣΣΑ (γραπτός και προφορικός λόγος)

- Αντιστοίχηση λέξεων και εικόνων σχετικών με το θέμα
- Σταυρόλεξο λέξεων σχετικών με το θέμα
- Το γράμμα Δ του δοντιού
- Σύνθετες λέξεις με τη λέξη δόντι
- Υποκοριστικά- μεγεθυντικά με βάση τη λέξη δόντι
- Σύνθεση ιστορίας με θέμα τα δοντάκια
- Παροιμίες-αινίγματα-φράσεις σχετικές με το θέμα
- Αναγνώριση των ονομάτων των δοντιών μέσα από κινητικό παιχνίδι
- Σύνθεση προτάσεων με τη χρήση εικόνων σχετικών με το θέμα
- Καταγραφή ερωτήσεων που θέτουν τα παιδιά κατά την επίσκεψη της οδοντιάτρου
- Καταγραφή χρησιμότητας δοντιών
- Ανάγνωση παραμυθιών σχετικών με το θέμα

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Η διαδικασία αφαίρεσης μέσα από παιχνίδι

- Απαρίθμηση δοντιών από το 116
- Κατασκευή πίνακα διπλής εισόδου με δόντια των παιδιών που κουνιούνται ή έχουν αλλαχτεί
- Μέτρηση ύψους των οδοντοβουρτσών και σειροθέτηση
- Χαμογελόμετρο: Κοιτάζοντας στον καθρέφτη μετράμε πόσα δόντια φαίνονται στο χαμόγελό μας, τα καταγράφουμε και συγκρίνουμε ποσότητες
- Φύλλο εργασίας με τη νεράιδα των δοντιών και καταμέτρησης δοντιών
- Επιτραπέζιο παιχνίδι συμπλήρωσης των νεογιλών δοντιών

- Επιτραπέζιο παιχνίδι αφαίρεσης δοντιών
- Επιτραπέζιο παιχνίδι τρίλιζας με θέμα τα δόντια
- Επιτραπέζιο παιχνίδι απαρίθμησης και σωστής τοποθέτησης δοντιών με βάση τον αύξοντα αριθμό

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Διατροφή και δόντια
- Στοματική υγιεινή
- Επίσκεψη οδοντιάτρου στο σχολείο
- Πείραμα σχετικά με τη διάβρωση δοντιού από τερηδόνα
- Γνωριμία με τα βασικά μέρη του δοντιού και τη λειτουργία τους
- Ακρόαση τραγουδιών με θέμα τα δόντια
- Κατασκευή ομαδικού κολλάζ με σύνθημα σχετικό με το θέμα
- Συγκέντρωση πληροφοριών για τα έθιμα στην Ελλάδα αλλά και άλλες χώρες σχετικά με την αλλαγή των νεογιλών δοντιών
- Δημιουργία βιβλίου σχετικού με το παραπάνω θέμα
- Εικονογράφηση παραμυθιού που έφτιαξαν τα παιδιά
- Ζωγραφική με θέμα «το χαρούμενο και το λυπημένο δοντάκι»
- Διαμόρφωση χώρου του νηπιαγωγείου σε οδοντιατρείο και σχετικό θεατρικό παιχνίδι
- Δραματοποίηση του παραμυθιού «Η Δόνα Τερηδόνα»
- Θεατρικό παιχνίδι με θέμα την στοματική υγιεινή
- Κατασκευή ομοιωμάτων στόματος με πηλό
- Ομαδικό παιχνίδι με θέμα την καθαριότητα των δοντιών

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Παιχνίδια σχετικά με το θέμα στο διαδίκτυο
- Παρακολούθηση βίντεο σχετικά με τη στοματική υγιεινή
- Αναζήτηση πληροφοριών για τα έθιμα σχετικά με την αλλαγή των νεογιλών δοντιών
- Αναζήτηση της λέξης δόντι σε άλλες γλώσσες

Γ ΦΑΣΗ (αξιολόγηση)

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν και πάλι παιγνιώδεις δραστηριότητες μέσα από τις οποίες φάνηκε η επίτευξη και ο βαθμός κατάκτησης του γενικού σκοπού αλλά και των επιμέρους στόχων, ενώ η συνολική αποτίμηση έγινε από τις νηπιαγωγούς.

Πρέπει να σημειωθεί ότι εκτός από την τελική αξιολόγηση του προγράμματος, διενεργήθηκαν και σταδιακές (ή διαμορφωτικές) αξιολογήσεις για ανατροφοδότηση και πιθανή αναδιατύπωση των στόχων και των μεθόδων, σύμφωνα με το δυναμικό της μαθητικής ομάδας.

ΚομένιουςΕνωμένα χρώματα στην Ευρώπη

Η θεωρία των 6 καπέλων σκέψης του Ed. de Bono στην εκπαιδευτική πράξη

Σουλτάνα Μουρτζίλα, Μαριάνθη Ψαράκη, Παρασκευή Κούρτη, Μαρία Ταμιωλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mourtztan@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marianthipsaraki@yahoo.gr , ΠΕ06 ΑΓΓΛΙΚΗΣ vivi_kourti@yahoo.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

42ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Γενικοί στόχοι της ευρωπαϊκής δράσης COMENIUS είναι η βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και η ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της. Αυτό επιτυγχάνεται και μέσω της ενθάρρυνσης των καινοτομιών στις παιδαγωγικές μεθόδους, οι οποίες με τη σειρά τους αποσκοπούν τόσο στη διαμόρφωση στάσεων όσο και αντιλήψεων, αλλά και συμπεριφορών. Το σχολείο μας συμμετέχει σε μια δράση του προγράμματος, με τίτλο "United Colours in Europe", η οποία βασιζόμενη στη θεωρία των 6 Χρωματιστών Καπέλων της σκέψης, του Ed. de Bono, στοχεύει στην ολιστική προσέγγιση των θεμάτων μέσα από εναλλακτικούς τρόπους σκέψης.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν σχολεία από 9 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δραστηριοποιήθηκαν όλοι οι μαθητές του σχολείου μας και οι εκπαιδευτικοί των τάξεων τους. Μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, οι μαθητές κλήθηκαν να σκεφτούν, να δημιουργήσουν, να δράσουν και να αντιδράσουν, καλλιεργώντας την κριτική, τη λογική και αισθητηριακή τους αντίληψη. Παράλληλα, ήρθαν σε επαφή με χώρες της Ε.Ε., γνώρισαν, εκτός των άλλων, και τα εκπαιδευτικά τους συστήματα και αντιπαρέβαλλαν τις δικές τους εμπειρίες με τις εμπειρίες των άλλων μαθητών, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα είναι :

Λέριος Νικόλαος, Διευθυντής 42ου Δημοτικού Σχολείου

Ραπτάκη Μαρία, Συντονίστρια Προγράμματος Comenius

Ζαχαριουδάκη Κρυσταλλένια, Εκπαιδευτικός Μουσικής

Καρύδα Μαρία, Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας 13ου Δημ. Σχολείου

Κατσαντά Ερωφίλη, Δασκάλα

Κούρτη Παρασκευή, Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας

Μουρτζάκη Ειρήνη, Δασκάλα

Μουρτζίλα Σουλτάνα, Δασκάλα

Παναγιωτάκη Αντωνία, Δασκάλα

Πλαγιωτάκης Ιωάννης, Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής

Ταμιωλάκη Μαρία, Δασκάλα

Ψαράκη Μαριάνθη, Δασκάλα

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_1.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Θεωρία έξι καπέλων σκέψης, ενσυναίσθηση, διαφορετικότητα, Ευρώπη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το πρόγραμμα προέκυψε από τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Η κοινωνία μας γίνεται όλο και πιο περίπλοκη, αλλά ο τρόπος σκέψης μας δεν έχει προσαρμοστεί σε αυτή την κατάσταση (με άλλα λόγια: έχουμε να αντιμετωπίσουμε έναν περίπλοκο 21ο αιώνα με τον παραδοσιακό τρόπο σκέψης του 20ου αιώνα).

Εκτός από τον παραδοσιακό τρόπο σκέψης που δίνει έμφαση στην κριτική σκέψη, στα επιχειρήματα, στην ανάλυση και τη λογική, χρειαζόμαστε νέους τρόπους σκέψης που να εστιάζουν στη δημιουργική σκέψη και στη σκέψη που οδηγεί στο σχεδιασμό και στη δράση.

Εξαιτίας του μεγάλου όγκου πληροφοριών, δεν είναι δυνατόν πια να δίνουμε στους μαθητές μας όλες τις πληροφορίες, αντιθέτως πρέπει να τους διδάξουμε πώς να διαχειρίζονται τις πληροφορίες ,να τους μάθουμε πώς να τις επεξεργάζονται παρά πώς να τις συγκεντρώνουν, και να σκέφτονται με έναν άλλο πιο εναλλακτικό-στοχευμένο τρόπο.

Οι δάσκαλοι δεν είναι πια οι κεντρικοί "πρωταγωνιστές" της τάξης οι οποίοι έχουν όλες τις σωστές απαντήσεις σε όλα τα προβλήματα και σε κάθε ερώτημα, αλλά εξελίσσονται σε ρόλο βοηθού που διευκολύνει τη μάθηση, που σκέφτεται μαζί με τα παιδιά έτσι ώστε μαζί να βρουν λύσεις και τρόπους επίλυσης διάφορων προβλημάτων.

Τα σχολεία θα πρέπει να γίνουν «τόπος γέννησης» της δημιουργικότητας και ένα μέρος όπου τα παιδιά διασκεδάζουν, θα πρέπει να μαθαίνουν «χωρίς να αντιλαμβάνονται ότι μαθαίνουν».

Έτσι, ξεκινήσαμε την εφαρμογή ενός καινούργιου προγράμματος με το όνομα "United Colours in Europe", το οποίο αφορούσε στην εφαρμογή νέων εκπαιδευτικών ιδεών. Σε αυτό το πρόγραμμα επικεντρωνόμαστε στην εφαρμογή νέων εκπαιδευτικών τεχνικών, χρησιμοποιώντας εργαλεία σκέψης στο επίπεδο της διαδικασίας μάθησης και γενικότερα επίλυσης θεμάτων της σχολικής πραγματικότητας.

Ιδιαιτέρως σημαντική παράμετρος είναι ότι αυτό το πρόγραμμα προσφέρει πολλές ευκαιρίες για συνεργασία που ξεπερνά τα σύνορα του σχολείου, της πόλης, αλλά και της χώρας μας.

Κοινός τόπος είναι ότι:

Όλα τα παιδιά έχουν την ανάγκη να αναπτυχθούν και μέσα από την ανακαλυπτική μάθηση.

Τα παιδιά έχουν διαφορετικά ταλέντα. Επιδιώκουμε να εντοπίσουμε τα ταλέντα τους σε μικρή ηλικία δημιουργώντας ένα ευρύ περιβάλλον μάθησης.

Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε καινοτόμες μορφές διδασκαλίας, βασιζόμενες και στην τεχνική των 6 καπέλων σκέψης του Edward de Bono.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κύριος στόχος του προγράμματος υπήρξε η ανάγκη διαμόρφωσης των σχολικών μονάδων σε σκεπτόμενους οργανισμούς "thinking organisations". Αυτή την ανάγκη έρχεται να καλύψει το πρόγραμμα προσφέροντας μια εναλλακτική μέθοδο διαχείρισης "προβλημάτων", την τεχνική των 6 καπέλων της σκέψης του Edward de Bono.

Στόχοι για τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο:

Να δώσουμε έμφαση στη σημασία της "διαχείρισης της σκέψης" στην συνεχώς μεταβαλλόμενη και πολυπολιτισμική κοινωνία μας, όπου τα παιδιά πρέπει να μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν τον μεγάλο όγκο πληροφοριών που έχουν, και όπου οι δημιουργικές, καινοτόμες και διαπολιτισμικές δεξιότητες είναι πολύτιμες.

Οι δάσκαλοι μαθαίνουν νέες μεθόδους σκέψης και πώς να τις εφαρμόσουν σε διαφορετικές τάξεις.

Να δημιουργήσουμε στα σχολεία μας θύλακες καινοτομίας και νέων εκπαιδευτικών ιδεών.

Οι δάσκαλοι διευκολύνουν και κατευθύνουν τα ταλέντα των μαθητών κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

Στόχοι για τους μαθητές :

Οι μαθητές εξασκούν τις δεξιότητες σκέψης: αναλυτικός τρόπος σκέψης, επίλυση προβλημάτων, δημιουργική σκέψη, λήψη αποφάσεων, ανταλλαγή ιδεών κ.λπ. Αυτό θα παροτρύνει τον ανεξάρτητο και "πολύχρωμο" τρόπο σκέψης (ένας πιο ανοιχτός τρόπος σκέψης, έξω από τα καθιερωμένα).

Να παρέχουμε σε όλους τους μαθητές περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση. Μέσω της διδασκαλίας νέων τρόπων σκέψης, τα παιδιά θα αναπτυχθούν με πιο ολοκληρωμένο τρόπο και θα ανακαλύψουν τα (νέα) ταλέντα τους.

Επιμέρους στόχοι:

Παράθυρο γνωριμίας με την Ευρώπη και τις χώρες της.

Ανάπτυξη αυτογνωσίας και αυτοπεποίθησης μέσα από την ανακάλυψη των ταλέντων τους και της προσωπικής τους δημιουργικότητας.

Εντονότερη ενασχόληση των μαθητών με τις ΤΠΕ.

Να γίνουν καλύτεροι στην επίλυση προβλημάτων χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των 6 καπέλων και άλλων μεθόδων σκέψης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το πρόγραμμά μας προσεγγίσθηκε διαθεματικά μια και σύμφωνα με τα Δ.Ε.Π.Π.Σ. η διαθεματικότητα δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή να συγκροτήσει ένα ενιαίο σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων, μια ολιστική εν πολλοίς αντίληψη της γνώσης, που του επιτρέπει να διαμορφώνει προσωπική άποψη για θέματα των επιστημών τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους, καθώς και με ζητήματα της καθημερινής ζωής. Με τον τρόπο αυτό, ο μαθητής μπορεί να διαμορφώσει το δικό του κοσμοείδωλο, τη δική του κοσμοθεωρία, τη δική του άποψη για τον κόσμο που πρέπει να γνωρίσει, να αγαπήσει και να ζήσει. Εμπλέξαμε στη μαθησιακή διαδικασία διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως τη Γλώσσα, την Ιστορία, τη Γεωγραφία, τα Φυσικά, την Αισθητική Αγωγή, την Φυσική Αγωγή, τη διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας και τις ΤΠΕ. Με τον τρόπο αυτό καταφέραμε να αντιμετωπίσουμε το θέμα μας ως ενιαία ολότητα, να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών, αλλά και να αποφύγουμε τον γνωσιοκεντρικό προσανατολισμό της διδασκαλίας. (ΔΕΠΠΣ)

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η διαθεματικότητα αποτέλεσαν βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις μας και διέπουν όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία είναι μια παιδαγωγική και διδακτική διαδικασία, που μεσολαβεί ανάμεσα στην παραδοσιακή και στην εξατομικευμένη μάθηση και οδηγεί στην ομαδοσυνεργατική μάθηση, δηλαδή στη διαδικασία ομαδικής μάθησης, στην οποία λαμβάνουν χώρα σημαντικές μαθησιακές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μαθητών. Οι συνεργατικές δραστηριότητες οδηγούν στην ανερχόμενη γνώση, που είναι το αποτέλεσμα της διάδρασης μεταξύ των γνώσεων και απόψεων όλων όσων συμμετέχουν στο σχηματισμό της (Κανάκης, 2006).

Σε αυτό το πρόγραμμα αφοσιωθήκαμε στη χρήση νέων εκπαιδευτικών τεχνικών. Η βασικότερη από αυτές είναι η τεχνική των 6 καπέλων της σκέψης του Edward de Bono. Η τεχνική των «Έξι Καπέλων Σκέψης» επινοήθηκε από τον Edward de Bono στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Τα έξι καπέλα σκέψης αντιπροσωπεύουν έξι τρόπους σκέψης δίνοντας κατευθύνσεις στον τρόπο σκέψης χωρίς να την περιορίζουν σε στενά όρια. Συνεπώς,

υπάρχουν έξι διαφορετικά καπέλα σε διαφορετικά χρώματα και το καθένα συμβολίζει έναν συγκεκριμένο τρόπο σκέψης. Εάν επιλέξετε να «φορέσετε» ένα από τα καπέλα, σημαίνει ότι επιλέγετε τον συγκεκριμένο τρόπο σκέψης ενώ παράλληλα και οι υπόλοιποι συμμετέχοντες κάνουν την ίδια διαδικασία. Όποιο άτομο αλλάζει καπέλο, υιοθετεί και τον αντίστοιχο τρόπο σκέψης. Επιπλέον, κάθε συμμετέχων πρέπει να φορέσει και τα έξι καπέλα και να αρχίσει να συλλογίζεται.

«Φορώντας» το λευκό καπέλο οι συμμετέχοντες ερευνούν και παρουσιάζουν πληροφορίες γνωστές ή αναγκαίες. Το μαύρο καπέλο τους δίνει τη δυνατότητα να εξετάσουν τις αδυναμίες ή τα αρνητικά σημεία της ιδέας τους, ενώ από την άλλη πλευρά το κίτρινο συμβολίζει την αισιοδοξία και τη θετική λογική. Με το κόκκινο καπέλο κοιτούν τα θέματα διαισθητικά, επικαλούμενοι αυθόρμητες αντιδράσεις και συναισθήματα. Με το πράσινο καπέλο αναζητούν δημιουργικές λύσεις και ιδέες, ενώ το μπλε καπέλο διευθύνει τη διαδικασία της σκέψης, συνοψίζει και καταλήγει σε συμπεράσματα.

Προσεγγίζοντας την τεχνική αυτή, χρήσιμο εργαλείο αποδείχτηκε και το παιχνίδι ρόλων μέσω του οποίου τα παιδιά δημιουργούν εικονικές καταστάσεις αντιπαράθεσης υποδυόμενοι συγκεκριμένους ρόλους-χαρακτήρες. Κατόπιν, οδηγούνται σε συζήτηση και σε διαδικασία επίλυσης των αντιπαραθέσεων τους, αυτοσχεδιάζοντας και καθορίζοντας με τις επιλογές τους την κατεύθυνση και την έκβαση των θεμάτων.

Συνάμα το θέμα μας προσεγγίσθηκε μέσα από την διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση. Πρόκειται για μια μαθητοκεντρική μέθοδο επίλυσης προβλημάτων, αναζήτησης και ερμηνείας δεδομένων. Οι μαθητές εξασκούνται στο να διατυπώνουν ερωτήσεις, να σχεδιάζουν ένα πλάνο εργασίας, να συνοψίζουν και να αξιολογούν τα ευρήματά τους. Σε αυτό το σημείο καθώς και σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, χρησιμοποιήθηκαν πολύ συχνά οι ΤΠΕ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το όνομα του προγράμματος στο οποίο συμμετείχε το σχολείο μας είναι: “Ενωμένα Χρώματα στην Ευρώπη”. Συνεργάτες μας υπήρξαν σχολεία από τις εξής χώρες: Βέλγιο, Βουλγαρία, Εσθονία, Ισπανία, Ιταλία, Πολωνία, Σλοβενία και Τσεχία.

Βασικός άξονας του προγράμματος αποτέλεσε η εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων ανά χρονιά και τρίμηνο, καθώς και η αποτίμηση της πορείας τους σε 8 συναντήσεις, μοιρασμένες στα δυο χρόνια εφαρμογής του.

Το πρόγραμμα χωρίστηκε χρονικά σε δυο φάσεις, που αφορούν τα δυο σχολικά έτη 20132014 και 20142015. Τα σχολικά έτη με τη σειρά τους χωρίστηκαν σε τρίμηνα εφαρμογής των στόχων του προγράμματος.

Σχολικό έτος 20132014 :

Α΄ τρίμηνο:

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με τη δημιουργία ψηφιακής παρουσίασης της χώρας, της πόλης και του σχολείου μας από εκπαιδευτικούς, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Ακολούθησε η πρώτη εισαγωγική συνάντηση στη Βουλγαρία, όπου συζητήθηκαν το χρονοδιάγραμμα και οι βασικοί στόχοι του προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί έφεραν μαζί τους παρουσιάσεις των εταίρων, τις οποίες πρόβαλαν στους μαθητές με σκοπό τη γνωριμία των μαθητών με τους εταίρους του προγράμματος.

Παράλληλα, μέσω της μεθόδου project και των ΤΠΕ, μαθητές της Στ΄ τάξης, αναζήτησαν πληροφορίες που αφορούσαν το εκπαιδευτικό σύστημα των χωρών-εταίρων και βασικά πολιτιστικά τους χαρακτηριστικά.

Ταυτόχρονα, μέσα από το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής, κατασκευάστηκαν τα 6 χρωματιστά καπέλα της σκέψης και με παιγνιώδη τρόπο ξεκίνησε η εισαγωγή των μαθητών στη μέθοδο του Edward de Bono.

Β΄ Τρίμηνο:

Οι μαθητές έχοντας έρθει σε επαφή με την καινούρια τεχνική επίλυσης προβλημάτων, καλούνται να την εφαρμόσουν καθημερινά στα διδακτικά αντικείμενα, καθώς και σε διαθεματικές δραστηριότητες, όπως π. χ. η ρύπανση των θαλασσών και η ατομική ευθύνη στην προστασία τους.

Με αφορμή την πολυχρωμία των έξι καπέλων σκέψης, ο εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, επινόησε κινητικά παιχνίδια, τα οποία παρουσιάστηκαν και διασκέδασαν τους μικρούς μας μαθητές.

Για αυτή την περίοδο του προγράμματος, η δραστηριότητα που έπρεπε να υλοποιηθεί ώστε να παρουσιαστεί στην επόμενη συνάντηση, ήταν ο διαγωνισμός συγγραφής ποιημάτων για τα χρώματα από τους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό, το σχολείο μας κάλεσε μια ποιήτρια, η οποία συζήτησε μαζί τους και τους έδωσε κατευθυντήριες ιδέες για να μπορέσουν να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιήματα. Στη συνέχεια, τα παιδιά στις τάξεις τους έγραψαν τα δικά τους ποιήματα για τα χρώματα. Το ποίημα που κέρδισε στο διαγωνισμό μελοποιήθηκε από την εκπαιδευτικό Μουσικής του σχολείου, τραγουδήθηκε από τη σχολική χορωδία και στάλθηκε στη επόμενη συνάντηση των εκπαιδευτικών στο Βέλγιο.

Γ΄ τρίμηνο:

Η διαθεματικότητα του συγκεκριμένου προγράμματος μας οδήγησε στο μάθημα των Φυσικών και συγκεκριμένα στο Φως. Με τη διερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδο οι μαθητές προσέγγισαν το φαινόμενο της ανάλυσης και σύνθεσης του φωτός, τόσο μέσα από πειράματα στο σχολείο, όσο και μέσα από διδακτική επίσκεψη στο Εργαστήριο Πειραμάτων, δημιούργησαν το δικό τους Δίσκο του Νεύτωνα και κατέληξαν σε συμπεράσματα για τα χρώματα και την “πολυχρωμία” του λευκού φωτός.

Παράλληλα , διοργανώθηκε στο σχολείο διαγωνισμός ζωγραφικής με κεντρικό θέμα τα χρώματα και την πολυχρωμία, όπου συμμετείχαν όλες οι τάξεις του σχολείου και τα έργα που επιλέχθηκαν, εστάλησαν στους εταίρους για τη δημιουργία ημερολογίου του 2015.

Εκτός από τις απαιτούμενες από το πρόγραμμα δράσεις, εμπλουτίσαμε τη σχολική μας καθημερινότητα εντάσσοντας επιπλέον δραστηριότητες, οι οποίες παρουσιάστηκαν στο τέλος της χρονιάς, στη γιορτή λήξης του σχολικού έτους, η οποία είχε και θέμα: “Ενωμένα Χρώματα στην Ευρώπη”.

Οι δραστηριότητες αυτές περιλάμβαναν , αρχικά, την επεξεργασία και εικονογράφηση του παραμυθιού: “Το παραμύθι με τα χρώματα”, από το Α2 του σχολείου και τη ζωντανή αφήγησή του στη σχολική γιορτή. Οι εκπαιδευτικοί των Αγγλικών του σχολείου προέτρεψαν τα παιδιά της Στ΄ τάξης να δημιουργήσουν παρουσιάσεις των Ευρωπαϊκών χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, σε ψηφιακή και γραπτή μορφή (αφίσες) στην αγγλική γλώσσα. Το υλικό αυτό παρουσιάστηκε τόσο στο σχολείο, όσο και στο Φεστιβάλ Αγγλικής Γλώσσας.

Με αφορμή την ενασχόληση μας με το θέμα της Ευρώπης και της συναδέλφωσης των λαών, όσο και με την ανοχή και την αποδοχή της διαφορετικότητας, συναποφασίσαμε με τους μαθητές της Στ΄ τάξης, η γιορτή λήξης της σχολικής χρονιάς να αφορά τη συγκεκριμένη θεματική. Έτσι με τη βοήθεια των παιδιών συγγράψαμε ένα σενάριο, που περιλάμβανε τις αναμνήσεις των παιδιών, τη γένεση της ηπείρου μας στη μυθολογία, αλλά και τις τραγικές στιγμές της στον αιώνα που πέρασε, καθώς και στη συμβολή προσωπικοτήτων όπως ο

Κομένιος και ο Ed.de Bono και των ιδεών τους στην ειρηνική συνύπαρξη των "έτερων" μέσα στην ευρωπαϊκή ολότητα, όπως των χρωμάτων στο φως.

Σχολικό έτος 20142015:

Α΄ τρίμηνο:

Το α΄ τρίμηνο της δεύτερης χρονιάς ξεκίνησε με τις εντατικές προετοιμασίες για να υποδεχτούμε τους Ευρωπαίους εταίρους στο σχολείο μας. Η κάθε τάξη ετοίμασε μια μικρή υποδοχή (δρώμενο, παιχνίδι ερωταπαντήσεων, κ.λπ.) και παράλληλα οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής και Μουσικής επιμελήθηκαν τη γιορτή υποδοχής. Στη διάρκεια της παραμονής τους είχαν την ευκαιρία να δουν τις εργασίες της προηγούμενης σχολικής χρονιάς, καθώς και το κουτί ιδεών και εργαλείων για την εφαρμογή της θεωρίας του Edward de Bono στη σχολική πραγματικότητα.

Επιπλέον, τον Οκτώβριο, με αφορμή την Ημέρα Διαφορετικότητας και Αθλητισμού, τα παιδιά ενημερώθηκαν, ευαισθητοποιήθηκαν, αποτυπώνοντας αυτή τους την ευαισθησία στο χαρτί ως μικροί καλλιτέχνες ενώ παράλληλα έγιναν και μικροί αθλητές σε πολύχρωμα, ανάλογα της ημέρας, παιχνίδια.

Παράλληλα, εφαρμόστηκε η θεωρία των έξι χρωματιστών καπέλων σκέψης του Edward de Bono σε πρόγραμμα που αφορά την αστική ανάπτυξη και τους θεσμούς της πόλης μας, από τους μαθητές της Ε΄ τάξης.

Β΄ τρίμηνο:

Η ροή του προγράμματος συνεχίστηκε εξίσου δυναμικά διοργανώνοντας μια μέρα αφιερωμένη στη συγγραφή παραμυθιών με πρωταγωνιστές τα έξι καπέλα της σκέψης. Το παραμύθι που ξεχώρισε ήταν γραμμένο και εικονογραφημένο από τους μαθητές της Β' τάξης και αφορούσε την οδική ασφάλεια, αποτέλεσε δε τελικό προϊόν προγράμματος καινοτόμων δράσεων της τάξης. Αυτό, καθώς και κάποια από τα παραμύθια των υπόλοιπων τάξεων, μετατράπηκαν με τη βοήθεια των ΤΠΕ και σε video, για να αποτελέσουν υλικό αφόρμησης δημιουργίας γραπτού λόγου και από επόμενες τάξεις του σχολείου. Στη συνέχεια, επιλεγμένα παραμύθια παρουσιάστηκαν στη συνάντηση των εταίρων στη Σλοβενία.

Το επόμενο διάστημα διάφορες τάξεις κατασκεύασαν καλειδοσκόπιο, μελετώντας και αναλύοντας με αυτόν τον τρόπο την πολυπλοκότητα των πολύχρωμων συνθέσεων και τις μεταλλαγές τους, παραλληλίζοντας την με την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων και της ζωής.

Κεντρικός στόχος του προγράμματος για όλους τους εταίρους αποτέλεσε η εισαγωγή καινοτόμων δράσεων και μεθόδων διδασκαλίας στη σχολική πραγματικότητα. Στο στόχο αυτό ανταποκριθήκαμε με συνέπεια καθώς καινοτόμες δράσεις, προγράμματα και μέθοδοι διδασκαλίας εφαρμόζονταν καθημερινά σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και στα καινοτόμα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων τα οποία ανέλαβε κάθε τάξη.

Γ΄ τρίμηνο:

Το πρόγραμμα εστίαζε την τελευταία χρονιά στην εφαρμογή καινοτόμων δράσεων στη σχολική πραγματικότητα, αλλά τελείωσε με μια χαρούμενη νότα, την επιλογή ενός τραγουδιού από κάθε χώρα, ερμηνευμένο από τα παιδιά του σχολείου, στη μητρική τους γλώσσα. Επιλέχθηκε το τραγούδι "Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε" και βιντεοσκοπήθηκε για τις ανάγκες του προγράμματος.

Επιπλέον, ηχογραφήθηκε από την εκπαιδευτικό της Μουσικής του σχολείου ένα μουσικό CD, το οποίο περιλάμβανε και το μελοποιημένο ποίημα που επιλέχθηκε την προηγούμενη χρονιά να μας εκπροσωπήσει στην συνάντηση του Βελγίου.

Εμείς αποτιμώντας και συνοψίζοντας τη δουλειά μας, αποφασίσαμε να ψηφιοποιήσουμε το μεγαλύτερο μέρος της και να το διανείμουμε στους εταίρους στην τελική συνάντηση των συντονιστών στην Ιταλία στα μέσα Μαΐου 2015.

Ο ψηφιακός δίσκος (DVD) που προέκυψε θα παραμείνει στο σχολείο, στη διάθεση εκπαιδευτικών και μαθητών, για να μας θυμίζει ότι η πολυχρωμία και η διαφορετικότητα τόσο των δράσεων όσο και των ανθρώπων, οδηγεί σε δημιουργικότητα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Bodzin, A. M. and Beerer, K. M. (2003), *Promoting inquirybased science instruction: The validation of the Science Teacher Inquiry Rubric (STIR),* Journal of Elementary Science Education, Vol. 15 (2), pp 3949.

De Bono, Ed. (1985), *Six Thinking Hats,* Little Brown and company

De Bono, Ed.: http://www.train4creativity.eu/dat/46101163/file.pdf?635658119401956000

Simonneaux, L., *Roleplay or debate to promote students' argumentation and justification on an issue in animal transgenesis* (http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=1166776)

ΔΕΠΠΣ: http://ebooks.edu.gr/new/ps.php

Κανάκης, Ι. (2006), *Η οργάνωση της διδασκαλίας – μάθησης με ομάδες εργασίας: θεωρητική θεμελίωση και πρακτική εφαρμογή.* Τυπωθήτω: Αθήνα.

Σεργιανώντας στην πόλη μου και στην ιστορία της

Ηράκλειο, η πόλη μου
Μαριάνθη Ψαράκη, Αντωνία Παναγιωτάκη, Μαρία Ραπτάκη, Θεοδούλη Στέλλα Μηλιαρά

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marianthipsaraki@yahoo.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ tonia.iraklio@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ maria.raptaki@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ stemi00@windowslive.com)

42ο & 13ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περπατώντας στους δρόμους του Ηρακλείου εύκολα κανείς διακρίνει τα σημάδια του χρόνου και της ιστορίας. Με αφετηρία τη σχολική τάξη, τα παιδιά γίνονται εξερευνητές και συνοδοιπόροι, σ' ένα ταξίδι σε γνώριμα μέρη για την ανακάλυψη των ιστορικών θησαυρών της πόλης μας. Εφόδια σε αυτές μας τις «περιπέτειες», περιδιαβαίνοντας τα αστικά μονοπάτια, είναι η ιστορία, η λογοτεχνία, η γεωγραφία, το θεατρικό παιχνίδι και η αισθητική αγωγή.

Παράλληλα με τις επισκέψεις πεδίου, τα παιδιά εξοικειώνονται με τη χρήση των ΤΠΕ, τις καινοτόμες μεθόδους μάθησης (θεωρία των 6 καπέλων σκέψης του Edward de Bono), συγγράφουν σενάρια συνδιαλεγόμενα με την ιστορία της πόλης μας και με πρωταγωνιστές τα μνημεία και τους ήρωές της και δημιουργούν επιτραπέζια παιχνίδια, αποτυπώνοντας το «δικό τους Ηράκλειο».

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_49.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Περπατώ, ανακαλύπτω, μαθαίνω, συγκρίνω, φαντάζομαι, δημιουργώ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Περιβάλλον και συγκεκριμένα αστικό περιβάλλον, δεν είναι τίποτε άλλο παρά οι γνώσεις και οι συμπεριφορές αυτών που το κατοικούν. (Γ. Μπουτάρης)

Το Ηράκλειο, η πόλη μας, αποτέλεσε για το πρόγραμμά μας το συγκεκριμένο αστικό περιβάλλον και το γνωστικό μας πεδίο.

Ο κοινωνιολόγος Ρόμπερτ Παρκ, ορίζει την πόλη ως εξής: "η πόλη είναι κάτι παραπάνω από μια στοίβα ξεχωριστών ανθρώπων και κοινωνικών μέσων — δρόμοι, κτίρια, ηλεκτρικά φώτα, γραμμές του τραμ και τηλέφωνα, κ.τ.λ. Είναι κάτι παραπάνω επίσης από έναν απλό αστερισμό θεσμών και διοικητικών συσκευών: δικαστήρια, νοσοκομεία, σχολεία, αστυνομία και δημόσιους υπαλλήλους κάθε είδους. Η πόλη είναι περισσότερο μια κατάσταση του μυαλού, ένα σύνολο από έθιμα και παραδόσεις . Η πόλη εμπλέκεται στις ζωτικές διαδικασίες των ανθρώπων οι οποίοι την αποτελούν• η πόλη είναι ένα προϊόν της φύσης, και ειδικότερα της ανθρώπινης φύσης". (Park, 1925, σ. 1)

Ανοίξαμε έτσι, μια διαλεκτική σχέση με την πόλη μας, ξεκινώντας από πρότερες εικόνες και βιώματα των μαθητών για τα άυλα και υλικά της στοιχεία, την ιστορία και τις παραδόσεις της.

Η πόλη ως ζωντανό και δυναμικό προϊόν-αποτέλεσμα ανθρώπινων πράξεων διαμορφώνει και διαμορφώνεται και από τους μαθητές μας, προσδίδοντας τους στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Είναι όμως γνωστό ότι η ανάπτυξη και διαφύλαξη της ιδιαίτερης πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών αποτελεί και πρωταρχικό στόχο της παιδείας για μια βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (αειφόρο ανάπτυξη). (Reissmann 1998, σ.64)

Στη Διακήρυξη της Διεθνούς Διάσκεψης για το Περιβάλλον και την Κοινωνία: Public Awareness and Education, στη Θεσσαλονίκη το 1997 συγκεκριμενοποιείται μεταξύ άλλων ότι ο επαναπροσανατολισμός του συνόλου της εκπαίδευσης προς την αειφορία περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης σε όλες τις χώρες. Η ενασχόληση με την αειφορία-άρα και τους επιμέρους στόχους της, όπως είναι η διατήρηση της ιδιαίτερης πολιτισμικής ταυτότητας των πολιτών-απαιτεί μία ολιστική, διεπιστημονική προσέγγιση η οποία οδηγεί σε σύγκλιση διαφορετικούς γνωστικούς χώρους και θεσμούς χωρίς αυτοί να απολέσουν τη χαρακτηριστική τους ταυτότητα. (Unesco 1997, σ. 812).

Η πολυπλοκότητα του παγκοσμιοποιημένου παρόντος απαιτεί τη διαμόρφωση υπεύθυνων, συνειδητοποιημένων, κριτικά σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών τόσο για τη "γειτονιά" τους όσο και για ολόκληρη την υφήλιο.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Με άξονα την εξοικείωση των μαθητών μας με την πόλη τους, τη συνειδητοποίηση και διαφύλαξη της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους ταυτότητας, καθώς και την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων για ένα πολύπλοκο παρόν και μέλλον, θέσαμε ως σκοπό του προγράμματος «Σεργιανώντας στην πόλη μου και στην ιστορία της», τη βιωματική προσέγγιση των παιδιών με το ιστορικό παρελθόν του Ηρακλείου.

Επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν οι εξής:

- Προσέγγιση του Ηρακλείου που για αιώνες υπήρξε τόπος συνύπαρξης πολλών λαών, οι οποίοι διαμόρφωσαν μια ιδιαίτερη κοσμοπολίτικη φυσιογνωμία.
- Ανακάλυψη των ιστορικών σημείων της πόλης.
- Αισθητοποίηση και ανάγνωση χαρτών και προσανατολισμός στην πόλη.
- Διαμόρφωση εικόνας κοινωνικού και πολιτισμικού παρόντος.
- Σύνδεση της λογοτεχνίας με την ιστορική πραγματικότητα, επεξεργασία κειμένων, παραγωγή γραπτού λόγου.
- Ενεργός ρόλος των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης.
- Καλλιέργεια και ενδυνάμωση του αισθήματος της συλλογικής ιστορικής συνείδησης και μουσειακής ενσυναίσθησης.
- Ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, μέσω της μουσειακής παιδείας, και δημιουργία του αυριανού ενεργού πολίτη.
- Μετασχηματισμός των πρότερων αντιλήψεων για την πόλη και συνειδητοποίηση της "ιστορικότητάς" της.
- Αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το πρόγραμμά μας προσεγγίσθηκε διαθεματικά μια και σύμφωνα με τα Δ.Ε.Π.Π.Σ. η διαθεματικότητα δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή να συγκροτήσει ένα ενιαίο σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων, μια ολιστική εν πολλοίς αντίληψη της γνώσης, που του επιτρέπει να διαμορφώνει προσωπική άποψη για θέματα των επιστημών τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους, καθώς και με ζητήματα της καθημερινής ζωής. Με τον τρόπο αυτό, ο μαθητής μπορεί να διαμορφώσει το δικό του κοσμοείδωλο, τη δική του κοσμοθεωρία, τη δική του άποψη για τον κόσμο που πρέπει να γνωρίσει, να αγαπήσει και να ζήσει. Εμπλέξαμε στη μαθησιακή διαδικασία διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως τη Γλώσσα, την Ιστορία, τη Γεωγραφία, τα

Μαθηματικά, τα Θρησκευτικά, την Αισθητική Αγωγή και τις ΤΠΕ. Με τον τρόπο αυτό καταφέραμε να αντιμετωπίσουμε το θέμα μας ως ενιαία ολότητα, να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών, αλλά και να αποφύγουμε τον γνωσιοκεντρικό προσανατολισμό της διδασκαλίας.

Η διαθεματικότητα στηρίχθηκε στην ομαδοσυνεργατική μορφή διδασκαλίας με την ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών. Τα παιδιά εργάστηκαν σε ανομοιογενείς ομάδες των 45 μαθητών, όπου συνεργάστηκαν ισότιμα για την εκπόνηση σχεδίων εργασίας (project), παράλληλα με τη χρήση ΤΠΕ. Με τη συνεργατική οργάνωση η διαδικασία της μάθησης απέκτησε συλλογικό χαρακτήρα και το «εγώ» του κάθε μαθητή εντάχθηκε μέσα στο «εμείς» της ομάδας, ενώ παράλληλα με τη μέθοδο project τα παιδιά αντιμετώπισαν προβλήματα, ενεπλάκησαν στην έρευνα, στην επίλυση του προβλήματος, καθώς και στη γραπτή ή προφορική αναφορά των πεπραγμένων (I. Reece, St. Walker). Επιπροσθέτως, με τη χρήση ΤΠΕ, τα οφέλη είναι σημαντικά καθώς, μεταξύ άλλων, οι μαθητές μαθαίνουν ευκολότερα και γρηγορότερα δουλεύοντας σε ένα ελκυστικό γι' αυτούς περιβάλλον, ενθαρρύνονται στην ενεργό συμμετοχή και αλληλεπίδραση, αποκτούν θετική στάση απέναντι στη γνώση και υψηλή αυτοεκτίμηση, μεγαλύτερη προθυμία και υπευθυνότητα για τη μάθησή τους, συνδέουν την πολλαπλότητα των γνώσεων με την καθημερινή τους ζωή (Α. Καπραβέλου, Ι. Λέμα).

Συνάμα το θέμα μας προσεγγίσθηκε μέσα από την διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση. Η διερευνητική ανακαλυπτική μάθηση (inquiry – based learning) είναι μια από τις διδακτικές προσεγγίσεις που στηρίζονται περισσότερο στις αναζητήσεις, απορίες και ερωτήσεις των ίδιων των μαθητών, παρά στην παρουσίαση της διδακτέας ύλης από τον εκπαιδευτικό. Τα ερωτήματα αυτά βρίσκονται μέσα στη σφαίρα των ενδιαφερόντων των μαθητών, οι οποίοι ακολουθούν τη δική τους διαδρομή προς τη γνώση και εντέλει μαθαίνουν «πώς να μαθαίνουν»(Χρ. Γκοτζαρίδης).

Επιπροσθέτως, χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του καταιγισμού ιδεών ή ιδεοθύελλα (brain storming). Το brain storming είναι μία από τις πιο γνωστές τεχνικές δημιουργικής σκέψης, που βοηθάει στην παραγωγή πρωτότυπων ιδεών, ως μια λιγότερο φορμαλιστική προσέγγιση της επίλυσης προβλήματος, με την ανάδειξη της αποκλίνουσας σκέψης. Αυτή η τεχνική βοηθάει στη δημιουργία ριζοσπαστικών λύσεων σε ένα πρόβλημα και στην ανάδειξη ενός διαφορετικού τρόπου για την αντιμετώπιση των καταστάσεων.

Μια διαφορετική προσέγγιση που κάναμε στο θέμα μας ήταν μέσω της τεχνικής των 6 καπέλων της σκέψης. Αυτή η στρατηγική δημιουργήθηκε από τον Edward de Bono και περιλαμβάνεται στο βιβλίο του «6 Thinking Hats». Τα 6 καπέλα της σκέψης είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να προσδιορίσουμε τις επιπτώσεις κάποιας απόφασης, φωτίζοντάς τη από πολλές οπτικές γωνίες. Επίσης, είναι αποτελεσματική όταν θέλουμε να ενθαρρύνουμε περαιτέρω σκέψη και προβληματισμό σε ένα θέμα, ή όταν θέλουμε να εξετάσουμε πώς μπορεί εφαρμοστεί μια ιδέα. «Φορώντας» το λευκό καπέλο τα παιδιά ψάχνουν για πληροφορίες ή εξετάζουν τις πληροφορίες που ήδη έχουν και βλέπουν τι μπορούν να μάθουν από αυτές. Το μαύρο καπέλο τους δίνει τη δυνατότητα να βρουν τα αδύνατα ή και αρνητικά σημεία της ιδέας που εξετάζουν, ενώ από την άλλη πλευρά το κίτρινο τις θετικές πλευρές και τα οφέλη. Με το κόκκινο καπέλο κοιτούν τα προβλήματα διαισθητικά, καταθέτοντας αυθόρμητες αντιδράσεις και συναισθήματα. Με το πράσινο καπέλο ψάχνουν να βρουν δημιουργικές λύσεις σε ένα πρόβλημα και να εμπνευστούν ιδέες, ενώ το μπλε καπέλο προτάσσει τη λογική και συνοψίζει τα συμπεράσματα της όλης πορείας.

Ουσιαστικά, προσεγγίζοντας την τεχνική αυτή, εφαρμόστηκε και το παιχνίδι ρόλων (RolePlaying Game). Πρόκειται για ένα παιχνίδι που αναπαριστά πραγματικές συνθήκες ζωής, στο οποίο οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν να υποδυθούν διάφορους χαρακτήρες, καθορίζοντας τις ενέργειές τους, και μέσω συνεργασίας δημιουργούν ή παρακολουθούν

ιστορίες. Στο πλαίσιο των κανόνων, οι «παίκτες» μπορούν να αυτοσχεδιάσουν και να καθορίσουν με τις επιλογές τους την κατεύθυνση και την έκβαση των παιχνιδιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α΄ φάση υλοποίησης

Στην πρώτη φάση υλοποίησης του προγράμματος γίνεται εισαγωγή των μαθητών στο αστικό οικοσύστημα του Ηρακλείου με τρόπο που συνδέει τις προϋπάρχουσες γνώσεις, αντιλήψεις, στερεότυπα και παραστάσεις τους, με τις γνώσεις που θα αποκτήσουν, τις παραστάσεις που θα διαμορφώσουν μέσω του αστικού μονοπατιού στο κέντρο της πόλης.

Συγκεκριμένα, ξεκινήσαμε την προσέγγιση του θέματός μας μέσα από τη σχολική τάξη αρχικά στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας και συγκεκριμένα στην ενότητα «Η ζωή στην πόλη». Ειδικότερα, τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα με τη χρήση της τεχνικής της ιδεοθύελλας, να καταθέσουν τις πρώτες σκέψεις τους, θετικές ή αρνητικές, για την πόλη μας, καθώς και τις γνώσεις τους πάνω στα ιστορικά σημεία της.

Έπειτα, δομήθηκε ένα αστικό μονοπάτι το οποίο ξεκινούσε από την Πλατεία των 18 Άγγλων, διέσχιζε την 25ης Αυγούστου με στάσεις στον Άγιο Τίτο και τη Loggia, στα Λιοντάρια και τη Βασιλική του Αγίου Μάρκου, στην οδό 1866 και κατέληγε στην Πλατεία Ελευθερίας και στο Πάρκο του Γεωργιάδη. Δόθηκαν στα παιδιά αστικοί χάρτες της πόλης του Ηρακλείου τους οποίους έπρεπε να αποκωδικοποιήσουν, με βάση τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους από το μάθημα της Γεωγραφίας και των Μαθηματικών.

Σκοπός του ήταν να γίνουν τα παιδιά παρατηρητές και εξερευνητές των γνωστών-άγνωστων μνημείων της πόλης τους και να συνδέσουν το παρελθόν με το παρόν, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία και ερμηνεία σε αυτές τους τις παρατηρήσεις. Κάθε στάση αποτέλεσε για αυτά μια πηγή νέων πληροφοριών, οι οποίες δόθηκαν μέσω παιγνιώδους μορφής και ανακαλυπτικής διάθεσης.

Πρωτόγνωρη εμπειρία γι’ αυτά αποτέλεσε η φιλοξενία τους στο Δημαρχείο, στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου και η συζήτηση που διεξήγαγαν με την Αντιδήμαρχο Παιδείας κα Καναβάκη Μαρία. Είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ως θεσμό, αλλά και να θέσουν τους προβληματισμούς τους αναφορικά με τα κακώς κείμενα της πόλης, της γειτονιάς, αλλά και του σχολείου τους. Με αυτές τις δραστηριότητες, ταξίδεψαν νοερά στο παρελθόν της πόλης μας αλλά και βίωσαν τον παλμό της ζωντανής πόλης στην καρδιά της, στο Δημαρχείο της.

Συν τοις άλλοις, με την επιστροφή τους στην τάξη εφαρμόστηκε η τεχνική των 6 καπέλων της σκέψης του Edward de Bono. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες, η καθεμία από τις οποίες φορώντας καπέλο διαφορετικού χρώματος, μελέτησε την πόλη από διαφορετική γωνία. Η λευκή ομάδα ανέλαβε να προτείνει σε ένα φίλο από το εξωτερικό μέρη στην πόλη του Ηρακλείου τα οποία θα μπορούσε να επισκεφτεί, να τα εντοπίσει πάνω στο χάρτη και να πει δυο λόγια για το καθένα απ’ αυτά. Η κόκκινη ομάδα ζώντας στο εξωτερικό για πολλά χρόνια, νοστάλγησε τη γενέτειρα πόλη, το Ηράκλειο. Γι’ αυτό, γράφει ένα γράμμα για να εκφράσει τα συναισθήματά της. Η κίτρινη ομάδα είναι οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι αναλαμβάνουν να προσελκύσουν τουρίστες στην πόλη μας. Για το σκοπό αυτό, γράφουν ένα άρθρο αναδεικνύοντας τα όμορφα κι ελκυστικά σημεία του Ηρακλείου. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν οι προβληματισμένοι πολίτες, η μαύρη ομάδα. Έχουν ενοχληθεί με τα αρνητικά της πόλης και γράφουν μια επιστολή διαμαρτυρίας στο δήμο Ηρακλείου, ζητώντας απαντήσεις. Η πράσινη ομάδα αναλαμβάνει να σκεφτεί και να προτείνει λύσεις παίρνοντας το ρόλο του δημοτικού συμβούλου, απαντώντας έτσι με κάποιο τρόπο στις διαμαρτυρίες της άλλης ομάδας. Τέλος, όλα τα παιδιά παίρνουν το ρόλο της μπλε ομάδας, συνοψίζοντας όλες τις διαφορετικές απόψεις και καταλήγοντας σε συμπεράσματα.

Επίσης, μέσα από τη δημιουργική γραφή άφησαν ελεύθερη τη φαντασία και την έμπνευσή τους, εκφράζοντας τις σκέψεις και τις ιδέες τους, αποτυπώνοντάς τες στο χαρτί με τη μορφή ιστοριών, σεναρίων και ποιημάτων, διαδικασία η οποία συνόδεψε όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Παράλληλα, οι τάξεις διάβασαν αξιόλογα λογοτεχνικά κείμενα που αφορούν στην πόλη του Ηρακλείου ή στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο (Βυζαντινή – Ενετική-Οθωμανική), όπως από τον Ν. Καζαντζάκη και τον Β. Κορνάρο.

Β΄ φάση υλοποίησης

Η δεύτερη φάση του προγράμματός μας, μας οδηγεί στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, στην εκκλησία του Αγίου Πέτρου, στο Ενετικό Φρούριο Κούλε και στα Νεώρια.

Τα παιδιά, έχοντας σχηματίσει μια εικόνα του ιστορικού παρελθόντος της πόλης, μέσω του 1ου εκπαιδευτικού μονοπατιού, της παρακολούθησης διάφορων βίντεο μέσα στην τάξη, όπως για παράδειγμα του Δήμου Ηρακλείου «Ο μίτος της Αριάδνης» του Θ. Παπαδουλάκη και "Οι πύλες του Χάνδακα" του Β. Καλαϊτζή, αλλά και της παρακολούθησης του εκπαιδευτικού υλικού (ppt) του ΙΜΚ, καλούνται να εντοπίσουν τα ιστορικά μνημεία στην μακέτα αναπαράστασης του Ηρακλείου κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας και να ανασυνθέσουν και να επαναπροσδιορίσουν την αστική δομή του Ενετικού Ηρακλείου.

Παράλληλα, το μάθημα της Ιστορίας, έδωσε τη δυνατότητα στα παιδιά να ανακαλύψουν και να γνωρίσουν περισσότερο την ιστορία που κουβαλάει κάθε ιστορικό μνημείο, να το εντάξουν στο ευρύτερο ιστορικό του πλαίσιο, να δουν πώς άλλαξε στο πέρασμα του χρόνου η όψη ή η χρήση του και να καταθέσουν τις σκέψεις τους για τη μελλοντική του χρήση, πορεία και αξιοποίησή του.

Επιπλέον, η άμεση παρατήρηση του μουσείου, τους προσέφερε μια άμεση σύνδεση παρελθόντος – παρόντος, τη νοερή τοποθέτηση των επιμέρους εκθεμάτων στην αρχική τους τοποθεσία με την προσφορά πολλαπλών αναπαραστάσεων τόσο στην αρχιτεκτονική, όσο και στην τέχνη των διαφόρων εποχών.

Η διαδρομή συνεχίστηκε στα Ενετικά αποτυπώματα του παρόντος, στο λιμάνι του Ηρακλείου και την Ενετική αρχιτεκτονική που την παρατήρησαν στις πραγματικές της διαστάσεις. Σχολιάσαμε το ρόλο των μνημείων και τη σημασία του λιμανιού για τη Μεσόγειο, κατά τη διάρκεια των αιώνων, και αντιπαραβάλαμε τη μακέτα με τη σημερινή πραγματικότητα, όπου έχουν επέλθει αλλαγές στο όνομα της ανάπτυξης. Κάθε διαδρομή και καινούργιες ανακαλύψεις, νέες εμπειρίες, επιπλέον γνώσεις.

Γ΄ φάση υλοποίησης

Η περιήγησή μας στην πόλη ολοκληρώνεται για τη φετινή σχολική χρονιά με την επίσκεψή μας στο Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Μηνά και άλλους γειτονικούς ιστορικής σημασίας ναούς, καθώς και με μια αμεσότερη γνωριμία με τα Ενετικά τείχη του Ηρακλείου.

Περπατήσαμε με τα παιδιά μέρος των τειχών, αποκτώντας έτσι μια καλύτερη εποπτεία του σύγχρονου αστικού τοπίου. Προσανατολιστήκαμε, εντοπίσαμε και περιγράψαμε τα φυσικά όρια της πόλης και προχωρήσαμε σε παρατηρήσεις για την εξέλιξη και τις αλλαγές που επήλθαν από την Ενετική περίοδο ως σήμερα.

Φτάνοντας στο επιπρομαχώνα Μαρτινένγκο, δόθηκαν πληροφορίες στα παιδιά και χάρτες της Ενετικής οχύρωσης για να αντιληφθούν το μέγεθος του οχυρωματικού έργου για την εποχή που κατασκευάστηκε και τις θυσίες που απαιτήθηκαν για να χτιστεί. Τα παιδιά, επίσης, ήρθαν σε επαφή με τη ζωή και το έργο του Ν. Καζαντζάκη, μέσα από αποσπάσματα των βιβλίων του και με την επίσκεψή μας στην Πύλη Ιησού, όπου φιλοξενείται έκθεση προς τιμήν του.

Η τελευταία διαδρομή εμπλουτίστηκε με φύλλα εργασίας, που συμπεριλάμβαναν παιχνίδια και ερωτήσεις, στα οποία τα παιδιά εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά

αξιοποιώντας τους χάρτες που τα «συνόδευαν», την αισθητική αγωγή, τη μέθοδο της ιδεοθύελλας, αλλά και την επιτόπια παρατήρηση και έρευνα που έκαναν τα ίδια. Έτσι τους δόθηκε η ευκαιρία να εμπεδώσουν όσα βίωσαν κι έμαθαν, ανακαλώντας επίσης πληροφορίες και από τις προηγούμενες διδακτικές επισκέψεις.

Δ΄φάση υλοποίησης

Μέσω του μαθήματος της Αισθητικής Αγωγής οι μαθητές αποτυπώνουν τις εντυπώσεις και τις αναμνήσεις τους στο χαρτί, προσδίδοντας σε κάθε έργο το δικό τους προσωπικό χαρακτήρα. Δημιουργούν ένα εκπαιδευτικό επιτραπέζιο παιχνίδι με βάση τα "σεργιάνια" τους στην πόλη και ανακαλούν πληροφορίες, μέρη, γεγονότα και ό,τι άλλο θεωρούν τα ίδια άξιο αναφοράς.

Το ταξίδι μας στην ιστορία του Ηρακλείου ολοκληρώνεται δημιουργώντας σε ψηφιακή μορφή παρουσιάσεις και αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, τις δικές μας ιστορίες και σενάρια για δραματοποίηση. Οι εμπειρίες, οι γνώσεις, τα ενδιαφέροντα, αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για τα παιδιά, ώστε να δημιουργήσουν και φανταστικά παραμύθια όπου οι ήρωες περπατούν στις ίδιες με τα παιδιά διαδρομές και μας ξεναγούν στα μνημεία με τη δική τους παιδική ματιά. Έτσι, δίνουν την ευκαιρία και σε μας τους μεγάλους να γνωρίσουμε το Ηράκλειο λίγο διαφορετικά και να προβληματιστούμε ίσως για το αν η τύχη των μνημείων είναι πάντα αυτή που θα έπρεπε να είναι, αλλά και για το πώς θα μπορούσαμε να τους δώσουμε μια διαφορετική διάσταση στο μέλλον.

Τοποθετώντας τα παιδιά στη θέση του μελετητή της πορείας του ίδιου τους του προγράμματος, αναστοχαστήκαμε την αρχή μας, τις πρότερες μας γνώσεις και αντιλήψεις, τις διαδρομές μας, καθώς και τη νέα διαμορφωμένη εικόνα του ιστορικού παρελθόντος, αλλά και του παρόντος της πόλης μας. Αποφασίσαμε να τη γνωρίζουμε όλο και πιο πολύ, να τη ζούμε και να την αγαπάμε όχι μόνο με τα λόγια, αλλά και με τις πράξεις μας. Εξάλλου, "στο Ηράκλειο , το τέλος του ταξιδιού, είναι μόνο η αρχή" (μαθήτρια Ε τάξης).

Άλλωστε «ένα παιδί με την παρακίνηση των συνομηλίκων μπορεί να αναλάβει πρωτοβουλίες σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι θα αναλάμβανε το ίδιο προσωπικά» (Vygotsky, 1978). Αν οι συνομήλικοι είναι συνειδητοποιημένοι απέναντι στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και το ίδιο το παιδί τείνει να διαμορφώσει θετική συμπεριφορά και κριτικό πνεύμα στις επικείμενες αστικές μεταβολές, τα οποία θα διέπουν ολόκληρη την ενήλικη ζωή του.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

De Bono, Ed. (1985), Six Thinking Hats, Little Brown and company

Osborn, A.F. (1963), Applied imagination: Principles and procedures of creative problem solving (Third Revised Edition),New York: Charles Scribner's Sons

Park, R., McKenzie, R. D. & Burgess, E. (1925), The City: Suggestions for the Study of Human Nature in the Urban Environment, Chicago: University of Chicago Press

Reece, I. & Walker, St. (2003), Teaching, Training and Learning: A Practical Guide, Business Education Publishers

Vygotsky, L.S. (1997), Νους στην κοινωνία, Gutenberg

Γκόβας, Ν. (2001), Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο: ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Αθήνα: Μεταίχμιο

Γκοτζαρίδης, Χρ., Ανακαλυπτική – Διερευνητική μέθοδος διδασκαλίας, μία σύντομη παρουσίαση (http://www.slideshare.net/cgotzar/e2226232?ref=http://pliroforikiatschool.blogspot.gr/2012/02/blogpost.html)

Θεοδωρόπουλος, Λ. Π., Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης: Από τη φιλοσοφία στην εφαρμογή (http://www.ptheodoropoulos.gr/ergasies/paidagdiathemat.pdf)

Καζαντζάκης, Ν. (2009), Ανθολόγιο: Στιγμές από τη ζωή του. Αποσπάσματα από το έργο του, Ηράκλειο: Έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου

Καπραβέλου, Α. & Λέμα, Ι., Πλεονεκτήματα και όρια της χρήσης Η/Υ για τη διδασκαλία των μαθημάτων στο σχολείο, στο 1ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας, «Ψηφιακό Υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών», Νάουσα 911 Μαΐου 2008 (http://ekped.gr/praktika/filo/10_41k.swf)

Λιοντάκης,, Χρ. (2011), Ηράκλειο: Μια πόλη στη λογοτεχνία, Αθήνα: Μεταίχμιο

Ματσαγκούρας, Ηλ. (1995), Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας κατά ομάδες, Εκδ. Γρηγόρη

Χρυσαφίδης, Κ., Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, Εκδ. Δίπτυχο

“Πέμπω σου χαιρετίσματα μ' ένα κλαδί λεβάντας…”

Τα βότανα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα
Αναστασία Κουρτικάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ anastasiakou7@gmail.com)

43ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα με τίτλο «Πέμπω σου χαιρετίσματα μ’ ένα κλαδί λεβάντας…» υλοποιήθηκε από τη Γ’ Τάξη του 43ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου. Σκοπός ήταν να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τα βότανα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Οι επιμέρους στόχοι ήταν να γνωρίσουν τα βότανα στη Μυθολογία και στη Μινωική Κρήτη. Επίσης να κατανοήσουν την αξία της χρήσης τους τόσο στην Ιατρική και τη Φαρμακολογία όσο και σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας (μαγειρική, καθαριότητα, καλλωπισμό). Να γνωρίσουν ακόμα τον τρόπο καλλιέργειας, αποξήρανσης και συντήρησης των βοτάνων. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων επιλέχθηκαν και υλοποιήθηκαν δράσεις μέσω της έρευνας στο πεδίο, της μεθόδου project, της διερευνητικής μεθόδου και της χρήσης ΤΠΕ. Επίσης πραγματοποιήθηκαν επαφές με φορείς και ιδιώτες (γεωπόνο, φαρμακοποιό) και επισκέψεις σε χώρους καλλιέργειας βοτάνων.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_47.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Βότανα, καλλιέργεια , βοτανολογικό μουσείο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Αγωγής «Πέμπω σου χαιρετίσματα μ’ ένα κλαδί λεβάντας», οι μαθητές της Γ΄ Τάξης του 43ου Δημοτικού Σχολείου γνώρισαν τη χλωρίδα του τόπου τους και ενημερώθηκαν για τη χρήση των κρητικών βοτάνων. Με αφορμή ένα απλό καθημερινό περιστατικό οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να μάθουν περισσότερα πράγματα για τα βότανα.

Δεδομένου πως η βάση της Φαρμακευτικής και της Φαρμακολογίας καθώς και βασικό στοιχείο της μαγειρικής τέχνης και παράδοσης της Κρήτης αλλά και της ευρύτερης Μεσογείου είναι τα βότανα, θεωρήσαμε ενδιαφέρον και σημαντικό τα παιδιά να ασχοληθούν δημιουργικά με το συγκεκριμένο τομέα. Αφού εμπλούτισαν τις γνώσεις τους κλήθηκαν να φέρουν εις πέρας μια αποστολή ώστε να τις εφαρμόσουν μεταγνωστικά. Με αφορμή ένα άρθρο με θέμα τη δημιουργία της Κρητικής ασπιρίνης από το Πανεπιστήμιο Κρήτης και με δεδομένη την οικονομική κρίση οι μαθητές προσπάθησαν να δημιουργήσουν μια μικρή επιχείρηση με βότανα.

Τα μαθήματα που ενεπλάκησαν ήταν η Γλώσσα, τα Μαθηματικά, η Μελέτη Περιβάλλοντος η Ιστορία και τα Θρησκευτικά.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός ήταν να διερευνήσουν οι μαθητές τις ενότητες: «Τα βότανα στη μυθολογία», «Τα βότανα στη μινωική Κρήτη», «Η χρήση των βοτάνων στην καθημερινή ζωή (μαγειρική, καθαριότητα, καλλωπισμός, ιατρική)». Επίσης να καλλιεργήσουν οι ίδιοι βότανα, να

ενημερωθούν για τη χρήση και τις ιδιότητές τους καθώς και τους τρόπους αποξήρανσης και συντήρησης των βοτάνων. Τέλος να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που αποκόμισαν, να τις μοιραστούν με τους γονείς και την ευρύτερη σχολική κοινότητα και να οργανώσουν οι ίδιοι μια μικρή επιχείρηση επεξεργασίας και προώθησης βοτάνων.

- Οι στόχοι ήταν γνωστικοί, κοινωνικοί και ψυχοσυναισθηματικοί. Πιο συγκεκριμένα ήταν οι παρακάτω:
- Να γνωρίσουν οι μαθητές τη χρήση των βοτάνων από την αρχαιότητα ως σήμερα.
- Να γνωρίσουν τα βότανα της πατρίδας μας και την ιδιαίτερη χλωρίδα της Κρήτης.
- Να καλλιεργήσουν και να αποξηράνουν βότανα με σκοπό τη δημιουργία ενός μικρού βοτανολογικού μουσείου στο σχολείο μας.
- Να μάθουν να συνεργάζονται και να δουλεύουν σε ομάδες.
- Να ενεργοποιηθεί η φαντασία και η δημιουργικότητά τους.
- Να ασκηθούν στην επικοινωνία των ιδεών τους στα πλαίσια της τάξης και του σχολείου.
- Να ασκηθούν στην παρουσίαση των εργασιών τους.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες και πρακτικές στη δημιουργία μιας μικρής επιχείρησης αξιοποιώντας τόσο τις γνώσεις τους (Μαθηματικά, Γλώσσα, Μελέτη Περιβάλλοντος) όσο και τις δημιουργικές τους ικανότητες.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν κυρίως μαθητοκεντρικού χαρακτήρα με τη δασκάλα της τάξης αρωγό, εμψυχώτρια και συντονίστρια. Ωστόσο όπου χρειάστηκε χρησιμοποιήθηκε και η δασκαλοκεντρική μέθοδος. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε η ανακαλυπτική διερευνητική, η μέθοδος project, η έρευνα πεδίου, η ομαδοσυνεργατική. Αξιοποιήθηκε η χρήση των ΤΠΕ και οι επισκέψεις σε φορείς και ιδιώτες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Σε όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής του Προγράμματος η εκπαιδευτικός τηρούσε ημερολόγιο δράσεων και έκανε παρατηρήσεις πάνω στην πρόοδό τους.

Η αρχική ιδέα δόθηκε όταν ένας μαθητής έφερε στην τάξη ένα κλαδί λεβάντας. Τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από τη μυρωδιά του και ξεκίνησε μια συζήτηση από την οποία προέκυψε πως επιθυμία όλων ήταν να ασχοληθούμε περισσότερο με τα βότανα. Καθώς θεωρήθηκε από τα παιδιά πως οι παππούδες κι οι γιαγιάδες γνωρίζουν τα περισσότερα για τα βότανα αποφάσισαν να τους στείλουν μια επιστολή για να ζητήσουν τη βοήθειά τους. Παράλληλα ενημέρωσαν τον Διευθυντή του σχολείου για το πρόγραμμα που σκόπευαν να υλοποιήσουν και με νέα επιστολή ζήτησαν την άδεια να τους παραχωρηθεί ένα κομμάτι του σχολικού κήπου για να φυτέψουν τα βότανά τους. Αξιοποίησαν με τον τρόπο το σχετικό κεφάλαιο της Γλώσσας για τη συγγραφή επιστολής.

Μετά τη σχετική έγκριση, η οποία είχε εξίσου «επίσημο χαρακτήρα» τα παιδιά καθάρισαν το κομμάτι που τους παραχωρήθηκε, σχεδίασαν, εκτίμησαν τις αποστάσεις, έκαναν μετρήσεις, και άρχισαν να φυτεύουν. Στην αρχή έκαναν λάθη στην εκτίμηση. Αφού συζήτησαν και με τη βοήθεια της δασκάλας ως συντονίστριας και εμψυχώτριας της δράσης διόρθωσαν τα λάθη τους, άλλαξαν θέση στα φυτά τους και έδωσαν στον κήπο τους την τελική του μορφή. Χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν την καθημερινή του φροντίδα.

Για να πληροφορήσουν τα υπόλοιπα παιδιά και τους δασκάλους του σχολείου, έφτιαξαν πινακίδες με πληροφορίες για τα βότανα που είχαν φυτέψει και τις τοποθέτησαν στον κήπο.

Καθώς η δράση προχωρούσε οι μαθητές ανέτρεξαν σε πηγές για να μάθουν τα πάντα για τα βότανα (διαδίκτυο, εγκυκλοπαίδειες, Βιβλιοθήκη του σχολείου, παππούδες, γιαγιάδες), ενώ γέμισαν την τάξη με γλαστράκια με διάφορα βότανα.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τις μαμάδες να βοηθήσουν τα παιδιά να ανακαλύψουν τα βότανα που κρύβονται στα ντουλάπια της κουζίνας τους. Διαπίστωσαν πως τα βότανα αποτελούν απαραίτητο συστατικό της μεσογειακής κουζίνας και ιδιαίτερα της κρητικής. Με αυτή την αφορμή αποφάσισαν να φτιάξουν ένα βιβλίο συνταγών με τίτλο «Καλή μας όρεξη!». Ασκήθηκαν έτσι στον κατευθυντικό λόγο και στη χρήση των διαφορετικών εγκλίσεων.

Έπειτα έψαξαν για μαντινάδες που αναφέρονταν σε βότανα, ταίριαξαν τις δικές τους μαντινάδες και τις συμπεριέλαβαν σε ένα βιβλίο που έφτιαξαν με τίτλο «Μαντιναδολογήματα».

Έφτιαξαν παιχνίδια και έπαιξαν με αυτά στην τάξη:

Α) «Έχω τα γράμματα… βρίσκω το βότανο»: Παιχνίδι ορθογραφίας. Χωρισμένοι σε δυάδες οι μαθητές καλούνταν να βάλουν σε σειρά τα γράμματα που τους είχαν δοθεί ώστε να σχηματιστεί σωστά το όνομα του βοτάνου.

Β) «Παίζω το φαρμακοποιό»: Αρχικά οι μαθητές ενημερώθηκαν για τη χρήση των βοτάνων στη Φαρμακολογία και την Ιατρική από τη αρχαιότητα μέχρι σήμερα και γνώρισαν τον Ιπποκράτη, τον Γαληνό και τον Διοσκουρίδη. Συζήτησαν για την Ομοιοπαθητική και διαπίστωσαν πως τα πρώτα φάρμακα αλλά και η βάση πολλών γνωστών φαρμάκων είναι τα βότανα. Σύγχρονοι ερευνητές σε όλο τον κόσμο εξακολουθούν να μελετούν τη δράση τους και να φτιάχνουν νέα σκευάσματα. Στο σημείο αυτό οι μαθητές ενημερώθηκαν από ένα άρθρο εφημερίδας που τους δόθηκε για την «Κρητική ασπιρίνη» και εντυπωσιάστηκαν από αυτό.

Συγκέντρωσαν πληροφορίες από τις γιαγιάδες και τους παππούδες για τα δικά τους «γιατροσόφια» και δοκίμασαν τις γνώσεις τους «παίζοντας τον φαρμακοποιό».

Σε μια ζωγραφιά ανθρώπινου σώματος ο «φαρμακοποιός» καλείται να τοποθετήσει την εικόνα του κάθε βοτάνου στο σημείο του σώματος που επωφελείται από τη χρήση του.

Γ) «Μπες στη βοτανοσειρά»: κάθε παιδί διάλεγε από μια κάρτα που περιείχε το όνομα ενός βοτάνου καθένα από τα οποία άρχιζε με κάποιο γράμμα της αλφαβήτου. Στη συνέχεια με την έναρξη ενός μουσικού χαλιού καλούνταν, χωρίς να επιτρέπεται να μιλήσουν, να μπουν σε σειρά, ανάλογα με την αλφαβητική σειρά των βοτάνων τους. Κέρδιζε η ομάδα όταν προλάβαινε να μπει σε σειρά πριν τη λήξη της μουσικής.

Στα πλαίσια της εικαστικής έκφρασης οι μαθητές φιλοτέχνησαν με βότανα μινωικές φορεσιές, αγγεία και κάνανε grafiti στον βοτανόκηπο. Ακόμα δώσανε ονόματα βοτάνων στους διαδρόμους του σχολείου.

Με αφορμή τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς έφτιαξαν στεφάνι από βότανα για την τάξη.

Επόμενη δραστηριότητα ήταν η δημιουργία ενός μικρού βοτανολογικού μουσείου στο χώρο της τάξης. Οι μαθητές αρχικά ενημερώθηκαν για τους τρόπους αποξήρανσης και συντήρησης των βοτάνων. Αξιοποίησαν τις γνώσεις τους για να αποξηράνουν τα βότανα τους και να τα κλείσουν σε αεροστεγείς συσκευασίες. Κλήθηκαν στο σημείο αυτό να σχεδιάσουν μια μικρή επιχείρηση. Τους ανατέθηκε ένα υποθετικό σενάριο σύμφωνα με το οποίο είχαν να διαθέσουν ένα κεφάλαιο που τους δόθηκε από την ΕΕ και καλούνταν να βοηθήσουν τον παππού και τη γιαγιά να φτιάξουν μια μικρή επιχείρηση για να πωλούν τα βότανά τους στο χωριό. Τα θέματα που είχαν να επιλύσουν ήταν το είδος των συσκευασιών που θα χρησιμοποιούσαν, τον τρόπο προώθησης και διάθεσης των προϊόντων τους καθώς και την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους. Η παραπάνω δραστηριότητα είχε ως

στόχο να ενισχύσει τη δημιουργικότητα των παιδιών και να τους εισάγει στον κόσμο της επιχειρηματικότητας.

Η διάχυση στην σχολική ομάδα και στους γονείς έγινε με μια πρόσκληση σε μια ημέρα αφιερωμένη στα βότανα του τόπου μας. Οι μαθητές αρχικά ξενάγησαν τους καλεσμένους τους στον βοτανοκηπό τους καθώς και στο μουσείο που είχε μεταφερθεί πλέον στην είσοδο του σχολείου, ώστε να μπορεί να είναι επισκέψιμο από όλους. Ενημέρωσαν για τη χρήση των βοτάνων, παρασκεύασαν και προσέφεραν στην τραπεζαρία του σχολείου αφεψήματα και εγχύματα.

Επίσης τους βοήθησαν να παίξουν με τα παιχνίδια που είχαν ετοιμάσει.

Συμπεράσματα

Θεωρούμε πως η εργασία μας πέτυχε τους στόχους που είχαμε αρχικά θέσει. Οι μαθητές ενεργοποιήθηκαν να διερευνήσουν, να ανακαλύψουν, να εμπλέξουν όσο γίνεται περισσότερα είδη νοημοσύνης.

Ενδυναμώθηκαν οι σχέσεις στην ομάδα καθώς και οι σχέσεις των μαθητών με τους δασκάλους και τους γονείς τους. Σημαντική ήταν η διάχυση ανάμεσα στις διαφορετικές γενεές καθώς συμμετείχαν με τον τρόπο τους τόσο οι γονείς όσο και οι παππούδες και οι γιαγιάδες των παιδιών.

Πέρα από το κέρδος που αποκόμισαν στον γνωστικό τομέα, ενθαρρύνθηκαν να δουν σε μια περίοδο κρίσης όπως αυτή που βιώνουμε, νέες μορφές επιχειρηματικότητας και χρήσης των αγαθών που προσφέρει ο τόπος μας.

Τέλος παράξανε ένα έντυπο 36 σελίδων με πληροφοριακό χαρακτήρα, παιχνίδια και ασκήσεις που τέθηκε στη διάθεση των υπόλοιπων μαθητών και δασκάλων μέσω της Βιβλιοθήκης του Σχολείου μας.

Βιβλιογραφία

Λαμπράκη, Μ. (2000). Τα χόρτα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Έκδοση, Αθήνα

Ψιλάκης, Ν. & Μ. (2009). Κρητική παραδοσιακή κουζίνα. Εκδόσεις Καρμάνωρ, Αθήνα

Δικτυογραφία

http://www.kritikamonopatia.gr/?cat=26

http://apominoikikriti.blogspot.gr

http://grandmother50kalantzitasoula1.blogspot.gr/2013/07/100.html

http://www.destinationcrete.gr/el/chloridaapanida/endimikaeidhkatalogos

http://newsone.gr/ugeia/52390kretikeaspirinekatatesgripes

http://www.incrediblecrete.gr/491/index.el.html

http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3990/1206_01_BOTANA.pdf

http://www.cretensia.com/herbsandancientgreekmythologyandliterature.html

http://www.cretannutrition.gr/wp/?page_id=1670

http://kpekastor.kas.sch.gr/biod_net/schools2/6gymnasioiraklioprogramme.htm

Ποίηση: μια παγκόσμια γλώσσα

Η διχοτόμηση της Κύπρου μέσα από την ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη

Ελευθερία Καλούδη, Γιώργος Αναγνωστόπουλος

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ elkaloudi@yahoo.gr, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ anagno08@gmail.com)

43ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα «Ποίηση: μια παγκόσμια γλώσσα» υλοποιήθηκε απο την Στ' Τάξη του 43ου

Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου. Στόχος ήταν η εξοικείωση των μαθητών με το συγκεκριμένο λογοτεχνικό είδος, η γνωριμία τους με μεγάλους ποιητές, Έλληνες και ξένους και το έργο τους. Στην εισήγησή μας θα παρουσιάσουμε ένα τμήμα του προγράμματος που αφορά στο έργο του Κύπριου ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη και πώς, μέσω αυτού, οι μαθητές μας γνώρισαν την ιστορία της Κύπρου και το δράμα της διχοτόμησης του νησιού μετά την τουρκική εισβολή.

Αφόρμηση στάθηκε το ποίημα του Κύπριου ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη «Άρδανα ΙΙ» το οποίο οι μαθητές προσέγγισαν με τη μέθοδο Perkins (artful thinking). Στη συνέχεια ήρθαν σε επαφή με άλλα ποιήματά του ενώ συνομίλησαν με τον ποιητή μέσω skype. Η εργασία στους καταχωρήθηκε σε μια ιστοσελίδα την οποία και υπέβαλαν στο διαγωνισμό «Κύπρος 19742014 Δεν ξεχνώ, διεκδικώ, δημιουργώ», υπό την αιγίδα του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με το Σπίτι της Κύπρου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/06/blogpost_0.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ποίηση, Κύπρος, Κυριάκος Χαραλαμπίδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε έργο τέχνης είναι κατ΄ αρχήν έργο του δημιουργού του και της εποχής του. Γεννήθηκε σε μια συγκεκριμένη εποχή κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες γενικότερες (πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές) και ειδικότερες (συναισθηματική κατάσταση του καλλιτέχνη, η απόσταση χρονική ή τοπική από το θέμα του και την έμπνευσή του κλπ).

Πέρα από τα παραπάνω όμως στην ερμηνεία του εμπλέκεται ενεργά ο αποδέκτης του, η δική του συναισθηματική ή άλλη κατάσταση και η εποχή στην οποία ζει και δημιουργεί ο ίδιος. Εάν δε το έργο αποτελεί έκθεμα σε κάποιο μουσείο σημαντικό ρόλο έχει η θέση του, ο τρόπος παρουσίασής του καθώς και τα έργα που εκτίθενται γύρω από αυτό. Τέλος, σημαντικές είναι οι συνθήκες που επικρατούν την ημέρα της επίσκεψης. Για παράδειγμα η Guernica του Picasso αποκτά τελείως διαφορετική διάσταση ιδωμένη μέσα από τα μάτια ενός βετεράνου του πολέμου, μιας νοικοκυράς, ενός τουρίστα, ενός μαθητή του νηπιαγωγείου που το έχει επισκεφθεί με την τάξη του. Από διαφορετική άποψη θα το δει κάποιος που γνωρίζει το έργο και το ιστορικό περικείμενο της εποχής του και από άλλη κάποιος που το βλέπει για πρώτη φορά χωρίς να δεσμεύεται από ένα γνωστικό υπόβαθρο, τόσο για το συγκεκριμένο έργο, όσο και για τον ίδιο τον δημιουργό του. Τέλος, είναι δυνατόν να επηρεάσει τον θεατή η συγκεκριμένη συναισθηματική ή σωματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται κατά την ημέρα και ώρα της επαφής του με το έργο. Διαφορετικά θα το δει

και θα το ερμηνεύσει αν είναι ευδιάθετος, αν οι συνθήκες την ημέρα της επίσκεψής του στο μουσείο είναι ιδανικές, αν έχει στη διάθεσή του όσο χρόνο χρειάζεται για να του αφιερώσει και διαφορετικά αν κάτι τον απασχολεί, αν συνάντησε μια φοβερή ουρά στο ταμείο του μουσείου, αν δεσμεύεται από τον χρόνο που του διαθέτει το group με το οποίο έχει επισκεφθεί το μουσείο, αν οι επισκέπτες τη συγκεκριμένη μέρα είναι τόσοι πολλοί που δυσκολεύουν τη συγκέντρωσή του. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει με όλες τις μορφές της τέχνης. Είτε πρόκειται για εικαστικό, λογοτεχνικό, μουσικό, κινηματογραφικό ή άλλο έργο τέχνης η ερμηνεία του μοιάζει να είναι η συνισταμένη τεσσάρων παραμέτρων: του δημιουργού, των ιδιαίτερων συνθηκών της εποχής κατά την οποία δημιουργήθηκε, του αποδέκτη του και των συνθηκών που επικρατούν στην εποχή του τελευταίου.

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η διδασκαλία της ποίησης στο σχολείο συχνά ήταν παραγκωνισμένη στα παλιότερα αναλυτικά προγράμματα ή διδασκόταν με υπερβολική προσήλωση σε γραμματολογικά ή πραγματολογικά στοιχεία και μια εμμονή στο διδακτισμό τόσο που να αποτελεί για τους μαθητές ένα διόλου ελκυστικό αντικείμενο, δύσκολο ή ελιτίστικο. Ευτυχώς τα τελευταία χρόνια η τάση στα αναλυτικά προγράμματα φαίνεται να αλλάζει, κυρίως στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ οι εκπαιδευτικοί μοιάζουν ολοένα και πιο σίγουροι, πιο τολμηροί στην ενασχόλησή τους με την ποίηση.

Η αναγκαιότητα της ποίησης αναγνωρίζεται καθώς αποτελεί το όχημα για το χτίσιμο της κοινότητας της τάξης, προάγει το λογοτεχνικό αλφαβητισμό και τη διαπολιτισμικότητα, ενισχύει τη συναισθηματική ανθεκτικότητα των μαθητών. Η συμβολική γλώσσα της ποίησης βοηθά τα παιδιά να μοιραστούν εμπειρίες, σκέψεις, επιθυμίες ή να εξωτερικεύσουν συναισθήματα συχνά οδυνηρά ή δύσκολα διαχειρίσιμα με διαφορετικό τρόπο. Ο ρυθμός και η μουσικότητα της ποιητικής γλώσσας καθιστούν εύκολη την προσέγγισή της ακόμη και από μαθητές που δυσκολεύονται στο γλωσσικό μάθημα. Αν δε ο ρυθμός αυτός χρησιμοποιηθεί ώστε να εκφραστεί από τους μαθητές με έναν πιο κιναισθητικό τρόπο, τότε τα αποτελέσματα είναι ακόμη πιο εντυπωσιακά. Πέρα από αυτό η διδασκαλία ενός ποιήματος μπορεί πιο εύκολα να κινητοποιήσει έναν απρόθυμο μαθητή να ασχοληθεί από ότι ένα λογοτεχνικό κείμενο, να ενισχύσει το ενδιαφέρον του και τελικά να τονώσει την αυτοεκτίμησή του και να ισχυροποιήσει τη θέση του στην ομάδα των συνομηλίκων του.

Κλείνοντας θα λέγαμε πως σε ένα σχολείο προσανατολισμένο κυρίως σε γνωστικά οφέλη η ποίηση μας προσφέρει μια διαφορετική ματιά. Όπως λέει ο William Butler Yeats η ποίηση είναι «αίμα, φαντασία, διάνοια που περπατούν χέρι χέρι… μας βοηθά να γευτούμε, να αγγίξουμε, να δούμε και να αφουγκραστούμε τον κόσμο, να ξεφύγουμε από τη δεσμευτική, γνωσιακή κατάσταση του νου και της λογικής».

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε από τα δύο τμήματα της Στ’ Τάξης του 43^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου είχε τίτλο «Ποίηση: μια παγκόσμια γλώσσα». Ένα τμήμα του θα παρουσιάσουμε στην εργασία μας.

Ο σκοπός τού συγκεκριμένου προγράμματος ήταν από τη μια μεριά να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με την ποίηση ως λογοτεχνικό είδος και από την άλλη να γνωρίσουν την ιστορία της Κύπρου από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας εστιάζοντας κυρίως στο κομμάτι εκείνο της διχοτόμησης του νησιού και της τουρκικής εισβολής του 1974.

Οι στόχοι ήταν:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με την ποίηση.
- Να προβληματιστούν για το κατά πόσο η λογοτεχνία και η ποίηση μπορούν να αποτελέσουν αξιόπιστες πηγές Ιστορίας.

- Να ασκηθούν στη συνεργασία και την αυτοοργάνωση.
- Να εκφραστούν και να αποκτήσουν δεξιότητες στην παρουσίαση των εργασιών τους.
- Να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους.

Οι μέθοδοι που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος ήταν κυρίως μαθητοκεντρικές με τους δασκάλους να έχουν ρόλο συντονιστών (ομαδοσυνεργατική, ανακαλυπτική, διερευνητική). Κάποιες φορές ο ρόλος των εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός καθώς οι μαθητές καλούνταν να καταλήξουν στα δικά τους συμπεράσματα ακολουθώντας τα ίχνη μιας σχεδιασμένης ιστοεξερεύνησης. Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν εκτός από τα ποιήματα του Κυριάκου Χαραλαμπίδη («Άρδανα ΙΙ», «Γλυκό του κουταλιού», «Στα στέφανα της κόρης του», «Παιδί με μια φωτογραφία»), ήταν λογοτεχνικά κείμενα, δημοσιογραφικά κείμενα της εποχής, μαρτυρίες από ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες καθώς και η ιστοσελίδα του ΟΗΕ για την Κύπρο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η ενασχόληση με την ποίηση είχε ως επίκεντρο τα ποιήματα του Κύπριου ποιητή, Κυριάκου Χαραλαμπίδη, απαλλαγμένα από πραγματολογικές και γραμματικές αναλύσεις που τα αφυδατώνουν από την ένταση και το συναίσθημα και τα καθιστούν ένα άνευρο διδακτικό αντικείμενο. Με δεδομένο πως το ποίημα είναι ένα έργο τέχνης και ως τέτοιο δεν έχει μία μόνο ερμηνεία επιλέχτηκε η προσέγγισή του από τους μαθητές μέσα από τη μέθοδο Perkins που επιτρέπει την πολύπλευρη προσέγγιση του έργου και καθιστά το θεατή ακροατή ενεργό στην ερμηνεία του.

Ως αφόρμηση στάθηκε η γνωριμία των μαθητών με το ποίημα «Άρδανα ΙΙ». Οι μαθητές άκουσαν το ποίημα σε απαγγελία του ίδιου του ποιητή από το Youtube. Έγραψαν τα ερωτήματα που τους γεννήθηκαν σε χαρτάκια σημειώσεων και τα κόλλησαν στον τοίχο. Με βάση τα ερωτήματα αυτά διατύπωσαν υποθέσεις για το ποίημα. Όλοι επικεντρώθηκαν στο πρόβλημα των προσφύγων. Οι περισσότεροι υπέθεσαν πως το ποίημα αναφέρεται στη Μικρασιατική καταστροφή την οποία διδάσκονται στην Ιστορία γι' αυτό και αποτελεί πιο οικείο θέμα. Ωστόσο κάποιοι γνώριζαν για την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο και υπήρξε μεταξύ τους μια ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων.

Στη συνέχεια διατύπωσαν υποθέσεις για τον ποιητή και έφτιαξαν μια λίστα με ερωτήσεις που θα του έθεταν, αν είχαν την ευκαιρία. Αποφασίσαμε ότι το θέμα της Κύπρου μας ενδιαφέρει και επιδιώξαμε να μάθουμε περισσότερα. Χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, οι μαθητές ασχολήθηκαν με διαφορετικές περιόδους της Ιστορίας της Κύπρου, τις οποίες παρουσίασαν στους συμμαθητές τους. Με την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων είχαμε όλοι μια σαφή εικόνα της ιστοριογραμμής της πορείας της Κύπρου στους αιώνες, της κοινής πολιτιστικής και γλωσσικής μας κληρονομιάς, της σχέσης της Κύπρου με την Κρήτη, από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, της σημασίας της γεωπολιτικής θέσης της Κύπρου που καθόρισε την Ιστορία της. Σταθήκαμε ιδιαίτερα στην εποχή της Αγγλοκρατίας και της εισβολής των Τούρκων το 1974. Οι μαθητές προσπάθησαν, κάνοντας αναγωγές τόσο στην Ιστορία που έχουν διδαχτεί ως τώρα όσο και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που βιώνουν σήμερα, να κατανοήσουν και ερμηνεύσουν τους λόγους που οδήγησαν στη διχοτόμηση της Κύπρου. Συζήτησαν για τον ρόλο της δικτατορίας της Ελλάδας, των ξένων δυνάμεων, τον τρόπο που η ίδια η Τουρκία παρουσίασε την εισβολή ως μια ειρηνευτική παρέμβαση ώστε να αποφευχθεί το χάος και η αναρχία. Ασχολήθηκαν με το θέμα των προσφύγων και του εποικισμού μέσα από τα ποιήματα: «Το γλυκό του κουταλιού», «Στα στέφανα της κόρης του» και «Παιδί με μια φωτογραφία».

Γνώρισαν τον ποιητή Κυριάκο Χαραλαμπίδη αρχικά μέσα από το διαδίκτυο και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν γι' αυτόν. Στη συνέχεια είχαν την ευκαιρία μέσω μιας συνάντησής τους στο Skype, να τον γνωρίσουν ζωντανά και να του εκφράσουν τις απορίες

τους. Η εμπειρία τους αυτή στάθηκε καθοριστική καθώς τη θεώρησαν ένα «ζωντανό μάθημα Ιστορίας». Το γεγονός πως ο ποιητής έγραψε για εμπειρίες που βίωσε ο ίδιος ή οι δικοί του άνθρωποι, το ότι ήταν ήδη αρκετά μεγάλος κατά την εισβολή ώστε η μαρτυρία και οι αναμνήσεις του να έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα και αξιοπιστία καθώς και ότι δεν είδαν από μέρους του κανένα μίσος για την τουρκοκυπριακή πλευρά και τους εποίκους ήταν για τα παιδιά μια σημαντική αποκάλυψη. Συζήτησαν μαζί του για τους τρόπους διεκδίκησης, για τη δύναμη της διπλωματίας και των διαπραγματεύσεων, πρότειναν λύσεις. Διαπίστωσαν πως η συναισθηματική φόρτιση που διακατείχε ήδη αρκετούς από αυτούς, θολώνει την ορθή κρίση και δεν οδηγεί πάντα σε σωστές αποφάσεις και βιώσιμες λύσεις ενώ ευνοεί τις γενικεύσεις και τη δημιουργία στερεοτύπων για την «αντίπαλη πλευρά» που διαιωνίζουν τις διαφορές και δυσχεραίνουν την εξεύρεση λύσης.

Αφού είδαν και συζήτησαν το θέμα της Κύπρου από πολιτική, οικονομική, γεωπολιτική και πολιτιστική άποψη διεξήχθησαν στην τάξη δύο δημοψηφίσματα. Στο πρώτο οι μαθητές έπρεπε να ψηφίσουν αν η Κύπρος θα έπρεπε να προσαρτηθεί στην Τουρκία ή στην Ελλάδα, όπου όλοι ψήφισαν υπέρ της δεύτερης θέσης. Στο επόμενο το δίλημμα που τους τέθηκε ήταν αν η Κύπρος θα έπρεπε να προσαρτηθεί στην Ελλάδα ή να παραμείνει ανεξάρτητη. Η συντριπτική πλειοψηφία (97%) ψήφισε υπέρ της ανεξαρτησίας. Κατά τη διάρκεια της παραπάνω διαδικασίας οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά τις δημοκρατικές διαδικασίες, να ασκηθούν προφορικά αλλά και γραπτά στον επιχειρηματικό λόγο, να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας, να σέβονται τον συνομιλητή τους, να μην επαναλαμβάνουν ερωτήσεις που έχουν απαντηθεί, να τηρούν τη σειρά και τον χρόνο που τους διατίθενται για να αναπτύξουν την επιχειρηματολογία τους, να είναι ανεκτικοί απέναντι στις διαφορετικές απόψεις χωρίς να είναι υποχωρητικοί όσον αφορά τις τις διεκδικήσεις τους.

Στη συνέχεια παρακολούθησαν το ντοκιμαντέρ που γύρισε για την ΕΡΤ η Μελίνα Μερκούρη έναν χρόνο μετά την εισβολή, ενημερώθηκαν από την επίσημη ιστοσελίδα του ΟΗΕ για τις ενέργειες που έχουν γίνει όλα αυτά τα χρόνια τόσο όσον αφορά το κυπριακό ζήτημα όσο και εκείνο των αγνοούμενων και αποφάσισαν να γράψουν μια επιστολή προς τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Σημαντικό είναι πως είδαν το θέμα σφαιρικά και όχι μόνο από τη μία ή την άλλη πλευρά ώστε να έχουν μια πιο σαφή εικόνα τόσο της κατάστασης όσο και των προτάσεων ή των διεκδικήσεών τους.

Η ενασχόλησή τους με τα ποιήματα είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή εικαστικών έργων, τρισδιάστατων κατασκευών, αφισών, οπτικοποιήσεων και δραματοποιήσεων, γραπτών κειμένων, παραμυθιών, ποιημάτων , μονολόγων κλπ.

Όλο το υλικό που παρήγαγαν οι μαθητές μας χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή μιας ιστοσελίδας με ενημερωτικό χαρακτήρα για το θέμα της Κύπρου.

Τόσο η συγκεκριμένη ιστοσελίδα όσο και ένα από τα σκίτσα των παιδιών, συμμετείχε και βραβεύτηκε από το Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα/διαγωνισμό της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών (υπό την αιγίδα του ελληνικού γραφείου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας) σε συνεργασία με το Σπίτι της Κύπρου (Μορφωτικό Γραφείο της Πρεσβείας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα (υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου) με θέμα «Κύπρος: 19742014, 40 χρόνια Δεν ξεχνώ, διεκδικώ, δημιουργώ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τόσο η συγκεκριμένη εργασία όσο και το ευρύτερο πρόγραμμα στο οποίο αυτή εντάσσεται θεωρούμε πως είχε πολλαπλά οφέλη για τους μαθητές μας. Μέσα από αυτό έμαθαν να αγαπούν την ποίηση, να αποδέχονται και να δείχνουν ενδιαφέρον για τις διαφορετικές ερμηνείες της, να εκφράζονται μέσα από αυτήν αλλά και να δημιουργούν τα δικά τους έργα. Έμαθαν να λειτουργούν συνεργατικά, να οργανώνουν οι ίδιοι τις ομάδες

και τις δραστηριότητές τους, να καταμερίζουν την εργασία τους και να αξιοποιούν τη διαφορετικότητά τους και τα ταλέντα τους τόσο κατά τη διάρκεια της εργασίας όσο και κατά την παρουσίασή τους. Αξιοσημείωτη είναι η αλλαγή της στάσης τους απέναντι στην ποίηση και η ενίσχυση της φαντασίας και της δημιουργικότητάς τους.

Διαπίστωσαν πως η λογοτεχνία και η ποίηση μπορούν υπό προϋποθέσεις να αποτελέσουν ιστορικές πηγές. Ωστόσο δεν μπορούν να στηρίζονται μόνο σ' αυτές αλλά να συμβουλεύονται περισσότερες πηγές και να εξετάζουν από διαφορετικές πλευρές ένα θέμα προτού καταλήξουν στις απόψεις τους. Δοκίμασαν να μπουν στη θέση του άλλου, ενίσχυσαν την ενσυναίσθησή τους και είδαν πόσο μπορεί αυτό να τους αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα πράγματα, όχι μόνο στην καθημερινότητά τους αλλά και όταν αφορά πολιτικά, κοινωνικά ή οικονομικά θέματα.

Η επαφή τους με τον ίδιο τον ποιητή ήταν ένα σπουδαίο μάθημα. Δεδομένου ότι δε σταμάτησε στην διαδικτυακή τους συνάντηση αλλά συνεχίστηκε με την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων οι μαθητές μπόρεσαν να δουν τον ποιητή όχι σαν κάτι μακρινό και απρόσιτο αλλά σαν έναν άνθρωπο απλό, ταπεινό που έχει μεν την ικανότητα αλλά και με πολλή δουλειά καταφέρνει να «υποτάσσει» τις λέξεις. Ο θαυμασμός τους υπήρξε για αρκετούς το κίνητρο να δοκιμάσουν να γράψουν τα δικά τους ποιήματα κάτι που όπως διαπιστώσαμε λειτούργησε λυτρωτικά για την έκφραση αρνητικών συναισθημάτων όπως ο θυμός ή η ακατανόητη θλίψη και η κυκλοθυμικότητα της εφηβείας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα μεγάλο «ευχαριστώ » οφείλουμε στον ποιητή Κυριάκο Χαραλαμπίδη για την εμπιστοσύνη και τη γενναιοδωρία με την οποία αγκάλιασε εμάς και τους μαθητές μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cappella, D. & Wormser, B.(2004). A surge of language, Teaching poetry day by day, Heinemann, Portstmouth

http://tinyurl.com/nbetsmf

http://tinyurl.com/ofyhpry

http://tinyurl.com/p8hb3mo

http://tinyurl.com/q5wswkv

http://www.edutopia.org/blog/digitalpoetryterryheick

http://www.poiein.gr/archives/1618

http://www.yiorgospanayiotidis.com/2008/09/blogpost_8977.html

Koch, K. (1990). Rose, where did you get that red?, Teaching great poetry to children Vintage books, A division of Random House, Inc., New York

Perkins, D., (1994). The Intelligent Eye: learning to think by looking at Art, The Getty Education Institute for the Arts, Los Angeles, California.

Αγγελάκος, Κ.Κόκκινος, Γ. (2004). Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο και η διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση πηγών. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα.

Κόκκος, Α. & Συνεργάτες, (2011). Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες., Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα.

Χαραλαμπίδης, Κ. (2010). Λευκωσία, μια πόλη στη Λογοτεχνία. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα.

Ενέργεια και περιβάλλον-Φροντίδα για το μέλλον

Ανανεώσιμες εναλλακτικές πηγές ενέργειας, Οικονομία ενέργειας, Ρύπανση και μόλυνση
Στεφανία Ανυφαντάκη, Χρήστος Ντρουμπογιάννης

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ indianaki@windowslive.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ xristosdrubo@sch.gr)

45ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ενεργειακό πρόβλημα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ανθρωπότητας σήμερα. Οι πηγές ενέργειας, καθώς είναι γνωστό, δεν είναι ανεξάντλητες, ενώ η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού της γης έχει ως αποτέλεσμα την υπερκατανάλωση της ενέργειας. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές την έννοια της ενέργειας, τις ποικίλες χρήσεις της και τα λάθη από την αλόγιστη χρήση της . Να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά για να ενεργοποιηθούν στην σωστή χρήση της ενέργειας και να γνωρίσουν εναλλακτικούς τρόπους. Το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί με την παράλληλη εφαρμογή του προγράμματος Euronet 50-50 που αποσκοπεί στην ανάπτυξη συνείδησης εξοικονόμησης ενέργειας. Στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες μικτής ικανότητας και εργάζονται συνεργατικά στην λήψη αποφάσεων για την διαμόρφωση του Σχεδίου Εργασίας και την υλοποίηση διαφόρων δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα εξακτινώνεται διαθεματικά στα μαθήματα της Γλώσσας, των Μαθηματικών καθώς και στο μάθημα της Φυσικής.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_74.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πηγές ενέργεια ,ανανεώσιμες, μη ανανεώσιμες, χρήσεις , εξοικονόμηση , ρύπανση, ορυκτά καύσιμα, πυρηνικά καύσιμα, ήλιος, νερό, αέρας, βιομάζα, γεωθερμία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ενεργειακό πρόβλημα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ανθρωπότητας σήμερα. Οι πηγές ενέργειας, καθώς είναι γνωστό, δεν είναι ανεξάντλητες, ενώ η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού της γης έχει ως αποτέλεσμα την υπερκατανάλωση της ενέργειας. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές την έννοια της ενέργειας, τις ποικίλες χρήσεις της και τα λάθη από την αλόγιστη χρήση της . Να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά για να ενεργοποιηθούν στην σωστή χρήση της ενέργειας και να γνωρίσουν εναλλακτικούς τρόπους. Το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί με την παράλληλη εφαρμογή του προγράμματος Euronet 50-50 που αποσκοπεί στην ανάπτυξη συνείδησης εξοικονόμησης ενέργειας. Στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες μικτής ικανότητας και εργάζονται συνεργατικά στην λήψη αποφάσεων για την διαμόρφωση του Σχεδίου Εργασίας και την υλοποίηση διαφόρων δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα εξακτινώνεται διαθεματικά στα μαθήματα της Γλώσσας, των Μαθηματικών καθώς και στο μάθημα της Φυσικής.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την έννοια της ενέργειας καθώς και τις ποικίλες χρήσεις της από το παρελθόν μέχρι σήμερα.
- Να κατανοήσουν ότι ο ήλιος είναι βασική πηγή ενέργειας για τη Γη.
- Να διακρίνουν τις πηγές ενέργειας σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες και να εντοπίσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης των πηγών αυτών.
- Να αναγνωρίσουν λάθη στη χρήση της ενέργειας, καθώς και την αλόγιστη χρήση της.
- Να προτείνουν λύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και προστασία του περιβάλλοντος.

Συναισθηματικοί

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- Να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές θετικές προς το περιβάλλον.

Κοινωνικοί

- Εργασία σε ομάδες.
- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους μαθητές.
- Ανάπτυξη της συνεργασίας και της δημιουργικής δράσης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Διαθεματική προσέγγιση
- Νέες τεχνολογίες
- Παιχνίδια – Κατασκευές
- Βιωματική προσέγγιση

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ξεκινώντας το πρόγραμμα μας, αρχικός μας στόχος ήταν να δημιουργήσουμε μεικτές, ισοδύναμες ομάδες εργασίας. Δημιουργήθηκαν έξι τετραμελείς ομάδες. Αμέσως μετά προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε θεωρητικά το θέμα που θα ασχολούμασταν. Μέσω ενεργητικού διαλόγου, έγινε προσπάθεια για ανίχνευση των γνώσεων που είχαν ήδη οι μαθητές μας για την ενέργεια γενικά. Στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση για την πορεία του προγράμματος. Αφού παρουσιάσαμε τις δικές μας ιδέες στους μαθητές, ζητήσαμε να μας πουν τις δικές τους ιδέες και απόψεις για την υλοποίηση του προγράμματος. Μας εξέπληξε ευχάριστα το γεγονός ότι τα παιδιά ήταν πολύ δημιουργικά ως προς τις ιδέες τους μια και η διαδικασία του προγράμματος είχε κεντρίσει ιδιαιτέρως το ενδιαφέρον τους.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ

Αρχικά θεωρήσαμε απαραίτητο να μιλήσουμε για το ποιες είναι οι βασικές γνώσεις που θα πρέπει να έχουμε για την ενέργεια ούτως ώστε να αντιληφθούμε την έννοια της και τη

σημασία της για τον άνθρωπο. Τι είναι η ενέργεια και ποιες μορφές μπορεί να πάρει. Σε τι μονάδες μπορούμε να μετρήσουμε την ενέργεια και σε ποιους Νόμους υπακούει. Πώς ο άνθρωπος χρησιμοποίησε την ενέργεια για τη διαβίωση και την εξέλιξη του διαμέσου των αιώνων. Ιστορική αναδρομή για την χρήση της ενέργειας από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα.

Ζητήσαμε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τι συμβαίνει στον κόσμο γύρω μας και ποιες αλλαγές παρατηρούν. Μέσα από τις απαντήσεις τους (π.χ. «οι άνθρωποι τρέχουν», «τα φύλλα κουνιούνται» «τα αυτοκίνητα περνάνε στο δρόμο» «ο υπολογιστής λειτουργεί» φτάσαμε στο συμπέρασμα ότι κάθε αλλαγή που συμβαίνει γύρω μας, είτε μεγάλη είτε μικρή, οφείλεται σε ένα φυσικό μέγεθος που ονομάζεται ενέργεια. Η ενέργεια λοιπόν είναι η κινητήρια δύναμη για όλες αυτές τις αλλαγές και βρίσκεται παντού. Παρόλο που δεν είναι ορατή, δεν είναι απτή, δεν έχει βάρος ούτε καταλαμβάνει χώρο την αντιλαμβανόμαστε από το αποτέλεσμά της, που ονομάζεται έργο. Έτσι κάθε φορά που παράγουμε έργο, δαπανούμε ενέργεια.

Ακολούθησε ιστορική αναδρομή της ενέργειας από την προϊστορική εποχή, όπου οι άνθρωποι στηρίζονταν αποκλειστικά στη μυϊκή ενέργεια (δύναμη) για να βρουν την τροφή τους, μέχρι το 1973 όπου υπήρξε η πρώτη ενεργειακή κρίση. Για την ιστορική αυτή αναδρομή έγινε χρήση υπολογιστή και προτζέκτορα για να μπορέσουν τα παιδιά μέσω της εικόνας να κατανοήσουν καλύτερα τις έννοιες.

Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα: Από πού παίρνουμε την ενέργεια; Μέσα από τη συζήτηση που ακολούθησε εξήχθη, δια της μαιευτικής μεθόδου, το αποτέλεσμα ότι η ενέργεια βρίσκεται αποθηκευμένη μέσα σε «αποθήκες ενέργειας» που ονομάζονται «πηγές». Στο σημείο αυτό, έγινε εκτενής αναφορά στις ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οφέλη και κίνδυνοι που συνοδεύουν την κάθε μία πηγή. Τρόποι γα την εξοικονόμησή της, καθώς και οι επιπτώσεις για το περιβάλλον από την αλόγιστη χρήση της.

Έτσι τελειώσαμε το θεωρητικό κομμάτι του προγράμματος μας και μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε πρακτικές δράσεις, αφού όλοι οι μαθητές είχαν κατανοήσει τις έννοιες που είχαν αναλυθεί.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Στο κομμάτι αυτό του προγράμματος δόθηκαν στα παιδιά ασκήσεις εμπέδωσης των όσων είχαν προηγηθεί. Να βάλουν εικόνες με χρονολογική σειρά από την αρχαιότερη μορφή ενέργειας στην πιο σύγχρονη, να αντιστοιχίσουν πηγές ενέργειας με το σύμβολο τους, να σχηματίσουν τροφικές αλυσίδες, να ζωγραφίσουν σύμβολα, να κατασκευάσουν πίνακες με οδηγίες για την εξοικονόμηση της ενέργειας κ.λπ. Επιπλέον, τα παιδιά συγκέντρωσαν φωτογραφίες σχετικά με την ενέργεια και δημιούργησαν κολλάζ.

Σε όλη αυτή τη διαδικασία ο ρόλος μας ήταν καθαρά συμβουλευτικός και βοηθητικός μια και ο σκοπός μας ήταν τα παιδιά να εκφραστούν δημιουργικά με τον τρόπο που τα ίδια επιθυμούσαν.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Κάθε ομάδα αποφάσισε τι ήθελε να κάνει. Έτσι δύο ομάδες αποφάσισαν να γράψουν από μία ιστορία, δύο ομάδες να πάρουν συνεντεύξεις και δύο να φτιάξουν ερωτηματολόγια. Σε κάθε πεδίο επιλέχτηκαν δύο ομάδες γιατί θέλαμε να κάνουμε σύγκριση παλαιότερης εποχής και σύγχρονης.

Ιστορίες : η κάθε ομάδα έγραψε από μία ιστορία. Η πρώτη ήταν «η ιστορία ήταν του Μιχάλη και της Μαρίας», δύο παιδιών 9 χρονών και 11 αντίστοιχα όπου ζούσαν σε ένα αγρόκτημα της Ευρώπης τη δεκαετία του 1930. Η ιστορία περιέγραφε μία μέρα από τη ζωή των παιδιών αυτών από το πρωί που ξυπνούσαν μέχρι την ώρα του ύπνου (όπως τη

φαντάζονταν οι μαθητές μας). Η δεύτερη ήταν «η ιστορία του Γιάννη και της Ελένης», δύο παιδιών με τις ίδιες ηλικίες αντίστοιχα, τα οποία ζουν σήμερα σε μία πόλη της Ευρώπης. Σκοπός ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές μέσα από τη σύγκριση των δύο ιστοριών την υπερκατανάλωση των πηγών ενέργειας που γίνεται σήμερα καθώς και την ποιότητα ζωής των παιδιών παλιότερα και σήμερα.

Συνεντεύξεις : Οι συνεντεύξεις που πήραν τα παιδιά είχαν θέμα «Οι παλιές καλές μέρες». Έπρεπε να πάρουν συνέντευξη από έναν άνδρα (η μία ομάδα) και από μία γυναίκα (η άλλη ομάδα) αρκετά μεγάλους σε ηλικία (πάνω από 65 ετών), οι οποίοι θα μπορούσαν να δώσουν πληροφορίες για τον τρόπο ζωής πριν την ευρεία διάδοση και τη γενικευμένη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ερωτήσεις αφορούσαν το φωτισμό και τη θέρμανση σπιτιού. Υλικά που φτιάχνονταν τα ρούχα. Πώς μαγείρευαν και πώς διατηρούνταν τα τρόφιμα. Συσκευασίες των τροφίμων. Αν υπήρχε ραδιόφωνο, αν υπήρχε αυτοκίνητο στην οικογένεια. Ερωτήσεις σχετικά με την ποιότητα ζωής τότε και κατέληγαν στην ερώτηση ποιον τρόπο ζωής προτιμούσαν. Με τον τρόπο αυτό πληροφορήθηκαν για τον τρόπο ζωής χωρίς την χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας από τη σκοπιά των δύο φύλων, ενώ παράλληλα έκαναν σύγκριση της ζωής που ζούσαν οι άνθρωποι λίγες δεκαετίες πριν και σήμερα.

Ερωτηματολόγια : Τέλος, οι δύο τελευταίες ομάδες δημιούργησαν ερωτηματολόγια σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι. Τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τη θερμομόνωση, την ηχομόνωση, τους ηλιακούς θερμοσίφωνες, τη θέρμανση, για τη σπατάλη του νερού κ.λπ. Μπόρεσαν λοιπόν να συνειδητοποιήσουν την αλόγιστη σπατάλη των πηγών ενέργειας που γίνεται σήμερα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Στα πλαίσια του προγράμματος επισκεφτήκαμε το εργοστάσιο κατασκευής πλαστικών που βρίσκεται στη βιομηχανική περιοχή Ηρακλείου. Εκεί τα παιδιά έμαθαν για ένα υλικό που είναι παράγωγο του πετρελαίου και επιπλέον είδαν πόσο πολλή κατανάλωση ενέργειας υπάρχει σε μία βιομηχανική περιοχή. Κατανάλωση όμως που είναι απαραίτητη σε μία τέτοια περιοχή. Αυτό τους δημιούργησε το αίσθημα να γίνουν οι ίδιοι «εξοικονομητές ενέργειας» με όποιο τρόπο μπορούν.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Στα πλαίσια του προγράμματος συγκροτήθηκαν δυο ενεργειακές ομάδες από ομάδες των πέντε μαθητών και έγινε κατανομή αρμοδιοτήτων. Στην συνέχεια ακολούθησε ενεργειακή περιήγηση του Σχολείου από τους μαθητές.

Οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τον τρόπο εισαγωγής και εξαγωγής της ενέργειας από και προς το σχολείο τους αντίστοιχα και έμαθαν τι είδους προβλήματα έπρεπε να αναζητήσουν ξεκινώντας την ενεργειακή επιθεώρηση του σχολείου.

Η διεξαγωγή της ενεργειακής επιθεώρησης του σχολείου, περιλάμβανε: στιγμιαίο προφίλ θερμοκρασίας, μακροπρόθεσμο προφίλ θερμοκρασίας και επιθεώρηση της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας

Οι μαθητές επιθεωρούσαν με την χρήση θερμόμετρου τη στιγμιαία θερμοκρασία και τη χρήση ενέργειας κατά την διάρκεια των μαθημάτων.

Έλεγξαν τα σώματα καλοριφέρ στις αίθουσες και στον διάδρομο: Έχουν θερμότητα; Παρέχεται δυνατότητα ρύθμισής τους;

Οι μαθητές αξιολογούσαν τα αποτελέσματα, πρόβαιναν σε υπολογισμούς ή και περαιτέρω έρευνα.

Με ειδικά όργανα, φωτόμετρα, έλεγξαν την φωτεινότητα κάθε χώρου του σχολείου για να διαπιστώσουν την αναγκαιότητα να είναι αναμμένα τα ηλεκτρικά φώτα. Έτσι χρειάστηκαν να κάνουν ορισμένες διαπιστώσεις

Υπάρχουν αναμμένα ηλεκτρικά φώτα στον εσωτερικό χώρο του σχολείου παρά το γεγονός ότι δεν είναι απαραίτητο; . Μέτρησαν τους λαμπτήρες που υπάρχουν και είναι αναμμένοι ;

Οι μαθητές έλεγξαν τι άλλου είδους ηλεκτρικές συσκευές και εξαρτήματα υπάρχουν στον χώρο (από φωτοτυπικά μηχανήματα μέχρι καφετιέρες); Βρίσκονται σε κατάσταση λειτουργίας; Ή βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής («standby»); Υπολόγισαν με ειδικό όργανο την κατανάλωση τις ενέργειας κάθε συσκευής.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Το παιχνίδι που παίξαμε με τα παιδιά ονομάζεται ***«Εξοικονόμηση»***. Στόχος ήταν να κατανοήσουν το πραγματικό κόστος της ενεργειακής τους συμπεριφοράς, χρησιμοποιώντας ειδικά τυπωμένα για το παιχνίδι χρήματα (ψεύτικα) και πως μπορούν να κάνουν εξοικονόμηση.

Τα υλικά για το παιχνίδι ήταν :

2 φάκελοι : 1 φάκελος με την ένδειξη «ΕΓΩ» και 1 δεύτερος φάκελος με την ένδειξη «ΔΕΗ».

Ειδικά τυπωμένα χαρτονομίσματα.

Ένα αντίγραφο από τις ερωτήσεις του παιχνιδιού.

Σενάριο παιχνιδιού : Κάθε μαθητής είχε μόλις πληρωθεί από τη δουλειά του με 100 € (20 κέρματα του 1€, 10 χαρτονομίσματα των 5€, και 3 των 10€).Κάθε μαθητής έπαιρνε ένα φάκελο με την ένδειξη «ΕΓΩ» και έναν με την ένδειξη «ΔΕΗ». Οποιοδήποτε τμήμα αυτού του ποσού που οι μαθητές και οι οικογένειες τους δεν το ξοδέψουν για τους λογαριασμούς που έχουν να κάνουν με την ενεργειακή κατανάλωση του σπιτιού (φάκελος ΔΕΗ), μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να αγοράσουν οτιδήποτε επιθυμούν (φάκελος ΕΓΩ). Γίνεται ανάγνωση των ερωτήσεων. Ανάλογα με την απάντησή τους, οι μαθητές βάζουν το αντίστοιχο χρηματικό ποσό στο φάκελό τους με την ένδειξη «ΕΓΩ», είτε στο φάκελό τους με την ένδειξη «ΔΕΗ». Εάν σε κάποιο μαθητή τελειώσουν τα χρήματα πριν το τέλος του παιχνιδιού, μπορεί να δανειστεί από το φάκελο «ΕΓΩ» για να πληρώσει το λογαριασμό της «ΔΕΗ». Στο τέλος, μετρώντας τα χρήματα σε κάθε φάκελο καταλαβαίνουν πόσο κοστίζουν οι ενεργειακές τους συνήθειες.

Ενδεικτικές ερωτήσεις του παιχνιδιού :

Έχετε ηλεκτρική κουβέρτα;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 2 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 2 €.

Χρησιμοποιείτε σόμπα τον χειμώνα;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 30 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 40 €.

Έχετε κλιματιστικό σε όλα τα δωμάτια του σπιτιού σας;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 45 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 20 €.

Έχετε κλιματιστικό σε ένα μόνο δωμάτιο;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 20 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 20 €.

Κάνετε μπάνιο γεμίζοντας τη μπανιέρα με νερό;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 6 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 6 €.

Κάνετε το ντουζ σας σε χρόνο λιγότερο από 5 λεπτά;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 5 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 5 €.

Κλείνετε πάντα τα φώτα βγαίνοντας από ένα δωμάτιο;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 5 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 5 €.

Χρησιμοποιείτε στεγνωτήριο για να στεγνώσετε τα ρούχα σας;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 13 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 13 €.

Έχετε περισσότερα από ένα ψυγείο ή καταψύκτες στο σπίτι σας;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ»12 € για κάθε δεύτερο ψυγείο ή καταψύκτη που έχετει.

Χρησιμοποιείτε στεγνωτήρα μαλλιών;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 3 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 3 €.

Παίζετε βιντεοπαιχνίδια;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 4 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 2 €.

Έχετε ηλεκτρική οδοντόβουρτσα;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 1 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 1 €.

Έχετε ηλεκτρικό ρολόι;

ΝΑΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΔΕΗ» 1 €.

ΟΧΙ: Πληρώστε στο φάκελο «ΕΓΩ» 1 €.

Αφού τελειώσουν οι ερωτήσεις και τα παιδιά μετρήσουν τα χρήματα που έχουν στους 2 φακέλους, ακολουθεί συζήτηση για τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας και χρημάτων.

(Ο χρόνος παιχνιδιού είναι περίπου 30 λεπτά.)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η προστιθέμενη αξία του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος είναι ότι βοήθησε τους μαθητές μέσα από τις δραστηριότητες που ανέπτυξαν να οικοδομήσουν γνώσεις που έχουν νόημα γι' αυτούς, με αποτέλεσμα γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου και μάθηση. Η επέκταση του προγράμματος και η διαφοροποίησή του επηρεάζεται από τις συνθήκες κάτω από τις οποίες εφαρμόζεται, έτσι μπορούν να γίνουν αναπροσαρμογές, βελτιώσεις, στις ιδιαίτερες και μοναδικές κάθε φορά ανάγκες τους.

Το πρόγραμμα αξιολογείται ως προς την επίτευξη των σκοπών και των στόχων του, τη μάθηση, δηλαδή τη αποτίμηση των γνωστικών αποτελεσμάτων, τη συμπεριφορά των μαθητών, δηλαδή κατά πόσο έκαναν κτήμα τους οι μαθητές τη νέα γνώση και τη μετέφεραν στις καθημερινές τους δραστηριότητες αλλάζοντας τη συμπεριφορά τους.

Για την αξιολόγηση των σκοπών και των στόχων τους δίνεται Φύλλο Αξιολόγησης για να το συμπληρώσουν κατά την διάρκεια μίας διδακτικής ώρας. Επίσης χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα KIDSPIRATION όπου έγινε η εξακτίνωση των εννοιών και αξιολογήθηκε η γνώση τους.

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα εξαιτίας του γεγονότος πως οι ομάδες ήταν ολιγομελείς. Οι μαθητές

συνεργάστηκαν ομαλά και δημοκρατικά. Υπήρχε ενεργητική συμμετοχή και επικοινωνία μεταξύ των μαθητών. Επιπλέον, έδειξαν ενδιαφέρον ως προς τρόπο εξοικονόμησης της ενέργειας.

Πρώτες βοήθειες από μικρούς διασώστες

Μαθαίνω να βοηθώ τον εαυτό μου και τους άλλους σε περίπτωση ανάγκης ή ατυχήματος χωρίς να πανικοβάλλομαι

Γιάννα Αραβανή, Μαρία Κουφάκη, Χαρούλα Αλεξάκη, Ευγενία Μουμούρη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ aravani.j@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ makoufaki@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ casperakos82@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ evgemou@gmail.com)

47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό, περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, με τίτλο «Πρώτες βοήθειες… από μικρούς διασώστες». Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2014-2015 και η διάρκεια του ήταν 1 μήνας. Συμμετείχαν και τα δύο τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό νηπίων 41 (3 από αυτά ήταν προνήπια), υπό την καθοδήγηση 4 εκπαιδευτικών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_87.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πρώτες βοήθειες, εθελοντισμός, πρόληψη ατυχημάτων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα ατυχήματα είναι η πρώτη αιτία θανάτου και αναπηρίας των παιδιών στην χώρα μας. Σε αντίθεση με τις περισσότερες ασθένειες, ατυχήματα συμβαίνουν σε όλους σε ανύποπτο χρόνο ή έστω όλοι μας κάποια στιγμή θα γίνουμε μάρτυρες κάποιου σχετικού περιστατικού και θα κληθούμε να αντιδράσουμε με ψυχραιμία. Με αφορμή λοιπόν τα ατυχήματα που γίνονται καθημερινά και στον χώρο του νηπιαγωγείου και τις συνηθισμένες αρνητικές αντιδράσεις των παιδιών (πανικός –κλάματα), θεωρούμε απαραίτητη την γνωριμία των παιδιών με τα συνηθέστερα είδη ατυχημάτων (έγκαυμα, πνιγμό, αιμορραγία, ηλεκτροπληξία, ανακοπή) και την εκμάθηση εξειδικευμένων τρόπων αντιμετώπισης του καθενός, στον βαθμό που τους επιτρέπει η ηλικία τους. Παράλληλα τα παιδιά στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος θα μάθουν να διαχειρίζονται τα συναισθήματα τους, να μην πανικοβάλλονται, να αντιδρούν ψύχραιμα και να προσφέρουν βοήθεια στον εαυτό τους ή σε όποιον την χρειάζεται.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα αντλεί το περιεχόμενο του από την Αγωγή Υγείας. Στο πλαίσιο της Διαθεματικής προσέγγισης εμπλέκει και τις γνωστικές περιοχές της Γλώσσας, της Προσωπικής και Κοινωνικής ανάπτυξης, των Μαθηματικών, των Φυσικών Επιστημών, των Τεχνών και των Τ.Π.Ε., εξακτινώνεται δηλαδή διαθεματικά καλύπτοντας όλες τις γνωστικές μαθησιακές περιοχές του προγράμματος σπουδών, προάγοντας παράλληλα την ολόπλευρη –σωματική κοινωνική συναισθηματική ανάπτυξη του νηπίου. Στηρίζεται στις βασικές αρχές του ΔΕΠΠΣ καθώς:

- Ενιαιοποιεί την γνώση και προάγει την διαθεματικότητα.
- Αξιοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις και θεωρίες.

- Δίνει έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση καθώς οι δραστηριότητες απαιτούν προσωπική εμπλοκή των νηπίων.
- Δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύξουν και να εκφράσουν ιδέες και συναισθήματα.
- Παρέχει ευκαιρίες στα παιδιά να εξασκούν τις δεξιότητες τους μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, την λήψη αποφάσεων και την επίλυση προβλημάτων.
- Ενισχύει την αλληλεπίδραση και την συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους .
- Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων θέτει στο επίκεντρο το παιγνίδι ως μέσο μάθησης, ενισχύοντας την αυτενέργεια και την αυτονομία των παιδιών.
- Ενσωματώνει στις δραστηριότητες την τεχνολογία και αξιοποιεί ποικίλες πηγές πληροφόρησης π.χ. διαδίκτυο
- Ενσωματώνει την αξιολόγηση στο πρόγραμμα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να συνειδητοποιήσουν, ότι τα «ατυχήματα», μικρά ή μεγάλα, είναι μέρος της καθημερινότητας μας και να μάθουν να τα αντιμετωπίζουν και να τα προλαμβάνουν.
- Να γνωρίσουν ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης ατυχήματος, βάσει πρωτοκόλλων, σε περίπτωση πνιγμού, ρινορραγίας, αιμορραγίας, ηλεκτροπληξίας, ανακοπής, εξωτερικού δερματικού τραυματισμού κ.α.
- Να διαχειριστούν τα αρνητικά συναισθήματα, που τους προκαλούνται όταν παθαίνουν τα ίδια κάποιο ατύχημα ή οι άλλοι.
- Να εξοικειωθούν με την ιατρική ορολογία την σχετική με το θέμα (κάρπα, θέση ανάνηψης, μεταφορά πολυτραυματία κ.α.)
- Να ενστερνιστούν τις ηθικές αξίες του εθελοντισμού, της αλληλοβοήθειας και της προσφοράς.

Ως προς την μαθησιακή διαδικασία

- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας μέσα από παιγνίδια ρόλων.
- Να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν λεκτικά και να διαχειρίζονται τα συναισθήματα τους.
- Να αποκτήσουν ηθικές αξίες (εθελοντισμός, προσφορά, αλληλοβοήθεια) και να μάθουν να βοηθούν τον άλλο που έχει ανάγκη
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οργάνωσης και διαχείρισης πληροφοριών.
- Να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες.
- Να αλληλεπιδράσουν με τον κόσμο των ενηλίκων.

Ως προς την χρήση νέων τεχνολογιών

- Να αποκτήσουν θετική στάση, να αντιληφθούν την αξία τους και τις δυνατότητες που παρέχουν στην διαδικασία μάθησης, της ανακάλυψης και άντλησης πληροφοριών.

- Να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες κάνοντας χρήση λογισμικών, όσο το επιτρέπει η ηλικία τους.
- Να παράγουν έργα αξιοποιώντας τον Η/Υ ως εργαλείο έκφρασης και δημιουργίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφόρμηση για την εκκίνηση του προγράμματος στάθηκε ο τραυματισμός δύο παιδιών του τμήματος στην αυλή κατά την διάρκεια του διαλείμματος. Τα παιδιά κουτούλισαν μεταξύ τους, έκλαιγαν και κρατούσαν τα κεφάλια τους. Η πλειοψηφία των συμμαθητών τους μαζεύτηκε γύρω τους και φώναζαν όλοι μαζί. Η νηπιαγωγός καθησύχασε τα παιδιά, τα ρώτησε τι έπρεπε να κάνει για τα καρούμπαλα τους, πήρε την αναμενόμενη απάντηση «Να βάλουμε πάγο» και φρόντισε τα τραύματα των παιδιών. Αυτό, ήταν η αρχή για το επόμενο μάθημα που θα ακολουθούσε.

Όταν μπήκαν τα παιδιά στην τάξη, οι νηπιαγωγοί έθεσαν το εξής ερώτημα: «Τι είναι οι πρώτες βοήθειες;». Ανιχνεύσαμε τι ξέρουν τα παιδιά, με την μέθοδο του καταιγισμού ιδεών και καταγράψαμε σε χαρτί τις απόψεις τους.

Στην συνέχεια ρωτήσαμε «τι θέλουν να μάθουν για τις πρώτες βοήθειες;». Ομαδοποιήσαμε και καταγράψαμε τις απαντήσεις τους ως εξής: να μάθουμε τι κάνουμε, όταν κοπούμε, όταν πνιγούμε, όταν καούμε, όταν σπάσουμε τα κόκαλα μας, όταν σταματήσει η αναπνοή μας, όταν πάθουμε ηλεκτροπληξία, Και τι υλικά χρειαζόμαστε σε κάθε περίπτωση;

Χωρισμός σε ομάδες

Για να διερευνήσουμε το θέμα χωριστήκαμε σε ομάδες χρησιμοποιώντας 20 μαρκαδόρους 5 χρωμάτων. Με την βοήθεια της μουσικής χορέψαμε γύρω από τους μαρκαδόρους. Όταν η μουσική σταμάτησε, κάθε παιδί έπρεπε να πιάσει τυχαία έναν μαρκαδόρο. Έτσι σχηματίστηκαν 5 ομάδες, η κόκκινη ομάδα, που θα διερευνούσε τις πρώτες βοήθειες σε περίπτωση αιμορραγίας, η πράσινη ομάδα, σε περίπτωση πνιγμού, η μπλε ομάδα διερευνούσε το έγκαυμα, η κίτρινη ομάδα το κάταγμα και τέλος η πορτοκαλί ομάδα διερευνούσε τι κάνουμε σε περίπτωση ηλεκτροπληξίας Η διερεύνηση του ερωτήματος «τι υλικά χρειαζόμαστε ανάλογα με το ατύχημα, προκειμένου να παρέχουμε πρώτες βοήθειες;», ήταν κοινή για όλες τις ομάδες. Έπειτα, καταγράψαμε τις ομάδες σε χαρτί του μέτρου με τα ονόματα των παιδιών και τα παιδιά υπέγραψαν όπως μπορούσαν.

Διερεύνηση του θέματος

Στην συνέχεια αναρωτηθήκαμε, που θα αναζητούσαμε τις σχετικές πληροφορίες και αποφασίσαμε να ψάξουμε σε βιβλία, στον Η/Υ, σε βιβλία που θα έφερναν παιδιά στην τάξη, αλλά και σε γονείς παιδιών που έκαναν σχετικά επαγγέλματα. Όλες οι ομάδες είχαν πρόσβαση στις ίδιες πηγές άντλησης πληροφοριών.

Στην διάρκεια των παραπάνω εργασιών οι εκπαιδευτικοί διευκόλυναν την αναζήτηση θέτοντας ερωτήματα προκειμένου τα παιδιά να βρουν μόνα τους την λύση στα θέματα που προέκυπταν. Οι ομάδες εργάστηκαν ταυτόχρονα, αλλά και ξεχωριστά, με τις εκπαιδευτικούς και στις ελεύθερες δραστηριότητες Κάθε ομάδα που ολοκλήρωνε την έρευνα της παρουσίαζε τα αποτελέσματα της στην ολομέλεια. Η παρουσίαση κάθε ομάδας διαρκούσε 1 διδακτική μέρα. Έτσι, κάθε ομάδα μπροστά στην ολομέλεια παρουσίαζε τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της, αλλά και από πού άντλησε τις πληροφορίες της. Έπειτα με την συμμετοχή όλων των παιδιών οι νηπιαγωγοί έκαναν αφήγηση σεναρίων, «μικρών ιστοριών» σχετικών με το είδος του κάθε ατυχήματος, κατά τις οποίες τα παιδιά γίνονταν πότε θύματα και πότε διασώστες, παίζοντας παιγνίδια ρόλων.

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες των «σεναρίων», τα παιδιά εκτός από την εφαρμογή των καινούργιων γνώσεων έπρεπε να εκφράσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματα τους (άγχος φόβος πανικός χαρά ικανοποίηση κ.α.) και τελικά να συνειδητοποιήσουν, ότι ένα ατύχημα μπορεί να συμβεί να πάσα ώρα και στιγμή και η καλύτερη τακτική για την αντιμετώπιση του είναι η ψυχραιμία και η γνώση.

Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης της ομάδας και την διεξαγωγή των σεναρίων, οι νηπιαγωγοί έδιναν αυτοσχέδια φύλλα εργασίας, γλώσσας και μαθηματικών, σχετικά με το θέμα της κάθε ομάδας και αξιολογούσαν την κατάκτηση της καινούργιας γνώσης.

Με την έναρξη των δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου προγράμματος, πραγματοποιήθηκε αναδιοργάνωση κάποιων γωνιών μέσα στην τάξη. Έτσι δημιουργήθηκε «γωνιά πρώτων βοηθειών», «γωνιά φαρμακείου», εμπλουτίστηκε η «γωνιά της βιβλιοθήκης» με βιβλία ιατρικά και πρώτων βοηθειών, καθώς επίσης δόθηκαν στα παιδιά παιγνίδια επιτραπέζια μινιατούρες (τύπου playmobile) ιατρείο, ασθενοφόρο, διασώστες κ.α., που ενίσχυαν την ελεύθερη έκφραση τους μέσα από δραματοποιήσεις και παιγνίδια ρόλων.

Κατά την διάρκεια των παρουσιάσεων των ομάδων καταλήγαμε και στο ότι τα θύματα σοβαρών ατυχημάτων μπορούσαν να μην έχουν τις αισθήσεις τους και να μην αναπνέουν. Οπότε γεννήθηκε το ερώτημα: «τι κάνουμε τότε;». Αυτή η ερώτηση ήταν η αφορμή για τις ομάδες να ψάξουν ξανά στις πηγές τους και να ξαναπαρουσιάσουν στην ολομέλεια τα αποτελέσματα των ερευνών τους. Έτσι λοιπόν αναφέρθηκαν τα εξής: τι είναι «θέση ανάνηψης», «κάρπα», «μεταφορά πολυτραυματία» πως και γιατί γίνονται;

Αφού λοιπόν αναλύσαμε εικόνες από βιβλία και το internet και είδαμε σχετικά video στο youtube (διαδικτυακός ιστότοπος αποθήκευσης και αναπαραγωγής βίντεο), βαλθήκαμε να βάζουμε σε «θέση ανάνηψης» και να κάνουμε «κάρπα» ο ένας στον άλλο.

Επίσκεψη ασθενοφόρου

Τότε ήταν η κατάλληλη στιγμή για να μπει «ο κόσμος των ενηλίκων» στο νηπιαγωγείο και να ξεκινήσουν οι επισκέψεις μας να έρχονται. Οργανώσαμε λοιπόν την άφιξη ασθενοφόρου στο σχολείο. Την παρουσίαση θα την έκανε ένας μπαμπάς διασώστης, που δούλευε σε ιδιωτική κλινική.

Πριν την επίσκεψη και με την μέθοδο του καταιγισμού ιδεών τα παιδιά ρωτήθηκαν, τι περιμένουν να δουν μέσα στο ασθενοφόρο και πως είναι ένα ασθενοφόρο εξωτερικά. Οι απαντήσεις τους έδειξαν ότι ήξεραν αρκετά. Ήδη πολλές ομάδες είχαν παρουσιάσει εικόνες ασθενοφόρου στην παρεούλα και φυσικά γνώριζαν όλοι τον αριθμό κλήσης του ΕΚΑΒ (166). Επίσης, κάνοντας χρήση του google earth (διαδικτυακό λογισμικό οπτικοποίησης με δορυφορικές εικόνες μεγάλης ευκρίνειας) είδαμε που βρίσκονται τα δύο μεγάλα νοσοκομεία της πόλης μας και που η κλινική από όπου θα ερχόταν το ασθενοφόρο μας.

Κατά την διάρκεια της παρουσίασης τα παιδιά είδαν και έπιασαν το εξοπλισμό του ασθενοφόρου, εξέφρασαν τις απορίες τους, ανέβηκαν στο φορείο, έβαλαν την μάσκα οξυγόνου, άκουσαν την σειρήνα, ενθουσιάστηκαν πολύ, ξεπέρασαν τις φοβίες τους και έβγαλαν φωτογραφίες.

Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης, οι ομάδες ξαναπιάσανε δουλειά. Με υλικά που υπήρχαν στα τραπεζάκια κλήθηκαν να δουλέψουν ομαδικά και να κατασκευάσουν ασθενοφόρα από ορθογώνια κουτιά γάλακτος και άλλα χαρτόνια. Η ίδια εργασία, η απεικόνιση δηλαδή ασθενοφόρου, ζητήθηκε και ατομικά με την χρήση ιχνογραφήματος. Στο τέλος κάθε ομάδα παρουσίαζε, στην ολομέλεια την κατασκευή της και επεξηγούσε τι έκανε κάθε μέλος της.

Επίσκεψη από μαμά φαρμακοποιό

Όπως είχαμε αναφέρει αρχικά η διερεύνηση του ερωτήματος «τι υλικά χρειαζόμαστε ανάλογα με το ατύχημα» ήταν κοινή για όλες τις ομάδες. Έτσι λοιπόν φτιάξαμε μια λίστα με τα απαραίτητα υλικά, ανάλογα με το είδος ατυχήματος, τα ονομάσαμε (γάζες, λευκοπλάστ, βαμβάκι, οξυζενέ, ιώδιο, οινόπνευμα κ.α) και ξεκινήσαμε να φτιάχνουμε ένα κουτί πρώτων βοηθειών για να εξοπλίσουμε το νηπιαγωγείο μας και την αντίστοιχη γωνιά, όμως είδαμε, ότι κάποια υλικά δεν τα είχαμε, έτσι αποφασίσαμε να φωνάξουμε την μαμά του Σπύρου, που είναι φαρμακοποιός. Εκείνη μας παρουσίασε, τι πρέπει να περιέχει ένα κουτί πρώτων βοηθειών και που χρησιμεύει το κάθε υλικό, έλυσε τις απορίες μας και μας προμήθευσε δωρεάν υλικά για το φαρμακείο μας. Εμείς με την σειρά μας για να την ευχαριστήσουμε της δωρίσαμε μια ευχαριστήρια αφίσα με τα ονόματα μας. Μετά το τέλος της παρουσίασης δόθηκαν από τις νηπιαγωγούς αυτοσχέδια φύλλα εργασίας για την εμπέδωση της καινούργιας γνώσης, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών.

Συνέντευξη από μπαμπά-διασώστη

Καθ' όλη την διάρκεια της διεξαγωγής της έρευνας γύρω από τα ατυχήματα και τις πρώτες βοήθειες, τα παιδιά που οι γονείς τους ασχολούνταν επαγγελματικά με το ίδιο ή παρεμφερές αντικείμενο έκαναν συχνές αναφορές γι' αυτούς. Δεν γινόταν λοιπόν να τους αφήσουμε ανεκμετάλλευτους. Έτσι λοιπόν καλέσαμε στο σχολείο τον μπαμπά της Ερωφίλης, που είναι διασώστης για να του πάρουμε συνέντευξη αυτή την φορά.

Μια μέρα πριν την επίσκεψη κάναμε την ανάλογη προετοιμασία Τα παιδιά χωρισμένα στις αρχικές τους ομάδες διατύπωσαν τα ερωτήματα τους στις νηπιαγωγούς και αποφασίσανε ποιο μέλος της ομάδας θα διατύπωνε τις ερωτήσεις.

Την ημέρα της συνέντευξης μαζευτήκαμε και τα δύο τμήματα μαζί, φορώντας τα καρτελάκια με τα ονόματα μας, προκειμένου να διευκολύνουμε τον επισκέπτη μας και να δώσουμε επισημότητα στον ρόλο μας. Τα παιδιά εξέφρασαν τις απορίες τους και ο διασώστης μας, μας απαντούσε με προθυμία. Διασκεδάσαμε παίζοντας τον ρόλο του δημοσιογράφου, μάθαμε να ακούμε και να περιμένουμε την σειρά μας και φυσικά πήραμε γνώσεις και μάθαμε τεχνικές γύρω από το θέμα που μας αφορούσε. Τραβήξαμε πολλές φωτογραφίες και ηχογραφήσαμε, με την βοήθεια κινητού, κάποιους διαλόγους. Στο τέλος προκειμένου να ευχαριστήσουμε τον επισκέπτη μας για την πολύτιμη βοήθεια του, του χαρίσαμε ένα από τα χάρτινα χειροποίητα ασθενοφόρα μας.

Επίσκεψη από μαμά-νοσηλεύτρια

Επόμενη επίσκεψη στον χώρο του νηπιαγωγείου, σχετική με το διαπραγματευόμενο θέμα μας, ήταν εκείνη της μαμάς της Χρύσας. Ήρθε στον χώρο μας φορώντας την άσπρη της ρόμπα και κρατώντας ένα βαλιτσάκι με όλα τα απαραίτητα. Θα μας μιλούσε για το επάγγελμα της και για το πώς περιποιούμαστε ένα ανοιχτό τραύμα. Τα παιδιά διατύπωναν τις ερωτήσεις τους, εξέφραζαν λεκτικά τις απόψεις τους και επιδείκνυαν τις γνώσεις τους. Παρακολούθησαν τις οδηγίες της μαμάς νοσηλεύτριας και δοκίμασαν και τα ίδια να περιποιηθούν μια πληγή. Η επίσκεψη της, εμπλούτισε τις γνώσεις και τις εμπειρίες μας και εμείς προκειμένου να την ευχαριστήσουμε της δωρίσαμε μια ευχαριστήρια αφίσα με τα ονόματα μας και την κεράσαμε γλυκίσματα.

Μετά το τέλος της επίσκεψης, τα παιδιά ανά ομάδες κάθισαν στον Η/Υ και με την βοήθεια του προγράμματος jigsaw προσπάθησαν να ανασυνθέτουν με την μορφή παζλ τις φωτογραφίες που είχαμε τραβήξει. Η δραστηριότητα αυτή τους άρεσε τόσο, που την καθιερώσαμε για τις επόμενες μέρες ακόμα και στις ελεύθερες.

Το πρόγραμμα δουλευόταν παράλληλα και με άλλες δράσεις και κατά την διάρκεια της αποκριάς, την Τσικνοπέμπτη συγκεκριμένα, ντύσαμε τα παιδιά "γιατρούς και νοσοκόμες" με αυτοσχέδιες αποκριάτικες στολές.

Πρόληψη ατυχημάτων

Όταν ολοκληρώσαμε τις δράσεις μας γύρω από τις «πρώτες βοήθειες», και με αφορμή το βιβλίο του Τριβιζά «Η νύχτα της μπανανόφλουδας», ασχοληθήκαμε λίγο και με το πώς πρέπει να προφυλάξουμε τους εαυτούς μας από το να πάθουμε κάποιο ατύχημα, τόσο στο σπίτι, όσο και στο σχολείο. Με την μέθοδο του καταιγισμού ιδεών τα παιδιά εξέφρασαν τις απόψεις τους γύρω από το τι πρέπει να προσέχουμε, που κρύβεται ο κίνδυνος , τι είναι επικίνδυνο σε διαφορετικά περιβάλλοντα Έπειτα με την βοήθεια της φωτογραφικής μηχανής φωτογράφισαν τις αρνητικές συμπεριφορές που πιθανότατα να οδηγούν σε ατύχημα και έλεγαν μια λεζάντα για κάθε φωτογραφία που τραβούσαν εμπεριέχοντας ένα θετικό μήνυμα. Στην συνέχεια περάσαμε τις φωτογραφίες στον Η/Υ και με την βοήθεια του word αντέγραψαν τις λεζάντες στον Η/Υ φτιάχνοντας μια αφισούλα με τίτλο «Το ατύχημα εγώ ν' αποφύγω προσπαθώ».

Άλλη δραστηριότητα σχετική με την πρόληψη ατυχημάτων ήταν η εξής. Χωρισμένα σε ομάδες, έκοψαν από φυλλάδια, εφημερίδες και περιοδικά εικόνες που απεικόνιζαν ατυχήματα ή «επικίνδυνες» καταστάσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε ατύχημα. Παρουσίασαν τις εικόνες στην ολομέλεια, συζητήσαμε γύρω από αυτές, τις ομαδοποίησαν και δημιούργησαν κολλάζ.

Επαφή με ηθικές αξίες

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος δεν γινόταν να αφήσουμε απ' έξω και τις αξίες του εθελοντισμού και της αλληλοβοήθειας, αρχές που χρησιμοποιούμε καθημερινά και μέσα στην τάξη και σχετίζονται άμεσα και με το πρόγραμμα. Πως δηλαδή να ευαισθητοποιηθούμε και να προσφέρουμε την βοήθεια μας σε αυτόν που την χρειάζεται με όποιον τρόπο μπορούμε.

Αφόρμηση προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν τα νήπια μας έδωσε ένα βιντεάκι με την παραβολή του καλού Σαμαρείτη που είδαν τα παιδιά στο youtube. Έκαναν τα σχόλια τους, εξέφρασαν τις απόψεις τους και δήλωσαν όλα, ότι και αυτά θα έκαναν το ίδιο. Στην συνέχεια αποτύπωσαν την παραβολή στο χαρτί με την βοήθεια του ιχνογραφήματος.

Στον ίδιο στόχο απευθυνόταν και η ανάγνωση του παραμυθιού «Οι γιατροί του βασιλιά και οι φρικαλέοι δράκοι» του Ευγένιου Τριβιζά, που είναι γραμμένο για τους «γιατρούς χωρίς σύνορα». Μετά την ανάγνωση του παραμυθιού, έγινε συζήτηση γύρω από το θέμα του και τα παιδιά εξέφρασαν τις απόψεις τους. Δραματοποίησαν τμήματα της ιστορίας και με την βοήθεια του Η/Υ είδαν φωτογραφικό υλικό και βίντεο στο διαδίκτυο που σχετιζόταν με την δράση του οργανισμού αυτού. Ενστερνιστήκαμε τόσο την διδασκαλία των ηθικών αυτών αξιών, που συμμετείχαμε εθελοντικά και σε έρανο για την βοήθεια μαθήτριας της πόλης μας.

Συνεργασία με γονείς

Με την έναρξη του προγράμματος οι γονείς είχαν ενημερωθεί σχετικά, σε απογευματινή συνάντηση γονέων. Επιπλέον παρακολουθούσαν την εξέλιξη των δράσεων μέσα από τα έργα των παιδιών, τα οποία εκθέταμε σε κοινόχρηστο χώρο.

Στο τέλος του προγράμματος, μετά την ολοκλήρωση των δράσεων, διοργανώσαμε από κοινού με το συστεγαζόμενο 68^{ο} Νηπιαγωγείο ένα ολιγόωρο σεμινάριο, για τους γονείς με θέμα «Πρώτες βοήθειες σε παιδιά». Εισηγητές του σεμιναρίου ήταν ο διευθυντής του ΕΚΑΒ Ηρακλείου κ. Γιαννακουδάκης και ο διασώστης κ. Σωτηρόπουλος.

Πριν την έναρξη του σεμιναρίου έγινε η προβολή 2 βίντεο, που παρουσίαζαν τις δράσεις των νηπιαγωγείων καθώς υπήρχε και χώρος, όπου εκτίθεντο τα έργα των παιδιών. Με βιντεοπροβολέα και την χρήση PowerPoint πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση του θεωρητικού μέρους και με επίδειξη σε πρόπλασμα (κούκλα) είδαμε τις τεχνικές στο

πρακτικό μέρος. Η συμμετοχή των γονέων ήταν μαζική, παρακολούθησαν με ενδιαφέρον και έλυσαν τις απορίες τους.

Δραστηριότητες τελικής αξιολόγησης.

Προκειμένου να αξιολογήσουμε τις γνώσεις των παιδιών, εκτός από τα ατομικά φύλλα εργασίας που δίνονταν στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας, παίξαμε ένα παιγνίδι γνώσεων με ερωτήσεις. Τα παιδιά χωρισμένα τυχαία σε 3 ομάδες ανάλογα με την θέση που κάθονταν, έπρεπε να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικές με το πρόγραμμα. Δικαίωμα απάντησης είχε η ομάδα που ο παίχτης της ήταν ο πιο γρήγορος και προλάβαινε να χτυπήσει το κουδούνι στο κέντρο της παρεούλας. Νικήτρια ομάδα ήταν αυτή που θα απαντούσε στις πιο πολλές ερωτήσεις και θα κέρδιζε τον έπαινο του "καλύτερου διασώστη". Τα μέλη των ομάδων αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους αναπτύσσοντας σύνθετες δεξιότητες, κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, αναδιοργάνωση αποκτώμενης γνώσης κ.α.

Σε γενικές γραμμές το όλο πρόγραμμα στέφθηκε με επιτυχία, επιτεύχθηκαν όλοι οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος καθώς και οι αναδυόμενοι στόχοι που προέκυψαν κατά την εξέλιξη του. Ενεργοποιήθηκαν τα παιδιά, έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον, κατάφεραν να αναδείξουν δεξιότητες και ικανότητες. Προσεγγίσαμε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, πετύχαμε την ολόπλευρη και την ισόρροπη ανάπτυξη και εκτός από γνώσεις, κατάφεραν να αναπτυχθούν κοινωνικοσυναισθηματικά και να αναπτύξουν θετικές στάσεις για το αντικείμενο ξεπερνώντας τις φοβίες τους. Οι γονείς στήριξαν το πρόγραμμα, έδειξαν προθυμία και ανταποκρίθηκαν φέρνοντας σημαντικές πληροφορίες και ό,τι άλλο τους ζητήθηκε κατά την πορεία του προγράμματος.

Παραδοτέα προγράμματος

α) Οδηγός πρώτων βοηθειών για παιδιά. Πρόκειται για έναν εικονογραφημένο οδηγό με τεχνικές διάσωσης, όπως αυτές προέκυπταν από τα ευρήματα της έρευνας των ομάδων και την διδασκαλία καθώς επίσης περιλαμβάνει και "σενάρια ατυχημάτων", υποβοηθητικά προκειμένου να έρθουν τα παιδιά πιο κοντά στον ρόλο του θύματος και του διασώστη και να αφομοιώσουν καλύτερα την νέα γνώση. Το εξώφυλλό του οδηγού δημιουργήθηκε από το παιδιά, όπου με την τεχνική του κολλάζ έκοψαν και κόλλησαν τις φωτογραφίες, που τραβήξαμε κατά την διάρκεια του προγράμματος

β) **Δύο αφίσες**: μια αφίσα με φωτογραφίες από τις δράσεις και τον τίτλο του προγράμματος, την οποία συνέθεσαν τα παιδιά με την βοήθεια των εκπαιδευτικών, κάνοντας χρήση κολλάζ και word. Και μια δεύτερη αφίσα σχετική με την πρόληψη ατυχημάτων με τίτλο "το ατύχημα εγώ ν' αποφύγω προσπαθώ" κάνοντας χρήση των ίδιων τεχνικών, όπως προαναφέρθηκε στην περιγραφή των δράσεων.

γ) Δημιουργήσαμε: αινίγματα και ένα τραγούδι καθώς και ατομικά φύλλα εργασίας για την αξιολόγηση.

δ) Movie-maker με την χρήση φωτογραφιών από τις δράσεις του προγράμματος, το οποίο προβλήθηκε στο σεμινάριο "πρώτων βοηθειών για παιδιά" που δόθηκε στους γονείς των παιδιών από το Ε.Κ.Α.Β.

ε) Ομαδική κατασκευή ασθενοφόρων από χάρτινα κουτιά γάλακτος και χαρτόνια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bass D. & Kibel, M. (2006). *Πρώτες βοήθειες για βρέφη και παιδιά,* εκδ. Ίριδα. Αθήνα.

Fornari G. (1996). *Ταξίδι στο σώμα*, εκδόσεις Καστανιώτη. Αθήνα.

Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος. http://www.pedtrauma.gr

Γιατροί χωρίς Σύνορα. http://www.msf.gr/

Διαδημοτικό Δίκτυο Υγείας &Δήμος Αμαρουσίου, (2010).*Μεγαλώνοντας μικρούς διασώστες, οδηγός πρώτων βοηθειών για παιδιά του Δημοτικού Σχολείου*, Αθήνα.

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας. http://www.ekab.gr/

Εντελάη Π.& Μαρμπορίνι Ρ.(2010). *Ερευνώ και μαθαίνω το σώμα μου,* εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες. Αθήνα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο.*

Τριβιζάς Ε. (2013). *Οι γιατροί του Βασιλιά και οι φρικαλέοι δράκοι*, εκδόσεις Ψυχογιός. Αθήνα.

Τριβιζάς Ε.(2012). *Η νύχτα της μπανανόφλουδας*, εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα.

Το ταξίδι του Νίκου Καζαντζάκη δεν τελειώνει ποτέ

Μια πρώτη επαφή και γνωριμία με το συγγραφέα, την οικογένεια του, το έργο του, τα ταξίδια του και την σχέση του με την Κρήτη
Μαρία Κουφάκη, Ευγενία Μουμούρη, Χαρούλα Αλεξάκη, Γιάννα Αραβανή

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ makoufaki@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ evgemou@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ casperakos82@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ aravani.j@gmail.com)

47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αναφέρεται στην υλοποίηση σχεδίου εργασίας, το οποίο πραγματοποιήθηκε κατά τη σχολική περίοδο 20142015 στο 47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου Κρήτης. Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου αναπτύχθηκαν δράσεις και η διάρκεια του ήταν 6 μήνες. Συμμετείχαν και τα 2 τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 41 παιδιών υπό την καθοδήγηση και των 4 νηπιαγωγών. Στόχος του προγράμματος ήταν τα παιδιά να γνωρίσουν την πολυδιάστατη προσωπικότητα του συγγραφέα, διανοούμενου, κοσμοπολίτη, ταξιδευτή Νίκου Καζαντζάκη και να έχουν μια πρώτη επαφή με τη ζωή και το λογοτεχνικό του έργο.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_71.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Κρητικός συγγραφέας, ταξίδια, γνωμικά, μηνύματα από τα έργα του, σημασία φιλίας και οικογένειας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Νίκος Καζαντζάκης, γνωστός συγγραφέας, αλλά και παγκόσμιος πρεσβευτής της Κρήτης. Είναι αυτός που δημιούργησε τον Ζορμπά, αυτός που έπλασε το χαρακτήρα του Καπετάν Μιχάλη, είναι αυτός που έβαλε τον Οδυσσέα να ταξιδέψει σε λαούς, ιδέες, πολιτισμούς, αυτός που μετουσίωσε το «Ελευθερία ή Θάνατος» σε «Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβάμαι τίποτα, είμαι λέφτερος». Είναι εκείνος που μας δίδαξε να βλέπουμε τον κόσμο διαφορετικά.

Το έργο του συγκινεί τους μεγάλους και τους κάνει να σκέπτονται βαθύτερα. Θα μπορούσε όμως ν' αγγίξει και τις ευαίσθητες ψυχές των μικρών παιδιών; Ήταν μια πρόκληση για μας να τολμήσουμε και ν' ασχοληθούμε με το συγγραφέα του τόπου μας και να έρθουν τα παιδιά σε μια πρώτη επαφή με τη ζωή και το λογοτεχνικό του έργο. Κυρίως όμως να αντιληφθούν τη σημασία της οικογένειας και της φιλίας στη ζωή τους και την ανάπτυξη της προσωπικότητας τους.

Γνωρίζοντας και αξιολογώντας τα παραπάνω, αποφασίσαμε και κρίναμε απαραίτητο να πάρουμε Πρόγραμμα Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων με θέμα «Το ταξίδι του Νίκου Καζαντζάκη δεν τελειώνει ποτέ».

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα είναι συμβατό με τις βασικές αρχές που διέπουν το Αναλυτικό Πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και τη φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) (Υπ. Απ. Γ21210728 ΦΕΚ 304/τ. Β'/ 1332003), αναπτύσσοντας διαθεματικές δραστηριότητες που έχουν νόημα για το παιδί και αποσκοπούν στην ενοποίηση της γνώσης, την καλλιέργεια δεξιοτήτων, την ενεργό συμμετοχή και τη δημιουργική έκφραση.

Το θέμα εξακτινώνεται διαθεματικά καλύπτοντας όλες τις γνώσεις – μαθησιακές περιοχές του προγράμματος σπουδών Γλώσσας, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος, Προσχολικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης, των Τεχνών και των Τ.Π.Ε. προάγοντας έτσι την ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων.

Το εκπαιδευτικό σενάριο στηρίζεται στις βασικές αρχές του Δ.Ε.Π.Π.Σ καθώς:

- Δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύσσουν και να εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα, προσεγγίζοντας το πολιτιστικό υπόβαθρο του κάθε παιδιού καθώς και τα ενδιαφέροντά του και τις ανάγκες
- Ενσωματώνει στις δραστηριότητες την τεχνολογία και αξιοποιεί μια ποικιλία πηγών πληροφόρησης όπως το διαδίκτυο.
- Παρέχει ευκαιρίες στα παιδιά να εξασκούν τις δεξιότητές τους μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων και επιτρέπει στα παιδιά να κάνουν «λάθη», αξιοποιώντας τα λάθη κατά τη μαθησιακή διαδικασία.
- Αξιοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες.
- Δίνει έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση καθώς οι δραστηριότητες απαιτούν προσωπική εμπλοκή των νηπίων.
- Ενσωματώνει την αξιολόγηση στο πρόγραμμα.
- Ενιαιοποιεί τη γνώση και προάγει τη διαθεματικότητα.
- Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων θέτει στο επίκεντρο το παιχνίδι ως μέσο μάθησης, ενισχύοντας την αυτενέργεια και την αυτονομία των νηπίων.
- Ενισχύει την αλληλεπίδραση και την συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Διδακτικοί Στόχοι

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να γνωρίσουν τον Κρητικό συγγραφέα, την οικογένεια του, τους φίλους του, αγαπημένα αντικείμενα του.
- Να μάθουν ποιες χώρες επισκέφτηκε και τι ταξίδια έκανε.
- Να γνωρίσουν βασικούς κανόνες των έργων του.
- Να έρθουν σε επαφή με τα γνωμικά – μηνύματα μέσα από τα έργα του.
- Να έρθουν αβίαστα σε επαφή με διαφορετικές εκδοχές του γραπτού λόγου και να συσχετίσουν ιστορίες της ζωής του συγγραφέα με τη δική τους ζωή και εμπειρίες.
- Να ανακαλύψουν σε ποια σημεία της πόλης μας συναντάμε το όνομα του.
- **Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία**
- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας.
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη.

- Να σέβονται τις ιδέες και τις απόψεις των άλλων.
- Να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής εργασίας και την από κοινού ανακάλυψη.
- Να αναζητούν πληροφορίες, να τις οργανώνουν και να τις χρησιμοποιούν για τη διαχείριση προβλημάτων.

Στόχοι ως προς Τ.Π.Ε.

- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως εργαλείο ανακάλυψης και εύρεσης πληροφοριών αλλά και ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης.
- Να εξοικειωθούν με την αναζήτηση εικόνων στο διαδίκτυο.
- Να μπορούν να αναζητούν τραγούδια και βίντεο στο youtube.
- Να δημιουργήσουν τη δική τους ταινία (animation) με το movie maker (Windows PC).

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευτικοί μεσολαβούν και διευκολύνουν τη μαθησιακή διαδικασία, βοηθώντας τα παιδιά:

- να οργανώσουν δραστηριότητες με συνοχή και συνέχεια με τέτοιο τρόπο ώστε οι γνώσεις να ‘’χτίζονται ‘’ μέσω της διερεύνησης και της ενεργής συμμετοχής των παιδιών.
- να οργανώσουν την έρευνά τους.
- να εφαρμόσουν τις νέες γνώσεις.
- να αξιολογούν τη διαδικασία και να την προσαρμόζουν στις ανάγκες των παιδιών.
- να αποκτήσουν πρόσβαση στις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος ξεκινήσαμε από αυτά που γνωρίζουν τα νήπια για το συγκεκριμένο θέμα και οργανώσαμε τις δράσεις σχετικά με το τι θα ήθελαν να μάθουν και πως θα το μάθουν. Τα παιδιά, σε όλες τις φάσεις της μαθησιακής διεργασίας, έχουν ενεργή συμμετοχή, συνεργάζονται, ανακαλύπτουν τρόπους για να βρουν μόνα της την γνώση, καθοδηγούμενα από τις νηπιαγωγούς που έχουν ρόλο συντονιστή για να κατευθύνει και να καθοδηγεί τις ομάδες. Έτσι, αναφορικά με τις δράσεις, χρησιμοποιήσαμε τις εξής διδακτικές στρατηγικές:

- Διατύπωση ερωτημάτων.
- Καταιγισμός ιδεών.
- Ομαδοσυνεργατική εργασία.
- Διευκρίνηση και επεξεργασία θεμάτων μέσω της έρευνας και της ανακάλυψης.
- Επικοινωνία και παρουσίαση νέων γνώσεων με διάφορους τρόπους και πολλαπλές αναπαραστάσεις (πχ κατασκευές, θεατρικό παιχνίδι, αλφαβητάρι, animation, καλοκαιρινή γιορτή κτλ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η αφόρμηση για να ξεκινήσει το πρόγραμμα ήταν ένα βιβλίο που έφερε στο νηπιαγωγείο ένα νήπιο με τίτλο “Σε ευχαριστώ Νίκο Καζαντζάκη” λίγες μέρες μετά την έναρξη της δανειστικής μας βιβλιοθήκης.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφέρουμε ότι όποτε διαβάζουμε κάποιο παραμύθι δείχνουμε πάντα στο εξώφυλλο το όνομα του συγγραφέα, επομένως γνωρίζουν αυτή την έννοια και μπορούν να την κατανοήσουν. Επιπρόσθετα, είχαμε στο νηπιαγωγείο μας παιδί που ονομάζεται Νίκος, επομένως ήταν καλή ευκαιρία ν' ασχοληθούμε με τον Κρητικό συγγραφέα.

Σε χαρτί του μέτρου, και με τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών, καταγράψαμε τις απόψεις των παιδιών (τα μισά από αυτά εξέφρασαν την αγωνία τους για τη νέα δανειακή σύμβαση με τους Ευρωπαίους εταίρους μας βέβαια). Αναφορικά με τις απαντήσεις τους, διατυπώθηκαν τα εξής: ότι είναι συγγραφέας και ποιητής, είναι γνωστός σε όλο το κόσμο, γεννήθηκε στο Ηράκλειο, έχει γράψει την Οδύσσεια, δεν ζει και ο τάφος του είναι στα "τείχη".

Στη συνέχεια τα ρωτήσαμε «τι θέλουν να μάθουν».

Ομαδοποιήσαμε και καταγράψαμε τις απαντήσεις ως εξής:

- Ποια ήταν η οικογένεια του, είχε φίλους, παιδική ηλικία
- Τι ταξίδια έκανε και ποιες χώρες επισκέφτηκε
- Έργα και γνωμικά, πόσα βιβλία έγραψε, πως ήταν το γραφείο του
- Σημεία της πόλης μας που συναντάμε το όνομα του

Χωρισμός σε ομάδες

Για να διερευνήσουμε το θέμα χωριστήκαμε σε 4 πεντάδες χρησιμοποιώντας 4 διαφορετικά χρώματα μαρκαδόρων. Επιλέξαμε κάποιο μουσικό κομμάτι που τους άρεσε στο ραδιοσιντί και κάθε φορά που η μουσική σταματούσε έπρεπε να διαλέξουν ένα μαρκαδόρο. Έτσι δημιουργήθηκαν 4 ομάδες και η κάθε ομάδα είχε από 5 παιδιά με το αντίστοιχο χρώμα μαρκαδόρου (η ομάδα των πορτοκαλί, των μπλε, των λαχανί και των μωβ). Καταγράψαμε τα ονόματα των παιδιών της κάθε ομάδας και τα μέλη της υπέγραφαν με το όνομα τους όπου άνηκαν.

Διερεύνηση θέματος

Τέθηκε το ερώτημα «που θα αναζητήσουμε πληροφορίες σχετικές με το θέμα». Οι ομάδες ανέλαβαν να φέρουν πληροφορίες από βιβλία, Η/Υ, περιοδικά, DVD και εργάστηκαν ταυτόχρονα αλλά και ξεχωριστά με την εκπαιδευτικό στις ελεύθερες δραστηριότητες. Η διαδικασία κράτησε μια εβδομάδα και στην αρχή της επόμενης η κάθε ομάδα παρουσίασε στην τάξη τα αποτελέσματα της έρευνας. Οι εκπαιδευτικοί διευκόλυναν την παρουσίαση θέτοντας ερωτήματα με σκοπό να προβληματιστούν τα παιδιά και να αναλάβουν πρωτοβουλίες προτρέποντας τα να μιλούν και να αιτιολογούν τις επιλογές τους επεκτείνοντας τις μαθησιακές τους εμπειρίες.

Δημιουργήθηκε και σχετική "γωνιά" στο χώρο υποδοχής των νηπίων (για να είναι προσβάσιμη και από τα δύο τμήματα) όπου τοποθετούσαμε τα σχετικά βιβλία, εικόνες, υλικό που έφερνε η κάθε ομάδα τα οποία αφού πρώτα τα επεξεργαζόμασταν καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, έπειτα την εμπλουτίζαμε.

Δραστηριότητες με θέμα την οικογένεια, την παιδική ηλικία και τους φίλους του Νίκου Καζαντζάκη.

Στόχος είναι τα νήπια ν' αντιληφθούν τη σημασία της οικογένειας και της φιλίας στη ζωή και την ανάπτυξη της προσωπικότητας τους.

Η έννοια της οικογένειας είναι οικεία για τα παιδιά, καθώς είναι ένα θέμα που ασχολούμαστε στο νηπιαγωγείο και τους αρέσει να μας μιλάνε και να παρουσιάζουν τη δική τους. Αφού λοιπόν είδαμε φωτογραφίες της οικογένειας του Νίκου Καζαντζάκη, που έφερε η αντίστοιχη ομάδα, τονίσαμε ότι επρόκειτο για μια πενταμελή οικογένεια, παίξαμε

γλωσσικό παιχνίδι, ανάλογα με το πόσα μέλη είχε η οικογένεια του κάθε παιδιού, πχ τρία μέλη-τριμελής οικογένεια, κατασκευάσαμε με την ολομέλεια της τάξης το γενεαλογικό δέντρο του Καζαντζάκη, με φωτογραφίες του ίδιου, των γονιών και των αδερφών του. Και αντίστοιχα παρουσίασαν και το δικό τους οικογενειακό δέντρο σε χαρτί φωτοτυπικού Α3.

Στα παιδιά αρέσει το παιχνίδι και είναι πολύ σημαντικό καθώς θεωρείται η "κυρίαρχη δραστηριότητα" για την ανάπτυξη και τη μάθηση τους. Μέσα από αυτό εμπλέκονται κοινωνικά, συναισθηματικά, κινητικά και νοητικά με άλλα παιδιά, με αντικείμενα και αναπαραστάσεις οικίες ή νέες, με καταστάσεις ρεαλιστικές και φανταστικές. Έτσι λοιπόν, μοιράστηκαν στην ολομέλεια της τάξης εικόνες με τα μέλη της οικογένειας και τα παιδιά έπρεπε να αναγνωρίσουν τα πρόσωπα και στη συνέχεια να κάνουν αντιστοίχιση των εικόνων με τις λέξεις.

Επίσης, χρησιμοποιώντας αποσπάσματα από την Αναφορά στο Γκρέκο σελ 32 Β' "Ο κύρης μου", όπου ο Κρητικός συγγραφέας αναφέρεται στον πατέρα του, η ομάδα μας παρουσίασε χαρακτηριστικά του Καπετάν Μιχάλη και όλα τα παιδιά ζωγράφισαν τη φιγούρα του πατέρα του Νίκου Καζαντζάκη. Παρακάτω στη σελ. 45 Δ' "ο γιος" αναφέρει μια παιδική ανάμνηση που είχε από τον πατέρα του και μιλάει για τον εαυτό του και το δώρο που του χάρισε, μόλις 4 χρονών, μια υδρόγειο σφαίρα κι ένα καναρίνι. Η συγκεκριμένη σκηνή δραματοποιήθηκε από τα παιδιά και παρουσιάστηκε στο τέλος της ημέρας στους γονείς με την αντίστοιχη στιχομυθία.

Κάτι αντίστοιχο έγινε και με τη μητέρα του, απόσπασμα από την "Αναφορά στο Γκρέκο", σελ. 35 Γ΄ "Η μάνα", όπου την παρουσιάζει σαν μια άγια γυναίκα με υπομονή, αντοχή και τη γλύκα της γης, και λίγο πιο κάτω σελ. 39 Γ' αναφέρεται στη μάνα του και την παρουσιάζει σαν νεράιδα. Με αφορμή τη γιορτή της μητέρας αναφερθήκαμε στο σπουδαίο ρόλο της και την προσφορά της και κάθε παιδί έφτιαξε το δικό του σουπλά για να το κάνει δώρο στη μητέρα του σε χαρτί Α3, ζωγραφίζοντας λουλούδια πολύχρωμα και καρδούλες το οποίο πλαστικοποιήσαμε με πλαστικοποιητή Α3. Όλο αυτό ολοκληρώθηκε με το ψυχοκινητικό παιχνίδι "το κεφαλομάντηλο κρύφτηκε" που φορούσε η μάνα του.

Ακόμη μια αναφορά στον Γκρέκο σελ. 35 Γ' αναφέρεται στην χαρακτηριστική φιγούρα του παππού του, πως ήταν εξωτερικά και τι κρατούσε 2 φορές το χρόνο που τους επισκεπτόταν. Μοιράστηκαν ρόλοι και δραματοποίησαν τα παιδιά τα παραπάνω πρόσωπα του Ν. Καζαντζάκη.

Αυτή η ομάδα (μωβ) είχε να παρουσιάσει στην τάξη και τους φίλους του Ν. Καζαντζάκη. Έφερε φωτογραφίες και μας παρουσίασε τους τέσσερις πιο κοντινούς του, Ζορμπάς που τον έμαθε να αγαπά τη ζωή και να μη φοβάται το θάνατο, Παντελής Πρεβελάκης, αγαπημένος φίλος, θαυμαστής και μαθητής του Ν. Καζαντζάκη, Ι.Θ. Κακριδής, φιλόλογος και συνεργάτης του και Άγγελος Σικελιανός, ποιητής και συνοδοιπόρος στα ταξίδια του αφού πήγαν μαζί στο Άγιον Όρος για 40 μέρες. Αυτή η ομάδα έφτιαξε παιχνίδι μνήμης με τους φίλους (εικόνες και ονόματα που έπρεπε να σηκώνουν και να βρίσκουν τα όμοια) και συμμετείχαν όλα τα παιδιά. Επίσης χρησιμοποιώντας το εκπαιδευτικό λογισμικό jigsaw puzzle, τα παιδιά έφτιαξαν παζλ με τους φίλους του Ν. Καζαντζάκη, κάτι που τα ευχαρίστησε γιατί με αυτό το τρόπο καλλιέργησαν τις δυνατότητες τους για εικαστική έκφραση μέσα από το παιχνίδι.

2. Δραστηριότητες για τις χώρες που επισκέφτηκε και τα ταξίδια που έκανε.

Στόχος ήταν να κατανοήσουν τα νήπια ότι το μέρος που ζουν είναι ένα κομμάτι ενός απέραντου κόσμου. Παρουσιάσαμε την υδρόγειο σφαίρα, εντοπίσαμε τις πέντε Ηπείρους και τις ονομάσαμε. Παράλληλα αναρτήσαμε στον πίνακα τον παγκόσμιο χάρτη εξηγώντας ότι πρόκειται για την επίπεδη απεικόνιση της Υδρογείου σφαίρας. Επίσης παρουσιάσαμε στο βιντεοπροβολέα της τάξης το λογισμικό οπτικοποιήσης Google Earth κάνοντας μια μικρή περιήγηση στη γη και στις πέντε Ηπείρους, εντοπίσαμε την Ευρώπη, την Ελλάδα, την Κρήτη και τη Μυρτιά (Βαρβάρους). Η λαχανί ομάδα έπρεπε ν' ασχοληθεί με τις χώρες που ο Νίκος Καζαντζάκης επισκέφτηκε Έφερε λοιπόν υλικό και τοποθέτησε τις σημαίες των

χωρών στον χάρτη που προηγουμένως είχαν δει με το πρόγραμμα πλοήγησης στο διαδίκτυο (Google Chrome). Έτσι είχαν τη δυνατότητα να αναζητήσουν πληροφορίες και να τις χρησιμοποιήσουν κατάλληλα. Σε φύλλο εργασίας που έκαναν, ταυτοποίησαν την κάθε χώρα με την αντίστοιχη λέξη και έμαθαν προφορικά να λένε καλημέρα όπως θα έλεγε ο Νίκος Καζαντζάκης στις χώρες που θα επισκεπτόταν (Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Γερμανία, Ρωσία, Αίγυπτο, Κίνα).

Ολοκληρώθηκε με ατομική εργασία των παιδιών φτιάχνοντας από χαρτόνι γαλάζιο τη γη, στη μέση τη Κρήτη και γύρω της το τρένο με οδηγό τον Ν. Καζαντζάκη και βαγόνια τις διάφορες χώρες. Στο τέλος διασκεδάσαμε παίζοντας το ομαδικό παιχνίδι "έχω ένα τρενάκι που όλο-όλο τρέχει και που θα σταματήσει" όπου τα νήπια έπρεπε να αναφέρουν διαφορετική χώρα κάθε φορά.

3.Δραστηριότητες για τα έργα και γνωμικά του Ν. Καζαντζάκη

Στόχος ήταν να μάθουν κάποια από τα βιβλία, τίτλους και να κατανοήσουν, όσο τους επιτρέπει η παιδική ηλικία, σκέψεις στοχασμούς, γνωμικά και να περιγράφουν το γραφείο με τα αγαπημένα του αντικείμενα.

Η πορτοκαλί ομάδα μαζί με τις εκπαιδευτικούς εμπλούτισαν τη "γωνιά" με τα βιβλία του. Όλα τα νήπια είχαν την δυνατότητα να αγγίξουν, να μυρίσουν, να νιώσουν, να διαβάσουν, να μετρήσουν, να ανακαλύψουν νέες γνώσεις και εμπειρίες και να τις μεταφέρουν και έξω από το χώρο του σχολείου. Έμαθαν για τα δύο παιδικά μυθιστορήματα "Μέγας Αλέξανδρος" και στα "Παλάτια της Κνωσού" με τα οποία δόθηκε αφορμή για να γίνει συζήτηση για τον λαβύρινθο της Κνωσού, τον Μινώταυρο, Θησέα και Αριάδνη και να μεταφέρουν αυτές τις εικόνες σε φύλλα εργασίας. Επίσης είχαν την ευκαιρία να μάθουν για τα ταυροκαθάψια, να γίνει μικρό θεατρικό δρώμενο βασισμένο στις γνώσεις που αποκόμισαν και εμπνεύστηκαν, να τραγουδήσουν το τραγούδι του Ν. Ξυλούρη "Δεν ήταν νησί" και να φτιάξουν ομαδική εργασία με την γοργόνα. Άλλα έργα τα οποία γνώρισαν τα παιδιά ήταν η "Οδύσσεια", τα τρία έργα του που έχουν μεταφερθεί στον κινηματογράφο, "ο Χριστός ξανασταυρώνεται", "Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά", "Ο τελευταίος πειρασμός", "Αναφορά στον Γκρέκο" καθώς και την "Αναφορά στον Γκρέκο", τον "Καπετάν Μιχάλη", τις "Αδερφοφάδες", τον "Φτωχούλη του θεού" κ.α. Σε φύλλα εργασίας έπρεπε να αντιστοιχίσουν τις εικόνες των βιβλίων με τις λέξεις-τίτλους, όπως και να αντιγράψουν τίτλους όπως μπορούν.

Ο πολυγραφότατος Νίκος Καζαντζάκης που ασχολήθηκε με κάθε είδος λόγου, ήταν μια πρόκληση για μας ο τρόπος με τον οποίο θα γινόταν κατανοητοί κάποιοι στοχασμοί και γνωμικά του. Προσπαθήσαμε με βοήθεια την ανεμελιά, τον αυθορμητισμό και την ελευθερία σκέψης των παιδιών να κατανοήσουν όσο μπορούν τον ιδιαίτερα δύσκολο, δυσνόητο, ίσως και ακατάλληλο για αυτά Ν. Καζαντζάκη και να αντιληφθούν έννοιες σημαντικές και φράσεις του γνωστές όπως

- Δεν ελπίζω τίποτα Δε φοβάμαι τίποτα, είμαι λέφτερος
- Ζούμε μόνοι , πεθαίνουμε μόνοι
- Ν΄ αγαπάς την ευθύνη, να λες εγώ, εγώ μοναχός θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί εγώ θα φταίω.
- Μια αστραπή η ζωή μας. Μα προλαβαίνουμε!
- Έχεις τα πινέλα, έχεις τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα.
- Ότι δε συνέβη ποτέ, είναι ότι δεν ποθήσαμε αρκετά.
- Αγάπα τον άνθρωπο, γιατί είσαι εσύ.
- Αν δεν αγκαλιάσεις τον εαυτό σου εσύ πρώτα, μην περιμένεις να το κάνει άλλος.
- Κοίταξε αν μπορείς τον φόβο κατάματα και ο φόβος θα φοβηθεί και θα φύγει.

- Μη σταματάς, μην κοιτάς πίσω σου, ανέβαινε.

Επέλεξαν μόνα τους όποια ήθελαν και τα αντέγραψαν σε μικρά κομμάτια χαρτιού φτιάχνοντας ένα μεγάλο πανό από φόδρα το οποίο τοποθετήσαμε στο χώρο υποδοχής του νηπιαγωγείου. Για αρκετά μεγάλο διάστημα τα είχαν αποστηθίσει και τα έλεγαν μεταξύ τους, αναπτύσσοντας τον προφορικό τους λόγο και ικανότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης.

Επίσης αυτή η ομάδα έφερε κι έδειξε στην ολομέλεια της τάξης εικόνες φωτογραφίες από το γραφείο του. Ο ίδιος ο Νίκος Καζαντζάκης ονόμασε την τελευταία κατοικία του "κουκούλι". Έλεγε χαρακτηριστικά "Το σπιτάκι προχωράει, πολύ μικρό μα χαριτωμένο, το ονομάσαμε "κουκούλι". Μπαίνεις σκουλήκι και βγαίνεις ψυχή (πεταλούδα)". Όταν έγινε αναφορά στα έντομα, τα νήπια γνωρίζοντας τα παραπάνω , ανακοίνωσαν και έκαναν ταυτοποίηση με τα στάδια του κύκλου ζωής της πεταλούδας. Το δωμάτιο όπου έγραφε ώρες ατελείωτες ήταν αρκετά ευρύχωρο, ευάερο και ευήλιο. Είχε ένα μεγάλο ξύλινο γραφείο πάνω στο οποίο συναντούσε κανείς βιβλία και χαρτιά, την αγαπημένη του πένα, ένα ανθοδοχείο με φρέσκα λουλούδια, καθώς αποτελούσαν γι΄ αυτόν πηγή έμπνευσης και δημιουργίας, την υδρόγειο σφαίρα στην οποία "ταξίδευε" συχνά και πίσω ακριβώς βρισκόταν μια τεράστια βιβλιοθήκη με τα αγαπημένα του βιβλία. Τα νήπια περιέγραψαν με κάθε λεπτομέρεια και μετά στο χαρτί αποτύπωσαν αυτή την εικόνα, προσπαθώντας να δείξουν ότι έχουν κατανοήσει. Φυσικά ακολούθησε και δραματοποίηση με θεατρικό δρώμενο αυτής της σκηνής.

4. Δραστηριότητες για τα σημεία της πόλης μας, όπου συναντάμε το όνομα του.

Στόχος ήταν να γνωρίσουν τις αναφορές που γίνονται για τον Κρητικό συγγραφέα (δρόμοι, πλατείες, αγάλματα, γλυπτά) στον τόπο τους και να καταλάβουν αυτή την ελάχιστη τιμή και ευγνωμοσύνη προς το πρόσωπό του με την ανυπότακτη σκέψη και τον αδηφάγο νου.

Αυτή η ομάδα λοιπόν (μπλε) έφερε φωτογραφίες από τον κρατικό αερολιμένα Ηρακλείου που έχει ονομαστεί Ν. Καζαντζάκης, την πλατεία Ελευθερίας όπου το 1958 στήθηκε η προτομή του από την εταιρεία Κρητικών ιστορικών μελετών, την πλατεία Κύπρου όπου βρίσκεται το Δημοτικό Κηποθέατρο Ν. Καζαντζάκης καθώς και σημείο στη λεωφόρο Ικάρου όπου βρίσκονται τα αγάλματα των τριών σπουδαίων Κρητικών Καζαντζάκης, Κορνάρος, Θεοτοκόπουλος. Υπάρχει επίσης πινακίδα που οδηγεί στον τάφο του και γράφει το επώνυμό του, στον προμαχώνα Μαρτινέγκο όπου βρίσκεται ο τάφος του, στην πύλη Ιησού (Έβανς) υπάρχει μια έκθεση με φωτογραφικό και αρχειακό υλικό που έχει παραχωρηθεί από το ιστορικό μουσείο Κρήτης και το μουσείο του Ν. Καζαντζάκη στη Μυρτιά.

Επίσης συναντάμε στο κέντρο του Ηρακλείου την οδό Ν. Καζαντζάκη όπου βρίσκεται το σπίτι που γεννήθηκε, στο Γάζι και στην περιοχή της Χερσονήσου, ενώ στον Μασταμπά, στην οδό Δριμυτινού, ο Γυμναστικός σύλλογος Ηρακλείου που ιδρύθηκε το 1991 από καθηγητές Φυσικής Αγωγής ονομάζεται "ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ". Τέλος μ΄ αυτό το όνομα υπάρχει και σύλλογος εκπαιδευτικών Α/θμιας εκπαίδευσης Ν. Ηρακλείου.

Με εικόνες και φωτογραφίες των παραπάνω και με το λογισμικό Jigsaw τα νήπια έφτιαξαν διάφορα παζλ και διαγωνίσθηκαν με χρονόμετρο γρήγορης ολοκλήρωσης της εικόνας, πρόγραμμα με το οποίο ήθελαν συνεχώς να παίζουν.

Στα πλαίσια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν και εκπαιδευτικές επισκέψεις. Πριν από κάθε επίσκεψη γινόταν προετοιμασία και ενημέρωση των παιδιών σχετικά με το χώρο, τα εκθέματα και τους κανόνες συμπεριφοράς.

Οι επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- Επίσκεψη στο Μουσείο Νίκος Καζαντζάκης στο ιστορικό χωριό Βαρβάροι, τη σημερινή Μυρτιά. Τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να δουν από κοντά χειρόγραφα και σημειώσεις του συγγραφέα, πρώτες εκδόσεις των έργων του

στα ελληνικά και σ΄ άλλες γλώσσες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό, αναμνηστικά απ΄ τα ταξίδια του, προσωπικά αντικείμενα, μακέτες, κοστούμια και υλικό από θεατρικές παραστάσεις έργων του εδώ και στο εξωτερικό, πορτρέτα και πίνακες.

- Επίσκεψη στην Πύλη Ιησού και στον προμαχώνα Μαρτινέγκο, όπου αναπαύεται ο Νίκος Καζαντζάκης και η σύζυγός του Ελένη. Η έκθεση στην πύλη Ιησού παρουσιάζει φωτογραφικό υλικό και αποτελεί μια σύντομη "περιδιάβαση" στη ζωή και το έργο του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα.
- Ιστορικό μουσείο Κρήτης όπου παρουσιάζεται το γραφείο και η βιβλιοθήκη του, προσωπικά αντικείμενα και χειρόγραφα των έργων του.

Το σχέδιο εργασίας θα ολοκληρωθεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς με θεατρικό δρώμενο βασισμένο στα "αγαπημένα " του Νίκου Καζαντζάκη. Θα περιλαμβάνει φράσεις και λόγια του συγγραφέα, τραγούδια (Κρήτη μου όμορφο νησί, Πότε θα κάνει Ξαστεριά, Τούτο το μήνα κ.α.) καθώς επίσης και χορό από το χορευτικό συγκρότημα του Βασίλη Πιλάλη, συρτάκι από τα παιδιά, τα οποία θα είναι ντυμένα με λευκά μπλουζάκια που θα έχουν τα ίδια γράψει πάνω "Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβάμαι τίποτα είμαι λέφτερος".

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολογώντας το πρόγραμμα θεωρούμε ότι οι στόχοι επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό τόσο ως προς τις γνώσεις και τις στάσεις αλλά και ως προς τις δεξιότητες που θέλαμε να αναπτύξουμε. Μεταξύ άλλων τα παιδιά έμαθαν αρκετά για τη ζωή και το έργο του Κρητικού συγγραφέα, γνώρισαν ότι πρόκειται για μια προσωπικότητα μεγάλης πολιτιστικής κληρονομιάς, έμαθαν να ερευνούν και να αναζητούν τη γνώση, να συνεργάζονται και να επικοινωνούν.

Επίσης οι γονείς βοήθησαν πολύ στην υλοποίηση του προγράμματος, καθώς από την αρχή είχαν ενημερωθεί με απογευματινή συνάντηση στο σχολείο κι έτσι παρακολουθούσαν την εξέλιξη των δράσεων μέσα απ΄ τα έργα των παιδιών τους και συμμετείχαν με υλικό που έφερναν το οποίο παρουσίαζαν τα παιδιά στην ολομέλεια.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στα ίδια τα παιδιά μας που αυτή τη χρονιά αγωνίστηκαν κι έφτασαν τόσο ψηλά. Έτσι η προσταγή του Καζαντζάκη *"φτάσε όπου δεν μπορείς"* βρήκε την απόλυτη εφαρμογή της.

Τελικά "Δεν υπάρχουν ιδέες, υπάρχουν μονάχα άνθρωποι που κουβαλούν τις ιδέες, κι αυτές….παίρνουν το μπόϊ του ανθρώπου που τις κουβαλάει" Νίκος Καζαντζάκης.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Ταινία κινουμένων σχεδίων (animation) https://youtu.be/aHNu8oUqko
2. Αλφαβητάρι. Το κάθε τμήμα έφτιαξε το δικό του αλφαβητάρι, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και βρήκαν λέξεις για κάθε γράμμα που αντιστοιχούσε σε αγαπημένο μέρος, πρόσωπο, αντικείμενο, φράση του συγγραφέα, ζωγραφίζοντας την αντίστοιχη εικόνα (π.χ. Α όπως Αμυγδαλιά, Β όπως Βαλίτσα κτλ.). Το αλφαβητάρι έγινε βιβλίο και τοποθετήθηκε στη δανειστική μας βιβλιοθήκη για να το δανείζονται και να έχουν πρόσβαση όλα τα παιδιά.
3. Παρουσίαση προγράμματος στα δύο όμορα νηπιαγωγεία και το δημοτικό σχολείο.
4. Αφίσα με τα "αγαπημένα" του Ν. Καζαντζάκη. Όλο αυτό το διάστημα τα παιδιά έμαθαν εύκολα και αβίαστα ποιες ήταν οι αγαπημένες του συνήθειες, φίλοι, φαγητό, μυρωδιά κ.α. κι έτσι έφτιαξαν σε χαρτί του μέτρου αφίσα που συμμετείχαν όλα τα νήπια, το καθένα με το δικό του τρόπο, βάζοντας τη δική του εικαστική πινελιά.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

DVD Νίκος Καζαντζάκης, Ένας ανήσυχος ταξιδευτής, Ίδρυμα Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη.

DVD Νίκος Καζαντζάκης, Ακροβάτης πάνω από το χάος, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου

www.historicalmuseum.gr

www.kazantzakismuseum.gr

Αγγ. Βαρελλά, "Κρήτη", εκδ. Πατάκη

Ελ. Καζαντζάκη, Νίκος Καζαντάκηςο Ασυμβίβαστος, εκδ. Καζαντζάκη

Μ. Καλογεράκη, "Σ΄ευχαριστώ Νίκο Καζαντζάκη", εκδ. Ελληνικά Γράμματα

Ν. Καζαντζάκης, "Μια κρητική ματιά" εκδ. Ροδομηλιά

Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά στον Γκρέκο, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Βίος και πολιτεία του Αλ. Ζορμπά, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Ο Καπετάν Μιχάλης, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Ο Μέγας Αλέξανδρος, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Ο φτωχούλης του Θεού, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Οδύσσεια, εκδ. Καζαντζάκη

Ν. Καζαντζάκης, Στα παλάτια της Κνωσσού, εκδ. Καζαντζάκη

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). Διαθεματικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

«Ένας για όλους και όλοι για έναν»

Συναισθηματική επίγνωση-ενσυναίσθηση
Μαρία Χατζιδάκη

(ΠΕ 70 Δασκάλων, Μ.Δ.Ε. στην Προϊστορική Αρχαιολογία

marchatzidaki@gmail.com *)*

49ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αφορά στο πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής που υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα Β΄ τάξης, αφού διαπιστώθηκε ότι εκδηλώνονταν συγκρουσιακές καταστάσεις που οφείλονταν σε αδυναμία διαχείρισης έντονων δυσάρεστων συναισθημάτων.

Ο σκοπός ήταν τα παιδιά να καταφέρουν να αντιληφθούν ότι οι πράξεις και η συμπεριφορά τους επηρεάζουν τα συναισθήματα των άλλων, να τροποποιήσουν αυτή τη συμπεριφορά ώστε να μη θίγουν με οποιοδήποτε τρόπο την προσωπικότητα κανενός και να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.

Η επεξεργασία του θέματος έγινε με βιωματικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες, ενώ ένας βασικός άξονας ήταν η σύνδεση με την τέχνη διαχρονικά και τη μυθολογία.

Έγινε σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα μέσω της Γλώσσας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Αισθητικής και Φυσικής Αγωγής. Ένας σημαντικός σταθμός ήταν η επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Ο στόχος της επίσκεψης ήταν να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα και να τροποποιήσουν τη συμπεριφορά τους μέσα από μια εναλλακτική «ανάγνωση» των εκθεμάτων.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_98.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Συναισθηματική επίγνωση, ενσυναίσθηση, διαφορετικότητα, Μουσειακή Αγωγή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα *«Ένας για όλους και όλοι για έναν»Συναισθηματική επίγνωση, ενσυναίσθηση* υλοποιήθηκε από τη γράφουσα κατά το σχολικό έτος 2014 – 15 σε ένα τμήμα Β΄ τάξης του 49ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου.

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς μετά από έλεγχο της δυναμικής της ομάδας και των σχέσεων μεταξύ των παιδιών διαπιστώθηκε η ανάγκη να υπάρξει μια παρέμβαση με σκοπό την ενίσχυση της αποδοχής και της συνεργασίας. Σε μια ηλικία όπου ο εγωκεντρισμός είναι ακόμη έντονος και τα όρια της επιθυμίας και του δικαιώματος δυσδιάκριτα και ασαφή για τα παιδιά είναι αναμενόμενο να υπάρχουν συγκρούσεις και να παρατηρούνται δυσλειτουργίες τόσο στη ροή της εκπαιδευτικής πράξης όσο και στις μεταξύ τους σχέσεις στον ελεύθερο χρόνο τους. Κρίθηκε επομένως απαραίτητο ένα πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής το οποίο θα βοηθούσε τα παιδιά να κατανοήσουν αρχικά τα δικά τους συναισθήματα, στη συνέχεια το πώς οι πράξεις και τα λόγια τους επιδρούν στο συναισθηματικό κόσμο των άλλων και την ανάγκη τροποποίησης της συμπεριφοράς τους ώστε να υπάρχει κλίμα χαράς, ηρεμίας και συνεργασίας.

Η διάρκεια του προγράμματος ήταν 42 ώρες, για τις οποίες αξιοποιήθηκε χρόνος που προβλέπεται για την Ευέλικτη Ζώνη. Επιπλέον εκτός από αυτές τις ώρες αξιοποιήθηκε και

κάθε ευκαιρία στη διάρκεια άλλων μαθημάτων. Έγινε δηλαδή προσπάθεια να διαχυθεί μέσα σε κάθε δράση εκπαιδευτική ή ψυχαγωγική, ώστε να γίνει αντιληπτό ότι δεν πρόκειται για ξεχωριστό «μάθημα», αλλά ότι η κατανόηση των συναισθημάτων μας και η ενσυναίσθηση μας ακολουθεί σε κάθε στιγμή και η στάση μας διαμορφώνεται ανάλογα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο βασικός σκοπός αυτού του προγράμματος ήταν να διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού των παιδιών μέσα και έξω από την τάξη και να καλλιεργηθεί ατμόσφαιρα ομαλής συνεργασίας μεταξύ τους.

Οι επιμέρους στόχοι:

- Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και να είναι σε θέση να τα διαχειρίζονται με εποικοδομητικό τρόπο.
- Να αντιληφθούν, να εκτιμήσουν και να αποδεχθούν τη διαφορετικότητα του κάθε ανθρώπου.
- Να αντιληφθούν ότι οι πράξεις και τα λόγια τους επηρεάζουν τους άλλους.
- Να έχουν σεβασμό στον εαυτό τους και τους άλλους.
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση.
- Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.
- Να ενισχυθεί η αυτοεκτίμησή τους.
- Να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με έργα τέχνης και να αναγνωρίσουν μέσα σ’ αυτά το συναίσθημα.
- Να εκφράσουν τα δικά τους συναισθήματα μέσα από την τέχνη, τη μουσική και την κίνηση.
- Να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό και γραπτό λόγο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την επεξεργασία του θέματος χρησιμοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, η βιωματική μάθηση βασισμένη σε ενεργητικές και συμμετοχικές τεχνικές, ο καταιγισμός ιδεών, τα παιχνίδια ρόλων και η δραματοποίηση.

Ένα πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής είναι πάντα εξαιρετικής σημασίας γι’ αυτές τις ηλικίες και προσφέρει μια θαυμάσια ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να βοηθήσει στην πορεία των παιδιών προς την ωριμότητα, όμως οι ανάγκες του συγκεκριμένου τμήματος ήταν ακόμη περισσότερο αυξημένες. Υπήρχαν συγκρούσεις και συχνοί διαπληκτισμοί, εγωκεντρισμός έντονος στην επικοινωνία μεταξύ των παιδιών ενώ μια συγκεκριμένη περίπτωση μαθητή χρειαζόταν ιδιαίτερη φροντίδα για ομαλή ένταξη στην ομάδα και κοινωνικοποίηση.

Έγινε σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα μέσω της Γλώσσας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Αισθητικής και Φυσικής Αγωγής.

Συγκεκριμένα στη Γλώσσα υπάρχει η ενότητα 16 με τίτλο «Νιώθω» και κύριο θέμα τη συναισθηματική επίγνωση.

Στη Μελέτη Περιβάλλοντος δόθηκαν οι κοινωνικές διαστάσεις του θέματος με αφορμή την ενότητα 5 «Οι ανάγκες και τα δικαιώματά μου».

Στην Αισθητική Αγωγή το θέμα συνδυάστηκε με την τέχνη, το θέατρο και το θεατρικό παιχνίδι, τη μουσική, την έκφραση μέσω της κίνησης και την κατασκευή εικαστικών έργων.

Στη Φυσική Αγωγή έπαιξαν παιχνίδια που ευνοούσαν τη συνεργασία και την αποδοχή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Παιχνίδια γνωριμίας-επικοινωνίας

Αρχίσαμε παίζοντας διάφορα παιχνίδια γνωριμίας και επικοινωνίας με σκοπό το «δέσιμο» της ομάδας και τη δημιουργία θετικού κλίματος, την καλλιέργεια αλληλεγγύης και εμπιστοσύνης.

«Ο μαγνήτης»

Χωρισμένα σε δυάδες στάθηκαν ο ένας απέναντι στον άλλο. Το χέρι του ενός, που υποτίθεται ότι είναι ο μαγνήτης, τοποθετείται σε σταθερή απόσταση περίπου 10 εκ. από το στήθος του άλλου. Καθώς κινείται ο μαγνήτης ελεύθερα, κινείται αντίστοιχα και το άλλο παιδί κρατώντας πάντα σταθερή την απόσταση. Μετά από συγκεκριμένο χρόνο αλλάζουν ρόλους.

«Τα αντικείμενα»

Τώρα κάνουμε ομάδες των τεσσάρων – πέντε ατόμων. Τοποθετούνται στο χώρο και μόλις ανακοινώσω ένα αντικείμενο (π.χ. σπίτι, τραπέζι, φωλιά πουλιού, αετός κ.λπ.) ή ένα γράμμα της αλφαβήτας προσπαθεί κάθε ομάδα να το φτιάξει με τα σώματα όλων των παιδιών.

Παραλλαγή: Κάθε ομάδα φτιάχνει ένα αντικείμενο και οι υπόλοιποι καλούμαστε να το μαντέψουμε.

«Το εκκρεμές»

Μεγαλώνουμε περισσότερο τις ομάδες, εννιά – δέκα άτομα στην καθεμιά.

Επιλέγεται με λάχνισμα ένα παιδί που θα είναι το εκκρεμές. Τα υπόλοιπα σχηματίζουν ένα κυκλικό «τοίχο». Το εκκρεμές στέκεται στη μέση. Με σταθερά τα πόδια στο έδαφος και το σώμα όσο μπορεί αλύγιστο κλείνει τα μάτια και αφήνεται να πέσει προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Ο τοίχος το συγκρατεί και με απαλό σπρώξιμο το επαναφέρει στην όρθια θέση. Μετά από συγκεκριμένο χρόνο αλλάζει το εκκρεμές και συνεχίζεται το παιχνίδι μέχρι να περάσουν όλα από αυτό το ρόλο.

Καταλήγοντας συντάξαμε το συμβόλαιο της τάξης, το οποίο ήταν μια συμφωνία που υποσχεθήκαμε όλοι να τηρούμε με ενθαρρυντικές προτάσεις αντί για τους συνηθισμένους απαγορευτικούς κανόνες.

2. Γνωριμία με τα συναισθήματα

Ξεκινήσαμε από τη γλωσσική επεξεργασία του θέματος και την ενότητα 16 του βιβλίου. Δεν θα αναφερθούν εδώ αναλυτικά οι δραστηριότητες που ούτως ή άλλως προβλέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα και το ΔΕΠΠΣ.

Συμπληρωματικά έφτιαξαν το «Αλφαβητάρι των συναισθημάτων», κρυπτόλεξα, έγραψαν και εικονογράφησαν τις σχέσεις με τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Δόθηκε ένα φύλλο με τέσσερις κύκλους, τους οποίους μεταμόρφωσαν σε πρόσωπα με τα τέσσερα βασικά συναισθήματα (χαρά, θλίψη, θυμός, φόβος). Η οδηγία ήταν να φανταστούν ιστορίες με ανθρώπους σε αυτές τις καταστάσεις και να μετατρέψουν ανάλογα τους κύκλους.

Ακούμε μουσική και .:

- ζωγραφίζουμε το συναίσθημα που μας προκαλεί.
- κινούμαστε – χορεύουμε ανάλογα με το συναίσθημα που μας προκαλεί.
- γινόμαστε αγάλματα και δείχνουμε με τη στάση μας το συναίσθημα.

Μερικές από τις μουσικές συνθέσεις που ακούσαμε:

La vita e bella, Hakuna Matata, Το βαλς της Αμελί, Βιολιστής στη στέγη, μουσική από τις ταινίες Mary Poppins, Nemo και Η μελωδία της ευτυχίας, Το βαλς των χαμένων ονείρων, 5η Συμφωνία του Μπετόβεν, Can can του Offenbach.

3. Δραστηριότητες φιλαναγνωσίας

Το πρόγραμμα συνδέθηκε δημιουργικά και με άλλες δραστηριότητες που έγιναν τη χρονιά αυτή στις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης, συγκεκριμένα με την ενίσχυση της φιλαναγνωσίας. Επιλέγοντας κάποια από τα βιβλία που διαβάστηκαν εστιάσαμε στα συναισθήματα των ηρώων, πώς επηρεάζουν τόσο τη δική τους πραγματικότητα όσο και των προσώπων που συναναστρέφονται, στην αποδοχή της διαφορετικότητας και στη φιλία. Τα βιβλία που επιλέξαμε και οι δραστηριότητες που ακολούθησαν ήταν:

α) Λίνα Μουσιώνη, "Η μεγάλη περιπέτεια του Φι και του Λι"

Δραστηριότητα (εμπνευσμένη από τη συγγραφέα του βιβλίου): Σε θαλασσινά βότσαλα είχαν κολληθεί διάφορες εικόνες αντικειμένων. Κάθε παιδί δημιούργησε τη δική του ιστορία περιγράφοντας τα συναισθήματα των φανταστικών ή πραγματικών ηρώων του.

Καθόμαστε σε κύκλο. Ένα βότσαλο περνάει από χέρι σε χέρι υπό την υπόκρουση μουσικής. Όταν σταματήσει η μουσική, το παιδί που έχει στα χέρια του το βότσαλο ξεκινάει μια ιστορία. Συνεχίζει η μουσική και όταν σταματήσει ξανά, το επόμενο παιδί που έχει στα χέρια του το βότσαλο συνεχίζει την ιστορία κ.ο.κ. μέχρι να ολοκληρωθεί.

Δραματοποίηση των ιστοριών με έμφαση στο πώς εκφράζονται τα συναισθήματα στο πρόσωπο και με τη στάση του σώματος.

β) Αντουάν ντε Σεντ-Εξυπερύ, "Ο μικρός πρίγκιπας" (χαρά, λύπη, αποδοχή, αγάπη)

Εκτός από την ανάγνωση του βιβλίου, τα παιδιά είδαν το έργο του Σεντ-Εξυπερύ και σε θεατρική παράσταση που τα συγκίνησε και τα ευαισθητοποίησε ακόμη περισσότερο. Μετά από την ανάγνωση και την παράσταση και αφού έγινε συζήτηση για τα συναισθήματα του ήρωα και των άλλων προσώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις, δόθηκε μια εικόνα του μικρού πρίγκιπα χωρίς χαρακτηριστικά προσώπου και ζητήθηκε από τα παιδιά να τα ζωγραφίσουν και να γράψουν αυτό που νιώθει εκείνη τη στιγμή. Σε άλλο χαρτί ζωγράφισαν τη δική τους εικόνα του ήρωα μέσα σε μια κατάσταση που περιγράψανε.

γ) Λίνα Μουσιώνη, "Ο δράκος Σερπαντίνος ξύπνησε" (διαφορετικότητα, θυμός, φόβος)

Αν και το βιβλίο έχει κύριο θέμα το χρόνο και τη διαχείρισή του, στην τάξη εστιάσαμε στο θέμα της διαφορετικότητας και τα συναισθήματα που γεννά στο ίδιο το άτομο, αλλά και σε όσους συναναστρέφεται. Ο δράκος Σερπαντίνος όχι μόνο δεν «μοιάζει» με τα άλλα πλάσματα του ζωικού βασιλείου, αλλά ούτε και με τους άλλους δράκους, καθώς είναι πορτοκαλί και όχι πράσινος. Στη συνέχεια οργανώσαμε μια επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, όπως περιγράφεται παρακάτω.

4. Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Ένας σημαντικός σταθμός ήταν η επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Ο στόχος ήταν με μια εναλλακτική «ανάγνωση» των εκθεμάτων να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα, τα δυσάρεστα συναισθήματα που πηγάζουν από τη μη αποδοχή της και να τροποποιήσουν τη συμπεριφορά τους. Η επίσκεψη εντάχθηκε στο πρόγραμμα, όμως ακολουθήθηκε η τριμερής πορεία (προετοιμασία πριν από την επίσκεψη – δραστηριότητες κατά τη διάρκεια – εμπεδωτικές, μεταγνωστικές δραστηριότητες μετά την επίσκεψη) που συνιστάται στα προγράμματα Μουσειακής Αγωγής (ενδεικτικά Ζαφειράκου, Α., 2000· Κόκκινος, Γ., Ε. Αλεξάκη, Ε., 2002).

Στην τάξη:

Η επίσκεψη εντάχθηκε στο πρόγραμμα καθώς συνδέθηκε με προηγούμενες δραστηριότητες και συγκεκριμένα με δραστηριότητες φιλαναγνωσίας. Ξεκινώντας από το παραμύθι της Λίνας Μουσιώνη «Ο δράκος Σερπαντίνος ξύπνησε» έγινε συζήτηση για τη

διαφορετικότητα του ήρωα. Τα παιδιά έδωσαν προεκτάσεις στην ιστορία σκιαγραφώντας το συναισθηματικό ορίζοντα του Σερπαντίνου σε σχέση με τη διαφορετικότητά του. Λύπη, φόβος και θυμός ήταν τα κυρίαρχα συναισθήματα που εκφράστηκαν από τα παιδιά. Στη συνέχεια ερεύνησαν σε ομάδες και παρουσίασαν στην τάξη υβριδικά μυθολογικά πλάσματα. Διηγήθηκαν τις δικές τους εκδοχές για τα συναισθήματα που προκύπτουν από τη διαφορετικότητά τους και τον αγώνα για ίσα δικαιώματα στη ζωή.

Στο Μουσείο:

Αποφασίστηκε η επίσκεψη με βάση ένα σενάριο – επινοημένη ιστορία, σύμφωνα με το οποίο ο Σερπαντίνος θα συναντούσε τα μυθολογικά πλάσματα του Μουσείου για να πει το παράπονό του και να βρει λύσεις στα δυσάρεστα συναισθήματα που τον τυραννούσαν.

Ακολουθήσαμε την εξής διαδρομή: Σε ελεύθερο χώρο του Μουσείου τα παιδιά ηρεμούν, συγκεντρώνονται, θυμούνται τους κανόνες συμπεριφοράς και ξεκινούν να οδηγήσουν τον Σερπαντίνο.

Πρώτη στάση στην αίθουσα των μινωικών τοιχογραφιών, όπου εντοπίζουν τον γρύπα. Παρατηρούν και περιγράφουν τα χαρακτηριστικά του. Χωρισμένα σε ομάδες εντοπίζουν άλλες τοιχογραφίες με ζώα της στεριάς, της θάλασσας και του αέρα. Φαντάζονται ιστορίες για τα αμφίδρομα συναισθήματα ζώων και γρύπα και προβλήματα από τη συνύπαρξή τους.

Επειδή η προσωπική εξερεύνηση, ο «διάλογος» με τα εκθέματα και η απόλαυσή τους χωρίς καθοδήγηση έχουν τη δική τους αξία, γίνεται ολιγόλεπτο διάλειμμα γι' αυτό το λόγο και τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να παρατηρήσουν, να ζωγραφίσουν ή να σημειώσουν σκέψεις και εικόνες από την αγαπημένη τους τοιχογραφία.

Ο γρύπας τούς κατευθύνει στη Σφίγγα που γνωρίζει το μυστικό της ευτυχίας και θα τους το αποκαλύψει αν λύσουν το αίνιγμά της. Πηγαίνουμε στην αίθουσα όπου βρίσκεται μια μικρή Σφίγγα (πήλινο, επίθετο κόσμημα σε παλαιοανακτορικό αγγείο από τα Μάλια) αφού πρώτα κάνουμε μια στάση στον Κέρβερο (μέρος του συμπλέγματος Περσεφόνης-Πλούτωνα από τη Γόρτυνα).

Όταν εντοπίσουν τη Σφίγγα, παίρνει κάθε ομάδα έναν φάκελο που περιέχει τα κομμάτια ενός παζλ. Η κατασκευή του παζλ αποκαλύπτει ένα έκθεμα, «ξεκλειδώνει» ένα μέρος του αινίγματος και τους χαρίζει μια "μαγική λέξη". Μέσα από αυτή τη σύνδεση και αντιστοίχιση των εκθεμάτων με βασικές αξίες, όπως ο σεβασμός, η συνεργασία και η εμπιστοσύνη στην ομάδα "οπτικοποιήθηκε" και έγινε αντιληπτή και πιο έντονη η σημασία τους,. Οι "μαγικές λέξεις" ήταν:

- Σεβασμός (έκθεμα: ζατρίκιο)
- Συνεργασία (έκθεμα: χρυσό κόσμημα με μέλισσες)
- Συντροφικότητα (έκθεμα: Το μωσαϊκό της πόλης)
- Εμπιστοσύνη (έκθεμα: Τοιχογραφία με ταυροκαθάψια)
- Δύναμη (έκθεμα: λίθινη κεφαλή σκήπτρου που αναπαριστά πάνθηρα)

Με την ολοκλήρωση και αυτής της αποστολής έχουν πάλι ένα ολιγόλεπτο διάλειμμα για προσωπική αναζήτηση.

Τέλος συγκεντρωνόμαστε στο χώρο όπου ξεκινήσαμε, κάθε ομάδα παρουσιάζει τη μαγική της λέξη, την τοποθετούν σε ταμπλό, όπου τελικά όλοι μαζί φτιάχνουν τη μεσοστιχίδα με τη λύση του αινίγματος και μαθαίνουν το μυστικό της Σφίγγας που είναι «αγάπη».

Στην τάξη μετά την επίσκεψη:

Σχεδίασαν σε χαρτί του μέτρου τον γρύπα που πετάει (αντιγραφή από ένα χρυσό σφραγιστικό δαχτυλίδι, έκθεμα του Μουσείου) και παίρνει μαζί του ένα μπαλόνι. Έγραψαν σε χρωματιστά χαρτονάκια τον λόγο που τα κάνει να νιώθουν δυσάρεστα συναισθήματα. Τα κόλλησαν στο μπαλόνι και «άφησαν» τον γρύπα να τα πάρει ψηλά.

Φούσκωσαν μπαλόνια με τους φόβους, τις λύπες, τους θυμούς και τις απογοητεύσεις τους. Έγραψαν επίσης με μαρκαδόρο πάνω στα μπαλόνια. Κατόπιν τα έσκασαν με θόρυβο κι εξαφάνισαν όλα τα δυσάρεστα συναισθήματα.

Με τη δράση αυτή έγινε σύνδεση και με τη Μουσειακή Αγωγή. Ήταν πολύ σημαντική, καθώς όχι μόνο εξυπηρέτησε τους στόχους του προγράμματος, αλλά βοήθησε τα παιδιά να αποκτήσουν μια θετική εικόνα για ένα μουσείο που κατά τα λεγόμενά τους θεωρούσαν μέχρι τότε κουραστικό και βαρετό. Αυτή η αντίληψη ανατράπηκε, τα παιδιά γνώρισαν εκθέματα του μουσείου από τα προϊστορικά και τα ιστορικά χρόνια χωρίς κόπο και χωρίς να κάνουν μάθημα Ιστορίας. Το μουσείο έγινε γι' αυτά ένας τόπος φιλικός και ευχάριστος, όχι απαραίτητα συνδεμένος με το μάθημα της Ιστορίας και τις «αναγκαστικές» (και συνήθως εφάπαξ) επισκέψεις. Τους δημιουργήθηκαν απορίες και προσδοκίες για μελλοντικές επισκέψεις. Αυτό είναι και το ζητούμενο στα προγράμματα Μουσειακής Αγωγής.

5. Συναισθήματα και τέχνη

Η τέχνη και το συναίσθημα είναι αλληλένδετα. Ο καλλιτέχνης εκφράζεται μέσα από το έργο του, όμως και ο θεατής ανακαλύπτει μέσα σ' αυτό το δικό του συναίσθημα. Με τα έργα ζωγραφικής που εικονίζουν πρόσωπα τα παιδιά μπορούν να «αναγνώσουν» τα συναισθήματα, αλλά και να εκφράσουν τα δικά τους. Παράλληλα είναι μια εξαιρετική ευκαιρία να πλησιάσουν την τέχνη και να την αγαπήσουν.

Έργα ζωγραφικής κυρίως ευρωπαϊκής των νεότερων χρόνων έχουν χρησιμοποιηθεί σε πολλά σχέδια εργασίας που αφορούν στη συναισθηματική αγωγή. Στην παρούσα εργασία διευρύναμε το πεδίο τόσο όσον αφορά στο είδος της τέχνης όσο και χρονολογικά. Αξιοποιήθηκαν έργα από την αρχαία Αίγυπτο (τοιχογραφίες με σκηνές αγροτικής και οικογενειακής ζωής) και το προϊστορικό Αιγαίο (τοιχογραφίες: «Ψαράς» και «Κροκοσυλλέκτριες» από το Ακρωτήρι, «Ταυροκαθάψια» από την Κνωσό και μινωικό ειδώλιο από το Δικταίο άντρο) και έργα αρχαίας ελληνικής γλυπτικής (κούροι και κόρες αρχαϊκής εποχής, ζωφόρος Παρθενώνα, ο Έφηβος των Αντικυθήρων, ο «Νέος με τήβεννο» από την Ιεράπετρα) και αγγειογραφίας (αττικός χους όπου εικονίζεται ένας πατέρας να βάζει το παιδί του στην κούνια, «κύλικα του Δούρι» με σκηνή σχολείου).

Έργα ζωγραφικής: «Mona Lisa» του Leonardo Da Vinci, «Κορίτσι με μαργαριταρένιο σκουλαρίκι» του Jan Vermeer, η Σίβυλλα των Δελφών του Michelangelo από την Capella Sixtina, «Κορίτσι με περιστέρι» του Picasso, «Το ψάθινο καπέλο» του Νικολάου Λύτρα, «Η Ψυχή στον κήπο του Έρωτα» του J.W. Waterhouse, «Αυτοπροσωπογραφία» του Renoir, «Το χτένισμα της εγγονής» του Γ. Ιακωβίδη.

Κάποια από τα έργα αυτά είχαν τυπωθεί και πλαστικοποιηθεί και τα υπόλοιπα παρουσιάστηκαν με προβολέα. Κολλήσαμε σε πίνακα τα τυπωμένα έργα. Ζητήθηκε από τα παιδιά να φανταστούν τι νιώθουν τα πρόσωπα σε αυτά τα έργα τέχνης συζητώντας τις εκφράσεις τους και τη στάση του σώματος σε σχέση με το περιβάλλον που βρίσκονται και το τι κάνουν, όπως επίσης και τα χρώματα και το ρόλο τους στα έργα ζωγραφικής. Τους δόθηκαν καρτέλες όπου έγραψαν το συναίσθημα και το κόλλησαν στο αντίστοιχο έργο.

Προσπάθησαν να μιμηθούν με παντομίμα τις σκηνές που έβλεπαν και να φανταστούν και τη συνέχεια. Τους δόθηκε ένα σκίτσο της Mona Lisa χωρίς χαρακτηριστικά προσώπου και τους ζητήθηκε να τα συμπληρώσουν εκείνα αντικαθιστώντας το αινιγματικό χαμόγελο με ένα πιο ευδιάκριτο συναίσθημα (πρβλ. Δραστηριότητα με Μικρό Πρίγκιπα). Κατόπιν ζωγράφισαν τα δικά τους έργα.

6. Διαχείριση έντονων δυσάρεστων συναισθημάτων

Τα παιδιά έχουν εξοικειωθεί πλέον και αναγνωρίζουν τα βασικά συναισθήματα (χαρά, λύπη, φόβος, θυμός) και άλλες συναισθηματικές καταστάσεις. Όμως βασική επιδίωξη του

προγράμματος είναι και ο έλεγχος των δυσάρεστων συναισθημάτων για να αποφεύγονται οι αντανακλαστικές αντιδράσεις των παιδιών και οι συγκρούσεις.

Θυμός: Προϋπόθεση όπως ειπώθηκε πιο πριν είναι να αναγνωρίζουν πότε είναι θυμωμένα «διαβάζοντας» τις ενδείξεις του θυμού στο σώμα και τη συμπεριφορά τους. Συνήθως τα παιδιά αντιδρούν αυτόματα μ' ένα μηχανισμό δράσης – αντίδρασης χωρίς να δίνουν στον εαυτό τους την ευκαιρία να επεξεργαστεί το συναίσθημα. Αυτό έχει απρόβλεπτες και ανεπιθύμητες συνέπειες. Έγινε επομένως προσπάθεια να ευαισθητοποιηθούν και να είναι περισσότερο παρατηρητικά στο τι τους συμβαίνει. Π.χ. Ο δράκος Σερπαντίνος έβγαζε φωτιές από το στόμα και καπνούς από τα αυτιά, εμείς πώς είμαστε και τι μας συμβαίνει όταν θυμώνουμε; (Μίλησαν με συγκεκριμένα περιστατικά και καταστάσεις και τα ζωγράφισαν.) Τι κάνουμε συνήθως, πώς αντιδρούμε; Τι μπορεί να συμβεί; Μας αρέσει; Πώς θα θέλαμε να γίνουν τα πράγματα; Τι μπορούμε να κάνουμε για να αποφύγουμε τα δυσάρεστα; Το τελευταίο ερώτημα μας οδήγησε στην παρουσίαση και εξάσκηση στη γνωστή τεχνική της χελώνας: α) Σταματώ β) Μαζεύομαι στο «καβούκι» μου και παίρνω τρεις βαθιές ανάσες γ) Μετρώ ως το 10 δ) Σκέφτομαι, βρίσκω τη λύση.

Φόβος: Επειδή πρόκειται για ένα συναίσθημα καθοριστικής σημασίας για την ασφάλεια του ανθρώπου, σημαντικό είναι να καταφέρουν τα παιδιά να μην παρασύρονται απ' αυτό και να το εκλογικεύουν. Να μάθουν να «μην φοβούνται το φόβο». Μιλήσαμε αρχικά για φόβους που μας προστατεύουν από κινδύνους και τους ξεχωρίσαμε από τους φόβους που δεν χρησιμεύουν σε τίποτα, αντίθετα μας δυσκολεύουν τη ζωή. Έγινε γραπτή ομαδοποίηση. Η συνέχεια συνδέθηκε με το τρίτο στάδιο της επίσκεψης στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Ενδεικτικά μερικοί από τους φόβους που έγραψαν για να πετάξουν μαζί με τον γρύπα:

- Φοβάμαι όταν βλέπω κακά όνειρα.
- Φοβάμαι τις μέλισσες.
- Φοβάμαι όταν γίνεται σεισμός.
- Όταν φεύγουν οι γονείς μου νιώθω πολύ φόβο.
- Φοβάμαι όταν στο σπίτι μας γίνεται διακοπή ρεύματος.
- Φοβάμαι τους μεγάλους και άγριους σκύλους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αν και είναι πολύ δύσκολη η αξιολόγηση ενός τέτοιου προγράμματος και απαιτεί ενίσχυση και παρατήρηση των συμπεριφορών σε βάθος χρόνου, βραχυπρόθεσμα υπήρξε μεγάλη ανταπόκριση των παιδιών. Έδειξαν από την αρχή μεγάλο ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες. Ευχάριστες και παιγνιώδεις με έμφαση στη βιωματική και κιναισθητική προσέγγιση του θέματος ήταν ελκυστικές γι' αυτά και ζητούσαν συχνά την επανάληψή τους.

Μπόρεσαν να αναγνωρίσουν τα συναισθήματά τους και τις αιτίες που τα προκαλούν. Να μπαίνουν στη θέση του άλλου και να αντιλαμβάνονται πότε η συμπεριφορά τους τον φέρνει σε δύσκολη θέση. Μέσα από απλές τεχνικές να διαχειρίζονται συναισθήματα και συμπεριφορές με περισσότερη αυτογνωσία και κατανόηση στη διαφορετικότητα. Έτσι στην καθημερινότητά τους βελτιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ τους και απέκτησαν μεγαλύτερη αυτοκυριαρχία με αποτέλεσμα τη μείωση των συγκρούσεων και των δύσκολων καταστάσεων.

Παράλληλα είχαν την ευκαιρία να πλησιάσουν και να εκτιμήσουν την τέχνη και τη λογοτεχνία και να εκφραστούν και αυτά εικαστικά και κινητικά. Η μουσειακή εμπειρία στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου (που συνήθως δεν εντάσσεται στο πρόγραμμα της Β' τάξης) τα έφερε σε επαφή με αρχαία αντικείμενα και έργα τέχνης κάνοντάς τα προσιτά και οικεία.

Οι δεξιότητες που αναπτύχθηκαν όπως και η απόκτηση των καλών συνηθειών της φιλαναγνωσίας και της αισθητικής απόλαυσης της τέχνης θα πρέπει να ενισχυθούν και αργότερα και να γίνουν έτσι αξίες και στάση ζωής.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΔΕΠΠΣ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 2 Μαρτίου 2015 από http://www.pischools.gr/programs/depps/

Ζαφειράκου, Α. (επιμ.), (2000). *Μουσεία και Σχολεία. Διάλογος και συνεργασίες, αναπαραστάσεις και πρακτικές.* Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός

Κόκκινος, Γ., Αλεξάκη, Ε., (επιμ.), (2002). *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή.* Αθήνα: Μεταίχμιο

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.), (2011). *Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο ΣχολείοΓια την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού).* Αθήνα: Τυπωθήτω

Παιδικά βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν στο πρόγραμμα:

Αντουάν ντε Σεντ Εξυπερύ (α' έκδοση στα γαλλικά 1943, ελληνική έκδοση 2011). *Ο μικρός πρίγκιπας* (μτφρ. Μελίνα Καρακώστα). Αθήνα: Πατάκης

Λίνα Μουσιώνη (2014). *Η μεγάλη περιπέτεια του Φι και του Λι* (εικονογράφηση Βανέσσα Ιωάννου). Αθήνα: Ελληνοεκδοτική

Λίνα Μουσιώνη (2014). *Ο δράκος Σερπαντίνος ξύπνησε* (εικονογράφηση Μαιρηλία Φωτιάδου). Αθήνα: Ελληνοεκδοτική

Μουσικό ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο

Η μουσική του χτες και του σήμερα, τα διάφορα μουσικά όργανα, τα μουσικά παραμύθια

Ελένη Φραγκάκη, Ασπασία Τσάλη, Καλλιόπη Δετοράκη, Αικατερίνη Καμηλάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝeleni976@hotmail.com,, ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ aspasiatsali@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ kalliad@hotmail.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ kamilakikat@gmail.com)

51ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αναζητούν πληροφορίες μαζί με τους γονείς τους για τη μουσική τις οποίες παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους. Έτσι θα έρθουν σε επαφή με τη μουσική από το παρελθόν μέχρι σήμερα, θα γνωρίσουν τα είδη της μουσικής (ελληνική, ξένη, παραδοσιακή, κλασική, ροκ κλπ), θα δουν μουσικά όργανα και θα προσπαθήσουν να καταλάβουν πώς λειτουργεί το καθένα από αυτά. Θα γίνει κατασκευή μουσικών οργάνων στο σχολείο, γνωριμία και επεξεργασία μουσικών παραμυθιών και ταινιών. Θα πραγματοποιήσουμε εκπαιδευτικές εκδρομές, επίσης θα έχουμε επισκέψεις μουσικών και καλλιτεχνών στο σχολείο μας, τη μπάντα του δήμου κλπ.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_80.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Χαρά, διασκέδαση, χαλάρωση, μάθηση, ένταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το συνθέτη Dr Robin Holloway, η μουσική είναι σαν ένα υγρό που ρέει ανάμεσα στη μελέτη της γλώσσας, της λογοτεχνίας και των άλλων τεχνών, της ιστορίας και των φυσικών επιστημών, τις οποίες συνδέει με τον εξωτερικό κόσμο των συναισθημάτων και των σχέσεων και με τον εσωτερικό κόσμο της φαντασίας. Η μουσική είναι τέχνη, χαρά και δημιουργία, άρα είναι και πολιτισμός. Ως γνωστικό αντικείμενο, η μουσική διδάσκεται στο νηπιαγωγείο και σκοπεύει στην καλλιέργεια της αισθητικής ικανότητας και ευαισθησίας, στην ανάπτυξη της κατανόησης και απόλαυσης της και στην απελευθέρωση των δημιουργικών δυνατοτήτων των παιδιών.

Η μουσική είναι αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας, αποτελεί σημαντικό στοιχείο κάθε κουλτούρας και εξυπηρετεί διαφορετικές λειτουργίες της καθημερινότητας. Ως μια μοναδική μορφή μη λεκτικής επικοινωνίας, η μουσική έχει τη δύναμη να επιδρά στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αισθάνονται, σκέφτονται και δρουν και μπορεί να μεταδώσει ιδέες και συναισθήματα μέσα από επιλεγμένους ήχους και σύμβολα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του πολιτιστικού προγράμματος “Μουσική στο χώρο και στο χρόνο” είναι η μουσική ανάπτυξη των παιδιών μέσα από εμπειρίες, οι οποίες εδραιώνουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις συμπεριφορές τους έτσι ώστε με την ενεργητική συμμετοχή τους ως ακροατές και εκτελεστές, να επικοινωνούν μέσω της μουσικής και να οικοδομούν μια δημιουργική δια βίου σχέση με αυτή.

Επιμέρους στόχοι:

- Να γνωρίσουν τη μουσική ως τρόπο έκφρασης και επικοινωνίας
- Να διακρίνουν διάφορους ήχους και να τους συσχετίζουν με το περιβάλλον από το οποίο προέρχονται
- Να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με τα μουσικά όργανα της τάξης καθώς και άλλα μουσικά όργανα που είχαν την ευκαιρία να δουν
- Να κατασκευάσουν μουσικά όργανα
- Να χρησιμοποιούν τη φωνή τους και να τραγουδούν τραγούδια της ηλικίας τους κ.α.
- Να ενεργοποιήσουν τη φαντασία και την παρατηρητικότητά τους και να αποτυπώνουν τα ερεθίσματα που δέχονται με τη ζωγραφική

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το πολιτιστικό πρόγραμμα για τη μουσική είναι συμβατό με το Α.Π.Σ και με το Δ.Ε.Π.Π.Σ για το λόγο ότι οι δραστηριότητες που έγιναν καθ` όλη τη διάρκειά του σχετίζονται με τις γνωστικές περιοχές: Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Τέχνες(Θέατρο, Μουσική, Εικαστικά, Χορός κίνηση), χρήση Τ.Π.Ε., οι οποίες συμβάλλουν στην ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ξεκινήσαμε από την αναζήτηση πληροφοριών από τους γονείς και τα παιδιά. Αφού χωρίστηκαν σε ομάδες έφεραν από το σπίτι τους εικόνες αλλά και πληροφορίες για τη μουσική και για τα μουσικά όργανα. Και έτσι άρχισε σιγά σιγά η επεξεργασία.

Θα επιδιώξουμε να “δούμε” τη μουσική μέσα από τις διάφορες μορφές της και τα όργανά επίσης.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Βλέποντας εικόνες από βιβλία και συζητώντας μιλήσαμε για τους ανθρώπους των σπηλαίων, για το πώς ζούσαν και τι τρόπο είχαν για να παίζουν μουσική. Οι πέτρες και τα ξύλα ήταν τα όργανά τους και οι κραυγές τους ήταν το τραγούδι τους.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τα διάφορα είδη της μουσικής αρχίζοντας από την αρχαία Ελλάδα. Μιλήσαμε για του δώδεκα θεούς του Ολύμπου και για το τον αγγελιαφόρο των θεών το φτεροπόδαρο Ερμή ο οποίος ήταν εκείνος που έφτιαξε την πρώτη λύρα τη λεγόμενη “χέλυς”. Ο Ερμής βρήκε μια χελώνα, την έγδαρε, πήρε το καβούκι της και το κάλυψε με δέρμα βοδιού, κάρφωσε δύο ξύλινους βραχίονες στο καβούκι και έναν τρίτο βραχίονα που τους ένωνε μεταξύ τους. Η λύρα είχε εφτά χορδές φτιαγμένες από έντερα προβάτου. Αυτή ήταν η πρώτη λύρα της αρχαιότητας που στη συνέχεια δόθηκε και στους ανθρώπους. Τα παιδιά βλέπουν εικόνες και ζωγραφίζουν τη δική τους λύρα “χέλυς”.

Με αφορμή το τραγούδι “Τα εννιά κορίτσια” μαθαίνουν το μύθο για το θεό Απόλλωνα και τις εννέα μούσες. Βλέπουν εικόνες και παρατηρούν τη λύρα του και την κατασκευάζουν. Γίνεται δραματοποίηση του μύθου, χορεύουν, και τραγουδούν όπως οι αρχαίοι Έλληνες.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Έπειτα αρχίζει μια πρώτη επαφή με τα μουσικά όργανα. Αρχικά, παρατηρούμε τα μουσικά όργανα της τάξης μας, ακούμε τους ήχους τους, μαθαίνουμε να τους

αναγνωρίζουμε. Γίνεται ταξινόμηση των μουσικών οργάνων σε πνευστά, κρουστά και έγχορδα.

Στην τάξη μία συνάδελφος φέρνει ένα βιολί και τα παιδιά το βλέπουν και προσπαθούν να παίξουν. Τους δίνονται οι ανάλογες πληροφορίες για την κατασκευή, τις χορδές, τον τρόπο που το κρατάμε κλπ. Το ίδιο γίνεται και με ένα μεταλλόφωνο και ανάλογα με το χρώμα που έχουν οι νότες προσπαθούν να παίξουν το "φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου να περπατώ".

Από το σπίτι τους φέρνουν στο σχολείο ότι μουσικό όργανο έχουν και φτιάχνουν τη δική τους ορχήστρα. Αυτό τα ενθουσιάζει πάρα πολύ με αποτέλεσμα να θέλουν συνεχώς να παίζουν τα μουσικά όργανα όλοι μαζί.

Ακούγοντας το εμβατήριο των κουζινικών "March of the kitchen utensils" τα παιδιά παίζουν μουσική με κουζινικά, κουτάλια, φλιτζανάκια, ποτήρια κατσαρόλες, τρίφτες. Δεν τα χτυπούν απλά, αλλά προσπαθούν να ακολουθήσουν το ρυθμό που εμείς τους δίνουμε.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η αναφορά στην κλασική μουσική έχει σειρά, τα παιδιά βλέπουν πολλές εικόνες και βίντεο στο διαδραστικό πίνακα του σχολείου για τα μουσικά όργανα, για τη συμφωνική ορχήστρα και για το μαέστρο. Είναι πραγματικά αξιοσημείωτη η θέλησή τους να μάθουν όσο πιο πολλά μπορούν, για το κάθε όργανο, ποιο είναι το όνομά του, τι ήχο βγάζει. Τα συναρπάζει το βιολοντσέλο, το κοντραμπάσο και όλα τα πνευστά. Δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα πιάνο.

Στο διαδραστικό πίνακα παίζουν παιχνίδια όπου προσπαθούν να βρουν ποιο είναι το μουσικό όργανο που άκουσαν και έτσι εξασκούν την ακοή τους και καταφέρνουν τις περισσότερες φορές να έχουν τη σωστή απάντηση.

ΡΟΚ ΜΟΥΣΙΚΗ

Προχωρήσαμε στα μονοπάτια της ροκ μουσικής. Ο μουσικός Μανώλης Κουτράκης μας επισκέφτηκε, φέρνοντας μαζί του ακουστική και ηλεκτρική κιθάρα. Αφού εξήγησε τις δυνατότητες κάθε κιθάρας έπαιξε ροκ μουσική, ελληνική και ξένη.

Πρέπει να σταθούμε στο γεγονός ότι με την ηλεκτρική κιθάρα τραγούδησαν και τραγούδια αμιγώς παιδικά, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα πρωτοφανές κλίμα χαράς και ενθουσιασμού αφού σχεδόν όλα τα παιδιά για πρώτη φορά άκουγαν τους ήχους του συγκεκριμένου οργάνου. Η ένταση της ηλεκτρικής κιθάρας ήταν καταπληκτική και άρχισαν να χορεύουν και να χειροκροτούν ασταμάτητα.

ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Δε θα μπορούσε να λείπει από τις δράσεις μας, η ελληνική λαϊκή μουσική. Με εικόνες, με βίντεο προσπαθήσαμε να μιλήσουμε για το μπουζούκι και να ακούσουμε κάποια από τα πιο αντιπροσωπευτικά κομμάτια της κατηγορίας αυτής. Ο μπαμπάς ενός παιδιού ήρθε και μας μίλησε για το μπουζούκι, για την κατασκευή του για τις νότες του.

Τα παιδιά ρωτούν αυτά που θέλουν, δηλαδή πως κατασκευάστηκε το όργανο, πριν από πόσο καιρό, για τους ήχους που βγάζει κλπ, τραγουδούν αγαπημένα κομμάτια, αλλά και παιδικά τραγούδια και χορεύουν.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ζούμε στην Κρήτη, σ`αυτόν τον καταπληκτικό τόπο και η παράδοση είναι για μας η κληρονομιά μας. Η παραδοσιακή και έντεχνη Κρητική μουσική μας κράτησε συντροφιά για πολλές ημέρες.

Ξεκινήσαμε από τον Ερωτόκριτο, το αριστούργημα της Κρητικής ποίησης. Αφού διαβάσαμε σχετικό βιβλίο, μελετήσαμε τις εικόνες, ακούσαμε αποσπάσματα τραγουδισμένα από Κρητικούς καλλιτέχνες. Όμως είχαμε την τύχη να τα ακούσουμε και ζωντανά από τον δεξιοτέχνη του λαγούτου Γιώργο Ξυλούρη (Ψαρογιώργη), ο οποίος ήρθε στο σχολείο μας με τον λυράρη Αντώνη Φραγκάκη. Μας έδωσαν σημαντικές πληροφορίες για την Κρητική λύρα και για το λαγούτο και έπαιξαν μουσική, και τα παιδιά τραγούδησαν και χόρεψαν.

Το ίδιο συνέβη και με τον Δημήτρη Ζαχαριουδάκη από το μουσικό σχήμα "Χαΐνηδες". Με την κιθάρα του συνόδευσε τα παιδιά να τραγουδήσουν όχι μόνο παραδοσιακά, αλλά και έντεχνα και παιδικά τραγούδια και κατάφερε να έχει μια πολύ καλή επαφή μαζί τους.

Ο "Λουδοβίκος των Ανωγείων" με το μαντολίνο του μάγεψε την παρέα μας όταν μας επισκέφτηκε. Τα λόγια του σαν παραμύθια και τα τραγούδια του μας ταξίδεψαν όλους σε έναν κόσμο μαγικό . Κάθε παιδί ερχόταν κοντά του και ακουμπώντας τις χορδές του μαντολίνου άρχιζε η περιπέτεια. Το τραγούδι όμως που ξεχώρισαν ήταν "Το χρώμα της αγάπης", αυτό τους άφησε την καλύτερη ανάμνηση και σχεδόν καθημερινά το τραγουδούν.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ

Εκτός από τους καλλιτέχνες στο σχολείο ήρθαν και γονείς των παιδιών, για να μας δείξουν τα μουσικά όργανα που αυτοί γνωρίζουν. Από ένα μπαμπά είδαμε το τουμπελέκι αλλά και αυτοσχέδια μουσικά όργανα όπως κουτάλια και πιατάκια του καφέ. Άλλος μπαμπάς μας μίλησε για τη λύρα, αλλά και μαμάδες μας έδωσαν τις πληροφορίες τους για το ακορντεόν και για το αρμόνιο.

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τις επισκέψεις στο νηπιαγωγείο μας κλείσαμε με τη φιλαρμονική του Δήμου Ηρακλείου. Στην αυλή του σχολείου σε μια ωριαία παράσταση την οποία παρακολούθησαν και τα παιδιά των νηπιαγωγείων που συστεγαζόμαστε, έγινε παρουσίαση των μουσικών οργάνων. Πνευστά και κρουστά όργανα, δείχνονται από τους μουσικούς και δίνονται οι πληροφορίες για το καθένα από αυτά. Αφού τελειώνει η παρουσίαση, η μπάντα παίζει μουσικά κομμάτια, όπως παιδικά τραγούδια, μουσική από τα κινούμενα σχέδια, μουσική disco, εμβατήρια. Τα παιδιά τραγουδούν και χορεύουν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

Η εκπαιδευτική μας εκδρομή πραγματοποιήθηκε στο Χουδέτσι Ηρακλείου στο μουσικό εργαστήρι "Λαβύρινθος". Ο καταξιωμένος μουσικός Ross Daly ταξιδεύοντας σε όλο τον κόσμο, στο μουσείο αυτό έχει συγκεντρώσει πάρα πολλά όργανα όλων των ειδών. Η ομάδα του μουσείου μας ξενάγησε στις αίθουσες και τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από αυτά που είδαν. Μουσικά όργανα από την Κρήτη, την Ελλάδα αλλά και από ξένες χώρες που οι ήχοι τους ήταν τόσο διαφορετικοί και μυστηριώδεις.

Στον υπέροχο και καταπράσινο κήπο οι κοπέλες της θεατρικής ομάδας του μουσείου, έπαιξαν με τα παιδιά και στη συνέχεια κατασκεύασαν με απλά υλικά το μουσικό όργανο που μας θυμίζει τον ήχο της βροχής, κλείνοντας το ρολό από χαρτί με ταινία αφού πρώτα είχαν ρίξει μέσα ρύζι.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ

Η κατασκευή μουσικών οργάνων συνεχίστηκε και στο σχολείο μας, με ότι υλικά είχαμε. Προσπαθήσαμε μαζί με τα παιδιά να φτιάξουμε ό,τι μπορούμε. Βάλαμε όσπρια μέσα σε μπαλόνια και τα φουσκώσαμε. Σε κουτιά από παπούτσια από τη μια άκρη ως την άλλη στερεώσαμε λάστιχα για να κάνουμε άρπα, ενώσαμε καλαμάκια για να φτιάξουμε πνευστό,

κολλήσαμε κουδουνάκια ή καμπανάκια σε κουζινικά για να φτιάξουμε ντέφια. Επίσης μια άλλη ιδέα για κρουστά ήταν να κλείσουμε με μπαλόνια την επιφάνεια από σωλήνα ή από ποτήρια των κουζινικών. Τα παιδιά συμμετείχαν στη διαδικασία αυτή με ιδιαίτερη χαρά και προθυμία.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Οι δράσεις μας συνεχίστηκαν με τα μουσικά παραμύθια που διαβάσαμε που ήταν τα: " Για πάντα μαζί", " Η γάτα κουμπάρα", "Το καρναβάλι των ζώων", "Ο Τζικιτζίκ και ο Κρικικρίκ και η παράξενη χορωδία του δάσους", " Ο Πέτρος και ο Λύκος "Ντορεμιφασολλασι", "Παραμύθια με μουσικά όργανα, "Ο Αγησίλαγος", "Η θυμωμένη μπετονιέρα", "Ο Γαργαληστής".

Για κάθε ένα από τα παραμύθια αυτά, ξεκινούσαμε με την αφήγηση στα παιδιά. Έπειτα βλέπαμε τις εικόνες, συζητούσαμε και ακούγαμε και την ανάλογη μουσική. Προσπαθήσαμε να ξεχωρίζουμε τα μουσικά όργανα στα παραμύθια, τραγουδήσαμε και δραματοποιήσαμε την κάθε ιστορία. Τα παιδιά διασκέδασαν ιδιαίτερα με τις δραστηριότητες αυτές, γιατί όπως είναι γνωστό, η μουσική, ο χορός, το τραγούδι και το θέατρο πάντα τα βοηθάνε να περάσουν καλά αλλά και να εκτονωθούν και να εξωτερικεύσουν την αστείρευτη ενέργειά τους. Επίσης, στο τέλος, σε ανοικτά φύλλα εργασίας συνήθως τα παιδιά ζωγράφιζαν τι τους άρεσε περισσότερο από το παραμύθι που επεξεργαστήκαμε, με τη φαντασία τους να τα οδηγεί και να φτιάχνουν πραγματικά εξαιρετικές εργασίες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλες τις δραστηριότητες τα παιδιά αποτυπώνουν στο χαρτί τις εντυπώσεις τους και επίσης γίνονται φύλλα εργασίας για τη γλώσσα και για τα μαθηματικά, ανάλογα με την περίπτωση.

Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν στο διαδραστικό μας πίνακα το διάσημο μιούζικαλ" Μαίρη Πόπινς . Βλέπουν σε βίντεο το παραμύθι " Ο Πέτρος και ο λύκος"από το Royal ballet School. Για το παραμύθι αυτό έγινε κατασκευή μασκών για όλους του χαρακτήρες, πάντα με τη βοήθεια των παιδιών. Οι μάσκες αυτές ήταν στη διάθεσή τους και όποτε ήθελαν έπαιζαν μόνα τους θέατρο με αποτέλεσμα να το αγαπήσουν ιδιαίτερα και να ενισχύσουν τη δική μας επιθυμία να στηριχτεί σε αυτό η καλοκαιρινή εκδήλωση του σχολείου μας.

Από το CD "Η επιστροφή του τεμπέλη δράκου ακούμε το τραγούδι "Το Δέντρο". Γίνεται δραματοποίηση του τραγουδιού και εικαστική επεξεργασία σε χαρτί του μέτρου.

Τα παιδιά βρίσκουν λέξεις και φτιάχνουν το δικό τους τραγούδι με ομοιοκαταληξία. Αφού το αποτυπώνουν όλο αυτό σε χαρτόνι, βάζουν μελωδία με τη βοήθεια των μουσικών οργάνων της τάξης, για να το παρουσιάσουν στην καλοκαιρινή γιορτή του σχολείου.

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς όταν επιλέξαμε όλες οι συνάδελφοι το πολιτιστικό πρόγραμμα " Μουσικό ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο", πιστέψαμε ότι θα κάνουμε πολύ ωραίες δράσεις, όπως κάνουμε πάντα στο νηπιαγωγείο μας. Καθώς προχωρούσε ο καιρός, καταλάβαμε πόσο τυχερές είμαστε με την επιλογή αυτή. Οι δραστηριότητες που έγιναν ήταν όλες εξαιρετικές και το πιο σπουδαίο από όλα είναι ότι τα παιδιά δεν κουράστηκαν ποτέ.

Μια ατελείωτη γιορτή ήταν για όλους μας. Τι πιο ευχάριστο από το να ακούς μουσική, να τραγουδάς, να χορεύεις, να παίζεις θέατρο, μουσικά όργανα. Όμορφες στιγμές, με χαρά, διασκέδαση, κέφι, αλλά και ένταση και εκτόνωση, ελπίζουμε ότι καταφέραμε να τις ζήσουν τα αγαπημένα μας παιδάκια και να έχουν τις καλύτερες αναμνήσεις.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΊΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά τη Μαρία Μωραΐτη που ήρθε στο νηπιαγωγείο μας ως ειδικό βοηθητικό προσωπικό, όμως βοήθησε όλους μας εκπαιδευτικούς και παιδιά, όλη τη

διάρκεια της σχολικής χρονιάς σε κάθε μας βήμα. Οι γνώσεις της, η θέληση και η μεγαλοψυχία της, την έκαναν ένα αναπόσπαστο κομμάτι του νηπιαγωγείου μας.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους μουσικούς, που με χαρά και προπάντων αφιλοκερδώς ήρθαν κοντά μας και έδωσαν στα παιδιά ο καθένας για το είδος της μουσικής που αντιπροσωπεύει, πολύ σημαντικές πληροφορίες, αλλά και στιγμές διασκέδασης .

Ευχαριστούμε θερμά τους γονείς των παιδιών που ήρθαν στο νηπιαγωγείο και μας έδειξαν μουσικά όργανα, έπαιξαν και τραγούδησαν μαζί μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Beaumant E. Pimont M. Εικόνες από τον κόσμο της μουσικής. Modern Times.

Simsa M. (2003). Το καρναβάλι των ζώων. Ψυχογιός. Αθήνα.

Θεοδωράκη Μ.(2008). Η Πιπίτσα ταξιδεύει στην ορχήστρα. Διάπλαση. Αθήνα.

Καββαδά Μ. (2014). Το κρυφτό της χαράς. Διάπλους. Θεσσαλονίκη.

Κοτσανάς Κ. (2009). Τα μουσικά όργανα των αρχαίων Ελλήνων. Πύργος.

Λάττα Γ. (2014). Σκανταλιές, ανεμελιά, τρελά ζογκλερικά. Διάπλους. Θεσσαλονίκη.

Μάγος Κ. (2012). ΟΤζικιτζίκ, ο Κρικικρίκ και η παράξενη χορωδία του δάσους. Καλειδοσκόπιο. Αθήνα.

Μαντούβαλου Σ. (1994). Ντορεμιφασολλασί. Καστανιώτη. Αθήνα.

Μάστορη Β. (2003). Ο μικρούλης Ερμής. Πατάκη. Αθήνα.

Μητακίδου Σ. Τρέσσου Ε. (2010). Η γάτα κουμπάρα. Καλειδοσκόπιο. Αθήνα.

Μπασλάμ Δ. (2005). Ο γαργαληστής. Επόμενος Σταθμός. Θεσσαλονίκη.

Μπασλάμ Δ. (2007). Ο Αγησίλαγος. Επόμενος Σταθμός. Θεσσαλονίκη.

Μπασλάμ Δ. (2013). Η θυμωμένη μπετονιέρα. Επόμενος Σταθμός. Θεσσαλονίκη.

Μυράτ Γ. (2003). Για πάντα μαζί. Καστανιώτη. Αθήνα.

Μωραΐτη Τ. ,Κουρκουρίκα Μ. (2007). Το μουσικό γιασεμάκι, διαθεματικές δραστηριότητες μουσικής για το νηπιαγωγείο. Μεταίχμιο. Αθήνα.

Οι πρώτες ανακαλύψεις μου. Μουσική Ακοή. Δεληθανάσης. Αθήνα.

Παιδαγωγικό πλαίσιο και αρχές προγράμματος σπουδών νηπιαγωγείου. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Παραδοσιακά κρουστά όργανα. FAGOTTO.

Περισυνάκης Α. (2000). Ερωτόκριτος. Κρητικές Εκδόσεις. Ηράκλειο.

Προκόφιεφ Σ. Ο Πέτρος και ο λύκος. Ηριδανός. Αθήνα.

Τσακίρη Παπαθανασίου Λ. (2014). Οι θαλασσινές ιστορίες του καπετάν Νικόλα. Διάπλους. Θεσσαλονίκη.

Φλάμπουρα Κυνηγού Μ. (2008). Παραμύθια με μουσικά όργανα. Διάπλαση. Αθήνα.

Νερό Νεράκι του Κόσμου Χρυσαφάκι

Βλέποντας τον κόσμο μέσα από το νερό

Χαραλαμπία Λούντζη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ haralou93@yahoo.com)

52ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο 52ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου την φετινή χρονιά 20142015 αναπτύξαμε ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα με τίτλο "Νερό Νεράκι του κόσμου χρυσαφάκι", όπου και το εντάξαμε στα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, που υλοποιούνται από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Το πρόγραμμα διήρκεσε έξι μήνες, λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος, που επέδειξαν τα παιδιά για το θέμα παρόλο τον μικρότερο χρονικά αρχικό του σχεδιασμό. Στο πρόγραμμα συμμετείχε ένα μεικτό τμήμα Νηπιαγωγείου 14 παιδιών, με την υποστήριξη και καθοδήγηση μίας εκπαιδευτικού.

Το σχέδιο εργασίας βασίζεται σε τέσσερις υποενότητες (ρύπανση, ιστορία, υδρολογικός κύκλος, και ζωή). Μέσα από τις οποίες γνωρίσαμε το νερό (μάθαμε που βρίσκεται και σε ποιές μορφές συναντιέται στην φύση, την κίνηση του από το ένα μέρος της γης στο άλλο, τις ιδιότητες του κ.α.) και προσπαθήσαμε να δούμε και να νιώσουμε την στενή σχέση του νερού με την ίδια την ύπαρξη ζωής στον πλανήτη. Είδαμε επίσης, την αναγκαιότητα της προστασίας του, την ιδιαίτερη σχέση ανθρώπου - νερού μέσα στους αιώνες και συνειδητοποιήσαμε ότι το νερό είναι ζωή, προσφέρει ζωή, χαρίζει ζωή.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_34.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων, γιορτή μαθητικής δημιουργίας, περιβαλλοντική εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση πάνω στην προστασία του νερού, ζωή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ουσία της ζωής δεν βρίσκεται μέσα σε συχνά άχρηστα υλικά αγαθά, αλλά στις πανανθρώπινες - διαχρονικές αξίες ανάμεσα στις οποίες θα πρέπει να κατατάξουμε τα απλά και τα ουσιαστικά όπως είναι και . το νερό. Το νερό αποτελεί ένα από τα πολυτιμότερα αγαθά στον πλανήτη και αναμφισβήτητα ουσιαστικό παράγοντα για την ανάπτυξη, την υγιεινή διαβίωση, την ίδια την ζωή.

Το 70,9% της επιφάνειας του πλανήτη μας καλύπτεται με νερό, για αυτό άλλωστε και ο πλανήτης ονομάζεται και γαλάζιος πλανήτης. Από αυτό το 96,5% βρίσκεται στους ωκεανούς και στις θάλασσες, ενώ το 2,5% είναι το "γλυκό νερό". Αυτό όμως που είναι πραγματικά διαθέσιμο για πόση είναι μόλις το 1% της συνολικής επιφάνειας του. Συγχρόνως το νερό υπάρχει σ' όλους τους (γνωστούς) ζωντανούς οργανισμούς, ζωικούς και φυτικούς, ενώ ο άνθρωπος και τα ζώα έχουν στο σώμα τους 5578% νερό (κατά βάρος).

Παρόλο όμως που το νερό είναι άρρητα συνδεδεμένο με τον κόσμο μας και την ύπαρξη μας, η πρόσβαση σε καθαρό νερό σε παγκόσμια κλίμακα αποτελεί πλέον πολυτέλεια. Κατά την UNICEF κάθε 15 δευτερόλεπτα στις αναπτυσσόμενες χώρες πεθαίνει και ένα παιδί, εξαιτίας της λειψυδρίας και των πραγματικά τραγικών συνθηκών υγιεινής. Σε περιόδους ξηρασίας μάλιστα οι γυναίκες στην Αφρική κουβαλάνε το απαιτούμενο νερό για τις ανάγκες τις οικογένειας σε αποστάσεις πάνω από 10 χιλιόμετρα καθημερινά . Ενώ σύμφωνα με

στοιχεία της UNESCO στις αναπτυσσόμενες χώρες το 80% των ασθενειών συνδέονται με το νερό με αποτέλεσμα 3 εκατομμύρια άνθρωποι να χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο εξαιτίας της κακής ποιότητας πόσιμου νερού που καταναλώνουν .

Στις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες τώρα με την τεράστια ζήτηση νερού και την συνεχόμενη ρύπανση από τις γεωργικές και βιομηχανικές δραστηριότητες, αλλά και του σύγχρονου αστικού τρόπου ζωής, που οδήγησε σε μεγάλης έκτασης επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον παρατηρούμε ότι μειώθηκε δραματικά η διαθεσιμότητα των υδάτινων πόρων, υποβαθμίστηκε το φυσικό περιβάλλον και η ποιότητα των φυσικών πηγών, ενώ οδηγηθήκαμε σε απώλεια της βιοποικιλότητας και σε ανεπανόρθωτες καταστροφές οικοσυστημάτων. Παρόλο λοιπόν, που η γη διαθέτει ένα σχεδόν τέλειο και αυτορυθμιζόμενο σύστημα υδάτινων πόρων ο άνθρωπος με την υπερεκμετάλλευση, τις επεμβάσεις του και την ρύπανση που προκαλεί έχει προξενήσει σοβαρές διαταραχές στις σχέσεις ισορροπίας στο “οικοσύστημα γη”.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω θεωρούμε απαραίτητο τα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν, να έλθουν σε επαφή, να γνωρίσουν το νερό, ώστε αφενός να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση και αφετέρου να δραστηριοποιηθούν στην προστασία του φυσικού πλούτου αλλά και της υγείας τους και πιο συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά την προστασία, την ορθολογική χρήση και την εξοικονόμηση του νερού.

ΣΚΟΠΟΣ

Να έλθουν τα παιδιά σε επαφή με το νερό, να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα στο νερό, το πολύτιμο αυτό φυσικό πόρο, που στις μέρες μας απειλείται εξαιτίας της μη ορθολογικής του χρήσης.

ΣΤΟΧΟΙ

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να καλλιεργηθεί η περιβαλλοντική συνείδηση των παιδιών, να γνωρίσουν το νερό και τη σπουδαιότητα του για την ύπαρξη μας αλλά και για την ύπαρξη ολόκληρου του πλανήτη μας.
- Να έλθουν σε επαφή με την ιστορία του νερού και να διαπιστώσουν τις περιβαλλοντικές αλλαγές μέσα στο πέρασμα του χρόνου
- Να αναγνωρίσουν τις πηγές της ρύπανσης του νερού
- Να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα και την χρησιμότητα του νερού και να καλλιεργήσουν στάσεις που οδηγούν στην οικονομία του νερού και στην ορθολογική διαχείρισή του
- Να γίνουν ενεργοί μελλοντικοί πολίτες με αγάπη για το περιβάλλον
- Να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας, γνωστικές, κοινωνικές, σχεδιασμού, κριτικής-δημιουργικής και σύνθετης σκέψης, έρευνας, συλλογισμού και οργάνωσης.

Ως προς την μαθησιακή διαδικασία

- Να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής εργασίας και της συνεργατικής μάθησης.
- Να είναι σε θέση να επιλύουν τις διαφορές τους και πιθανόν προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την μαθησιακή διαδικασία
- Να οδηγούνται σε λήψεις σχετικών αποφάσεων όταν απαιτείται
- Να αποκτήσουν κριτική στάση και συμπεριφορά

- Να κάνουν χρήση, να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν τις κοινωνικέςεπικοινωνιακές τους δεξιότητες
- Να προχωράνε σε δράσεις δημιουργικής επινόησης, "ευαίσθητης αντίληψης" της τέχνης, υπέρβασης εμποδίων, αναζήτησης πληροφοριών μέσα από ένα ευρύ φάσμα

Ως προς τις Τ.Π.Ε

- Να συνειδητοποιήσουν ότι ο υπολογιστής αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τον άνθρωπο που τον εξυπηρετεί στην δουλειά του και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι σε αυτόν
- Ότι είναι ένα ενιαίο σύστημα που αποτελείται από την κεντρική μονάδα, το πληκτρολόγιο, το ποντίκι, οθόνη, που συνδέεται με διάφορες περιφερειακές συσκευές, που τον βοηθούν να δημιουργήσει και να εκφραστεί
- Να αποκτήσουν ευχέρεια με τα χρησιμοποιούμενα λογισμικά
- Να μάθουν να αναζητούν με ασφάλεια διάφορες πληροφορίες μέσα από το διαδίκτυο
- Να καλλιεργήσουν λεπτή κινητικότητα και οπτικοκινητικό συντονισμό
- Να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή ως εργαλείο διερεύνησης και ανακάλυψης και να αποκτούν υψηλού επιπέδου γνώσεις και δεξιότητες. Να αποτελεί δηλαδή ο υπολογιστής γνωστικό εργαλείο για τους μαθητές

ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε: Με τη μέθοδο «Εφαρμογής Σχεδίου» ή Μέθοδο Project (Frey, 1990. Ταρατόρη – Τσαλκατίδου, 2010. Kaldi, 2011) με βασικές αρχές τη διεπιστημονική θεώρηση, τη βιωματική προσέγγιση, την ομαδική εργασία, την ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης. Η τάξη χωρίστηκε σε ολιγομελείς ομάδες, μεικτές ως προς το φύλο, την ηλικία, τις μαθησιακές δυνατότητες ή τον τεχνολογικό γραμματισμό. Η κάθε ομάδα επεξεργάστηκε το υλικό και τα στοιχεία που προέκυψαν από την αναζήτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο, σχετικά βιβλία, εγκυκλοπαίδειες φύλλα εργασίας ή έρευνες. Οι δραστηριότητες των μαθητών/τριών ήταν ενταγμένες στα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος ώστε να επιτυγχάνεται διαθεματική προσέγγιση του θέματος (Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2002, Κουλουμπαρίτση, 2004). Επίσης δόθηκε έμφαση στην διερευνητική – ανακαλυπτική διδασκαλία, την διδασκαλία σε ομάδες, στην ανάπτυξη κριτικής, σύνθετης σκέψης και στην δυνατότητα εκμάθησης διαφορετικών πραγμάτων από τους μαθητές.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΔΕΠΠΣ ΚΑΙ ΑΠΣ

Το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας είναι απόλυτα συμβατό με το διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το νηπιαγωγείο και το αναλυτικό μας πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ), διότι ο σχεδιασμός του επιδιώκει να προσεγγίσει και να αξιοποιήσει τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, τις κλίσεις και τις προϋπάρχουσες γνώσεις του κάθε παιδιού. Δίνει έμφαση στην βιωματική, ενεργητική μάθηση καθώς έχουμε την προσωπική εμπλοκή των νηπίων σε αυθεντικές, συλλογικές, διερευνητικές, πειραματικές και ανακαλυπτικές δράσεις. Παρέχει επίσης την δυνατότητα στα παιδιά να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες υψηλού επιπέδου μέσα από την επιχειρηματολογία, τις αναζητήσεις, τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων και μεταφορά πληροφοριών από ένα πλαίσιο σε ένα άλλο. Έλαβε υπόψη όλες τις δυνατότητες, που μπορούσε να προσφέρει το ευρύτερο μαθησιακό περιβάλλον, τις ποικίλες πηγές πληροφόρησης και πέτυχε μια καλή και δυναμική συνεργασία με τους γονείς. Ακόμη στο παραπάνω σχέδιο αναπτύσσονται δράσεις

από όλα τα διδακτικά αντικείμενα του ΔΕΠΠΣ (Γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, δημιουργία και έκφραση, πληροφορική), ώστε να υπάρχει ενιαιοποίηση της γνώσης και να προάγεται η διαθεματικότητα και η ολιστική αντίληψη της γνώσης.

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε όλη την διάρκεια του προγράμματος ήταν υποστηρικτικός, εμψυχωτικός, βοηθητικός. Ο εκπαιδευτικός έπαιξε ουσιαστικά το ρόλο του καθοδηγητή και διευκολυντή, ενώ συμμετείχε στις δράσεις σαν ισότιμο μέλος. Παράλληλα ο εκπαιδευτικός προσπάθησε να δημιουργήσει ένα ελκυστικό, ασφαλές, φιλικό και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον, να οργανώσει κατάλληλες και ελκυστικές εμπειρίες και δράσεις, ώστε να δώσει κίνητρο να αναπτύξει το ενδιαφέρον και να επιτύχει το καλύτερο δυνατόν αποτέλεσμα στην μάθηση για όλα τα παιδιά.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για το θέμα ήταν: 1) η ερώτηση**: "Πώς γίνεται η βροχή κυρία;"** καθώς και η σχετική συζήτηση που ακολούθησε στην τάξη με την πρώτη φθινοπωρινή βροχούλα και το έντονο ενδιαφέρον που έδειξαν τα παιδιά για το θέμα. 2) Η **σπουδαιότητα του νερού** για την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου αλλά και του πλανήτη μας γενικότερα. 3) Το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι **στερούνται το νερό** σήμερα λόγω της μη ορθολογικής του χρήσης.

Στην συνέχεια, αφού εντοπίσαμε το έντονο ενδιαφέρον των παιδιών, ο παιδαγωγός τις επόμενες ημέρες διάβασε σχετικές με το νερό ιστορίες για να δούμε αν το θέμα συνέχιζε να έχει ενδιαφέρον για τα παιδιά και αν είναι εφαρμόσιμο. Αφού εντοπίσαμε ότι το ενδιαφέρον ήταν αμείωτο και ότι πολλά από παιδιά συνέχιζαν να κάνουν ερωτήσεις και να συμμετέχουν αβίαστα στις δράσεις προχωρήσαμε στην δημιουργία εννοιολογικών χαρτών με θέμα: 1) τι ξέρω 2) τι θέλω να μάθω και 3) πώς. Στην συνέχεια ομαδοποιήσαμε τις παραπάνω καταγραφές σε υποενότητες και προχωρήσαμε στον χωρισμό των ομάδων μέσα από ένα παιχνίδι με κάρτες, που απεικόνιζαν ανά τρεις στα δύο θέματα και τέσσερις στα άλλα δύο κάτι χαρακτηριστικό από τις 4 υποενότητες. Τα παιδιά χορεύουν ακούγοντας την λίμνη των κύκνων του Τσαϊκόφσκι και στο τέλος της μουσικής πρέπει να πάρουν μια εικόνα το καθένα, που βρίσκονται απλωμένες και γυρισμένες ανάποδα πάνω σε ένα τραπεζάκι. Στην δεύτερη φάση με το τέλος της μουσικής πρέπει να αναζητήσουν τα μέλη της ομάδας τους (τα παιδιά με τις ίδιες κάρτες). Έτσι ο χωρισμός σε ομάδες είναι ανομοιογενείς ως προς την ηλικία, το φύλλο, το γνωστικό επίπεδο ή τον τεχνολογικό γραμματισμό.

Μετά τον χωρισμό σε ομάδες ακολούθησε η ενημέρωση των γονέων και περάσαμε στην δεύτερη φάση ανάπτυξης του σχεδίου που εμπεριέχει την έρευνα-υλοποίηση δράσεων-επανεξέταση. Εδώ ετοιμάσαμε μια γωνιά φιλοξενίας για το νερό, ζωγραφίσαμε τον τίτλο του θέματος μας και τον τοποθετήσαμε στο πάνω μέρος της γωνιάς μας, μαζί με τους εννοιολογικούς μας χάρτες. Ψάξαμε επίσης στην βιβλιοθήκη μας και αναζητήσαμε βιβλία, ιστορίες και παραμύθια για το νερό, ενώ ζητήσαμε και ανάλογο υλικό (βιβλία, βίντεο, εικόνες, μύθους, ιστορίες, αινίγματα, κ.α.) από τους γονείς. Ακολούθησε έρευνα από τους μαθητές και τις ομάδες στο διαδίκτυο, ενώ επεξεργαστήκαμε και το υλικό που υπήρχε στο σχολείο, αλλά και αυτό που έφεραν οι γονείς, κάναμε πειράματα, παρατηρήσεις, μετρήσεις και ποικίλες καταγραφές. Πήραμε ακόμη πληροφορίες και από την επίσκεψη μας στον κόσμο των πειραμάτων όπου πραγματοποιήσαμε πολλά πειράματα σε σχέση με το νερό και από την επίσκεψη στο χώρο του νηπιαγωγείου μέλους της ACTIONAID, όπου μας μίλησε και μας έδειξε διαφωτιστικά βίντεο για την έλλειψη νερού σε πολλές περιοχές της Αφρικής και τις πράγματι τραγικές συνθήκες διαβίωσης, που αποτελούν την αιτία για πολλές αρρώστιες και χιλιάδες θανάτους.

Τα αποτελέσματα των ερευνών μας, αλλά και των νέων γνώσεων που αποκτήσαμε τα αναπαραστήσαμε μέσα από μια πληθώρα δράσεων και καταγραφών (αφίσες, πανό,

ζωγραφική, μουσική έκφραση, θεατρικό παιχνίδι, εικαστικά) και τις παρουσιάσαμε είτε στην ολομέλεια, είτε η κάθε ομάδα στις άλλες. Ο εκπαιδευτικός συντόνιζε τις δράσεις των ομάδων και δρούσε υποστηρικτικά, ενώ επανεξετάσαμε το διάγραμμα σχεδιασμού και συνοψίζουμε τι μάθαμε. Ειδικότερα οι δράσεις που αναπτύχθηκαν σε αυτή τη φάση ήταν:

ΓΛΩΣΣΑ

- Ανασύνθεση λέξεων, παροιμιών, αινιγμάτων, γλωσσοδετών σχετικά με το νερό
- Εκμάθηση του γράμματος Νν
- Διαμόρφωση συννεφόλεξου με λέξεις που αρχίζουν από Νν
- Σχηματισμός σχετικού με το νερό λεξιλογίου
- Χωρισμό των λέξεων σε συλλαβές
- Η αλφαβήτα του νερού
- Διαμόρφωση ακροστιχίδας για το ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ
- Επίλυση σχετικών σταυρόλεξων
- Συμπλήρωση γραμμάτων και λέξεων
- Καταγραφές οικολογικών μηνυμάτων
- Αντιγραφές σχετικών λέξεων και προτάσεων
- Σχηματισμός σύνθετων λέξεων για το νερό
- Αναδιήγηση παραμυθιών, ιστοριών, εθίμων, φαινομένων (Ο σταγονούλης, το μπλε σύννεφο, οι 4 δράκοι, περπερούνα, ο υδρολογικός κύκλος του νερού κ.α.)
- Μαθαίνουμε από μνήμης γλωσσοδέτες, παροιμίες, ποιήματα κ.α.)
- Περιγράφουμε σχετικούς με το νερό πίνακες ζωγραφικής
- Εκφράζουμε προσωπικές απόψεις, ιδέες, και αντιλήψεις σχετικά με τα διάφορα θέματα που άπτονται στο θέμα μας (π. χ. ποιά είναι η δική μας άποψη πάνω στην έλλειψη και την ρύπανση του νερού, στην κακή διαχείριση του ή την ορθολογική του χρήση)
- Ανασυνθέσαμε και ζωγραφίσαμε την λέξη ΥΔΩΡ (ονομασία του νερού κατά την αρχαιότητα)

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Σειροθετήσεις (ως προς το ύψος την ποσότητα και το μέγεθος)
- Ταξινομήσαμε σταγόνες σε διάφορα μεγέθη
- Πραγματοποιήσαμε αντιστοιχίσεις 11 και 12
- Σύνδεση αριθμών και των αριθμητικών ποσοτήτων τους
- Χρονολογική σειρά υδρολογικού κύκλου, παραμυθιών, ιστορίας υδροδότησης
- Απαριθμήσεις - αριθμητικά σύμβολα
- Δημιουργία παζλ
- Φτιάξαμε αριθμογραμμές
- Ομαδοποιήσεις αντικείμενων σχετικών με το νερό
- Μοτίβα με σταγόνες και σύννεφα
- Χωροχρονικές έννοιες (αργά, γρήγορα, πριν, μετά, χαμηλά, ψηλά)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Πειραματισμοί πάνω στις αλλαγές της φυσικής κατάσταση του νερού
- Πειραματισμοί σχετικά με τα αντικείμενα που επιπλέουν ή βουλιάζουν
- Διερεύνηση των φυσικών ιδιοτήτων του νερού
- Διαμόρφωση ομαδικής, αλλά και ατομικής αφίσας για τα μέτρα και τις ενέργειες που εξασφαλίζουν την συνετή διαχείριση και εξοικονόμηση του νερού
- Οι μορφές νερού στην φύση
- Πειραματισμοί με την ανάπτυξη σπόρων
- Αποτύπωση σε αφίσες οικολογικών μηνυμάτων και προτάσεων
- Αποτύπωση μηνυμάτων οικολογικών μέσω φωτογραφιών
- Αποτύπωση σε πανό των συμπερασμάτων από τις ομαδικές μας έρευνες και παρουσίαση τους στις άλλες ομάδες (Σχετικά με το πού εμφανίζεται νερό στον πλανήτη μας, την ιστορία της υδροδότησης, τις αιτίες που προκαλούν την ρύπανση στο νερό, τον υδρολογικό κύκλο του νερού)
- Γνωριμία με την χλωρίδα και πανίδα των υδροβιότοπων
- Διαμόρφωση αφίσας υδροβιότοπου, όπου διαφαίνονται αντιπροσωπευτικά είδη πανίδας των υδροβιότοπων της Κρήτης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

- Δραματοποίηση παραμυθιών ελληνικών και άλλων λαών
- Δραματοποίηση μύθων
- Δραματοποίηση εθίμων ελληνικών και ξένων
- Μεταμφιέσεις
- Ομαδικοί πίνακες ζωγραφικής με θέμα την βροχή
- Εικαστική έκφραση και ζωγραφική των παιδιών σχετικά με νερό
- Κατασκευές
- Παιχνίδια με βάση το νερό
- Παραγωγή ατομικών και συλλογικών μελωδιών με βάση το νερό
- Ήχοι του νερού

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων εξάσκησης και πρακτικής γλώσσα α και β δημοτικού
- Λογισμικό οπτικοποίησης google map και google earth
- Λογισμικό επεξεργασίας κειμένου word για την κατεγράφη λέξεων από τις ομάδες
- Λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης (kidspiration)
- Αναζήτηση εικόνων , αποθήκευση και εκτύπωση εικόνων.
- Λογισμικό εξάσκησης και πρακτικής Ξεφτέρης στην χώρα των γραμμάτων
- Αναζήτηση πληροφοριών μέσα από φυλλομετρητή ιστού (chrome)και την μηχανή αναζήτησης google
- Παρακολούθηση οπτικοποιήσεων για τον κύκλο τον κύκλο του νερού, που βρήκαμε στο διαδίκτυο
- Παρακολούθηση σχετικών παραμυθιών.

- Βίντεο για την ρύπανση του νερού την χρησιμότητα του νερού κ. α.
- Την δικτυακή εφαρμογή http://www.jigsawplanet.com

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η Νηπιαγωγός αξιολογεί όλη την πορεία του σεναρίου αναφορικά με τους στόχους, την καταλληλότητα των διδακτικών στρατηγικών, την ανάπτυξη αντίστοιχων ικανοτήτων στα παιδιά, το ενδιαφέρον και το είδος συμμετοχής των παιδιών καθώς και την προβλεπόμενη διάρκεια. Βασικό στοιχείο της καθολικής αποτίμησης είναι ο συνεχής αναστοχασμός σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης που οδηγεί πολλές φορές και σε ανάλογες τροποποιήσεις.

Η Αξιολόγηση ήταν:

Α: ΑΝΙΧΝΕΥΤΙΚΗ. Εδώ μέσα από ερωτήσεις ανοικτού κυρίως τύπου και της "ανάσυρσης" μέσω περιγραφικών εικόνων των βιωματικών τους εμπειριών και γνώσεων προσπαθήσαμε να ανιχνεύσουμε τις προϋπάρχουσες-πρότερες γνώσεις και ιδέες των μαθητών για το θέμα μας. Η καταγραφή των συγκεκριμένων αναπαραστάσεων πραγματοποιήθηκε μέσα από το εκπαιδευτικό λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης kidspiration, που οπτικοποιεί τις σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες.

Β: ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗ. Σε όλη τη διάρκεια του σεναρίου υπάρχει μια διαρκής διαμορφωτική αξιολόγηση των διαδικασιών, της πορείας εργασίας, που υποστηρίζεται από διαλείμματα ανατροφοδότησης – πληροφόρηση.

Γ: ΤΕΛΙΚΗ. Μέσα από τις ποικίλες αναπαραστάσεις των παιδιών, τις κατασκευές, τις απόψεις που τελικά διατυπώνουν, τις απαντήσεις που δίνουν στις ερωτήσεις μας, την στάση τους απέναντι στην προστασία και την ορθή διαχείριση του νερού, το μεγάλο ενδιαφέρον που έδειξαν σε όλη την διάρκεια του σχεδίου εργασίας, καταλαβαίνουμε ότι το πρόγραμμα πέτυχε τους στόχους του. Συγχρόνως η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ των παιδιών βελτιώθηκε σημαντικά, τα παιδιά επίλυαν προβλήματα και συγκρούσεις με δημιουργικό τρόπο, ενώ διασκέδασαν, έπαιξαν και χάρηκαν κατά την διάρκεια του.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

(ΔΕΠΣΣ). (2002) Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο σπουδών για το νηπιαγωγείο Αθήνα

FREY K(1990) Η μέθοδος project Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακίδη

Sam Godwin, (2010) Πέφτει πέφτει η σταγόνα. εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα

Αίσωπος. Ο μύθος : "Μυρμήγκι και περιστέρι"

Αφρικανικό παραμύθι "Μια στάλα φωτιά"

Γιαννίκου Κατερίνα.(1997) Δεν φοβάμαι το νερό, το μεγάλο ταξίδι του νερού. εκδ. modern times, Αθήνα

Δεσπύρη Ε.(2007), Γνωρίζω το νερό. Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Κινέζικο παραμύθι "Οι τέσσερις δράκοι"

Μαντούβαλου Σοφία. (1997) Το σύννεφο που έβαλε τα κλάματα, εκδ.Καστανιώτη

Ματσαγγούρας, Η. (2000), Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση, Γρηγόρης,Αθήνα

Παπαντωνίου Ζαχαρίας, ποίημα "Το ποταμάκι "

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο(2006) οδηγός νηπιαγωγού– Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης, Αθήνα

http://didevath.att.sch.gr/perival/02ARTHRA/14Fys%20poroi.htm

http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGLB115/90/712,2690/

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%B5%CF%81%CF%8C

http://microo.net

http://www.watersave.gr
https://www.youtube.com/watch?v=0_c0ZzZfC8c
https://www.youtube.com/watch?v=bNfT9WKe8cA
https://www.youtube.com/watch?v=CxbPJxH0a4
https://www.youtube.com/watch?v=hAXg1mU7md
https://www.youtube.com/watch?v=ODLxH9RHq_8
https://www.youtube.com/watch?v=ODLxH9RHq_8
www.youtube.com/watch?v=1JjXSWzdHJI
www.youtube.com/watch?v=8daCSMeQnsA
www.youtube.com/watch?v=fCkYtoPNIyY
www.youtube.com/watch?v=IZNTnxhoU1
www.youtube.com/watch?v=MCgUgDamb
www.youtube.com/watch?v=paVt_WZJ0B

Είμαι παιδί μικρό δε φοβάμαι το σεισμό

Ο σεισμός σαν φυσικό φαινόμενο και η αντιμετώπισή του

Ευαγγελία Δαμιανάκη, Γεωργία Ανδρουλάκη, Καλλιόπη Παπαματθαίου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ damianaki.lia@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

53ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, υλοποιήθηκε στο νηπιαγωγείο μας από κοινού και από τα δυο τμήματα κλασσικό και ολοήμερο. Ο αριθμός των παιδιών ήταν 36 και η διάρκεια του ήταν 4 μήνες. Η αφορμή για να επεξεργαστούμε το πρόγραμμα δόθηκε όταν διαβάσαμε από τη μυθολογία την Τιτανομαχία. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και άρχισαν να κάνουν ερωτήσεις. Ζωγράφισαν τη δική τους Τιτανομαχία και ο Εγκέλαδος γεννήθηκε. Έτσι το κουβάρι άρχισε να ξετυλίγεται σιγά-σιγά. Το συναρπαστικό ταξίδι μάθησης και ανακαλύψεων ξεκίνησε. Πέρα από το παραμύθι αντιμετωπίσαμε το σεισμό ως φυσικό φαινόμενο με σκοπό να αποβάλουμε το φόβο και να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά ώστε να αποκτήσουν σωστή συνείδηση και συμπεριφορά για την αντιμετώπισή του.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_93.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φυσικό φαινόμενο, σεισμική δόνηση, τεκτονικές πλάκες, πυρήνας, φλοιός, μανδύας, μέτρα προστασίας, κόκκινη κάρτα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επειδή τα παιδιά προσχολικής αγωγής είναι πολύ καλοί δέκτες ερεθισμάτων και είναι σε κατάλληλη ηλικία που διαμορφώνουν περιβαλλοντική συνείδηση, η ομάδα νηπιαγωγών αποφάσισε να τα ευαισθητοποιήσει για το φαινόμενο του σεισμού, τα ηφαίστεια, το τσουνάμι, τους τρόπους αντιμετώπισης, τα μέτρα αυτοπροστασίας, τις σωστές ενέργειες κατά τη διάρκεια και μετά το σεισμό. Επίσης να κατανοήσουν πως πρέπει να λειτουργούν με ψυχραιμία, θάρρος και να αποφεύγουν ενέργειες πανικού.

Λόγω της έντονης σεισμικότητας στην περιοχή μας θεωρήσαμε απαραίτητο να αποκτήσουν τα παιδιά γνώση για το πώς προκαλείται το φαινόμενο του σεισμού και να το απομυθοποιήσουν ως φυσικό φαινόμενο.

Σε συνεργασία με την κα Αμπαρτζάκη Μαρία, καθηγήτρια πανεπιστημίου Κρήτης και συνεργάτιδα του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, χρησιμοποιήσαμε την ανάλογη μουσειοβαλίτσα του μουσείου, πλούσια σε ερεθίσματα και υλικό ώστε να αποκτήσουν μόνα τους τη γνώση.

Δημιουργήθηκε και σχετικό ηλεκτρονικό φυλλάδιο με τις δράσεις, το οποίο παρουσιάστηκε στους γονείς.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την υλοποίηση του προγράμματος στηριχτήκαμε:

Στη διατύπωση αρχικών εκτιμήσεων όπου καταγράφουμε τι ήξεραν τα παιδιά και πως θα μπορούσαν να μάθουν περισσότερα. Ωθούμε τα νήπια να μάθουν περισσότερα.

Στη μελέτη νέων δεδομένων όπου μελετάμε νέες πληροφορίες, αφιερώνουμε χρόνο στην κατανόησή τους, κάνουμε πειράματα, ερευνούμε (μέθοδος project),

Στην επαλήθευση των αρχικών εκτιμήσεων και καταγραφή των αποτελεσμάτων, όπου επαληθεύουμε τις αρχικές μας εκτιμήσεις ή τις τις αναθεωρούμε και συνεχίζουμε την έρευνα.

Τα νήπια εργάζονται σε ομάδες διερευνούν συνεργατικά, πειραματίζονται, συγκεντρώνουν πληροφορίες, συζητούν, καταγράφουν συμπεράσματα και τα παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης.

Η εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιήθηκε :

Βιωματικά (ασκήσεις εκκένωσης, ασκήσεις εμπιστοσύνης κ.α.)

Με χρήση αντικειμένων και εποπτικών μέσων μέσα από την μουσειοβαλίτσα του Μ.Φ.Ι.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τα παιδιά στη μαθησιακή διαδικασία:

- Να διερευνούν, να ξεκαθαρίζουν τις βασικές έννοιες.
- Να οργανώνουν πειράματα και επισκέψεις.
- Να κάνουν σωστή επιλογή των πληροφοριών ανάλογα με την ηλικία τους.
- Να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους στην καθημερινή ζωή.
- Να συνεργάζονται με τις οικογένειες των μαθητών σε όλη την διάρκεια του προγράμματος.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα νήπια ότι:

- Ο σεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο.
- Τα αίτια του φαινομένου (κίνηση λιθοσφαιρικών πλακών), των ηφαιστείων
- Να απομυθοποιήσουν τις δοξασίες που επικρατούν.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ως προς το τι πρέπει να κάνουν για να προστατευτούν. Το πρώτο βήμα είναι η ετοιμότητα.
- Η ενημέρωση και η προστασία είναι το κλειδί.
- Να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους.
- Να αποβάλουν το φόβο που τα διακατέχει στο άκουσμα των λέξεων σεισμός-ηφαίστειο.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η επεξεργασία του θέματος είναι συμβατή με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ για το νηπιαγωγείο, και διαχέεται στις ακόλουθες κατευθύνσεις του προγράμματος σπουδών και στους αντίστοιχους στόχους:

- Παιδί και Περιβάλλον (φυσικό και ανθρωπογενές)
- Παιδί και Γλώσσα (προφορική επικοινωνία, ανάγνωση και γραφή)
- Παιδί και Μαθηματικά
- Παιδί και Πληροφορική
- Παιδί και Δημιουργία και Έκφραση

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ:

- Να εξοικειωθούν με το φυσικό φαινόμενο του σεισμού και να συνειδητοποιήσουν ότι ο σεισμός είναι συνδεδεμένος με τη ζωή μας.
- Να μάθουν μέσα αυτοπροστασίας και να τα εφαρμόζουν. Ποιες ενέργειες πρέπει να κάνουν κατά τη διάρκεια και μετά το σεισμό (ασκήσεις σεισμικής δόνησης στο νηπιαγωγείο).
- Να λειτουργούν με ψυχραιμία και θάρρος για να αποφεύγονται ενέργειες πανικού.
- Να γνωρίσουν το εσωτερικό της γης και τις δυνάμεις που επηρεάζουν τη σεισμική δραστηριότητα (λιθοσφαιρικές πλάκες: πειράματα σύγκρουσης, τριβής).
- Να γνωρίσουν το σχηματισμό και τη δραστηριότητα των ηφαιστείων, να παρατηρήσουν πώς εξέρχεται η λάβα από το ηφαίστειο, τις συνέπειες και τους τρόπους προφύλαξης.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ:

- Να μάθουν να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους (κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη).
- Να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και να ανακαλύψουν τη συνεργατική μάθηση και τη συλλογική δράση.
- Να συγκροτήσουν κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς και να τους υιοθετήσουν.

Α. Πρόγνωση (σεισμολόγος, γεωλόγος, ηφαιστειολόγος).

Β. Διάσωση (ιατροί, νοσηλευτές, πυροσβέστες).

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ:

- Να εισάγουμε νέο λεξιλόγιο και να εξοικειωθούν τα νήπια με τη σχετική ορολογία .
- Να συνειδητοποιήσουν ότι ο γραπτός λόγος είναι αναπαράσταση της γλώσσας και η εικόνα είναι αναπαράσταση του κόσμου.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι στα φωνήματα της γλώσσας μας αντιστοιχούν γράμματα.
- Να αναγνωρίσουν τις βασικές εκδοχές του γραπτού λόγου και να συνειδητοποιήσουν ότι μεταφέρουν μηνύματα με διαφορετικό τρόπο και χρησιμοποιούνται για διαφορετικούς λόγους(το βαλιτσάκι του σεισμού).
- Να συνθέσουν ιστορίες με την καθοδήγηση της νηπιαγωγού αν χρειαστεί.
- Να γνωρίσουν τη μυθολογία που συνδέεται με τους σεισμούς και τα ηφαίστεια.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Να προβληματιστούν, να ερευνήσουν ποικίλες καταστάσεις, να κάνουν υποθέσεις και να καταλήξουν σε συμπεράσματα.
- Να πειραματιστούν να διαχειριστούν υλικά που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή.
- Να διατυπώσουν απορίες, να θέσουν προβλήματα, να κάνουν ερωτήσεις και να βρουν λύσεις σε καθετί που προκύπτει.

- Να ερμηνεύσουν στοιχεία του κόσμου που τα περιβάλλει μέσα από διαδικασίες παρατήρησης, περιγραφής, καταγραφής δεδομένων, σύγκρισης, ταξινόμησης, αντιστοίχησης, σειροθέτησης και συμβολικής αναπαράστασης.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τη χρήση του υπολογιστή.
- Να γνωρίσουν τον υπολογιστή ως εργαλείο ανακάλυψης, ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας και έκφρασης.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες αξιοποιώντας την τεχνολογία ως εργαλείο για αναζήτηση και έρευνα.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

- Να αναπαραστήσουν το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον χρησιμοποιώντας ποικίλα υλικά.
- Να έρθουν σε επαφή με την τέχνη, να δημιουργήσουν, να κατασκευάσουν να διασκεδάσουν και να συνεργάζονται μέσα από ομάδες.
- Να αυτοσχεδιάσουν να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα μέσα από μουσικά ακούσματα.
- Να εκφραστούν μέσα από το θεατρικό παιχνίδι, να γνωρίσουν τον εαυτό τους και να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους συνδέοντας τις προηγούμενες γνώσεις τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η προσέγγιση μας ξεκίνησε με το παραμύθι της Ζαραμπούκα "Τιτανομαχία". Ποιός ήταν ο Εγκέλαδος; Γιατί ήταν θυμωμένος; και άλλες ερωτήσεις που διατύπωσαν τα παιδιά και αποτέλεσαν αφορμή για εμάς να φτιάξουμε το δικό μας Εγγέλαδο μέσα στα πλαίσια των εικαστικών. .Έπειτα για να απομυθοποιήσουμε τους φόβους τους ,καταγράψαμε τις γνώσεις και τις απορίες των παιδιών σχετικά με το φαινόμενο του σεισμού. Τα παιδιά έκαναν υποθέσεις (πώς είναι μέσα της η γη; τι να προκαλεί άραγε το σεισμό; γιατί κουνιέται η γη; ποιοι μένουν μέσα στη γη; κ.α.), μας ενημέρωσαν για τι θέλουν να μάθουν (σεισμός ηφαίστεια και προστασία) τις οποίες καταγράψαμε, εξακτινώσαμε το θέμα και προχωρήσαμε στην υλοποίηση του προγράμματος Φτιάξαμε τη γωνιά του σεισμού στην οποία τα παιδιά έφεραν υλικό από το σπίτι τους με τη συμμετοχή των γονέων και προσθέσαμε τις δημιουργίες τους. Χρησιμοποιήσαμε υλικό μέσα από τη μουσειοβαλίτσα του Μ.Φ.Ι. μεταμορφωθήκαμε σε επιστήμονες και αρχίσαμε να ανακαλύπτουμε τι κρύβει μέσα της η γη.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Εκφράζουν τις εμπειρίες σχετικά με το θέμα και κάνουν υποθέσεις.

Διατυπώνουν συμπεράσματα μετά από τα πειράματα.

Παιχνίδια με καρτέλες για τον εντοπισμό της λέξης μέσα από την εικόνα, όπως "πυρήνας, φλοιός κ.α."

Παιχνίδια φωνολογικής επίγνωσης με το Σσ όπως "Σεισμός", Ηη "Ηφαίστειο" κ. α.

Φτιάχνουμε τα δικά μας παραμύθια με αφηγήσεις παιδιών και τους δίνουμε τους τίτλους: " Μύθος για τον Εγκέλαδο" και " Ο κόσμος γεννιέται".

Δημιουργούμε το αλφαβητάρι του σεισμού.

Γράφουμε οδηγίες πρόληψης και προστασίας για τους γονείς και φτιάχνουμε το δικό μας φυλλάδιο.

Γράψαμε όσα πρέπει να περιέχει ένα σακίδιο σεισμού και ένα φαρμακείο.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Διατύπωσαν απορίες ,έκαναν υποθέσεις και προσπάθησαν να βρουν λύσεις.

Κάναμε ομαδοποιήσεις, σειροθετήσεις και ταξινομήσεις με λιθοσφαιρικές πλάκες, φακούς, ηφαίστεια.

Προσέγγισαν την πληθικότητα των αριθμών μέσα από ηφαίστεια, σπίτια κ. α. που έφτιαξαν και έκαναν απαριθμήσεις.

Μάθαμε τα χρήσιμα νούμερα της αστυνομίας, πυροσβεστικής, ασθενοφόρου.

Γνωρίσαμε τα γεωμετρικά στερεά: σφαίρα (γη), κώνος (ηφαίστειο), κύλινδρος (σεισμογράφος).

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Χρησιμοποιήσαμε το υλικό της μουσειοβαλίτσας και ανακαλύψαμε τι κρύβει μέσα της η γη.

Κάναμε πειράματα: πώς γίνονται τα ηφαίστεια, εκρήξεις, πώς κινούνται οι λιθοσφαιρικές πλάκες.

Κάναμε ασκήσεις σεισμού (μόνο τα παιδιά του νηπιαγωγείου, και με τα παιδιά του Δημοτικού.

Παίξαμε παιχνίδια εμπιστοσύνης με την κόκκινη κάρτα.

Γνωρίσαμε επαγγέλματα που συνδέονται με το σεισμό (σεισμολόγος, γεωλόγος,) κ. α.

Επισκεφτήκαμε το Μ.Φ.Ι. και βιώσαμε το σεισμό μέσα από το πρόγραμμα του.

Πήραμε μαθήματα από την επίσκεψη της Ε.Ο.Δ. στο νηπιαγωγείο μας για τις πρώτες βοήθειες σε περίπτωση τραυματισμού από σεισμό.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με την τέχνη, παρατηρήσαμε πίνακες ζωγραφικής, το γλυπτό του Εγγέλαδου στις Βερσαλίες, μιμήθηκαν με το σώμα τους την στάση του.

Δραματοποιήσαμε την Τιτανομαχία, μεταμφιεστήκαμε σε ηφαίστεια τη Τσικνοπέμπτη, μεταμορφωθήκαμε σε αρχιτέκτονες που φτιάχνουν γερά σπίτια, σε γεωλόγους, Ηφαιστειολόγους, σεισμολόγους, μηχανικούς, πυροσβέστες που σβήνουν φωτιές και διασώστες.

Μάθαμε τραγούδια για το σεισμό (σεισμός Ημισκούμπρια-Λάβα μου Πρωτοψάλτη).

Ζωγραφίσαμε ηφαίστεια, περιοχές πριν και μετά τον σεισμό, Ηφαιστειολόγους, Πυροσβέστες κ.α.

Τι κρύβει μέσα της η γη. Φτιάξαμε τον Εγκέλαδο.

Φτιάξαμε κάθε στρώμα της γης με πλαστελίνη διαφορετικού χρώματος και κάναμε την τομή της.

Δημιουργήσαμε αφίσες με διάφορα υλικά για τα μέτρα προστασίας και πρόληψης σε περίπτωση σεισμού.

Φτιάξαμε ομαδικά ηφαίστειο από πηλό για τα πειράματά μας.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Με την βοήθεια του υπολογιστή μεταφερθήκαμε στα πιο μεγάλα ηφαίστεια της Αίτνας, στο Κιλιμάτζαρο (Τανζανία) Φούτζι (Ιαπωνία), Σαντορίνη (Ελλάδα) κ. α.

Παρακολουθήσαμε εκρήξεις, είδαμε την λάβα. Επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα του ΟΑΣΠ (http://www.oasp.gr/) και παρακολουθήσαμε εκπαιδευτικά βίντεο για το σεισμό, γνωρίσαμε πόλεις και χωριά μετά τον σεισμό, είδαμε τις καταστροφές που προκαλεί.

Παίξαμε το παιχνίδι που έχει ο ΟΑΣΠ στην ιστοσελίδα του.

Γνωρίσαμε το τσουνάμι και τις καταστροφές που προκαλεί.

Παρατηρήσαμε κατολισθήσεις, συγκρούσεις τεκτονικών πλακών.

Παρακολουθήσαμε βίντεο με δράσεις της Πυροσβεστικής, του ΕΚΑΒ και των διασωστών.

Ελληνική Ομάδα Διάσωσης Ηρακλείου Κρήτης www.eodirakliou.gr

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κα Αμπαρτζάκη Μαρία πανεπιστημιακό, για την αρωγή της σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και την Ε.Ο.Δ. για τις πολύτιμες γνώσεις που μας παρείχαν σχετικά με τις πρώτες βοήθειες και όλους τους γονείς που μας έφερναν υλικό για την γωνιά του σεισμού που διαμορφώθηκε στο νηπιαγωγείο μας.

Επίσης τον κ. Φασουλά γεωλόγο του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας για την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τον σεισμό και μέτρα προστασίας του και τέλος την Διευθύντρια και το διδακτικό προσωπικό του 5ου Δημοτικού Σχολείου για την συνεργασία του με τις κοινές ασκήσεις σεισμού που πραγματοποιήσαμε.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://www.Oasp.gr/contact.

RACCE. (2013). Μουσειοσκευή: Σεισμοί και Ηφαίστεια για την Πρώιμη Σχολική Ηλικία»: Ένα πρόγραμμα για παιδιά Προσχολικής και Πρωτοσχολικής ηλικίας του προγράμματος RACCE (Raising earthquake Awareness and Coping Children's Emotions) η κατασκευή της οποίας χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αντωνακοπούλου Στ., Παγωμένου Μ., Ξυλούρη Ε. & Φανουργιάκη Ά. (2014). Είμαι έτοιμος εγώ, δε φοβάμαι το σεισμό. 13° Νηπιαγωγείο ΡεθύμνουΚΠΕ Λιθακιάς-Ζακύνθου.

Ε.Ο.Δ. (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ) www.eodirakliou.gr.

Ζαραμπούκα Σ. (1980). Μυθολογία, ο κόσμος ξαναγεννιέται, οι Τιτάνες και η οικογένειά τους Μυθολογία για παιδιά. Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ. Αθήνα.

ΟΑΣΠ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ):

Πυθαγόρειο Νηπιαγωγείο Αθηνών: http://Pythagoreionip.blogspot.gr

Ο Μινωικός Πολιτισμός

Όψεις της καθημερινής ζωής των Μινωιτών, δομή και λειτουργία της Μινωικής θαλασσοκρατορίας
Τριανταφυλλιά Παναγιωτάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ filiodaskala@gmail.com)

56ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εντάσσεται στα πλαίσια της πρώτης επαφής των παιδιών με την ιστορία και ιδιαίτερα με τη μυθολογία, σαν χωριστό διδακτικό αντικείμενο. Έχει άμεση σχέση με την τοπική ιστορία και τα προσωπικά βιώματα και ακούσματα των παιδιών της περιοχής. Το σχολείο, είναι το μοναδικό σχολικό συγκρότημα του Ηρακλείου (20ο & 56ο Δημ. Σχ. συστεγαζόμενα) που βρίσκεται τόσο κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού.

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν τέσσερα τμήματα της Γ΄ τάξης, περίπου 80 παιδιά, πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 201415 και είχε διάρκεια πέντε μήνες (Ιανουάριο έως Μάιο).

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_75.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μινωικός πολιτισμός, θαλασσοκρατορία, θρησκεία, τρόπος ζωής, τέχνη, ένδυση και καλλωπισμός στη μινωική εποχή, παλάτι.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το συγκεκριμένο διαθεματικό πρόγραμμα επεξεργάζεται έναν πολύπλευρο και πολυδιάστατο πολιτισμό ο οποίος αναπτύχθηκε στην Κρήτη την εποχή που ένας άλλος εξίσου σημαντικός, ο Κυκλαδικός πολιτισμός, βρισκόταν σε μεγάλη ανάπτυξη.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αντλεί το περιεχόμενό του από την Ιστορία-Μυθολογία και ανήκει στα Πολιτιστικά προγράμματα. Ωστόσο, στα πλαίσια της Διαθεματικής Προσέγγισης, εμπλέκει και άλλες γνωστικές περιοχές όπως Γλώσσα, Μαθηματικά, Εικαστικά, Μουσική, Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Φυσική Αγωγή και εξοικείωση των παιδιών με χρήση των Τ.Π.Ε.

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα στηρίζεται στις αρχές του Δ.Ε.Ε.Π.Σ. διότι:

- Εξοικειώνει τα παιδιά με τη μυθολογία και τα φέρνει σε επαφή με την πολιτιστική τους κληρονομιά.
- Βοηθάει τα παιδιά να εκτιμήσουν το Μινωικό πολιτισμό σε σχέση με το γεωγραφικό παράγοντα και να αιτιολογήσουν την ονομασία του.
- Τα παιδιά μαθαίνουν μύθους σχετικούς με το Μινωικό πολιτισμό
- Θαυμάζουν και αναπαριστούν το μινωικό ανάκτορο και την τεχνική των τοιχογραφιών.
- Παρατηρούν και περιγράφουν αναπαραστάσεις της καθημερινής ζωής.
- Γνωρίζουν τα αίτια που οδήγησαν στην καταστροφή του Μινωικού Πολιτισμού.
- Συζητούν για τη σημασία διάσωσης και διατήρησης των μνημείων.

Η διασύνδεση του προγράμματος με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα έγινε με προσωπική προσπάθεια αφού δημιουργήθηκαν ειδικές προβληματικές καταστάσεις σε φύλλα εργασίας. Έτσι, δημιουργήθηκαν φύλλα εργασίας με κομμάτια από λογοτεχνικά κείμενα όπως του Ν. Καζαντζάκη "Στα παλάτια της Κνωσού" με εργασίες γραμματικής, ή προβλήματα μαθηματικών με μινωικό θέμα π.χ. αγγεία, κοσμήματα, σφραγίδες κ.λ.π.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός επιλογής και επεξεργασίας του συγκεκριμένου προγράμματος αποτέλεσε το γεγονός ότι τα παιδιά της Γ΄ τάξης έρχονται πρώτη φορά σε επαφή με το γνωστικό αντικείμενο της ιστορίας-μυθολογίας. Θεωρήθηκε απαραίτητη η συστηματική ενασχόληση των παιδιών με την τοπική τους ιστορία, η οποία μάλιστα συμπίπτει με ένα από τα σημαντικότερα κεφάλαια της Ιστορίας του Πολιτισμού της Ελλάδας και της παγκόσμιας κληρονομιάς.

α) ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να συγκρίνουν οι μαθητές το σύγχρονο τρόπο ζωής με εκείνο των Μινωιτών και να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές.
- Να γνωρίσουν στοιχεία της μινωικής τέχνης (αγγειοπλαστική, σφραγιδογλυφία, κατασκευή κοσμημάτων κ.λ.π.)
- Να δραστηριοποιηθούν σε κατασκευές με διάφορετικά υλικά (πυλό, μακετόχαρτο, καμβά κ.λ.π.)
- Να γνωρίσουν παιχνίδια, αθλήματα αλλά και χορούς της Μινωικής εποχής και να τα αναπαραστήσουν

β) ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και ομαδικής δουλειάς
- να οργανώνουν και να διαχειρίζονται πληροφορίες
- να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να επιλύουν προβλήματα

γ) ως προς τη χρηση των νέων τεχνολογιών

- να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως μέσο εύρεσης πληροφοριών
- να δημιουργήσουν ταινίες με θέμα το μινωικό πολιτισμό χρησιμοποιώντας το Windows Movie Maker χωρισμένοι σε πέντε ομάδες
- να χρησιμοποιήσουν διάφορα διαδικτυακά εργαλεία π.χ. storyjumper για να δημιουργήσουν τις δικές τους ηλεκτρονικές ιστορίες-παραμύθια με θέμα τον Μινωικό πολιτισμό.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος αποτέλεσε το γεγονός ότι τα παιδιά της Γ΄ τάξης ασχολούνται για πρώτη φορά με την Ιστορία Μυθολογία ως ξεχωριστό διδακτικό αντικείμενο και έρχονται σε επαφή με ελληνικούς μύθους και πολιτισμούς που έχουν παγκόσμια απήχηση. Ένας από αυτούς είναι ο Μινωικός Πολιτισμός.

Σε κάποιο περίπατο των σχολείων (20ο & 56ο) σε κοντινό παρκάκι στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού, τα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να επισκεφτούν τον αρχαιολογικό χώρο και να μάθουν περισσότερα για τον πολιτισμό των Μινωιτών. Έτσι ξεκίνησε η σταδιακή ενασχόλησή μας με το συγκεκριμένο θέμα.

Αρχικά τα παιδιά χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων με τη χρήση τυχαίας επιλογής καρτέλων πέντε χρωμάτων. Στη συνέχεια, έπρεπε να συλλέξουν πληροφορίες για πέντε διαφορετικά θέματα με τα οποία κάθε ομάδα θα έπρεπε να ασχοληθεί και να παρουσιάσει στις υπόλοιπες ομάδες. Τα θέματα ήταν:

- Η Μινωική Θαλασσοκρατορία

Αυτή η ομάδα έπρεπε να συλλέξει πληροφορίες για μύθους που σχετίζονται με την Κρήτη όπως: ο Τάλως, ο μύθος της ανατροφής του Δία, ο μύθος της αρπαγής της Ευρώπης και να τα διηγηθεί στις υπόλοιπες ομάδες. Επίσης έπρεπε να δικαιολογήσει τη Μινωική θαλασσοκρατορία της εποχής και να δείξει τις επαφές των Μινωιτών με άλλους λαούς.

- Το ανάκτορο της Κνωσού

Η ομάδα αυτή έπρεπε να παρουσιάσει το ανάκτορο της Κνωσού, να δικαιολογήσει το χαρακτηρισμό "λαβύρινθος" και να αναφέρει στοιχεία για τις φορές και τους τρόπους που το παλάτι καταστράφηκε.

- Η καθημερινή ζωή των Μινωιτών

Αυτή η ομάδα έπρεπε να δώσει στοιχεία για την κοινωνική διαστρωμάτωση της εποχής αλλά και για τις καθημερινές ασχολίες των κατοίκων. Επίσης έπρεπε να κάνει φανερή τη θέση της γυναίκας στη μινωική κοινωνία αλλά και τον σημαντικό ρόλο που έπαιζε στη ζωή των Μινωιτών ο καλλωπισμός, η γυμναστική, τα αγωνίσματα, οι γιορτές και τα παιχνίδια.

- Η θρησκεία και η γραφή των Μινωιτών

Στόχος αυτής της ομάδας ήταν να παρουσιάσει τη μεγάλη σημασία που έδιναν οι Μινωίτες στη λατρεία της Μητέρας Θεάς, τα ιερά στα οποία τη λάτρευαν, τα λατρευτικά τους σύμβολα και την ιερογλυφική γραφή των Μινωιτών. Επίσης θα παρουσίαζαν το Δίσκο της Φαιστού και θα έδιναν στοιχεία για τη Γραμμική γραφή Α΄.

- Η τέχνη των Μινωιτών και το τέλος του Μινωικού Πολιτισμού

Η τέχνη των Μινωιτών στις τοιχογραφίες, στις σφραγίδες, στα κοσμήματα αλλά και στα αγγεία είναι το αντικείμενο αυτής της ομάδας. Επίσης θα έπρεπε να δώσουν στοιχεία για το πώς τελείωσε ένας από τους πιο λαμπρούς πολιτισμούς της παγκόσμιας κληρονομιάς.

Τα παιδιά εργάστηκαν συλλέγοντας πληροφορίες από το διαδίκτυο από διάφορους συνδέσμους ενδεικτικά αναφέρουμε τους παρακάτω:

- Μινωικός πολιτισμός (Βικιπαίδεια)
- Μινωικός Πολιτισμός (ιστολόγιο "Ελληνικός πολιτισμός")
- Μινωική Κρήτη Minoan Crete (video από το youtube)
- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

Επίσης πληροφορίες συνέλλεξαν από βιβλία που έφεραν στην τάξη. Επιπλέον βοήθεια στην προσπάθεια των παιδιών έδωσε το ιστολόγιο της τάξης μέσα από το οποίο έπαιρναν πληροφορίες. Χρησιμοποιώντας το ιστολόγιο, μπορούσαν να παίξουν παιχνίδια σχετικά με το θέμα του Μινωικού πολιτισμού, τόσο από άλλα ιστολόγια όσο και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σας παραθέτουμε τους σχετικούς συνδέσμους:

- Το ιστολόγιο της τάξης
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Η παρουσίαση των εργασιών των παιδιών έγινε προφορικά και στη συνέχεια με γραπτό τρόπο. Η συνολική εργασία συγκεντρώθηκε και δόθηκε στα παιδιά στο τέλος της χρονιάς. Το σχετικό υλικό έχει αναρτηθεί στο ιστολόγιο της τάξης.

Κάθε ομάδα συνέχισε να εργάζεται στο αρχικό θέμα επεξεργασίας αλλά με διαφορετικό τρόπο αφού παρουσίασε τη δουλειά της. Σε επόμενη ενασχόληση των παιδιών με εργαλεία όπως το Windows Movie Maker τα παιδιά χωρισμένα ήδη σε πέντε ομάδες, ασχολήθηκαν με τη δημιουργία ταινίας με θέμα το Μινωικό Πολιτισμό. Κάθε ομάδα έδωσε τον τίτλο που επιθυμούσε στην ταινία της και επεξεργάστηκε τις εικόνες που είχαμε επιλέξει. Οι ταινίες αναρτήθηκαν στο ιστολόγιο της τάξης μπορείτε να τις δείτε πατώντας πάνω σε κάθε τίτλο:

- Ο Μινωικός Πολιτισμός στην Κρήτη
- Οι τοιχογραφίες του ανακτόρου της Κνωσού
- Η ιστορία του Μινωικού Πολιτισμού
- Η ταινία του Γ΄4

Στα πλαίσια των αρχικών στόχων που τέθηκαν για το συγκεκριμένο διαθεματικό πρόγραμμα, τα παιδιά ασχολήθηκαν με τη συγγραφή ηλεκτρονικής ιστορίας-παραμυθιού σχετικά με το θέμα που επέλεξε κάθε ομάδα. Επειδή κάποιες ομάδες δεν επιθυμούσαν να συνεχίσουν το αρχικό θέμα επεξεργασίας που είχαν αναλάβει, υπήρξαν διαφοροποιήσεις ως προς το περιεχόμενο των κειμένων. Τα παιδιά χρησιμοποίησαν το Story-Jumper το οποίο είναι ένα δωρεάν Web 2.0 εργαλείο που επιτρέπει στον καθένα να δημιουργήσει ιστορίες. Επίσης, δίνει τη δυνατότητα δημοσίευσης του βιβλίου, αλλά και παραγγελία της τυπωμένης έκδοσής του, με κάποιο μικρό κόστος. Προσφέρει έναν ασφαλή και εύκολο τρόπο στους μαθητές να γράφουν τα βιβλία τους. Η δυσκολία στη δημιουργία αυτών των βιβλίων με το συγκεκριμένο θέμα ήταν ότι δεν υπήρχε δυνατότητα χρήσης έτοιμων εικόνων από το πρόγραμμα. Έτσι, τα παιδιά έπρεπε να πάρουν τις εικόνες που χρειάζονταν από το διαδίκτυο ή από φάκελο εικόνων ώστε να μπορούν να συγγράψουν το βιβλίο που είχαν σχεδιάσει. Επίσης έπρεπε να μάθουν αυτή τη διαδικασία και να μορφοποιούν ανάλογα τις εικόνες που επέλεγαν.

Μια ομάδα παιδιών αποφάσισε να ασχοληθεί με τη συγγραφή ιστορίας σχετικά με τη ζωή των Μινωιτών παίρνοντας πληροφορίες τόσο από το βιβλίο της ιστορίας όσο και από το βιβλίο που φτιάχτηκε μέσα στην τάξη. Επίσης, τα παιδιά άντλησαν πληροφορίες από την ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού. Έτσι το ηλεκτρονικό βιβλίο τους είχε την παρακάτω μορφή:

1) Η ζωή των Μινωιτών

2) Η ιστορία των Μινωιτών

3) Ο Μινωικός Πολιτισμός

Άλλη ομάδα αποφάσισε να φτιάξει βιβλίο με ήρωα ένα κοριτσάκι το οποίο θα ξεναγούσε στους χώρους του ανακτόρου της Κνωσού τους φίλους της. Η εργασία των παιδιών είναι η ακόλουθη:

4) Μια ξενάγηση στην Κνωσό

Άλλη ομάδα επέλεξε να γράψει μια σύντομη ιστορία για την ακμή και την καταστροφή του Μινωικού Πολιτισμού ενώ κάποια άλλη έγραψε σε παραμύθι την ιστορία του Γλαύκου. Οι ιστορίες των παιδιών είναι εδώ:

5)Το μινωικό ανάκτορο

6) Η ιστορία του Γλαύκου

Τέλος η δημιουργία ενός παραμυθιού εμπνευσμένου από τον Μινωικό Πολιτισμό και τα βιβλία που διαβάσαμε σχετικά με αυτόν, ήρθε αβίαστα. Σας το παραθέτουμε.

7) Χάθηκε το δαχτυλίδι του Μίνωα!

Αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση του story-jumper από τα παιδιά δεν παρουσίασε ιδιαίτερες δυσκολίες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά φάνηκε να έχουν ιδιαίτερη άνεση με τη χρήση των Η/Υ και γι' αυτό τους δώσαμε τη δυνατότητα να φτιάξουν διαδικτυακά παζλ με τη χρήση του http://www.jigsawplanet.com/ και να παίξουν σε ομάδες αφού είχαν τελειώσει τις ιστορίες τους χρησιμοποιώντας κάποιες από τις εικόνες των ηλεκτρονικών βιβλίων.

Παράλληλα με τις δράσεις εντός σχολείου, τα παιδιά δραστηριοποιήθηκαν και έξω από τον σχολικό χώρο. Επισκεφθήκαμε το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου αλλά και τον Αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού. Στην πρώτη επίσκεψη δεν χρησιμοποιήσαμε κάποιο

ξεναγό γιατί τα παιδιά, αφού είχαν ήδη ολοκληρώσει τις παρουσιάσεις τους μέσα στην τάξη, γνώριζαν πολλά στοιχεία για το Μινωικό πολιτισμό και δεν ήταν απαραίτητη η ξενάγηση. Έτσι, προτιμήσαμε να εργαστούν δημιουργικά στις αίθουσες του Μουσείου χρησιμοποιώντας φύλλο εργασίας που είχαμε ετοιμάσει και κρατώντας τα χρώματα και τα μολύβια τους. Οι ευρύχωρες αίθουσες του Μουσείου σε συνδυασμό με την όρεξη για ζωγραφική, ενθουσίασαν τα παιδιά και δούλεψαν αρκετά καλά. Τόσο το φυλλάδιο εργασίας όσο και φωτογραφίες από την επίσκεψη αυτή βρίσκονται στο ιστολόγιο της τάξης. Επίσης μπορείτε να δείτε το φυλλάδιο εργασίας πατώντας στον σύνδεσμο: http://www.flipsnack.com/_406718/.html

Ανάλογα εργαστήκαμε και στην επίσκεψή μας στον Αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού αλλά αυτή τη φορά δυο μητέρες ξεναγοί ανέλαβαν να μας ξεναγήσουν στον χώρο. Ωστόσο τα παιδιά πάλι εργάστηκαν με το παρακάτω φύλλο εργασίας:

http://www.flipsnack.com/_406718/ftil7f59r.html

Με την ευκαιρία της ξενάγησης στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού, τα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να ξεναγήσουν εκείνα τους γονείς τους στον χώρο μια από τις επόμενες ημέρες. Έτσι, ετοιμάστηκαν μικρές αφηγήσεις από τα παιδιά για τον χώρο ή τους χώρους για τους οποίους ήθελαν να μιλήσουν στους γονείς τους και η ξενάγηση ορίστηκε για μετά τις διακοπές του Πάσχα.

Τέλος, η προσπάθεια των παιδιών ολοκληρώθηκε με θεατρική παρουσίαση στο τέλος της χρονιάς στο χώρο του σχολείου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα αξιολογήθηκε τόσο κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του (διαμορφωτική αξιολόγηση) όσο και όταν ολοκληρώθηκε (τελική αξιολόγηση).

Καθ΄όλη τη διάρκεια του προγράμματος τα παιδιά μελέτησαν διαφορετικές πτυχές του Μινωικού πολιτισμού χρησιμοποίησαν διαφορετικά υλικά και διαφορετικούς τρόπους έκφρασης. Μπόρεσαν να εκφραστούν μέσα από τη ζωγραφική, τη γλυπτική, το γραπτό λόγο, την ηλεκτρονική αφήγηση, τη δημιουργία ταινίας αλλά και το θέατρο. Σε κάθε περίπτωση φάνηκε να χαίρονται και να δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους.

Ήταν μια εποικοδομητική εμπειρία τόσο για τα παιδιά όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Ίσως θα έπρεπε να διαρκέσει περισσότερο από πέντε μήνες ώστε τα παιδιά να μελετήσουν με μεγαλύτερη άνεση χρόνου και λεπτομερέστερα το μινωικό πολιτισμό και να χειριστούν περισσότερα διαδικτυακά εργαλεία όπως το κόμικ.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλεξάκης, Μ., (2011). ΚΝΩΣΟΣ 1560 Π.Χ. Η ιδανική Πολιτεία. Ταξιδευτής. Αθήνα.

Βαρελλά, Α., (1999). ΚΡΗΤΗ Ήρωες, Τόποι, Πολιτισμοί. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα.

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν Λασιθίου ΚΔ΄ Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Μουσειακής Αγωγής, Ένδυση και Καλλωπισμός στη Μινωική Κρήτη. 20042005. Άγιος Νικόλαος.

Καζαντζάκη, Ν., (2003). Στα παλάτια της Κνωσού. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ. ΑΘΗΝΑ.

Κορναράκη, Γ., Λαγουδιανάκη, Κ., Μαρκατάτου, Π., Πατεράκη, Γ., Χατζηκωνσταντινου, Δ., ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ. ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΑΣΚΑΛΩΝ & ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Μακρή, Α., Από το μύθο στην ιστορία, Το θαύμα της Κρήτης και ο Μίνωας. ΑΚΓΥΡΑ.

Υπουργείο Πολιτισμού, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων, Διεύθυνση Μουσείων Εκθέσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων., Η διδασκαλία του Μινωικού Πολιτισμού στο σχολείο, στο Μουσείο και στον αρχαιολογικό χώρο, Επιμορφωτικό σεμινάριο για

εκπαιδευτικούς προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου. 1314 Μαϊου 2006. Ηράκλειο.

Ψαραύτη, Λ., (2008). Τάλως, ο χάλκινος γίγαντας της Κρήτης. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα.

Ψιλάκης, Ν., Μυθολογία Μίνως, ο βασιλιάς της Κρήτης. Καρμάνωρ. Ηράκλειο.

Διατροφή και υγεία

Επιλέγω σωστά, τρώω υγιεινά
Στέλλα Μαράκη, Στέλλα Πλευράκη, Πελαγία Διαλεκτάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ smaraki78@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

57ο & 28ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια η Παραδοσιακή Ελληνική διατροφή έχει εγκαταλειφθεί σε μεγάλο βαθμό λόγω της αστικοποίησης, της εργασιακής απασχόλησης και των δύο συζύγων, της οικονομικής κρίσης και των επιδράσεων της διαφήμισης από τα ΜΜΕ στα παιδιά, με αποτέλεσμα την αύξηση της παχυσαρκίας και της νοσηρότητας από την παιδική ηλικία.

Στα πλαίσια του δικτύου Κοινωνικού Σχολείου εντάσσεται το πρόγραμμα αγωγής υγείας «Επιλέγω σωστά, τρώω υγιεινά» στοχεύοντας γενικότερα στην ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα καλής διατροφής και συνεπώς υγείας. Σκοπός του προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές μας όλες τις οικογένειες των τροφών, να μυηθούν από μικρή ηλικία στη διάκριση των τροφίμων σε υγιεινά και μη, να συσχετίσουν τη διατροφή με τη σωστή λειτουργία του οργανισμού και τη δημιουργία παθολογικών καταστάσεων ,να κάνουν υγιεινές και οικονομικές επιλογές τροφής και να προστατευτούν από τον καταιγισμό των διαφημίσεων που δεν προβάλλουν πάντα τον υγιεινό τρόπο διατροφής.

Όσον αφορά τη μεθοδολογία υλοποίησης του προγράμματος ακολουθήθηκε ο καταιγισμός ιδεών, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος ,η βιωματική προσέγγιση της γνώσης και η ενεργητική μάθηση και παράλληλα καλλιεργήθηκε ο διάλογος και η κριτική σκέψη.

Στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος αξιοποιήθηκε μεγάλο μέρος της διδακτικής ύλης από όλες τις μαθησιακές περιοχές του Προγράμματος Σπουδών.

Έχοντας ως δεδομένο ότι η Ευέλικτη Ζώνη αποτελεί ένα εναλλακτικό τρόπο ανακάλυψης της γνώσης, τα παιδιά κατάφεραν να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τη γλώσσα και τις δεξιότητές τους και συνάμα να ενδυναμώσουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_0.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διατροφή, υγεία, πυραμίδα, επιλέγω σωστά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της διατροφής είναι εξαιρετικά σημαντικό στην εποχή της υπερκατανάλωσης και των αμέτρητων διατροφικών κινδύνων που απειλούν εμάς και το περιβάλλον.

Τα χρόνια νοσήματα (όπως καρδιαγγειακά, διαβήτης, οστεοπόρωση κ.ά.) πλήττουν εκατομμύρια ενήλικες σε ολόκληρο τον κόσμο και αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου στις ανεπτυγμένες χώρες. Η αύξηση των ποσοστών εμφάνισης αυτών των νοσημάτων συνδέεται άμεσα με τις αλλαγές στον τρόπο ζωής στις σύγχρονες κοινωνίες και πιο συγκεκριμένα στις συμπεριφορές που αφορούν στη φυσική δραστηριότητα, στις διατροφικές συνήθειες και στο κάπνισμα.

Η διαμόρφωση των συμπεριφορών αυτών φαίνεται να ξεκινά ήδη από την παιδική ηλικία και να επηρεάζεται σημαντικά τόσο από τις συμπεριφορές και συνήθειες του κοινωνικού περιβάλλοντος (μέλη της οικογένειας, φίλοι, εκπαιδευτικοί, σχολείο, πρότυπα)

όσο και από τις συμπεριφορές που προωθούνται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Δεδομένου, λοιπόν, ότι η παθογένεια έχει τις ρίζες της στην παιδική ηλικία, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η ανάγκη παρεμβάσεων σε εκείνη την περίοδο είναι μεγάλης σπουδαιότητας, προκειμένου να τροποποιηθούν προς το καλύτερο οι στάσεις και οι αντιλήψεις και να υιοθετηθούν αλλαγές στον τρόπο ζωής (διατροφή, φυσική δραστηριότητα κτλ) επωφελείς για την υγεία τους.

Για την ανάπτυξη μας, για τις δραστηριότητες μας, για όλες τις λειτουργίες του οργανισμού μας χρειαζόμαστε ενέργεια, την οποία παίρνουμε καθημερινά από τις τροφές. Κυρίως τα παιδιά για τη σωστή ανάπτυξη του οργανισμού τους έχουν ανάγκη να καταναλώνουν τροφές πλούσιες σε θρεπτικά συστατικά.

Η εκμάθηση των βασικών αρχών της ισορροπημένης διατροφής και η εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή συμβάλλουν στην πλήρη σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη του ατόμου και απομακρύνουν τον κίνδυνο ανάπτυξης διάφορων χρόνιων ασθενειών.

Με αφορμή, λοιπόν, τους προβληματισμούς πάνω στο σοβαρό θέμα των διατροφικών συνηθειών επιλέξαμε το θέμα της εργασίας μας για την ευέλικτη ζώνη, κάτι που θα μας απασχολούσε και για όλη την υπόλοιπη σχολική χρονιά.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Γνωριμία με τις οικογένειες των τροφών και τη θρεπτική τους αξία.
- Συστατικά των τροφών.
- Ενημέρωση για τη μεσογειακή διατροφή και την πυραμίδα της διατροφής.
- Συνειδητοποίηση από τους μαθητές των διατροφικών τους συνηθειών, προκειμένου να τις αλλάξουν όπου είναι απαραίτητο.
- Καλλιέργεια κριτικής στάσης στην επιβολή διατροφικών συνηθειών που παρουσιάζονται από τις διαφημίσεις.
- Αποφυγή του γρήγορου και πρόχειρου φαγητού.
- Ενημέρωση για τη διατροφική αξία του πρωινού.
- Απόκτηση σωστών διατροφικών συνηθειών φροντίζοντας να τρέφονται κάθε μέρα από όλες τις ομάδες τροφών. Η ύπαρξη ποικιλίας τροφίμων στην διατροφή ελαχιστοποιεί την πιθανότητα να υπάρξει σημαντική έλλειψη κάποιου θρεπτικού συστατικού.
- Πρόληψη παχυσαρκίας και άλλων προβλημάτων υγείας.
- Ανάπτυξη της συνεργασίας και του σεβασμού μεταξύ των μαθητών ώστε να εργαστούν εποικοδομητικά στην επεξεργασία του θέματός μας.
- Καλλιέργεια της προφορικής έκφρασης και κριτικής σκέψης.
- Καλλιέργεια διαλόγου.
- Αξιοποίηση και σωστή χρήση της τεχνολογίας, που θα βοηθήσει στην αναζήτηση κι εξεύρεση πληροφοριών.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αρχικά η συζήτηση με τα παιδιά ξεκίνησε λέγοντας για τις τροφές που τρώμε καθημερινά. Οι μαθητές φάνηκαν ενημερωμένοι για το αντικείμενο, γεγονός που βοήθησε στην προσέγγιση του θέματος. Μέσα, λοιπόν, από τον Καταιγισμό ιδεών *εξετάσαμε το* **ζ**ήτημα, καθώς οι μαθητές υποκινήθηκαν να προβούν σε ελεύθερη, αυθόρμητη έκφραση ιδεών. Ανεξάρτητα από το αν γνώριζαν το θέμα, το ζητούμενο ήταν να συμβάλλουν στην εξέταση του ζητήματος με όποια ιδέα ή πρόταση ερχόταν στο μυαλό τους, έστω και αν αυτή έμοιαζε φανταστική. Ως μέθοδος διδασκαλίας επιτρέπει τη δημιουργική έκφραση. Όλοι

μπορούν να εκφραστούν χωρίς να κριθούν ή να αξιολογηθούν. Αποτελεί μία ευχάριστη δραστηριότητα που βοηθά στο ξεπέρασμα των αναστολών αλλά και στη βελτίωση των ανθρωπίνων σχέσεων.

Στη συνέχεια με τη βοήθεια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, εκπόνησαν ασκήσεις με σκοπό την πληρέστερη επεξεργασία του θέματος. Αυτό παρουσιάζει πλεονεκτήματα όπως: Εξασφάλιση της συμμετοχής των μαθητών, καλλιέργεια κριτικού πνεύματος, καλλιέργεια δημιουργικότητας, εξασφάλιση επικοινωνιακής διδασκαλίας και τόνωση της αυτοπεποίθησης του μαθητή. Δουλεύοντας ως δημοσιογράφοι ψάξαμε σε έντυπα και περιοδικά για φωτογραφίες, ειδήσεις, άρθρα, γενικές πληροφορίες και ότι άλλο σχετικό με το θέμα της ομάδας μας, τραγουδήσαμε και γενικότερα εμπνευστήκαμε.

Καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, το θέμα προσεγγίστηκε διαθεματικά μέσα από όλα τα μαθήματα της τάξης.

Πραγματοποιήθηκαν βιωματικές δράσεις που στόχο είχαν να φέρουν το μαθητή σε άμεση επαφή με το θέμα.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές αλλαγές στο χώρο της εκπαίδευσης. Ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας έχει αντικατασταθεί από σύγχρονες διδακτικές μεθόδους. Θέματα όπως η υγιεινή διατροφή που είναι πολυδιάστατα μπορούν να εξεταστούν καλύτερα μέσα διαθεματικές δραστηριότητες. Ως αφορμή να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα δόθηκε η ενότητα «Πάμε για ψώνια» στο μάθημα της **Γλώσσας** και στο **Ανθολόγιο** «Μια φορά ήταν… η Κολοτούμπα», τα οποία προκάλεσαν το έντομο ενδιαφέρον των παιδιών για το συγκεκριμένο αντικείμενο. Πολλοί μαθητές επηρεασμένοι από το μάθημα ήθελαν περισσότερες πληροφορίες κι έτσι ένας δυναμικός διάλογος άρχισε να αναπτύσσεται. Τα παιδιά εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους με λέξεις σχετικές με τη διατροφή κι έμαθαν να φτιάχνουν λίστες με τις κατηγορίες των τροφίμων. Συμπληρώσαμε σταυρόλεξα σχετικά με τη διατροφή και λύσαμε γρίφους και αινίγματα.

Στα **Μαθηματικά** το θέμα της διατροφής μας απασχόλησε μέσα από τις τέσσερις πράξεις με τη μορφή προβλημάτων και βιωματικών παιχνιδιών (π.χ. μοίρασμα καραμελών, συχνή αναφορά σε ποτήρια γάλα, σε φρούτα κτλ)

Στη **Μελέτη Περιβάλλοντος** υπάρχει ενότητα σχετικά με τη διατροφή, από την οποία πήραμε πολλά ερεθίσματα για συζήτηση και προβληματισμό.

Πολύ σημαντικό ρόλο φυσικά έπαιξαν τα μαθήματα των **Εικαστικών** και της **Μουσικής** όπου μέσα από χειροτεχνίες, ζωγραφιές και τραγούδια τα παιδιά εμπέδωσαν με ευχάριστο τρόπο τη σημασία της σωστής διατροφή.

Σημαντική ήταν επίσης και η βοήθεια που μας πρόσφεραν οι γυμναστές στο μάθημα της **Φυσικής αγωγής**, καθώς μέσα από παιχνίδια σχετικά με το θέμα αλλά και με πληροφορίες από το πρόγραμμα «ΕΥ ΖΗΝ» ενημερώθηκαν τα παιδιά για τη σημασία της διατροφής σε συνδυασμό με την άσκηση.

Τέλος δε θα πρέπει να παραλείψουμε τη σημαντική συμβολή των **Νέων Τεχνολογιών** όπου πάντα κινούν το ενδιαφέρον των παιδιών και βοηθούν στην επίτευξη των επιθυμητών στόχων. Μέσα λοιπόν από το διαδίκτυο αντλήσαμε πάρα πολλές πληροφορίες, παίξαμε παιχνίδια, είδαμε παρουσιάσεις και δημιουργήσαμε εικόνες σχετικές με το θέμα μας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε διάρκεια 5 (πέντε) μηνών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 1ου ΜΗΝΑ:

- Παγκόσμια ημέρα υγιεινής διατροφής: Η σημασία του σωστού πρωινού .Βιωματική δράση στο σχολείο τρώγοντας ένα υγιεινό δεκατιανό στο σχολείο, το οποίο κρατούσαν τα παιδιά από το σπίτι τους.
- Μοιράσαμε στους μαθητές του σχολείου σχετικό έντυπο με την υγιεινή διατροφή.
- Προβολή σχετικών με τη διατροφή ιστοσελίδων και λογισμικού.
- Στο μάθημα της Γλώσσας ασχοληθήκαμε με τη διαφήμιση στην ενότητα «Πάμε για ψώνια», όπου είδαμε διάφορα προϊόντα, διαβάσαμε και φτιάξαμε ετικέτες.
- Ο ρόλος της διαφήμισης στις διατροφικές συνήθειες των παιδιών. Συλλογή διαφημίσεων από διάφορες τροφές.
- Επισκεφτήκαμε το super market για να δούμε προϊόντα διατροφής. Ζυγίσαμε φρούτα και λαχανικά και βρήκαμε πόσο κοστίζουν.
- Στο Ανθολόγιο «Μια φορά ήταν… η Κολοτούμπα» ερευνήσαμε τις διατροφικές συνήθειες των μαθητών μας και αφού συμπλήρωσε ο κάθε μαθητής μια καρτέλα για τις διατροφικές συνήθειές που ακολουθεί, ετοιμάσαμε μια συγκεντρωτική καρτέλα με τα αποτελέσματα όλων των παιδιών, τα οποία και συζητήσαμε.
- Στο μάθημα των Μαθηματικών δημιουργήσαμε απλά προβλήματα πρόσθεσης - αφαίρεσης με κιλά και ποσότητες φρούτων, λαχανικών κλπ (τεύχος α, σελ.16, 45, 55) .
- Εξηγήσαμε το μισό-ολόκληρο (Κεφ.7, σελ.24)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 2ου ΜΗΝΑ

- Επίσκεψη διατροφολόγου για πιο εξειδικευμένη ενημέρωση των παιδιών.
- Κατασκευή διατροφικής πυραμίδας και ομαδοποίηση τροφίμων.
- Φτιάξαμε την κυρία Υγιεινούλα και την κυρία Ανθυγιεινούλα.
- Κατασκευή αφίσας με άχρηστες και υγιεινές τροφές.
- Συμπληρώσαμε παροιμίες σχετικές με τροφές με τη βοήθεια εικόνων.
- Βρήκαμε γλωσσοδέτες με φαγητά.
- Γράψαμε αινίγματα με φρούτα και λαχανικά.
- Διαβάσαμε λαχνίσματα, μικρά ρυθμικά ποιηματάκια, σχετικά με φρούτα και λαχανικά.
- Μέσα από φυλλάδιο που δώσαμε στα παιδιά για τις βιταμίνες που υπάρχουν στις διάφορες τροφές, οι μαθητές εξασκήθηκαν στα ουδέτερα ουσιαστικά σε –ι και σε –ο.
- Τραγουδήσαμε τραγούδια σχετικά με την υγιεινή διατροφή και με τα φρούτα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 3ου ΜΗΝΑ

- Κάναμε εισαγωγή στην προπαίδεια με τη βοήθεια φρούτων ή λαχανικών (Μαθηματικά Κεφ.22, σελ.58).
- Στη **Μελέτη Περιβάλλοντος** ασχοληθήκαμε στην ενότητα «Η Διατροφή μας» (σελ. 136137) με τις κατηγορίες των τροφών και μας οδήγησε στην ομαδοποίησης τους. Επίσης διαβάσαμε εκφράσεις που σχετίζονται με φαγητά (σελ. 83).

- Επιπλέον στη Μελέτη Περιβάλλοντος τα παιδιά έγραψαν το καθένα τη δική του συνταγή (Τετρ. Εργασιών ασκ.19, σελ.23)
- Στο μάθημα των **Εικαστικών** (Τετρ. Εργ. σελ.69) ζωγραφίσαμε φρούτα και παρατηρήσαμε τα υπέροχα χρώματα τους.
- Φτιάξαμε κούκλες-φρούτα και παίξαμε κουκλοθέατρο.
- Κατασκευάσαμε μάσκες με φρούτα.
- Πλάσαμε κουλουράκια μέσα στην τάξη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 4ου ΜΗΝΑ

- Διαβάσαμε το βιβλίο "Ο ωραίος Δαρείος"
- Στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής τα παιδιά έπαιξαν πατατοδρομίες, κρεμμυδοδρομίες και γιαουρτοδρομίες.
- Στα Μαθηματικά στο κεφ. 36 (σελ. 22), στο κεφ.37 (ασκ. 1, σελ. 25) και στο κεφ. 39 (σελ.2829) κάναμε εξάσκηση με τη βοήθεια τροφίμων σε προσθέσεις και αφαιρέσεις.
- Βρήκαμε πίνακες με φρούτα που ζωγράφισαν μεγάλοι καλλιτέχνες. Στη συνέχεια
- τα παιδιά εκφράστηκαν ζωγραφίζοντας φρούτα και λαχανικά.
- Επισκεφτήκαμε το πάρκο των στρουθοκαμήλων στην Επισκοπή και παρακολουθήσαμε πρόγραμμα για την τυροκόμηση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 5ου ΜΗΝΑ

- Διαβάσαμε το βιβλίο «Το φαγητό δεν είναι μόνο για να χορταίνουμε» της Ελένης Χαράτση – Γιωτάκη.
- Φτιάξαμε σουπλά με ένα υγιεινό πρωινό.
- Φτιάξαμε φρούτα και τρόφιμα από χαρτοπολτό.
- Χορέψαμε το τραγούδι «Ο χορός των μπιζελιών».
- Φέραμε φρούτα και λαχανικά στο σχολείο και φτιάξαμε φρουτοσαλάτες και φατσούλες με λαχανικά σε πιατάκια.
- Παίξαμε την «τυφλόμυγα των φρούτων», για να ακονίσουμε τις αισθήσεις μας (γεύση, αφή).
- Μιλήσαμε για την παιδική παχυσαρκία προβάλλοντας σχετική παρουσίαση και φτιάξαμε σχετικό φυλλάδιο.
- Τονίσαμε τη σημασία ενός σωστού πρωινού και το εφαρμόσαμε στην πράξη φέρνοντας στο σχολείο γιαούρτι με μέλι και δημητριακά
- Δουλέψαμε το βιβλίο "Γνωρίζω την υγιεινή διατροφή" και επιλεγμένες σελίδες από το τετράδιο μαθητή του υπουργείου Παιδείας "Διατροφή-Διατροφικές συνήθειες"

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://eyzin.minedu.gov.gr/Pages/Teachers/LessonMaterial.aspx

Δεσύπρη, Ε. (2007). Γνωρίζω την υγιεινή Διατροφή. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα

Ζαραμπούκα, Σ. (1996). Ο ωραίος Δαρείος. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2008). Αγωγή Υγείας. Διατροφή. Διατροφικές συνήθειες. Εκδόσεις Intelearn. Αθήνα

Χαράτση-Γιωτάκη, Ε. (2009). Το φαγητό δεν είναι μόνο για να χορταίνουμε. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

Οι 12 θεοί του Ολύμπου

Μύθοι και σύμβολα των θεών

Άννα Στειακάκη, Βασιλική Ραχώνη, Μαρία Σπυριδάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ steiakaki.anna@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ virax71@hotmail.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ crememarie@yahoo.gr)

58ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αφόρμηση για να ασχοληθούμε με το θέμα ήταν η επίσκεψή μας στο αρχαιολογικό μουσείο του Ηρακλείου. Τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το γλυπτό με τον Πλούτωνα και την Περσεφόνη. Επιστρέφοντας στο σχολείο αναφερθήκαμε στο μύθο και ξεκίνησε από τα παιδιά η έρευνα για τους θεούς του Ολύμπου. Συγκέντρωσαν τα παιδιά στοιχεία και πληροφορίες για τη θεογονία, τα χαρακτηριστικά κάθε θεού, τα σύμβολα και τους μύθους που συνδέονται με αυτούς. Συγκέντρωσαν πληροφορίες για την τέχνη στην αρχαία Ελλάδα αναφορικά με τους θεούς και την επίδραση τους στην τέχνη των μετέπειτα χρόνων.

Επίσκεψη του γλύπτη Μανώλη Χαρκούτση στο νηπιαγωγείο και εκπαιδευτική εκδρομή στο εργαστήριο αγγειοπλαστικής 'Κέραμος' στο Φόδελε. Θεατρική παράσταση τις Απόκριες με θέμα τους θεούς φτιαγμένη από τα παιδιά.

Σύνδεση του θέματος με όλες τις ενότητες του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου(γλώσσα, μαθηματικά, ΤΠΕ, περιβάλλον, εικαστικά, θέατρο, μουσική και φυσική αγωγή).

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/12.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μύθοι, Σύμβολα, ζώα, φυτά, ιδιότητες, τέχνη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική μυθολογία αποτελεί βασικό κομμάτι του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Με το συμβολικό χαρακτήρα που τη διακρίνει κάνει αναφορά στη δημιουργία του κόσμου και δίνει απαντήσεις σε διαχρονικά ερωτήματα που ταλανίζουν την ανθρώπινη ψυχή. Δείχνει τη σχέση του ανθρώπου με το θεϊκό στοιχείο που εκπροσωπείται από 12 κυρίως θεούς που κατοικούν στον Όλυμπο και είναι συμπαραστάτες και βοηθοί του ανθρώπου. 12 θεοί με ανθρώπινα χαρακτηριστικά και ταυτόχρονα αδυναμίες. Οι άνθρωποι διαπραγματεύονταν μαζί τους, τους συμβουλεύονταν, έδειχναν σεβασμό στη θεϊκή τους φύση και με τη βοήθειά τους προόδευαν στη ζωή τους. Οι θεοί φρόντιζαν την πορεία του ανθρώπινου γένους στη γη και χάριζαν στους ανθρώπους διαχρονικές αξίες (αρετή, ανδρεία, δικαιοσύνη). Οι θεοί με τις ιδιότητές, τα χαρακτηριστικά και τα σύμβολά τους σχετίζονται και συνδέονται στενά με πολλές θεματικές ενότητες στο νηπιαγωγείο, όπως: τρύγος Διόνυσος, σπορά, εποχές Δήμητρα, ελιά Αθηνά, φωτιά, ηφαίστεια Ήφαιστος, μουσική Απόλλωνας, οικογένεια Εστία, δάσος, ζώα Άρτεμη, θάλασσα Ποσειδώνας. Τα παιδιά στο νηπιαγωγείο γνώρισαν μέσα από τους θεούς την πολιτιστική μας κληρονομιά και τη συνέδεσαν με τη σημερινή πραγματικότητα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του προγράμματός μας είναι η γνωριμία των παιδιών με τους θεούς του Ολύμπου και να αντιληφθούν και να γνωρίσουν τον πολιτισμό του παρελθόντος και την επίδρασή τους στη σημερινή εποχή.

Γνωστικό αντικείμενο:

- Να γνωρίσουν τους θεούς, τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά τους.
- Να μάθουν για τα σύμβολα των 12 θεών, τα ιερά ζώα και φυτά τους.
- Να κατανοήσουν τη γέννηση των 12 θεών του Ολύμπου.
- Να συσχετίσουν τη μυθολογία με τη σύγχρονη ζωή.
- Να αντιληφθούν τη διαφορά μύθου και πραγματικότητας.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.
- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από τις εικαστικές τέχνες (ζωγραφική, γλυπτική), τη μουσική και τη θεατρική τέχνη.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να αποκτήσουν κριτική σκέψη.
- Να μάθουν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν σεβόμενα το ένα το άλλο.
- Να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία.
- Να επιλύουν προβληματικές καταστάσεις.
- Να αυτενεργούν και να συναποφασίζουν.

Μεθοδολογία:

Ομαδοσυνεργατική, ενεργητική μάθηση, βιωματική συμμετοχή των νηπίων, σύνδεση με τις νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ),έρευνα στο διαδίκτυο και στο εκπαιδευτικό υλικό του σχολείου, συνεργασία με τους γονείς και με άλλους φορείς.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για το πρόγραμμα αυτό στάθηκε η επίσκεψη στο αρχαιολογικό μουσείο. Εκεί τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη γλυπτική σύνθεση με τον Πλούτωνα και την Περσεφόνη, καθώς τους έφερε στο μυαλό τον αντίστοιχο μύθο, που είχαμε δουλέψει στη θεματική ενότητα για την εναλλαγή των εποχών.

Τα παιδιά είχαν αρκετές γνώσεις για κάποιους θεούς (ιδεοθύελλα), αλλά ήθελαν να μάθουν ακόμα περισσότερα. Έτσι χωριστήκανε σε ομάδες και κάθε ομάδα επέλεξε τρεις θεούς για να συγκεντρώσει πληροφορίες. Έφεραν εκτυπωμένες πληροφορίες από το διαδίκτυο, βιβλία, εικόνες τα οποία βοήθησαν στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Γλώσσα:

Διηγηθήκαμε μύθους με τους θεούς.

Λύσαμε σταυρόλεξα, ακροστοιχίδες και αινίγματα.

Επεξεργαστήκαμε παροιμίες(συν Αθηνά και χείρα κίνει).

Προσεγγίσαμε τα αρχικά φωνήματα των θεών και βρήκαμε ποιων θεών το όνομα ξεκινάει με το ίδιο γράμμα.

Περιγράψαμε τους θεούς, τις ιδιότητες, τα προτερήματα και τα ελαττώματά τους με βάση τις πληροφορίες που φέρανε τα παιδιά.

Δημιουργήσαμε βιβλίο.

Μαθηματικά:

Απαρίθμηση θεών, πρόσθεση αφαίρεση ανδρικών και γυναικείων θεοτήτων.

Ομαδοποιήσεις ταξινομήσεις με βάση το φύλο τους, το κοινό γράμμα που ξεκινάει το όνομά τους.

Αντιστοιχίσεις με τα σύμβολά τους, τα ονόματά τους, τα ιερά ζώα και φυτά τους.

Χρονολογική σειρά γέννησης των θεών.

Σειροθέτηση των πλανητών του ηλιακού συστήματος.

Δημιουργήσαμε επιτραπέζιο παιχνίδι.

Φτιάξαμε πίνακες διπλής εισόδου.

Δημιουργήσαμε παζλ.

Προβληματιστήκαμε με διάφορες καταστάσεις και προτείναμε λύσεις.

Μελέτη περιβάλλοντος:

(Φυσικό περιβάλλον)

Γνωριμία με τα σύμβολα, τα ιερά ζώα και φυτά τους.

Γνωριμία με τα φυσικά φαινόμενα (κεραυνός-Δίας, ηφαίστεια-Ήφαιστος, εναλλαγή εποχών-Δήμητρα, τρικυμία-Ποσειδώνας, ήλιος Απόλλωνας, φωτιά-Εστία)

Γνωριμία με τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος.

Προβάλαμε ντοκιμαντέρ με θέμα τον Όλυμπο.

(Ανθρωπογενές περιβάλλον):

Γνωρίσαμε με τα επαγγέλματα που προστάτευαν οι θεοί και φανταστήκαμε τι επάγγελμα θα έκαναν αν ζούσαν σήμερα.

Μάθαμε για την τέχνη της υφαντικής μέσα από το μύθο της αράχνης.

Μάθαμε πώς πήρε το όνομά της η Αθήνα (Αθηνά Ποσειδώνας).

Γνωρίσαμε τα δεινά του κόσμου και τη δύναμη της ελπίδας με τη βοήθεια του κουτιού της Πανδώρας.

Μιλήσαμε για τα άτομα με ειδικές ανάγκες με αφορμή τον Ήφαιστο.

Ήρθαμε σε επαφή με την απεικόνιση των θεών σε γραμματόσημα

Μάθαμε για την αρπαγή της Ευρώπης και τη συνδέσαμε με το νόμισμα του ευρώ.

Περιπλανηθήκαμε στη Μεσόγειο ακολουθώντας τα βήματα του Οδυσσέα.(Διαμάχη Αθηνάς Ποσειδώνας)

Δημιουργία-έκφραση:

Κατασκευή κάδρων για τον κάθε θεό.

Κατασκευή πινάκων με μεικτή τεχνική (ζωγραφική, κολλάζ).

Κατασκευή των συμβόλων των θεών και χαρακτηριστικών της ενδυμασίας τους.

Κατασκευή του Ολύμπου σε μακέτα.

Κατασκευάσαμε το κουτί της Πανδώρας.

Γνωρίσαμε τη ζωγραφική των αρχαίων Ελλήνων σε αγγεία(ερυθρόμορφη μελανόμορφη τεχνική).

Μάθαμε για τα αγάλματα και τους ναούς της αρχαιότητας.

Δημιουργήσαμε αγγεία και γλυπτά με θέμα τους θεούς.

Αναφερθήκαμε σε πίνακες της Αναγέννησης με θέμα τους θεούς(Η γέννηση της Αφροδίτης του Μποτιτσέλι Το εργαστήριο του Ήφαιστου του Βελάσκεθ)

Δραματοποίηση μύθων και θεατρικό παιχνίδι.

Δημιουργία θεατρικής παράστασης από τα παιδιά.

Μάθαμε τραγούδια σχετικά με τους θεούς.

Δημιουργήσαμε χορωδία.

Ψυχοκινητικά παιχνίδια με τους θεούς.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

1. Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Δόθηκε έμφαση στην αίθουσα με τα αγάλματα.
2. Επίσκεψη στο χώρο του νηπιαγωγείου του γλύπτη Μανώλη Χαρκούτση
3. Επίσκεψη στο χώρο του νηπιαγωγείου της αρχαιολόγου Ζουράρη Μαρίας, μητέρας μαθητή μας.
4. Επίσκεψή στο εργαστήριο κεραμικής <<ΚΕΡΑΜΟΣ>> στο Φόδελε και συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα <<Οι δώδεκα θεοί του Ολύμπου>>.
5. Συμμετοχή με τη χορωδία του νηπιαγωγείου στην εκδήλωση που πραγματοποίησε ο Δήμος Ηρακλείου για τα αδέσποτα ζώα της πόλης μας στη πλατεία του Αγ. Τίτου.(ακούστηκαν τα τραγούδια <<Οι 9 Μούσες, Ο Ιούλιος ο Πορθητής>>)

ΤΠΕ

Λογισμικό οπτικοποίησης google map Περιήγηση στο Όλυμπο.

Λογισμικό ηλεκτρονικών παιχνιδιών-kidepedia.

Καταγραφή των ονομάτων των θεών στον υπολογιστή.

Συλλέχθηκαν πληροφορίες και εικόνες των θεών από το διαδίκτυο. Παίξαμε στον υπολογιστή το παιχνίδι <<Παίξτε με τη Ζωφόρο>> στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.parthenonfrieze.gr.

Εκπαιδευτικά προγράμματα 20142015 του μουσείου της Ακρόπολης.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://www.acropolisathena.gr/

http://www.parthenonfrieze.gr/#/home

http://www.parthenonfrieze.gr/#/play/game11

https://www.youtube.com/watch?v=0AK_qLZZj7c

https://www.youtube.com/watch?v=jUWdAxOPPqw

https://www.youtube.com/watch?v=rptxvqaJOO4

https://www.youtube.com/watch?v=VvY9eeCf5T4

https://www.youtube.com/watch?v=xARGoEs7PTo

Αγγελίδου Μαρία, (2007), Ελληνική Μυθολογία από τους ανθρώπους στους ήρωες, Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Ελληνική μυθολογία, Εκδόσεις Πατάκη.

Ελληνική μυθολογία, Εκδόσεις Στρατίκη.

Ζαραμπούκα Σοφία, (1996),Μυθολογία τόμοι 110, Εκδόσεις Κέδρος.

Μανδηλαράς Φίλιππος, (2012), Ποσειδώνας, ο θεός της Θάλασσας, Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Μανδηλαράς Φίλιππος. (2009), Οι 12 θεοί του Ολύμπου, Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Μανδηλαράς Φίλιππος. (2011), Το κουτί της Πανδώρας, Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Μουσείο Ακρόπολης, Σύντομος οδηγός, (2009).

Οι μύθοι των ζώων, (1993), Εκδόσεις Στρατίκη.

Οι μύθοι των λουλουδιών, (1991), Εκδόσεις Στρατίκη.

Σειρά 12 μήνες, (2005), Εκδόσεις ΜαλλιάρηςΠαιδεία.

Χατζηασλάνη Κορνηλία, (2006), Το δωδεκάθεο, το βιβλίο της μουσειοσκευής, Κέντρο μελετών της Ακρόπολης.

Ακολουθώντας το μίτο της Αριάδνης

Το παλάτι της Κνωσού, Ενδυμασία, Διατροφή, Πολιτισμός
Αμαλία Σηφάκη, Ευαγγελία Κλαδά, Ελένη Φορτούνα

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ 66amaliasif@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ kladae@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ fortunaeleni@gmail.com)

60ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, με τίτλο ''Ακολουθώντας το μίτο της Αριάδνης''. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 5 μήνες. Συμμετείχαν 2 μεικτά τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 36 παιδιών υπό την καθοδήγηση 3 εκ παιδευτικών.

Με αφόρμηση το μύθο του Θησέα και της Αριάδνης, τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με το μινωικό πολιτισμό. Επισκέφτηκαν την Κνωσό και είδαν το παλάτι και τις τοιχογραφίες. Διαβάσαμε βιβλία και μάθαμε αρκετούς μύθους σχετικούς με την Κρήτη τους οποίους αποφασίσαμε να δραματοποιήσουμε και να παρουσιάσουμε στους γονείς. Επισκεφτήκαμε το ΚΠΕ Αρχανών και μάθαμε για τη μινωική διατροφή, γραφή, ύφανση και κατασκευή κοσμημάτων. Κατασκευάσαμε τις δικές μας κατασκευές και διοργανώσαμε έκθεση για να τις δείξουμε στους γονείς.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_63.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Το παλάτι της Κνωσού, Ενδυμασία, Διατροφή, Πολιτισμός, Μυθολογία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ανάκτορο του βασιλιά Μίνωα στην Κνωσό είναι ένα από τα σημαντικότερα αρχαία μνημεία όχι μόνο της Κρήτης, αλλά και της Ελλάδας. Με τις μεγάλες ανασκαφές, που έγιναν στην Κρήτη από το τέλος του 19ου αιώνα και ύστερα, ήρθαν στο φως τα λείψανα ενός μεγάλου πολιτισμού, που τοποθετείται περίπου στα χρόνια 2800 έως 1000 π.Χ. Ο Arthur Evans, ο Άγγλος ανασκαφέας της Κνωσού, τον ονόμασε Μινωικό πολιτισμό, από το όνομα του θρυλικού Μίνωα. Κέντρο του Μινωικού πολιτισμού υπήρξε η Κνωσός, όπου οι ανασκαφές αποκάλυψαν το ίδιο το παλάτι του βασιλιά Μίνωα με τις πλούσιες αποθήκες, τα βασιλικά διαμερίσματα, τους λατρευτικούς χώρους, τη μεγάλη κεντρική αυλή και τέλος την αίθουσα του θρόνου όπου ανακαλύφθηκε και ο "θρόνος του Μίνωα", ο παλιότερος θρόνος στην Ευρώπη. Στην 3η χιλιετία (κάπου μεταξύ 2800 και 2600 π.Χ.)

Σήμερα το παλάτι της Κνωσού αποτελεί πόλο έλξης πολλών τουριστών. Ως σημαντική πηγή πολιτισμού και τουρισμού η οποία βρίσκεται πολύ κοντά στο νηπιαγωγείο μας αποφασίσαμε να την μελετήσουμε μαζί με τα παιδιά.

Με αφόρμηση το μύθο του Θησέα και της Αριάδνης, τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με το μινωικό πολιτισμό και θέλησαν να μάθουν περισσότερα για αυτόν. Καταγράψαμε τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και στη συνέχεια ρωτήσαμε και καταγράψαμε τι θα ήθελαν να μάθουν και πώς. Έπειτα χωριστήκαμε σε ομάδες, υπογράψαμε το συμβόλαιο κάθε ομάδας και αρχίσαμε να μαζεύουμε υλικά από το σπίτι, το διαδίκτυο, κ.λ.π.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΠΣ ΚΑΙ ΔΕΠΠΣ

Το πρόγραμμα έτσι όπως επεξεργάστηκε είναι συμβατό με το ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ του νηπιαγωγείου, αφού έχει διαθεματική προσέγγιση ως Σχέδιο Εργασίας, λαμβάνει υπόψη τις πρότερες γνώσεις των παιδιών, τα βιώματα και τις αντιλήψεις τους. Το θέμα μας είναι η "**Κνωσός"** και εξακτινώνεται αλληλεπιδρά με τα προγράμματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων, της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Φυσικών επιστημών, της Γλώσσας, των Μαθηματικών, των Τεχνών και των ΤΠΕ, προάγοντας έτσι την ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

ως προς το γνωστικό αντικείμενο

τα παιδιά ενθαρρύνονται να:

- να γνωρίσουν το Μινωικό πολιτισμό γενικά.
- να μάθουν πού έζησαν, τι έτρωγαν, τι φορούσαν, πώς διασκέδαζαν οι Μινωίτες.
- να γνωρίσουν περισσότερους μύθους σχετικούς με την Κρήτη.
- ως προς τη μαθησιακή διαδικασία
- τα παιδιά ενθαρρύνονται να:
- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας.
- οργάνωσης και διαχείρισης πληροφοριών.
- επίλυσης προβλημάτων, έρευνας.
- να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες.
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη.
- ως προς τις ΤΠΕ
- να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως εργαλείο ανακάλυψης και εύρεσης πληροφοριών, αλλά και ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης.
- να συνδέσουν, παρουσιάσουν και εμπεδώσουν τις γνώσεις που αποκόμισαν μέσα από κατάλληλα λογισμικά και ποικίλες εφαρμογές.
- κατανοήσουν ότι μπορούν παράγουν πολυτροπικά έργα με την υποστήριξη του εκπαιδευτικού.

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευτικοί μεσολαβούν και διευκολύνουν τη μαθησιακή διαδικασία, βοηθώντας τα παιδιά

- να οργανώσουν την έρευνά τους.
- να αποκτήσουν πρόσβαση στις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης.
- να οργανώσουν δραστηριότητες με τέτοιο τρόπο ώστε οι γνώσεις να ''χτίζονται'' μέσω της διερεύνησης και της ενεργής συμμετοχής των παιδιών.
- να αξιολογούν τη διαδικασία και να την αναπροσαρμόζουν στις ανάγκες των παιδιών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με την μέθοδο **project** αλλά και **διαθεματικά.** Με την διερευνητική μέθοδο, όπου τα παιδιά ερωτώνται τι γνωρίζουν για το θέμα, τι θέλουν να μάθουν και πως θα τα μάθουν. Χωρίζονται σε ομάδες και αναζητούν πληροφορίες σχετικές με το θέμα της ομάδα τους. Φέρνουν υλικό το επεξεργαζόμαστε στην τάξη και οργανώνουμε

τις δραστηριότητες μας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους. Όλα τα παιδιά συμμετέχουν ενεργητικά στη μαθησιακής διαδικασία, συνεργάζονται σε ομάδες, ανακαλύπτουν τρόπους για να βρουν μόνα τους την γνώση, καθοδηγούμενα πάντα από την νηπιαγωγό.

Μέσω της Δια θεματικής προσέγγισης εμπλέξαμε τις γνωστικές περιοχές, της γλώσσας, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών, της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης, των τεχνών και των ΤΠΕ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Καταρχήν προσπαθήσαμε να θέσουμε το χρονολογικό πλαίσιο που υπήρξε ο μινωικός πολιτισμός. Γι' αυτό το λόγο φτιάξαμε μια ιστοριογραμμή.

Κατόπιν εντοπίσαμε την Κρήτη στην Υδρόγειο, στον παγκόσμιο και στον ευρωπαϊκό χάρτη. Έπειτα βρήκαμε τις μινωικές πόλεις στο χάρτη της Κρήτης. Με αυτές τις δραστηριότητες κατανόησαν ότι η Κρήτη είναι ένα νησί της Ελλάδας, η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες της Ευρώπης και ότι η Ευρώπη είναι μία από τις 5 ηπείρους της Γης, και έμαθαν να «διαβάζουν» τα διαφορετικά σύμβολα και τρόπους παρουσίασης διαφορετικών στοιχείων σε ένα χάρτη π.χ. τα αρχαία μνημεία παρουσιάζονται στο χάρτη με διαφορετικό χρώμα και γραφή από τις πόλεις.

Για να γνωρίσουμε πού ζούσαν, επισκεφτήκαμε το παλάτι της Κνωσού όπου ξεναγηθήκαμε δωρεάν από ξεναγό που μας παραχώρησε η ένωση Ξεναγών Ηρακλείου. Είδαμε το παλάτι του Μίνωα, τις πανέμορφες τοιχογραφίες, τα ιερά σύμβολα (κέρατα ταύρου, λάβρυς), τα τεράστια πιθάρια και αποκτήσαμε περισσότερες γνώσεις και καλύτερη αίσθηση για τον τρόπο ζωής τους.

Πίσω στο σχολείο, κάναμε ασκήσεις μαθηματικών (απαρίθμηση, καταμέτρηση), γλώσσας (σταυρόλεξα) και κάναμε τις τοιχογραφίες παζλ και τις παίξαμε. Κατασκευάσαμε τους δικούς μας λάβρυς αλλά και τρισδιάστατο το παλάτι της Κνωσού. Χρησιμοποιήσαμε ένα λογισμικό οπτικοποίησης (google earth) για να βρούμε την Κνωσό, αλλά και τις Αρχάνες.

Επισκεφτήκαμε το ΚΠΕ Αρχανών όπου δοκιμάσαμε μινωική σούπα και μυζηθροπιτάκια, είδαμε παρουσίαση στο βιντεοπροβολέα για το μινωικό πολιτισμό, υφάναμε σε δικό μας αργαλειό και φτιάξαμε σφραγίδες με πηλό. Έτσι μάθαμε τι έτρωγαν, πώς έφτιαχναν τα ρούχα τους και τι φορούσαν, ποιοι ήταν οι θεοί τους, πόση δύναμη είχαν σαν κράτος, και πώς και από τι υλικά κατασκεύαζαν τα εργαλεία και τα κοσμήματα τους.

Στο σχολείο, συγκρίναμε τι τρώμε εμείς τώρα με τη διατροφή των Μινωιτών και βρήκαμε ομοιότητες και διαφορές. Κατασκευάσαμε μινωικά καράβια με τα πανιά με το σύμβολο των κεράτων, σείστρα και δαχτυλίδια σφραγίδες όπως τα είχαμε δει στο ΚΠΕ Αρχανών.

Αποφασίσαμε να κάνουμε έκθεση στο χώρο του σχολείου για να παρουσιάσουμε στους γονείς τις δημιουργίες μας. Η έκθεση είχε επιτυχία και οι γονείς εντυπωσιάστηκαν από την επιδεξιότητα των παιδιών τους.

Διαβάσαμε αρκετούς μύθους σχετικούς με την Κρήτη και τα παιδιά τους αγάπησαν τόσο πολύ που αποφάσισαν να τους δραματοποιήσουν και να τους παρουσιάσουν στους γονείς τους. Οι μύθοι ήταν «Η γέννηση και η ανατροφή του Δία», «Δίας και Ευρώπη», «Δαίδαλος και Ίκαρος» και «Θησέας και Μινώταυρος». Διάλεξαν μόνα τους ρόλους, διάλεξαν από τις στολές του σχολείου τι ταίριαζε να φορέσει το καθένα, βοήθησαν στο χρωματισμό των σκηνικών και έπαιξαν με το σκηνικό του λαβύρινθου μέχρι να βρούνε το σωστό δρόμο (τον οποίο σημάδεψαν με νήμα) και βοήθησαν τη νηπιαγωγό να φτιάξει τα στιχάκια για το ρόλο του καθενός. Τέλος επέλεξαν τη μουσική για τον κάθε μύθο από επιλογές κλασσικής μουσικής που τους έδωσε η νηπιαγωγός. Φτιάξαμε και προσκλήσεις για να καλέσουμε τους γονείς να μας παρακολουθήσουν

Η παράσταση ήταν αρκετά επιτυχημένη και οι γονείς ενθουσιάστηκαν με την απόδοση των μύθων.

Παραδοτέα προγράμματος:

α) αλφαβητάρι: Στα πλαίσια του προγράμματος τα παιδιά εμπλούτισαν το λεξιλόγιο τους και αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αλφαβητάριου. Βρήκαμε τις λέξεις στην ολομέλεια και στη συνέχεια βρήκαμε τις αντίστοιχες εικόνες στο διαδίκτυο και γράψαμε τη λέξη. Τα πλαστικοποιήσαμε και παίξαμε χωρίζοντας τις κάρτες σε 2,3,4,6,8 παιδιά (πολλαπλασιασμός και διαίρεση του 24)

β) παζλ: οι τοιχογραφίες έγιναν παζλ (φωτογραφίες πλαστικοποιημένες κομμένες σε κομμάτια) αλλά και παζλ στο διαδίκτυο όπου τα παιδιά έψαξαν και βρήκαν τοιχογραφίες στη μηχανή αναζήτησης google και τις μετέτρεψαν σε παζλ με την διαδικτυακή εφαρμογή jigsaw planet.

γ) κατασκευές: καράβια, σείστρα, δαχτυλίδια, σφραγίδες, λάβρυς.

δ) βιβλίο εργασιών: ό,τι εργασίες είχαμε κάνει τις φτιάξαμε σε βιβλίο και διακοσμήσαμε το εξώφυλλό του

ε) έκθεση ατομικών αλλά και ομαδικών κατασκευών.

στ) παράσταση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Explore Crete Το Μινωικό παλάτι της Κνωσού.

Αγγελική Βαρελά "ΚΡΗΤΗ Ήρωες, Τόποι, Πολιτισμός" , Εκδόσεις Πατάκη.

Αλέξανδρος Βροντουλάκης "Ο Αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού και η σύγχρονη πολιτιστική διαχείρηση και πολιτιστική επικοινωνία του". Πτυχιακή εργασία

Μηχανή του χρόνου Το ανάκτορο της Κνωσού

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003). Διαθεματικό πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011). «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450

Ελιά Ευλογημένο δέντρο

Το δέντρο της ελιάς και η αξία του ελαιόλαδου στην διατροφή μας. Ελιά από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Κλεάνθη Καλογιαννάκη, Ερωφίλη Καπνισάκη, Αθηνά Αυγουστάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ kliokalogiann@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ Kapnerof@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ athenaugousta@gmail.com)

63ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα μέσα Νοεμβρίου πολλά παιδιά μας ανέφεραν ότι κάθε Σαββατοκύριακο πήγαιναν με τους γονείς τους να μαζεύουν ελιές στα χωριά τους. Αυτό ήταν η αφόρμηση για να ασχοληθούμε με την ελιά και το λάδι πιο διεξοδικά. Αποφασίσαμε να συνεργαστούμε με τις Σχολικές Δραστηριότητες της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου και να δουλέψουμε το θέμα **"Ελιά Ευλογημένο Δέντρο"** ως πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα θα διαρκούσε 4 μήνες, όσοι και οι μήνες συγκομιδής του ελαιοκάρπου.

Το πρόγραμμα δουλεύτηκε και στα 2 τμήματα του σχολείου με συνολικό αριθμό παιδιών 33. Τα παιδιά του κάθε τμήματος χωρίστηκαν σε 5 ομάδες, ενημερώθηκαν οι γονείς σχετικά με το πρόγραμμα, συγκεντρώθηκε το υλικό και το επεξεργαστήκαμε, με τις δραστηριότητες που θα αναλυθούν παρακάτω.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_43.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Το δέντρο της ελιάς , Ελαιόλαδο, Προϊόντα της Ελιάς, Αρχαιότητα, Τέχνη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελιά, ευλογημένο δέντρο, σύμβολο της ειρήνης, της γαλήνης και της γονιμότητας στην Αρχαία Ελλάδα, αποτελεί εδώ και χιλιετίες ένα άρρηκτα συνδεδεμένο κομμάτι της ζωής των Ελλήνων. Τα κλαδιά της έγιναν στεφάνια για να στεφανώσουν τους νικητές των Ολυμπιακών αγώνων και ο πολύτιμος χυμός των καρπών της, το ελαιόλαδο, ήταν το βραβείο για τους νικητές των περίφημων Παναθηναϊκών αγώνων που γίνονταν προς τιμή της θεάς Αθηνάς. Ο καρπός της, υπήρξε από την αρχαιότητα απαραίτητο στοιχείο της διατροφής των Ελλήνων, αλλά και των άλλων μεσογειακών λαών, λόγω της υπέροχης γεύσης του, αλλά και των πολλών και σπουδαίων θρεπτικών στοιχείων που περιέχει. Σήμερα 500.000 οικογένειες στην Ελλάδα ζουν από την καλλιέργεια της ελιάς. Για την τοπική οικονομία, το ελαιόλαδο, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προϊόντα.

Γνωρίζοντας λοιπόν και αξιολογώντας όλα αυτά, αποφασίσαμε να πάρουμε το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Ελιά – Ευλογημένο δέντρο».

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΠΣ ΚΑΙ ΔΕΠΠΣ

Το πρόγραμμα έτσι όπως επεξεργάστηκε είναι συμβατό με το ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ (2003) του νηπιαγωγείου, αφού έχει και διαθεματική και επιστημονική προσέγγιση, λαμβάνει υπόψιν τις πρότερες γνώσεις των παιδιών, τις αντιλήψεις και τις στάσεις τους. Έχει ως κεντρικό άξονα την "**Ελιά"** και εξακτινώνεται και αλληλεπιδρά με τα προγράμματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων, της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Φυσικών επιστημών, της

Γλώσσας, των Μαθηματικών, των Τεχνών και των ΤΠΕ, προάγοντας έτσι την ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός η βιωματική προσέγγιση και η απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων, όσον αφορά την ελιά, το λάδι, την αξία του στην διατροφή μας και στην οικονομία του τόπου.

Στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να γνωρίσουν το δέντρο της ελιάς, και τους τρόπους καλλιέργειας του(φροντίδα, ασθένειες και πως αντιμετωπίζονται)
- Να κατανοήσουν την αξία της ελιάς από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο μέσα από (Ποιήματα, αινίγματα, μαντινάδες, παραμύθια και ιστορίες)
- Να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με αριθμούς και μαθηματικές έννοιες.
- Να πειραματιστούν με διάφορα υλικά, να παρατηρήσουν τις ιδιότητες του ελαιόλαδου και να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους.
- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους γύρω από την λαογραφία και την τέχνη.
- Να εκφράζονται δημιουργικά μέσα από διάφορες μορφές τέχνης.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση διαφόρων υλικών και χρωμάτων.
- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος, γνωρίζοντας τρόπους βιολογικής καλλιέργειας της ελιάς.
- Να κατανοήσουν τη σχέση της ελιάς με την ορθόδοξη πίστη.

Στόχοι ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας.
- Να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής εργασίας και την από κοινού ανακάλυψη.
- Να σέβονται τις ιδέες και τις απόψεις των άλλων.
- Να αναζητούν πληροφορίες, να τις οργανώνουν και να τις χρησιμοποιούν για την διαχείριση προβλημάτων.
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη.
- Να αναπτύξουν θετικές στάσεις για την πρόληψη και την επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Στόχοι ως προς ΤΠΕ

- Να εξοικειωθούν με την χρήση του πληκτρολογίου, του ποντικιού και του εκτυπωτή
- Να εξοικειωθούν με την χρήση του Η/Υ ως μέσο εύρεσης πληροφοριών.
- Να μπορούν να αναζητούν τραγούδια στο youtube
- Να δημιουργήσουν με το movie maker την δική τους ταινία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το πρόγραμμα για να ολοκληρωθεί δουλεύτηκε με την μέθοδο **project** αλλά και **διαθεματικά.** Με την διερευνητική μέθοδο, όπου τα παιδιά ερωτώνται τι γνωρίζουν για το θέμα, τι θέλουν να μάθουν και πως θα τα μάθουν. Χωρίζονται σε ομάδες και ψάχνουν και

αναζητούν πληροφορίες σχετικές με το θέμα της ομάδας τους. Φέρνουν υλικό το επεξεργαζόμαστε και οργανώνουμε τις δραστηριότητες μας, αναλόγως με τα ενδιαφέροντα τους. Τα παιδιά έχουν ενεργητική συμμετοχή σε όλες τις φάσεις της μαθησιακής διεργασίας, συνεργάζονται, ανακαλύπτουν τρόπους για να βρουν μόνα τους την γνώση, καθοδηγούμενα πάντα από την νηπιαγωγό που έχει ρόλο συντονιστή για να κατευθύνει και να καθοδηγεί τις ομάδες.

Το πρόγραμμα όμως προσεγγίστηκε και διαθεματικά, εμπλέξαμε και γνωστικές περιοχές, της γλώσσας, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών, της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης, των τεχνών και των ΤΠΕ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η αφόρμηση για να ξεκινήσει αυτό το πρόγραμμα δόθηκε από τα ίδια τα παιδιά , καθώς είχαν προσωπικές εμπειρίες από το μάζεμα του ελαιοκάρπου. Ρωτήσαμε λοιπόν τα ίδια τα παιδιά αν θέλουν να μάθουν περισσότερα πράγματα για την ελιά και το λάδι. Μετά από την θετική τους απάντηση αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με την ελιά ως πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης .

Το θέμα προσεγγίστηκε με την διερευνητική μέθοδο "**τι γνωρίζουν για την ελιά**" και καταγράψαμε τις γνώσεις τους και "**τι θέλουν να μάθουν**". Ομαδοποιήσαμε τις απαντήσεις και χωρίστηκαν σε **5 ομάδες:**

1η: Το δέντρο της ελιάς (καλλιέργεια, φροντίδα προστασία, αρρώστιες, βιολογική καλλιέργεια)

2η: Συγκομιδή του ελαιοκάρπου (λιομάζωμα, ελαιοτριβείο, μέρη της Ελλάδας που υπάρχουν πολλοί ελαιώνες, ιδιότητες του ελαιόλαδου).

3η: Προϊόντα της ελιάς (είδη ελιών, η ελιά και το λάδι στην διατροφή, στην υγεία, στην ομορφιά. Συνταγές με ελαιόλαδο).

4η: Η ελιά στην Αρχαία Ελλάδα (ολυμπιακοί αγώνες, σύμβολο ειρήνης, αγγεία, μυθολογία "μύθος του Ποσειδώνα και της Αθηνάς")

5η: Η ελιά στην θρησκεία, στην τέχνη, στην λαογραφία (βάφτιση, καντήλι, ευχέλαιο, πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα, παραμύθια, παροιμίες, μαντινάδες, αινίγματα, τραγούδια)

Για την κάθε ομάδα υπήρχε σχετική εικόνα που είχε γίνει παζλ. Ανακατέψαμε τα κομμάτια από τα παζλ και το κάθε παιδί επέλεγε τυχαία ένα κομμάτι. Έψαχναν να βρουν το κομμάτι τους με ποιο άλλο ταιριάζει για να συνθέσουν το παζλ . Συνθέτοντας το παζλ είχαν ανακαλύψει και την ομάδα με την οποία θα συνεργαστούν. Η κάθε ομάδα έπαιρνε το όνομα της ανάλογης εικόνας. Μετά τέθηκε το ερώτημα "που θα αναζητήσουν πληροφορίες για το θέμα". Οι ομάδες ανέλαβαν να φέρουν σύμφωνα με το θέμα της κάθε μιας, πληροφορίες από βιβλία, από περιοδικά, από internet, cd, dvd και αντικείμενα σχετικά. Δημιουργήσαμε γωνιά φιλοξενίας για την ελιά και εκεί τοποθετούσαμε το υλικό που έφερνε η κάθε ομάδα αφού πρώτα το επεξεργαζόμαστε.

Με το πρόγραμμα ασχοληθήκαμε 4 μήνες (παράλληλα με άλλα τρέχοντα θέματα), από τον **Νοέμβριο έως τον Φεβρουάριο** και οι δράσεις ανά μήνα είναι:

1ος μήνας: Ορισμός του θέματος χωρισμός σε ομάδες, καταμερισμός εργασιών. ενημέρωση γονέων.

2ος μήνας: Συλλογή πληροφοριών και επεξεργασία

3ος μήνας: Δραστηριότητες εντός του σχολείου.

4ος μήνας: Επίσκεψη στο Παραδοσιακό χωριό **Αρόλιθος** και στο πρόγραμμα" **Ψωμί και Ελιά**"

Δραστηριότητες

Το δέντρο της Ελιάς.

Τα παιδιά της ομάδας μας παρουσίασαν υλικό που έφεραν (εικόνες, φωτογραφίες, κλαδιά ελιάς, καθώς και μια εικόνα με την αιωνόβια ελιά που βρίσκεται στα Χανιά και έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουμε για την διάρκεια της ζωής της, ότι είναι αιωνόβιο δέντρο και να γίνει σύγκριση με άλλα.)

Φυτέψαμε φυτώριο ελιάς σε γλάστρα, που έφερε ένα παιδί και συζητήσαμε για τους τρόπους φροντίδας και καλλιέργειας. Συζητήσαμε για τις αρρώστιες της ελιάς και τους τρόπους αντιμετώπισης τους (δάκος ασθένεια του καρπού , καρκίνωση εξογκώματα στον κορμό στα κλαδιά στις ρίζες, κυκλοκόνιο ασθένεια των φύλλων και φυλλόπτωση).

Φτιάξαμε το δικό μας βιολογικό λίπασμα (κομπόστ). Σε ένα μπουκάλι πλαστικό του νερού τοποθετήσαμε φλούδες από φρούτα και λαχανικά που είχαν φέρει τα παιδιά. Κάτι όμως δεν πήγε καλά με την κομποστοποίηση και μετά από λίγες μέρες άρχισε να μυρίζει άσχημα και να έχει μέσα αρκετά μικρόβια. Κανονικά αν όλα πήγαιναν καλά, δεν έπρεπε να μυρίζει. Έτσι όμως μας δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε και να ψάξουμε να βρούμε τι έφταιξε για αυτό. Το συμπέρασμα που βγήκε ήταν, ότι μάλλον το πρόβλημα για την αποτυχία της κομποστοποίησης, ήταν η πολύ υγρασία και ίσως η φλούδα πορτοκαλιού που είχαμε βάλει.

Εντοπίσαμε στον χάρτη της Ελλάδας περιοχές που έχουν πολλούς ελαιώνες.

Διαβάσαμε τα παραμύθια: “Ο Σταφυλάκος και η Ελίτσα”, “Το παραμύθι της Ελιάς” από το internet, “Το γράμμα Ε” από το Αλφαβητάρι της Φύσης και “Η Σοφή Ελιά”.

Τα παιδιά παρουσίασαν εικόνες με διαφορετικά είδη ελιών και συζητήσαμε για τις διάφορες ποικιλίες.

Ανακαλύψαμε σύνθετες λέξεις, με πρώτο συνθετικό την Ελιά (ελιόψωμο, ελαιοτριβείο, ελαιουργείο, ελαιώνας, ελαιοπαραγωγός …)

Λύσαμε το σταυρόλεξο της ελιάς.

Συγκομιδή του ελαιοκάρπου

Παρουσίασε η ομάδα, την διαδικασία **συγκομιδής** του ελαιοκάρπου με εικόνες, και την αναπαραστήσαμε, καθώς ένα παιδί είχε φέρει όλα όσα χρειάζονται για να γίνει αυτό. Στην αναπαράσταση συμμετείχαν όλα τα παιδιά και αυτό τους άρεσε ιδιαίτερα.

Κατασκευάσαμε μια **μακέτα,** με φελιζόλ και φυσικά κλαδιά από ελιά, που αναπαριστά τον ελαιώνα και την συγκομιδή του καρπού.

Κόψαμε και βάλαμε σε **λογική σειρά**, εικόνες που δείχνουν την διαδικασία του λιομαζώματος.

Ένα παιδί από την ομάδα έφερε μια καταπληκτική εργασία, που είχε φτιάξει στο σπίτι με την μαμά του, όπου με πολύ αναλυτικό και παραστατικό τρόπο μας έδειχνε την σειρά των εργασιών που γίνονται στο ελαιουργείο, μέχρι να φτάσει στο τελικό στάδιο συλλογής του λαδιού.

Είδαμε και εικόνες με **ελαιουργεία** καθώς και βίντεο από το youtube και την διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου.

Προϊόντα της Ελιάς

Ομαδοποιήσαμε ποικιλίες ελιών που έφερε η ομάδα και αναφέραμε τα ονόματα τους. Δοκιμάσαμε από όλες τις ποικιλίες, μιλήσαμε για τις διαφορές στην **όψη**(ψιλολιές, σταφυδολιές, χοντρολιές, τσακιστές, Καλαμών….) στην **γεύση** (πικρή, ξινή, στυφή, αλμυρή), στο **χρώμα**

(πράσινες, μώβ, μαύρες….)στο **μέγεθος** (μεγάλες, μεσαίες, μικρές) και κάναμε σύγκριση.

Μάθαμε **μαντινάδες:**

Ελιά μου πράσινο δεντρό, ελιά ευλογημένη, που τον καρπό σου χάρισες , σε όλη την οικουμένη.

Πρώτη φορά είδα φάρμακο με τόση νοστιμάδα, είναι το λάδι της ελιάς, που βγαίνει στην Ελλάδα

Αινίγματα:

Δίνω γεύση στο φαΐ σου, βιταμίνες στο κορμί σου, τη σαλάτα νοστιμίζω και υγεία σου χαρίζω.

Μάνα και θυγατέρα έχουν το ίδιο όνομα

Πειραματιστήκαμε βάζοντας λάδι και νερό σε ποτήρι. Μετά συζητήσαμε για το **βάρος** του λαδιού και την **διαλυτότητα του** (ιδιότητες του ελαιόλαδου).

Παρουσίασαν **συνταγές** με ελαιόλαδο και μιλήσαμε για την **αξία** του στην **διατροφή** μας. Φτιάξαμε και φάγαμε **λαδόψωμο** και δοκιμάσαμε **κουλουράκια λαδιού** που είχαν φέρει παιδιά από το σπίτι τους. Επισκεφτήκαμε το παραδοσιακό χωριό "**Αρόλιθος"** όπου ζυμώσαμε και φάγαμε **ελιόψωμο.**

Μετρήσαμε ελιές και φτιάξαμε **πίνακα διπλής εισόδου.**

Γνωρίσαμε το **γράμμα Λ** και βρήκαμε πολλές λέξεις που αρχίζουν από αυτό το γράμμα.

(φωνολογική επίγνωση).

Έφεραν και μας παρουσίασαν **σαπούνι** και **προϊόντα ομορφιάς** που έχουν σαν βάση το ελαιόλαδο. Ένα παιδί μας ανέλυσε την διαδικασία παρασκευής του σαπουνιού και είδαμε και σχετικό βίντεο στο youtube.

Τα παιδιά έφεραν **πυρήνα** στο σχολείο και μας είπαν πως δημιουργείται και που χρησιμεύει .

Η Ελιά στην Αρχαία Ελλάδα

Διαβάσαμε και δραματοποιήσαμε τον μύθο του **Ποσειδώνα και της Αθηνάς**. Μιλήσαμε για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και φτιάξαμε **κότινους** . Αναπαραστήσαμε τους αγώνες και για βραβείο πήρανε στεφάνι από κλαδιά ελιάς (κότινος).

Παρουσιάσαμε **αρχαίους αμφορείς** διακοσμημένους με θέματα από την ελιά. Φτιάξαμε με χαρτόνι τους δικούς μας , τους κόψαμε και τους στολίσαμε.

Διαβάσαμε την ιστορία από την Αρχαία Ελλάδα. **Η Ελαΐς, η Σπερμώ και η Οινώ.**

Η Ελιά στην θρησκεία, στην Λαογραφία, στην Τέχνη.

Τα παιδιά έφεραν εικόνες και φωτογραφίες από την **βάπτισή** τους και μιλήσαμε για την σημασία του λαδιού και της ελιάς στην θρησκεία μας (**όρος των Ελαιών** όπου προσευχήθηκε ο Χριστός , **τα καντήλια** στην εκκλησία και στο σπίτι, το **Ιερό ευχέλαιο)**.

Διαβάσαμε την ιστορία " **Η Κιβωτός του Νώε**" σχολιάσαμε το περιστέρι που επέστρεψε κρατώντας στο ράμφος του ένα κλαδί ελιάς και την ζωγραφίσαμε.

Διαβάσαμε απόσπασμα από το ποίημα **"Η Ελιά"** του **Κωστή Παλαμά** και το επεξεργαστήκαμε

Συζητήσαμε για το κλαδί ελιάς ως σύμβολο ειρήνης.

Μάθαμε το δημοτικό τραγούδι **"ΝτίλιΝτίλιΝτίλι, Ντίλι το καντήλι**" και το αναπαραστήσαμε με κινητές καρτελίτσες, σαν παιχνίδι.

Παρατηρήσαμε τον **πίνακα ζωγραφικής του Θεόφιλου,** τον αναπαραστήσαμε με σωματική έκφραση και τον ζωγραφίσαμε ομαδικά και ατομικά.

Τραγουδήσαμε το παιδικό τραγουδάκι, **η Ελιά.** Αναπαραστήσαμε με ζωγραφική τα λόγια του τραγουδιού και ηχογραφήσαμε τα παιδιά καθώς το τραγουδούσαν ένα ένα στίχο. Με το movie maker το φτιάξαμε video.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα παιδιά είχαν πολλές προσωπικές εμπειρίες από συγκομιδή ελαιοκάρπου, και τα περισσότερα είχαν επισκεφτεί και ελαιουργείο, γιατί όλα κατάγονται από χωριά και έχουν οι γονείς τους ελαιόδεντρα. Αυτό μας βοήθησε πάρα πολύ στην εξέλιξη του προγράμματος, γιατί τα παιδιά έχουν βιώσει αυτή την διαδικασία και είναι έτσι πιο εύκολο να μιλήσουν για αυτή στα υπόλοιπα παιδιά. Έδειχναν ενδιαφέρον για το πρόγραμμα σε όλη την διάρκεια, γιατί ήταν ενεργά, έφερναν υλικό από το σπίτι τους και αισθάνονταν όμορφα γιατί με αυτό τον τρόπο συμβάλλανε στην εκπαιδευτική διαδικασία , το καθένα με τον τρόπο του, με τις δυνάμεις του και με τα ενδιαφέροντα του.

Οι γονείς μας βοήθησαν πάρα πολύ στην ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος με το υλικό αλλά και το ενδιαφέρον που έδειχναν στην διάρκεια υλοποίησης του.

Δημιουργήθηκε βιβλίο με το πρόγραμμα της Ελιάς και με τις εργασίες των παιδιών και θα το δώσουμε στους γονείς στο τέλος του σχολικού έτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

4ο και 50ο Δημοτικό σχολείο Ηρακλείου, “Τάλως” Ο Σταφύλακος και η Ελίτσα

8ο Δημοτικό Ευόσμου: Ντίλι Ντίλι

http://8dimevosmos.gr/wpcontent/uploads/2012/11/Ntili.pdf

https://www.google.gr/search?q

https://www.youtube.com/watch?v=N

Ειρήνη ΚαμαράτουΓιαλλούση, 2006, Η Σοφή Ελιά, (Εκδόσεις Μικρή Μίλητος)

Ελιά, 20/Ιουνίου/2012:

Η Ελιά (Κωστής Παλαμάς) http://www.snhell.gr/kids/content.asp?id=69&cat_id=2

Μαρία Φραγκιά, Αθήνα 2000, Το Αλφαβητάρι της Φύσης , (Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα)

Μουσείο Ελιάς Βουβών : http://www.olivemuseumvouves.com/pages.aspx?id=2

Μύθοι για την Ελιά : http://etwinning.sch.gr/projects/elia/muthoi.htm

Πίνακας ζωγραφικής του Θεόφιλου

Το παραμύθι της Ελιάς / 9 Φεβρουαρίου 2015, http://hamomilaki.blogspot.gr/2011/09/taleofolive.html

Υ.ΠΑΙ.Θ. – Π.Ι. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων. (ΔΕΠΠΣ). http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=367.

Υ.ΠΑΙ.Θ. – Π.Ι. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού -Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί-Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Υ.ΠΑΙ.Δ.Μ.Θ. – Π.Ι. (2011). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://digitalschool.minedu.gov.gr/ .

Λάδι, από την ελιά στο τραπέζι μας

Η ελιά και το λάδι στην κρητική διατροφή, στην τέχνη, στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη καθώς και στη Μυθολογία και αρχαία Ελλάδα

Ειρήνη Κορνελάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ taloskse.re@gmail.com)

64ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα νέα που ανακοίνωναν κάθε Δευτέρα πρωί τα παιδιά, αρκετά από αυτά μας περιέγραφαν πως πήγαιναν με τον μπαμπά τους στο χωριό και βοηθούσαν στις αγροτικές δουλειές. Στο τέλος Νοεμβρίου τα παιδιά μας εξηγούσαν με χαρά τι έκαναν με τους γονείς τους όταν πήγαιναν να μαζέψουν ελιές. Όσα παιδιά δεν είχαν καταγωγή από κάποιο χωριό έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον σε ότι άκουγαν σε σχέση με το μάζεμα της ελιάς. Ομόφωνα όλα τα παιδιά απάντησαν καταφατικά στο ερώτημα αν θέλουν να μάθουν περισσότερα πράγματα για το ευλογημένο δέντρο και τον καρπό του. Το ενδιαφέρον των παιδιών για την ελιά ήταν η αφορμή να ξεκινήσουμε το περιβαλλοντικό θέμα " Λάδι, από την ελιά στο τραπέζι μας." Το πρόγραμμα θα είχε διάρκεια 4 μήνες.

Το πρόγραμμα δουλεύτηκε από τα 22 παιδιά του κλασικού τμήματος. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 5 ομάδες . Η κάθε ομάδα είχε το δικό της χρώμα .Τα παιδιά διάλεξαν τι χρώμα προτιμούσαν και μετά ένα παιδί από κάθε ομάδα τραβούσε κλήρο για να δει τι πληροφορίες και υλικό θα έβρισκαν τα άλλα παιδιά που ήταν στην ίδια ομάδα με αυτό. Ενημερώθηκαν οι γονείς σχετικά με το πρόγραμμα, συγκεντρώθηκαν οι πληροφορίες , και το υλικό . Έγιναν οι παρουσιάσεις από τα παιδιά στην ολομέλεια της τάξης και προέκυψαν διάφορες δραστηριότητες που θα αναφερθούν παρακάτω.

Υπήρξε τακτική συνεργασία με το 3ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου μέσω skype. Τα παιδιά παρακολούθησαν μέσω τηλεδιάσκεψης το πείραμα της ανάμειξης υγρών με το λάδι. Έγινε μια κοινή συνδιδασκαλία στο χώρο του 3ου Νηπιαγωγείου Αρκαλοχωρίου. Επίσης κάναμε μαζί ελαιόψωμα και ξεναγηθήκαμε στις εγκαταστάσεις του ελαιοτριβείου του τοπικού συνεταιρισμού. Τα παιδιά των δύο σχολείων αντάλλαξαν απόψεις και ιδέες σε προσωπικό επίπεδο. Ήταν κάτι πρωτόγνωρο και μοναδικό για όλα τα παιδιά.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_15.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ελιά, αρχαιότητα, χριστιανισμός, τέχνη, παροιμίες, αινίγματα, συνταγές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιστορία της Κρήτης είναι στενά συνδεδεμένη με το δέντρο της ελιάς και με το βασικό της προϊόν το λάδι, όπως μαρτυρούν τα αρχαιολογικά δεδομένα και οι ιστορικές πηγές. Από τα μινωικά χρόνια, όπως έχει αποδειχτεί από τα αρχαιολογικά ευρήματα της Κνωσού, γινόταν επεξεργασία του καρπού της ελιάς και παραγόταν λάδι που το αποθήκευαν σε μεγάλα πιθάρια. Το δέντρο της ελιάς και το λάδι από το παρελθόν μέχρι σήμερα εξακολουθούν να είναι σύμβολα γνώσης, ειρήνης, υγείας και δύναμης. Στο νησί υπάρχουν εκατομμύρια δέντρα και χιλιάδες οικογένειες βασίζουν την οικονομική τους ζωή στη καλλιέργειά τους. Αυτός ήταν ο λόγος που τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με το θέμα αφού η καλλιέργεια της ελιάς είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινότητα των οικογενειών τους και της τοπικής κοινωνίας.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα προσεγγίστηκε διαθεματικά εμπλέκοντας τις γνωστικές περιοχές της γλώσσας, των μαθηματικών, των Φυσικών Επιστημών , των τεχνών και των Τ.Π.Ε.{3}

Το πρόγραμμα αυτό στηρίζεται στις βασικές αρχές του Δ.Ε.Π.Π.Σ καθώς:

- Αξιοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών.
- Αποκτούν γνώση προσεγγίζοντας το θέμα διαθεματικά.
- Ενισχύει την αλληλεπίδραση και την συνεργασία των παιδιών.
- Δίνει στα παιδιά ευκαιρίες να αιτιολογήσουν και να επιχειρηματολογήσουν στη λήψη αποφάσεων και επίλυση προβλημάτων.
- Δίνει έμφαση στη βιωματική μάθηση καθώς τα παιδιά εμπλέκονται πολλές φορές στις δραστηριότητες,
- Ενσωματώνει την τεχνολογία στη διαδικασία της μάθησης και αξιοποιεί το διαδίκτυο σαν πηγή πληροφοριών.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του περιβαλλοντικού προγράμματος " λάδι, από την ελιά στο τραπέζι μας "είναι η απόκτηση νέων γνώσεων όσων αφορά την ελιά και το λάδι, να μάθουν τη διαδικασία παραγωγής του λαδιού και να γνωρίσουν την αξία τους στη διατροφή μας.

Στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο.

- Να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο με λέξεις και έννοιες σχετικές με το θέμα.
- Να γνωρίσουν την ελιά μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, παραμύθια, ποιήματα, αινίγματα, παροιμίες.
- Να συνειδητοποιήσουν την σπουδαιότητα της ελιάς και του ελαιολάδου στη ζωή μας.
- Να γνωρίσουν μύθους για την ελιά.
- Να παρατηρήσουν τις ιδιότητες του ελαιολάδου και να πειραματιστούν βγάζοντας στο τέλος τα δικά τους συμπεράσματα.
- Να δουν έργα τέχνης με θέμα την ελιά.
- Να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με μαθηματικές έννοιες.
- Να κατανοήσουν τη σχέση της ελιάς με την εκκλησία μας.

Στόχοι ως προς τη μαθησιακή διαδικασία.

- Να μάθουν να συνεργάζονται και να μιλούν εποικοδομητικά μέσα στα πλαίσια της αμοιβαιότητας και του σεβασμού του άλλου.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες άντλησης, συλλογής, οργάνωσης, ανάλυσης και επεξεργασίας δεδομένων.
- Να παρατηρούν, να συγκρίνουν, να κάνουν υποθέσεις και να εξάγουν συμπεράσματα.

Στόχοι ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

- Να εξοικειωθούν στη χρήση του υπολογιστή ως εργαλείο ανακάλυψης και εύρεσης πληροφοριών.
- Να γνωρίσουν τον υπολογιστή σαν εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ως βασική μορφή διδασκαλίας και μάθησης επιλέχθηκε η ομαδοσυνεργατική, γιατί αυτή εξασφαλίζει τη γνήσια παιδαγωγική επικοινωνία μεταξύ των παιδιών αλλά και μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού . Με αυτή εξασφαλίζεται η συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες χάρη της ανακάλυψης των πηγών για πληροφορίες και γνώσεις.

Με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο δημιουργείται ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης όπου τα παιδιά μαθαίνουν να μοιράζονται πράγματα και να συνεργάζονται.

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 2 ομάδες των πέντε ατόμων και 3 ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Επιλέχτηκε η σύνθεση των ετερογενών ομάδων με μαθητές με διαφορετικές επιδόσεις. Οι επισκέψεις που προγραμματίζαμε ήταν 4 αλλά τελικά έγιναν οι 2. Παρακάτω θα αναφέρω τους λόγους που δεν πραγματοποιήθηκαν οι άλλες επισκέψεις.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός σ΄ αυτή την ομαδοσυνεργατική μορφή διδασκαλίας παίζει κυρίως ρόλο διαμεσολαβητικό γιατί:

- διαθέτει το κατάλληλο υλικό,
- βοηθάει και ενισχύει τα αδύναμα παιδιά,
- συμβουλεύει και συνοψίζει,
- έχει πάντα στο νου τους επιδιωκόμενους σκοπούς και το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το πρόγραμμα προσεγγίστηκε διαθεματικά εμπλέκοντας στη διδασκαλία μας τις γνωστικές περιοχές της γλώσσας, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών, τις τέχνες και των ΤΠΕ. Επίσης με τη μέθοδο project έγινε ανίχνευση των πρότερων γνώσεων ρωτώντας τα παιδιά τι γνωρίζουν για την ελιά και το λάδι , τι θέλουν να μάθουν και πως θα το μάθουν. Υπήρξε ένας καταιγισμός ιδεών και προτάσεων. Καταγράψαμε και ομαδοποιήσαμε τις απαντήσεις δημιουργώντας ένα ιστόγραμμα. Αυτό βοήθησε τις ομάδες να ξέρουν τι υλικό θα πρέπει να βρουν για να το παρουσιάσουν. Η κάθε ομάδα παρουσίαζε το υλικό που βρήκε σε καθορισμένη ημερομηνία. Τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις φάσεις της μαθησιακής διαδικασίας έχοντας πάντα τη νηπιαγωγό δίπλα τους σε ρόλο βοηθού και συντονιστή.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για να ξεκινήσει το πρόγραμμα δόθηκε από τα ίδια τα παιδιά με τις προσωπικές τους εμπειρίες στις ανακοινώσεις που έκαναν για τα νέα του Σαββατοκύριακου. Το μεγάλο ενδιαφέρον που έδειξαν τα παιδιά που δεν είχαν κάποια σχέση με χωριό και οι ερωτήσεις που διατύπωναν μας παρότρυνε να ασχοληθούμε με την ελιά σαν πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η γωνιά της συζήτησης διαμορφώθηκε κατάλληλα για να μπορούν τα παιδιά της κάθε ομάδας να φέρνουν το υλικό που έβρισκαν και να το παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης. Το πρόγραμμα είχε διάρκεια 4 μήνες από Δεκέμβριο έως Μάρτιο. Παράλληλα δουλευόταν και τα επίκαιρα θέματα του μήνα.

Οι 5 ομάδες ασχολήθηκαν με τα εξής θέματα:

Ομάδα 1 : **Ελιά και λάδι** στη τέχνη(ποίηση, παροιμίες, μαντινάδες, αινίγματα , πίνακες ζωγραφικής)

Ομάδα 2: **Ελιά και αρχαιότητα** (ολυμπιακοί αγώνες, αγγεία, μύθοι)

Ομάδα 3: **Ελιά και θρησκεία,** (Παλαιά και Καινή Διαθήκη, ευχέλαιο, βάπτιση, καντήλια)

Ομάδα 4: Λιομάζωμα του χτες και του σήμερα. (**Λιομάζωμα , ελαιοτριβείο, ελαιοπαραγωγικές περιοχές**)

Ομάδα 5: Προϊόντα ελιάς. (**είδη ελιών, η ελιά και το λάδι στη διατροφή , συνταγές με λάδι** , **σαπούνι που έχει βάση το ελαιόλαδο).**

1ος μήνας: Διερεύνηση του θέματος , χωρισμός σε ομάδες, συλλογή και επεξεργασία των πρώτων πληροφοριών. Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρόλιθο και παρακολούθηση του προγράμματος **Ψωμί και ελιά.**

2ος μήνας: Συνεργασία μέσω διαδικτύου με το 3ο Νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου. Κοινή επίσκεψη σε ελαιώνα και ελαιουργείο με το νηπιαγωγείο Αρκαλοχωρίου.

3ος μήνας: Δραστηριότητες εντός του σχολείου.

4ος μήνας: Επίσκεψη γεωπόνου στο σχολείο για να μας ενημερώσει για τα οφέλη της ελιάς τη φροντίδα και τις ασθένειες της.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ξεκινήσαμε παρατηρώντας το χωράφι με τις ελιές που είναι απέναντι από το σχολείο. Τα παιδιά περιέγραψαν τα δέντρα και τα ζωγράφισαν όπως μπορούσαν. Μέχρι να μας φέρει η πρώτη ομάδα υλικό εμείς μάθαμε το Ε της ελιάς. Ξεκινήσαμε με το αρχικό γράμμα της ελιάς. Το έγραψαν στον πίνακα, βρήκαν λέξεις που άρχιζαν με αυτό το γράμμα. Παρατήρησαν ότι το Ε γράφεται με 4 γραμμές και το έγραψαν με το σώμα τους ξαπλώνοντας στο χαλί. Το έγραψαν με ξυλάκια και με μαρκαδόρους.

Έφεραν από το σπίτι γράμματα (Ε, ε) κομμένα από εφημερίδες και τα κόλλησαν πάνω στα κλαδιά της ελιάς. Κύκλωσαν το Ε, ε στις λέξεις που το έβρισκαν μέσα σε ένα κείμενο και ζωγράφισαν ότι ήθελαν που άρχιζε από Ε.

Ανακάλυψαν σύνθετες λέξεις που σχετίζονται με την ελιά και το λάδι.(ελαιόψωμο, ελαιώνας, ελαιοτριβείο, λαδωτήρι, λαδοκούλουρο, λαδόψωμο, λαδόχαρτο, λαδόξιδο)κλπ.

Έκαναν την ακροστιχίδα της ελιάς.

Τα παιδιά της πράσινης ομάδας παρουσίασαν το υλικό που έφεραν (ποιήματα, μαντινάδες, αινίγματα, παροιμίες ,παραμύθια, πίνακες ζωγραφικής).{4}

Αναλύσαμε όσο μπορούσαμε το ποίημα **Η ΕΛΙΑ του Κωστή Παλαμά** , και το σχετικό **απόσπασμα από ποιήματα του Γιάννη Ρίτσου.**

Διαβάσαμε **μαντινάδες:**

- Να φάνε λάδι κρητικό ρακί κρασί να πιούνε και με τσι κρητικούς σκοπούς να μάθουν να γλεντούνε.
- Σε τόπο που κλαδί ελιάς ποτέ του δε φυτρώνει άφηκες το κορμάκι μου αμοναχό και λειώνει.
- **αινίγματα** :
- Όταν έρθει ο Οκτώβρης ωριμάζω πιο πολύ, πρασινίζω και μαυρίζω και γεμίζω το σακί.
- Μάνα και θυγατέρα έχουν το ίδιο όνομα,
- Διαβάμε τα παραμύθια:
- Η σοφή ελιά.{1}
- Η ελίτσα.{2}
- Το καλάμι κι η ελιά.
- Το παραμύθι της ελιάς.

Από τους πίνακες ζωγραφικής που έφεραν εστιάσαμε στον πίνακα **ΜΑΖΕΜΑ ΤΩΝ ΕΛΙΩΝ του Θεόφιλου.{11}**

Σχολιάσαμε τα ρούχα που φορούσαν και τον τρόπο που μαζεύουν τις ελιές. Κάναμε αναπαράσταση του πίνακα και στο τέλος προσπάθησαν να αντιγράψουν την εικόνα που έβλεπαν από τον συγκεκριμένο πίνακα.

Τα παιδιά παρατήρησαν και σχολίασαν πίνακες ζωγραφικής με θέμα την ελιά μέσα από το διαδίκτυο.{7}

Ακούσαμε το σχετικό τραγούδι του Κώστα Μουντάκη.{8}

Τα παιδιά της κόκκινης ομάδας έφεραν βιβλία και εικόνες σχετικά με τους **ολυμπιακούς αγώνες, τα αγγεία και τους μύθους για την ελιά και το λάδι.**

Μιλήσαμε για τους ολυμπιακούς αγώνες και φτιάξαμε το δικό μας κότινο αφού πρώτα παρατηρήσαμε τον **πίνακα του Γιάννη Τσαρούχη ΚΟΤΙΝΟΣ.{10}** Κάναμε τους δικούς μας αγώνες και στέψαμε τους τρεις πρώτους με τον κότινο που φτιάξαμε. Είδαμε αρχαίους αμφορείς που ήταν διακοσμημένοι με σχετικό θέμα από την ελιά. Τα παιδιά έκοψαν αμφορείς σε χαρτόνια και τους διακόσμησαν.

Διαβάσαμε και δραματοποιήσαμε το **μύθο του Ποσειδώνα και της Αθηνάς.**

Είδαμε στη **γραμμική Α** και **Β** τα σύμβολα με τα οποία γραφόταν η ελιά το λάδι και το ελαιόδεντρο.

Τα παιδιά της κίτρινης ομάδας μας έφεραν εικόνες και άλμπουμ με φωτογραφίες από τη βάφτιση τους. Μιλήσαμε για τη σημασία που έχει το λάδι στη θρησκεία μας (**ευχέλαιο, καντήλια, Προσευχή του Χριστού στο όρος των ελαιών).**

Διαβάσαμε το βιβλίο **"Η Κιβωτός του Νώε "{6}** και ζωγράφισαν την ιστορία. Είδαμε στο youtube σχετικό βίντεο. {6.}Σχολιάσαμε το περιστέρι με το κλαδί ελιάς που έφερε όταν επέστρεψε πίσω στη κιβωτό και έμαθαν ότι **η ελιά είναι σύμβολο ειρήνης.**

Τα παιδιά της πορτοκαλί ομάδας έφεραν εικόνες που μας δείχνουν τη διαδικασία **συγκομιδής του ελαιοκάρπου σήμερα και παλαιότερα.**

Ένα παιδί από την ομάδα μας έφερε μια πολύ ωραία εργασία που την έκανε με τον παππού του για να δουν τα παιδιά τη διαφορά της συγκομιδής του καρπού τώρα σε σχέση με το χθες.

Κόψαμε και βάλαμε σε **λογική σειρά** εικόνες που μας δείχνουν πως η ελιά πάνω στο δέντρο μας δίνει το λάδι.

Είδαμε **βίντεο από το youtube** με τη διαδικασία παραγωγής του λαδιού.{5}

Πήγαμε στο Αρκαλοχώρι όπου μας περίμεναν τα παιδιά του 3ου Νηπιαγωγείου να γνωριστούμε από κοντά. Μέχρι τότε μιλούσαμε μόνο μέσω skype. Είχαμε παρακολουθήσει στο βιντεοπροβολέα το πείραμα της ανάμειξης διαφόρων υγρών με το λάδι. Στο σχολείο τους **ζυμώσαμε ελαιόψωμα** (ένα για κάθε παιδί) και μέχρι να ψηθούν **πήγαμε στο ελαιουργείο** του συνεταιρισμού όπου εκεί ο υπεύθυνος μας ξενάγησε στα μηχανήματα και μας είπε τι δουλειά κάνει το καθένα. Μοσχομύρισε το λεωφορείο με τα ζεστά ελαιόψωμα που πήραμε όταν περάσαμε από το φούρνο .

Ζωγράφισαν ελιές ,τις έκοψαν και τις τοποθέτησαν πάνω στο χάρτη της Ελλάδας για να μάθουμε ποιες είναι οι **ελαιοπαραγωγικές περιοχές της χώρας μας.** (Κρήτη, Πελοπόννησος, Χαλκιδική, Μυτιλήνη).

Τα παιδιά της μπλε ομάδας μας έφεραν διάφορες ποικιλίες ελιών. Τις δοκιμάσαμε, κάναμε παιχνίδια αρίθμησης, ταξινόμησης , σύγκρισης ,μάθαμε το όνομά τους.

Έπαιξαν το παιχνίδι, ελιά ελιά αγριελιά, πόσα φύλλα στα κλαδιά, έκαναν ελαιοδρομίες και ο νικητής πήρε σαν έπαθλο ένα κότινο.

Επισκεφτήκαμε το παραδοσιακό χωριό Αρόλιθος όπου ζυμώσαμε και φάγαμε ελαιόψωμο. Επίσης τα παιδιά εκεί παρακολούθησαν ένα μικρό βίντεο με την όλη διαδικασία παραγωγής του λαδιού σήμερα σε σχέση με το χθές.

Τα παιδιά έφεραν συνταγές με λάδι και κάναμε στο σχολείο λαδοκούλουρα και χαλβά σιμιγδαλένιο.

Στο σχολείο μας ήρθε ένας γεωπόνος που μας μίλησε για τις ασθένειες, τη φροντίδα και πάνω από όλα την μεγάλη διατροφική αξία που έχει το λάδι στη ζωή μας.

Επίσης του παρουσιάσαμε το πείραμα της ανάμειξης διαφόρων υγρών με το λάδι.

Τα παιδιά έφεραν λαχανικά και μαζί με τις ελιές και το λάδι που είχαν φέρει κάποιες μέρες νωρίτερα φτιάξαμε μια μεγάλη σαλάτα και αυτό ήταν το πρωινό μας για τρεις μέρες.

Τα παιδιά μας έφεραν σαπούνια που έχουν βάση το ελαιόλαδο. Είδαμε ένα σχετικό βίντεο πως γίνεται το σπιτικό σαπούνι από το youtube.{9}

Κάναμε μικρά αρωματικά σαπουνάκια για να τα προσφέρουν στη γιορτή της μητέρας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα αυτό εξελίχθηκε πολύ καλά και κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών. Τα παιδιά έχουν βιώσει τη διαδικασία παραγωγής λαδιού γιατί όλοι οι γονείς κατάγονται από χωριά και έχουν ελιές. Αυτό βοήθησε να εξελιχθεί το πρόγραμμα και να επιτευχθούν οι αρχικοί στόχοι.

ΟΙ γονείς ήταν πρόθυμοι να φέρουν οτιδήποτε τους ζητήθηκε και ρωτούσαν συνέχεια για την πορεία του προγράμματος.

Όλες οι εργασίες θα δοθούν στους γονείς σε ξεχωριστό φάκελο στο τέλος της χρονιάς.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος ήταν σχεδιασμένες 4 επισκέψεις. Καταφέραμε και κάναμε μόνο τις 2. Μια επίσκεψη στο εργοστάσιο τυποποίησης ελαιολάδου στο χωριό Αλάγνι μαζί με το 3ο Αρκαλοχωρίου δεν έγινε γιατί ο υπεύθυνος θεώρησε ότι ήταν επικίνδυνος ο χώρος για τα παιδιά.

Το σχολείο μας έκανε αίτηση στο ΚΠΕ Αρχανών. Η αίτηση μας δεν έγινε δεκτή παρόλο που το πρόγραμμα μας είχε άμεση σχέση με το πρόγραμμα που υλοποιεί το ΚΠΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

10ο Γυμνάσιο Πάτρας,Καλλιτέχνες στην Ελλάδα του 20ου αιώνα,Θεόφιλος Χατζημιχαήλ http://10gympatras.ach.sch.gr/ellines_kallit_20os.htm

Δημοτικό Χανίων(2015). Ελιά και ελαιόλαδο, μύθοι παροιμίες τραγούδιαποιήματα. http://19dimchanion.chan.sch.gr/mythgr.htm

Ελαιόλαδο:Πως γίνεται η ελιά λάδι στο ελαιοτριβείο ,22112012 https://www.youtube.com/watch?v=XJEdhDrc1z8

Η Κιβωτός του Νώε. Ελλάδα Ορθόδοξος 1672013 https://www.youtube.com/watch?v=zLOCTWKTlmw

Καμαράτου Γιαλλούση Ελένη . Η σοφή ελιά. Εκδόσεις Μικρή Μίλατος.

Καρπικιώτη Ειρήνη. Ελιά έργα τέχνης, 141211 https://www.youtube.com/watch?v=exyrHjRhlg4

Μουντάκης Κ, Έφτασε ο καιρός 482010 https://www.youtube.com/watch?v=pt1hEaDmG9g

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.(2003). Διαθεματικό πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

Σπιτικό σαπούνι, Acanthus Productions 462009 https://www.youtube.com/watch?v=4BPgJ14f7S0

Τόλκα Ματούλα. Η Ελίτσα, Εκδόσεις Λιβάνη).

Βήματα για τη ζωή

Προαγωγή της ψυχικής υγείας. Διαχείριση συναισθημάτων και Διαπροσωπικές σχέσεις

Άννα Νινιράκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ annaninirakh@gmail.com)

68ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων με τίτλο "Βήματα για τη ζωή". Το πρόγραμμα εντάσσεται στα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Νομού Ηρακλείου και το αρμόδιο τμήμα. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 6 μήνες. Στο πρόγραμμα συμμετείχε 1 μεικτό τμήμα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 15 παιδιών υπό την καθοδήγηση μίας εκπαιδευτικού.

Τα Βήματα για τη ζωή είναι ένα πρόγραμμα Κοινωνικής Συναισθηματικής Μάθησης (προαγωγής ψυχικής υγείας) για μαθητές νηπιαγωγείου που στοχεύει στην καλλιέργεια και ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως είναι: η συγκέντρωση προσοχής, η συνεργασία, η αυτοεκτίμηση, η διαχείριση συναισθημάτων, η αποφυγή θυματοποίησης, η αποφυγή λεκτικής και σωματικής επιθετικότητας, η ενσυναίσθηση καθώς και δεξιότητες φιλίας/κοινωνικής επάρκειας και επίλυσης προβλημάτων.

Το πρόγραμμα είναι ενταγμένο στο πρόγραμμα σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και υποστηρίζεται από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και τη UNICEF.

Είναι επίσημα αξιολογημένο πρόγραμμα, αλλά ο καθένας μπορεί να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα και να κάνει τη δική αξιολόγηση.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_60.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων, γιορτή μαθητικής δημιουργίας, ψυχική υγεία, διαχείριση συναισθημάτων, διαπροσωπικές σχέσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα θεμέλια για τη σωστή συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών τοποθετούνται στη νηπιακή και παιδική ηλικία, από τους γονείς και τα πρόσωπα φροντίδας. Στο σχολείο ωστόσο, το παιδί πέραν των γνωστικών δεξιοτήτων, πρέπει να εξασκείται συστηματικά σε κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, που θα του εξασφαλίσουν θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, θετική εικόνα για τον εαυτό του και προσωπικές ικανοποιήσεις (Παρασκευόπουλος, 1982).

Σκοπός του προγράμματος "Βήματα για τη ζωή": είναι να διδαχθούν τα παιδιά τον τρόπο να σκέφτονται και να αποκτήσουν τις δεξιότητες εκείνες, που θα τα βοηθήσουν να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, να έχουν ενσυναίσθηση, να αποφεύγουν τις συγκρούσεις και να παίρνουν σωστές αποφάσεις για να λύνουν τα προβλήματά τους.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι κυριότεροι στόχοι του προγράμματος είναι:

Α. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να ενδυναμώσει τα παιδιά, ώστε να χρησιμοποιούν τη σκέψη τους, για να ενεργούν υπεύθυνα και ώριμα.
- Να ενισχύσει τα αισθήματα τους για τον εαυτό τους, βελτιώνοντας κυρίως την αυτοεκτίμησή τους.
- Να τα μάθει να αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα και των άλλων.
- Να τα διδάξει τρόπους να διαχειρίζονται τα έντονα συναισθήματα τους.
- Να αυξήσει την ικανότητά τους, για να σκέφτονται και να λύνουν μόνα τους προβλήματα.
- Να εκφράζονται με το δραματικό παιχνίδι.
- Να διηγούνται και να περιγράφουν.
- Να εκφράζονται με αυτοσχεδιασμό.

Β. Ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών

- Να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες και με τη χρήση λογισμικών στις δυνατότητες που τους επιτρέπει η ηλικία τους (προσχολική).
- Να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών ως εργαλείων για διερευνήσεις, αναζητήσεις.
- Να αντιληφθούν οι μαθητές την αξία και τις δυνατότητες που παρέχουν οι Τ.Π.Ε. στη διαδικασία μάθησης.

Γ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να δημιουργήσουν, να σχεδιάσουν, να κατασκευάσουν, να διασκεδάσουν.
- Να συνεργαστούν, ώστε κάθε μέλος της ομάδας να αναπτύξει τις ιδιαίτερες ικανότητές του και όλοι μαζί να δώσουν ένα αποτέλεσμα.
- Να ανταλλάσσουν ιδέες και προτάσεις**.**
- Να αποκτήσουν την ικανότητα να εκθέτουν την εργασία τους στα μέλη της τάξης.
- Να ακολουθούν οδηγίες.
- Να αυτενεργούν.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας.
- Να αναπτύξουν το διάλογο και την κριτική σκέψη.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:

Το πρόγραμμα αντλεί το περιεχόμενο του από την Προσωπική και κοινωνική Ανάπτυξη. Είναι απόλυτα συμβατό με το νέο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου, καθώς περιλαμβάνει δραστηριότητες που καλύπτουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα που προβλέπει το Δ. Ε. Π. Π.Σ. Το σενάριο συνδέεται διαθεματικά με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου. Αναπτύσσονται δραστηριότητες των Μαθηματικών, της Γλώσσας, των Εικαστικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Φυσικών Επιστημών και των ΤΠΕ, προάγοντας κατά αυτόν τον τρόπο την ολόπλευρη σωματική,

συναισθηματική, νοητική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως εργαλείο ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών, συλλογικών τους δραστηριοτήτων.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδακτική προσέγγιση που ακολουθήθηκε στο σενάριο είναι η θεματική προσέγγιση και η εργασία των παιδιών σε ομάδες.

Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι εμψυχωτικός, υποβοηθητικός και διευκολυντικός στη διαδικασία της μάθησης. Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τη συνεργασία των μαθητών και φροντίζει το κλίμα στην τάξη να είναι ευχάριστο και δημιουργικό.

Οι ομάδες των παιδιών είναι ανομοιογενείς ως προς το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αλληλεπίδραση ανάμεσα στα παιδιά.

Ο υπολογιστής χρησιμοποιείται ως εργαλείο διερεύνησης και ανακάλυψης, καθώς και δημιουργίας και έκφρασης.

Πρόγραμμα και γονείς

Η συνεργασία των γονέων είναι πολύ σημαντική για την επιτυχία του προγράμματος. Πριν την έναρξη του προγράμματος έγινε μια ενημερωτική συνάντηση με τους γονείς, όπου τους ζητήθηκε να υπάρχει η συνεργασία και η υποστήριξη τους καθ΄ όλη τη διάρκεια του προγράμματος, ώστε να καταφέρουμε μαζί, να κατακτήσουν τα παιδιά τους τις δεξιότητες που διδάσκονται στο νηπιαγωγείο.

Τους έγινε γνωστό ότι στα περισσότερα μαθήματα θα υπάρχουν **ενημερωτικές επιστολές**, που θα περιέχουν μια σύντομη περιγραφή για το περιεχόμενο του μαθήματος καθώς και υποδείξεις και κατευθύνσεις για τη συνέχιση των όσων μάθαμε, στο σπίτι.

Επίσης ότι θα δίνονται **φύλλα εργασίας** που θα κάνουν τα παιδιά με τη βοήθεια τους και θα επιστρέφονται στο σχολείο. Μέσω των εργασιών αυτών οι γονείς θα μπορούν να παρέχουν στα παιδιά τους περαιτέρω εξάσκηση στις δεξιότητες που διδάχθηκαν στο σχολείο.

Βασικός στόχος όλων αυτών είναι, οι γονείς να εμπλακούν και να προβληματιστούν, ώστε να είναι πιο υποστηρικτικοί όχι μόνο ως προς το πρόγραμμα, αλλά και ως προς τη δουλειά μας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α’ ΕΝΟΤΗΤΑ : Διάστημα Προσαρμογής

Πριν το ξεκίνημα του προγράμματος απαραίτητη είναι η δημιουργία ενός ζεστού και κατάλληλου κλίματος. Η γνωριμία των παιδιών με το πρόγραμμα, η σημασία και ο ρόλος του παιδιού βοηθού, η επαφή και η εξοικείωση με τα υλικά του προγράμματος, είναι πολύ σημαντικά για την πορεία και την ομαλή εφαρμογή του.

Στην πρώτη ενότητα του προγράμματος, τα παιδιά μαθαίνουν:

- να κάθονται στον κύκλο,
- να σχηματίζουν ομάδες,
- να δημιουργούν ζευγάρια,
- να επιλέγουν με δίκαιο τρόπο αρχηγό,
- να περιμένουν τη σειρά τους

Γίνονται δραστηριότητες που στόχο έχουν την ομαλή ένταξη των παιδιών στη νέα κατάσταση, τη δημιουργία φιλικών σχέσεων και τη γνωριμία μεταξύ τους. Όλα τα

παραπάνω επιτυγχάνονται με πολλές δραστηριότητες γνωριμίας και προσαρμογής αλλά και με ψυχοκινητικά παιχνίδια.

Ακόμα γίνονται δραστηριότητες παιχνίδια για υποστήριξη έναρξης φιλίας. Φτιάχνουμε τον **τροχό της φιλίας** (με τον οποίο η επιλογή των ζευγαριών για τα παιχνίδια ρόλων γίνεται εντελώς τυχαία) και τα **βραχιόλια της φιλίας** τα οποία θα φορούν τα ζευγάρια που θα επιλέγει ο τροχός για όλη τη σχολική ημέρα.

Για να γνωριστούν ακόμα καλύτερα τα παιδιά παρουσιάζουν τον εαυτό τους στην ομάδα αλλά και περιγράφουν τα συναισθήματα, τις εμπειρίες τους, τα κατορθώματά τους. Φέρνουν αγαπημένα πράγματα από το σπίτι, παρουσιάζοντάς τα στην ολομέλεια και μιλούν για την οικογένεια τους, για πράγματα που τους αρέσουν και ό,τι άλλο θέλουν να μοιραστούν.

Β'ΕΝΟΤΗΤΑ: Έννοιες

Στη δεύτερη ενότητα του προγράμματος εισάγονται έννοιες και λέξεις που θα χρησιμοποιούν τα παιδιά αργότερα ως βασικά βοηθήματα για την ανάπτυξη των Ατομικών και Κοινωνικών τους Δεξιοτήτων. Λέξεις και έννοιες όπως: ΕΙΝΑΙ … ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ , Ή …ΚΑΙ, ΚΑΝΕ/ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ, ΑΝ ΠΩ, ΜΕ ΑΚΟΥΤΕ (διαχείριση αποσπάσεων) , ΠΡΙΝ/ΜΕΤΑ , ΤΩΡΑ/ΑΡΓΟΤΕΡΑ, ΑΝ/ΤΟΤΕ, ΓΙΑΤΙ/ΕΠΕΙΔΗ, ΜΕΡΙΚΟΙ/ΟΛΟΙ, ΙΔΙΟ/ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ(κατηγοριοποίηση).

Οι έννοιες αυτές είναι απαραίτητες να διδαχθούν στα παιδιά, για να καταστούν ικανά να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα συναισθήματα, τα δικά τους και των άλλων, αλλά και να προβληματίζονται για τις πράξεις τους και για να γίνει αυτό, πρέπει να μάθουν να χρησιμοποιούν το νέο τους λεξιλόγιο, το οποίο θα παίξει ρόλο στην ανάπτυξη της σκέψης τους. Καθώς το λεξιλόγιο των παιδιών θα αυξάνεται, θα αυξάνεται και η ικανότητα ρύθμισης της συμπεριφοράς τους. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει 14 μαθήματα.

Δραστηριότητες με θέμα: γνωριμία των παιδιών με το πρόγραμμα φιλοφρονήσεις.

Στόχοι μας: να παρουσιαστεί το πρόγραμμα, να δημιουργηθεί ένα γόνιμο κλίμα και να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η ώρα του προγράμματος είναι μια ώρα που περνάμε ωραία και μαθαίνουμε διασκεδάζοντας, να αρχίσει να ενισχύεται σταδιακά η αυτοεκτίμηση των παιδιών, να παρουσιαστεί η αντίληψη της φιλοφρόνησης και να εισαχθεί η έννοια της απόδοσης ρόλων.

- Γίνεται κλήρωση και εισάγεται η έννοια του βοηθού.
- Μιλάμε για τις επιστολές που θα στέλνονται στους γονείς και για τα παιχνίδια ρόλων που θα παίζουμε, χρησιμοποιώντας μενταγιόν καρδούλες.
- Μαθαίνουμε να κάνουμε φιλοφρονήσεις στον άλλο, μέσα από παιχνίδια ρόλων που δημιούργησα. Οι φιλοφρονήσεις που κάνουμε ενισχύουν την αυτοεκτίμηση τους (είσαι πολύ ευγενικός, ή βοηθάς στην τακτοποίηση της τάξης, παίζεις πολύ ωραία, έχεις πολύ καλές ιδέες, ζωγραφίζεις πολύ όμορφα, φοράς ωραία ρούχα κ.ά)

Βοηθός

Για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, το πρόγραμμα χρησιμοποιεί το "αξίωμα" του βοηθού. Ένα παιδί γίνεται βοηθός μετά από κλήρωση (καλλιέργεια αίσθησης του δικαίου), το οποίο είναι το τιμώμενο πρόσωπο της ημέρας και βοηθάει όπου χρειαστεί. Ο Βοηθός φέρνει από το σπίτι αγαπημένα του πράγματα για να μας παρουσιάσει τον εαυτό του, σε

μια ειδικά διαμορφωμένη γωνιά μέσα στην τάξη. Βοηθός θα γίνεται ένα παιδί κάθε βδομάδα μετά από κλήρωση που θα κάνει ο προηγούμενος βοηθός.

Στο σχολείο εκείνη την ημέρα έρχονται και οι γονείς του Βοηθού για να τους γνωρίσουμε και να μας μιλήσουν για το παιδί τους (τι τους αρέσει να κάνουν μαζί, ένα χαρούμενο περιστατικό και ό,τι άλλο θέλουν να μοιραστούν μαζί μας σχετικά με το παιδί τους, εάν κατάγονται από άλλη χώρα να μας αφηγηθούν ή να μας τραγουδήσουν κάτι αγαπημένο στο παιδί ή να μιλήσουν γι΄ αυτήν και να μάθουμε ένα παιδικό τραγούδι).

Στο τέλος κάθε μαθήματος δίνεται στο Βοηθό "Το Δίπλωμα Βοηθού", το οποίο είναι μια λίστα με φιλοφρονήσεις που έκαναν τα παιδιά γι΄ αυτόν. Η λίστα αφού διαβαστεί θα δίνεται στο παιδί και στους γονείς για να την πάρουν στο σπίτι ώστε να συζητήσουν μαζί για τις φιλοφρονήσεις που του έγιναν.

Παιχνίδια ρόλων

Τα παιχνίδια ρόλων είναι ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο για να ασκήσουν τα παιδιά πολλές από τις ικανότητές τους. Όταν υποδύονται διάφορους ρόλους. μπορούν να μπουν στη θέση του άλλου και να βιώσουν τα συναισθήματά του, να απελευθερωθούν και να πειραματιστούν. Για να είναι αυτό αποτελεσματικό, πρέπει να διαχωρίζουν το ρόλο από την πραγματικότητα. Ένας εύκολος τρόπος είναι να φοράνε μενταγιόν, τα οποία μπαίνουν όταν ξεκινά το παιχνίδι ρόλων και αφαιρούνται όταν τελειώσει.

Δραστηριότητες με θέμα: κανόνες συμπεριφοράς. Στόχοι μας είναι να οριστούν οι κανόνες που θα χρησιμοποιούνται στη διάρκεια του προγράμματος και κατά τη διάρκεια της ημέρας, να μπορούν τα παιδιά να τους αναφέρουν και να τους δείχνουν και να μπορούν να αναγνωρίσουν τις σωματικές ενδείξεις που φανερώνουν ότι κάποιος προσέχει. Στην ολομέλεια αφού διαβάσαμε την ιστορία "το τερατάκι πάει στο νηπιαγωγείο" συζητήσαμε και δημιουργήσαμε τους δικούς μας κανόνες σωστής συμπεριφοράς ,τους οποίους υπογράψαμε και αναρτήσαμε σε ένα εμφανή σημείο της τάξης για να τους συμβουλευόμαστε. Γλωσσικές έννοιες που δουλέψαμε: κανόνας, συμβόλαιο, τηρώ, ακούω ,παρορμητικός, μέλη ομάδας, συνεργαζόμαστε. Η δραστηριότητα αυτή συνεχίζεται και στο σπίτι όπου δίδεται στους γονείς η" οικογενειακή συμφωνία" την οποία πρέπει να φτιάξουν και να τηρούν.

Στα επόμενα μαθήματα που ακολούθησαν εισάγονται οι έννοιες και οι λέξεις που θα χρησιμοποιούν τα παιδιά αργότερα ως βασικά βοηθήματα για την ανάπτυξη των Ατομικών και Κοινωνικών τους Δεξιοτήτων.

- Πρώτα οι λέξεις **ΕΙΝΑΙ** και **ΔΕΝ ΕΙΝΑ**Ι θα βοηθήσουν τα παιδιά να σκεφτούν αργότερα κάποια ιδέα, **ΕΙΝΑΙ ή ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ** καλή.
- Δραστηριότητες που έγιναν: Παιχνίδια, *"ΣωστόΛάθος"*, παντομίμα. αινίγματα, ανάγνωση ιστοριών: *"Άλλα τα μάτια της μαΐμούς και άλλα της κουκουβάγιας* (Σοφίας Μαντούβαλου ,εκδ. Πατάκη),*"Αχ γιατί να είμαι γάτα "* (Μαριανίνα Κριεζή, εκδ. Άμμο).
- Οι λέξεις **Ή** και το **ΚΑΙ** ,θα τα καθοδηγήσουν στη διαδικασία της σύγκρισης, αλλά και στη λήψη απόφασης: Το να κάνω … **Ή** το να κάνω… .είναι καλύτερη ιδέα: **ΚΑ**Ι τι άλλο θα μπορούσα να κάνω;
- Οι λέξεις **ΚΑΝΕ / ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ, ΕΑΝ ΠΩ** και **ΜΕ ΑΚΟΥΤΕ** (διαχείριση αποσπάσεων), θα ενισχύσουν τη συγκέντρωση προσοχής των παιδιών. Αυτές οι έννοιες δουλεύτηκαν μέσα από την ενότητα "Πολυτεχνείο, Δημοκρατία Δικτατορία". Τα παιδιά κατανόησαν τις έννοιες **ΚΑΝΕ/ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ** , με το τι επιτρεπόταν και τι όχι κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και της δημοκρατίας.
- Η έννοια **ΜΕ ΑΚΟΥΤΕ** (διαχείριση αποσπάσεων) , έγινε κατανοητή από τα παιδιά με παιχνίδια ρόλων και με θεατρικό παιχνίδι. Τα παιδιά γίνονται

φοιτητές όπου γράφουν συνθήματα στους δρόμους και οι "τσιλιαδόροι" προσέχουν και αποσπούν την προσοχή της αστυνομίας.

Ανάγνωση ιστοριών: *"Η κυρά Δημοκρατία"* της Κων/νας Αρμενιάκου ,εκδ. Κέδρος, *"Στο δάσος"* Σοφία Ζαραμούκα ,εκδ.Κέδρος, *"Η σοφή ελιά "* Ειρήνης Καμαράτου ,εκδ. Μίλητος. Κάνουμε εκλογές στην τάξη μας για να κατανοήσουμε την έννοια των δημοκρατικών διαδικασιών. Βρίσκουμε και προτείνουμε τρόπους για να αντιμετωπίσουμε ένα συμμαθήτρια που μας αποσπά την προσοχή την ώρα του μαθήματος,

Το λέμε στην κυρία να το βγάλει από τη θέση του,

Η κυρία να το βάλει τιμωρία,

Να το βγάλει η κυρία έξω από την τάξη,

Να το μαλώσει η κυρία,

Να του πούμε δε θέλω να σε ακούσω τώρα,θέλω να ακούσω την ιστορία(οι παραπάνω είναι προτάσεις των παιδιών).

- Οι λέξεις **ΠΡΙΝ/ΜΕΤΑ** και **ΤΩΡΑ/ΑΡΓΟΤΕΡΑ** θα βοηθήσουν στην κατανόηση της χρονικής ακολουθίας .
- Ανάγνωση της ιστορίας *"Μια κάμπια πολύ πεινασμένη"* Carle Eric,εκδ. Καλειδοσκόπιο.
- Οι λέξεις **ΑΝ/ΤΟΤΕ** και **ΓΙΑΤΙ/ΕΠΕΙΔΗ** θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη επαγωγικής σκέψης, στην μετέπειτα εξαγωγή συμπερασμάτων και στην πρόβλεψη των συνεπειών των πράξεών τους. Τα παιδιά κάνουν προτάσεις αιτίας αποτελέσματος:

Αν Τότε

Αν δεν βρέξει, τότε δεν θα έχουμε νερό.

Αν έχουμε πολύ ζέστη, **τότε** θα ξεραθούν οι νερόλακοι.

Αν χιονίσει, **τότε** θα βάλουμε σκούφο και κασκόλ.

Αν είναι καλοκαίρι, **τότε** θα τρώμε πεπόνι και καρπούζι.

Αν είναι άνοιξη, **τότε** θα τρώμε φράουλες.

Αν έχει συνέχεια ήλιο, **τότε** δεν θα ξέρουμε πότε να κοιμηθούμε.

Αν δεν έχουμε ηλεκτρικό ρεύμα, **τότε** δε θα δουλεύει ο υπολογιστής και η τηλεόραση,

Αν κάποιος τρώει πολλά γλυκά, **τότε** θα του χαλάσουν τα δόντια.

Στα πλαίσια του προγράμματος *"Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων"* δημιουργούμε με τα παιδιά ένα moviemaker με καταστάσεις αιτίας αποτελέσματος (αν σκαρφαλώνω στα κάγκελα …… τότε θα πέσω κάτω και θα χτυπήσω, αν χρησιμοποιώ το μαχαίρι … τότε θα κοπώ, αν σκαρφαλώνω πάνω στα τραπεζάκια … τότε θα πέσω κάτω και θα κάνω καρούμπαλο, αν αμέσως μετά το φαγητό κολυμπήσω στη θάλασσα .τότε μπορεί και να πνιγώ κ.ά.

- Οι λέξεις **ΜΕΡΙΚΟΙ/ΟΛΟΙ και ΙΔΙΟ/ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ** , θα βοηθήσουν αργότερα τα παιδιά να καταλάβουν ότι σε **ΟΛΟΥΣ** τους ανθρώπους **ΔΕΝ** αρέσουν τα **ΙΔΙΑ** πράγματα και ότι **ΜΕΡΙΚΟΙ** άνθρωποι μπορεί να έχουν **ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ** γνώμη από τη δική τους .Όλες οι παραπάνω έννοιες γίνονται κατανοητές με πολλά παιχνίδια και πειράματα (με τη διαλυτότητα υλικών, την επίπλευση, με το μαγνήτη και από τι υλικό είναι φτιαγμένο κάτι).
- **ΕΙΜΑΣΤΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ.** Στόχοι αυτής της ενότητας είναι τα παιδιά να συγκρίνουν, να βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές, να κατανοήσουν ότι κανένας άνθρωπος δεν είναι εντελώς ίδιος με κάποιον άλλο, να οδηγηθούν στο συμπέρασμα ότι δύο άνθρωποι μπορεί να σκέφτονται διαφορετικά για το ίδιο πράγμα, να αντιληφθούν ότι μπορεί να μην αρέσουν

τα ίδια πράγματα σε όλους και τέλος να συνειδητοποιήσουν αργότερα και σταδιακά, ότι μπορεί να υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι να λύνουμε το ίδιο πρόβλημα .

Ανάγνωση ιστοριών: *"Η Κυριακή του Κυριάκου"* ,Πηνελόπη Χαν, εκδ. Άμμος, *"Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας"*, Ντέιβιντ Μακ Κι, εκδ. Πατάκη.

Με αφορμή την "Παγκόσμια ημέρα Ατόμων με Αναπηρία" διαβάζουμε την ιστορία *"Θέλω μόνο να παίξω μαζί σου"*του Αυτζή Μερκούριου εκδ. Ελληνικά Γράμματα (Ο Μάνος με τα σκιστά μάτια και το πλακουτσό πρόσωπο είναι ένα αγόρι διαφορετικό από τ' άλλα. Γι' αυτό και τα παιδιά της γειτονιάς του δεν παίζουν μαζί του. Εκείνος, όμως, ξέρει να παίζει, ξέρει να μοιράζεται, μα πάνω απ' όλα ξέρει ν' αγαπά…) Ακούμε την ιστορία και μιλάμε για τα συναισθήματα που νιώθει το παιδί.

Βλέπουμε διαφορετικά είδη φασολιών, άσπρα, μαύρα, μικρά, μεγάλα και μεσαία.

Μαθαίνουμε τις καλημέρες στις γλώσσες των παιδιών που έχουμε στην τάξη μας (Αγγλικά, Ρώσικα, Αλβανικά, Γερμανικά και Ελληνικά).

Ζωγραφίζουν ο καθένας ένα παιδάκι και διαπιστώνουν ότι το κάνουν όλοι διαφορετκό.

Φτιάχνουν ένα κύβο και βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Φτιάχνουμε ταυτότητες και μιλάμε για τη χρησιμότητά τους και τη μοναδικότητα των δαχτυλικών αποτυπωμάτων.

- **ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΔΥΟ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ, ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΣΤΙΓΜΗ ΓΙΑ…;ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΜΕ ΕΥΓΕΝΙΚΑ.** Στόχοι, να κατανοήσουν τα παιδιά ότι δεν μπορούμε να κάνουμε δύο πράγματα ταυτόχρονα και ότι κάποιες στιγμές δεν είναι κατάλληλες για ορισμένα πράγματα. Ακόμα να μπορέσουν να αναγνωρίζουν την κατάλληλη στιγμή για να διακόπτουν και να αντιλαμβάνονται πότε μια συζήτηση έχει τελειώσει ή πότε υπάρχει παύση.

Για εμπέδωση παίζουμε πολλά παιχνίδια ρόλων.

Γ΄ΕΝΟΤΗΤΑ: ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΣ, ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Κύρια επιδίωξη της ενότητας αυτής είναι η ανάπτυξη της δεξιότητας αναγνώρισης και διαχείρισης συναισθημάτων, η απόκτηση της ικανότητας άρνησης, η κατανόηση της αξίας της αυτοφροντίδας, καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης.

Τα παιδιά με καλές δεξιότητες αναγνώρισης συναισθημάτων και ενσυναίσθησης είναι ικανά να:

- αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους
- αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων
- διαχωρίζουν τα συναισθήματά τους
- συναισθάνονται την κατάσταση των άλλων
- εκδηλώνουν ενδιαφέρον και φροντίδα

Τα παιδιά όταν μπορούν να χειρίζονται τα συναισθήματα τους μπορούν να ηρεμούν, εφαρμόζοντας τεχνικές χαλάρωσης.

Για να ενισχύσουμε τη μάθηση πρέπει να ενισχύσουμε την συμπεριφορά. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να ενδιαφερόμαστε για τα παιδιά, να επαινούμε τις "σωστές" συμπεριφορές και να τα παρακινούμε αν δεν τα καταφέρουν με την πρώτη φορά να προσπαθήσουν πάλι.

Η ενίσχυση της μάθησης όμως δε σταματά όταν επιστρέφει το παιδί στο σπίτι, αλλά συνεχίζεται κι εκεί, γι΄αυτό δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενημέρωση των γονέων για το περιεχόμενο των μαθημάτων, μέσω επιστολών και στην υπόδειξη πρακτικών για να συνεχιστεί και εκεί η προσπάθεια ανάπτυξης των Ατομικών και Κοινωνικών δεξιοτήτων.

Από αυτή την ενότητα και μετά θα πρέπει τα παιδιά να καθοδηγούνται για να εξελίξουν τις φιλοφρονήσεις απέναντι στο βοηθό, αλλά και μεταξύ τους. Αρχίζουμε να λέμε στον άλλο όχι μόνο ότι μας αρέσει στην εξωτερική του εμφάνιση αλλά και στον χαρακτήρα του. Κάποιες από τις φιλοφρονήσεις που λέμε είναι: περνάω υπέροχα μαζί σου, χαίρομαι όταν σε βλέπω, είσαι πολύ γενναίος, μου αρέσει το χαμόγελο σου κ.ά.

Στα παραμύθια που διαβάζουμε κάνουμε ερωτήσεις ανοικτού τύπου και εστιαζόμαστε περισσότερο στα συναισθήματα.

Σ΄ αυτήν την ενότητα κατασκευάζουμε *"το σπιτάκι των συναισθημάτων"* και την κούκλα *"περσόνα"*

Κούκλα περσόνα

Σημαντικό μέρος του προγράμματος είναι η κούκλα περσόνα (είναι πάνινη κούκλα περίπου στο ύψος του παιδιού) που μπορεί να ενισχύσει την τεχνική αφήγησης των ιστοριών, αλλά και να χρησιμοποιηθεί με όποιους άλλους τρόπους επιλέξουμε.

Σπιτάκι των συναισθημάτων

Δημιουργήσαμε το "σπιτάκι των συναισθημάτων, ,όπου εκεί μένει η κούκλα περσόνα (τη δικιά μας την ονομάσαμε " Ειρήνη"). Μέσα στο σπιτάκι κάθε παιδί που έχει ανάγκη θα μπορεί να καταφεύγει για να βρίσκει ηρεμία, να σκέφτεται χωρίς να το ενοχλούν και να συζητά με την "Ειρήνη".

Τι είναι τα συναισθήματα;

Σ΄αυτήν την ενότητα ξεκινήσαμε με το **τι είναι τα συναισθήματα** (πώς νιώθουν οι άνθρωποι, με ποιο τρόπο μπορούμε να το μαντέψουμε). Μιλήσαμε για το πώς καταλαβαίνουμε τι νιώθει ο άλλος. Τον ακούμε ή τον βλέπουμε. Είδαμε πολλές εικόνες και μαντέψαμε πώς νιώθει το άτομο της εικόνας.

Παίξαμε το παιχνίδι "Μάντεψε πώς νιώθω" και την "τυφλόμυγα" όπου το παιδί με τα κλειστά μάτια έπρεπε να ακούσει πώς νιώθει ο άλλος, στη συνέχεια έπαιρνε ένα καθρέπτη και κοιτάζοντας τον εαυτό τους έκάνε διάφορες γκριμάτσες συναισθημάτων. Βάλαμε το CD του Μανόλη Φιλιππάκη "περπατήματα" και περπατήσαμε ανάλογα με το συναίσθημα που μας έλεγει.

Χαρούμενος-Λυπημένος

Συνεχίζουμε με τα συναισθήματα, Χαρούμενος / λυπημένος (στεναχωρημένος)

Μιλάμε γι΄αυτά τα συναισθήματα και τα παιδιά αναφέρουν τι τα κάνει χαρούμενα και τι λυπημένα, φτιάχνουμε τα **βιβλία της "χαράς" και της "λύπης"** και τις **μάσκες της χαρά και της λύπης**, τις οποίες θα έχουμε στο **"καλάθι των συναισθημάτων"**(θα εμπλουτίζεται από τα νέα συναισθήματα) και αυτό μαζί με τα βιβλία που θα δημιουργούμε, θα βρίσκονται μέσα στο **" σπιτάκι των συναισθημάτων"**.

Ανάγνωση της ιστορίας *"Το γέλιο είναι το καλύτερο φάρμακο"* Uli Geibler & Gunther Jakobs, εκδ.Φυτράκη.

Ένα παραμυθάκι για τους φίλους μας τα ζώα, για τον γιατρό που μας αγαπάει και θέλει πάντα το καλό μας και . για το γέλιο, που ομορφαίνει τη ζωή μας και είναι το καλύτερο φάρμακο!!!

Ακούμε διάφορα είδη μουσικής και συζητάμε πώς νιώθουμε.

Διαβάζουμε την ιστορία *"Το σύννεφο που έβαλε τα κλάματα"* της Σοφίας Μαντούβαλου, εκδ, Καστανιώτη και τα παιδιά το δραματοποιούν. Γίνονται σύννεφα

θλιμμένα, βαριά και μουντά και όταν αρχίσουν να κλαίνε πέφτουν οι σταγόνες της βροχής και γίνονται ανάλαφρα και χαρούμενα.

Ιστορία *"Φόρα το χαμόγελο σου "*της Γιολάντα Τσορώνη, εκδ. Σαββάλας.(Ο Ρόκκος είναι ένα γατάκι που του αρέσει να δείχνει πάντα σκυθρωπό. Δε χαμογελάει ποτέ. Όμως μια μέρα το πρόσωπό του φωτίζεται από ένα τεράστιο χαμόγελο και η ζωή του αλλάζει).

Τι αρέσει σε μας και τι στους άλλους .Όταν δεν μας αρέσει κάτι το κοροϊδεύουμε;

Τα παιδιά πρέπει μέσα από αυτό το μάθημα να αντιληφθούν ότι δεν αρέσουν σε όλους τα ίδια πράγματα, ότι για να μάθουμε πρέπει να ρωτάμε τον άλλο "Σου αρέσει"; Να μάθουν να εκφράζουν τα δικά τους θέλω και τις δικές τους προτιμήσεις.

Μέσα από το πρόγραμμα google art project περιηγούμαστε σε διάφορα μουσεία, βλέπουμε πίνακες ζωγραφικής και λέμε τι συναισθήματα μας προκαλούν και ποιος πίνακας αρέσει στον καθένα.

Ζωγραφίζουν τον εαυτό τους και γύρω απ' αυτόν ό,τι τους αρέσει.

Θυμωμένος (όλους μας θυμώνουν τα ίδια πράγματα;)

Διαχείριση θυμού (αποδεκτές και μη αποδεκτές συμπεριφορές)

Στόχοι αυτού του μαθήματος είναι: να καταλάβουν ότι όλα τα συναισθήματα είναι καλό να τα έχουμε ευχάριστα ή όχι ,να βοηθήσουμε τα παιδιά να αναγνωρίζουν το θυμό στον εαυτό τους και στους άλλους, να βοηθήσουμε τα παιδιά να εξερευνήσουν τα συναισθήματά τους σε ένα ασφαλές περιβάλλον, να τα βοηθήσουμε να συζητήσουν προσωπικά παραδείγματα από τη ζωή τους, να ερευνήσουν ποια πράγματα κάνουν τους ανθρώπους να θυμώνουν.

- Ανάγνωση βιβλίων *"Θυμός"* του Tracey Moroney, εκδ. Μεταίχμιο, "Θυμώνω" εκδ. Μοντέρνοι Καιροί και *" Όταν θυμώνω"* της Μοντ Κορνίλια Σπέρμαν εκδ. Παπαδόπουλος. *"Προσοχή το πρόβατο δαγκώνει"* της Λήδας Βαρβαρούση, εκδ. Παπαδόπουλος
- Αφού κάνουμε μια λίστα με πράγματα που μας προξενούν θυμό, λέμε τι συμβαίνει στο σώμα μας όταν είμαστε θυμωμένοι.
- Ζωγραφίζουμε τι μας θυμώνει , φτιάχνουμε "το βιβλίο του θυμού" και μάσκες "θυμού"
- Γνωρίζουμε τεχνικές χαλάρωσης, μέτρημα μέχρι το 10 ,την τεχνική της χελώνας ηρεμίας, φυσάμε ο καθένας ένα φτερό για να μας φύγει ο θυμός, κατασκευάζουμε το "θυμόμετρο της τάξης "για να μετράμε τον θυμό μας, φουσκώνουμε μπαλόνια όπου κλείνουμε μέσα το θυμό μας.
- Διαβάζουμε το ποίημα της Ρ. Δαμηλάκη *"ο θυμός και η ηρεμία" χ*ωριζόμαστε σε ομάδες και το εικονογραφούμε.
- Χορεύουμε το τραγούδι του Μ. Φιλιππάκη *" το μακαρόνι"* ,το οποίο στην αρχή είναι σφιγμένο, όπως όταν είμαστε θυμωμένοι και σιγά σιγά καθώς βράζει αρχίζει να μαλακώνει, όπως είμαστε όταν χαλαρώνουμε.
- Παρομοιάζουμε το θυμό και την ηρεμία με τα καιρικά φαινόμενα

Φοβάμαι/ νιώθω ασφαλής

Στόχοι του μαθήματος, να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια των λέξεων

Φοβάμαι (Τρομάζω) και Νιώθω ασφαλής, να καταλάβουν ότι πρόκειται για αντίθετα συναισθήματα και να αντιληφθούν ότι τα συναισθήματα αλλάζουν.

- Γράφουμε και ζωγραφίζουμε τι φοβόμαστε και φτιάχνουμε το βιβλίο του φόβου.
- Διαβάζουμε τα βιβλία : *"Φόβος"* του Tracey Moroney, εκδ. Μεταίχμιο, *"Φοβάμαι .* "Brian Moses, εκδ. Modern Times *"Όταν φοβάμαι"* του Spelman Cornelia Maude, εκδ. Παπαδόπουλος και *"το αγόρι και το ονειροσέντονο"* του Τζόνυ Κόραλεκ εκδ. Ποταμός.
- Φτιάχνουμε κι εμείς το δικό μας ονειροσέντονο και ζωγραφίζουμε τι μας κάνει να νιώθουμε ασφαλείς.
- Με ένα λευκό σεντόνι βλέπουμε τη σκιά μας και παίζουμε πίσω από αυτό με τη βοήθεια ενός φακού.

Εσωστρεφής/ Μυστικό

Στόχοι να καταλάβουν ότι υπάρχουν περιπτώσεις που δεν μπορούμε να καταλάβουμε τα συναισθήματα ενός εσωστρεφούς ατόμου, να ενστερνιστούν την άποψη ότι όταν μοιράζονται, τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους με ανθρώπους που τα αγαπούν θα τα βοηθήσει στη λύση τους.

Τι είναι **μυστικό** : Τι είναι **εσωστρέφεια;**

Χωρίζουμε τα μυστικά σε καλά και κακά, τα κακά μυστικά πρέπει να τα εκμυστηρευτούμε αμέσως σε κάποιο πρόσωπο που εμπιστευόμαστε, ενώ τα καλά μυστικά μπορούμε να τα κρατήσουμε για λίγο.

Ακούω το σώμα μου/ Μαθαίνω να λέω ΟΧΙ

Στόχοι αυτού του μαθήματος: να μπορούν τα παιδιά να αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς τρόπους αγγίγματος, να μάθουν να ακούν αυτό που τους λέει το σώμα τους, να είναι ικανά να διαχωρίζουν τα αγγίγματα που τους προκαλούν ευχάριστα συναισθήματα και εκείνα που τους προκαλούν δυσάρεστα, να κατανοήσουν ότι δεν είναι υποχρεωμένα να ανέχονται δυσάρεστα αγγίγματα, να κατανοήσουν ότι ένας τρόπος για να βεβαιωθούν, είναι να ρωτήσουν τον εαυτό τους "σου αρέσει;"

- Βλέπουμε εικόνες και κατανοούμε ποια είναι τα ευχάριστα αγγίγματα, σκεφτόμαστε ποια αγγίγματα υπάρχουν, κλείνουμε τα μάτια και σκεφτόμαστε ευχάριστα αγγίγματα. Ποια είναι τα δυσάρεστα αγγίγματα; Πώς μπορούμε να τα αποφύγουμε; Τι κάνουμε αν μας πλησιάσει ένας άγνωστος;
- Διαβάζουμε *"Η Κίκο και το χέρι"* και βλέπουμε στο διαδίκτυο την ταινιούλα *"Το μυστικό της Νίκης"* συζητάμε αυτά που είδαμε.
- Μαθαίνουμε τρόπους για να λέμε ΟΧΙ όταν δεν μας αρέσει κάτι.
- Διαβάζουμε την ιστορία *"Τι θέλει αυτός ο άγνωστος;"* της Baerbel Spathelf εκδ. Μοντέρνοι Καιροί. (δείχνει στα παιδιά πώς το να προστατεύουν τον εαυτό τους από τους αγνώστους δεν είναι τόσο δύσκολο όσο φαντάζονται).
- Παίζουμε πολλά παιχνίδια ρόλων με σενάρια που φτιάχνουν τα ίδια.
- Φτιάχνουμε το δικό μας τραγούδι με τα ΝΑΙ και τα ΟΧΙ.

Νοιάζομαι / βοηθάω

Στόχοι: να μάθουν τρόπους να δείχνουν ότι νοιάζονται, να καταλάβουν ότι το να ακούν είναι ένας τρόπος να δείξουν ότι νοιάζονται, να μάθουν με ποιο τρόπο να ζητούν βοήθεια , να κατανοήσουν με ποιο τρόπο μπορούν να βοηθήσουν σε διάφορες περιπτώσεις.

- Διαβάζουμε και δραματοποιούμε την ιστορία με τον *"Μπαμπακένιο"* του ΚΠΕ Καλαμάτας. (Ένα μικρό μπαμπακένιο συννεφάκι, πολύ φαντασμένο διστάζει να

ρίξει τη βροχούλα του. Θέλει να ταξιδέψει για να θαυμάσουν όλοι τη χάρη και την ομορφιά του. Με τη βοήθεια μιας μαργαρίτας γίνεται τρυφερό, ευαίσθητο και σώζει αυτήν και τους φίλους της χαρίζοντας τους τις πολύτιμες σταγόνες του. Καταλαβαίνει πόσο σημαντικό είναι να έχεις φίλους που να σε νοιάζονται και να σε αγαπούν).

- Παρακολουθούμε τη θεατρική παράσταση "Το δώρο της παπλωματούς".
- Φτιάχνουμε ένα μεγάλο ήλιο, γινόμαστε οι ακτίνες του και σκορπάμε απλόχερα τη βοήθειά μας.
- Ζωγραφίζουμε και κολλάμε πάνω στις αχτίνες τι βοήθεια θα μπορούσαμε να προσφέρουμε.
- Μαζεύουμε χρήματα και τα στέλνουμε σε ένα παιδί που τα χρειάζεται για να εγχειριστεί.

Κατά λάθος (ατυχήματα)

Στόχος: Να κατανοήσουν τη διαφορά ανάμεσα σε μια σκόπιμη και σε μια τυχαία ενέργεια και να μάθουν τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση που προξενήσουν κάποιο ατύχημα.

- Διαβάζουμε την ιστορία *"Η νύχτα της μπανανόφλουδας"* του Ευγένιου Τριβιζά εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Ζωγραφίζουν ένα ατύχημα που προκάλεσαν κατά λάθος και τι έκαναν.

Περήφανος

Στόχος: Να κατανοήσουν τι σημαίνει να είμαστε περήφανοι για κάτι που κάναμε αλλά και για κάτι που έκανε ένα αγαπημένο μας πρόσωπο.

Διαβάζουμε την ιστορία από το Ανθολόγιο *"Το όνειρο του Γιόμο"* παραμύθι από τη Γκάνα.

Κατασκευάζουμε τους περήφανους χαρταετούς τους οποίους κρεμάμε στην τάξη. Κάθε φορά που κατακτούν κάτι, το ζωγραφίζουν πάνω σε ένα συννεφάκι και το κολλούν κάτω από το χαρταετό τους.

Ενίσχυση προσοχής (θυμάστε;)

Στόχος : Να κατανοήσουν ότι για να θυμούνται πράγματα για τους άλλους, πρέπει να τους ακούν και να τους προσέχουν.

Παίζουμε πολλά παιχνίδια μνήμης

Ακούμε το τραγούδι *"Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι"*, αφού το ακούσουμε και το τραγουδήσουμε ,ζωγραφίζουμε στο χαρτί τα ζώα με τη σειρά που ακούστηκαν στο τραγούδι.

Διαβάζουμε *"Η ιστορία ενός καλοψημένου τηγανόψωμου"* των Peter Asbjornsen, Jorgen Moe εκδ.Πατάκη.

Με το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration δημιουργούμε ένα φύλλο εργασίας, όπου τα παιδιά βάζουν στη σωστή σειρά τα ζωάκια που άκουσαν στο τραγούδι *"Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι"*.

Απογοητευμένος (πρώτος πάντα;)

Στόχοι : Να κατανοήσουν την έννοια της απογοήτευσης, να βρίσκουν τρόπους να ηρεμούν όταν νιώθουν απογοήτευση, να κατανοήσουν ότι δεν μπορούν να έχουν πάντα

αυτό που θέλουν και ότι δε γίνεται να κερδίζουν πάντα και να έρχονται πρώτοι, τέλος ότι αν αποτύχουν είναι σημαντικό να μην εγκαταλείπουν την προσπάθεια.

Ιστορία *"Μια άλλη μέρα θα νικήσεις εσύ"*της Μαρίας Παπαγιάννη ,εκδ.Πατάκη.

Ζωγραφίζουν κάτι που τα έκανε να νιώσουν απογοήτευση και φτιάχνουμε το βιβλίο της "Απογοήτευσης".

Αγαπώ / Μισώ

Τα συναισθήματα αλλάζουν όπως και οι προτιμήσεις μας

Στόχοι: Να αντιληφθούν ότι τα συναισθήματα αλλάζουν ακόμη και για την ίδια κατάσταση, ότι μπορεί να μας αρέσουν ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ πράγματα σε ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ στιγμές ,ότι όλοι οι άνθρωποι δεν αισθάνονται το ίδιο για την ίδια κατάσταση, να γίνουν κατανοητές οι έννοιες ΑΓΑΠΩ, ΜΙΣΩ και ΘΥΜΩΜΕΝΟΣ

Ίστορίες που διαβάσαμε και επεξεργαστήκαμε:

"Το δέντρο που έδινε" του Shel Silverstein, εκδ. Δωρικός

"Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει" της Γκλιόρι Ντέπυ, εκδ. Πατάκη

"Ο μύθος της Αμυγδαλιάς" Αφού διαβάσαμε τον μύθο, τα παιδιά τον εικονογραφούν ,τον κάνουμε βιντεάκι και το ανεβάζουμε στο youtube *"Μια ζωή θα σ' αγαπώ "*της Linda Zuckerman, εκδ. Άγκυρα.

Βρήκαμε τρόπους που εκφράζουμε την αγάπη μας: χάδι, φιλί ,αγκαλιά, χαμόγελο, άγγιγμα, δώρο.

Ζωγραφίζουμε σε κάποιον που αγαπάμε πολύ και του το κάνουμε δώρο.

Ιστορία *¨Ο εγωιστής γίγαντας"* του Όσκαρ Ουάιλντ. Την διαβάζουμε και παρακολουθούμε στο νηπιαγωγείο μας κουκλοθέατρο "Ο εγωιστής γίγαντας". Εικονογραφούμε την ιστορία και την κάνουμε βιβλίο.

Κάνουμε παζλ την ζωγραφιά της Καλλιόπης με θέμα "ΑΓΑΠΗ"

Ζηλεύω

Στόχοι: Να κατανοήσουν το συναίσθημα της ζήλειας, να συνειδητοποιήσουν ότι μετά τη ζήλεια έρχεται ο θυμός, να βρουν τρόπους να ηρεμούν όταν αισθάνονται έντονο το συναίσθημα της ζήλειας, να κατανοήσουν ότι δεν μπορούν να έχουν πάντα αυτό που θέλουν.

Ιστορίες *"Ζηλεύω"* του Μος Μπράιαν, εκδ. Μοντέρνοι Καιροί (Όταν ζηλεύεις νιώθεις άσχημα, θέλεις να μένεις μόνος σου και δεν έχεις όρεξη να μιλήσεις σε κανέναν.

Αν συζητήσεις τα προβλήματά σου με τους γονείς σου ή με κάποιο άλλο αγαπημένο πρόσωπο, θ' ανακαλύψεις ότι δε χρειάζεται να ζηλεύεις κανέναν, γιατί όλοι είμαστε ξεχωριστοί .

Είναι λογικό κάποιες φορές να σε κυριεύει αυτό το συναίσθημα)

"Όταν ζηλεύω" της Cornelia Spelman, εκδ. Παπαδόπουλος

Ζωγραφίζουν κάτι που τα έκανε να ζηλέψουν πάρα πολύ και φτιάχνουμε το βιβλίο της "Ζήλιας"

Βλέπουμε στο youtube από τη σειρά της εκπ. τηλεόρασης "ένα γράμμα μια ιστορία" το *"Ζηλιάρικο ζουζούνι"* και μαθαίνουμε το φώνημα Ζ,ζ

Ανυπόμονος/ διαχείριση της αναμονής

Στόχοι: Να κατανοήσουν το συναίσθημα της ανυπομονησίας, να καταλάβουν ότι είναι ένα χρονικό διάστημα που τους προκαλεί ένταση, να βρουν τρόπους να το διαχειριστούν αυτό .

Διαβάζουμε το ποίημα του Ζαχ. Παπαντωνίου *"Ο ανυπόμονος"*, συζητάμε για το ανυπόμονο κοτοπουλάκι , λέμε κι εμείς κάτι που μας έκανε πολύ ανυπόμονους και το ζωγραφίζουμε.

Λέμε παροιμίες και γνωμικά για την βιασύνη και την υπομονή.

Αναφέρουμε τις περιπτώσεις που πρέπει να έχουμε υπομονή και να περιμένουμε τη σειρά μας.

Παίζουμε πολλά παιχνίδια ρόλων.

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ :ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΛΥΣΕΙΣ, ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ.

Σ' αυτήν την ενότητα τα παιδιά μαθαίνουν τον τρόπο να λύνουν τα προβλήματά τους μόνα τους. Οδηγούνται στο να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν περισσότεροι από έναν τρόποι επίλυσης ενός προβλήματος, ενώ παράλληλα τα κινητοποιούν, ώστε να μην παραιτούνται εύκολα.

Τα παιδιά αξιοποιώντας τις κατακτημένες γνώσεις των προηγούμενων ενοτήτων, κάνουν εκτίμηση καταστάσεων υπολογίζοντας τις πιθανές συνέπειες κάθε πιθανής λύσης ενός προβλήματος, πριν προβούν στη λήψη μιας απόφασης.

Από δω και στο εξής τα παραμύθια που διαβάζουμε τα επεξεργαζόμαστε έχοντας στο μυαλό μας τη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων και κάνοντας κατάλληλες ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που προωθούν το διάλογο, αναπτύσσουν την κριτική σκέψη και καλλιεργούν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

Τα μαθήματα που ακολούθησαν αφορούσαν:

Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να λύσουμε ένα πρόβλημα; Τι άλλο; Επιμένουμε ,δεν τα παρατάμε.

Ποιο είναι το πρόβλημα; Είναι πάντα τα πράγματα όπως νομίζουμε; Πώς μπορούμε να το διαπιστώσουμε; Ρωτάμε το γιατί. Αλήθεια / ψέματα.

Προτιμήσεις και λύσεις.

Χρονική ακολουθία . Αιτία και αποτέλεσμα.

Είναι καλή ιδέα;

Τι είναι πιθανό (ίσως) να συμβεί μετά; Συνέπειες των πράξεων μας.

Λύνουμε τα προβλήματα μόνοι μας. Βρίσκουμε περισσότερες λύσεις/επιμένουμε, δεν τα παρατάμε.

Τι μπορώ να κάνω όταν μου παίρνουν το παιχνίδι μου;

Τι μπορώ να κάνω όταν με πειράζουν ή με κοροϊδεύουν;

Παίζουμε και φερόμαστε δίκαια. Ίσα δικαιώματα.

Πώς μπορώ να μπω σε μια παρέα; Φιλία.

Πώς μπορούμε να είμαστε όλοι ευχαριστημένοι σε μια παρέα;

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα στο μεγαλύτερο μέρος του πραγματοποιήθηκε και οι περισσότεροι στόχοι είχαν επιτευχθεί αβίαστα και ευχάριστα ,αυτό φάνηκε από το αμείωτο ενδιαφέρον των παιδιών σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

- Τα παιδιά υιοθέτησαν συμπεριφορές κοινωνικά αποδεκτές
- Βελτιώθηκαν οι σχέσεις τους

- Μειώθηκαν οι περιπτώσεις σύγκρουσης
- Βελτίωση του λεξιλογίου τους (χρήση όμορφων λέξεων)
- Διάθεση συνεργασίας
- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης
- Διαχείριση συναισθημάτων
- Δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων
- Ανάπτυξη αυτοεκτίμησης
- Βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων
- Βελτίωση στην επικοινωνία και στη συνεργασία

Οι γονείς από την αρχή του προγράμματος ήταν πολύ υποστηρικτικοί και συμμετείχαν με μεγάλη ευχαρίστηση σε ότι κι αν τους ζητήθηκε, ήταν ευχαριστημένοι από τις αλλαγές που παρατηρούσαν στα παιδιά τους εκτός σχολείου, κάτι το οποίο μας ανέφεραν.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Η κυρά Δημοκρατία της Κων/νας Αρμενιάκου ,εκδ.Κέδρος

Όταν θυμώνω της Μοντ Κορνίλια Σπέρμαν εκδ. Παπαδόπουλος

Άλλα τα μάτια της μαΐμούς και άλλα της κουκουβάγιας,Σοφίας Μαντούβαλου ,εκδ.Πατάκη

Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας,Ντέιβιντ Μακ Κι,εκδ.Πατάκ.

Ζηλεύω του Μος Μπράιαν ,εκδ.Μοντέρνοι Καιροί

Η ιστορία ενός καλοψημένου τηγανόψωμου των Peter Asbjornsen, Jorgen Moe εκδ.Πατάκη

Η Κυριακή του Κυριάκου,Πηνελόπη Χαν, εκδ.Άμμος

Η σοφή ελιά Ερήνης Καμαράτου ,εκδ.Μίλητος

Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει της Γκλιόρι Ντέπυ,εκδ.Πατάκη

Θέλω μόνο να παίξω μαζί σου του Αυτζή Μερκούριου εκδ.Ελληνικά Γράματα

Θυμός του Tracey Moroney, εκδ. Μεταίχμιο

Θυμώνω εκδ.Μοντέρνοι Καιροί

Μια άλλη μέρα θα νικήσεις εσύ της Μαρίας Παπαγιάννη , εκδ. Πατάκη

Μια κάμπια πολύ πεινασμένη Carle Eric,εκδ. Καλειδοσκόπιο

Ο Μπαμπακένιος" του ΚΠΕ Καλαμάτας

"Όταν ζηλεύω" της Cornelia Spelman, εκδ.Παπαδόπουλος

"Όταν φοβάμαι" του Spelma n Cornelia Maude, εκδ. Παπαόπουλος

"Προσοχή το πρόβατο δαγκώνει" της Λήδας Βαρβαρούση ,εκδ. Παπαδόπουλος

"Στο δάσος"Σοφία Ζαραμούκα ,εκδ.Κέδρος

"Τι θέλει αυτός ο άγνωστος;" της Baerbel Spathelf εκδ.Μοντέρνοι Καιροί

"Το αγόρι και το ονειροσέντονο" του Τζένυ Κόραλεκ εκδ. Ποταμός.

"Το γέλιο είναι το καλύτερο φάρμακο"Uli Geibler & Gunther Jakobs, εκδ. Φυτράκη

"Το δέντρο που έδινε" του Shel Silverstein,εκδ.Δωρικός

"Φοβάμαι . "Brian Moses, εκδ.Modern Times

"Φόβος" του Tracey Moroney, εκδ. Μεταίχμιο

"Φόρα το χαμόγελο σου" της Γιολάντα Τσορώνη, εκδ. Σαββάλας

"Αχ γιατί να είμαι γάτα "Μαριανίνα Κριεζή, εκδ. Άμμο.

Κουρμούση Ν.,Κούτρας Β.,(2011). Βήματα για τη ζωή. Αθήνα. Παπαζήση

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο .(2003). Διαθεματικό πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το νηπιαγωγείο.

Υλικό από το γραφείο σχολικών δραστηριοτήτων για τα συναισθήματα.

Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων

Πρόληψη παιδικών ατυχημάτων στο σχολείο, στο παιχνίδι, στο δρόμο, στο σπίτι, στη θάλασσα, στην παιδική χαρά, σε περίπτωση σεισμού και στο πέταγμα του χαρταετού

Άννα Νινιράκη, Χαρίκλεια Κολλιού

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ annaninirakh@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

68ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων με τίτλο ''Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων''. Το πρόγραμμα εντάσσεται στα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Νομού Ηρακλείου και το αρμόδιο τμήμα. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 2 μήνες. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 2 μεικτά τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 31 παιδιών υπό την καθοδήγηση 2 εκπαιδευτικών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_72.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Παιδικά ατυχήματα, σπίτι, σχολείο, παιδικά χαρά, θάλασσα, πρόληψη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα ατυχήματα είναι η πρώτη αιτία θανάτου στη χώρα μας, η σωστή και συστηματική πρόληψη μπορεί να μειώσει τον αριθμό και τη σοβαρότητα των παιδικών ατυχημάτων.

Όσο σημαντική είναι, για την πρόληψη παιδικών ατυχημάτων η υποδομή που παρέχεται από τους ενήλικες, εξίσου σημαντικό είναι να μάθουν τα παιδιά από την πιο μικρή ηλικία, να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να αυτοπροστατεύονται.

Στο πρόγραμμα αυτό τα παιδιά μέσα από οργανωμένες διδακτικές καταστάσεις συνειδητοποίησαν και απέκτησαν επίγνωση των κινδύνων στους χώρους συναναστροφής και διαβίωσης τους.

Μέσα από διάφορες δραστηριότητες προέκυψαν προτάσεις από τα ίδια τα παιδιά σχετικά με τρόπους αποφυγής ατυχημάτων, αλλά και αλλαγής στάσης και συμπεριφοράς για την προσωπική ασφάλεια.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα αντλεί το περιεχόμενο του από την Αγωγή Υγείας. Είναι απόλυτα συμβατό με το νέο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου, καθώς περιλαμβάνει δραστηριότητες που καλύπτουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα που προβλέπει το Δ. Ε. Π. Π.Σ. Το σενάριο συνδέεται διαθεματικά με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου. Αναπτύσσονται δραστηριότητες των Μαθηματικών, της Γλώσσας, των Εικαστικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Φυσικών Επιστημών και των ΤΠΕ, προάγοντας κατά αυτόν τον τρόπο την ολόπλευρη σωματική, συναισθηματική, νοητική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως εργαλείο ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών, συλλογικών τους δραστηριοτήτων.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδακτική προσέγγιση που ακολουθείται στο σενάριο είναι η θεματική προσέγγιση και η εργασία των παιδιών σε ομάδες.

Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι εμψυχωτικός υποβοηθητικός και διευκολυντικός στη διαδικασία της μάθησης. Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τη συνεργασία των μαθητών και φροντίζει το κλίμα στην τάξη να είναι ευχάριστο και δημιουργικό.

Οι ομάδες των παιδιών είναι ανομοιογενείς ως προς το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αλληλεπίδραση ανάμεσα στα παιδιά.

Ο υπολογιστής χρησιμοποιείται ως εργαλείο διερεύνησης και ανακάλυψης ,καθώς και δημιουργίας και έκφρασης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να μάθουν τα παιδιά τι είναι ατυχήματα
- να κατανοήσουν τους κινδύνους που διατρέχουν στους χώρους που ζούνε(σχολείο ,σπίτι, παιδική χαρά, δρόμο, θάλασσα κ.ά.)
- να εντοπίσουν τις αιτίες και τους παράγοντες που ευθύνονται γι΄ αυτούς
- να υιοθετήσουν κανόνες συμπεριφοράς που θα μειώσουν τα ατυχήματα στους χώρους που ζουν

ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας
- να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες
- να ανταλλάσουν ιδέες και προτάσεις
- να αναπτύξουν το διάλογο και την κριτική σκέψη
- να δημιουργήσουν, να σχεδιάσουν, να κατασκευάσουν, να διασκεδάσουν
- να εξοικειωθούν με την χρήση υπολογιστών ως εργαλείο για διερεύνηση, αναζήτησης νέων πληροφοριών, ανακάλυψης, αλλά και ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι:

- εμψυχωτικός υποβοηθητικός και διευκολυντικός στη διαδικασία της μάθησης
- ενθαρρύνει τη συνεργασία των μαθητών
- φροντίζει το κλίμα στην τάξη να είναι ευχάριστο και δημιουργικό
- οργανώνει δραστηριότητες με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει συνοχή και συνέχεια στην κατάκτηση της γνώσης
- αξιολογεί την εκπαιδευτική διαδικασία και την προσαρμόζει στις ανάγκες των μαθητών

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος ήταν η διαθεματικότητα, η βιωματική μάθηση, η διερευνητική μάθηση.

Οι τεχνικές που αξιοποιήθηκαν στην υλοποίηση του είναι ο καταιγισμός ιδεών, η εργασία σε ομάδες, τα παιχνίδια ρόλων, διερεύνηση και επεξεργασία των θεμάτων μέσα από την έρευνα και την ανακάλυψη, η επικοινωνία και η παρουσίαση των νέων γνώσεων με ποικίλους τρόπους (θεατρικό παιχνίδι, κατασκευές, ζωγραφική κ.λ.π.).

Οι ομάδες των παιδιών θα είναι ανομοιογενείς ως προς το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αλληλεπίδραση ανάμεσα στα παιδιά.

Ο υπολογιστής χρησιμοποιείται ως εργαλείο διερεύνησης και ανακάλυψης, καθώς και δημιουργίας και έκφρασης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφόρμηση για να ξεκινήσει το πρόγραμμα στάθηκε το πέταγμα του χαρταετού. Αφού μιλήσαμε για το έθιμο ,είπαμε τους κινδύνους που διατρέχουμε από το πέταγμα του χαρταετού και τι ατυχήματα μπορεί να μας συμβούν αν δεν προσέχουμε.

Τα ερωτήματα που τέθηκαν στην συνέχεια στα παιδιά ήταν: ”τι ξέρουν για τα ατυχήματα ”και“ που αλλού μπορεί να μας συμβούν ατυχήματα”; Έτσι λοιπόν έγινε ανίχνευση για το τι ξέρουν τα παιδιά. Όλες οι απαντήσεις καταγράφηκαν σε χαρτί(δρόμος, σπίτι, σχολείο, παιδική χαρά, λούνα παρκ, θάλασσα).

Χωρισμός σε ομάδες

Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε 6 ομάδες με τη βοήθεια της τράπουλας. Μοιράστηκαν στα παιδιά φύλλα (16) και όσα είχαν τον ίδιο αριθμό ήταν και στην ίδια ομάδα. Στην ολομέλεια υπήρχαν 6 αριθμημένα Α4. Κάθε παιδί πήγαινε και στεκόταν πάνω από τον αριθμό που είχε, στη συνέχεια αναποδογυρίσαμε τα Α4 όπου υπήρχαν ζωγραφισμένα τα μέρη που συμβαίνουν ατυχήματα (δρόμος, σπίτι, σχολείο, παιδική χαρά λούνα παρκ, θάλασσα, σεισμός).

Κάθε ομάδα ανέλαβε να φέρει πληροφορίες για το θέμα που είχε .Όλο το υλικό που έφεραν τα παιδιά τοποθετούνταν σε μια ειδικά διαμορφωμένη γωνιά και όταν δουλεύαμε το ανάλογο θέμα το παιδί παρουσίαζε το υλικό στην ολομέλεια. Αυτή η γωνιά εμπλουτίστηκε βέβαια και από υλικό που έφεραν οι εκπαιδευτικοί.

Δραστηριότητες με θέμα “κίνδυνοι από το πέταγμα του χαρταετού”: Στόχος να γνωρίσουμε τα ατυχήματα που μπορεί να συμβούν κατά το πέταγμα του χαρταετού και πώς μπορούμε να τα αποφύγουμε.

Πρώτα μιλάμε για το ηλεκτρικό ρεύμα και τι μας χρησιμεύει. Στη συνέχεια μαθαίνουμε με ποιο τρόπο φτάνει το ηλεκτρικό ρεύμα στα σπίτια μας (καλώδια ΔΕΗ). Αναφερόμαστε στους κινδύνους του ηλεκτρικού ρεύματος. Βρίσκουμε στο διαδίκτυο ανακοίνωση της ΔΕΗ, για το τι πρέπει να κάνουν οι πολίτες κατά την έξοδό τους, για το πέταγμα του χαρταετού. Γίνεται καταγραφή για το που πρέπει να πετάμε χαρταετό (μακριά από καλώδια της ΔΕΗ, αεροδρόμια, δέντρα). Ακόμα αναφερόμαστε στο ότι, αν ταξιδέψουμε με αυτοκίνητο πρέπει να τηρούμε τον Κ.Ο.Κ (Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας)για να φτάσουμε ασφαλείς στον προορισμό μας.

Τα παιδιά ζωγραφίζουν τους κινδύνους που υπάρχουν, στο πέταγμα των χαρταετών και φτιάχνουμε ένα animation.

Δραστηριότητες με θέμα “πρόληψη ατυχημάτων στο δρόμο: Στόχος να αντιληφθούν τα παιδιά πως μπορούν να συμβούν ατυχήματα, να μάθουν τη βασική σήμανση και τους σηματοδότες, να μάθουν πώς να κυκλοφορούν με το ποδήλατο αλλά και ως πεζοί με την κατάλληλη συμπεριφορά και να γνωρίσουν τον Κ.Ο.Κ(Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας).

- Διαβάσαμε το βιβλίο *“Καλώς τον κύριο ΚΟΚ”* ,του υπουργείου Μεταφορών και Συγκοινωνιών(2007), κεντρικό ρόλο στο βιβλίο έχει ο κύριος ΚΟΚ ο οποίος

εξηγεί στους μικρούς μαθητές, μ' έναν κατανοητό και διασκεδαστικό τρόπο, πώς πρέπει να κυκλοφορούμε με ασφάλεια στους δρόμους.

- Κατασκευάσαμε σήματα οδικής κυκλοφορίας και φανάρια για πεζούς και για αυτοκίνητα.
- Καλέσαμε τη σχολική τροχονόμο, η οποία μας μίλησε για τη δουλειά της και παίξαμε μαζί της διάφορα παιχνίδια με τους κανόνες οδικής συμπεριφοράς.
- Ακούσαμε και μάθαμε από το διαδίκτυο το τραγούδι *"ο φίλος μας ο κύριος ΚΟΚ"*(ΕΤ2 1987).
- Διαβάσαμε το βιβλίο *"Κυκλοφορώ με ασφάλεια"* της Μανιώς Χατζοπούλου και από το ανθολόγιο την ιστορία *"ο Σταμάτης και ο Γρηγόρης "*της Γαλάτειας Σουρελή, την οποία ζωγράφισαν τα παιδιά, την κάναμε βιβλίο και video και το ανεβάσαμε στο youtube.
- Δημιουργία ιστορίας με θέμα "Ένα ατύχημα με το ποδήλατο", δημιουργία βιβλίου και δραματοποίηση της ιστορίας.
- Δημιουργήσαμε αφίσες με θέμα : "κυκλοφορώ ως πεζός με ασφάλεια" και "κυκλοφορώ με το ποδήλατο μου".
- Δημιουργία μακέτας δρόμου-πόλης.
- Κάναμε μοτίβα με το Σταμάτη και το Γρηγόρη, φύλλα εργασίας για την εμπέδωση αυτών που μάθαμε και παίξαμε θεατρικό παιχνίδι .
- Κινητικό παιχνίδι: «Φανάρια, αυτοκίνητα και πεζοί». Χαράζουμε στο έδαφος με κιμωλία ένα μεγάλο δρόμο. Ένα παιδί κρατά από ένα κόκκινο και ένα πράσινο κύκλο αντίστοιχα(τα φανάρια) και ένα άλλο το Σταμάτη και το Γρηγόρη. Μια άλλη ομάδα παιδιών υποδύεται τ' αυτοκίνητα και μία τρίτη τους πεζούς. Όταν το παιδί δείχνει πράσινο, τ' αυτοκίνητα προχωρούν, ενώ οι πεζοί βλέπουν τον Σταμάτη και είναι ακίνητοι. Όταν το φανάρι γίνει κόκκινο, σταματούν τα αυτοκίνητα και αμέσως εμφανίζεται ο Γρηγόρης όπου οι πεζοί περνούν γρήγορα απέναντι.
- Βγήκαμε έξω από το σχολείο μας, παρατηρήσαμε τα σήματα οδικής κυκλοφορίας που υπήρχαν εκεί κοντά και εξηγήσαμε τι σημαίνουν. Σταματήσαμε πάνω στο πεζοδρόμιο και εφαρμόσαμε τους κανόνες που πρέπει να τηρούν οι πεζοί για να περάσουν απέναντι το δρόμο, αν δεν υπάρχουν φανάρια και διάβαση πεζών. **Σταματώ κοιτάζω δεξιά κοιτάζω αριστερά ακούω αν έρχεται αυτοκίνητο και περνάω γρήγορα απέναντι.**
- Ιστορία *"Η νύχτα της μπανανόφλουδας"* του Ευγένιου Τριβιζά, εκδ. Μεταίχμιο. Μέσα απ΄ αυτήν την ιστορία προβληματιστήκαμε για το τι πρέπει να κάνουμε για να μην γίνουμε εμείς υπεύθυνοι κάποιου ατυχήματος.

Δραστηριότητες με θέμα "πρόληψη ατυχημάτων στο σχολείο, στο σπίτι, στην παιδική χαρά": Στόχος να εντοπίσουν και να αντιληφθούν τα ατυχήματα που συμβαίνουν σ' αυτούς τους χώρους και να συνειδητοποιήσουν στο βαθμό του δυνατού τις αιτίες πρόκλησής τους.

Με αφορμή καθημερινά ατυχήματα που συμβαίνουν, συζητήσαμε και τα παιδιά παρουσίασαν τις πληροφορίες που γνώριζαν για τα ατυχήματα που τους έχουν συμβεί. Στη συνέχεια ατομικά ζωγράφισαν ένα ατύχημα που τους έχει συμβεί.

- Αναζητήσαμε στο διαδίκτυο εικόνες ατυχημάτων στο σχολείο, στο σπίτι, στην παιδική χαρά, οι οποίες μας προβλημάτισαν και έγινε συζήτηση πάνω σε αυτές.

- Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες, ζωγράφισαν τρόπους πρόληψης ατυχημάτων στους χώρους αυτούς και δημιουργήσαμε ένα βιβλίο και μία αφίσα, τα οποία βάλαμε στη γωνιά που είχαμε δημιουργήσει.
- Μάθαμε τις λέξεις, "Ασφαλή και Επικίνδυνα" και στη συνέχεια ομαδοποιήσαμε αντικείμενα του σπιτιού, που είναι ασφαλή για τα παιδιά και μπορούν να τα χρησιμοποιούν και επικίνδυνα, τα οποία πρέπει να αποφεύγουν γιατί σίγουρα θα έχουν κάποιο ατύχημα.
- Έπειτα κάναμε φύλλα εργασίας για να αξιολογήσουμε αν εμπεδώθηκαν από τα παιδιά αυτά που είπαμε.
- Δημιουργήσαμε με τα παιδιά ένα video, με θέμα "Αν… Τότε". Αν κόβω με το μαχαίρι…. τότε θα κοπώ, Αν σκαρφαλώνω στα κάγκελα … τότε θα πέσω κάτω, Αν ανεβαίνω ανάποδα στην τσουλήθρα .τότε θα με χτυπήσει αυτός που θα κατεβαίνει κ.ά.
- Ιστορίες *"Ο κύριος Σκουντούφλης"* και *"Η κυρία Απρόσεκτη"* από τη σειρά Modern Times, μικροί κύριοι, μικρές κυρίες.

Δραστηριότητες με θέμα "πρόληψη ατυχημάτων στο σεισμό": Στόχος να αντιληφθούν πώς από το σεισμό προκαλούνται ατυχήματα, να αποβάλλουν τυχόν φοβίες και να είναι προετοιμασμένα ανά πάσα στιγμή σε περίπτωση σεισμού.

- Αναφερθήκαμε στον Εγκέλαδο και τη μάχη του με τη Θεά Αθηνά (http://www.oasp.gr/node/2074). Είδαμε τη μάχη της θεάς Αθηνάς και του Εγκέλαδου σε αγγεία και γλυπτά. Με το λογισμικό οπτικοποίησης (google earth) εντοπίσαμε την Ιταλία το νησί της Σικελίας και το ηφαίστειο της Αίτνας, όπου σύμφωνα με το μύθο η Αθηνά έκλεισε τον Εγκέλαδο. Στη συνέχεια τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά ζωγραφίζοντας τον Εγκέλαδο.
- Δραματοποίηση της ιστορίας.
- Επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα του ΟΑΣΠ (http://www.oasp.gr/),όπου παρακολουθήσαμε εκπαιδευτικό βίντεο για τον σεισμό και συζητήσαμε αναφορικά με την αφίσα ''Προετοιμάζομαι για τον σεισμό'', "Μαθαίνω τι να κάνω στον σεισμό''.
- Παίξαμε το παιχνίδι που έχει ο ΟΑΣΠ στην ιστοσελίδα του http://kids.oasp.gr/kids_main/kids.html
- Κάναμε αναπαράσταση του σεισμού με τις λιθοσφαιρικές πλάκες. Πάνω σε κυλινδρικά τουβλάκια βάλαμε ένα μεγάλο ξύλινο καπάκι, εκεί φτιάξαμε σπιτάκια από τουβλάκια, βάλαμε αυτοκινητάκια και μικρά κουκλάκια, τα παιδιά κουνούσαν πέρα δώθε το ξύλο. Έτσι είδαμε τι έγινε όταν άρχισε να κουνιέται το έδαφος και ακολούθησε συζήτηση.
- Είδαμε εικόνες από καταστροφές που προκαλεί ο σεισμός.
- Ρωτήσαμε τα παιδιά ''τι θα κάνουμε αν κάνει σεισμό την ώρα που βρισκόμαστε στην τάξη;''. Συζητήσαμε και προβληματιστήκαμε, ώσπου βρήκαμε τα κατάλληλα μέρη για να καλυφθούμε μαθαίνοντας το τρίπτυχο **σκύβω καλύπτομαι κρατιέμαι γερά**. Ένα άλλο ερώτημα που έπρεπε να απαντηθεί ήταν "τι κάνουμε αν δεν έχουμε κάπου να καλυφθούμε "; Είπαμε στα παιδιά ότι πηγαίνουμε σε ένα σημείο που είναι ασφαλές (μακριά από τζάμια, βιβλιοθήκες και οτιδήποτε μπορεί να πέσει κάτω) και μαζεύουμε όσο πιο πολύ μπορούμε το σώμα μας.
- Το επόμενο ερώτημα που τέθηκε στα παιδιά ήταν ''τι θα κάνουμε όταν τελειώσει ο σεισμός;'' Τα παιδιά κατέθεσαν τις απόψεις τους π.χ να φύγουμε γρήγορα από την τάξη, να μείνουμε μέσα να περιμένουμε. Ζητήσαμε να μας

δείξουν τι εννοούν λέγοντας ''γρήγορα'' και όπως ήταν αναμενόμενο σηκώθηκαν όλα μαζί και άρχισαν να τρέχουν προς την έξοδο. Επισημάναμε τους πιθανούς κινδύνους είτε να χτυπήσουν, είτε να στριμωχτούν στη έξοδο και τους ζητήσαμε να μας προτείνουν κάτι άλλο. Καταλήξαμε να μπαίνουμε στη σειρά ο ένας πίσω από τον άλλο και να προχωράμε ήρεμα. Αφού κατάλαβαν τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να αντιδράσουν κατά τη διάρκεια και μετά το σεισμό, κάναμε ασκήσεις για να το καταλάβουν καλύτερα.

- Φτιάξαμε σακίδιο με τον απαραίτητο εξοπλισμό σε περίπτωση σεισμού και ορίστηκε ένα παιδί υπεύθυνο για να το παίρνει, το κρεμάσαμε κοντά στην πόρτα εξόδου.
- Δημιουργήσαμε φύλλο εργασίας όπου τα παιδιά κύκλωναν τα αντικείμενα που πρέπει να έχει ένα σακίδιο σεισμού.
- Μπήκαμε στην παρακάτω ιστοσελίδα ,http://deucalion.edu.gr/ και παίξαμε παιχνίδια για το σεισμό.
- Μάθαμε και χορέψαμε το τραγούδι «σεισμός σεισμός, μη σε πιάνει πανικός»με τα Ημισκούμπρια και παίξαμε με το cd του Υπουργείου Παιδείας για το σεισμό.
- Κάναμε ασκήσεις ετοιμότητας σε ανύποπτο χρόνο .
- Δημιουργήσαμε την ιστορία "Η Ειρήνη και ο σεισμός", την εικονογραφήσαμε και την κάναμε βιβλίο.

Δραστηριότητες με θέμα " Ατυχήματα που συμβαίνουν στη θάλασσα". Στόχοι να αντιληφθούν τα ατυχήματα που συμβαίνουν στη θάλασσα , να μάθουν να κολυμπούν, να μην απομακρύνονται από την επίβλεψη των ενηλίκων, να μην παίζουν επικίνδυνα παιχνίδια στο νερό και να μην κολυμπούν με γεμάτο στομάχι.

- Είδαμε εικόνες με ατυχήματα που μπορεί να συμβούν μέσα στη θάλασσα, στην παραλία ή από την έκθεση μας στον ήλιο και συζητήσαμε τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να προστατευτούμε αυτά. Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε ομάδες ζωγραφίσαμε και γράψαμε τα ατυχήματα που μπορούν να μας συμβούν στη θάλασσα.
- Διαβάσαμε την ιστορία *"Να προσέχεις και να είσαι ασφαλής"* του Τζέρι Τζ. Μέινερς.

Δραστηριότητα με θέμα "Γνωριμία και επικοινωνία με νηπιαγωγείο"

Επικοινωνήσαμε με το Νηπιαγωγείο Κάτω Ασιτών το οποίο υλοποιούσε το ίδιο πρόγραμμα με εμάς.

Υπήρξε ανταλλαγή πληροφοριών με το Νηπιαγωγείο Κάτω Ασιτών. Εξηγήσαμε στα παιδιά ότι υπήρχε ένα Νηπιαγωγείο μακριά από το Ηράκλειο που έκανε το ίδιο πρόγραμμα. Ακόμη ότι αυτά τα παιδιά είχαν φτιάξει παιχνίδια στον υπολογιστή που θα μπορούσαμε να παίξουμε.

Μπήκαμε στην ιστοσελίδα του Νηπιαγωγείου, όπου τα παιδιά του νηπιαγωγείου μας, έπαιξαν με αυτά τα παιχνίδια. Εξέφρασαν τη επιθυμία να πηγαίναμε επίσκεψη σε αυτό το νηπιαγωγείο και να γνωρίσουμε τα παιδιά που το έφτιαξαν. Επειδή ήταν δύσκολο κάτι τέτοιο, ανταλλάξαμε mail και συνεννοηθήκαμε να γνωριστούμε μέσω skype.

Μέσω του προγράμματος οπτικοποίησης google earth και με χρήση βιντεοπροβολέα, είδαμε που βρίσκεται το χωριό Κ.Ασίτες και το Νηπιαγωγείο.

Στη συνέχεια συνδεθήκαμε μέσω skype, γνωριστήκαμε και ανταλλάξαμε πληροφορίες για το πρόγραμμα που υλοποιούσαμε.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το όλο πρόγραμμα στέφθηκε με επιτυχία, επιτεύχθηκαν όλοι οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος καθώς και οι αναδυόμενοι στόχοι που προέκυψαν κατά την εξέλιξη του προγράμματος. Ενεργοποιήθηκαν τα παιδιά, έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον, κατάφεραν να αναδείξουν δεξιότητες και ικανότητες. Προσεγγίσαμε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, πετύχαμε την ολόπλευρη και την ισόρροπη ανάπτυξη και εκτός από γνώσεις, κατάφεραν να αναπτυχθούν κοινωνικοσυναισθηματικά και να αναπτύξουν θετικές στάσεις για το αντικείμενο. Καταφέραμε να ενεργοποιήσουμε ακόμα και τα πιο συνεσταλμένα παιδιά.

Σε επίπεδο συνεργασίας, τα δύο τμήματα λειτούργησαν σαν δύο συγκοινωνούντα δοχεία, ανταλλάσσοντας πληροφορίες, απόψεις καθώς και εποπτικό υλικό πάνω στο θέμα. Οι γονείς ανταποκρίθηκαν φέρνοντας σημαντικές πληροφορίες και ό,τι άλλο τους ζητήθηκε κατά την πορεία του προγράμματος.

Το νηπιαγωγείο άνοιξε τις πόρτες του στην ευρύτερη τοπική κοινωνία καθώς προσκλήθηκαν σχολική τροχονόμος, νοσηλεύτρια και κλιμάκιο του ΕΚΑΒ.

Υπήρξε συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων με δύο νηπιαγωγεία .Με το Νηπιαγωγείο Κάτω Ασιτών και με το 47ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου, με το οποίο συστεγαζόμαστε και υλοποιούσε παρόμοιο πρόγραμμα “Μικροί διασώστες”.

Έτσι τελειώνοντας το πρόγραμμα διοργανώσαμε μαζί με το 47ο Νηπιαγωγείο, ένα σεμινάριο στους γονείς με θέμα “Πρώτες βοήθειες σε παιδιά”. Το σεμινάριο έκανε διασώστης του ΕΚΑΒ Ηρακλείου, παρών ήταν και ο διευθυντής του ΕΚΑΒ. Πριν την έναρξη του σεμιναρίου έγινε η προβολή 2 βίντεο, που παρουσίαζαν τις δράσεις των Νηπιαγωγείων. Στην είσοδο υπήρχε έκθεση με τις εργασίες των παιδιών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

“Κυκλοφορώ με ασφάλεια” της Μανιώς Χατζοπούλου

“Να προσέχεις και να είσαι ασφαλής” του Τζέρι Τζ. Μέινερς.

“Ο κύριος Σκουντούφλης” και “Η κυρία Απρόσεκτη” από τη σειρά Modern Times, μικροί κύριοι, μικρές κυρίες

”Η νύχτα της μπανανόφλουδας”του Ευγένιου Τριβιζά, εκδ. Μεταίχμιο

”Καλώς τον κύριο ΚΟΚ”, του υπουργείου Μεταφορών και Συγκοινωνιών(2007)

DVD του Υπουργείου Παιδείας για το σεισμό

http://blogs.sch.gr/nipkasitira/author/nipkasitira/page/2/

http://deucalion.edu.gr

http://kids.oasp.gr/kids_main/kids.html

http://www.ekab.gr/web/index.php?option=com_content&view=article&id=61&Itemid=151

http://www.iator.gr/2011/05/18/proloipsipaidikonatyximaton/

http://www.oasp.gr/

http://www.oasp.gr/node/2074

http://www.pedtrauma.gr/el/

https://www.youtube.com/watch?v=4lDGM9S31fs

Υλικό από το γραφείο σχολικών δραστηριοτήτων για το σεισμό

Με όχημα τη μουσική ταξιδεύω στην ιστορία και στον κόσμο

Αισθητική, ιστορική και διαπολιτισμική προσέγγιση της μουσικής

Μαρία Κεφαλάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mkefalaki@gmail.com)

74ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πρόγραμμα γίνεται προσπάθεια προσέγγισης των ήχων και της μουσικής μέσα από μια πολύτροπη διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται όλα τα ΑΠΣ του Αναλυτικού Προγράμματος. Ξεκινώντας από τους ήχους και τις ιδιότητές του, ανακαλύπτουμε τα μουσικά όργανα και τη μουσική, ανά τους αιώνες και τον κόσμο. Σκοπός του προγράμματος είναι τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με μια τέχνη που επιδρά ευεργετικά, όπως όλες οι τέχνες, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας τους, με τρόπο βιωματικό και δημιουργικό. Η μεθοδολογία που ακολουθείται είναι της διαθεματικής προσέγγισης και του σχεδίου εργασίας. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες τα παιδιά μαθαίνουν και πειραματίζονται με τη μουσική, δημιουργούν με πολλαπλούς τρόπους, (μουσική θέατρο, εικαστικά), επικοινωνούν και συνεργάζονται, διαμορφώνουν θετική στάση για την τέχνη της μουσικής και σεβασμό στην πολιτιστική ετερότητα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_67.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ήχοι και περιβάλλον, Μουσική, Ιστορία της Μουσικής, Διαπολιτισμικότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μουσική αποτελεί ισχυρό μέσο καλλιέργειας των γνωστικών, κοινωνικών, ψυχοσυναισθηματικών και κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών και γενικότερα συμβάλει στην ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξή τους. Κύριοι σκοποί της εισαγωγής της στο σχολείο και ειδικότερα στο Νηπιαγωγείο είναι η καλλιέργεια της αισθητικής ικανότητας και ευαισθησίας, η έκφραση και η ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας των παιδιών, προσδίδοντας, παράλληλα, νέες διαστάσεις στην κατανόηση του κόσμου. Η βιωματική προσέγγιση της μουσικής, μέσα από την κίνηση, τις αισθήσεις, το παιχνίδι, αναδεικνύει τη χαρά, την αισθητική απόλαυση και την εκφραστική της δύναμη.

Η ιδιαίτερα θετική ανταπόκριση όλων των παιδιών σε οποιασδήποτε μορφής ενασχόληση με τη μουσική (ακρόαση, τραγούδι, μουσικοκινητικές δραστηριότητες, κ.α.) αποτέλεσε το βασικό κριτήριο επιλογής του θέματος. Τα παιδιά από τις πρώτες μέρες στο Νηπιαγωγείο δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον και ικανοποίηση σε δραστηριότητες που αφορούν τη Μουσική Αγωγή. Έτσι, το ενδιαφέρον αυτό αποτελεί ισχυρό κίνητρο, ώστε τα παιδιά να προσεγγίσουν και να εμβαθύνουν στον κόσμο της μουσικής, να αισθανθούν και να εκφραστούν μέσα από αυτόν, να μάθουν, να δημιουργήσουν, να αντιληφθούν και να κατανοήσουν την αξία της μουσικής στη ζωή των ανθρώπων.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελείται από επιμέρους θέματα, μέσα από τα οποία αναδεικνύονται οι διάφορες πτυχές του. Οι ήχοι στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον είναι το πρώτο θέμα που προσεγγίστηκε. Τα μουσικά όργανα, η «γλώσσα» της μουσικής, τα τραγούδια, η μουσική στον χώρο και στον χρόνο ήταν, επίσης, επιμέρους θέματα που μας απασχόλησαν.

Η διάρκεια του προγράμματος ήταν περίπου τέσσερις μήνες. Υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα του Νηπιαγωγείου, παρόλο που σε πολλές από τις δράσεις του συμμετείχαν και τα υπόλοιπα τμήματα. Επίσης, στο πρόγραμμα συμμετείχαν όλοι οι εκπαιδευτικοί του τμήματος, καθώς το τμήμα είναι μεικτού ωραρίου και σε αυτό λειτουργεί Τμήμα Ένταξης, Παράλληλη Στήριξη και Ειδική Βοηθός.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- Μελέτη Περιβάλλοντος
- Γλώσσα
- Μαθηματικά
- Φυσική Επιστήμες
- Τέχνες
- Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη
- Τεχνολογίες Πληροφοριών & Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μελέτη Περιβάλλοντος:

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να εντοπίζουν και να διακρίνουν φυσικούς και τεχνητούς ήχους εντός συγκεκριμένου περιβάλλοντος.
- Να γνωρίσουν και να διακρίνουν τα μουσικά όργανα της ορχήστρας.
- Να γνωρίσουν τι είναι χορωδία.
- Να αντιληφθούν την αξία μιας πολιτιστικής εκδήλωσης και της συμμετοχής τους σε αυτή.
- Να κατανοήσουν ότι η μουσική αποτελεί στοιχείο πολιτισμού για κάθε κοινωνία, στον χώρο και στον χρόνο.
- Να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα και μέσα από τη μουσική.

Γλώσσα:

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η ακρόαση έχει διαφορετικούς κάθε φορά σκοπούς, για παράδειγμα, για ψυχαγωγία και εκμάθηση στίχων των τραγουδιών.
- Να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν κατάλληλο λόγο και λεξιλόγιο, ανάλογα τις επικοινωνιακές ανάγκες και σκοπούς, συμμετέχοντας σε διάφορες δραστηριότητες, όπως πρόσκτησης πληροφοριών, παραγωγής κοινού έργου σε ομάδες και παρουσίασής του στην ολομέλεια, συζήτησης και δημιουργίας προσκλήσεων για εκδήλωση.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, μέσα από την επεξεργασία νέων θεμάτων, όπως αυτό που διαπραγματεύεται το πρόγραμμα.
- Να παράγουν προφορικά κείμενα σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ισχύουν κάθε φορά.
- Να επιλέγουν τα σημειωτικά μέσα (γράμμα, εικόνα ή σε συνδυασμό) για την παραγωγή κειμένων με προκαθορισμένο στόχο.
- Να αντιλαμβάνονται τους σκοπούς της γραφής.

- Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση φωνήματος – γραφής, σε δραστηριότητες όπως στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.

Μαθηματικά:

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να ομαδοποιούν και να δημιουργούν σύνολα και υποσύνολα.
- Να καταμετρούν αντικείμενα και αντικείμενα σε εικόνες.
- Να αντιστοιχούν ποσότητες με αριθμούς.
- Να αναγνωρίζουν αριθμητικές ποσότητες και αριθμούς χρησιμοποιώντας στρατηγικές άμεσης αναγνώρισης.
- Να προβαίνουν σε συγκρίσεις ποσοτήτων και αριθμών και να χρησιμοποιούν τα αντίστοιχα σύμβολα.
- Να συνδέουν την αριθμητική με τη χρονική ακολουθία.
- Να αναπτύξουν την αναλυτικοσυνθετική τους ικανότητα.

Φυσικές Επιστήμες:

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να γνωρίσουν και να πειραματιστούν με τις ιδιότητες του ήχου.
- Να αντιληφθούν το φαινόμενο της ηχούς.
- Να πειραματιστούν με υλικά για να αντιληφθούν και να διακρίνουν τη διαφορετικότητα των ήχων σε σχέση με τα υλικά.

Τέχνες:

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

Μουσική

- Να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες παραγωγής ήχου με το σώμα τους και με διάφορα υλικά.
- Να συντονίζουν την κίνησή τους με τον ρυθμό της μουσικής.
- Να ανταποκρίνονται με διάφορους τρόπους σε ρυθμικά πρότυπα.
- Να διακρίνουν τα μουσικά όργανα από τον ήχο τους.
- Να γνωρίσουν τις νότες και το πεντάγραμμο.
- Να παίξουν απλούς ρυθμούς με τα μουσικά όργανα της τάξης, δημιουργώντας τη δική τους ορχήστρα.
- Να εκφραστούν παίζοντας αυτοσχέδιους ρυθμούς, συνδέοντάς τους με τα συναισθήματα τους.
- Να προσεγγίσουν τη μουσική μέσα από δραστηριότητες της εκτέλεσης (έλεγχος ήχων μέσω τραγουδιού).
- Να τραγουδούν διάφορα απλά τραγούδια, κατάλληλα για την ηλικίας τους.
- Να συνοδεύουν κάθε τραγούδι με ρυθμικές κινητικές δραστηριότητες, ή δηλωτικές κινήσεις και νεύματα.
- Να παρουσιάζουν τις εκτελέσεις τους σε διαφορετικού τύπου κοινό για διάφορους σκοπούς.
- Να χρησιμοποιούν κατάλληλα μέσα για να αξιολογούν τη δουλειά τους, π.χ. ψηφιακή συσκευή εγγραφής φωνής ή βιντεοκάμερα.

- Να βιώσουν ομαδικές μουσικές εμπειρίες.

Εικαστικά

- Να αντλούν θέματα από το κοινωνικό περιβάλλον και από αυτό να προβαίνουν στην παραγωγή ενός καλλιτεχνικού έργου.
- Να γνωρίσουν τις δυνατότητες της ψηφιακής τεχνολογίας και να τις χρησιμοποιούν για πειραματισμό, παραγωγή, αναπαραγωγή και μετασχηματισμό έργων.
- Να αποτυπώσουν εικαστικά τις μουσικές τους εμπειρίες.

Οπτικοακουστική έκφραση

- Να συνεργάζονται εποικοδομητικά για να τραβήξουν σειρά φωτογραφιών, για την παραγωγή ενός έργου, περιμένοντας τη σειρά τους.
- Να μπορούν να ορίσουν τα όρια του κάδρου φωτογράφησης
- Να μπορούν να παράγουν μια απλή οπτικοακουστική παραγωγή με διαδοχικές εικόνες.

Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να αποκτήσουν θετική αυτοεκτίμηση, παρουσιάζοντας τα επιτεύγματά τους, τα οποία παρήγαγαν από την ενασχόληση τους με το θέμα, αποκτώντας έτσι αίσθημα αξίας και αποτελεσματικότητας.
- Να αποκτήσουν ηθικές αξίες, τις οποίες άντλησαν και επεξεργάστηκαν στην ενασχόληση τους με το περιεχόμενο των τραγουδιών, όπως της ειρήνης, της συνεργασίας και της αλληλεγγύης.
- Να συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες, στην ολομέλεια ή σε μικρές ομάδες.

Τεχνολογίες Πληροφοριών & Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Τα νήπια ενθαρρύνονται:

- Να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο για να αναζητήσουν πληροφορίες, να τις αξιοποιούν για να καταλήξουν σε συμπεράσματα ως προς τον προσδιορισμό μιας έννοιας, ή ως προς την εκμάθηση συγκεκριμένων γνώσεων.
- Να χρησιμοποιήσουν λογισμικό σχεδίασης, επεξεργασίας και δημιουργίας ταινίας για να δημιουργήσουν τη δική τους ταινία (animation).
- Να εξοικειωθούν με την οργάνωση και τη διαχείριση αρχείων και φακέλων που θα δημιουργήσουν για να αποθηκεύσουν το πληροφοριακό και το φωτογραφικό τους υλικό.
- Να αναζητούν πληροφορίες σε διάφορες μορφές, όπως εικόνες, βίντεο κείμενο, να τις επεξεργάζονται και να τις παρουσιάζουν, παράγοντας πολύτροπες πληροφορίες με τη βοήθεια των ΤΠΕ.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικών, εφαρμογών και άλλων προγραμμάτων και να τα χρησιμοποιήσουν ως μέσα για την επίτευξη στόχων και επιδιώξεων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η μεθοδολογία του προγράμματος βασίστηκε στις γνωστικές θεωρίες μάθησης, του εποικοδομισμού και της ανακαλυπτικής μάθησης και στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες.

Οι θεωρίες αυτές υποστηρίζουν την ενεργό συμμετοχή του μαθητή στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης, ο οποίος αλληλεπιδρά με το υλικό και κοινωνικό περιβάλλον, σε συγκεκριμένα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια.

Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος τα παιδιά μέσα από ποικίλα ερεθίσματα, ανακαλυπτικές διαδικασίες, όπως η διερεύνηση και η επαλήθευση, αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους, με το εγγύς και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, ενεπλάκησαν κυρίως σε ομαδοσυνεργατικές και διερευνητικές δραστηριότητες. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην αυτενέργειά τους και ο ρόλος των εκπαιδευτικών ήταν κυρίως υποστηρικτικός και διαμεσολαβητικός.

Η διδακτική στρατηγική που ακολουθήθηκε είναι η διαθεματική, η οποία ακολουθεί τη θεματική προσέγγιση, καθώς το θέμα έχει επιλεγεί εκ των προτέρων από την εκπαιδευτικό, έχουν τεθεί οι μαθησιακοί στόχοι του διδακτικού σεναρίου και έχει προβλεφθεί η χρονική του διάρκεια. Ωστόσο, η μέθοδος των σχεδίων εργασίας ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια επεξεργασίας υποθεμάτων, όπου τα παιδιά ερεύνησαν μόνα τους σε ομάδες, επεξεργάστηκαν τις πληροφορίες και παρουσίασαν τα ευρήματά τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Επιμέρους θέμα 1:Οι ήχοι στη φύση και στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Τα παιδιά μέσα από τη διαδικασία του Θεατρικού Παιχνιδιού με τη χρήση οπτικοακουστικών ερεθισμάτων, ήρθαν σε επαφή με διάφορους ήχους, αναπαριστώντας τα περιβάλλοντα που αντιστοιχούσαν σε αυτούς και δημιουργώντας ταχυδράματα που σχετίζονταν με τους ήχους κάθε περιβάλλοντος. Επίσης, με τη χρήση του Η/Υ, στο λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration δημιούργησαν τη δική τους ηχοϊστορία με φυσικούς ήχους.

Επιμέρους θέμα 2: Οι ιδιότητες του ήχου

Οι ιδιότητες του ήχου παρουσιάστηκαν στα παιδιά ως οι φίλοι του «κου Ήχου» που χωρίς αυτούς δεν θα μπορούσε κανείς να τον ακούσει. Μέσα από διάφορα παιχνίδια με τη φωνή, ψυχοκινητικά και μουσικοκινητικά παιχνίδια, τα παιδιά γνώρισαν τις ιδιότητες του ήχου. Πειραματίστηκαν με αυτούς με διάφορα αντικείμενα και μουσικά όργανα και μέσα από τη διαδικτυακή εφαρμογή εικονικού χειρισμού. Η εφαρμογή αυτή δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να ακούσουν από διάφορα ηχογόνα και μουσικά όργανα διαφορετικά τονικά ύψη, διαφορετική ηχητική διάρκεια, ηχόχρωμα ή χροιά και διαφορετική ένταση στο καθένα, και να πειραματιστούν.

Ως δράση εμπέδωσης του θέματος τα παιδιά δημιούργησαν μια ταινία κινούμενης εικόνας (animation). Μετά από ιδεοθύελλα, τα παιδιά κατέληξαν στην ιστορία που θα είχε για ήρωές του τον «κο Ήχο» και τις ιδιότητές του, χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε μια δημιούργησε στον Η/Υ, με λογισμικό ζωγραφικής, τις μορφές της ιστορίας τους. Επίσης, κάθε ομάδα ζωγράφισε και δημιούργησε με πλαστελίνη ένα κομμάτι του σκηνικού της ταινίας. Ανά ομάδες, φωτογράφησαν και ηχογράφησαν τα μέρη της ταινίας που επέλεξαν και με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού το επεξεργάστηκαν στο πρόγραμμα δημιουργίας ταινιών Windows Live Movie Maker.

Επιμέρους θέμα 3.: Τα μουσικά όργανα

Τα παιδιά παρακολούθησαν ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα από τον μουσικοπαιδαγωγό κο Πιντζοπουλο Θεόδωρο, μέσα από το οποίο διέκριναν τους απλούς ήχους από τη μουσική και γνώρισαν διάφορα μουσικά όργανα, τα οποία ομαδοποίησαν σε κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο παραγωγής του ήχου τους. Επίσης, παρήγαγαν απλά ρυθμικά μοτίβα με ξυλάκια.

Με ερέθισμα αυτή τη δράση τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες έρευνας και ερεύνησαν για τα μουσικά όργανα (ποιά έγχορδα, κρουστά και πνευστά μουσικά όργανα υπάρχουν σε μια ορχήστρα, πώς φτιάχνονται, ποια μουσικά όργανα είχαν τα παλιά χρόνια, μουσικά όργανα από διάφορα μέρη του κόσμου). Στη διερεύνησή τους αυτή χρησιμοποίησαν την ιστοεξερεύνηση, βιβλία, βίντεο, μουσικά όργανα που είχαν στο σπίτι τους, κ.α Μετά την επεξεργασία και την παρουσίαση των ευρημάτων τους, επέλεξαν να ζωγραφίσουν μουσικά όργανα και να κάνουν αυτοσχέδιες κατασκευές.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης, είχε προσκληθεί και ο μουσικός κος Βρέντζος Γεώργιος, ο οποίος παρουσίασε στα παιδιά παραδοσιακά μουσικά όργανα. Στο τέλος της παρουσίασης τα παιδιά εξέφρασαν τις απορίες τους, καταγράφοντας τις απαντήσεις με τον δικό τους τρόπο.

Ως εμπεδωτική δραστηριότητα χρησιμοποιήθηκε μια επιμέρους εφαρμογή του ελεύθερου λογισμικού GCompris, όπου τα παιδιά αναγνώριζαν τα μουσικά όργανα από τον ήχο που παρήγαγαν.

Επιμέρους θέμα 4: Η μουσική, οι μουσικοί

Τα παιδιά παρακολούθησαν στον διαδραστικό πίνακα μια συναυλία συμφωνικής ορχήστρας, όπου παρατηρούσαν ποια μουσικά όργανα έπαιζαν και τα κατέγραψαν ζωγραφίζοντας τα. Στη συνέχεια ομαδοποίησαν τις ζωγραφιές τους, ανάλογα την κατηγορία των μουσικών οργάνων. Εντόπισαν τις διαφορές από έναν σολίστα μουσικό και γνώρισαν τις έννοιες «ντουέτο», «τρίο», «κουαρτέτο», στη μουσική παρουσίαση.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης του υποθέματος, είχε προσκληθεί στο Νηπιαγωγείο η Φιλαρμονική Ορχήστρα του Δήμου Ηρακλείου, η οποία μας επισκέφθηκε. Παρουσιάστηκαν τα μουσικά όργανα, και μουσικές μελωδίες που μάγεψαν τα παιδιά και τις εκπαιδευτικούς. Στο τέλος, τα παιδιά πήραν συνέντευξη από τους μουσικούς και τον μαέστρο κο Τζωρτάκη, με τη χρήση ψηφιακής συσκευής εγγραφής φωνής, με ερωτήσεις που είχαν προετοιμάσει. Την επόμενη ημέρα ακούγοντας ξανά το ηχητικό υλικό, κατέγραψαν ζωγραφίζοντας τις απαντήσεις, μια κάθε παιδί, εμπλουτίζοντας έτσι, το υλικό της διερεύνησής τους. Επίσης, αποτύπωσαν με ζωγραφική την ορχήστρα και τα μουσικά όργανα που τους άρεσαν περισσότερο.

Επιμέρους θέμα 5: Οι νότες και το πεντάγραμμο

Τα παιδιά μέσα από παιχνίδια γνώρισαν τις νότες, τον τρόπο γραφής τους και προσέγγισαν τη λειτουργία του πενταγράμμου. Σε ομάδες πειραματίστηκαν σε μια επιμέρους εφαρμογή στο λογισμικό GCompris, στο οποίο αναπαρήγαγαν και δημιουργούσαν τις δικές τους μελωδίες βλέποντας ταυτόχρονα να γράφονται οι αντίστοιχες νότες στο πεντάγραμμο.

Επίσης, συμμετείχαν στις δραστηριότητες του μουσικοπαιδαγωγού κου Πιντζόπουλου, ο οποίος επισκέφθηκε το Νηπιαγωγείο μας για δεύτερη φορά, μέσα από τις οποίες έμαθαν να διακρίνουν τις μουσικές αξίες και να παράγουν μικρά ρυθμικά μοτίβα «διαβάζοντας» μια μικρή σειρά μουσικών αξιών.

Επιμέρους θέμα 6: Τα τραγούδια, η χορωδία

Στο συγκεκριμένο επιμέρους θέμα τα παιδιά ασχολήθηκαν με την έννοια της χορωδίας και δημιουργήσαμε τη δική μας σχολική χορωδία. Αρχικά διατύπωσαν τις δικές τους προϋπάρχουσες γνώσεις για το τι είναι χορωδία και μετά από ιστοεξερεύνση επαλήθευσαν ή όχι τις ιδέες τους, προσδιορίζοντας ταυτόχρονα και την έννοια.

Στη συνέχεια αποφάσισαν να συμμετέχουμε στο 2ο Φεστιβάλ Σχολικών Χορωδιών που οργάνωσε η Μουσικοπαιδαγωγική Ομάδα «Τζαμ τζαμ» σε συνεργασία με το Σύλλογο

Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου «Δομίνικος Θεοτοκόπουλος». Με τη διαδικασία της ψηφοφορίας, χρησιμοποιώντας το λογισμικό Kidspiration καταμέτρησαν τις προτιμήσεις των τραγουδιών και κατέληξαν ποια θα τραγουδήσουν. Στη διαδικασία εκμάθησης των τραγουδιών, τα παιδιά ζωγράφισαν σε ομάδες το περιεχόμενο των τραγουδιών και έπαιξαν μικρά δρώμενα με ερέθισμα το περιεχόμενό τους. Με τη βοήθεια της μουσικού κας Σταυρίδη Αργυρώς, μέλος της Μουσικοπαιδαγωγικής Ομάδας «Τζαμ τζαμ» κάναμε πρόβες με τη συνοδεία του αρμόνιου. Επίσης, με τη βοήθεια του λογισμικού οπτικοποίησης χαρτών (π.χ. Google maps, Google Earth) εντοπίσαμε τη θέση του Νηπιαγωγείου και τη θέση που επρόκειτο να γίνει το Φεστιβάλ, κάνοντας συγκρίσεις ως προς τον χρόνο που χρειαζόταν για να φτάσουμε στο προορισμό μας, ο οποίος εμφανίζονταν κάθε φορά, ανάλογα με το μέσο που θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε (αυτοκίνητο, ποδήλατο, μηχανάκι ή με τα πόδια).

Με πολύ χαρά συμμετείχαμε στο Φεστιβάλ, ενώ την επόμενη ημέρα τα παιδιά ζωγράφισαν τη «χορωδία μας». Κάθε ζωγραφιά τη φωτογράφησαν με την ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και την ενσωμάτωσαν σε έγγραφο στο λογισμικό κειμενογράφου Word. Επίσης, δημιούργησαν ένα εξώφυλλο, και έδωσαν τίτλο. Με τη διαδικτυακή εφαρμογή δημιουργίας ηλεκτρονικών βιβλίων Issuu, δημιούργησαν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο, ως λεύκωμα.

Επίσης, τα παιδιά δημιούργησαν μια ταινία κινούμενης εικόνας (animation) με τίτλο η «Η χορωδία μας», στην οποία αποτύπωσαν την εμπειρία τους. Στον Η/Υ, με το λογισμικό ζωγραφικής, ζωγράφισε καθένα τον εαυτό του. Κατόπιν χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε μια δημιούργησε ένα κομμάτι του σκηνικού. Επίσης κάθε ομάδα αποτύπωσε σε χαρτί το κομμάτι του «σεναρίου» που θα φωτογράφιζε. Όταν ολοκληρώθηκε η διαδικασία με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού επεξεργάστηκαν το animation με το πρόγραμμα Windows Live Movie Maker.

Επιμέρους θέμα 7: Η μουσική στον κόσμο

Τα παιδιά σε ομάδες επεξεργάστηκαν το υλικό που υπάρχει στο ελεύθερο λογισμικό «Το Μουσικό Χωριό» (Μουσική Α – ΣΤ Δημοτικού), το οποίο υπάρχει στην ιστοσελίδα της Τεχνικής Στήριξης του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, στην ενότητα «Οι μουσικές γειτονιές του κόσμου». Κάθε ομάδα επέλεξε μια μουσική. Φαντάστηκαν και δημιούργησαν μικρές ιστορίες ανάλογα με το ποιοι πίστευαν ότι συνέθεσαν αυτή τη μουσική και τι ήθελαν να εκφράσουν, λαμβάνοντας υπόψη και τον τόπο που ζουν. Τις ιστορίες αυτές τις αποτύπωσαν με σκηνικούς αυτοσχεδιασμούς και με ζωγραφική.

Επιπλέον δράσεις

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος πραγματοποιήθηκε δράση με γονείς και παιδιά, με προσκεκλημένο τον μουσικό Μάριο Μαρκόπουλο. Τα παιδιά μαζί με τους γονείς τους βίωσαν *«βασικές μουσικές έννοιες, όπως ο παλμός, οι ρυθμικές αξίες, η δυναμική της μουσικής»*. Στο τέλος των δραστηριοτήτων ο κος Μαρκόπουλος παρουσίασε στους γονείς την παιδευτική αξία της μουσικής και τη σημαντική επίδρασή της στην ισόρροπη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν συνεργασίες με φορείς και ειδικούς.

Ευχαριστούμε θερμά τον Σχολικό Σύμβουλο Μουσικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Κρήτης, κο Δροσουλάκη Κωνσταντίνο για την πολύτιμη καθοδήγηση και βοήθειά του. Επίσης, ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους μουσικούς Γεώργιο Βρέντζο, Πιντζόπουλο Θεόδωρο, Μάριο Μαρκόπουλο, που

εμπλούτισαν σημαντικά με τις παρεμβάσεις τους το πρόγραμμα και βοήθησαν πολύ στην κατανόηση και στη βιωματική εμπλοκή των παιδιών με το θέμα. Ακόμη, ευχαριστούμε θερμά όλους τους μουσικούς της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Δήμου Ηρακλείου και τον μαέστρο της κο Τζωρτάκη, για τις υπέροχες μουσικές στιγμές που μας χάρισαν και για τις πολύτιμες απαντήσεις που έδωσαν στα παιδιά. Τέλος, ευχαριστούμε τη Μουσικοπαιδαγωγική Ομάδα «Τζαμ Τζαμ» για τη συνεργασία μας στο πλαίσιο του Φεστιβάλ και ιδιαίτερα τη μουσικό κα Αργυρώ Σταυρίδη που μας βοήθησε σημαντικά στις πρόβες μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://www.pischools.gr/download/programs/depps/13deppsaps_Mousikis.pdf ΔΕΠΠΣ Μουσικής

Καραμπέτσας, Α., Λασκαράκη, Ρ., Ζυγούρης, Ν. (2011). Η επίδραση της μουσικής εκπαίδευσης στη μνημονική λειτουργία παιδιών σχολικής ηλικίας. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.uth.gr/tovima/60/4.pdf.

Σωτηριάδου, Ν. (2008). Στάσεις των Νηπιαγωγών απέναντι στο διδακτικό αντικείμενο της Μουσικής στο Νηπιαγωγείο. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ikee.lib.auth.gr/record/113375/files/SOTIRIADOU.pdf.

Υ.ΠΑΙ.Θ. – Π.Ι. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων (ΔΕΠΠΣ). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=367.

Υ.ΠΑΙ.Δ.Μ.Θ. – Π.Ι. (2011). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου.* Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://digitalschool.minedu.gov.gr/ .

ΥΠ.Ε.Π.Θ – Π.Ι. (2009). Οδηγός Νηπιαγωγού Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Τόσο όμορφη η αυλή μας που ομορφαίνει τη ζωή μας

Καθαριότητα, βαφή, ζωγραφική αυλής, δημιουργία επιδαπέδιων παραδοσιακών παιχνιδιών, καλλιέργεια φυτών δημιουργία παρτεριών

Μαρία Ζαχαριουδάκη, Ευστρατία Καραγρηγορίου, Ειρήνη Τσαγκαράκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ mzaharioudaki78@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ekaragrigoriou@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

78ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αφόρμηση δόθηκε από την μεγάλη αυλή του σχολείου μας. Οι στόχοι που τέθηκαν είναι να αναπτύξουν τα νήπια την αισθητική τους, να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες καλλιέργειας φυτών και να κατανοήσουν τη σημασία του πράσινου στη ζωή μας με δικές τους παρεμβάσεις ώστε να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες. Συνεργαστήκαμε με τον σύλλογο γονέων του νηπιαγωγείου μας καθώς και με το γειτονικό σχολείο ενώ συνδέεται με το ΑΠΣ στα μαθησιακά πεδία: μελέτη περιβάλλοντος, εικαστικά, φυσική αγωγή, μαθηματικά, γλώσσα, Τ.Π.Ε. Ενδεικτικές δράσεις: αναρτήσεις στο διαδίκτυο, αφίσες/φυλλάδια, χειροτεχνίες, θεατρικό, έκθεση έργων μαθητών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_66.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φυσικό περιβάλλον, αειφόρο σχολείο, φυτά του τόπου μας, βότανα, εικαστικές τέχνες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα μικρά παιδιά μαθαίνουν μέσα από την άμεση ενασχόλησή τους με το φυσικό περιβάλλον διαμορφώνοντας σταδιακά μια υπεύθυνη και ευαίσθητη στάση απέναντι σε αυτό. Παράλληλα, αναπτύσσουν ομαδικό πνεύμα συνεργασίας και καλλιεργούν την καλαισθησία τους όταν καλούνται να διαμορφώσουν τον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου από κοινού με τους συμμαθητές τους.

Συνδυαστικά, τα παιδιά μέσα από τη φυσική κίνηση και τα παιχνίδια στην αυλή εξερευνούν το περιβάλλον γύρω τους, εντοπίζουν και αναγνωρίζουν τις μεταβολές του καθώς και τις δυνατότητες να το διαφοροποιούν παρεμβαίνοντας σε αυτό πάντα με σεβασμό και σε συνεργασία με τους συμμαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Αναπτύσσουν καλύτερη αντίληψη του χώρου, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Σε αυτό το πλαίσιο, παίζουν με το χώμα, το νερό, ρωτούν, παρατηρούν, μοιράζονται τις γνώσεις, ανταλλάσσουν απόψεις και ιδέες. Φύση και άνθρωποι αλληλεπιδρούν, αλληλοεπηρεάζονται και αναπτύσσονται μέσα από τη μάθηση, το σεβασμό και το παιχνίδι.

Για την ανάδειξη όλων των παραπάνω, κρίθηκε απαραίτητη η ενασχόληση των παιδιών με τη διαμόρφωση του προαυλίου χώρου του σχολείου, ώστε να δραστηριοποιηθούν ως προς την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την ορθολογική παρέμβαση στη φύση, την απόκτηση περιβαλλοντικής συνείδησης και την προαγωγή της υγείας τους.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ Δ.Ε.Π.Π.Σ. και το Α.Π.Σ.

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα στηρίζεται στις αρχές του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) καθώς και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.Σ.). Ο σχεδιασμός του βασίστηκε στην προσέγγιση και αξιοποίηση των ενδιαφερόντων, των αναγκών και των γνώσεων των παιδιών. Τα παιδιά

αναπτύσσουν δεξιότητες και ικανότητες μέσα από τη βιωματική, ενεργητική μάθηση καθώς εμπλέκονται σε συλλογικές, διερευνητικές και πειραματικές δράσεις και αναζήτηση λύσεων, λήψη αποφάσεων και επίλυση προβλημάτων. Κατ' επέκταση, στο εν λόγω σχέδιο εργασίας αναπτύσσονται δράσεις από όλα τα διδακτικά αντικείμενα του Δ.Ε.Π.Π.Σ. (γλώσσα, μαθηματικά, περιβάλλον, τέχνες, φυσική αγωγή, τεχνολογίες πληροφοριών), ώστε να υπάρχει μια ολιστική αντίληψη της γνώσης και να προάγεται η διαθεματικότητα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το σχολείο συστεγάζεται με άλλα δύο νηπιαγωγεία (72ο και 51ο Νηπιαγωγεία Ηρακλείου), με τα οποία μοιράζεται έναν ενιαίο μεγάλο προαύλιο χώρο. Το μεγαλύτερο μέρος του καλύπτεται από τσιμέντο, ενώ είναι περιφραγμένο με κάγκελα. Στις άκρες υπάρχουν ορισμένα δέντρα και ένα μικρό παρτέρι. Επιπλέον, υπάρχουν κάποια πλαστικά παιχνίδια, παλαιότερη δωρεά του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, τα οποία λόγω των καιρικών συνθηκών και της πολυκαιρίας έχουν φθαρεί. Λόγω του επικλινούς επιπέδου και της τραχιάς επιφάνειας, οι πτώσεις των παιδιών είναι συχνές. Ως εκ τούτου, συζητήθηκε η αντικατάστασή του από ειδικό τάπητα, αλλά το κόστος για την κάλυψη ενός τόσο μεγάλου χώρου, καθώς και η συντήρησή του είναι πολυδάπανα.

Σκεφτήκαμε να θέσουμε καταρχήν το θέμα προς συζήτηση με τα παιδιά για να δούμε τις απόψεις τους. Με τον τρόπο αυτό επιδιώχθηκε η δημιουργία ενός πιο ελκυστικού και εμπλουτισμένου μαθησιακά περιβάλλοντος στην αυλή του σχολείου, ώστε να πραγματοποιούνται ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες και παιχνίδια που να συνδέονται και με τη διαδικασία της μάθησης που συντελείται στην τάξη και με τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Τα παιδιά πρότειναν κούνιες και διαχωριστικά στο χώρο για παιχνίδια, περισσότερα χρώματα, μηνύματα στους τοίχους και περισσότερα λουλούδια. Ωστόσο, η επιθυμία των παιδιών να τοποθετηθούν κούνιες στο σχολικό προαύλιο δεν γινόταν να πραγματοποιηθεί κυρίως λόγω του υψηλού κόστους αγοράς και συντήρησης.

Σκοπός μας ήταν τα παιδιά να δημιουργήσουν ένα θετικό κλίμα μάθησης και να αναπτύξουν πρωτοβουλίες ως προς την βελτίωση και παρέμβαση στον προαύλιο χώρο του σχολείου μας, να ευαισθητοποιηθούν περιβαλλοντικά και να αποκτήσουν σταδιακά περιβαλλοντική συνείδηση και συνάμα καλαισθησία ως υπεύθυνοι και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι πολίτες.

ΣΤΟΧΟΙ

α) Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να αναπτύξουν την αισθητική τους αντίληψη.
- Να γίνουν ενεργοί μελλοντικοί πολίτες με σεβασμό και αγάπη προς το περιβάλλον.
- Να έλθουν σε επαφή με τα φυσικά υλικά όπως το χώμα, το νερό και τα λουλούδια και να διαπιστώσουν τις περιβαλλοντικές αλλαγές στο πέρασμα του χρόνου.
- Να καλλιεργηθεί περιβαλλοντική συνείδηση και η σπουδαιότητα της φύσης στην ανθρώπινη ζωή.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κοινωνικές και γνωστικές, επικοινωνίας, κριτικής, δημιουργικής και σύνθετης σκέψης, έρευνας και συνεργασίας.
- Να ευαισθητοποιηθούν ως προς την καθαριότητα και συντήρηση του χώρου που τα παιδιά δημιούργησαν.

β) Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να παίρνουν αποφάσεις.
- Να αποκτήσουν κριτική σκέψη και συμπεριφορά .
- Να επινοούν δημιουργικές λύσεις, να χρησιμοποιούν την τέχνη ως εικαστική παρέμβαση και έκφραση και να υπερβαίνουν εμπόδια μέσω μεταποιητικών δράσεων και χρήσης ποικίλων πληροφοριών.
- Να αναπτύσσουν, να καλλιεργούν και να χρησιμοποιούν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες.

γ) Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

- Να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή ως εργαλείο διερεύνησης και ανακάλυψης πληροφοριών καθώς και δημιουργίας υλικού και έργου από τα ίδια τα παιδιά.
- Να χρησιμοποιούν με ευχέρεια διάφορα λογισμικά κατάλληλα πάντα για την ηλικία τους.
- Να καλλιεργήσουν τη λεπτή κινητικότητα και τον οπτικοκινητικό συντονισμό.
- Να μάθουν να αναζητούν διάφορες πληροφορίες με ασφάλεια.
- Να μάθουν ότι αυτά που ανακαλύπτουν και διαμορφώνουν τα ίδια μπορούν να τα μοιραστούν με άλλους μέσω της ανάρτησης στην ιστοσελίδα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφορμή για την ενασχόληση με το εν λόγω σχέδιο εργασίας ήταν το μεγάλο και σχεδόν αναξιοποίητο προαύλιο του σχολείου μας, το οποίο εξυπηρετεί τις ανάγκες των παιδιών δύο ακόμη συστεγαζόμενων νηπιαγωγείων. Αρκετές φορές γίναμε δέκτες δυσάρεστων σχολίων από τα παιδιά όπως «κυρία, δεν έχει τίποτα να παίξω εδώ» ή «τα πλαστικά παιχνίδια είναι χαλασμένα και δεν μπορώ να παίξω». Σημειώνεται ότι την ώρα των διαλειμμάτων, ο χώρος φιλοξενεί περισσότερα από 120 νήπια και προνήπια.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΙΔΕΩΝ

Στη συνέχεια, θέσαμε το θέμα προς συζήτηση με τα παιδιά. Αρχικά, καταγράψαμε τις ιδέες και τα συναισθήματά τους ως προς τον εξωτερικό χώρο του προαυλίου όπως ήταν αρχικά. Μετά, τους ζητήθηκε να σκεφτούν και να πουν τι θα θέλανε να έχει η αυλή ή τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να ομορφύνουμε το χώρο. Μετά από τις παρεμβάσεις, τα παιδιά κλήθηκαν να αποτυπώσουν τις σκέψεις τους πώς ήταν η αυλή του σχολείου πριν από την παρέμβαση στο χώρο και μετά την αξιοποίησή του μέσα από την τέχνη της ζωγραφικής. Έτσι δημιουργήσαμε δύο ψηφιακούς εννοιολογικούς χάρτες (συναισθήματα προτεινόμενες παρεμβάσεις) με την χρήση του ανοιχτού λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης Kidspiration.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ

Για την καλύτερη αξιοποίηση και προσαρμογή του προαυλίου χώρου στις ανάγκες των παιδιών συνεργαστήκαμε και με το σύλλογο γονέων του νηπιαγωγείου μας, ο οποίος μας προμήθευσε λουλούδια, παλέτες και χώμα. Παράλληλα, επισκεφτήκαμε το προαύλιο του γειτονικού δημοτικού σχολείου για να δούμε μια διαφορετική αυλή από τη δική μας και να πάρουμε ιδέες. Ακόμα, γονείς μας βοήθησαν στο να κατασκευάσουμε παγκάκια από παλέτες, οι οποίες βάφτηκαν από τα ίδια τα παιδιά. Συνάμα, ο Δήμος Ηρακλείου μας χορήγησε χώμα για τις ζαρντινιέρες, τις οποίες ένας γονιός έφτιαξε εθελοντικά. Τέλος, πολύτιμη ήταν και η ανταλλαγή απόψεων και ιδεών με τις συναδέλφισσες από τα συστεγαζόμενα νηπιαγωγεία για τον εμπλουτισμό του χώρου με δημιουργικά παιχνίδια και

τον καλλωπισμό του χώρου με χαρούμενα χρώματα μπροστά και από τις δικές τους τάξεις, παρόλο που δεν είχαν αναλάβει σχετικό σχέδιο εργασίας.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΗΣ – ΦΥΤΕΜΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν επιμέρους δραστηριότητες. Μια ομάδα παιδιών με τη βοήθεια των νηπιαγωγών προχώρησε σε φύτεμα των λουλουδιών και των καλλωπιστικών φυτών στις ζαρντινιέρες και στο παρτέρι. Συνάμα, τα παιδιά ανέλαβαν το πότισμα των λουλουδιών. Γενικότερα, η επιτήρηση-καθαριότητα του χώρου γίνεται από τα ίδια τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες με σειρά ανά τάξη. Η ενασχόληση των παιδιών με το χώμα, το νερό και τα λουλούδια ήταν πολύ έντονη.

Παράλληλα, μέσα στην τάξη δημιουργήθηκε ένα animation από τα έργα των παιδιών με θέμα το φύτεμα και την ανάπτυξη των φυτών.

https://www.youtube.com/watch?v=aZY2ZBiIhUo

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ

Μια άλλη ομάδα παιδιών ασχολήθηκε με το σχεδιασμό και το βάψιμο των επιδαπέδιων παιχνιδιών. Με την καθοδήγηση των νηπιαγωγών προχωρήσαμε στην κατασκευή έξι (6) επιδαπέδιων παιχνιδιών. Και τα έξι σχετίζονται με την ανάπτυξη κινητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, ωστόσο τα δύο επικεντρώνονται στα μαθηματικά, το άλλο στη γλώσσα, το τέταρτο και το πέμπτο στην ανάπτυξη και το συντονισμό της οπτικοκινητικής αντίληψης και το έκτο συνδέεται με ένα σχέδιο εργασίας που έχει αναλάβει ένα από τα τμήματα του νηπιαγωγείου και αφορά τα συναισθήματα.

Παράλληλα, μέσα στην τάξη τα παιδιά κλήθηκαν να ακολουθήσουν την ίδια πορεία και την ίδια σειρά των γραμμάτων, των σχημάτων και των αριθμών αντίστοιχα όπως στα επιδαπέδια παιχνίδια της αυλής. Χρησιμοποιήθηκε το ανοιχτού τύπου διαδικτυακό λογισμικό Tagxedo για την γραφή και ανάγνωση του Αλφάβητου και την δημιουργία σύννεφου γραμμάτων.

ΒΑΦΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΟΙΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΑΥΛΙΟΥ

Στο πλαίσιο του καλλωπισμού του χώρου εντάσσεται το βάψιμο των μουντών εσωτερικών τοίχων του προαυλίου με διάφορες τεχνικές. Αρχικά, εντοπίσαμε κατεστραμμένες πλευρές του τοίχου που δεν επιδέχονταν απλές παρεμβάσεις και φαίνονταν άσχημα. Για το λόγο αυτό, επιστρατεύσαμε τη φαντασία μας και ζωγραφίσαμε έναν πράσινο θάμνο, στην κορυφή του οποίου φαίνονταν τα κλαριά του γυμνά από φύλλα, καθώς κάλυπτε την χαλασμένη πλευρά του τοίχου. Έτσι, ο θεατής έχει τη ψευδαίσθηση ότι κάποιος έχει «κόψει» τα φύλλα του θάμνου. Παράλληλα, σε μια μεριά του τοίχου, υπάρχει ένα ενιαίο, διαβαθμισμένο ψηλό κομμάτι που αξιοποιήθηκε για την εναλλαγή των τεσσάρων εποχών. Τα παιδιά με την καθοδήγηση των νηπιαγωγών σχεδίασαν και έβαψαν χαρακτηριστικές σκηνές από τις 4 εποχές του χρόνου.

Σε μια άλλη πλευρά του τοίχου τα παιδιά εμπνεύστηκαν να τον χρωματίσουν όπως ήταν ο Έλμερ από την ομώνυμη ιστορία «Έλμερ» του Ντέιβιντ Μακ Κι. Μια άλλη τεχνική που χρησιμοποιήθηκε ήταν εκείνη της μετατροπής των σκαλοπατιών σε πιάνο και μουσικό πεντάγραμμο, σε τεχνητό πράσινο κλπ., ενώ χρησιμοποιήθηκε και η αλληλουχία σχημάτων (μοτίβα) στην πρόσοψη του παρτεριού. Το ίδιο μοτίβο κατασκευάστηκε από τα νήπια με την τεχνική του "σύρε κι άσε"στο λογισμικό Kidspiration.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΣΤΟΛΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΑΥΛΙΟΥ

Τα παιδιά με την ενθάρρυνση της νηπιαγωγού δημιούργησαν στολίδια από πηλό, ταΐστρες για τα πουλιά και μόμπιλε από κοχύλια, τα οποία τοποθέτησαν στα δέντρα.

Μια άλλη κατασκευή είναι η δημιουργία κρεμαστού παρτεριού από διακοσμητικές γλάστρες που τοποθετήθηκαν σε κάγκελα του σχολείου. Πρόταση των νηπίων που υλοποιήθηκε ήταν και οι πολύχρωμες κορδέλες που δέθηκαν από τα ίδια στα κάγκελα που βρίσκονται μπροστά από τις τάξεις. Παλιές ρόδες βάφτηκαν και συναρμολογήθηκαν με

τέτοιο τρόπο, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως επιδαπέδιο παιχνίδι στο προαύλιο. Παράλληλα, μια αναξιοποίητη γωνιά της αυλής μεταμορφώθηκε σε θαλασσινή με παλιά δίκτυα και κογχύλια. Με τον τρόπο αυτό, τα παιδιά μαθαίνουν ότι τα αντικείμενα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ξανά σε άλλες χρήσεις.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΦΙΣΑΣ ΠΑΝΟ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Με τη βοήθεια των νηπιαγωγών αναρτήθηκαν πληροφορίες στην ιστοσελίδα του σχολείου για το πρόγραμμα και δημιουργήθηκαν αφίσα και φυλλάδιο για την καλύτερη ενημέρωση των πολιτών για τις δράσεις των παιδιών, τα οποία μοιράστηκαν από τα παιδιά στους γονείς και τους μαθητές του δημοτικού σχολείου. Επίσης αντί για γράψιμο συνθημάτων στους τοίχους τα παιδιά αποφάσισαν να φτιάξουν ένα πανό, σε χαρτί του μέτρου, όπου κατέγραψαν τις ιδέες τους.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς θα πραγματοποιηθεί έκθεση των έργων των μαθητών σχετικά με το πρόγραμμα καθώς και μικρό θεατρικό δρώμενο με θέμα τις δραστηριότητες στην αυλή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας έγινε σε όλη τη διάρκεια της υλοποίησής του, η οποία οδήγησε σε ανάλογες τροποποιήσεις, όπου κρινόταν απαραίτητο. Συγκεκριμένα, οι νηπιαγωγοί κατέγραφαν το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των παιδιών, παρακολουθούσαν την καταλληλότητα και την απήχηση των διδακτικών μεθόδων, τους στόχους και την ανάπτυξη των επιδιωκόμενων ικανοτήτων, αλλά και ανατροφοδότησαν το πρόγραμμα με τα κατάλληλα ερεθίσματα.

Αρχικά, ανιχνεύτηκαν οι προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών σχετικά με το θέμα καταγράφοντας τις ιδέες τους (εννοιολογική χαρτογράφηση μέσω εκπαιδευτικού λογισμικού). Κατά τη διάρκεια του προγράμματος αξιολογήθηκαν οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν ανάλογα με το ενδιαφέρον και τις παρατηρήσεις των παιδιών διαμορφώνοντας την πορεία των περαιτέρω δράσεων. Μέσα από τις ποικίλες δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν, τις κατασκευές, τις δράσεις, τις ερωτήσεις, τα παιχνίδια, το ενδιαφέρον και τη φροντίδα των παιδιών για την αυλή του σχολείου καταλαβαίνουμε ότι η όμορφη αυλή πραγματικά ομορφαίνει τη ζωή μας. Συνάμα, το ομαδικό πνεύμα που κυριάρχησε κατά τη φροντίδα και την ενασχόληση με το πρόγραμμα υιοθετήθηκε και στις διαπροσωπικές σχέσεις των παιδιών μέσα από την επικοινωνία, την επίλυση προβλημάτων και τα ομαδικά παιχνίδια στην αυλή όπου έπαιξαν, χάρηκαν και τελικά ομόρφυναν τη ζωή όλων μας στο σχολείο.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το εν λόγω σχέδιο εργασίας καθυστέρησε να ξεκινήσει λόγω των άσχημων καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν τους περισσότερους μήνες. Οι δραστηριότητες στην αυλή έπρεπε να γίνουν σε ευνοϊκές καιρικές συνθήκες. Συνάμα, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι ιδανικά η αυλή χρειαζόταν καταρχήν ανακαίνιση εκ βάθρων και τοποθέτηση ειδικού τάπητα για την απορρόφηση των κραδασμών και την ασφάλεια των παιδιών από τις πτώσεις. Ωστόσο, το κόστος για την τοποθέτηση του υλικού αυτού και κυρίως της συντήρησής του είναι αρκετά υψηλό και δύσκολο να καλυφθεί. Παρ' όλες τις ενοχλήσεις προς τους αρμόδιους φορείς για την επιδιόρθωση των κακοτεχνιών στο προαύλιο τριών συστεγαζόμενων νηπιαγωγείων δεν υπήρξε καμία ανταπόκριση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

https://users.sch.ogr/grfilip/games/

https://www.youtube.com/watch?v=Hguira.WPVEY

www.slideshare.net/konkarrag/ss34783497

Μακ Κι Ν,. (2013). *Έλμερ.* Αθήνα: Πατάκης

Υ.ΠΑΙ.Θ. – Π.Ι. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων. (ΔΕΠΠΣ). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=367.

Υ.ΠΑΙ.Δ.Μ.Θ. – Π.Ι. (2011). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου.* Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://digitalschool.minedu.gov.gr/ .

Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Ι. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού – Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Νους υγιής και σώμα υγιές

Πρόληψη & παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα για την προαγωγή της υγείας του εγκεφάλου και την ευαισθητοποίηση των μαθητών αναφορικά με τα προβλήματα των ατόμων που πάσχουν από την Νόσο Alzheimer.

Στέλλα Γκουγκουλιάνα, Μαρία Ασυνάνογλου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ stellagougouliana@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marasyn@gmail.com)

Δημοτικό Σχολείο Ανάληψης Χερσονήσου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι γνωστό ότι τα παιδιά επηρεάζονται από τα γεγονότα που συμβαίνουν στα κοντινά τους πρόσωπα και αισθάνονται αδύναμα να τα χειριστούν, ιδιαίτερα αν αυτά τα γεγονότα είναι τραυματικά. Μια από τις ιδιαίτερα σοβαρές καταστάσεις κρίσεων έχει αναδειχθεί η νόσος του Alzheimer. Στόχος του προγράμματος είναι να μπορούν να κατανοήσουν οι μαθητές την αλλαγή συμπεριφοράς του παππού και της γιαγιάς ώστε να μπορούν έγκαιρα και δημιουργικά να αντιμετωπίσουν την κατάσταση με τον καλύτερο τρόπο και να βοηθήσουν ακόμα και ολόκληρη την οικογένεια με τη συμπεριφορά τους. Θα προηγηθεί εφαρμογή ερωτηματολογίου στους μαθητές πριν την υλοποίηση του προγράμματος θα ακολουθήσει η εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος «Νους Υγιής & Σώμα Υγιές». Τέλος επαναξιολόγηση των στάσεων των μαθητών με την εκ νέου συμπλήρωση των ερωτηματολογίων προκειμένου να διαπιστωθεί η διαμόρφωση – τροποποίηση των στάσεων τους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_85.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διερεύνηση στάσεων μαθητών, εκπαίδευση για προαγωγή υγείας του εγκεφάλου, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση , Νόσος Alzheimer.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υποστηρίζεται από πολλούς ερευνητές ότι η συναισθηματική κρίση που προκύπτει από τραυματικά γεγονότα, όπως είναι η σοβαρή ασθένεια ενός σημαντικού προσώπου στη ζωή των παιδιών, δημιουργεί απώλεια του ελέγχου και της σταθερότητας με αποτέλεσμα να κυριαρχεί ο φόβος και η ανασφάλεια. Έτσι σε καταστάσεις κρίσεων, από τραυματικά γεγονότα που συμβαίνουν ή ενδέχεται να συμβούν, είναι δυνατόν να παρατηρηθούν στις συναισθηματικές αντιδράσεις των παιδιών, σχολική φοβία, απόσυρση από τις οικογενειακές επαφές, αντικοινωνική συμπεριφορά καθώς και αδυναμία συγκέντρωσης, η οποία συχνά συνοδεύεται από μείωση της σχολικής επίδοσης. Μια από τις ιδιαίτερα σοβαρές καταστάσεις κρίσεων έχει αναδειχθεί η νόσος του Alzheimer.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η διερεύνηση των στάσεων των μαθητών σε θέματα ισορροπημένης διατροφής, σωματικής και πνευματικής άσκησης.

Η εκπαίδευσή τους για την προαγωγή της υγείας του εγκεφάλου και η επαναξιολόγηση των στάσεών τους.

Η διερεύνηση της αλληλεπίδρασης των μαθητών με τα σημαντικά πρόσωπα της ζωής τους: τον παππού και τη γιαγιά.

Η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των μαθητών για τα άτομα που πάσχουν από τη Νόσο Alzheimer.

Η δημιουργία θετικού κλίματος προκειμένου να αλληλεπιδράσουν δημιουργικά με τα άτομα αυτά.

Η διαμόρφωση ή η πιθανή τροποποίηση των στάσεων των μαθητών όσον αφορά στην προαγωγή της υγείας του εγκεφάλου τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δράση 1η

Με αφορμή το μάθημα της Κοινωνικής & Πολιτικής Αγωγής: «Κοινότητα-Κοινωνία», σχετικά με τη συνύπαρξη διαφορετικών ομάδων ανθρώπων σ' αυτήν και τη διαχείριση των συναισθημάτων μας, δόθηκαν ερωτηματολόγια στους μαθητές σχετικά με τη νόσο Alzheimer και τους ζητήθηκε να τα συμπληρώσουν. Ακολούθησε ευαισθητοποίηση με την προβολή της μικρού μήκους ταινίας "What is that?" («Τι είναι αυτό;»). Στη συνέχεια τα παιδιά ζωγράφισαν τα συναισθήματα που τους προκάλεσε η ταινία με αποτέλεσμα να υπάρξει διάλογος σχετικά με τη νόσο του Alzheimer και να εκφρασθούν οι εμπειρίες των ίδιων των παιδιών για τη νόσο στο οικείο τους περιβάλλον.

Δράση 2η

Αφού έγινε μια αναδρομή στην ταινία "What is that?", δόθηκαν στοιχεία για την ασθένεια μέσα από το εκπαιδευτικό πακέτο «Νους Υγιής & Σώμα Υγιές». Πώς λειτουργεί ο εγκέφαλος του ασθενή με Alzheimer; Τι του συμβαίνει; Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν (στον πίνακα) δύο λίστες σχετικά με τον ασθενή με Alzheimer:

Ξεχνάει……Νιώθει……

Ο κάθε μαθητής ζωγράφισε μια εικόνα ενός ηλικιωμένου που ξεχνάει κάτι (από την 1η λίστα) και κατέγραψε τα ανάλογα συναισθήματα (από τη 2η λίστα), μέσα σε μία καρδιά.

Δράση 3η:

Ξεκινώντας με συζήτηση σχετικά με την οικογένεια και τα μέλη της, αναφερθήκαμε στις μορφές οικογένειας και στην αξία που έχει κάθε μέλος μέσα σ' αυτήν καθώς και στη σημαντικότητά του. Κάθε μαθητής ανέλαβε να φτιάξει το γενεαλογικό του δέντρο, τοποθετώντας μέσα σ' αυτό τους γονείς του, τα αδέρφια του, τους παππούδες του και τις γιαγιάδες του. Έγραψαν τα ονόματά τους και προσπάθησαν να τους ζωγραφίσουν. Δίπλα σε κάθε πρόσωπο κατέγραψαν τα θετικά τους συναισθήματα σχετικά με αυτό.

Έγινε η παρουσίαση όλων των δέντρων και η σύγκριση μεταξύ τους. Μέσα από τη συζήτηση προέκυψαν οι διαφορετικές μορφές οικογένειας των μαθητών καθώς και οι σχέσεις μεταξύ των μελών τους. Εκφράστηκαν τα συναισθήματά τους σχετικά με τα πρόσωπα που δε γνώρισαν ή είχαν χάσει.

Δράση 4η:

Οι λέξεις που έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο σ' αυτήν τη δραστηριότητα ήταν η «ανάγκη» και το «δικαίωμα». Τέθηκε το ερώτημα: Έχουμε όλοι οι άνθρωποι τις ίδιες ανάγκες; Μιλήσαμε για τις ανάγκες μας και για τις αλλαγές τους μέσα στο χρόνο. Απαντήσαμε σε ερωτήματα που προέκυψαν σχετικά με αυτές και προχωρήσαμε στην άσκηση σύγκρισης: παιδί – παππούς, γιαγιά. Έχουμε τις ίδιες ανάγκες μαζί τους;

Ακολούθησε συζήτηση και μέσα από την ενσυναίσθηση προσπάθησαν να δώσουν απαντήσεις στα ίδια τους τα ερωτήματα.

Δράση 5η:

Θέσαμε το 1ο ερώτημα: Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε ανθρώπους με Alzheimer; Καταγράψαμε ιδέες και τρόπους και στη συνέχεια αφού τους παρουσιάσαμε, τους συζητήσαμε και επεξεργαστήκαμε την αντίστοιχη αφίσα από το εκπαιδευτικό μας πακέτο.

Θέσαμε το 2ο ερώτημα: Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τον εγκέφαλό μας να είναι υγιής; Καταγράψαμε και πάλι τις ιδέες και τις απόψεις των μαθητών. Τις συζητήσαμε και καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από ισορροπημένη διατροφή, σωματική άσκηση, και πνευματικά παιχνίδια. Αποκλείσαμε τις όποιες κακές συνήθειες και αναγνωρίσαμε τι θα πρέπει να κάνουμε καθημερινά. Θέσαμε ως σκοπό μας να υιοθετήσουμε όλες τις δραστηριότητες αυτές και να τις εντάξουμε μέσα σε ένα Σαββατοκύριακό μας. Φτιάξαμε ένα ερωτηματολόγιο – σημειωματάριο για τις συνήθειες που βοηθούν τον εγκέφαλο και αποφασίσαμε να καταγράψουμε τι ακριβώς τηρήθηκαν από αυτές εντός του Σαββατοκύριακου.

Δράση 6η:

Αντικείμενο της δράσης αυτής ήταν η διαχείριση των συναισθημάτων μας. Ζητήσαμε από τους μαθητές να κλείσουν τα μάτια τους και να ταξιδέψουν κοντά σε ένα αγαπημένο τους οικογενειακό πρόσωπο μεγάλης ηλικίας. Με κλειστά μάτια έπρεπε να ζωντανέψουν ευχάριστες στιγμές που είχαν περάσει κοντά στο πρόσωπο αυτό. Εστίασαν στο συναίσθημά τους και στη συνέχεια φαντάστηκαν ότι το πρόσωπο αυτό πάσχει από τη νόσο Alzheimer. Το «είδαν» να ξεχνάει, να μην τους αναγνωρίζει, να επαναλαμβάνει συνεχώς τα ίδια ερωτήματα, να χάνεται…. Εστίασαν εκ νέου στο συναίσθημά τους. Άνοιξαν τα μάτια τους και επανήλθαν στο παρόν. Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν και πάλι δύο λίστες. Στην 1η καταγράφτηκαν τα συναισθήματα που ένιωσαν καθώς αναπολούσαν τις ευχάριστες στιγμές και στην 2η τα συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια της φανταστικής ασθένειας του αγαπημένου τους από Alzheimer. Τα αποτελέσματα μετά την καταγραφή των συναισθημάτων αυτών ήταν τα εξής:

1η Λίστα: Αγάπη, Ασφάλεια, Ευχαρίστηση, Χαρά, Αισιοδοξία

2η Λίστα: Απογοήτευση, Φόβος, Στενοχώρια, Θλίψη, Άγχος, Αγωνία, Ντροπή, Ενοχές, Αγάπη

Ακολούθησε συζήτηση όπου και διαπιστώθηκε ότι η Αγάπη ήταν το μόνο από τα θετικά συναισθήματα που το συναντήσαμε και στην 2η λίστα. Στη συνέχεια γράψαμε τα συναισθήματα της 2ης λίστας σε χρωματιστά χαρτάκια. Χαράξαμε έναν κύκλο στο πάτωμα βάζοντας μέσα το «νιώθω….» και το «γιατί…». Κάθε μαθητής επέλεξε ένα συναίσθημα που ένιωσε ότι το βίωσε πιο έντονα από τα άλλα και το έβαλε στη θέση του «νιώθω…» εξηγώντας το «γιατί…».

Κλείνοντας, συζητήσαμε τα αρνητικά συναισθήματα που νιώσαμε, καταλήγοντας στο γεγονός ότι πρέπει να μάθουμε να τα διαχειριζόμαστε και να τα μοιραζόμαστε έτσι ώστε να μπορέσουμε να βοηθήσουμε ουσιαστικά.

Δράση 7η:

Συνέχεια της προηγούμενης δράσης ήταν «Ο σηματοδότης των συναισθημάτων». Φτιάξαμε ένα σηματοδότη και αφού συζητήσαμε για το τι συμβαίνει σε κάθε του χρώμα, καταλήξαμε στη χρησιμότητά του ως προς τη διαχείριση των αρνητικών μας συναισθημάτων. Παίξαμε με το σηματοδότη και τα αρνητικά συναισθήματα της προηγούμενης δράσης. Κάθε παιδί επέλεξε ένα αρνητικό συναίσθημα που ένιωσε και αφού

στάθηκε μπροστά από το σηματοδότη, ακολούθησε τα βήματα μέχρι το πράσινο. Οι υπόλοιποι μαθητές έπαιζαν καθ' όλη τη διάρκεια το ρόλο των συμβούλων – βοηθών καθοδηγώντας τον εκάστοτε μαθητή.

Δράση 8η:

Διαβάσαμε το παραμύθι «Η γιαγιά δε με Γνωρίζει» από το εκπαιδευτικό πακέτο (βλ. αναφορές). Ακολούθησαν δραστηριότητες σχετικές με αυτό.

1)Αφού οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες, ανέλαβαν να εντοπίσουν:

α) Τα στοιχεία της αρρώστιας της γιαγιάς

β) Τα συναισθήματα της γιαγιάς

γ) Τα συναισθήματα της Δανάης

και στη συνέχεια να τα παρουσιάσουν με όποιον τρόπο ήθελε η κάθε ομάδα.

2)Παίξαμε με το σηματοδότη των συναισθημάτων, μπαίνοντας κάθε φορά στη θέση των ηρώων της ιστορίας. Οι μαθητές έπαιρναν έναν ρόλο της ιστορίας (γιαγιά, Δανάη, γονιός), διάλεγαν ένα συναίσθημα, αναπαριστούσαν μία σκηνή και περνούσαν στον σηματοδότη των συναισθημάτων.

Δράση 9η:

Φτιάξαμε σε χαρτί του μέτρου ένα παιχνίδι, το «Λαβύρινθο». Ένας ηλικιωμένος με τη νόσο Alzheimer προσπαθούσε να βρει το δρόμο μέσα σε έναν Λαβύρινθο, προκειμένου να γυρίσει στο σπίτι του. Οι μαθητές έπρεπε να απαντήσουν σε εννέα (9) ερωτήματα, για να βρουν το σωστό δρόμο μέσα στο Λαβύρινθο. Ένας – ένας με τη σειρά διάβαζαν την ερώτηση, έδιναν την ανάλογη απάντηση και προχωρούσαν μαζί με τον παππού μέσα στο Λαβύρινθο. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής τους, μάζευαν γράμματα για τη λέξη κωδικό που θα συναντούσαν στη μέση του Λαβύρινθου. Η λέξη που έψαχναν ήταν η «πρόληψη». Η διαδρομή τους ήταν γεμάτη από ζωγραφιές που καθώς συναντούσαν δινόταν η αφορμή για περαιτέρω συζήτηση.

Δράση 10η:

Ακολούθησε η σωματική άσκηση «Τεντώσου»: Τρεις από τους μαθητές επέλεξαν το ρόλο των κυνηγών και οι υπόλοιποι αποτέλεσαν την ομάδα. Οι κυνηγοί κρατούσαν από ένα μπαλάκι φτιαγμένο από εφημερίδες και κυνηγούσαν τους υπόλοιπους με στόχο να τους πετύχουν πετώντας τους το μπαλάκι. Οι υπόλοιποι κινούνταν στο χώρο με τον τρόπο που τους ζητούνταν κάθε φορά από τη δασκάλα (π.χ. περπατώντας, χορεύοντας, κάνοντας κουτσό κλπ). Εάν τους πετύχαινε το μπαλάκι έπρεπε να «παγώσουν». Για να «ξεπαγώσουν», ένας από τους άλλους μαθητές θα έπρεπε να σταθεί μπροστά τους και να τους πει να τεντώσουν κάποιο μέλος του σώματός τους (π.χ. χέρι, πόδι, πλάτη, κεφάλι κλπ). Αφού ο «παγωμένος» το τέντωνε για δέκα δευτερόλεπτα, μπορούσε να ξαναμπεί στο παιχνίδι. Στο τέλος του παιχνιδιού έγινε συζήτηση για το πώς τους φάνηκε, αν το διασκέδασαν, πώς ένιωσαν το σώμα τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και πώς μετά, πώς ένιωσαν το τέντωμα κ.ά. Τέλος πρότειναν και άλλα είδη παιχνιδιών για την επόμενη συνάντησή τους.

Δράση 11η:

Ξεκινώντας με συζήτηση σχετικά με το πόσο σημαντική είναι η φυσική άσκηση στη ζωή μας, θυμηθήκαμε από το μάθημα των Φυσικών πόσο συμβάλλει στην καλή κατάσταση του αναπνευστικού αλλά και του κυκλοφορικού συστήματος του ανθρώπου. Σταθήκαμε ιδιαίτερα στη συμβολή της στην καλή λειτουργία του εγκεφάλου μας και ότι αποτελεί προληπτικό μέτρο προς αποφυγή της νόσου Alzheimer. Καταγράψαμε όλα τα θετικά σημεία

της φυσικής άσκησης. Στη συνέχεια αναφέραμε και καταγράψαμε τι δραστηριότητες μπορούμε να κάνουμε προκειμένου να έχουμε καλή φυσική και πνευματική κατάσταση. Ομαδοποιήσαμε τις δραστηριότητες σε αυτές που πρέπει και μπορούμε να κάνουμε καθημερινά και σε αυτές που είναι πιο εντατικές, όπως επίσης και πόσες ώρες μπορούμε να αφιερώνουμε σε καθεμιά από αυτές. Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε δύο ομάδες.

Η πρώτη ομάδα ανέλαβε να φτιάξει μία αφίσα όπου θα κατέγραφαν τα οφέλη της φυσικής άσκησης. Η δεύτερη ομάδα ανέλαβε να φτιάξει την πυραμίδα της φυσικής άσκησης. Η δραστηριότητα αυτή έκλεισε με παιχνίδια που ήδη είχαν επιλεγεί από την προηγούμενη δράση.

Δράση 12η:

Κατά τη διάρκεια αυτής της δράσης, παίξαμε κατά ομάδες πνευματικά παιχνίδια, λύσαμε σταυρόλεξα και διασκεδάσαμε. Διαπιστώσαμε ότι τα παιχνίδια που δυναμώνουν τον εγκέφαλο δεν είναι μόνο εκπαιδευτικά, είναι και ευχάριστα.

Δράση 13η:

«Μενού για υγιή εγκέφαλο»: Εδώ φτιάξαμε το δικό μας μενού για έναν υγιή εγκέφαλο. Αφού καταγράψαμε τις τροφές που καταναλώνουμε συχνότερα, συζητήσαμε και τις κατηγοριοποιήσαμε σε υγιεινές και μη. Στη συνέχεια ξεχωρίσαμε τις τροφές που μάθαμε ότι «ταΐζουν» τον εγκέφαλό μας και τον κρατάνε υγιή. Ψάξαμε, βρήκαμε και κόψαμε από περιοδικά, φωτογραφίες με τροφές από την κατηγορία των υγιεινών. Σχεδιάσαμε έναν κατάλογο μενού και κολλήσαμε ή ζωγραφίσαμε τροφές που πρέπει να καταναλώνουμε, για να έχουμε έναν υγιή εγκέφαλο. Τέλος, παίξαμε το παιχνίδι του «εστιάτορα». Κάποιος έκανε τον εστιάτορα, άλλος το σερβιτόρο και οι υπόλοιποι τους πελάτες. Από τον κατάλογό μας παραγγείλαμε ό,τι ο καθένας προτιμούσε να φάει από το μενού της ημέρας. Ακολούθησε εναλλαγή ρόλων.

Δράση 14η:

Δημιουργήσαμε το δικό μας επιδαπέδιο παιχνίδι. Σε χαρτί του μέτρου σχεδιάσαμε τη διαδρομή του παππού και της γιαγιάς. Ο παππούς (ή η γιαγιά), βγαίνει για μια βόλτα στο δρόμο. Άλλοτε ξεχνάει κάποια πράγματα και άλλοτε θυμάται. Αναλόγως την περίσταση υπάρχουν κάρτες επιβράβευσης ή τιμωρίας. Ο παππούς περιπλανάται στους δρόμους της γειτονιάς του περνώντας από το σούπερ μάρκετ, το φαρμακείο, το γιατρό, το καφενείο κλπ. Ακολουθούμε τη διαδρομή του έως να φτάσουμε στο τέρμα.

Δράση 15η :

Λίγο πριν τη λήξη του προγράμματος, μας επισκέφτηκαν στο σχολείο η πρόεδρος της Εταιρείας Νόσου Alzheimer & Συναφών Διαταραχών Ν. Ηρακλείου "ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ" καθώς και η δημιουργός του προγράμματος «Νους Υγιής & Σώμα Υγιές». Συζήτησαν με τους μαθητές για τα όσα βίωσαν μέσα από το πρόγραμμα, αντάλλαξαν ιδέες και απόψεις πάνω σ' αυτό, απαντήθηκαν ερωτήματα, λύθηκαν απορίες και κατέληξαν στη δημιουργία αφισών. Αφού οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, η κάθε ομάδα πήρε από ένα φάκελο με διάφορες εικόνες. Έγινε διαχωρισμός σε αυτές ως προς τη χρησιμότητά τους και απορρίπτοντας τις απαγορευτικές, όσον αφορά στη Νόσο Alzheimer, κατέληξαν στη δημιουργία αφισών με θέμα τις τροφές και τα παιχνίδια που είναι χρήσιμα για τη νόσο.

Δράση 16η :

Φτάνοντας στο τέλος του προγράμματος δόθηκαν στους μαθητές ερωτηματολόγια και πάλι, όπως αυτά που είχαν δοθεί στην αρχή του προγράμματος. Στόχος μας να παρατηρήσουμε εάν υπήρξαν αλλαγές μετά το πέρας του προγράμματος.

Αποδελτίωση ερωτηματολογίων: Σε δείγμα 13 μαθητών της ΣΤ΄ τάξης έχοντας ως βάση και τα δύο ερωτηματολόγια συγκριτικά, καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα:

Ενώ αρχικά μόνο το 60% των μαθητών έτρωγαν τις προτεινόμενες τροφές, μετά το πέρας του προγράμματος διαπιστώσαμε ότι το ποσοστό είχε ανέλθει στο 85%.

Όσον αφορά στα πνευματικά παιχνίδια, στην αρχή έπαιζαν από αυτά το 47% και στο τέλος το 54%.

Σε σχέση με τις αθλητικές δραστηριότητες μόνον το 31% από τους μαθητές ασχολούνταν με αυτές πριν την έναρξη του προγράμματος και μετά το τέλος το ποσοστό ανήλθε στο 54%.

Στην ερώτηση σχετικά με το τι παρακολουθούν στην τηλεόραση υπήρξαν αρκετές μεταβολές. πχ Αρχικά μόνον το 8% των μαθητών έβλεπαν ντοκιμαντέρ και στη συνέχεια το ποσοστό ανήλθε στο 54%. Ενώ πριν έβλεπαν διάφορες σειρές το 70% κατόπιν αυτό έγινε 54%. Δηλαδή ενώ υπήρξε σημαντική μεταβολή προς τα πάνω στα ντοκιμαντέρ, αναλόγως υπήρξε και μεταβολή προς τα κάτω στις σειρές.

Αναφορικά με τις δραστηριότητες που έκαναν με τους παππούδες τους – γιαγιάδες τους είχαμε τα εξής: Το 46% των μαθητών έπαιζαν διάφορα παιχνίδια μαζί τους αρχικά, ενώ αυτό άλλαξε σε 62%. Το 23% πήγαιναν βόλτες και διαφοροποιήθηκε σε 40%. Επίσης παρατηρήσαμε ότι τώρα προστέθηκε και ένα 40% που άκουγε μουσική μαζί τους και διάβαζε βιβλία, πράγμα που δεν είχε διαπιστωθεί στην έναρξη του προγράμματός μας.

Τέλος, στο σημαντικό ερώτημα του τι νομίζουν ότι είναι το Alzheimer υπήρξαν σημαντικές παρατηρήσεις. Αρχικά οι μαθητές είχαν απαντήσει σε ποσοστό 39% ότι πρόκειται περί αμνησίας. Σε ποσοστό 39% πως είναι άνθρωποι που δεν θυμούνται απολύτως τίποτα. Και ένα ποσοστό της τάξεως του 23% δήλωνε πως πρόκειται για ανάπηρους, τρελούς, δεν μιλάνε καθόλου ή τα κάνουν όλα λάθος.

Μετά τη λήξη του προγράμματος «Νους Υγιής & Σώμα Υγιές» το ποσοστό των μαθητών που απάντησαν σωστά στο ερώτημα «τι νομίζουν ότι είναι το Alzheimer», είχε ανέλθει στο 100%.

Κλείνοντας θα θέλαμε να παρατηρήσουμε πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το πρόγραμμα αυτό στην αλλαγή στάσεων ζωής των μαθητών. Η επιτυχία θεωρούμε ήταν μεγάλη.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Επίσης το Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων για το υλικό που μας παρείχε προκειμένου να υλοποιήσουμε το πρόγραμμα.

Ευχαριστούμε θερμά την **κ. Κορτσιδάκη Ιωάννα** πρόεδρο της "ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ" καθώς και την **κ. Εύα Στεφανάτου** για την υποστήριξή τους στην έκβαση του προγράμματός μας.

Το πρόγραμμα «Νους Υγιής & Σώμα Υγιές», δουλεύτηκε με βάση το ομώνυμο εκπαιδευτικό πακέτο. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, του οποίου ο σχεδιασμός, τα κείμενα, η επιμέλεια εντύπου, αλλά και η ηλεκτρονική επεξεργασία, έγιναν από την εκπαιδευτικό Εύα Στεφανάτου με την υποστήριξη της Εταιρείας Νόσου Alzheimer & Συναφών Διαταραχών Ν. Ηρακλείου "ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ".

Το Χωριό του Όλοι Μαζί

Παραφρασμένο παραμύθι, από μαθητές της Β' Δημοτικού του Δ/Σ Γαλιάς. Βασισμένο στο ομώνυμο ηλεκτρονικό βιβλίο του Σωκράτη Μαντζουράνη

Αλεξάνδρα Δραμουντάνη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ alexia_dram@hotmail.com)

Δημοτικό Σχολείο Γαλιάς

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για ένα παραφρασμένο παραμύθι (βασισμένο στο ηλεκτρονικό βιβλίο: Το Χωριό του Όλοι Μαζί, του Σωκράτη Μαντζουράνη), που δημιουργήσαμε στη Β΄ δημοτικού με σκοπό να προάγουμε τη συλλογικότητα και την δύναμη της αγάπης στην τάξη μας. Μετά από την παρουσίαση του παραμυθιού στους μαθητές, ζητήθηκε από αυτούς να το πουν με δικά τους λόγια και έτσι δημιουργήθηκε μια παραφρασμένη εκδοχή του. Στη συνέχεια το παραμύθι εικονογραφήθηκε και ηχογραφήθηκε από τα παιδιά, ώστε να αναπαραχθεί σε έντυπη, μα και σε ηλεκτρονική μορφή βίντεο. Τέλος, παρουσιάστηκε σε άλλες τάξεις δραματοποιημένο, με διαλόγους που δημιουργήσαμε σε συνεργασία.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/06/blogpost_27.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Συλλογικότητα, αλληλεγγύη, αγάπη, φιλία, σεβασμός στη διαφορετικότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παραμύθια υπάρχουν εδώ και πολλά χρόνια και απευθύνονται σε παιδιά, με σκοπό την καθοδήγησή στην αλήθεια, με ένα έμμεσο και παραστατικό τρόπο. Μέσα σε αυτά, συνήθως, βλέπουμε να επικρατεί μια πραγματικότητα με δικαιοσύνη, αγάπη και καλοσύνη (Ράπτης, 2008). Με αυτό τον τρόπο παρουσιάζεται μια ιδανική κατάσταση, στην οποία όλοι θα ήθελαν να ζουν. Το κυνήγι της δικαιοσύνης, με την πάλη του καλού και του κακού και η επικράτηση του καλού, προκαλεί μια ηθική δικαίωση στον αναγνώστη (Ράπτης, 2008), μα παράλληλα του διδάσκει τι πρέπει να επιδιώκει και στην πραγματική ζωή.

Ένα παιδί προσεγγίζει τη γνώση, κυρίως μέσω της συναισθηματικής νοημοσύνης (Σταύρου, 2012), η οποία με τη βοήθεια της φαντασίας δρα με τρόπο ζωντανό και ενδιαφέρον και αυτό έχει ως συνέπεια τη μάθηση. Το παραμύθι αποτελεί ένα βασικό τρόπο ενεργοποίησης της συναισθηματικής νοημοσύνης του παιδιού (Σταύρου, 2012), αφού του δίνει την ευκαιρία να ταυτιστεί με τον ήρωα, να δοκιμάσει τις αντοχές του, να κοπιάσει, για να καταφέρει να νικήσει, και έτσι το βοηθά στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του (Ράπτης, 2008). Το γεγονός ότι ένας ήρωας μπορεί να παρουσιαστεί ως ένα άτομο με ατέλειες, που αντιμετωπίζει προβλήματα ή βρίσκει εμπόδια στη ζωή του, τα οποία ξεπερνά με προσπάθεια και κόπο, βοηθά τα παιδιά να αντιληφθούν την κοινωνική πραγματικότητα, ίσως λίγο ωραιοποιημένη, αλλά αρκετά «ψυχρή» για την ηλικία τους, και με αυτό τον τρόπο, να συμφιλιωθούν και με τις δικές τους ατέλειες αλλά και με τα μειονεκτήματα του κόσμου που ζουν.

Με βάση τα παραπάνω, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το παραμύθι αποτελεί ένα άτυπο μέσο κοινωνικής αγωγής (Ράπτης, 2008). Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη διδασκαλία, εφόσον μπορεί να αξιοποιηθεί ως ένα κείμενο

αναπτυγμένης αφήγησης, το οποίο βοηθά στην ανάπτυξη του γραπτού και προφορικού λόγου (Σταύρου, 2012). Οι δύο αυτοί τομείς περιλαμβάνουν έννοιες και ζητήματα, που απαιτούν την ανάπτυξη της αφηρημένης σκέψης για να γίνουν κατανοητά (Ράπτης, 2008), γι' αυτό καθίστανται αρκετά δύσκολα για ένα παιδί. Το παραμύθι έρχεται να απλοποιήσει τέτοιες έννοιες, ώστε να μπορούν να αφομοιωθούν από ένα παιδικό μυαλό. Εκτός από το γλωσσικό τομέα, βοηθά και στη συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, μαθαίνοντάς τους βασικές αξίες και αρετές, που χρειάζεται κάποιος για να ζήσει μια «καλή» ζωή. Ανάλογα με την ηλικία και τις δυνατότητές τους τα παιδιά μπορούν να αξιοποιήσουν ένα παραμύθι διαφορετικά.

Τα σημερινά αναλυτικά προγράμματα συμπεριλαμβάνουν παραμύθια και μύθους στη εκπαιδευτική διαδικασία (κυρίως στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης), αφού οι εικαστικές δραστηριότητες, οι δραματοποιήσεις, τα θεατρικά παιχνίδια κτλ. μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην αγωγή του παιδιού (Ράπτης, 2008). Η διδασκαλία, μέσω των προηγούμενων εργαλείων, μπορεί να μετατραπεί σε βιωματική, φέρνοντας το μαθητή σε άμεση επαφή με το αντικείμενο διδασκαλίας (Δεδούλη, 2002) και κάνοντάς τον να εμπλακεί ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία (Ζαφειριάδης, 2013). Έτσι μπορεί να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό μαθησιακό αποτέλεσμα, καθώς και η καλύτερη επικοινωνία με τους μαθητές (Ζαφειριάδης, 2013). Επιπροσθέτως, η δραματοποίηση παρέχει εσωτερικά κίνητρα, διεγείρει τα συναισθήματα ικανοποίησης και τονώνει την αυτοεκτίμηση των παιδιών (Ζαφειριάδης, 2013).

Στηριζόμενοι στα παραπάνω, αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε ένα παραμύθι για τη θεμελίωση σημαντικών εννοιών, όπως η αλληλεγγύη, η αγάπη, η φιλία και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα στην τάξη μας. Οι έννοιες αυτές είναι εντελώς αφηρημένες, γεγονός που αποτρέπει τα παιδιά από τη βαθύτερη κατανόησή τους. Έτσι, με τη βοήθεια του παραμυθιού «Το χωριό του Όλοι Μαζί» του Σωκράτη Μαντζουράνη, προσπαθήσαμε να απλοποιήσουμε τις έννοιες αυτές και να τις κάνουμε απτές στο παιδικό μυαλουδάκι των μαθητών της Β' Δημοτικού, του Δ/Σ Γαλιάς. Η διαδικασία αυτή έλαβε χώρα στα πλαίσια του προγράμματος «Δρούμε ενάντια στον σχολικό εκφοβισμό – μπούλινγκ» που έχει αναλάβει το σχολείο μας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να μάθουν τα παιδιά να συνεργάζονται και να συνυπάρχουν σε πνεύμα αλληλεγγύης, αγάπης και φιλίας.
- Να μάθουν τις θετικές συνέπειες της λειτουργίας μιας ομάδας.
- Να μάθουν να λύνουν τα προβλήματά τους μέσα από το διάλογο.
- Να ενημερωθούν περί ισότητας ανεξαρτήτως φύλου ή φυλής.
- Να σχεδιάσουν δράσεις, ώστε να αποφευχθεί η βία, λεκτική ή σωματική στο σχολείο.
- Να παίξουν και να διασκεδάσουν μέσα από τη δραματοποίηση.
- Να αναπτύξουν την ενσυναίσθηση.
- Να εκφραστούν μέσα από τη ζωγραφική.
- Να κατανοούν κείμενο και να το εικονογραφούν.
- Να ενισχύσουν την ανάγνωση μέσα από βιβλία και σχετικές ιστορίες.
- Να μάθουν να εστιάζουν στα βασικά γεγονότα μιας ιστορίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η τάξη μας, η Β' τάξης του Δημοτικού σχολείου Γαλιάς, είναι μια ιδιαίτερη τάξη. Όλα πηγαίνουν ρολόι, δεν υπάρχουν τσακωμοί, ούτε ανταγωνισμοί. Τα παιδιά αγαπούν το ένα το άλλο και είναι ανεπτυγμένο ένα κλίμα αλληλεγγύης και αγάπης. Μα μισό λεπτό… Δεν είναι η τάξη μας αυτή που περιγράφεται. Είναι εκείνη που ονειρευόμασταν. Για την ακρίβεια η δική μας τάξη είναι το ακριβώς αντίθετο! Αποφασίσαμε, λοιπόν, να κυνηγήσουμε το όνειρό μας και να φτάσουμε την ιδανική τάξη. Γιατί το σχολείο όλα τα μπορεί, πόσο μάλλον οι μαθητές! Αρκεί βέβαια, να δοθούν τα απαραίτητα ερεθίσματα και πρότυπα.

1η φάση: Παρουσίαση παραμυθιού

Ως αφόρμηση για το ξεκίνημα της προσπάθειάς μας χρησιμοποιήσαμε το παραμύθι «Το χωριό του Όλοι Μαζί», του Σωκράτη Μαντζουράνη (*μπορείτε να το βρείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση:*

https://symvstathmos.files.wordpress.com/2013/02/toxoriotouoloimazi.pdf).

Ουσιαστικά πραγματοποιήθηκε η ανάγνωση αυτού του παραμυθιού, παρουσία όλων των μαθητών. Το παραμύθι μιλάει για το χωριό «Ο Καθένας», όπου οι κάτοικοι ζούσαν απομονωμένοι και δεν είχαν σχέση μεταξύ τους. Μόνο τα παιδιά συναντιόντουσαν και έπαιζαν μαζί. Υπήρχε, ωστόσο, ένα παιδί, ο Όλοι Μαζί, ο οποίος ήταν από άλλη χώρα και δεν είχε γονείς. Προσπαθούσε να προσεγγίσει τα παιδιά για να παίξει μαζί τους, μα δεν τα κατάφερνε. Οι χωριανοί είχαν πάντα ως πόθο «το κάτι», που έφερνε ευτυχία και πλούτη σε όποιον το είχε. Δεν ήξεραν, όμως, ποιος το έχει. Μια μέρα ο βασιλιάς εισέβαλε στο χωριό τους, το αναστάτωσε και φεύγοντας ισχυρίστηκε ότι τους έκλεψε το κάτι. Βαριά κατάθλιψη έπληξε το χωριό. Οι άνθρωποι δεν έτρωγαν, ούτε χαμογελούσαν. Η κατάσταση αυτή συνεχιζόταν για πολύ καιρό, ώσπου τα παιδιά αποφάσισαν να αναλάβουν δράση. Ο Όλοι Μαζί, που ως τότε ήταν μόνος, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην εύρεση της λύσης. Τους πρότεινε να αναδομήσουν το χωρισμένο ως τότε χωριό, ώστε να αποτελέσει μια ολότητα και να καλέσουν τους γονείς να τους μιλήσουν. Έτσι κι έγινε. Οι χωριανοί μαζεύτηκαν στην πλατεία και έκπληκτοι άκουσαν από τον Όλοι Μαζί, ότι ο βασιλιάς είπε ψέματα και δεν πήρε «το κάτι». Μάλιστα τους ανακοίνωσε ότι τα παιδιά το είχαν καλά κρυμμένο και θα τους το έδιναν ένα χρόνο αργότερα, για να μη το πάρει ο βασιλιάς. Οι κάτοικοι χάρηκαν πολύ. Μια νέα μέρα είχε ξεκινήσει για το μικρό χωριό. Οι κάτοικοι συμφιλιώθηκαν και ζούσαν αρμονικά. Μάλιστα ο Όλοι Μαζί έγινε ο προστατευόμενος όλων. Ο καιρός περνούσε και έφτασε η ώρα για την παράδοση του «κάτι». Μαζεύτηκαν ξανά στην πλατεία και τότε ο Όλοι Μαζί τους προέτρεψε να αγκαλιαστούν και να φιληθούν. Έκπληκτοι οι χωριανοί το έκαναν. Τότε το παιδί τους ανακοίνωσε, ότι το «κάτι ήταν κρυμμένο μέσα στο φιλί της αγάπης». Τώρα το είχαν όλοι! Ο Βασιλιάς δε θα μπορούσε να τους το πάρει πια! Όλοι ενθουσιάστηκαν. Όταν ο Όλοι Μαζί αποφάσισε να επιστρέψει στην πατρίδα του, οι χωριανοί ονόμασαν το χωριό «Όλοι Μαζί» ως φόρο τιμής και ανάμνησης στο μικρό τους φίλο.

2η φάση: Δημιουργία παράφρασης

Λόγω του ότι το παραμύθι ήταν αρκετά μεγάλο σε μέγεθος, αποφασίσαμε να το παραφράσουμε και να το εικονογραφήσουμε με βάση όσα είχαμε καταλάβει. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές θα εμβάθυναν περισσότερο στο νόημά του, διώχνοντας τις περιττές λεπτομέρειες. Ξεκινήσαμε την ιστορία και ένας ένας οι μαθητές έρχονταν στον υπολογιστή και μας υπαγόρευαν τη συνέχεια με δικά τους λόγια. Μόλις το παραμύθι μας ολοκληρώθηκε επιτυχώς, τυπώθηκε τμηματικά σε σελίδες και ζητήθηκε από τους μαθητές να το εικονογραφήσουν.

3η φάση: Ηχογράφηση παράφρασης

Για να γίνει πιο ζωντανή η παρουσίαση του παραμυθιού, πέρα από την έντυπη μορφή του αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε και ένα βίντεο με το παραμύθι να παρουσιάζεται οπτικά και ακουστικά. Για να γίνει αυτό ηχογραφήσαμε τους μαθητές μας να διαβάζουν τις

σελίδες που είχαν εικονογραφήσει πριν και έπειτα περάσαμε τα αρχεία ήχου στον υπολογιστή.

4η φάση: Δημιουργία Βίντεο

Για να δημιουργήσουμε το βίντεο σαρώσαμε τις ζωγραφιές των παιδιών, ώστε να μεταφερθούν κι εκείνες στον υπολογιστή και έπειτα με το πρόγραμμα Windows Movie Maker, συνδέσαμε εικόνες και ήχους φτιάχνοντας ένα ενιαίο αποτέλεσμα. Τα παιδιά χάρηκαν πολύ με τη δημιουργία τους.

5η φάση: Δραματοποίηση παραμυθιού

Μετά από τη δημιουργία του βίντεο με το παραμύθι, αποφασίσαμε να γίνουμε και οι ίδιοι ηθοποιοί και να δραματοποιήσουμε την υπόθεση. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά θα έρχονταν σε άμεση επαφή με τους ήρωες και την υπόθεση και θα μπορούσαν να καταλάβουν περισσότερο τα συναισθήματά τους. Φτιάξαμε διαλόγους σε συνεργασία και ξεκινήσαμε πρόβες. Με ελάχιστο εξοπλισμό και όπλο τις καλλιτεχνικές ικανότητες των παιδιών, γυρίσαμε σε βίντεο τις σκηνές του παραμυθιού και έπειτα ενώσαμε τα βίντεο, ώστε να αποτελέσουν μια ολότητα. Στο τέλος, παρουσιάσαμε την προσπάθειά μας σε άλλες τάξεις που ενδιαφέρονταν, δίνοντάς τους την ευκαιρία να ευαισθητοποιηθούν κι εκείνοι σε θέματα ισότητας και αλληλεγγύης.

6η φάση: Αναπαράσταση συναισθημάτων του «Όλοι Μαζί» και δημιουργία αφίσας

Συνεχίζοντας τη διαδικασία και θέλοντας να δούμε τι κατάλαβαν τα παιδιά συγκεντρωθήκαμε όλοι μαζί σε κύκλο και ζωγραφίσαμε έναν «Όλοι Μαζί» λυπημένο και ένα χαρούμενο. Έπειτα, πήραμε τον λυπημένο και ζητήσαμε από όλους τους μαθητές να πουν μια λέξη που εξέφραζε τα συναισθήματά του στην αρχή της ιστορίας, όταν δε τον έπαιζαν. Τα παιδιά έδωσαν απαντήσεις του τύπου: μοναξιά, θλίψη, βία, λυπημένος, κοροϊδία κτλ. Σε κάθε τους απάντηση τσαλακώναμε και λίγο το χάρτινο παιδί με αποτέλεσμα, στο τέλος να έχει γίνει ένα κουβάρι. Με αυτό τον τρόπο αναπαραστήσαμε τη συναισθηματική κατάσταση του Όλοι Μαζί με ένα τρόπο εικονικό και εύκολο στην κατανόηση από μικρά παιδιά (πήραμε την ιδέα από τον εξής ιστότοπο: http://pitsinacrafts.blogspot.gr/search?updatedmax=20130318T10:32:0007:00&maxresults=7&start=34&bydate=false).

Στη συνέχεια, ανοίξαμε το χαρτί, ωστόσο, δεν έγινε όπως πριν. Έτσι δείξαμε, ότι οι πληγές που αφήνει αυτή η συμπεριφορά σε ένα παιδί είναι αναλλοίωτες και δε γιατρεύονται εύκολα.

Τα παιδιά είχαν ξαφνιαστεί και δε μιλούσαν πολύ. Ζητήσαμε από ένα μαθητή να γίνει ο Όλοι μαζί και αρχίσαμε να του φωνάζουμε και να τον απωθούμε με το σώμα μας. Ύστερα τον ρωτήσαμε πώς ένιωσε. Η απάντησή του ήταν ότι ένιωσε άσχημα και ότι δεν του άρεσε καθόλου. Με αυτές τις αναπαραστάσεις, αρχικά σε ένα άψυχο αντικείμενο και έπειτα σε ένα παιδί, καταφέραμε να δώσουμε στα παιδιά την εικόνα της βίας και των αποτελεσμάτων της.

Για να ελαφρύνουμε το κλίμα πήραμε τον χαρούμενο «Όλοι Μαζί» και κάναμε το ίδιο, λέγοντας λέξεις για τα συναισθήματα που ένιωθε μετά την αποδοχή του από την υπόλοιπη ομάδα. Όλα τα συναισθήματα που ειπώθηκαν ήταν θετικά και το παιδί που αναπαράστησε τον Όλοι Μαζί αισθάνθηκε όμορφα. Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αυτής, συζητήσαμε ποια από τις δύο καταστάσεις είναι προτιμότερη και αποφασίσαμε από κοινού να ακολουθήσουμε τη δεύτερη από εδώ και στο εξής.

Στο τέλος, δημιουργήσαμε μια αφίσα με τους δύο χάρτινους φίλους μας και γράψαμε γύρω τις λέξεις που είχαν αναφέρει τα παιδιά για την κάθε περίπτωση, έχοντας ως σλόγκαν το «Όχι στη Βία – Ναι στη φιλία» (το σλόγκαν όπως και η ιδέα της αφίσας είναι από τη σελίδα: https://6nipsykeon.wordpress.com/2015/03/08).

7η φάση: Αξιολόγηση

Η τελευταία φάση της διαδικασίας αυτής ήταν η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Ουσιαστικά, αυτό που μας ενδιέφερε ήταν να δούμε τι αποκόμισαν τα παιδιά από την όλη διαδικασία, καθώς επίσης, και πως ένιωσαν με αυτό το διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας. Δώσαμε, λοιπόν, στα παιδιά μία σελίδα Α4 η οποία ανέγραφε στην πάνω μεριά «Τι έμαθα από το παραμύθι του Όλοι Μαζί». Τα παιδιά καλούνταν να απαντήσουν σε αυτό. Κάποιες απαντήσεις που δόθηκαν ήταν: «Έμαθα καλούς τρόπους, έμαθα να μη δέρνω τον άλλο και να τον αγαπώ, έμαθα να μιλάω ευγενικά, έμαθα ότι όλοι μαζί μπορούμε να τα καταφέρουμε, θέλω πολλούς φίλους».

Όσον αφορά τα συναισθήματα, έγινε η αντίστοιχη διαδικασία αλλά στη σελίδα αναγραφόταν «Γράψε τα συναισθήματά σου με μια φατσούλα: αν είναι θετικά βάλε μια χαμογελαστή φατσούλα, αν είναι αρνητικά βάλε μια λυπημένη φατσούλα». Οι περισσότερες απαντήσεις ήταν χαρά και ευτυχία με χαμογελαστό πρόσωπο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αισθανόμαστε την ανάγκη να εκφράσουμε τις βαθύτατες ευχαριστίες μας στη Διευθύντρια του σχολείου μας, κυρία Παπαδοπούλου Αθηνά, για την αμέριστη στήριξη και αγάπη που έδειξε στην προσπάθειά μας και για την πρόταση που μας έκανε να έρθουμε στην γιορτή αυτή και να παρουσιάσουμε το έργο μας. Ο ενθουσιασμός και η σιγουριά που έδειξε, μας έδωσαν δύναμη και κίνητρο να συνεχίσουμε με τον ίδιο ζήλο και με απόλυτη αγάπη για τα παιδιά.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δεδούλη, Μ. (2002), Βιωματική μάθηση-Δυνατότητες αξιοποίησης της στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 6*, σσ. 145159.

Ζαφειριάδης, Κ. (2013), *Η δραματοποίηση ως μέθοδος διδασκαλίας για την ανάπτυξη του λόγου σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες*. από Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων. Περιφερειακή Δ/νση Π/μιας και Δ/μιας Εκπ/σης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (http://www.pdeamth.gr/index.php/component/cck/?task=download&file=arxeio_iliko_sumv&id=2162 , Ανάκτηση 08 05 2015)

Ράπτης, Δ. (2008), *Η παιδαγωγική και η διδακτική σημασία των λαϊκών αφηγήσεων στη σύγχρονη μαθησιακή διαδικασία*. από Pedagogy. Theory & Praxis (Online Journal: http://www.pedagogy.gr/index.php/journal/article/view/18/pdf , Ανάκτηση 07 05 2015)

Σταύρου, Α. (2012). *Η λαϊκή λογοτεχνία και η συμβολή της στην αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.* , από Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (ΕΑΔΔ) (http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28463#page/16/mode/2up , Ανάκτηση 07052015)

Σαλτιμπάγκος με τ΄ όνειρο εγώ

Αρλεκίνοι, πιερότοι, κολομπίνες, που ζωγραφίζουν, κατασκευάζουν, παίζουν, γράφουν κι ονειρεύονται…
Ουρανία Μεταξάκη, Μαρία Κρητσωτάκη

(ΠΕ 70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

Δημοτικό Σχολείο Γουβών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα με τον τίτλο << Σαλτιμπάγκος με τ΄όνειρο εγώ…>>, ανήκει στα πολιτιστικά θέματα. Υλοποιήθηκε από τα δύο τμήματα της Γ΄ τάξης, το σχολικό έτος 20142015 και είχε διάρκεια 3 μήνες. Εντάσσεται στα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από το αρμόδιο τμήμα της Π.Ε.Ν. Ηρακλείου.

Με αφόρμηση το βιβλίο της Ζωρζ Σαρή, ο Αρλεκίνος, ξεκινήσαμε ένα ταξίδι μάθησης και κυρίως αυτοπραγμάτωσης.

Εκφραστήκαμε μέσα από τη ζωγραφική, τη χειροτεχνία, τη συγγραφή, τη μουσική, τον αυτοσχεδιασμό, την κίνηση, το παιχνίδι. Φτιάξαμε μάσκες από γύψο και οργανώσαμε έκθεση με θέμα: <<Η βενετσιάνικη μάσκα>> και θεατρικό δρώμενο εμπνευσμένο από τους χαρακτήρες της Commedia dell΄ Arte. Κατασκευάσαμε γαντόκουκλες και παίξαμε κουκλοθέατρο με θεματολογία από την Ελληνική μυθολογία και τον Θεό Διόνυσο. Εμπνευστήκαμε από τους πίνακες του Picasso, Sezan, Miro και Derain και ζωγραφίσαμε με τέμπερες τους δικούς μας. Μάθαμε για τη σπουδαιότητα του θεάτρου στην Αρχαία Ελλάδα και ετοιμάσαμε τα δικά μας θεατρικά δρώμενα. Ανάμεσα σ΄αυτά η <<Η Ειρήνη>> του Αριστοφάνη, σε δική μας διασκευή. Παίξαμε στον υπολογιστή παιχνίδια αναγνώρισης γεωμετρικών σχημάτων μέσα από έργα τέχνης και στήσαμε μια μικρή πινακοθήκη με έργα διάσημων ζωγράφων. Αναγνωρίσαμε συναισθήματα χαράς, λύπης, θυμού και φόβου, φορώντας τις ανάλογες μάσκες και παρατηρώντας έργα ζωγραφικής και γλυπτικής. Παίξαμε με τις λέξεις, κάναμε φανταστικές υποθέσεις και δημιουργικά λάθη, γράψαμε ιστορίες, αναφερθήκαμε σε σύγχρονα προβλήματα και πήραμε μέρος στον διαγωνισμό της UNICEF: Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους. Πλουτίσαμε τη σχολική μας ζωή με συναίσθημα και φαντασία χωρίς να βιώσουμε τον φόβο της αποτυχίας ή της απόρριψης.

Περάσαμε όμορφα και δεθήκαμε περισσότερο με δεσμούς φιλίας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_48.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Commedia dell΄ arte, μάσκες, αρχαίο Ελληνικό θέατρο, πίνακες ζωγραφικής, κουκλοθέατρο, αυτοσχεδιασμός, μουσικοθεατρικά δρώμενα, έκφραση συναισθημάτων, καλλιέργεια προφορικού και παραγωγή γραπτού λόγου.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Τα πολιτιστικά θέματα, μέσα από τη στενή τους σχέση με τις καλές τέχνες, τη μυθολογία, την ιστορία, την πολιτισμική συνείδηση, τις παραδόσεις, τη συλλογική μνήμη, τον επαναπροσδιορισμό και την ανάδειξη ιδεών και αξιών, είναι θέματα πολύπλευρα, που αποσκοπούν στην ηθική και πνευματική καλλιέργεια των μαθητών.

Χρησιμοποιώντας τις καλές τέχνες στη σχολική μας ζωή, προσπαθήσαμε να καλλιεργήσουμε την ικανότητα έκφρασης των σκέψεων και των συναισθημάτων, να ενεργοποιήσουμε τη διάθεση για συμμετοχή και συνεργασία και να εξασφαλίσουμε τις

συνθήκες εκείνες, που επιτρέπουν στον μαθητή να διαμορφώσει θετική στάση για τη ζωή και τη μάθηση, χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα. Να ενισχύσουμε την ατομική έκφραση, την αυτοπεποίθηση, την πολιτιστική πολυμορφία και να δώσουμε φωνή στο συναίσθημα.

Ο συνδυασμός λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, που έχει εφαρμογή κυρίως στο θέατρο, βοήθησε στη διατύπωση ολοκληρωμένων νοημάτων, κυρίως σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, χαμηλή αυτοεκτίμηση και φόβο απόρριψης.

<<Αν είχαμε μια φανταστική, όπως έχουμε μια λογική, θ΄ ανακαλύπταμε την τέχνη να επινοούμε>>, γράφει ο Gianni Rodari και μέσα από την τέχνη και χάρη στην τέχνη, ανακαλύψαμε την απελευθερωτική αξία που μπορεί να έχει η λέξη και ο λόγος.

Εν κατακλείδι, στόχος μας αποτέλεσε η δημιουργία ενός μοντέλου που χρησιμοποιεί ουσιαστικά τις τέχνες στη διαδικασία μάθησης. Δημιουργώντας τα κατάλληλα δρώμενα και χρησιμοποιώντας το ΄΄απρόβλεπτο΄΄ των τεχνών, ΄΄τη στιγμή και την έκπληξη στη διδακτέα ύλη, είχαμε στα χέρια μας ένα δυναμικό εκπαιδευτικό εργαλείο. Η τάξη μετατράπηκε σε βιωματικό εργαστήρι, όπου οι μαθητές κατέκτησαν τη γνώση, απελευθερώνοντας τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Διότι *<<μόνο ό,τι δέχεσαι με την ψυχή σου, αυτό μαθαίνεις κι αυτό ενσωματώνεις στη ζωή και στον χαρακτήρα σου>>.*

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Ενημέρωση Θεατρικά και μουσικοχορευτικά δρώμενα Κατασκευές

Commedia dell΄arte

Η Κομέντια ντελ' Άρτε, έχει την αφετηρία της στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα και ήταν το αντίθετο από το κλασικό, στιλιστικό θέατρο, όπως το γνώριζαν έως τότε: θορυβώδης και πολύχρωμη, που παιζόταν όχι σε σταθερά θέατρα αλλά παντού στην Ιταλία.

Επρόκειτο για ένα σύνολο λαϊκών θεατρίνων που δημιουργώντας μόνοι τους τη μάσκα, το κοστούμι, τις ιδιαιτερότητες της φωνής και του σώματός τους, έπλαθαν τους χαρακτήρες τους. Οι θίασοι ήταν πλανόδιοι και οι ηθοποιοί έστηναν το πατάρι τους στις πλατείες των χωριών ή σε αυλές αρχοντικών, με μοναδικό σκηνικό μια ζωγραφιστή κουρτίνα. Στο θίασο συμπεριελήφθησαν γυναίκες ηθοποιοί.

Οι θίασοι κέρδιζαν χρήματα από χορηγίες και δωρεές. Κατά τη διάρκεια της παράστασης έβγαινε ΄΄το καπέλο΄΄, γεγονός που επέτρεπε να μη χρεώνουν συγκεκριμένο αντίτιμο για εισιτήριο και να μπορούν να παρακολουθούν ακόμα και όσοι δεν είχαν οικονομική άνεση. Επηρέασε σημαντικά την εξέλιξη του θεάτρου και καθιέρωσε την αναπαραστατική κίνηση, την οποία υιοθέτησαν κορυφαίοι, μεταγενέστεροι ηθοποιοί , όπως ο Charlie Chaplin και ο Dario Fo.

Θεατρικό δρώμενο –αναπαράσταση του Αρλεκίνου της Ζωρζ Σαρρή συνοδευόμενο από την «Άνοιξη» του Vivaldi

Κλασικοί χαρακτήρες της Κομέντια ντελ΄ Άρτε είναι: ο Αρλεκίνος, η Κολομπίνα, ο Πανταλόνε, ο Πιερρότος, ο Πουλτσινέλο, ο Καπιτάνο, ο Ντοτόρε, ο Μπριγκέλα.

Χειροποίητες γαντόκουκλες του Αρλεκίνου και της Κολομπίνας

Οι φιγούρες του πιερότου και του αρλεκίνου, που συναντάμε συχνά στη ζωγραφική του Πικάσο, προέρχονται απ΄ το ιταλικό λαϊκό θέατρο του δρόμου και από τις καρναβαλικές παραδόσεις.

Αντίγραφο του <<Αρλεκίνος καθισμένος,1901>>

Μάσκα

Η μάσκα, το προσωπείο, είναι ένα τεχνητό σκέπασμα του προσώπου, πολλές φορές και της κεφαλής και χρησιμοποιείται συνήθως για μεταμφίεση ή προστασία.

Το προσωπείο δεν καμουφλάρει αλλά αποκαλύπτει τις αδυναμίες του ηθοποιού και επηρεάζει τη φυσική του κατάσταση και την επικοινωνία του με τους θεατές. (Το Βήμα, 28 Ιουλίου 1996)

Στην αρχαία Ελλάδα η μεταμφίεση ήταν αναπόσπαστο κομμάτι των διονυσιακών τελετών. Ο Διόνυσος, από τη στιγμή της γέννησής του επιβιώνει από την οργή της Ήρας με μάσκες και προβιές κριαριού και αγριοκάτσικου, ενώ η σπηλιά όπου κρυβόταν καμουφλάρεται με κλήματα. Οι πιστοί συνοδοιπόροι του μεταμφιέζονται σε Σάτυρους. Στα Μικρά και Μεγάλα Διονύσια που γίνονταν Πανελλήνια, γεννιέται «ο Διθύραμβος», θρησκευτικός ύμνος προς τιμήν του θεού.

Κουκλοθέατρο με χειροποίητες κούκλες που αναπαριστούν λαϊκό δρώμενο με τον θεό Διόνυσο

Γέννηση θεάτρου

Μέσα από αυτές τις γιορτές και διαγωνισμούς θεάτρου, ο Θέσπις, Έλληνας τραγικός ποιητής, κάνει μια καινοτομία – ορόσημο για το θέατρο και όλη τη μετέπειτα εξέλιξή του. Το 535 π.Χ. βάζει έναν υποκριτή να κάνει διάλογο στη συνοδεία των Μαινάδων, δηλαδή του χορού που ψέλνει και κατασκευάζει την πρώτη ανθρωπόμορφη μάσκα.

Το θέατρο γεννήθηκε και η μάσκα άρχισε να έχει λόγο ύπαρξης.

Θεατρικό δρώμενο με μάσκες την ημέρα κατά του σχολικού εκφοβισμού με σύνθημα:

<<Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουν>>

Τον 5^{ο} αιώνα π.Χ. το θέατρο διαχωρίζεται σε τραγωδία, κωμωδία και σατυρικό δράμα.

Η <<Ειρήνη>>, του Αριστοφάνη, διασκευή για παιδιά, με χειροποίητες γαντόκουκλες

Η ανθρώπινη μάσκα τελειοποιείται από άποψη κατασκευής από τον Χόρηλο. Αργότερα ο Φρύνιχος κατασκευάζει τη γυναικεία μάσκα που χρησιμοποιούσαν οι άντρες ηθοποιοί, αφού οι γυναίκες δεν παίζουν θέατρο κατά τους αρχαίους θεσμούς.

Ο Αισχύλος, ο σημαντικός τραγικός ποιητής, κάνει ένα βήμα και προσθέτει στην κατασκευή της μάσκας κόμμωση. Δηλαδή, ένα είδος περούκας. Από τις πιο γνωστές μάσκες είναι αυτή του τραγικού προσωπείου που φέρει την έκφραση της απόγνωσης και της θλίψης.

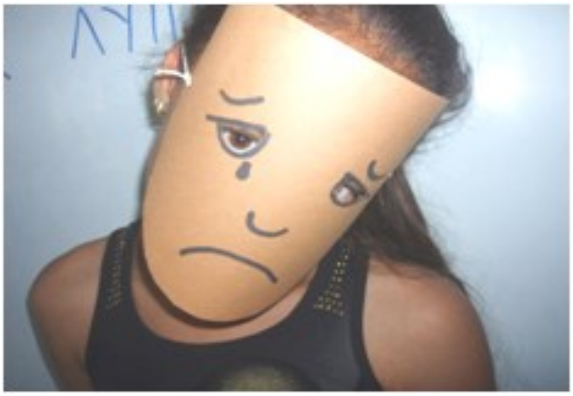

Μάσκα λύπης: Αναγνώριση συναισθημάτων μέσα από εκφράσεις προσώπου και στάσης σώματος

Εκτός από τις θεατρικές μάσκες, είναι γνωστά σε όλους μας τα νεκρικά προσωπεία, αυτά που έφερε πρώτη φορά στο φως ο Σλήμαν, κατά τις ανασκαφές της Τροίας.

Χειροποίητη νεκρική μάσκα από γύψο και χρυσή τέμπερα

Βενετσιάνικη μάσκα

Η μάσκα στη Βενετία, εμφανίστηκε το Μεσαίωνα, αρχικά για τη γιορτή των ψυχών και αργότερα του καρναβαλιού, που είχε τις ρίζες του και στις γιορτές του θεού Διόνυσου. Αργότερα οι Βενετοί συνήθιζαν να φορούν μάσκες κατά τη διάρκεια όλων των σημαντικών εκδηλώσεων, όπως επίσημα δείπνα ή εορτές. Τα επόμενα χρόνια τις φορούσαν διάφορα πρόσωπα για να κρυφτούν από παράνομες δραστηριότητες όπως τυχερά παιχνίδια, σχέσεις ή ακόμα και πολιτικά σκάνδαλα.

Τον 18ο αιώνα, η ζήτηση για μάσκες ήταν τόσο μεγάλη, που οι απλές μαύρες μάσκες άρχισαν να μετατρέπονται σε πιο περίτεχνες κατασκευές και να εξαπλώνονται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κατασκευή μάσκας

Οι βενετσιάνικες μάσκες κατασκευάζονται από δέρμα, papier mache (πεπιεσμένο χαρτί), πορσελάνη, γύψο ή με μια τεχνική από γυαλί. Ζωγραφίζονται στο χέρι και διακοσμούνται με πολύτιμα μέταλλα και λίθους.

Η μάσκα Zanni, στην πρώτη μας διαφάνεια του power point

Κατασκευασμένη από δέρμα, με μεγάλη μύτη, διογκωμένα φρύδια και χαμηλό μέτωπο. Μάσκα μάλλον αφελούς και ανόητου χαρακτήρα, από τις αστείες μάσκες του βενετσιάνικου καρναβαλιού.

Έκθεση βενετσιάνικης μάσκας στην τάξη

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σαλτιμπάγκος:

Υπαίθριος ταχυδακτυλουργός, γελωτοποιός ή ακροβάτης.

Μεταφορικά ο άνθρωπος χωρίς αρχές, ο κατεργάρης.

Όπως αναφέραμε στον πρόλογο, το πρόγραμμα Σαλτιμπάγκος με τ΄ όνειρο εγώ… ανήκει στα πολιτιστικά θέματα που στοχεύουν στην ηθική και πνευματική καλλιέργεια των παιδιών και στον σχηματισμό μιας στέρεας ηθικής θεωρίας.

Πρέπει να επισημανθεί ότι για τους αρχαίους, η ηθική αφορά στη μελέτη του χαρακτήρα και το ερώτημα που τίθεται σύμφωνα και με τον Αριστοτέλη, δεν είναι μόνο το ποιες πρέπει να είναι οι πράξεις μας αλλά και τι άνθρωποι πρέπει να είμαστε.

Η ψυχική υγεία γίνεται αντιληπτή ως ευδαιμονία, όπου <<δαίμων>> είναι η ψυχή και <<ευ>> το καλό, η καλή και ποιοτική κατάσταση, η πληρότητα.

Στις φιλοσοφικές σχολές συναντάμε την ευδαιμονία ως κοινό φιλοσοφικό στόχο, όπου σημαίνει τη διαρκή προσπάθεια να βρίσκεται σε ισορροπημένη κατάσταση ο εσώτερος μας δαίμων, ανεξάρτητα από τη μάσκα που ο καθένας αποφασίζει να φορά.

Η φράση <<Κατά τον δαίμονα εαυτού>>, ήταν ανώτερη φιλοσοφική ευχή, που σήμαινε να πράττεις σύμφωνα με αυτό, που η συνείδηση σου θεωρεί σωστό.

Γλώσσα Δραστηριότητες

1.Ανάγνωση ιστοριών και παραμυθιών.

2.<<Τεμπέλικοι σχηματισμοί >> με λέξεις.

Π.χ με τη λέξη ΑΡΛΕΚΙΝΟΣ:

Λέξεις που αρχίζουν από αρ, λέξεις που αρχίζουν από α, λέξεις που ομοιοκαταληκτούν με το –ίνος, φράσεις με νόημα (αφού γράψουμε τη λέξη ΑΡΛΕΚΙΝΟΣ κάθετα, βρίσκουμε λέξεις που ξεκινούν από τα αρχικά γράμματα της κάθετης λέξης), δίστιχα με ομοιοκαταληξία κ.α.

3. Φανταζόμαστε μια ιστορία γεννημένη από ένα <<φανταστικό διώνυμο>>:

Π.χ. Αρλεκίνος Πιερότος

4.Φανταζόμαστε μια ιστορία με αφορμή εικαστικά έργα.

5.Επιλέγουμε έναν πίνακα, διαλέγουμε το ρόλο μας μέσα στην ιστορία, μοιράζουμε ρόλους στα μέλη της ομάδας μας και γράφουμε μια σύντομη ιστορία δίνοντας τον δικό μας τίτλο.

6.Απρόβλεπτο σενάριο:

Κάθε παιδί γράφει από μία πρόταση, φτιάχνοντας μια συνεχιζόμενη ιστορία.

7.Οι λέξεις πίσω από τις μάσκες:

Με κρυμμένες λέξεις φτιάχνουμε μια ιστορία, ένα παραμύθι, ένα άρθρο σε εφημερίδα, μία πρόσκληση κ.τ.λ.

8.Αινίγματα, ψεύτικα αινίγματα (είναι αυτά που περιέχουν μέσα τους την απάντηση), ακροστιχίδες.

Παράδειγμα ψεύτικου αινίγματος:

Ο Νίκος, ο Δημήτρης και η Αναστασία,

πιερότοι ντύθηκαν και κρύφτηκαν,

πίσω από τη τζα**μαρία**,

για να τρομάξουν τη συμμαθήτριά τους, τη

9.Συγγραφή και εικονογράφηση παραμυθιών για το πρόγραμμα της UNICEF <<Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους>>.

Μαθηματικά – Δραστηριότητες.

1.Παιχνίδια αναγνώρισης γεωμετρικών σχημάτων με επιλεγμένα έργα ζωγραφικής.

2.Προβλήματα τεσσάρων πράξεων.

Εξοικείωση στη χρήση υπολογιστών

1.Παιχνίδια αναγνώρισης γεωμετρικών σχημάτων με επιλεγμένα έργα ζωγραφικής.

2.Τοποθέτηση πινάκων στα κάδρα της πινακοθήκης.

Φυσική Αγωγή και Μουσική – Δραστηριότητες

1.Τραγούδια: Ο παλιάτσος, Βασιλιάς Σαλτιμπάγκος, Σαν τον Καραγκιόζη, Σαλτιμπάγκοι του δρόμου

2.Μουσικοχορευτικά δρώμενα.

3.Το κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού.

Αισθητική Αγωγή – Δραστηριότητες

1.Κατασκευή βενετσιάνικης μάσκας (Υλικά: γύψος, τέμπερες, χρυσόσκονη, χάντρες, πούλιες, υφάσματα, φτερά κ.α.)

2. Κατασκευή κούκλας (Υλικά: εφημερίδες, χαρτοταινία, μαλλί πλεξίματος, υφάσματα, κορδέλες, χάντρες, ρολά χαρτιού υγείας, τέμπερες κ.α.)

3. Κατασκευή έργων ζωγραφικής (Υλικά: τέμπερες, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές κ.α.)

Συναισθηματική Αγωγή – Δραστηριότητες

1.Αναγνώριση εκφράσεων προσώπου και στάσης σώματος μέσα από έργα ζωγραφικής και γλυπτικής.

2.Αναγνώριση συναισθημάτων και διαχείρισής τους μέσα από μάσκες θυμού, λύπης, χαράς, απόγνωσης.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

7 Ημέρες Καθημερινή, Κυριακή 25 Ιουλίου, Αφιέρωμα στο Αρχαίο Θέατρο

Argan, G. C., (1998). Η Μοντέρνα Τέχνη. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Muller, Werner ,(1996). Θέατρο του σώματος και Commedia Dell ΄ Arte . University Studio Press.

Rodari, G. , (2003).Γραμματική της Φαντασίας. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Theseaus Aegean: Οι αρχαίες μάσκες και η καταγωγή τους

α)Παρουσίαση της Commedia dell ΄Arte

β)Φαντάσου μια ιστορία με αφορμή εικαστικά έργα

Βικιπαίδεια

γ)Παιχνίδι αναγνώρισης γεωμετρικών σχημάτων σε επιλεγμένα έργα ζωγραφικής

δ)Διαδραστικός χάρτης των κυριότερων αρχαίων Ελληνικών θεάτρων

Η φιλοσοφική ψυχοθεραπεία στην αρχαιότητα ΕΚΗΒΟΛΟΣ

Μανδηλαράς Φ . , Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη. Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

ΟΙ ΜΑΣΚΕΣ (γραφή Μαρίνας Πετρή)eGreece.gr

Προσωπίδες και προσωπιδοφορία (Από τις γιορτές του Διονύσου μέχρι τα σημερινά αποκριάτικα δρώμενα), Χρήστος Ζάλιος

Το θέατρο ως παιδαγωγικό εργαλείο Θεατρομάθεια

Φωτόδεντρο

Η Κυρία Ανακύκλωση και τα σκουπίδια στις ακτές

Ανακύκλωση απορριμμάτων, θαλάσσια απορρίμματα
Μαρία Γιαλούρη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mgialouri@gmail.com)

Δημοτικό Σχολείο Γουρνών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το εκπαιδευτικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα με τίτλο "Η κυρία Ανακύκλωση και τα σκουπίδια στις ακτές", εφαρμόστηκε κατά τη σχολική χρονιά 20142015 στο τμήμα Δ1 του Δημοτικού Σχολείου Γουρνών. Το τμήμα αυτό αποτελείται από 19 μαθητές, 10 αγόρια και 9 κορίτσια. Το πρόγραμμα αυτό αντιμετωπίστηκε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από τους μαθητές, δεδομένου ότι αφενός είχε έναν έντονο βιωματικό χαρακτήρα, και αφετέρου διότι το θαλάσσιο περιβάλλον τους ενδιαφέρει ιδιαίτερα, καθώς αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς τους. Κινηθήκαμε σε δυο βασικούς θεματικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας ήταν η ανακύκλωση και ο δεύτερος τα θαλάσσια απορρίμματα.

Οι μαθητές μέσω του προγράμματος αυτού είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα τεράστια οφέλη από την εφαρμογή της ανακύκλωσης των απορριμμάτων, τόσο για τον άνθρωπο, όσο και για το περιβάλλον και την οικονομία γενικότερα.

Από την άλλη μεριά, διαπίστωσαν τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε βιωματικό επίπεδο, ποια είναι τα άμεσα αποτελέσματα στο θαλάσσιο οικοσύστημα, που έχει η ρίψη απορριμμάτων στη θάλασσα.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_20.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ανακύκλωση απορριμμάτων, θαλάσσια απορρίμματα, προστασία θαλάσσιας βιωπικοιλότητας, εξοικονόμηση ενέργειας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Η κυρία Ανακύκλωση και τα σκουπίδια στις ακτές» είναι ένα πρόγραμμα που παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για τα παιδιά, καθώς στο μεγαλύτερο μέρος του έχει βιωματικό χαρακτήρα και έχει πολλά σημεία επαφής με το αναλυτικό πρόγραμμα. Για τους λόγους αυτούς η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε για την υλοποίηση του προγράμματος, ήταν ανάλογη. Συγκεκριμένα, ακολουθήσαμε τη μέθοδο μετακίνησης στο πεδίο μελέτης (Field Trip), τη μέθοδο Project, την Ομαδοσυνεργατική μέθοδο, την Έρευνα απόψεων, στάσεων και συμπεριφορών και τη μέθοδο Επίλυσης Προβλημάτων με προτάσεις λύσεων. Τέλος χρησιμοποιήσαμε τα Εικαστικά, τη Μουσική και το Θέατρο ως μέσα έκφρασης και κοινοποίησης στο ευρύ κοινό της ευαισθητοποίησης και των προτάσεών μας σχετικά με το πρόβλημα.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Α. Γνωστικοί:

- κατανόηση φυσικών φαινομένων (φυσική ανακύκλωση οργανικών και μη οργανικών υλικών)
- κατανόηση του τρόπου διαχωρισμού των υλικών που ανακυκλώνονται, από αυτά που δεν ανακυκλώνονται και σε ποιους κάδους πρέπει να τοποθετούνται

- εμπέδωση του τρόπου διαλογής των ανακυκλώσιμων υλικών καθώς και των προβλημάτων που προκύπτουν από την τοποθέτηση μη ανακυκλώσιμων υλικών στους “μπλε κάδους”.
- κατανόηση του τρόπου ανακύκλωσης χαρτιού, πλαστικού, αλουμινίου, γυαλιού
- κατανόηση ή επαφή με απλές έννοιες και όρους της Φυσικής (ανανεώσιμοι και μη ανανεώσιμοι φυσικού πόροι, μεθάνιο, κυτταρίνη, αποσύνθεση, υψικάμινος)
- κατανόηση των συνεπειών της ρίψης απορριμμάτων στο θαλάσσιο οικοσύστημα
- κατανόηση της μεθοδολογίας σχεδιασμού και διεξαγωγής μιας έρευνας

Β. Συναισθηματικοί

- συνειδητοποίηση της σημασίας και της αξίας της ανακύκλωσης για τη προστασία του περιβάλλοντος
- υιοθέτηση σωστών καταναλωτικών πρακτικών και φιλικών στάσεων ανακύκλωσης και εξοικονόμησης φυσικών πόρων
- συνειδητοποίηση ότι τα απορρίμματα είναι ζήτημα που αφορά όλους τους κατοίκους του πλανήτη και περισσότερο αυτούς που ζουν στις σύγχρονες κοινωνίες
- προβληματισμός σχετικά με την ισότιμη κατανάλωση των φυσικών πόρων του πλανήτη μας από όλους τους κατοίκους του

Γ. Ψυχοκινητικοί

- οι μαθητές να ενεργοποιηθούν προς την κατεύθυνση πληροφόρησης της τοπικής κοινωνίας, αλλά και γενικότερα ως αυριανοί πολίτες να αναλαμβάνουν παρόμοιες δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης
- καλλιέργεια νοητικών, κινητικών, αισθητικών δεξιοτήτων,
- υιοθέτηση συμμετοχικών-συνεργατικών διαδικασιών στα πλαίσια της ομάδας με σκοπό την επίλυση προβλημάτων-εθελοντισμός,
- να ψυχαγωγηθούν παίζοντας με τους ήχους αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά και δημιουργώντας εικαστικές δημιουργίες με απορρίμματα, καθώς και να έρθουν σε επαφή με το θέατρο για το στήσιμο και την πραγματοποίηση σχετικής θεατρικής παράστασης.

Πεδία σύνδεσης με τα Προγράμματα Σπουδών

Γλώσσα :

- Παραγωγή γραπτού λόγου-παραμύθι.
- Σύνταξη ερωτηματολογίου έρευνας.
- Άμεση σύνδεση με τις ενότητες 2 και 4 της Γλώσσας Δ΄ δημοτικού.

Μαθηματικά :

- Επίλυση και δημιουργία προβλημάτων σχετικά με τα θέματα της ανακύκλωσης και των θαλάσσιων απορριμμάτων.
- Διεξαγωγή έρευνας, ανάλυση αποτελεσμάτων και δημιουργία γραφημάτων.
- Μελέτη περιβάλλοντος :
- Άμεση σύνδεση με τα κεφάλαια 1,2,7,8,9 και 12 του Β.Μ. της Δ΄ δημοτικού.

Ιστορία:

- Οι βασικές ανάγκες του ανθρώπου από την αρχαιότητα ως τώρα. Παραγωγή απορριμμάτων στην αρχαία Ελλάδα. Χρηστικά αντικείμενα των αρχαίων Ελλήνων.

Αισθητική αγωγή :

- Κατασκευές, εικαστικές δημιουργίες, τραγούδια και θεατρική παράσταση σχετικά με το θέμα μας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

1ο Μήνας:

Αρχικά τέθηκε στους μαθητές το ζήτημα της ρίψης απορριμμάτων στο φυσικό περιβάλλον και ακολούθησε ο προβληματισμός μας σχετικά με το πού μπορεί να καταλήγουν αυτά. Το ζήτημα τέθηκε προς διερεύνηση και οι μαθητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία των απορριμμάτων καταλήγει στη θάλασσα και ιδιαίτερα αν αυτά προέρχονται από μια παραθαλάσσια περιοχή, όπως είναι αυτή στην οποία κατοικούμε. Επίσης οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι τα θαλάσσια απορρίμματα δεν είναι «στατικά», αντιθέτως «ταξιδεύουν» σε μεγάλες αποστάσεις.

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε 3 ομάδες για την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος και τη συλλογή πληροφοριών. Ο διαχωρισμός των ομάδων έγινε με βάση την κατοικία τους, αλλά και τις ιδιαίτερες φιλικές σχέσεις που έχουν αναπτύξει. Οι ομάδες ασχολήθηκαν με τα εξής επιμέρους θέματα:

- Διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους μπορούν τα απορρίμματα να καταλήξουν στη θάλασσα.
- Ανθρωπογενείς δραστηριότητες στις ακτές που παράγουν θαλάσσια απορρίμματα.
- Διερεύνηση των επιπτώσεων στο θαλάσσιο πληθυσμό από τη ρίψη απορριμμάτων στη θάλασσα.

Δεν κρίνεται αναγκαίο να αναλωθούμε στην αναφορά και ανάλυση των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξαν τα παιδιά, ωστόσο έχει μεγάλη σημασία να σταθούμε στο αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας. Οι μαθητές αναρωτήθηκαν, κινητοποιήθηκαν, διερεύνησαν, σοκαρίστηκαν, προβληματίστηκαν, ευαισθητοποιήθηκαν.

Να σημειωθεί ότι έγινε χρήση του εκπαιδευτικού πακέτου Lifeammos σε συνεργασία με το Δίκτυο Μεσόγειος SOS. (Δείτε το ΕΔΩ)

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS είναι μια περιβαλλοντική οργάνωση που από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της έχει δραστηριοποιηθεί σε θέματα που αφορούν στη διατήρηση και ορθή διαχείριση του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος. Έχει υλοποιήσει πλήθος δράσεων που εστιάζουν στην ευαισθητοποίηση και ενθάρρυνση για ενεργή συμμετοχή των πολιτών, τόσο μαθητών όσο και ενηλίκων.

Στο πλαίσιο της συνολικής αυτής προσπάθειας εντάσσεται και ο σχεδιασμός αυτού του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο αποτελεί κομμάτι του έργου LIFE AMMOS «Ολοκληρωμένη εκστρατεία ενημέρωσης για τον περιορισμό των απορριμμάτων καπνιστών στις παραλίες» (LIFE12 INF/GR/000985).Το εκπαιδευτικό πακέτο «ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ-Το αποτύπωμα των ανθρώπων στις ακτές και τις θάλασσες» έχει σχεδιαστεί με βάση τις βασικές αρχές της θεωρίας και της μεθοδολογίας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/ Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Το συγκεκριμένο ζήτημα, των θαλάσσιων απορριμμάτων, αποτελεί ένα ενδιαφέρον αντικείμενο για πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, καθώς τα παιδιά, εφόσον αποκτήσουν τις γνώσεις και διαμορφώσουν στάσεις σχετικά με την προστασία του

περιβάλλοντος, έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν ενεργή δράση για την επίλυσή του. Μέσα από τις δραστηριότητες του πακέτου αυτού, οι μαθητές καλούνται να συνεργαστούν και να διερευνήσουν τις πηγές του προβλήματος, να διατυπώσουν επιχειρήματα αλλά και να προτείνουν λύσεις. Όλα τα φύλα εργασίας του εκπαιδευτικού πακέτου, είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν οι μαθητές να τα δουλεύουν στην ομάδα τους με μικρή υποστήριξη και καθοδήγηση από τον εκπαιδευτικό. Κατά τον πρώτο μήνα έγινε χρήση των τριών πρώτων ενοτήτων του εκπαιδευτικού πακέτου.

Στη συνέχεια πραγματοποιήσαμε βιωματική επίσκεψη στην τοπική παραλία, όπου έγινε και καθαρισμός ενός μεγάλου μέρους της. Ταυτόχρονα με τη συλλογή των απορριμμάτων γίνονταν διαχωρισμός των απορριμμάτων σε ανακυκλώσιμα και μη και καταγραφή αυτών. Στο τέλος της μέρας ακολούθησε προβληματισμός, σχετικά με το πώς βρέθηκαν τόσα πολλά σκουπίδια σ΄ αυτήν την παραλία από το τέλος του καλοκαιριού. Προηγουμένως είχε γίνει διερεύνηση των προϋπάρχουσων γνώσεων σχετικά με τη διαδικασία της ανακύκλωσης και διαπιστώθηκε ότι ήδη τα παιδιά γνώριζαν αρκετά για το θέμα.

Λίγο πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων δημιουργήσαμε υπέροχες χριστουγεννιάτικες κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά, οι οποίες πουλήθηκαν στο χριστουγεννιάτικο παζάρι του σχολείου. Εκτός από την ευχαρίστηση που μας έδωσε η διαδικασία αυτή, μάθαμε με βιωματικό τρόπο, πολλά πράγματα για την έννοια της επαναχρησιμοποίησης (reuse) και τα πολλαπλά οφέλη της για την οικονομία και το περιβάλλον.

2ο Μήνας:

Κατά τον δεύτερο μήνα αξιοποιήσαμε το υλικό από τις ενότητες 4 και 5 του εκπαιδευτικού υλικού LIFE AMMOS. Στην ενότητα 4 ασχοληθήκαμε με τα απορρίμματα των καπνιστών στις παραλίες, όπου είχαμε μια καλή ευκαιρία να «αγγίξουμε» και το ζήτημα του καπνίσματος και των καταστροφικών επιπτώσεων που αυτό έχει για την υγεία του ανθρώπου.

Στη συνέχεια ασχοληθήκαμε με την 5η και τελευταία ενότητα του εκπαιδευτικού πακέτου, που έχει να κάνει με την προσπάθεια ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της τοπικής κοινωνίας για το ζήτημα των θαλάσσιων απορριμμάτων, αλλά και της διαχείρισης των απορριμμάτων γενικότερα.

Στο πλαίσιο λοιπόν της 5ης ενότητας αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε μέσα στους επόμενους μήνες κάποιες δράσεις προς την κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας:

- Σύνταξη ερωτηματολογίου και διενέργεια έρευνας σε ένα χαρακτηριστικό δείγμα ενηλίκων (100 άτομα), με σκοπό τη διερεύνηση στάσεων, συμπεριφορών και της πληροφόρησης σχετικά με το θέμα μας.
- Δημιουργία αφισών και ανάρτησή τους σε πολυσύχναστα σημεία της περιοχής, προς προβληματισμό όλων.
- Δημιουργία και παρουσίαση στο τέλος του προγράμματος θεατρικής παράστασης σχετικής με τα θαλάσσια απορρίμματα και την ανακύκλωση.

3ο Μήνας:

Έγινε εισαγωγή στην έννοια της ανακύκλωσης. Χρησιμοποιήθηκε εκπαιδευτικό υλικό από την Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης. Το υλικό αυτό, μας φάνηκε ιδιαίτερα χρήσιμο, καθώς βοήθησε στην οργάνωση της διδασκαλίας μας, μέσα από έναν κύκλο μαθημάτων για την ανακύκλωση, ο οποίος ολοκληρώθηκε σε 5 εβδομάδες. (Δείτε το υλικό ΕΔΩ)

Το εκπαιδευτικό υλικό «ανακύκλωση συσκευασιών» αποτελείται από 5 διδακτικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες διδάχτηκε ανά εβδομάδα. Στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Εταιρίας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης καταγράφονται αναλυτικά ανά διδακτική ενότητα, οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές μέθοδοι και ενδεικτικές δραστηριότητες, και τέλος, υλικά και πηγές, στα οποία μπορεί ένας εκπαιδευτικός να ανατρέξει για να προετοιμάσει τη διδασκαλία του.

Τον ίδιο μήνα υλοποιήθηκαν τα 2 πρώτα μαθήματα από το εκπαιδευτικό υλικό της Ελληνικής Εταιρίας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, τα οποία κινήθηκαν στα εξής:

- Εισαγωγή στην έννοια της ανακύκλωσης με την αξιοποίηση προϋπάρχουσων γνώσεων
- Διαχωρισμός ανακυκλώσιμων από μη ανακυκλώσιμα υλικά.
- Γνωριμία με τα είδη συσκευασίας που μπαίνουν στον μπλε κάδο.

Προχωρήσαμε στη σύνταξη του ερωτηματολογίου μας, προκειμένου να προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε κατά πόσο η τοπική κοινωνία είναι ενημερωμένη για την έννοια και τη διαδικασία της ανακύκλωσης. Επίσης ζητάμε τη γνώμη του δείγματος σχετικά με τις υπηρεσίες αποκομιδής των απορριμμάτων, αλλά και της ανακύκλωσης. Ακόμα υπάρχουν ερωτήσεις που διερευνούν τις καταναλωτικές συνήθειες των ερωτηθέντων όσον αφορά στα προϊόντα που προτιμούν να αγοράζουν. Τέλος, στο ερωτηματολόγιο έχουν προστεθεί ερωτήσεις που αφορούν αφενός τα οφέλη από την ανακύκλωση και αφετέρου τις επιπτώσεις στο ζωικό βασίλειο και το φυσικό περιβάλλον από τη ρίψη των σκουπιδιών σ΄ αυτό. Στόχος μας σε αυτές τις ερωτήσεις, εκτός από το να διαπιστώσουμε το βαθμό ενημέρωσης του κοινού, είναι να το ευαισθητοποιήσουμε, βλέποντας το ζήτημα από μια άλλη οπτική.

Το δείγμα μας θελήσαμε να το κατηγοριοποιήσουμε κατά φύλο σε (Άνδρες/Γυναίκες και κατά ηλικία σε 4 κατηγορίες (1825/2640/4160 και 61 & άνω). Όλες οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ήταν κλειστού τύπου και με 2 μόνο επιλογές (Ναι ή Όχι).

Κάθε μαθητής ανέλαβε να δώσει προς συμπλήρωση 6 ερωτηματολόγια, ούτως ώστε να υπάρχει ένα μικρό ποσοστό πιθανής απώλειας ή λάθους και να μπορέσουμε να συμπληρώσουμε τον αριθμό των 100 που είχαμε θέσει ως στόχο εξ αρχής.

Τα ερωτηματολόγια εντέλει συγκεντρώθηκαν και ξεκίνησε η διαδικασία της επεξεργασίας των αποτελεσμάτων τους από τους μαθητές. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 4 ομάδες και ξεκίνησαν τη διαδικασία, η οποία μάλιστα τους φάνηκε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και διασκεδαστική, καθώς δεν είχαν ξανακάνει ποτέ κάτι τέτοιο.

Στο σημείο αυτό θα επιχειρήσουμε να κάνουμε μια σύντομη ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας.

Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 57 γυναίκες και 43 άνδρες, οι οποίοι απάντησαν σε 20 ερωτήσεις «κλειστού τύπου» της μορφής Ναι ή Όχι. Η πλειοψηφία του δείγματος ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 2640, σε ποσοστό 47%, στην ηλικιακή ομάδα 4160 ανήκει το 28%, από 61 και άνω υπήρχαν 17 άτομα και στην ηλικιακή ομάδα 1825 είχαμε μόνο 8% του δείγματος.

- Μια μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (62%), είναι ευχαριστημένη από την αποκομιδή των απορριμμάτων όπως αυτή γίνεται από τις υπηρεσίες του Δήμου, το 85% δηλώνει ότι υπάρχει κάδος σκουπιδιών σε κοντινή απόσταση από το σπίτι τους και το 70% ότι υπάρχει κοντά τους κάδος ανακύκλωσης.
- Πολύ μεγάλα ποσοστά του δείγματος (96% και 95%) δηλώνουν ότι γνωρίζουν τι είναι η ανακύκλωση και ποια είναι τα υλικά που ανακυκλώνονται, αντίστοιχα.
- Μικρό σχετικά είναι το ποσοστό του δείγματος που δηλώνει ότι γνωρίζει πώς στο Δήμο μας λειτουργούν διαδικασίες ανακύκλωσης, μόλις 59%, γεγονός που

έρχεται σε αντίφαση με την παραπάνω ερώτηση σχετικά με τους κάδους ανακύκλωσης, και βέβαια το παρατηρήσαμε. Η εξήγηση που δώσαμε είναι ότι πιθανόν να παρερμηνεύτηκε η ερώτηση αυτή.

- Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (63%) δηλώνει ότι κάνει ανακύκλωση των απορριμμάτων του και ένα ακόμα μεγαλύτερο (90%) δηλώνει πρόθυμο να κάνει διαλογή στην πηγή αν του χορηγηθούν ειδικά καλάθια.
- Λιγότεροι από τους μισούς (46%) δηλώνουν ότι ειδοποιούν την ειδική υπηρεσία του Δήμου όταν θέλουν να απαλλαγούν από άχρηστα ογκώδη αντικείμενα.
- Λίγοι είναι εκείνοι που ελέγχουν αν οι συσκευασίες των προϊόντων που αγοράζουν είναι φιλικές προς το περιβάλλον (49%) και σχετικά λίγοι αυτοί που προτιμούν συσκευασίες που επιστρέφονται (58%).
- Το 39% μόνο δηλώνει ότι προτιμά να αγοράζει προϊόντα μιας χρήσης ενώ το ίδιο ποσοστό αποφεύγει να χρησιμοποιεί για τα ψώνια του πλαστικές σακούλες.
- Ένα μεγάλο ποσοστό (83%) φαίνεται να γνωρίζει ότι οι ανεξέλεγκτοι σκουπιδότοποι μολύνουν το περιβάλλον και ιδιαίτερα το νερό που πίνουμε.
- Μικρό σχετικά ποσοστό του δείγματος γνωρίζει για τα μεγέθη της ενέργειας που εξοικονομούνται από την ανακύκλωση μπαταριών (56%), και αλουμινίου (39%) αντίστοιχα.
- Επίσης μικρά ποσοστά του δείγματος γνωρίζουν για τα μεγέθη εξοικονόμησης ενέργειας που επιτυγχάνονται με την επαναχρησιμοποίηση του αλουμινίου (37%) και με τη χρήση λαμπών εξοικονόμησης ενέργειας (50%).
- Το 51% του δείγματος γνωρίζει για τη διάσωση των δασών που θα μπορούσε να επιτευχτεί αν γίνονταν ανακύκλωση του συνόλου του χαρτιού που χρησιμοποιούμε στη χώρα μας.
- Τέλος μόνο το 46% γνωρίζει τον αριθμό των πουλιών και ψαριών που βρίσκουν το θάνατο, εξαιτίας πλαστικών και άλλων μικροαντικειμένων που καταλήγουν στη θάλασσα.

Να σημειωθεί ότι η επιλογή του δείγματος ήταν τυχαία, και ίσως όχι και τόσο τυχαία, καθώς προφανώς περιορίστηκε στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον των μαθητών. Αυτό που ξεκαθαρίσαμε από την αρχή με τα παιδιά ήταν ότι φυσικά δεν είμαστε επιστήμονες-ερευνητές και ο σκοπός μας δεν ήταν να κάνουμε μια άρτια και επιστημονικά τεκμηριωμένη έρευνα. Ο σκοπός μας ήταν αφενός να αποκτήσουμε μια σχετική εμπειρία στην πραγματοποίηση και επεξεργασία μιας έρευνας, και αφετέρου να προσπαθήσουμε να ευαισθητοποιήσουμε, να ενημερώσουμε και να προβληματίσουμε την τοπική κοινωνία σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα με τα οποία ασχολούμαστε. Εκτός απ' αυτά καταφέραμε να εξάγουμε και κάποια πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για τις περιβαλλοντικές συνήθειες και ευαισθησίες ενός σημαντικού δείγματος της τοπικής κοινωνίας.

4ο Μήνας:

Συνεχίσαμε με το 3^{ο} μάθημα από το εκπαιδευτικό υλικό της Ελληνικής Εταιρίας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, του οποίου στόχος ήταν οι μαθητές να γνωρίσουν τη διαδικασία που ακολουθείται από τη ρίψη των απορριμμάτων στον μπλε κάδο, μέχρι την αξιοποίηση των υλικών. Στο video που υπάρχει αναρτημένο στο site, οι μαθητές παρακολούθησαν τη διαδικασία μέσα από μία διασκεδαστική ιστορία με τον ήρωα επιθεωρητή Μπλέκα, που χρησιμοποιείται σε όλη τη σειρά μαθημάτων ανακύκλωσης.

Στη συνέχεια τα παιδιά έφτιαξαν σε ένα μεγάλο κολλάζ τα στάδια της ανακύκλωσης, χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες που υπάρχουν στο site και απεικονίζουν τη διαδικασία.

Κατά τη χρονική αυτή στιγμή, ξεκίνησε η διαδικασία προετοιμασίας της θεατρικής παράστασης "Το Απορριμματονήσι και η κα. Ανακύκλωση". Η συγκεκριμένη θεατρική παράσταση είναι προϊόν παρόμοιου εκπαιδευτικού προγράμματος που εκπονήθηκε κατά το σχολικό έτος 20072008 πάλι με παιδιά Δ' τάξης. Το έργο αυτό γράφτηκε από εμένα με πολύ μεράκι και μια αστείρευτη έμπνευση που πήγαζε από τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών. Για τις ανάγκες του φετινού προγράμματος έγιναν κάποιες αναγκαίες τροποποιήσεις στους ρόλους, στο κείμενο και στα τραγούδια.

Το έργο περιγράφει μέσα από τραγελαφικές καταστάσεις την πραγματικότητα που ζει μια παρέα παιδιών που κατοικεί σε ένα φανταστικό μικρό νησάκι, το «Απορριμματονήσι». Τα παιδιά αφού καυτηριάζουν τα «κακώς κείμενα» του νησιού, απευθύνονται στη Δημοτική Αρχή, απ' όπου εισπράττουν απαξιωτική αντιμετώπιση. Στη συνέχεια αναλαμβάνουν ενεργό δράση τα ίδια τα σκουπίδια, τα οποία περιγράφοντας την ιστορία τους με σατυρικό τρόπο, θίγουν πολύ σημαντικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη μόλυνση του περιβάλλοντος από τα ίδια και τα προβλήματα που προκαλούν στην πανίδα. Όλα αυτά τα ζητήματα τελικά βρίσκουν τη λύση τους μέσα από τη «μαγική» λύση της κ. Ανακύκλωσης.

Το έργο αυτό το λάτρεψαν τα παιδιά από την πρώτη στιγμή, καθώς «περνάει» με τρόπο ευχάριστο και ελκυστικό πολύ σημαντικά μηνύματα για το περιβάλλον, χωρίς να κουράζει. Έγινε η διανομή των ρόλων και ξεκινήσαμε σιγά-σιγά να δουλεύουμε το έργο.

5ο Μήνας:

Αυτόν τον μήνα είχαμε την ευκαιρία να δημιουργήσουμε υπέροχες πασχαλινές κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά.

Συνεχίσαμε κι αυτόν τον μήνα την προετοιμασία της θεατρικής μας παράστασης, παράλληλα με τις άλλες δραστηριότητές μας. Πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική επίσκεψη στο Κ.Δ.Α.Υ. Ηρακλείου (Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών), όπου οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα και την ευκαιρία να παρακολουθήσουν από πολύ κοντά τις διαδικασίες διαλογής των ανακυκλώσιμων υλικών που φτάνουν στο κέντρο. Είχαμε τη χαρά να μας υποδεχτεί στο κέντρο ο υπεύθυνος ξεναγήσεων κ. Τρικαλίτης, ο οποίος με περίσσια ευγένεια και υπομονή έλυσε όλες μας τις απορίες.

Οι μαθητές εντυπωσιάστηκαν από την όλη διαδικασία, αλλά και από τον όγκο των απορριμμάτων που κατέφθανε συνεχώς. Το πιο σημαντικό πράγμα που αποκόμισαν όμως είναι ότι ο κόπος όσων μπαίνουν στη διαδικασία να κάνουν ανακύκλωση δεν πηγαίνει χαμένος, αντίθετα τα οφέλη από αυτήν είναι πολύ σημαντικά. Όπως επεσήμανε και ο κ. Τρικαλίτης, είναι ιδιαίτερα σημαντικές τέτοιες επισκέψεις μαθητών στον χώρο αυτό, καθώς με τον τρόπο αυτόν θα κοινοποιηθεί στο ευρύ κοινό το γεγονός ότι η ανακύκλωση σαν διαδικασία ολοκληρώνεται κανονικά, σε αντίθεση με κάποιες φήμες που κυκλοφορούν και υποστηρίζουν ότι τα ανακυκλώσιμα απορρίμματα έχουν την «ίδια τύχη» με τα κοινά απορρίμματα.

Μετά την επίσκεψή μας στο Κ.Δ.Α.Υ. Ηρακλείου πραγματοποιήσαμε επίσκεψη-ξενάγηση στις εγκαταστάσεις του τηλεοπτικού σταθμού ΚΡΗΤΗ TV, Ράδιο 9,84 και της εφημερίδας ΝΕΑ ΚΡΗΤΗ. Εκεί μας ξενάγησε ο κ. Χυντηράκης και μεταξύ άλλων είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τα στάδια έκδοσης μιας καθημερινής εφημερίδας, ξεκινώντας από λευκό χαρτί μέχρι αυτή να είναι έτοιμη για κυκλοφορία.

6ο Μήνας:

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε και η τελευταία μας εκπαιδευτική επίσκεψη για το πρόγραμμα αυτό. Επισκεφτήκαμε το Κ.Π.Ε. Αρχανών, όπου παρακολουθήσαμε το πρόγραμμα :

«Μα δεν υπάρχουν καθόλου σκουπίδια; Ανακυκλώνω και επιβιώνω».

Η παιδαγωγική ομάδα του Κ.Π.Ε. μας επεφύλασσε θερμή υποδοχή και εξαιρετική φιλοξενία. Μάθαμε κάποια πράγματα που δεν γνωρίζαμε για την ανακύκλωση στο θεωρητικό κομμάτι του προγράμματος, αλλά παράλληλα διαπιστώσαμε με χαρά μας ότι οι γνώσεις που ήδη έχουμε κατακτήσει επί του θέματος είναι πάρα πολλές, κι έτσι συμμετείχαμε σε έναν ζωηρό διάλογο.

Στη συνέχεια ακολούθησε το πρακτικό κομμάτι του προγράμματος, στο οποίο οι μαθητές είχαν την ευκαιρία και τη χαρά να συμμετέχουν σε ομαδικά παιχνίδια με υλικά φτιαγμένα από ανακυκλώσιμα υλικά και να πάρουν ιδέες για να δημιουργήσουν με τη φαντασία τους και άλλα πολλά. Η επίσκεψη ολοκληρώθηκε με μια κατασκευή από ανακυκλώσιμα υλικά, που δημιουργήσαμε με την καθοδήγηση των υπεύθυνων του Κ.Π.Ε. Αφήσαμε πίσω μας τις Αρχάνες έχοντας μαζί μας νέες γνώσεις, εμπειρίες και όμορφες εικόνες.

Αξίζει να σημειώσουμε και μια παράλληλη δράση που πραγματοποιήσαμε καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και η οποία συνδυάζει την ανακύκλωση με την κοινωνική προσφορά. Από την αρχή περίπου της σχολικής χρονιάς ξεκινήσαμε με μεγάλο ενδιαφέρον να συλλέγουμε πλαστικά καπάκια μπουκαλιών νερού ή αναψυκτικού, με σκοπό να δοθούν για φιλανθρωπικό σκοπό, και συγκεκριμένα για την αγορά ειδικών αμαξιδίων από άτομα με κινητικές δυσκολίες. Τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ζήλο στη συλλογή καπακιών, τα οποία και έφερναν στο σχολείο καθημερινά. Άξιο αναφοράς είναι επίσης το γεγονός ότι στον καθαρισμό της παραλίας που έγινε στην αρχή του προγράμματος τα παιδιά τοποθετούσαν τα καπάκια που μάζευαν σε ξεχωριστή σακούλα. Τελικά μαζεύτηκε ένας αρκετά μεγάλος αριθμός καπακιών, τα οποία παραδώσαμε στην Κοινωφελή Επιχείρηση του Δήμου Χερσονήσου προς αξιοποίησή τους.

Με αφορμή τη συλλογή καπακιών εμπνευστήκαμε και σε πολλές κατασκευές που δημιουργήσαμε και με άλλα ανακυκλώσιμα υλικά. Μάλιστα χρησιμοποιήσαμε επίσης καπάκια, προκειμένου να σχηματίσουμε τη λέξη που αποφασίσαμε να στείλουμε στην εκστρατεία της ActionAid «Η εκπαίδευση στο στόχο ξανά». (Δείτε τη φωτογραφία από τη δράση μας ΕΔΩ)

Παράλληλα συνεχίσαμε με εντατικούς ρυθμούς τις πρόβες μας για την παράστασή μας η οποία θα παρουσιαστεί στο 21^{ο} Φεστιβάλ Θεατρικής Έκφρασης του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης», στις 6 Ιουνίου 2015 στο Θεατρικό Σταθμό Ηρακλείου, καθώς και στην Τελική Γιορτή του σχολείου μας.

Κάποιες από τις κατασκευές μας πρόκειται να εκτεθούν στη "Γιορτή Μαθητικής Δημιουργίας 2015".

Τέλος, προγραμματίζουμε εθελοντικό καθαρισμό της τοπικής παραλίας σε συνεργασία με τους γονείς των μαθητών στα πλαίσια της εκστρατείας ΚΑΘΑΡΙΣΤΕ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ 2015 του Δικτύου Μεσόγειος SOS την τελευταία εβδομάδα του σχολικού έτους.

Επισκέψεις στα πλαίσια του προγράμματος:

Πραγματοποιήθηκαν 4 εκπαιδευτικές επισκέψεις σχετικές με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα:

- Καθαρισμός-παρατήρηση της τοπικής παραλίας.
- Ξενάγηση στους χώρους του Κ.Δ.Α.Υ. Ηρακλείου και της εφημερίδας ΝΕΑ ΚΡΗΤΗ.

- Παρακολούθηση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Μα δεν υπάρχουν καθόλου σκουπίδια; Ανακυκλώνω και επιβιώνω», στο Κ.Π.Ε. Αρχανών.
- Εθελοντικός καθαρισμός της τοπικής παραλίας, με τη συμμετοχή των γονέων, συμμετέχοντας στο πρόγραμμα «Καθαρίστε τη Μεσόγειο 2015» του Δικτύου Μεσόγειος SOS.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τις μαθήτριες και τους μαθητές μου για την άριστη συνεργασία που είχαμε για δύο σχολικές χρονιές, για τις ευαισθησίες τους, το ενδιαφέρον τους και την προθυμία που έδειχναν πάντα για να δημιουργούμε μαζί όμορφα πράγματα. Επίσης ευχαριστώ πάρα πολύ όλους τους γονείς που στάθηκαν στο πλάι μου αρωγοί και συμπαραστάτες.

Τέλος, θα ήθελα να αφιερώσω στο τμήμα Δ1 του 10ου Δ.Σ. Χανίων του Σχ. Έτους 20072008 το θεατρικό έργο "Το Απορριμματονήσι και η Νεράιδα της Ανακύκλωσης", καθώς εκείνοι αποτέλεσαν για μένα πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΤΩΝ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ, ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ ΣΤΙΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΦΥΛΟ: ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΗΛΙΚΙΑ: 1825 2640 41 60 61 ΚΑΙ ΑΝΩ

ΝΑΙ ΟΧΙ

1. Είστε ευχαριστημένοι από την αποκομιδή των απορριμμάτων από τις υπηρεσίες του Δήμου;		
2. Υπάρχει κάδος σκουπιδιών σε κοντινή απόσταση από το σπίτι σας;		
3. Γνωρίζετε τι είναι η ανακύκλωση;		
4. Γνωρίζετε ότι το χαρτί, το αλουμίνιο, το πλαστικό, το γυαλί κ.α. μπορούν να ανακυκλωθούν και να ξαναχρησιμοποιηθούν;		

5. Γνωρίζετε ότι στο Δήμο μας λειτουργούν διαδικασίες ανακύκλωσης χαρτιού γυαλιού, πλαστικού και αλουμινίου;		
6. Υπάρχει κάδος ανακύκλωσης κοντά στο σπίτι σας;		
7. Κάνετε ανακύκλωση των ανακυκλώσιμων απορριμμάτων σας;		
8. Αν σας χορηγούνταν ειδικά καλάθια, θα κάνατε διαλογή των οικιακών σας απορριμμάτων;		
9. Ειδοποιείτε την ειδική υπηρεσία του Δήμου μας, όταν θέλετε να πετάξετε άχρηστα ογκώδη αντικείμενα όπως στρώματα, παλιά έπιπλα ή ηλεκτρικές συσκευές;		
10. Ελέγχετε, αν η συσκευασία των προϊόντων, που αγοράζετε είναι φιλική προς το περιβάλλον;		
11. Προτιμάτε προϊόντα που η συσκευασία τους επιστρέφεται π.χ. γυάλινα μπουκάλια;		
12. Γνωρίζετε ότι οι ανεξέλεγκτοι σκουπιδότοποι μολύνουν το περιβάλλον και ιδιαίτερα το νερό που πίνουμε;		
13. Προτιμάτε στις αγορές σας προϊόντα μιας χρήσης;		
14. Γνωρίζετε ότι για κάθε μπαταρία που ανακυκλώνεται, εξοικονομείται έως και 80% ενέργεια;		
15. Αποφεύγετε τις πλαστικές σακούλες, για να μην επιβαρύνετε το περιβάλλον, μεταφέροντας τα προϊόντα που αγοράζετε σε πάνινες, ή χάρτινες σακούλες;		
16. Γνωρίζετε ότι πάνω από 1.000.000 πουλιά βρίσκουν το θάνατο σε παγκόσμιο επίπεδο εξαιτίας των πλαστικών, ενώ 10.000 ψάρια πεθαίνουν στη Μεσόγειο εξαιτίας των πλαστικών και άλλων μικροαντικειμένων που καταλήγουν στη θάλασσα.		
17. Γνωρίζετε ότι η επαναχρησιμοποίηση ενός τόνου ανακυκλώσιμου αλουμινίου ισοδυναμεί με εξοικονόμηση 50 τόνων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα;		

18. Γνωρίζετε ότι αν ανακυκλώναμε το σύνολο του χαρτιού που χρησιμοποιούμε στη χώρα μας κάθε χρόνο, θα σώζαμε 912 εκατομμύρια δέντρα;		
19. Με την ηλεκτρική ενέργεια που εξοικονομείται από την ανακύκλωση ενός αλουμινένιου κουτιού, θα μπορούσε να λειτουργήσει μια τηλεόραση για 3 ώρες ή ένα ραδιόφωνο για 4 ώρες. Το γνωρίζατε αυτό;		
20. Γνωρίζετε ότι η χρήση μιας λάμπας εξοικονόμησης ενέργειας, μειώνει το ετήσιο κόστος ηλεκτρικού ρεύματος κατά 12 ευρώ περίπου ανά λάμπα και γλιτώνει την ατμόσφαιρα από 116 κιλά ρύπων διοξειδίου του άνθρακα το χρόνο;		

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://medsos.gr/

http://mplekas.com/

http://www.afis.gr

http://www.anakyklosi.idx.gr/

http://www.dnr.state.wi.us/org/caer/ce/eek/earth/recycle/index.htm

http://www.ecorec.gr/

http://www.helmepa.gr/gr/

http://www.helmepajunior.gr/index.php

http://www.kpearchanon.gr/

http://www.perseusnet.eu/el/schools_network/index.html

http://www.pischools.gr/perivalontiki

Katz L. & Chard S., Η μέθοδος Project, Εκδ. Ατραπός, Αθήνα 2004

Αναστασάτος Ν., Σχολείο και Περιβάλλον. Από τη θεωρεία στην πράξη, Εκδ. Ατραπός, Αθήνα 2005

Γκαίτλιχ Μ.,Ρουσομουστακάκη-Θεοδωράκη Μ., Φέρμελη Γ., Χατζηκώστα Κ., Οδηγός Ανάπτυξης Διαθεματικών Δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 2009

Καραγιάννη-Τόλκα Μ., Η κυρία Ανακύκλωση και οι φίλοι της, Εκδ. Λιβάνης, Αθήνα 2007

Μάγος Κ., Σκουπιδιστάν, Εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2007

Ματσαγγούρας Η., Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2003

Ματσαγγούρας Η., Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2008

Μπουλώτης Χ., Η χελωνίτσα Καρέττα-Καρέττα και το παλιό Φολκσβάγκεν, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα 2007

Παπαδαρατσάκη Γ., Δεν είμαστε σκουπίδια, Εκδ. Δετοράκης, Ηράκλειο 2009

Νέα Ελληνικά Επιτραπέζια Παιχνίδια

(New Greek Table Ball Games) TBALL 32 CG: Μία νέα προσέγγιση για την εκμάθηση δεξιοτήτων στο βόλεϊ σε μαθητές δημοτικού σχολείου

Χρήστος Γκιουζέλης, Στυλιανή Δραμπάζη, Ουρανία-Μαρία Δουκιαντζάκη, Δημήτριος Μιχούδης

(ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ tball@tball.gr , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ sdrampazi@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ raniadouk@hotmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ nipabou@otenet.gr)

Δημοτικό Σχολείο Γουρνών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα Νέα Ελληνικά Επιτραπέζια Παιχνίδια είναι ουσιαστικά μία νέα προσέγγιση για την εκμάθηση των βασικών δεξιοτήτων σε γνωστά αθλήματα σε μαθητές δημοτικού Σχολείου , και όχι μόνο, μέσα από νέα ευχάριστα και ενδιαφέροντα για τους μαθητές παιχνίδια. Είναι μορφές επιτραπέζιων αθλοπαιδιών σε ένα ειδικό τραπέζι. Οι μαθητές έδειξαν για τα νέα αυτά παιχνίδια περισσότερο ενδιαφέρον, ευχαρίστηση και διάθεση για συμμετοχή και συνιστούμε τη νέα αυτή προσέγγιση ως έναν εναλλακτικό και αποδοτικό τρόπο εκμάθησης δεξιοτήτων με μεγάλη ευκολία, με μικρό δείκτη δυσκολίας και με εύχρηστους κανόνες ο οποίος αναπτύσσει τις κινητικές δεξιότητες των παιδιών. Είναι μία εναλλακτική πρόταση παιχνιδιών σε κλειστό αλλά και σε ανοικτό χώρο, που ενισχύει την ενεργό συμμετοχή των μικρών μαθητών στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής, την παρακίνησής τους, την αυτοπεποίθηση τους και μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που θα είναι χρήσιμες και σε άλλες γνωστές αθλοπαιδιές.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/newgreektableballgames.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Νέα Ελληνικά Επιτραπέζια Παιχνίδια, Νέες Κινητικές Δεξιότητες, Φυσική Αγωγή, Δημοτικό Σχολείο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια στη Φυσική Αγωγή (ΦΑ) μετά από μακροχρόνιες έρευνες αλλά και την δημιουργία αρκετών νέων αθλημάτων παρά πλησίον των παλιότερων αλλά και διαφορετικών, το φάσμα της ΦΑ έχει γίνει τεράστιο. Δίνει τη δυνατότητα πλέον στους Καθηγητές ΦΑ μέσα από επιμορφωτικά σεμινάρια και κυρίως βιωματικά να αποκτήσουν όλες εκείνες τις απαραίτητες γνώσεις έτσι ώστε να δώσουν την δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν μια γενική άποψη για πολλά αθλήματα τα οποία μέχρι πριν από λίγο καιρό ήταν άγνωστα ή δεν υπήρχαν. Ο ρόλος της ΦΑ τα τελευταία χρόνια είναι πάρα πολύ σημαντικός, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση όπου μέσα από μια καταιγίδα από σεμινάρια επιμορφωτικά καλούμαστε πλέον εμείς οι καθηγητές ΦΑ να διδάξουμε στους μαθητές μας με διάφορους τρόπους πάρα πολλά γνωστικά επίπεδα σε δεξιότητες. Είμαστε υποχρεωμένοι να παρακινήσουμε τους μαθητές μας και να τους στρέψουμε στον αθλητισμό – κίνηση κατά κύριο λόγο μέσα από το παιχνίδι, δίνοντάς τους να καταλάβουν την δύναμη που μπορούν να αποκτήσουν μέσα από την ΦΑ διότι κατ' εμέ είναι και το Α και το Ω στην ζωή του ανθρώπου.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός του παρόντος προγράμματος ήταν πως μέσα από την εκμάθηση καινούριων ομαδικών παιχνιδιών με συγκεκριμένο και κατάλληλο ασκησιολόγιο για αυτές τις ηλικίες ειδικά σχεδιασμένα για τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου (ΔΣ) να προτείνει μία εναλλακτική πρακτική λύση απασχόλησης των μαθητών στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής (ΦΑ) ως μια νέα προσέγγιση δεξιοτήτων σε γνωστά αθλήματα.

Αν και ο ρόλος της ΦΑ στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών είναι εξόχως σημαντικός (Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης & Γούδας, 1999), είναι κοινά αποδεκτό ότι οι περισσότεροι μαθητές του ΔΣ, δυσκολεύονται να συμμετάσχουν ενεργά σε κάποιες αθλοπαιδιές λόγω αντικειμενικών δυσκολιών. Για παράδειγμα, για τους περισσότερους μαθητές του ΔΣ οι μπάλες του βόλεϊ ή χάντμπολ είναι σχετικά βαριές όταν πέφτουν από μεγάλο ύψος ή διανύουν μεγάλες αποστάσεις, ενώ το δίχτυ του βόλεϊ βρίσκεται ψηλά ή το τέρμα του χάντμπολ είναι μακριά . Επίσης, αντικειμενικές συνθήκες που σχετίζονται με τους κανονισμούς και τον τρόπο διεξαγωγής των παιχνιδιών είναι πιθανόν να δυσκολεύουν τον μαθητικό πληθυσμό. Έτσι, το γεγονός ότι η μπάλα του βόλεϊ ή του χάντμπολ έρχεται από ψηλά και με πολύ δύναμη φέρνει σε μειονεκτική θέση τους μαθητές και καθιστά δυσχερή τη διεξαγωγή αλλά κυρίως την εκμάθηση των αντίστοιχων αθλοπαιδιών. Αν και κάποιοι παράμετροι όπως το ύψος του φιλέ ή το μέγεθος της μπάλας μπορούν να τροποποιηθούν κατάλληλα, άλλες, όπως το γεγονός ότι η μπάλα στο βόλεϊ ή του χάντμπολ έρχονται από ψηλά ή από μακριά με μεγάλη δύναμη και το βάρος αυτών μεγαλώνει κατά την πτώση τους με την υποδοχή τους από τους μαθητές, δεν μπορούν να αλλάξουν λόγω της φύσης των παιχνιδιών.

Επικεντρώνοντας τη διεξαγωγή εφαρμογής του προγράμματος στο βόλεϊ και το χάντμπολ, το γεγονός ότι η μπάλα στις συγκεκριμένες αθλοπαιδιές δημιουργεί προβλήματα στους μαθητές, όπως περιγράφεται παραπάνω, ταυτόχρονα απαιτείται μεγάλη δύναμη για να περάσει η μπάλα πάνω από το φιλέ ή αρκετή δύναμη για να πεταχτεί η μπάλα του χάντμπολ μακριά. Παρόλα τα εγγενή προβλήματα που μπορεί να παρουσιάζονται, δεν πρέπει να παραγνωρισθεί η σπουδαιότητα και η χρησιμότητα όχι μόνο των συγκεκριμένων αθλημάτων στη ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των μικρών μαθητών (Ζέτου & Χαριτωνίδης, 2001). Σε μία προσπάθεια να δοθεί η δυνατότητα στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά στις συγκεκριμένες αθλοπαιδιές, αντιμετωπίζοντας τα όποια προβλήματα ενυπάρχουν σε αυτή αναπτύχθηκαν καινούργια παιχνίδια, όπως τα Tball 32 CG τα οποία αποτελούν έναν συνδυασμό των συγκεκριμένων αθλημάτων επάνω σε ένα τραπέζι με πολύ μικρές διαφορές από το τραπέζι του πινγκ πονγκ αλλά με πολύ μεγάλη πολυχρησιμότητα.

Τα Tball 32 CG αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του 32ου Δημ. Σχ. Ηρακλείου. Διαμορφώθηκαν από την συνένωση στοιχείων της επιτραπέζιας αντισφαίρισης, του μίνι βόλεϊ και μίνι χάντμπολ (Καψαμπέλης & Παπαγεωργίου, 1985) και των περιοριστικών τελικών γραμμών των υπολοίπων αθλημάτων, όπως το μπάσκετ. Η ιδέα επήλθε όταν μια μπάλα από το γήπεδο του ποδοσφαίρου μπήκε μέσα στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του σχολείου και χτύπησε δύο φορές στο τραπέζι του πίνγκπόνγκ, χωρίς να ακουμπήσει το φιλέ.

Σε αντίθεση με άλλα παιχνίδια στα Tball 32 CG προσπαθούμε να μειώσουμε την πιθανότητα της τύχης και συγχρόνως να αυξήσουμε την ικανότητα μέσω της προσπάθειας και αυτό το αποδεικνύουμε με τους διαφορετικούς κανονισμούς πού έχουν διατυπωθεί – καταγραφεί κατά καιρούς.

Το πλεονέκτημα των Tball 32 CG σε σχέση με το βόλεϊ –χάντμπολ είναι ότι η κατιούσα φορά, δηλαδή η δύναμη με την οποία πλησιάζει η μπάλα στον παίκτη, ανακόπτεται κατά πολύ με τη πρόσκρουση της στο τραπέζι και μετά υπάρχει ανιούσα κατεύθυνση η οποία ανακόπτει κατά πολύ την ταχύτητα της μπάλας αλλά και ταυτόχρονα έχει περιορίσει κατά

πολύ τη βαρύτητά της όπου εκεί τα παιδιά δεν έχουν στο σύνολο τους τόσο μεγάλη φοβία διότι δέχονται κατά κύριο λόγο την μπάλα από κάτω προς τα πάνω.

Το ασκησιολόγιο που χρησιμοποιήσαμε δεν έχει καμιά διαφορά από το ασκησιολόγιο που χρησιμοποιούνται στα παιχνίδια αυτά ως προς τη μεθοδολογία. Η διαφοροποίηση βέβαια ήταν ως προς την χρήση του τραπεζιού που λειτουργούσε ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους εκπαιδευόμενους με αποτέλεσμα να έχουμε περισσότερες και πιο εύκολες επαναλήψεις στο ασκησιολόγιό μας έχοντας όλους τους μαθητές πολύ κοντά μας και ελέγχοντάς τους άμεσα, με αποτέλεσμα η ανατροφοδότηση αλλά και η αλλαγή ασκήσεων και η βελτίωσή τους να γίνεται χωρίς μεγάλη χρονοτριβή πετυχαίνοντας πλήθος επαναλήψεων σε συνδυασμό με το ότι οι αποστάσεις μεταξύ των μαθητών ήταν συγκεκριμένες και μικρές.

Η παρούσα μαθητική προσέγγιση υποστηρίζει ότι τα Tball 32 CG είναι ευχάριστα παιχνίδια όπου οι περισσότεροι μαθητές συμμετείχαν ενεργά. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι όλοι οι μαθητές, ανεξαρτήτως κινητικών δεξιοτήτων μπορούν να παίξουν τα Tball 32 CG, να αναπτύξουν τις κινητικές δεξιότητες τους, να θέσουν στόχους για το μέλλον και να βελτιώσουν τη παρακίνηση τους. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια κάποιων μαθητών μας , οι οποίοι σε κάποια ανύποπτη στιγμή την ώρα της ΦΑ σχολίασαν με ικανοποίηση ότι μέσα από αυτό το παιχνίδι έμαθαν να κάνουν σέρβις από επάνω και έθεσαν ως επόμενο στόχο τους να μάθουν να εκτελούν επιθετικό σέρβις όπως οι επαγγελματίες παίκτες που έχουν ως πρότυπα.

Συμπερασματικά, τα Tball 32 CG είναι μία εναλλακτική πρόταση παιχνιδιού σε κλειστό αλλά και σε ανοικτό χώρο, που ενισχύει την ενεργό συμμετοχή των μικρών μαθητών στο μάθημα της ΦΑ, την παρακίνησης τους, την αυτοπεποίθηση τους και μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που θα είναι χρήσιμες και σε άλλες γνωστές αθλοπαιδιές.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α’ ΦΑΣΗ

Η πρώτη επαφή των τριών δασκάλων που συμμετείχαν στον πρόγραμμα και των παιδιών έγινε μέσω διδακτικού σεμιναρίου με προβολή της δράσης σε εικόνες και βίντεο και επεξήγηση αυτών. Εκ των υστέρων τα παιδιά ήρθαν σε μία ολιγόλεπτη επαφή βιωματικού τύπου έτσι ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν το συγκεκριμένο παιχνίδι και τους τρόπους διεξαγωγής του. Για καλύτερη πρακτική κατανόηση το ασκησιολόγιο καθώς και τους τρόπους διεξαγωγής του Table Ball Volley χρησιμοποιήθηκαν αθλητές με εμπειρία.

Β’ ΦΑΣΗ

Διεξαγωγή προγράμματος

Έγινε ενημέρωση των συναδέλφων που αποτελούν την ομάδα από τον συντονιστή του προγράμματος και σχεδιάστηκε ένα πλάνο αρμοδιοτήτων.

Ο συντονιστής καθηγητής Φυσικής Αγωγής έκανε πλήρη και λεπτομερή ενημέρωση στους συμμετέχοντες συναδέλφους του, εκπαιδευτικούς – δασκάλους, λόγω του ότι το συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο ήταν μεν άγνωστο αλλά και ταυτόχρονα αθλητικού περιεχομένου.

Οι εμπλεκόμενοι συνάδελφοι ενημέρωσαν τους μαθητές των τμημάτων τους για την συνέχεια διεξαγωγής του προγράμματος υλοποίησης.

Ο εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής και συντονιστής σε συνεργασία με τον εκάστοτε εκπαιδευτικό – δάσκαλο προχώρησαν στις ώρες της φυσικής αγωγής σε εκμάθηση δεξιοτήτων μέσω κοινού ασκησιολογίου και για τα τρία τμήματα.

Η πρακτική άσκηση των μαθητών πάνω στην απόκτηση δεξιοτήτων πραγματοποιήθηκε σε τέσσερεις διδακτικές ώρες με ταυτόχρονη ολιγόλεπτη εκπαίδευση αυτών στα παιχνίδια στο τέλος της κάθε διδακτικής ώρας.

Στις επόμενες δύο διδακτικές ώρες μαθητές πέρα από μια μικρή προθέρμανση από το συγκεκριμένο ασκησιολόγιο εκπαιδεύονταν κατά κύριο λόγο στους τρόπους διεξαγωγής.

Πραγματοποιήθηκε ένα τουρνουά με την συμμετοχή όλων των παιδιών.

Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενθουσιασμό και ενδιαφέρον με αποτέλεσμα να συμμετέχουν και σε εξωσχολικές δραστηριότητες του ίδιου αντικειμένου.

ΜΈΣΑ ΣΥΛΛΟΓΉΣ ΔΕΔΟΜΈΝΩΝ

Μετά τη διδασκαλία εκμάθησης των βασικών δεξιοτήτων του βόλεϊ και του χάντμπολ οι μαθητές εξασκήθηκαν εντατικά στα διδαχθέντα , και αργότερα και μάλιστα αρκετά σύντομα λόγου της ευκολίας του τρόπου διεξαγωγής που δίνει το συγκεκριμένο τραπέζι TBALL και η χρήση του ασκησιολογίου που επιλέχτηκε μετά από 11 έτη πλέον εμπειρίας και λόγω ότι οι μαθητές ήταν λίγο μεγαλύτεροι τα αποτελέσματα ήταν εξαιρετικά καλά και από πλευράς εκμάθησης αλλά και από πλευράς παρακίνησης των μαθητών στη συμμετοχή.

Οι μαθητές κατά τις άτυπες συνεντεύξεις – συζητήσεις αλλά και η γενικότερη συμμετοχή τους στο μάθημα της ΦΑ έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον, ευχαρίστηση, και διάθεση για συμμετοχή για το καινούργιο αυτό παιχνίδι και το σημαντικότερο δεδομένο ήταν ότι παιδιά με γενικότερη φοβία αλλά και με έλλειψη ενδιαφέροντος για τα γνωστά αθλήματα απέκτησαν τελικά δεξιότητες και πολύ μεγάλο ενδιαφέρον αν σκεφτεί κανείς ότι οι αθλητικές εγκαταστάσεις της σχολικής μονάδας του παραρτήματος του Δημοτικού Σχολείου Γουρνών είναι κάκιστες και ανύπαρκτες.

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΙ

Στα μαθήματα συμμετείχαν μαθητές από την Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου Γουρνών. Τα παιδιά της ΣΤ’ τάξης και τα κορίτσια της Ε’ τάξης έδειξαν ιδιαίτερο ζήλο και προσπάθεια στο σύνολό τους και λόγω της ωριμότητάς τους παρουσίασαν εξαιρετική βελτίωση πέρα από την προθυμία ενώ κάποιοι μαθητές της Ε’ τάξης δεν έδειξαν τον ίδιο ζήλο με αποτέλεσμα να μην έχουν την ίδια βελτίωση.

ΣΥΖΉΤΗΣΗ

Όπως φάνηκε από τα οπτικά αποτελέσματα, τα Tball 32 CG είναι παιχνίδια κατάλληλα και για τις πιο μικρές τάξεις του ΔΣ αλλά και στις μεγάλες όπως στην παρούσα εφαρμογή του προγράμματος , με μικρό δείκτη δυσκολίας και με εύχρηστους κανόνες τα οποία αναπτύσσουν τις κινητικές δεξιότητες των παιδιών. Οι αντιδράσεις των μαθητών συνιστούν τη νέα αυτή προσέγγιση ως ένα εναλλακτικό και αποδοτικό τρόπο εκμάθησης του βόλεϊ και του χάντμπολ σε μαθητές των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Επίσης, φάνηκε ότι τα παιχνίδια ενισχύουν την ενεργή συμμετοχή τους στο μάθημα της ΦΑ όπου σύμφωνα με τον Mosston και Ashworth (1997), είναι ένας από τους στόχους που θα πρέπει να θέτουν οι καθηγητές ΦΑ όταν προχωρούν σε πιο σύνθετα στυλ διδασκαλίας. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι με τα Tball 32 CG οι μαθητές αναπτύσσουν την άμιλλα μεταξύ τους και την παρακίνηση τους, στοιχείο απαραίτητο για μία καλύτερη και αποτελεσματικότερη Φυσική Αγωγή στο σχολείο (Roberts, 2001).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία υποστηρίζει ότι το Tball 32 CG είναι ευχάριστα παιχνίδια όπου οι περισσότεροι μαθητές συμμετέχουν ενεργά. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι όλοι οι μαθητές, ανεξαρτήτως κινητικών δεξιοτήτων μπορούν να παίξουν τα Tball 32 CG, να

αναπτύξουν τις κινητικές δεξιότητές τους, να θέσουν στόχους για το μέλλον και να βελτιώσουν την παρακίνηση τους. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια μιας μαθήτριας της Ε' τάξης η οποία ασχολείται με το τένις και είναι ιδιαίτερα ευφυής, η οποία σε κάποια ανύποπτη στιγμή την ώρα της ΦΑ σχολίασε με ικανοποίηση ότι σε αυτό το τραπέζι κύριε μπορούμε να παίξουμε παρά πολλά παιχνίδια και με μεγάλη ευκολία διότι οι αποστάσεις μετακίνησης της οποιαδήποτε μπάλας είναι πολύ μικρές (αν σκεφτεί κανείς ότι ακριβώς το ίδιο πράγμα το ανέφερε μέχρι στιγμής τόσο στοχευμένα μόνο ένας Σύμβουλος ΦΑ).

Συμπερασματικά, τα Tball 32 CG είναι μία εναλλακτική πρόταση παιχνιδιού σε κλειστό αλλά και σε ανοικτό χώρο, που ενισχύει την ενεργό συμμετοχή των μικρών μαθητών στο μάθημα της ΦΑ, την παρακίνησης τους, την αυτοπεποίθηση τους και μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που θα είναι χρήσιμες και σε άλλες γνωστές αθλοπαιδιές.

Αυτό βέβαια που μας έκανε εντύπωση ήταν ότι μαθητές χωρίς αυτοπεποίθηση κέρδισαν «χώρο» και «χρόνο» μέσα στα παιχνίδια αυτά.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τον Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή και τους συναδέλφους μας. Βέβαια χωρίς τους μαθητές μας δε θα μπορούσαμε να διεκπεραιώσουμε το πρόγραμμα αυτό και τους ευχαριστούμε μέσα από την καρδιά μας διότι στάθηκαν σε συμπεριφορά και σε προσπάθεια υπεράνω κάθε προσδοκίας μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΓΚΙΟΥΖΕΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Άθληση & Κοινωνία Περιοδικό Αθλητικής Επιστήμης, Τεύχος 46, 2007

ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ Δ. & ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. (1985). Μίνι Βόλεϊ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΖΕΤΟΥ Ε. & ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ Κ. (2002). Η διδασκαλία της Πετοσφαίρισης ΙΙ. Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

MOSSTON M. & ASHWORTH S. (1997). Η διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής. Εκδόσεις Σάλτο, Θεσσαλονίκη.

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Α., ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ Γ., & ΓΟΥΔΑΣ Μ. (1999). Για μία καλύτερη διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής. Εκδόσεις Σάλτο, Θεσσαλονίκη.

ROBERTS G. C. (2001). Understanding the dynamics of motivation in physical activity: the influence of achievement goals on motivational processes. In G. C. Roberts (Ed.), Advances in motivation in sport and exercise, (pp. 150). Champaign, IL: Human Kinetics.

Το ηλιακό μας σύστημα

Γνωριμία με τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος, ανασκόπηση βασικών θεωριών, ο άνθρωπος στο διάστημα
Ουρανία Μαρία Δουκιαντζάκη

(ΠΕ 70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ, rania.douk@gmail.com)

Δημοτικό Σχολείο Γουρνών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα αυτό, Το ηλιακό μας σύστημα, πραγματοποιήθηκε με παιδιά Ε' τάξης στις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης και είναι τρίμηνης διάρκειας. Συνδέεται με τα μαθήματα της Γεωγραφίας, της Ιστορίας, της Γλώσσας και των Εικαστικών και ως κύριο στόχο έχει την επέκταση της γνώσης των παιδιών για το ηλιακό μας σύστημα, καθώς η αναφορά σε αυτό στα σχολικά εγχειρίδια είναι ιδιαίτερα συνοπτική, ενώ, όπως φάνηκε από την υλοποίηση του προγράμματος, το ενδιαφέρον των παιδιών είναι αρκετά μεγάλο.

Το πρόγραμμα ξεκινάει με μια γνωριμία με τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος και συνεχίζει με τις θεωρίες για τη δημιουργία του σύμπαντος και τα δύο μεγάλα πειράματα που υλοποιούνται αυτή τη στιγμή. Έπειτα, εστιάζει στον πλανήτη μας, τη Γη, τις κινήσεις που κάνει και τα αποτελέσματα των κινήσεων αυτών. Στη συνέχεια, γίνεται μια μικρή ανασκόπηση κάποιων βασικών θεωριών για το σύμπαν και τέλος, ασχολείται με την έξοδο του ανθρώπου στο διάστημα και τη ζωή των αστροναυτών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_5.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

πλανήτες: χαρακτηριστικά , ονοματολογία, κινήσεις, ανασκόπηση θεωριών για το σύμπαν, ο άνθρωπος αστροναύτης: σημαντικές στάσεις στην ιστορία, η ζωή των αστροναυτών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Γη μας δεν είναι παρά ένα μικρό κομμάτι του σύμπαντος. Μαζί με τους υπόλοιπους επτά πλανήτες (Ερμή, Αφροδίτη, Άρη, Δία, Κρόνο, Ουρανό, Ποσειδώνα) , αλλά και με τον Ήλιο αποτελούν το ηλιακό μας σύστημα.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας έδωσε τα περιθώρια μελέτης ενός κόσμου που μερικούς αιώνες πριν θεωρούνταν απρόσιτος. Η επιστημονική έρευνα έδωσε απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα που απασχολούσαν τον άνθρωπο από την αρχαιότητα, αλλά μερικά παραμένουν ακόμα αναπάντητα και ερευνώνται.

Η ιδέα ότι αποτελούμε ένα κομμάτι σε κάτι τόσο τεράστιο γοητεύει μικρούς και μεγάλους. Η έμφυτη περιέργεια των παιδιών, αλλά και των μεγάλων, εξάπτεται παρατηρώντας απλώς τον ουράνιο θόλο. Στην Έ τάξη η 10^{η} και η 17^{η} ενότητα στο μάθημα της Γλώσσας, Επιστημονική Φαντασία Ανεξήγητα φαινόμενα και Ταξίδια στο διάστημα αντίστοιχα, δίνουν επιπλέον τροφή σε αυτή την περιέργεια και προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών για εξερεύνηση. Ακόμα, η υλοποίηση του προγράμματος εισάγει ομαλά τα παιδιά σε γνωστικές περιοχές που θα αναφερθούν την επόμενη χρονιά στο μάθημα της Γεωγραφίας (Γεωγραφία Στ΄, 1^{η} ενότητα), αλλά και εκμεταλλεύεται δημιουργικά την ευελιξία του ωρολογίου προγράμματος ικανοποιώντας περαιτέρω διδακτικούς στόχους.

Το πρόγραμμα εκτός από τα μαθήματα της Γλώσσας και της Γεωγραφίας συνδέεται διαθεματικά με τα μαθήματα της Ιστορίας, της Φυσικής Αγωγής και των Εικαστικών.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός αυτού του προγράμματος είναι μέσα από την έρευνα και τη γνωστική προσέγγιση του ηλιακού μας συστήματος να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών, η φαντασία και η κριτική τους σκέψη.

Στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο:

- Να μάθουν για τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος και τα κύρια χαρακτηριστικά τους
- Να συνδέσουν τα ονόματα των πλανητών και των δορυφόρων με την ελληνική μυθολογία και να γνωρίσουν τα μυθικά πρόσωπα που έδωσαν τα ονόματά τους στους πλανήτες
- Να γνωρίσουν τη δημοφιλέστερη επιστημονική θεωρία για τη δημιουργία της Γης και του ηλιακού μας συστήματος, καθώς και τα δύο μεγάλα πειράματα που διεξάγονται πάνω στο συγκεκριμένο τομέα έρευνας
- Να κατανοήσουν τις κινήσεις της Γης και τα αποτελέσματα αυτών των κινήσεων
- Να γνωρίσουν ιστορικά πρόσωπα διαφόρων χρονικών περιόδων που ασχολήθηκαν με τη δομή του ηλιακού μας συστήματος
- Να ενημερωθούν για τα πρώτα επιτεύγματα του ανθρώπου πέρα από τον γήινο ορίζοντα
- Να μάθουν για τη ζωή των αστροναυτών στο διάστημα

Στόχοι ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

- Να ασκηθούν στη συλλογή , καταγραφή, ταξινόμηση και περιγραφή στοιχείων μελέτης των πλανητών
- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στα ανθρώπινα επιτεύγματα στο χώρο του διαστήματος και να διευρύνουν τα ενδιαφέροντα τους και τους γνωστικούς χώρους μελέτης τους
- Να αναπτύξουν τη φαντασία τους
- Να αναπτύξουν κριτική τους ικανότητα
- Να βελτιώσουν τις σχέσεις συνεργασίας μεταξύ τους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Οι περισσότερες δραστηριότητες του προγράμματος προϋπόθεταν δημιουργία ομάδων συνεργασίας των μαθητών, καθώς επίσης εντοπισμό και επεξεργασία πληροφοριών. Επειδή το σχολείο δε διέθετε εργαστήριο πληροφορικής, η εύρεση πληροφοριών γινόταν έκτος σχολικού προγράμματος σε συνάντηση μαθητών στον προσωπικό τους χώρο. Η επεξεργασία των πληροφοριών γινόταν κυρίως μέσα στην τάξη.

Δράση 1: Η ταυτότητα του κάθε πλανήτη

Η πρώτη δραστηριότητα είχε ως στόχο να γνωρίσουν τα παιδιά τους πλανήτες, τη θέση τους και κάποια κύρια χαρακτηριστικά τους.

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες. Σε κάθε ομάδα δόθηκε ένα κείμενο με πληροφορίες του πλανήτη που θα μελετούσαν και ένα φύλλο με ερωτήσεις. Κάποιες ερωτήσεις μπορούσαν να απαντηθούν από το κείμενο ενώ κάποιες χρειαζόταν προσωπική έρευνα. Εκτός από τις πληροφορίες ζητήθηκε μια φωτογραφία ή μια ζωγραφιά του πλανήτη και να ξεχωρίσουν τα παιδιά μια πληροφορία που θεωρούν εκείνα ενδιαφέρουσα και να την καταγράψουν.

Όταν συλλέχθηκαν οι εικόνες και οι πληροφορίες δόθηκε σε κάθε ομάδα ένα χαρτόνι Α4 κάνσον και ένας πίνακας για να δημιουργήσουν την ταυτότητα του πλανήτη. Όταν όλες

οι ομάδες ήταν έτοιμες, έγινε παρουσίαση. Στη συνέχεια, τα χαρτόνια στολίστηκαν στην τάξη ανάλογα με τη θέση του κάθε πλανήτη σε σχέση με τον Ήλιο έχοντας για βοήθεια εκτυπωμένες εικόνες με τους πλανήτες σε σειρά. Κατόπιν δόθηκε ένα σχέδιο με το ηλιακό μας σύστημα που ζητούσε να ονομαστούν οι πλανήτες και να χρωματιστούν όσο πιο ρεαλιστικά γίνεται και προβλήθηκε ένα μουσικό βίντεο με τους πλανήτες να «αυτοσυστήνονται».

Οι ταυτότητες των πέντε πρώτων πλανητών σε σειρά από τον ήλιο

Δράση 2:Τα ρεκόρ των πλανητών

Η δράση αυτή έχει ως στόχο να υπάρξει σύγκριση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά των πλανητών και να δούμε σε ποιους τομείς διακρίνονται οι πλανήτες προκειμένου να φτιάξουμε το δικό τους « Βιβλίο Γκίνες».

Όλοι μαζί στην τάξη διαλέξαμε έντεκα κατηγορίες που θα θέλαμε να «διαγωνιστούν» οι πλανήτες, π.χ. μέγεθος, αριθμός δορυφόρων διάρκεια ημέρας κ.α. Έπειτα συζητήσαμε ξανά σε πλαίσιο τάξης πώς θα μπορούσαμε να αποτυπώσουμε με ζωγραφιά την κάθε κατηγορία. Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίστηκαν με ομάδες δύο ατόμων. Κάθε ομάδα έπρεπε να βρει ποιος πλανήτης διακρίνεται στην κατηγορία που της ζητήθηκε και να ετοιμάσουν σε μία κόλλα Α4 την παρουσίασή τους, την πρόταση διάκρισης με την αντίστοιχη ζωγραφιά από κάτω. Τέλος, ενώσαμε σε ένα ντοσιέ τις παρουσιάσεις των παιδιών και φτιάξαμε το δικό μας βιβλίο με τα ρεκόρ των πλανητών.

Δράση 3: Παιχνίδια εμπέδωσης

Προκειμένου τα παιδιά να καταφέρουν να συγκρατήσουν κάποιες βασικές πληροφορίες για τους πλανήτες ακολούθησαν κάποια παιχνίδια. Άλλα μέσα στην τάξη και άλλα στην αυλή του σχολείου.

Τα παιχνίδια ήταν χωρισμένα σε δύο κατηγορίες, τα γνωστικά και τα κινητικά. Κάθε κατηγορία αποτελούνταν από δύο παιχνίδια.

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο μεγάλες ομάδες. Για τα γνωστικά παιχνίδια κάθε ομάδα χωρίστηκε σε δύο υποομάδες για να παίξει καθεμιά ένα παιχνίδι. Ο διαχωρισμός σε υποομάδες εδώ ήταν απαραίτητος έτσι ώστε να μπορούν τα παιδιά να συνεργαστούν και να επικοινωνήσουν καλύτερα μεταξύ τους. Στα κινητικά παιχνίδια κάθε ομάδα ήταν ενωμένη.

Στο πρώτο μέρος των διαγνωστικών παιχνιδιών κάθε υποομάδα πήρε ένα φάκελο με τους πλανήτες. Αποστολή της ήταν να βάλει τους πλανήτες με τη σειρά που απέχουν από τον ήλιο όσο πιο γρήγορα γίνεται . Για κάθε πλανήτη που βρισκόταν στην σωστή θέση η

ομάδα έπαιρνε 5 βαθμούς. Επιπλέον, υπήρχε επιβράβευση 2 βαθμών για κάθε δευτερόλεπτο που τέλειωναν νωρίτερα από την άλλη ομάδα.

Στο δεύτερο μέρος διαγωνιζόταν οι υπόλοιποι μαθητές των αντίπαλων ομάδων. Κάθε υποομάδα πήρε ένα φύλλο χαρτί με ερωτήσεις για τους πλανήτες. Αποστολή της ήταν να απαντήσει σωστά στις ερωτήσεις όσο πιο γρήγορα γίνεται. Για κάθε σωστή απάντηση έπαιρναν 5 βαθμούς. Επιπλέον, έπαιρναν 2 βαθμούς για κάθε δευτερόλεπτο που τελείωναν νωρίτερα από την άλλη ομάδα.

Στα κινητικά παιχνίδια κάθε ομάδα ενώθηκε. Το παιχνίδι ήταν μια παραλλαγή του γνωστού παιχνιδιού «μαντιλάκι». Ανάμεσα σε δύο ομάδες στήθηκε ένα στεφάνι γυμναστικής που είχε μέσα δύο μπάλες, μια μεγάλη , που αντιπροσώπευε τον Δία, και μια μικρή, που αντιπροσώπευε τον Ερμή. Ο διαγωνισμός απαιτούσε να μπορούν οι παίκτες να ξεχωρίσουν τον ‘’πλανήτη’’ που τους ζητούσαν αλλά και να ναι αρκετά γρήγοροι ώστε να παίρνουν το πλανήτη και να τον φέρνουν στην ομάδα σας πριν τους πιάσει ο αντίπαλος παίχτης. Στα μέλη κάθε ομάδας δόθηκε ένας αριθμός. Ο εμψυχωτής φώναζε έναν αριθμό και τα παιδιά που τους αντιστοιχούσε ο συγκεκριμένος αριθμός πήγαιναν για να πάρουν στην ομάδα τους τον πλανήτη που τους έλεγε. Αν έπαιρναν τον πλανήτη και πήγαιναν στην ομάδα χωρίς να τους έπιανε ο αντίπαλος έπαιρναν 5 βαθμούς. Αν ο αντίπαλος τους έπιανε, έπαιρνε η άλλη ομάδα 5 βαθμούς . Για να υπάρχει εγρήγορση και να ναι πιο διασκεδαστικό το παιχνίδι το ζευγάρι αντιπάλων έπρεπε να κάνει την ‘’κίνησή’’ του για να πιάσει τον πλανήτη μέσα σε 1’ , αλλιώς πήγαινε άλλο ζευγάρι αντιπάλων.

Στο τελευταίο παιχνίδι της δράσης τα παιδιά έκαναν δύο σειρές ο ένας πίσω από τον άλλο. Όλοι οι πλανήτες ήταν τοποθετημένοι σε φακέλους σε ίση απόσταση από κάθε ομάδα. Με τη σειρά τα παιδιά έπρεπε να τρέξουν να πάρουν τον πλανήτη που θα τους υποδείξει ο εμψυχωτής και να τον φέρουν στην ομάδα τους πριν από τον παίχτη της αντίπαλης ομάδας. Για κάθε πλανήτη που φέρνει ο παίχτης πρώτος στην ομάδα του κερδίζει 5 βαθμούς.

Στο τέλος μοιράστηκαν σε όλα τα παιδιά σοκολάτες με όνομα σχετικό με τους πλανήτες.

Δράση 4: Πλανήτες και μυθολογία

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ της μυθολογίας και των ονομάτων των πλανητών. Ακόμα να γνωρίσουν τα μυθικά πρόσωπα από τα οποία πήραν τα ονόματά τους οι πλανήτες και οι περισσότεροι δορυφόροι.

Οι μαθητές εδώ δούλεψαν ατομικά. Κάθε παιδί πήρε ένα φύλλο εργασίας με το όνομα του πλανήτη ή δορυφόρου προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες για το μυθικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται το όνομα του και να εκτυπώσει μια σχετική εικόνα ή να ζωγραφίσει. Μετά τη συλλογή πληροφοριών και την παρουσίαση , όλες οι εργασίες συγκεντρώθηκαν σε ένα ντοσιέ με τίτλο «Η μυθολογία στην αστρονομία».

Δράση 5: Δημιουργία της Γης

Στόχος αυτής της δράσης είναι να γνωρίσουν οι μαθητές την επικρατέστερη επιστημονική θεωρία για τη δημιουργία της Γης (Big Bang) καθώς και τα δύο μεγάλα πειράματα που διεξάγονται αυτά τα χρόνια, ένα στη γη (CERN) και ένα στο διάστημα (δορυφόρος PLANK), με σκοπό την προσέγγιση της επίλυσης του μυστηρίου.

Καθώς οι έρευνες βρίσκονται σε εξέλιξη και επειδή το θέμα αυτό είναι δύσκολο από παιδιά Δημοτικού να το κατανοήσουν η επεξεργασία ήταν επιφανειακή. Έγινε στην τάξη προβολή και σχολιασμός δύο σχετικών βίντεο : Δημιουργία και εξέλιξη της Γης, Εξερευνώντας πώς ξεκίνησε το σύμπαν. Τα παιδιά είχαν ενδιαφέρουσες απορίες και παρατηρήσεις.

Δράση 6: Οι κινήσεις της Γης

Σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά έμαθαν για τις κινήσεις της Γης και τα αποτελέσματα των κινήσεων αυτών. Έγινε στην τάξη προβολή βίντεο σχετικών με τη γνωστική ενότητα (Πλανήτης Γη και το σύμπαν ο Ήλιος, Διαστημόπλοιο Γη Οι κινήσεις των πλανητών, Διαστημόπλοιο Γη ισημερία, Η γη και ο ήλιος τα έτη και οι εποχές) και στη συνέχεια ακολούθησε σχολιασμός και αναπαράσταση των κινήσεων της Γης από τους μαθητές με τα σώματά τους.

Δράση 7: Θεωρίες για το σύμπαν και τους πλανήτες στην πάροδο του χρόνου

Σε αυτή τη δράση οι μαθητές ακολούθησαν μερικές από τις πιο δημοφιλείς θεωρίες διαφορετικών χρονικών περιόδων για το σύμπαν και τους πλανήτες. Ως αφόρμηση τα παιδιά παρακολούθησαν ένα βίντεο με κάποιες σχετικές αναφορές (Πλανητικό σύστημα) και στη συνέχεια χωρίστηκαν σε ομάδες για να συλλέξουν πληροφορίες για το ιστορικό πρόσωπο και τη σχετική του θεωρία. Οι ομάδες παρουσίασαν την έρευνά τους και στη συνέχεια οι εργασίες συγκεντρώθηκαν σε ντοσιέ με τίτλο «Θεωρίες για το σύμπαν και τους πλανήτες».

Τα ιστορικά πρόσωπα που μελετήθηκαν είναι: ο Θαλής ο Μιλήσιος (η Γη είναι στρογγυλή), ο Αρίσταρχος (ηλιοκεντρικό μοντέλο), ο Αριστοτέλης (γεωκεντρικό μοντέλο), ο Κοπέρνικος (ηλιοκεντρική θεωρία), ο Γαλιλαίος (σημαντικές ανακαλύψεις χρήση τηλεσκοπίου), ο Κέπλερ (οι νόμοι του Κέπλερ) και ο Μπράχε (αμφισβήτηση της θεωρίας του Αριστοτέλη).

Δράση 8: Ο άνθρωπος στο διάστημα

Σε αυτή τη δράση τα παιδιά θα ενημερωθούν για τις πρώτες εξόδους του ανθρώπου έξω από την ατμόσφαιρα της γης, για την αποστολή 'Απόλλων 11' καθώς και για τη ζωή των αστροναυτών.

Αρχικά, τα παιδιά οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες. Σε κάθε ομάδα δόθηκε ένα διαφορετικό κείμενο με ερωτήσεις κατανόησης. Οι ομάδες ήταν τέσσερις , τα κείμενα που επεξεργάστηκαν πραγματεύονταν τα ακόλουθα: «Η ζωή στο Διάστημα .η καθημερινότητα των αστροναυτών», «Η μέρα ενός αστροναύτη στο διάστημα», «Οι πρώτες τροχιακές πτήσεις», «Ο πρώτος άνθρωπος στο διάστημα» και «Αποστολή Απόλλων 11». Μετά την επεξεργασία του κειμένου οι μαθητές με τη βοήθεια των ερωτήσεων κατανόησης παρουσίασαν το περιεχόμενο του κειμένου που διάβασαν στους συμμαθητές τους.

Στη συνέχεια, μοιράστηκε σε κάθε μαθητή μια φωτοτυπία με τα κομμάτια ενός πυραύλου ανακατεμένα με άλλα εν δυνάμει κομμάτια πυραύλου. Οι μαθητές με τη βοήθεια ενός σκίτσου ξεχώρισαν τα κομμάτια που χρειάζονταν, τα χρωμάτισαν, τα έκοψαν και τα κόλλησαν πάνω σε ένα άλλο χαρτόνι, το οποίο στη συνέχεια το κόψαμε περιμετρικά για να φανεί ξεκάθαρα το σχέδιο του πυραύλου. Έπειτα, πλαστικοποιήσαμε τους πυραύλους για να διατηρηθούν και τους κρεμάσαμε από ένα κορδόνι διακοσμημένο με αστέρια. Φτιάξαμε έτσι το μεταφορικό μας μέσο για να «ταξιδέψουμε» στο διάστημα κι εμείς και να γνωρίσουμε από «κοντά» τη ζωή των αστροναυτών.

Το τελευταίο μέρος αυτής της δράσης ήταν η προβολή και ο σχολιασμός βίντεο. Το πρώτο βίντεο διαπραγματευόταν την αποστολή «Απόλλων 11» (Apollo 11), έπειτα ακολούθησαν βίντεο από το διεθνή διαστημικό σταθμό, όπου οι ίδιοι αστροναύτες έκαναν ξεναγήσεις στο «σπίτι» τους και εξηγούσαν συχνές απορίες για τον τρόπο ζωής στο σταθμό όπως πώς επηρεάζεται η όραση στο διάστημα, πώς το σώμα υιοθετεί την έλλειψη βαρύτητας, πώς χρησιμοποιούν την τουαλέτα, πώς πλένουν τα ρούχα τους, πώς τρώνε γλυκό , πώς πλένουν τα μαλλιά τους (How eyesight is affected in space, how the body adapted weightlessness, How do you use the toilet in space, How do you wash your clothes in space, Dessert in space, Hair raising Hygiene). Τα βίντεο ήταν στα Αγγλικά ,αλλά ήταν πολύ ενδιαφέροντα και εντυπωσιακά που άξιζε να διακόπτονται για λίγο έτσι ώστε να γίνεται η μετάφραση. Η παύση έδινε την ευκαιρία για σχολιασμό και διατύπωση απορριών. Τα τελευταία βίντεο που προβλήθηκαν δεν είχαν κάποιο σχολιασμό, ήταν προβολή της θέας

που είχαν οι αστροναύτες από το παράθυρό τους , ένα κατά τη διάρκεια της μέρας (The world outside my window) και ένα κατά τη διάρκεια της νύχτας (All alone in the nightTimelapse footage of the earth as seen from ISS). Οι μαθητές αναγνώρισαν πολλές χώρες και περιοχές της γης όπως τις βλέπουν τυπωμένες στους χάρτες.

Δράση 9: Ανακαλύπτοντας τους δικούς μας πλανήτες

Στη τελευταία δράση οι μαθητές χαλαρώνουν λίγο, γεμάτοι εικόνες και νέες πληροφορίες αφήνουν τη φαντασία τους ελεύθερη και φαντάζονται πώς θα ήταν ένας πλανήτης που θα ανακάλυπταν με το διαστημόπλοιό τους.

Σε κάθε μαθητή δόθηκε ένα τετρασέλιδο φυλλάδιο με ένα κείμενο με κενά για να τα συμπληρώσει με τις λέξεις που θέλει και σημεία για ζωγραφική. Το φυλλάδιο είχε ως θέμα την παρουσίαση του πλανήτη που θα ανακάλυπτε ο μαθητής.

Στους μαθητές δόθηκε το ακόλουθο κείμενο:

«Αν ανακάλυπτα ένα καινούριο πλανήτη .

Θα έμοιαζε έτσι (χώρος για ζωγραφική)

Και θα τον ονόμαζα_____

Θα ήταν κοντά στον πλανήτη_____ . Εκεί, θα υπήρχαν πολλά_____ αλλά καθόλου _____ . Ο καιρός θα ήταν πάντα _____ . Αλλά το πιο ωραίο σε αυτόν τον πλανήτη θα ήταν ότι _____ .

Όταν οι άνθρωποι θα έρχονταν για διακοπές θα _____

(χώρος για ζωγραφική)

Ελπίζω να ερχόσασταν επίσκεψη»

Δράση 10: Παρουσίαση του Ηλιακού μας συστήματος

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς τα παιδιά αποχαιρετούν τους φίλους τους παρουσιάζοντας με σκετσάκια μερικά από τα πράγματα που έμαθαν στο πρόγραμμα αυτό. Οι μαθητές παρουσιάζουν στα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου ποιοι είναι οι πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος και κάποιες ενδιαφέρουσες πληροφορίες για αυτούς, τα μυθικά πρόσωπα που έδωσαν τα ονόματά τους στους πλανήτες και χορεύουν με τη συνοδεία λύρας μαντινάδες για αυτά,με σκετσάκι με πρωταγωνιστές τον Θαλή και τον Γαλιλαίο αναφέρονται στη διχογνωμία που υπήρχε σχετικά με το ποιος πλανήτης βρίσκεται στο κέντρο του ηλιακού μας συστήματος, παρουσιάζουν τις κινήσεις της Γης, αναφέρονται στα επιτεύγματα του ανθρώπου, φαντάζονται πώς θα ήταν ο πλανήτης που θα ήθελαν να ανακαλύψουν και παροτρύνουν τους φίλους τους να προσπαθήσουν να κάνουν τη Γη πλανήτη των ονείρων τους. Τέλος, όλοι μαζί χορεύουν και καλωσορίζουν το καλοκαίρι στους ρυθμούς του τραγουδιού των locomodo "Μαγικό Χαλί" (Η Γη γυρίζει) .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τα φύλλα εργασίας του προγράμματος : http://www.slideshare.net/raniad/ss46719194

Από την εγκατάλειψη στη δημιουργία.

Μια θάλασσα ανάμεσα στην γειτονιά μας και στην Ευρώπη

Αμαλία Φιλιππάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ afilippaki@edc.uoc.gr)

Δημοτικό Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μέσω της παιδαγωγικής προσέγγισης της Place Based Education (PBE) αναφορικά με τον τόπο όπου ζουν οι μαθητές. Συνολικά το πρόγραμμα σχεδιάστηκε για να υλοποιηθεί καθόλη την διάρκεια του σχολικού έτους 2014 – 2105, όμως στην πορεία προέκυψε η ανάγκη να συνεχιστεί και κατά το επόμενο σχολικό έτος 20152016.

Το πρόγραμμα αυτό εστιάζεται στο τοπικό περιβάλλον και στην ανάγκη να υπάρξει μια σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία μέσα από την οποία οι μαθητές να αναπτύξουν μια ισχυρή αίσθηση του τόπου και μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά απέναντι σε αυτό. Στην εργασία αυτή θα περιοριστούμε στο θεωρητικό πλαίσιο ενώ οι δράσεις αναλυτικά θα παρουσιαστούν σε μια επόμενη εργασία.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_70.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Place Based Education, τοπικό περιβάλλον, παράκτιο και θαλάσσιο οικοσύστημα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πλαίσιο Εφαρμογής του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μέσω της Place Based Education:

Ως Υποδιευθύντρια του Α΄ βάθμου Κύκλου τα τελευταία 5 χρόνια στο Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας Ηρακλείου διαπίστωνα καθημερινά την έλλειψη συνάφειας με την τοπική κοινωνία της πόλης του Ηρακλείου. Από την εμπειρία μου στο εν λόγω σχολείο διαπίστωσα πως πρόκειται για ένα σχολείο που ξεκίνησε να λειτουργεί στο Ηράκλειο της Κρήτης το 2015 χωρίς όμως να υπάρχει καμία συνάφεια ιστορική, πολιτισμική και κοινωνική με τον τόπο. Φαίνεται σαν ένα σχολείο που δεν έχει ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία με την τοπική κοινωνία. Πολλοί από τους μαθητές που φοιτούν στο σχολείο, κατοικούν σε περιοχές εκτός πόλης και δεν φαίνεται να έχουν κανένα ενδιαφέρον και καμία ενασχόληση με το τι συμβαίνει στην πόλη που φιλοξενεί το σχολείο. Επιπλέον, έως τώρα οι πόρτες του σχολείου παρέμεναν κλειστές στην τοπική κοινωνία και οι εκπαιδευτικοί δεν φαινόταν διατεθειμένοι να ανοίξουν τις πόρτες και να βγουν με τους μαθητές τους εκτός τάξης προκειμένου να δημιουργήσουν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας.

Από την μελέτη των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) που έχουν υλοποιηθεί έως τώρα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι ελάχιστα από αυτά είχαν προσανατολισμό προς το τοπικό περιβάλλον και την τοπική κοινωνία. Σχεδόν όλα τα προγράμματα αφορούσαν παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα χωρίς να δίνεται έμφαση στο τοπικό περιβάλλον. Έτσι δεν δινόταν συχνά η ευκαιρία στους μαθητές να ασχοληθούν με προβλήματα που αφορούσαν το τοπικό περιβάλλον και να συνεργαστούν από κοινού με την τοπική κοινωνία για την επίλυση τους. Το αποτέλεσμα ήταν το σχολείο

να φαίνεται ξεκομμένο από την πόλη και η πόλη να φαίνεται απλά ως τόπος φιλοξενίας του σχολείου χωρίς όμως καμία συνάφεια και ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία.

Επιπλέον, ως Υποδιευθύντρια του Α΄ βάθμιου Κύκλου του σχολείου από το 2010, διαπίστωνα καθημερινά πως η απόσταση μεταξύ των ελληνόφωνων και των ξενόγλωσσων μαθητών παρέμενε αισθητή παρά τις προσπάθειες που είχαν γίνει για την εξάλειψη αυτής της απόστασης. Από την έως τότε εμπειρία μου στο συγκεκριμένο σχολείο, διαπίστωνα πως ενώ είχαν γίνει αρκετά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, δεν υπήρχε εμπειρία σε ότι αφορά την κοινή συμμετοχή μαθητών που φοιτούν στα δύο διαφορετικά γλωσσικά τμήματα σε προγράμματα Π.Ε

Μέσα από την ανασκόπηση και μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας στο χώρο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης Βασισμένης στον Τόπο – PlaceBased Education (Ρ.Β.Ε.), έκρινα ότι μέσα αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση ενδεχομένως να προέκυπτε βελτίωση:

α) στις σχέσεις μεταξύ των μαθητών των δύο γλωσσικών τμημάτων

β) στις απόψεις καις τις στάσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα απέναντι σε αυτήν τη προσέγγιση.

γ) στην σχέση των μαθητών με το τοπικό περιβάλλον και στην περιβαλλοντική συμπεριφορά τους απέναντι σε αυτό.

Θεωρητικό Πλαίσιο της Ρ.Β.Ε:

Ο όρος PlaceBased Education (Ρ.Β.Ε.) είναι ένας σχετικά νέος όρος στην βιβλιογραφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καθώς έχει εμφανιστεί την τελευταία εικοσαετία στην διεθνή βιβλιογραφία. Στην ελληνική βιβλιογραφία ο όρος "PlaceBased Education" εμφανίστηκε μόλις το 1998 σε ένα άρθρο της Παπαδημητρίου στο περιοδικό της Πανελλήνιας Ένωσης Εκπαιδευτικών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.) με την μετάφραση "Εκπαίδευση Βασισμένη στον Τόπο".

Ο Orr (1994), υποστηρίζει πως η PBE είναι ένας όρος ευρύτερος σε σχέση με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση που μπορεί να οριστεί ως διδασκαλία προσανατολισμένη προς της ανάπτυξη μιας κοινωνίας προετοιμασμένης να ζει καλά σε έναν τόπο, χωρίς να τον καταστρέφει. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να καλλιεργηθεί στους μαθητές η γνώση της αιτιώδους συνάφειας όλων των οικολογικών παραμέτρων, καθώς και των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των πράξεων τους στην ισορροπία αυτών των παραμέτρων. Ένας σημαντικός λόγος για να υιοθετήσει ένας εκπαιδευτικός την PBE, είναι ο στόχος να εφοδιάσει τους μαθητές του με τις γνώσεις και τις εμπειρίες που απαιτούνται ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά σε μία δημοκρατική διαδικασία.

Ο Sobel (2004), ένας από τους κύριους υποστηρικτές αυτής της εκπαιδευτικής προσέγγισης, δίνει ένα πληρέστερο ορισμό για την έννοια PlaceBased Education, σύμφωνα με τον οποίο: *«PlaceBased Education είναι η διαδικασία της αξιοποίησης της τοπικής κοινότητας και του τοπικού περιβάλλοντος ως ένα σημείο αναφοράς στην διδασκαλία εννοιών σε πολλά διδακτικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών, όπως: γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, φυσικές επιστήμες κ.α. Δίνοντας έμφαση σε βιωματικές και αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες, αυτή η εκπαιδευτική προσέγγιση αυξάνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών και τους βοηθάει να αναπτύξουν ισχυρότερους δεσμούς με την κοινότητα τους, ενισχύοντας τον σεβασμό τους στο φυσικό περιβάλλον και δημιουργώντας μία ισχυρή δέσμευση να εργαστούν ως ενεργοί και συμμετοχικοί πολίτες».*

Αργότερα οι Gruenewald & Smith (2008), δυο επίσης σημαντικοί υποστηρικτές της κίνησης, επισημαίνουν πως είναι δύσκολο να δοθεί ένας συγκεκριμένος ορισμός, καθώς είναι ένας πολύ ευρύς όρος ο οποίος δεν αναφέρεται μόνον σε μεθόδους διδασκαλίας, αλλά αποτελεί μια κίνηση επανακαθορισμού του σχολείου και μια θεωρία για το πώς μπορεί συνολικά να δούμε την εκπαίδευση. Οι ίδιοι αναφέρουν:

"When placebased education is implemented in ways that truly conjoin school with community and provide opportunities for democratic participation and leadership, children are given the chance to partake in the collective process of creating the sustainable and just world that must come to replace the world of discrimination and waste that has begun to unravel us now."

Εν κατακλείδι, η PlaceBased Education είναι μία προοδευτική μορφή εκπαίδευσης μέσα από την οποία οι μαθητές αξιοποιούν την τοπική κοινότητα ως τόπο έρευνας και πηγή μάθησης, έχοντας τις ευκαιρίες να διερευνήσουν γεωγραφικές, οικολογικές, κοινωνιολογικές και πολιτικές διαστάσεις της κοινότητας τους μέσα σε ένα διαγενεακό και πολυπολιτισμικό πλαίσιο (Williams, 2004; Woodhouse & Knapp, 2000).

Οι Woodhouse & Knapp (2000) ολοκλήρωσαν μία εκτεταμένη μελέτη της βιβλιογραφίας σχετικά με την PBE με στόχο να ανακαλύψουν τι είναι αυτό που διακρίνει την PBE ως ξεχωριστή παιδαγωγική προσέγγιση. Έτσι κατέληξαν στα εξής διακριτά χαρακτηριστικά της PBE:

- Η PBE προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου τόπου. Το περιεχόμενο της σχετίζεται άμεσα μα την γεωγραφία, την οικολογία, την κοινωνιολογία, την πολιτική και άλλες δυναμικές ενός συγκεκριμένου τόπου. Αυτό το θεμελιώδες χαρακτηριστικό καθορίζει την εννοιολογική της βάση.
- Είναι εγγενώς διαθεματική παιδαγωγική προσέγγιση
- Είναι εγγενώς βιωματική. Προϋποθέτει την συμμετοχική δράση ως μία βασική συνιστώσα. Μάλιστα κάποιοι υποστηριχτές επιμένουν πως η δράση θα πρέπει να είναι η βασική συνιστώσα αν η οικολογική και πολιτισμική αειφορία είναι το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.
- Αντανακλά μία εκπαιδευτική φιλοσοφία ευρύτερη από το "learn to earn".
- Συνδέει τον τόπο με το άτομο και την κοινότητα. Λόγω της οικολογικής οπτικής μέσω της οποίας οι υποστηρικτές της PBE την έχουν οραματιστεί, μία τέτοια σύνδεση είναι διάχυτη στην φιλοσοφία της. Η φιλοσοφία αυτή περιλαμβάνει διαγενεακές και πολυπολιτισμικές διαστάσεις λόγω της διασύνδεσης με ποικίλους φορείς της τοπικής κοινότητας

Ο Smith (2002b), υποστηρίζει πως η PBE μπορεί να κινηθεί σε ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών μορφών. Όμως μέσα σε αυτήν την ποικιλία μορφών, υπάρχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά τα οποία διακρίνουν PBE ως μία ιδιαίτερη παιδαγωγική προσέγγιση. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι:

α) Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές στρέφονται στο άμεσο περιβάλλον τους αντιμετωπίζοντας το ως την βάση για την ανάπτυξη του προγράμματος σπουδών. Αξιοποιώντας τις άμεσες εμπειρίες τους ως βάση, είναι σε θέση να διερευνήσουν περισσότερο μακρινές και αφηρημένες έννοιες.

β) Δίνεται έμφαση στις μαθησιακές εμπειρίες που επιτρέπουν στους μαθητές να γίνονται δημιουργοί της γνώσης και όχι καταναλωτές γνώσεων που δίνονται έτοιμες από άλλους.

γ) Οι απορίες και οι ανησυχίες των μαθητών διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στον καθορισμό του τι θα διδαχτεί. Όταν οι μαθητές συμμετέχουν στην δημιουργία της μαθησιακής ατζέντας, τότε είναι πού πιθανότερο να διαμορφώσουν μια υπεύθυνη και συμμετοχική στάση ως μελλοντικοί πολίτες.

δ) Οι εκπαιδευτικοί σε ένα τέτοιο πλαίσιο δρουν ως έμπειροι καθοδηγητές, και μεσίτες των μαθησιακών δυνατοτήτων και των πηγών μάθησης που προσφέρει η κοινότητα. Η εξειδίκευση τους βρίσκεται όχι τόσο στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους (αν και αυτό είναι σημαντικό), όσο στην ικανότητα τους να βοηθούν τους μαθητές να αποκτούν δεξιότητες ενεργητικής μάθησης

ε) Ο τοίχος μεταξύ του σχολείου και της κοινότητας γίνεται περισσότερο διαπερατός. Μέλη της κοινότητας μπορούν να διαδραματίσουν ένα ενεργό ρόλο στην τάξη και οι μαθητές επίσης να έχουν ένα ενεργό ρόλο στην κοινότητα. Τα παιδιά ούτως ή άλλως έχουν την τάση να μαθαίνουν πράγματα που τους δημιουργούν ένα γνήσιο συναίσθημα ικανοποίησης μέσω της προσφοράς στους άλλους. Έτσι είναι σημαντικό το γεγονός πως η εργασία των μαθητών αξιολογείται στην βάση της συμβολής τους στην ευημερία της κοινότητας.

Το Πρόγραμμα μας:

Στα πλαίσια της εφαρμογής ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης βασισμένο στον τόπο (PlaceBased Education), επιλέξαμε να προσανατολιστούμε σε δράσεις που αφορούν την εμπλοκή των μαθητών σε ζητήματα που σχετίζονται με τον τόπο που ζουν με στόχο την καλλιέργεια της περιβαλλοντικής τους συνείδησης ώστε δρώντας ως υπεύθυνοι πολίτες και σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, να συμβάλουν στην βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος.

Τα κριτήρια επιλογής του συγκεκριμένου θέματος είναι τα εξής:

Γενικά Κριτήρια:

- Παρουσιάζει ζωντανό ενδιαφέρον.
- Προσφέρεται για πολλές βιωματικές δραστηριότητες δίνοντας στους μαθητές ευκαιρίες για εκπαίδευση κυρίως εκτός σχολικής τάξης
- Προσφέρεται για ομαδική εργασία ώστε μέσα απ' αυτή να καλλιεργηθεί ο σεβασμός, η συνεργασία, η ανάπτυξη ελεύθερης και κριτικής σκέψης
- Παρέχει δυνατότητες για ερευνητική προσέγγιση και σύνδεση θεωρίας και πράξης
- Ειδικά κριτήρια (για τη συμμετοχή των παιδιών με διαφορετική από την επικρατούσα πολιτισμική κουλτούρα):
- Προσφέρεται για βιωματική συμμετοχή αυτών των παιδιών
- Παρέχει τη δυνατότητα σε αυτά τα παιδιά να έχουν άμεση επαφή με την τοπικό φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον
- Προσφέρεται για ικανοποίηση στόχων ψυχοκινητικών, γνωστικών, συναισθηματικών που αφορούν την εκπαίδευση αυτών των παιδιών (αναφέρονται παρακάτω).

Τρόπος συμμετοχής των μαθητών στην επιλογή του θέματος:

Επειδή οι μαθητές ως επί το πλείστον κάνουν μάθημα στον περιορισμένο χώρο μίας σχολικής αίθουσας με ελάχιστες δυνατότητες να βρεθούν εκτός τάξης, συχνά εκφράζουν το παράπονο τους για αυτήν την σχολική πραγματικότητα. Μάλιστα κοιτώντας από τα παράθυρα και βλέποντας στο βάθος την θάλασσα, νιώθουν ακόμα περισσότερο εγκλωβισμένα. Με κάθε ευκαιρία ζητούν να βγουν εκτός τάξης, έστω για μία βόλτα στη γειτονιά, και όταν αυτό σπάνια συμβαίνει, η αλλαγή στην ψυχολογία τους προς την θετική κατεύθυνση είναι εμφανής.

Έτσι όταν συζητήθηκε το ενδεχόμενο να συμμετέχουν στην υλοποίηση ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που θα περιλάμβανε δραστηριότητες εκτός σχολικής τάξης, ο ενθουσιασμός τους ήταν έκδηλος. Μάλιστα, οι μαθητές σκέφτηκαν ότι θα τους άρεσε να εκφραστούν πιο ελεύθερα και πιο δημιουργικά σε έναν χώρο που έδειχνε να παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για αυτά: Το παράκτιο και θαλάσσιο οικοσύστημα της πόλης φαινόταν πως ήταν ο πιο κατάλληλος χώρος για αυτό!

Συνοπτική Περιγραφή του Θέματος:

Κατά την διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος επιδιώξαμε να νιώσουμε τον τόπο όπου ζουν οι μαθητές ως μέρος της σχολικής μας ζωής και επιπλέον να ανοίξουμε τις πόρτες του σχολείου στην τοπική κοινωνία ώστε η επικοινωνία να είναι αμφίδρομη. Επιδιώξαμε να συμβάλουμε στην βελτίωση του τόπου όπου ζούμε σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, όπως ο Πολιτιστικός Σύλλογος της περιοχής όπου βρίσκεται το σχολείο, το Κέντρο Κοινωνικής Φροντίδας, η Εκκλησία, ο Ομάδα Πρωτοβουλίας Αρχιτεκτόνων, κ.α

Αρχική Προετοιμασία

Στο αρχικό στάδιο της προετοιμασίας, ανιχνεύσαμε και αξιολογήσαμε τις ανάγκες των μαθητών μας ώστε να σχεδιάσουμε με ευελιξία και ευστοχία τόσο τους στόχους του προγράμματος ΡΒΕ όσο και τις τεχνικές επίτευξης των στόχων. Ειδικότερα:

- Επιμερίσαμε τις εργασίες ανάλογα με τις δυνατότητες των παιδιών και εκπονήσαμε εναλλακτικό υποστηρικτικό υλικό.
- Ενημερώσαμε τους μαθητές για τις επικείμενες δραστηριότητες του προγράμματος.
- Προσπαθήσαμε να εξοικειώσουμε τα παιδιά με το απαραίτητο επιστημονικό λεξιλόγιο.
- Ενημερώσαμε τους γονείς τόσο για την αναγκαιότητα εφαρμογής ενός τέτοιου προγράμματος και τους στόχους όσο και για τις δραστηριότητες που είχαν προγραμματιστεί να εφαρμοστούν.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός:

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ο στόχος υλοποίησης του συγκριμένου προγράμματος ήταν η καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης των μαθητών ώστε δρώντας ως υπεύθυνοι πολίτες και σε συνεργασία με τοπικούς φορείς να συμβάλουν στην βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος.

Στόχοι:

Γενικά επιδιώξαμε να:

- εφαρμόσουμε διάφορες διδακτικές μεθόδους. Είναι αλήθεια πως ένας ανήσυχος εκπαιδευτικός δεν παύει ποτέ να αναζητά εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας μέσα στην τάξη. Όμως, επειδή οι δυνατότητες αυτής της αναζήτησης μέσα στην τάξη είναι περιορισμένες, θελήσαμε να βρούμε το πιο πρόσφορο πλαίσιο για να εφαρμόσουμε ορισμένες απλές και γνωστές ιδέες. Ο εκπαιδευτικός μετατρέπεται σιγά-σιγά σε σύμβουλο, σε συντονιστή της προσπάθειας των παιδιών να αναζητήσουν την εμπειρία και τη γνώση εκτός τάξης.
- δώσουμε τη δυνατότητα στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν κάθε μορφής ικανότητα τους για να γνωρίσουν, να αισθανθούν, να προβληματιστούν.
- ανιχνεύσουμε τα ταλέντα τους και τις κλίσεις τους σε χώρους όπου το κλασσικό σχολείο δεν χωράει. Να αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας, αλληλοκατανόησης και αλληλεγγύης.
- βοηθήσουμε τα παιδιά να μάθουν ότι πολλές φορές η συνεργασία και η σύνθεση απόψεων, έστω και μέσα από συγκρούσεις, είναι πιο χρήσιμη από τον ψυχρό ανταγωνισμό. Να μάθουν να αυτό-οργανώνονται με σκοπό τη μάθηση και τη δημιουργία, να μάθουν να αποδέχονται τις μεταξύ τους διαφορές,

κατανοώντας ότι η συνεργασία απαιτεί κατανόηση και αποδοχή της διαφορετικότητας.

Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματος κατά κατηγορία είναι οι εξής:

Γνωστικοί:

- Η κατανόηση του κόσμου της γειτονιάς μας, "του κόσμου του μικρού του μέγα" και της μαγείας που κρύβει.
- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσα από το πείραμα, την έρευνα, την παρατήρηση και την αξιολόγηση καταστάσεων.
- Καλλιέργεια γλωσσικής έκφρασης.
- Καλλιέργεια της αντίληψης ότι ο κάθε μαθητής είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του τοπικού περιβάλλοντος και πρέπει να διαμορφώσει μια σχέση αρμονική μαζί του.

Συναισθηματικοί:

- Να αποκτήσουν θετικές στάσεις απέναντι στο τοπικό περιβάλλον.
- Ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και ευθύνης.
- Καλλιέργεια θετικών συναισθημάτων (χαρά, ικανοποίηση, αυτοεκτίμηση, κ.α.), μέσα από την ανάληψη πρωτοβουλιών και την επίτευξη προσωπικών δημιουργημάτων.
- Να αποδεχτούν την διαφορετικότητα του «άλλου».

Ψυχοκινητικοί:

- Να καλλιεργήσουν τον σεβασμό απέναντι στο τοπικό περιβάλλον.
- Να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις.
- Να αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας μεταξύ τους μέσα από κοινές δραστηριότητες, ασκήσεις, παιχνίδια, κ.α

Το πρόγραμμα Π.Ε. προσανατολισμένο στον τόπο που υλοποιούμε κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά βρίσκεται σε εξέλιξη και θα συνεχιστεί και την επόμενη σχολική χρονιά με δράσεις περισσότερο επικεντρωμένες στην βελτίωση του τόπου όπου ζουν οι μαθητές.!

Κάποιες από τις δράσεις που υλοποιήθηκαν έως τώρα στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος θα παρουσιαστούν στην επόμενη εργασία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Gruenewaid, D. & Smith, G. (2008). Place Based Education in the Global Age: Local Diversity. D. Gruenewald and G. Smith, Eds. New York: Lawrence Erlbaum Associates.

Orr, D. W. (1994). Earth in mind: On education, environment, and the human prospect. Washington, DC: Island Press.

Smith, G. A. & Sobel, D. (2010). Place and Community based Education in Schools. New York & London: Rout ledge Taylor & Francis Group.

Smith, G. A. (2002b). Place based education: Learning to be where we are. Phi Delta Kappan, 83(8). Retrieved in December 26, 2015, from:

Sobel, D. (2004). Place Based Education: Connecting Classrooms & Communities, 2004. Published by Orion Society, USA.

Williams, D. T. (2004). Shaw High School: A case study in rural high school improvement. Henderson, NC: Rural School and Community Trust Capacity Building Program.

Woodhouse, J. L, & Knapp, C. E. (2000). PlaceBased Curriculum and Instruction: Outdoor and Environmental Education Approaches (ERIC Digest). Charleston, WV: ERIC Clearinghouse for Rural Education and Small Schools. (ERIC Document Reproduction Services No. ED 448 012). Retrieved in December 26, 2015, from: www.eric.ed.gov

Παπαδημητρίου Β. (2018). Εκπαίδευση βασισμένη στον τόπο. Περιοδικό ΠΕΕΚΠΕ, Τεύχος 1(46), 1621.

Από την εγκατάλειψη . στη δημιουργία. Μια θάλασσα ανάμεσα στη γειτονιά μας και την Ευρώπη

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα μέσω PlaceBased Education

Χαρούλα Χρονιάρη, Δημήτρης Καραογλανίδης, Χριστιάννα Καρτσέλου,

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ chroniaris@gmail.com , ΠΕ11 ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ tefatzis@hotmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ xkartselou@yahoo.gr)

Δημοτικό Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται οι δράσεις ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο οποίο συμμετέχουν 26 μαθητές της Δ΄ τάξης του Ελληνόφωνου Τμήματος και των Δ’ και Ε΄ τάξης τους Αγγλόφωνου Τμήματος. Στην παρουσίαση των δράσεων θα επικεντρωθούμε σε αυτές που αφορούν την ευαισθητοποίηση σε ζητήματα που σχετίζονται με τον τόπο όπου ζουν οι μαθητές και θα προσανατολιστούμε κυρίως προς την μελέτη του παράκτιου και θαλάσσιου οικοσυστήματος.

Το πρόγραμμα αυτό βασίζεται σε μια νέα παιδαγωγική προσέγγιση, ευρύτερη σε σχέση με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, που στην ξένη βιβλιογραφία αναφέρεται ως “Place Based Education”. ενώ στην ελληνική μεταφράζεται ως “Εκπαίδευση βασισμένη στον τόπο”. Το θεωρητικό πλαίσιο αυτής της νέας παιδαγωγικής προσέγγισης παρουσιάστηκε σε μια προηγούμενη εργασία. Στην παρούσα θα επικεντρωθούμε στην περιγραφή των δράσεων που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_40.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Place Based Education, τοπικό περιβάλλον, παράκτιο και θαλάσσιο οικοσύστημα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ακολουθώντας την ομαδοσυνεργατική μορφή εργασίας σε ομάδες συνομηλίκων, (ανομοιογενείς ομάδες 56 μαθητών που συνεργάζονται ισότιμα και με βάση τις ικανότητες τους για την επίτευξη κοινών στόχων) επιλέξαμε οι περισσότερες παρεμβάσεις να γίνουν έξω από τους 4 τοίχους της τάξης αφού, σύμφωνα με τον Γεωργόπουλο (1999), η μάθηση έξω από την τάξη είναι περισσότερο ενεργητική, συνεργατική κι έχει νόημα, καθώς απαντάει σε πραγματικές ανάγκες των μαθητών.

Στα πλαίσια της εφαρμογής της μεθόδου Project αξιοποιήσαμε τις εξής μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Η επιλογή τούς έγινε αφενός με βάση την καταλληλότητά τους για κάθε θεματική, αφετέρου με στόχο την ποικιλομορφία, τον πλουραλισμό και το ενδιαφέρον των δράσεων:

- *Μελέτη Πεδίου:* μετατρέψαμε τον τόπο που επιλέξαμε σε πεδίο μελέτης όπου μελετήσαμε οτιδήποτε έχει σχέση με αυτόν: την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, αλλά και πως θα μπορούσε να μετασχηματιστεί ποιοτικά
- *Παιχνίδι Ρόλων*: σχεδιάσαμε παιχνίδια ρόλων σχετικά με την οικολογική διατάραξη του τοπικού περιβάλλοντος ως επίπτωση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην περιοχή. *Παιχνίδια Περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης: ο*ργανώσαμε παιχνίδια με οικολογική διάσταση, με στόχο να καταφέρουμε να θέσουμε σε εγρήγορση όλες τις αισθήσεις των παιδιών ώστε να είναι πιο

δεκτικά απέναντι στην ευαισθητοποίηση που επιδιώκαμε σε σχέση με το περιβάλλον. *Εικαστική Έκφραση:* δώσαμε στα παιδιά την ευκαιρία με υλικά της φύσης να δημιουργήσουν με φαντασία πρωτότυπες εικαστικές συνθέσεις. Έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα μέσω της εικαστικής τέχνης να εκφράσουν την αίσθηση της ομορφιάς και της αρμονίας που μας δημιουργεί η φύση.

- *Θεατρικό Παιχνίδι:* Αξιοποιήσαμε το θεατρικό παιχνίδι προκειμένου με ένα παιγνιώδη τρόπο να εισάγουμε τα παιδιά στο περιεχόμενο του προγράμματος και να γίνει αβίαστα ο χωρισμός σε ομάδες. Τα παιδιά μέσα από το θεατρικό παιχνίδι επιστράτευσαν σε μεγάλο βαθμό την φαντασία τους και τη δημιουργικότητα τους έτσι ώστε να ξεκινήσουν με ένα μαγικό τρόπο το ταξίδι τους στον χώρο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- *Διάλεξη:* μέσα από επιστημονικές παρουσιάσεις κάποιων διαστάσεων του θέματος από επιστημονικούς συνεργάτες προσπαθήσαμε να δώσουμε στα παιδιά την ευκαιρία να προβληματιστούν σε κάποια επιστημονικής φύσεων προβλήματα, να θέσουν ερωτήσεις, να προτείνουν λύσεις και γενικά να συμμετέχουν ως μελλοντικά υπεύθυνοι πολίτες σε ένα επιστημονικό διάλογο κοινωνικού προβληματισμού.
- *Δημιουργική Γραφή:* προσπαθήσουμε να δώσαμε την ευκαιρία στα παιδιά να εκφράσουν τη φαντασία τους και την πρωτοτυπία της σκέψης τους, σε ότι αφορά τον θέμα μας «Από την εγκατάλειψη…στη δημιουργία», μέσα από την γραπτή έκφραση.
- *Χειρονακτική Δράση: δ*ώσαμε την ευκαιρία στα παιδιά να αναλάβουν, πρακτικά πια, κάποιες συγκεκριμένες δράσεις: να σκάψουν, να φυτέψουν, να φτιάξουν παρτέρια, να ζωγραφίσουν επιδαπέδια παιχνίδια κ.α
- *Αφήγηση:* μέσα από τη διήγηση ιστοριών μιας άλλης εποχής, επιχειρήσαμε να δώσαμε μια άλλη διάσταση στο θέμα μας για το πώς φτάσαμε από την εποχή της αρμονίας στην εποχή της εγκατάλειψης και απομόνωσης.
- *Μουσικοκινητική:* δώσαμε την ευκαιρία στα παιδιά μέσα από την κατάλληλη μουσική και μέσα από κάποια λεκτικά ερεθίσματα να δημιουργήσουν αυτοσχέδιες ιστορίες εμπνευσμένες από τη φύση και να τις παρουσιάσουν μέσω της ψυχοκινητικής έκφρασης.

Σημαντικό επίσης μέλημα μας, καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος, ήταν να ανοίξουμε το σχολείο στην κοινωνία. Ο Χρυσαφίδης (1998) αναφέρει ότι το σχολείο μπορεί να παίξει σε μεγάλο βαθμό τον παιδευτικό του ρόλο, αν μετασχηματιστεί από «γκέτο» που είναι στην παραδοσιακή του μορφή, σε μια ζωντανή κοινωνική ομάδα, ενταγμένη στην ίδια τη ζωή. Πόσο αποτελεσματικά άραγε μπορούμε ως εκπαιδευτικοί να διδάξουμε τις κοινωνικές δεξιότητες στους μαθητές μας όταν είμαστε αποκομμένοι από την κοινωνία, μέσα στην κακώς εννοούμενη "ασφάλεια" που μας παρέχει ο εγκλεισμός στους 4 τοίχους της τάξης;

Έτσι, μέσα στην τάξη, υλοποιούσαμε μόνο τις δραστηριότητες εκείνες που αφορούν στην προεργασία, στη φάση της προετοιμασίας ή στη φάση της διαμορφωτικής αξιολόγησης, για κάθε παρέμβαση χωριστά. Όμως, τις κυρίως δραστηριότητες που οργανώσαμε στη διάρκεια της κάθε παρέμβασης, τις υλοποιήσαμε εκτός τάξης. Στην πρώτη φάση του σχεδιασμού μας προβήκαμε στην εφαρμογή διαγνωστικών δραστηριοτήτων για την καταγραφή των ενδιαφερόντων, των αναγκών και το επίπεδο των δυνατοτήτων των παιδιών που θα συμμετείχαν. Η καταγραφή αυτή συνεχίστηκε και κατά την διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος με στόχο την καθ' οδόν βελτίωση του (διαμορφωτική αξιολόγηση).

Έπειτα από την ολοκλήρωση κάθε παρέμβασης, επιχειρούσαμε την συνολική αξιολόγηση της ώστε να διαπιστώσουμε αν οι στόχοι που είχαμε θέσει επιτεύχθηκαν και αν στην πορεία αναδύθηκαν κάποιες δυνατότητες ή δυσκολίες που δεν είχαμε αρχικά προβλέψει.

Ενδεικτικά χρησιμοποιήσαμε τις εξής μορφές καταγραφής:

- ατομικό ημερολόγιο του κάθε παιδιού για προσωπική έκφραση
- παρατήρηση μορφών συμπεριφοράς από τους εκπαιδευτικούς της παιδαγωγικής ομάδας και ανταλλαγή απόψεων για συνδυαστική μελέτη
- έκφραση συναισθημάτων μέσω επιλογής αντιπροσωπευτικών καρτών
- έργα ζωγραφικής
- βιντεοσκόπηση
- φωτογράφηση και
- συνέντευξη με τη μορφή χαλαρής συζήτησης.

Όλα παιδιά, μετά από κάθε παρέμβαση, έγραφαν στο τετράδιο: «Ημερολόγιο Δραστηριοτήτων», ότι είχαν βιώσει στη διάρκεια της συγκεκριμένης παρέμβασης (συναισθήματα, σκέψεις, επιθυμίες, κ.α.).

Επίσης, εμείς ως εκπαιδευτικοί επιδιώκαμε να στεκόμαστε κριτικά απέναντι στην όποια προσπάθεια μας ώστε να εντοπίζουμε εγκαίρως εκείνα τα τυχόν σημεία που μπορεί να μας οδηγήσουν σε λαθεμένα συμπεράσματα, με απώτερο στόχο οι όποιες θετικές ή αρνητικές εμπειρίες να ληφθούν υπόψη σε μελλοντικές ανάλογες προσπάθειες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ενδεικτικά κάποιες από τις συγκεκριμένες δράσεις που υλοποιήσαμε ήταν οι εξής:

1. Θεατρικό Παιχνίδι

Η πρώτη δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια δύο εμψυχωτών Θεατρικού Παιχνιδιού. Με αφόρμηση ένα μπουκάλι που έκρυβε μέσα του ένα “μυστικό χάρτη” του χώρου εκτός σχολείου, οι μαθητές οδηγήθηκαν, μέσα από γρίφους που έλυναν, στη θάλασσα. Επιλέξαμε την θάλασσα, θεωρώντας πως είναι μία γνώριμη εικόνα για όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από την πολιτισμική τους ταυτότητα. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η γειτονιά γύρω από το σχολείο, απ’ όπου περάσαμε για να φτάσουμε στη θάλασσα, ήταν σχεδόν άγνωστη στα περισσότερα παιδιά, και κυρίως αυτά του αγγλόφωνου τμήματος.

Στόχος αυτής της πρώτης δραστηριότητας ήταν να ικανοποιήσουμε μία ανάγκη που εξέφρασαν οι ίδιοι οι μαθητές να βγουν εκτός τάξης και ταυτόχρονα να τους δώσουμε την ευκαιρία να ανακαλύψουν σταδιακά τι υπάρχει έξω από την συνήθως ερμητικά κλειστή πόρτα της τάξης τους.

Οι εικόνες που αντίκρισαν τα παιδιά στο δρόμο προς την παραλία και στην παραλία φάνηκαν να τα σοκάρει: εικόνες εγκατάλειψης και υποβάθμισης.

Η συζήτηση που ακολούθησε είχε ενδιαφέρον καθώς αρκετοί συμφώνησαν πως η περιοχή όπου βρίσκεται το σχολείο μπορεί να είναι μία υποβαθμισμένη περιοχή που όμως σε μεγάλο βαθμό αντιπροσωπεύει την γενικότερη εικόνα της πόλης του Ηρακλείου, έχοντας συναντήσει ανάλογες εικόνες εγκατάλειψης και υποβάθμισης και σε πολλές περιοχές της πόλης. Η συζήτηση συνεχίστηκε με ερωτήματα όπως: Ποιος έχει την ευθύνη για αυτήν την εγκατάλειψη; Ποιος έχει την ευθύνη για όλα αυτά τα σκουπίδια που συναντήσαμε αφημένα παντού; Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς; Πως μπορούμε να αλλάξουμε τον χώρο γύρω μας;

Κάπως έτσι αποφασίσαμε να αναλάβουμε την ευθύνη που μας αναλογεί για να αλλάξουμε το περιβάλλον που υπάρχει εκτός σχολείου. Όμως καταλήξαμε στην απόφαση να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε πρωτίστως ό,τι δεν μας αρέσει στο άμεσο περιβάλλον

μας. Να ξεκινήσουμε από έναν χώρο μικρής κλίμακας και να επεκταθούμε σταδιακά, ίσως την επόμενη σχολική χρονιά στο ευρύτερο περιβάλλον της πόλης.

Η δεύτερη δραστηριότητα που σχεδιάσαμε και αποφασίσαμε μαζί με τους μαθητές ήταν να βγούμε ξανά από την τάξη, να επαναλάβουμε την ίδια διαδρομή, όμως αυτήν την φορά να καταγράψουμε με προσοχή τις άσχημες εικόνες και γενικότερα ό,τι θα θέλαμε να αλλάξουμε. Θεωρήσαμε σκόπιμο να έχουμε μαζί μας φωτογραφικές μηχανές για να κάνουμε μία πιστή καταγραφή της πραγματικότητας!

2. Φωτογράφιση

Ακολουθώντας την ίδια διαδρομή καταλήξαμε ξανά στην θάλασσα. Ενθουσιασμένοι από αυτήν την νέα τους αποστολή, τα παιδιά αφιέρωσαν περίπου 2 ώρες φωτογραφίζοντας ακατάπαυστα, εντοπίζοντας εικόνες που δεν τις προσέχει κανείς με μια απλή παρατήρηση.

Όταν ολοκληρώθηκε αυτή η δραστηριότητα, ζητήσαμε από τους μαθητές να δουν τις φωτογραφίες ξανά στο σπίτι τους μαζί με τους γονείς τους, να συζητήσουν σχετικά, να διαλέξουν τις πιο αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες και να τις στείλουν σε μία κοινή πλατφόρμα ώστε όλοι οι μαθητές θα έχουν πρόσβαση.

Επιστρέφοντας στην τάξη, τέθηκαν ξανά ερωτήματα όπως: Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς; Τι ιδέες και τι προτάσεις έχουμε; Μέχρι που μπορούμε να φτάσουμε; Χρειάζεται να ζητήσουμε την συνεργασία κάποιων;

Από την όλη συζήτηση προέκυψε η διαπίστωση πως οι μαθητές δεν νιώθουν ικανοί να αλλάξουν πολλά πράγματα. Αισθάνονται ότι είναι τόσα πολλά αυτά που πρέπει να γίνουν και τόσοι λίγοι αριθμητικά και ίσως ανίσχυροι οι ίδιοι, που δεν είναι δυνατόν να προλάβουν μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς να κάνουν πολλά πράγματα. Προκειμένου να μετριάσουμε αυτήν την αίσθηση χάους που ένιωθαν οι μαθητές, τους προτάθηκε να δουλέψουμε σε ακόμα πιο μικρή κλίμακα. Στόχος μας η μικρή παραλία της πρώτης επίσκεψης Να "υιοθετήσουμε" μόνο τον χώρο δίπλα στην θάλασσα και εκεί να περιορίσουμε τις όποιες παρεμβάσεις μας. Να ασχοληθούμε με το παράκτιο και θαλάσσιο οικοσύστημα

Κάπως έτσι προέκυψε και το θέμα του project που σκεφτήκαμε να υλοποιήσουμε: «Από την εγκατάλειψη στη δημιουργία! Μία θάλασσα που ενώνει την γειτονιά μας με την Ευρώπη».

Η συζήτηση μέσα στην τάξη συνεχίστηκε για όλη την βδομάδα και στα πλαίσια άλλων μαθημάτων όπως είναι το «Ανακαλύπτω τον Κόσμο» και η «Ηθική». Άξονες της συζήτησης ήταν α) ποιες είναι οι ευθύνες του αναφορικά με τον σεβασμό την προστασία του τοπικού περιβάλλοντος, β) τι μπορούν να κάνουν οι ίδιοι προς την κατεύθυνση της αλλαγές και της βελτίωσης, γ) μέχρι που φτάνουν οι δυνατότητες τους, δ) από ποιόν μπορούν να ζητήσουν βοήθεια, ε) με ποιούς μπορούν να συνεργαστούν, κ.α.

Ένα από τα αποτελέσματα αυτής της παρατεταμένης συζήτησης ήταν να σχεδιάσουμε την επόμενη δραστηριότητα μας: Να ζητήσουμε βοήθεια από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου αφού όπως μάθαμε η συγκεκριμένη περιοχή ανήκει στην δικαιοδοσία του Δήμου.

3. Υπαίθριο Δημοτικό Συμβούλιο

Συγκαλέσαμε λοιπόν σε ένα υπαίθριο Δημοτικό Συμβούλιο στον υπό υιοθέτηση χώρο! Παρευρέθηκαν ο αντιδήμαρχος καθαριότητας, ο αντιδήμαρχος αθλητισμού και νεολαίας, η Προϊσταμένη της Υπηρεσίας Πρασίνου του Δήμου Ηρακλείου, η σύζυγος του Δημάρχου ως επικεφαλής της ομάδας εθελοντισμού και πολιτισμού του Δήμου μαζί με 5 εθελοντές – μέλη της ομάδας.

Οι μαθητές συνομίλησαν μαζί τους, εξέφρασαν τα παράπονα τους και έθεσαν τα αιτήματα τους. Τους έδειξαν κάποιες από τις φωτογραφίες που είχαν τραβήξει, τους έδειξαν από κοντά κάποιες άσχημες εικόνες της περιοχής και τέλος τους παρέδωσαν 2 υπομνήματα

(στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα) με τα αιτήματα τους, καταφέρνοντας να αποσπάσουν την δέσμευση όλων ότι θα είναι στο πλευρό τους σε ό,τι χρειαστούν.

Στη συνέχεια έγινε μια αξιολόγηση από τους ίδιους τους μαθητές μέσα στην τάξη κατά την οποία προέκυψε πως οι περισσότεροι μαθητές δεν πείστηκαν πως όντως όλοι αυτοί οι εκπρόσωποι του Δήμου θα τους βοηθήσουν. Πείστηκαν ωστόσο πως αξίζει τον κόπο να εκφράζουμε τα παράπονα μας και τα αιτήματα μας στους υπευθύνους εκπροσώπους μας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ήταν μία εμπειρία για τους μαθητές που τους άνοιξε το δρόμο της πίστης πως ως μελλοντικοί πολίτες αυτού του τόπου μπορούν να εκφράζουν υπεύθυνα τα αιτήματα τους και να απαιτούν την ικανοποίηση τους

Όμως αυτά για τα οποία δεσμεύτηκαν αφορούσαν μόνο ό,τι είχε να κάνει με τον παράκτιο χώρο. Τι όμως συμβαίνει με την θάλασσα; Υπάρχει η ίδια άσχημη κατάσταση, ρύπανση και υποβάθμιση; Και πώς μπορούμε αυτό να το διαπιστώσουμε; Κι έτσι οδηγηθήκαμε στην επόμενη δράση, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια δύο θαλάσσιων βιολόγων.

4. Γνωριμία με το θαλάσσιο οικοσύστημα

Στην διάρκεια της 4ης δράσης μας οι μαθητές βρέθηκαν στον παράκτιο χώρο που θελήσαμε να υιοθετήσουμε, φορώντας κατάλληλα ρούχα και οπωσδήποτε αδιάβροχες μπότες (γαλότσες). Αρχικά ζητήσαμε από τους μαθητές να κάνουν μία πρώτη χαρτογράφηση της έννοιας “θάλασσα”. Καμία αναφορά στην έννοια της θάλασσας ως οικοσύστημα.

Οι δύο θαλάσσιοι βιολόγοι που ήρθαν, εξήγησαν στους μαθητές πως μπορούμε με απλή παρατήρηση να διαπιστώσουμε αν το θαλάσσιο οικοσύστημα είναι υποβαθμισμένο, στην συνέχεια τους προέτρεψαν να μαζέψουν, στα ειδικά ποτηράκια τους φύκια. Στη συνέχεια, στην τάξη, είχαμε στήσει 3 στερεοσκόπια και οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να δουν ό,τι είχαν τοποθετήσει μέσα στο κυπελάκι τους. Η αλήθεια είναι ότι τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν απ’ όσα είδαν. Κάποια από τα δείγματά τους, μεταφέρθηκαν σε εργαστήριο του ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. προκειμένου να γίνει και βιοχημική ανάλυση.

Στην συνέχεια εκτός από την αξιολόγηση της 4ης δράσης, κάναμε και ένα συνολικό απολογισμό της μέχρι τώρα ενασχόλησης μας με το κοινό project που θελήσαμε να υλοποιήσουμε. Το ερώτημα που προέκυψε ήταν: Τι κάνουμε από εδώ και πέρα; Ωραία, ανακαλύψαμε πως ο τόπος που ζούμε έχει πολλές άσχημες πλευρές. Σκεφτήκαμε πως θέλουμε να τον αλλάξουμε! Και τώρα, τι κάνουμε;

Οι ίδιοι οι μαθητές πρότειναν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες! Υπήρξε ένας καταιγισμός ιδεών και προτάσεων, όλες προς την κατεύθυνση οι ίδιοι οι μαθητές να συμβάλουν ώστε να αλλάξει ο τόπος που ζουν προς το καλύτερο. Ήταν πολύ σημαντικό πως μέσα από όλη αυτήν την προσπάθεια ευαισθητοποίησης των μαθητών για θέματα που αφορούν τον τόπο όπου ζουν, σταδιακά οι ίδιοι οι μαθητές έφτασαν στο σημείο να προτείνουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες ώστε να ξεκινήσουν μία προσπάθεια προς την κατεύθυνση να συμβάλουν όσο μπορούν στην βελτίωση του τόπου όπου ζουν, τόσο από άποψη κοινωνικού περιβάλλοντος όσο και από άποψη φυσικού περιβάλλοντος. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, έφτασε στα χέρια μας ένα ντοκιμαντέρ για την παλιά πόλη. Τα παιδιά είδαν ανθρώπους ηλικιωμένους να διηγούνται ιστορίες από την ζωή τους στην πόλη όταν οι ίδιοι ήταν ακόμα παιδιά και έπαιζαν στις αλάνες. Αποφασίσαμε να κάνουμε το ίδιο. Να ξεκινήσουμε καταρχήν με το πώς ήταν αυτή η περιοχή παλιότερα. Κι έτσι φτάσαμε στην επόμενη δράση.

5.Συνάντηση με τους ηλικιωμένους που θυμούνται την περιοχή

Στην συνάντηση που οργανώσαμε στο ιστορικό καφενείο του “Αϊβαλιώτη”. συναντήσαμε μια παρέα από 6 παππούδες και γιαγιάδες. Μέσα από ζωντανές διηγήσεις κι απαντώντας σε ερωτήσεις των παιδιών, μας ξενάγησαν νοητά και κυριολεκτικά στη γειτονιά, για να καταλήξουμε και πάλι, στην παραλία.

Μέσα από αυτήν την ξενάγηση οι μαθητές πήραν ιδέες για το πώς θα ήθελαν να αλλάξει και το κοινωνικό περιβάλλον της πόλης τους Ηρακλείου ώστε να γίνει πιο ανθρώπινο. Προβληματίστηκαν για το πώς μπορούν οι ίδιοι να συμβάλουν στην προσπάθεια βελτίωσης του κοινωνικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση να μετασχηματιστεί από ένα αποξενωμένο περιβάλλον σε ένα πιο οικείο και πιο ανθρώπινο περιβάλλον.

Μεταφέροντας στους γονείς τους όλη αυτήν την εμπειρία και τον ενθουσιασμό τους που άρχισαν να γνωρίζουν καλύτερα τον τόπο μέσα από αυθεντικές αφηγήσεις και εικόνες της ιστορίας, διαπιστώσαμε με έκπληξη πως κατάφεραν να ευαισθητοποιήσουν και τους ίδιους με αποτέλεσμα να συμφωνήσουν μεταξύ τους να εμπλακούν στην όλη προσπάθεια γνωριμίας των παιδιών τους με την πόλη. Έτσι οργάνωσαν τη δημιουργία ομάδων για την συμμετοχή τους στο παιδικό κυνήγι κρυμμένου θησαυρού στην πόλη.

Το πρόγραμμα Π.Ε. προσανατολισμένο στον τόπο που υλοποιούμε κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά βρίσκεται σε εξέλιξη και θα συνεχιστεί και την επόμενη σχολική χρονιά με με δράσεις περισσότερο επικεντρωμένες στην βελτίωση του τόπου όπου ζουν οι μαθητές.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γεωργόπουλος, Α. (1999). *Η προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Στο Μ. Μοδινός & Η. Ευθυμιόπυλος (επιμ.)*, Οικολογία και Επιστήμες του Περιβάλλοντος. Αθήνα: Στοχαστής/Δ.Ι.Π.Ε.

Χρυσαφίδης, Κ. (1998). *Βιωματική – Επικοινωνιακή Διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.

Η φίλη μας η θάλασσα

Προσέγγιση του θέματος "θάλασσα" από πολλές πλευρές με πολλούς διαφορετικούς τρόπους

Ευλαμπία Κωτσιοπούλου

(ΠΕ71 ΕΙΔΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ evi_kots@yahoo.gr)

Δημοτικό Σχολείο Κωφών & Βαρηκόων Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μεγάλη έκταση που καλύπτει η θάλασσα στον πλανήτη Γη, η καθοριστική της σημασία στη ζωή των ανθρώπων καθώς και το γεγονός ότι το σχολείο μας βρίσκεται σε νησί οδήγησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος. Τα υποθέματα με τα οποία ασχοληθήκαμε ήταν: α)η χλωρίδα και η πανίδα, β) η σημασία της θάλασσας, γ)η ρύπανση και η υπεραλίευση στη θάλασσα. Έγινε προσέγγιση των υποθεμάτων αυτών σε διάστημα 5 μηνών μέσα από διάφορες δραστηριότητες προσαρμοσμένες σε έναν ιδιαίτερα ανομοιογενή πληθυσμό. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν κυρίως η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η διερευνητική μάθηση. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν σε όλες τις δραστηριότητες και αποκόμισαν σημαντικές γνώσεις επί του θέματος, όπως επίσης εξάσκησαν ιδιαίτερα και την κριτική τους σκέψη.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_45.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Χλωρίδα, πανίδα, σημασία, ρύπανση, υπεραλίευση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής και οι απαιτήσεις που προκύπτουν από αυτόν έχουν οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές του περιβάλλοντος, οι οποίες είναι ουσιαστικά ο αντίκτυπος της διαφορετικής νοοτροπίας και συμπεριφοράς των σύγχρονων πολιτών. Είναι φανερό πως ο άνθρωπος πλέον εκμεταλλεύεται τα οικοσυστήματα προς όφελος του, κυρίως με σκοπό την αύξηση της παραγωγής, ξεχνώντας πως βρίσκεται σε μία συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον στο οποίο ζει (Γεωργόπουλος κ.ά., 2014).

Το σχολείο, αποτελώντας σημαντικό φορέα κοινωνικοποίησης, οφείλει να συμβάλλει στην προσπάθεια ανατροπής αυτής της δεινής για το περιβάλλον κατάστασης, υποστηρίζοντας τους μαθητές στην απόκτηση οικολογικής συνείδησης και στην υιοθέτηση συμπεριφορών φιλικών προς το περιβάλλον. Κάτι τέτοιο, μπορεί να συμβεί ως ένα σημείο, μέσω της υλοποίησης ενός περιβαλλοντικού προγράμματος μέσα στο χώρο του σχολείου μέσω αντίστοιχων δράσεων (Παρασκευόπουλος, 2010).

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψη τη μεγάλη έκταση που καλύπτει η θάλασσα στον πλανήτη μας αλλά και τη μεγάλη σημασία της για τους ανθρώπους στα νησιά, αποφασίσαμε ως σύλλογος διδασκόντων του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Κωφών/ Βαρηκόων Ηρακλείου να υλοποιήσουμε ένα πρόγραμμα στο σχολείο με θέμα τη θάλασσα και τίτλο «Η φίλη μας η θάλασσα». Οι θεματικές ενότητες, που αποφασίσαμε να καλύψουμε μέσω του προγράμματος είναι: α) η χλωρίδα και η πανίδα στη θάλασσα, β) η σημασία της θάλασσας στη ζωή μας, γ)η ρύπανση και η υπεραλίευση στη θάλασσα. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η άμεση διδασκαλία, η διερευνητική μάθηση και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (Κασσωτάκης & Φλουρής, 2005). Αντίστοιχα οι τεχνικές που

χρησιμοποιήθηκαν ήταν η προβολή βίντεο, η αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο κ.ά. Οι δραστηριότητες ήταν σε συνάφεια με το σκοπό και τους στόχους του προγράμματος και έλαβαν χώρα σε διάστημα πέντε μηνών. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός ενός περιβαλλοντικού προγράμματος που υλοποιείται σε ένα σχολείο είναι ο περιβαλλοντικός εγγραμματισμός των μαθητών και η απόκτηση μία στάσης φιλικής προς το περιβάλλον και το οικοσύστημα (Παρασκευόπουλος, 2010). Σε αυτήν την κατεύθυνση το πρόγραμμα «Η φίλη μας η θάλασσα», είχε ως στόχο την απόκτηση γνώσεων και υιοθέτηση φιλικών προς το θαλάσσιο οικοσύστημα συμπεριφορών.

Ειδικότερα, οι στόχοι του προγράμματος εντοπίζονται τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο και είναι γνωστικού (απόκτηση γνώσεων) αλλά και συναισθηματικού περιεχομένου (κριτική σκέψη, συμπεριφορές) (Κασσωτάκης & Φλουρής, 2005). Έτσι, λοιπόν, οι μαθητές αναμενόταν μέσω του προγράμματος:

- να εξοικειωθούν με δράσεις και χώρους περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος
- να αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με το θαλάσσιο οικοσύστημα
- να κατανοήσουν τη σημασία της θάλασσας στην καθημερινή ζωή (επαγγέλματα/άθληση/διατροφή/φυσικό περιβάλλον/κλίμα)
- να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα που αφορούν τη ρύπανση στη θάλασσα και την υπεραλίευση
- να αποκτήσουν υγιή στάση απέναντι σε περιβαλλοντικά/οικολογικά προβλήματα
- να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες (ομαδικότητα, συνεργατικό πνεύμα)
- να είναι σε θέση να αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο διακρίνοντας τις χρήσιμες από αυτές που δεν είναι και τόσο χρήσιμες για ένα θέμα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Μήνας 1ος (Νοέμβριος) ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ

Ενημέρωση για το θέμα και τις δράσεις (03/11/2014)

Το πρώτο βήμα για την υλοποίηση του προγράμματος ήταν η πληροφόρηση των μαθητών για το πρόγραμμα και τους στόχους αυτού (βλ. πίνακα 1.1). Έτσι, συγκεντρώσαμε τους μαθητές (1/11/2014) και τους ενημερώσαμε ότι όλη τη χρονιά θα ασχοληθούμε με τη «θάλασσα». Η κοινοποίηση του θέματος έγινε γράφοντας τη λέξη-κλειδί «θάλασσα» στον πίνακα, ζητώντας από τους μαθητές να τη διαβάσουν και να την αποδώσουν στη νοηματική γλώσσα. Αφού ασχοληθήκαμε με τη λέξη, ζητήσαμε από τους μαθητές να βάλουν τη φαντασία τους να δουλέψει και να μας πουν τι μαντεύουν ότι κρύβεται πίσω από αυτό το θέμα και με τι θα ήθελαν οι ίδιοι να ασχοληθούμε. Πολλές από τις ιδέες τους είχαν ήδη προβλεφθεί από τους συναδέλφους και είχαν συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα των δράσεων (π.χ. επίσκεψη στο «Ενυδρείο της Κρήτης»). Η ***πρόβλεψη*** είναι μία σημαντική στρατηγική που ακολουθείται στη διδασκαλία των παιδιών με προβλήματα ακοής κυρίως ως αναγνωστική στρατηγική, αλλά και για την εκμάθηση λεξιλογίου. Τα περιορισμένα πολλές φορές ερεθίσματα ενός κωφού μαθητή, κινητοποιούν τον εκπαιδευτικό να εξασκεί την ικανότητα των μαθητών του για ***πρόβλεψη*** και ***οραματισμό*** με κάθε ευκαιρία. Ταυτόχρονα κινητοποιήθηκε η περιέργεια των μαθητών για το τι επρόκειτο να ακολουθήσει μέσα στη χρονιά.

Δημιουργία αφίσας (03/11/2014)

Την ίδια μέρα κατασκευάστηκε η αφίσα του προγράμματος. Οι περισσότεροι μαθητές του σχολείου μας απολαμβάνουν τις κατασκευές, πράγμα που αξιοποιήθηκε στη δημιουργία της αφίσας. Η ιδέα για το τι θα απεικονιζόταν δόθηκε από μία εκπαιδευτικό όμως τα υλικά επιλέχθηκαν όλα από τους μαθητές. **Οι στόχοι** της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές: α) να εισαχθούν στο θέμα, β) να συνεργαστούν για ένα κοινό αποτέλεσμα, γ) να αυξήσουν τη δημιουργικότητά τους, δ) (για μερικούς μαθητές) να εξασκήσουν τις δεξιότητες λεπτής κινητικότητας. Δεδομένου ότι η ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε μία δραστηριότητα τους καθιστά περισσότερη ώρα συγκεντρωμένους σε αυτήν, αλλά και δεδομένων των δυσκολιών κάποιων παιδιών μας (βλ. αυτισμός, ΔΕΠΥ), οι μαθητές είχαν τον κυρίαρχο ρόλο στην όλη διαδικασία, αφού ήταν εκείνοι που αποφάσισαν τα **υλικά** (χαρτόνια κλπ) και το κομμάτι που ο καθένας θα αναλάμβανε. Οι εκπαιδευτικοί ήμασταν εκεί για να καθοδηγούμε. **Η μέθοδος** που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (Ματσαγγούρας, 2008). Οι μαθητές συνεργάστηκαν σχετικά ήσυχα κι έτσι η αφίσα ολοκληρώθηκε μέσα σε μία διδακτική ώρα (45').

Τεχνική του καταιγισμού ιδεών (07/11/2014)

Η πρώτη ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος μας έγινε με την **τεχνική** του καταιγισμού ιδεών (brainstorming) εν είδη επιτραπέζιου παιχνιδιού. **Οι στόχοι** της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές: α) να κατανοήσουν σε πόσες και ποιες πτυχές της καθημερινής μας ζωής συναντάμε τη θάλασσα, β) να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους. **Τα μέσα και τα υλικά** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: α) σχετικές εικόνες και βίντεο, β) προβολέας, γ) ο πίνακας της τάξης , δ) μεγάλο κομμάτι χαρτονιού κάνσον, ε) καρτελάκια από κάνσον. **Η διαδικασία** είχε ως εξής: συγκεντρώσαμε τους μαθητές και ως ερέθισμα έγινε επίδειξη εικόνων και βίντεο σχετικών με τη θάλασσα (βλ. Αναφορές" Μαθαίνω τα ζώα της θάλασσας" και "Flashcards for childrenSea Animals"). Στη συνέχεια, γράψαμε τη λέξη «θάλασσα» στο κέντρο του πίνακα αλλά και στο κέντρο του χαρτονιού με άξονες τις κατηγορίες «ζώα», «φυτά», «επαγγέλματα», «αθλήματα», «μέσα μεταφοράς» και «άλλα». Δίπλα στο χαρτόνι υπήρχαν καρτελάκια, όπου αναγράφονταν οι παραπάνω κατηγορίες. Κάθε μαθητής με τη σειρά σήκωνε ένα καρτελάκι και έπειτα καλούνταν να πει μία λέξη σχετική με την κατηγορία που αναγραφόταν στο καρτελάκι. Για παράδειγμα, ο Πέτρος τραβά καρτελάκι, όπου αναγράφεται η λέξη «αθλήματα» κι έτσι καλείται να μας πει ένα άθλημα που λαμβάνει χώρα στη θάλασσα. Έπειτα μία εκπαιδευτικός έγραφε την ιδέα στον πίνακα, ο μαθητής αντέγραφε στο χαρτόνι και έπαιζε ο επόμενος παίχτης έως ότου να πουν όλοι δυοτρεις ιδέες και να συμπληρωθεί η εξακτίνωση του θέματος. Αυτή η παιγνιώδης παραλλαγή επινοήθηκε για να αυξηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών, για να αποφευχθεί η άτακτη συμμετοχή τους στη δραστηριότητα αλλά και για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στα διαφορετικά επίπεδα των παιδιών μας, αφού οι επίδειξη εικόνων και βίντεο καθώς και τα καρτελάκια αποτέλεσαν ουσιαστικά τμηματική βοήθεια. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως το ένα από τα δύο βίντεο που προβάλλαμε ήταν στην αγγλική γλώσσα. Κάτι τέτοιο δεν αποτέλεσε εμπόδιο, αφού έτσι κι αλλιώς υπήρχε απόδοση του περιεχομένου στην Ελληνική Νοηματική ΓΛώσσα. Η δραστηριότητα διήρκησε μία διδακτική ώρα (45').

Επίσκεψη στο Ενυδρείο της Κρήτης (25/11/2014)

Ο πρώτος μήνας δραστηριοτήτων έκλεισε με την επίσκεψη του σχολείου μας στο "Ενυδρείο της Κρήτης". Τα περισσότερα παιδιά το είχαν ήδη επισκεφθεί, όμως όλα ανταποκρίθηκαν με ιδιαίτερη χαρά σε αυτή την εκπαιδευτική εκδρομή. **Οι στόχοι** ήταν η επανάληψη και η εμπέδωση όσων είχαν ήδη αναφερθεί για τα ζώα της θάλασσας στις έως τότε δράσεις του προγράμματος αλλά και η ψυχαγωγία των παιδιών. Έτσι, λοιπόν,

περιηγηθήκαμε με τη βοήθεια του προσωπικού στο χώρο, ρωτώντας ταυτόχρονα την υπάλληλο που μας συνόδευε για πληροφορίες. Φυσικά, όλες οι πληροφορίες μεταφράζονταν στην ΕΝΓ, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές μας να έχουν πρόσβαση σε αυτές. Τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα και έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όλα όσα είχαν να μας πουν και να μας δείξουν εκεί. Την επόμενη μέρα έγινε σχετική συζήτηση στις τάξεις. Τότε διαπιστώσαμε ότι οι μαθητές κράτησαν στη μνήμη τους πολλές πληροφορίες και είχαν μάθει αρκετά πράγματα.

Μήνας 2ος (Ιανουάριος) Η ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ Η ΠΑΝΙΔΑ

Ταυτότητες ζώων (23/01/2015)

Η δραστηριότητα αυτή αφορούσε την υποενότητα "χλωρίδαπανίδα". **Οι στόχοι** της ήταν οι μαθητές α) να μάθουν για τους πιο γνωστούς ζωντανούς οργανισμούς της θάλασσας, β)να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους , γ) να εξασκηθούν στη χρήση υπολογιστή και του διαδικτύου για την εύρεση πληροφοριών, δ) να συνεργάζονται για ένα κοινό αποτέλεσμα. **Τα υλικά και τα μέσα** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν χαρτόνια, κόλλες Α4, ψαλίδια, κόλλα, υπολογιστής, εκτυπωτής καθώς και ο πίνακας της τάξης. **Η διαδικασία είχε ως εξής:** τα παιδιά χωρίστηκαν με κριτήριο τις δυνατότητές τους και την εξοικείωσή τους στη χρήση υπολογιστών σε τρεις ομάδες εργασίας. Στην πρώτη και δεύτερη ομάδα ανατέθηκαν συγκεκριμένα ονόματα ζώων της θάλασσας, για τα οποία έπρεπε να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο και να τις εκτυπώσουν. Η τρίτη ομάδα είχε αναλάβει να βρει τις εικόνες των παραπάνω ζώων. Τα μέλη λοιπόν, των ομάδων 1 και 2 αναζητούσαν πληροφορίες, επέλεγαν όσες έκριναν ως σημαντικές και τις εκτύπωναν. Ταυτόχρονα, η ομάδα 3 έβρισκε και εκτύπωνε τις εικόνες. Έπειτα, κολλήσαμε τις εκτυπωμένες πληροφορίες μαζί με τις αντίστοιχες εικόνες σε ένα χαρτόνι φτιάχνοντας τις "ταυτότητες ζώων". Δεδομένης της απειρίας των παιδιών μας στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, τους δόθηκαν οπτικοποιημένες αλλά και γραπτές οδηγίες, ώστε να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα με τη λιγότερη δυνατή παρέμβαση από τους εκπαιδευτικούς. Οι μαθητές δυσκολεύτηκαν, αλλά ανταπεξήλθαν στις περισσότερες από τις απαιτήσεις της δραστηριότητας. Χρειάστηκαν δύο διδακτικές ώρες για να ολοκληρωθεί η δραστηριότητα.

ΜΗΝΑΣ 3ος (Φεβρουάριος) Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Συνθέτουμε το παζλ του παγκόσμιου χάρτη (06/02/2015)

Η δραστηριότητα αυτή αποτέλεσε μια εισαγωγική προσέγγιση του υποθέματος "σημασία της θάλασσας". **Στόχοι** της ήταν οι μαθητές α) να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη έκταση του πλανήτη που καλύπτει η θάλασσα, ώστε κατ' επέκταση να καταλάβουν τη σημασία αυτής β) να εργαστούν ομαδικά για ένα κοινό αποτέλεσμα. **Οι μέθοδοι** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η ενεργητική μάθηση και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. **Τα υλικά** που χρειαστήκαμε ήταν 12 κόλλες Α4 με εκτυπωμένες παραστάσεις, οι οποίες όταν τοποθετούνταν με σωστή σειρά οριζόντια και κάθετα έδιναν την εικόνα του παγκόσμιου χάρτη. Ουσιαστικά επρόκειτο για ένα μεγάλων διαστάσεων παζλ. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε κολλητική ταινία καθώς και ξυλομπογιές χρώματος μπλε/γαλάζιου. Σχετικά με τη **διαδικασία:** δόθηκαν στα παιδιά οδηγίες, οι δώδεκα κόλλες Α4 καθώς και ο παγκόσμιος χάρτης της τάξης ως βοήθεια. Οι μαθητές συνεργάστηκαν και με την υποστήριξή μας συνέθεσαν το παζλ στο πάτωμα, κολλώντας τις κόλλες με κολλητική ταινία μεταξύ τους. Στη συνέχεια, τους ζητήθηκε να χρωματίσουν με γαλάζιο χρώμα το μέρος του παζλ που απεικόνιζε τη θάλασσα. Χρειάστηκε αρκετή ώρα και αρκετές ξυλομπογιές για να χρωματιστεί όσο μέρος του παζλ έπρεπε. Τέλος, έγινε συζήτηση στην οποία οι εκπαιδευτικοί προσπαθήσαμε να καθοδηγήσουμε τους μαθητές να συνδέσουν το μέγεθος της έκτασης που μόλις χρωμάτισαν με τη σημασία που έχει η θάλασσα για τη ζωή μας.

Επιχειρηματολογία (debate) (27/02/2015)

Η δράση αυτή εντάσσεται επίσης στο υποθέμα "η σημασία της θάλασσας". **Στόχοι** της ήταν οι μαθητές α) να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της επιχειρηματολογίας και του διαλόγου, β) να κατανοήσουν τη σημασία της θάλασσας μέσα από τα δικά τους επιχειρήματα και μέσα από την αντίθεση με το βουνό, γ) να εξασκήσουν την κριτική τους σκέψη. **Οι μέθοδοι** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η επίδειξη βίντεο, η συζήτηση, η ενεργητική μάθηση και η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας. **Τα υλικά** που χρειαστήκαμε ήταν ο υπολογιστής, ο προβολέας, τα καρτελάκια-διακριτικά των ομάδων, δύο κόλλες Α4, μολύβι. Επί της **διαδικασίας**, ως ερέθισμα, έγινε επίδειξη βίντεο με εικόνες θαλασσινών και ορεινών τοπίων (Βλ. Αναφορές" Γιάννης Πάριος, Θάλασσα" και "Κώστας Νάκας-Ψηλά κι απάτητα βουνά"). Στη συνέχεια, ζητήσαμε από τα παιδιά να κλείσουν τα μάτια, ώστε οι εκπαιδευτικοί να κρεμάσουμε στο λαιμό του καθενός το καρτελάκι-διακριτικό της ομάδας του (ομάδα βουνού-ομάδα θαλάσσης). Τα παιδιά έπρεπε να εντοπίσουν μόνοι τους τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας κοιτώντας τα διακριτικά καρτελάκια. Μετά από αυτή την πρωτότυπη για τα παιδιά μας ομαδοποίηση, προχωρήσαμε στην προετοιμασία των επιχειρημάτων. Η ομάδα βουνού έπρεπε να υποστηρίξει πως η ζωή στα ορεινά έχει περισσότερα πλεονεκτήματα από τη ζωή στη θάλασσα, ενώ φυσικά η ομάδα της θάλασσας έπρεπε να αντικρούσει αυτά τα επιχειρήματα. Κάθε ομάδα είχε μία εκπαιδευτικό για να βοηθήσει τους μαθητές να βρουν 4 με 5 επιχειρήματα. Μόλις ολοκληρώθηκε η προετοιμασία ξεκίνησε η ανταλλαγή επιχειρημάτων ως εξής: η ομάδα βουνού παρουσίασε το πρώτο της επιχείρημα κι αμέσως μετά ένα μέλος από την ομάδα της θάλασσας το αντέκρουσε με κάποιο από τη λίστα που είχε προετοιμάσει. Έτσι, συνεχίσαμε μέχρι να εξαντλήσουν και οι δύο ομάδες τα επιχειρήματά τους. Τέλος, συζητήσαμε και αποφασίσαμε ότι δεν υπάρχει "σωστή" και "λάθος" ομάδα στην περίπτωσή μας και ότι και η θάλασσα αλλά και το βουνό είναι σημαντικά για τους ανθρώπους. Ουσιαστικά επιλέξαμε αυτή τη δραστηριότητα, γιατί θέλαμε να αποφύγουμε τη μετωπική διδασκαλία και την άμεση παράθεση επιχειρημάτων από κάποιον εκπαιδευτικό. Προτιμήσαμε να εξαχθούν από τα ίδια τα παιδιά οι λόγοι που καθιστούν τη θάλασσα σημαντική. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές ανταποκρίθηκαν πολύ καλά στη δραστηριότητα και φάνηκαν να το διασκεδάζουν. Η διάρκεια της δραστηριότητας ήταν μία διδακτική ώρα.

Μήνας 4ος (Μάρτιος) Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Δημιουργία μικρού λεξικού στην ΕΝΓ (06/03/2015)

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε τον 4ο μήνα του προγράμματος, που επεξεργαζόμασταν το υπόθεμα "η σημασία της θάλασσας". Ωστόσο, αν είχαμε ακολουθήσει πιστά το χρονοδιάγραμμα θα έπρεπε η εν λόγω δραστηριότητα να έχει ολοκληρωθεί ήδη από το δεύτερο μήνα, τότε που ασχοληθήκαμε με τη χλωρίδα και την πανίδα της θάλασσας. Τα λήμματα του λεξικού ήταν λέξεις, τις οποίες τα παιδιά είχαν συναντήσει στις προηγούμενες δράσεις (π.χ. ζώα, επαγγέλματα κλπ). **Οι στόχοι** ήταν οι μαθητές α)να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους και β) να ενισχύσουν την ταυτότητά τους ως μέλη της κοινότητας των Κωφών. **Τα υλικά** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν μία βιντεοκάμερα, μία λίστα με τις λέξεις λήμματα. καθώς και καλαμάκια, χαρτόνια και εκτυπωμένες εικόνες για την κατασκευή ταμπέλας για κάθε λήμμα του λεξικού μας. Επί της **διαδικασίας**, αρχικά καταμερίστηκαν οι εργασίες στους μαθητές και όλοι μαζί ξεκίνησαν να φτιάχνουν τα ταμπελάκια. Αυτά ήταν απαραίτητα κατά τη βιντεοσκόπηση, ώστε να γίνεται φανερό ποια έννοια νοημάτιζαν τα παιδιά κάθε φορά. Μόλις ετοιμάστηκαν τα παραπάνω, ξεκίνησε η βιντεοσκόπηση του λεξικού. Οι μαθητές εμφανίζονται ανά δύο στο πλάνο, όπου ο ένας κρατά το ταμπελάκι ένδειξη και ο άλλος αποδίδει στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα την αντίστοιχη έννοια. Αφότου βιντεοσκοπήθηκαν όλα τα λήμματα που είχαμε επιλέξει, συγκεντρώσαμε τα αποσπάσματα σε ένα ενιαίο βίντεο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως

πριν από τη βιντεοσκόπηση επισημάναμε στα παιδιά τη σημασία που έχει ένα λεξικό Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας για την κοινότητα των Κωφών και τη διάδοση της γλώσσας τους. Χρειάστηκε μιάμιση διδακτική ώρα για την ολοκλήρωση του λεξικού.

Επίσκεψη εκπροσώπων του λιμενικού σώματος (13/03/2015)

Στα πλαίσια του προγράμματος μας έγινε στο σχολείο μία ενημέρωση από εκπροσώπους του λιμενικού σώματος. Το θέμα της εισήγησής τους ήταν η ασφάλεια στη θάλασσα (τρόποι προστασίας από τον ήλιο, προστασία από πνιγμό, ο ρόλος του ναυαγοσώστη κλπ). **Το υλικό** που χρησιμοποιήθηκε ήταν μία παρουσίαση Powerpoint για παιδιά σχολικής ηλικίας, την οποία ανέλαβε να κάνει μία υπάλληλος του λιμενικού σώματος. Ταυτόχρονα, μία εκπαιδευτικός απέδιδε όσα λέγονταν στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης γίνονταν διερευνητικές ερωτήσεις στα παιδιά και η υπεύθυνη τα προέτρεπε να σκεφτούν τρόπους προστασίας και ασφαλούς παρουσίας μας στην παραλία και τη θάλασσα. Όπως είναι λογικό, απάντησε σε όσες απορίες προέκυψαν. Οι μαθητές παρακολούθησαν με ενδιαφέρον όλη την παρουσίαση.

Μήνας 5ος (Μάιος) Η ΡΥΠΑΝΣΗ ΚΑΙ Η ΥΠΕΡΑΛΙΕΥΣΗ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Επίδειξη σχετικού βίντεο –συζήτηση- καταγραφή λύσεων (14/05/2015)

Τον τελευταίο μήνα ασχοληθήκαμε με το υπόθεμα “Ρύπανση και υπεραλίευση στη θάλασσα”. Ο λίγος χρόνος που είχαμε στη διάθεσή μας καθώς και άλλες παράλληλες δράσεις του σχολείου δεν μας επέτρεψαν να αναπτύξουμε όλες τις δραστηριότητες που είχαμε προγραμματίσει σχετικά. Έτσι, λοιπόν, ξεκινήσαμε με την επίδειξη σχετικών βίντεο (βλ. Αναφορές “Animated lesson to learn about water pollution”και εικόνων,. **Στόχοι** της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές: α) να κατανοήσουν πώς προκύπτει η θαλάσσια ρύπανση, β) να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, γ) να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα. **Τα μέσα** που χρειαστήκαμε ήταν ένας προβολέας κι ένας υπολογιστής. Σχετικά με **τη διαδικασία,** ξεκινήσαμε βλέποντας τα βίντεο και τις σχετικές εικόνες. Έπειτα, καταγράψαμε με τη μορφή σχεδιαγράμματος, πρώτα για τη ρύπανση και έπειτα για την υπεραλίευση, ποιες είναι οι αιτίες, ποια τα προβλήματα και ποιες οι αντίστοιχες επιπτώσεις. Επιμένοντας στην ρύπανση και συγκεκριμένα στο κομμάτι των αιτιών, προσπαθήσαμε να σκεφτούμε λύσεις. Έτσι, λοιπόν, αποφασίσαμε ότι σε ατομικό επίπεδο μπορούμε να διατηρούμε τις παραλίες καθαρές. Στο σημείο εκείνο ανακοινώσαμε στα παιδιά την προγραμματισμένη εκδρομή σε κοντινή παραλία με στόχο να την καθαρίσουμε από σκουπίδια. Τότε, χρειάστηκε να τονίσουμε και πάλι το πόσο σημαντικό είναι αφενός να μην πετάμε σκουπίδια στις ακτές και αφετέρου να αποτελούμε παραδείγματα προς μίμηση μαζεύοντας και τα σκουπίδια που έχουν αφήσει άλλοι στις παραλίες. **Οι μέθοδοι** που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η επίδειξη βίντεο, η συζήτηση και οι διερευνητικές ερωτήσεις. Τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφομοίωσαν με όρεξη την καινούργια γνώση και προβληματίστηκαν επί του θέματος.

Καθαρίζουμε τις ακτές (15/05/2015)

Σε σύνδεση με την προηγούμενη δραστηριότητα, πραγματοποιήθηκε στις 16/05/2015 η εκδρομή του σχολείου σε κοντινή παραλία με στόχο να την καθαρίσουμε από σκουπίδια που μακροπρόθεσμα οδηγούν σε θαλάσσια ρύπανση . **Τα υλικά** που χρειαστήκαμε ήταν γάντια και σακούλες απορριμμάτων. Χωριστήκαμε σε ομάδες των δύο ή των τριών και ξεκινήσαμε να μαζεύουμε σκουπίδια. Τα παιδιά από μόνα τους, χωρίς δική μας προτροπή, είδαν την όλη διαδικασία σαν παιχνίδι και νομίζοντας ότι συμμετέχουν σε κάποιον αγώνα είχαν κίνητρο για να μαζέψουν όσα περισσότερα σκουπίδια μπορούσαν όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Ταυτόχρονα βγάζαμε και πολλές φωτογραφίες έτσι ώστε να μην είναι τόσο

μονότονο για τα παιδιά. Αφού γεμίσαμε πέντε σακούλες, συνεχίσαμε την εκδρομή μας παίζοντας σε έναν χώρο κοντά στη θάλασσα. Οι μαθητές το διασκέδασαν ιδιαίτερα κατανοώντας με αυτό το βιωματικό τρόπο, τη μεγάλη σημασία της διατήρησης των καθαρών ακτών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Animated lesson to learn about water pollution https://www.youtube.com/watch?v=y1ObvXZDQNs

Flashcards for childrenSea Animals https://www.youtube.com/watch?v=btDqAa8yPF0

Γεωργόπουλος, Α., Νικολάου Κ., Δημητρίου, Α., Γαβριλάκης, Κ., & Μπλιώνης, Γ. (2014). Γη. Ένας μικρός και Εύθραυστος Πλανήτης. Gutenberg, Αθήνα.

Γιάννης ΠάριοςΘάλασσα https://www.youtube.com/watch?v=rnIcBxFk9iU

Κασσωτάκης, Μ. & Φλουρής, Γ. (2005). Μάθηση και Διδασκαλία. Τόμος Β΄, Θεωρία Πράξη και αξιολόγηση της Διδασκαλίας. Αυτοέκδοση, Αθήνα.

Κώστας Νάκας, Ψηλά κι απάτητα βουνά https://www.youtube.com/watch?v=cZJwq8ZLznw

Μαθαίνω τα ζώα της θάλασσας https://www.youtube.com/watch?v=mUOc2QOB028

Ματσαγγούρας, Η. Γ. (2008). Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση. Γρηγόρη, Αθήνα.

Παρασκευόπουλος, Σ. (2010). Περιβαλλοντικός Εγγραμματισμός. Δίσιγμα, Θεσσαλονίκη.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η ενέργεια τελειώνει;

(Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα ενέργειας)

Βασιλική Ζευγαρά

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ vasozevgara@gmail.com)

Δημοτικό Σχολείο Χερσονήσου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης, επέλεξα να ασχοληθώ με ένα θέμα που είναι πάντα επίκαιρο και αποτελεί αντικείμενο ευαισθητοποίησης τόσο για τους μικρούς όσο και για τους μεγάλους. Επιπλέον, ένας ακόμη λόγος που με παρότρυνε στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος είναι ότι στην έκτη δημοτικού, στο μάθημα της Φυσικής, οι μαθητές επεξεργάζονται και μαθαίνουν για το θέμα αυτό.

Η ενέργεια τελειώνει; Είναι ένα ερώτημα που αποτελεί μάλλον γρίφο για τους μικρούς μας μαθητές. Στην παρακάτω εισήγηση λοιπόν, θα γίνει μια προσπάθεια έτσι ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν και να ευαισθητοποιηθούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, σε θέματα που αφορούν την Ενέργεια. Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν την έννοια της Ενέργειας, τις μορφές ενέργειας, να αντιληφθούν από που πηγάζει η Ενέργεια, να διαχωρίσουν της πηγές ενέργειας σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες. Τέλος, επιτακτική ανάγκη αποτελεί η κατανόηση και εμπέδωση της χρησιμότητας τρόπων εύρεσης εξοικονόμησης της ενέργειας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_14.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ενέργεια, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Μορφές ενέργειας, Πηγές ενέργειας, Εξοικονόμηση ενέργειας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας, πολύς λόγος γίνεται για την ενέργεια. Ως εκπαιδευτικοί, θεωρούμε χρέος μας και καθήκον μας, να μπορέσουμε να δώσουμε στους μαθητές μας τη δυνατότητα να κατανοήσουν και να εμπεδώσουν τη δύσκολή αυτή έννοια. Για τους μικρούς μαθητές, είναι δύσκολο να κατανοήσουν μία έννοια την οποία δεν μπορούν ούτε να τη δουν αλλά ούτε και να την αγγίξουν. Σε αυτό ακριβώς το σημείο ξεκινάει ο δικός μας ρόλος.

Καλούμαστε να διδάξουμε στους μαθητές μας, τη σημασία της ενέργειας για τη ζωή μας. Να τους δώσουμε να καταλάβουν ότι χωρίς την ενέργεια δε θα μπορούσε να υπάρξει ζωή στον πλανήτη μας. Να εμπεδώσουν ότι ο Ήλιος είναι η βασική πηγή ενέργειας για τη διατήρηση της ζωής. Οι πηγές ενέργειας που επί το πλείστον χρησιμοποιούμε, δεν είναι ανεξάντλητες. Επιβάλλεται να βρεθούν τρόποι ούτως ώστε να αξιοποιηθούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Να αναλυθούν τα οφέλη τους και αλλά και τα “αρνητικά τους”.

Τέλος, ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα που προκύπτει είναι οι επιπτώσεις της ενέργειας στο περιβάλλον. Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί ζήτημα μεγίστης σημασίας. Οι μαθητές φρόνιμο θα ήταν να κατανοήσουν τις διαφορές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε σχέση με τις μη ανανεώσιμες. Οι μη ανανεώσιμες πηγές προκαλούν ρύπανση στο περιβάλλον συγκριτικά με τις μη ανανεώσιμες. Από την άλλη βέβαια, οι ανανεώσιμες

πηγές έχουν μικρή απόδοση και υψηλό κόστος αξιοποίησης. Οι παραπάνω προβληματισμοί θα συζητηθούν διεξοδικά έτσι ώστε οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν και να κατανοήσουν τη σημασία προστασίας του περιβάλλοντος. Άλλωστε, το περιβάλλον είναι το σπίτι μας. Αν το καταστρέψουμε, θα μείνουμε "άστεγοι" .

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Πρωταρχικός στόχος του εν λόγω προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα που αφορούν την ενέργεια. Επιπρόσθετα, η απόκτηση βασικών γνώσεων των μαθητών για τις μορφές ενέργειας, τις πηγές ενέργειας, τις ανανεώσιμες και τις μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τέλος η σημασία εξοικονόμησης της ενέργειας. Όσον αφορά τους επιμέρους στόχους, είναι οι εξής:

Διδακτικοί στόχοι

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο:

- Οι μαθητές να αναφέρουν ότι η ενέργεια μπορεί να έχει διάφορες μορφές.
- Να μπορούν να αναφέρουν διάφορες μορφές ενέργειας.
- Να αναφέρουν οι μαθητές διάφορες πηγές ενέργειας.
- Να μπορούν να αναγνωρίσουν την πηγή ενέργειας σε συσκευές καθημερινής χρήσεως.
- Να μπορούν να διακρίνουν τις πηγές ενέργειας σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες.
- Να αναφέρουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Να αναφέρουν οι μαθητές τρόπους που μπορούμε να συμβάλλουμε στην εξοικονόμηση ενέργειας.

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

- Η προώθηση της συνεργατικής μάθησης και της επικοινωνίας
- Η ενθάρρυνση στο διάλογο και την επιχειρηματολογία
- Η διερεύνηση ενός συνόλου δεδομένων και ανίχνευση των σχέσεων που τα διέπουν προκειμένου να διατυπώσουν λογικές υποθέσεις.
- Η ανάπτυξη και αξιολόγηση επιχειρημάτων που βασίζονται στην ανάλυση δεδομένων.

Ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών:

- Προσέγγιση των ΤΠΕ ως πηγή και εργαλείο μάθησης.
- Εξοικείωση με το διερευνητικό μοντέλο μάθησης αποκτώντας δεξιότητες συνεργατικής μάθησης και θα προσέγγισης με τις ΤΠΕ τις πηγές μάθησης.
- Άντληση πληροφοριών και χρήση του λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης "CmapTools".
- Άντληση πληροφοριών και χρήση του του λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης "Inspiration".
- Εξάσκηση πάνω στη χρήση του web 2.0 εργαλείου http://www.cie.org.cy/sxoliko1.html#menu31.
- Άντληση πληροφοριών και χρήση του λογισμικού γενικής χρήσης "Κειμενογράφος".

Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές

Χρησιμοποιώντας την ομαδοσυνεργατική μέθοδο οι μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν κάποιες δυσκολίες, τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετάσχουν, να αλληλεπιδράσουν, να πουν ελεύθερα τη γνώμη τους και να αναθεωρήσουν κάποιες απόψεις που είχαν μέχρι τότε για το ζήτημα που τίθεται προς επεξεργασία κάθε φορά. Επίσης από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο προκύπτει και η διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση η οποία βοήθα τους μαθητές να αυτοαξιολογηθούν αφού με αυτόν τον τρόπο έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν απόψεις με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας και να καταλήξουν πιο εύκολα και με πιο γρήγορο τρόπο στο σωστό συμπέρασμα. Εν κατακλείδι, η συνεργατική μέθοδος διδασκαλίας τονώνει την αυτοπεποίθηση και αναπτύσσει την αυτενέργεια ακόμη και στους πιο "αδύναμους" μαθητές.

Οι Τ.Π.Ε. δίνουν προώθηση σε πρακτικές τόσο επικοινωνίας όσο και αναζήτησης πληροφοριών. Η χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση γίνεται ένα εργαλείο τόσο μάθησης όσο και αλληλεπίδρασης. Οι μαθητές κατακτούν τη γνώση μέσα από περιβάλλοντα ελκυστικά και άκρως διαδραστικά και έτσι η διαδικασία της μάθησης γίνεται πιο ελκυστική σε σχέση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. Προσφέρουν τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς πηγές για άντληση πληροφοριών, νέους τρόπους αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης, τη δυνατότητα προσομοίωσης φαινομένων και μοντέλων που αναπτύσσουν τις γνωσιακές δεξιότητες. Επιπλέον, προετοιμάζουν τους μαθητές για την κοινωνία της γνώσης. Τέλος, οι Τ.Π.Ε προωθούν σε αρκετά μεγάλο βαθμό την εμπέδωση της γνώσης και την ανταλλαγή απόψεων και στάσεων μεταξύ των μαθητών.

Οργάνωση τάξης

Εφόσον το παραπάνω πρόγραμμα θα πραγματοποιηθεί με ομάδες μαθητών θα χρειαστούν 6 διδακτικές ώρες. Οι 6 διδακτικές ώρες θα πραγματοποιηθούν στις ώρες της Φυσικής. Οι μαθητές θα χωριστούν σε ανομοιογενείς ομάδες των δύο μαθητών τόσο ως προς το φύλο όσο και ως προς το γνωστικό επίπεδο, για την 1η, 2η, 3η, 4η δραστηριότητα. Για την 5η, 6η, 7η δραστηριότητα θα χωριστούν σε ομάδες των 4 ατόμων. Η κάθε ομάδα θα έχει στη διάθεση της έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και θα χρησιμοποιούν το ποντίκι εκ περιτροπής. Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή θα χρειαστούν: εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, βιντεοπροβολέας, φύλλα εργασίας, λογισμικά και web 2.0 εργαλεία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

1η δραστηριότητα:

Η 1η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Καθώς οι μαθητές γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό να χειρίζονται ηλεκτρονικό υπολογιστή, θα κληθούν να πατήσουν διπλό κλικ στο εικονίδιο του φυλλομετρητή "google chrome". Στη συνέχεια θα αναζητήσουν στο πλαίσιο που εμφανίζεται τη λέξη "ενέργεια". Θα ανοίξουν με μονό κλικ την πρώτη επιλογή που τους δίνεται. Θα μεταβούν στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια "wikipedia". Θα διαβάσουν τις πληροφορίες που δίνονται για να έχουν μια πιο σφαιρική εικόνα για την έννοια της ενέργειας.

2η δραστηριότητα:

Η 2η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι μαθητές θα κληθούν να εντοπίσουν στην επιφάνεια εργασίας κάθε ηλεκτρονικού υπολογιστή, το εικονίδιο "inspiration". Το εν λόγω λογισμικό έχει ήδη εγκατασταθεί σε όλους τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του εργαστηρίου. Θα το ανοίξουν πατώντας "διπλό κλικ" και στη συνέχεια θα μελετήσουν τον εννοιολογικό χάρτη με τις μορφές ενέργειας που τους δίνεται. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να αντλήσουν πληροφορίες για κάθε μορφή ενέργειας μέσω των υπερσυνδέσμων που έχουν δημιουργηθεί. Έπειτα, θα τους δίνεται η εικόνα ενός ορειβάτη και οι μαθητές θα προσπαθήσουν να εντοπίσουν τις μορφές

ενέργειας που έχει όταν είναι στην κορυφή ενός βουνού. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί συζήτηση για το πώς οι μαθητές κατέληξαν στα συγκεκριμένα συμπεράσματα.

3η δραστηριότητα:

Η 3η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι μαθητές εντοπίζουν στην επιφάνεια εργασίας κάθε ηλεκτρονικού υπολογιστή, το εικονίδιο "cmap". Το εν λόγω λογισμικό έχει ήδη εγκατασταθεί σε όλους τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του εργαστηρίου. Θα το ανοίξουν πατώντας "διπλό κλικ" και στη συνέχεια θα μελετήσουν τον εννοιολογικό χάρτη με τις πηγές ενέργειας. Οι μαθητές θα προσπαθήσουν να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως:

Πώς χρησιμοποιούμε την ενέργεια κάθε πηγής;

Αναφέρετε δραστηριότητες που χρησιμοποιούμε ενέργεια. Ποια πηγή χρησιμοποιούμε κάθε φορά;

Ποια πηγή ενέργειας χρησιμοποιεί ένας ποδοσφαιριστής;

Ποια πηγή ενέργειας χρησιμοποιεί ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής;

4η δραστηριότητα:

Η 4η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Δίνεται στους μαθητές φύλλο εργασίας το οποίο έχει δημιουργηθεί στον κειμενογράφο. Το φύλλο περιλαμβάνει εικόνες τόσο ανανεώσιμων όσο και μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ζητάμε από τους μαθητές να κάνουν κατηγοριοποίηση των πηγών. Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση για το πώς κατέληξαν σε αυτό το συμπέρασμα.

5η δραστηριότητα:

Η 5η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι μαθητές με τη βοήθεια του φυλλομετρητή "google chrome" μεταβαίνουν στη διεύθυνση: http://www.cie.org.cy/sxoliko1.html#main. Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα οι μαθητές έχουν χωριστεί σε 5 ομάδες των 4 ατόμων η καθεμία. Σε κάθε ομάδα ανατίθεται η ανάγνωση μίας μορφής ανανεώσιμης πηγής ενέργειας. Η 1η ομάδα θα διαβάσει για την Ηλιακή ενέργεια. Η 2η για την Αιολική ενέργεια. Η 3η για την ενέργεια από Βιομάζα. Η 4η για τη Γεωθερμική ενέργεια και η 5η ομάδα για την Υδροηλεκτρική ενέργεια. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, η κάθε ομάδα θα καταγράψει ποια στοιχεία θεωρεί πιο σημαντικά έτσι ώστε να τα παρουσιάσει στους συμμαθητές της σε έτοιμο φύλλο εργασίας.

6η δραστηριότητα:

Η 6η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι μαθητές θα παρουσιάσουν τα σημαντικότερα στοιχεία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως συνέχεια της 5ης δραστηριότητας. Στο τελευταίο τέταρτο της 6ης διδακτικής ώρας, οι μαθητές με τη βοήθεια του φυλλομετρητή "google chrome" θα μεταβούν στη διεύθυνση http://www.energolab.gr/index.asp?c=3 και θα παίξουν παιχνίδια που σχετίζονται με την Ενέργεια και τις Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

7η δραστηριότητα:

Η 7η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Κάθε ομάδα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή της βρίσκει ένα αρχείο με τίτλο "Τρόποι Εξοικονόμησης Ενέργειας". Αφού το ανοίξουν, θα παρακολουθήσουν ένα βίντεο που δείχνει τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας. Στη συνέχεια, θα κληθούν (σε έτοιμο φύλλο εργασίας) να καταγράψουν επιγραμματικά τους τρόπους που παρακολουθήσαν καθώς επίσης και να προτείνουν επιπλέον τρόπους.

Αξιολόγηση μαθητών

Ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων παρακολουθεί τη συνεργασία των μαθητών και αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που είχε θέσει. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθούν, θα γίνει επανάληψη στα σημεία τα οποία δυσκόλεψαν τους μαθητές.

Προστιθέμενη αξία

- Η οργάνωση των μαθητών σε ομάδες βοηθάει τόσο την αλληλεπίδραση όσο και την κοινωνικοποίηση.
- Οι διαδικτυακές εφαρμογές του http://www.cie.org.cy/sxoliko1.html#menu31, η ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια wikipedia παρέχονται δωρεάν, είναι on line και δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν με ευχάριστο και εύκολο τρόπο στοιχεία σημαντικά για την ενέργεια.
- Το λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης CmapTools, Inspiration είναι δωρεάν και δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να κατηγοριοποιήσουν τα δεδομένα τους. Τους εμπλέκουν σε διαδικασίες αναστοχασμού και αξιοποιούν μεταγνωστικές δεξιότητες, προωθώντας την οικοδήμηση της γνώσης. Δίνει πληροφορίες για τις αντιλήψεις του μαθητή σχετικά με το υπό μελέτη θέμα.
- Το λογισμικό γενικής χρήσης << Κειμενογράφος>> είναι εύκολο στη χρήση και βοηθάει τους μαθητές να εξασκηθούν τόσο στη γραφή. Προσφέρει λειτουργίες σύνθεσης κειμένων, χειρισμού του, λειτουργίες δόμησης και μορφοποίησης και μετακειμενικές λειτουργίες (σχόλια, στατιστικά, ορθογραφικός έλεγχος).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. 2013. Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 1: Γενικό Μέρος, Γ' έκδοση (αναθεωρημένη και εμπλουτισμένη), Πάτρα, Μάρτιος 2013.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. 2013. Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 2: Ειδικό Μέρος, Πάτρα, Μάρτιος 2013.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση, Αθήνα: Γρηγόρης

Σολομωνίδου, Χ. (2006), Νέες Τάσεις στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία. Επικοδομητισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθηση", Αθήνα: Μεταίχμιο

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ). Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) Φυσικής.

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2006), Φυσική Στ' Δημοτικού. Βιβλίο μαθητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2006), Φυσική Στ' Δημοτικού. Βιβλίο δασκάλου, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΥΠΕΡ ΚΟΜΠΟΣΤ

Παράδειγμα κομποστοποίησης σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας

Ευρυβιάδης Βαλατίδης, Γιώργος Μαρκατάτος, Αλέξανδρος Λειβαδιώτης, Βασιλική Αλεφαντινού

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ avalatidis@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ markatatos.george@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ leivadiotis.alexndro@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ valefantinou@gmail.com)

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αρχική ιδέα βασίστηκε πάνω στο ερώτημα αν μπορεί να εφαρμοστεί η διαδικασία της κομποστοποίησης μέσα στο χώρο μιας υπηρεσίας και στη συγκεκριμένη περίπτωση στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου.

Σκοπός μας είναι να ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν οι συνάδελφοι (εντός και εκτός υπηρεσίας) για το θέμα της κομποστοποίησης και να επεκταθεί η εφαρμογή της. Ο γενικός αυτός σκοπός θα επιτευχθεί με επιμέρους πρακτικές εφαρμογές που θα αποτελούν τους μικρούς μας στόχους. Στο πλαίσιο του προγράμματος δόθηκαν διερευνητικά ερωτηματολόγια απόψεων-στάσεων ως προς την κομποστοποίηση, που συμπληρώθηκαν από τους υπαλλήλους της υπηρεσίας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_11.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Κομπόστ, οργανικές ουσίες, φυσική ανακύκλωση, μείωση αριθμού των συνολικών απορριμμάτων, διοξείδιο του άνθρακα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθημερινά επιβαρύνουμε με αλόγιστη ευκολία το περιβάλλον με μεγάλους όγκους απορριμμάτων. Το θέμα των απορριμμάτων έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις αφού αποτελεί έναν απ' τους κυριότερους ρυπογόνους παράγοντες και είναι ένας απ' τους μεγαλύτερους κινδύνους μόλυνσης του περιβάλλοντος. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα στην αντιμετώπιση των σκουπιδιών με αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα. Το κυριότερο βήμα είναι αυτό της ανακύκλωσης.

Ένας σχετικά γρήγορος και σημαντικός τρόπος ανακύκλωσης είναι η κομποστοποίηση. Παραδείγματα κομποστοποίησης έχουμε και από διάφορους Δήμους της χώρας. Η κομποστοποίηση είναι μια φυσική διαδικασία (ουσιαστικά "μιμείται" τις διεργασίες αποδόμησης των οργανικών υλικών που συμβαίνουν στη φύση) η οποία μετατρέπει τα φυτικά υπολείμματα του κήπου και τα οργανικά υπολείμματα των τροφίμων της κουζίνας μας, σε μια πλούσια σκούρα ουσία. Αυτή η ουσία λέγεται κομπόστ και χρησιμοποιείται ως φυσικό λίπασμα. Θα τη συναντήσουμε ακόμα με την ονομασία "χούμους" ή "εδαφοβελτιωτικό". Έχει υπολογιστεί σε μελέτες, ότι το 35% των οικιακών απορριμμάτων μπορούν να κομποστοποιηθούν.

Το κομπόστ είναι το τελικό προϊόν ενός σύνθετου διατροφικού πλέγματος ανάμεσα σε εκατοντάδες διαφορετικούς οργανισμούς (βακτήρια, σκουλήκια, έντομα και μύκητες). Όταν αυτοί οι οργανισμοί διασπάσουν την οργανική ύλη ό,τι απομένει είναι αυτό το πλούσιο και εύφορο υλικό. Η κομποστοποίηση είναι μια πιστή αντιγραφή του φυσικού τρόπου διάσπασης των οργανικών υλικών όπως ακριβώς γίνεται στο έδαφος. Προσφέροντας το

κατάλληλο περιβάλλον στους οργανισμούς που ζουν στο σωρό του κομπόστ καταφέρνουμε να φτιάξουμε χώμα εξαιρετικής ποιότητας.

Είναι λοιπόν μια φυσική ανακύκλωση και τα αποτελέσματά της είναι πολλά και σπουδαία. Ξεκινώντας από τη δημιουργία του κομπόστ, η χρήση του οποίου α) βοηθάει την ανάπτυξη των φυτών, β) εξοικονομεί χρήματα από την αποφυγή αγοράς χημικών λιπασμάτων γ) εξοικονομεί νερό καθώς κρατάει την υγρασία στο χώμα. Συμβάλει επίσης στη μείωση του συνολικού όγκου των απορριμμάτων μας με ότι αυτό συνεπάγεται σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Λιγότερα σκουπίδια σημαίνει λιγότερο βάρος που θα χρειαστεί να σηκώσει ο καθαριστής για να τα πάει στον κάδο, περισσότερος άδειος χώρος στο απορριμματοφόρο για να μαζέψει περισσότερους κοινούς κάδους, λιγότερα δρομολόγια, λιγότερη εκπομπή CO2 (διοξείδιο του άνθρακα), κλπ.

Αναλυτικότερα, ως οφέλη της κομποστοποίησης μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

Μειώνονται οι συνολικές ποσότητες αποβλήτων που στέλνει ο κάθε Δήμος στο ΧΥΤΑ (ή στο ΧΑΔΑ). Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα του συνεχώς αυξανόμενου ρυθμού παραγωγής αποβλήτων. Επιπλέον περιορίζεται το ακαλαίσθητο φαινόμενο των ξεχειλισμένων κάδων και των σακουλών γύρω από αυτούς. Αποτέλεσμα είναι επίσης η μείωση των δημοτικών τελών που πληρώνουμε, από τη στιγμή που όλοι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης αρχίσουνε να χρεώνουνε με βάση τις ποσότητες (σε τόνους) αποβλήτων που στέλνουν για υγειονομική ταφή. Επιμηκύνεται σημαντικά ο χρόνος ζωής των Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ), αφού έτσι θα δέχονται πολύ λιγότερα απόβλητα και δε θα υπάρχει ανάγκη για δημιουργία νέων ΧΥΤΑ που υποβαθμίζουν τις περιοχές.

Μειώνονται τα δρομολόγια των απορριμματοφόρων οχημάτων που ασχολούνται με την περισυλλογή των σκουπιδιών από τους κάδους και συνεπώς μειώνονται οι εκπομπές καυσαερίων.

Περιορίζεται η ρύπανση του εδάφους, των υπόγειων υδάτων και της ατμόσφαιρας.

Μειώνονται οι εκπομπές αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου (από τα οργανικά απόβλητα που θάβονται και αποικοδομούνται στους ΧΥΤΑ, κάτω από συνθήκες έλλειψης οξυγόνου, παράγονται μεγάλες ποσότητες μεθανίου, μονοξειδίου του άνθρακα και μικρότερες ποσότητες υδροθείου. Αέρια που σε μεγάλο βαθμό είναι υπεύθυνα για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και συνεπώς για την αλλαγή του κλίματος στη Γη).

Εμπλουτίζεται το έφοδος. Η εντατικοποίηση της καλλιέργειας της γης, σε συνδυασμό με την καταστροφή των δασών από πυρκαγιές και την εμπορική υπερεκμετάλλευση τους, έχουν κάνει τα εδάφη πολύ φτωχά σε οργανική ύλη. Ορισμένα οργανικά και ανόργανα συστατικά μέσω του κομποστ επιστρέφουν στη γη, προσδίδοντας γονιμότητα και βελτιώνοντας τη φυσική δομή του χώματος.

Ωφελούνται οικονομικά οι πολίτες από τη μη αγορά χημικών προϊόντων εδάφους και κατ΄ επέκταση τα προϊόντα που καταναλώνουν από τον κήπο τους είναι βιολογικά.

Θεωρητικά όλες οι οργανικές ουσίες είναι κατάλληλες για έναν κομποστοσωρό. Ο σωρός μας χρειάζεται την κατάλληλη αναλογία από υλικά πλούσια σε άνθρακα (π.χ. ξερά φύλλα, άχυρα και κομμάτια ξύλου) και υλικά πλούσια σε άζωτο (όπως κομμένο χορτάρι και φυτικά υπολείμματα από την κουζίνα). Ανακατεύοντας διάφορα είδη υλικών ή αλλάζοντας τις αναλογίες μπορεί να αλλάξει η ταχύτητα της αποσύνθεσης. Το να επιτύχουμε το ιδανικότερο μίγμα είναι περισσότερο θέμα πείρας παρά επιστημονικής ακρίβειας. Η ιδανική αναλογία είναι περίπου 3 μέρη υλικών πλούσιων σε άνθρακα προς 1 μέρος πλούσιο σε άζωτο. Υπερβολική ποσότητα άνθρακα επιβραδύνει την αποσύνθεση ενώ τα πολλά αζωτούχα μπορεί να προκαλέσουν οσμές. Ο άνθρακας προμηθεύει τους μικροοργανισμούς με ενέργεια και το άζωτο με πρωτεΐνες.

Ίσως δημιουργηθούν και κάποια προβλήματα, αλλά πάντα υπάρχουν λύσεις. Σίγουρα η πείρα βοηθάει και σε αυτό.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΛΥΣΕΙΣ
Άσχημη μυρωδιά από κακό αερισμό	Ανακίνηση του κάδου
Άσπρη μούχλα/στεγνά υλικά	Πότισμα του σωρού, Ανακίνηση
Πολλή υγρασία	Προσθήκη ξερού υλικού (ροκανίδι, ξερά φύλλα, μικρά κομμάτια χαρτιού)

Η όλη διαδικασία μπορεί να γίνει ευχάριστη και για τα παιδιά μέσα από δραστηριότητες εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Με την έναρξη της ενασχόλησης με την κομποστοποίηση μπαίνει κανείς σε μια διαδικασία, κατά την οποία σκέφτεται ποια από τα καθημερινά του σκουπίδια, αντί να πεταχτούν, θα μπορέσουν να γίνουν το "φαγητό" του κομποστοποιητή. Σημαντικά σημεία που πρέπει να έχουμε πάντα υπόψη μας για επιτυχή κομποστοποίηση είναι το σωστό μίγμα υλικών, ο σωστός αερισμός, η σωστή υγρασία και το σωστό μέγεθος υλικών .

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέσω του project με την ονομασία *"Άρτεμις",* όπου και πήρε το όνομά του απ' την ομώνυμη θεά της μυθολογίας, έχουμε σκοπό και στόχο:

- να συμβάλλουμε στην προστασία του περιβάλλοντος
- να ενημερωθούν οι συνάδελφοι για την κομποστοποίηση και τη διαδικασία που ακολουθείται
- να μυηθούν οι συνάδελφοι στη διαδικασία της κομποστοποίησης
- να προωθήσουμε τη συνεργασία μεταξύ των τμημάτων της υπηρεσίας
- να μειώσουμε τον όγκο των απορριμμάτων της υπηρεσίας
- να παράγουμε κομπόστ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η ιδέα ξεκίνησε με τα υπολείμματα του καφέ που πετάγονταν στα σκουπίδια. Ποια διαφορετική κατάληξη θα μπορούσε να έχει αυτό το υλικό που ταξιδεύει από τόσο μακριά; Η καλύτερη κατάληξη λοιπόν που σκεφτήκαμε ήταν η κομποστοποίηση. Αποφασίσαμε το φυσικό αυτό υλικό (κατά κάποιο τρόπο) να γυρίσει πάλι στο χώμα από όπου ξεκίνησε. Η επιλογή αυτή ενισχύθηκε και από το γεγονός ότι στην υπηρεσία μας υπάρχει αρκετός καφές (κερνάμε αν θέλετε .για κομποστοποίηση εννοείται) και επίσης είναι ένα υλικό που δε θα μύριζε δυσάρεστα με το πέρασμα του χρόνου.

Τα υλικά που χρειάστηκαν για να κατασκευάσουμε τον κομποστοποιητή και να ξεκινήσουμε τη διαδικασία της κομποστοποίησης είναι πολύ απλά και βρισκόντουσαν ήδη μέσα στο χώρο της υπηρεσίας (κουβάδες, νάιλον σκέπασμα/σακούλα).

Ο εξοπλισμός βρέθηκε, τοποθετήθηκε στο χώρο και ξεκίνησε η εφαρμογή του σχεδίου. Από τον Α΄ όροφο από όπου ξεκίνησε επεκτάθηκε στο Β' όροφο. Οι δύο κάδοι ήταν αρκετοί για να εξυπηρετήσουν τους δύο ορόφους. Οι κάδοι τοποθετήθηκαν σε δύο διαφορετικά σημεία (το χειμώνα ήταν κοντά στο καλοριφέρ καθώς η θερμοκρασία βοηθάει τη διαδικασία). Οι συνάδελφοι ενημερώθηκαν για την προσπάθεια και συνέβαλαν και αυτοί ώστε να εμπλουτίζεται ο κάδος με διάφορα κατάλληλα υλικά (υπολείμματα φρούτων κλ.π). Κάθε φορά που ο κάδος επανατροφοδοτούνταν ξανασκεπαζόταν με τη σακούλα η οποία στερεωνόταν με ένα λάστιχο που έμπαινε περιμετρικά του κάδου. Ανά τακτά χρονικά

διάστημα ο κάδος ανακινούνταν για την καλύτερη ανάμειξη των υλικών. Στην αρχή το άδειασμα των κάδων γινόταν σε μια μαύρη σακούλα μέχρι που φροντίσαμε να βρούμε ένα ξύλινο κουτί (συγκεντρωτικός κομποστοποιητής) το οποίο τοποθετήθηκε στο μπαλκόνι του Α΄ ορόφου.

Με το πέρασμα του καιρού η διαδικασία οργανώθηκε. Δόθηκε ονομασία στους κάδους και κρεμάστηκαν ταμπελάκια. Η παραγωγή του κομπόστ ξεκίνησε με ενθουσιασμό.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μέσα σε τέσσερις μήνες συγκεντρώσαμε κομπόστ το οποίο παρήγαγαν οι σωροί δύο κάδων από τα υλικά που έβαζαν πέντε άτομα της υπηρεσίας. Περισσότεροι όμως συμμετείχαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Υπήρξε ενδιαφέρον από όλους τους υπαλλήλους και οι ερωτήσεις τους ήταν πολλές πάνω στο θέμα. Μεγαλύτερη ευκαιρία για συζήτηση δόθηκε μετά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων που κλήθηκαν να συμπληρώσουν. Τα ερωτηματολόγια δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια του Google forms και συμπληρώθηκαν ηλεκτρονικά. (Το ερωτηματολόγιο)

Η συμμετοχή των συναδέλφων έγινε με ευχάριστη διάθεση και ήταν καθολική. Απάντησαν 19 άτομα (10 γυναίκες / 9 άνδρες), από αυτούς οι 12 μένουν στο κέντρο πόλης και οι 7 στην ύπαιθρο. Στις ερωτήσεις που αφορούσαν τις απόψεις για το κοινωνικό πρόβλημα των σκουπιδιών, για το αν η κομποστοποίηση βοηθά το περιβάλλον κτλ οι απαντήσεις εμφάνισαν πολύ μικρή απόκλιση (αποτελέσματα ερωτηματολογίου)

Θα εστιάσουμε στις ερωτήσεις που οι απαντήσεις είχαν μεγάλη διασπορά καθώς παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον.

Η κλίμακα ξεκινάει από το 1 που σημαίνει “Διαφωνώ” μέχρι το 5 που σημαίνει “Συμφωνώ”. Δίπλα είναι ο αριθμός των ατόμων που απάντησαν και ακολουθεί το ποσοστό.

Η κομποστοποίηση των οικιακών απορριμμάτων επιβάλλεται να γίνεται από τους Δήμους.

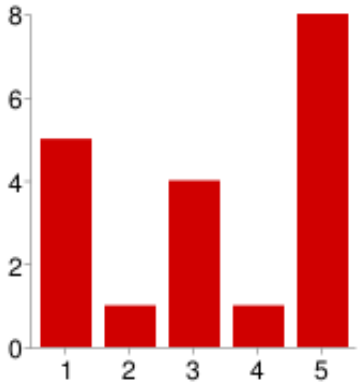

Διαφωνώ: 1 5 26.3%

2 1 5.3%

3 4 21.1%

4 1 5.3%

Συμφωνώ: 5 8 42.1%

Η διαδικασία της κομποστοποίησης μπορεί να γίνει μόνο σε υπαίθριο χώρο.

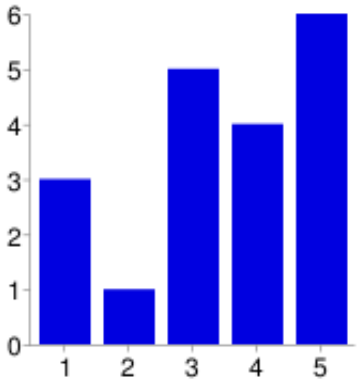

Διαφωνώ: 1 3 15.8%

2 1 5.3%

3 5 26.3%

4 4 21.1%

Συμφωνώ: 5 6 31.6%

Το κομπόστ είναι ένα εμπορεύσιμο προϊόν.

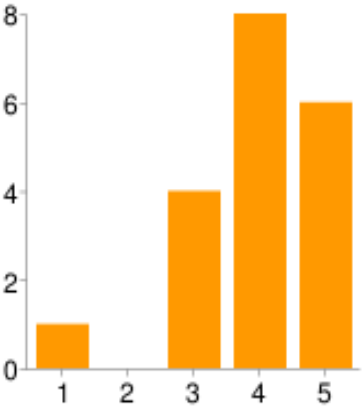

Διαφωνώ: 1 1 5.3%

2 0 0%

3 4 21.1%

4 8 42.1%

Συμφωνώ: 5 6 31.6%

Η κομποστοποίηση μπορεί να συμβάλλει στη μείωση εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινομένου του θερμοκηπίου.

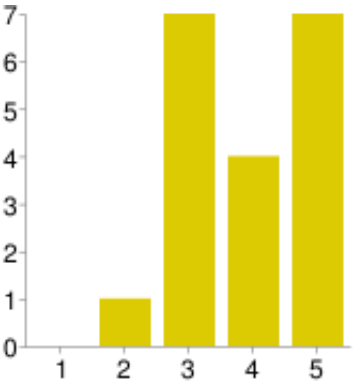

Διαφωνώ: 1 0 0%

2 1 5.3%

3 7 36.8%

4 4 21.1%

Συμφωνώ: 5 7 36.8%

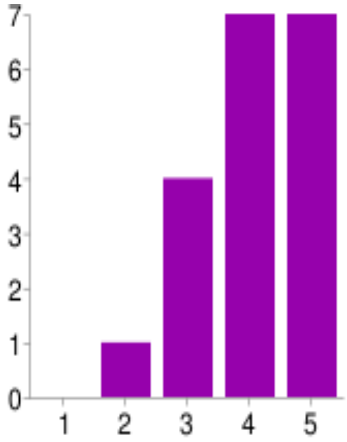

Η κομποστοποίηση είναι μια διαδικασία που με λίγη ενημέρωση μπορεί να την κάνει ο καθένας μας.

Διαφωνώ: 1 0 0%

2 1 5.3%

3 4 21.1%

4 7 36.8%

Συμφωνώ: 5 7 36.8%

Η διαδικασία της κομποστοποίησης σε αστικό περιβάλλον δε συμφέρει οικονομικά.

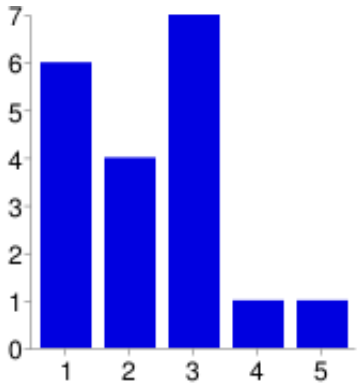

Διαφωνώ: 1 6 31.6%

2 4 21.1%

3 7 36.8%

4 1 5.3%

Συμφωνώ: 5 1 5.3%

Πιστεύω ότι θα μπορούσα να κάνω κομποστοποίηση στο σπίτι μου.

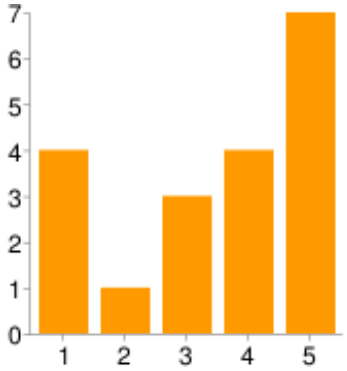

Διαφωνώ: 1 4
21.1%

2 1
5.3%

3 3
15.8%

4 4
21.1%

Συμφωνώ: 5 7 36.8%

Η κομποστοποίηση είναι μια αργή διαδικασία, θέλει πολύ χρόνο για να παράγεις κομπόστ.

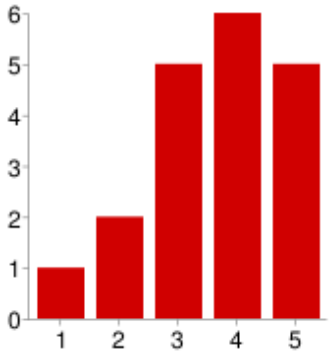

Διαφωνώ: 1 1
5.3%

2 2
10.5%

3 5
26.3%

4 6
31.6%

Συμφωνώ: 5 5 26.3%

Η κομποστοποίηση απαιτεί πολύ ελεύθερο προσωπικό χρόνο.

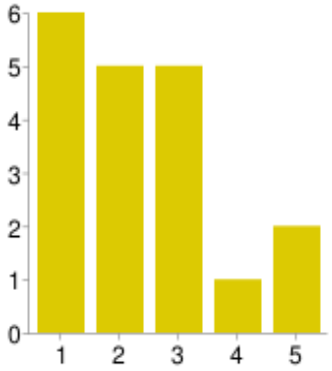

Διαφωνώ: 1 6
31.6%

2 5
26.3%

3 5
26.3%

4 1
5.3%

Συμφωνώ: 5 2 10.5%

Η οικιακή κομποστοποίηση δεν μπορεί να γίνει μέσα στην πόλη.

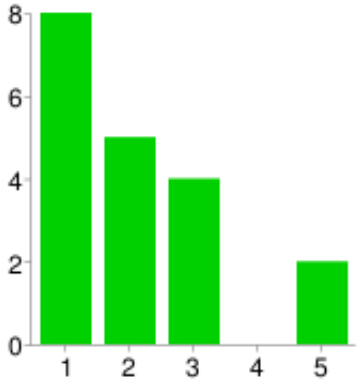

Διαφωνώ: 1 8
42.1%

2 5
26.3%

3 4
21.1%

4 0 0%

Συμφωνώ: 5 2 10.5%

Η παραγωγή κομπόστ μαζεύει ζωύφια και έχει δυσάρεστες οσμές σε βαθμό που να δημιουργεί πρόβλημα.

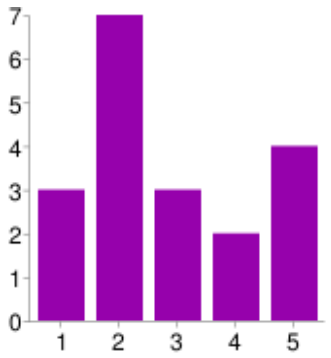

Διαφωνώ: 1 3 15.8%

2 7 36.8%

3 3 15.8%

4 2 10.5%

Συμφωνώ: 5 4 21.1%

Η παραγωγή κομπόστ σε οικιακό επίπεδο ενέχει σοβαρό κίνδυνο για την υγεία μας.

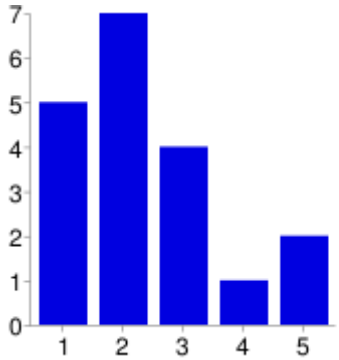

Διαφωνώ: 1 5 26.3%

2 7 36.8%

3 4 21.1%

4 1 5.3%

Συμφωνώ: 5 2 10.5%

Η κομποστοποίηση μπορεί να γίνει στα σχολεία.

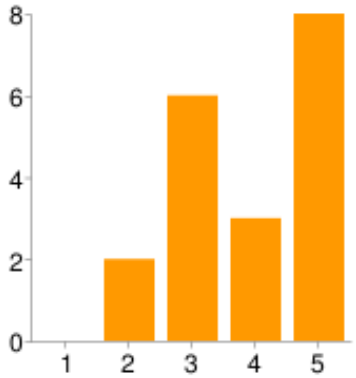

Διαφωνώ: 1 0 0%

2 2 10.5%

3 6 31.6%

4 3 15.8%

Συμφωνώ: 5 8 42.1%

Η κομποστοποίηση είναι μια πολύτιμη εκπαιδευτική διαδικασία.

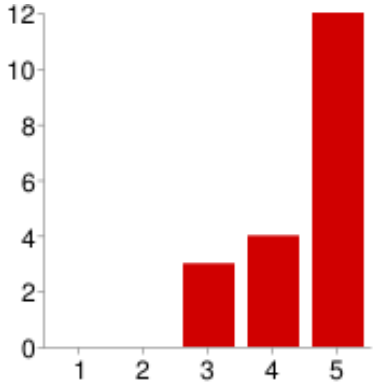

63.2%

Διαφωνώ: 1	0	0%
2	0	0%
3	3	15.8%
4	4	21.1%
Συμφωνώ: 5	12	63.2%

Θα σας ενδιέφερε στο μέλλον να ασχοληθείτε με την κομποστοποίηση;

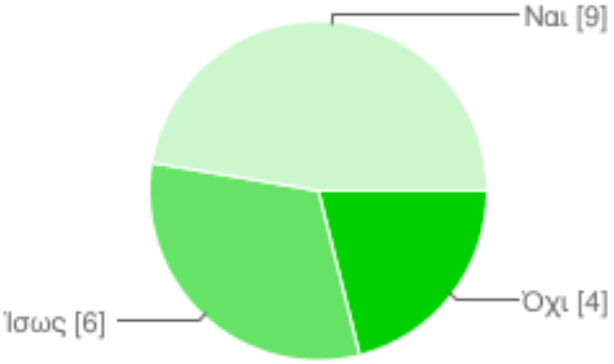

Όχι	4	21.1%
Ίσως	6	31.6%
Ναι	9	47.4%

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έστω και αργά, έχοντας λίγο χρόνο στη διάθεσή μας, η προσπάθεια της κομποστοποίησης ξεκίνησε, καρποφόρησε και απολαύσαμε λίγο τους καρπούς της. Μέσα από τη δράση αυτή μάθαμε, γνωρίσαμε, γελάσαμε και δημιουργήσαμε… Στόχος μας είναι

να συνεχίσει στην Υπηρεσία μας και με αφορμή την προσπάθειά μας να ξεκινήσει οπουδήποτε αλλού υπάρχει διάθεση προστασίας του περιβάλλοντος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Η κομποστοποίηση με απλά λόγια

Κομποστοποίηση . στη σχολική τάξη και στον κήπο

Κομποστοποίηση για αρχάριους: 6 βήματα για το τέλειο κόμποστ!

Κομποστοποίηση λάσπης βιολογικού καθαρισμού λυμάτων, με χρήση πλαστικών σωλήνων ως διογκωτικό υλικό. Πτυχιακή Εργασία του Δημοσθένη Τσακαλάκη (2011)

Οδηγός Κομποστοποίησης: Πως θα βελτιώσουμε το έδαφος ανακυκλώνοντας οργανικά απορρίμματα

Οικιακή κομποστοποίηση: Μια εναλλακτική πρόταση διαχείρισης των οργανικών οικιακών αποβλήτων/ Οφέλη, Εφαρμογές στη χώρα μας και σε άλλες χώρες (ΚΠΕ Δραπετσώνας)

Παρουσίαση με θέμα την οικιακή κομποστοποίηση

ΥΠΕΡ*(**Υ**πηρεσία **Π**ρωτοβάθμιας **Ε**κπαίδευσης Η**Ρ**ακλείου)

Συναισθηματική Αγωγή

Προληπτική ιατρική της καρδιάς
Γεωργία Παπαδογιαννάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ *tzinapapad@hotmail.com)*

Ζάννειο Εκπαιδευτήριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κυρίως αντικείμενο διδασκαλίας της Ευέλικτης Ζώνης για τη Στ΄ φέτος ήταν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής ειδικά σχεδιασμένο για την τρυφερή και ευαίσθητη προεφηβική ηλικία των μαθητών μας. Το πρόγραμμα αυτό στόχο είχε την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών και την προετοιμασία τους για τη μετάβαση σε μια ηλικία γεμάτη προκλήσεις και πάσης φύσεως αλλαγές με όσο το δυνατόν ομαλότερο τρόπο. Η αυτογνωσία, ο αυτοέλεγχος, η συνειδητοποίηση των θετικών ή αρνητικών μορφών επικοινωνίας και η διαχείριση συναισθημάτων αποτέλεσαν αντικείμενα συνεχούς βιωματικής μελέτης και επεξεργασίας στην τάξη μέσα στο πλαίσιο μιας προληπτικής ιατρικής της καρδιάς, έτσι ώστε να προωθηθεί η Συναισθηματική Νοημοσύνη, η οποία όχι μόνο θέλει να προλαμβάνει αρνητικά κοινωνικά φαινόμενα, αλλά στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και των σχέσεων των ανθρώπων σε βάθος χρόνου.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_91.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

συναίσθημα, αυτογνωσία, αυτοέλεγχος, διαχείριση συναισθημάτων, αποτελεσματική επικοινωνία με τους άλλους, ενσυναίσθηση

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κύριος σκοπός του προγράμματος ήταν η προώθηση και η ανάπτυξη της Συναισθηματικής Νοημοσύνης μέσα στην τάξη σε καθημερινή βάση μέσα από βιωματικές μεθόδους και η προετοιμασία των παιδιών για την περίοδο της εφηβείας και το σχολικό περιβάλλον του Γυμνασίου.

Επίσης, σκοπός του προγράμματος ήταν να βρεθούν εναλλακτικοί τρόποι διαχείρισης της τάξης και αντιμετώπισης κρίσεων πέραν από το τυπικό σύστημα ποινών – επιβραβεύσεων.

Με τον όρο «συναισθηματική νοημοσύνη» αναφερόμαστε στην ικανότητα του ατόμου να κατανοεί τόσο τα δικά του συναισθήματα όσο και των άλλων, να δημιουργεί κίνητρα για τον εαυτό του και να χειρίζεται σωστά τα συναισθήματά του όσο και τις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους (Goleman, 1998). Συναισθηματική νοημοσύνη δεν σημαίνει να εκφράζεις ανεξέλεγκτα τα συναισθήματά σου η να εκδηλώνεις ακριβώς ό,τι αισθάνεσαι, αλλά να χειρίζεσαι ορθά τα συναισθήματά σου, ώστε να εκφράζονται αποτελεσματικά και με τον κατάλληλο τρόπο.

Η συναισθηματική νοημοσύνη καθορίζεται από πέντε βασικά στοιχεία βάσει των οποίων καθορίστηκαν και οι βιωματικές μας δραστηριότητες: την αυτοεπίγνωση, τα κίνητρα συμπεριφοράς, την αυτορρύθμιση, την ενσυναίσθηση και την ικανότητα στις σχέσεις με τους άλλους. Από αυτά τα στοιχεία, τα τρία πρώτα αφορούν τις προσωπικές μας ικανότητες και τα υπόλοιπα δύο τις κοινωνικές μας ικανότητες.

Στόχοι

- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών.
- Ευαισθητοποίησή μαθητών και άσκηση αυτών σε βασικές δεξιότητες σε σημαντικά θέματα όπως η επικοινωνία, η γνώση του εαυτού και η αναγνώριση συναισθημάτων.
- Συνειδητοποίηση των θετικών και αρνητικών μορφών επικοινωνίας.
- Γνώση της διαφοράς συναισθήματος και πράξης.
- Αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων.
- Αντίληψη και ερμηνεία εξωτερικών κοινωνικών σημάτων.
- Αντιμετώπιση αγχογόνων καταστάσεων και διαχείριση αυτών.
- Άσκηση σε δεξιότητες ομαλής επίλυσης συγκρούσεων.
- Άσκηση στην ενσυναίσθηση και την αποδοχή των συναισθημάτων του άλλου.
- Διαχείριση φαινομένων σχολικής βίας και εκφοβισμού.
- Ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης και της αυτοαντίληψης των μαθητών.
- Διαχείριση σχέσεων μεταξύ συνομηλίκων και ατόμων του άλλου φύλου.
- Διαμόρφωση ατμόσφαιρας αμοιβαίου σεβασμού και διευκόλυνση της συνεργασίας μέσα στην τάξη και τη σχολική κοινότητα.
- Προαγωγή ψυχικής υγείας και ψυχικής ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος.
- Διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας και της προσαρμογή των μαθητών στη σχολική ζωή, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.
- Δημιουργία ενός αποτελεσματικού Σχολείου με τη συνεργασία και την ουσιαστική συμμετοχή της ευρύτερης σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας στη σχολική ζωή.
- Πρόληψη αρνητικών κοινωνικών φαινομένων.
- Αποδοχή και αναγνώριση της έννοιας της διαφορετικότητας, την κατανόηση της «διαφορετικότητας» στους επιμέρους τομείς της (ως προς το φύλο, τον πολιτισμό, κτλ.).
- Ανάλυση των σχέσεων φτώχεια – πλούτος και πόλεμος – ειρήνη σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Εξοικείωση με το νέο σχολικό περιβάλλον του Γυμνασίου.
- Ενίσχυση της δημοκρατικής συμπεριφοράς.

Άξονες

- Συναίσθημα (αναγνώριση, διαχείριση, αποτέλεσμα)
- Διαχείριση σχολικής τάξης
- Σχολική βία και εκφοβισμός
- Φιλία – σχέσεις με συνομήλικους
- Σεξουαλική αγωγή
- Κοινωνικά προβλήματα (φτώχεια, ναρκωτικά κτλ.)
- Περιβαλλοντικά προβλήματα
- Διαφορετικότητα
- Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωση

- Μετάβαση στο Γυμνάσιο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Δημιουργία προϋποθέσεων

Βασικός παράγοντας για την επιτυχία ενός προγράμματος Συναισθηματικής Αγωγής αποτελεί η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων μέσα στη σχολική τάξη οι οποίες θα βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν το σκοπό του προγράμματος και τη λειτουργία του και να αποδεχτούν νέες πρακτικές.

Πριν, λοιπόν, ακόμα ξεκινήσει το πρόγραμμα να εφαρμόζεται, πραγματοποιήθηκε ένα προπαρασκευαστικό στάδιο το οποίο βοήθησε τους μαθητές να μπουν στο κλίμα. Αρχικά, έγινε μια σοβαρή συζήτηση για το τι θα πραγματοποιηθεί στην Ευέλικτη Ζώνη τη φετινή χρονιά και ακολούθησαν μερικές βιωματικές δραστηριότητες για την εμψύχωση της ομάδας.

- Συζήτηση: Τι είναι η Συναισθηματική Αγωγή και γιατί πρέπει να τη διδασκόμαστε.
- Σχηματική παρουσίαση του προγράμματος.
- Καταιγισμός ιδεών για το τι θέλουν τα ίδια τα παιδιά να επεξεργαστούν μέσα από το πρόγραμμα.
- Βιωματικές δραστηριότητες: Γνωριζόμαστε καλύτερα μέσα από παιχνίδια, Χωριζόμαστε σε ομάδες με πρωτότυπους τρόπους, Υπογράφουμε το συμβόλαιο τάξης, Οργανώνουμε μαζί τις εκπαιδευτικές μας δράσεις.
- Δημιουργία της «Γωνιάς των συναισθημάτων» μέσα στην τάξη με αφίσες και υλικό που συνεχώς εμπλουτιζόταν.

Αναγνώριση συναισθημάτων-Αυτοεπίγνωση

Το να γνωρίζει κανείς την εσωτερική του κατάσταση, τις προτιμήσεις του και τα προσωπικά του αποθέματα, να είναι σίγουρος για την αξία και τις ικανότητές του και να έχει επαφή με την διαίσθησή του είναι ο πυλώνα της ενσυναίσθησης. Η αυτό-αντίληψη και η αυτοεκτίμηση αποτελούν δύο διαφορετικές όψεις της εικόνας που έχει το παιδί για τον εαυτό του. Η αυτοαντίληψη αφορά στην απόδοση συγκεκριμένων σταθερών χαρακτηριστικών στην προσωπικότητα και αναπτύσσεται σημαντικά κατά τη σχολική ηλικία. Το να έχει, λοιπόν κανείς πλήρη γνώση του ποιος πραγματικά είναι και ποιες είναι οι αληθινές του ανάγκες αποτελεί βασική προϋπόθεση για να μπορέσει να προχωρήσει στην αναγνώριση των αναγκών των γύρω του.

Έτσι, το πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής ξεκίνησε με δραστηριότητες αναγνώρισης συναισθημάτων και ενίσχυσης της αυτοεπίγνωσης. Οι δραστηριότητες συμπεριλάμβαναν:

- Αναγνώριση εκφράσεων προσώπων και ερμηνεία στάσης του σώματος (ειδικά μέσα από έργα ζωγραφικής και γλυπτικής).
- Ημερήσιος πίνακας βαθμολογίας συναισθήματος στη «Γωνία συναισθημάτων» και προσωπικοί πίνακες βαθμολογίας συναισθήματος στο προσωπικό τετράδιο Συναισθηματικής Αγωγής των παιδιών.
- Κουτί παραπόνων και κουτί φόβων.
- Προσωπικός και ομαδικός «Κύκλος του εγώ».

Διαχείριση συναισθημάτων

Το να μπορεί κανείς να διαχειρίζεται την εσωτερική του κατάσταση, τις παρορμήσεις του και τα προσωπικά του αποθέματα είναι επίσης βασικό σημείο της Συναισθηματικής Αγωγής. Εδώ εντάσσονται ο αυτοέλεγχος, η αξιοπιστία, η ευσυνειδησία, η προσαρμοστικότητα και η καινοτομία (το να αισθάνεται κανείς άνετα σε πρωτοποριακές ιδέες, προσεγγίσεις και νέες πληροφορίες). Ο αυτοέλεγχος είναι η ικανότητα να ενεργεί κανείς σύμφωνα με τις προσδοκίες των προσώπων εξουσίας, ακόμα κι όταν δεν παρακολουθείται. Οι δραστηριότητες συμπεριλάμβαναν:

- Συνταγές φιλίας
- Συνταγές για να μη θυμώνουμε
- Το φανάρι του θυμού
- Το παζλ της σιωπής
- Άμεση παρέμβαση και συμβουλευτική σε στιγμές διαφωνίας
- Ευκαιρίες για αυτοδιαχείριση

Ενίσχυση δεξιοτήτων

Κοινωνικές δεξιότητες όπως η επιρροή, η επικοινωνία, οι ηγετικές ικανότητες, ο χειρισμός διαφωνιών, η καλλιέργεια δεσμών, η σύμπραξη και η συνεργασία, καθώς και οι ομαδικές ικανότητες είναι πολύ σημαντικές. Σύμφωνα με τον Goleman (1998), η ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και της ενσυναίσθησης είναι απαραίτητες για τη ρύθμιση των συναισθημάτων του άλλου, και όλες μαζί αυτές οι δεξιότητες καθιστούν αποτελεσματικές τις διαπροσωπικές σχέσεις.

«Η παιδική ηλικία και η εφηβεία αποτελούν κρίσιμες περιόδους για την εδραίωση των ουσιωδών συναισθηματικών συνηθειών που θα κυβερνήσουν τη ζωή μας» (Goleman, 1998, σελ.25)

Στη φάση αυτή αφιερώθηκε πολύς χρόνος και ασχοληθήκαμε με πολλές δεξιότητες μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και συζητήσεις:

- Καλλιέργεια επικοινωνίας

Στόχοι: Να κατανοήσουν οι μαθητές πόσο σημαντικό και δύσκολο είναι να επικοινωνείς σωστά με τους άλλους, από ποιους παράγοντες επηρεάζεται η επικοινωνία.

Δραστηριότητες: ζωγραφική σε ζευγάρια με οδηγίες, παντομίμα ιστοριών με βάση τα συναισθήματα.

- Καλλιέργεια ακρόασης

Στόχοι: Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σπουδαιότητα της καλή ακρόασης και τα συστατικά στοιχεία της καλής ακρόασης, να εφαρμόσουν την καλή ακρόαση και να ακουστούν με ξεχωριστή προσοχή.

Δραστηριότητες: οι ήχοι των ζώων, μιλάμε ταυτόχρονα, τι είπε ο διπλανός μου.

- Καλλιέργεια αυτοσυγκράτησης

Στόχοι: Να αναγνωρίσουν οι μαθητές και να αποδεχθούν ότι είναι φυσιολογικό για όλους τους ανθρώπους να νιώθουν διάφορα έντονα συναισθήματα κατά καιρούς και να βρουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπίσουν δημιουργικά τα έντονα αυτά συναισθήματα.

Δραστηριότητες: το παζλ της σιωπής, καρτέλες σεναρίων: «Τι κάνω όταν…».

- Μαθαίνω να λέω αυτό που με ενοχλεί

Στόχοι: Να κατανοήσουν οι μαθητές πόσο σημαντικό είναι να εκφράζουμε τα συναισθήματά μας, να βρουν τρόπους να εκφράζουν παράπονα χωρίς να τσακώνονται, να μπορούν να διαπραγματεύονται αποτελεσματικά.

Δραστηριότητες: σενάρια καβγά, καρτέλες «Λέω αυτό που με ενοχλεί», κουτί παραπόνων.

- Μαθαίνω να ζητώ συγγνώμη

Στόχοι: Να κατανοήσουν οι μαθητές: ότι όλοι, και οι μεγάλοι, κάνουν λάθη, ότι συνήθως δεν είναι κακό να κάνουμε λάθη, ότι αυτό που έχει σημασία είναι τι κάνουμε με τα λάθη μας μπορούμε να τα παρατήσουμε ή να προσπαθήσουμε να μάθουμε από αυτά.

Δραστηριότητες: το ουράνιο τόξο της συγγνώμης, τι νιώθω όταν ζητώ συγγνώμη, εξάσκηση στη συγγνώμη.

- Βελτιώνω το λεξιλόγιό και τις εκφράσεις μου

Στόχοι: Να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι οι άσχημες εκφράσεις μειώνουν το επίπεδο της επικοινωνίας μας, να επιδιώκουν να μιλούν με όμορφο και ευγενικό τρόπο.

Δραστηριότητες: γιατί κάποιος μιλάει άσχημα, πώς αντιμετωπίζουμε τη αγενή ομιλία.

- Αντιμετωπίζω πιέσεις και επιρροές

Στόχοι: Να σκεφτούν οι μαθητές τις αποφάσεις και επιλογές που κάνουν καθημερινά και ποιες είναι οι επιρροές που δέχονται. Να εντοπίσουν θετικές και αρνητικές συμπεριφορές καθώς και πότε η επιρροή μετατρέπεται σε πίεση και να ερευνήσουν και εφαρμόσουν τρόπους αντίστασης στην ανεπιθύμητη πίεση.

Δραστηριότητες: σενάρια: «Τι κάνω όταν…», μαθαίνω να αρνούμαι, το bullying στη σχολική ζωή, το διαδικτυακό αποτύπωμά μου.

- Γίνομαι καλός φίλος

Στόχοι: Να καταλάβουν οι μαθητές κάποιους τρόπους με τους οποίους δημιουργούνται και διατηρούνται νέες φιλίες, να ερευνήσουν γιατί κάποιες φιλίες τελειώνουν ή τις τελειώνουμε και να καταλάβουν πως όταν μια φιλία διαλύεται πονάμε και να σκεφτούν τρόπους να αμβλύνουν αυτό τον πόνο. Να αναγνωρίσουν οι μαθητές καταστάσεις στις οποίες οι ίδιοι ή οι φίλοι τους αντιμετωπίζουν δυσκολίες ή πιέζονται και χρειάζονται βοήθεια και υποστήριξη.

Δραστηριότητες: γιατί διακόπτεται μία φιλία, σχολικός κώδικας τάξης, υποδοχή ενός νέου μαθητή, ο φόβος σου είναι και δικός μου, συνταγές φιλίας.

Πρόγραμμα Μετάβασης στο Γυμνάσιο

Στο πλαίσιο του προγράμματος Συναισθηματικής Αγωγής πραγματοποιήθηκε και το πρόγραμμα της Μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Τα παιδιά τέλη Φλεβάρη παρακολούθησαν ένα εισαγωγικό μάθημα στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα από τη Σύμβουλο Εκπαιδευτικών Θεμάτων του Εκπαιδευτηρίου μας κα Σοφία Ρουμπάκη με στόχο να υπάρξει μια πρώτη επαφή αυτών με το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών. Επίσης, οι μαθητές επισκέφθηκαν μέσα στο Μάρτη δύο Γυμνάσια της πόλης μας, το Πειραματικό Γυμνάσιο και το 6^{ο} Γυμνάσιο Ηρακλείου, με στόχο αυτοί να εξοικειωθούν με το χώρο, να ενημερωθούν για τα βιβλία, το ωρολόγιο πρόγραμμα και άλλα θέματα πρακτικής φύσεως. Τέλος, προγραμματίστηκε ομιλία εντός του Σχολείου μας προς τους μαθητές της Στ΄ τάξης, από την ψυχολόγο του Σχολείου μας κα Μαρία Πατεράκη, η οποία επιδίωξε να δώσει κατευθυντήριες συμβουλές και οδηγίες πάνω σε κοινωνικά – ψυχολογικά θέματα, όπως ο σχολικός εκφοβισμός.

Πρόγραμμα υιοθεσίας μαθητών της Α΄ τάξης

Κατανοώντας τη σημασία της πρακτικής των συναισθημάτων, καθώς και το ρόλο που αυτή έχει στην ανάπτυξη των παιδιών, μπήκε σε εφαρμογή το πρόγραμμα των υιοθεσιών μεταξύ των παιδιών της Στ΄ τάξης Δημοτικού και των μικρών μαθητών της Α΄ Δημοτικού, με

σκοπό οι μαθητές μας να γίνονται καθημερινά πιο υπεύθυνοι, ακολουθώντας τις αρχές της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, οι μαθητές της Στ΄ τάξης πρόσεχαν και υποστήριζαν τους μικρούς μαθητές σε κάθε τους βήμα. Στην προσπάθεια αυτή, συντάχθηκαν και υπογράφηκαν, υπεύθυνες δηλώσεις από τους μαθητές της Στ΄ τάξης, με σκοπό να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη δομή στο καινοτόμο αυτό πρόγραμμα του σχολείου μας.

Διαγωνισμός Δημιουργικής Γραφής

Συμμετοχή της Στ΄ τάξης στον Πρώτο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Δημιουργικής Γραφής με το έργο:

«Το μικρό ανθολόγιο ποιημάτων για τη διαφορετικότητα από τη Στ΄**» .**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά τη Δρ. Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Παν/μιου Κρήτης και συνεργάτιδα του Σχολείου μας κα Μαρία Πατεράκη, τη Σύμβουλο Εκπαιδευτικών Θεμάτων του Εκπαιδευτηρίου μας κα Σοφία Ρουμπάκη, την κα Πιτερού καθηγήτρια Γερμανικής Γλώσσας στο Πειραματικό Γυμνάσιο Ηρακλείου, καθώς και τους Διευθυντές και τους λοιπούς Καθηγητές στο 6ο Γυμνάσιο και Πειραματικό Γυμνάσιο Ηρακλείου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Anna's Pappa blog: https://pappanna.wordpress.com

emathima: http://emathima.gr

Goleman D., (2011), Συναισθηματική Νοημοσύνη, Μετ: Παπασταύρου Α., Πεδίο, Αθήνα

Gottman, J. (2000), Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Πώς να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη. Μετ. Ξενάκη Χρ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Plummer D. M., (2009), Παιχνίδια διαχείρισης θυμού για παιδιά, Μετ: Τρουμπέτα Σ., Πατάκη, Αθήνα

Weare K., (2000), Η προαγωγή της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας στο σχολείο, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Αρχοντάκη, Ζάννα, (2003), 205 βιωματικές ασκήσεις για εμψύχωση ομάδων, Καστανιώτη, Αθήνα

Γεωργιάδου Ν., (2010), Θεραπευτικά παραμύθια, ΟΞΥΓΟΝΟ, Αθήνα

Γράφω και δρω: http://agogiygeiasdatt.blogspot.gr/2014/02/blogpost.html

Γρίβα Αγγ., (1989), Ελάτε να παίξουμε, Θυμάρι, Αθήνα

Δεξιότητες για Παιδιά του Δημοτικού: http://paroutsas.jmc.gr/project/protect/index.htm

Κωσταρίδου – Ευκλείδη Α., (2009), Ψυχολογία κινήτρων , Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Συναισθηματική Αγωγή

Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητά μας ως γέφυρα επικοινωνίας με τον διπλανό μας, η σημασία της φιλίας στη ζωή μας

Ειρήνη Ιατράκη, Ελισσάβετ Μαυρομανωλάκη

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ eirini_iat@yahoo.gr)

Ζάννειο Εκπαιδευτήριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σύγχρονη αντίληψη για το ρόλο που καλείται να αναλάβει το σχολείο ως φορέας που φροντίζει να προάγει όχι μόνο τη μάθηση, αλλά και την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και προσαρμογή των παιδιών, έχει δώσει μια νέα προοπτική για μία καλύτερη και περισσότερο ποιοτική εκπαίδευση η οποία θα παρέχει την απαιτούμενη ψυχοκοινωνική στήριξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον. Με βάση το όραμά μας αυτό σχεδιάσαμε ένα πρόγραμμα πρόληψης και παρέμβασης που αφορούσε τις τάξεις Γ' και Δ' του Ζαννείου Εκπαιδευτηρίου, απευθυνόταν σε όλους τους μαθητές και ειδικά σε εκείνους που διέτρεχαν κίνδυνο να εκδηλώσουν ή είχαν ήδη εκδηλώσει δυσκολίες προσαρμογής και συμπεριφοράς μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους υλοποιήθηκαν οργανωμένες δραστηριότητες με θεματικούς άξονες για κάθε τρίμηνο ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της τάξης. Στόχος μας ήταν οι μαθητές να αναγνωρίσουν και να καταγράψουν τα συναισθήματά τους, να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους και τελικά να δημιουργήσουν στέρεες βάσεις για μια πραγματική φιλία και όμορφη συνύπαρξη με τους άλλους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_32.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αναγνώριση συναισθημάτων, καταγραφή συναισθημάτων, ενίσχυση αυτοεκτίμησης, καλλιέργεια αυτοεπίγνωσης, διαχείριση λάθους, αναγνώριση σημάτων μη λεκτικής επικοινωνίας, δημιουργία σχέσεων φιλίας σε στέρεες βάσεις.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Αναγνώριση, καταγραφή και έκφραση των συναισθημάτων
- Ενίσχυση αυτοεκτίμησης του μαθητή
- Καλλιέργεια αυτοεπίγνωσης και ανάπτυξη ρεαλιστικών προσδοκιών για τον εαυτό
- Αναγνώριση των ξεχωριστών ικανοτήτων και χαρακτηριστικών κάθε παιδιού
- Συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας
- Υγιής διαχείριση σφαλμάτων και απενεχοποίηση των λαθών
- Διερεύνηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα σε ανθρώπους στο κοινωνικό μας πλαίσιο
- Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας ως γέφυρα επικοινωνίας με τον διπλανό μας
- Ανάδειξη κοινωνικών αξιών όπως σεβασμός και αποδοχή στη διαφορετικότητα
- Διερεύνηση και εφαρμογή των συστατικών στοιχείων της καλής ακρόασης

- Αναγνώριση των σημάτων μη λεκτικής επικοινωνίας
- Κατανόηση ενός αποδεκτού πλαισίου συμπεριφοράς
- Υιοθέτηση θετικής διεκδικητικής συμπεριφοράς απέναντι στη ζωή
- Δημιουργία και εξέλιξη σχέσεων φιλίας σε υγιείς βάσεις για μια όμορφη συνύπαρξη με τους άλλους
- Γνώση της διαφοράς ανάμεσα στα συναισθήματα και τις πράξεις

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Αποκαλυπτική – Διερευνητική μάθηση

Βιωματική μάθηση

Διαθεματική προσέγγιση του θέματος μέσα από πολύπλευρη διερεύνηση και μελέτη που άπτεται πολλών γνωστικών αντικειμένων

Δραματοποίηση – παιχνίδια ρόλων

Νέες τεχνολογίες

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Σύμφωνα με τον Goleman (1998) τα αποτελεσματικά προγράμματα περιλαμβάνουν δραστηριότητες που εστιάζουν στους παρακάτω τομείς:

Α) Συναισθηματικές Δεξιότητες

Β)Γνωστικές Δεξιότητες

Γ)Δεξιότητες Συμπεριφοράς –Αποτελεσματικής Επικοινωνίας

Οι Συναισθηματικές δεξιότητες :

Εντοπισμό και κατονομασία συναισθημάτων

Έκφραση συναισθημάτων

Αξιολόγηση έντασης συναισθημάτων

Χειρισμός συναισθημάτων

Χαλιναγώγηση ανυπομονησίας

Έλεγχος παρορμήσεων

Ελάττωση άγχους

Γνώση της διαφοράς ανάμεσα στα συναισθήματα και τις πράξεις

Οι Γνωστικές Δεξιότητες:

Διάλογος με τον εαυτό ως τρόπος αντιμετώπισης ενός ζητήματος ή μιας πρόκλησης

Αντίληψη και ερμηνεία κοινωνικών σημάτων, καθώς και η θεώρηση του εαυτού μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο

Χρησιμοποίηση των συγκεκριμένων σταδίων επίλυσης προβλημάτων

Κατανόηση της άποψης των άλλων

Κατανόηση των κανόνων συμπεριφοράς

Υιοθέτηση θετικής διεκδικητικής συμπεριφοράς απέναντι στη ζωή

Καλλιέργεια αυτοεπίγνωσης

Δεξιότητες Συμπεριφοράς –Αποτελεσματικής Επικοινωνίας

Μη λεκτικές δεξιότητες –επικοινωνία μέσω του βλέμματος, της έκφρασης του προσώπου, της φωνής κλπ.

Λεκτικές δεξιότητες – σαφής έκφραση των αιτημάτων, αποτελεσματική ανταπόκριση στην κριτική, προσεχτική ακρόαση, παροχή βοήθειας, συμμετοχή σε θετικές δραστηριότητες μέσα σε ομάδες συνομηλίκων και αντίσταση σε αρνητικές επιρροές.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα της Συναισθηματικής Αγωγής είχε ως κυρίαρχο στόχο την αναγνώριση, καταγραφή και έκφραση των συναισθημάτων, μέσα από την ενίσχυση αυτοεκτίμησης του μαθητή. Έγινε προσπάθεια καλλιέργειας της αυτοεπίγνωσης και ανάπτυξης ρεαλιστικών προσδοκιών για τον εαυτό τους και, φυσικά, η αναγνώριση των ξεχωριστών ικανοτήτων και χαρακτηριστικών κάθε παιδιού. Η συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας, η υγιής διαχείριση σφαλμάτων και απενεχοποίηση των λαθών ήταν ο τελικός στόχος της προσέγγισης αυτής. Μέσα από πλούσιες δραστηριότητες οι μαθητές διερεύνησαν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα σε ανθρώπους στο κοινωνικό μας πλαίσιο και συνειδητοποίησαν τη διαφορετικότητα ως γέφυρα επικοινωνίας με τον διπλανό μας. Η ανάδειξη κοινωνικών αξιών όπως σεβασμός και αποδοχή στη διαφορετικότητα, η διερεύνηση και η εφαρμογή των συστατικών στοιχείων της καλής ακρόασης και η αναγνώριση των σημάτων μη λεκτικής επικοινωνίας ήταν βασική προϋπόθεση για την επιτυχία αυτού του μαθήματος. Με στόχο την κατανόηση του αποδεκτού πλαισίου συμπεριφοράς και την υιοθέτηση θετικής διεκδικητικής συμπεριφοράς απέναντι στη ζωή, οι μαθητές προσπάθησαν τη δημιουργία και εξέλιξη σχέσεων φιλίας σε υγιείς βάσεις για μια όμορφη συνύπαρξη με τους άλλους. Σημαντικό βήμα ήταν η γνώση της διαφοράς ανάμεσα στα συναισθήματα και τις πράξεις, η επίγνωση της επίδρασης της συμπεριφοράς μας στα συναισθήματα του άλλου και, φυσικά, η εξάσκηση της διαχείρισης των συναισθημάτων και της διαπραγμάτευσης σε ένα διάλογο. Τελικός και ουσιαστικός στόχος όλων των παραπάνω αποτέλεσε η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης στους μαθητές μας.

1ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: ‘’Εγώ – Ένας ξεχωριστός άνθρωπος’’

Διάρκεια υλοποίησης θεματικής ενότητας: Οκτώβρης έως Δεκέμβρης

Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Αναγνώριση-καταγραφή-έκφραση συναισθημάτων
- Ενίσχυση αυτοεκτίμησης του μαθητή
- Αναγνώριση των ξεχωριστών ικανοτήτων και χαρακτηριστικών κάθε παιδιού-συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας
- Καταγραφή των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων
- Παρουσίαση στοιχείων της συμπεριφοράς μας σε αγαπημένα πρόσωπα
- Καλλιέργεια αυτοεπίγνωσης και ανάπτυξη ρεαλιστικών προσδοκιών για τον εαυτό

Την πρώτη μέρα υλοποίησης του προγράμματος έγινε μία εισαγωγική συζήτηση με έναυσμα «Το θερμόμετρο των συναισθημάτων», μία κατασκευή που μοιάζει με θερμόμετρο και περιέχει όλα τα συναισθήματα που μπορεί να νιώσει κανείς. Οι μαθητές διέθεταν ένα μανταλάκι με το όνομά τους και είχαν τη δυνατότητα να το τοποθετούν μπροστά από το αντίστοιχο συναίσθημα που τους αντιπροσωπεύει. Μιλήσαμε γενικά για τα συναισθήματα και τα καταγράψαμε σε φύλλα εργασίας. Οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τα συναισθήματα (χαρά, λύπη, ζήλια κλπ.), τα αναγνώρισαν και κατανόησαν πώς αισθάνονται οι ίδιοι σε κάθε περίπτωση.

Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν:

«Το αλφαβητάρι των Συναισθημάτων»

Καταγραφή όλων των συναισθημάτων που γνωρίζουμε (θετικών-αρνητικών) και κατάταξή τους σε χαρτί του μέτρου ανάλογα με το αρχικό τους γράμμα για να δημιουργήσουμε «Το αλφαβητάρι των Συναισθημάτων» της τάξης μας. Αναζήτηση και άλλων συναισθημάτων (που δε γνωρίζουμε μέχρι τώρα) στο λεξικό και καταγραφή τους. Επίσης, μαζεύουμε φωτογραφίες από περιοδικά, βιβλία, κλπ. με πρόσωπα που εκφράζουν διάφορα συναισθήματα, τα αναγνωρίζουμε και κατασκευάζουμε ένα κολάζ.

«Ο εαυτός μου, ο θησαυρός μου»

Κάθε παιδί ενώ κρατά ένα κοχύλι λέει τρία θετικά πράγματα για τον εαυτό του/της και δίνει το κοχύλι στον επόμενο. Έπειτα καθόμαστε σε μικρούς κύκλους, και όλοι γράφουν το όνομα τους στο κάτω μέρος ενός φύλλου χαρτιού και το δίνουν σ' αυτόν που κάθεται στα δεξιά τους. Αυτός/ή γράφει πάνω-πάνω στη σελίδα κάτι καλό γι' αυτόν του οποίου το όνομα βρίσκεται στο κάτω μέρος της σελίδας, το διπλώνει να μην φαίνεται αυτό που έγραψε και το δίνει στον επόμενο. Σιγά-σιγά θα φτάσει πάλι στον ιδιοκτήτη, και τότε θα μπορέσει να διαβάσει όλα τα θετικά που έγραψαν γι' αυτόν ή αυτήν στο χαρτί. Στη συνέχεια ένα-ένα τα παιδιά επιδεικνύουν το «θησαυρό» τους στην υπόλοιπη ομάδα και εξηγούν γιατί τον θεωρούν πολύτιμο.

«Τι θα ήμουν, εάν ήμουν…»

Συμπληρώσαμε όλοι από ένα φύλλο εργασίας «Αν ήμουν…». Διπλώσαμε και ανακατέψαμε σε ένα κουτί όλα τα φύλλα και στη συνέχεια τραβήξαμε τυχαία από ένα και διαβάσαμε. Ακούσαμε τις περιγραφές όλων των παιδιών και προσπαθήσαμε να μαντέψουμε ποιο παιδί από την τάξη μας είναι!

«Το Δέντρο: Θέλω και Μπορώ»

Ζητάμε από τα παιδιά να μιλήσουν και να γράψουν όλα τα ξεχωριστά πράγματα που μπορούν να κάνουν, π.χ. να κάνουν ποδήλατο, να διαβάζουν σωστά, να τρέχουν γρήγορα, να κολυμπήσουν μια φορά την πισίνα. Κάθε παιδί επιλέγει μία «δεξιότητα», γράφει το όνομα του και τη δεξιότητα σ’ ένα φύλλο «μπορώ» και κολλάμε το φύλλο στο δέντρο των «μπορώ και θα ήθελα». Κάθε παιδί μιλάει τώρα για τα πράγματα που δεν μπορεί να κάνει, αλλά θα ήθελε. Επιλέγουν ένα για το οποίο θα προσπαθήσουν στο μέλλον. Τα παιδιά συμπληρώνουν φύλλα «θα ήθελα» και τα κολλάνε στο δέντρο.

«Τι θα ήμουν, εάν ήμουν…»

Συμπληρώνουμε όλοι από ένα φύλλο εργασίας «Αν ήμουν…». Διπλώνουμε και ανακατεύουμε σε ένα κουτί όλα τα φύλλα και στη συνέχεια τραβάμε τυχαία από ένα και διαβάζουμε. Ακούμε τις περιγραφές όλων των παιδιών και προσπαθούμε να μαντέψουμε ποιο παιδί από την τάξη μας είναι!

«Σήμερα είμαι χαρούμενος»

Καταγράφουμε τα στοιχεία εκείνα που μας προκαλούν ευχάριστα συναισθήματα μέσα σε συννεφάκια. Συμπληρώνουμε σχετικά φύλλα εργασίας και τα συζητάμε στην ομάδα.

«Τι είναι αυτό που σ’ ενοχλεί;»

Αναγνωρίζουμε και καταγράφουμε τα αρνητικά συναισθήματα που προκαλούνται στην τάξη, στην οικογένεια και τη γειτονιά. Συμπληρώνουμε σχετικό Φύλλο εργασίας και τα συζητάμε στην ομάδα.

«Οι άνθρωποι που αγαπώ»

Συζητάμε για τη συμπεριφορά μας απέναντι σε αγαπημένα πρόσωπα.

Ζητάμε από τα παιδιά να συζητήσουν τι κάνουν, ώστε οι άνθρωποι που αγαπούν να νιώθουν α. χαρούμενοι β. λυπημένοι ή/και θυμωμένοι. Πώς το καταλαβαίνουν; Τι κάνουν, τι λένε; Οι άνθρωποι που αγαπούν τι τους λένε; Κατόπιν πρέπει τα παιδιά να επιλέξουν ένα από όλα να το σχεδιάσουν και να το περιγράψουν. Κρεμάμε τα σχέδια να τα δουν όλοι.

«Τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου»

Σε φύλλο εργασίας καταγράψαμε τα χαρακτηριστικά ενός καλού φίλου και στη συνέχεια συζητήσαμε τις απόψεις μας με την ομάδα

2ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: ’’Εγώ και οι φίλοι μου’’

Διάρκεια υλοποίησης θεματικής ενότητας: Ιανουάριος Μάρτιος

Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας ως γέφυρα επικοινωνίας με τον διπλανό μας
- Κατανόηση της σημασίας των φίλων και της φιλίας στη ζωή μας
- Κατανόηση των χαρακτηριστικών της καλής φιλίας
- Διερεύνηση και εφαρμογή των συστατικών στοιχείων της καλής ακρόασης
- Δημιουργία και εξέλιξη σχέσεων φιλίας σε υγιείς βάσεις για μια όμορφη συνύπαρξη με τους άλλους
- Εξάσκηση διαχείρισης συναισθημάτων και διαπραγμάτευσης σε ένα διάλογο

Στο δεύτερο τρίμηνο οι περισσότερες δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν στη φιλία και αποτυπώθηκαν πάνω σε φύλλα εργασίας:

Δημιουργήσαμε έναν κύκλο μέσα στην τάξη και καθίσαμε για να μιλήσουμε για τη φιλία και να περιγράψουμε τους φίλους μας

Αν η φιλία ήταν…: Απαντήσαμε σε φύλλα εργασίας

Πώς κάνουμε φίλους;: Απαντήσαμε σε φύλλα εργασίας

Ανάγνωσης αποσπάσματος από το βιβλίο «Μικρός Πρίγκιπας» και ακολούθησε η δραματοποίηση της σκηνής

Ποιήματα σε φίλους μας: Συνθέσαμε τα δικά μας ποιήματα

Μια εικόνα χίλιες λέξεις: Με αφορμή εικόνες γράφουμε τις σκέψεις μας για τη φιλία

3ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: ’’Η διαφορετικότητα…μας ενώνει’’

Διάρκεια υλοποίησης θεματικής ενότητας: Απρίλιος Ιούνιος

Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Κατανόηση ενός αποδεκτού πλαισίου συμπεριφοράς
- Υιοθέτηση θετικής διεκδικητικής συμπεριφοράς απέναντι στη ζωή
- Υγιής διαχείριση σφαλμάτων και απενεχοποίηση των λαθών
- Διερεύνηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα σε ανθρώπους στο κοινωνικό μας πλαίσιο
- Ανάδειξη κοινωνικών αξιών: σεβασμός και αποδοχή στη διαφορετικότητα

Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν:

Τα μπαλόνια της φιλίας: Γράψαμε μηνύματα για το σχολικό εκφοβισμό και τα βάλαμε σε χρωματιστά μπαλόνια

Δημιουργήσαμε κόμικ για τον Σχολικό Εκφοβισμό ανά ομάδες

Παρεξήγηση μεταξύ δύο φίλων: Προσπαθήσαμε να καταγράψουμε τρόπους διαχείρισης διάφορων προβληματικών καταστάσεων στο σχολικό περιβάλλον

Δημιουργήσαμε κολάζ για τη διαφορετικότητα των φρούτων

Μπήκαμε στη θέση του άλλου: Προσπαθήσαμε να διαβάσουμε με κλειστά τα μάτια τη γραφή Braille

Τι σκέφτεται το κορίτσι του πίνακα;

Μηνύματα από αποσπάσματα λογοτεχνικών έργων

ΣΥΝΟΨΗ

Με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου προγράμματος και έχοντας ως στόχο την εξέλιξη και συνέχισή του και σε επόμενες τάξεις θα λέγαμε ότι μόνο θετικά αποτελέσματα αποκομίσαμε από αυτή την προσπάθεια. Οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό και κατέβαλαν μεγάλη προσπάθεια με τη συμμετοχή τους και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων που σχεδιάστηκαν για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν. Μέσα από τη διαδικασία αυτή κατανοήσαμε καλύτερα τα συναισθήματά μας, καθώς και των γύρω μας, παίξαμε και μπήκαμε στη θέση του άλλου. Η φιλία, η διαφορετικότητα στην κοινωνία μας, ο σχολικός εκφοβισμός είναι μερικά μόνο από τα θέματα που θίξαμε και ασχοληθήκαμε στο πρόγραμμα της Συναισθηματικής Αγωγής.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cole & Cole (2001). Η Ανάπτυξη των Παιδιών – Γνωστική και Ψυχοκινητική Ανάπτυξη κατά τη Νηπιακή και Μέση Παιδική Ηλικία (Β' τόμος) (μτφ. Μ. Σόλμαν). Αθήνα: Τυπωθήτω (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1989).

Goleman, D., (2011). Η Συναισθηματική Νοημοσύνη – Γιατί το «EQ» είναι πιο σημαντικό από το «IQ» (μτφ. Α. Παπασταύρου). Αθήνα: Πεδίο (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1995).

Gottman, J., (2015). Η Συναισθηματική Νοημοσύνη των παιδιών –Πώς να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη (μτφ. Χ. Ξενάκη). Αθήνα: Πεδίο (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1997).

W.T. Grant, Consortium on the School-Based Promotion of Competence, "Drug and Alcohol Prevention Curricula", στο J. David Hawkins et al., Communities That Care (San Francisco: Jossey-Bass, 1992)

Πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής Α΄ και Β΄ Δημοτικού

Κατανόηση και διαχείριση των συναισθημάτων
Φώτιος Κανταρτζόγλου, Μαρία Κοκκιάδη, Ειρήνη Ζησιάδου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ fotis2780@hotmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mariakokkiadi92@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

Ζάννειο Εκπαιδευτήριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Γνωρίζοντας τη σημασία που έχουν τα συναισθήματα και η σωστή διαχείρισή τους οι μαθητές ξεκίνησαν ένα πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής με σκοπό να γνωρίσουν τα συναισθήματά τους, τη διαφορετικότητα και τον εαυτό τους, με σκοπό να συγκεραστούν οι διαφορετικές προσωπικότητες των παιδιών, ώστε να οδηγηθούμε στη δημιουργία μιας λειτουργικής ομάδας. Επίσης σκοπός υπήρξε να βοηθήσουμε τα παιδιά να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους και να μπορούν να τα εκφράζουν. Ακόμα υπήρξε βασικός στόχος να γνωρίσουν και να αποδεχτούν στοιχεία του εαυτού τους και να τονωθεί τόσο η αυτοεκτίμησή τους, αλλά και να μπορούν να βρίσκουν θετικά στοιχεία στο γενικότερο πλαίσιο της ομάδας. Στόχοι ήταν να προαχθεί η ομαδικότητα και το γενικότερο πνεύμα συνεργασίας που διέπει τόσο το σχολείο, όσο και την εκπαίδευση.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Έννοια των συναισθημάτων, αναγνώριση των συναισθημάτων, κοινωνικές δεξιότητες, ενσυναίσθηση, συνεργασία.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ως επιμέρους στόχοι ορίζονται οι παρακάτω:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά την αξία της φιλίας και της ομαδικότητας και να είναι σε θέση να διαχειρίζονται καταστάσεις άγχους, θυμού και φόβου.
- Να αναπτύξουν ενσυναίσθηση, έτσι ώστε να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων, να συμπάσχουν και να βοηθούν.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας διαφόρων συναισθημάτων.
- Να συνδέουν τα συναισθήματα με καταστάσεις και γεγονότα της καθημερινής ζωής.
- Να βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης των αρνητικών τους συναισθημάτων.
- Να αναπτύξουν πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας.
- Να αναπτύξουν οι μαθητές εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας των αρνητικών τους συναισθημάτων.
- Να συνδέουν συναισθήματα με γεγονότα και καταστάσεις της καθημερινής τους ζωής.
- Να εκφράζουν με το γραπτό λόγο καταστάσεις που τους προκαλούν αρνητικά συναισθήματα.
- Να αναγνωρίζουν συναισθήματα.

- Να μάθουν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας των συναισθημάτων μας.
- Να συνδέουν συναισθήματα με τις αντίστοιχες εκφράσεις προσώπου.
- Να εργάζονται σύμφωνα με τις αρχές της ομαδοσυνεργατικότητας.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες γραπτής και εικαστικής έκφρασης των συναισθημάτων τους.
- Να εξοικειωθούν με τη διαδικασία εύρεσης λέξεων από ένα συγκεκριμένο γράμμα.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Αποκαλυπτική-Διερευνητική μάθηση
- Βιωματική μάθηση
- Διαθεματική προσέγγιση του θέματος μέσα από πολύπλευρη διερεύνηση και μελέτη που άπτεται πολλών γνωστικών αντικειμένων
- Δραματοποίηση-παιχνίδια ρόλων

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Σύμφωνα με τον Goleman (1998) τα αποτελεσματικά προγράμματα περιλαμβάνουν δραστηριότητες που εστιάζουν στους παρακάτω τομείς:

Συναισθηματικές δεξιότητες

Γνωστικές δεξιότητες

Δεξιότητες Συμπεριφοράς-Αποτελεσματικής Επικοινωνίας

<u>Οι Συναισθηματικές δεξιότητες περιλαμβάνουν:</u>

Εντοπισμό και κατονομασία των συναισθημάτων

Έκφραση των συναισθημάτων

Αξιολόγηση έντασης συναισθημάτων

Χειρισμός συναισθημάτων

Χαλιναγώγηση ανυπομονησίας

Έλεγχος παρορμήσεων

Ελάττωση άγχους

Γνώση της διαφοράς ανάμεσα στα συναισθήματα και τις πράξεις

<u>Οι Γνωστικές Δεξιότητες περιλαμβάνουν:</u>

Α) Διάλογο με τον εαυτό ως τρόπο αντιμετώπισης ενός ζητήματος ή μιας πρόκλησης

Β) Αντίληψη και ερμηνεία κοινωνικών σημάτων, καθώς και η θεώρηση του εαυτού μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο

Γ) Χρήση των συγκεκριμένων σταδίων επίλυσης

Δ) Κατανόηση των κανόνων συμπεριφοράς

Ε) Υιοθέτηση θετικής διεκδικητικής συμπεριφοράς απέναντι στη ζωή

Στ) Καλλιέργεια αυτοεπίγνωσης

Δεξιότητες Συμπεριφοράς-Αποτελεσματικής Επικοινωνίας:

Μη λεκτικές δεξιότητες επικοινωνίας μέσω βλέμματος, της έκφρασης του προσώπου, της φωνής κλπ

Λεκτικές δεξιότητες, σαφής έκφραση των αιτημάτων, αποτελεσματική κατανόηση και αποδοχή της κριτικής, προσεχτική ακρόαση, παροχή βοήθειας, συμμετοχή σε θετικές δραστηριότητες κτλ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ξεκινώντας η σχολική χρονιά θεωρήθηκε χρήσιμο και γόνιμο να οργανωθεί και να πραγματοποιηθεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής, το οποίο να αντανακλά τις ανάγκες των παιδιών και να μπορέσει να καλύψει ανάγκες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά και των παιδιών κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Η ιδέα του προγράμματος προήλθε από τη διαπίστωση ότι τα παιδιά αρκετές φορές, ούτε γνώριζαν, αλλά ούτε και μπορούσαν να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους. Δομήθηκε λοιπόν ένα πρόγραμμα, του οποίου απώτερος σκοπός ήταν να μπορέσει να φέρει τα παιδιά σε επαφή με τον κόσμο των συναισθημάτων και να δομήσει προσωπικότητες ικανές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των καιρών, αλλά και ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού ιδρύματος, το οποίο να λαμβάνει και να αξιοποιεί εποικοδομητικά τη συναισθηματική αντιμετώπιση των μαθητών του.

Το πρόγραμμα λοιπόν αποφασίστηκε να διαρκέσει όλη τη χρονιά, ώστε να μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών, αλλά και να υπάρξει μία κλιμακούμενη συνέχεια, με σκοπό να καλυφθούν αρκετές πτυχές της Συναισθηματικής Αγωγής. Καταρτίστηκε λοιπόν ένα μηνιαίο πρόγραμμα με συγκεκριμένους στόχους και δραστηριότητες για αυτούς τους στόχους, οι οποίοι να συνδέονται μεταξύ τους και να ακολουθούν μία συγκεκριμένη αλληλουχία. Για κάθε τάξη δομήθηκε ένα διαφορετικό πρόγραμμα, μιας και οι ανάγκες των μαθητών δεν ήταν ούτε ίδιες, αλλά ούτε και μπορούσαν να ακολουθήσουν ακριβώς κοινή πορεία. Παρακάτω θα αναλυθούν τόσο οι στόχοι, όσο και οι δραστηριότητες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν και οι οποίες είναι χωρισμένες ανά μήνα.

Τα τελευταία χρονιά όλο και περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα δίνουν έμφαση στη συναισθηματική αγωγή και οι κυριότεροι στόχοι τους είναι: α)η κατανόηση των συναισθημάτων των ιδίων των παιδιών β)η έμφαση στη συναισθηματική σχέση παιδαγωγού παιδιών γ)η επιλογή δραστηριοτήτων που να λαμβάνουν υπόψη τους τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών δ)η ανάπτυξη θετικών συναισθηματικών καταστάσεων στα πλαίσια ενός υγιούς παιδαγωγικού πλαισίου.

Το πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής είχε ως κυρίαρχο στόχο την αναγνώριση, καταγραφή και έκφραση των συναισθημάτων μέσα από την κατανόησή τους και τη δυνατότητα απόκτησης της ικανότητας χειρισμού τους. Η συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού σε αυτή την ηλικία παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη κοινωνικών επαφών και σχέσεων με τους συνομήλικούς τους. Πολλά από τα συναισθήματά τους αλλάζουν και μπορούν να ξεχωρίσουν τον εαυτό τους από τους άλλους.

Τα παιδιά στη μέση παιδική ηλικία κατανοούν την πολυπλοκότητα των συναισθημάτων και τις αιτίες που τα προκαλούν. Η συναισθηματική τους κατάσταση επηρεάζεται από διάφορους παραμέτρους τις οποίες και αναγνωρίζουν. Επιπλέον κατανοούν πως τα άτομα μπορεί να αισθάνονται διαφορετικά σε διαφορετικές καταστάσεις, πως τα συναισθήματα τους μπορεί να επηρεάζονται από το αποτέλεσμα στο οποίο καταλήγουν και πως η χρονική στιγμή εμφάνισης ενός συναισθήματος παίζει καθοριστικό ρόλο στον τρόπο αντίδρασής τους. Η ενσυναίσθηση βιώνεται στην πλήρη της μορφή, δεν εκφράζουν μόνο τα συναισθήματα του άλλου, αλλά και τα συμμερίζονται.

Με στόχο λοιπόν την κατανόηση ενός αποδεκτού πλαισίου συμπεριφοράς και την υιοθέτηση μιας σταθερής διεκδικητικής στάσης απέναντι στη ζωή, προσπαθήσαμε μέσα από πολλές και ποικίλες δραστηριότητες να θεμελιώσουν τα παιδιά υγιείς σχέσεις φιλίας

και συνεργασίας με τους συμμαθητές τους, να κατανοήσουν τη συμπεριφορά τους και να μπορέσουν να διαχειρίζονται τα διάφορα συναισθήματα που έχουν.

1ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: «Γνωριμία με τα Συναισθήματα»

Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Να μπορέσουν τα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματα που διδάχθηκαν με ποικίλους τρόπους, όπως η έκφραση του προσώπου.
- Να ονομάζουν και να αναγνωρίζουν συναισθήματα.
- Να κατανοήσουν και να αναπτύξουν μη λεκτικούς τρόπους επικοινωνίας των συναισθημάτων τους (έκφραση προσώπου).
- Να εκφράσουν με λεκτικό τρόπο συναισθήματα και σκέψεις.
- Να καλλιεργήσουμε τη Φιλαναγνωσία.
- Να αναπτύξουν οι μαθητές εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας διαφόρων συναισθημάτων.
- Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.
- Να αντιληφθούν την αξία και σημασία της αγάπης στη ζωή μας.

Οκτώβριος

«Γνωριμία με τα Συναισθήματα»

Κατά τη διάρκεια του πρώτου μήνα του προγράμματος, θεωρήθηκε σκόπιμο να έρθουν τα παιδιά της Α΄ Δημοτικού σε μια πρώτη γνωριμία με τα συναισθήματα και να κατανοήσουν τι είναι τα συναισθήματα, το ρόλο τον οποίο διαδραματίζουν στη ζωή μας και πώς αυτά εκφράζονται στην καθημερινότητά μας. Έτσι λοιπόν μέσα από πίνακες ζωγραφικής τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν διαφορετικές εκφράσεις του προσώπου και να μπορέσουν να αναγνωρίσουν κάθε φορά το συναίσθημα, το οποίο εκφραζόταν μέσα αυτές.

«Δέντρο και Ρολόι Συναισθημάτων»

Η αμέσως επόμενη δραστηριότητα ήταν να φτιαχτεί ένα δέντρο και ένα ρολόι συναισθημάτων, με στόχο να μπορούν τα παιδιά να έρχονται σε καθημερινή επαφή με τα συναισθήματά τους, αλλά και να μπορούν σε καθημερινή βάση να εκφράζουν το πώς νιώθουν όταν έρχονται στο σχολείο. Κατά τη διάρκεια της ημέρας, το κάθε παιδί είχε τη δυνατότητα να αλλάξει το συναίσθημά του, ανάλογα με τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρισκόταν.

«Το τρένο των Συναισθημάτων»

Η δραστηριότητα η οποία επιλέχθηκε από τη Β΄ Δημοτικού ήταν σχετική επίσης με την αναγνώριση των συναισθημάτων και την εξοικείωση των παιδιών με τον ψυχικό τους κόσμο. Φτιάχτηκε έτσι το τρένο των συναισθημάτων, με σκοπό το κάθε παιδί, με το δικό του βαγόνι, να «ταξιδέψει» στη χώρα των συναισθημάτων με αρχικό σκοπό να αποδεχτεί και να γνωρίσει στοιχεία του εαυτού του, να τονωθεί η αυτοεκτίμησή του, να ενισχυθεί η αυτοπεποίθησή του μέσα από παιχνίδια και βιωματικές ασκήσεις που είναι ειδικά σχεδιασμένες για την περίσταση.

Νοέμβριος

«Το δέντρο της Αγάπης»

Τον αμέσως επόμενο μήνα του προγράμματος και αφού τα παιδιά της Α΄ Δημοτικού είχαν ήδη έρθει σε μια πρώτη επαφή με τα συναισθήματα, ακολούθησαν δραστηριότητες οι οποίες προάγουν τις έννοιες της αγάπης, της φιλίας, της συνεργασίας και της ομαδικότητας. Φτιάξαμε λοιπόν το «Δέντρο της Αγάπης» και τα παιδιά πάνω στο συγκεκριμένο δέντρο κόλλησαν μηνύματα αγάπης, γραμμένα σε καρδιές, και συζητήσαμε για την αξία και σημασία της αγάπης στη ζωή μας.

«Ζωγραφίζω το Συναίσθημα»

Επόμενη δραστηριότητα η οποία πραγματοποιήθηκε ήταν να φτιάξουν τα παιδιά τις δικές τους φατσούλες, οι οποίες να δείχνουν από ένα συναίσθημα, όποιο επέλεγε το κάθε παιδί. Τα παιδιά κατασκεύασαν το καθένα το πρόσωπο, το οποίο επιθυμούσε και πάνω σε αυτό αποτύπωσε το συναίσθημα το οποίο υιοθέτησε.

«Η κυρία Λύπη και ο κύριος Φόβος»

Επόμενη δραστηριότητα η οποία πραγματοποιήθηκε ήταν να φτιάξουν δύο κουτιά, ένα της κυρίας Λύπης κι ένα του κυρίου Φόβου. Η πρόσοψη των κουτιών σχεδιάστηκε έτσι ώστε να αποτυπώνει το αντίστοιχο συναίσθημα και μέσα από ένα ανοιχτό στόμιο τα παιδιά τοποθέτησαν χαρτάκια με αρνητικά συναισθήματα. Στόχος της παραπάνω δραστηριότητας ήταν η αναγνώριση διαφορετικών αρνητικών συναισθημάτων και η σωστή διαχείρισή τους.

«Το Νησί των Συναισθημάτων»

Τελευταία δραστηριότητα η οποία πραγματοποιήθηκε, ήταν αυτή η οποία συνδέθηκε με το «Νησί των Συναισθημάτων» του Μάνου Χατζιδάκι. Στα παιδιά διαβάστηκε η ιστορία και παρακολούθησαν και το σχετικό βίντεο, με σκοπό να προσπαθήσουν να κατανοήσουν τα συναισθήματα τα οποία αποτυπώνονταν μέσα σε αυτό και έπειτα να προσπαθήσουν να εκφράσουν μέσω της ζωγραφικής τα συναισθήματα τα οποία αποτυπώνονταν στην ιστορία αυτή. Το ένα τμήμα έκανε την εικονογράφηση της ιστορίας, ενώ το άλλο τμήμα προσπάθησε να βάλει την ιστορία σε χρονική σειρά και να κατανοήσει τους λόγους για τους οποίους συνέβησαν.

Παρόμοια δραστηριότητα επέλεξε να πραγματοποιήσει και η Β΄ Δημοτικού, με τα παιδιά να ζωγραφίσουν πάνω σε πρόσωπα τα συναισθήματα, τα οποία επέλεξαν να αποτυπώσουν, καθώς και αυτά τα οποία τους δημιουργούσαν τη μεγαλύτερη εντύπωση.

2ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: «Αναγνωρίζω τα διάφορα Συναισθήματα»

Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Να αναπτύξουν οι μαθητές εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης των αρνητικών τους συναισθημάτων.
- Να συνδέουν συναισθήματα με γεγονότα και καταστάσεις της καθημερινής τους ζωής.
- Να ελέγχουν τα αρνητικά συναισθήματα.
- Να μάθουν να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο καταστάσεις λύπης, φόβου και άγχους.
- Να συνδέουν συναισθήματα με γεγονότα και καταστάσεις της καθημερινότητας.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες γραπτής έκφρασης των συναισθημάτων τους.
- Να μάθουν να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο καταστάσεις που τους προκαλούν αρνητικά συναισθήματα.

- Να αναπτύξουν ένα πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.

Δεκέμβριος

«Το Στεφάνι της Αγάπης»

Το Δεκέμβριο η Α΄ Δημοτικού πραγματοποίησε μία δραστηριότητα, με σκοπό την ενδυνάμωση των δεσμών της ομάδας και της προώθησης της συνεργασίας των παιδιών. Επιπλέον λόγος υπήρξε το να μπορούν τα παιδιά να εκφράζουν συναισθήματα αγάπης και συμφιλίωσης, προς άλλα παιδιά, καθώς και να μπορέσουν να κατανοήσουν τις ανάγκες των άλλων παιδιών στον κόσμο. Φτιάξαμε γι αυτό το «Στεφάνι της Αγάπης» μέσα στο οποίο τα παιδιά έγραψαν μηνύματα αγάπης προς τους άλλους, αλλά και για τα δικαιώματα τα οποία πρέπει να έχουν όλοι οι άνθρωποι.

Στόχος αυτής της δραστηριότητας ήταν τα παιδιά να αποκτήσουν ικανότητες γραπτής έκφρασης των ιδεών τους, αλλά και να εκφράσουν τόσο με γλωσσικό, όσο και με εικαστικό, μηνύματα αγάπης, συνεργασίας και ομαδικότητας.

Ιανουάριος

«Οι πλανήτες των Συναισθημάτων»

Τον Ιανουάριο, καθώς το πρόγραμμα προχωρούσε και οι μικροί μαθητές είχαν κατανοήσει την έννοια των συναισθημάτων, αλλά και τη σημασία που παίζουν στην καθημερινότητά μας, επιλέχθηκαν δραστηριότητες με πιο στοχευμένο περιεχόμενο, με σκοπό να ανακαλύψουν συγκεκριμένα συναισθήματα και να μπορούν αργά και σταθερά να τα διαχειρίζονται. Επιλέχθηκαν συγκεκριμένα συναισθήματα και τα παιδιά έφτιαξαν τους «πλανήτες των συναισθημάτων», όπου σκοπός της δραστηριότητας ήταν να δημιουργήσουν ένα κολάζ με εικόνες, οι οποίες να απεικονίζουν συγκεκριμένο συναίσθημα και έπειτα να το τοποθετήσουν στον κατάλληλο πλανήτη, ανάλογα με το πιο συναίσθημα είναι αυτό.

Η Β΄ Δημοτικού κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος, δούλεψε με γνώμονα τις κοινωνικές δεξιότητες της ενσυναίσθησης και της θεώρησης διαφορετικών οπτικών (ενεργητική ακρόαση ανατροφοδότηση-ενσυναίσθηση-κατανόηση της οπτικής του άλλου). Βαθμιαία έγινε η απόκτηση της ικανότητας της ενσυναίσθησης σε αυτή την ηλικία και μέσα από θεατρικό παιχνίδι έμαθαν οι μαθητές να επιλύουν τις συγκρούσεις και να κάνουν συμβιβασμούς έτσι ώστε να μπορούν να συνεργάζονται και να βρίσκουν ευχαρίστηση σε κοινές ομαδικές δραστηριότητες.

Φεβρουάριος

«Το Χαμόγελο των φλεγόμενων φτερών»

Κατά τη διάρκεια αυτού του μήνα για τους μικρούς μαθητές της Α΄ Δημοτικού, επιλέχθηκαν δύο πολύ συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι οποίες αποσκοπούσαν στο να μπορέσουν με εικαστικό τρόπο να αποδώσουν τα συναισθήματα τα οποία μάθαιναν όλο αυτό το διάστημα. Αφορμή για τις δύο αυτές δραστηριότητες στάθηκαν, ένας πίνακας και ένα πολύ γνωστό παραμύθι. Ο πίνακας ήταν του Χ. Μιρό «Το χαμόγελο των φλεγόμενων φτερών» και το παραμύθι «Η παλέτα των Συναισθημάτων». Τα παιδιά έπρεπε παρατηρώντας τον πίνακα να προσπαθήσουν να αποδώσουν χρησιμοποιώντας την φαντασία τους το συναίσθημα που εκείνα επιθυμούσαν πάνω στο ανέκφραστο πρόσωπο. Με αυτό τον τρόπο θα απέδιδαν με εικαστικό τρόπο το συναίσθημα που εκείνα φαντάζονταν. Παρόμοια δραστηριότητα ήταν η παλέτα των συναισθημάτων, όπου πάλι χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους, έπρεπε να δώσουν ένα χρώμα τα οποία εκείνα επιθυμούσαν σε κάθε ένα από τα πρόσωπα.

3ο ΤΡΙΜΗΝΟ

Θεματική ενότητα: «Σχολικός Εκφοβισμός»

Γενικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να κατανοήσουν την έννοια του σχολικού εκφοβισμού.
- Να είναι σε θέση να διακρίνουν τις ποικίλες μορφές που μπορεί να πάρει.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες περιγραφής προσώπων και αφήγησης γεγονότων και καταστάσεων.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της φιλίας και της ομαδικότητας και να είναι σε θέση να διαχειρίζονται αγχογόνες καταστάσεις.
- Να καλλιεργήσουν οι μαθητές ικανότητες αντίστασης απέναντι σε αρνητικές εμπειρίες.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, έτσι ώστε να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων, να συμπάσχουν και να βοηθούν.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν επιρροή στο θέμα του εκφοβισμού και ότι μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπισή του.
- Να καλλιεργήσουμε ένα κλίμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των μαθητών.

Μάρτιος

«Σχολικός Εκφοβισμός»

Κατά τη διάρκεια αυτού του μήνα, αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με το θέμα του σχολικού εκφοβισμού, τόσο λόγω του επίκαιρου του θέματος, όσο και λόγω της σπουδαιότητας του ζητήματος. Ξεκίνησε λοιπόν το συγκεκριμένο θέμα, με συζήτηση και ενημέρωση των παιδιών, ως προς την έννοια του σχολικού εκφοβισμού και τη σημασία που έχει η πρόληψη και η έγκαιρη ενημέρωση των εκπαιδευτικών από την πλευρά των παιδιών, ως προς το φαινόμενο. Η ουσία ήταν να καταλάβουν τα παιδιά τη σπουδαιότητα και να αντιληφθούν τη σημασία που έχει η σωστή επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς, ώστε να μπορέσουν να τα βοηθήσουν τα σε μια ενδεχόμενη περίπτωση.

Έπειτα επιλέχθηκαν δραστηριότητες, οι οποίες αντανακλούσαν τη σπουδαιότητα του ζητήματος και βοηθούσαν τα παιδιά να αντιληφθούν τη σημασία του. Έφτιαξαν μολύβια πάνω στα οποία ζωγράφισαν σκηνές από περιπτώσεις ενδοσχολικής βίας και έγραψαν μηνύματα που αντικατόπτριζαν τη σημασία του φαινομένου. Κάποια από τα μηνύματα ήταν «Όχι στη βία! Ναι στη φιλία» και «Μίλα, μη φοβάσαι!». Τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτή τη δραστηριότητα και αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης για αρκετές μέρες.

Επίσης οι μικροί μαθητές της Α΄ Δημοτικού σε συνεργασία με τους μαθητές της Στ΄ Δημοτικού πήραν μέρος στη δημιουργία μικρών βίντεο με θέμα το σχολικό εκφοβισμό. Ο στόχος ήταν να μπορέσουν μέσα από τη δημιουργία αυτών των βίντεο, να μάθουν με τρόπο "βιωματικό" την έννοια του ενδοσχολικού εκφοβισμού και να μπορέσουν να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο συμβαίνει να έρθουν αντιμέτωποι, με ένα τέτοιο φαινόμενο. Η συγκεκριμένη διαδικασία βοήθησε επίσης στο να δημιουργηθούν άρρηκτοι δεσμοί μεταξύ των παιδιών και να συνεργαστούν με ένα δημιουργικό τρόπο με μαθητές μεγαλύτερης τάξης.

Απρίλιος

«Διαφορετικότητα»

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα του προγράμματος, επιλέχθηκε ένα θέμα το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο αρκετών συζητήσεων και είναι πάντα επίκαιρο, ειδικότερα σε μια εποχή που η παγκοσμιοποίηση έχει εισχωρήσει ενεργά στις ζωές, τόσο των ενηλίκων, όσο και των παιδιών. Το θέμα που πραγματευθήκαμε ήταν αυτό της διαφορετικότητας. Θεωρήσαμε ότι είναι καίριο ζήτημα, να μπορέσουν τα παιδιά να αντιληφθούν τη σημασία που έχει, αλλά και την επιρροή του στην καθημερινότητά μας.

Ασχοληθήκαμε λοιπόν με τη γνωστή ιστορία του «'Ελμερ» και συζητήσαμε για τη σημασία του να είσαι διαφορετικός, το ρόλο που έχει η διαφορετικότητα στη ζωή μας και τη έννοια της διαφορετικότητας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Τα παιδιά κατανόησαν τη μεγάλη σημασία του θέματος και μπόρεσαν να αντιληφθούν το θετικό του να είσαι διαφορετικός, το πόσο αυτό συμβάλλει στην πολυμορφικότητα της κοινωνίας, αλλά και της καθημερινής μας ζωής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Beran, T. & Li, Q. (2007). The relationship between cyberbullying and school bullying. *Journal of Student Wellbeing*, 1, 1533.

Olweus, D. (Επιμ. Γ. Τσιάντης) (2009). *Εκφοβισμός και βία στο Σχολείο: Τι γνωρίζουμε και τι μπορούμε να κάνουμε*. Αθήνα: Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Psalti, A. (2012). Bullies, victims, and bullyvictims in Greek schools: Research data and implications for practice. *Hellenic Journal of Psychology*, 9, 132157.

Smith, P. K. & Morita, Y. (1999). Introduction. In P. K. Smith, Y. Morita, J. JungerTas, D. Olweus, R. Catalano, & P. Slee (eds.), *The Nature of School Bullying: A Cross–National Perspective*. London and New York: Routledge, 14.

Καψάλης, Α. (2005). *Παιδαγωγική ψυχολογία*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί.

Κουρκούτας, Η. (2011). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά. Παρεμβάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας και του σχολείου*. Αθήνα: Τόπος.

Μακρή Μπότσαρη, Ε. (2010). *Θυμός-Επιθετικότητα-Εκφοβισμός. Θεωρητικές προσεγγίσεις και Πρακτικές Διαχείρισης*. Αθήνα: Παπαζήση.

Μουλάκη, Ε. (2004). *Η παλέτα των συναισθημάτων*. Αθήνα: Κέδρος.

Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την τέχνη

Μαρία Κοκκιάδη, Ειρήνη Ιατράκη, Φώτιος Κανταρτζόγλου

(ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ mariakokkiadi92@gmail.com , ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ eirini_iat@yahoo.gr , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ fotis2780@hotmail.com)

Ζάννειο Εκπαιδευτήριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα σχεδιάσθηκε στην αρχή της χρονιάς με σκοπό να υλοποιηθεί μέσα σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από κάθε τάξη ξεχωριστά, βασισμένο στις ικανότητες των παιδιών. Σκοπός του προγράμματος ήταν να εξερευνήσουν οι μικροί μαθητές τις μορφές της τέχνης και ειδικότερα της ζωγραφικής και να ανακαλύψουν τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται διάφορα γεγονότα από διαφορετικές κατηγορίες στη ζωγραφική. Το πρόγραμμα χωρίστηκε σε θεματικές ενότητες και η κάθε τάξη ανέλαβε από μία ενότητα με σκοπό την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων, κατάλληλα προσαρμοσμένες, έτσι ώστε να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την τέχνη της ζωγραφικής και να γνωρίσουν με ένα διαφορετικό τρόπο τα γεγονότα που διαδραματίζονται στη διάρκεια του χρόνου και είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την καθημερινή μας ζωή, τις παραδόσεις μας, αλλά και γενικότερα με τη ζωή των ανθρώπων και του περιβάλλοντος στο οποίο κινούνται. Οι θεματικές ενότητες ήταν αφιερωμένες στη λαογραφία, τις παγκόσμιες ημέρες, τους μεγάλους Έλληνες ζωγράφους, του γνωστούς ξένους ζωγράφους και τα ρεύματα της ζωγραφικής.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_3.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ζωγραφική, γνωστοί ζωγράφοι, Παγκόσμιες Ημέρες, Ομαδοσυνεργατική μέθοδος, ρεύματα ζωγραφικής, λαογραφία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η καλλιτεχνική δημιουργία προϋποθέτει την εκμετάλλευση όλων των διαθέσιμων καλλιτεχνικών πόρων, με στόχο τον αποτελεσματικό συνδυασμό των απαραίτητων και αναγκαίων καλλιτεχνικών, μετακαλλιτεχνικών, γνωστικών και οπτικοκινητικών δεξιοτήτων για την έκφραση που θα συμπεριλαμβάνει χρώμα, άρωμα, φως, τρυφερότητα και βεβαίως ευαισθησία. Η εικόνα, ατομική ή συλλογική, θα είναι τελικά μια αυτοπροσωπογραφία ή μια συνεικόνα που θα μας μεταδίδει ένα αίσθημα οικειότητας. Τα υποθέματα ανά τάξη θέτουν απαιτήσεις που δεν προκύπτουν τόσο από το γεγονός ότι κάθε υποδεξιότητα της καλλιτεχνικής έκφρασης είναι γνωσιακά απαιτητική όσο από το γεγονός ότι αυτά τα υποθέματα αλληλεπιδρούν δυναμικά και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Ο βαθμός αλληλεπίδρασης σε συνδυασμό με το καλλιτεχνικό ταλέντο του μαθητή «καλλιτέχνη» καθορίζει τελικά το όραμα, την τελική έκφραση αυτού του οράματος, το ύφος, την πληροφορικότητα και τη συνοχή του καλλιτεχνικού δημιουργήματος.

Εν τέλει για το σχεδιασμό αποτελεσματικότερων μαθησιακών περιβαλλόντων τα οποία α) θα αναπτύσσουν τις μετακαλλιτεχνικές δεξιότητες των μαθητών καλλιτεχνών σχετικά με τον εκφραστικό λόγο β) θα εμπνέουν τους μαθητές να αφιερώνουν περισσότερο γνωσιακό δυναμικό κατά την εκτέλεση καλλιτεχνικών έργων γ) θα τονίζουν την επικοινωνιακή διάσταση του καλλιτεχνικού λόγου δ) θα καθιστούν εφικτή την αξιολόγηση των ατομικών

καλλιτεχνικών δεξιοτήτων και ε) θα αναπτύσσουν τις αναγκαίες στρατηγικές, γνώσεις και δεξιότητες που θα οδηγούν τους μαθητές σε καλλιτεχνική αυτονομία.

Για το Σχολικό έτος 20142015 προγραμματίστηκε και υλοποιήθηκε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα απ' όλες τις τάξεις του Σχολείου, από δασκάλους και καθηγητές ειδικοτήτων. Το πρόγραμμα αυτό είχε ως τίτλο «Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την Τέχνη». Η σύνθεση της πρώτης ολομέλειας συμπεριέλαβε όλες τις τάξεις και αφορούσε στην παρουσίαση του υλικού που πρόκειται να επεξεργαστεί η κάθε τάξη. Το αυτό επαναλήφθηκε με τη λήξη-ολοκλήρωση της γνωστικοπαιδαγωγικής και ψυχοκινητικής οπτικής. Οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν τις απόψεις τους, έτσι ώστε να είναι συμβατές με το αναπτυξιακό επίπεδο των μικρών παιδιών. Για το συγκεκριμένο πρόγραμμα υιοθετήθηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας και στην ανέλιξη του χρόνου ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2015. Η κορύφωση αυτής της πρωτοβουλίας ήταν η έκδοση της εφημερίδας «Ζιζάννειο».

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του προγράμματος "Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την Τέχνη" είναι οι μαθητές να εισαχθούν στον καλλιτεχνικό κόσμο, να διερευνήσουν τις διάφορες εκφάνσεις και ρεύματα ζωγραφικής, να γνωρίσουν τους σημαντικότερους ζωγράφους και τα έργα αυτών καθώς και τα Μουσεία που στεγάζουν τις συγκεκριμένες δημιουργίες.

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι ακόλουθοι:

- Να καλλιεργήσουν το καλλιτεχνικό αίσθημα.
- Να διακρίνουν στοιχεία που καθορίζουν την ιδιωτική οδό του καθενός με στόχο να αναδειχθούν τα ενδιαφέροντα και οι δεξιότητες στο χώρο της ζωγραφικής.
- Να μάθουν να συνεργάζονται με την μύησή τους στη ζωγραφική.
- Να αντιληφθούν τη διαθεματικότητα των αντικειμένων με την εξακτίνωση του κεντρικού πυρήνα μάθησης σε επί μέρους μαθησιακά αντικείμενα.
- Να δημιουργηθούν κίνητρα για τη βαθύτερη ενασχόληση με το χώρο της ζωγραφικής, κίνητρα που ενισχύονται με τη δημοσίευση των έργων τους στη σχολική μας εφημερίδα.
- Να εμπλουτίσουν το γνωσιακό τους status για να μπορούν ν' αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη ευελιξία και άνεση τα υπό συζήτηση αντικείμενα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Όλοι οι εκπαιδευτικοί, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικοτήτων, επεξεργάστηκαν στις τάξεις τους τις υποθεματικές ενότητες ανά μήνα που είχαν αναλάβει. Μέσα από ποικίλες βιωματικές και διαθεματικές δραστηριότητες εισήγαγαν τους μαθητές στον καλλιτεχνικό κόσμο προκειμένου να διερευνήσουν τις διάφορες εκφάνσεις και ρεύματα ζωγραφικής, τους σημαντικότερους ζωγράφους και τα έργα αυτών καθώς και τα Μουσεία που στεγάζουν τις συγκεκριμένες δημιουργίες.

Α' τάξη

Οι μαθητές της Α' τάξης επεξεργάστηκαν το υποθέμα «Η λαογραφία μέσα στην τέχνη». Οι μαθητές μέσα από ποικίλες δραστηριότητες και με τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, έγιναν μικροί εξερευνητές και καλλιτέχνες. Κατά τη διάρκεια του μήνα παρατήρησαν πίνακες ζωγραφικής που αποτυπώνουν εικόνες από τον τρύγο, τη σπορά και το όργωμα, εργασίες που παραμένουν σταθερές στο πέρασμα των χρόνων. Συνειδητοποίησαν με αυτό τον τρόπο πώς η ανθρώπινη εργασία επηρεάζει την τέχνη.

Συνεχίζοντας την εξερεύνησή μας στον κόσμο της Τέχνης και προσπαθώντας να μάθουμε τη σύνδεσή της με τα ήθη και τα έθιμα που υπάρχουν, αλλά και τον τρόπο με τον

οποίο αυτά αποτυπώνονται μέσω της Τέχνης, το μήνα Νοέμβριο ασχοληθήκαμε με το λιομάζωμα, τα ήθη και τα έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, τα έθιμα της Αποκριάς και μάθαμε πώς όλες αυτές οι δραστηριότητες έχουν αποτυπωθεί μέσω της ζωγραφικής. Τα παιδιά έγιναν δημιουργοί και τα έργα τους αποτύπωσαν την οπτική γωνία με την οποία προσλαμβάνουν και αντιλαμβάνονται την Τέχνη αλλά και τα βιώματα που αποτυπώνονται σε αυτή διαμέσου του χρόνου.

Μέσα από τη συνεχή εξερεύνηση στα μονοπάτια της Τέχνης και σε ό,τι αυτή μας προσφέρει και μας διδάσκει, οι μικροί μαθητές της Α΄ Δημοτικού ακολούθησαν το δικό τους μονοπάτι, εξερευνώντας όλες τις σημαντικές πτυχές, με τις οποίες έχουν αποτυπωθεί σημαντικά γεγονότα της παράδοσης μας, όπως η Καθαρά Δευτέρα, η Σαρακοστή και τα ήθη και έθιμα του Πάσχα. Μέσα από εικαστικές και διαθεματικές δραστηριότητες, τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με αυτά τα σημαντικά γεγονότα και ανακάλυψαν τρόπους έκφρασης, αλλά και το νόημα αυτών των παραδόσεων, που τόσο σημασία έχουν στη ζωή μας.

Ολοκληρώνοντας σταδιακά το ταξίδι μας στην Τέχνη, οι μικροί μαθητές της Α΄ Δημοτικού ανακάλυψαν, μέσα από ένα συνδυασμό εικαστικών και διαθεματικών δραστηριοτήτων, διαφορετικές πτυχές που σχετίζονται με τη σύνδεση της Τέχνης και τα ήθη και έθιμα του τόπου μας. Μέσα από μια πανδαισία χρωμάτων, ήχων και άλλων ερεθισμάτων διεύρυναν τις γνώσεις τους και ανέπτυξαν τις ικανότητες τους, τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

Β’ τάξη

Οι μαθητές της Β΄ τάξης ήρθαν σε επαφή με σπουδαία Ιστορικά, Θρησκευτικά, Πολιτιστικά γεγονότα και Θέματα Αγωγής Υγείας, που αφορούν στο φθινόπωρο και το χειμώνα, τα οποία θα τα συνδέσουν με σημαντικά έργα τέχνης. Γνωρίζοντας ζωγράφους, αναζητώντας τα έργα τέχνης τους και μαθαίνοντας για τις διάφορες τεχνικές τους, οι μαθητές μας απελευθέρωσαν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους μέσα από ομαδικές βιωματικές εργασίες. Οι δραστηριότητες συμπεριέλαβαν χρωματισμό διαφόρων διάσημων πινάκων, έκφραση συναισθημάτων που κατακλύζουν τους μαθητές κατά την παρατήρηση έργων τέχνης καθώς και ερμηνεία της συναισθηματικής κατάστασης των προσώπων που απεικονίζονται. Εικαστικές δημιουργίες εμπνευσμένες από γνωστούς πίνακες, ομαδική ζωγραφιά για την ανάδειξη του σεβασμού στα άτομα με ειδικές ανάγκες, δημιουργία παραμυθιού με αφορμή κάποιον πίνακα, κολάζ από πίνακες και παζλ από πίνακες.

Οι μαθητές δούλεψαν, το δεύτερο μήνα υλοποίησης του προγράμματος, την εποχή «Άνοιξη» και ήρθαν σε επαφή με τις Παγκόσμιες Ημέρες κατά του Ενδοσχολικού Εκφοβισμού, Θεάτρου, Πολιτισμού, Νερού, τη Διεθνή Ημέρα Της Γης και το Πάσχα, ένα σπουδαίο Θρησκευτικό γεγονός. Οι μαθητές μας επεξεργάστηκαν ξεχωριστούς και όμορφους πίνακες μέσα από ευχάριστες, βιωματικές, ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβάνοντας θεατρικά παιχνίδια, παζλ διάφορων πινάκων, συνέχεια του μισού πίνακα που «φαγώθηκε» από ένα ποντικάκι, ομαδική ζωγραφιά κολάζ σχετική με το νερό. Παράλληλα συζήτησαν για τα συναισθήματα που τους προκαλεί ο κάθε πίνακας καθώς και για το πώς μπορεί να νιώθει κάποιος που «ζει» μέσα στον πίνακα, καλλιεργώντας έτσι τη φαντασία και την ενσυναίσθησή τους.

Συνεχίζοντας και ολοκληρώνοντας το ταξίδι μας στον Κύκλο του Χρόνου, οι μαθητές της Β΄ τάξης προσέγγισαν μέσα από την τέχνη τη θάλασσα, ένα θέμα με το οποίο ασχολήθηκαν πολλοί καλλιτέχνες. Επεξεργάστηκαν ανά ομάδες τους πίνακες με τη συγκεκριμένη θεματολογία, τους ανέλυσαν και έπειτα δημιούργησαν ένα κολάζ με αυτούς. Ακόμη, συσχέτισαν με την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος πολλούς γνωστούς πίνακες, δημιουργώντας παράλληλα και το δικό τους όμορφο πίνακα για το Περιβάλλον.

Τον τελευταίο μήνα του προγράμματος μας, οι μαθητές της Β' Δημοτικού έκαναν μια ανασκόπηση του «Κύκλου της τέχνης μέσα στον χρόνο», επανεξέτασαν δηλαδή και παρουσίασαν οι ομάδες εργασίας στην τάξη, τις σημαντικότερες Παγκόσμιες Ημέρες που επεξεργάστηκαν, τις οποίες συνέδεσαν με διάσημους πίνακες ζωγραφικής. Έπειτα παρουσίασαν τις εργασίες τους και συζήτησαν σχετικά με το τι αποκόμισαν από την όλη διαδικασία καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν.

Γ' τάξη

Οι μαθητές της Γ' τάξης ήρθαν σε επαφή με την Τέχνη και, πιο συγκεκριμένα, με πίνακες ζωγραφικής μεγάλων Ελλήνων ζωγράφων. Μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες οι μαθητές προσέγγισαν τα συναισθήματα, τα αναγνώρισαν και ερμήνευσαν μέσα από τα μοναδικά τους μάτια τις δικές τους εικόνες. Τα παιδιά μέσα από σπουδαία έργα τέχνης αντιλήφθηκαν την αξία και τη διαχρονικότητα των συναισθημάτων σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Τον Νοέμβριο, οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με γνωστούς πίνακες Ελλήνων Ζωγράφων και συνέδεσαν διαθεματικά τις γνώσεις και τις απόψεις τους σε ζητήματα όπως η φύση και το Περιβάλλον, η Γεωγραφία, η διατροφή και τα παλιά επαγγέλματα. Στόχος ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών με βιωματικό τρόπο και η αναγνώριση διαχρονικών αξιών μέσα από την Τέχνη της Ζωγραφικής.

Τον επόμενο μήνα υλοποίησης του προγράμματος, οι μαθητές παρενέβησαν εικαστικά σε γνωστούς πίνακες, γνώρισαν τα πιο γνωστά έργα του μεγάλου μας ζωγράφου Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, ζωντάνεψαν διάσημους πίνακες Ελλήνων Ζωγράφων, ώστε να βιώσουν την Τέχνη μέσα από μια διαφορετική προσέγγιση και να δημιουργήσουν ένα μοναδικό επιτραπέζιο παιχνίδι, εμπνευσμένοι από την επαφή τους με την τέχνη της ζωγραφικής μέχρι σήμερα.

Τον τελευταίο μήνα του εν λόγω προγράμματος, οι μαθητές ολοκλήρωσαν το επιτραπέζιο παιχνίδι (παζλ) που δημιούργησαν. Κίνητρο η επαφή τους με τους Έλληνες Ζωγράφους, για να φτιάξουν ένα σταυρόλεξο με θέμα «Έλληνες Ζωγράφοι και σπουδαία έργα Τέχνης». Με τον τρόπο αυτό δόθηκε ένα καλλιτεχνικό ερέθισμα ώστε να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους πάνω στην τέχνη της Ζωγραφικής.

Δ' τάξη

Οι μαθητές της Δ' τάξης γνώρισαν σημαντικούς ξένους ζωγράφους και διάσημα έργα τους. Συγκεκριμένα με τη θεματική ενότητα «Άνθρωπος και Τέχνη» επιδιώχθηκε οι μαθητές να ερευνήσουν και να επεξεργαστούν σημαντικά έργα τέχνης, να εκφράσουν ιδέες και συναισθήματα, καθώς και να απελευθερώσουν την εκφραστικότητά τους με συλλογικό τρόπο. Για τον Οκτώβριο, είχαν σχεδιαστεί δραστηριότητες, διαφορετικές για κάθε ομάδα εργασίας, με απώτερο σκοπό την εισαγωγή των μαθητών στο χώρο της Τέχνης και της Δημιουργίας.

Οι μαθητές, τον επόμενο μήνα, ασχολήθηκαν με πίνακες σημαντικών Ξένων Ζωγράφων και αναζήτησαν πληροφορίες από το διαδίκτυο για τη ζωή και το έργο αυτών τις οποίες κατέγραψαν σε φύλλα εργασίας. Στόχος ήταν οι μαθητές να ερευνήσουν έργα ζωγραφικής, να τα επεξεργαστούν και στη συνέχεια να δημιουργήσουν τα δικά τους μέσα από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες. Προσπάθησαν να αλλάξουν χαρακτηριστικά των πινάκων και να φτιάξουν ταυτότητες των έργων τις οποίες τελικά παρουσίασαν στην ομάδα.

Ολοκληρώνοντας τη «γνωριμία» μας με τους σημαντικότερους ξένους ζωγράφους και τα έργα αυτών, οι μαθητές της Δ' τάξης επικεντρώθηκαν περισσότερο στην έκφραση των συναισθημάτων που μας προκαλούν διάσημοι πίνακες που συναντήσαμε. Στη συνέχεια, δημιουργήσαμε μία ταυτότητα του αγαπημένου μας πίνακα όπου καταγράψαμε τα

χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. Τέλος, δημιουργήσαμε μία ομαδική ζωγραφιά η οποία αποτύπωνε τις εντυπώσεις μας στο πρόγραμμα που υλοποιήσαμε.

Με τον ερχομό της νέας χρονιάς ολοκληρώσαμε την ενασχόληση και τη «γνωριμία» μας με τους σημαντικότερους ξένους ζωγράφους και τα έργα αυτών. Αυτό τον μήνα οι μαθητές αντάλλαξαν εντυπώσεις για την εκπόνηση του συγκεκριμένου προγράμματος καθώς και ιδέες που αποκόμισαν κατά τη διάρκεια του Α' τριμήνου σχετικά με την Τέχνη και τη σημασία της στη ζωή μας. Επιπλέον, εξέφρασαν τα συναισθήματα που τους προκάλεσαν διάσημοι πίνακες και δημιούργησαν μία ταυτότητα του αγαπημένου μας πίνακα, ενώ κατέγραψαν τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα.

Στ' τάξη

Στο πλαίσιο του διαθεματικού σχεδιασμού της σχολικής εφημερίδας ΖΙΖΑΝΝΕΙΟ οι μαθητές της Στ΄ ασχολήθηκαν με τα ρεύματα στη ζωγραφική καθ΄ όλη τη διάρκεια του α΄ τριμήνου. Κύριος σκοπός της ομαδικής εργασίας ήταν να καλλιεργηθεί στους μαθητές η φαντασία, η παρατηρητικότητα και η ευαισθησία απέναντι στην τέχνη. Οι στόχοι για το μήνα Οκτώβρη συμπεριέλαβαν, μεταξύ άλλων, την κατανόηση από τους μαθητές των εννοιών τέχνη, καλλιτέχνης, ρεύμα, εκπρόσωπος, θέμα και τεχνική, την ενασχόληση τους με σημαντικά ρεύματα ζωγραφικής και τη γνωριμία με τους κύριους εκπροσώπους των ρευμάτων αυτών. Οι μαθητές επεξεργάστηκαν θεωρητικά και πρακτικά αντιπροσωπευτικούς πίνακες από διάφορες εποχές και εκφράστηκαν ζωγραφίζοντας και γράφοντας. Τα ρεύματα για το μήνα Οκτώβρη ήταν: ο Ρεαλισμός, ο Ιμπρεσιονισμός, ο Πουαντιγισμός, ο Εξπρεσιονισμός και ο Φοβισμός.

Οι μαθητές συνέχισαν την ενασχόληση με τα ρεύματα στη ζωγραφική. Τα ρεύματα για το μήνα Νοέμβρη ήταν: ο Κυβισμός, ο Σουρεαλισμός, ο Αφηρημένος Εξπρεσιονισμός και η Pop art.

Το Δεκέμβριο, τα μαθήματα αφιερώθηκαν στην κατασκευή από τους μαθητές δραστηριοτήτων και παιχνιδιών για την εφημερίδα, όπως το κρυπτόλεξο του ιμπρεσιονισμού, αντιστοίχιση πινάκων με ρεύματα, βρες τις διαφορές, ανακάλυψε τα χαμένα κομμάτια, συνέχισε τον πίνακα, κ.ά. Επίσης, οι μαθητές ασχολήθηκαν με τη δημιουργία συνθετικών έργων στα οποία συνδυάζονταν διάφορα ρεύματα και τεχνικές όπως για παράδειγμα: Η Μόνα Λίζα συναντά την Pop art.

Με λίγα λόγια, τα παιδιά απέκτησαν πρωτίστως ένα θεωρητικό υπόβαθρο γνώσεων πάνω στα σπουδαιότερα ρεύματα της ζωγραφικής μελετώντας αντιπροσωπευτικούς πίνακες και έπειτα εκφράστηκαν καλλιτεχνικά εμπνεόμενα από τα έργα τέχνης κάθε εποχής. Ολοκληρώθηκε έτσι ένα καλλιτεχνικό ταξίδι με αφετηρία την Αναγέννηση και τερματικό σταθμό τη σύγχρονη εποχή της Ποπ Αρτ, το οποίο έδωσε την ευκαιρία στους μαθητές να αλληλεπιδράσουν με σπουδαίους ζωγραφικούς πίνακες, να γνωρίσουν παγκόσμιες καλλιτεχνικές προσωπικότητες, να δοκιμάσουν τις δικές τους δυνατότητές στη ζωγραφική και να συνεργαστούν με σκοπό να φτιάξουν παιχνίδια και δραστηριότητες με θέμα αντιπροσωπευτικούς πίνακες που μελέτησαν. Αποκορύφωμα της ενασχόλησης των μαθητών με τη ζωγραφική αποτέλεσε η συνέντευξη που πήραν από τον σπουδαίο κρητικό ζωγράφο Θαλασσινό Μπότη στο ατελιέ του. Ο ίδιος έκλεισε τη συνάντηση – και συμβολικά, αυτό το καλλιτεχνικό ταξίδι με την εξής φράση: «Η ζωγραφική θέλει υπομονή. Αν απορροφηθείς με ένα έργο ξεχνάς να φας, ξεχνάς να αναπνεύσεις. Να ζωγραφίζετε παιδιά, αν το έχετε έμφυτο. Με υπομονή και προσπάθεια».

Αγγλικά

Οι μαθητές στο μάθημα των Αγγλικών είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα σημαντικότερα μουσεία του κόσμου και διάσημα έργα τέχνης που φιλοξενούνται σε αυτά, να παρακολουθήσουν τους πίνακες ζωγραφικής μέσα από ποικίλες ομαδικές και ατομικές

δραστηριότητες και να περιηγηθούν στον κόσμο της τέχνης. Το ταξίδι τους αποτυπώθηκε στη μαθητική εφημερίδα "Ζιζάννειο" γιατί με τη δική τους έμπνευση και φαντασία έπλασαν τελικά το δικό τους κόσμο, τη δική τους πορεία.

Πιο αναλυτικά, ασχολήθηκαν και δημιούργησαν τις δικές τους μικρές ιστορίες, τους δικούς τους διαλόγους και ανέπτυξαν την κριτική τους ικανότητα σχολιάζοντας διάσημα έργα ζωγραφικής. Ασχολήθηκαν με τους πίνακες «Whistler's mother», «The Lackawanna Valley», «River Landscape» . Επίσης προσέγγισαν και μίλησαν για την ιστορία των graffiti και την προσφορά τους στο χώρο της τέχνης. Ακόμη, ταξίδεψαν εικονικά στο μουσείο Van Gohg και επεξέργαστηκαν γνωστούς πίνακες όπως οι «Wheatfield with a reaper» και «Almond Blossom». Σχεδίασαν τις ταυτότητες των πινάκων και με την δική τους έμπνευση και φαντασία σχολίασαν τα χρώματα και τα συνέδεσαν με τα συναισθήματα που τους προκαλούν. Το πρόγραμμα που πραγματοποιήθηκε είχε στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών και την κινητοποίησή τους για ενασχόληση με κάθε είδους τέχνη.

Τον μήνα Ιανουάριο, έγινε μια ανασκόπηση θεμάτων, όλων όσων οι μαθητές διδάχτηκαν και μελέτησαν γύρω από την τέχνη. Παρουσίασαν συνοπτικά τα σημαντικότερα μουσεία του κόσμου, κυρίως μουσεία των αγγλόφωνων χωρών και εξέτασαν συνοπτικά τα διάσημα έργα τέχνης που φιλοξενούνται σε αυτά. Επιπλέον, μελετήσαμε τις δραστηριότητες που έγιναν κατά τη διάρκεια του προηγούμενου τριμήνου και συζητήσαμε-σχολιάσαμε θέματα γύρω από την τέχνη και ειδικότερα τη ζωγραφική. Το ταξίδι τους αυτό ολοκληρώθηκε τον τρέχοντα μήνα και αποτυπώθηκε στην εφημερίδα "Ζιζάννειο".

Γαλλικά

Οι μαθητές των Γαλλικών γνώρισαν σημαντικούς Γάλλους ζωγράφους μέσα από τα έργα τους καθώς και τα Μουσεία του κόσμου στα οποία εκτίθενται. Ειδικότερα, οι μαθητές της Γ' τάξης επεξεργάστηκαν τους πίνακες "Dans la foret de Fontainebleau" και "La promenade". Εστίασαν στα χρώματα των πινάκων και στα ζωάκια που απεικονίζονται ή φαντάζονται ότι μπορεί να ζουν σ' ένα τέτοιο περιβάλλον. Έγινε επιλογή από τους μαθητές, ενός από τους δύο πίνακες ώστε να ζωγραφίσουν τη δική τους εκδοχή. Η Δ' τάξη προσέγγισε τους πίνακες " Le pont des arts" και "Fleurs dans le vase" του Pierre Auguste Renoir. Συζητήθηκαν τα χρώματα των πινάκων και η εικόνα του Παρισιού το 19ο και 20ο αιώνα. Οι μαθητές κλήθηκαν να αποδώσουν με το δικό τους τρόπο έναν από τους δύο πίνακες. Τέλος, οι μαθητές της ΣΤ' τάξης επεξεργάστηκαν γνωστούς πίνακες μεγάλων Γάλλων ιμπρεσιονιστών και μελέτησαν τα χαρακτηριστικά του ρεύματος.

Το Δεκέμβριο ολοκληρώσαμε την περιήγηση μας στο χώρο της τέχνης γνωρίζοντας Γάλλους ζωγράφους του 20ου αιώνα μέσα από σημαντικά τους έργα. Οι μαθητές των Γ' και Δ΄τάξεων γνώρισαν τον ιμπρεσιονιστή Γάλλο ζωγράφο Claude Monet. Μέσα από τους πίνακες "Λεωφόρος Saint Denis", "Το λιβάδι με τις παπαρούνες", " Το κάρο στο χιονισμένο δρόμο προς Honfleur" και "Η άνοιξη" μελετήσαμε τις εποχές του χρόνου, όπως αυτές απεικονίζονται στα έργα του Monet.

Οι μαθητές ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα «Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την τέχνη». Μελέτησαν Γάλλους ζωγράφους 19ου και 20ου και επεξεργάστηκαν σημαντικά έργα τους. Έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αποκόμισαν πολλές και καινούριες γνώσεις.

Γερμανικά

Οι μαθητές που παρακολουθούν το μάθημα των Γερμανικών γνώρισαν έργα διάσημων ζωγράφων, τα οποία φιλοξενούνται σε μουσεία της Γερμανίας. Οι τάξεις Γ΄ και Δ΄, με αφορμή το γνωστό πίνακα του Μονέ, «Νούφαρα», επεξεργάστηκαν τα χρώματα. Οι μαθητές της ΣΤ΄ τάξης εξέφρασαν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για τον ίδιο πίνακα.

Τον επόμενο μήνα, οι μαθητές των Γ' και Δ' τάξεων με αφορμή το έργο του E.B. Murillo "Trauben und Mellonenesser" (Μικροί ζητιάνοι τρώνε σταφύλι και πεπόνι) έμαθαν φρούτα στη γερμανική γλώσσα. Οι μαθητές της Στ' τάξης με αφορμή το έργο του G. Klimt "Die Musik" (Η μουσική) αναζήτησαν πληροφορίες για το συνολικό έργο του ζωγράφου, ο οποίος κατάγεται από τη Βιέννη (πρωτεύουσα της Αυστρίας). Η Αυστρία ανήκει στις γερμανόφωνες χώρες. Το θέμα του πίνακα έδωσε το ερέθισμα για την εκμάθηση των μουσικών οργάνων στη γλώσσα στόχο μας.

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος "Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την τέχνη" το μήνα Ιανουάριο, μας δόθηκε η δυνατότητα να κάνουμε μία ανασκόπηση της δουλειάς μας. Οι μαθητές των Γερμανικών γνώρισαν τη Νέα Πινακοθήκη του Μονάχου και κάποιους από τους πίνακες που φιλοξενούνται σ' αυτή. Με αφορμή τους πίνακες αυτούς, αναφέραμε στοιχεία των δημιουργών τους και των ρευμάτων στα οποία ανήκει ο καθένας. Η θεματολογία του κάθε έργου έδωσε το ερέθισμα για ενασχόληση και εξάσκηση της Γερμανικής γλώσσας μέσα από ποικίλες δραστηριότητες (π.χ. τα χρώματα, τα φρούτα, η μουσική). Οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συνεργάστηκαν δημιουργικά.

Θεατρική αγωγή

Οι μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου επεξεργάστηκαν την ανθρώπινη έκφραση μέσα από πίνακες ζωγραφικής. Παράλληλα, υποδύθηκαν ρόλους, αντίστοιχους με τους πίνακες και “μετέφρασαν” θεατρικά τη γλώσσα του σώματος σε ανθρώπινες φιγούρες.

Με το θεατρικό παιχνίδι συνεχίστηκε η μύηση των παιδιών στις τέχνες και πιο συγκεκριμένα στην παρουσία που έχουν τα παιδιά σε αυτές. Μέσα από διάφορα παιχνίδια όπως η μίμηση, δομημένος ή μη αυτοσχεδιασμός αλλά και παιχνίδια που ευαισθητοποιούν τις αισθήσεις των παιδιών ήρθαν σε επαφή με τις τέχνες και προσπάθησαν να νιώσουν αλλά και να αναπαραστήσουν με ποικίλους τρόπους αυτό που είναι αποτυπωμένο σε ένα πίνακα ζωγραφικής. Η ζωγραφική, τα χρώματα, η μουσική, το σώμα, η φωνή και η σιωπή, ήταν τα εργαλεία μας καθ’ όλη τη διάρκεια του προγράμματος

Οι μαθητές μας γνώρισαν το Δεκέμβριο μέσα από το θεατρικό παιχνίδι Χριστουγεννιάτικα ήθη και έθιμα από όλο τον κόσμο. Ταξίδεψαν με τη φαντασία τους σε χώρες μακρινές και πήραν πολύτιμες πληροφορίες για τις συνήθειες άλλων λαών, αλλά και άλλων περιοχών της χώρας μας. Ένα μαγικό ταξίδι ξεκίνησε, με μαγικό χαλί μας… το θεατρικό παιχνίδι και οδηγό τη φαντασία των παιδιών. Επιπλέον, στα πλαίσια του θεατρικού παιχνιδιού, τα παιδιά της Α’ και Β’ τάξης προετοίμασαν τη γιορτή για τα Χριστούγεννα Με αυτό τον τρόπο η οργάνωση της παράστασης με τα παιδιά ήταν μια ευκαιρία έκφρασης και δημιουργίας.

Τα παιδιά μέσα από το θεατρικό παιχνίδι συνέχισαν την προσέγγιση του θέματος της σχολικής εφημερίδας “Ζιζάννειο”. Με εργαλεία τη σωματική έκφραση, τον αυτοσχεδιασμό, αλλά και την εκμετάλλευση του τυχαίου είχαν τη δυνατότητα να μελετήσουν έργα τέχνης και με ευχάριστη διάθεση να εκφράσουν αυτά που βίωσαν καθ’ όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος

Εικαστικά

Κάθε τάξη ασχολήθηκε στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος με διαφορετικό καλλιτεχνικό ρεύμα. Πραγματοποιήθηκαν ομαδικές εργασίες οι οποίες βασίζονταν στους κανόνες κάθε καλλιτεχνικού ρεύματος. Συγκεκριμένα, η Α' τάξη ασχολήθηκε με τη μοντέρνα τέχνη (αφηρημένη τέχνη, Τζάκσον Πόλοκ, Βασίλι Καντίνσκι), η Β΄ τάξη μελέτησε τον κυβισμό (Πάμπλο Πικάσο), η Γ΄ τάξη επεξεργάστηκε τον πουαντιγισμό (στιγματογραφία, Πωλ Σινιάκ, Ζόρζ Νερά) και τον ιμπρεσιονισμός (Εντουάρ Μανέ, Κλωντ Μονέ και Πιερ Ωγκύστ Ρενουάρ), η Δ΄ τάξη ασχολήθηκε με την Αγιογραφία (Ισπανική Αναγέννηση, Δομήνικος Θεοτοκόπουλος) και η Στ΄ τάξη με το Ρεαλισμό και την Ποπ αρτ (Άντι Γουόρχολ).

Οι μαθητές ήδη μέσα από τους δρόμους της τέχνης αναζήτησαν τη μοναδικότητα και το προσωπικό στιλιστικό ύφος του κάθε ζωγράφου ξεχωριστά. Οι δυσκολίες και οι δυνατότητες προσέγγισης για τα διάφορα ρεύματα ακολούθησαν τα μονοπάτια των αναπτυξιακών δυνατοτήτων των παιδιών. Οι ομαδικές δημιουργίες τους έφεραν το σύνολο αποτύπωμα αλληλοδιαδοχής όλων των τάξεων.

Οι μαθητές συνέχισαν και το Δεκέμβριο, μέσα από τους δρόμους της τέχνης, την αναζήτηση της μοναδικότητας και του προσωπικού ύφους του κάθε ζωγράφου ξεχωριστά. Εργάστηκαν ομαδικά για να προσεγγίσουν τα διάφορα ρεύματα και να δημιουργήσουν εμπνευσμένοι από αυτά.

Τον μήνα Ιανουάριο οι μαθητές συνέχισαν την αναζήτηση της διαφορετικότητας του κάθε ρεύματος. Συγκεκριμένα, εμβάθυναν στην ιστορία και την τεχνική του κάθε στυλ και ολοκλήρωσαν τις αφίσες που δημιούργησαν για να προσεγγίσουν τα ρεύματα.

Μουσική

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την τέχνη», οι μαθητές συμμετείχαν σ' ένα καινοτόμο διεπιστημονικό project που αφορά στην οσμωτική σχέση ζωγραφικής και μουσικής. Οι μαθητές επεξεργάστηκαν την αφηρημένη τέχνη έργων του Miro που ανασυνθέτουν τη δομή τους μέσα από μουσικούς αυτοσχεδιασμούς. Μια σειρά έργων ζωγραφικής του Miro έγιναν οι γραφικές παρτιτούρες και τα παιδιά ερμήνευσαν βιωματικά τη μουσική τους.

Στην ανέλιξη του διδακτικού χρόνου και στο πλαίσιο του εν λόγω εκπαιδευτικού προγράμματος, οι μαθητές εμβάθυναν σε αυτό το καινοτόμο διεπιστημονικό project συμμετέχοντας σε ποικίλες βιωματικές δραστηριότητες που στόχο είχαν την καλλιέργεια πολλαπλών πτυχών της σχολικής δραστηριότητας του μαθητή.

Το μήνα Δεκέμβριο καλωσορίσαμε τα Χριστούγεννα και το Νέο Έτος με τραγούδια και κυρίως με τη γιορτή που οργανώσαμε μαζί με τους μαθητές του σχολείου. Οι δραστηριότητες που επεξεργάστηκαν όλες οι τάξεις βασίζονταν στο θέμα των Χριστουγέννων.

Τα παιδιά, τον τελευταίο μήνα υλοποίησης του προγράμματος, γνώρισαν μέσα από σχετικές δραστηριότητες παραδοσιακά τραγούδια που συνδυάζονται με τα στάδια εξέλιξης της ζωής του παιδιού. Επίσης, ήρθαν σε επαφή κάποια ακούσματα κλασσικής μουσικής και εν συνεχεία κλήθηκαν να τα ταυτίσουν με τα στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου, σύμφωνα με τη δική τους κρίση.

Φυσική Αγωγή

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής συμμετείχε ενεργά στην υλοποίηση του σχεδιασμού του ετήσιου σχολικού εντύπου "Ζιζάννειο". Κάθε μήνα, δύο μαθήματα για κάθε τάξη αφιερώθηκαν στο θέμα: «Η άθληση μέσα από την τέχνη». Στόχος του προγράμματος ήταν να αντιληφθούν οι μαθητές τη σπουδαιότητα του αθλητισμού στην καθημερινότητα των ανθρώπων, με διαθεματική προσέγγιση, μέσα από τη μελέτη έργων τέχνης όλων των κατηγοριών που αποτυπώνουν στιγμές σχετικές με την άθληση και την κοινωνική ζωή. Το μήνα Οκτώβρη η Α΄ και η Β΄ τάξη ασχολήθηκαν με τα θέματα: «Παιδί και παιχνίδι οι πρώτες μου κινήσεις» και «Η γυμναστική στη Μινωική Κρήτη». Η Γ΄ και η Δ΄ τάξη με τα θέματα: «Η γυμναστική των Μινωιτών» και «Ο χορός στη ζωή του ανθρώπου της αρχαίας Ελλάδας» και η Στ΄ τάξη προσέγγισε τα θέματα: «Ο χορός στην καθημερινότητα των ανθρώπων» και «Το ποδήλατο στην τέχνη και την καθημερινότητά μας».

Το Νοέμβρη η Α΄ και η Β΄ τάξη ασχολήθηκαν με τα θέματα: «Η Άθληση στα Αρχαία Χρόνια» και «Το Νερό: Άθληση και Κοινωνική Ζωή». Η Γ΄ και Δ΄ τάξη με τα θέματα: «Παιδί

και Παιχνίδι» και «Νερό και Κοινωνική Ζωή», ενώ η ΣΤ΄ τάξη επεξεργάστηκε τα θέματα: «Roy Neiman-Ο Ζωγράφος των Ολυμπιακών Αγώνων» και «Παραολυμπιακοί Αγώνες».

Κατά τη διάρκεια του επόμενου μήνα υλοποίησης του προγράμματος, η Α΄ και η Β΄ τάξη προσέγγισαν τα θέματα: «Διάφορα Αγωνίσματα» και «Ο χορός στη ζωή του ανθρώπου». Η Γ΄ και η Δ΄ τάξη επεξεργάστηκαν αντιστοίχως τα θέματα: «Το ποδήλατο στη ζωγραφική» και «Roy Neiman-Ο ζωγράφος των Ολυμπιακών Αγώνων» και η Στ΄ τάξη ασχολήθηκε με τα θέματα: «Διάφορα σπορ με διάφορες τεχνικές» και «Η τέχνη του δρόμου και ο αθλητισμός».

Επιτυχημένη ήταν η συμμετοχή του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στο πρόγραμμα «Ο κύκλος του χρόνου μέσα από την Τέχνη» που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία όλων των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων. Καθ' όλη τη διάρκεια του Α΄ τριμήνου, έξι μαθήματα για κάθε τάξη, αφιερώθηκαν στο θέμα: «Η άθληση μέσα από την τέχνη». Επομένως, οι μαθητές αντιλήφθηκαν τη σπουδαιότητα του αθλητισμού στην καθημερινότητα των ανθρώπων μέσα από τη μελέτη έργων τέχνης όλων των κατηγοριών που αποτυπώνουν στιγμές σχετικές με την άθληση και την κοινωνική ζωή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αισίως ολοκληρώθηκε η απόπειρα του Εκπαιδευτηρίου μας να μυήσει τους μαθητές στη ζωγραφική τέχνη. Η προσπάθεια αυτή κορυφώθηκε, ως συνισταμένη, με την έκδοση του "Ζιζαννείου". Η σχολική εφημερίδα δεν είναι βέβαια αυτοσκοπός, είναι το πρώτο δημόσιο βήμα που μπορεί να μεταφέρει την έκφραση των παιδιών μετά από μία πεντάμηνη συστηματική περιπλάνηση στη χώρα των συναισθημάτων

Επομένως, αυτό το project ήταν μια μικρή μαθητική περιπέτεια. Ακολούθησε τα μονοπάτια της ιδιωτικής οδού, την οπτική του καθενός ξεχωριστά και τη μοναδική αντίληψη που αντανακλά την εσωτερικότητα Τους φώτισε το δρόμο, με ευέλικτο τρόπο, της αισθητικής και τους οδήγησε στο ξέφωτο της ομορφιάς. Κλιμακωτά και αναλογικά, οι μαθητές όλων των τάξεων προσχολικής και σχολικής αγωγής μετέγραψαν με γραμμές, καμπύλες και τεθλασμένες, με τις γόνιμες αιρετικές εκφράσεις κάθε φορά, οικείες εικόνες. Ένιωσαν να μεγαλώνουν με τα χρώματα και να "ιστορούν" με το πενάκι και το μελάνι της καρδιάς τους, όσα είδαν, άκουσαν και αφομοίωσαν. Τελικά το παραπλήρωμα του καινοτόμου διεπιστημονικού προγράμματος που αφορά στην οσμωτική σχέση των Εικαστικών δημιουργιών μέσα από ισόρροπες εξακτινωμένες δραστηριότητες είναι το "αλάτι" της γνώσης.

Οι εμβληματικοί πίνακες επώνυμων ζωγράφων εκπροσωπούν ο καθένας απ' αυτούς ένα ιδιαίτερο στιλιστικό ύφος και είναι δείγματα των διαφόρων ρευμάτων και τάσεων.

Μέσα από την προσπάθεια αυτή, επιδιώκουμε να δείξουμε ότι τα πάντα μπορεί να διδάξει κανείς αρκεί να χρησιμοποιήσει έντιμους τρόπους. Εμείς απλώς ανάψαμε ένα κερί που ρίχνει φως στην παράφραση του Miro: όταν μεγαλώσουμε θα μπορούμε να λέμε με έμφαση ότι ευτυχώς κάποτε ζωγραφίζαμε σαν παιδιά.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Amico, F. (2006). Kandinsky (Σ. Γιαννέτσου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Armiraglio, F. (2006). Van Gogh (Δ. Παπαβασιλείου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή.

Baldini, N. (2006). Raffaello (Β. Σαράντη, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Basta, C. (2006). Botticelli (Ε. Αδαμάκη, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Cappelletti, F. (2013). Caravaggio. Σελένα Εκδοτική. Αθήνα.

Faggin, G., Heinz, G., Monti, R., Pallucchini, A., Pallucchini, R. (1986α). Μουσείο ιστορίας της τέχνης, Βιέννη. Mandadori – Φυτράκη. Αθήνα.

Faggin, G., Heinz, G., Monti, R., Pallucchini, A., Pallucchini, R. (1986β). *Μουσεία Βατικανού, Ρώμη*. Mandadori – Φυτράκη. Αθήνα.

Fisogni, F. (2006). Rodin (Σ. Γιαννέτσου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Gibellini, C. (2006). Tiziano (Σ. Γιαννέτσου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Kutschbach, D. (2006). KunstMalbuch: Claude Monet. München: Prestel Verlag.

Lapenta, S. (2006). Cézanne (Ι. Κανσή, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Maffeis, R. (2006). Goya (Κ. Παλαιολόγος, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Marini, F. (2006). Caravaggio (Μ. Ιορδανίδου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Néret, G. (2004a). Νταλί (Φ. Γιοβάνογλου, Μετάφρ). Εκδόσεις Γνώση. Αθήνα.

Néret, G. (2004b). Μιχαήλ Άγγελος (Π. Σωτήρης, Μετάφρ). Εκδόσεις Γνώση. Αθήνα.

Osterwold, T. (2013). Pop art. Taschen. Cologne.

Papa, L. (2006). Miró (Δ. Παπαβασιλείου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Romano, E. (2006). Μουσεία του Κόσμου – ΛούβροΠαρίσι (Η. Παπαστεφάνου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή.

Swinglehurst, E. (1994α). Η ζωή και το έργο του Μποτιτσέλι (Γ. Θωμόπουλος, Μετάφρ.). Εκδόσεις Μίνωας. Αθήνα.

Swinglehurst, E. (1994β). Η ζωή και το έργο του Σεζάν (Ν. Ρώντα, Μετάφρ.). Εκδόσεις Μίνωας. Αθήνα.

Tarabra, D. (2005). Μαδρίτη: Μουσείο Πράδο (Ν. Μαρκέτου, Μετάφρ.). Πήγασος. Αθήνα.

Tazartes, M. (2006α). Giotto (Θ. Δημητροπούλου, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Tazartes, M. (2006β). El Greco (Σ. Γιαννέτσου, Μετάφρ.). Αθήνα: Η Καθημερινή.

Tazartes, M. (2007). Μουσείο ιστορίας της τέχνης: Βιέννη (Φ. Γαϊδατζή, Μετάφρ.). Η Καθημερινή. Αθήνα.

Vecchi, V. & Giudici, C. (2004). Children, Art, Artist. Reggio Emilia, Ligonchio: Reggio Children.

Wicke, R. & Rottmann, K. (2013). Musik und Kunst im Unterricht Deutsch als Fremdsprache: mit Kopiervorlangen. Cornelsen Schulverlage. Berlin.

Wölfflin, H. (2006). Βασικές έννοιες της ιστορίας της τέχνης (Φ. Κοκαβέσης, Μετάφρ.). Εκδόσεις Επίκεντρο. Αθήνα.

Zeidler, B. (2005). Μονέ (Χ. Μαλτέζου, Μετάφρ.). Εκδόσεις Ελευθερουδάκης. Αθήνα.

Αθήνα.

Βαλαβάνης, Π. (2010). Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο. Explorer. Αθήνα.

Γιαλουράκη, Σ. (2005). Το κουτί της τέχνης. Εκδόσεις Δίπτυχο. Αθήνα.

Κάντζου, Ν. (2011). *Ο ντεντέκτιβ της τέχνης*. Εκδόσεις Δίπτυχο. Αθήνα.

Σελλιέ, Μ. (2012). Οι 10 πρώτοι μου πίνακες ζωγραφικής. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα.

Ιστορίες για βιβλία και βιβλία με ιστορίες

Πρόγραμμα φιλαναγνωσίας, εξοικείωσης με το βιβλίο και ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των παιδιών

Ιωάννα Συρράκου, MSc, Σοφία Νικολιδάκη, Ph.D

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ sofia.nikolidaki@hotmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

Νηπιαγωγείο Ευρωπαϊκής Παιδείας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα με τίτλο «Ιστορίες για βιβλία και βιβλία με ιστορίες» αποτέλεσε μια προσπάθεια γνωριμίας των παιδιών με τον κόσμο των βιβλίων και της γραφής. Το βιβλίο παρουσιάζεται ως πηγή μάθησης, ψυχαγωγίας, έμπνευσης και ως πολιτιστικό προϊόν. Το πλαίσιο τέθηκε από τις εκπαιδευτικούς με τα εξής υποθέματα : το βιβλίο ως αντικείμενο, είδη βιβλίων, ιστορίες από άλλες χώρες, ιστορία της γραφής και αλφάβητα διαφορετικών γλωσσών.

Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν, οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν εξ ολοκλήρου από τα παιδιά, τα οποία έδωσαν το δικό τους ρυθμό και δημιουργικότητα, ανέπτυξαν πρωτοβουλίες και είχαν τον πρώτο λόγο στην εξέλιξή του. Ως εναρκτήριο σημείο του προγράμματος θεωρούμε τη χρονική στιγμή όπου τα ίδια τα παιδιά διατύπωσαν προβληματισμούς και θέλησαν να διερευνήσουν απαντήσεις σχετικές με το θέμα των βιβλίων και της γραφής. Μαζί με τα παιδιά αποτελέσαμε μια μικρή ερευνητική κοινότητα με θέμα έρευνας τα βιβλία και τις ιστορίες τους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_21.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Βιβλία, δημιουργία βιβλίων, ιστορία της γραφής, φιλοσοφία με παιδιά, ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των παιδιών

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αγάπη για τη λογοτεχνία και το βιβλίο καλλιεργείται από τις πολύ μικρές ηλικίες. Το βιβλίο παρουσιάζεται ως πηγή μάθησης, ψυχαγωγίας, έμπνευσης και ως πολιτιστικό προϊόν. Τα παιδιά αναπτύσσουν τη φαντασία, τη δημιουργικότητά τους και έρχονται σε επαφή με τη γλωσσική κληρονομιά τους, καθώς και άλλων λαών. Η αναγνώριση διαφορετικών αλφάβητων, η ιστορική ανασκόπηση της γραφής, η αφήγηση ιστοριών και λαϊκών παραμυθιών από διάφορες χώρες, διευρύνει τους ορίζοντες των παιδιών και αβίαστα διαμορφώνει διαπολιτισμικό πλαίσιο στην τάξη του νηπιαγωγείου.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι κύριοι σκοποί που επιδιώκονται μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος στην τάξη είναι να μπορούν τα παιδιά :

- Να έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα και βιβλία και να καλλιεργηθούν θετικές στάσεις
- Να οδηγηθούν στην παραγωγή προφορικού λόγου
- Να παίξουν και να δημιουργήσουν με βιβλία

- Να γνωρίσουν βιβλία διαφορετικών πολιτισμών και γλώσσας
- Να γνωρίσουν τα νήπια την ιστορική εξέλιξη της γραφής, ως προϊόν πολιτιστικών ανταλλαγών και συνεχών αλληλεπιδράσεων
- Να έρθουν σε επαφή με τα διάφορα αλφάβητα
- Να οδηγηθούν στη δημιουργία δικών τους ιστοριών
- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από ποικίλες μορφές τέχνης (π.χ. εικαστικές τέχνες, θέατρο, συγγραφή σεναρίων, εικονογράφηση, δραματοποίηση)
- Να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες (π.χ. χρήση φωτογραφικής μηχανής και υπολογιστή για την εύρεση πληροφοριών σχετικά με το θέμα),
- Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και δεξιότητες για ατομική και ομαδική εργασία

Πιο συγκεκριμένα τα υποθέματα με τα οποία ασχοληθήκαμε είναι τα ακόλουθα :

- Το βιβλίο ως αντικείμενο.
- Είδη βιβλίων
- Βιβλία άλλων γλωσσών. Διάφορα αλφάβητα.
- Ιστορία της γραφής.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι κύριες μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τη διεξαγωγή του προγράμματος συνοψίζονται παρακάτω: Βιωματική μέθοδος (learning by doing): Δόθηκε έμφαση στην άμεση ενασχόληση των παιδιών με τα βιβλία και στην άντληση πληροφοριών από άτομα που γνωρίζουν για αυτά όπως π.χ. συγγραφέας, μουσειοπαιδαγωγός, βιβλιοθηκάριος Τα παιδιά καλούνται να βρουν τρόπους δράσης, οργάνωσης και υλοποίησης δραστηριοτήτων σχετικών με το θέμα των βιβλίων, με την υποβοήθηση των εκπαιδευτικών (Dewey, 1990).

- Ερευνητική μέθοδος -Μέθοδος Project: Η μέθοδος αυτή προσαρμοσμένη στο πρόγραμμά μας συνίσταται στο να μπορέσουν τα νήπια να επισημάνουν τα διάφορα είδη βιβλίων, τα διαφορετικά αλφάβητα, να διατυπώσουν υποθέσεις, να θέσουν ερωτήματα σχετικά με την προέλευση και χρησιμότητας της γλώσσας και της γραφής, να συλλέξουν πληροφορίες και δεδομένα σχετικά με το θέμα, να επεξεργαστούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν, να εξάγουν συμπεράσματα, να τα αξιολογούν και να προχωρούν σε περαιτέρω επίλυση θεμάτων που προκύπτουν (Dewey,1990).
- Διαλογική μέθοδος: Τα παιδιά αποτελούν μια κοινότητα μικρών ερευνητών (community of inquiry) μέσα στην οποία θέτουν ερωτήματα και συζητούν με ανάπτυξη επιχειρημάτων θέματα που αφορούν την προέλευση της γλώσσας και της γραφής, την συγγραφή βιβλίων και σεναρίων (Cam, 1995).
- Συνεργατική μέθοδος: Τα παιδιά ενθαρρύνονται να δουλεύουν σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες, να καταμερίζουν τις εργασίες τους ανάλογα με τις δυνατότητες τους και να παρουσιάζουν την εργασία τους στην ολομέλεια. Ενθαρρύνονται οι δράσεις εντός και εκτός του σχολείου (outdoor activities).
- Μαθητοκεντρική μέθοδος: Το πρόγραμμα τροποποιείται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τις πρωτοβουλίες που εκείνα αναπτύσσουν.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι κυρίως επικουρικός και διευκολυντικός. Οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που παρέχουν στα παιδιά τα υλικά για να εργαστούν, οριοθετούν το πεδίο συζήτησης, διατύπωσης ερωτημάτων και προβληματισμών, καταγράφουν τα πλάνα δράσης των μαθητών και δημιουργούν μια ενθουσιώδη ατμόσφαιρα ώστε τα παιδιά

να μπορούν να δουλέψουν. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ήταν υπεύθυνοι για τις συνεργασίες: α) με τη συγγραφέα για να μας μιλήσει για θέματα σχετικά με τη συγγραφή βιβλίων β) με τοπικές βιβλιοθήκες και μουσεία γ) με τους γονείς των παιδιών.

4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

4.1 ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Από την αρχή της σχολικής χρονιάς το βιβλίο στο νηπιαγωγείο μας αντιμετωπίζεται ως πηγή μάθησης αλλά και ψυχαγωγίας και ως αφορμή για ποικίλες δραστηριότητες και παιχνίδια. Ενδεικτικά, κάποιες από τις προπαρασκευαστικές δραστηριότητες που έχουν λάβει χώρα είναι: η συμπλήρωση ή η εξαρχής δημιουργία ιστοριών βάσει μιας εικόνας, ενός ήρωα, μιας αρχικής πρότασης ή τυχαίων λέξεων, τα παιχνίδια παντομίμας (π.χ. μάντεψε ποιο βιβλίο είμαι), το ανακάτεμα τίτλων από τα βιβλία της βιβλιοθήκης μας ώστε να τους ανασυνθέσουμε ή να δημιουργήσουμε καινούργιους. Επιπρόσθετα, ποικίλες δραστηριότητες του ημερήσιου προγράμματος περιλαμβάνουν αγωγή συναισθημάτων και έκφρασης, μουσική επένδυση, θεατρικό παιχνίδι, και τέλος δραστηριότητες που συμβάλλουν στην σωματική ενεργοποίηση, στην κινητική έκφραση και στην προώθηση της συνεργασίας.

Ως εναρκτήριο σημείο του προγράμματος θεωρούμε τη χρονική στιγμή όπου τα ίδια τα παιδιά διατύπωσαν προβληματισμούς και θέλησαν να διερευνήσουν απαντήσεις. Θελήσαμε το πρόγραμμα να ξεκινήσει από ένα ερέθισμα από την πλευρά των παιδιών. Αυτό συνέβη, όταν ένα παιδί ρώτησε πως θυμούνται οι ηθοποιοί τα λόγια τους με αφορμή την παράσταση «Ο μικρός πρίγκιπας» που παρακολουθήσαμε στο θέατρο. Ακουστήκαν απόψεις όπως: «κάθε μέρα λένε άλλα λόγια», «τα ακούνε στο youtube», «είναι γραμμένα πάνω στην σκηνή». Αυτή η απορία αποτέλεσε και την αφορμή για την αρχική διερεύνηση.

4.2 ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα παιδιά διατύπωσαν ερωτήματα όπως: Ποιος γράφει τα σενάρια; Ποιος του λέει τι να γράψει; Πως το βιβλίο έγινε σενάριο; Τι σημαίνει ότι το βιβλίο είναι μεταφρασμένο; Σε άλλες χώρες είναι ίδιο το κείμενο; Ποιος γράφει τα παραμύθια και τις ιστορίες και πως τις ξέρει; Που γίνονται τα σενάρια και τα βιβλία; Τα ερωτήματα αυτά γέννησαν άλλα ερωτήματα όπως:

- Πότε μιλάμε; Γιατί μιλάμε;
- Πως επικοινωνούσαν οι άνθρωποι παλιότερα όταν δεν είχε αναπτυχθεί η γλώσσα:
- Γιατί σε διαφορετικά μέρη του πλανήτη μιλάνε διαφορετικές γλώσσες;
- Πως επικοινωνούν τα ζώα μεταξύ τους;
- Τι είναι τα γράμματα; Γιατί τα έφτιαξαν οι άνθρωποι;
- Υπάρχει σωστή και λάθος γλώσσα και γραφή;
- Μπορούμε να φτιάξουμε ένα δικό μας αλφάβητο;
- Μας αρέσουν οι ιστορίες; Γιατί φτιάχνουν οι άνθρωποι ιστορίες και παραμύθια; Γιατί τα γράφουμε σε βιβλία; Παλιότερα που τα έγραφαν;
- Τι ακριβώς είναι αυτά τα σημαδάκια; Τι είναι τα γράμματα; Πού αλλού τα συναντάμε; Τι χρησιμεύουν; Πού τα συναντάμε στην τάξη μας; Από πού θα πάρουμε πληροφορίες; Τι είδη βιβλίων υπάρχουν; Πόσα αλφάβητα υπάρχουν στον κόσμο;

Τα παιδιά συζήτησαν τα ερωτήματα αυτά μεταξύ τους παραθέτοντας επιχειρήματα και δίνοντας συχνά φιλοσοφικές προεκτάσεις, δημιουργώντας μια μικρή κοινότητα έρευνας

(Nikolidaki, 2011). Τα ερωτήματα αυτά διαχύθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου και αποτέλεσαν την αφόρμηση για προβληματισμό αλλά και δημιουργία, ιδιαίτερα στην ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Τα παιδιά θέλησαν να φτιάξουν μια γλώσσα που θα χρησιμοποιήσει το σκυλάκι Ρούμπι Ρόζι όταν θα ταξιδεύει. Η γλώσσα περιλαμβάνει κινήσεις, χειρονομίες και ήχους και την γνωρίζουν όλα τα αδέσποτα. Εικονογράφησαν τις ιδέες τους, δραματοποίησαν τις συναντήσεις των αδέσποτων και έφτιαξαν έναν οδηγό ταξιδιωτικό

4.3ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα παιδιά μέσα από τα βιβλία πήραν πληροφορίες σχετικά με τις ιστορίες των βιβλίων, την πλοκή τους, τους χαρακτήρες, τα σενάρια και μέσα από βιωματικές δραστηριότητες έδωσαν απάντηση στα ίδια τα ερωτήματά τους. Καταρχήν έφτιαξαν σενάρια κουκλοθέατρου. Επέλεξαν για ήρωες κούκλες από τη γωνιά του κουκλοθέατρου και σε ομάδες άρχισαν να γράφουν σενάρια. Οι ομάδες συζήτησαν τα σενάριά τους για να πάρουν ιδέες και στη συνέχεια τα παρουσίασαν στην ολομέλεια μέσα από το κουκλοθέατρο. Μετά από μια εβδομάδα διαβάσαμε τα σενάρια ξανά για να καταλάβουν τα παιδιά τη μονιμότητα του περιεχομένου της γραφής. Στο πλαίσιο της ομαλής μετάβασης των νηπίων στο δημοτικό σχολείο, έστω και σε πρώιμη φάση, δώσαμε τα σενάρια στα παιδιά της πρώτης δημοτικού. Τα παιδιά της Α δημοτικού έπαιξαν με τις ίδιες κούκλες και εμείς παρακολουθήσαμε το έργο μας ως θεατές αυτή τη φορά. Τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν που η γραφή τους ήταν κατανοητή και από άλλους.

Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να φέρουν από το σπίτι τους διάφορες εκδόσεις του Μικρού Πρίγκιπα. Παρατήρησαν τα διαφορετικά μεγέθη των βιβλίων, τις διαφορετικές εικονογραφήσεις (σε άλλες εκδόσεις ασπρόμαυρες και σε άλλες έγχρωμες), τις διαφορετικές γραμματοσειρές κ.λπ. Με τον τρόπο αυτό μεταβαίνουμε σε δραστηριότητες που έχουν ως στόχο να φέρουν το παιδί σε επαφή με το βιβλίο ως αντικείμενο τόσο εξωτερικά (μορφή, μέγεθος, χρώματα, εξώφυλλο, ποιότητα χαρτιού, υλικό κατασκευής) όσο και εσωτερικά (είδη γραμματοσειρών, εικονογράφηση, στυλ γραφής κ.λπ.).

Το βιβλίο ως αντικείμενο μας οδηγεί στο να οργανώσουμε τη δανειστική βιβλιοθήκη της τάξης. Τα παιδιά θέτουν τους κανόνες φροντίδας και διατήρησης των βιβλίων (ως αντικειμένων) σε καλή κατάσταση (π.χ. δεν τσαλακώνουμε τα βιβλία, δεν τα πετάμε, δεν τα τραβάμε, δεν τα μουτζουρώνουμε) και μιλάμε για τα δικαιώματα του αναγνώστη. Ορίζουμε την Παρασκευή ως μέρα δανειστικής βιβλιοθήκης και τα παιδιά εξοικειώνονται με τη διαδικασία δανεισμού βιβλίων (επιλογή βιβλίου, υπογραφή στο βιβλίο «εξερχομένων», συμπλήρωση ενός φύλλου εργασίας με τα παιδιά να αναπαριστούν ό,τι τους άρεσε πιο πολύ από το βιβλίο, επιστροφή του βιβλίου προκειμένου να δανειστούν επόμενο κ.λπ.) .

Η επίσκεψη στη δημοτική βιβλιοθήκη επιτρέπει στα παιδιά να εξοικειωθούν ακόμη περισσότερο με τα διαφορετικά είδη βιβλίων και αυτή τη φορά να παρατηρήσουν τις διαφορές όχι μόνο στη μορφή αλλά και το περιεχόμενό τους. Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με βιβλία παραμύθια, βιβλία με ιστορίες, πληροφοριακά βιβλία, κόμικς, βιβλία ποίησης αλλά και ποικίλο έντυπο υλικό (π.χ. εφημερίδες, περιοδικά, κατάλογοι μενού, διαφημιστικά φυλλάδια). Τα παιδιά εμπνέονται και αρχίζουν να εκδηλώνουν ενδιαφέρον για να φτιάξουν τα δικά τους βιβλία. Φτιάχνουν παραμύθια και ιστορίες, βιβλία συνταγών και μενού, καταλόγους εστιατορίων, ακόμη και reference books για το διάστημα και το σώμα καθώς και διαφημιστικά φυλλάδια με συμβουλές προστασίας των αδέσποτων ζώων. Με ένα pop up 3D book τα παιδιά ενθουσιάζονται και φτιάχνουν τα δικά τους τρισδιάστατα βιβλία με απλές τεχνικές που μαθαίνουμε μέσα από την αναζήτησή μας σε σχετικούς διαδικτυακούς τόπους.

Η γωνιά της γραφής υπήρξε άλλο ένα σημείο στο οποίο τα παιδιά μπορούσαν είτε μόνα τους είτε σε μικρές ομάδες να δημιουργήσουν τα δικά τους βιβλία. Τα ερεθίσματα δίνονταν

είτε από τις νηπιαγωγούς, είτε από τα ίδια τα παιδιά (π.χ. εικονογράφηση ιστοριών και ποιημάτων, βιβλία με ευχές για τη γιορτή της μαμάς).

Η πρόσκληση ενός συγγραφέα στο νηπιαγωγείο βοήθησε τα παιδιά, μέσα από συνέντευξη που τα ίδια πήραν, να γνωρίσουν περισσότερο τη δουλειά ενός συγγραφέα και να πάρουν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως ποιος γράφει τα βιβλία, από πού παίρνει έμπνευση, γιατί τα γράφει κ.λπ. Τα παιδιά απολαμβάνουν την ανάγνωση ενός βιβλίου από τον ίδιο το συγγραφέα του και μια σειρά παιγνιωδών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στη συνέχεια. Τέτοιες δραστηριότητες όπως είναι η αναδιήγηση του παραμυθιού, η δραματοποίηση και η εικονογράφηση γίνονται συνηθισμένες τακτικές στη τάξη μας. Λεκτικά παιχνίδια όπως π.χ. το παιχνίδι με τις λέξεις, εύρεση σύνθετων λέξεων γίνονται επίσης συχνά. Επιπλέον, τα παιδιά εξοικειώνονται στη διατύπωση ερωτημάτων εμβάθυνσης του τύπου ποιος, τι, που, πότε, γιατί και πώς και στην ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των παιδιών. Η περαιτέρω ανάλυση παραμυθιών στη τάξη οδήγησε συχνά τη σκέψη των παιδιών σε φιλοσοφικά μονοπάτια όπως π.χ. στην έννοια της ζωής και του θανάτου με αφορμή το ποίημα «ποδηλάτισσα» του Ο. Ελύτη.

Η ενασχόληση με τη γλώσσα και τη γραφή ήταν αναπόφευκτη όταν ασχολούμαστε με ένα θέμα όπως είναι το βιβλίο. Τα παιδιά μέσα από συζητήσεις συνειδητοποίησαν την ανάγκη των ανθρώπων να επικοινωνούν μεταξύ τους, να λένε ιστορίες και να τις γράφουν με σκοπό κυρίως τη διατήρησή τους. Τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι πολλά παλιά παραμύθια, δημοτικά τραγούδια και ποιήματα έχουν διασωθεί λόγω της προφορικής παράδοσης αλλά κυρίως λόγω της γραφής. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να ψάξουν σε βιβλία και στο Internet διαφορετικά είδη γραφών ανά τους αιώνες και σε διαφορετικούς τόπους. Ήρθαν σε επαφή με τα αλφάβητα γλωσσών όπως τ΄ αραβικά, τα εβραϊκά, τα κινέζικα κ.λπ.

Τα παιδιά «διάβασαν» ιερογλυφικά, μινωικά ιερογλυφικά και είδαν το Δίσκο της Φαιστού. Η επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου έδωσε την ευκαιρία στα παιδιά να δουν διαφορετικά αλφάβητα τα οποία αποτέλεσαν στη συνέχεια πηγή έμπνευσης. Δημιούργησαν τα δικά τους ιερογλυφικά και επεσήμαναν τις διαφορές από τη δική μας γλώσσα.

Αυτό μας οδήγησε στο να φτιάξουμε το δικό μας φανταστικό αλφάβητο. Κάπου εκεί προέκυψαν ερωτήσεις που ένωσαν τα δυο πρότζεκτ που «έτρεχαν» στο νηπιαγωγείο. Πέρα από βιβλιαράκια και φυλλάδια που έγραφαν τα παιδιά με θέμα τα αδέσποτα ζώα και τη προστασία τους, τα παιδιά ενδιαφέρθηκαν να μάθουν αν τα ζώα έχουν γλώσσα και αν επικοινωνούν μεταξύ τους. Ερωτήσεις όπως «μιλάνε τα ζώα;», «πώς καταλαβαίνουν το ένα το άλλο;» μας οδήγησαν σε «φιλοσοφικού τύπου ερωτήματα» καθώς και στην οργάνωση εκδρομής στο μουσείο Λυχνοστάτης με σκοπό τη μελέτη των μελισσών και των τρόπων επικοινωνίας τους μέσα στην κυψέλη για την παρασκευή μελιού.

Λόγω του ότι το πρόγραμμα με τα αδέσποτα ζώα απέκτησε ευρωπαϊκή διάσταση, ήταν αναμενόμενο να επηρεαστεί και το παρόν project. Τα παιδιά αποφάσισαν να φτιάξουν ένα βιβλίο για ένα αδέσποτο ζωάκι, τη Ρούμπι Ρόζι, που αλλάζει τη μοίρα του, ταξιδεύει στην Ευρώπη και γνωρίζει νέους φίλους. Με τον τρόπο αυτό συστήθηκαν στα παιδιά διάφορες λατινογενείς γλώσσες. Τα παιδιά έμαθαν να λένε κυρίως αλλά και να γράφουν βασικές λεξούλες σε διάφορες γλώσσες (π.χ. γεια, καλημέρα, αγαπάτε τα ζώα κ.λπ.) Επίσης, οι επισκέψεις των παιδιών από διαφορετικά τμήματα του σχολείου που μιλούν ξένες γλώσσες βοήθησε τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές γλώσσες και ακούσματα. Τελικό προϊόν ήταν η σύνδεση των δυο project και η κατασκευή ενός ebook με αφορμή το ταξίδι ενός αδέσποτου σκυλιού, της Ρούμπι Ρόζι σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

4.4 ΑΞΙΟΛΟΓΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Καθ’ όλη τη διάρκεια του προγράμματος, τα παιδιά ανέπτυξαν πρωτοβουλίες και είχαν τον πρώτο λόγο στην εξέλιξή του. Η **γραφή σεναρίων για το κουκλοθέατρο** από τα ίδια τα

παιδιά ήταν ιδιαίτερη στιγμή του προγράμματος διότι: α) τα παιδιά συνεργάστηκαν μεταξύ τους στο πώς θα κατανείμουν τους ρόλους, τι θα γράψει ο καθένας και πώς η σύνθεση όλων θα βγάζει νόημα, β) ανέπτυξαν τη κριτική και δημιουργική τους σκέψη και γ) επέδειξαν υψηλό βαθμό αυτενέργειας αφού όλα έγιναν με δική τους πρωτοβουλία και με εμάς τους εκπαιδευτικούς να λειτουργούμε ως σύμβουλοι, όποτε μας ζητήθηκε.

Η **συγγραφή βιβλίων** καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς ήταν επίσης ένα σημαντικό γεγονός του προγράμματος. Τα παιδιά έφτιαξαν βιβλία συνταγών (π.χ. τα ψαρικά της Ανθής), κόμικς, παραμύθια ατομικά και ομαδικά, βιβλία με ασκήσεις αριθμητικής, βιβλία με το αλφάβητο, σενάρια αλλά και Pop up books. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τα παιδιά μεταφέρουν μια «γνώση» σε διαφορετικά πεδία. Για παράδειγμα, η ιδέα των κρυμμένων αντικειμένων σε ένα Pop up βιβλίο μεταφέρεται και στις εφευρέσεις που βελτιώνουν τη ζωή των αδέσποτων ζώων. Τούτο γίνεται δίχως δική μας υπόδειξη αλλά μέσω των παιδιών και των συζητήσεων που έχουν μεταξύ τους. Επίσης, οι εμπειρίες των παιδιών (ακρόαση της όπερας «Μαγικός Αυλός») μέσα στην τάξη τα οδηγούν να φτιάξουν μουσικά βιβλία με νότες και να αντιληφθούν ότι η μουσική έχει επίσης τη δική της γλώσσα.

Εικόνα 1 .Pop up book ***Εικόνα 2 Απόσπασμα από βιβλίο νηπίου*** ***Εικόνα 3. Βιβλίο συνταγών***

Τα παιδιά πειραματίστηκαν με **διαφορετικά είδη γραφής** (π.χ. ιερογλυφικά, χρήση του ελληνικού αλφάβητου αλλά και του λατινικού μέσα από διαφορετικές ξένες γλώσσες) κατά τις ελεύθερες δραστηριότητες και όχι μόνο κατά τη διάρκεια των οργανωμένων δραστηριοτήτων. Τα παιδιά συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα της γραφής και κατέβαλαν προσπάθειες για να την κατακτήσουν διότι την εξέλαβαν ως μορφή επικοινωνίας. Η γραφή και η καταγραφή σημειώσεων έγινε συνήθεια κάποιων νηπίων που ήθελαν να καταγράψουν κάτι προκειμένου να μην το ξεχάσουν (π.χ. τα σημειώματα της Αγάπης για το πώς πέρασε το Σαββατοκύριακο και το σημείωμα για τη κατανομή εργασιών). Το σημαντικότερο είναι ότι τα περισσότερα παιδιά έμαθαν να γράφουν, όχι γιατί διδαχτήκαν τα γράμματα και έγραψαν το καθένα κάμποσες φορές, αλλά γιατί ήρθαν σε επαφή με πολλά γραπτά κείμενα και για διάφορους λόγους και απλά εξοικειώθηκαν!

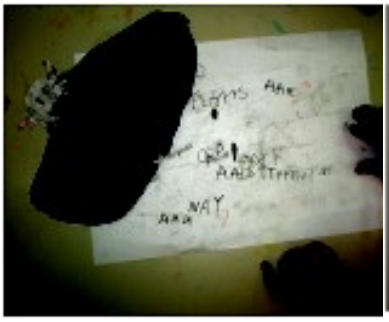

Ιερογλυφικά ***Καρμπόν με μαύρο παστέλ*** ***Ο δίσκος της Φαιστού***

Η «ανακάλυψη» του **καρμπόν και της τυπογραφίας** με τελείως τυχαίο τρόπο αποτέλεσε ένα ευχάριστο ξάφνιασμα τόσο για τα παιδιά όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Ένα παιδί είχε ζωγραφίσει με μαύρο παστέλ τη μια πλευρά της κόλλας του. Τυχαία έγραψε κάτι στην πίσω μεριά της ενώ η κόλλα ακουμπούσε σε κάποια άλλη. Το παιδί είδε να μεταφέρεται στην άλλη κόλλα η γραφή. Στιγμή μαγείας για τα παιδιά και κάπως έτσι μιλήσαμε για το πώς προέκυψε η τυπογραφία! Στη συνέχεια τα παιδιά βάλθηκαν να φτιάχνουν τα δικά τους καρμπόν!

Τέλος, σημαντική είναι η **σύνδεση των δυο Project** με τη δράση των Teachers for Europe που στοχεύει στην εξοικείωση των παιδιών με τη γλώσσα, την κουλτούρα και των πολιτισμό χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης, καθώς και τη σταδιακή διαμόρφωση ευρωπαϊκής ταυτότητας. Τα παιδιά με τρόπο φυσικό είδαν να συνδέονται όλα τα διδακτικά αντικείμενα μεταξύ τους σαν τα κομμάτια ενός πάζλ σε μια ευρύτερη εικόνα που είχε νόημα. Άλλωστε η γνώση, οι εμπειρίες από όπου τις λαμβάνουμε αλληλοεμπλέκονται, συνυφαίνονται και νοηματοδοτούν το τελικό αποτέλεσμα τόσο για τα παιδιά όσο και για τους εκπαιδευτικούς και την εκπαιδευτική διαδικασία.

4.5 ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΤΟ PROJECT ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα εμπίπτει σε όλες τις θεματικές σύμφωνα με το Α.Π. των Ευρωπαϊκών σχολείων, α) «Εγώ και το Περιβάλλον», όπου το παιδί γνωρίζει καλύτερα το περιβάλλον του, άψυχο και έμψυχο, και έρχεται σε επαφή με τον περιβάλλοντα γραπτό και προφορικό λόγο, β) «Εγώ και οι άλλοι», όπου το παιδί χρησιμοποιεί τον γραπτό και προφορικό λόγο με σκοπό να επικοινωνήσει με τους άλλους και να ανταλλάξει ιδέες, εμπειρίες και συναισθήματα γ) «Εγώ ως άτομο», όπου το παιδί μαθαίνει περισσότερα πράγματα για τον εαυτό του μέσα από την λογοτεχνική ανάγνωση και την έκφρασή του με όλους τους δυνατούς τρόπους και δ) «Εγώ και το σώμα μου», όπου το παιδί αναπτύσσει δεξιότητες όπως είναι η ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας , η χρήση εργαλείων κ.λπ. Τα παιδιά μαθαίνουν τον εαυτό τους και πώς να ζουν καλύτερα (learning to be), μαθαίνουν να συνυπάρχουν με τους άλλους (learning to live with the others) και να κάνουν πράγματα (learning to do and to know) (European Schools Office of the Secretary General, 2011).

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

5.1 ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ (Peer learning and reviewing)

Ένα από τα θετικά σημεία του προγράμματος ήταν η εργασία των παιδιών σε ομάδες και η αυτοαξιολόγησή τους σχετικά τόσο με την πορεία που ακολούθησαν ως ομάδα στην κάθε εργασία που αναλάμβαναν όσο και με το αποτέλεσμα. Τα παιδιά έμαθαν: α) να διακρίνουν πότε δουλεύουν σωστά και παραγωγικά και να αναφέρουν την αξία της συνεργασίας με τους άλλους, της σωστής ακρόασης των άλλων, της σύνδεσης των ιδεών του ενός με του άλλου, β) να παραδέχονται τι πήγε λάθος στις εκάστοτε συνεργασίες τους (π.χ. δεν μοιράζονταν υλικά, δεν άκουγαν ο ένας τον άλλο, έκανε ο καθένας τα δικά του) και πώς μπορούν την επόμενη φορά να δουλέψουν καλύτερα, γ) να συνεργάζονται μεταξύ τους και να μαθαίνει ο ένας από τον άλλο (π.χ. κάποιος που ήταν καλός στο κόψιμο μπορούσε να βοηθήσει κάποιον πιο αδύνατο και να του μάθει τεχνικές για καλύτερο κόψιμο χωρίς την επέμβαση του εκπαιδευτικού, δ) να βελτιώσουν την ικανότητά τους για γραφή και ανάγνωση μέσα από παιγνιώδεις και φυσικές διεργασίες.

Συχνά τα αποτελέσματα της εργασίας μας γίνονταν στην ολομέλεια οπότε όλοι επωφελούνταν από τις καλές πρακτικές που ανέπτυσσε η κάθε ομάδα ή από ατομικές καλές πρωτοβουλίες και ιδέες.

5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Κυρίαρχα στην σχεδίαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας ήταν οι ανάγκες και οι αναζητήσεις των παιδιών, με εμάς τους εκπαιδευτικούς να έχουμε τον ρόλο του ανατροφοδότη και παρόχου. Μαζί με τα παιδιά αποτελέσαμε μια μικρή ερευνητική κοινότητα με θέμα έρευνας τα βιβλία και τις ιστορίες τους. Φροντίσαμε: α) να δώσουμε ερεθίσματα έρευνας για να κεντρίσουν την περιέργεια, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη των παιδιών, β) να ανοίξουμε ένα χώρο διαλόγου όπου τα παιδιά μπορούσαν να διατυπώσουν τις γνώμες τους, γ) να δημιουργήσουμε ένα ευνοϊκό περιβάλλον εργασίας για τα παιδιά και ανάπτυξης των πρωτοβουλιών τους, δ) να σεβαστούμε απόλυτα και να ενθαρρύνουμε τις πρωτοβουλίες των παιδιών που συχνά οδήγησαν προς νέες κατευθύνσεις επεξεργασίας θεμάτων (π.χ. οι συγγραφικές προσπάθειες των παιδιών με τη μορφή βιβλίων, σεναρίων κ.λπ) και ε) να περάσουμε την ιδέα της αξιολόγησης στα παιδιά με σκοπό τη βελτίωση και τη συλλογή και εφαρμογή καλών τεχνικών εργασίας (good practice). Ως εκπαιδευτικοί απολαύσαμε τα αποτελέσματα που προκύπτουν όταν έχει προηγηθεί σκληρή δουλειά και ταυτόχρονα έχει δοθεί αρκετός χώρος στα παιδιά για να αυτενεργήσουν: παιδιά αυτόνομα που δουλεύουν δημιουργικά!

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cam, P. (1995). Thinking together: philosophical inquiry for the classroom. Sydney: Hale & Iremonger/PETA.

Caselli, G. (2002). Αναζητώντας την Κνωσό. Εκδ. Μοντέρνοι Καιροί.

Dewey, J. (1990). The School and the society. The child and the curriculum (a centennial publication of the University of Chigago Press) Chicago: The University of Chicago.

European School Office of the SecretaryGeneral. (2011). Early Education Curriculum, Brussels (Ref.: 201101D15en3) at http://www.eursc.eu/getfile/1685/1

Nikolidaki, S. (2011). The role of stimuli when doing philosophy with children and abults, (Ph.D. Thesis). Newport: University of Wales, Newport.

Τερζητάνου Χ. Πως ν'αγαπήσω το βιβλίο; Σημειώσεις ως υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Δ/νσης Π.Ε. Αν. Θεσσαλονίκης.

Φρεντς Β. και Κόλινς Ρ. Η ιστορία της Γραφής. Πως και γιατί μάθαμε να γράφουμε. Εκδ. Καστανιώτης.

Και τα ζωάκια. έχουν ψυχή;

Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης στα αδέσποτα ζώα

Σοφία Νικολιδάκη, Ph.D, Ιωάννα Συρράκου, MSc

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ sofia.nikolidaki@hotmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

Νηπιαγωγείο Ευρωπαϊκής Παιδείας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα με τίτλο «Και τα ζωάκια… έχουν ψυχή» αποτελεί μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης των παιδιών προς τα αδέσποτα ζώα. Περιγράφονται αναλυτικά οι στόχοι, η μεθοδολογία και η πορεία του προγράμματος. Οι δράσεις του προγράμματος περιστρέφονται γύρω από τρεις κεντρικούς άξονες ερωτήματα: α) τι θέλουμε να μάθουμε για τα αδέσποτα ζώα, β) από πού θα αντλήσουμε πληροφορίες και γ) τι δράσεις θα οργανώσουμε για τα αδέσποτα ζώα. Ενδεικτικά ζητήματα που απασχόλησαν τα παιδιά αφορούν στην αναγνώριση των αναγκών των ζώων, στο σεβασμό των δικαιωμάτων τους, στις προτάσεις φροντίδας για καλύτερη ποιότητα ζωής των ζώων και στη δημιουργία στάσεων ευθύνης και ενσυναίσθησης απέναντι στα ζώα μέσα από μια σειρά βιωματικών δραστηριοτήτων.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_52.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αδέσποτα ζώα, φροντίδα ζώων, δικαιώματα ζώων, στάσεις απέναντι στα ζώα, φιλοσοφία με παιδιά, ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των παιδιών, φροντίδα των ζώων σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα των αδέσποτων ζώων είναι πολύ ευαίσθητο. Για την εξάλειψη του φαινομένου αυτού απαιτείται ευαισθητοποίηση των παιδιών από μικρή κιόλας ηλικία. Τα παιδιά καλούνται να αναπτύξουν μια στάση ευθύνης, συμπόνιας και αλληλεγγύης προς τα αδέσποτα ζώα και να διαμορφώσουν στάση ευαισθητοποιημένου πολίτη σε περιβαλλοντικά θέματα.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι κύριοι σκοποί που επιδιώκονται μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος στην τάξη είναι να μπορούν τα παιδιά να:

- εντοπίσουν το πρόβλημα της ύπαρξης των αδέσποτων ζώων και να αναζητήσουν τρόπους επίλυσής του,
- εκφραστούν μέσα από το διάλογο και να αναπτύξουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη στην αντιμετώπιση ηθικών-περιβαλλοντικών διλημμάτων που αφορούν στη συμπεριφορά μας με τα ζώα,
- αναπτύξουν μια υγιή στάση συνύπαρξης με άλλους ζωντανούς οργανισμούς στο περιβάλλον τους,
- αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση, ευθύνη και ένα αίσθημα αλληλεγγύης και βοήθειας υπέρ των ζώων,

- εκφραστούν μέσα από ποικίλες μορφές τέχνης (π.χ. αναπαράσταση των δικαιωμάτων των ζώων μέσα από τις εικαστικές τέχνες και τη δραματοποίηση),
- χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες (π.χ. χρήση φωτογραφικής μηχανής και υπολογιστή για την εύρεση πληροφοριών σχετικά με τα ζώα),
- αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και δεξιότητες για ατομική και ομαδική εργασία,
- έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα που αφορούν ζώα και ηθικά διλήμματα (π.χ. μύθοι του Αισώπου) προσαρμοσμένα στην τοπική κοινωνία τους.

Πιο συγκεκριμένα οι επιμέρους στόχοι αφορούν :

- στη γνωριμία των παιδιών με τα ζώα του οικείου περιβάλλοντός τους (αδέσποτα και μη)
- στην επιλογή συγκεκριμένων και υγιών συμπεριφορών προς τα ζώα
- στην ευαισθητοποίηση στο θέμα των αδέσποτων ζώων
- στην αναγνώριση των δικαιωμάτων των ζώων
- στη σωστή υγιεινή και υγεία ζώων και ανθρώπων (π.χ. μάζεμα των απορριμμάτων των ζώων/ εμβολιασμός/ αποφυγή μολυσματικών ασθενειών)
- στην ανάπτυξη θεμάτων περιβαλλοντικής ηθικής σχετικά με τα ζώα (στείρωση των ζώων/ εκμετάλλευση/ καλλιστεία ζώων/ ζώα στο τσίρκο και στο ζωολογικό κήπο/ γούνες/ παιχνίδια με τα ζώα)

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι κύριες μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τη διεξαγωγή του προγράμματος συνοψίζονται παρακάτω:

- Βιωματική μέθοδος (learning by doing): Δόθηκε έμφαση στην άμεση επαφή των παιδιών με τα ζώα και στην άντληση πληροφοριών σχετικά με τα ζώα από άτομα που γνωρίζουν γι αυτά όπως π.χ. ο κτηνίατρος. Τα παιδιά καλούνται να βρουν τρόπους δράσης για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των ζώων μέσα από δραστηριότητες που οργανώνουν τα ίδια τα παιδιά με την υποβοήθηση των εκπαιδευτικών (Dewey, 1990).
- Ερευνητική μέθοδος: Η μέθοδος αυτή προσαρμοσμένη στο πρόγραμμά μας συνίσταται στο να μπορέσουν τα νήπια να επισημάνουν το πρόβλημα των αδέσποτων ζώων, να διατυπώσουν υποθέσεις, να θέσουν ερωτήματα σχετικά με τα αδέσποτα ζώα, να συλλέξουν πληροφορίες και δεδομένα σχετικά με το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται στα αδέσποτα ζώα, να επεξεργαστούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν, να εξάγουν συμπεράσματα, να τα αξιολογούν και να προχωρούν σε περαιτέρω επίλυση θεμάτων που προκύπτουν (Dewey,1990).
- Διαλογική μέθοδος: Τα παιδιά αποτελούν μια κοινότητα μικρών ερευνητών (community of inquiry) μέσα στην οποία θέτουν ερωτήματα και συζητούν με ανάπτυξη επιχειρημάτων θέματα που αφορούν τα αδέσποτα ζώα και οξύνουν την κριτική και δημιουργική σκέψη των παιδιών (Cam, 1995).
- Συνεργατική μέθοδος: Τα παιδιά ενθαρρύνονται να δουλεύουν σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες, να καταμερίζουν τις εργασίες τους ανάλογα με τις δυνατότητες τους και να παρουσιάζουν την εργασία τους στην ολομέλεια. Ενθαρρύνονται οι δράσεις με τα παιδιά εντός και εκτός του σχολείου (outdoor activities).

- Μαθητοκεντρική μέθοδος: Το πρόγραμμα τροποποιείται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τις πρωτοβουλίες που εκείνα αναπτύσσουν.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι κυρίως επικουρικός και διευκολυντικός. Οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που παρέχουν στα παιδιά τα υλικά για να εργαστούν, ανοίγουν χώρο συζήτησης, διατύπωσης ερωτημάτων και προβληματισμών, καταγράφουν τα πλάνα δράσης των μαθητών και δημιουργούν μια ενθουσιώδη ατμόσφαιρα ώστε τα παιδιά να μπορούν να δουλέψουν. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ήταν υπεύθυνοι για τις συνεργασίες: α) με τον κτηνίατρο για να μας μιλήσει για θέματα σχετικά με τα αδέσποτα ζώα, β) με μέλη και φορείς από ζωοφιλικές οργανώσεις του Ηρακλείου, οι οποίοι μας προμήθευσαν με σχετικό ενημερωτικό υλικό και βέβαια γ) με τους γονείς των παιδιών .

4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

4.1 ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Το πρόγραμμα ξεκίνησε από μια παρατήρηση «κακοποίησης» ενός γατιού που βρέθηκε στην αυλή του σχολείου. Κάποια παιδιά άρχισαν να το κλωτσάνε και να το πειράζουν ενώ κάποια άλλα διαμαρτυρήθηκαν γι αυτή τη συμπεριφορά. Ακολούθησε συζήτηση στην τάξη για τη συμπεριφορά που πρέπει να έχουμε απέναντι στα ζώα και προτάθηκε να ασχοληθούμε περισσότερο με το θέμα των αδέσποτων ζώων. Συστάθηκε από τα παιδιά πλάνο εργασιών βάσει 3 αξόνων: α) τι θα θέλαμε να μάθουμε για τα αδέσποτα ζώα, β) από πού μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες και γ) τι επεμβάσεις μπορούμε να κάνουμε εμείς για να κάνουμε τη ζωή των ζώων ευκολότερη και καλύτερη.

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφονται οι δράσεις μας με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών:

Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για τα αδέσποτα ζώα;	**Τι θέλουμε να μάθουμε για τα αδέσποτα ζώα;**	**Από πού θα πάρουμε πληροφορίες;**
Να φτιάξουμε μια διαφήμιση για τα ζώα (Στέλλα, Άννα)	Πώς ζουν τα αδέσποτα; (Πολλά παιδιά)	Έχω ένα βιβλίο που λέει μέσα για τους κινδύνους των ζώων (Άννα)
Να γράψουμε ένα τραγούδι για τα αδέσποτα ζώα (Γιώργος)	Από τι κινδυνεύουν; (Αριστείδης)	Από το Internet (Ορφέας)
Να φτιάξουμε σπίτια για τα αδέσποτα ζώα (Γεωργία)	Ποιοι βοηθάνε τα ζώα; (Φώτης)	Από τα βίντεο (Γιώργος)
Να υιοθετήσουμε ζώα στο σπίτι μας και στο σχολείο (Μιχάλης)	Πώς εμείς τα παιδιά μπορούμε να βοηθήσουμε τα ζώα; (Ορφέας, Αλίσια, Μαρία)	Από ειδήσεις και εφημερίδες (Αριστείδης, Άννα)
Να φτιάξουμε ταμπέλες και βιβλιαράκια για το πώς να φροντίζουν οι άνθρωποι τα ζώα (Άννα)	Υπάρχουν κανόνες υγιεινής που πρέπει να προσέχουμε; (κ. Σοφία)	Να τα δούμε με τα ίδια μας τα μάτια (Ορφέας)

Να γράψουμε ένα παραμύθι για τα ζώα (Στέλλα, Αγνή)	Στην Ιταλία δεν έχω δει αδέσποτα ζώα. Υπάρχουν αδέσποτα ζώα σε άλλες χώρες; (Φοίβος)	Από την τηλεόραση (Φοίβος)
Να απαγορεύουμε τα όπλα που σκοτώνουν τα ζώα (Φώτης)		Έχω πάει σε ένα χώρο που προσέχουν τα αδέσποτα ζώα (Άννα)

4.2 ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Έχοντας ήδη μιλήσει για τα κατοικίδια ζώα και τα ζώα του αγροκτήματος υπήρχε μια καλή βάση για να ξεκινήσουμε τη συζήτηση για τα αδέσποτα ζώα. Καταρχήν χρειάστηκε να σκεφτούμε μαζί με τα παιδιά και να θέσουμε τα κριτήρια για το πότε ένα ζώο είναι αδέσποτο. Τούτο προέκυψε όταν ένα παιδί ρώτησε αν υπάρχουν αδέσποτοι καρχαρίες!

Στη συνέχεια ζητήσαμε από τα παιδιά να παρατηρούν στις βόλτες που κάνουν στην πόλη αν υπάρχουν ζώα μόνα και αδέσποτα και να καταγράφουν τα συμπεράσματά τους σε κόλλες ή μπλοκ παρατήρησης. Προτείναμε επίσης να βρουν φωτογραφίες, λεζάντες και υλικό για τα αδέσποτα ζώα. Στην προσπάθεια αυτή βοήθησαν και οι γονείς. Τις επόμενες μέρες άρχισε να συσσωρεύεται υλικό για τα αδέσποτα ζώα το οποίο τα παιδιά μπορούσαν να παρατηρήσουν και να συζητήσουν ιδιαίτερα κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

4.3 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΙΩΜΑΤΟΣ

Εφόσον εξασφαλίσαμε ότι τα παιδιά δεν πάσχουν από κάποια αλλεργία σχετική με ζώα, τα παιδιά ήταν ελεύθερα να φέρουν τα κατοικίδιά τους. Την τάξη μας επισκέφτηκαν δυο καναρίνια, ένας παπαγάλος, μια χελώνα και ένα σκυλάκι για λίγη ώρα. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε άμεση επαφή με το κάθε ζώο, να το παρατηρήσουν, να το ταΐσουν, να παίξουν μαζί του, να βρουν και να καταγράψουν σχετικές πληροφορίες γι αυτό στα βιβλία, στις εγκυκλοπαίδειες και στο διαδίκτυο. Πολλές φορές τα παιδιά θέλησαν να κάνουν «δώρα» στα ζωάκια που μας επισκέφτηκαν όπως π.χ. διακόσμηση του κλουβιού ενός καναρινιού με μια γιρλάντα, ζωγραφιές για να τις βλέπουν τα πουλιά και να εμπνέονται στο τραγούδι τους κ.λ.π.

Εικόνα 14. Αντιδράσεις των παιδιών απέναντι σε ζώα στην τάξη μας

Η επίσκεψη του κτηνίατρου στην τάξη έδωσε πολλά ερεθίσματα στα παιδιά και τα ευαισθητοποίησε σε κανόνες υγιεινής που πρέπει να ακολουθούνται. Η συμμετοχή των παιδιών μαζί με τους γονείς τους σε εκδηλώσεις για τα αδέσποτα ζώα στις 4 Απριλίου ήταν επίσης μια πηγή πληροφοριών για τους φορείς που νοιάζονται, βοηθούν και ενημερώνουν το κοινό σχετικά με τα αδέσποτα ζώα.

Η επίσκεψη στο κυνοκομείο του Ηρακλείου στάθηκε αδύνατη κατά του χειμερινούς μήνες λόγω των δυσκολιών πρόσβασης στο χώρο και του νεαρού της ηλικίας των παιδιών. Ωστόσο, προβλέπεται πριν το τέλος της σχολικής χρονιάς και σε εθελοντική βάση να επισκεφτούμε το κυνοκομείο μαζί με τα παιδιά και τους γονείς τους σε κάποια ώρα εκτός σχολικού ωραρίου.

Εικόνα 5. Επίσκεψη του κτηνιάτρου

Εικόνα 6. Ημέρα των αδέσποτων ζώων Πλατεία Αγίου Τίτου

4.4 ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Πολλές φορές τέθηκαν σημαντικά ερωτήματα στην τάξη μερικά εκ των οποίων είναι τα εξής:

- Τι είναι αδέσποτο;
- Τι κάνει ένα ζώο να είναι ευτυχισμένο;
- Τι κίνδυνοι διατρέχουν τα ζώα;
- Έχουν τα ζώα ψυχή;
- Έχουν τα ζώα δικαιώματα;
- Γιατί παρατάνε κάποιοι τα ζώα στους δρόμους;

Τα παιδιά συζήτησαν τα ερωτήματα αυτά μεταξύ τους παραθέτοντας επιχειρήματα και δίνοντας συχνά φιλοσοφικές προεκτάσεις, δημιουργώντας μια μικρή κοινότητα έρευνας (Nikolidaki, 2011). Σε πολλές περιπτώσεις εικονογράφησαν τις ιδέες τους και έφτιαξαν: α) ένα εγχειρίδιο σχετικά με το τι κάνει ένα ζώο να είναι ευτυχισμένο, β) φυλλάδια με τους κινδύνους που διατρέχουν τα αδέσποτα ζώα, γ) ταμπέλες-πανό με τα δικαιώματα των ζώων. Στην ερώτηση μας τι θα λέγαμε σε εκείνους που αφήνουν τα ζώα στο δρόμο τα παιδιά έδωσαν κάποιες πολύ εύστοχες και καλύτερες εναλλακτικές προτάσεις όπως: «γιατί δεν τα πηγαίνουν σε καταφύγιο;», « Γιατί δεν τα δίνουν σε κάποιον που τα θέλει;»

4.5 ΑΦΗΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΟΥΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Το πρόγραμμα απέκτησε μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν αφήσαμε τα ίδια τα παιδιά να αναλάβουν πρωτοβουλίες σχετικά με το πώς θα ήθελαν να εξελιχθεί. Η ιδέα των εφευρέσεων για την βελτίωση της ζωής των ζώων προήλθε από τα παιδιά και τα απασχόλησε για πολλές μέρες με δημιουργικό τρόπο. Τα παιδιά ήταν ελεύθερα να χρησιμοποιήσουν ό,τι υλικά ήθελαν κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων, προκειμένου να φτιάξουν τις εφευρέσεις τους. Έτσι προέκυψαν το κρεβάτι με ειδική θήκη φύλαξης του αγαπημένου παιχνιδιού των ζώων (εικόνα 7), το γυμναστήριο ζώων (εικόνα 8), το κρεβάτι-τρομπολίνο για ζώα (εικόνες 910) και διάφορες ιδέες για σπίτια ζώων

.

Εικόνες 710: Εφευρέσεις για τα αδέσποτα ζώα

Οι **κάρτες ευαισθητοποίησης** για υιοθεσία ζώων προέκυψαν επίσης από τα παιδιά, τα οποία συνέθεσαν δημιουργικά ιδέες από τα δυο προγράμματα που έτρεχαν στο νηπιαγωγείο. Από τη μια ασχολήθηκαν με τα αδέσποτα ζώα από την άλλη με το ρόλο της γραφής και την κατασκευή βιβλίων και ιστοριών. Αποτέλεσμα των ιδεών που πήραν από τα δυο προγράμματα, ήταν η συγγραφή ιστοριών για τα αδέσποτα ζώα, η συγγραφή στίχων για τα αδέσποτα και η μελοποίηση τους από τα ίδια τα παιδιά.

Εικόνες 1112: Κάρτες ευαισθητοποίησης για τα αδέσποτα ζώα

Μέσα στις πρωτοβουλίες υλοποιημένες δράσεις των παιδιών συγκαταλέγονται:

- Οι **κατασκευές** διαφόρων σπιτιών για αδέσποτα ζώα ή νεογέννητα αδέσποτα ζώα βάσει… αρχιτεκτονικών σχεδίων των παιδιών!
- Η δημιουργία **ταϊστρών** και **ποτίστρων** που αφήσαμε σε διάφορα μέρη της αυλής για να βρίσκουν τα ζωάκια υπολείμματα τροφής από το δεκατιανό μας και νεράκι το οποίο ανανεώνουμε συχνά. Η ομάδα υπηρεσίας έχει κάθε μέρα την ευθύνη για τις αλλαγές του νερού και για την τροφοδοσία των ταϊστρών στα διαλείμματα.
- Το **δραματικό παιχνίδι**: Τα παιδιά πολλές φορές ταυτίστηκαν με τα αδέσποτα ζωάκια και διαμόρφωναν το χώρο της τάξης με τέτοιο τρόπο ώστε να φτιάχνουν σπίτια ή μεταφορικά μέσα για τα ζώα. Χρησιμοποιούσαν πανιά, τα καρεκλάκια της τάξης σε διάφορες διατάξεις, διάφορα μαξιλάρια καθώς και τα καβαλέτα για να κάνουν το μπροστινό τζάμι του οδηγού του τρένου, του αεροπλάνου ή του λεωφορείου!
- Η **γραφή σεναρίου** για τη γιορτή του καλοκαιριού με τα αδέσποτα ζώα: η δράση αυτή βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη με κάποια παιδιά να αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικό συγγραφικό ρόλο.

4.6 ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΤΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Πολλές από τις δραστηριότητες που λάβανε χώρα στο σχολείο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς συνδέθηκαν με το θέμα των αδέσποτων ζώων. Παρακάτω παραθέτουμε κάποια παραδείγματα:

- Ο Μικρός πρίγκιπας εξημερώνει την αλεπού και… άλλα αδέσποτα ζώα: Τα παιδιά παρακολούθησαν μια θεατρική παράσταση με τίτλο «ο μικρός πρίγκιπας». Όταν επιστρέψαμε στην τάξη και μοιραστήκαμε τις εντυπώσεις από το πρόγραμμα κάποιο παιδί ρώτησε αν η αλεπού που εξημέρωσε ο μικρός πρίγκιπας ήταν ένα αδέσποτο ζώο! Το ερέθισμα αυτό έδωσε νέα τροπή στο πρόγραμμα. Συζητήσαμε σε βάθος τι σημαίνει να είναι κάποιο ζώο αδέσποτο. Έπειτα παροτρύναμε τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες και να φανταστούν ποια άλλα ζώα θα μπορούσε να έχει συναντήσει ο μικρός πρίγκιπας στους πλανήτες που επισκέφτηκε και πώς θα τα προσέγγιζε. Τα παιδιά έγραψαν και εικονογράφησαν σχετικές ιστορίες.
- Μολυβοθήκες ζωάκια για τα γραφεία μας για να μην ξεχνάμε ποτέ τα αδέσποτα ζώα: Λόγω της πληθώρας υλικού ανακύκλωσης που έχουμε στην τάξη τα παιδιά εξέφρασαν την προτίμηση να φτιάξουν μολυβοθήκες ζωάκια.
- Το Αλφαβητάρι μας βασίστηκε πάνω σε ζωάκια. Το Α του αδέσποτου, το Β του βατράχου (έστω και αν δεν είναι αδέσποτο), το Γ της γάτας κ.λπ.
- Οι αποκριάτικες στολές που έφτιαξαν τα παιδιά από πλαστικές σακούλες, τα καπέλα και το μακιγιάζ προσώπου είχαν ως θεματική τα ζώα (αδέσποτα και μη).
- Οι μύθοι του Αισώπου αποτέλεσαν αγαπημένα αναγνώσματα και συχνά συνδέθηκαν με θέματα για τα αδέσποτα ζώα.
- Κάποια από τα χρήματα που συγκεντρώσαμε στο Χριστουγεννιάτικο παζάρι αποφασίσαμε να τα διαθέσουμε για αγορά τροφής που θα μεταφέρουμε στα ζώα του κυνοκομείου Ηρακλείου.

4.7 Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΡΟΥΜΠΙ ΡΟΖΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΙ.

Με αφορμή την ερώτηση ενός νηπίου για το αν υπάρχουν αδέσποτα ζώα σε άλλες χώρες το πρόγραμμα πήρε τελείως διαφορετική τροπή από αυτή που είχαμε αρχικά υπολογίσει. Αποφασίσαμε να διερευνήσουμε τι γίνεται σε άλλες χώρες με τα αδέσποτα ζώα. Τελικά προέκυψε ένα δεύτερο project με ευρωπαϊκή διάσταση. Αρχίσαμε να γράφουμε μαζί με τα παιδιά ένα παραμύθι για ένα αδέσποτο σκυλάκι, τη Ρούμπι Ρόζι. Η Ρούμπι Ρόζι αρχικά στενοχωρήθηκε που έμεινε αδέσποτο σκυλί όμως αντί να κλαίει αποφάσισε να κάνει ένα ταξίδι στην Ευρώπη και να γνωρίσει νέους φίλους. Το κάθε παιδί ανέλαβε από μια χώρα. Μαζί με τους γονείς του επέλεγε ένα νέο ζώοφίλο για τη Ρούμπι Ρόζι που μαζί επισκέπτονταν αξιοθέατα της χώρας, έτρωγαν παραδοσιακές λιχουδιές (π.χ. βελγικές σοκολάτες, γαλλικές κρέπες), μάθαιναν κάποιο παραδοσιακό τραγούδι ή παιχνίδι, ανέμιζαν τη σημαία της χώρας και έγραφαν ένα πανό με σύνθημα «Αγαπώ τα ζώα» στη γλώσσα της συγκεκριμένης χώρας. Το κάθε παιδί παρουσίαζε στην τάξη το ταξίδι της Ρούμπι Ρόζι σε κάθε χώρα. Ένα σωρό δραστηριότητες προέκυψαν μέσα στην τάξη με αφορμή τις παρουσιάσεις των παιδιών (π.χ. αναπαράσταση ενός tea party στο Μπάκιγχαμ με τη Βασίλισσα Ελισάβετ και τα σκυλιά της, κατασκευή ολλανδικών τουλιπών από γκοφρέ χαρτί, δημιουργία πινάκων με θέμα τα ζώα επηρεασμένοι από έργα του μουσείου Πράδο στην Ισπανία).

5.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

5.1 ΠΕΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα εμπίπτει σε όλες τις θεματικές σύμφωνα με το Α.Π. των Ευρωπαϊκών σχολείων, α) «Εγώ και το Περιβάλλον», όπου το παιδί γνωρίζει καλύτερα το περιβάλλον του, άψυχο και έμψυχο, και υιοθετεί καλές πρακτικές και τρόπους συμπεριφοράς, β) «Εγώ και οι άλλοι», όπου το παιδί λειτουργεί ως φορέας ευαισθητοποίησης και αφύπνισης των άλλων ως προς των προστασία και τη σωστή συμπεριφορά απέναντι στα ζώα γ) «Εγώ ως άτομο», όπου το παιδί μαθαίνει περισσότερα πράγματα για τον εαυτό του μέσα από την επαφή του με άλλους ζωντανούς οργανισμούς» και δ) «Εγώ και το σώμα μου», όπου το παιδί αναπτύσσει δεξιότητες όπως είναι η ανάπτυξη της λεπτής και της αδρής κινητικότητας, η χρήση εργαλείων κ.λπ. Τα παιδιά μαθαίνουν τον εαυτό τους και πώς να ζουν καλύτερα (learning to be), μαθαίνουν να συνυπάρχουν με τους άλλους (learning to live with the others) και να κάνουν πράγματα (learning to do and to know) (European Schools Office of the Secretary General, 2011).

1.2 ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ (Peer learning and reviewing)

Ένα από τα θετικά σημεία του προγράμματος ήταν η εργασία των παιδιών σε ομάδες και η αυτοαξιολόγησή τους σχετικά τόσο με την πορεία που ακολούθησαν ως ομάδα στην κάθε εργασία που αναλάμβαναν όσο και με το αποτέλεσμα. Τα παιδιά έμαθαν: α) να διακρίνουν πότε δουλεύουν σωστά και παραγωγικά και να αναφέρουν την αξία της συνεργασίας με τους άλλους, της σωστής ακρόασης των άλλων, της σύνδεσης των ιδεών του ενός με του άλλου, β) να παραδέχονται τι πήγε λάθος στις εκάστοτε συνεργασίες τους (π.χ. δεν μοιράζονταν υλικά, δεν άκουγαν ο ένας τον άλλο, έκανε ο καθένας τα δικά του) και πώς μπορούν την επόμενη φορά να δουλέψουν καλύτερα, γ) να συνεργάζονται μεταξύ τους και να μαθαίνει ο ένας από τον άλλο (π.χ. κάποιος που ήταν καλός στο κόψιμο μπορούσε να βοηθήσει κάποιον πιο αδύνατο και να του μάθει τεχνικές για καλύτερο κόψιμο χωρίς την επέμβαση του εκπαιδευτικού).

Συχνά τα αποτελέσματα της εργασίας μας γίνονταν στην ολομέλεια οπότε όλοι επωφελούνταν από τις καλές πρακτικές που ανέπτυσσε η κάθε ομάδα ή από ατομικές καλές πρωτοβουλίες και ιδέες.

1.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Ως εκπαιδευτικοί σταθήκαμε στην τάξη περισσότερο ως διευκολυντές της γνώσης (facilitators) παρά ως κατέχοντες. Μαζί με τα παιδιά αποτελέσαμε μια μικρή ερευνητική κοινότητα με θέμα έρευνας τη συμπεριφορά μας προς τα αδέσποτα ζώα. Φροντίσαμε: α) να δώσουμε ερεθίσματα έρευνας για να κεντρίσουν την περιέργεια, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη των παιδιών, β) να ανοίξουμε ένα χώρο διαλόγου όπου τα παιδιά μπορούσαν να διατυπώσουν τις γνώμες τους, γ) να δημιουργήσουμε ένα ευνοϊκό περιβάλλον εργασίας για τα παιδιά και ανάπτυξης των πρωτοβουλιών τους, δ) να σεβαστούμε απόλυτα και να ενθαρρύνουμε τις πρωτοβουλίες των παιδιών που συχνά οδήγησαν προς νέες κατευθύνσεις επεξεργασίας θεμάτων (π.χ. οι εφευρέσεις των παιδιών για τη βελτίωση της ζωής των αδέσποτων ζώων) και ε) να περάσουμε την ιδέα της αξιολόγησης στα παιδιά με σκοπό τη βελτίωση και τη συλλογή και εφαρμογή καλών τεχνικών εργασίας (good practice).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cam, P. (1995). Thinking together: philosophical inquiry for the classroom. Sydney: Hale & Iremonger/PETA.

Dewey, J. (1990). The School and the society. The child and the curriculum (a centennial publication of the University of Chigago Press) Chicago: The University of Chicago.

European School Office of the Secretary General. (2011). Early Education Curriculum, Brussels (Ref.: 201101D15en3)at http://www.eursc.eu/getfile/1685/1

Σεισμός, σεισμός ψυχραιμία όχι πανικός

Το φυσικό φαινόμενο των σεισμών, μάθηση αποτελεσματικών τρόπων προστασίας

Αντωνία Κωνιού, Παρασκευή Παπαδημητρίου, Πρεσβεία Μαρία Κουτσοθανάση

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ antkoniou@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ epap88@gmail.com , ΠΕ60.50 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ Venia_kou@yahoo.gr)

Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Κάτω Ασιτών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αυτό περιέχει τις δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, με τίτλο ''Σεισμός σεισμός… ψυχραιμία όχι πανικός''. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 201415 και η διάρκεια του ήταν 2 μήνες. Συμμετείχαν 2 μεικτά τμήματα του νηπιαγωγείου με συνολικό αριθμό 38 παιδιών υπό την καθοδήγηση 3 εκπαιδευτικών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_76.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων, γιορτή μαθητικής δημιουργίας, σεισμός, αντισεισμική προστασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ελληνικός χώρος βρίσκεται στα όρια επαφής και σύγκλισης της Ευρασιατικής πλάκας με την Αφρικανική, γι' αυτό και είναι χώρος μεγάλης σεισμικότητας. Το νησιωτικό τόξο αποτελείται από μία σειρά διαδοχικών νησιών όπως η Ρόδος, η Κρήτη, τα Κύθηρα και από την Πελοπόννησο. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω δεδομένα θεωρούμε απαραίτητη τη γνωριμία των παιδιών με τα σεισμικά φαινόμενα στο βαθμό που τους επιτρέπει η ηλικία τους, προκειμένου να μάθουν αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισης των φαινομένων.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα αντλεί το περιεχόμενο του από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της Διαθεματικής προσέγγισης εμπλέκει και τις γνωστικές περιοχές της Γλώσσας, της Προσωπικής και κοινωνικής Ανάπτυξης, των Μαθηματικών, των Φυσικών Επιστημών, των Τεχνών, και των Τ.Π.Ε. Το εκπαιδευτικό σενάριο στηρίζεται στις βασικές αρχές του Δ.Ε.Π.Π.Σ καθώς:

- Αξιοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες.
- Ενιαιοποιεί τη γνώση και προάγει τη διαθεματικότητα.
- Δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύσσουν και να εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα, προσεγγίζοντας το πολιτιστικό υπόβαθρο του κάθε παιδιού καθώς και τα ενδιαφέροντά του και τις ανάγκες.
- Δίνει έμφαση στην ενεργητική και βιωματική μάθηση καθώς οι δραστηριότητες απαιτούν προσωπική εμπλοκή των νηπίων.
- Ενισχύει την αλληλεπίδραση και την συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους.

- Παρέχει ευκαιρίες στα παιδιά να εξασκούν τις δεξιότητές τους μέσα από την αναζήτηση, την αιτιολόγηση και επιχειρηματολογία, τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων και επιτρέπει στα παιδιά να κάνουν «λάθη», αξιοποιώντας τα λάθη κατά τη μαθησιακή διαδικασία.
- Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων θέτει στο επίκεντρο το παιχνίδι ως μέσο μάθησης, ενισχύοντας την αυτενέργεια και την αυτονομία των νηπίων.
- Ενσωματώνει στις δραστηριότητες την τεχνολογία και αξιοποιεί μια ποικιλία πηγών πληροφόρησης όπως το διαδίκτυο.
- Ενσωματώνει την αξιολόγηση στο πρόγραμμα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις αιτίες που προκαλούν το σεισμό,
- να μάθουν τους ενδεδειγμένους τρόπους αποτελεσματικής προστασίας από το σεισμό,
- να διαχειριστούν τα αρνητικά συναισθήματα που προκαλεί το φαινόμενο

ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας,
- οργάνωσης και διαχείρισης πληροφοριών,
- επίλυσης προβλημάτων, έρευνας,
- να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες,
- να αναπτύξουν τη κριτική σκέψη,
- να εξοικειωθούν με τη χρήση των υπολογιστών ως εργαλείο ανακάλυψης και εύρεσης πληροφοριών, αλλά και ως εργαλείο δημιουργίας και έκφρασης

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευτικοί μεσολαβούν και διευκολύνουν τη μαθησιακή διαδικασία, βοηθώντας τα παιδιά

- να οργανώσουν την έρευνά τους,
- να αποκτήσουν πρόσβαση στις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης,
- να εφαρμόσουν τις νέες γνώσεις,
- να οργανώσουν δραστηριότητες με συνοχή και συνέχεια με τέτοιο τρόπο ώστε οι γνώσεις να ‘’χτίζονται ‘’ μέσω της διερεύνησης και της ενεργής συμμετοχής των παιδιών
- να αξιολογούν τη διαδικασία και να την προσαρμόζουν στις ανάγκες των παιδιών

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος ξεκινήσαμε από αυτά που γνωρίζουν τα παιδιά για το θέμα και οργανώσαμε τις δράσεις σχετικά με το τι θα ήθελαν να μάθουν. Κατά την προσέγγιση των νέων εννοιών και γνώσεων χρησιμοποιήσαμε διαφορετικές αναφορικά με τις δράσεις διδακτικές στρατηγικές όπως:

- διατύπωση ερωτημάτων

- καταιγισμός ιδεών
- διερεύνηση και επεξεργασία θεμάτων μέσω της έρευνας και της ανακάλυψης
- ομαδοσυνεργατική εργασία
- πειράματα
- επικοινωνία και παρουσίαση νέων γνώσεων με ποικίλους τρόπους και πολλαπλές αναπαραστάσεις (π.χ θεατρικό παιχνίδι, χάρτες, κατασκευές κτλ)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αφόρμηση για την εκκίνηση του προγράμματος στάθηκε ένα βιβλίο από τη δανειστική βιβλιοθήκη με τίτλο ''Ο Πάκι δε φοβάται τους σεισμούς'' . Το ερώτημα που τέθηκε ήταν ''τι γνωρίζουν τα παιδιά για τους σεισμούς'', ανιχνεύσαμε τι ξέρουν τα παιδιά με τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών και καταγράψαμε τις απόψεις των παιδιών σε ένα χαρτί. Αναφορικά με τις απαντήσεις των παιδιών διατυπώθηκαν τα εξής: ο σεισμός κάνει θόρυβο, πέφτουν πράγματα, κουνάει το φως, πέφτουν σπίτια, είναι αστραπή, όλοι φωνάζουν, μπαίνουμε κάτω από τα τραπέζια.

Στη συνέχεια ρωτήσαμε ''τι θέλουν να μάθουν για το σεισμό''. Ομαδοποιήσαμε και καταγράψαμε τις απαντήσεις ως εξής: πού γίνεται σεισμός, γιατί γίνεται, τι συμβαίνει όταν γίνεται σεισμός, πώς προστατευόμαστε και αν έχει η Ελλάδα και η Κρήτη σεισμούς.

Χωρισμός σε ομάδες: Για να διερευνήσουμε το θέμα χωριστήκαμε σε ομάδες χρησιμοποιώντας 5 τετράδες χαρτάκια (σύνολο 20), σε κάθε τετράδα είχαμε γράψει αριθμούς από το 1 έως το 5 και κάθε παιδί με τυχαίο τρόπο επέλεγε ένα χαρτάκι μέσα από ένα σακούλι. Δημιουργήθηκαν 5 ομάδες (η ομάδα του 1, του 2, του 3 κοκ). Η κάθε τετράδα έδωσε ένα όνομα στη ομάδα της, καταγράψαμε τα ονόματα των ομάδων σε ένα χαρτί και τα μέλη τους υπέγραφαν με το όνομα τους όπου ανήκαν.

Διερεύνηση θέματος: Τέθηκε το ερώτημα πού θα αναζητήσουμε πληροφορίες σχετικές με το θέμα και αποφασίσαμε στα βιβλία και στον Η/Υ. Στις ομάδες που θα αναζητούσαν πληροφορίες στα βιβλία δόθηκαν εγκυκλοπαίδειες, χαρτιά με τη λέξη σεισμός και συνδετήρες. Αναζητούσαν τη λέξη σεισμό στα περιεχόμενα, εντόπιζαν τη σχετική με το θέμα σελίδα και της έβαζαν συνδετήρα για να την ξαναβρούν εύκολα.

Η ομάδα που θα αναζητούσε πληροφορίες μέσω διαδικτύου είχε πρόσβαση στον Η/Υ, αντέγραψε στη μηχανή αναζήτησης τη λέξη ''σεισμός'' και περιηγήθηκε σε σχετικές εικόνες, επέλεξε κάποιες από αυτές και τις αποθήκευσε σε ένα φάκελο.

Στη διάρκεια των παραπάνω εργασιών οι εκπαιδευτικοί διευκόλυναν την αναζήτηση, θέτοντας ερωτήματα προκειμένου τα παιδιά να βρουν μόνα τους τη λύση στα προβλήματα που προέκυπταν. Οι ομάδες εργάστηκαν ταυτόχρονα αλλά και ξεχωριστά με την εκπαιδευτικό στις ελεύθερες δραστηριότητες. Η διαδικασία κράτησε 4 ημέρες και την 5η μέρα η κάθε ομάδα παρουσίασε τα αποτελέσματα της έρευνάς της στην ολομέλεια.

Δημιουργήθηκε μία ''γωνιά'' για το σεισμό που περιείχε τα σχετικά βιβλία, εικόνες, καθώς και υλικό που έφεραν οι εκπαιδευτικοί. Στη ''γωνιά'' είχαν πρόσβαση τα παιδιά και εμπλουτιζόταν καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Δραστηριότητες με θέμα ''Γνωρίζω τη Γη'': Προκειμένου να απαντήσουμε στο ερώτημα ''πού συμβαίνουν οι σεισμοί'' ξεκινήσαμε το ταξίδι μας γνωρίζοντας τον πλανήτη μας.

Στόχος μας να κατανοήσουν τα παιδιά ότι το μέρος που ζουν είναι ένα κομμάτι ενός απέραντου κόσμου και ότι ένα φυσικό φαινόμενο – σεισμός που συμβαίνει σε ένα άλλο μέρος μπορεί να επηρεάσει την περιοχή τους .

Τα παιδιά από προηγούμενες δράσεις γνώριζαν ότι η Γη

- είναι ένας από τους 8 πλανήτες του ηλιακού συστήματος,
- έχει σχήμα σφαιρικό,
- έχει στεριές και θάλασσες.

Επιπλέον είχαν εξοικειωθεί στη χρήση του χάρτη της Ελλάδας με αφορμή το καθημερινό δελτίο καιρού, όπως το παρουσιάζαμε στην τάξη μας.

Για να εμπεδώσουν αλλά και να ανανεώσουν τα παιδιά τις πρότερες γνώσεις τους αρχικά παρουσιάσαμε την υδρόγειο σφαίρα, όπου εντοπίσαμε τις 5 ηπείρους και κολλήσαμε ετικέτες με τα ονόματά τους και μία χαρακτηριστική εικόνα σε κάθε ήπειρο π.χ καγκουρό στην Αυστραλία, κινεζάκι στην Ασία, αραπάκι στην Αφρική κοκ.

Αναζητήσαμε στο χάρτη της Ευρώπης την Ελλάδα και τοποθετήσαμε τις καλημέρες που ήδη γνωρίζαμε σε χώρες της Ευρώπης (π.χ bonjour, gute morgen, buongiorno, good morning, buenos dias).

Στο χάρτη της Ελλάδας βρήκαμε την Κρήτη και σημειώσαμε τις Κάτω Ασίτες.

Με τη χρήση λογισμικού οπτικοποίησης είδαμε τη Γη από ψηλά και εντοπίσαμε τις ηπείρους, την Ευρώπη, την Ελλάδα, την Κρήτη και τις Κάτω Ασίτες.

Με αυτές τις δραστηριότητες κατανόησαν ότι οι Κάτω Ασίτες είναι ένα μέρος της Κρήτης, η Κρήτη είναι ένα νησί της Ελλάδας, η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες της Ευρώπης και ότι η Ευρώπη είναι μία από τις 5 ηπείρους της Γης.

Δραστηριότητες με θέμα ''Γνωρίζοντας το εσωτερικό της Γης'': Στόχος να γνωρίσουν τα στρώματα της Γης και ότι οι τεκτονικοί σεισμοί (στους οποίους κυρίως αναφερόμαστε) ως φυσικά φαινόμενα οφείλονται σε κινήσεις των λιθοσφαιρικών πλακών.

Το ερώτημα που θέσαμε στα παιδιά εφόσον μελετήσαμε τη Γη εξωτερικά ήταν ''πώς να είναι άραγε από μέσα η Γη;''. Ο καταιγισμός ιδεών μεγάλος και οι απαντήσεις ευφάνταστες πχ πέτρες, ηφαίστεια, ζούγκλες, νερό, σπηλιές, λάβα, βυθό κτλ.

Παρουσιάσαμε το ομοίωμα της Γης από τη μουσειοσκευή του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας (πρόγραμμα RACCE) και παρατηρήσαμε τα διαφορετικά χρώματα στα στρώματα της Γης. Πειραματιστήκαμε κόβοντας ένα πορτοκάλι στη μέση και διαπιστώνοντας την ύπαρξη στρωμάτων στο εσωτερικό του.

Ανατρέξαμε στη γωνιά με τα βιβλία και παροτρύναμε τις ομάδες που είχαν ασχοληθεί με τα βιβλία να βρουν παρόμοιες εικόνες αναφορικά με το εσωτερικό της Γης.

Μάθαμε τα ονόματα των στρωμάτων και μιλήσαμε για κάθε στρώμα ξεχωριστά χρησιμοποιώντας το βιβλίο ''Μαθαίνω για τους σεισμούς'' από τη μουσειοσκευή του Μ.Φ.Ι.Κ. Επεξηγήσαμε τις δύσκολες λέξεις-φράσεις π.χ μέταλλα, λιωμένα μέταλλα, λάβα. Τα παιδιά αναζήτησαν μεταλλικά αντικείμενα στην τάξη και δείξαμε βίντεο στο youtube αναφορικά με το λιώσιμο του σιδήρου και τη λάβα των ηφαιστείων.

Χωρίσαμε τα παιδιά σε καινούριες ομάδες με τη χρήση χρωματιστών καρτών. Κάθε ομάδα θα έπρεπε να αναπαραστήσει με διαφορετικό τρόπο το εσωτερικό της Γης. Η 1^{η} ομάδα χρησιμοποίησε πανιά, η 2^{η} πινέλα για να ζωγραφίσει το εσωτερικό της Γης, η 3^{η} πλαστελίνη για να φτιάξει ομοίωμα της Γης και η 4^{η} χρησιμοποίησε τον Η/Υ, έγραψε τα ονόματα των στρωμάτων, τα εκτύπωσε, τα φωτοτύπησε και τα έκοψε για να τα μοιράσει στις άλλες ομάδες προκειμένου να τα χρησιμοποιήσουν στις παρουσιάσεις των εργασιών τους.

Παροτρύναμε τα παιδιά να φορέσουν χρωματιστές γάζες και να γίνουν τα ίδια τα στρώματα της Γης π.χ κίτρινο-εσωτ. Πυρήνας, κόκκινο-εξωτ. Πυρήνας, πορτοκαλί-Μανδύας, μπλε-Φλοιός.

Χρησιμοποιήσαμε το ψυχοκινητικό υλικό–τούβλα και τα παιδιά ανά ζεύγη έπαιξαν παιχνίδι ταχύτητας με στόχο να βάλουν στη σωστή σειρά τα στρώματα τη Γης.

Σχήμα 1: Ψυχοκινητικό υλικό

Παίξαμε με το επιδαπέδιο της μουσειοσκευής που αναπαριστούσε το εσωτερικό της Γης. Τέσσερα παιδιά κρατούσαν από ένα μουσικό όργανο που το καθένα αντιστοιχούσε σε ένα στρώμα της Γης, π.χ ντέφιεσωτ. Πυρήνας, μαράκες-εξωτ. πυρήνας, ξυλάκια-μανδύας, ταμπουρίνοφλοιός. Η κάθε ομάδα που έπαιζε έπρεπε να ακούει το όργανο και να πατάει στο σωστό στρώμα λέγοντας το όνομά του. Μία παραλλαγή του παιχνιδιού ήταν ότι μπορούσε η κάθε ομάδα να περπατά μέσα στο στρώμα και με συγκεκριμένο τρόπο π.χ πηδηματάκια στον εσωτ. Πυρήνα, βάδισμα στον εξωτ. Πυρήνα, τρέξιμο στο μανδύα, στις μύτες στο φλοιό.

Στη συνέχεια τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά ζωγραφίζοντας την εσωτερική δομή της Γης. Με την εργασία αυτή αξιολογήσαμε τις γνώσεις των παιδιών τη δεδομένη χρονική στιγμή προκειμένου να συνεχίσουμε στις επόμενες δράσεις.

Δραστηριότητες με θέμα ''Τι προκαλεί τους σεισμούς'': Στόχος να γνωρίσουν τα παιδιά τον τρόπο με τον οποίο η κίνηση των λιθοσφαιρικών πλακών στο φλοιό της γης προκαλεί τα σεισμικά φαινόμενα.

Παρουσιάσαμε μία εικόνα η οποία απεικόνιζε το φλοιό της Γης κομματιασμένο και συζητήσαμε σχετικά με το τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Προσομοιάσαμε το φλοιό της γης με το τσόφλι ενός αβγού που ραγίζει σε κομμάτια και αναφέραμε ότι τα κομμάτια του φλοιού επιπλέουν πάνω στην καυτή θάλασσα, όπως επιπλέουν τα καράβια στη θάλασσα. Η έννοια ''επιπλέω'' δεν δυσκόλεψε τα παιδιά καθώς ήταν εξοικειωμένα με αυτή από προηγούμενα πειράματα με θέμα το νερό. Ωστόσο ρίξαμε σε ένα ταψί νερό που είχαμε χρωματίσει κόκκινο, ώστε να αναπαραστήσουμε το μανδύα και αφήσαμε να επιπλέουν κομμάτια φελιζόλ που αναπαριστούσαν τις λιθοσφαιρικές πλάκες. Ζητήσαμε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τις κινήσεις των φελιζόλ-πλακών πάνω στο νερό –μανδύα.

Στη συνέχεια πειραματιστήκαμε χωρισμένοι σε ομάδες με κομμάτια φελιζόλ τοποθετώντας πάνω τους οικοδομικό υλικό και αναπαραστήσαμε την τριβή, τη σύγκρουση και την απομάκρυνση των πλακών.

Τα παιδιά μεταμορφώθηκαν σε λιθοσφαιρικές πλάκες και μας έδειξαν τις κινήσεις με το σώμα τους.

Παίξαμε με τη σεισμική τράπεζα της μουσειοσκευής

Στη συνέχεια τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά ζωγραφίζοντας τις κινήσεις των πλακών. Με την εργασία αυτή αξιολογήσαμε τις γνώσεις των παιδιών τη δεδομένη χρονική στιγμή προκειμένου να συνεχίσουμε στις επόμενες δράσεις.

Δραστηριότητες με θέμα ''Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης'': Σκοπός να μπουν στον «Εγκέλαδο», όπως ονομάζεται η σεισμική τράπεζα (προσομοιωτής σεισμών) στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Κρήτης όπου αναπαριστάνει μία σχολική αίθουσα, στην οποία οι επισκέπτες καθισμένοι σε θρανία μαθαίνουν για το φαινόμενο του σεισμού και τη σεισμικότητα της ανατολικής Μεσογείου.

Χρησιμοποιήσαμε ένα λογισμικό οπτικοποίησης (google earth) για να βρούμε το Μουσείο και συζητήσαμε με τα παιδιά αναφορικά με το τι περίμεναν να δουν στη διάρκεια της επίσκεψης.

Μετά την επίσκεψη πίσω στην τάξη καταγράψαμε τι νιώσαμε, τι είδαμε και τι ακούσαμε.

Δραστηριότητες με θέμα ''Τα μεγέθη των σεισμών'': Στόχοι

- να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ του μεγέθους ενός σεισμού και των αποτελεσμάτων του στην επιφάνεια της Γης,
- να συλλέγουν δεδομένα και να τα κατηγοριοποιούν

Η επίσκεψη στο Μ.Φ.Ι.Κ. μας έδωσε το έναυσμα να μιλήσουμε για τα διαφορετικά μεγέθη των σεισμών και τις επιπτώσεις του. Είδαμε στο διαδίκτυο εικόνες σεισμογράφων και αναφερθήκαμε στη χρήση τους. Πειραματιστήκαμε σε αυτοσχέδιο σεισμογράφο. Δημιουργήσαμε 5 ομάδες μία για κάθε μέρα της εβδομάδας. Κάθε ομάδα έπρεπε να επισκεφτεί την ιστοσελίδα του Γεωδυναμικού ινστιτούτου, να μετρήσει τους σεισμούς που είχαν συμβεί στην Ελλάδα την προηγούμενη μέρα και να τους κατηγοριοποιήσει σε μία κλίμακα λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος τους π.χ συνέβησαν 3 σεισμοί: ένας σεισμός από 1 έως 1,9 ρίχτερ, ένας από 2 έως 2,9 ρίχτερ και ένας από 3 έως 3,9 ρίχτερ. Στο τέλος της εβδομάδας οι ομάδες παρουσίασαν τα ευρήματά τους και τα συζητήσαμε.

Δραστηριότητες με θέμα ''Μυθολογία και σεισμοί'': Η μυθολογία είναι ένα θέμα που ενθουσιάζει τα παιδιά, αναφερθήκαμε λοιπόν στον Εγκέλαδο και τη μάχη του με τη Θεά Αθηνά. Εντοπίσαμε στο χάρτη της Ευρώπης την Ιταλία, το νησί της Σικελίας και το ηφαίστειο της Αίτνας όπου σύμφωνα με το μύθο η Αθηνά έκλεισε τον Εγκέλαδο.

Μπήκαμε στο παλάτι των Βερσαλλιών και είδαμε το άγαλμα του Εγκέλαδου με την εφαρμογή street view της google earth.

Τα παιδιά ζωγράφισαν συνεργατικά σε ένα μεγάλο νάιλον με φυσαλίδες τον Εγκέλαδο και με μεγάλο ενθουσιασμό ''τον πάτησαν'' και τον νίκησαν.

Στη συνέχεια τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά ζωγραφίζοντας τον Εγκέλαδο. Με ένα διαδικτυακό εργαλείο μετατρέψαμε τις ζωγραφιές σε παζλ, δίνοντας τη δυνατότητα στα παιδιά να παίζουν με τις εργασίες τους, δράση που τους προκάλεσε μεγάλη ικανοποίηση.

Δραστηριότητες με θέμα ''Ηφαίστεια'': Στόχος: να αποκτήσουν τα παιδιά βασικές γνώσεις σχετικά με το σχηματισμό και τη δραστηριότητα των ηφαιστείων.

Η ιστορία του Εγκέλαδου ενθουσίασε τα παιδιά επιδεικνύοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα ηφαίστεια. Δείξαμε στα παιδιά το ομοίωμα ηφαιστείου της μουσειοσκευής και μιλήσαμε σχετικά με τη δημιουργία των ηφαιστείων και τη διαδικασία των εκρήξεων.

Βρήκαμε στο χάρτη τα ηφαίστεια της Ελλάδας και αναφερθήκαμε ιδιαίτερα στο ηφαίστειο της Σαντορίνης και την καταστροφή του Μινωικού πολιτισμού.

Παρακολουθήσαμε στο youtube βίντεο με εκρήξεις ηφαιστείων και τα παιδιά έφτιαξαν συνεργατικά από πηλό το ηφαίστειο του Νηπιαγωγείου το οποίο ''εξερράγη'' με μεγάλη επιτυχία.

Τέλος μία ομάδα παιδιών μας αναπαρέστησε την έκρηξη του ηφαιστείου μέσω θεατρικού παιχνιδιού.

Δραστηριότητες με θέμα ''Πως μπορούμε να προετοιμαστούμε σε περίπτωση σεισμού'': Στο σημείο αυτό του προγράμματος ολοκληρώθηκε η μελέτη του φαινομένου του σεισμού και περάσαμε στη μελέτη της κοινωνικής του διάστασης. Στόχος να μάθουν τους ενδεδειγμένους τρόπους αποτελεσματικής προστασίας από τους σεισμούς.

Ρωτήσαμε τα παιδιά ''τι θα κάνουμε αν κάνει σεισμό την ώρα που βρισκόμαστε στην παρεούλα;'' και ''τι θα κάνουμε την ώρα του φαγητού;''. Ακολούθησε συζήτηση και μέσα από την αντιπαράθεση απόψεων και την αναζήτηση των κατάλληλων προτάσεων βρήκαμε

τα κατάλληλα μέρη για να καλυφθούμε μαθαίνοντας το τρίπτυχο σκύβω-καλύπτομαι-κρατιέμαι γερά.

Το επόμενο ερώτημα που τέθηκε στα παιδιά ήταν ''τι θα κάνουμε όταν τελειώσει ο σεισμός;'' Τα παιδιά κατέθεσαν τις απόψεις τους π.χ να φύγουμε γρήγορα από την τάξη, να μείνουμε μέσα να περιμένουμε. Ζητήσαμε να μας δείξουν τι εννοούν λέγοντας ''γρήγορα'' και όπως ήταν αναμενόμενο σηκώθηκαν όλα μαζί και άρχισαν να τρέχουν προς την έξοδο. Επισημάναμε τους πιθανούς κινδύνους είτε να χτυπήσουν, είτε να στριμωχθούν στη έξοδο και τους ζητήσαμε να μας προτείνουν κάτι άλλο. Καταλήξαμε να μπαίνουμε στη σειρά ο ένας πίσω από τον άλλο και να προχωράμε ήρεμα. Στο σημείο αυτό βάλαμε στο παιχνίδι και τις λέξεις πανικός – ψυχραιμία, κάθε φορά που φωνάζαμε πανικός τα παιδιά έτρεχαν αλαφιασμένα φωνάζοντας και κάθε φορά που φωνάζαμε ψυχραιμία έφτιαχναν ήρεμα ένα ''τρενάκι''. Αφού εξασκηθήκαμε αρκετές φορές στην παραπάνω διαδικασία (τρενάκι ψυχραιμίας), βγήκαμε στον προαύλιο χώρο και εντοπίσαμε εφόσον προηγήθηκε συζήτηση το κατάλληλο μέρος για να συγκεντρωθούμε σε περίπτωση σεισμού.

Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα ''τι θα κάνουμε αν γίνει σεισμός και δεν μπορούμε να καλυφθούμε κάπου;'' Δείξαμε στα παιδιά πώς πρέπει να μαζεύουν το σώμα τους και ονομάσαμε τη στάση αυτή ''στάση χελώνα''.

Επιστρέφοντας στην τάξη παρακολουθήσαμε εκπαιδευτικό βίντεο στην ιστοσελίδα του Ο.Α.Σ.Π. και συζητήσαμε αναφορικά με την αφίσα ''Προετοιμάζομαι για τον σεισμό'', Μαθαίνω τι να κάνω στον σεισμό''. Στη συνέχεια εντοπίσαμε τα **επικίνδυνα σημεία της τάξης και του προαύλιου χώρου** και συνεργατικά τα ζωγραφίσαμε.

''Βαλιτσάκι του σεισμού'': Σε επόμενο χρόνο τα παιδιά έφτιαξαν το ''βαλιτσάκι του σεισμού''. Σκορπίσαμε διάφορα αντικείμενα από τα οποία μόνο κάποια ήταν απαραίτητα για το σακίδιο, καλέσαμε τα παιδιά να τα αναγνωρίσουν και να μας υποδείξουν αιτιολογώντας την επιλογή τους, ποια θα έβαζαν στο σακίδιο. Το σακίδιο το κρεμάσαμε κοντά στη εξώπορτα και κάθε φορά που κάναμε άσκηση ορίζαμε διαφορετικό υπεύθυνο που έπρεπε να το παίρνει.

Τα παιδιά επέλεξαν από τις κάρτες της μουσειοσκευής εκείνες που απεικόνιζαν αντικείμενα απαραίτητα σε περίπτωση σεισμού (σφυρίχτρα, φαρμακείο, ραδιόφωνο κ.α) και απέρριψαν εκείνες τις κάρτες που δεν ήταν σχετικές με το σεισμό (παιχνίδια, μπάλα, οδοντόβουρτσα, κ.α) αιτιολογώντας κάθε φορά τις επιλογές τους.

Στη συνέχεια μία ομάδα παιδιών συνεργατικά ζωγράφισε τα αντικείμενα στο ''βαλιτσάκι του σεισμού''. Τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά ζωγραφίζοντας το δικό τους ''βαλιτσάκι''. Με αυτό τον τρόπο αξιολογήσαμε τις γνώσεις των παιδιών τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης: Μάθαμε τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης (Πυροσβεστική, Αστυνομία, ΕΚΑΒ). Αφού εξηγήσαμε στα παιδιά ότι ο κάθε τηλεφωνικός αριθμός αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη υπηρεσία μάθαμε σε μορφή ποιήματος (μνημονική τεχνική) τα τηλέφωνα και δοκιμάσαμε να τα καλέσουμε σε ανενεργές τηλεφωνικές συσκευές. Τα ποιήματα ήταν:

- 199: ένα, εννιά, εννιά πιάσαμε φωτιά.
- 166: ένα, έξι, έξι πείτε στο γιατρό να τρέξει.
- 100: αστυνομία εκατό βοήθεια ζητώ.

Μία ομάδα παιδιών ζωγράφισε τα οχήματα των υπηρεσιών (πυροσβεστική, ασθενοφόρο, περιπολικό) και μία άλλη ομάδα έγραψε τα τηλέφωνα. Στη συνέχεια τα παιδιά εργάστηκαν ατομικά αντιστοιχίζοντας τηλέφωνο με όχημα υπηρεσίας. Με αυτή την εργασία αξιολογήσαμε τις γνώσεις των παιδιών.

Συνεργασία με γονείς: Με την έναρξη του προγράμματος οι γονείς είχαν ενημερωθεί σχετικά, με ενημερωτικό σημείωμα, επιπλέον παρακολουθούσαν την εξέλιξη των δράσεων

μέσα από τα έργα των παιδιών τα οποία εκθέταμε σε κοινόχρηστο χώρο. Τη δεδομένη χρονική στιγμή επιλέξαμε να διαμοιράσουμε ένα φύλλο εργασίας για όλη την οικογένεια. Παροτρύναμε τους γονείς να συνεργαστούν με τα παιδιά τους και α) να εντοπίσουν τα επικίνδυνα σημεία του σπιτιού σε περίπτωση σεισμού, β) να εντοπίσουν τα κατάλληλα σημεία κάλυψης σε περίπτωση σεισμού και γ) να φτιάξουν ένα ''σακίδιο σεισμού''. Όλα τα παιδιά παρουσίασαν την εργασία τους στη ολομέλεια της τάξης. Με αυτή τη δράση εμπλέξαμε τους γονείς στο πρόγραμμα και αξιολογήσαμε τις γνώσεις των παιδιών.

Το πρόγραμμα δουλευόταν παράλληλα και με άλλες δράσεις έτσι τις Απόκριες ντύσαμε τα παιδιά Εγκέλαδους και Ηφαίστεια παίζοντας θεατρικό παιχνίδι.

Δραστηριότητες τελικής αξιολόγησης: Προκειμένου να αξιολογήσουμε τις γνώσεις των παιδιών δημιουργήσαμε ένα επιδαπέδιο παιχνίδι με 16 κάρτες. Κάθε κάρτα είχε μία εικόνα και μία σχετική με την εικόνα ερώτηση, την οποία οι παίχτες έπρεπε να απαντήσουν για να έχουν το δικαίωμα να ξαναρίξουν το ζάρι.

Με ένα λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης (kindspiration) τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες επέλεγαν εικόνες και τις τοποθετούσαν ως απάντηση στα ερωτήματα που είχαν τεθεί στην αρχή του προγράμματος (π.χ τι προκαλεί το σεισμό, πώς προστατευόμαστε κτλ.) Τα μέλη της ομάδας αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους αναπτύσσοντας δεξιότητες υψηλού επιπέδου (αναδιοργάνωση υπαρχουσών γνώσεων, κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων κ.α) και μπόρεσαν να δημιουργήσουν ένα νοητικό χάρτη

Παραδοτέα προγράμματος: α) αλφαβητάρι: Στα πλαίσια του προγράμματος τα παιδιά εμπλούτισαν το λεξιλόγιο τους και αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αλφαβητάριου. Βρήκαμε τις λέξεις στην ολομέλεια και στη συνέχεια τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες αντέγραψαν τις λέξεις και ζωγράφισαν τις αντίστοιχες εικόνες. Για να αποκτήσει το αλφαβητάρι παιγνιώδη μορφή το μετατρέψαμε σε επιτραπέζιο παιχνίδι που πήρε το κάθε παιδί στο σπίτι του.

Σχήμα 2: αλφαβητάρι σεισμού

β) αφίσα σεισμού: Από τις ομαδικές εργασίες των παιδιών φτιάξαμε μία αφίσα που περιείχε

α) αυτά που πρέπει και δεν πρέπει να κάνουμε την ώρα του σεισμού, β) το βαλιτσάκι του σεισμού με εικόνες των χρήσιμων αντικειμένων και γ) τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης. Όλα τα παιδιά με διαφορετικό τρόπο το καθένα συμμετείχαν στη δημιουργία της αφίσας, γεγονός που τα ικανοποίησε ιδιαίτερα και έκανε την αφίσα κατανοητή, προσιτή και ευχάριστη στα παιδιά και στους γονείς.

γ) ταινία κινουμένων σχεδίων (animation)

δ) παρουσίαση προγράμματος σε δημοτικό σχολείο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

RACCE Raising earthquake Awareness & Coping Children's Emotions. Σεισμοί & Ηφαιστεία για την Πρώιμη Σχολική Ηλικία. Γραφιστική επιμέλεια – σελιδοποίηση Παιδαγωγικό τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Κρήτης.

RACCE Raising earthquake Awareness & Coping Children's Emotions. http://racce.nhmc.uoc.gr/

Γεωδυναμικό Ινστιτούτο. http://www.gein.noa.gr/

Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας. http://www.oasp.gr/

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003). Διαθεματικό πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

Να το πάρει το νερό;

Όπου υπάρχει νερό, υπάρχει ζωή και όπου υπάρχει ζωή, υπάρχει νερό

Μαρία Μοσχόβη, Γαλάτεια Βεληβασάκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ am_tsap@hotmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ galatiavel@hotmail.com)

20ο Ιδιωτικό Νηπιαγωγείο «Το Μικρό Εργαστήρι»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σχέδιο εργασίας/ project«Νερό» που έλαβε χώρα στο σχολείο μας το σχολικό έτος 2014 2015 στηρίχτηκε στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Water Ecoculture», όπου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις μορφές ζωής νερού, καθώς και στην ανθρώπινη δραστηριότητα γύρω από τις πηγές νερού. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να οργανώσουν τρεις εξόδους για να επισκεφτούν μέρη που υπήρχε νερό, ώστε να κάνουν παρατηρήσεις και συλλογή δεδομένων. Ως αποτέλεσμα του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η ανάπτυξη ενδιαφέροντος από τη μεριά των παιδιών και για άλλους τομείς που σχετίζονται με το νερό, παραδείγματος χάριν, οι αισθήσεις, οι ιδιότητες του μέσα από πειράματα, η υπερκατανάλωση του νερού, κλπ. Εντούτοις, οργανώθηκαν επιμέρους βιωματικές δραστηριότητες στο χώρο του σχολείου για την καλύτερη κατανόηση και αφομοίωση από την πλευρά των παιδιών.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_25.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Νερό, υγρότοπος, λίμνη, ποτάμι, πηγές, ζώα, χρησιμότητα, φυτά, σπήλαιο, μυθολογία, θεραπευτικές ιδιότητες, υπερκατανάλωση, μόλυνση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νερό υπάρχει παντού. Δεν έχει χρώμα, δεν έχει γεύση, δεν έχει μυρωδιά, αλλά παρόλα αυτά όπου υπάρχει, υπάρχει ζωή. Υπάρχει και στον πλανήτη Γη, γι' αυτό και ονομάζεται και Γαλάζιος πλανήτης. Είναι αλμυρό στις θάλασσες και γλυκό όταν βρίσκεται στα ποτάμια, στις λίμνες και στις πηγές. Το νερό αποτελεί μία ιδιαίτερη θεματική ενότητα, όπου τα παιδιά μπορούν να ερευνήσουν, να μελετήσουν και να πειραματιστούν, ανακαλύπτοντας τη σημασία της χρησιμότητάς και προσφοράς του σε όλους τους τομείς. Ως απόρροια των παραπάνω ήταν η επιλογή και συμμετοχή του σχολείου μας στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα της ΟΜΕΡ "Water-Ecoculture", το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε ομάδες παιδιών προσχολικής ηλικίας να συμμετάσχουν σε επιτόπια έρευνα για την ανάπτυξη μίας θεματικής ενότητας με θέμα το «Νερό», εφαρμόζοντας τις αρχές διερευνητικής μάθησης.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του προγράμματος είναι η οικοδόμηση της ευαισθητοποίησης των παιδιών του σχολείου μας σχετικά με τη σημασία του νερού για τον πλανήτη και τον τρόπο με τον οποίο το νερό συνδέεται με ορισμένα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου πολιτισμού.

Επιμέρους στόχοι:

- Να γνωρίσουν τις βασικές ιδιότητες του νερού και να πειραματιστούν με αυτές.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά τη σημασία ύπαρξης του νερού στον πλανήτη μας.

- Να έρθουν σε επαφή με υγρότοπους γνωρίζοντας τις διάφορες μορφές ζωής σε αυτούς.
- Να γνωρίσουν τις διαδρομές του νερού, (υπόγειες και υπέργειες, φυσικές και τεχνητές) και τη συμβολή του ανθρώπου σε αυτές.
- Να απολαύσουν την αφήγηση γνωστών και άγνωστων μύθων σχετικά με το νερό (πχ. Αφροδίτη).
- Να πληροφορηθούν για τις θεραπευτικές ιδιότητες του νερού.
- Να προβληματιστούν για τις αρνητικές συνέπειες της κακής διαχείρισης του νερού στη φύση και τον πολιτισμό.
- Να ευαισθητοποιηθούν και να αναζητήσουν λύσεις για την προστασία του νερού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Αρχικά, έγινε ανάγνωση του μύθου της Αθηνάς και του Ποσειδώνα, όπου τα παιδιά διαπίστωσαν το λόγο της νίκης της Αθηνάς εναντίον του Ποσειδώνα, υποθέτοντας ότι αν το νερό ήταν γλυκό θα είχε νικήσει ο Ποσειδώνας. Και η αφορμή δόθηκε . Τα παιδιά ανακάλεσαν στη μνήμη τους όσα γνώριζαν για το νερό. Ακολούθησαν δύο είδη εξακτίνωσης, 1. Τι γνωρίζουμε για το νερό, και 2. Τι θα θέλαμε να μάθουμε. Στη συνέχεια, τα παιδιά χωρίστηκαν σε 6 ομάδες των 57 ατόμων για την καλύτερη και αποδοτικότερη αναζήτηση πληροφοριών. Ξεκινήσαμε τις παρουσιάσεις, όπου η πρώτη ομάδα μας πληροφόρησε σχετικά με το πώς δημιουργήθηκε το νερό, από πού το παίρνουμε και γιατί έχει αλάτι η θάλασσα. Έπειτα, από την δεύτερη ομάδα μάθαμε πώς ζουν οι άνθρωποι στην έρημο και τι θα γινόταν αν δεν είχαμε νερό. Με αυτόν τον τρόπο λύνονται πολλές από τις απορίες μας. Συνεχίσαμε με την παρουσίαση της επόμενης ομάδας και μάθαμε για τα φυτά και τα ζώα που ζούνε μέσα στο νερό, αλλά και κοντά σε λίμνες ή ποτάμια και πώς καταφέρνουν να αναπνέουν μέσα στο νερό. Έπειτα, ακολούθησε η ομάδα που μας μίλησε για τα πώς ζουν τα φυτά της θάλασσας και τι λουλούδια υπάρχουν στις λίμνες και τα ποτάμια. «Γιατί το νερό κάνει μπουρμπουλήθρες και πως δημιουργούνται οι ρουφήχτρες» ήταν μία πολύ καλή ερώτηση για αναζήτηση πληροφοριών, η οποία απαντήθηκε με πειράματα που πραγματοποίησαν τα παιδιά επαρκώς. Τέλος, η τελευταία ομάδα μας έλυσε την απορία στο ερώτημα «πως υπάρχει νερό κάτω από το χώμα και πως η άμμος απορροφάει το νερό».

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

- Τέχνες:
- Θεατρικό παιχνίδι: Ξεκινήσαμε ένα μαγικό ταξίδι στο νερό της θάλασσας, όπου ο ήλιος γινόταν όλο και πιο δυνατός και μας μεταμόρφωσε σε σταγόνες που εξατμίστηκαν, γίναμε σύννεφα, υδρατμοί που συμπυκνώθηκαν, ώσπου τα σύννεφα ενώθηκαν μεταξύ τους και έριξαν βροχή. Και τελικά καταλήξαμε πάλι στη θάλασσα, στα ποτάμια και στις λίμνες. Και το ταξίδι του νερού συνεχίζεται…
- Μουσικοκινητικό παιχνίδι: Η μουσική ξεκίνησε και εμείς ακολουθώντας μία συγκεκριμένη διαδρομή και ξεπερνώντας διάφορα εμπόδια αναζητήσαμε μόνο το «Νν» ανάμεσα σε πολλά γράμματα. Νικητής ήταν εκείνος που θα μάζευε τα περισσότερα.
- Μαθηματικά:
- Χρονική σειρά: Βάλαμε σε χρονική σειρά τις εικόνες γράφοντας το σωστό αριθμό για να δείξουμε το «κύκλο του νερού».

- Άλγεβρα: Ελέγξαμε τη χωρητικότητα των ποτηριών. Έπειτα, συγκρίναμε την ποσότητα νερού που βάλαμε στα ποτήρια, χρησιμοποιώντας τα σύμβολα ισότητας και ανισότητας (>,<, =).
- Γλώσσα:
- Φωνημική Επίγνωση/ Γράμμα Νν: Σκορπίσαμε τα γράμματα της λέξης «νερό» και προσπαθήσαμε να τη συνθέσουμε από την αρχή. Βρήκαμε λέξεις που αρχίζουν από «Νν» και το εντοπίσαμε στα ονόματά και τα επίθετά μας. Το αναζητήσαμε στον πίνακα με τα γράμματα, αλλά και στους τίτλους των βιβλίων. Τέλος, αφού μετρήσαμε από πόσες γραμμές σχηματίζεται και αν είναι κάθετες ή καμπύλες, το φτιάξαμε στον αέρα με τα μαγικά μας πινέλα
- Φωνημική Επίγνωση/ Γράμμα Λλ: Αναγνωρίσαμε την πρώτη φωνούλα της λέξης «λίμνη» και αναζητήσαμε άλλες λέξεις που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα. Είπαμε δυνατά όσα από τα ονόματά μας έχουν «Λλ», τονίζοντας το. Το σχηματίσαμε στον αέρα με τα μαγικά μας πινέλα και ψάξαμε να βρούμε σε ποιους τίτλους βιβλίων υπάρχει. Περπατήσαμε πάνω στο Λλ, έχοντας το σχηματίσει με χαρτοταινία στο πάτωμα και το σχηματίσαμε με το σώμα μας σε ζευγάρια.
- Ποίημα: Ακούσαμε το ποίημα «Το ποταμάκι» του Ζαχαρία Παπαντωνίου μελοποιημένο από το Γ. Ζουγανέλη και παρατηρήσαμε πως παρουσιάζεται ο κύκλος του νερού. Στη συνέχεια, τα παιδιά ανέλαβαν το ρόλο του ποταμού και απάντησαν στις ερωτήσεις του ποιήματος άλλοτε κανονικά και άλλοτε τραγουδιστά.
- Φωνημική Επίγνωση/ Πολυτροπικό κείμενο: Αντιστοιχίσαμε εικόνες του ποιήματος με λέξεις (πχ. ποταμάκι, βουνό, κλπ) και στη συνέχεια βρήκαμε άλλες λέξεις από το γράμμα που αρχίζει η κάθε λέξη.
- Φυσικές Επιστήμες:
- Μετρήσεις: Γεμίσαμε μία κανάτα με νερό και πήραμε ποτήρια πλαστικά δύο διαφορετικού μεγέθους. Αρχικά, κάναμε υποθέσεις για το πόσα μεγάλα ποτήρια θα χρειαστούμε για να αδειάσουμε το νερό της κανάτας και στη συνέχεια το ίδιο κάναμε και για τα μικρά. Τέλος, συγκρίναμε ποια ποτήρια ήταν περισσότερα και ποια λιγότερα και συζητήσαμε γιατί συνέβη αυτό.
- Πειράματα: Για την καλύτερη κατανόηση του κύκλου του νερού πραγματοποιήσαμε πειράματα σχετικά με την πήξη και την τήξη.
- Φυσική Αγωγή
- Κινητικό παιχνίδι/ παιχνίδι ισορροπίας: «*Κάποτε οι κάτοικοι μίας λίμνης ξεκίνησαν για μία βόλτα στο δάσος. Όταν άρχισε να βραδιάζει, θέλησαν να επιστρέψουν πάλι στη λίμνη, αλλά δεν ήξεραν το δρόμο .*» Τα παιδιά κλήθηκαν να βοηθήσουν τους κατοίκους να επιστρέψουν στη λίμνη ασφαλείς, μαζεύοντας καρτελίτσες με το γράμμα «λ».
- Κινητικό παιχνίδι: Βγήκαμε στην αυλή και παίξαμε σκυταλοδρομίες με το νερό.

ΝΕΡΟ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

- Διαβάσαμε για τις Σειρήνες, κάποια από τα αρχαία μυθικά τέρατα, και παρατηρήσαμε με τι έμοιαζαν, που ζούσαν, τι ήταν αυτό που τις έκανε ιδιαίτερες, κλπ. Επιπλέον, συζητήσαμε για την ιδέα που είχε ο Οδυσσέας για να γλιτώσουν από αυτές. Αναγνωρίσαμε το γράμμα από το οποίο ξεκινάει η λέξη «σειρήνες» και αναζητήσαμε και άλλες λέξεις. Μιλήσαμε για τα 3 Σσς που

υπάρχουν και τα σχηματίσαμε στον αέρα. Τέλος, δύο παιδιά σηκώνονταν κάθε φορά και αναζητούσαν τα 3 Σσς ανάμεσα σε άλλα γράμματα.

- Διαβάσαμε το μύθο της Αφροδίτης και συζητήσαμε για τη γέννησή της από τον αφρό της θάλασσας. Επεξεργαστήκαμε τον πίνακα του S. Botticelli με τίτλο «Η γέννηση της Αφροδίτης» και δημιουργήσαμε τους δικούς μας πίνακες με διάφορες τεχνικές.
- Διαβάσαμε δύο αρχαίους μύθους που περιέχονται στο βιβλίο «Ο κήπος των μεταμορφώσεων». Οι μύθοι αυτοί σχετίζονται με τις καλαμιές που φυτρώνουν κοντά σε ποτάμια. Αφού διαβάσαμε και τους δύο μύθους, κάναμε σύγκριση των περιεχομένων τους. Στη συνέχεια, συλλαβίσαμε τη λέξη «καλάμι» και προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε τα γράμματα από τα οποία αποτελείται και τα γράψαμε σε ένα χαρτί. Τέλος, διαβάσαμε την κάθε συλλαβή χωριστά.
- Με αφορμή το μύθο «Η Ηχώ και ο Νάρκισσος», επεξεργαστήκαμε την έννοια «καθρεφτισμός», όπου τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγάρια και το ένα «γινόταν» το νερό της λίμνης και το άλλο «καθρεφτιζόταν». Έπειτα, παρατηρήσαμε πίνακες ζωγραφικής που σχετίζονται με το καθρεφτισμό και προσπαθήσαμε να καταλάβουμε ποια είναι η εικόνα και ποιο το είδωλό της, που καθρεφτίζεται στο νερό. Τέλος, τα παιδιά δημιούργησαν ένα τοπίο, το οποίο αντικατοπτρίζεται στο νερό μίας λίμνης.
- Θεατρικό παιχνίδι: «*Κάποτε ένας άνθρωπος στάθηκε μπροστά σε έναν καθρέφτη, αλλά δεν ήξερε τι σημαίνει καθρέφτης Τότε όμως άρχισε να παίρνει διάφορες εκφράσεις και ένιωθε σαν κάποιος να τον κοροϊδεύει… Στη συνέχεια πήγε μία βόλτα στη λίμνη . Εκεί συνέβη κάτι παρόμοιο με τον καθρέφτη. Στην αρχή παραξενεύτηκε αλλά μετά κατάλαβε ότι δεν ήταν κάτι άλλο, παρά το είδωλό του. Όποτε το ακουμπούσε, αυτό χαλούσε…*»
- Διαβάσαμε το παραμύθι «Ο Λυκούργος και η μαγική σπηλιά» της Μ. Μαγουλά, όπου ακούγοντας ο μικρός Λυκούργος έναν παράξενο θρύλο που λέει ότι: ΟΠΟΙΟΣ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΚΕ ΤΗΝ ΜΑΓΙΚΗ ΣΠΗΛΙΑ ΔΕΝ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕ, θέλησε να εξερευνήσει αυτή την σπηλιά για να ανακαλύψει ότι τελικά δεν ισχύει ο θρύλος αυτός… Στη συνέχεια, συζητήσαμε για τα στοιχεία που συνάντησε ο Λυκούργος μέσα στη σπηλιά, καταρράκτης, νυχτερίδα, λίμνη, σταλακτίτες, σταλαγμίτες, και τα οποία είχαν κάτι να του πουν. Ύστερα από συζήτηση, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όπου υπάρχει σπήλαιο, υπάρχει και νερό και ότι το νερό «σκάβει» τις πέτρες και δημιουργεί σπηλιές.
- Θεραπευτικές ιδιότητες του νερού: Μας επισκέφτηκε στο χώρο του σχολείου ο μπαμπάς ενός παιδιού, ο οποίος μας παρουσίασε ένα βίντεο από τις ιαματικές θερμοπηγές της Λέσβου, οι οποίες είναι γνωστές από την αρχαιότητα για τις ευεργετικές τους ιδιότητες. Ακολούθησε σχετική συζήτηση.

ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

- Ακοή: Έπειτα από μία σχετική χαλάρωση, τα παιδιά κλήθηκαν ακούγοντας ήχους από ρυάκια, ποτάμια και καταρράκτες να κινηθούν ανάλογα, παράγοντας ήχους με διάφορα μέλη του σώματός τους. Πραγματοποίησαν ένα ταξίδι, περνώντας από διάφορα μέρη και ξεπερνώντας διάφορα εμπόδια έχοντας πάντα τη μορφή του νερού που κυλάει. Στο τέλος του ταξιδιού τους και αφού κατέληξαν στη θάλασσα, δημιούργησαν μία ιστορία με όλα αυτά που «συνάντησαν».
- Γεύση: Κατά την διάρκεια πειραμάτων, τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν και να περιγράψουν τι γεύση έχει το νερό και στη συνέχεια να

πειραματιστούν διαλύοντας σε αυτό αλάτι, λεμόνι και ζάχαρη και περιγράφοντας πάλι τι γεύση έχει ύστερα από τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

- Αφή: Τα παιδιά ακούμπησαν με κλειστά μάτια χλιαρό και κρύο νερό καθώς και παγάκια και περιέγραψαν σε τι κατάσταση βρίσκεται το νερό. Επιπλέον, τα παιδιά βίωσαν διάφορες καταστάσεις ροής του νερού στο δέρμα τους, όπως σταγόνα, νερό με κανονική ροή, νερό με πίεση και προσπάθησαν να τις διαχωρίσουν.

ΝΕΡΟ, ΜΟΛΥΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Αφού διαβάσαμε το βιβλίο «Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα» της Μ. Λοϊζου, αναφερθήκαμε σε διάφορες μορφές μόλυνσης του νερού που έχουμε βιώσει εμείς οι ίδιοι, όπως μπουκάλια στη θάλασσα. Έπειτα, συζητήσαμε που χρησιμοποιούμε το νερό και που το συναντάμε. Κάναμε προτάσεις για το πώς μπορούμε να εξοικονομήσουμε νερό. Τέλος, μία μπάλα πέρασε από χέρι σε χέρι και ο καθένας μας είπε την άποψη του σχετικά με το τι θα συνέβαινε αν δεν υπήρχε νερό. Παρακολουθήσαμε ένα animation που σχετίζεται με την υπερκατανάλωση και ένα ντοκιμαντέρ με κάποια μέρη της γης που υπάρχει μεγάλη ξηρασία και έλλειψη νερού και πως οι άνθρωποι καταφέρνουν να το αντλήσουν από τις διάφορες πηγές.

Τέλος, φτιάξαμε ένα σύνθημα για να σταματήσει η υπερκατανάλωση του νερού: *ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΕ ΤΟ ΝΕΡΟ ΓΙΑΤΙ Η ΓΗ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΓΚΡΙ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΘΑ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΕΙ*, και αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε μια αφίσα γράφοντας το σύνθημά μας και ζωγραφίζοντας, με σκοπό την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου περιβάλλοντός μας. Τα παιδιά πρότειναν η αφίσα να δημοσιευθεί στην εφημερίδα για να το δουν οι γονείς τους και να φτιάξουμε και ένα βίντεο για να προβληθεί με κάποιο τρόπο στους υπολογιστές μέσω διαδικτύου (πχ. youtube).

ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Επισκεφτήκαμε τον Αλμυρό ποταμό σε διάφορα σημεία του (στο φράγμα, στο δέλτα, και στην εκβολή). Ως απίθανοι εξερευνητές χρησιμοποιήσαμε μεγεθυντικούς φακούς, παρατηρήσαμε και εξετάσαμε. Πήραμε δείγματα από φύκια, καλάμια, πέτρες, κλπ. Εντοπίσαμε τους ζωντανούς οργανισμούς, όπως είναι οι πάπιες, οι νεροχελώνες, κ. ά. Συζητήσαμε για την επίσκεψή μας στον Αλμυρό ποταμό. Τι ήταν αυτό που μας τράβηξε την προσοχή, αν ανταπεξήλθε στις προσδοκίες μας και τι μάθαμε; Δώσαμε απαντήσεις στις ερωτήσεις απορίες που είχαμε πριν την επίσκεψη. Τέλος, κάναμε ένα είδος αξιολόγησης όπου τα ίδια τα παιδιά απαντήσανε σε ερωτήσεις του τύπου: για ποιο λόγο κάναμε αυτήν την διερεύνηση, τι θέλαμε να μάθουμε και τι τελικά μάθαμε; Ζωγραφίσαμε την επίσκεψή μας ή κάτι που μας έκανε περισσότερο εντύπωση.

Πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στο ΚΠΕ Ανωγείων, όπου παρακολουθήσαμε το πρόγραμμα «Α μπε μπα μπλομ . που τρέχει το νερό;» και παρατηρήσαμε γεωλογικά φαινόμενα εξαιτίας της διάβρωσης του πετρώματος από το νερό, καταβόθρες, δολίνες, πόλγες, φαράγγια. Επισκεφτήκαμε πηγές του Ψηλορείτη, ομβροδεξαμενές και τον ταμιευτήρα της περιοχής. Κάναμε χημική ανάλυση νερού των πηγών, παρατηρήσαμε τον υδροβιότοπο της λιμνοδεξαμενής. Βρεθήκαμε στο χώρο του σπηλαίου «Σφενδόνη», και ξεναγηθήκαμε στη βιοκοινωνία των σπηλαίων, στους μύθους και τους θρύλους τους. Κατά την επιστροφή μας, ζητήσαμε από τα παιδιά να χαρτογραφήσουν την διαδρομή που ακολουθήσαμε καθώς και τα σημεία που σταματήσαμε για να εξερευνήσουμε.

Λάβαμε μέρος στο πρόγραμμα της WWF «Προστασία των νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας», κατά το οποίο επισκεφτήκαμε τον Αποσελέμη ποταμό και συμμετείχαμε σε δράσεις που πραγματοποίησε η υπεύθυνη της WWF στην Κρήτη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ως απόρροια των παραπάνω, αποφασίσαμε και καταλήξαμε η γιορτή λήξης του Σχολικού έτους 2014 15 να έχει θέμα «Το νερό» και να περιλαμβάνει στοιχεία που επεξεργαστήκαμε καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και τράβηξαν περισσότερο το ενδιαφέρον των παιδιών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Έρη Αποστολάκη, μαμά του σχολείου μας, για την βοήθειά της όσον αφορά τη δημιουργία του βίντεο σχετικά με την υπερκατανάλωση του νερού, τον Μανόλη Κερούλη, μπαμπάς του σχολείου μας, για την παρουσίαση του βίντεο με τις ιαματικές θερμοπηγές, καθώς και τον Κώστα Φωτεινάκη που μοιράστηκε μαζί μας τις γνώσεις του για τα σπήλαια. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον κ. Δημητρίου για την δημοσίευση της αφίσας στην εφημερίδα Νέα Κρήτη.

Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε!

Ευαισθητοποίηση για το πρόβλημα των αδέσποτων ζώων

Πλουσία Καλαϊτζάκη, Ευάγγελος Δερμιτζάκης, Μαρία Ψυχογιού

(ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ sia.kalaitzaki@gmail.com, ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ evangelosderm@gmail.com ΠΕ70 ΔΑΣΚΑΛΩΝ marypsih@gmail.com)

Νηπιαγωγείο Μυρτιάς & Δημοτικό Σχολείο Μυρτιάς

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγησή μας αναφέρεται στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής αγωγής "Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε", το οποίο υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 20142015. Το πρόγραμμα αυτό είχε διάρκεια 5 μηνών και έγινε με συνεργασία του Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Μυρτιάς. Συμμετείχαν συνολικά 45 μαθητές υπό την καθοδήγηση 3 εκπαιδευτικών.

Το πρόγραμμα αυτό έχει σαν βασική θεματολογία του το φυσικό περιβάλλον και τα κατοικίδια ζώα και κυρίως πώς και για ποιο λόγο τα ζώα αυτά βρίσκονται εγκαταλελειμμένα στους δρόμους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_84.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ζώα, αδέσποτα ζώα, συμβίωση, ευαισθητοποίηση, φροντίδα-αγάπη, εγκατάλειψη, στείρωση, πρόληψη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια έχοντας παρατηρήσει την αύξηση των αδέσποτων ζώων στους δρόμους και τα σοκάκια του χωριού μας, τη Μυρτιά, προβληματιστήκαμε αρκετά και έτσι αποφασίσαμε να ξεκινήσουμε με τους μαθητές μας, όλων των ηλικιών, μικρούς και μεγάλους, ένα "ταξίδι" για να γνωρίσουμε καλύτερα αυτούς τους φίλους που βρίσκονται γύρω μας.

Έτσι μέσα από το πρόγραμμα "Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε" δόθηκε η δυνατότητα στα 45 παιδιά, Νηπιαγωγείου και Δημοτικού που συμμετείχαν, να γνωρίσουν καλύτερα τα ζώα. Καλλιεργήθηκαν αισθήματα αγάπης και φιλίας, οι μαθητές ευαισθητοποιήθηκαν και ευαισθητοποίησαν τους γονείς και την τοπική κοινωνία για το θέμα των αδέσποτων. Προβληματίστηκαν αλλά και προβλημάτισαν τις αρμόδιες αρχές για τα μέτρα που θα πρέπει μα ληφθούν για να μειωθεί ο αριθμός των αδέσποτων ζώων.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματός μας αναφερθήκαμε στα εξής υποθέματα:

- Οι σκύλοι και οι γάτες, Περιγραφή ζώων
- Η συμβίωση αυτών των ζώων με τον άνθρωπο
- Ο σκύλος ως κατοικίδιο και αδέσποτο στις ανθρώπινες κοινωνίες
- Ιστορική αναδρομή, Τα ζώα σε αρχαίους πολιτισμούς
- Τα ζώα και η ιατρική
- Τα ζώα και η Ψυχοθεραπεία

- Τα ζώα στη λογοτεχνία και σε όψεις του πολιτισμού (κινηματογράφος)
- Το πρόβλημα των αδέσποτων-Νομοθεσία, δράσεις

Οι στόχοι μας όσον αφορά τόσο το γνωστικό αντικείμενο, όσο και τη μαθησιακή διαδικασία είναι οι εξής:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές καλύτερα το σκύλο και τη γάτα
- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη διαχρονική ανάγκη συμβίωσης με ζώα
- Να καλλιεργηθούν αισθήματα αγάπης προς τα ζώα
- Να ανταλλάξουν συναισθήματα
- Να καλλιεργηθεί η φιλία, η εμπιστοσύνη και η συνεργασία
- Να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές, οι γονείς αλλά και η τοπική κοινωνία
- Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις αιτίες που προκαλούν το πρόβλημα
- Να προτείνουν τρόπους επίλυσης του προβλήματος με τα αδέσποτα
- Να αναπτύξουν τις κοινωνικές και επικοινωνιακές τους δεξιότητες.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το πρόγραμμα είναι απόλυτα συμβατό με το Α.Π.Σ και το Δ.Ε.Π.Π.Σ και οι δραστηριότητες του σχετίζονται με τις εξής γνωστικές περιοχές: Γλώσσα, Μελέτη Περιβάλλοντος, Μαθηματικά, Μουσική, Εικαστικές Τέχνες, Δημιουργία και Έκφραση, χρήση ΤΠΕ, οι οποίες συμβάλλουν στην ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Το μαθησιακό περιβάλλον είναι κατάλληλα διαμορφωμένο ώστε να προωθεί τη συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η αφόρμηση για την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η ύπαρξη αδέσποτων ζώων καθημερινά έξω από το σχολείο μας και με εμφανές το ενδιαφέρον των παιδιών, ξεκίνησε μια διδακτική παρέμβαση για το θέμα των αδέσποτων. Κύριο μέλημα μας ήταν τα παιδιά αλλά και η κοινωνία να ευαισθητοποιηθούν, να καλλιεργήσουν αισθήματα φιλίας και εμπιστοσύνης για τα ζώα, να μάθουν με πιο τρόπο επιβιώνουν και πώς μπορούμε εμείς να τα βοηθήσουμε και να τα προστατεύσουμε.

Δραστηριότητες

1.Γνωριμία με τα ζώα και κυρίως με τα αδέσποτα (σκύλοςγάτα).

Μιλήσαμε αναλυτικά για το σκύλο και τη γάτα, περιγράψαμε τα χαρακτηριστικά τους, είδαμε σχετικές εικόνες και αναλύσαμε τη διαφορά μεταξύ αδέσποτου και δεσποζόμενου ζώου. Ακούσαμε τραγούδια όπως ”Οι δύο φίλοι”, ”Έχω ένα σκύλο και μια γάτα” διαβάσαμε σχετικά βιβλία: ”Τα αδέσποτα”, ”Ο αδέσποτος Κώστας”, ”Ξουτ”, ”Rex, εγώ ένα αδέσποτο”και είδαμε videos σχετικά με το θέμα μας:”Αφιέρωμα στα αδέσποτα ζώα”” Εκδόσεις ΔιάπλασηΗ Πιπίτσα προστατεύει τα αδέσποτα”κ.α.λ.

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράσουν τα συναισθήματα τους και να πουν αυθόρμητα τις ιδέες και τους προβληματισμούς τους.

2.Περίπατος στους δρόμους του χωριού. Παρατήρηση Περιγραφή Φωτογράφιση ζώων.

Αποφασίζουμε να περπατήσουμε στους δρόμους του χωριού και να δούμε αν υπάρχουν σε αυτούς αδέσποτα. Καθώς προχωράμε ανακαλύπτουμε ότι πολλά ζώα τριγυρνούν μόνα και βρώμικα και κυρίως σκυλιά, μικρά και μεγάλα. Σ’ ένα ερειπωμένο σπίτι

τρομαγμένα μας κοιτούν σχεδόν δέκα νεογέννητα κουταβάκια. Τα παιδιά λυπούνται αλλά και θυμώνουν ταυτόχρονα. Φωτογραφίζουν τα κουταβάκια και όποια άλλα αδέσποτα συναντάμε στον περίπατο μας. Επιστρέφοντας στο σχολείο εκείνο που παρατηρεί κάποιος είναι αγέλαστα και απογοητευμένα προσωπάκια .Το συμπέρασμα είναι ότι στο χωριό μας ζουν πολλά αδέσποτα ζώα, σχεδόν σε όλες τις γειτονιές και τα οποία αναζητούν τρόπους επιβίωσης.

3.Επίσκεψη στο Δημαρχείο και συνέντευξη από το Δήμαρχο Αρχανών-Αστερουσίων

Μέσα του Μάρτη και μετά από το συμπέρασμα ότι το θέμα των αδέσποτων είναι σοβαρό και επίκαιρο έχουμε την ιδέα να επισκεφτούμε το Δήμαρχο και να του εκθέσουμε το πρόβλημα που πλήττει το χωριό μας αλλά και την ευρύτερη περιοχή.

Ένα χαρτί του μέτρου τοποθετείται στο πάτωμα και τα παιδιά ξεκινούν να ζωγραφίζουν και να γράφουν συνθήματα για τα ζώα με πάθος και ενθουσιασμό. Τα συνθήματα που κυριαρχούν είναι: ”Τα ζώα δεν είναι σκουπίδια”, ”Αγαπάτε τα ζώα” ,”Νερό και φαγητό για τα ζώα” . Η ημέρα της επίσκεψης έχει φτάσει και ξεκινάμε έχοντας μαζί μας εκτός από το πανό με τα συνθήματα, ένα πρωτότυπο δώρο για το Δήμαρχο. Τα παιδιά, φτάνοντας, ξεσηκώνουν το Δημαρχείο φωνάζοντας τα συνθήματα τους και προκαλώντας έτσι το ενδιαφέρον των υπαλλήλων αλλά και των πολιτών που βρίσκονται εκεί. Ο Δήμαρχος μας υποδέχεται εγκάρδια και ακούει με προσοχή όλες τις ερωτήσεις που έχουν ετοιμάσει γι αυτόν οι μικροί μαθητές. Αιτήματα μας είναι: η καταγραφή των αδέσποτων που υπάρχουν στην περιοχή, ο εμβολιασμός τους, η στείρωση τους και αν είναι εφικτό η δημιουργία περιφραγμένου χώρου όπου θα τους παρέχεται η κατάλληλη τροφή. Υπόσχεται να συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος και με έκπληξη παραλαμβάνει το πρωτότυπο δώρο του που δεν είναι άλλο από ένα μικρό αδέσποτο σκυλάκι.

4.Επίσκεψη στο Κυνοκομείο Ηρακλείου και σε κτηνιατρική κλινική

Σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων οργανώνουμε επίσκεψη στο κυνοκομείο Ηρακλείου αλλά και σε κτηνιατρείο. Όταν φτάνουμε στις εγκαταστάσεις του κυνοκομείου εθελοντές μας ξεναγούν και μας αναφέρουν την ιστορία του κάθε αδέσποτου που φιλοξενείται εκεί. Οι μαθητές παρατηρούν και φωτογραφίζουν τα αδέσποτα. Στο χώρο του κυνοκομείου τα αδέσποτα ζώα δέχονται την φροντίδα των υπεύθυνων αλλά και των εθελοντών που τα ταΐζουν, τους προσφέρουν φαγητό και νερό και επιμελούνται την υγιεινή αλλά την ιατρική τους περίθαλψη.

Μετά την αναχώρηση μας από το κυνοκομείο και τα συναισθήματα χαράς που μας πλημμύρισαν σειρά έχει η επίσκεψη μας σε κτηνιατρική κλινική. Ο πρόεδρος των κτηνιάτρων μας καλωσορίζει και μαζί του έχουμε μια εποικοδομητική συζήτηση για το θέμα που τόσο καιρό μας απασχολεί. Συγχαίρει τα παιδιά για τον αγώνα που δίνουν και για την αγάπη που τρέφουν για τα ζώα και απαντά πρόθυμα σε όλα τα ερωτήματά τους. Μαζί μας έχουμε φέρει κι ένα μικρό αδέσποτο σκυλάκι που έχει ένα τραύμα στο πόδι του. Ο κτηνίατρος φροντίζει το τραύμα του ζώου και τα παιδιά παρατηρούν τις κινήσεις του με εξαιρετικό ενδιαφέρον. Στο τέλος της επίσκεψης ο ιατρός μοιράζει σε όλους μας φυλλάδια περί νομοθεσίας των αδέσποτων και τα οποία θα διαβάσουμε και θα συζητήσουμε στην τάξη μας.

5.Δραστηριότητες εντός του σχολικού χώρου(Εικαστικές Τέχνες, Δημιουργία και Έκφραση,ΤΠΕ)

Τα παιδιά δημιούργησαν ένα πανό γράφοντας πολλά συνθήματα για τα αδέσποτα με πινέλα και τέμπερες. Ζωγράφισαν, επίσης, ζωάκια σε κόλλες Α4 και τις εκθέσαμε στις τάξεις

μας. Σε χαρτόνια κάνσον έγραψαν μηνύματα σχετικά με τα αδέσποτα τα οποία θα παρουσιάσουν στη γιορτή για τη λήξη του σχολικού έτους.

Επίσης εκφράστηκαν δημιουργικά μιμούμενα την κίνηση και τη φωνή των ζώων και δραματοποιώντας παραμύθια που διαβάσαμε.

Σημαντική ήταν και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα παιδιά αναζήτησαν εικόνες στο διαδίκτυο, πληροφορίες στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια καθώς και τραγούδια και βίντεο στο youtube. Δημιούργησαν και ένα ψηφιακό βιβλίο με τίτλο ”Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε” χρησιμοποιώντας τη διαδικτυακή εφαρμογή story bird.

Οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ τείνουν να μεγιστοποιούν τα οφέλη της τεχνολογίας στη σχολική τάξη όταν συνδυάζουν: ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, αλληλεπίδραση των μαθητών με τις πηγές, αυτενέργεια των μαθητών στην πορεία του μαθήματος, σύνδεση με την καθημερινή ζωή και διαθεματικότητα.

6.Επίσκεψη μελών από τη φιλοζωική οργάνωση ΖΩΦΟΡΟΣ

Μέσα Μαϊου το σχολείο μας επισκέφτηκαν μέλη φιλοζωικής οργάνωσης. Μας μίλησαν για τα αδέσποτα και απάντησαν σε ερωτήσεις των μαθητών. Παρακολουθήσαμε βίντεο σχετικά με την επιβίωση των αδέσποτων και κάθε παιδί πρότεινε λύσεις για την προστασία τους. Στο τέλος οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και ζωγράφισαν ένα αδέσποτο ζώο(σκύλο ή γάτα) γράφοντας και κάποια μηνύματα σε χαρτί του μέτρου. Τις ομαδικές εργασίες τις εκθέσαμε στην τάξη μας. Τα παιδιά μέσα από τις συγκεκριμένες δραστηριότητες ευαισθητοποιήθηκαν ιδιαίτερα και παράλληλα εκφράστηκαν δημιουργικά.

7.Οργάνωση σχολικής γιορτής με θέμα “Αδέσποτα, οι φίλοι που εγκαταλείψαμε”

Στις 13 Ιουνίου 2015 το σχολείο μας πρόκειται να πραγματοποιήσει μια γιορτή όπου θα παρουσιάσουμε στο κοινό την προσπάθεια που κάναμε και που θα συνεχίσουμε να κάνουμε για την αντιμετώπιση του θέματος . Θα προβληθούν οι δράσεις μας και θα μιλήσουν για το πρόβλημα ειδικοί, ψυχολόγοι και κτηνίατροι. Τα παιδιά θα συμμετέχουν παρουσιάζοντας θεατρικά δρώμενα. Συγκεκριμένα τα παιδιά του Δημοτικού σχολείου θα εκφωνήσουν συγκινητικούς μονολόγους.

Οι τίτλοι των μονολόγων είναι οι εξής:

- Όλιβερ. Ένας μικρός ήρωας της ζωής που ψάχνει το δικό του σπίτι.
- Η ιστορία ενός αδέσποτου σκύλου.
- Τζόνι,ο σκύλος του κυρ Λάμπρου.
- Επιστολή σ’ ένα δολοφόνο
- Έλα παλιόσκυλο.
- Γράμμα στο Θεό.
- Οι καλές νεράιδες και τα αδέσποτα.
- Η ιστορία του Μάρκου.
- Η ιστορία της Έιμι.
- Η ιστορία της Lady.
- Η ιστορία της Λίας.

Τα παιδιά του Νηπιαγωγείου θα αναπαραστήσουν τα αδέσποτα σκυλιά που αγανακτισμένα φωνάζουν συνθήματα του τύπου: “Πονάω όπως κι εσύ, πεινάω όπως κι εσύ, διψάω όπως κι εσύ. Βοήθησε με”, ”Υιοθέτησε με! Θα σ’ αγαπώ μέχρι τον τελευταίο χτύπο της καρδιάς μου”, ”Ζητάω ένα ζεστό σπίτι και μια τρυφερή αγκαλιά, θα μου τα

δώσεις;”κ.α.λ. Στη συνέχεια θα πουν ομαδικά ένα τραγούδι με τίτλο: “Ο σκύλος”(mazoo and the zoo).

Έτσι θα αποχαιρετήσουμε τη τρέχουσα σχολική χρονιά με την ελπίδα οι άνθρωποι να χαρίσουν ζωή στα αδέσποτα και να μη τα αφήσουν να πεθάνουν αβοήθητα. Κι αφού εκείνα δε μπορούν να μιλήσουν ας γίνουμε εμείς οι φωνές τους: Βοηθήστε, σώστε, υιοθετήστε ένα αδέσποτο!!!

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα κέρδισε από τη πρώτη μέρα της υλοποίησης του το ενδιαφέρον των μαθητών οι οποίοι ανταποκρίθηκαν σε όλες τις δράσεις με υπευθυνότητα και ενθουσιασμό. Καταφέραμε να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά,τους γονείς αλλά και την τοπική κοινωνία. Οι μαθητές καθιέρωσαν ως στάση ζωής την φροντίδα και την προστασία των αδέσποτων ζώων και μεταδίδουν πλέον τις γνώσεις τους και στους υπόλοιπους κατοίκους του χωριού. Φαγητό και νερό δε λείπει από κανένα σχεδόν ζώο μέχρι η πολιτεία και οι αρμόδιες αρχές να εφαρμόσουν πιο δραστικά μέτρα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

- Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου & Νηπιαγωγείου Μυρτιάς
- Δήμαρχο Αρχανών Αστερουσίων κ. Μανόλη Κοκοσάλη
- Κυνοκομείο Ηρακλείου
- Πρόεδρο Κτηνιατρικού Συλλόγου κ.Πιπεράκη Γιώργο
- Ζωόφιλη Δράση
- Δήμο Ηρακλείου

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Glowing, B. Gfrorer, J. Ο Αντρίκος και ο σκύλος Λιοντάρης

http://lamiastar.gr/index.php/entheta/politismos/37802belleetsebastiendyoaxoristoifiloiseskinothesianikolavanie

http://taniamanesikourou.blogspot.gr/search/label/%CE%91%CE%94%CE%95%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A4%CE%91%20%CE%96%CE%A9%CE%91

http://www.animalactiongreece.gr/1_1/HomePage

Η φιλία ενός σκύλου με το δελφίνι (Βίντεο)

Ένα φωτογραφικό πρότζεκτ βρίσκει σπίτι σε αδέσποτα

http://www.newsbomb.gr/blogs/story/413469/ta10diasimoteraskyliaolontonepohon

http://www.thatslife.gr/afieromata/ta12piodiasimaskiliatoucinema/

http://www.thepets.gr/okaliterosfilostouanthropoumerosaoskilosstofako/

http://zophoros.ning.com/

https://www.facebook.com/pages/KYNOKOMEIOHRAKLEIOYXARISTETOYSENASPITI/112541418622?fref=ts

https://www.youtube.com/watch?v=2VjF8PG5iCc

https://www.youtube.com/watch?v=dxZ8h4hKcko

https://www.youtube.com/watch?v=myo3veAzCh4

https://www.youtube.com/watch?v=URebHqnuSQM

https://www.youtube.com/watch?v=zhQT7DueXv4

Ελληνικό Ταμείο Μέριμνας Ζώων (GAWF) (2010) Τα ζώα μας και εμείς, Αθήνα
Ζαραμπούκα, Σ. (2011) Τα αδέσποτα: ο Κύων. Αθήνα: Μεταίχμιο
Θεοδωράκης, Μ. (2010) Η Πιπίτσα προστατεύει τα αδέσποτα. Αθήνα: Διάπλαση
Ρουσοχατζάκη, Μ (2011) Εγώ, ο Rex, ένα αδέσποτο Ηράκλειο: Δήμος Ηρακλείου

Αγωγή στοματικής υγείας

Η ζωή του δοντιού, σύμμαχοι και εχθροί, πρόληψη για την καλύτερη στοματική υγεία

Παντελής Σπανάκης, Ευαγγελία Πολυχρόνη, Κωνσταντίνα Ποδηματή

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ pandelis.spanakis@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

Ιδιωτικό Νηπιαγωγείο "Σπανάκης Παντελής"

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αναφέρεται στην υλοποίηση σχεδίου εργασίας το οποίο πραγματοποιήθηκε τη σχολική περίοδο 201415 στο ιδιωτικό Νηπιαγωγείο «Σπανάκης Παντελής» στο Ηράκλειο Κρήτης. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν το τμήμα του προνηπίου και του νηπιαγωγείου και συνολικός αριθμών παιδιών ήταν 28. Η επιλογή του θέματος έγινε από τους μαθητές με αφορμή το παραμύθι «Η Δόνα Τερηδόνα και η γαμήλια τούρτα» του Ευγένιου Τριβιζά, που έφερε κάποιο παιδί στο σχολείο και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού μετά από συζήτηση, ευαισθητοποίηση και προβληματισμό. Η διάρκεια του προγράμματος ήταν τρεις μήνες (Ιανουάριος – Μάρτιος). Η μέθοδος που εφαρμόσαμε ήταν η βιωματική μάθηση και η προσέγγιση του θέματος έγινε διαθεματικά – διεπιστημονικά. Τα παιδιά μέσα από διάφορες βιωματικές δραστηριότητες ενημερώθηκαν από τι αποτελείται το στόμα τους και πώς να το φροντίζουν. Γνώρισαν τις αρρώστιες των δοντιών και τις ονομασίες τους. Εξοικειώθηκαν με τον οδοντίατρο και τα εργαλεία του και υιοθέτησαν σωστή συμπεριφορά για την υγιεινή του στόματος και τρόπους για την προστασία και την καθαριότητά των δοντιών τους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_77.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Στοματική υγιεινή, φροντίδακαθαριότητα δοντιών, αρρώστιες δοντιών, διατροφή, οδοντίατρος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αγωγή Υγείας είναι μια σημαντική καινοτόμος δράση η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με την υγεία και την ασθένεια, το σώμα και τις λειτουργίες του, έχοντας επίγνωση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία

Ανάμεσα στα θέματα που προσφέρονται για ανάπτυξη προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι και η **στοματική υγιεινή**. Θέμα το οποίο επιλέξαμε να εφαρμόσουμε με παιδιά προσχολικής ηλικίας στηριζόμενοι στα πορίσματα της ψυχολογίας τα οποία υποστηρίζουν ότι η παιδική ηλικία είναι η ηλικία κατά την οποία οι συνήθειες εγκαθίστανται, δηλαδή «εγγράφονται στη συνείδησή μας». (ΓιαννίκουΡώτα, 2004).

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η πρόληψη, η διατήρηση και η προαγωγή της στοματικής υγείας.

ΣΤΟΧΟΙ

- Να γνωρίσουν την ανατομία της στοματικής κοιλότητας.
- Να μάθουν για τη πορεία ζωής ενός δοντιού.
- Να παρατηρήσουν τη μορφολογία των δοντιών και να τη συσχετίσουν με τη λειτουργία της μάσησης και της πέψης (σωστό μάσημα, καλύτερη πέψη).
- Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία της καλής στοματικής υγιεινής.
- Να κατανοήσουν τους τρόπους πρόληψης (σωστό βούρτσισμα, συχνός οδοντικός έλεγχος, υγιεινή διατροφή) και πώς την επηρεάζουν.
- Να εξοικειωθούν με τις πρακτικές του επαγγέλματος του οδοντιάτρου.
- Να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες που συμβάλλουν στη διατήρηση της στοματικής υγείας.
- Να ενημερωθούν οι γονείς και να συμβάλλουν στην απόκτηση υγιεινών συνηθειών και κανόνων στοματικής υγιεινής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΓΛΩΣΣΑ

- Ξεκινήσαμε με ανάγνωση του γνωστού παραμυθιού του Ευγένιου Τριβιζά «Δόνα Τερηδόνα».
- Συζήτηση για τις διαφημίσεις της τηλεόρασης που έχουν σχέση με προϊόντα που βοηθούν τη στοματική υγιεινή.
- Αναγνώριση λέξεων σχετικές με το θέμα.
- Σύνθετες λέξεις για το δόντι.
- Φτιάχνουμε προτάσεις που έχουν τη λέξη δόντια.
- Σταυρόλεξο της στοματικής υγιεινής.
- Περιγραφή εικόνων με ίσια, στραβά και χαλασμένα δόντια.
- Μιλήσαμε για τους κανόνες στοματικής υγιεινής και παρατηρήσαμε μέσα από εικόνες πώς γίνεται το σωστό βούρτσισμα των δοντιών και της γλώσσας.
- Έφεραν τα παιδιά οδοντόκρεμα και οδοντόβουρτσα στο σχολείο και μάθαμε να πλένουμε τα δόντια και τη γλώσσα.
- Μάθαμε τη φωνούλα «Δ»,«δ» όπως δόντι.
- Μάθαμε παροιμίες και αινίγματα σχετικά με τα δόντια.
- Συζητήσαμε για τη χρησιμότητα των δοντιών.
- Μιλήσαμε για τις βλαβερές και υγιεινές τροφές.
- Προετοιμασία για την επίσκεψη στον/από τον οδοντίατρο.
- Φύλλο εργασίας για το γράμμα «Οο».
- Αντιστοίχιση λέξεων.
- Φύλλο εργασίας «Συμπλήρωσε το γράμμα που λείπει».
- Μάθαμε τα μέρη του δοντιού και τα ονόματά τους (κοπτήρες, κυνόδοντες τραπεζίτες, φρονιμίτες).
- Διαβάσαμε το παραμύθι «Σοκολάκης και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη» της Anna Russelmann.

- Μιλήσαμε για τα νεογιλά δόντια και για το έθιμο που υπάρχει όταν πέφτει ένα δόντι.
- Μάθαμε το ποίημα «πάρε ποντικέ το δόντι μου….».
- Μάθαμε το ποίημα:

«Είκοσι δόντια
για τα παιδιά,
τριάντα δυο δόντια
για τον μπαμπά.
Όποτε χάνω ένα δοντάκι,
νύχτα το παίρνει το ποντικάκι.
Είκοσι δόντια προσωρινά,
τη θέση τους δίνουν με τη σειρά
σε τριάντα δυο δόντια γερά.
Θα τα 'χω πάντα και γέρος να γίνω,
να μου χαλάνε δε θα τ' αφήνω».

Έφτιαξαν τα παιδιά την δική τους ιστορία με τίτλο: "Η ιστορία ενός δοντιού"

"Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα όμορφο δόντι που το είχε στο στόμα του ένα παιδάκι που το έλεγαν Νίκο. Το δόντι μεγάλωνε και μεγάλωνε, ώσπου μια μέρα άρχισε να πονάει και κάθε μέρα που περνούσε πονούσε όλο και περισσότερο. Στεναχωριόταν γιατί δεν το έπλεναν ποτέ και έτσι απέκτησε την τερηδόνα. Το δόντι άλλαξε χρώμα και από άσπρο έγινε μαύρο. Τότε πήγε ο Νίκος με την μητέρα του στον οδοντίατρο. Ο οδοντίατρος του έκανε σφράγισμα για να μην πονάει και να ξαναγίνει όπως ήταν παλιά, λευκό σαν το χιόνι. Ακόμα του είπε πως πρέπει να πλένει τα δόντια του κάθε μέρα. Από τότε το δόντι ζει χαρούμενο γερό και αστραφτερό".

(Ομαδ. εργασία προνηπίου 29/01/2015)

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Φτιάξαμε ομαδικό κολάζ και ταξινομήσαμε τις τροφές που κάνουν χαρούμενα και λυπημένα τα δόντια μας.
- Σχεδιάσαμε και παίξαμε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι το οποίο περιλάμβανε και ερωτήσεις σχετικά με ότι είχαμε κάνει για τη στοματική υγιεινή. Τα παιδιά ζωγράφισαν τις οδοντόβουρτσες οι οποίες ήταν τα πιόνια του παιχνιδιού και έπαιξαν. Νικητής ήταν όποιος κατάφερνε να φτάσει πρώτος στο τέλος απαντώντας σωστά σε όποια ερώτηση του τύχαινε στη διαδρομή.
- Σύγκριση υγιών άρρωστων δοντιών σε εικόνες.
- Σύμμαχοι και εχθροί των δοντιών (ομαδ. εργασία).
- Φύλλο εργασίας: «Τι τρώει ένα χαρούμενο και τι ένα λυπημένο δόντι?».
- Ημερολόγιο δοντιών.
- Ποσότητα δοντιών ανάλογα με την ηλικία (μωρό, έφηβος, ενήλικας, γέρος).
- Φύλλο εργασίας: «Γράψε στο κουτί το σύνολο των αντικειμένων».
- Φύλλο εργασίας: « Μέτρησε πόσα είναι και γράψε τον σωστό αριθμό».

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Μαθαίνουμε να βουρτσίζουμε σωστά τα δόντια μας.

- Πλέναμε καθημερινά τα δόντια μας μετά από τα γεύματα για μια εβδομάδα.
- Φτιάξαμε ημερολόγιο δοντιών το οποίο τήρησαν τα παιδιά για μια ολόκληρη εβδομάδα
- Επίσκεψη στον Οδοντίατρο της γειτονιάς μας. Μας περιέγραψε τα ιατρικά του εξαρτήματα και μας έδωσε πληροφορίες γι΄ αυτά. Π.χ. Η οδοντιατρική Καρέκλα κινείται πάνωκάτω, έτσι ώστε άνθρωποι με διαφορετικό ύψος να κάθονται και να μπορεί ο οδοντίατρος να δει τα δόντια τους, το φως πάνω από την καρέκλα: ώστε ο οδοντίατρος να μπορεί να δει το στόμα καλύτερα,την αναρρόφηση κ.τ.λ.π. Ακόμα το μικρό στρογγυλό καθρεφτάκι για να βλέπει το πίσω και πλαϊνό μέρος των δοντιών και την αντλία αναρρόφησης σάλιων.
- Επίσκεψη του οδοντίατρου στο παιδικό σταθμό. Μιλήσαμε για την στοματική υγιεινή και τους λόγους που πρέπει να φροντίζουμε τα δόντια μας. Στο τέλος της συνάντησης μας με την οδοντίατρο ανταλλάξαμε αναμνηστικά δώρα.
- Το υλικό με το οποίο εμπλουτίσαμε τη γωνιά της στοματικής υγιεινής ήταν:
- Βιβλία, περιοδικά και παραμύθια με σχετικό περιεχόμενο.
- Προϊόντα στοματικής υγιεινής.
- Φωτογραφίες με σχετικό περιεχόμενο.
- Κατά καιρούς τα παιδιά έφερναν τα δοντάκια τους.
- Βιντεοκασέτες εκπαιδευτικού περιεχομένου.
- Φωτογραφίες και ιστοσελίδες από το διαδίκτυο.
- Για την ολοκλήρωση του προγράμματος δώσαμε σε κάθε παιδί ένα βραβείο συμμετοχής στο πρόγραμμα στοματικής υγιεινής.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

- Φτιάξαμε την πάνω και κάτω γνάθο με ροζ πλαστελίνη και τα δόντια με λευκή.
- Κατασκευή οδοντόβουρτσας με γλωσσοπίεστρο και σύρμα πίπας.
- Φτιάξαμε ομαδικό κολάζ με το τι χρειάζονται τα γερά δόντια.
- Φτιάξαμε αφίσακολάζ με το τι χρειάζονται τα δόντια για να είναι γερά και την κάναμε, δώρο στην οδοντίατρο που επισκέφτηκε το χώρο του σχολείου μας.
- Δραματοποίηση μιας επίσκεψης στο οδοντίατρο.
- Δραματοποιήσαμε το παραμύθι «Σοκολάκης και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη» της Anna Russelmann.
- Φτιάξαμε επίπεδες κούκλες (τον Σοκολάκη, τη Ζαχαρούλα, την Τερηδόνα κ.α) με χαρτόνι σε ξυλάκι και έπαιξαν τα παιδιά κουκλοθέατρο.
- Φτιάξαμε κουτάκια για τη συλλογή των πρώτων δοντιών που πέφτουν.
- Θεατρικό παιχνίδι: «Σώστε μας από τα ζαχαροζούζουνα». Χωρίστηκαν τα παιδιά σε δυο ομάδες (δόντια και τροφές). Έπειτα διάλεξε ο καθένας τον ρόλο του (υγιεινές και ανθυγιεινές τροφές, μικρόβια, τερηδόνα, οδοντικό νήμα, οδοντόβουρτσα κ.α.).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Βρίσκουμε στο ίντερνετ σχετικό υλικό μαζί με τα παιδιά πληκτρολογώντας σχετικές λέξεις.
- Προβολή παιδικής ταινίας «Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ο άνθρωπος».
- Προβολή εκπαιδευτικού υλικού (www.oralhealth.gr).

- Προβολή «Έργα και ημέρες της κας Τερηδόνας» (www.edutv.gr).

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μαθαίνουμε το τραγούδι του Γ. Σακελλαρίδη «Ένα κούφιο δόντι».

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

www.dentists.gr

www.edutv.gr

www.geradontia.gr

www.oralhealth.gr

www.teleytaiothranio.blogspot.gr

Αναγνωστοπούλου – Μπίτου, Ν. (2001). Δόντια. Αθήνα: Φυτράκης.

ΓιαννίκουΡώτα Ε. (2004).Η διατροφή από τη νεογνική μέχρι την εφηβική ηλικία. Στο ανθολόγιο: Τούτουζας Π.(επιμελητής έκδοσης) 14 γιατροί συμβουλεύουν για δίαιτα και διατροφή. Αθήνα: Κάκτος.

Κάντζου, Ν., (2005). Καθημερινές διαθεματικές δραστηριότητες για το νηπιαγωγείο. Αθήνα: Δίπτυχο.

Μωραΐτη, Τζ., Διανέλλου, Γλ., (2006). Τι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω; Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης στην προσχολική εκπαίδευση – 40 θεματικές προσεγγίσεις από το Σεπτέμβριο ως τον Ιούνιο για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ντιντίκου, Χρ., (2003). Σχέδιο Εργασίας 5: Τα δόντια μας. (Επιστημονικός Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ράσελμαν, Α. (1995). Σοκολάκης και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη. Αθήνα: Άμμος

Τριβιζάς, Ευγ. (2001). *Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας.* Αθήνα: Καλέντης.

Ο κόσμος μέσα μου

Μαθαίνω τα συναισθήματά μου και δε φοβάμαι να τα εκφράσω.
Ελέγχω και διαχειρίζομαι τα δικά μου συναισθήματα και των άλλων

Μαρία Γιαννακοπούλου, Ειρήνη Βασιλάκου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ margiannakop@hotmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ)

Νηπιαγωγείο Πετροκεφαλίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συναισθηματική αγωγή παίζει σπουδαίο ρόλο για την σωστή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη του παιδιού. Η συναισθηματική εκπαίδευση και διαπαιδαγώγηση, αναφέρεται στην καλλιέργεια όλων των ικανοτήτων που απαρτίζουν τη συναισθηματική νοημοσύνη στο πλαίσιο των αλληλεπιδράσεων των παιδιών στην οικογένεια και στο σχολείο. Προγράμματα που βοηθούν στην ανάπτυξή της από τη μικρή ηλικία ωφελούν σημαντικά στη μετέπειτα κοινωνικοσυναισθηματική και γενικότερη εξέλιξη του παιδιού ως ενηλίκου.

Στο πρόγραμμα που υλοποιήσαμε επικεντρωθήκαμε σε βασικά συστατικά του κόσμου των συναισθημάτων. Βασικοί στόχοι είναι τα παιδιά αρχικά να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και έπειτα να τα εκφράζουν, να τα ελέγχουν και να μάθουν να τα διαχειρίζονται. Κάποιες ενδεικτικές δραστηριότητες που θα παρουσιάσουμε είναι η ανάγνωση παραμυθιών κατάλληλων για την αναγνώριση των συναισθημάτων, η παραλλαγή ενός παραμυθιού, η δραματοποίηση, η διαχείριση καθημερινών προβλημάτων της τάξης μέσα από παιχνίδια ρόλων και ομαδικά κολάζ.

Οι γονείς συμμετείχαν ενισχύοντας το πρόγραμμα με το ανάλογο υποστηρικτικό υλικό (dvd, παραμύθια κ.ά.) και στο τέλος του προγράμματος τα παιδιά παρουσίασαν όσα υλοποίησαν. Εφαρμόσαμε καθ' όλη τη διάρκεια διαμορφωτική αξιολόγηση και ολοκληρώσαμε το πρόγραμμα με τελική *αξιολόγηση.*

Οι αρχικοί μας στόχοι επιτεύχθηκαν, καθώς η καθημερινότητα των παιδιών άλλαξε σε μεγάλο βαθμό δουλεύοντας μέσα από ένα κλίμα συνεργασίας και συζήτησης ως προς την επίλυση των συγκρούσεων και αυξάνοντας την κατανόηση και την αλληλοβοήθεια μεταξύ τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αναγνώριση, έκφραση, έλεγχος, διαχείριση συναισθημάτων, ψυχική υγεία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αξία της συναισθηματικής νοημοσύνης και η ανάγκη εκπαίδευσης των παιδιών προς αυτή την κατεύθυνση έχει σήμερα ευρέως αναγνωριστεί και το σχολείο, με τα μέσα που διαθέτει, μπορεί να προσφέρει τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες για μια εκπαιδευτική προσέγγιση με στόχο την καλλιέργεια των συναιθημάτων.

Στη διαμόρφωση των παραπάνω θέσεων έπαιξαν καταλυτικό ρόλο οι θεωρίες των Gardner και Golemman.

Ο Howard Gardner, αναπτυξιακός ψυχολόγος στο Πανεπιστήμιο του Harvard, υποστήριξε το 1983 ότι υπάρχουν εννιά διαφορετικά και ανεξάρτητα είδη νοημοσύνης, μια θεωρία που έγινε γνωστή ως «Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης». Σύμφωνα με την θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner δεν υπάρχει ένα μονολιθικό είδος νοημοσύνης αλλά ένα ευρύ φάσμα το οποίο περιλαμβάνει εννέα παράγοντες, μεταξύ των οποίων είναι οι διαπροσωπικές ικανότητες και η ενδοψυχική ικανότητα.

Η θεωρία που διατύπωσε περιλαμβάνει τα παρακάτω είδη νοημοσύνης:

***1.* Γλωσσική λεκτική νοημοσύνη** (verbal linguistic intelligence) είναι η ικανότητα κατανόησης των σημασιών των λέξεων και συμπεριλαμβάνει επίσης την ικανότητα πειθούς για δράση, την εξήγηση διδασκαλίας, την ικανότητα για αστεϊσμούς, τη μνήμη. Το είδος αυτό της νοημοσύνης εδράζεται ανατομικά στον αριστερό κροταφικό λοβό. Τα άτομα, που διαθέτουν αυτό το είδος νοημοσύνης, διακρίνονται ως συγγραφείς, δημοσιογράφοι ή πωλητές.

2. Σωματική ψυχοκινητική νοημοσύνη (bodily intelligence) είναι η ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς εξαίρετα τις κινητικές του δεξιότητες. Εδράζεται στο νωτιαίο μυελό και αφορά την αλληλεπίδραση κίνησηςαντίληψης μεταξύ νου και σώματος. Άτομα, που διαθέτουν αυτή τη νοημοσύνη, διακρίνονται ως αθλητές, χειρουργοί, χορευτές.

3. Λογική-μαθηματική νοημοσύνη (logical, mathematical intelligence) είναι η ικανότητα να ερευνά κανείς σχέδια, κατηγορίες και σχέσεις με χειρισμό συμβόλων και επαγωγική απαγωγική λογική. Είναι η νοημοσύνη της φιλοσοφίας και της επιστήμης και δικηγόροι, μαθηματικοί και προγραμματιστές διαθέτουν αυτό το είδος της νοημοσύνης

4. Μουσική-ρυθμική νοημοσύνη (musical intelligence) είναι η ικανότητα να απολαμβάνει, να εκτελεί και να συνθέτει κανείς μουσικά κομμάτια. Ενδείξεις της ικανότητας αυτής είναι η ευαισθησία στην κίνηση, στο ρυθμό, στη χροιά του ήχου και σε όλες τις συναισθηματικές εφαρμογές. Εδράζεται ανατομικά στο δεξί ημισφαίριο και συγκεκριμένα στο δεξιό μετωπιαίο, κροταφικό λοβό.

5. Χωρική-παραστατική νοημοσύνη (spatial intelligence) είναι η ικανότητα να παρατηρεί και να χειρίζεται νοερά κανείς με επιδεξιότητα μια μορφή ή αντικείμενο και να δημιουργεί ισορροπίες και συνθέσεις. Ενδείξεις της νοημοσύνης αυτής είναι η δραστική φαντασία μέσω νοερών συλλήψεων. Τη νοημοσύνη διαθέτουν αρχιτέκτονες, γλύπτες και μηχανικοί και εδράζεται στο δεξιό πλευρικό λοβό.

6. Νατουραλιστική νοημοσύνη (naturalistic intelligence) είναι η ικανότητα αναγνώρισης των φυσικών μορφών και η τάση επικοινωνίας με τη φύση και τα ζώα. Όσοι διαθέτουν αυτή τη νοημοσύνη διακρίνονται ως βιολόγοι, αγρότες ή εναλλακτικοί γιατροί

7. Υπαρξιακή νοημοσύνη (existential) είναι το ενδιαφέρον για βασικά θέματα και θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με τη ζωή. Η υπαρξιακή νοημοσύνη δεν έχει ακόμη αποδειχθεί.

8. Διαπροσωπική νοημοσύνη (interpersonal intelligence) είναι η ικανότητά να κατανοεί κάποιος τους άλλους και να συνεργάζεται αποτελεσματικά μαζί τους. Η νοημοσύνη αυτή αναπτύσσεται, όταν τα άτομα εργάζονται σε μικρές ομάδες και δέχονται τις αντιδράσεις των μελών και τις αλληλεπιδράσεις. Εδράζεται στο μετωπιαίο λοβό και νεοφλοιό. Αφορά την ομαδική δημιουργική διαδικασία, την ατομική αυθυπέρβαση στις κοινωνικές σχέσεις και τη θετική αλληλοσχέτηση.

9. Ενδοπροσωπική νοημοσύνη (intrapersonal intelligence) είναι η ικανότητα κατανόησης βαθύτερων αισθημάτων και επιθυμιών και η ικανότητα προσωπικής γνώμης. Οι ενδείξεις για την ύπαρξη αυτής της νοημοσύνης είναι ότι το άτομο γνωρίζει τις αδυναμίες του και είναι προσεκτικό στις επιλογές του. Εδράζεται στο μετωπικό λοβό και νεοφλοιό. Το άτομο, που διαθέτει αυτό το είδος νοημοσύνης, ενοποιεί όλες τις μορφές της νοημοσύνης και πετυχαίνει τη γνώση του εαυτού και τη γνώση για τη σημασία της ζωής.

Οι δύο τελευταίοι τύποι νοημοσύνης που αναφέρονται στην ενδοπροσωπική και στη διαπροσωπική νοημοσύνη αποτέλεσαν τη βάση της θεωρίας για τη Συναισθηματική Νοημοσύνη, την οποία ανέπτυξαν επόμενοι μελετητές.

Η πρώτη ολοκληρωμένη θεωρία συναισθηματικής νοημοσύνης προτάθηκε το 1990 από δύο ψυχολόγους στο Yale, τον **Peter Salovey** και τον **John Mayer**. Οι Salovey και Mayer όρισαν τη συναισθηματική νοημοσύνη ως «την ικανότητα να μπορεί κανείς να

παρακολουθεί και να ρυθμίζει τα δικά του συναισθήματα αλλά και αυτά των άλλων και να τα χρησιμοποιεί ως οδηγό για σκέψη και δράση».

Ο Salovey, εντάσσει τους παράγοντες που συνθέτουν τη συναισθηματική νοημοσύνη και που κάνουν τους ανθρώπους να πετυχαίνουν ή όχι στη ζωή τους, σε πέντε βασικούς τομείς οι οποίοι είναι :

1. Η γνώση των συναισθημάτων μας (αυτοεπίγνωση)
2. Έλεγχος των συναισθημάτων (αυτορρύθμιση)
3. Εξεύρεση κινήτρων για τον εαυτό μας (αυτοπαρακίνηση).
4. Αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων (ενσυναίσθηση).
5. Χειρισμός των σχέσεων (κοινωνικές δεξιότητες).

Το 1995 ο **Daniel Goleman** παρουσίασε την θεωρία του περί συναισθηματικής νοημοσύνης βασιζόμενος στις τελευταίες πρωτοποριακές ανακαλύψεις των νευροεπιστημών γύρω από τη λειτουργία του εγκεφάλου και την ανθρώπινη συμπεριφορά. Χρησιμοποιώντας τα ευρήματα από συστηματικές κλινικές μελέτες, ο Goleman προσδιορίζει τους παράγοντες που κάνουν κάποιους ανθρώπους να πετυχαίνουν και κάποιους να αποτυγχάνουν στη ζωή τους.

Ο Goleman όρισε τη Συναισθηματική Νοημοσύνη ως την ικανότητα να μπορεί κάποιος να βρίσκει κίνητρα για τον εαυτό του ,να αντέχει τις απογοητεύσεις, να ελέγχει την παρόρμηση, να χαλιναγωγεί την ανυπομονησία του, να ρυθμίζει σωστά τη διάθεσή του, να εμποδίζει την απογοήτευσή του, να έχει ενσυναίσθηση και ελπίδα. Επεσήμανε επίσης την παρορμητικότητα, τη σταθερότητα, την αισιοδοξία και τη δυναμικότητα, ως προϋποθέσεις για επιτυχία στην επαγγελματική και προσωπική ζωή.(Goleman,1995)

Ο Goleman αναπτύσσει τη θεωρία του περί συναισθηματικής νοημοσύνης χρησιμοποιώντας το μοντέλο των συναισθηματικών ικανοτήτων. Σύμφωνα με αυτό, η συναισθηματική νοημοσύνη απαρτίζεται από δύο βασικές ικανότητες: την **προσωπική ικανότητα** και την **κοινωνική ικανότητα**.

Η προσωπική ικανότητα περιλαμβάνει την αυτοεπίγνωση, την αυτορρύθμιση και τα κίνητρα συμπεριφοράς ενώ η κοινωνική ικανότητα την ενσυναίσθηση και τις κοινωνικές δεξιότητες (επικοινωνία, επιρροή, διαπραγμάτευση, αλλαγή, καλλιέργεια δεσμών, συνεργασία κ.ά.).

Όλες οι συναισθηματικές ικανότητες μπορούν να καλλιεργηθούν με την σωστή εκπαίδευση και εξάσκηση.

Καταλυτικό ρόλο στη συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών παίζει η ένθερμη σχέση του παιδαγωγού με τα παιδιά, καθώς ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως πρότυπο για τα παιδιά, δέχεται τα συναισθήματά τους και τους ενθαρρύνει να τα εκφράσουν, ενώ παράλληλα τους παροτρύνει να κατανοήσουν και αυτά των συμμαθητών τους. Δημιουργεί ένα περιβάλλον ασφάλειας, αποδοχής και κατανόησης όλων των παιδιών, στο οποίο αναπτύσσονται κατάλληλες δραστηριότητες, που ευνοούν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση. Τα μικρά, αλλά επιτυχημένα βήματα των παιδιών μέσω της επίτευξης προσιτών, ανάλογων με το επίπεδό τους στόχων τα ενθαρρύνουν και τα βοηθούν να πιστέψουν στις δυνατότητές τους και να ενισχύσουν την αυτοεικόνα τους και συγχρόνως τα παρακινούν για περαιτέρω δράση και εξερευνήσεις. Επίσης, σημαντική είναι η σύνδεση των δραστηριοτήτων με θετικά συναισθήματα, όπως χαρά και ικανοποίηση, καθώς συνοδεύονται από εμπιστοσύνη στον εαυτό, αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του προγράμματος είναι να μπορούν τα παιδιά να αναπτύξουν συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες, να θέτουν στον εαυτό τους προβλήματα και να

αναζητούν την επίλυσή τους, έτσι ώστε να βελτιώσουν την επικοινωνία με τους ομηλίκους, αλλά και τους ενηλίκους του περιβάλλοντός τους.

Οι επιμέρους στόχοι εντοπίζονται στο να μπορέσουν τα παιδιά:

Να αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα και των άλλων.

Να ελέγχουν τα συναισθήματά τους και να τα διαχειρίζονται.

Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση.

Να αντιμετωπίζουν δυσκολίες και να επιλύουν συγκρούσεις.

Να αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως ένα άτομο ξεχωριστό με ιδιαίτερες ικανότητες και αξία.

Να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με τους άλλους και να τους σέβονται.

Να κατανοούν την αξία της ομαδικής εργασίας και της από κοινού ανακάλυψης.

Να συνειδητοποιήσουν την αξία της φιλίας.

Να συνειδητοποιήσουν ότι μπορούν να επέμβουν σε διάφορα γεγονότα που τους στενοχωρούν στην καθημερινή ζωή τους και να τα αλλάξουν.

Να εκφράζουν τα συναισθήματα τους μέσω της ζωγραφικής και των εικαστικών.

Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων μέσα από τις εκφράσεις του προσώπου και να παίξουν παντομίμα μέσα από παιχνίδια ρόλων.

Να διαδραματίζουν ρόλους μέσα από καθημερινά σενάρια.

Να αναδημιουργήσουν ένα παραμύθι αλλάζοντας τη ροή του, δίνοντας έμφαση στο συναίσθημα της χαράς.

Να συνειδητοποιήσουν ότι ο θυμός είναι ένα φυσιολογικό συναίσθημα που αισθάνονται όλοι. Μαθαίνουν να το εκφράζουν με λειτουργικό τρόπο και να το αντιμετωπίζουνε.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα για τα συναισθήματα ξεκίνησε με αφορμή τη δυσκολία των παιδιών να διαχειριστούν τις συγκρούσεις μεταξύ τους, οι οποίες πραγματοποιούνταν καθημερινά στην τάξη μας ιδίως μεταξύ των αγοριών. Αρχικά, διαβάσαμε αρκετά παραμύθια με σκοπό τον προβληματισμό, τη σχετική συζήτηση και τελικά την αναγνώριση των συναισθημάτων. (αναφέρονται αναλυτικά στη βιβλιογραφία). Στη συνέχεια, ακολούθησαν δράσεις που περιελάμβαναν παντομίμα, κουκλοθέατρο, δραματοποίηση και εικαστική δημιουργία. Παραθέτουμε μία σειρά των κυριότερων δραστηριοτήτων που πραγματοποιήσαμε.

Παντομίμα – Βρες το συναίσθημα

Τα παιδιά χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες. Η κάθε ομάδα οργανώνει κρυφά, χωρίς να ακούν τα υπόλοιπα παιδιά, ένα μικρό περιστατικό της καθημερινότητας που καταλήγει σε ένα συναίσθημα (π.χ πήρα ένα δώρο, έπεσα και χτύπησα, είμαι μόνος/η στο σπίτι κ.α). Έπειτα το παρουσιάζουν. Η ομάδα που θα το βρει πρώτη παίρνει ένα βαθμό. Νικήτρια είναι η ομάδα που θα μαζέψει τους περισσότερους βαθμούς.

Κολάζ συναισθημάτων

Ξεκινάμε με παιχνίδι με κάρτες, στις οποίες αποτυπώνονται διάφορα συναισθήματα. Ένα παιδί επιλέγει μία κάρτα και αναπαριστά με παντομίμα το συναίσθημα στην υπόλοιπη ομάδα, που προσπαθεί να το μαντέψει. Στη συνέχεια, ζωγραφίζουμε όλα τα συναισθήματα, που έχουμε αναφερθεί και κάνουμε ένα ομαδικό κολάζ με τίτλο: «Κάθε μέρα συναισθήματα νιώθω πολλά, από τη λύπη μέχρι τη χαρά».

Ζωγραφική-Τα συναισθήματα.

Τα παιδιά χωρίζονται σε πέντε ομάδες συναισθημάτων. Η καθεμία ζωγραφίζει οτιδήποτε νιώθει με βάση το συναίσθημά της. Για παράδειγμα, η ομάδα της χαράς ζωγραφίζει πράγματα που την κάνουν χαρούμενη, η ομάδα της λύπης το αντίστοιχο κ.λπ. Έπειτα το παρουσιάζουν.

Κολάζ, Φιλία-Μοναξιά.

Διαβάζουμε το παραμύθι «Δωροβροχή» (Φραντζέσκα Αλεξοπούλου-Πετράκη), το οποίο αναφέρεται σε ένα αγόρι τον Μάρκο που παίζει με τους φίλους του και ξαφνικά πέφτουν από τον ουρανό δώρα. Καθώς τα δώρα πέφτουν πάνω του, τα αρπάζει όλα και δε θέλει να τα μοιραστεί με κανέναν.

Συζητάμε με τα παιδιά για τη συμπεριφορά του Μάρκου. Χωριζόμαστε σε δύο ομάδες, την ομάδα της μοναξιάς και την ομάδα της φιλίας. Η ομάδα της μοναξιάς ζωγραφίζει και κόβει τις εικόνες που δείχνουν το Μάρκο λυπημένο σε μια στοίβα δώρα και η ομάδα της φιλίας ζωγραφίζει και κόβει όλη την παρέα του Μάρκου να παίζει χαρούμενη.

Παραλλαγή παραμυθιού «Δωροβροχή»

Μετά την αφήγηση του παραμυθιού ''Δωροβροχή'' συζητήσαμε για τα συναισθήματα των ηρώων. Τα παιδιά παρατήρησαν ότι οι πιο πολλοί ήρωες δυσαρεστήθηκαν και αισθάνθηκαν λύπη τις περισσότερες φορές. Τι θα μπορούσε να γίνει για να είναι όλοι ικανοποιημένοι και χαρούμενοι; Τα παιδιά προβληματίζονται. Με τη δική μας παρότρυνση και διαμεσολάβηση τα παιδιά διατυπώνουν διάφορες λύσεις και προτάσεις. Τελικά, μετά από μεγάλη συζήτηση καταλήξαμε στην τελική μορφή του παραμυθιού βασισμένο στο συναίσθημα της χαράς. Σημειώσαμε τις προτάσεις μας και αρχίσαμε να ανασυνθέτουμε το παραμύθι. Χωριστήκαμε σε ομάδες και η καθεμία ζωγράφισε-εικονογράφησε τις δικές της εικόνες. Έπειτα, τις ενώσαμε και το διαβάσαμε και στο τέλος το δραματοποιήσαμε.

Κουκλοθέατρο

Παίζουμε κουκλοθέατρο το μύθο: «Γιατί ένας βάτραχος και ένα φίδι δεν μπορούν να παίξουν μαζί» (αφρικάνικος μύθος που αναφέρεται στη φιλία), παραλλάσσοντας το τέλος σε αίσια κατάληξη της φιλίας των δύο ζώων.

Συζητούμε για τους δικούς μας φίλους: τι μας αρέσει σε αυτούς, τι μας αρέσει να παίζουμε μαζί τους, αλλά και τι κάνουν που μας στενοχωρεί ή μας θυμώνει. Έπειτα, ζωγραφίζουμε την «αλυσίδα της φιλίας» της τάξης μας, η οποία περιλαμβάνει ένα κύκλο που ενώνει τους κρίκους-ονόματα όλων των παιδιών, τα οποία γράφουν τα ίδια.

Ομαδικό κολάζ-θυμός

Διαβάζουμε το παραμύθι «Τα ζιζάνια με κάνουν να θυμώνω» (Bärbel Spathelf), το οποίο αναφέρεται σε δύο ζιζάνια που μπαίνουν στο μυαλό μας και μας λένε να συμπεριφερθούμε άσχημα. Συζητάμε για το θυμό. Έπειτα χωριζόμαστε σε δύο ομάδες, η μία ομάδα ζωγραφίζει τις άσχημες συμπεριφορές που αρέσουν στα ζιζάνια και η άλλη τις καλές συμπεριφορές που δεν αρέσουν στα ζιζάνια.

Παιχνίδια ρόλων-καθημερινά σενάρια συγκρούσεων.

Τα παιδιά αποφασίζουν να παίξουν μικρούς ρόλους από διάφορα καθημερινά προβλήματα της τάξης. Επαναλαμβάνουν το ίδιο περιστατικό σε δύο σενάρια, καλό και κακό. Στη μία περίπτωση το σενάριο δυσαρεστεί και τους δύο συμμετέχοντες και στην άλλη

αισθάνονται και οι δυο ικανοποιημένοι. Στη συνέχεια, απεικονίζουν εικαστικά τα δύο σενάρια ζωγραφίζοντας σε δύο στήλες με τις ενέργειες από το καθένα.

Ατομικό βιβλιαράκιΤα συναισθήματά μου

Φτιάχνουν το βιβλιαράκι των συναισθημάτων, στο οποίο σε κάθε σελίδα υπάρχει και μία φράση για ένα συναίσθημα, όπως: «Χαίρομαι όταν… » , «Φοβάμαι όταν……» κ.ά. Τα παιδιά ζωγραφίζουν αυτό που νιώθουν για κάθε συναίσθημα ξεχωριστά.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%96%CF%89%CE%AE/%CE%A3%CE%9A%CE%96%20%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C.pdf

http://www.elliepek.gr/documents/4o_synedrio_eisigiseis/440_447.pdf+&cd=4&hl=el&ct=clnk&gl=gr

http://www.elliepek.gr/documents/5o_synedrio_eisigiseis/Vasilarou.pdf

http://www.eparaschou.gr/wpcontent/uploads/2008/08/%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%98%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%9D%CE%9F%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%97.pdf

http://www.pi.ac.cy/pi/files/keea/KESXOPSY.pdf

http://www.pischools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=371

http://www.slideshare.net/atsig/ss33499658?related=1

Αγκάσι, Μ. (2007). Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

ΑλεξοπούλουΠετράκη, Φ. (2008). Δωροβροχή. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα

Βέλθουις, Μ. (1999). Ο βάτραχος είναι ήρωας. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα

Βένιγκερ, Μπ. (2011). Κάποιος να μ' αγαπάει. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα

Βέρντικ Ε. (2007). Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

Γκολμαν, Ντ. (1998). Η συναισθηματική νοημοσύνη. Μετ. Παπασταύρου Α. Επιμ. Ι.Νέστορος και Χρ. Ξενάκη. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα

Γκοτμαν Τζ. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Πώς να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη. Μετ. Ξενάκη Χρ. Επιμ. Χρ.Χατζηχρήστου. Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα

Ηρακλέους, Μ. (2005). Η Αγωγή των Συναισθημάτων στο Νηπιαγωγείο. Σύγχρονες προσεγγίσεις στο Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου. Επιμ. Ε. ΠαπαλεοντίουΛουκά. Εκδόσεις Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός. Αθήνα

Κάιν Τζ. (2014). Αυτό που νιώθω. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα

Κανάκη, Στ. (2009). Θέλω μέλι. Εκδόσεις Πορτοκάλι. Αθήνα

Κορνηλάκη Κατερίνα,(2014).Εισήγηση:Οι Συναισθηματικές Δεξιότητες στην Προσχολική Ηλικία. Επιμορφωτική ημερίδα Σχ. Συμβούλου Δρ. Νίκη Δεληκανάκη.

Μαρκοδημητράκη Μαρία,(2014) Εισήγηση: Ηθικές αξίες, κοινωνικές δεξιότητες και όρια στην προσχολική ηλικία.

Μόνρεαλ, Β. (2007). Τι νιώθεις; (σειρά). Εκδόσεις Φλούδα. Αθήνα

Μορόνι, Τ. (2008). Αγγίζω και Αισθάνομαι: Τα Συναισθήματα, σειρά. Εκδόσεις Μεταίχμιο. Αθήνα

Μουλάκη, Ε. (2004). Η παλέτα των συναισθημάτων. Εκδόσεις Κέδρος. Αθήνα

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011)

Σπάτελφ, Μπ.(2004). Τα άτακτα ζιζάνια με κάνουν να θυμώνω. Εκδόσεις Modern Times. Αθήνα

Η Ελιά

Η ελιά και το ελαιόλαδο ως προϊόντα πολιτισμού και παράδοσης. Η διατροφική τους αξία. Η ελιά και το ελαιόλαδο στην αρχαιότητα και στη μυθολογία.

Ευαγγελία Σοφουλάκη, Στεφανία Νικηφοράκη, Θεοφανεία Ιλεμόσογλου

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ evasofoulaki@gmail.com , ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ snikiforaki@gmail.com, ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ilemosoglou@gmail.com)

Νηπιαγωγείο Προφήτη Ηλία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σχολικό έτος 20142015 το Νηπιαγωγείο μας ασχολήθηκε με το Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων «Η Ελιά». Λόγω γεωγραφικής θέσης του Νηπιαγωγείου μας το θέμα ήταν οικείο για τα παιδιά, αφού είναι η κύρια ενασχόληση των γονιών τους και καθημερινά ανέφεραν τις εμπειρίες τους. Η υλοποίηση του Προγράμματος άρχισε το Νοέμβριο και είχε διάρκεια 3 μήνες και δουλεύτηκε και από τα δύο τμήματα, κλασσικό και ολοήμερο. Το σύνολο των παιδιών που εργάστηκε ήταν 29. Συζητήσαμε στην ολομέλεια της τάξης και ξεκίνησε η διερεύνηση του θέματος. Δημιουργήσαμε το ιστόγραμμα, χωριστήκαμε σε ομάδες, δημιουργήσαμε γωνιές φιλοξενίας του προγράμματος, όπου συγκεντρώθηκε το υλικό των ομάδων. Έπειτα ξεκίνησαν οι δραστηριότητες και προγραμματίστηκε η επίσκεψή μας. Ως κατάληξη του Προγράμματος συγκεντρώσαμε το υλικό από τις δραστηριότητες σε έντυπη μορφή και διανεμήθηκε στα παιδιά. Επίσης εκθέσαμε τα δημιουργήματά τους.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_22.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ελαιόλαδο, Πολιτισμός, Περιβάλλον, Τέχνη, Διατροφή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιστορία, η φύση και ο πολιτισμός της Κρήτης είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την καλλιέργεια της ελιάς και την παραγωγή του ελαιόλαδου και τα παράγωγά του. Οι ανασκαφές στην Κνωσό μαρτυρούν την ύπαρξη καρπών ελιάς, την ενασχόληση των ανθρώπων από την αρχαιότητα με την επεξεργασία τους και την παραγωγή ελαιόλαδου, καθώς και την αποθήκευσή του σε πήλινα δοχεία και πιθάρια. Η διατροφική αξία του ελαιόλαδου είναι γνωστή από τότε μέχρι και σήμερα και είναι σημάδι υγείας και μακροζωίας.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να μάθουν να δουλεύουν ομαδικά και συνεργατικά.
- Να μάθουν να προβληματίζονται και να διατυπώνουν συμπεράσματα και να αναζητούν διάφορους τρόπους, υλικό και πληροφορίες.
- Να επεκτείνουν τις γνώσεις τους για την ελιά, το ελαιόλαδο και να γνωρίσουν τη χρησιμότητα των προϊόντων που παράγονται από το ελαιόλαδο.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους μέσα από γλωσσικές ασκήσεις και να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο μέσα από αινίγματα και παροιμίες.

- Να γνωρίσουν εικαστικές δημιουργίες καλλιτεχνών για το συγκεκριμένο θέμα και να παράγουν δικά τους έργα τέχνης.
- Να έρθουν σε επαφή με μαθηματικές έννοιες και να διευρύνουν τις γνώσεις τους.
- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους σε θέματα διατροφής.
- Να κάνουν πειράματα με το ελαιόλαδο, να παρατηρήσουν τις ιδιότητές του και να εξάγουν συμπεράσματα .

ΠΕΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα που υλοποιήσαμε ήταν συνδεδεμένο με τα Προγράμματα Σπουδών: Της Προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Έκφρασης και Δημιουργίας, της Γλώσσας, των Μαθηματικών και της Πληροφορικής.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι Μέθοδοι Προσέγγισης που χρησιμοποιήσαμε στο Πρόγραμμα ήταν το **Σχέδιο Εργασίας Project** και η **Θεματική Προσέγγιση**. Το Πρόγραμμα δουλεύτηκε **διαθεματικά** και ως Σχέδιο Εργασίας αλλά και ως Θεματική Προσέγγιση. Με βάση τη μεθοδολογία μας δημιουργήσαμε το ιστόγραμμα διερευνώντας τις γνώσεις των παιδιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ξεκινώντας να δουλεύουμε το Πρόγραμμα για την ελιά άρχισε η διερεύνηση του θέματος στην ολομέλεια της τάξης, οπότε τα παιδιά ρωτήθηκαν «**τι γνωρίζουν για την ελιά» «τι θέλουνε να μάθουμε»** και **«πώς θα το μάθουμε».**

Έτσι δημιουργήθηκαν τα ανάλογα ιστογράμματα, όπου έγινε καταγραφή των απαντήσεων για το τι γνωρίζουν τα παιδιά, αλλά και των προτάσεών τους για το τι θέλουνε να μάθουμε και πως θα το μάθουμε.

Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν οι ανάλογες ομάδες για διερεύνηση, οι οποίες ήταν 3:

1η ομάδα: Συνταγές με ελαιόλαδο και ελιές

2η ομάδα: Η ελιά, ο καρπός της και τα είδη των ελιών

3η ομάδα: Παραμύθια, παροιμίες και αινίγματα για την ελιά και το λάδι, υλικό από το internet και βιβλία

Η **πρώτη ομάδα** αναζήτησε και συγκέντρωσε συνταγές με βάση το ελαιόλαδο και τις ελιές.

Η **δεύτερη ομάδα** ανέλαβε να ασχοληθεί με το δέντρο της ελιάς, την καλλιέργειά της μέχρι και τη συγκομιδή του καρπού της και την παραγωγή του ελαιόλαδου, όπως επίσης και για το πόσα είδη ελιών υπάρχουν και να φέρει το ανάλογο υλικό.

Η **τρίτη ομάδα** αναζήτησε και συγκέντρωσε υλικό και βιβλία, παροιμίες και αινίγματα για την ελιά και το λάδι.

Δημιουργήσαμε σε κάθε τάξη Γωνιά Φιλοξενίας του Προγράμματος και με τη συμμετοχή των παιδιών οι γωνιές εμπλουτίστηκαν με το ανάλογο υλικό σχετικά με το θέμα.

Η κάθε ομάδα παρουσίασε στην ολομέλεια της τάξης το υλικό που συγκέντρωσε.

Η **πρώτη ομάδα** που είχε αναλάβει τις συνταγές έφερε μια συνταγή για κουλουράκια λαδιού, μια συνταγή για ελιόπιτα, μια συνταγή για πίτσα

Η **δεύτερη ομάδα** έφερε κλαδιά ελιών και πολλά είδη ελιών (μαύρες, πράσινες, Καλαμών, τσακιστές, σταφιδοελιές) καθώς και ελαιόλαδο.

Η **τρίτη ομάδα** έφερε ένα βιβλίο συνταγών, παροιμίες, αινίγματα, εικόνες για την ελιά και το λάδι, συνταγές για θεραπεία προσώπου και μαλλιών με βάση το λάδι και πληροφορίες από το internet σχετικά με την ιστορία της ελιάς, τη διαδικασία συλλογής της και τα είδη της.

Όσο αφορά την προσέγγισή του θέματος μας σε σχέση με το Χριστιανισμό και την τέχνη, αυτό έγινε με υλικό από τις νηπιαγωγούς με βάση τη μεθοδολογία μας και ως θεματική ενότητα.

Συνεχίζοντας τις **δραστηριότητές** μας δείξαμε στο χάρτη, σε ποιες περιοχές στην Ελλάδα καλλιεργείται η ελιά και παράγεται ελαιόλαδο.

Μιλήσαμε για το ράβδισμα, το λιομάζωμα και την αποθήκευση του καρπού της ελιάς, καθώς επίσης και για την επεξεργασία του καρπού στο εργοστάσιο και την παραγωγή του ελαιόλαδου, παρουσιάζοντας το εποπτικό υλικό που είχαμε συγκεντρώσει .

Επεκταθήκαμε και στη διαδικασία όπως γινόταν τα παλιά χρόνια.

Είπαμε παροιμίες, εκφράσεις και αινίγματα για την ελιά και το λάδι και κάποια από αυτά τα επεξεργαστήκαμε και δημιουργήσαμε φύλλα εργασίας.

Παροιμίες

- Η αλήθεια και το λάδι πάντα βγαίνουν από πάνω.
- Πρώτα θεμέλια του σπιτιού ψωμί, κρασί και λάδι.
- Η ελιά είναι κυρά κι όποτε θέλει κάμνει.
- Ξεφόρτωσέ τη την ελιά, να σε φορτώσει λάδι.
- Άνθρωπος χωρίς υπομονή, λυχνάρι δίχως λάδι.
- Όποιος έχει σιτάρι, κρασί και λάδι στο πιθάρι, έχει του κόσμου τα καλά και του Θεού τη χάρη.
- Κάλλια 'χω γω στο σπίτι μας ελιές και παξιμάδι, παρά στον ξένο ζάχαρη να μ' ορίζουν άλλοι.
- Λίγο λίγο το λαδάκι κι ο χρόνος πηγαδάκι.

Εκφράσεις

- Μου έβγαλε το λάδι! Με κούρασε!
- Την έκανες τη λαδιά σου! Έκανες κάτι που δεν ήταν σωστό!
- Βγαίνεις όλο λάδι! Αθωώνεσαι πάντα!
- Τον λάδωσε. Τον πλήρωσε, όχι νόμιμα, για κάποια εξυπηρέτηση.
- Ρίχνει λάδι στη φωτιά. Με τα λόγια του βοηθά να ξεκινήσει ο καυγάς.

Αινίγματα

- Από κλαδάκι κρέμεται, στην αγορά πουλιέται, το εξωτερικό της τρώγεται, το μέσα της πετιέται.
- Τι είναι;
- Δεν πεθαίνει κι ας περάσουν χρόνια εκατό και χίλια. Μας ζεσταίνει, μας φωτίζει, μας ανάβει τα καντήλια.
- Τι είναι;
- Όταν έρθει ο Οκτώβρης ωριμάζω πιο πολύ, πρασινίζω και μαυρίζω και γεμίζω το σακί.
- Τι είναι;

- Δίνω γεύση στο φαΐ σου! Βιταμίνες στο κορμί σου! Τη σαλάτα νοστιμίζω και υγεία σου χαρίζω.
- Τι είναι;

Στα πλαίσια της διατροφικής αξίας της ελιάς και του ελαιόλαδου φτιάξαμε χωριάτικη σαλάτα με ελιές και ελαιόλαδο. Δοκιμάσαμε διάφορα είδη ελιών με ψωμί. Φάγαμε φρυγανισμένο ψωμί με ελαιόλαδο και ρίγανη και γευτήκαμε κουλουράκια με ελαιόλαδο.

Αναφερθήκαμε και επεξεργαστήκαμε το μύθο της Θεάς Αθηνάς και του Θεού Ποσειδώνα σχετικά με το πώς πήρε το όνομά της η Αθήνα και το δέντρο της ελιάς που χάρισε ως δώρο η Θεά Αθηνά στους Αθηναίους. Τα παιδιά ζωγράφισαν ανάλογα.

Παρατηρήσαμε διάφορους πίνακες ζωγραφικής Ελλήνων και ξένων ζωγράφων με θέμα την ελιά και το ελαιόλαδο, όπως «Το μάζεμα των ελαιών» του Θεόφιλου Χατζημιχαήλ, «Λιομάζωμα» του Αξιώτη, «Φύλλα ελιάς» της Μαρίας Ιγνατίου, οι πίνακες του Βαν Γκογκ κ.ά. Και έπειτα τα παιδιά δημιούργησαν τα δικά τους έργα τέχνης.

Μιλήσαμε για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα και το στεφάνωμα των νικητών με τον κότινο.

Φτιάξαμε και εμείς κότινο, παίξαμε σκυταλοδρομίες στην αυλή και φορέσαμε και εμείς τον κότινο.

Φτιάξαμε σε χαρτί του μέτρου ομαδική εργασία το δέντρο της ελιάς, χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά, όπως λινάτσα, γκοφρέ χαρτί και τέμπερες.

Αλλά δημιουργήσαμε και ατομικά το δέντρο της ελιάς με τα ανάλογα υλικά, όπως λινάτσα, γκοφρέ χαρτί, πλαστελίνη και αληθινά φύλλα ελιάς.

Μιλήσαμε για το ρόλο της ελιάς και του λαδιού στη θρησκεία μας (βάφτιση, το κλαδί ελιάς που έφερε το πουλί στον Νώε, ευχέλαιο) και φτιάξαμε και ανάψαμε το δικό μας καντηλάκι.

Μιλήσαμε για τη χρήση ελαιόλαδου στα καλλυντικά και για τα σαπούνια από ελαιόλαδο και πλύναμε τα χέρια μας με πράσινο σαπούνι.

Παρουσιάσαμε στην ολομέλεια της τάξης το πυρηνόξυλο ως καύσιμη ύλη.

Ταξινομήσαμε και ομαδοποιήσαμε ελιές σύμφωνα με το χρώμα και με το μέγεθός τους. Κάναμε μαθηματικές πράξεις.

Πειραματιστήκαμε με το νερό και το λάδι και συμπεράναμε ότι το λάδι είναι ελαφρύτερο από το νερό και ότι δεν αναμειγνύεται το λάδι στο νερό.

Στη γλώσσα μάθαμε το γράμμα Ε όπως Ελιά και βρήκαμε και άλλες λέξεις που αρχίζουν από Ε. Φτιάξαμε σύνθετες λέξεις με την ελιά και το λάδι. Επεξεργαστήκαμε λέξεις σχετικές με το θέμα.

Αξιοποιήσαμε τις νέες τεχνολογίες μέσα από το πρόγραμμα Kidepedia του RAMkid και συγκεκριμένα τον τόμο 12 «Φύση και Διατροφή», υποενότητα «Ελιά και Λάδι». Επίσης παρακολουθήσαμε στο youtube το βίντεο του Θοδωρή Παπαδουλάκη “The Olive Tree Will Always Be Here” και βίντεο για το λιομάζωμα.

Διαβάσαμε παραμύθια για την ελιά, όπως «Η σοφή Ελιά», «Το παραμύθι της ελιάς» «Ε… όπως ελιά» από το αλφαβητάρι της φύσης.

Επισκεφτήκαμε το Μουσείο Αγροτικής Ιστορίας και Λαϊκής Τέχνης «Αρόλιθος», όπου συμμετείχαμε στο Πρόγραμμα «Ψωμί και Ελιά». Είδαμε σε βίντεο το ελαιοτριβείο στα παλιά και σύγχρονα χρόνια, ζυμώσαμε ψωμί με ελαιόλαδο, χαράξαμε ελιές, τις βάλαμε σε βάζα και μάθαμε για τη διατήρησή τους σε ελαιόλαδο και ξύδι και φάγαμε ψωμί με ελιές.

Τέλος, φτιάξαμε διάφορα είδη αρωματικού ελαιόλαδου χρησιμοποιώντας βότανα, μπαχαρικά και εσπεριδοειδή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το θέμα του προγράμματος είχε απήχηση και κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών, αφού είναι αρκετά οικείο σ' αυτά οπότε το ενδιαφέρον τους και η συμμετοχή τους σε όλες τις δράσεις ήταν αμείωτο σε όλη τη διάρκειά του. Μπορούσαν να διηγηθούν τις εμπειρίες τους από το οικογενειακό τους περιβάλλον, αφού η κύρια ενασχόληση των γονιών τους είναι η καλλιέργεια της ελιάς την περίοδο αυτή. Επίσης έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον ως προς το να αναζητήσουν πληροφορίες και να συλλέξουν το ανάλογο υλικό. Ακόμα εντυπωσιάστηκαν από την προσέγγιση του θέματος σε σχέση με την τέχνη και τη δυνατότητα που τους δόθηκε να δημιουργήσουν τα ίδια τα δικά τους έργα τέχνης.

Παρόλο που υπήρχε στον προγραμματισμό μας επίσκεψη σε ελαιοτριβείο, αυτό δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω δυσκολιών που προέκυψαν ως προς τη μετάβασή μας στο συγκεκριμένο χώρο. Η προγραμματισμένη επίσκεψη στο ΚΠΕ Αρχανών δεν πραγματοποιήθηκε καθώς δεν έγινε δεκτή η αίτηση που είχε υποβληθεί. Η επίσκεψη που οργανώθηκε και έγινε με επιτυχία ήταν στον Αρόλιθο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ –ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως αποτέλεσμα του προγράμματος αφού συγκεντρώθηκε όλο το υλικό δημιουργήθηκε ένα ***βιβλίο*** το οποίο περιέχει όλη την εξέλιξη του προγράμματος, καθώς και φωτογραφικό υλικό από τις δραστηριότητες το οποίο και θα μοιραστεί στα παιδιά.

Επίσης, στο τέλος του σχολικού έτους θα πραγματοποιηθεί στο χώρο του νηπιαγωγείου έκθεση με τα δημιουργήματα των παιδιών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://dreamskindergarten.blogspot.gr/

http://taniamanesikourou.blogspot.gr/

http://www.kindykids.gr/

http://www.paidika.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=591&Itemid=83

Δεσύπρη Ευαγγελία. (2007). Γνωρίζω την ελιά. Εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αθήνα.

Εκπαιδευτικό παιχνίδι Kidepedia RAMKid. Τόμος 12 «Φύση και Διατροφή». Υποενότητα «Ελιά και Λάδι».

Εποπτικό υλικό από τις παρακάτω ιστοσελίδες:

Ηλιασκού, Β. & Δαλμάτσου-Ζερβουδάκη, Κ. & Καρπαζοπούλου, Ή. (2008). Καρποί της γης από τη Μεσογειακή Διατροφή. Εκδόσεις Κέδρος. Αθήνα.

ΚαμαράτουΓιαλλούση, Ειρήνη. (2006). Η σοφή ελιά. Εκδόσεις μικρή ΜΙΛΗΤΟΣ. Αθήνα.

Κατσαντώνη, Ρεβέκκα. ΣταφύλιΣιτάριΕλιά. Εκδόσεις ΜΑΙΑΝΔΡΟΣ. Αθήνα.

Κεσόπουλος, Αρ. (19921993). Ελληνική Μυθολογία για παιδιά «Οι Θεοί του Ολύμπου», Ο μύθος της Θεάς Αθηνάς». Εκδόσεις Μαλλιάρης Παιδεία. Αθήνα.

Το παραμύθι της ελιάς

Φραγκιά, Μαρία. (1999). Το Αλφαβητάρι της Φύσης. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ. Αθήνα.

Τα ‘μαθες Αρετούσα μου;

Εικόνες και συναισθήματα στου Ερωτόκριτου τα γυρίσματα

Ευγενία Μπούρα, Ειρήνη Μαδαριωτάκη, Μαρία Καλογεράκη

(ΠΕ60 ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ rodomilia@gmail.com , ΠΕ32 ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ rodomilia@gmail.com ΠΕ16 ΜΟΥΣΙΚΗΣ rodomilia@gmail.com)

Νηπιαγωγείο Ροδομηλιά

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αναφέρεται στο σχέδιο εργασίας με υπότιτλο «Εικόνες και συναισθήματα στου Ερωτόκριτου τα γυρίσματα» που πραγματοποιήθηκε στο Νηπιαγωγείο Ροδομηλιά στο Ηράκλειο Κρήτης κατά τη σχολική χρονιά 20142015. Μέσα από το πρόγραμμα «πολιτιστικά θέματα» των σχολικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αναπτύχθηκαν δράσεις από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο 2015. Συμμετείχαν 17 μαθητές από το ίδιο τμήμα με νηπιαγωγό την Ευγενία Μπούρα, θεατρολόγο, την Ειρήνη Μαδαριωτάκη και μουσικό την Μαρία Καλογεράκη. Ο τίτλος «Τα’ μαθες Αρετούσα μου;» παραπέμπει στο ποίημα «Ερωτόκριτος» του Βιτσέντζου Κορνάρου, στην κρητική διάλεκτο, στην κρητική μουσική, στα συναισθήματα των ηρώων μέσα από την πλοκή του ποιήματος. Η φύση συνδράμει στα συναισθήματα του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας.

http://giorti15.blogspot.gr/2015/05/blogpost_81.html

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ποίηση, παράδοση, κρητική διάλεκτο, φύση, συναισθήματα, έργα τέχνης, μουσική, θέατρο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ποίημα «Ερωτόκριτος» θεωρείται το αριστούργημα της κρητικής λογοτεχνίας όχι μόνο στο χώρο της ελληνικής λογοτεχνίας, αλλά πλατύτερα στο χώρο όλου του ευρωπαϊκού πολιτισμού σύμφωνα με τον ερευνητή Mario Vitti, όπως αναφέρει ο καθηγητής Στυλιανός Αλεξίου ο οποίος υπογραμμίζει τη μαγεία του παραμυθιού με γνώση ζωής και φύσης. Η αφόρμηση δόθηκε όταν επισκεφτήκαμε την Δημοτική Βικελαία Βιβλιοθήκη και συναντήσαμε την Αρετούσα (Ειρήνη Μαδαριωτάκη). Τα παιδιά την βοήθησαν να βρει το παραμύθι «Ερωτόκριτος», εκδόσεις Παπαδόπουλος. Αφηγηθήκαμε το παραμύθι με τη βοήθεια της Αρετούσας και τα παιδιά ζωγράφισαν ό,τι τους άρεσε. Ψάξαμε στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας και βρήκαμε το βιβλίο «Ερωτόκριτος», διαβάσαμε το όνομα του συγγραφέα: Βιτσέντζος

Κορνάρος (Κριτική έκδοση Στυλιανού Αλεξίου, εκδ.Ερμής). Ασχοληθήκαμε με τον ποιητή και την εποχή του. Ψάξαμε στο χάρτη να βρούμε τη Σητεία και τον Χάνδακα, το σημερινό Ηράκλειο. Συνδέσαμε την εποχή (αναγέννηση) με την πόλη μας το Ηράκλειο, αναφερθήκαμε στα μνημεία που έγιναν τότε, Κούλες, Λότζια, Κρήνη Μοροζίνη και που υπάρχουν ακόμα. Μια μαθήτρια ανέφερε ότι η εργασία του πατέρα της βρίσκεται την πλατεία Κορνάρου και μας αποκάλυψε την ύπαρξη του γλυπτού του Γιάννη Παρμακέλη «Ερωτόκριτος και Αρετούσα».

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να γνωρίσουν, να αλληλεπιδράσουν και να αγαπήσουν τον Ερωτόκριτο και κατ’ επέκταση τη κρητική λογοτεχνία.

- Να εξοικειωθούν με την κρητική διάλεχτο
- Να γνωρίσουν έλληνες και ξένους καλλιτέχνες που έχουν επηρεαστεί και εμπνευστεί από τον Ερωτόκριτο.
- Να εξοικειωθούν με την κρητική παραδοσιακή μουσική και να την διαχωρίζουν από τα υπόλοιπα είδη αυτής.
- Να εντοπίσουν στο έργο συναισθήματα και τις ποικίλες εκφάνσεις αυτών.
- Να υιοθετήσουν συμπεριφορές και αξίες ζωής που προβάλλονται μέσα στο ποίημα.
- Να μάθουν να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους.
- Να βρουν και να αντιληφθούν τα συναισθήματα και μέσα στη φύση, στα χρώματα, στη μουσική.
- Να πειραματιστούν και να εξοικειωθούν με διάφορα υλικά και τεχνικές.
- Να αλληλεπιδράσουν με την οικογένεια και με διαφορετικές γενιές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Διατύπωση ερωτημάτων.
- Καταιγισμός ιδεών.
- Ομαδοσυνεργατική εργασία.
- Διαθεματική και βιωματική προσέγγιση
- Διευκρίνηση και επεξεργασία θεμάτων μέσω της έρευνας και της ανακάλυψης.
- Εικαστική προσέγγιση
- Μουσική & θεατρική προσέγγιση

Οι εκπαιδευτικοί είχαν ρόλο καθοδηγητικό, υποστηρικτικό και βοηθητικό όπου ήταν αναγκαίο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΤΑΞΙΔΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟ

Παρέα με “τη μελωδία του Ερωτόκριτου”, παίξαμε με παιχνίδι μνήμης με πίνακες του Θεόφιλου, Μποστ, Τσαρούχη κ.α. που είχαν ως θέμα τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα. Ιδιαίτερα αναφερθήκαμε στον Θεόφιλο ο οποίος έχει ζωγραφίσει πολλούς πίνακες με θέμα τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα. Ταξιδέψαμε στην εποχή του Ερωτόκριτου και συζητήσαμε για το πώς μπορεί να ήταν εκείνη η εποχή, μελετήσαμε τις ενδυμασίες από την παράσταση του Ερωτόκριτου που είχαμε πραγματοποιήσει το 2000 και κάναμε σύγκριση με τη δική μας εποχή πώς είναι οι δρόμοι, τα κτήρια και οι ενδυμασίες σήμερα.

Παρατηρήσαμε τις γκραβούρες από το βιβλίο του Στυλιανού Αλεξίου, κάναμε αναδιήγηση της ιστορίας τοποθετώντας τις γκραβούρες στη σωστή σειρά. Επικεντρωθήκαμε στις γκραβούρες με θέμα την οικογένεια των δύο ηρώων και εντοπίσαμε τις διαφορές που έχει μια γκραβούρα από έναν πίνακα ζωγραφικής. Τέλος, δημιουργήσαμε τις δικές μας γκραβούρες με χαρακτική χρησιμοποιώντας μαύρη κηρομπογιά και λευκή τέμπερα. Ήταν μια δραστηριότητα που ενθουσίασε τα παιδιά λέγοντας χαρακτηριστικά “είναι κάτι μαγικό!”.

Ο θείος ενός μαθητή κατασκευάζει κρητικά όργανα. Τον καλέσαμε, μας τα παρουσίασε και μας έπαιξε “τη μελωδία του Ερωτόκριτου”.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ

Εξηγήσαμε στα παιδιά τι είναι ένα ποίημα. Μετρήσαμε τις συλλαβές με παλαμάκια και ένα παιδί τις μετρούσε. Βρήκαμε ότι είναι δεκαπέντε. Είπαμε ότι το ποίημα Ερωτόκριτος είναι γραμμένο σε δεκαπεντασύλλαβο.

Έπειτα ανακαλύψαμε κρητικές λέξεις και έτσι μιλήσαμε για την κρητική διάλεκτο. Ορισμένες από αυτές τις λέξεις, τις καταγράψαμε δημιουργώντας το κουτί με τις ωραίες κρητικές και ελληνικές λέξεις.

Τα παιδιά κατάφεραν να αποστηθίσουν ορισμένους από τους στίχους του ποιήματος. Αγαπημένοι στίχοι των παιδιών ήταν τα λόγια του Ερωτόκριτου προς την Αρετούσα την στιγμή που της ανακοινώνει τα θλιβερά μαντάτα. Τα παρατηρούσαμε συχνά να σιγοτραγουδούν τους στίχους αυτούς κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Παίξαμε γλωσσικά παιχνίδια με τα ονόματα των ηρώων, για παράδειγμα το όνομα Φιλάρετος αποτελείται από τις λέξεις φίλος+αρετή, και παιχνίδια σειροθέτησης και αφαίρεσης.

Στα πλαίσια της θεματικής ενότητας "η οικογένειά μου" γνωρίσαμε την οικογένεια του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας και παίξαμε με τις λέξεις τριμελής, τετραμελής κ.λπ.

Καταγράψαμε σε χαρτί του μέτρου τα ονόματα των παλικαριών που συμμετείχαν στις κονταρομαχίες.

Κατασκευάσαμε το αλφαβητάρι του Ερωτόκριτου για κάθε παιδί.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Το ποίημα «Ερωτόκριτος» είναι ένα ποίημα γεμάτο συναισθήματα, τα συναισθήματα των ηρώων αλλά και τα συναισθήματα που εμπνέει η φύση. Δεν μπορούσαμε λοιπόν να μην ασχοληθούμε με αυτά και να τα ανακαλύψουμε. Ξεκινήσαμε από το 1ο μέρος του ποιήματος, διαβάσαμε αποσπάσματα και στη συνέχεια συζητήσαμε για τα συναισθήματα που εντοπίσαμε σε αυτό. Τα παιδιά αποφάσισαν να φτιάξουμε έναν πίνακα για να σημειώσουμε τα συναισθήματα που βρήκαμε και κάθε φορά που εντοπίζαμε ένα συναίσθημα, το προσθέταμε στον πίνακα των συναισθημάτων. Έτσι φτιάξαμε έναν πίνακα διπλής εισόδου. Κάθετα καταγράψαμε τα συναισθήματα (αγάπη, χαρά, λύπη, αγωνία, φόβος, θυμός, ηρεμία, φιλία) τα οποία διάλεξαν τα παιδιά. Οριζόντια καταγράψαμε τα μέρη του ποιήματος. Σημειώσαμε τα συναισθήματα που εντοπίσαμε στο 1ο μέρος και καθώς προχωρούσαμε το ποίημα ανατρέξαμε στον πίνακα συναισθημάτων και σημειώναμε τα συναισθήματα που συναντούσαμε σε κάθε μέρος του ποιήματος. Προσεγγίζοντας το συναίσθημα της χαράς διαβάσαμε τους στίχους από το 5ο μέρος οι οποίοι περιέγραφαν τη χαρά της φύσης. Συζητήσαμε πώς δείχνει η φύση τη χαρά και τη λύπη της αλλά και για ποιους λόγους μπορεί η φύση να αισθάνεται έτσι. Βγήκαμε στον κήπο να δούμε αν η φύση είναι χαρούμενη ή λυπημένη και διαπιστώσαμε ότι ήταν χαρούμενη καθώς ο ήλιος έλαμπε, ο ουρανός ήταν καθαρός, τα λουλούδια ανθισμένα και τα πουλιά χαμοπετούσαν και γλυκοκελαηδούσαν εδώ κι εκεί.

Αναφερθήκαμε και στον φίλο του Ερωτόκριτου τον Πολύδωρο. Συζητάμε για το όνομά το (γιατί να τον λένε έτσι πολύ+δώρο), και δραματοποιήσαμε πώς μπορεί να περνούσαν το χρόνο τους οι δυο φίλοι.

Ασχοληθήκαμε κυρίως με τα συναισθήματα αγάπη, χαρά-λύπη, φιλία, θυμός-ηρεμία, φόβος και αγωνία.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΙΧΩΝ – ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση είναι κάτι που αρέσει πολύ στα παιδιά και το ποίημα μας βοήθησε σε αυτό. Για παράδειγμα διαβάσαμε το απόσπασμα με την Αρετούσα να ανακαλύπτει την ζωγραφιά του Ερωτόκριτου. Δραματοποιήσαμε την Αρετούσα και την αγωνία της καθώς ανακάλυπτε ότι ο Ερωτόκριτος ήταν αυτός που της

τραγουδούσε με το λαγούτο του τα βράδια. Κάποια παιδιά μάλιστα εξέφρασαν την δυσανασχέτηση τους με την συμπεριφορά της Αρετούσας διότι όπως μας είπαν δεν ήταν ευγενικό να μπει στο δωμάτιο και να αρχίζει να ψάχνει τα πράγματα του Ερωτόκριτου, θα έπρεπε να περιμένει να της αποκαλυφθεί από μόνος του όταν εκείνος θα ένιωθε έτοιμος. Ακόμη γίναμε Ερωτόκριτοι και ζωγραφίσαμε στο ατελιέ την αγαπημένη μας Αρετούσα.

Διαβάσαμε αποσπάσματα από το 2^{ο} μέρος με θέμα τους ήρωες που παίρνουν μέρος στις κονταρομαχίες. Σχολιάσαμε τις ενδυμασίες και τις ζωγραφιές που έχει ο καθένας στην περικεφαλαία του. Μοιράσαμε ρόλους στα παιδιά και τα αφήσαμε να δραματοποιήσουν τις κονταρομαχίες δίνοντας μόνα τους τη σειρά που θα μονομαχούσαν οι πρωταγωνιστές αναδεικνύοντας ως νικητή τον Καρδόμαχο.

Καταλήξαμε σε θεατρικά παιχνίδια με θέμα τα συναισθήματα. Παίξαμε παιχνίδια εμπιστοσύνης και συνεργασίας, περάσαμε από το εγώ στο εγώ κ εσύ και στην έννοια της φιλίας. Ταξιδέψαμε με αφορμή τα γεγονότα του έργου στις χώρες της χαράς και της λύπης, τις φτιάξαμε με διάφορα υλικά και τις ζωγραφίσαμε όπως τις φανταζόμασταν εμπνεόμενοι από ανάλογα μουσικά ακούσματα. Γίναμε γλυπτά αγάπης, γλυπτά θυμού και γλυπτά φόβου. Εκφράσαμε τα συναισθήματά μας σε μια απλή κορδέλα γκοφρέ την οποία την μεταμορφώναμε με τη φαντασία μας σε ότι μας προκαλούσε το κάθε συναίσθημα. Ταξιδέψαμε με τη καρδιά στο μονοπάτι της αγωνίας συντροφιά με την Αρετούσα και φτάσαμε μέχρι την εξορία να δούμε τον Ερωτόκριτο, εκεί πάλεψαν τα συναισθήματα των πρωταγωνιστών, τα θέλω και τα πρέπει, το αγαπώ και το φοβάμαι. Γίναμε τα συναισθήματα που παλεύουν. Παίξαμε με λάστιχα τα οποία μεταμορφώσαμε σε εμπόδια και δυσκόλευαν τη πορεία μας. Καταλήξαμε από την μοναξιά και τον αποχωρισμό στη χαρά της συνάντησης και στη χαρά της φύσης καθώς κ αυτή συμμετέχει σε ότι συμβαίνει.

Το σενάριο της θεατρικής μας παράστασης αφορούσε συναισθηματικούς σταθμούς. Πρώτος σταθμός ήταν η αγάπη και η φιλία. Δεύτερος σταθμός η αγωνία και ο θυμός. Τρίτος σταθμός η λύπη και ο φόβος και τέταρτος σταθμός η χαρά και η ευτυχία.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Μέσα από τους στίχους μάθαμε τι είναι “η καντάδα” και για πιο λόγο έκαναν παλιά “καντάδες”. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και μας εκμυστηρεύτηκαν ότι θα ήταν πολύ όμορφο οι άνθρωπο να έκαναν και σήμερα καντάδες ως ένδειξη αγάπης προς τους αγαπημένους τους. Έπειτα αναρωτηθήκαμε τι κάνουμε με τη μουσική και πώς μας κάνει η μουσική να αισθανόμαστε. Για παράδειγμα με τη μουσική ταξιδεύουμε και φέρνουμε μαγικές εικόνες στο μυαλό μας. Με τη μουσική ηρεμούμε όταν είμαστε θυμωμένοι και χαιρόμαστε όταν είμαστε λυπημένοι κ.λπ. Μάθαμε το τραγούδι “Ποιό το χρώμα της αγάπης”, μεταμφιεστήκαμε ως Ερωτόκριτοι, Πολύδωροι και με τα λαγούτα μας κάναμε καντάδα στις Αρετούσες μας. Επίσης μάθαμε το ριζίτικο από τη συλλογή της Δόμνας Σαμίου “Για δες περιβόλι όμορφο”.

Δημιουργήσαμε ρυθμό με το σώμα μας και με μουσικά όργανα εκφράζοντας διάφορα συναισθήματα π.χ. θυμός, αγωνία.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Παιχνίδια σειροθέτησης (Γκραβούρες)
- Παιχνίδια πρόσθεσης και αφαίρεσης (Κονταρομαχίες)
- Δεκαπεντασύλλαβος
- Στατιστική ανάλυση συναισθημάτων
- Καταμέτρηση προσώπων κ.ά.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

- Πραγματοποιήσαμε εκπαιδευτικό ταξίδι στη Αθήνα όπου παρακολουθήσαμε τη θεατρική παράσταση "Ερωτόκριτος" από το θίασο του Ηλία Καρελλά.
- Πραγματοποιήσαμε βιωματική επίσκεψη στο Μουσείο Συναισθημάτων.
- Επίσκεψη στο Μουσείο Λαικής Τέχνης όπου είδαμε την τοιχογραφία του Θεόφιλου "Ερωτόκριτος-Αρετούσα".
- Επίσκεψη στο ΚΠΕ Ανωγείων όπου πραγματοποιήσαμε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Το σπίτι του βοσκού" (κρητικά ήθη και έθιμα, μικρό δρώμενο σχετικό με τον Ερωτόκριτο)
- Παρακολουθήσαμε παράσταση κουκλοθεάτρου του Κωστή Ζαιμάκη (θέατρο Αριμα) με θέμα τον Ερωτόκριτο.
- Επίσκεψη στο τρίπτυχο της Ασπασίας Παπαδοπεράκη: Κορνάρος Θεοτοκόπουλος-Καζαντζάκης
- Επίσκεψη στο γλυπτό του Γιάννη Παρμακέλη : Ερωτόκριτος & Αρετούσα

ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

Στο νηπιαγωγείο παρατηρήσαμε κάτοψη του Ηρακλείου και βρήκαμε πού βρίσκονται τα μνημεία που επισκεφθήκαμε, γράψαμε ταμπελίτσες με τα ονόματα των μνημείων και τις τοποθετήσαμε στην κάτοψη. Έπειτα συζητήσαμε για τις εντυπώσεις μας από την επίσκεψή μας στα μνημεία. Τα παιδιά ήταν ιδιαίτερα χαρούμενα που είδαν από κοντά το γλυπτό με τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα καθώς ορισμένα από αυτά απλά το προσπερνούσαν και δεν γνώριζαν πολλά για το συγκεκριμένο μνημείο, άλλα ήταν λίγο προβληματισμένα καθώς όπως μας είπαν ο χώρος που βρισκόταν το μνημείο δεν ήταν ιδιαίτερα καθαρός. Προτείναμε στα παιδιά να υιοθετήσουμε το μνημείο. Αφού τους εξηγήσαμε τι είναι η υιοθεσία μνημείου τα παιδιά με μεγάλη χαρά δέχτηκαν και έτσι χωριστήκαμε σε ομάδες και με την βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή μπήκαμε στο διαδίκτυο και ξεκινήσαμε την έρευνά μας. Οι ομάδες ήταν τέσσερις:

- Η ομάδα της τέχνης (μπλε ομάδα) έψαξε να βρει πληροφορίες σχετικές με το ποιος είναι ο δημιουργός του γλυπτού, τοποθεσία του γλυπτού και από πιο υλικό δημιουργήθηκε το γλυπτό.
- Η ομάδα του τότε και του σήμερα (κόκκινη ομάδα) η οποία έψαξε να βρει ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν σχετικά με το χώρο που βρίσκεται το μνημείο.
- Η ομάδα της λαογραφίας και λογοτεχνίας (κίτρινη ομάδα) η οποία έψαξε να βρει ιστορίες, λογοτεχνικά κείμενα και τραγούδια που έχουν σχέση με το μνημείο.
- Η ομάδα τέχνη και μνημείο (πράσινη ομάδα) η οποία έψαξε να βρει πληροφορίες για το αν υπάρχουν και άλλοι καλλιτέχνες που εμπνεύστηκαν όπως εμπνεύστηκε ο γλύπτης Παρμακέλης από το ποίημα του Ερωτόκριτου.

Αφού συγκεντρώσαμε όλες τις πληροφορίες φτιάξαμε την αφίσα μας με τίτλο "Υιοθέτηση Μνημείου" και ορίσαμε μια ημερομηνία όπου θα επισκεπτόμασταν το μνημείο για να καθαρίσουμε το χώρο και να ενημερώσουμε τον κόσμο που περνάει από εκεί για το μνημείο.

Προσπαθήσαμε ακόμη να αναπαραστήσουμε με το σώμα μας τα δικά μας γλυπτά.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ενώ στην αρχή ήταν δύσκολο το κείμενο για τα παιδιά, στη πορεία το αγάπησαν.

Εξοικειώθηκαν με την κρητική διάλεκτο και με το ποίημα ως λογοτεχνικό είδος.

Χρησιμοποίησαν κάποιες ωραίες λέξεις του κουτιού στην καθημερινότητά τους.

Αναπτύξαμε την ενσυναίσθηση και το ενδιαφέρον για το διπλανό.

Αλληλεπίδραση παιδιών & παππούδων γιαγιάδων μέσα από τους στίχους του Ερωτόκριτου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ερωτόκριτος, επιμέλεια Δημήτριος Δεληγιάννης, εκδ. ADAM EDITIONS.

Ερωτόκριτος, επιμέλεια Στυλιανός Αλεξίου, εκδ. Εστία 1995.

Ερωτόκριτος, Κατερίνα Μουρίκη και Ιωάννα ΚυρίτσηΤζιώτη, εκδ. Διάπλαση 2015.

Ερωτόκριτος, Κώστας Πούλος, εκδ. Παπαδόπουλος 2000.

Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ "Ερωτόκριτος, ο ποιητής και η εποχή του" Ιούνιος 2000.

Η ελληνική γλώσσα, το παιδί και ο λαϊκός πολιτισμός, Ζωή Γκενάκου, εκδ. Πατάκη 2002.

Η λαϊκή παράδοση και η γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού, Ζωή Γκενάκου, εκδ. Πατάκη 2004.

Η παλέτα των συναισθημάτων, Μουλάκη Έρα, εκδ. Κέδρος.

Η ποίηση του λαού και ο παιδικός λόγος, Ζωή Γκενάκου, εκδ. Πατάκη.

Ο Ερωτόκριτος και οι επιδράσεις του στη νεότερη τέχνη, κατάλογος έκθεσης 12/926/9/2010, εκδ. Βώροι 2011.

Ο κήπος τον συναισθημάτων, Νίκη Κάντζου, Ρένα Δαμηλάκη και Γρηγόρης Κανελλόπουλος, εκδ. Δίπτυχο 2009.

Οι ήρωες του Ερωτόκριτου, Υακίνθεια 2014.

http://giorti15.blogspot.gr

Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές

ISBN 978-618-82077-0-7

© 2015 Εκδόσεις Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης